॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ವಿನಯಪಿಟಕೇ

ವಜಿರಬುದ್ಧಿ-ಟೀಕಾ

ಗನ್ಥಾರಮ್ಭಕಥಾ

ಪಞ್ಞಾವಿಸುದ್ಧಾಯ ದಯಾಯ ಸಬ್ಬೇ।
ವಿಮೋಚಿತಾ ಯೇನ ವಿನೇಯ್ಯಸತ್ತಾ।
ತಂ **ಚಕ್ಖುಭೂತಂ** ಸಿರಸಾ ನಮಿತ್ವಾ।
ಲೋಕಸ್ಸ ಲೋಕನ್ತಗತಸ್ಸ **ಧಮ್ಮಂ**॥

ಸಙ್ಘಞ್ಚ ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಯುತ್ತ-
ಮಾದಾಯ ಸಬ್ಬೇಸು ಪದೇಸು ಸಾರಂ।
ಸಙ್ಖೇಪಕಾಮೇನ ಮಮಾಸಯೇನ।
ಸಞ್ಚೋದಿತೋ ಭಿಕ್ಖುಹಿತಞ್ಚ ದಿಸ್ವಾ॥

ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಸಞ್ಞಿತಾಯ ।
ಸಮ್ಬುದ್ಧಘೋಸಾಚರಿಯೋದಿತಾಯ।
ಸಮಾಸತೋ ಲೀನಪದೇ ಲಿಖಿಸ್ಸಂ।
ಸಮಾಸತೋ ಲೀನಪದೇ ಲಿಖೀತಂ॥

ಸಞ್ಞಾ ನಿಮಿತ್ತಂ ಕತ್ತಾ ಚ, ಪರಿಮಾಣಂ ಪಯೋಜನಂ।
ಸಬ್ಬಾಗಮಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇವ, ವತ್ತಬ್ಬಂ ವತ್ತುಮಿಚ್ಛತಾತಿ॥ -

ವಚನತೋ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕೇತಿ** ಸಞ್ಞಾ। **ದೀಪನ್ತರೇ ಭಿಕ್ಖುಜನಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ನಾಭಿಸಮ್ಬುಣಾತೀತಿ** ನಿಮಿತ್ತಂ। **ಬುದ್ಧಘೋಸೋತಿ ಗರೂಹಿ ಗಹಿತನಾಮಧೇಯ್ಯೇನಾತಿ** ಕತ್ತಾ। **ಸಮಧಿಕಸತ್ತವೀಸತಿಸಹಸ್ಸಮತ್ತೇನ ತಸ್ಸ ಗನ್ಥೇನಾತಿ** ಪರಿಮಾಣಂ। **ಚಿರಟ್ಠಿತತ್ಥಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ** ಪಯೋಜನಂ।

ತತ್ರಾಹ - "ವತ್ತಬ್ಬಂ ವತ್ತುಮಿಚ್ಛತಾತಿ ಯಂ ವುತ್ತಂ, ತತ್ಥ ಕಥಂವಿಧೋ ವತ್ತಾ"ತಿ? ಉಚ್ಚತೇ -

ಪಾಠತ್ಥವಿದೂಸಂಹೀರೋ, ವತ್ತಾ ಸುಚಿ ಅಮಚ್ಛರೋ।
ಚತುಕ್ಕಮಪರಿಚ್ಚಾಗೀ, ದೇಸಕಸ್ಸ ಹಿತುಸ್ಸುಕೋತಿ॥ (ಮಹಾನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಗನ್ಥಾರಮ್ಭಕಥಾ)।

ತತ್ರ ಪಠೀಯತೇತಿ **ಪಾಠೋ**। ಸೋ ಹಿ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರೋ ಅತ್ಥಾನುರೂಪೋ ಅತ್ಥಾನನುರೂಪೋ ಚೇತಿ। ಕಥಂ? ಸನ್ಧಾಯಭಾಸಿತೋ ಬ್ಯಞ್ಜನಭಾಸಿತೋ ಸಾವಸೇಸಪಾಠೋ ನಿರವಸೇಸಪಾಠೋ ನೀತೋ ನೇಯ್ಯೋತಿ। ತತ್ರ ಅನೇಕತ್ಥವತ್ತಾ

ಸನ್ಧಾಯಭಾಸಿತೋ ನಾಮ "ಮಾತರಂ ಪಿತರಂ ಹನ್ತ್ವಾ"ತಿಆದಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೯೪)। ಏಕತ್ಥವತ್ತಾ **ಬ್ಯಞ್ಜನಭಾಸಿತೋ** ನಾಮ "ಮನೋಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ ಧಮ್ಮಾ"ತ್ಯಾದಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೧, ೨; ನೇತ್ತಿ॰ ೯೦, ೯೨; ಪೇಟಕೋ॰ ೧೪)। **ಸಾವಸೇಸೋ** ನಾಮ "ಸಬ್ಬಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆದಿತ್ತ"ಮಿತ್ಯಾದಿ (ಮಹಾವ॰ ೫೪; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೮)। ವಿಪರೀತೋ **ನಿರವಸೇಸೋ** ನಾಮ "ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಞಾಣಮುಖೇ ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೀ"ತ್ಯಾದಿ (ಮಹಾನಿ॰ ೧೫೬; ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೫)। ಯಥಾ ವಚನಂ, ತಥಾ ಅವಗನ್ತಬ್ಬೋ **ನೀತೋ** ನಾಮ "ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಮನತ್ತಾ"ತ್ಯಾದಿ। ಯುತ್ತಿಯಾ ಅನುಸ್ಸರಿತಬ್ಬೋ **ನೇಯ್ಯೋ** ನಾಮ "ಏಕಪುಗ್ಗಲೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ"ತ್ಯಾದಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭೦)।

ಅತ್ಥೋಪಿ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರೋ ಪಾಠತ್ಥೋ ಸಭಾವತ್ಥೋ ಞೇಯ್ಯತ್ಥೋ ಪಾಠಾನುರೂಪೋ ಪಾಠಾನನುರೂಪೋ ಸಾವಸೇಸತ್ಥೋ ನಿರವಸೇಸತ್ಥೋ ನೀತತ್ಥೋ ನೇಯ್ಯತ್ಥೋತ್ಯಾದಿ। ತತ್ಥ ಯೋ ತಂತಂಸಞ್ಞಾಪನತ್ಥಮುಚ್ಚಾರೀಯತೇ ಪಾಠೋ, ಸ **ಪಾಠತ್ಥೋ** "ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನ"ಮಿತ್ಯಾದೀಸು (ಪಾರಾ॰ ೧; ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೦) ವಿಯ। ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಲಕ್ಖಣರಸಾದಿ **ಸಭಾವತ್ಥೋ** "ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂ ಭಾವೇತೀ"ತ್ಯಾದೀಸು (ವಿಭ॰ ೪೮೯; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೩) ವಿಯ। ಯೋ ಞಾಯಮಾನೋ ಹಿತಾಯ ಭವತಿ, ಸ ಞಾತುಮರಹತ್ತಾ **ಞೇಯ್ಯತ್ಥೋ** "ಅತ್ಥವಾದೀ ಧಮ್ಮವಾದೀ"ತ್ಯೇವಮಾದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೯, ೧೯೪; ೩.೨೩೮; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೧೧) ವಿಯ। ಯಥಾಪಾಠಂ ಭಾಸಿತೋ **ಪಾಠಾನುರೂಪೋ** "ಚಕ್ಖು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರಾಣಕಮ್ಮ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೧೪೬) ಭಗವತಾ ವುತ್ತಮತೋ ಚಕ್ಖುಮಪಿ ಕಮ್ಮನ್ತಿ। ಬ್ಯಞ್ಜನಚ್ಛಾಯಾಯ ಅತ್ಥಂ ಪಟಿಬಾಹಯಮಾನೇನ ವುತ್ತೋ **ಪಾಠಾನನುರೂಪೋ**। ವಜ್ಜೇತಬ್ಬಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ಪರಿಸೇಸಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತೋ **ಸಾವಸೇಸತ್ಥೋ** "ಚಕ್ಖುಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ರೂಪೇ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೬೦; ಮಹಾನಿ॰ ೧೦೭) ಚ, "ಸಬ್ಬೇ ತಸನ್ತಿ ದಣ್ಡಸ್ಸ, ಸಬ್ಬೇ ಭಾಯನ್ತಿ ಮಚ್ಚುನೋ"ತ್ಯಾದೀಸು (ಧ॰ ಪ॰ ೧೨೯) ವಿಯ। ವಿಪರೀತೋ **ನಿರವಸೇಸತ್ಥೋ** "ಸನ್ಧಾವಿತಂ ಸಂಸರಿತಂ ಮಮಞ್ಚೇವ ತುಮ್ಹಾಕಞ್ಚ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೫೫; ಮಹಾ॰ ೨೮೭; ನೇತ್ತಿ॰ ೧೧೪)। ತತ್ರ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕೋ ಮನ್ತಾ ಕೋ ಸದ್ಧಾತಾ...ಪೇ॰... ಅಞ್ಞತ್ರ ದಿಟ್ಠಪದೇಹೀ"ತ್ಯಾದಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೬೬)। ಸದ್ದವಸೇನೇವ ವೇದನೀಯೋ **ನೀತತ್ಥೋ** "ರೂಪಾ ಸದ್ದಾ ರಸಾ ಗನ್ಧಾ, ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾ ಚ ಮನೋರಮಾ"ತ್ಯಾದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೧, ೧೬೫; ಮಹಾವ॰ ೩೩) ವಿಯ। ಸಮ್ಮುತಿವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ **ನೇಯ್ಯತ್ಥೋ** "ಚತ್ತಾರೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಲಾಹಕೂಪಮಾಪುಗ್ಗಲಾ"ತ್ಯಾದೀಸು ವಿಯ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೦೧; ಪು॰ ಪ॰ ೧೫೭)। ಆಹ ಚ –

"ಯೋ ಅತ್ಥೋ ಸದ್ದತೋ ಞೇಯ್ಯೋ, ನೀತತ್ಥಂ ಇತಿ ತಂ ವಿದೂ।
ಅತ್ಥಸ್ಸೇವಾಭಿಸಾಮಗ್ಗೀ, ನೇಯ್ಯತ್ಥೋ ಇತಿ ಕಥ್ಯತೇ"ತಿ॥

ಏವಂ ಪಭೇದಗತೇ ಪಾಠತ್ಥೇ ವಿಜಾನಾತೀತಿ **ಪಾಠತ್ಥವಿದೂ**। ನ ಸಂಹೀರತೇ ಪರಪವಾದೀಹಿ ದೀಘರತ್ತಂ ತಿತ್ಥವಾಸೇನೇತ್ಯ**ಸಂಹೀರೋ**। ಭಾವನಾಯಾಗಮಾಧಿಗಮಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ವತ್ತುಂ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ **ವತ್ತಾ,** ಸಙ್ಖೇಪವಿತ್ಥಾರನಯೇನ ಹೇತುದಾಹರಣಾದೀಹಿ ಅವಬೋಧಯಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋತ್ಯತ್ಥೋ। ಸೋಚಯತ್ಯತ್ತಾನಂ ಪರೇ ಚೇತಿ **ಸುಚಿ,** ದುಸ್ಸೀಲ್ಯದುದ್ದಿಟ್ಠಿಮಲವಿರಹಿತೋತ್ಯತ್ಥೋ। ದುಸ್ಸೀಲೋ ಹಿ ಅತ್ತಾನಮುಪಹನ್ತುನಾದೇಯ್ಯವಾಚೋ ಚ ಭವತ್ಯಪತ್ಥಾಹಾರಾಚಾರೋ ಇವ ನಿಚ್ಚಾತುರೋ ವೇಜ್ಜೋ। ದುದ್ದಿಟ್ಠಿ ಪರಂ ಉಪಹನ್ತಿ, ನಾವಸ್ಸಂ ನಿಸ್ಸಯೋ ಚ ಭವತ್ಯಹಿವಾಳಗಹಾಕುಲೋ ಇವ ಕಮಲಸಣ್ಡೋ। ಉಭಯವಿಪನ್ನೋ ಸಬ್ಬಥಾಪ್ಯನುಪಾಸನೀಯೋ ಭವತಿ ಗೂಥಗತಮಿವ ಛವಾಲಾತಂ ಗೂಥಗತೋ ವಿಯ ಚ ಕಣ್ಹಸಪ್ಪೋ। ಉಭಯಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪನ ಸುಚಿ ಸಬ್ಬಥಾಪ್ಯುಪಾಸನೀಯೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ಚ ವಿಞ್ಞೂಹಿ, ನಿರುಪದ್ದವೋ ಇವ ರತನಾಕರೋ। ನಾಸ್ಸ ಮಚ್ಛರೋತ್ಯ**ಮಚ್ಛರೋ,** ಅಹೀನಾಚರಿಯಮುಟ್ಠೀತ್ಯತ್ಥೋ। ಸುತ್ತಸುತ್ತಾನುಲೋಮಾಚರಿಯವಾದಅತ್ತನೋಮತಿಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಚತುಕ್ಕಸ್ಸಾಪರಿಚ್ಚಾಗೀ, ತದತ್ಥಸ್ಸೇವ ಬ್ಯಾಖ್ಯಾತೇತ್ಯತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾನುಮಾನಸದ್ದತ್ಥಾಪತ್ತಿಪ್ಪಭೇದಸ್ಸ ಪಮಾಣಚತುಕ್ಕಸ್ಸಾಪರಿಚ್ಚಾಗೀ।

"ಏಕಂಸವಚನಂ ಏಕಂ, ವಿಭಜ್ಜವಚನಾಪರಂ।

ತತಿಯಂ ಪಟಿಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಚತುತ್ಥಂ ಪನ ಠಾಪಯೇ"ತಿ॥ -

ಏವಂ ವುತ್ತಚತುಕ್ಕಸ್ಸ ವಾ ಅಪರಿಚ್ಚಾಗೀ। ಹಿತುಸ್ಸುಕೋ ಇತಿ ಸೋತೂನಂ ಹಿತಾಯೋಸ್ಸುಕೋ, ತೇಸಮವಬೋಧನಂ ಪತಿ ಪತ್ಥೇತೀ ತ್ಯತ್ಥೋ। ಸೋ ಏಸೋ ಸುಚಿತ್ತಾ ಪಿಯೋ। ಚತುಕ್ಕಸ್ಸ ಅಪರಿಚ್ಚಾಗಿತ್ತಾ ಗರು। ಅಸಂಹೀರತ್ತಾ ಭಾವನೀಯೋ। ದೇಸಕತ್ತಾ ವತ್ತಾ। ಹಿತುಸ್ಸುಕತ್ತಾ ವಚನಕ್ಖಮೋ। ಪಾರತ್ಥವಿದುತ್ತಾ ಗಮ್ಭೀರಕಥಂ ಕತ್ತಾ। ಅಮಚ್ಛರತ್ತಾ ನೋ ಚಟ್ಠಾನೇ ನಿಯೋಜಕೋತಿ।

"ಪಿಯೋ ಗರು ಭಾವನೀಯೋ, ವತ್ತಾ ಚ ವಚನಕ್ಖಮೋ।
ಗಮ್ಭೀರಞ್ಚ ಕಥಂ ಕತ್ತಾ, ನೋ ಚಟ್ಠಾನೇ ನಿಯೋಜಕೋ"॥ (ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೩೭; ನೇತ್ತಿ॰ ೧೧೩) -

ಇತಿಅಭಿಹಿತೋ ದೇಸಕೋ।

ಸೋತಾ ಇದಾನಿ ಅಭಿಧೀಯತೇ -

ಧಮ್ಮಾಚರಿಯಗರು ಸದ್ಧಾ-ಪಞ್ಞಾದಿಗುಣಮಣ್ಡಿತೋ।
ಅಸಠಾಮಾಯೋ ಸೋತಾಸ್ಸ, ಸುಮೇಧೋ ಅಮತಾಮುಖೋ॥

ತತ್ಥ ಧಮ್ಮಗ್ಗರುತ್ತಾ ಕಥಂ ನ ಪರಿಭವತಿ, ಆಚರಿಯಗರುತ್ತಾ ಕಥಿಕಂ ನ ಪರಿಭವತಿ, ಸದ್ಧಾಪಞ್ಞಾದಿಗುಣಪಟಿಮಣ್ಡಿತತ್ತಾ ಅತ್ತಾನಂ ನ ಪರಿಭವತಿ, ಅಸಠಾಮಾಯತ್ತಾ ಅಮತಾಭಿಮುಖತ್ತಾ ಚ ಅವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೋ ಭವತಿ, ಸುಮೇಧತ್ತಾ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕರೋತೀತ್ಯತ್ಥೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

"ಪಞ್ಚಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸುಣನ್ತೋ ಸದ್ಧಮ್ಮಂ ಭಬ್ಬೋ ನಿಯಾಮಂ ಓಕ್ಕಮಿತುಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮ್ಮತ್ತಂ। ಕತಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ? ನ ಕಥಂ ಪರಿಭೋತಿ, ನ ಕಥಿಕಂ ಪರಿಭೋತಿ, ನ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಭೋತಿ, ಅವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾತಿ ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತೋ, ಯೋನಿಸೋ ಚ ಮನಸಿ ಕರೋತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೧೫೧)।

ತಂಲಕ್ಖಣಪ್ಪತ್ತತ್ತಾ ಭಾವನಾ ಭವತಿ ಸವನಸ್ಸೇತ್ಯುತ್ತೋ ಸೋತಾ।

ಗನ್ಥಾರಮ್ಭಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಇದಾನಿ ಅಸ್ಸಾರಮ್ಭೋ - ತತ್ಥ **ಯೋ**ತಿ ಅನಿಯಮನಿದ್ದೇಸೋ, ತೇನ ವಿಸುದ್ಧಜಾತಿಕುಲಗೋತ್ತಾದೀನಂ ಕಿಲೇಸಮಲವಿಸುದ್ಧಿಯಾ, ಪೂಜಾರಹತಾಯ ವಾ ಅಕಾರಣತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಯೋ ಕೋಚಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯ ಆದಿಗಾಥಾಯ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಲೋಕನಾಥತ್ತಹೇತುಂ ಯಥಾವುತ್ತಹೇತುಮೂಲೇನ ಥಿರತರಂ ಅಚಲಂ ಕತ್ವಾ ಯಥಾವುತ್ತಹೇತುಕಾಲಂ ಅಚ್ಚನ್ತಮೇವ ಪೂರೇನ್ತೋ ಅವಸಾನೇ ಯಥಾವುತ್ತಹೇತುಫಲಂ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಯಥಾವುತ್ತಹೇತುಫಲಪ್ಪಯೋಜನಂ ಸಾಧೇತಿ, ಸೋವ ಪರಮಪೂಜಾರಹೋತಿ ನಿಯಮೇತಿ।

ಏತ್ತಾವತಾ -

ಭಯಸಮ್ಮೋಹದುದ್ದಿಟ್ಠಿ-ಪಣಾಮೋ ನೇಸ ಸಬ್ಬಥಾ।
ಪಞ್ಞಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ ಏಸೋ, ಪಣಾಮೋತಿ ನಿದಸ್ಸಿತೋ॥

ತತ್ರ ಹೇತೂತಿ ಅತಿದುಕ್ಕರಾನಿ ತಿಂಸಪಾರಮಿತಾಸಙ್ಖಾತಾನಿ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಾನಿ। ತಾನಿ ಹಿ ಅಚ್ಚನ್ತದುಕ್ಖೇನ ಕಸಿರೇನ ವಚನಪಥಾತೀತಾನುಭಾವೇನ ಮಹತಾ ಉಸ್ಸಾಹೇನ ಕರೀಯನ್ತೀತಿ ಅತಿದುಕ್ಕರಾನಿ ನಾಮ। ಅತಿದುಕ್ಕರತ್ತಾ ಏವ ಹಿ ತೇಸಂ ಅತಿದುಲ್ಲಭಂ ಲೋಕೇ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಂ ನಾಥತ್ತಸಙ್ಖಾತಂ ಫಲಂ ಫಲನ್ತಿ, ತಂ ತತ್ಥ ಹೇತುಫಲಂ; ಹೇತುಮೂಲಂ ನಾಮ ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ಹೇತುನೋ ನಿಪ್ಫಾದನಸಮತ್ಥಾ ಮಹಾಕರುಣಾ, ಸಾ ಆದಿಪಣಿಧಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ "ಮುತ್ತೋ ಮೋಚೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಯಾವ ಹೇತುಫಲಪ್ಪಯೋಜನಾ, ತಾವ ಅಬ್ಬೋಚ್ಛಿನ್ನಂ ಪವತ್ತತಿ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ -

"ಸಕಾನನಾ ಸಗ್ಗಿವರಾ ಸಸಾಗರಾ,
ಗತಾ ವಿನಾಸಂ ಬಹುಸೋ ವಸುನ್ಧರಾ।
ಯುಗನ್ತಕಾಲೇ ಸಲಿಲಾನಲಾನಿಲೇ,
ನ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಮಹಾತಪಾ ಕುತೋ"ತಿ॥

ಯಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **"ನಮೋ ಮಹಾಕಾರುಣಿಕಸ್ಸ ತಸ್ಸಾ"**ತಿ ಆಹ। ಹೇತುಕಾಲಂ ನಾಮ ಚತುಅಟ್ಠಸೋಳಸಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾದಿಪ್ಪಭೇದೋ ಕಾಲೋ, ಯಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ಕಪ್ಪಕೋಟೀಹಿಪಿ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಂ ಕಾಲ"**ನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ "ಮಾಸಂ ಅಧೀತೇ, ದಿವಸಂ ಚರತೀ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ಕಾಮಞ್ಚ ಸೋ ಕಾಲೋ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯವಸೇನ ಪಮೇಯ್ಯೋ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ, ತಥಾಪಿ ಕಪ್ಪಕೋಟಿವಸೇನ ಅವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಕಪ್ಪಕೋಟೀಹಿಪಿ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಂ ಕಾಲ"ನ್ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ ಕಾಲಯತೀತಿ **ಕಾಲೋ,** ಖಿಪತಿ ವಿದ್ಧಂಸಯತಿ ಸತ್ತಾನಂ ಜೀವಿತಮಿತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಲ ವಿಕ್ಖೇಪೇ। ತತ್ಥ ಕಪ್ಪೀಯತಿ ಸಂಕಪ್ಪೀಯತಿ ಸಾಸಪಪಬ್ಬತಾದೀಹಿ ಉಪಮಾಹಿ ಕೇವಲಂ ಸಂಕಪ್ಪೀಯತಿ, ನ ಮನುಸ್ಸದಿವಸಮಾಸಸಂವಚ್ಛರಾದಿಗಣನಾಯ ಗಣೀಯತೀತಿ **ಕಪ್ಪೋ।** ಏಕನ್ತಿಆದಿಗಣನಪಥಸ್ಸ ಕೋಟಿಭೂತತ್ತಾ ಕೋಟಿ, ಕಪ್ಪಾನಂ ಕೋಟಿಯೋ ಕಪ್ಪಕೋಟಿಯೋ । ತಾಹಿಪಿ ನ ಪಮೀಯತೀತಿ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ, ತಂ **ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಂ। ಕರೋನ್ತೋ**ತಿ ನಾನತ್ಥತ್ತಾ ಧಾತೂನಂ ದಾನಂ ದೇನ್ತೋ, ಸೀಲಂ ರಕ್ಖನ್ತೋ, ಲೋಭಕ್ಖನ್ಧತೋ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೋ, ಅತ್ತಹಿತಪರಹಿತಾದಿಭೇದಂ ತಂ ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಜಾನನ್ತೋ, ವಿವಿಧೇನ ವಾಯಾಮೇನ ಘಟೇನ್ತೋ ವಾಯಮನ್ತೋ, ತಂ ತಂ ಸತ್ತಾಪರಾಧಂ ಖಮನ್ತೋ, ಪಟಿಞ್ಞಾಸಮ್ಮುತಿಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಾನಿ ಸಚ್ಚಾಯನ್ತೋ, ತಂ ತಂ ಸತ್ತಹಿತಂ ಅಧಿಟ್ಠಹನ್ತೋ, ಸಕಲಲೋಕಂ ಮೇತ್ತಾಯನ್ತೋ, ಮಿತ್ತಾಮಿತ್ತಾದಿಭೇದಂ ಪಕ್ಖಪಾತಂ ಪಹಾಯ ತಂ ತಂ ಸತ್ತಂ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನ್ತೋ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಖೇದಂ ಗತೋ**ತಿ ಅನನ್ತಪ್ಪಭೇದಂ ಮಹನ್ತಂ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಂ ಅನುಭವನಟ್ಠೇನ ಗತೋ, ಸಮ್ಪತ್ತೋತ್ಯತ್ಥೋ। ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಞ್ಹಿ ಸಾರೀರಿಕಂ ಮಾನಸಿಕಞ್ಚ ಸುಖಂ ಖೇದಯತಿ ಪಾತಯತೀತಿ "ಖೇದೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಲೋಕಹಿತಾಯಾ**ತಿ ಇದಂ ಯಥಾವುತ್ತಹೇತುಫಲಪ್ಪಯೋಜನನಿದಸ್ಸನಂ, "ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಾನುಭವನಕಾರಣನಿದಸ್ಸನ"ನ್ತಿಪಿ ಏಕೇ -

"'ಜಾತಿಸಂಸಾರದುಕ್ಖಾನಂ, ಗನ್ತುಂ ಸಕ್ಕೋಪಿ ನಿಬ್ಬುತಿಂ।
ಚಿರಲ್ಲಿಟ್ಠೋಪಿ ಸಂಸಾರೇ, ಕರುಣಾಯೇವ ಕೇವಲ'ನ್ತಿ॥ -

ಚ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ, ತಮಯುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಭಗವಾ ಲೋಕಹಿತಾಯ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಮನುಭವತಿ। ನ ಹಿ ಕಸ್ಸಚಿ ದುಕ್ಖಾನುಭವನಂ ಲೋಕಸ್ಸ ಉಪಕಾರಂ ಆವಹತಿ। ಏವಂ ಪನೇತಂ ದಸ್ಸೇತಿ ತಿಂಸಪಾರಮಿತಾಪಭೇದಂ ಹೇತುಂ, ಪಾರಮಿತಾಫಲಭೂತಂ ನಾಥತ್ತಸಙ್ಖಾತಂ ಫಲಞ್ಚ। ಯಥಾ ಚಾಹ "ಮಮಞ್ಹಿ, ಆನನ್ದ, ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತಂ ಆಗಮ್ಮ ಜಾತಿಧಮ್ಮಾ ಸತ್ತಾ ಜಾತಿಯಾ ಪರಿಮುಚ್ಚನ್ತೀ"ತಿಆದಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೨೯; ೫.೨)। ತತ್ಥ ಭಗವಾ ಯಥಾವುತ್ತಹೇತೂಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ವಿನೇಯ್ಯಭಾವನಿಪ್ಫಾದನಪಞ್ಞಾಬೀಜಾನಿ ವಪಿ, ಹೇತುಫಲೇನ ಪರಿಪಕ್ಕಿನ್ದ್ರಿಯಭಾವೇನ ಪರಿನಿಪ್ಫನ್ನವಿನೇಯ್ಯಭಾವೇ ಸತ್ತೇ ವಿನಯಿ, ಸಂಸಾರದುಕ್ಖತೋ ಮೋಚಯೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ನ ಏವಂ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖೇನ ಲೋಕಸ್ಸ ಉಪಕಾರಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಕಾಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಕರೋನ್ತೋ ಅತಿದುಕ್ಕರಾನಿ ಲೋಕಹಿತಾಯಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಇಮಿಸ್ಸಾ ಯೋಜನಾಯ ಸಬ್ಬಪಠಮಸ್ಸ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ

ನಾಥತ್ತಸಙ್ಖಾತಪಾರಮಿತಾಹೇತುಫಲಾಧಿಗಮೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯೋ ನಾಥೋತಿ ಹಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಇಮಸ್ಸ ಪನತ್ಥಸ್ಸ –

"ಯದೇವ ಪಠಮಂ ಚಿತ್ತ-ಮುಪ್ಪನ್ನಂ ತವ ಬೋಧಯೇ।
ತ್ವಂ ತದೇವಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ, ಪೂಜಿಕೇ ಪರಿವಸಿತ್ಥ"॥ –

ಇತಿ ವಚನಂ ಸಾಧಕಂ। ಪರಮಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಾರಮಿತಾಭಾವೋ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಅಙ್ಕುರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪ್ಪತ್ತಿಉಪಮಾಯ ಸಾಧೇತಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥಾಹ – "ಖೇದಂ ಗತೋತಿ ವಚನಂ ನಿರತ್ಥಕಂ , ಯಥಾವುತ್ತನಯೇನ ಗುಣಸಾಧನಾಸಮ್ಭವತೋ"ತಿ? ನ, ಅನ್ತರಾ ಅನಿವತ್ತನಕಭಾವದೀಪನತೋ। ದುಕ್ಕರಾನಿ ಕರೋನ್ತೋ ಖೇದಂ ಗತೋ ಏವ, ನ ಅನ್ತರಾ ಖೇದಂ ಅಸಹನ್ತೋ ನಿವತ್ತತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ಲೋಕದುಕ್ಖಾಪನಯನಕಾಮಸ್ಸ ವಾ ಭಗವತೋ ಅತ್ತನೋ ದುಕ್ಖಾನುಭವನಸಮತ್ಥತಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

"ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ವರದೋಸ್ಸಂ, ಯಾವಾಹಂ ಸಬ್ಬಸತ್ತದುಕ್ಖಾನಿ।
ಸಬ್ಬಾನಿ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಯುಗಂ, ಪದ್ಮಸ್ಸೇವ ಬುಜ್ಝನ್ತೋಮ್ಹೀ"ತಿ॥ –

ಏವಂಅಧಿಪ್ಪಾಯಸ್ಸ ಅತ್ತಮತ್ತದುಕ್ಖಾನುಭವನಸಮತ್ಥತಾಯ ಕಾಯೇವ ಕಥಾತಿ ಅತಿಸಯಂ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ **ಖೇದಂ ಗತೋ**ತಿ ಬ್ಯಾಪಾರಂ ಪರಿಚಯಂ ಗತೋತಿಪಿ ಅತ್ಥೋ ಸಮ್ಭವತಿ। ಕಮ್ಮಾದೀಸು ಸಬ್ಯಾಪಾರಂ ಪುರಿಸಂ ದಿಸ್ವಾ ಸನ್ತಿ ಹಿ ಲೋಕೇ ವತ್ತಾರೋ "ಖಿನ್ನೋಽಯಂ ಕಮ್ಮೇ, ಖಿನ್ನೋಽಯಂ ಸತ್ಥೇ"ತಿಆದಿ। ಇಮಿಸ್ಸಾ ಯೋಜನಾಯ ನಾಥೋತಿ ಇಮಿನಾ ಬುದ್ಧತ್ತಾಧಿಗಮಸಿದ್ಧಂ ಕೋಟಿಪ್ಪತ್ತಂ ನಾಥಭಾವಂ ಪತ್ವಾ ಠಿತಕಾಲೋ ದಸ್ಸಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕೇಚಿ "ಮಹಾಕಾರುಣಿಕಸ್ಸಾತಿ ವದನ್ತೋ ಬುದ್ಧಭೂತಸ್ಸಾತಿ ದಸ್ಸೇತೀ"ತಿ ಲಿಖನ್ತಿ, ತಂ ನ ಸುನ್ದರಂ ವಿಯ, ಬೋಧಿಸತ್ತಕಾಲೇಪಿ ತಬ್ಬೋಹಾರಸಬ್ಭಾವತೋ। ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ದುಕ್ಕರಾನಿ ಕರೋನ್ತೋ ಅವಸಾನೇ ದುಕ್ಕರಪಾರಮಿತಾಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ತಾಸಂ ಫಲಭೂತಂ ನಾಥಭಾವಂ ಪತ್ವಾ ಲೋಕಹಿತಾಯ ಬ್ಯಾಪಾರಂ ಗತೋತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ನಿದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ। "ಬೋಧಿಂ ಗತೋ"ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಸುಬ್ಯತ್ತಂ ಹೇತುಫಲಂ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ। ಬುದ್ಧಭಾವಪ್ಪತ್ತಸ್ಸೇವ ಚ ನಾಥಸ್ಸ ನಮೋ ಕತೋ ಹೋತಿ ವಿಸೇಸವಚನಸಬ್ಭಾವತೋ, ನ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ವಿನಯಾಧಿಕಾರೋ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಸೋ ಚ ಪಬ್ಬಜಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವಮರಣಕಾಲಾ ಹೋತಿ। ತಂ ಅತಿವಿಯ ಪರಿತ್ತಂ ಕಾಲಂ ಲಜ್ಜಿನೋ ಅತಿಸುಕರಂ ಸೀಲಮತ್ತಂ ಏಕಕಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಹಿತಾಯ ಅತ್ತಮತ್ತದುಕ್ಖಾಪನಯನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೋ ಕೋ ನಾಮ ಇಧಲೋಕಪರಲೋಕಾತಿಕ್ಕಮಸುಖಂ ನ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ನನು ಭಗವಾ ಸಕಲಲೋಕದುಕ್ಖಾಪನಯನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಕಪ್ಪಕೋಟೀಹಿಪಿ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಂ ಕಾಲಂ ಕರೋನ್ತೋ ಅತಿದುಕ್ಕರನಿರಸ್ಸಾದಂ ಖೇದಂ ಗತೋತಿ ಅಞ್ಞಾಪದೇಸೇನ ಗುಣಂ ವಣ್ಣೇತಿ ಆಚರಿಯೋ।

ಲೋಕಹಿತಾಯಾತಿ ಏತ್ಥ ಲೋಕಿಯತಿ ಏತ್ಥ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಲೋಕೋ, ಲುಯತೇ ವಾ ಜಾತಿಜರಾಮರಣದುಕ್ಖೇಹೀತಿ ಲೋಕೋ, ಇಮಿನಾ ಸತ್ತಲೋಕಂ ಜಾತಿಲೋಕಞ್ಚ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಸತ್ತಲೋಕಸ್ಸ ಇಧಲೋಕಪರಲೋಕಹಿತಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಪರಲೋಕಾನಂ ವಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಲೋಕಸಮುದಯಾನಂ ಲೋಕಾನಂ , ಇಧ ಜಾತಿಲೋಕೇ ಓಕಾಸಲೋಕೇ ವಾ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಸಙ್ಖಾತಞ್ಚ ಹಿತಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ಲೋಕಸ್ಸ, ಲೋಕಾನಂ, ಲೋಕೇ ವಾ ಹಿತನ್ತಿ ಸರೂಪೇಕದೇಸೇಕಸೇಸಂ ಕತ್ವಾ "ಲೋಕಹಿತ"ಮಿಚ್ಚೇವಾಹ। **ನಾಥೋ**ತಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಆಸಯಾನುಸಯಚರಿಯಾಧಿಮುತ್ತಿಭೇದಾನುರೂಪಧಮ್ಮದೇಸನಸಮತ್ಥತಾಯ "ಧಮ್ಮಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ…ಪೇ॰… ತಂ ಸುಣಾಥಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೪೨೦) ಏವಂ ಯಾಚನಟ್ಠೇನಾಪಿ ನಾಥತೇತಿ ನಾಥೋ। ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವೀತಿಕ್ಕಮಾನುರೂಪಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞಾಪನೇನ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾಯ ಚ ಕರುಣಾಯ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ತಪತಿ, ಸುತ್ತನ್ತವಸೇನ ವಾ ತೇಸಂ ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಅನುಸಯಿತೇ ಕಿಲೇಸೇ ಕರುಣಾಯ ಚ ಪಞ್ಞಾಯ ಚ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ತಪತಿ, ಅಭಿಧಮ್ಮವಸೇನ ವಾ ತೇ ತೇ ಸಙ್ಖಾರೇ

ಅನಿಚ್ಚಾದಿಲಕ್ಖಣವಸೇನ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಕಿಲೇಸೇ ಪಞ್ಞಾಯ ಉಪೇಚ್ಚ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ತಪತೀತಿ ತಪನಟ್ಠೇನಾಪಿ ನಾಥತೇತಿ ನಾಥೋ। ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲತ್ತಾ ಕೇನಚಿ ಅಪ್ಪಟಿಹತಧಮ್ಮದೇಸನತ್ತಾ ಪರಮಚಿತ್ತಿಸ್ಸರಿಯಪ್ಪವತ್ತಿತೋ ಚ ಇಸ್ಸರಿಯಟ್ಠೇನಾಪಿ ನಾಥತೇತಿ ನಾಥೋ। "ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯ ಸನ್ದಸ್ಸೇಸಿ ಸಮಾದಪೇಸಿ ಸಮುತ್ತೇಜೇಸಿ ಸಮ್ಪಹಂಸೇಸೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೯೦) ವಚನತೋ ಸಮ್ಪಹಂಸನಸಙ್ಖಾತೇನ ಆಸೀಸಟ್ಠೇನ, ಪಣಿಧಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ "ಕಥಂ ನಾಮಾಹಂ ಮುತ್ತೋ ಮೋಚಯಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಆಸೀಸಟ್ಠೇನ ವಾ ನಾಥತೇತಿ ನಾಥೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ। ಚತೂಹಿಪಿ ನಾಥಙ್ಗೇಹಿ ಚತುವೇಸಾರಜ್ಜಚತುಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾದಯೋ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಬುದ್ಧಗುಣಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾ, ಅತಿವಿತ್ಥಾರಿಕಭಯಾ ಪನ ನ ಯೋಜಿತಾ।

ನಮೋತಿ ಪರಮತ್ಥತೋ ಬುದ್ಧಗುಣಬಹುಮಾನಪಬ್ಭಾರಾ ಚಿತ್ತನತಿ, ಚಿತ್ತನತಿಪ್ಪಭವಾ ಚ ವಚೀಕಾಯನತಿ। ಅತ್ಥು ಮೇತಿ ಪಾಠಸೇಸೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಮಹಾಕಾರುಣಿಕಸ್ಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಬ್ಬಸತ್ತವಿಸಯತ್ತಾ ಮಹುಸ್ಸಾಹಪ್ಪಭವತ್ತಾ ಚ ಮಹತೀ ಕರುಣಾ **ಮಹಾಕರುಣಾ**। ತತ್ಥ ಪಣಿಧಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಪುರಪ್ಪವೇಸಾ ನಿಯುತ್ತೋತಿ ಮಹಾಕಾರುಣಿಕೋ, ಭಗವಾ। ಏತ್ಥ ಚ ಮಹಾಕಾರುಣಿಕಸ್ಸಾತಿ ಇಮಿನಾ ಯಥಾವುತ್ತಹೇತುಮೂಲಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ನಿಕ್ಕರುಣೋ ಹಿ ಪರದುಕ್ಖೇಸು ಉದಾಸಿನೋ ಬುದ್ಧತ್ಥಾಯ ಪಣಿಧಾನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಅತಿಭಾರಿಯನ್ತಿ ಮಞ್ಞನ್ತೋ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಂ ಕಾಲಂ ಅತಿದುಕ್ಕರಂ ಹೇತುಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ನಾಥತ್ತಸಙ್ಖಾತಂ ಹೇತುಫಲಪ್ಪಯೋಜನಭೂತಂ ಲೋಕಹಿತಂ ಕಥಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಗುಣಮೂಲಭೂತತ್ತಾ ಮಹಾಕರುಣಾಗುಣಮೇವ ವಣ್ಣೇನ್ತೋ "ನಮೋ ಮಹಾಕಾರುಣಿಕಸ್ಸಾ"ತಿ ಆಹ। ಏತ್ತಾವತಾ ಹೇತುಅನುರೂಪಂ ಫಲಂ, ಫಲಾನುರೂಪೋ ಹೇತು, ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಅನುರೂಪಂ ಮೂಲಂ, ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಅನುರೂಪಂ ಪಯೋಜನನ್ತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ।

ಏವಂ ಅಚ್ಛರಿಯಪುರಿಸೋ, ನಾಥೋ ನಾಥಗುಣೇ ರಿತೋ।
ನಮೋರಹೋ ಅನಾಥಸ್ಸ, ನಾಥಮಾನಸ್ಸ ಸಮ್ಪದಂ॥

ಏತ್ಥ ಸಿಯಾ "ಅನೇಕೇಸು ಭಗವತೋ ಗುಣೇಸು ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸು ಕಸ್ಮಾ 'ಮಹಾಕಾರುಣಿಕಸ್ಸಾ'ತಿ ಏಕಮೇವ ಗಹಿತ"ನ್ತಿ? ಉಚ್ಚತೇ -

ದೋಸಹೀನಸ್ಸ ಸತ್ಥಸ್ಸ, ಚೋದನಾ ತು ನ ವಿಜ್ಜತೇ।
ದೋಸಯುತ್ತಮಸತ್ಥಞ್ಚ, ತಸ್ಮಾ ಚೋದನಾ ಅಪತ್ತಕಾತಿ॥

ನ ಮಯಾ ಚೋದನಾ ಕತಾ, ಕಿನ್ತು ಪುಚ್ಛಾ ಏವ ಕತಾ। ಅಪಿಚ -

"ಫಲಂ ಸತಿಪಿ ರುಕ್ಖೇಡ್ಢೇ, ನ ಪತತ್ಯವಿಕಮ್ಪಿತೇ।
ಚೋದನಾ ಯಾ'ತ್ಥು ಸತ್ಥಾನಂ, ಪುಚ್ಛನಾತ್ಯತ್ಥಫಲಂ ಮಹತಾ॥

"ನಭೋತ್ತುಂ ಕುರುತೇ ಸಮ್ಮಾ, ಗಹಿತುಂ ನಾಡ್ಢತೇ ಘಟಂ।
ಅಕ್ಖೇಪೇ ಹಿ ಕತೇ ತದಿ-ಚ್ಛೆಸ್ಸಾಣಾಬುದ್ಧಿಬನ್ಧನಂ॥

"ಯಥಾ ಹಿಮಪದೋ ಪದ್ಧೋ, ಪಬುದ್ಧೋ ಗನ್ಧಲಿಮ್ಪಿಯಾ।
ಭಿನ್ನತ್ಥವಿರಮಸ್ಸೇವಂ, ಸತ್ಥಕತಾತ್ಥಲಿಮ್ಪಿಯಾ"ತಿ॥ -

ಏವಂ ಚೇಕಂ -

ಸಮ್ಮಾಪಿ ಚೋದನಾ ತಂ ಖಲು, ಗುರವೋ ವಿವಾಕ್ಯಾ ವಿವದ್ಧ।
ಯತಿಸಿಸ್ಸಾ ಆಘಟ್ಟಿತಾತಿ-ವಾಕ್ಯೇನಾಭ್ಯಧಿಕಂ ಗೋಪಯ॥

ಸರವತೀ ಆಚೇರಂ ಕಿಲಿಟ್ಠಾ, ತದಿಟ್ಠೆಸ್ಸಜಿತಾತ್ತಾನಂ।
ಜಯತ್ಯತ್ತಾನಮಾಚೇರೋ, ಸದಸ್ಸಸ್ಸೇವ ಸಾರಥೀತಿ॥ -

ಅತ್ರೋಚ್ಚತೇ -

ಯಸ್ಸ ಹಿ ವಾಕ್ಯಸಹಸ್ಸಂ, ವಾಕ್ಯೇ ವಾಕ್ಯೇ ಸತಞ್ಚ ಜಿವ್ಹಾ।
ನಾಮಂ ದಸಬಲಗುಣಪದೇಸಂ, ವತ್ತುಂ ಕಪ್ಪೇನಪಿ ನ ಸಕ್ಕಾ॥

ಯಥಾ -

ಬುದ್ಧೋಪಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಣೇಯ್ಯ ವಣ್ಣಂ,
ಕಪ್ಪಮ್ಪಿ ಚೇ ಅಞ್ಞಮಭಾಸಮಾನೋ।
ಖೀಯೇಥ ಕಪ್ಪೋ ಚಿರದೀಘಮನ್ತರೇ,
ವಣ್ಣೋ ನ ಖೀಯೇಥ ತಥಾಗತಸ್ಸಾತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೩೦೪; ೩.೧೪೧; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೨೫; ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰
೫೩; ಚರಿಯಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ) -

ಚೋತ್ತತ್ತಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಭಗವತಂ ಗುಣಾನಮವಸೇಸಾಭಿಧಾತುಂ।

ಅಪಿಚ -

ಯಥಾ ತ್ವಂ ಸತ್ತಾನಂ, ದಸಬಲ ತಥಾ ಞಾಣಕರುಣಾ।
ಗುಣದ್ವನ್ದಂ ಸೇಟ್ಠಂ, ತವ ಗುಣಗಣಾ ನಾಮ ತಿಗುಣಾತಿ॥ -

ಸಬ್ಬಗುಣಸೇಟ್ಠತ್ತಾ ಮೂಲತ್ತಾ ಚ ಏಕಮೇವ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ "ಛಸು ಅಸಾಧಾರಣಞಾಣೇಸು ಅಞ್ಞತರತ್ತಾ ತಗ್ಗಹಣೇನ ಸೇಸಾಪಿ ಗಹಿತಾವ ಸಹಚರಣಲಕ್ಖಣೇನಾ"ತಿ ಚ ವದನ್ತಿ। ವಿಸೇಸತೋ ಪನೇತ್ಥ ಅಭಿಧಮ್ಮಸ್ಸ ಕೇವಲಂ ಪಞ್ಞಾವಿಸಯತ್ತಾ ಅಭಿಧಮ್ಮಟ್ಠಕಥಾರಮ್ಭೇ ಆಚರಿಯೇನ "ಕರುಣಾ ವಿಯ ಸತ್ತೇಸು, ಪಞ್ಞಾ ಯಸ್ಸ ಮಹೇಸಿನೋ"ತಿ ಪಞ್ಞಾಗುಣೋ ವಣ್ಣಿತೋ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಆಸಯಾನುಸಯಚರಿಯಾಧಿಮುತ್ತಿಭೇದಾನುರೂಪಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನಪಞ್ಞಾಯ, ಸತ್ತೇಸು ಮಹಾಕರುಣಾಯ ಚ ಅಧಿಕಾರತ್ತಾ। ಸುತ್ತನ್ತಟ್ಠಕಥಾರಮ್ಭೇ "ಕರುಣಾಸೀತಲಹದಯಂ, ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತವಿಹತಮೋಹತಮ"ನ್ತಿ ಭಗವತೋ ಉಭೋಪಿ ಪಞ್ಞಾಕರುಣಾಗುಣಾ ವಣ್ಣಿತಾ। ಇಧ ಪನ ವಿನಯೇ ಆಸಯಾದಿನಿರಪೇಕ್ಖಂ ಕೇವಲಂ ಕರುಣಾಯ ಪಾಕತಿಕಸತ್ತೇನಾಪಿ ಅಸೋತಬ್ಬಾರಹಂ ಸುಣನ್ತೋ, ಅಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಾರಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ, ಅವತ್ತಬ್ಬಾರಹಞ್ಚ ವದನ್ತೋ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞಪೇಸೀತಿ ಕರುಣಾಗುಣೋಯೇವೇಕೋ ವಣ್ಣಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಪಞ್ಞಾದಯಾ ಅತ್ತಪರತ್ಥಹೇತೂ,
ತದನ್ವಯಾ ಸಬ್ಬಗುಣಾ ಜಿನಸ್ಸ।
ಉಭೋ ಗುಣಾ ತೇ ಗುಣಸಾಗರಸ್ಸ,
ವುತ್ತಾ ಇಧಾಚರಿಯವರೇನ ತಸ್ಮಾ॥

ಏತ್ತಾವತಾ ಅಟ್ಠಕಥಾದಿಗಾಥಾ,

ಸಮಾಸತೋ ವುತ್ತಪದತ್ಥಸೋಭಾ।

ಅಯಮ್ಪಿ ವಿತ್ಥಾರನಯೋತಿ ಚಾಹಂ,

ಉದ್ಧಂ ಇತೋ ತೇ ಪಟಿಸಂಖಿಪಾಮಿ॥

ದುತಿಯಗಾಥಾಯ **ಅಸಮ್ಬುಧ**ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಾನಂ ಯಥಾಸಭಾವಂ ಅಬುಜ್ಝನ್ತೋ। **ಬುದ್ಧನಿಸೇವಿತ**ನ್ತಿ ಬುದ್ಧಾನುಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇಹಿ ಗೋಚರಭಾವನಾಸೇವನಾಹಿ ಯಥಾರಹಂ ನಿಸೇವಿತಂ। **ಭವಾ ಭವ**ನ್ತಿ ವತ್ತಮಾನಭವತೋ ಅಞ್ಞಂ ಭವಂ **ಗಚ್ಛತಿ** ಉಪಗಚ್ಛತಿ, ಪಟಿಪಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ **ಭವೋ**ತಿ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿ। ತಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖತ್ತಾ **ಅಭವೋ**ತಿ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿ। **ಭವೋ**ತಿ ವಾ ವುದ್ಧಿ। **ಅಭವೋ**ತಿ ಹಾನಿ। **ಭವೋ**ತಿ ವಾ ದುಗ್ಗತಿ। **ಅಭವೋ**ತಿ ಸುಗತಿ। "ಅಪ್ಪಮಾಣಾ ಧಮ್ಮಾ, ಅಸೇಕ್ಖಾ ಧಮ್ಮಾ"ತಿಆದೀಸು (ಧ॰ ಸ॰ ತಿಕಮಾತಿಕಾ ೧೩, ೧೧) ವಿಯ ಹಿ ವುದ್ಧಿಅತ್ಥತ್ತಾ ಅಕಾರಸ್ಸ। ಭಾವಯತೀತಿ **ಭವೋ,** ಜಾತಿ। ಭವತೀತಿ ವಾ **ಭವೋ**। ಸವಿಕಾರಾ ಬಹುವಿಧಖನ್ಧುಪ್ಪತ್ತಿ ದೀಪಿತಾ। **ಅಭವೋ**ತಿ ವಿನಾಸೋ, ಜಾತಿಭಾವಂ ಮರಣಭಾವಞ್ಚ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏತ್ಥ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಮರಣಮ್ಪಿ ಖಣಿಕವಸೇನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಭವೇಸು ಅಭವೋ ಭವಾಭವೋ, ತಂ **ಭವಾಭವಂ,** ಭವೇಸು ಅಭಾವಪಞ್ಞತ್ತಿಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಜೀವಲೋಕೋ**ತಿ ಸತ್ತಲೋಕೋ, ಸಙ್ಖಾರಲೋಕಓಕಾಸಲೋಕಾನಂ ಭವಾಭವಗಮನಾಸಮ್ಭವತೋ ಸತ್ತಲೋಕಂ ಜೀವಲೋಕೋತಿ ವಿಸೇಸೇತಿ। **ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕಿಲೇಸಜಾಲವಿದ್ಧಂಸಿನೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ನವಪಿ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಅಪಚಯಗಾಮಿತಾ ಹಿ ಚತುಮಗ್ಗಧಮ್ಮಸ್ಸ ಓಧಿಸೋ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕಿಲೇಸಜಾಲವಿದ್ಧಂಸೋ, ಸೋ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ, ತದಾರಮ್ಮಣಂ ಹುತ್ವಾ ತತ್ಥ ಸಹಾಯಭಾವೂಪಗಮನೇನ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸಾಪಿ। ಯಥಾಹ "ಯೋ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ರಾಗಕ್ಖಯೋ…ಪೇ॰… ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ನಿಬ್ಬಾನ"ನ್ತಿ। ಅರಹತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ತಥಾ ರಾಗಾದಿಕ್ಖಯವಚನಸಬ್ಭಾವತೋ। ಫಲಸಾಮಞ್ಞೇನ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಫಲಾನಂ ಅತ್ಥೀತಿ ನವವಿಧೋಪೇಸ "ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕಿಲೇಸಜಾಲವಿದ್ಧಂಸೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಥ ವಾ ಸಹಚರಣಲಕ್ಖಣಕಆರಣತಾಯ ಪಟಿಪಕ್ಖಗೋಚರಗ್ಗಹಣತಾ। ಅನಭಿಹಿತೋಪಿ ಹಿ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ತತ್ರಾಭಿಹಿತೋವ ಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬೋ ಇತಿ ವಚನತೋ ಕಾರಣಗೋಚರಗ್ಗಹಣೇನ ಚತ್ತಾರಿಪಿ ಫಲಾನಿ ಗಹಿತಾನಿ। ನರಕಾದೀಸು ಅಪತಮಾನಂ ಧಾರೇತಿ ಸುಗತಿಯಂ ಉಪ್ಪಾದನೇನಾತಿ **ಧಮ್ಮೋ**। ಪುನ ಸುಗತಿಮ್ಪಿ ಅಜನನಕಾರೀ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮೇ ನಿವಾರೇತ್ವಾ ಪೋಸೇತಿ ಪವತ್ತೇತಿ ವಡ್ಢೇತೀತಿ ಧಮ್ಮೋ। ಸೋ ಪನ ಕಾಮರೂಪಾರೂಪಭೇದತೋ ತಿವಿಧೋ ಅಚ್ಚನ್ತಸುಖಾವಹನತೋ, ತತೋಪಿ ಉತ್ತಮತ್ತಾ **ಧಮ್ಮವರೋ**।

ಏತ್ಥಾಹ – "ಚತುನ್ನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಂ ಅನನುಬೋಧಾ ಅಪ್ಪಟಿವೇಧಾ ಏವಮಿದಂ ದೀಘಮದ್ಧಾನಂ ಸನ್ಧಾವಿತಂ ಸಂಸರಿತ'ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೫೫; ಮಹಾವ॰ ೨೮೭) ವಚನತೋ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಅಸಮ್ಬುಧಂ ಭವಾ ಭವಂ ಗಚ್ಛತಿ ಜೀವಲೋಕೋತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ತಸ್ಮಾ ಯಂ ಅಸಮ್ಬುಧಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಸೇವ "ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಅನ್ತೇ ತಂನಿದ್ದೇಸೇನ ನಿಯಮನತೋ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೋಪಿ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕಿಲೇಸಜಾಲವಿದ್ಧಂಸೀ ಧಮ್ಮವರೋತಿ ಚಾಪಜ್ಜತಿ। ಅಞ್ಞಥಾ "ನಮೋ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕಿಲೇಸಜಾಲವಿದ್ಧಂಸಿನೋ ಧಮ್ಮವರಸ್ಸ ತಸ್ಸಾ"ತಿ ತಂನಿದ್ದೇಸೇನ ಸಮಾನವಿಭತ್ತಿಕರಣಂ ನ ಯುಜ್ಜತಿ ಅತಿಪ್ಪಸಙ್ಗನಿಯಮನತೋ, "ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕಿಲೇಸಜಾಲವಿದ್ಧಂಸಿನೋ ಧಮ್ಮವರಸ್ಸಾ"ತಿ ವಚನಂ ವಿಸೇಸನವಚನಂ। ತಸ್ಮಾ ದುಕ್ಖಸಮುದಯಸಚ್ಚಾನಂ ತಬ್ಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗೋ ನತ್ಥೀತಿ ಚೇ? ನ, ತಂನಿದ್ದೇಸೇನ ಸಮಾನವಿಭತ್ತಿಟ್ಠಾನೇ ಅವಿಸೇಸಿತತ್ತಾ। ಅಪಿ ಚ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚನಿರೋಧಸಚ್ಚೇಸು ಫಲಾನಂ ಅಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ನವ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾ ಸಙ್ಗಹಿತಾತಿ ವಚನವಿರೋಧೋ, ಫಲಾನಂ ಅಸಙ್ಗಹೇ ವೇರಞ್ಜಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾಯಂ ನ ಕೇವಲಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಚೇವ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ, ಅಪಿ ಚ ಅರಿಯಫಲಧಮ್ಮೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೋಪಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ರಾಗವಿರಾಗಮನೇಜಮಸೋಕಂ…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮಮಿಮಂ ಸರಣತ್ಥಮುಪೇಹೀ"ತಿ (ವಿ॰ ವ॰ ೮೮೭) ವಚನವಿರೋಧೋ ಚಾತಿ ಪುಬ್ಬಾಪರವಿರುದ್ಧಾ ಏಸಾ ಗಾಥಾ ಸಾಸನವಿರುದ್ಧಾ ಚಾ"ತಿ? ವುಚ್ಚತೇ – ಸಬ್ಬಮೇತಮಯುತ್ತಂ ವುತ್ತಗಾಥತ್ಥಾಜಾನನತೋ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಆಚರಿಯೇನ ಪವತ್ತಿಪವತ್ತಿಹೇತುವಿಸಯವಿಭಾಗೋ ಚ ದಸ್ಸಿತೋ। ಕಥಂ? ತತ್ಥ **ಅಸಮ್ಬುಧ**ನ್ತಿ ಅಸಮ್ಬೋಧೋ, ಸೋ ಅತ್ಥತೋ ಅವಿಜ್ಜಾ, ತಾಯ ಚ ತಣ್ಹುಪಾದಾನಾನಿ ಗಹಿತಾನಿ, ತಯೋಪಿ ತೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ,

ಭವಾಭವನ್ತಿ ಏತ್ಥ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ವುತ್ತಂ। ಸುಗತಿದುಗ್ಗತಿಪ್ಪಭೇದೋ ಹಿ ಭವೋ ಅತ್ಥತೋ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ। "ಏವಮೇತಸ್ಸ ಕೇವಲಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧) ವಚನತೋ ದುಕ್ಖಪ್ಪವತ್ತಿ **ಪವತ್ತಿ** ನಾಮ, ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ **ಪವತ್ತಿಹೇತು** ನಾಮ, ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಚ ಪವತ್ತಿಹೇತುಸ್ಸ ಅಗ್ಗಹಿತಗ್ಗಹಣೇನ ನಿರೋಧಮಗ್ಗಸಚ್ಚದ್ವಯಂ **ವಿಸಯೋ** ನಾಮ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಅವಿಜ್ಜಾ? ದುಕ್ಖೇ ಅಞ್ಞಾಣಂ…ಪೇ॰… ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಯಾ ಪಟಿಪದಾಯ ಅಞ್ಞಾಣ"ನ್ತಿ (ವಿಭ॰ ೨೨೬)।

ಏತ್ಥ ಚ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ ಬುದ್ಧೇನ ಗೋಚರಾಸೇವನಾಯ ಆಸೇವಿತಂ, ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ ಭಾವನಾಸೇವನಾಯ। ಏತ್ತಾವತಾ ಅಸಮ್ಬುಧಂ ಬುದ್ಧನಿಸೇವಿತಂ ಯನ್ತಿ ಉಪಯೋಗಪ್ಪತ್ತೋ ಯೋ ವಿಸಯೋ ನಿರೋಧೋ ಚ ಮಗ್ಗೋ ಚ, ತಸ್ಸ ಯಥಾವುತ್ತಾವಿಜ್ಜಾದಿಕಿಲೇಸಜಾಲತ್ತಯವಿದ್ಧಂಸಿನೋ ನಮೋ ಧಮ್ಮವರಸ್ಸಾತಿ ಅಯಂ ಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥೋ। ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೋಪಿ ಕಿಲೇಸವಿದ್ಧಂಸನಸ್ಸ ಸುತ್ತನ್ತನಯೇನ ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯತ್ತಾ ಕಿಲೇಸವಿದ್ಧಂಸನಸೀಲತಾಯ "ಅವಿಜ್ಜಾದಿಕಿಲೇಸಜಾಲವಿದ್ಧಂಸೀ"ತಿ ವತ್ತುಂ ಸಮ್ಭವತಿ। ಏವಞ್ಹಿ ಸತಿ ರಾಗವಿರಾಗಾತಿ ಗಾಥತ್ಥೋ, ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ…ಪೇ॰… ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇತೀತಿ ಸುತ್ತತ್ಥೋ ಚ ಅಸೇಸತೋ ಗಹಿತೋ ಹೋತಿ। ಅಥ ವಾ ಇಮಾಯ ಗಾಥಾಯ ಕೇವಲಂ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮೋವ ಗಹಿತೋ ಹೋತಿ, ಯಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ "ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ…ಪೇ॰… ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇತೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೦; ಪಾರಾ॰ ೧), ತಮ್ಪಿ ಅಸಮ್ಬುಧಂ ಬುದ್ಧೇಹೇವ ನಿಸೇವಿತಂ ಗೋಚರಾಸೇವನಾಯ ಅನಞ್ಞನಿಸೇವಿತಂ। ಯಥಾಹ "ಭಗವಂಮೂಲಕಾ ನೋ, ಭನ್ತೇ, ಧಮ್ಮಾ ಭಗವಂನೇತ್ತಿಕಾ ಭಗವಂಪಟಿಸರಣಾ…ಪೇ॰… ಭಗವತೋ ಸುತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಧಾರೇಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೪೬)।

ತತಿಯಗಾಥಾಯ ಸೀಲಾದಯೋ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ತಥಾಪಿ ಅನ್ತೇ "ಅರಿಯಸಙ್ಘ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಸೀಲಾದಯೋ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಾ ಲೋಕುತ್ತರಾವ। ಏತ್ಥ ಚ "ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿವಿಮುತ್ತಿಞಾಣಪ್ಪಭುತೀಹೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಸರೂಪೇಕಸೇಸಂ ಕತ್ವಾ **"ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣಪ್ಪಭುತೀಹೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ವಿಮುತ್ತೀತಿ ಫಲಧಮ್ಮಾವ ಸುತ್ತೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ತಥಾಪಿ "ಮಗ್ಗಾ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ। ಪಹೀನೇ ಕಿಲೇಸೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ। ಫಲಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೀ"ತಿ (ಪಟ್ಠಾ॰ ೧.೧.೪೧೧) ವಚನತೋ ಮಗ್ಗಾದಿಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಂ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ವಿಮುತ್ತಿ ವಿಮೋಕ್ಖೋ ಖಯೋತಿ ಹಿ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ। "ಖಯೇ ಞಾಣಂ ಅನುಪ್ಪಾದೇ ಞಾಣನ್ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ದುಕಮಾತಿಕಾ ೧೪೨; ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೦೪) ಏತ್ಥ ಖಯೋ ನಾಮ ಮಗ್ಗೋ, ರಾಗಕ್ಖಯೋ ದೋಸಕ್ಖಯೋತಿ ಫಲನಿಬ್ಬಾನಾನಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ ಸುತ್ತೇ ಆಗತಮೇವ। ಪಹೀನಕಿಲೇಸಾನಂ ಖಯೋ ಪಾಕತಿಕೋ ಖಯೋ ಏವ। **ಪಭುತಿ**-ಸದ್ದೇನ ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾತಿ ಏವಮಾದಯೋ ಗುಣಾ ಸಙ್ಗಹಿತಾ। ಸಮನ್ನಾಗಮಟ್ಠೇನ ಅಪರಿಹೀನಟ್ಠೇನ ಚ ಯುತ್ತೋ। **ಖೇತ್ತಂ ಜನಾನಂ ಕುಸಲತ್ಥಿಕಾನ**ನ್ತಿ "ಅನುತ್ತರಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಲೋಕಸ್ಸಾ"ತಿ ಸುತ್ತತೋ ಕುಸಲಸ್ಸ ವಿರುಹನಟ್ಠಾನತ್ತಾ, ಸುತ್ತನ್ತನಯೇನ ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯತ್ತಾ ಚ ಕಾಮಂ ಕುಸಲಸ್ಸ ಖೇತ್ತಂ ಹೋತಿ ಸಙ್ಘೋ, ನ ಕುಸಲತ್ಥಿಕಾನಂ ಜನಾನಂ। ತಸ್ಮಾ ನ ಯುಜ್ಜತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಸುತ್ತತ್ಥಸಮ್ಭವತೋ। ಸುತ್ತೇ "ಅನುತ್ತರಂ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಲೋಕಸ್ಸಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೩೪೧) ಹಿ ವುತ್ತಂ। ಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ? ಪುಞ್ಞತ್ಥಿಕಸ್ಸ ಖೇತ್ತಂ ಸಙ್ಘೋ, ಪುಞ್ಞುಪನಿಸ್ಸಯತ್ತಾ ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಹೋತಿ ಸಙ್ಘೋ, ಕುಸಲತ್ಥಿಕಾನನ್ತಿ ಚ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಲೋಕೇಪಿ ಹಿ ದೇವದತ್ತಸ್ಸ ಖೇತ್ತಂ ಯಞ್ಞದತ್ತಸ್ಸ ಖೇತ್ತಂ ಸಾಲಿಯವುಪನಿಸ್ಸಯತ್ತಾ ಸಾಲಿಖೇತ್ತಂ ಯವಖೇತ್ತನ್ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅರಿಯಸಙ್ಘ**ನ್ತಿ ವಿಗತಕಿಲೇಸತ್ತಾ ಅರಿಯಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಅರಿಯಾನಂ, ಅರಿಯಭಾವಂ ವಾ ಪತ್ತಂ ಸೀಲದಿಟ್ಠಿಸಾಮಞ್ಞೇನ ಸಙ್ಘತತ್ತಾ ಸಙ್ಘಂ। "ಅರಿಯ-ಸದ್ದೇನ ಸಮ್ಮುತಿಸಙ್ಘಂ ನಿವಾರೇತೀ"ತಿ ಕೇಚಿ ಲಿಖನ್ತಿ, ತಂ ನ ಸುನ್ದರಂ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣಗುಣಗ್ಗಹಣೇನ ವಿಸೇಸಿತತ್ತಾ। **ಸಿರಸಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಕಾಮಂ ಕಾಯನತಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ತಥಾಪಿ ಉತ್ತಮಸಙ್ಘೇ ಗುಣಗಾರವೇನ ಉತ್ತಮಙ್ಗಮೇವ ನಿದ್ದಿಸನ್ತೋ "ಸಿರಸಾ ನಮಾಮೀ"ತ್ಯಾಹ। ಸಿರಸ್ಸ ಪನ ಉತ್ತಮತಾ ಉತ್ತಮಾನಂ ಚಕ್ಖುಸೋತಿನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ನಿಸ್ಸಯತ್ತಾ, ತೇಸಂ ಉತ್ತಮತಾ ಚ ದಸ್ಸನಾನುತ್ತರಿಯಸವನಾನುತ್ತರಿಯಹೇತುತಾಯ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏತ್ಥಾಹ - ಅನುಸನ್ಧಿಕುಸಲೋ

“ಉಪೋಗ್ಘಾತೋ ಪದಞ್ಚೇವ, ಪದತ್ಥೋ ಪದವಿಗ್ಗಹೋ।
ಚೋದನಾಪ್ರತ್ಯವಜ್ಞಾನಂ, ಬ್ಯಾಖ್ಯಾ ತನ್ತಸ್ಸ ಛಬ್ಬಿಧಾ”ತಿ॥ -

ಏವಮವತ್ವಾ ಕಸ್ಮಾ ರತನತ್ತಯಪಣಾಮಂ ಪಠಮಂ ವುತ್ತನ್ತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಸತಾಚಾರತ್ತಾ। ಆಚಾರೋ ಕಿರೇಸ ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ, ಯದಿದಂ ಸಂವಣ್ಣನಾರಮ್ಭೇ ರತನತ್ತಯಪೂಜಾವಿಧಾನಂ। ತಸ್ಮಾ “ಸತಾಚಾರತೋ ಭಟ್ಠಾ ಮಾ ಮಯಂ ಹೋಮಾ”ತಿ ಕರೀಯತಿ, ಚತುಗಮ್ಭೀರಭಾವಯುತ್ತಞ್ಚ ವಿನಯಪಿಟಕಂ ಸಂವಣ್ಣೇತುಕಾಮಸ್ಸ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಓಗಾಹನ್ತಸ್ಸ ವಿಯ ಪಞ್ಞಾವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸಾಪಿ ಮಹನ್ತಂ ಭಯಂ ಹೋತಿ, ಭಯಕ್ಖಯಾವಹಞ್ಚೇತಂ ರತನತ್ತಯಗುಣಾನುಸ್ಸರಣಜನಿತಂ ಪಣಾಮಪೂಜಾವಿಧಾನಂ। ಯಥಾಹ “ಏವಂ ಬುದ್ಧಂ ಸರನ್ತಾನ”ನ್ತಿಆದಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೯)। ಅಪಿಚಾಚರಿಯೋ ಸತ್ಥುಪೂಜಾವಿಧಾನೇನ ಅಸತ್ಥರಿ ಸತ್ಥಾಭಿನಿವೇಸಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಯಥಾಭೂತಂ ಸತ್ಥರಿ ಏವ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇ ಸತ್ಥುಸಮ್ಭಾವನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಅಸತ್ಥರಿ ಸತ್ಥುಸಮ್ಭಾವನಂ ಪರಿಚ್ಚಜಾಪೇತಿ, “ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಅತ್ತನೋ ದಹತೀ”ತಿ ವುತ್ತದೋಸಂ ಪರಿಹರತಿ। ಅನ್ತರಾಯಬಹುಲತ್ತಾ ಖನ್ಧಸನ್ತತಿಯಾ ವಿಪ್ಪಕತಾಯ ವಿನಯಸಂವಣ್ಣನಾಯ ಅತ್ತನೋ ಆಯುವಣ್ಣಸುಖಬಲಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಸಮ್ಭವಾಸಙ್ಕಾಯ “ಅಭಿವಾದನಸೀಲಿಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಆಯು ವಣ್ಣೋ ಸುಖಂ ಬಲ”ನ್ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೦೯) ವುತ್ತಾನಿಸಂಸೇ ಯಾವ ಸಂವಣ್ಣನಾಪರಿಯೋಸಾನಾ ಪತ್ಥೇತಿ। ಅಪಿ ಚೇತ್ಥ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಣಾಮಪೂಜಾವಿಧಾನಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಭಾವಾಧಿಗಮತ್ಥಂ **ಬುದ್ಧಯಾನಂ** ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಾನಂ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಜನೇತಿ। ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಭೇದಸ್ಸ, ಲೋಕುತ್ತರಸ್ಸೇವ ವಾ ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪೂಜಾವಿಧಾನಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಭಾವಾಧಿಗಮತ್ಥಂ **ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಯಾನಂ** ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಾನಂ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಜನೇತಿ। ಸದ್ಧಮ್ಮಪಟಿವೇಧಮತ್ತಾಭಿಲಾಸಿನೋ ಹಿ ತೇ। ಪರಮತ್ಥಸಙ್ಘಪೂಜಾವಿಧಾನಂ ಪರಮತ್ಥಸಙ್ಘಭಾವಾಧಿಗಮತ್ಥಂ **ಸಾವಕಯಾನಂ** ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಾನಂ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಜನೇತಿ, ಮಙ್ಗಲಾದೀನಿ ವಾ ಸಾತ್ಥಾನಿ ಅನನ್ತರಾಯಾನಿ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಾನಿ ಬಹುಮತಾನಿ ಚ ಭವನ್ತೀತಿ ಏವಂಲದ್ಧಿಕಾನಂ ಚಿತ್ತಪರಿತೋಸನತ್ಥಂ “ಪೂಜಾ ಚ ಪೂಜನೇಯ್ಯಾನ”ನ್ತಿ ಭಗವತಾ ಪಸತ್ಥಮಙ್ಗಲಂ ಕರೋತಿ। ವುಚ್ಚತೇ ಚ -

“ಮಙ್ಗಲಂ ಭಗವಾ ಬುದ್ಧೋ, ಧಮ್ಮೋ ಸಙ್ಘೋ ಚ ಮಙ್ಗಲಂ।
ಮಙ್ಗಲಾದೀನಿ ಸಾತ್ಥಾನಿ, ಸೀಘಂ ಸಿಜ್ಝನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸೋ॥

“ಸತ್ಥು ಪೂಜಾವಿಧಾನೇನ, ಏವಮಾದೀ ಬಹೂ ಗುಣೇ।
ಲಭತೀತಿ ವಿಜಾನನ್ತೋ, ಸತ್ಥುಪೂಜಾಪರೋ ಸಿಯಾ”ತಿ॥

ಏತ್ಥ ಚ ಸತ್ಥುಪಧಾನತ್ತಾ ಧಮ್ಮಸಙ್ಘಾನಂ ಪೂಜಾವಿಧಾನಂ ಸತ್ಥುಪೂಜಾವಿಧಾನಮಿಚ್ಚೇವ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ ಸಾಸನತೋ ಲೋಕತೋ ಚ। ತೇನೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

“ಸತ್ಥಾ”ತಿ ಧಮ್ಮೋ ಸುಗತೇನ ವುತ್ತೋ।
ನಿಬ್ಬಾನಕಾಲೇ ಯಮತೋ ಸ ಸತ್ಥಾ।
ಸುವತ್ಥಿಗಾಥಾಸು “ತಥಾಗತೋ”ತಿ।
ಸಙ್ಘೋ ಚ ವುತ್ತೋ ಯಮತೋ ಸ ಸತ್ಥಾ॥

ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ -

ಧಮ್ಮಕಾಯೋ ಯತೋ ಸತ್ಥಾ, ಧಮ್ಮೋ ಸತ್ಥಾ ತತೋ ಮತೋ।
ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತೋ ಸೋ ಸಙ್ಘೋ ಚ, ಸತ್ಥುಸಙ್ಖ್ಯಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ॥

ಸನ್ತಿ ಹಿ ಲೋಕೇ ವತ್ತಾರೋ ಕೋಸಗತಂ ಅಸಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತಂ ಪುರಿಸಂ ವಿಸುಂ ಅಪರಾಮಸಿತ್ವಾ "ಅಸಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತೋ ಏಸೋ"ತಿ। ತೇನೇವಾಹ ಚಾರಿಯಮಾತ್ರಚ್ಚೇವಾ -

"ನಮತ್ಥು ಬುದ್ಧರತ್ನಾಯ, ಧಮ್ಮರತ್ನಾಯ ತೇ ನಮೋ।
ನಮತ್ಥು ಸಙ್ಘರತ್ನಾಯ, ತಿರತ್ನಸಮವಾನಯೀ"ತಿ॥

ಅಪಿಚ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸು ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣನಿಮಿತ್ತಾನುತ್ತರವಿಮೋಕ್ಖಪಾತುಭಾವಾಭಿಸಙ್ಖಾತಂ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನಮುಪಾದಾಯ "ಬುದ್ಧೋ"ತಿ ಯದಿ ಪಞ್ಞಾಪಿಯತಿ, ಧಮ್ಮೋ ಪಣಾಮಾರಹೋತಿ ಕಾ ಏವ ಕಥಾ, ಸಙ್ಘೋ ಚ "ಸಙ್ಘೇ ಗೋತಮಿ ದೇಹಿ, ಸಙ್ಘೇ ತೇ ದಿನ್ನೇ ಅಹಞ್ಚೇವ ಪೂಜಿತೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ ಸಙ್ಘೋ ಚಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಭಾಜನನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ। ಅಥ ವಾ "ಬುದ್ಧಸುಬೋಧಿತೋ ಧಮ್ಮೋ ಆಚರಿಯಪರಮ್ಪರಾಯ ಸುವಣ್ಣಭಾಜನೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತತೇಲಮಿವ ಅಪರಿಹಾಪೇತ್ವಾ ಯಾವಜ್ಜತನಾ ಆಭತತ್ತಾ ಏವ ಮಾದಿಸಾನಮ್ಪಿ ಸೋತದ್ವಾರಮನುಪ್ಪತ್ತೋ"ತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಆಚರಿಯೋ ಅತೀವ ಆದರೇನ ಪಣಾಮಂ ಕರೋತಿ "ಸಿರಸಾ ನಮಾಮೀ"ತಿ।

ಏವಂ ಅನೇಕವಿಧಂ ಪಣಾಮಪ್ಪಯೋಜನಂ ವದನ್ತಿ, ಆಚರಿಯೇನ ಪನ ಅಧಿಪ್ಪೇತಪ್ಪಯೋಜನಂ ಅತ್ತನಾ ಏವ ವುತ್ತಂ **"ಇಚ್ಚೇವಮಚ್ಚನ್ತನಮಸ್ಸನೇಯ್ಯ"**ನ್ತಿಆದಿನಾ ಚತುತ್ಥಗಾಥಾಯ। **ಇಚ್ಚೇವ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ ರತನತ್ತಯಪೂಜಾವಿಧಾನಪರಿಸಮತ್ತತ್ಥೋ। ಯದಿ ಏವಂ ಯಥಾವಿಹಿತಮತ್ತಮೇವ ಪೂಜಾವಿಧಾನಂ ಅರಹತಿ ರತನತ್ತಯಂ, ನ ತತೋ ಉದ್ಧನ್ತಿ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗನಿವಾರಣತ್ಥಂ "ಏವಮಚ್ಚನ್ತನಮಸ್ಸನೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ ಏವನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಯಥಾವುತ್ತವಿಧಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಯಥಾವುತ್ತೇನ ವಿಧಿನಾ, ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ತಾದಿಸೇನ ಅಚ್ಚನ್ತಮೇವ ಮುಹುತ್ತಮಪಿ ಅಟ್ಠತ್ವಾ ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ನಿರನ್ತರಂ ನಿಯಮೇನ ನಮಸ್ಸನಾರಹಂ ನಮಸ್ಸಮಾನಸ್ಸ ಹಿತಮಹಪ್ಫಲಕರಣತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂವಿಧಂ ದುಲ್ಲಭಟ್ಠೇನ ಮಹಪ್ಫಲಟ್ಠೇನ ಚ ಸಿದ್ಧಂ ರತನಭಾವಂ ರತನತ್ತಯಂ ನಮಸ್ಸಮಾನೋ ಯಂ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸನ್ದಂ ಅಲತ್ಥಂ ಅಲಭಿಂ। ಅಕುಸಲಮಲಂ ತದಙ್ಗಾದಿಪ್ಪಹಾನೇನ ಪುನಾತೀತಿ ಪುಞ್ಞಂ। ಕಿಲೇಸದರಥಪ್ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ ಸೀತಲತ್ತಾ ಚಿತ್ತಂ ಅಭಿಸನ್ದೇತೀತಿ ಅಭಿಸನ್ದೋ। ಪುಞ್ಞಞ್ಚ ತಂ ಅಭಿಸನ್ದೋ ಚಾತಿ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸನ್ದೋ, ತಂ **ಪುಞ್ಞಾಭಿಸನ್ದಂ। ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ "ಪುಞ್ಞಮಹತ್ತಂ"ನ್ತಿ ಭಣನ್ತಿ, "ವಿಪುಲ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಸೋ ಅತ್ಥೋ ನ ಯುಜ್ಜತೀತಿ ಆಚರಿಯೋ। ಅಥ ವಾ ಪುಞ್ಞಾನಂ ಅಭಿಸನ್ದೋ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸನ್ದೋ , ತಂ **ಪುಞ್ಞಾಭಿಸನ್ದಂ**। ಸನ್ದ ಸವನೇತಿ ಧಾತು। ತಸ್ಮಾ ಪುಞ್ಞಸೋತಂ ಪುಞ್ಞಸ್ಸಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ ಯುಜ್ಜತಿ, ತಂ ಪನ ವಿಪುಲಂ, ನ ಪರಿತ್ತನ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಂ **ವಿಪುಲ**-ಸದ್ದೇನ।

ಪಞ್ಚಮಗಾಥಾ **ಯಸ್ಮಿಂ** ವಿನಯಪಿಟಕೇ ಪಾಳಿತೋ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಚ ಅನೂನಂ ಲಜ್ಜೀಪುಗ್ಗಲೇಸು ಪವತ್ತನಟ್ಠೇನ **ಠಿತೇ** ಸಕಲಂ ತಿವಿಧಮ್ಪಿ **ಸಾಸನಂ** ತೇಸ್ವೇವ ಪುಗ್ಗಲೇಸು **ಪತಿಟ್ಠಿತಂ** ಹೋತಿ। ಕಸ್ಸ ಸಾಸನನ್ತಿ ಚೇ? **ಅಟ್ಠಿತಸ್ಸ** ಭಗವತೋ। ಭಗವಾ ಹಿ ಠಿತಿಹೇತುಭೂತಾಯ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಯಾ ಅಭಾವೇನ ಅಟ್ಠಿತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಕೋ ಹಿ ಪರಲೋಕೇ ನಿರಪೇಕ್ಖೋ ಕೇವಲಂ ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗಮನುಯುಞ್ಜನ್ತೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ನ ಪರಲೋಕಹಿತಾನಿ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕತ್ತುಂ ಬ್ಯಾವಟೋ ಹೋತಿ, ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಕೋ ತಾನಿ ಕತ್ತುಂ ಆಯೂಹತಿ। ಭಗವಾ ಪನ ತಥಾ ಅತಿಟ್ಠನ್ತೋ ಅನಾಯೂಹನ್ತೋ ಮಜ್ಝಿಮಂ ಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೋ ಸಯಞ್ಚ ಓಘಂ ತರಿ, ಪರೇ ಚ ತಾರೇಸಿ। ಯಥಾಹ "ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ ಖ್ವಾಹಂ, ಆವುಸೋ, ಅನಾಯೂಹಂ ಓಘಮತರಿ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧)। ಚತುಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರವಸೇನ ಸತ್ತೇಸು ಸುಟ್ಠು ಸಮ್ಮಾ ಚ ಠಿತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥವಸೇನ ವಾ **ಸುಸಣ್ಠಿತಸ್ಸ**। ಸುಸಣ್ಠಿತತ್ತಾ ಹೇಸ ಕೇವಲಂ ಸತ್ತಾನಂ ದುಕ್ಖಂ ಅಪನೇತುಕಾಮೋ ಹಿತಂ ಉಪಸಂಹರಿತುಕಾಮೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಪಮೋದಿತೋ ಅಪಕ್ಖಪತಿತೋ ಚ ಹುತ್ವಾ ವಿನಯಂ ದೇಸೇತೀತಿ, ತಸ್ಮಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿನಯಸಂವಣ್ಣನಾಧಿಕಾರೇ ಸಾರುಪ್ಪಾಯ ಥುತಿಯಾ ಥೋಮೇನ್ತೋ ಆಹ "ಸುಸಣ್ಠಿತಸ್ಸಾ"ತಿ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ "ಮನಾಪಿಯೇ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೇ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೇ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೩೫; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೩೮೬) ಸುತ್ತಸ್ಸ, "ಸುಸಣ್ಠಾನಾ ಸುರೂಪತಾ"ತಿ (ಖು॰ ಪಾ॰ ೮.೧೧) ಸುತ್ತಸ್ಸ ಚ ವಸೇನ ಸುಸಣ್ಠಿತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾಧಿಕಾರಾನುರೂಪೋ ನ ಹೋತಿ। **ಅಮಿಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಕಿಂ ವಿನಯಂ ಅಮಿಸ್ಸಂ, ಉದಾಹು ಪುಬ್ಬಾಚರಿಯಾನುಭಾವನ್ತಿ?

ನೋಭಯಮ್ಪಿ। ಅಮಿಸ್ಸಾ ಏವ ಹಿ ವಿನಯಟ್ಠಕಥಾ। ತಸ್ಮಾ ಭಾವನಪುಂಸಕವಸೇನ ಅಮಿಸ್ಸಂ ತಂ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಪುಬ್ಬಾಚರಿಯಾನುಭಾವ**ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾ "ಯಸ್ಮಾ ಪುರೇ ಅಟ್ಠಕಥಾ ಅಕಂಸೂ"ತಿ ವಚನತೋ ತೇಸಂ ಆನುಭಾವೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಕಿಞ್ಚಿ ಅಪುಬ್ಬಂ ದಿಸ್ವಾ ಸನ್ತಿ ಹಿ ಲೋಕೇ ವತ್ತಾರೋ "ಕಸ್ಸೇಸ ಆನುಭಾವೋ"ತಿ। ಅಥ ವಾ ಭಗವತೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಅನುಗನ್ತ್ವಾ ತಂತಂಪಾಠೇ ಅತ್ಥಂ ಭಾವಯತಿ ವಿಭಾವಯತಿ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ವಾ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಭಾವನಾ ವಿಭಾವನಾತಿ ಆನುಭಾವೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾ।

ಪುಬ್ಬಾಚರಿಯಾನುಭಾವೇ ಸತಿ ಕಿಂ ಪುನ ತಂ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಆರಮ್ಭೇನಾತಿ ತತೋ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಛಟ್ಠಸತ್ತಮಟ್ಠಮನವಮಗಾಥಾಯೋ। ತತ್ಥ ಅರಿಯಮಗ್ಗಞಾಣಮ್ಬುನಾ ನಿದ್ಧೋತಮಲತ್ತಾ ವಿಸುದ್ಧವಿಜ್ಜೇಹಿ, ತೇನೇವ ನಿದ್ಧೋತಾಸವತ್ತಾ ವಿಸುದ್ಧಪಟಿಸಮ್ಭಿದೇಹಿ, ವಿಸುದ್ಧಪಟಿಸಮ್ಭಿದತ್ತಾ ಚ ಸದ್ಧಮ್ಮಸಂವಣ್ಣನಕೋವಿದೇಹೀತಿ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಕೇಚಿ "ಪುಬ್ಬಾಚರಿಯಾತಿ ವುತ್ತೇ ಲೋಕಾಚರಿಯಾಪಿ, ಸಾಸನೇ ರಾಹುಲಾಚರಿಯಾದಯೋಪಿ ಸಙ್ಗಯ್ಹನ್ತಿ, ತೇ ಅಪನೇತುಂ ಕಾಮಞ್ಚಾತಿಆದಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। "ತಂ ವಣ್ಣಯಿಸ್ಸ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪುಬ್ಬಟ್ಠಕಥಾಯ ಊನಭಾವೋ ದಸ್ಸಿತೋತಿ ಚೇ? ನ, ಚಿತ್ತೇಹಿ ನಯೇಹಿ ಸಂವಣ್ಣಿತೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಕಾಮಞ್ಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸದ್ಧಮ್ಮಂ ಸಂವಣ್ಣೇತುಂ ಕೋವಿದೇಹಿ, ತಾಯ ಸಂವಣ್ಣನಾಯ ವಾ ಕೋವಿದೇಹಿ **ಸದ್ಧಮ್ಮಸಂವಣ್ಣನಕೋವಿದೇಹಿ**।

ಸಲ್ಲೇಖಿಯೇತಿ ಕಿಲೇಸಜಾತಂ ಬಾಹುಲ್ಲಂ ವಾ ಸಲ್ಲಿಖತಿ ತನುಂ ಕರೋತೀತಿ ಸಲ್ಲೇಖೋ, ಸಲ್ಲೇಖಸ್ಸ ಭಾವೋ ಸಲ್ಲೇಖಿಯಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಲ್ಲೇಖಿಯೇ। **ನೋಸುಲಭೂಪಮೇಹೀ**ತಿ ಅಸುಲಭೂಪಮೇಹಿ। **ಮಹಾವಿಹಾರಸ್ಸಾ**ತಿ ಮಹಾವಿಹಾರವಂಸಸ್ಸ। ಪಞ್ಞಾಯ ಅಚ್ಚುಗ್ಗತಟ್ಠೇನ ಧಜೋ ಉಪಮಾ ಏತೇಸನ್ತಿ ಧಜೂಪಮಾ, ತೇಹಿ **ಧಜೂಪಮೇಹಿ**। ಸಮ್ಬುದ್ಧವರಂ ಅನುಅಯೇಹಿ ಅನುಗತೇಹಿ **ಸಮ್ಬುದ್ಧವರನ್ವಯೇಹಿ,** ಬುದ್ಧಾಧಿಪ್ಪಾಯಾನುಗೇಹೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಇಧ ವರ-ಸದ್ದೋ "ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ಬುದ್ಧತ್ತಾ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ"ತಿ ವಚನತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾಪಿ ಸಙ್ಗಯ್ಹನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇ ಅಪನೇತುಂ ವುತ್ತೋ।

ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಊನಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅತ್ತನೋ ಕರಣವಿಸೇಸಂ ತಸ್ಸ ಪಯೋಜನಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಂವಣ್ಣನಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಅತ್ಥಂ ಅಭಿಸಮ್ಭುಣಾತೀ**ತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಯೋಜನಂ ಫಲಂ ಹಿತಂ ನ ಸಾಧೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ "ನ ತಂ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಿಞ್ಚಿ ಅತ್ಥಂ ಅನುಭೋತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಪಾರಾ॰ ೫೭೮) ವಿಯ। **ಅಜ್ಝೇಸನಂ ಬುದ್ಧಸಿರಿವ್ಹಯಸ್ಸಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಯಸ್ಮಾ ಸಹಮ್ಪತಿಬ್ರಹ್ಮುನಾ ಅಜ್ಝಿಟ್ಠೇನ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ ಭಗವತಾ, ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಅಜ್ಝೇಸನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಿನಯೋ ಪಞ್ಞತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ಅಯಮ್ಪಿ ಆಚರಿಯೋ ತಂ ಆಚರಿಯವತ್ತಂ ಪೂಜೇನ್ತೋ ಇಮಂ ಸಂವಣ್ಣನಂ ಬುದ್ಧಸಿರಿತ್ಥೇರಸ್ಸ ಯಾಚನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅಕಾಸೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸಮನುಸ್ಸರನ್ತೋ**ತಿ ತಸ್ಸಾಭಾವಂ ದೀಪೇತಿ ಆದರಞ್ಚ।

ತತೋ ಪರಂ ದ್ವೇ ಗಾಥಾಯೋ ಕತ್ತಬ್ಬವಿಧಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಾ। ತೇನ ತಾಸು ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ವುತ್ತವಿನಿಚ್ಛಯಪಚ್ಚಯವಿಮತಿಂ ವಿನೋದೇತಿ, ಏಕಟ್ಠಕಥಾಯ ಕುಸಲಸ್ಸ ವಾ "ಅಯಂ ನಯೋ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಂ ನಿವಾರೇತಿ, ಅಯುತ್ತತ್ಥಪರಿಚ್ಚಾಗೇನ ತತ್ಥ ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠಾನಂ ಅಭಿನಿವೇಸಂ ಪರಿಚ್ಚಜಾಪೇತಿ, ಥೇರವಾದದಸ್ಸನೇನ ವಿನಯವಿನಿಚ್ಛಯಂ ಪತಿ ವಿನಯಧರಾನಂ ಕಾರಣೋಪಪತ್ತಿತೋ ಊಹಾಪೋಹಕ್ಕಮಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಅಯುತ್ತತ್ಥೇರವಾದಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ ಪುಗ್ಗಲಪ್ಪಮಾಣತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೀತಿ ಇಮೇ ಚಾನಿಸಂಸಾ ಕತ್ತಬ್ಬವಿಧಿದಸ್ಸನೇನ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸಂವಣ್ಣನಂ ತಞ್ಚ ಸಮಾರಭನ್ತೋ ತಸ್ಸಾ ಸಂವಣ್ಣನಾಯ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಂ ಸರೀರಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾರಭಿಸ್ಸಂ, ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಮ್ಪಿ ಯೋ ವುತ್ತೋ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ, ತಥೇವ ಕುರುನ್ದೀನಾಮಾದೀಸು ಲೋಕೇ ವಿಸ್ಸುತಾಸು ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಚ ಯೋ ವುತ್ತೋ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ, ತತೋಪಿ ವಿನಿಚ್ಛಯತೋ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾನಯೇನ, ವಿನಯಯುತ್ತಿಯಾ ವಾ ಯುತ್ತಮತ್ಥಂ ತಸ್ಸ ಸರೀರಸ್ಸ ಅಲಙ್ಕಾರಂ ವಿಯ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಸಮಾರಭಿಸ್ಸಂ। ಕಿಂ ಸಂವಣ್ಣನಮೇವ, ನ ಅಞ್ಞನ್ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಪುನ ಸಂವಣ್ಣನಾಗ್ಗಹಣಂ। ಅಥ ವಾ ಅನ್ತೋಗಧತ್ಥೇರವಾದಂ ಸಂವಣ್ಣನಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾರಭಿಸ್ಸನ್ತಿ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಥೇರವಾದಾ ಹಿ ಬಹಿಅಟ್ಠಕಥಾಯ ವಿಚರನ್ತಿ। ಏತ್ಥ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ

ಚೂಳಪಚ್ಚರಿಅನ್ಧಕಅರಿಯಟ್ಠಕಥಾಪನ್ನವಾರಾದಯೋಪಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾ । ತತ್ಥ **ಪಚ್ಚರೀ** ನಾಮ ಸೀಹಳಭಾಸಾಯ ಉಳುಮ್ಪಂ ಕಿರ, ತಸ್ಮಿಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಕತತ್ತಾ ತಮೇವ ನಾಮಂ ಜಾತಂ। ಕುರುನ್ದೀವಲ್ಲಿವಿಹಾರೋ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಕತತ್ತಾ **ಕುರುನ್ದೀ** ನಾಮ ಜಾತಾ।

ಸಮ್ಮ ಸಮಾರಭಿಸ್ಸನ್ತಿ ಕತ್ತಬ್ಬವಿಧಾನಂ ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅಹಂ ರಿತೋ, ತಸ್ಮಾ **ತಂ ಮೇ ನಿಸಾಮೇನ್ತೂ**ತಿ ಗಾಥಾಯ ತಂ ಸಂವಣ್ಣನಂ ಮೇ ಮಮ, ಮಯಾ ವಾ ವುಚ್ಚಮಾನನ್ತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ । **ನಿಸಾಮೇನ್ತು** ಪಸ್ಸನ್ತು ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುನಾ ಸುಣನ್ತು ವಾ ಸದ್ಧಾವೀರಿಯಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಾಭಿಸಙ್ಖಾರೇನ ಸಚ್ಚರಿತ್ವಾ ಪೂಜಯನ್ತಾ **ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಧಮ್ಮಂ**। ಕಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ? **ಧಮ್ಮಪ್ಪದೀಪಸ್ಸ ತಥಾಗತಸ್ಸ**। ಕಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ? ಪದೀಪಟ್ಠಾನಿಯೋ ಹಿ ಧಮ್ಮೋ ಹಿತಾಹಿತಪ್ಪಕಾಸನತೋ, ಪದೀಪಧರಟ್ಠಾನಿಯೋ ಧಮ್ಮಧರೋ ತಥಾಗತೋ, ತಸ್ಮಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ತಥಾಗತೇ ತತ್ಥ ಸೋಕಂ ಅಕತ್ವಾ ಸಕ್ಕಚ್ಚ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಮಾನಯನ್ತಾ ನಿಸಾಮೇನ್ತೂತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಅಥ ವಾ "ಧಮ್ಮಕಾಯಾ ತಥಾಗತಾ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೧೮) ವಚನತೋ ಧಮ್ಮೋ ಚ ಸೋ ಪದೀಪೋ ಚಾತಿ **ಧಮ್ಮಪ್ಪದೀಪೋ,** ಭಗವಾ।

ಯೋ ಧಮ್ಮವಿನಯೋ ಯಥಾ ಬುದ್ಧೇನ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ತಥೇವ ಬುದ್ಧಪುತ್ತೇಹಿ ಸಾವಕೇಹಿ **ಞಾತೋ** ಅವಬುದ್ಧೋ, ಯೇಹಿ **ತೇಸಂ** ಬುದ್ಧಪುತ್ತಾನಂ **ಮತಿಂ** ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ **ಅಚ್ಚಜನ್ತಾ** ನಿರವಸೇಸಂ ಗಣ್ಹನ್ತಾ। **ಪುರೇ**ತಿ ಪುರಾ, ಪೋರಾಣತ್ಥೇರಾ ವಾ। **ಅಟ್ಠಕಥಾ**ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯೋ, ಉಪಯೋಗಬಹುವಚನಂ।

ಯಂ ಅತ್ಥಜಾತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ವುತ್ತಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಪಮಾದಲೇಖಕಾನಂ ಪಮಾದಲೇಖಮತ್ತಂ ವಜ್ಜಯಿತ್ವಾ। ಕಿಂ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಪಮಾಣಂ? ನ, ಕಿನ್ತು ಸಿಕ್ಖಾಸು ಸಗಾರವಾನಂ ಇಧ ವಿನಯಮ್ಹಿ ಪಣ್ಡಿತಾನಂ, ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ಸಚ್ಚೇಪಿ ಅಲಿಕೇಪಿ ದುಕ್ಕಟಮೇವ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಪಮಾದಲೇಖನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಪಮಾದಲೇಖಂ ವಜ್ಜಯಿತ್ವಾ ಪಮಾಣಂ ಹೇಸ್ಸತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ತತೋ ಚಾತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ವುತ್ತಅತ್ಥಜಾತತೋ **ತನ್ತಿಕ್ಕಮಂ** ಪಾಳಿಕ್ಕಮಂ। ಸುತ್ತನ್ತಾ ಸುತ್ತಾವಯವಾ। ಅನ್ತೋತಿ ಹಿದಂ ಅಬ್ಭನ್ತರಾವಯವಸಮ್ಭಾವನಾದೀಸು ದಿಸ್ಸತಿ। ಸುತ್ತನ್ತೇಸು ಭವಾ ಸುತ್ತನ್ತಿಕಾ, ತೇಸಂ **ಸುತ್ತನ್ತಿಕಾನಂ,** ಸುತ್ತನ್ತಗನ್ಥೇಸು ಆಗತವಚನಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಅಮೀಯತೀತಿ ಅನ್ತೋ, ಸಾಧೀಯತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಕೇನ ಸಾಧೀಯತಿ? ಸುತ್ತೇನ, ಸುತ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಸುತ್ತನ್ತೋ, ಕೋ ಸೋ? ಸೋ ಸೋ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತನ್ತೇ ನಿಯುತ್ತಾನಿ ವಚನಾನಿ ಸುತ್ತನ್ತಿಕಾನಿ। ತೇಸಂ **ಸುತ್ತನ್ತಿಕಾನಂ** ವಚನಾನಮತ್ಥಂ। ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಆಗಮಸುತ್ತಸ್ಸ ಅಭಿಧಮ್ಮವಿನಯಸುತ್ತಸ್ಸ ಚಾನುರೂಪಂ ಪರಿದೀಪಯನ್ತೀ, ಅಯಂ ತಾವೇತ್ಥ ಸಮಾಸತೋ ಅತ್ಥವಿಭಾವನಾ - "ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ"ತಿಆದೀನಂ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧; ೫.೪೭೯; ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೧೦; ಪಾರಾ॰ ೧) ಸುತ್ತನ್ತಿಕಾನಂ ವಚನಾನಮತ್ಥಂ ಆಗಮಸುತ್ತನ್ತಾನುರೂಪಂ। "ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ಸಿಯಾ ಕುಸಲಂ ಸಿಯಾ ಅಕುಸಲಂ ಸಿಯಾ ಅಬ್ಯಾಕತ"ನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೨೨೦) ಏವಮಾದೀನಂ ಅಭಿಧಮ್ಮಸುತ್ತನ್ತಿಕಾನಂ ವಚನಾನಮತ್ಥಂ ಅಭಿಧಮ್ಮಸುತ್ತನ್ತಾನುರೂಪನ್ತಿ ಏವಮಾದಿ। **ಹೇಸ್ಸತೀ**ತಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಕರೀಯಿಸ್ಸತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ವಣ್ಣನಾಪೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಅಪಿ**-ಸದ್ದೋ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋ, ಸೋ ತಸ್ಮಾತಿ ಪದೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। ಕಥಂ? ಪಣ್ಡಿತಾನಂ ಪಮಾಣತ್ತಾಪಿ ವಿತ್ಥಾರಮಗ್ಗಸ್ಸ ಸಮಾಸಿತತ್ತಾಪಿ ವಿನಿಚ್ಛಯಸ್ಸ ಅಸೇಸಿತತ್ತಾಪಿ ತನ್ತಿಕ್ಕಮಸ್ಸ ಅವೋಕ್ಕಮಿತತ್ತಾಪಿ ಸುತ್ತನ್ತಿಕವಚನಾನಂ ಸುತ್ತನ್ತಟ್ಠಕಥಾನುರೂಪಂ ದೀಪನತೋಪಿ ತಸ್ಮಾಪಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಅನುಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಾತಿ। ಏತ್ಥ "ತನ್ತಿಕ್ಕಮಂ ಅವೋಕ್ಕಮಿತ್ವಾ"ತಿ ವಚನೇನ ಸಿದ್ಧೇಪಿ "ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ ವೇರಞ್ಜಕಣ್ಡಾದೀಸು 'ಸುತ್ತನ್ತಿಕಾನಂ ಭಾರೋ'ತಿ ಗತಾ, ಮಯಂ ಪನ ವತ್ವಾವ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಸುತ್ತನ್ತಿಕಾನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಕಿರ।

ಗನ್ಥಾರಮ್ಭಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಬಾಹಿರನಿದಾನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ತದಙ್ಗವಿನಯಾದಿಭೇದೇನ ವಿನಯಸ್ಸಬಹುತ್ತಾ ವಿನಯೋ ತಾವ ವವತ್ಥಪೇತಬ್ಬೋ। “ಬುದ್ಧೇನ ಧಮ್ಮೋ ವಿನಯೋ ಚ ವುತ್ತೋ”ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತತ್ತಾ ಇದಾನಿ “ವುತ್ತಂ ಯೇನಾ”ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೇ? ತಸ್ಸ ಏವಮಾದಿವಚನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಧಾರಿತಂ ಯೇನ ಚಾಭತಂ। ಯತ್ಥಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಞ್ಚೇತ**ನ್ತಿ ವಚನಂ ಸಕಲಮ್ಪಿ ವಿನಯಪಿಟಕಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖವಚನಂ ನ ಹೋತೀತಿ** ಆಹಚ್ಚ ಭಾಸಿತಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ನ ಹಿ ಭಗವತೋ ಅತೀತಾದೀಸು ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅತ್ಥಿ। ಯದಿ ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖವಚನಂ ನ ಹೋತಿ, ಪದಸೋಧಮ್ಮಾಪತ್ತಿಂ ನ ಜನೇಯ್ಯಾತಿ ಚೇ? ನ, ಸಾವಕಭಾಸಿತಸ್ಸಪಿ ಪದಸೋಧಮ್ಮಾಪತ್ತಿಜನನತೋ। ನಿಯಮಾಭಾವಾ ಅತಿಪ್ಪಸಙ್ಗೋತಿ ಚೇ? ನ, ಪದಸೋಧಮ್ಮಸಿಕ್ಖಾಪದಟ್ಠಕಥಾಯಂ “ಸಙ್ಗೀತಿತ್ತಯಂ ಆರುಳ್ಹೋ”ತಿ ವಿಸೇಸಿತತ್ತಾ। ತಥಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗೀತಿಂ ಆರುಳ್ಹತ್ತಾ “ಖನ್ಧಾನಞ್ಚ ಪಟಿಪಾಟಿ…ಪೇ॰… ಸಂಸಾರೋತಿ ಪವುಚ್ಚತೀ”ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನಕಥಾ; ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೨೬ ಸಙ್ಖಾರಪದನಿದ್ದೇಸ) ಏವಮಾದಿವಚನಂ, ಯಞ್ಚ ಸಙ್ಗೀತಿಆರುಳ್ಹಕ್ಕಮಾನುಗತಂ, ತಂ ಪದಸೋಧಮ್ಮಾಪತ್ತಿಂ ಜನೇತೀತಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಉಪತಿಸ್ಸೋ।

ಪಠಮಮಹಾಸಙ್ಗೀತಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಪಠಮಮಹಾಸಙ್ಗೀತಿ ನಾಮ ಚಾತಿ ಏತ್ಥ **ಚ**-ಸದ್ದೋ ಅತಿರೇಕತ್ಥೋ, ತೇನ ಅಞ್ಞಾಪಿ ಅತ್ಥೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ತಮ್ಪಿ ಸಾಲವನಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಮಿತ್ತಸುಹಜ್ಜೇ ಅಪಲೋಕೇತ್ವಾ ನಿವತ್ತನತೋ **ಉಪವತ್ತನ**ನ್ತಿ ಪಾಕಟಂ ಜಾತಂ ಕಿರ। **ಯಮಕಸಾಲಾನ**ನ್ತಿ ಏಕಾ ಕಿರ ಸಾಲಪನ್ತಿ ಸೀಸಭಾಗೇ, ಏಕಾ ಪಾದಭಾಗೇ। ತತ್ರಾಪಿ ಏಕೋ ತರುಣಸಾಲೋ ಸೀಸಭಾಗಸ್ಸ ಆಸನ್ನೇ ಹೋತಿ, ಏಕೋ ಪಾದಭಾಗಸ್ಸ, ಮೂಲಖನ್ಧವಿಟಪಪತ್ತೇಹಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಂಸಿಬ್ಬಿತ್ವಾ ಠಿತಸಾಲಾನನ್ತಿಪಿ ವುತ್ತಂ। **ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ**ತಿ ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಲಕ್ಖಣೇ ಕರಣವಚನಂ “ಕತಕಿಚ್ಚೋ ಪೀತಿಜ ಹಾಸ ಚೇತೋ ಅವೇರಮುಖೇನಾಭತಕುಣ್ಡಲೇನಾ”ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಹೇತು, ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ವಾ ಮಾ ಸೋಚಿತ್ಥ ಚಿತ್ತೇನ, ಮಾ ಪರಿದೇವಿತ್ಥ ವಾಚಾಯ “ಪರಿದೇವನಂ ವಿಲಾಪ”ನ್ತಿ ವಚನತೋ। **ಮಹಾಸಮಣೇನಾ**ತಿ ನಿಸ್ಸಕ್ಕತ್ಥೇ ಕರಣವಚನಂ। ಸೂರಿಯಂ'ಸೂಭಿ ಪಟುಕರಾ'ಭಾ'ರಿಣಸ್ಸ ತಾಣಾ ಇತ್ಯತ್ರೇವ। ಯಞ್ಚ ಭಗವತೋ ಅನುಗ್ಗಹಂ, ತಸ್ಸ ಅನುಗ್ಗಹಸ್ಸಾತಿ ಆಚರಿಯಾ। ಏಕಚ್ಚೇ ಪನ “ಯಂ ಯಸ್ಮಾ ಅಹಂ ಅನುಗ್ಗಹಿತೋ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ನಿಬ್ಬಸನಾನೀ**ತಿ ನಿಟ್ಠಿತವಸನಕಿಚ್ಚಾನಿ, ಮಯಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಅಪನೀತಾನಿ । ಯದಿ ಸುಯುತ್ತಾನಿ ಧಾರೇಸ್ಸಸೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ, ಕವಚಸದಿಸಾನಿ ಸಾಣಾನಿ। ಇಸ್ಸರಿಯಸದಿಸಾ ನವ ಅನುಪುಬ್ಬವಿಹಾರಾದಯೋ। ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿ ಚ ಪಟಿಲಾಭಕ್ಕಮೇನ “**ಅನುಪುಬ್ಬವಿಹಾರಾ**”ತಿ ವುತ್ತಾ।

> ಅನಾಗತೇ ಸನ್ನಿಕಟ್ಠೇ, ತಥಾತೀತೇ ಚಿರನ್ತನೇ।
> ಕಾಲದ್ವಯೇಪಿ ಕವೀಹಿ, ಪುರಾಸದ್ದೋ ಪಯುಜ್ಜತೇ॥

ಸತ್ಥುಸಾಸನಮೇವ ಪರಿಯತ್ತಿ ಸತ್ಥುಸಾಸನಪರಿಯತ್ತಿ, ಸಾ ಸುತ್ತಗೇಯ್ಯಾದಿವಸೇನ ನವಙ್ಗಾ। ತಿಪಿಟಕಮೇವ ಸಬ್ಬಪರಿಯತ್ತಿಪ್ಪಭೇದಂ ಧಾರೇನ್ತೀತಿ **ತಿಪಿಟಕಸಬ್ಬಪರಿಯತ್ತಿಪ್ಪಭೇದಧರಾ**। “ವಿನಾ ನ ಸಕ್ಕಾ”ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ “ತಿಪಿಟಕಸಬ್ಬಪರಿಯತ್ತಿಪ್ಪಭೇದಧರೇ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಅತ್ಥಿ ವಿಸೇಸೋ ತೇಹಿ ಸಮ್ಮುಖಾಪಿ ಅಸಮ್ಮುಖಾಪಿ ಸುತಂ, ಥೇರೇನ ಪನ ಅಸಮ್ಮುಖಾಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ। **ನ ವಾಯನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ವಾ**ತಿ ವಿಭಾಸಾ, ಅಞ್ಞಾಸಿಪಿ ನ ಅಞ್ಞಾಸಿಪೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತ್ರ** ಉಚ್ಚಿನನೇ। ಬಹುಸದ್ದೋ ವಿಪುಲತ್ಥೋ “ಅನನ್ತಪಾರಂ ಬಹು ವೇದಿತಬ್ಬಮಿತ್ಯ”ತ್ರೇವ। ಪುಬ್ಬೇ “ತಿಪಿಟಕಸಬ್ಬಪಲಅಯತ್ತಿಪ್ಪಭೇದಧರೇ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ “ಬಹು ಚಾನೇನ…ಪೇ॰… ಪರಿಯತ್ತೋ”ತಿ ನ ಯುಜ್ಜತೀತಿ ಚೇ? ನ, ತಿಪಿಟಕಸ್ಸ ಅನನ್ತತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಅಮ್ಹೇ ಉಪಾದಾಯ ತೇನ ಬಹು ಪರಿಯತ್ತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಇತರಥಾ ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ ತೇಹಿ ಅಪ್ಪಸ್ಸುತೋತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ, “ಅಸಮ್ಮುಖಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀ”ತಿ ವಚನವಿರೋಧೋ ಚ। **ಅಡ್ಢಮಾಸೋ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಏಕೋ ದಿವಸೋ ನಟ್ಠೋ, ಸೋ ಪಾಟಿಪದದಿವಸೋ, ಕೋಲಾಹಲದಿವಸೋ ನಾಮ ಸೋ, ತಸ್ಮಾ ಇಧ ನ ಗಹಿತೋ। ಸಂವೇಗವತ್ಥುಂ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಕೀಳನತೋ **ಸಾಧುಕೀಳನಂ** ನಾಮ। **ಸ್ವೇಪೀತಿ ಅಪಿ**-ಸದ್ದೋ ಅಪೇಕ್ಖಾಮನ್ತಾನುಞ್ಞಾಯ। ಸುಭಸುತ್ತಂ

“ಅಚಿರಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಭಗವತೀ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.ಳಳಳ) ವುತ್ತತ್ತಾ ಚತುರಾಸೀತಿಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಸಹಸ್ಸೇಸು ಅನ್ತೋಗಧಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಭಗವತೋ ಕಾಲೇ ಲದ್ಧನಯತ್ತಾ ಕಥಾವತ್ಥು ವಿಯ। ಛಡ್ಡಿತಾ ಪತಿತಾ ಉಕ್ಲಾಪಾ **ಛಡ್ಡಿತಪತಿತಉಕ್ಲಾಪಾ**। ಆಣಾ ಏವ ಅಪ್ಪಟಿಹತಟ್ಠೇನ ಚಕ್ಕನ್ತಿ **ಆಣಾಚಕ್ಕಂ**। ಏಕತೋ ಏತ್ಥ ನಿಪತನ್ತೀತಿ **ಏಕನಿಪಾತನಂ**। **ಆಕಾಸೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಿಸೀದೀತಿ ಏಕೇ**ತಿ ಏತಂ ದುತಿಯವಾರೇ ಗಮನಂ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಉಪತಿಸ್ಸೋ । ಪಠಮಂ ವಾ ಆಕಾಸೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಪರಿಸಂ ಪತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಪನ್ತಿಂ ಅಪೀಳೇನ್ತೋ ಪಥವಿಯಂ ನಿಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಆಸನೇ ಏವ ಅತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸೇಸಿ। ಉಭಯಥಾ ಚ ಆಪಾಥಂ ಗತೋ, ತೇನ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ, ಅಞ್ಞಥಾ ದ್ವೀಸು ಏಕಂ ಅಭೂತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ।

ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಉಪಾಲಿಂ ಪುಚ್ಛಿ...ಪೇ॰... ಆಯಸ್ಮಾ ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸೀತಿ ಇದಂ ಪುಬ್ಬೇ “ಪಠಮಂ ಆವುಸೋ ಉಪಾಲೀ”ತಿಆದಿನಾ (ಚೂಳವ॰ ೪೩೯) ವುತ್ತಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ಸಙ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಕೇಹಿ ದಸ್ಸಿತವಚನನ್ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಲಿಖಿತಂ। ತಥಾ ಹೋತು, ಕಿಮತ್ಥಂ ಪನೇತ್ಥ “ನಿದಾನಮ್ಪಿ ಪುಚ್ಛಿ, ಪುಗ್ಗಲಮ್ಪಿ ಪುಚ್ಛಿ, ವತ್ಥುಮ್ಪಿ ಪುಚ್ಛೀ”ತಿ ಏವಂ ಪುಬ್ಬೇ ದಸ್ಸಿತಾನುಕ್ಕಮೇನ ಅವತ್ವಾ “ವತ್ಥುಮ್ಪಿ ಪುಚ್ಛಿ, ನಿದಾನಮ್ಪಿ ಪುಚ್ಛಿ, ಪುಗ್ಗಲಮ್ಪಿ ಪುಚ್ಛೀ”ತಿ ಏವಂ ಅನುಕ್ಕಮೋ ಕತೋತಿ? “ವತ್ಥುಮೂಲಕತ್ತಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ ಏಕೇ। ಏತ್ಥ ಪನ ವಿಚಾರಣಾ ವೇರಞ್ಜಕಣ್ಡೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಕರೀಯತಿ। **ರಾಜಾಗಾರಕೇ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ಉಯ್ಯಾನೇ। ಅಭಿರಮನಾರಹಂ ಕಿರ ರಾಜಾಗಾರಮ್ಪಿ। ತತ್ಥ, ಯಸ್ಸ ವಸೇನೇತಂ ಏವಂ ನಾಮಂ ಲಭತಿ। ಅಥ ಖೋ “ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ”ತಿಆದಿನಾ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಮೇವ ಸಙ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಕೋ ವಸೀಗಣೋ। ಯದಿ ಏವಂ ಯಥಾ ನಿದಾನಮ್ಪಿ ಪುಚ್ಛಿ, ಪುಗ್ಗಲಮ್ಪಿ ಪುಚ್ಛೀತಿ ಏತ್ಥ ಪುಚ್ಛಾಕ್ಕಮೋ ದಸ್ಸಿತೋ, ತಥಾ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಕ್ಕಮೋಪಿ ಕಿಮತ್ಥಂ ನ ದಸ್ಸಿತೋತಿ ಚೇ? ಇಮಿನಾನುಕ್ಕಮೇನ ಸಙ್ಗಹಂ ಪಞ್ಚಪಿ ನಿಕಾಯಾ ಅನಾರುಳ್ಹಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಕಥಂ ಪನ ಆರುಳ್ಹಾತಿ? ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ ಪಞ್ಚಪಿ ನಿಕಾಯೇ ಅನುಕ್ಕಮೇನೇವ ಪುಚ್ಛಿ, ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ ಪನ ಅನುಕ್ಕಮೇನೇವ ಪುಚ್ಛಿತಮ್ಪಿ ಅಪುಚ್ಛಿತಮ್ಪಿ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಸಭಾವಂ ಅನ್ತರಾ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವತ್ಥುಂ ಉದ್ದೇಸನಿದ್ದೇಸಕ್ಕಮಂ ಮಾತಿಕಾವಿಭಙ್ಗಕ್ಕಮನ್ತಿ ಏವಮಾದಿಸಬ್ಬಂ ಅನುರೂಪವಚನಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ, ತೇನೇವಾಹ “**ಏತೇನೇವ ಉಪಾಯೇನ ಪಞ್ಚಪಿ ನಿಕಾಯೇ ಪುಚ್ಛೀ**”ತಿ। ಅಥ ವಾ “ಅಮ್ಬಲಟ್ಠಿಕಾಯಂ ರಾಜಾಗಾರಕೇ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ “ರಾಜಾಗಾರಕೇ ಅಮ್ಬಲಟ್ಠಿಕಾಯ”ನ್ತಿ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿವಚನೇನಪಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ। “ಅಮ್ಬಲಟ್ಠಿಕಾಯಂ ವಿಹರತಿ ರಾಜಾಗಾರಕೇ”ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ।

ಗಹಕಾರನ್ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅತ್ತಭಾವಗೇಹಸ್ಸ ಕಾರಕಂ ತಣ್ಹಾವಡ್ಢಕಿಂ ಗವೇಸನ್ತೋ ಯೇನ ಞಾಣೇನ ಸಕ್ಕಾ ಸೋ ದಟ್ಠುಂ, ತಸ್ಸತ್ಥಾಯ ದೀಪಙ್ಕರಪಾದಮೂಲೇ ಕತಾಭಿನೀಹಾರೋ ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ ತಂ ಞಾಣಂ ಅವಿನ್ದನ್ತೋ ವಿಚರಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದುಕ್ಖಾ ಜಾತಿ ಪುನಪ್ಪುನ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಗಹಕಾರಕಗವೇಸನಸ್ಸ ಕಾರಣವಚನಂ। **ಸಬ್ಬಾ ತೇ ಫಾಸುಕಾ**ತಿ ತವ ಸಬ್ಬಾ ಅನವಸೇಸಕಿಲೇಸಫಾಸುಕಾ ಮಯಾ ಭಗ್ಗಾ। **ಗಹಕೂಟಂ** ನಾಮ ಅವಿಜ್ಜಾ। ಸೋಮನಸ್ಸಸಹಗತಂ ಞಾಣಂ **ಸೋಮನಸ್ಸಮಯಂ**। ನ ಹಿ ಸೋಮನಸ್ಸಮಯಂ ಞಾಣಂ ಖನ್ಧಸಭಾವಭೇದತೋ। **ದಳ್ಹೀಕಮ್ಮಸಿಥಿಲಕರಣಪ್ಪಯೋಜನಾ**ತಿ ಯೇಭುಯ್ಯತಾಯ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಪನ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಕಾಸಯಿಸ್ಸಾಮ। **ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸಙ್ಕರವಿರಹಿತೇ ಧಮ್ಮೇ ಚ ವಿನಯೇ ಚಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ಅಕುಸಲನ್ತಿ ಏವಮಾದೀಸು ಮರಣಾಧಿಪ್ಪಾಯಸ್ಸ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯುಪಚ್ಛೇದಕಪ್ಪಯೋಗಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಚೇತನಾ ಅಕುಸಲಂ, ನ ಪಾಣಸಙ್ಖಾತಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಉಪಚ್ಛೇದಕಸಙ್ಖಾತೋ ಅತಿಪಾತೋ। ತಥಾ ಅದಿನ್ನಸ್ಸ ಪರಸನ್ತಕಸ್ಸ ಆದಾನಸಙ್ಖಾತಾ ವಿಞ್ಞತ್ತಿ ಅಬ್ಯಾಕತೋ ಧಮ್ಮೋ, ತಬ್ಬಿಞ್ಞತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಥೇಯ್ಯಚೇತನಾ ಅಕುಸಲೋ ಧಮ್ಮೋತಿ (ಪಟ್ಠಾ॰ ೧.೧.೨೭) ಏವಮಾದಿನಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸಙ್ಕರವಿರಹಿತೇ ಧಮ್ಮೇ ಪಟಿಬಲೋ ವಿನೇತುಂ। ಜಾತರೂಪರಜತಂ ಪರಸನ್ತಕಂ ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತೇನ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಯಥಾವತ್ಥುಂ ಪಾರಾಜಿಕಥುಲ್ಲಚ್ಚಯದುಕ್ಕಟೇಸು ಅಞ್ಞತರಂ, ಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಸೀಸೇನ ದಿಯ್ಯಮಾನಂ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಅತ್ತತ್ಥಾಯ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಕೇವಲಂ ಲೋಲತಾಯ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಮಾಸದುಕ್ಕಟಂ, ರೂಪಿಯಛಡ್ಡಕಸಮ್ಮತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಏವಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸಙ್ಕರವಿರಹಿತೇ ವಿನಯೇಪಿ ಪಟಿಬಲೋ ವಿನೇತುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭಾವೇತೀ**ತಿ ವಡ್ಢೇತಿ, ಏತೇನ ಫಲವಸೇನ ಜವನವಸೇನ ಚ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವುದ್ಧಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ। “ಅವಿಸಿಟ್ಠ”ನ್ತಿ ಪಾಠೋ, ಸಾಧಾರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ದೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ವಸೇನೇತ್ಥ, ದೇಸನಾ ಪಿಟಕತ್ತಯಂ।
ಸಾಸಿತಬ್ಬವಸೇನೇತಂ, ಸಾಸನನ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ॥

ಕಥೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ, ವಸೇನಾಪಿ ಕಥಾತಿ ಚ।
ದೇಸನಾ ಸಾಸನಾ ಕಥಾ, ಭೇದಮ್ಪೇವಂ ಪಕಾಸಯೇ॥

ಸಾಸನಸ್ಸ ನಪುಂಸಕತ್ತಾ **"ಯಥಾ…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮಸಾಸನಾನೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ದುಚ್ಚರಿತಸಂಕಿಲೇಸಂ** ನಾಮ ಅತ್ಥತೋ ಚೇತನಾ, ತಥಾಕಾರಪ್ಪವತ್ತಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ವಾ। ಅನಿಚ್ಚಾದಿಲಕ್ಖಣಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪವತ್ತತ್ತಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಚಿತ್ತಾನಿ ವಿಸಯತೋ ಲೋಕಿಯಾ'ಭಿಸಮಯೋ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ ಲೋಕುತ್ತರೋ, ಲೋಕುತ್ತರೋ ಏವ ವಾ ಅಭಿಸಮಯೋ ವಿಸಯತೋ ನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ, ಇತರಸ್ಸ ಮಗ್ಗಾದಿಕಸ್ಸ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋತಿಪಿ ಏಕೇ। ಏತ್ಥ "ಪಟಿವೇಧೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ ಞಾಣಂ, ತಂ ಕಥಂ ಗಮ್ಭೀರನ್ತಿ ಚೇ? ಗಮ್ಭೀರಸ್ಸ ಉದಕಸ್ಸ ಪಮಾಣಗ್ಗಹಣಕಾಲೇ ದೀಘೇನ ಪಮಾಣೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ಅಲಬ್ಭನೇಯ್ಯಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಇದಾನೀತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಏಕೇ। **ಯಸ್ಸ ಚತ್ಥಾಯ** ಮಗ್ಗಫಲತ್ಥಾಯ। **ತಞ್ಚ ಅತ್ಥಂ ನಾನುಭೋನ್ತಿ** ನಾಧಿಗಚ್ಛನ್ತಿ ಕಞ್ಚಿ ಅತ್ತನಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ಇತಿವಾದಪಮೋಕ್ಖಞ್ಚ। ಕಸ್ಮಾ? ಅತ್ಥಸ್ಸ ಅನುಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಗಹಿತತ್ತಾ। ಅಧಿಗತಫಲತ್ತಾ **ಪಟಿವಿದ್ಧಾಕುಪ್ಪೋ**। ಪುನ ಖೀಣಾಸವಗ್ಗಹಣೇನ ಅರಹನ್ತಮೇವ ದಸ್ಸೇತಿ, ನ ಸೇಕ್ಖಂ। ಸೋ ಹಿ ಯಥಾ ಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕೋ ರಞ್ಞೋ ಕಟಕಮಕುಟಾದಿಂ ಗೋಪೇತ್ವಾ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಕ್ಖಣೇ ಉಪನೇತಿ, ಏವಂ ಸಹೇತುಕಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಮಗ್ಗಫಲತ್ಥಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ತಾಸಂಯೇವ ತತ್ಥ ವಿನಯಪಿಟಕೇ ಪಭೇದತೋ ವುತ್ತತ್ತಾ, ವಾಯಮಿತ್ವಾ ತಾ ಏವ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಆಚರಿಯಾ। ಕಿಮತ್ಥಂ ತಿಸ್ಸೋವ ವಿಜ್ಜಾ ತತ್ಥ ವಿಭತ್ತಾತಿ? ಸೀಲಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಏತಪರಮುಪನಿಸ್ಸಯಭಾವತೋ। "ಅಪರೇಹಿಪಿ ಸತ್ತಹಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ವಿನಯಧರೋ ಹೋತಿ। ಆಪತ್ತಿಂ ಜಾನಾತಿ, ಅನಾಪತ್ತಿಂ, ಲಹುಕಂ ಆಪತ್ತಿಂ, ಗರುಕಂ ಆಪತ್ತಿಂ, ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ…ಪೇ॰… ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ವಿಸುದ್ಧೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಕೇನ ಸತ್ತೇ ಪಸ್ಸತಿ…ಪೇ॰… ಆಸವಾನಞ್ಚ ಖಯಾ…ಪೇ॰… ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತೀ"ತಿ (ಪರಿ॰ ೩೨೭) ಸುತ್ತಮೇತ್ಥ ಸಾಧಕಂ। ವಿನಯಂ ಪರಿಯಾಪುಣಿತ್ವಾ ಸೀಲಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಆಸವಕ್ಖಯಞಾಣೇನ ಸಹೇವ ವಿಯ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಾನಿ ಪಟಿಲಭತಿ। ವಿಸುಂ ಏತೇಸಂ ಪರಿಕಮ್ಮಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ತಾಸಂಯೇವಾತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚ ವದನ್ತಿ ಏಕೇ। ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಪನ ತಿಸ್ಸೋವಿಜ್ಜಾ ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಚತಸ್ಸೋ ಚ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಅಞ್ಞೇ ಚ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾದಯೋ ಗುಣವಿಸೇಸಾ ವಿಭತ್ತಾ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ವಿಭತ್ತಾ, ತಥಾಪಿ ವಿಸೇಸತೋ ಪಞ್ಞಾಜಾತಿಕತ್ತಾ ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ **ತಾಸಂ ತತ್ಥೇವಾತಿ** ಅವಧಾರಣವಿಪಲ್ಲಾಸೋ ಕತೋ। ಅತ್ತನಾ ದುಗ್ಗಹಿತೇನ ಧಮ್ಮೇನಾತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। ಕತ್ತರಿ ಚೇತಂ ಕರಣವಚನಂ, ಹೇತುತ್ಥೇ ಚ, ಅತ್ತನಾ ದುಗ್ಗಹಿತಹೇತೂತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಕಸ್ಮಾ ಪನಾತಿ** "ಅನುಲೋಮಿಕೋ"ತಿ ವುತ್ತತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ।

ಪಠಮಮಹಾಸಙ್ಗೀತಿಕಥಾವಣ್ಣನಾನಯೋ।

ದುತಿಯಸಙ್ಗೀತಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಪನ್ನಭಾರಾತಿ ಪತಿತಕ್ಖನ್ಧಭಾರಾ। "ಭಾರಾ ಹವೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೨೨) ಹಿ ವುತ್ತಂ। "ಸಮ್ಮುಖಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮ ನ ಭವಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ವತ್ತಾರೋ। ತೇಸು ದಹರಾ ಕಿರ। **ಜಮ್ಮಿನ್ತಿ** ಲಾಮಕಂ।

ದುತಿಯಸಙ್ಗೀತಿಕಥಾವಣ್ಣನಾನಯೋ।

ತತಿಯಸಙ್ಗೀತಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಚವಿತ್ವಾತಿ ಏತ್ಥ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ ಪಞ್ಞಾನನ್ತರಿಯಾನಿ ನಿಯತಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠೀತಿ ಇಮೇಯೇವ ನಿಯತಾ, ನ ಮಹಗ್ಗತಾ, ತಸ್ಮಾ ಪಣಿಧಿವಸೇನ ಹೇಟ್ಠುಪಪತ್ತಿಪಿ ಹೋತಿ। **ಅತಿಚ್ಛಥಾ**ತಿ ಅತಿಚ್ಚ ಇಚ್ಛಥ, ಗನ್ತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖಂ ಪರಿಯೇಸಥಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಕೇಟುಭಂ** ನಾಮ ಕಬ್ಯಕರಣವಿಧಿಯುತ್ತಂ ಸತ್ಥಂ। ಕಿರಿಯಾಕಪ್ಪಂ ಇತ್ಯೇಕೇ, ಕತ್ತಾಖ್ಯಾದಿಲಕ್ಖಣಯುತ್ತಸತ್ಥಂ। **ಅಸನ್ಧಿಮಿತ್ತಾ**ತಿ ತಸ್ಸಾ ನಾಮಂ। ತಸ್ಸಾ ಕಿರ ಸರೀರೇ ಸನ್ಧಯೋ ನ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ಮಧುಸಿತ್ಥಕೇನ ಕತಂ ವಿಯ ಸರೀರಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಏವಂನಾಮಿಕಾ ಜಾತಾ"ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ಮಾಗಧಕೇನ ಪತ್ಥೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಪತ್ಥಾ ಆಳ್ಹಕಂ, ಚತ್ತಾರಿ ಆಳ್ಹಕಾನಿ ದೋಣಂ, ಚತುದೋಣಾ ಮಾನಿಕಾ, ಚತುಮಾನಿಕಾ ಖಾರಿಕಾ, ವೀಸತಿಖಾರಿಕೋ ವಾಹೋತಿ। **ಕೇಥುಮಾಲಾ**ತಿ "ಸೀಸತೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ರಿತೋ ಓಭಾಸಪುಞ್ಜೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ರಾಜಿದ್ಧಿಅಧಿಕಾರಪ್ಪಸಙ್ಗೇನೇತಂ ವತ್ಥು ವುತ್ತಂ, ನಾನುಕ್ಕಮೇನ। ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪನ ಬುದ್ಧಸಾಸನಾವಹಾರಂ ವತ್ಥುಂ ದೀಪೇನ್ತೋ **"ರಾಜಾ ಕಿರಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಕಿಲೇಸದಮನೇನ **ದನ್ತಂ**। ಕಾಯವಾಚಾಹಿ **ಗುತ್ತಂ**। "ಪಾಚೀನಮುಖೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ ಅತ್ಥಿ। ಪುಬ್ಬೇ ಜೇಟ್ಠಭಾತಿಕತ್ತಾ ತೇನೇವ ಪರಿಚಯೇನ ಪತ್ತಗ್ಗಹಣತ್ಥಾಯ ಆಕಾರಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಭಾಸೀ**ತಿ "ಭಾಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಿತಕ್ಕೇಸಿ। ಅಪರೇ "ಅಞ್ಞಾತನ್ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಸಬ್ಬಂ ಅಭಣೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಅಮತ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸಙ್ಖಾತಾಯ ನಿವತ್ತಿಯಾ ಸಗುಣಾಧಿವಚನಂ, ತಸ್ಸಾ **ಅಪ್ಪಮಾದೋ ಪದಂ** ಮಗ್ಗೋ। **ಮಚ್ಚೂ**ತಿ ಪವತ್ತಿಯಾ ಸದೋಸಾಧಿವಚನಂ, ತಸ್ಸಾ ಪಮಾದೋ ಪದಂ ಮಗ್ಗೋತಿ ಏವಂ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಸನ್ದಸ್ಸಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಸಙ್ಘಸರಣಗತತ್ತಾ ಸಙ್ಘನಿಸ್ಸಿತಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ, ಭಣ್ಡುಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಾ ತದಾಯತ್ತತ್ತಾ। ನಿಗ್ರೋಧತ್ಥೇರಸ್ಸಾನುಭಾವಕಿತ್ತನಾಧಿಕಾರತ್ತಾ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಪಚ್ಛಾ ವತ್ತಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ಆಹ "ಪುನ ರಾಜಾ ಅಸೋಕಾರಾಮಂ ನಾಮ ಮಹಾವಿಹಾರಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಸಟ್ಠಿಸಹಸ್ಸಾನಿ…ಪೇ॰… ಚತುರಾಸೀತಿವಿಹಾರಸಹಸ್ಸಾನಿ ಕಾರಾಪೇಸೀ"ತಿ। "ಪುಥುಜ್ಜನಕಲ್ಯಾಣಕಸ್ಸ ವಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತಪರಿಭೋಗೋ"ತಿ ವಚನತೋ ಸೇಕ್ಖಾವ ಪರಮತ್ಥತೋ ದಾಯಾದಾ, ತಥಾಪಿ ಥೇರೋ ಮಹಿನ್ದಕುಮಾರಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜತ್ಥಂ ಏಕೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ಲೋಕಧಮ್ಮಸಿದ್ಧೇನ ಏವಮಾಹ **"ಯೋ ಕೋಚಿ ಮಹಾರಾಜ…ಪೇ॰… ಓರಸಂ ಪುತ್ತ**"ನ್ತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ವೇದೇ** –

"ಅಙ್ಗಾ ಅಙ್ಗಾ ಸಮ್ಭವಸಿ, ಹದಯಾ ಅಧಿಜಾಯಸೇ।
ಅತ್ತಾ ವೇ ಪುತ್ತೋ ನಾಮಾಸಿ, ಸ ಜೀವ ಸರದೋಸತ"ನ್ತಿ॥

ತಸ್ಮಾ ಇಮಿನಾ ಪರಿಯಾಯೇನ ಓರಸೋ ಪುತ್ತೋ ಮಾತಾಪಿತೂಹಿ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಚೇ, ಅತ್ಥತೋ ತೇ ಸಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತಿ। ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾ ಕಸ್ಮಾ ನಾರೋಚೇನ್ತಿ? ರಾಜಾ "ಥೇರಂ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛಥಾ"ತಿ ಅಮಚ್ಚೇ ಪೇಸೇಸಿ, ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾ ಥೇರಸ್ಸ ಆಗಮನಕಾಲೇ ಪರಿವಾರತ್ಥಾಯ ಪೇಸಿತಾ, ತಸ್ಮಾ। ಅಪಿಚ ತೇನ ವುತ್ತವಿಧಿನಾವ ವದನ್ತಿ ಚಣ್ಡತ್ತಾ, ಚಣ್ಡಭಾವೋ ಚಸ್ಸ "ಅಮ್ಬಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ವೇಳುಯಾ ವತಿಂ ಕರೋಹೀ"ತಿ ವುತ್ತಅಮಚ್ಚವತ್ಥುನಾ ವಿಭಾವೇತಬ್ಬೋ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾ ರಾಜಾಣಾಪನಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ? "ಸಾಸನಂ ಪಗ್ಗಹೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ದೀಪಕತಿತ್ತಿರೋ**ತಿ ಕೂಟತಿತ್ತಿರೋ। ಅಯಂ ಪನ ಕೂಟತಿತ್ತಿರಕಮ್ಮೇ ನಿಯುತ್ತೋಪಿ ಸುದ್ಧಚಿತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ತಾಪಸಂ ಪುಚ್ಛಿ। **ಸಾಣಿಪಾಕಾರ**ನ್ತಿ ಸಾಣಿಪಾಕಾರೇನ। ವಿಭಜಿತ್ವಾ ವದತೀತಿ **ವಿಭಜ್ಜವಾದೀ** "ಅತ್ಥಿ ಖ್ವೇಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪರಿಯಾಯೋ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೫)। ಅಪಿಚ **ಸಸ್ಸತವಾದೀ** ಚ ಭಗವಾ "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಜಾತಂ ಅಭೂತಂ ಅಸಙ್ಖತ"ನ್ತಿಆದಿ (ಇತಿವು॰ ೪೩)-ವಚನತೋ। **ಏಕಚ್ಚಸಸ್ಸತಿಕೋ** ಚ "ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಧಮ್ಮಾ, ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ದುಕಮಾತಿಕಾ ೭) ವಚನತೋ। **ಅನ್ತಾನನ್ತಿಕೋ** ಚ –

"ಗಮನೇನ ನ ಪತ್ತಬ್ಬೋ, ಲೋಕಸ್ಸನ್ತೋ ಕುದಾಚನಂ।
ನ ಚ ಅಪ್ಪತ್ವಾ ಲೋಕನ್ತಂ, ದುಕ್ಖಾ ಅತ್ಥಿ ಪಮೋಚನಂ"॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೦೭; ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೪೫)।

"ಅನಮತಗ್ಗೋಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಂಸಾರೋ ಪುಬ್ಬಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೨೪; ಚೂಳನಿ॰ ಕಪ್ಪಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೬೧) ವಚನತೋ। **ಅಮರಾವಿಕ್ಖೇಪಿಕಪಕ್ಖಮ್ಪಿ** ಈಸಕಂ ಭಜತಿ ಭಗವಾ "ಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋತಿ ಅಬ್ಯಾಕತಮೇತಂ ಅಸಸ್ಸತೋ ಲೋಕೋತಿ ಅಬ್ಯಾಕತಮೇತ"ನ್ತಿಆದಿಅಬ್ಯಾಕತವತ್ಥುದೀಪನತೋ ಸಮ್ಮುತಿಸಚ್ಚದೀಪನತೋ ಚ।

ತಞ್ಹಿ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾದಿವಸೇನ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಯಥಾಹ “ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಅಜ್ಝತ್ತಾರಮ್ಮಣನ್ತಿಪೀ”ತಿಆದಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೪೩೭)। ತಥಾ **ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಿಕಪಕ್ಖಮ್ಪಿ** ಭಜತಿ “ಲದ್ಧಾ ಮುಧಾ ನಿಬ್ಬುತಿಂ ಭುಞ್ಜಮಾನಾ”ತಿ (ಖು॰ ಪಾ॰ ೬.೭; ಸು॰ ನಿ॰ ೨೩೦) ವಚನತೋ। ತತ್ಥ ಹಿ ಮುಧಾತಿ ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನವೇವಚನಂ। **ಸಞ್ಞೀವಾದಾದಿಕೋ** ಚ ಭಗವಾ ಸಞ್ಞೀಭವಅಸಞ್ಞೀಭವನೇವಸಞ್ಞೀನಾಸಞ್ಞೀಭವವಸೇನ। **ಉಚ್ಛೇದವಾದೀ** ಚ “ಅಹಞ್ಹಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಉಚ್ಛೇದಂ ವದಾಮಿ ರಾಗಸ್ಸಾ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೮) ವಚನತೋ। **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮನಿಬ್ಬಾನವಾದೀ** ಚ “ಖೀಣಾ ಜಾತಿ, ವುಸಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ”ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೩; ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೧೫; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೩೫) ವಚನತೋ, “ನತ್ಥಿ ದಾನಿ ಪುನಬ್ಭವೋ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೬) ವಚನತೋ, ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿದೀಪನತೋ ಚ। ಏವಂ ತೇನ ತೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ತಥಾ ತಥಾ ವೇನೇಯ್ಯಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪಂ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ವದತೀತಿ ವಿಭಜ್ಜವಾದೀ ಭಗವಾತಿ।

ತತಿಯಸಙ್ಗೀತಿಕಥಾವಣ್ಣನಾನಯೋ।

ಪುಪ್ಫನಾಮೋ ಸುಮನತ್ಥೇರೋ। ಮಹಾಪದುಮತ್ಥೇರೋತಿ ಏಕೇ। ಮಹಿಂಸಕಮಣ್ಡಲಂ **ಅನ್ಧರಟ್ಠ**ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಧಮ್ಮಚಕ್ಖು** ನಾಮ ತಯೋ ಮಗ್ಗಾ। ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗನ್ತಿ ಚ ಏಕೇ। ಪಞ್ಚಪಿ ರಟ್ಠಾನಿ **ಪಞ್ಚ ಚೀನರಟ್ಠಾನಿ** ನಾಮ। **ರಾಜಗಹೇ**ತಿ ದೇವಿಯಾ ಕತವಿಹಾರೇ। **ಸಿಲಕೂಟಮ್ಹೀ**ತಿ ಪಬ್ಬತಕೂಟೇ। **ವಡ್ಢಮಾನ**ನ್ತಿ ಅಲಙ್ಕರಣಚುಣ್ಣಂ। ಅರಿಯದೇಸೇ ಅತೀವ ಸಮ್ಮತಂ ಕಿರ। ಏಕರಸೇನ ನಾಥಕರಣಾ ಇತಿ ದಮಿಳಾ। **ಸಾರಪಾಮಙ್ಗ**ನ್ತಿ ಉತ್ತಮಂ ಪಾಮಙ್ಗಂ। ಪೇತವತ್ಥುಆದಿನಾ ಸಂವೇಜೇತ್ವಾ ಅಭಿಸಮಯತ್ಥಂ ಸಚ್ಚಸಂಯುತ್ತಞ್ಚ। **ಮೇಘವನುಯ್ಯಾನಂ** ನಾಮ ಮಹಾವಿಹಾರಟ್ಠಾನಂ। “ದ್ವಾಸಟ್ಠಿಯಾ ಲೇಣೇಸೂ”ತಿ ಪಾಠೋ। **ದಸಭಾತಿಕ**ನ್ತಿ ಅಭಯಕುಮಾರಾದಯೋ ದಸ, ತೇ ಇಧ ನ ವುತ್ತಾ। **ವುತ್ಥವಸ್ಸೋ ಪವಾರೇತ್ವಾ**ತಿ ಚಾತುಮಾಸಿನಿಯಾ ಪವಾರಣಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಠಮಪವಾರಣಾಯ ವಾ ಪವಾರೇತ್ವಾ ಏಕಮಾಸಂ ತತ್ಥೇವ ವಸಿತ್ವಾ ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾಸಿಯಂ ಅವೋಚ, ಅಞ್ಞಥಾ “ಪುಣ್ಣಮಾಯಂ ಮಹಾವೀರೋ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಗಹೇತುಂ। **ಮಹಾವೀರೋ**ತಿ ಬುದ್ಧೋಪಚಾರೇನ ಧಾತುಯೋ ವದತಿ। **ಜಙ್ಘಪ್ಪಮಾಣ**ನ್ತಿ “ಥೂಪಸ್ಸ ಜಙ್ಘಪ್ಪಮಾಣ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಮಾತುಲಭಾಗಿನೇಯ್ಯಾ** ಚೂಳೋದರಮಹೋದರಾ। ಧರಮಾನಸ್ಸ ವಿಯ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ರಸ್ಮಿ ಸರಸರಸ್ಮಿ, ರಞ್ಞೋ ಲೇಖಾಸಾಸನಂ ಅಪ್ಪೇಸಿ, ಏವಞ್ಚ ಮುಖಸಾಸನಮವೋಚ। ದೋಣಮತ್ತಾ ಮಗಧನಾಳಿಯಾ ದ್ವಾದಸನಾಳಿಮತ್ತಾ ಕಿರ। “ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಛಿಜ್ಜಿತ್ವಾ”ತಿ ಪಾಠೋ। **ಸಬ್ಬದಿಸಾಹಿ ಪಞ್ಚ ರಸ್ಮಿಯೋ ಆವಟ್ಟೇತ್ವಾ**ತಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಫಲೇಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತತ್ತಾ ಪಞ್ಚ, ತಾ ಪನ ಛಬ್ಬಣ್ಣಾವ। **ಕತ್ತಿಕಜುಣ್ಹಪಕ್ಖಸ್ಸ ಪಾಟಿಪದದಿವಸೇ**ತಿ ಜುಣ್ಹಪಕ್ಖಸ್ಸ ಪಠಮದಿವಸೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮಹಾಬೋಧಿಟ್ಠಾನೇ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಠಿತನಾಗಯಕ್ಖಾದಿದೇವತಾಕುಲಾನಿ। **ಗೋಪಕಾ** ನಾಮ ರಾಜಪರಿಕಮ್ಮಿನೋ ತಥಾಭಾವಕಿಚ್ಚಾ। ತೇಸಂ ಕುಲಾನಂ ನಾಮನ್ತಿಪಿ ಕೇಚಿ। ಉದಕಾದಿವಾಹಾ ಕಾಲಿಙ್ಗಾ। ಕಾಲಿಙ್ಗೇಸು ಜನಪದೇಸು ಜಾತಿಸಮ್ಪನ್ನಂ ಕುಲಂ ಕಾಲಿಙ್ಗಕುಲನ್ತಿ ಕೇಚಿ।

ಪಠಮಪಾಟಿಪದದಿವಸೇತಿ ದುತಿಯಉಪೋಸಥಸ್ಸ ಪಾಟಿಪದದಿವಸೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಠಿತೇಹಿ ಸಮುದ್ದಸ್ಸ ದಿಟ್ಠತ್ತಾ ತಂ ಠಾನಂ ಸಮುದ್ದಸಾಲವತ್ಥು। **ಸೋಳಸ ಜಾತಿಸಮ್ಪನ್ನಕುಲಾನಿ** ಅಟ್ಠ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಮಚ್ಚಕುಲಾನಿ। ಮಹಾಅರಿಟ್ಠತ್ಥೇರೋ ಚೇತಿಯಗಿರಿಮ್ಹಿ ಪಬ್ಬಜಿತೋ। **ಅಮಚ್ಚಸ್ಸ ಪರಿವೇಣಟ್ಠಾನೇ**ತಿ ಸಮ್ಪತಿಕಾಲವಸೇನಾಹ। ಮಹಿನ್ದತ್ಥೇರೋ ದ್ವಾದಸವಸ್ಸಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿದೀಪಂ ಸಮ್ಪತ್ತೋ, ತತ್ಥ ದ್ವೇ ವಸ್ಸಾನಿ ವಸಿತ್ವಾ ವಿನಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ, ದ್ವಾಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ। **ವಿನಯೋ ಸಂವರತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ವಿನಯಪಿಟಕಂ, ತಸ್ಸ ಪರಿಯಾಪುಣನಂ ವಾ। ಯಥಾಭೂತಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯನಾಮರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೋ। ಮಗ್ಗಾದಿಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇ ಅಸತಿ ಅನ್ತರಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ ಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಮರಣಂ ವಾ, ಸತಿಯೇವ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಆಹ **“ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನ”**ನ್ತಿ। **ಅನುಪಾದಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಕಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮಂ ಅನುಪಾದಾಯ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಈಸಕಮ್ಪಿ ಅನವಸೇಸೇತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪನಿಸಾ**ತಿ “ವಿನಯೋ ಸಂವರತ್ಥಾಯಾ”ತಿಆದಿಕಾ ಕಾರಣಪರಮ್ಪರಾ। ಏತ್ತಾವತಾ ಅತ್ತಹಿತನಿಪ್ಫತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪರಹಿತನಿಪ್ಫತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಏತದತ್ಥಂ ಸೋತಾವಧಾನ”**ನ್ತಿ ಆಹ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಅತ್ತನೋ ವಿನಯಕಥನಂ ವಿನಯಮನ್ತನಞ್ಚ ಉಗ್ಗಹೇತುಂ ಪರೇಸಂ ಸೋತಸ್ಸ ಓದಹನಂ **ಸೋತಾವಧಾನಂ**। ತತೋ

ಉಗ್ಗಹಿತವಿನಯಕಥಾಮನ್ತನಾನಂ ತೇಸಂ ಉಪನಿಸಾ ಯಥಾವುತ್ತಕಾರಣಪರಮ್ಪರಾ ಸಿದ್ಧಾಯೇವಾತಿ ನ ಪುನ ದಸ್ಸಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಞ್ಞಥಾ ಏತದತ್ಥಾ ಉಪನಿಸಾತಿ ಇಮಿನಾ ವಚನೇನೇವ ಅನುಪಾದಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಅನುಪಾದಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನತೋ ಉದ್ಧಂ ಸೋತಾವಧಾನಾಸಮ್ಭವತೋ ಏತದತ್ಥಂ ಸೋತಾವಧಾನನ್ತಿ ಅನ್ತೇ ನ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ನಿರತ್ಥಕಂ ಭವೇಯ್ಯ, ನ ಚ ನಿರತ್ಥಕಂ ಪರಹಿತನಿಪ್ಫತ್ತಿಯಾ ಮೂಲಕಾರಣದಸ್ಸನತ್ಥತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಏವಂ ಯಥಾ ಯಥಾ ಯಂ ಯಂ, ಸಮ್ಭವೇಯ್ಯ ಪದಂ ಇಧ।
ತಂ ತಂ ತಥಾ ತಥಾ ಸಬ್ಬಂ, ಪಯೋಜೇಯ್ಯ ವಿಚಕ್ಖಣೋತಿ॥

ಬಾಹಿರನಿದಾನಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ

ವೇರಞ್ಜಕಣ್ಡೋ

ವೇರಞ್ಜಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ

“ತೇನ ಸಮಯೇನ ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ ವೇಸಾಲಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಮಹಾವನೇ ಕೂಟಾಗಾರಸಾಲಾಯಂ। ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ವೇಸಾಲಿಯಾ ಅವಿದೂರೇ ಕಲನ್ದಗಾಮೋ ನಾಮ ಹೋತೀ”ತಿ ವಿನಯನಿದಾನೇ ಆರಭಿತಬ್ಬೇ ವೇರಞ್ಜಕಣ್ಡಸ್ಸ ಆರಮ್ಭೋ ಕಿಮತ್ಥೋತಿ ಚೇ? ವುಚ್ಚತೇ - ಮೂಲತೋ ಪಭುತಿ ವಿನಯನಿದಾನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ। ಯದಿ ಏವಂ “ಪಠಮಂ ಆವುಸೋ ಉಪಾಲಿ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಕತ್ಥ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ, ವೇಸಾಲಿಯ”ನ್ತಿ ವಚನೇನ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ ಚೇ? ನ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಕತ್ಥ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ ಹಿ ನಿದಾನಪುಚ್ಛಾ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ “ಪಠಮಸ್ಸ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸ ಕಿಂನಿದಾನ”ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಸಾಧಾರಣಮಹಾನಿದಾನವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ಅಯುತ್ತಂ ವಿಯಾತಿ? ನಾಯುತ್ತಂ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಪಾಟೇಕ್ಕಂ ನಿದಾನಸ್ಸ ಪುಟ್ಠತ್ತಾ ತಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಬ್ಬತ್ತಾ ಚ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣಮಹಾನಿದಾನಂ ಪಠಮಮಾಹ। ಏಕನ್ತೇನ ಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನಕ್ಕಮೇನ ಪಾರಾಜಿಕಾದೀನಿ ಸಙ್ಗಹಂ ಆರೋಪಿತಾನಿ। ಕಥಂ ಆರೋಪಿತಾನೀತಿ ಚೇ? ಆಯಸ್ಮತಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೇನ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಸಬ್ಬೋಪಿ ವಿನಯೋ ಪುಚ್ಛಿತೋ, ಪುಟ್ಠೇನ ಚ ಆಯಸ್ಮತಾ ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರೇನ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ನಿರನ್ತರಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಮೇವ। ಅಪುಚ್ಛಿತಾನಿಪಿ ವಿನೀತವತ್ಥುಆದೀನಿ ಯುಜ್ಜಮಾನಾನಿ ವತ್ಥೂನಿ ಅನ್ತೋಕತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಕ್ಕಮೇನೇವ ಗಣಸಜ್ಝಾಯಮಕಂಸೂತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ವೇರಞ್ಜಕಣ್ಡಂ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸೇವ ನಿದಾನನ್ತಿ ವಾ ಅನಧಿಕಾರಿಕಂ ವಾ ನಿಪ್ಪಯೋಜನಂ ವಾ ಪಾಟೇಕ್ಕಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದನಿದಾನಪುಚ್ಛಾನನ್ತರಂ ತದೇವ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಬ್ಬನ್ತಿ ವಾ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಆದಿತೋ ಪಭುತಿ ವಿನಯನಿದಾನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ತೇನ ಸಮಯೇನಾ”**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ।

ಇದಾನಿ ನಿದಾನಭಣನೇ ಪಯೋಜನಂ ವಕ್ಖಾಮ - ವಿನಯಸ್ಸಆಣಾದೇಸನತ್ತಾ ಭಗವತೋ ತಾವ ಆಣಾರಹಭಾವದೀಪನಂ , ಆಣಾಭೂತಸ್ಸ ಚ ವಿನಯಸ್ಸ ಅನಞ್ಞವಿಸಯಭಾವದೀಪನಂ, ಆಣಾಯ ಠಿತಾನಂ ಸಾವಕಾನಂ ಮಹಾನುಭಾವದೀಪನಞ್ಚಾತಿ ತಿವಿಧಮಸ್ಸ ಪಯೋಜನಂ। ಕಥಂ? ಆಣಾಸಾಸನಾರಹೋ ಹಿ ಭಗವಾ ಪಹೀನಕಿಲೇಸತ್ತಾ, ಅಧಿಗತಗುಣವಿಸೇಸತ್ತಾ, ಲೋಕಜೇಟ್ಠಸೇಟ್ಠತ್ತಾ, ತಾದಿಭಾವಪ್ಪತ್ತತ್ತಾ ಚ, ಅರಸರೂಪತಾದೀಹಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಅಕ್ಕೋಸವತ್ಥೂಹಿ ಅಕಮ್ಪನತೋ ಭಗವತೋ ತಾದಿಭಾವಪ್ಪತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಅಟ್ಠನ್ನಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ಅಕ್ಕೋಸವತ್ಥೂನಂ ಅತ್ತನಿ ಸಮ್ಭವಪರಿಯಾಯದೀಪನಪಾಳಿಯಾ ಪಹೀನಕಿಲೇಸತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ । ಚತುನ್ನಂ ಝಾನಾನಂ ತಿಸ್ಸನ್ನಞ್ಚ ವಿಜ್ಜಾನಂ ಅಧಿಗಮಪರಿದೀಪನೇನ ಅಧಿಗತಗುಣವಿಸೇಸತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। “ನಾಹಂ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪಸ್ಸಾಮಿ ಸದೇವಕೇ…ಪೇ॰… ಮುದ್ಧಾಪಿ ತಸ್ಸ ವಿಪತೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಚ “ಜೇಟ್ಠೋ ಸೇಟ್ಠೋ ಲೋಕಸ್ಸಾ”ತಿ ಚ ವಚನೇನ ಜೇಟ್ಠಸೇಟ್ಠತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಇದಞ್ಚ ಭಗವತೋ ಆಣಾರಹಭಾವದೀಪನಪ್ಪಯೋಜನಂ। “ಆಗಮೇಹಿ ತ್ವಂ ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಆಗಮೇಹಿ ತ್ವಂ ಸಾರಿಪುತ್ತ, ತಥಾಗತೋವ ತತ್ಥ ಕಾಲಂ ಜಾನಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ವಚನಂ ಅನಞ್ಞವಿಸಯಭಾವದೀಪನಂ। “ಸಾಧಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಪಥವಿಂ ಪರಿವತ್ತೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ ಚ “ಏಕಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಪಾಣಿಂ ಅಭಿನಿಮ್ಮಿನಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಚ “ಸಾಧು, ಭನ್ತೇ, ಸಬ್ಬೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಉತ್ತರಕುರುಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಚ ಇಮೇಹಿ ಥೇರಸ್ಸ ತೀಹಿ ಸೀಹನಾದೇಹಿ ಆಣಾಯ ಠಿತಾನಂ ಸಾವಕಾನಂ ಮಹಾನುಭಾವತಾದೀಪನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸಾವತ್ಥಿಯಾದೀಸು ಅವಿಹರಿತ್ವಾ ಕಿಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ ವೇರಞ್ಜಾಯಮೇವ ತದಾ ವಿಹಾಸೀತಿ ಚೇ? ನಳೇರುಯಕ್ಖಸ್ಸ ಪೀತಿಸಞ್ಜನನತ್ಥಂ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖಾವಸೇನ ಅಕಿಲಮನತ್ಥಂ, ವೇರಞ್ಜಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಪಸಾದಸಞ್ಜನನತ್ಥಂ, ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರಸ್ಸ ಆನುಭಾವದೀಪನಟ್ಠಾನಭೂತತ್ತಾ, ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾಚನಹೇತುಭೂತಪರಿವಿತಕ್ಕನಟ್ಠಾನಭೂತತ್ತಾ ಚ। ತೇಸು ಪಚ್ಛಿಮಂ ಬಲವಕಾರಣಂ, ತೇನ ವುತ್ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ “ತೇನ ಸಮಯೇನಾತಿ ಯೇನ ಕಾಲೇನ ಆಯಸ್ಮತೋ…ಪೇ॰… ತೇನ ಕಾಲೇನಾ”ತಿ। ಪುರಿಮೇಸು ಚತೂಸು ಅಸಙ್ಗಹಕಾರಣೇಸು ಪಠಮೇನ ಭಗವಾ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಾದಿನಾ ಅಮನುಸ್ಸಾನಂ ಚಿತ್ತಸಂರಕ್ಖಣೇನ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಆದರಂ ಜನೇತಿ। ದುತಿಯೇನ

ಪರಿಸಾವಚರೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಏವಂ ಪರಿಸಾ ಸಙ್ಗಹೇತಬ್ಬಾ, ಏವಂ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೇನ ಸನ್ತುಟ್ಠೇನ ಚ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ। ತತಿಯೇನ ಪಚ್ಚಯೇ ನಿರಪೇಕ್ಖೇನ ಕುಲಾನುಗ್ಗಹೋ ಕಾತಬ್ಬೋತಿ। ಚತುತ್ಥೇನ ಏವಂ ಮಹಾನುಭಾವೇನಾಪಿ ಪಚ್ಚಯತ್ಥಂ ನ ಲೋಲುಪ್ಪಂ ಕಾತಬ್ಬಂ, ಕೇವಲಂ ಪರದತ್ತುಪಜೀವಿನಾ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। "ತೇನಾತಿಆದಿಪಾಠಸ್ಸ…ಪೇ॰… ವಿನಯಸ್ಸತ್ಥವಣ್ಣನ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಅಞ್ಞೋ ತೇನಾತಿಆದಿಪಾಠೋ, ಅಞ್ಞೋ ವಿನಯೋ ಆಪಜ್ಜತಿ।

"ತೇನಾತಿಆದಿಪಾಠಮ್ಹಾ, ಕೋ ಅಞ್ಞೋ ವಿನಯೋ ಇಧ।
ತಸ್ಸತ್ಥಂ ದಸ್ಸಯನ್ತೋವ, ಕರೇ ವಿನಯವಣ್ಣನ"ನ್ತಿ॥ -

ಚೇ? ನನು ವುತ್ತಂ ಪುಬ್ಬೇವ "ಇದಞ್ಹಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖವಚನಂ ನ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿ, ತಸ್ಮಾ ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರೇನ ವುತ್ತಸ್ಸ ತೇನಾತಿಆದಿಪಾಠಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ದಸ್ಸಯನ್ತೋ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ ವಿನಯಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖವಚನಭೂತಸ್ಸ ಅತ್ಥವಣ್ಣನನ್ತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಯದಿ ಏವಂ "ತೇನ ಸಮಯೇನ ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ ವೇರಞ್ಜಾಯಂ ವಿಹರತೀತಿ ಏವಮಾದಿವಚನಪಟಿಮಣ್ಡಿತನಿದಾನಂ ವಿನಯಪಿಟಕಂ ಕೇನ ಧಾರಿತ"ನ್ತಿಆದಿವಚನಂ ವಿರುಜ್ಝತಿ "ತೇನ ಸಮಯೇನಾ"ತಿಆದಿವಚನಸ್ಸ ವಿನಯಪಿಟಕಪರಿಯಾಪನ್ನಭಾವದೀಪನತೋತಿ ಚೇ? ನ, ಅಞ್ಞತ್ಥೇಪಿ ತಬ್ಬೋಹಾರಸಿದ್ಧಿತೋ "ನಾನಾವಿಧಭಿತ್ತಿಕಮ್ಮಪಟಿಮಣ್ಡಿತವಸನೋ ಪುರಿಸೋ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ವಿನಯಸ್ಸಾದಿಭಾವೇನ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಕೇಹಿ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ ವಿನಯಪರಿಯಾಪನ್ನತಾಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ ತಸ್ಸ ವಚನಸ್ಸ। ಏತ್ಥಾಹ - ಯಥಾ ಸುತ್ತನ್ತೇ "ಏಕಂ ಸಮಯ"ನ್ತಿ ಚ, ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಚ "ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ"ತಿ ಅನಿಯಮತೋ ವುತ್ತಂ, ತಥಾ ಅವತ್ವಾ ಇಧ "ತೇನ ಸಮಯೇನಾ"ತಿ ಪಠಮಂ ತಂನಿದ್ದೇಸೋವ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತೋತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿಸಮಯಸ್ಸ, ಯಸ್ಸ ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿಹೇತುಭೂತಸ್ಸ ಸಮಯಸ್ಸ ಹೇತು ಭಗವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಹಾಸಿ, ತಸ್ಸ ಚ ಸಮಯಸ್ಸ ಅತೀತಸ್ಸ ತೇಸಂ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಕಾನಂ ವಸೀನಂ ಸುವಿದಿತತ್ತಾ। ಕಥಂ? "ಯೇ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಾ ತೇ ಉಜ್ಝಾಯನ್ತೀ"ತಿಆದಿವಚನತೋ, "ಅಥ ಖೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಏತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸು"ನ್ತಿ ಚ "ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಏತಸ್ಮಿಂ ನಿದಾನೇ ಸನ್ನಿಪಾತಾಪೇತ್ವಾ"ತಿ ಚ "ಭಿಕ್ಖೂನಂ ತದನುಚ್ಛವಿಕಂ ತದನು…ಪೇ॰… ದಸ ಅತ್ಥವಸೇ ಪಟಿಚ್ಚ ಸಙ್ಘಸುಟ್ಠುತಾಯಾ"ತಿ ಚ "ಏವಞ್ಚ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉದ್ದಿಸೇಯ್ಯಾಥಾ"ತಿ ಚ ಖನ್ಧಕೇಸು ಚ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಸರಣಗಮನೇಹಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜ"ನ್ತಿಆದಿವಿನಯಕ್ಕಮಸ್ಸ ವಚನತೋ ಯೋ ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿಸಮಯೋ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ವಿನಯಕ್ಕಮಸ್ಸ ಸೋ ಪಞ್ಞತ್ತಿಸಮಯೋ ಚ ಸುವಿದಿತೋ ತೇಸಂ ಪಞ್ಚಸತಾನಂ ಧಮ್ಮಧರಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ, ನಾಯಂ ನಯೋ ಸುತ್ತನ್ತಾಭಿಧಮ್ಮೇಸು ಸಮ್ಭವತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸುವಿದಿತತ್ತಾ ತೇನ ಸಮಯೇನ ಹೇತುಭೂತೇನ ವಿಹರತೀತಿ ವಿಹರತಿಪದೇನ ಏಕಸಮ್ಬನ್ಧತ್ತಾ ಚ ಪಠಮಂ ಯಂನಿದ್ದೇಸಾದಿನೋ ಅಸಮ್ಭವತೋ ಚ ವಿನಯಪಿಟಕೇ ತಂನಿದ್ದೇಸೋವ ಪಠಮಂ ವುತ್ತೋ। ಕಥಂ? ಏತ್ಥ "ಯೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ವೇಸಾಲಿಯಾ ಅವಿದೂರೇ ಕಲನ್ದಗಾಮೋ ನಾಮ ಹೋತೀ"ತಿ ವಾ "ಯೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ವೇಸಾಲೀ…ಪೇ॰… ಹೋತೀ"ತಿ ವಾ ಅಸಮ್ಭವತೋ ಯಂನಿದ್ದೇಸೇನ ಅವತ್ವಾ ತಂನಿದ್ದೇಸಸ್ಸೇವ ಸಮ್ಭವತೋ **"ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ…ಪೇ॰… ಕಲನ್ದಗಾಮೋ ನಾಮ ಹೋತೀ"**ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ, ಕೇವಲಂ ಸುವಿದಿತತ್ತಾ ವಾ। **ಅನಿಯಮನಿದ್ದೇಸವಚನನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಯಥಾವುತ್ತನಯೇನ ನಿಯಮನಿದ್ದೇಸವಚನಮೇವೇತಂ ತಂನಿದ್ದೇಸತ್ತಾ, ತಥಾಪಿ ಸಮ್ಪತಿಕಾಲವಸೇನ ತದಿತರೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅವಿದಿತತ್ತಾ "ಅನಿಯಮನಿದ್ದೇಸವಚನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಂ ಪನ ವುತ್ತಂ "ಅಯಞ್ಹಿ ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ವಿನಯೇ ಯುತ್ತೀ"ತಿ, ತಂ ತಬ್ಬಹುಲೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಯದಿ ಸಬ್ಬಂ ತೇನಾತಿ ಪದಂ ಅನಿಯಮನಿದ್ದೇಸವಚನಂ ಭವೇಯ್ಯ, ತೇನ ಹಿ ಭಿಕ್ಖವೇ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಇದಮ್ಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ಸಿದ್ಧತ್ಥಂ ತೇನಾತಿ ಪದಂ ಅನಿಯಮನಿದ್ದೇಸವಚನಂ ಭವೇಯ್ಯ। "ತೇನ ಸಮಯೇನ ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ ಉರುವೇಲಾಯಂ ವಿಹರತೀ"ತಿಆದೀಸು ವುತ್ತಂ ತೇನಾತಿ ಪದಞ್ಚ ಅನಿಯಮನಿದ್ದೇಸವಚನಂ ಭವೇಯ್ಯ, ನ ಚ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯೇಸಂ ತೇನ ತಂನಿದ್ದೇಸೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠತ್ಥೋ ಅವಿದಿತೋ, ತೇಸಂ ವಸೇನಾಹ "ಅನಿಯಮನಿದ್ದೇಸವಚನಮೇತ"ನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ ತತೋ ಪಠಮಂ ತದತ್ಥಾದಸ್ಸನತೋ ಪಚ್ಛಾಪಿ ತಂಸಮ್ಬನ್ಧೇನ ಯಂನಿದ್ದೇಸದಸ್ಸನತೋ ಚ "ಅನಿಯಮನಿದ್ದೇಸವಚನಮೇತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ

ಪುಬ್ಬಣ್ಹಾದೀಸು ಅಯಂ ನಾಮಾತಿ ಅನಿಯಮೇತ್ವಾ ಕಾಲಪರಿದೀಪನಸ್ಸ ಸಮಯಸದ್ದಸ್ಸ ಉಪಪದಭಾವೇನಪಿ ಏವಂ ವತ್ತುಮರಹತಿ "ಯದಿದಂ ಅನಿಯಮನಿದ್ದೇಸವಚನ"ನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ "ತೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ತೇನ ಘಟೇನ ಪಟೇನಾತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥಪ್ಪಸಙ್ಗನಿವಾರಣತ್ಥಂ ನಿಯಮಂ ಕರೋತಿ "ಸಮಯೇನಾ"ತಿ। ಕೇನ ಪನ ಸಮಯೇನ? ಪರಭಾಗೇ ಅತ್ಥತೋ ಸಿದ್ಧೇನ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಪರಿವಿತಕ್ಕಸಮಯೇನ। ಏತ್ಥಾಹ - ವಿತಕ್ಕಸಮಯೋ ಚೇ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋ, "ಪರತೋ ಇಧ ಪನ ಹೇತುಅತ್ಥೋ ಕರಣತ್ಥೋ ಚ ಸಮ್ಭವತಿ। ಯೋ ಹಿ ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿಸಮಯೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಾದೀಹಿಪಿ ದುಬ್ಬಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ, ತೇನ ಸಮಯೇನ ಹೇತುಭೂತೇನ ಕರಣಭೂತೇನ ಚಾ"ತಿಆದಿವಚನಂ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ? ನ, ಬಾಹುಲ್ಲೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಸುತ್ತನ್ತಾಭಿಧಮ್ಮೇಸು ವಿಯ ಅವತ್ವಾ ಇಧ ವಿನಯಪಿಟಕೇ ಕರಣವಚನೇನ ಕಸ್ಮಾ ನಿದ್ದೇಸೋತಿ ಹಿ ಚೋದನಾ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಬಾಹುಲ್ಲೇನ ಕರಣವಚನಪ್ಪಯೋಜನಂ ವತ್ತುಕಾಮೋ ಆಚರಿಯೋ ಆಹ "ಯೋ ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿಸಮಯೋ"ತಿಆದಿ। ನ ಸಮ್ಪತಿ ವುಚ್ಚಮಾನಸ್ಸೇವ ಕರಣವಚನಸ್ಸ ಪಯೋಜನಂ ವತ್ತುಕಾಮೋ, ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಹೇತುಅತ್ಥೋವ ಸಮ್ಭವತಿ, ನ ಕರಣತ್ಥೋ, ತಸ್ಮಾ ಆಹ **"ಅಪರಭಾಗೇ ಅತ್ಥತೋ ಸಿದ್ಧೇನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಸಮಯಞ್ಚಾ**ತಿ ಆಗಮನಪಚ್ಚಯಸಮವಾಯಂ ತದನುರೂಪಕಾಲಞ್ಚ ಉಪಾದಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಚ್ಚಯಸಾಮಗ್ಗಿಞ್ಚ ಆಗಮನಕಾಲಞ್ಚ ಲಭಿತ್ವಾ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಏತ್ಥಾಹ - ಯಥಾ "ಏಕೋವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಖಣೋ ಸಮಯೋ ಚಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಖಣಸಮಯಾನಂ ಏಕೋ ಅತ್ಥೋ, ತಥಾ ಕಾಲಞ್ಚ ಸಮಯಞ್ಚ ಉಪಾದಾಯಾತಿ ಕಾಲಸಮಯಾನಂ ಏಕೋ ಅತ್ಥೋ ಸಿಯಾ, ಅಪಿಚ ಆಗಮನಪಚ್ಚಯಸಮವಾಯೋ ಚೇತ್ಥ ಸಮಯೋ ಕಾಲಸ್ಸಾಪಿ ಆಗಮನಪಚ್ಚಯತ್ತಾ ಸಮಯಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಸೋ ಗಹಿತೋತಿ ವಿಸುಂ ಕಾಲೋ ಕಿಮತ್ಥಂ ಗಹಿತೋತಿ ಚ? ವುಚ್ಚತೇ - ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಸ್ವೇಪೀತಿ ಕಾಲಸ್ಸ ಪಠಮಂ ನಿಯಮಿತತ್ತಾ ನ ಸಮಯೋ ಕಾಲತ್ಥೋ । ತಸ್ಮಿಂ ಸ್ವೇತಿ ನಿಯಮಿತಕಾಲೇ ಇತರೇಸಂ ಆಗಮನಪಚ್ಚಯಾನಂ ಸಮವಾಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪಸಙ್ಕಮೇಯ್ಯಾಮ ಯಥಾನಿಯಮಿತಕಾಲೇಪಿ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಾದಿಪ್ಪಭೇದಂ ಯಥಾವುತ್ತಸಮವಾಯಾನುರೂಪಂ ಕಾಲಞ್ಚ ಉಪಾದಾಯಾತಿ ಸ್ವೇತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನದಿವಸೇ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಾದಿಕಾಲನಿಯತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕಾಲಸಮಯಾನಂ ನ ಏಕತ್ಥತ್ತಾ ಕಾಲಸ್ಸ ವಿಸುಂ ಗಹಣಮ್ಪಿ ಸಾತ್ಥಕನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಸ್ಮಾ ಖಣೇ ಖಣೇ ತ್ವಂ ಭಿಕ್ಖು ಜಾಯಸಿ ಚ ಜೀಯಸಿ ಚ ಮೀಯಸಿ ಚೇತಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಸನ್ತಿಕೇ ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೧೯೮) ಚ ಖಣೇ ಖಣೇ ಭಾಸತಿ ಸತ್ಥುಸಾಸನನ್ತಿ ಚ ಖಣಸದ್ದೋ ಅನೇಕತ್ಥೋ, ತಥಾ ಸಮಯಸದ್ದೋ ಚ, ತಸ್ಮಾ ಏಕಮೇಕೇನ ನಿಯಮೇನ್ತೋ **"ಏಕೋವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಖಣೋ ಚ ಸಮಯೋ ಚಾ"**ತಿ ಆಹ। ಖಣಸಮಯಾನಂ ಅತ್ಥೋ ಏಕತ್ಥೋ ಯುಜ್ಜತಿ ಖಣೋ ಓಕಾಸಲಾಭೋ, ಅಟ್ಠಕ್ಖಣವಜ್ಜಿತೋ ನವಮೋ ಖಣೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಉಚ್ಛೇದಾದಯೋ ದಿಟ್ಠಿಗತಸಙ್ಖಾತೇ ಸಮಯೇ ಏತ್ಥ ಪವದನ್ತೀತಿ **ಸಮಯಪ್ಪವಾದಕೋ**। ಸ್ವೇವ ತಿನ್ದುಕಾಚೀರಸಙ್ಖಾತಾಯ ತಿಮ್ಬರುರುಕ್ಖಪನ್ತಿಯಾ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ **ತಿನ್ದುಕಾಚೀರಂ**। **ಏಕಸಾಲಕೇ**ತಿ ಏಕೋ ಸಾಲರುಕ್ಖೋ। "ಕುಟಿಕಾ"ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ಅತ್ಥಾಭಿಸಮಯಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಹಿತಪಟಿಲಾಭಾ। **ಧೀರೋ**ತಿ ಚ **ಪಣ್ಡಿತೋ** ವುಚ್ಚತಿ, ನಾಞ್ಞೋ। **ಸಮ್ಮಾ ಮಾನಾಭಿಸಮಯಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಮಾನಸ್ಸ ಪಹಾನೇನ, ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಸುಟ್ಠು ಮಾನಪ್ಪಹಾನೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪೀಳನಟ್ಠೋ**ತಿಆದೀಸು "ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ಚತೂಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಪಟಿವೇಧೋ"ತಿಆದೀಸು ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ದುಕ್ಖಾಕಾರತಾಯಟ್ಠೋ। **ಸಙ್ಖತಟ್ಠೋ** ಕಾರಣುಪ್ಪತ್ತಿಅತ್ಥೋ, ದುಕ್ಖಾಯ ವೇದನಾಯ **ಸನ್ತಾಪಟ್ಠೋ**। ಸುಖಾಯ ವೇದನಾಯ **ವಿಪರಿಣಾಮಟ್ಠೋ**। ಪೀಳನಟ್ಠಾದಿಕೋವ **ಅಭಿಸಮಯಟ್ಠೋ**ತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಗಬ್ಭೋಕ್ಕನ್ತಿಸಮಯೋ**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಪಥವೀಕಮ್ಪನಆಲೋಕಪಾತುಭಾವಾದೀಹಿ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಸು ಪಾಕಟೋ। **ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಸಮಯೋ**ಪಿ ಕಾಳೋ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ನ ಕಾಳೋತಿಆದಿನಾ ಪಾಕಟೋ। ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಾನಿ ಚ ಅಞ್ಞಾನಿ ಚ **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಸಮಯೋ**।

ಅಚ್ಚನ್ತಮೇವ ತಂ ಸಮಯನ್ತಿ ಆರಮ್ಭತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಪತ್ತಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಾ, ತಾವ ಅಚ್ಚನ್ತಸಮ್ಪಯೋಗೇನ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ। **ಕರುಣಾವಿಹಾರೇನ ವಿಹಾಸೀ**ತಿ ಕರುಣಾಕಿಚ್ಚವಿಹಾರೇನ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ವಿಹಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ಸಮಯಞ್ಹಿ ಕರುಣಾಕಿಚ್ಚಸಮಯಂ। ಞಾಣಕಿಚ್ಚಂ ಕರುಣಾಕಿಚ್ಚನ್ತಿ ದ್ವೇ ಭಗವತೋ ಕಿಚ್ಚಾನಿ, ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿ **ಞಾಣಕಿಚ್ಚಂ,**

ಮಹಾಕರುಣಾಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತಾವಲೋಕನಂ ಕತ್ವಾ ತದನುರೂಪಕರಣಂ **ಕರುಣಾಕಿಚ್ಚಂ**। "ಸನ್ನಿಪತಿತಾನಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದ್ವಯಂ ಕರಣೀಯ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೭೩; ಉದಾ॰ ೧೨, ೨೮) ಹಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಭಗವಾಪಿ ಕರೋತಿಯೇವ। ಅಥ ವಾ ಆಗನ್ತುಕೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಆದಿಸಮಾಯೋಗಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಕರುಣಾಕಿಚ್ಚಂ ವಿಹಾರಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಕರುಣಾವಿಹಾರೇನ ವಿಹಾಸೀ"ತಿ ಆಹ। **ಅಧಿಕರಣಞ್ಹಿ ಕಾಲತ್ಥೋತಿ** ಏತ್ಥ **ಹಿ**-ಕಾರೋ ಕಾರಣತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಹಿ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಕಾಲಸಮೂಹಖಣಸಮವಾಯಹೇತುಸಙ್ಖಾತವಸೇನ ಪಞ್ಚವಿಧೋ ಸಮಯತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಕಾಲಸಮೂಹಟ್ಠೋ ಸಮಯೋ ಕಥಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಹೋತಿ? ಅಧಿಕರಣಮುಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ ಪುಬ್ಬಣ್ಹೇ ಜಾತೋತಿ ಯಥಾ, ಏವಂ ಕಾಲಟ್ಠೋ ಸಮಯಸದ್ದೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಕಥಂ ರಾಸಟ್ಠೋ? ಯವರಾಸಿಮ್ಹಿ ಜಾತೋತಿ ಯಥಾ। ತಸ್ಮಾ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಪುಞ್ಜೇ ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಸಮುಪ್ಪನ್ನಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಪುಞ್ಜೇ ವಾ ಫಸ್ಸಾದಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಧಿಕರಣಞ್ಹೀತಿ** ಏತ್ಥ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಕಾಲಟ್ಠೋ ಸಮೂಹಟ್ಠೋ ಚ ಹೋತಿ, "ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಇದಾನಿ ಭಾವೇನಭಾವಲಕ್ಖಣಞ್ಚ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತತ್ಥ ವುತ್ತಾನ"**ಮಿಚ್ಚಾದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ವುತ್ತಾನಂ ಭಾವೋ ನಾಮ ಕಿನ್ತಿ? ಉಪ್ಪತ್ತಿ ವಿಜ್ಜಮಾನತಾ, ಸಾ ತೇಸಂ ತತ್ಥ ವುತ್ತಾನಂ ಫಸ್ಸಾದಿಧಮ್ಮಾನಂ, ಸಾ ಪನ ಸಮಯಸ್ಸ ಭಾವೇನ ಭಾವೋ ಲಕ್ಖೀಯತಿ ಞಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಭುಮ್ಮವಚನನಿದ್ದೇಸೋ ಕತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ತತ್ಥ **ಖಣೋ** ನಾಮ ಅಟ್ಠಕ್ಖಣವಿನಿಮುತ್ತೋ ನವಮೋ ಖಣೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಸಮವಾಯೋ** ನಾಮ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಾದಿಕಾರಣಸಾಮಗ್ಗೀ, ತಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಹೇತು** ನಾಮ ರೂಪಾದಿಆರಮ್ಮಣಂ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣಕಾರಣಸಮವಾಯಹೇತುಮ್ಹಿ ಸತಿ ತೇಸಂ ಫಸ್ಸಾದೀನಂ ಭಾವೋ ವಿಜ್ಜಮಾನತಾ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಇಧ ಪನ ಹೇತುಅತ್ಥೋ ಕರಣತ್ಥೋ ಚ ಸಮ್ಭವತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಅತ್ಥದ್ವಯಮೇಕಸ್ಸ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ಇಧ ವಿನಯೇ ವುತ್ತಸ್ಸ ಸಮಯಸದ್ದಸ್ಸ ಕತ್ತುಕರಣತ್ಥೇ ತತಿಯಾ ಹೇತುಮ್ಹಿ ಚ ಇತ್ಯುತ್ತತ್ತಾ। **ಸೋ ದುಬ್ಬಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋತಿ** "ತಥಾಗತೋವ ತತ್ಥ ಕಾಲಂ ಜಾನಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನ ಸಮಯೇನಾತಿ ತಸ್ಸ ಸಮಯಸ್ಸ ಕಾರಣಾ "ಅನ್ನೇನ ವಸತಿ ವಿಜ್ಜಾಯ ವಸತೀ"ತಿ ಯಥಾ, ಅನ್ನಂ ವಾ ವಿಜ್ಜಂ ವಾ ಲಭಾಮೀತಿ ತದತ್ಥಂ ವಸತೀತ್ಯತ್ಥೋ। ಏವಂ "ತೇನ ಸಮಯೇನ ವಿಹರತೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಹೇತ್ವತ್ಥೇ ತತಿಯಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ತಸ್ಮಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಸಮಯಞ್ಚ ವೀತಿಕ್ಕಮಞ್ಚ ಓಲೋಕಯಮಾನೋ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಹಾಸೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತತಿಯಪಾರಾಜಿಕಾದೀಸು "ಇಚ್ಛಾಮಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅದ್ಧಮಾಸಂ , ಪಟಿಸಲ್ಲೀಯಿತು"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೬೨) ಏವಮಾದೀಸು ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ತಸ್ಮಾ ದುತಿಯಾ ಕಾಲದ್ಧಾನೇ ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗೇತಿ ದುತಿಯಾತ್ರ ಸಮ್ಭವತಿ "ಮಾಸಮಧೀತೇ ದಿವಸಮಧೀತೇ"ತಿ ಯಥಾ। ಇಧ ಪನ ಹೇತುಅತ್ಥೋ ಕರಣತ್ಥೋ ಚ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ಏತ್ಥ ಯಸ್ಸ ಕರಣವಚನಸ್ಸ ಹೇತುಅತ್ಥೋ ಸಮ್ಭವತಿ, ತೇನ ಸಮಯೇನ ಹೇತುಭೂತೇನ ತಂ ತಂ ವತ್ಥುವೀತಿಕ್ಕಮಸಙ್ಖಾತಂ ವೀತಿಕ್ಕಮಸಮಯಸಙ್ಖಾತಂ ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿಹೇತುಞ್ಚ ಅಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ಭಗವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಹಾಸಿ। ಯಸ್ಸ ಕರಣತ್ಥೋ ಸಮ್ಭವತಿ, ತೇನ ಕರಣಭೂತೇನ ಸಮಯೇನ ಸಮ್ಪತ್ತೇನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಪಞ್ಞಾಪಯನ್ತೋ ಭಗವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಹಾಸೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಗಣ್ಠಿಪದೇ ಪನ "ಸುದಿನ್ನಾದೀನಂ ವೀತಿಕ್ಕಮೋವ ಕಾರಣಂ ನಾಮ, ತಸ್ಸ ನಿಯಮಭೂತೋ ಕಾಲೋ ಪನ ಕರಣಮೇವ ತಂ ಕಾಲಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾವ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಪಞ್ಞಪೇತಬ್ಬತ್ತಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ನಿದ್ದೋಸಂ। ಯಂ ಪನ ವುತ್ತಂ "ಇದಂ ಕರಣಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗತ್ತಾ ಪಠಮಂ ವತ್ತಬ್ಬಮ್ಪಿ ಪಚ್ಛಾ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ, ತಂ ದುವುತ್ತಂ। ಹೇತುಅತ್ಥತೋ ಹಿ ಯಥಾ ಪಚ್ಛಾ ಕರಣತ್ಥೋ ಯೋಜಿಯಮಾನೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನೇವ ಯೋಗಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಥಾ ಚ ಯೋಜಿತೋ। ಯಂ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯೋ ಪಚ್ಛಾ ವುತ್ತಂ ಇದಂ ಕರಣತ್ಥಂ ಪಠಮಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಪಠಮಂ ವುತ್ತಂ ಹೇತುಅತ್ಥಂ ಪಚ್ಛಾ ಯೋಜೇಸಿ, ತಂ ಯೋಜನಾಸುಖತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ **ಆಚರಿಯೇನ** ಲಿಖಿತಂ। ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ "ಆಚರಿಯೇನ ಲಿಖಿತ"ನ್ತಿ ವಾ "ಆಚರಿಯಸ್ಸ ತಕ್ಕೋ"ತಿ ವಾ ವುಚ್ಚತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಆಚರಿಯೋ ನಾಮ **ಆನನ್ದಾಚರಿಯೋ** ಕಲಸಪುರವಾಸೀತಿ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥಾಹ - ಯಥಾ ಸುತ್ತನ್ತೇ "ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಥಾ "ತೇನ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾ ವೇರಞ್ಜಾಯ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಅಥ ಸವೇವಚನಂ ವತ್ತುಕಾಮೋ ಥೇರೋ,

ತಥಾಗತೋ ಸುಗತೋತಿಆದೀನಿಪಿ ವತ್ತಬ್ಬಾನಿ, ಅಥ ಇಮಸ್ಸೇವ ಪದದ್ವಯಸ್ಸ ಗಹಣೇ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಯೋಜನಂ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಕೇಸಞ್ಚಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪರಮಗಮ್ಭೀರಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಕ್ಕಮಂ ಅಜಾನತಂ "ಅಪಞ್ಞತ್ತೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಅನಾದೀನವದಸ್ಸೋ...ಪೇ॰... ಅಭಿವಿಞ್ಞಾಪೇಸೀ"ತಿಆದಿಕಂ (ಪಾರಾ॰ ೩೬) "ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಸುದಿನ್ನಂ ಪಟಿಪುಚ್ಛೀ"ತಿಆದಿಕಞ್ಚ (ಪಾರಾ॰ ೩೯) "ಸಾದಿಯಿ ತ್ವಂ ಭಿಕ್ಖೂತಿ। ನಾಹಂ ಭಗವಾ ಸಾದಿಯಿ"ನ್ತಿಆದಿಕಞ್ಚ (ಪಾರಾ॰ ೭೨) ತಥಾ ಪುರಾಣವೋಹಾರಿಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ತೇನ ವುತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ದುತಿಯಪಾರಾಜಿಕಪಞ್ಞಾಪನಞ್ಚ ದೇವದತ್ತಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾನುಜಾನನಞ್ಚಾತಿ ಏವಮಾದಿಕಂ ವಿನಯಪರಿಯತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಬುದ್ಧಸುಬುದ್ಧತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಸಙ್ಕಾ ಸಮ್ಭವೇಯ್ಯ, "ತಥಾ ಕಿಂ ಪನ ತುಯ್ಹಂ ಛವಸ್ಸ ಖೇಳಾಸಕಸ್ಸಾ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೩೩೬) ಏವಮಾದಿಕಂ ಫರುಸವಚನಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ವಿನಯಪರಿಯತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಖೀಣಾಸವತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಸಙ್ಕಾ ಸಮ್ಭವೇಯ್ಯ, ತದುಭಯಸಙ್ಕಾವಿನೋದನತ್ಥಂ ಆಯಸ್ಮತಾ ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರೇನ ಇದಮೇವ ಪದದ್ವಯಗ್ಗಹಣಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಕತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇನೇತಂ ದೀಪೇತಿ - ಕಾಮಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞೇಯ್ಯಬುದ್ಧತ್ತಾ ಬುದ್ಧೋಯೇವ, ಭಗ್ಗಸಬ್ಬದೋಸತ್ತಾ ಭಗವಾವ, ಸೋ ಸತ್ಥಾತಿ। ಪರತೋಪಿ ವುತ್ತಂ "ಜಾನನ್ತಾಪಿ ತಥಾಗತಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ...ಪೇ॰... ಅನತ್ಥಸಂಹಿತೇ ಸೇತುಘಾತೋ ತಥಾಗತಾನ"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೬)। ಸುತ್ತನ್ತೇ ಚ ವುತ್ತಂ "ಸಣ್ಹೇನಪಿ ಕೇಸಿ ವಿನೇಮಿ ಫರುಸೇನಪೀ"ತಿಆದಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೧೧)।

ಅಸಾಧಾರಣಹೇತುಮ್ಹೀತಿ ಏತ್ಥ ಕುಸಲಮೂಲಾನಿ ನ ಅಕುಸಲಾನಂ ಕದಾಚಿ ಮೂಲಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತಥಾ ಅಕುಸಲಮೂಲಾನಿ ಕುಸಲಾನಂ, ಅಬ್ಯಾಕತಮೂಲಾನಿ ನ ಕದಾಚಿ ಕುಸಲಾನನ್ತಿ ಅಯಮೇವ ನಯೋ ಲಬ್ಭತಿ, ಯಸ್ಮಾ ಕುಸಲಾ ಹೇತೂ ತಂಸಮುಟ್ಠಾನಾನಂ ರೂಪಾನಂ ಹೇತುಪಚ್ಚಯೇನ ಪಚ್ಚಯೋ (ಪಟ್ಠಾ॰ ೧.೧.೪೦೧ ಆದಯೋ), ತಸ್ಮಾ ಕುಸಲಾನಿ ಕುಸಲಾನಂಯೇವಾತಿಆದಿನಯೋ ನ ಲಬ್ಭತಿ। ಪುಚಿ ವುಚ್ಚತೇ ಕುಟ್ಠಾ, ತೇ ಮನ್ದಯತಿ ನಾಸಯತೀತಿ **ಪುಚಿಮನ್ದೋ**। **ಸತ್ತಾನಂ ಹಿತಸುಖನಿಪ್ಫಾದನಾಧಿಮುತ್ತತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ವುತ್ತಸತ್ತೇ ದ್ವಿಧಾ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಉಪಕಾರಬಹುಲತ**"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಬಹುಜನಹಿತಾಯಾ**ತಿ ಬಹುನೋ ಜನಸ್ಸ ಹಿತತ್ಥಾಯ। ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಹಿತೂಪದೇಸಕೋ ಹಿ ಭಗವಾ। **ಸುಖಾಯಾ**ತಿ ಸುಖತ್ಥಾಯ। ಚಾಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಉಪಕಾರಕಸುಖಸಮ್ಪದಾಯಕೋ ಹಿ ಏಸ। ಮೇತ್ತಾಕರುಣಾಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಲೋಕಾನುಕಮ್ಪಾಯ ಮಾತಾಪಿತರೋ ವಿಯ। ಲೋಕಸ್ಸ ರಕ್ಖಿತಗೋಪಿತಾ ಹಿ ಏಸ। **ದೇವಮನುಸ್ಸಾನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಭಬ್ಬಪುಗ್ಗಲೇ ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತೇಯೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ನಿಬ್ಬಾನಮಗ್ಗಫಲಾಧಿಗಮಾಯ ಅತ್ತನೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ। "ಅತ್ಥಾಯಾ"ತಿ ಹಿ ವುತ್ತೇ ಪರಮತ್ಥತ್ಥಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಾಯ, "ಹಿತಾಯಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ತಂಸಮ್ಪಾಪಕಮಗ್ಗತ್ಥಾಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಮಗ್ಗತೋ ಉತ್ತರಿ ಹಿತಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ। **ಸುಖಾಯಾ**ತಿ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖತ್ಥಾಯ ತತೋ ಉತ್ತರಿ ಸುಖಾಭಾವತೋ। **ದಿಟ್ಠಿಸೀಲಸಙ್ಘಾತೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಮಾಧಿಂ ಪಞ್ಞಞ್ಚ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ದಿಟ್ಠಿಸೀಲಮತ್ತಗ್ಗಹಣಂ ಸಬ್ಬಸೇಕ್ಖಾಸೇಕ್ಖಸಾಮಞ್ಞತ್ತಾ। **ಕೋಸಮ್ಬಕಸುತ್ತೇ**ಪಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೯೨) "ಸೀಲಸಾಮಞ್ಞಗತೋ ವಿಹರತಿ, ದಿಟ್ಠಿಸಾಮಞ್ಞಗತೋ ವಿಹರತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ದಿಟ್ಠಿಗ್ಗಹಣೇನ ಪಞ್ಞಾಪಿ ಗಹಿತಾತಿ ಚೇ? ನ, ಸೋತಾಪನ್ನಾದೀನಮ್ಪಿ ಪಞ್ಞಾಯ ಪರಿಪೂರಕಾರಿಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ, ತಸ್ಮಾ ಏಕಲಕ್ಖಣಾನಮ್ಪಿ ತಾಸಂ ಪಞ್ಞಾದಿಟ್ಠೀನಂ ಅವತ್ಥನ್ತರಭೇದೋ ಅತ್ಥಿ ಧಿತಿಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಸಮ್ಮಾಸಮಾಧೀನಂ ವಿಯ । **ಅಞ್ಞಾಸೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸೋತದ್ವಾರಾನುಸಾರೇನ ಞಾತಾ, ಅತ್ಥಾ ಸುತಾತಿ ಹಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ "ಸುತಮೇತಂ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಪಾಪಕಾ ಸಮಾಚಾರಾ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ ಚೇವ ಸುಯ್ಯನ್ತಿ ಚಾ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। "ಭಿಕ್ಖು ಖೋ, ಉಪಾಲಿ , ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಚೂಳವ॰ ೩೫೪) ವಿಯ **ಅವಧಾರಣತ್ಥೇ** ವಾ। ವೇರಞ್ಜಾಯಂ **ಭವೋ** ವಿಜ್ಜಮಾನೋ। **ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಸ್ಸ** ಏವಂ ಭೂತಸ್ಸ। ಕಥಂ ಭೂತಸ್ಸ? ಸಕ್ಯಪುತ್ತಸ್ಸ ಸಕ್ಯಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ, ಏವಂ ಹುತ್ವಾ ಠಿತಸ್ಸ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗತೋತಿ ಅಭಿಸದ್ದೇನ ಯೋಗೇ ಉಪಯೋಗವಚನಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕಾಮುಪಾದಾನಪಚ್ಚಯಾ ಏವ ಮೇತ್ತಂ ಭಾವೇತಿ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತೀತಿ ಇಮಿನಾ ಕಾಮುಪಾದಾನಹೇತು ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಕಾಮಭವೇ ಏವ ನಿಬ್ಬತ್ತತೀತಿವಾದೀನಂ ವಾದೋ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋತಿ ವದನ್ತಿ, "ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಪಣೀತಾ ಕಾಮಾ"ತಿ ಸುತ್ವಾ, ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ

ವಾ ಪಚ್ಛಾ “ತತ್ಥ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಕಾಮುಪಾದಾನಪಚ್ಚಯಾ ತದುಪಗಂ ಕರೋತೀತಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇಪಿ ಕಾಮನೀಯಟ್ಠೇನ ಕಾಮಾ, “ತದಾರಮ್ಮಣತ್ತಾ ತಣ್ಹಾ ಕಾಮುಪಾದಾನನ್ತಿ ವುತ್ತಾ”ತಿ ಚ ವದನ್ತಿ, ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ। ಕಮ್ಮಞ್ಚ ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಜನಕಕಾರಣಂ, ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಮೂಲಕಾರಣಂ ತಣ್ಹಾ, ತಸ್ಮಾ ನ ಮೂಲಕಾರಣಂ ಹೋತಿ ಜನಕಂ। ರೂಪತಣ್ಹಾದಯೋ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ಖನ್ಧಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ, “ಯಮ್ಪಿಚ್ಛಂ ನ ಲಭತಿ, ತಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖ”ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೮೭; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೩೧; ವಿಭ॰ ೧೯೦) ವಚನತೋ ಚ। **ತಸ್ಸ ಮೂಲಕಾರಣಭಾವೇನ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾತಿ** ತಸ್ಸ ಕಾರಣಭೂತಸ್ಸ ಇಮಸ್ಸ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಸ್ಸ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। “ಆಸವಸಮುದಯಾ ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯೋ”ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೦೩) ವಚನತೋ ತಸ್ಸ ಏವ ಕಾರಣನ್ತಿಪಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಅಪಿಚ “ರೂಪಾದಿ ವಿಯ ತಣ್ಹಾಪಿ ತಣ್ಹಾಯ ಉಪ್ಪತ್ತಿಪ್ಪಹಾನಟ್ಠಾನ”ನ್ತಿ ವಚನತೋ ರೂಪಾದಿ ವಿಯ ತಣ್ಹಾಪಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ಕತಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ “ರೂಪತಣ್ಹಾ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ, ಏತ್ಥೇಸಾ ತಣ್ಹಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೪೦೦; ವಿಭ॰ ೨೦೩) ಚ “ಏತ್ಥೇಸಾ ತಣ್ಹಾ ಪಹೀಯಮಾನಾ ಪಹೀಯತೀ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೪೦೧; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೩೪) ಚ। **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** “ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಪನ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ದುಕ್ಖಞ್ಚೇವ ಅರಿಯಸಚ್ಚಞ್ಚ ಅಞ್ಞತ್ರ ತಣ್ಹಾಯಾ”ತಿ ವಚನತೋ ಇಧ ರೂಪತಣ್ಹಾದಯೋ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನ್ತಿ ವಚನಂ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಾಸಙ್ಕರಭಾವೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಯದಿ ತಣ್ಹಾ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ನ ಭವೇಯ್ಯ, **ಸಚ್ಚವಿಭಙ್ಗೇ** “ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ದುಕ್ಖಾ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ರೂಪುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೋ ..ಪೇ॰... ವಿಞ್ಞಾಣುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೋ”ತಿ (ವಿಭ॰ ೨೦೨) ಏತ್ಥ “ಠಪೇತ್ವಾ ತಣ್ಹಂ ಸಙ್ಖಾರುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಭವೇಯ್ಯ, ನ ಚ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ತಣ್ಹಾತಿ ಚೇ? ನ, ಹೇತುಫಲಸಙ್ಕರದೋಸಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ನ ಸಙ್ಕರದೋಸೋತಿ ಚೇ? ಸಚ್ಚವಿಭಙ್ಗಪಾಳಿಯಞ್ಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಕೋಟ್ಠಾಸೇಹಿ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ।

ಕಥಂ? ತಣ್ಹಾತಿ ಏಕೋ ವಾರೋ, ತಣ್ಹಾ ಚ ಅವಸೇಸಾ ಚ ಕಿಲೇಸಾತಿ ದುತಿಯೋ, ತಣ್ಹಾ ಚ ಅವಸೇಸಾ ಚ ಕಿಲೇಸಾ ಅವಸೇಸಾ ಚ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾತಿ ತತಿಯೋ, ತಣ್ಹಾ ಚ ಅವಸೇಸಾ ಚ ಕಿಲೇಸಾ ಅವಸೇಸಾ ಚ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ತೀಣಿ ಚ ಕುಸಲಮೂಲಾನಿ ಸಾಸವಾನೀತಿ ಚತುತ್ಥೋ, ತಣ್ಹಾ ಚ ಅವಸೇಸಾ ಚ ಕಿಲೇಸಾ ಅವಸೇಸಾ ಚ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ತೀಣಿ ಚ ಕುಸಲಮೂಲಾನಿ ಸಾಸವಾನಿ ಅವಸೇಸಾ ಚ ಸಾಸವಾ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾತಿ ಪಞ್ಚಮೋ ವಾರೋತಿ। ಆಮ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ, ತಥಾಪಿ ಅಭಿಧಮ್ಮಭಾಜನಿಯೇಯೇವ, ನ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ, ಸೋ ಚ ನಯೋ ಅರಿಯಸಚ್ಚನಿದ್ದೇಸೇ ನ ಲಬ್ಭತಿ। ತಥಾ ಹಿ ತತ್ಥ “ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ”ಚ್ಚೇವಾಹ, ಸುತ್ತನ್ತಭಾಜನಿಯಪಞ್ಹಪುಚ್ಛಕೇಸು ವಿಯ “ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನೀ”ತಿ ನ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಸುತ್ತನ್ತಭಾಜನಿಯೋವ ಪಮಾಣಂ ತತ್ಥ ಚ ತಣ್ಹಾಯ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಯಥಾಹ “ತತ್ಥ ಕತಮಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ, ಯಾಯಂ ತಣ್ಹಾ ಪೋನೋಭವಿಕಾ...ಪೇ॰... ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಕಾಮತಣ್ಹಾ”ತಿಆದಿ (ವಿಭ॰ ೨೦೩)। “ಯದನಿಚ್ಚಂ ತಂ ದುಕ್ಖ”ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೧೫) ಇಮಿನಾ ಪರಿಯಾಯೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ತತ್ಥ ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಪಮಾಣಮೇವ। “ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ ಪಥವೀಕಸಿಣ”ನ್ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೬೯ ಆದಯೋ) ವಚನತೋ “ಕಸಿಣಾನೀ”ತಿ ಝಾನಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ। ಕೇಚಿ “ಉಗ್ಗಹನಿಮಿತ್ತಪಟಿಭಾಗನಿಮಿತ್ತೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಸುನ್ದರಂ। “ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರಾಪಿ ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಪಟಿಕೂಲಾತಿ ಸತಿ ಪಟ್ಠಪೇತಬ್ಬಾ”ತಿ ವಚನತೋ ಸತಿಗೋಚರಾ ರೂಪಾದಯೋ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಸದ್ಧಾಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಬಾಹುಸಚ್ಚವೀರಿಯಾರಮ್ಭೋಪಟ್ಠಿತಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞತಾತಿ ಇಮೇ **ಸತ್ತ ಸದ್ಧಮ್ಮಾ** ನಾಮ। **ಸಭಾವತೋತಿ** ದುಕ್ಖತೋ। **ನ ಚವತೀತಿ** ದೇವೇ ಸನ್ಧಾಯ। **ಞಾತೇಯ್ಯನ್ತಿ** ಞಾತಬ್ಬಂ। **ದಟ್ಠೇಯ್ಯನ್ತಿ** ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಅಥ ವಾ ಪನ “ನಾಹಂ ಗಮನೇನ ಲೋಕಸ್ಸ ಅನ್ತಂ ಞಾತೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಲೋಕನ್ತಿ** ಖನ್ಧಲೋಕಂ। **ಗಮನೇನ ನ ಪತ್ತಬ್ಬೋತಿ** ಸರೀರಗಮನೇನ, ಅಗತಿಗಮನೇನ ವಾ ನ ಪತ್ತಬ್ಬೋ, ಅರಿಯಗಮನೇನ ಲೋಕನ್ತಂ ಪತ್ವಾವ ದುಕ್ಖಾ ಅತ್ಥಿ ಪಮೋಚನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸಮಿತಾವೀತಿ** ಸಮಿತಕಿಲೇಸೋ। **ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕಾತಿ** ಪಚ್ಚಯಟ್ಠಿತಿಕಾ। ಯೇ ಕೇಚಿ ಪಚ್ಚಯಟ್ಠಿತಿಕಾ, ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಲುಜ್ಜನಪಲುಜ್ಜನಟ್ಠೇನ ಏಕೋ ಲೋಕೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸಙ್ಖಾರಾ ಹಿ ಸಕಸಕಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತತಾಯ ಸತ್ತಾ ವಿಸತ್ತಾ ಸತ್ತಾ ನಾಮ। **ಪರಿಹರನ್ತಿ**

ಪರಿಚರನ್ತಿ। **ದಿಸಾತಿ** ಉಪಯೋಗಬಹುವಚನಂ। **ಭನ್ತಿ** ಪಟಿಭನ್ತಿ। ಕೇ ತೇ? ತೇಯೇವ ವಿರೋಚಮಾನಾ ಪಭಸ್ಸರಾ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ। **ಅಟ್ಠ ಲೋಕಧಮ್ಮಾ** ಸಙ್ಖಾರಾವ। "**ಸಿನೇರುಸ್ಸ ಸಮನ್ತತೋ**"ತಿ ವಚನತೋ ಯುಗನ್ಧರಾದಯೋ ಸಿನೇರುಂ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪರಿಮಣ್ಡಲಾಕಾರೇನ ಠಿತಾತಿ ವದನ್ತಿ। ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಚ್ಚುಗ್ಗತೋ ಲೋಕಧಾತು ಅಯಂ। "**ಮ**-ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಅಞ್ಞಥಾಪಿ ಲಕ್ಖಣಾದಿಭೇದತೋ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕಂ, ಆಸಯಾನುಸಯಭೇದತೋ ಸತ್ತಲೋಕಂ, ಚಕ್ಕವಾಳಾದಿಪರಿಮಾಣತೋ ಓಕಾಸಲೋಕಞ್ಚ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ವಿದಿತತ್ತಾ ಲೋಕವಿದೂ।

ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಂ ಕಾಮಾವಚರಂ ಪರಿತ್ತಂ ಲೋಕಿಯಂ, ತೇನ ಸಬ್ಬಂ ಲೋಕಂ ಕಥಂ ಅಭಿವತಿ? ಅಸದಿಸಾನುಭಾವತ್ತಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ವಿಯ। ತಞ್ಹಿ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯೇ ಭಗವತೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಗತಿಕಂ , ಲಹುತರಪ್ಪವತ್ತಿ ಚ ಭವಙ್ಗಚಿತ್ತದ್ವಯಾನನ್ತರಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿತೋ। ನ ಕಸ್ಸಚಿ ಏವಂಲಹುತರಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅಪಿ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ, ತಸ್ಸ ಕಿರೇಸ ಚಿತ್ತವಾರೋ ಪಞ್ಚದಸಭವಙ್ಗಾನನ್ತರನ್ತಿ। **ಅಗ್ಗಿಸಿಖಧೂಮಸಿಖಾ** ಚ ನಾಗಾ ಕಿರ ಸೀಹಳದೀಪೇ। ಅತ್ಥಸ್ಸ ದೀಪಕಂ ಪದಂ **ಅತ್ಥಪದಂ।** ಏಕತ್ಥದೀಪಕಂ ಪದಂ, ಸಬ್ಬಮೇತಂ ವಾಕ್ಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಟ್ಠ ದಿಸಾ** ನಾಮ ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖಾ, ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ವಾ। ಸತ್ಥವಾಹೋ ಸತ್ಥಾತಿ ನಿಪಾತಿತೋ ಯಥಾ ಪಿಸಿತಾಸೋ ಪಿಸಾಚೋ। ಉದಕೇ ಮಣ್ಡೂಕೋ ಅಹಂ ಆಸಿಂ, ನ ಥಲೇ ಮಣ್ಡೂಕೋ, ವಾರಿಮತ್ತಮೇವ ಗೋಚರೋ, ತಸ್ಸ ಮೇ ತವ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತಸ್ಸ ಸೀಸಂ ದಣ್ಡೇನ ಸನ್ನಿರುಮ್ಭಿತ್ವಾತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। ಅನಾದರತ್ಥೇ ವಾ ಸಾಮಿವಚನಂ। "ಏತ್ತಕೇನಪಿ ಏವರೂಪಾ ಇದ್ಧಿ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸಿತಂ ಕತ್ವಾ। **ವಿಮೋಕ್ಖೋತಿ** ಚೇತ್ಥ ಮಗ್ಗೋ, ತದನನ್ತರಿಕಂ **ಞಾಣಂ** ನಾಮ ಫಲಞಾಣಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಬುದ್ಧೋ ನಾಮ। **ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಬುದ್ಧತ್ತಾತಿ** ಕತ್ತರಿ। **ಬೋಧೇತಾತಿ** ಹೇತುಕತ್ತರಿ। ಸೇಟ್ಠತ್ಥದೀಪಕಂ ವಚನಂ **ಸೇಟ್ಠಂ** ನಾಮ, ತಥಾ **ಉತ್ತಮಂ। ಸಚ್ಛಿಕಾಪಞ್ಞತ್ತೀತಿ** ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಸಚ್ಛಿಕರಣವಸೇನ ಸಯಮ್ಭುತಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಅತ್ತನಾ ಏವ ವಾ ಞಾತಾ ಸಚ್ಛಿಕತಾತಿಪಿ ಸಚ್ಛಿಕಾಪಞ್ಞತ್ತಿ। **ಭಗೀ** ಭಗವಾ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಾದೀನಂ। **ಭಜೀ** ಅರಞ್ಞವನಪತ್ಥಾನಿ ಪನ್ತಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ। **ಭಾಗೀ** ಅತ್ಥಧಮ್ಮವಿಮುತ್ತಿರಸಸ್ಸ। ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸಗಣ**ಭಗ್ಗಮಕಾಸಿ। ಭಾವಿತತ್ತನೋ** ಭಾವಿತಕಾಯೋ। ಭವಸ್ಸ ಅನ್ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಮಗ್ಗಾಧಿಗಮೇನ ತಂ ಗತೋತಿ **ಭವನ್ತಗೋ।**

"ಲೋಭಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಜಹಥಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಇತಿವು॰ ೧) ನಯೇನ ಏಕಕಾದಿವಸೇನಾಗತೇ ಗಹೇತ್ವಾ ವದತಿ। ಸಂಕಿಲೇಸತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿದುಚ್ಚರಿತಸಂಕಿಲೇಸವಸೇನ ಅನಿಚ್ಚದುಕ್ಖಮನತ್ತಾಸುಭೇಸು ನಿಚ್ಚನ್ತಿಆದಿ**ವಿಪರಿಯೇಸಾ।** ಚೀವರಹೇತು ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಣ್ಹಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಪಿಣ್ಡಪಾತ ಸೇನಾಸನಇತಿಭವಾಭವಹೇತು ವಾ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೯)। **ಚೇತೋಖಿಲಾ** ಸತ್ಥರಿ ಕಙ್ಖತಿ, ಧಮ್ಮೇ, ಸಙ್ಘೇ, ಸಿಕ್ಖಾಯ, ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀಸು ಕುಪಿತೋತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೧೯; ವಿಭ॰ ೯೪೧) ಆಗತಾ **ಪಞ್ಚ।** ಕಾಮೇ ಅವೀತರಾಗೋ ಹೋತಿ...ಪೇ॰... ಕಾಯೇ, ರೂಪೇ, ಯಾವದತ್ಥಂ ಉದರಾವದೇಹಕಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ, ಅಞ್ಞತರಂ ದೇವನಿಕಾಯಂ ಪಣಿಧಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರತೀತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೨೦; ವಿಭ॰ ೯೪೧) ಆಗತಾ **ಪಞ್ಚ ವಿನಿಬನ್ಧಾ।** ವಿವಾದಮೂಲಾನಿ ಕೋಧೋ ಉಪನಾಹೋ ಮಕ್ಖೋ ಪಳಾಸೋ ಇಸ್ಸಾ ಮಚ್ಛರಿಯಂ ಮಾಯಾ ಸಾಠೇಯ್ಯಂ ಥಮ್ಭೋ ಸಾರಮ್ಭೋ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಪರಾಮಾಸಿತಾ ಆಧಾನಗ್ಗಾಹೀ ದುಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಿತಾ (ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೩೬; ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೨೫)। **ವಿಭಙ್ಗೇ** ಪನ "ಕೋಧೋ ಮಕ್ಖೋ ಇಸ್ಸಾ ಸಾಠೇಯ್ಯಂ ಪಾಪಿಚ್ಛತಾ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಪರಾಮಾಸಿತಾ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೯೪೪) ಆಗತಂ। ತಣ್ಹಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಪರಿಯೇಸನಾ, ಪರಿಯೇಸನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಲಾಭೋ, ಲಾಭಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ, ಏವಂ ಛನ್ದರಾಗೋ, ಅಜ್ಝೋಸಾನಂ, ಪರಿಗ್ಗಹೋ, ಮಚ್ಛರಿಯಂ, ಆರಕ್ಖೋ, ಆರಕ್ಖಾಧಿಕರಣಂ, ದಣ್ಡಾದಾನಸತ್ಥಾದಾನ...ಪೇ॰... ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಭವನ್ತೀತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೦೪; ೩.೩೫೯; ಅ॰ ನಿ॰ ೯.೨೩; ವಿಭ॰ ೯೬೩) ವುತ್ತಾನಂ। ರೂಪಸದ್ದಗನ್ಧರಸಫೋಟ್ಠಬ್ಬಧಮ್ಮತಣ್ಹಾತಿ ಛ, ತಾ ಕಾಮಭವವಿಭವತಣ್ಹಾವಸೇನೇವ ಅಟ್ಠಾರಸ, ತಾ ಏವ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಸ್ಸುಪಾದಾಯ ಅಟ್ಠಾರಸ, ಬಾಹಿರಸ್ಸುಪಾದಾಯ ಅಟ್ಠಾರಸಾತಿ ಛತ್ತಿಂಸ, ತಾ ಅತೀತೇ ಛತ್ತಿಂಸ, ಅನಾಗತೇ ಛತ್ತಿಂಸ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಛತ್ತಿಂಸಾತಿ ಏವಂ **ಅಟ್ಠಸತತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಾನೀತಿ।** ಮಾರೇತೀತಿ ಮಾರೋ, ಪಮಾದೋ "ಪಮಾದೋ ಮಚ್ಚುನೋ ಪದ"ನ್ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೧) ವಚನತೋ। ಸಮ್ಮಾಆಜೀವವಿನಾಸನತೋ ವಾ ಕಿಲೇಸಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ "ಮಾರೋ"ತಿ, ವಧಕೂಪಮತ್ತಾ ಖನ್ಧಾವ ಮಾರಾ। ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ಜಾತಿದುಕ್ಖಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಾಪನತೋ, ಜಾತಸ್ಸ ಜರಾದಿಸಮ್ಭವತೋ ಚ ಮಾರಾ।

ಏಕಭವಪರಿಯಾಪನ್ನಜೀವಿತಮಾರಣತೋ ಮಚ್ಚು ಮಾರೋ। **ಅಣಿಮತಾ** ನಾಮ ಪರಮಾಣು ವಿಯ ಅದಸ್ಸನೂಪಗಮನಂ। **ಲಘಿಮತಾ** ಸರೀರೇನ, ಚಿತ್ತೇನ ವಾ ಸೀಘಗಮನಂ। **ಮಹಿಮತಾ** ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾದೀನಮ್ಪಿ ಪಾಣಿನಾ ಪರಾಮಸನಾದಿ। **ಪತ್ತಿ** ನಾಮ ಯಥಿಚ್ಛಿತದೇಸಪ್ಪತ್ತಿ। ಪಕಾಸನತಾ, ಲಾಭಕಸ್ಸತ್ಥಸಾಧನಂ ವಾ **ಪಾಕಮ್ಮಂ**। ಈಸತ್ತಂ ನಾಮ **ಸಯಂವಸಿತಾ**। ವಸಿತ್ತಂ ನಾಮ **ಅಪರವಸಿತಾ**। **ಯತ್ಥಕಾಮಾವಸಾಯಿತಂ** ನಾಮ ಯತ್ಥಿಚ್ಛತಿ ಯದಿಚ್ಛತಿ ಯಾವದಿಚ್ಛತಿ, ತತ್ಥ ತಾವ ತದತ್ಥಸಾಧನಂ। **ಪೀಳನಸಙ್ಖತಸನ್ತಾಪವಿಪರಿಣಾಮಟ್ಠೇನ ವಾ ದುಕ್ಖಮರಿಯಸಚ್ಚ**ನ್ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ಇದಂ ಚೋದನಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಅತ್ಥವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ - ದುಕ್ಖಾದೀನಂ ಅಞ್ಞೇಪಿ ರೂಪತಣ್ಹಾದಯೋ ಅತ್ಥಾ ಅತ್ಥಿ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಚತ್ತಾರೋ ಏವ ವುತ್ತಾತಿ ಚೇ? ಅಞ್ಞಸಚ್ಚದಸ್ಸನವಸೇನ ಆವಿಭಾವತೋ।

"ತತ್ಥ ಕತಮಂ ದುಕ್ಖೇಞಾಣಂ, ದುಕ್ಖಂ ಆರಬ್ಭ ಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಪಞ್ಞಾ"ತಿಆದಿನಾಪಿ (ವಿಭ॰ ೭೯೪) ನಯೇನ ಏಕೇಕಸಚ್ಚಾರಮ್ಮಣವಸೇನಾಪಿ ಸಚ್ಚಞಾಣಂ ವುತ್ತಂ। "ಯೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುಕ್ಖಂ ಪಸ್ಸತಿ, ದುಕ್ಖಸಮುದಯಮ್ಪಿ ಸೋ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೧೦೦) ನಯೇನ ಏಕಂ ಸಚ್ಚಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಸೇಸೇಸು ಕಿಚ್ಚನಿಪ್ಫತ್ತಿವಸೇನಾಪಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಯದಾ ಏಕೇಕಂ ಸಚ್ಚಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕರೋತಿ, ತದಾ ಸಮುದಯದಸ್ಸನೇನ ತಾವ ಸಭಾವತೋ **ಪೀಳನ**ಲಕ್ಖಣಸ್ಸಾಪಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಯಸ್ಮಾ ತಂ ಆಯೂಹನಲಕ್ಖಣೇನ ಸಮುದಯೇನ ಆಯೂಹಿತಂ ಸಙ್ಖತಂ, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ಸೋ **ಸಙ್ಖತಟ್ಠೋ** ಆವಿ ಭವತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಮಗ್ಗೋ ಕಿಲೇಸಸನ್ತಾಪಹರೋ ಸುಸೀತಲೋ, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ಮಗ್ಗದಸ್ಸನೇನ **ಸನ್ತಾಪಟ್ಠೋ** ಆವಿ ಭವತಿ ನನ್ದಸ್ಸ ಅಚ್ಛರಾದಸ್ಸನೇನ ಸುನ್ದರಿಯಾ ಅನಭಿರೂಪಭಾವೋ ವಿಯ। ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪನ ನಿರೋಧಸ್ಸ ದಸ್ಸನೇನ ತಸ್ಸ ವಿಪರಿಣಾಮಟ್ಠೋ ಆವಿ ಭವತೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। ಸಭಾವತೋ **ಆಯೂಹನ**ಲಕ್ಖಣಸ್ಸಪಿ ಸಮುದಯಸ್ಸ ದುಕ್ಖದಸ್ಸನೇನ **ನಿದಾನಟ್ಠೋ** ಆವಿ ಭವತಿ ಅಸಪ್ಪಾಯಭೋಜನತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಬ್ಯಾಧಿದಸ್ಸನೇನ ಭೋಜನಸ್ಸ ಬ್ಯಾಧಿನಿದಾನಭಾವೋ ವಿಯ। ವಿಸಂಯೋಗಭೂತಸ್ಸ ನಿರೋಧಸ್ಸ ದಸ್ಸನೇನ **ಸಂಯೋಗಟ್ಠೋ**। ನಿಯ್ಯಾನಭೂತಸ್ಸ ಚ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ದಸ್ಸನೇನ **ಪಲಿಬೋಧಟ್ಠೋ**ತಿ। ತಥಾ ನಿಸ್ಸರಣಸ್ಸಾಪಿ ನಿರೋಧಸ್ಸ ಅವಿವೇಕಭೂತಸ್ಸ ಸಮುದಯಸ್ಸ ದಸ್ಸನೇನ **ವಿವೇಕಟ್ಠೋ** ಆವಿ ಭವತಿ। ಮಗ್ಗದಸ್ಸನೇನ **ಅಸಙ್ಖತಟ್ಠೋ**। ಇಮಿನಾ ಹಿ ಅನಮತಗ್ಗೇ ಸಂಸಾರೇ ಮಗ್ಗೋ ನ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ, ಸೋಪಿ ಚ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯತ್ತಾ ಸಙ್ಖತೋ ಏವಾತಿ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಸಙ್ಖತಭಾವೋ ಅತಿವಿಯ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ। ದುಕ್ಖದಸ್ಸನೇನ ಪನಸ್ಸ **ಅಮತಟ್ಠೋ** ಆವಿ ಭವತಿ। ದುಕ್ಖಞ್ಹಿ ವಿಸಂ, ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ। ತಥಾ **ನಿಯ್ಯಾನ**ಲಕ್ಖಣಸ್ಸಾಪಿ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಸಮುದಯದಸ್ಸನೇನ "ನಾಯಂ ಹೇತು ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ, ಅಯಂ ಹೇತೂ"ತಿ **ಹೇತ್ವತ್ಥೋ** ಆವಿ ಭವತಿ। ನಿರೋಧದಸ್ಸನೇನ **ದಸ್ಸನಟ್ಠೋ** ಪರಮಸುಖುಮರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತೋ "ವಿಪ್ಪಸನ್ನಂ ವತ ಮೇ ಚಕ್ಖೂ"ತಿ ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಭಾವೋ ವಿಯ। ದುಕ್ಖದಸ್ಸನೇನ **ಅಧಿಪತೇಯ್ಯಟ್ಠೋ** ಅನೇಕರೋಗಾತುರಕಪಣಜನದಸ್ಸನೇನ ಇಸ್ಸರಜನಸ್ಸ ಉಳಾರಭಾವೋ ವಿಯಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಲಕ್ಖಣವಸೇನ, ಏಕಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸಚ್ಚದಸ್ಸನವಸೇನ ಚ ಇತರೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಆವಿಭಾವತೋ ಏಕೇಕಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ಅತ್ಥಾ ವುತ್ತಾ। **ಉಪಧಿವಿವೇಕೋ** ನಿಕ್ಕಿಲೇಸತಾ।

ಪಟಿಪಕ್ಖಂ ಅತ್ಥಯನ್ತೀತಿ **ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾ**। ಪತಿ ವಿರುದ್ಧಾ ಅಮಿತ್ತಾ **ಪಚ್ಚಾಮಿತ್ತಾ**। **ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಪವೇದೇತೀ**ತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಭಗವತೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ದೀಪೇತಿ। ತೇನ ಞಾಣಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದೀಪೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಕರುಣಾಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದೀಪೇತುಂ **"ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅಥ ವಾ ಕಿಂ ಸೋ ಪವೇದೇಸೀತಿ? ಞಾಣಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ತಿಲೋಕಹಿತಭೂತಮೇವ। ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸೀತಿ ಕೀದಿಸಂ? **"ಆದಿಕಲ್ಯಾಣ"**ನ್ತಿಆದಿ। ಅನೇನ ವಚನೇನ ವತ್ತುಂ ಅರಹಭಾವಂ ದೀಪೇತಿ। **ಸಾಸನಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಓವಾದಪರಿಯತ್ತಿ। **ಕಿಚ್ಚಸುದ್ಧಿಯಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಕಿಚ್ಚಸುದ್ಧಿಯಾ। **ಸಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ** ನಾಮ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಂ, ನವಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನೀತಿಆದಿಕಂ ವಾ। ಮಗ್ಗಮೇವ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ **ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ**। ತಸ್ಸ ಪಕಾಸಕಂ ಪಿಟಕತ್ತಯಂ ಇಧ **ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ** ನಾಮ। ಛಸು ಅತ್ಥಪದೇಸು ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಕಾಸನಂ **ಸಙ್ಕಾಸನಂ**। ಆದಿತೋ ಕಾಸನಂ **ಪಕಾಸನಂ**। ಉಭಯಮ್ಪಿ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ದೇಸನಂ **ವಿವರಣಂ**। ಪುನ ವಿಭಾಗಕರಣಂ **ವಿಭಜನಂ**। ಓಪಮ್ಮಾದಿನಾ ಪಾಕಟಕರಣಂ **ಉತ್ತಾನೀಕರಣಂ**। ಸೋತೂನಂ ಚಿತ್ತಪರಿತೋಸಜನನೇನ, ಚಿತ್ತನಿಸಾನೇನ ಚ **ಪಞ್ಞಾಪನಂ** ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಬ್ಯಞ್ಜನಪದೇಸು ಅಕ್ಖರಣತೋ **ಅಕ್ಖರಂ,**

“ಏಕಕ್ಖರಪದಮಕ್ಖರ”ನ್ತಿ ಏಕೇ। ವಿಭತ್ತಿಅನ್ತಂ **ಪದಂ**। ಬ್ಯಞ್ಜಯತೀತಿ **ಬ್ಯಞ್ಜನಂ,** ವಾಕ್ಯಂ। ಪದಸಮುದಾಯೋ ವಾ ವಾಕ್ಯಂ। ವಿಭಾಗಪಕಾಸೋ **ಆಕಾರೋ** ನಾಮ। ಫುಸತೀತಿ ಫಸ್ಸೋತಿಆದಿ ನಿಬ್ಬಚನಂ **ನಿರುತ್ತಿ,** ನಿರುತ್ತಿಯಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಸ್ಸ ಅಪದೇಸೋ **ನಿದ್ದೇಸೋ** ನಾಮ। ಫುಸತೀತಿ ಫಸ್ಸೋ, ಸೋ ತಿವಿಧೋ - ಸುಖವೇದನೀಯೋ ದುಕ್ಖವೇದನೀಯೋ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖವೇದನೀಯೋತಿ। ಏತೇಸು ಅಯಂ ಯೋಜನಾ - ಅಕ್ಖರೇಹಿ ಸಙ್ಕಾಸಯತಿ, ಪದೇಹಿ ಪಕಾಸಯತಿ, ಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ವಿವರತಿ, ಆಕಾರೇಹಿ ವಿಭಜತಿ, ನಿರುತ್ತೀಹಿ ಉತ್ತಾನಿಂ ಕರೋತಿ, ನಿದ್ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಾಪೇತಿ। ಅಕ್ಖರೇಹಿ ವಾ ಸಙ್ಕಾಸಯಿತ್ವಾ ಪದೇಹಿ ಪಕಾಸೇತಿ, ಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ವಿವರಿತ್ವಾ ಆಕಾರೇಹಿ ವಿಭಜತಿ, ನಿರುತ್ತೀಹಿ ಉತ್ತಾನಿಂ ಕತ್ವಾ ನಿದ್ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಾಪೇತಿ। ಅಕ್ಖರೇಹಿ ವಾ ಉಗ್ಘಾಟೇತ್ವಾ ಪದೇಹಿ ವಿನೇತಿ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞುಂ, ಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ವಿವರಿತ್ವಾ ಆಕಾರೇಹಿ ವಿನೇತಿ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞುಂ, ನಿರುತ್ತೀಹಿ ನೇತ್ವಾ ನಿದ್ದೇಸೇಹಿ ವಿನೇತಿ ನೇಯ್ಯನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಅತ್ಥೋತಿ** ಭಾಸಿತತ್ಥೋ। ತಸ್ಸೇವತ್ಥಸ್ಸ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತಬ್ಬೋ ಸಕೋ ಸಕೋ ಭಾವೋ **ಪಟಿವೇಧೋ** ನಾಮ। ತಂ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೋ ನಾಮ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “**ಅತ್ಥಗಮ್ಭೀರತಾಪಟಿವೇಧಗಮ್ಭೀರತಾಹಿ ಸಾತ್ಥ**”ನ್ತಿ। **ಧಮ್ಮೋತಿ** ವಾ **ದೇಸನಾತಿ** ವಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಮೇವ। ನಿದ್ದೋಸಭಾವೇನ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಸಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಪರಿಗ್ಗಹಿತೋ ಮಗ್ಗೋ ಚ, ಉಭಯಮ್ಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಪದೇನ ಸಙ್ಗಹಿತಂ। **ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾತಿ** ಪಟಿಪತ್ತಿಹೇತು। **ಆಗಮಬ್ಯತ್ತಿತೋತಿ** ಪುನಪ್ಪುನಂ ಅಧೀಯಮಾನಾ ಖನ್ಧಾದಯೋ ಪಾಕಟಾ ಹೋನ್ತಿ। ದುರುತ್ತಸತ್ಥಾನಿ ಅಧೀಯಮಾನಾನಿ ಸಮ್ಮೋಹಮೇವಾವಾಹನ್ತಿ।

೯-೩. **ಕಚ್ಚಿ ಖಮನೀಯಂ** ಸೀತುಣ್ಹಾದಿ। **ಕಚ್ಚಿ ಯಾಪನೀಯಂ** ಯಥಾಲದ್ಧೇಹಿ ಜೀವಿತಸಾಧನೇಹಿ ಜೀವಿತಂ। **ಅಪ್ಪಾಬಾಧನ್ತಿ** ಅಪ್ಪೋಪಸಗ್ಗಂ, **ಅಪ್ಪಾತಙ್ಕನ್ತಿ** ಅಪ್ಪರೋಗಂ। **ಕಚ್ಚಿ ಲಹುಟ್ಠಾನಂ** ಸರೀರಕಿಚ್ಚೇ। **ಕಚ್ಚಿ ಬಲಂ** ಸಮಣಕಿಚ್ಚೇ। **ಕಚ್ಚಿ ಫಾಸುವಿಹಾರೋ** ಯಥಾವುತ್ತನಯೇನ ಅಪ್ಪಾಬಾಧತಾಯ, ಅನುಕ್ಕಣ್ಠನಾದಿವಸೇನ ವಾ। ಸತ್ತಸಟ್ಠಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ **ಪಚ್ಛಿಮವಯೋ,** ಉತ್ತರಾಮುಖೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಲೋಕವಿವರಣೇ ಜಾತೇ ಇಧ ಕಿಂ ಓಲೋಕೇಸಿ, ನತ್ಥೇತ್ಥ ತಯಾ ಸದಿಸೋಪೀತಿ ಆಹ “**ತ್ವಂ ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಅಗ್ಗೋ**”ತಿಆದಿ। **ಆಸಭಿಂ** ಉತ್ತಮಂ। **ಉಪಪತ್ತಿವಸೇನ** ದೇವಾ। ರೂಪಾನಂ ಪರಿಭೋಗವಸೇನ, ಪತ್ಥನಾವಸೇನ ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ರಾಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಸೋಮನಸ್ಸವೇದನಾನುರೂಪತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಹದಯತಪ್ಪನತೋ ಅಮ್ಬುರಸಾದಯೋ ವಿಯ “ರೂಪರಸಾ”ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಹೀನಾತಿ** ಅಧಿಕಾರವಸೇನಾಹ। ತಥಾಗತಸ್ಸಪಿ ಹಿ ಕಸ್ಸಚಿ ತೇ ಪಹೀನಾತಿ ಮತ್ಥಕಚ್ಛಿನ್ನತಾಲೋ ವಿಯ ಕತಾ। ಕಥಂ? ರೂಪರಸಾದಿವಚನೇನ ವಿಪಾಕಧಮ್ಮಧಮ್ಮಾ ಗಹಿತಾ, ತೇ ವಿಜ್ಜಮಾನಾಪಿ ಮತ್ಥಕಸದಿಸಾನಂ ತಣ್ಹಾವಿಜ್ಜಾನಂ ಮಗ್ಗಸತ್ಥೇನ ಛಿನ್ನತ್ತಾ ಆಯತಿಂ ತಾಲಪನ್ತಿಸದಿಸೇ ವಿಪಾಕಕ್ಖನ್ಧೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ಅಸಮತ್ಥಾ ಜಾತಾ। ತಸ್ಮಾ ತಾಲಾವತ್ಥು ವಿಯ ಕತಾ। “ಕುಸಲಸೋಮನಸ್ಸಾಪಿ ಏತ್ಥ ಸಙ್ಗಹಿತಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಪಠಮಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀನಾ ಕಮ್ಮಪಥಟ್ಠಾನಿಯಾ, ದುತಿಯೇನ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ಓಳಾರಿಕಾ, ತತಿಯೇನ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಕಾಮರಾಗಟ್ಠಾನಿಯಾ। ಚತುತ್ಥೇನ ಅನಭಾವಂಕತಾ ರೂಪರಾಗಾರೂಪರಾಗಟ್ಠಾನಿಯಾ। ಅಪರಿಹಾನಧಮ್ಮತಂ ಪನ ದೀಪೇನ್ತೋ “**ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ**”ತಿ ಆಹ। ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನೇನ ವಾ ಪಹೀನಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಕ್ಖಣೇ, ಝಾನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಕ್ಖಣೇ ವಾ, ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನೇನ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ಝಾನಕ್ಖಣೇ। “ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹೀ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೧) ಹಿ ವುತ್ತಂ। ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನೇನ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ತತಿಯವಿಜ್ಜಾಧಿಗಮಕ್ಖಣೇ। ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಾ ಪನ ತೇ ರೂಪರಸಾದಯೋ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಮನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾತಿ ಏಕಮೇವಿದಂ ಅತ್ಥಪದಂ। ಪಠಮಾಯ ವಾ ಅಭಿನಿಬ್ಭಿದಾಯ ಪಹೀನಾ, ದುತಿಯಾಯ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ, ತತಿಯಾಯ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ। ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಾ ಯಸ್ಮಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಆಯತಿಂಅನಉಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಥ ವಾ ದುಕ್ಖಞಾಣೇನ ಪಹೀನಾ, ಸಮುದಯಞಾಣೇನ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ , ನಿರೋಧಞಾಣೇನ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ, ಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಅನಭಾವಂಕತಾ, ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣೇನ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಲೋಕಿಯಮಗ್ಗೇನ ವಾ ಪಹೀನಾ, ದಸ್ಸನಮಗ್ಗೇನ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ, ತಿವಿಧೇನ ಭಾವನಾಮಗ್ಗೇನ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾತಿಆದಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಅವಿಸಯತ್ತಾ ಧಮ್ಮರಸಾ ನ ಉದ್ಧಟಾ।

೧೧. **ಧಮ್ಮಧಾತುನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಧಮ್ಮಧಾತು ನಾಮ। ಅನುಕಮ್ಪವಚನಾನುರೂಪಂ “**ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ವಿಯಾ**”ತಿ ವುತ್ತಂ, ಸೂರಿಯವಚನಂ “**ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧತ್ತಾ**”ತಿವಚನಾನುರೂಪಂ, ಪಥವೀಸಮಚಿತ್ತತಾಯ ಕಾರಣಂ “**ಕರುಣಾವಿಪ್ಫಾರ**”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಬ್ಬೇ ಹಿ ಅತ್ತನೋ ಗುಣೇ “ಆರದ್ಧಂ ಖೋ ಪನ ಮೇ ವೀರಿಯ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಕರುಣಾವಿಪ್ಫಾರಂ ಪಕಾಸೇತೀತಿ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ವರಭೂರಿಮೇಧಸೋ** ವರಪುಥುಲಞಾಣೋ, ಭೂರೀತಿ ವಾ ಭೂಮಿ, ಭೂಮಿ ವಿಯ ಪತ್ಥಟವರಪಞ್ಞೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಬುಜ್ಝಿ ಏತ್ಥಾತಿಪಿ ಅಧಿಕರಣೇನ **ರುಕ್ಖೋ ಬೋಧಿ**। ಸಯಂ ಬುಜ್ಝತಿ, ಬುಜ್ಝನ್ತಿ ವಾ ತೇನ ತಂಸಮಙ್ಗಿನೋತಿ **ಮಗ್ಗೋ ಬೋಧಿ,** ಏವಂ **ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಮ್ಪಿ**। ಬುಜ್ಝೀಯತೀತಿ **ನಿಬ್ಬಾನಂ ಬೋಧಿ**। ತಿಸ್ಸನ್ನಂ ವಿಜ್ಜಾನಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯವತೋ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ **ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ** ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏಕಗ್ಗತಾವಸೇನ **ತಿಕ್ಖಭಾವೋ**। ತಿಕ್ಖೋಪಿ ಏಕಚ್ಚೋ ಸರೋ ಲಕ್ಖಂ ಪತ್ವಾ ಕುಣ್ಠೋ ಹೋತಿ, ನ ತಥಾ ಇದಂ। ಸತಿನ್ದ್ರಿಯವಸೇನಸ್ಸ **ಖರಭಾವೋ,** ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯವಸೇನ **ವಿಪ್ಪಸನ್ನಭಾವೋ,** ಅನ್ತರಾ ಅನೋಸಕ್ಕಿತ್ವಾ ಕಿಲೇಸಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾನಂ ಸುಟ್ಠು ಅಭಿಭವನತೋ ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯವಸೇನಸ್ಸ **ಸೂರಭಾವೋ** ಚ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಮಗ್ಗವಿಜಾಯನತ್ಥಂ ಗಬ್ಭಗ್ಗಹಣಕಾಲೋ ಸಙ್ಖಾರುಪೇಕ್ಖಾನನ್ತರಮನುಲೋಮತ್ತಾ।

ಛನ್ದೋತಿ ಚ ಸಙ್ಕಪ್ಪೋತಿ ಚ ಅವತ್ಥನ್ತರಭೇದಭಿನ್ನೋ ರಾಗೋವ -

“ಸೇನಹಾತ್ಥ್ಯಙ್ಗಮುಪೇತಿ,
ರತ್ತಹದಯೋ ರಾಗೇನ।
ಸಮ್ಮಗತೇ ರತ್ತಕಾಮಮುಪೇತಿ,
ಕಾಮಪತಿತಂ ಲೋಕಸ್ಸ ಮಾತ್ರಾಲಮತೀ”ತಿ -

ಆದೀಸು ವಿಯ -

ವಿಭಙ್ಗೇಯೇವ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋತಿ ಏತ್ಥ ಅಯಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ವಿಭಙ್ಗಪಾಳಿಂ ಆನೇತ್ವಾ ಇಧ ವುತ್ತೋಪಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಉಪಕಾರಾಯ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾನಯೇನೇವ ಪಕಾಸಯಿಸ್ಸಾಮೀತಿ। **ಇತೋ**ತಿ ಕಾಮೇಹಿ। ಕಾಯವಿವೇಕಾದೀಸು ಉಪಧಿವಿವೇಕೋ ತತಿಯೋ, ತಸ್ಮಾ ತತಿಯಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ದ್ವೇ ಗಹೇತ್ವಾ ತದಙ್ಗಾದೀಸು ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿವೇಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ “**ತಯೋ ಏವಾ**”ತಿ ವುತ್ತಾ। ಏವಂ ಸತಿ ಚಿತ್ತವಿಕ್ಖಮ್ಭನಾ ಏಕತ್ಥಾ ಏವಾತಿ ವಿಸೇಸೋ ನ ಸಿಯಾತಿ ಚೇ? ಅಪ್ಪನಾವಾರತ್ತಾ ನ ಪನೇವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಕಾಯವಿವೇಕಗ್ಗಹಣೇನ ಪುಬ್ಬಭಾಗಗ್ಗಹಣಂ ಞಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಚಿತ್ತವಿವೇಕೋ**ತಿ ತದಙ್ಗವಿವೇಕೋ ವುತ್ತೋ, ವಿಕ್ಖಮ್ಭನೇನ ಅಪ್ಪನಾಕಾಲೇತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಅಸಙ್ಕರತೋ। ಅಥ ವಾ ಚಿತ್ತವಿವೇಕೇನ ತದಙ್ಗವಿಕ್ಖಮ್ಭನಾ ಗಹಿತಾ, ಇತರೇನ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿವೇಕೋ ಏವಾತಿಪಿ ಯುತ್ತಂ, ಕಿಲೇಸಕಾಮತ್ತಾ ವಾ ದ್ವೀಸು ಕಮ್ಮೇಸು ಪರಿಯಾಪನ್ನೋ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ। ಯಥಾ ಅವಿಜ್ಜಮಾನೇನ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಪಞ್ಞತ್ತಿವಸೇನ ಲೋಕೇ “ಸಫಲೋ ರುಕ್ಖೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಥೇವ ವಿಜ್ಜಮಾನೇನ ವಿಜ್ಜಮಾನಪಞ್ಞತ್ತಿವಸೇನ ಸಾಸನೇ “ಸವಿತಕ್ಕಂ ಸವಿಚಾರಂ ಝಾನ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ವೂಪಸಮಾತಿ ಏತ್ಥ ಕೇಸಂ ವೂಪಸಮಾತಿ, ಕಿಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನಿಕಾನಂ, ಉದಾಹು ದುತಿಯಜ್ಝಾನಿಕಾನನ್ತಿ? ಏತ್ಥ ಯದಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಿಕಾನಂ, ನತ್ಥಿ ತೇಸಂ ವೂಪಸಮೋ। ನ ಹಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರರಹಿತಂ ಅತ್ಥಿ। ಯದಿ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಿಕಾನಂ, ನತ್ಥೇವ ವೂಪಸಮೋ ತತ್ಥ ತದಭಾವಾತಿ ಚೇ? ತೇನೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ “**ಸಮತಿಕ್ಕಮಾ**”ತಿ, ಸಮತಿಕ್ಕಮೋಪಿ ನ ತೇಸಂಯೇವ। ಕಿನ್ತು ಸಕಲಸ್ಸಪಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಧಮ್ಮರಾಸಿಸ್ಸಾತಿ ಚೇ? ತೇನೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ “**ಓಳಾರಿಕಸ್ಸ ಪನ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾ**”ತಿಆದಿ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಧಮ್ಮಾ ಓಳಾರಿಕಾವ ದುತಿಯಜ್ಝಾನತೋ, ನ ಕೇವಲಂ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರದ್ವಯಮೇವಾತಿ ಚೇ? ನ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾಯೇವ ತೇಹಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾನಂ ಓಳಾರಿಕಭಾವತೋತಿ ತೇಸ್ವೇವ ಆದೀನವದಸ್ಸನೇನ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಕ್ಖಣೇ ತೇಸಂ ಅಭಾವೋ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “**ದುತಿಯಜ್ಝಾನಕ್ಖಣೇ ಅಪಾತುಭಾವಾ**”ತಿ, ಯಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸಾನುಭಾವೇನ, ಯೋಗೇನ ವಾ ಇದಂ ಝಾನಂ “**ಸಮ್ಪಸಾದನ**”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ “**ಏಕೋದಿಭಾವ**”ನ್ತಿ ಚ, ತಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಸದ್ಧಾಸಮಾಧಯೋ **ವಿಭಙ್ಗೇ** ವುತ್ತಾ। **ಪಣೀತಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದೇ** (ಪಾಚಿ॰ ೨೫೭ ಆದಯೋ) ಸಪ್ಪಿಆದಯೋ ವಿಯಾತಿ ವುತ್ತೇ ಅಯಂ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ನ ವಿರುಜ್ಝತಿ। **ಸಮಂ**

ಪಸ್ಸತೀತಿ ಲೀನುದ್ಧಚ್ಚಂ ಪಹಾಯ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಛಳಾರಮ್ಮಣಾಪಾಥೇ ಪರಿಸುದ್ಧಪಕತಿಭಾವಾವಿಜಹನಾಕಾರಭೂತಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ **ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾ**। ನೀವರಣಾದಿಪಟಿಸಙ್ಖಾಸನ್ತಿಟ್ಠನಾಗಹಣೇ ಮಜ್ಝತ್ತಭೂತಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ, ಅಯಂ **ಸಙ್ಖಾರುಪೇಕ್ಖಾ** ನಾಮ। ವಿಚಿನನೇ ಮಜ್ಝತ್ತಭೂತಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ **ವಿಪಸ್ಸನುಪೇಕ್ಖಾ** ನಾಮ। ತತ್ಥ ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರುಪೇಕ್ಖಾ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾ ತತ್ರಮಜ್ಝತ್ತುಪೇಕ್ಖಾ ಝಾನುಪೇಕ್ಖಾ ಪಾರಿಸುದ್ಧುಪೇಕ್ಖಾ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಾ ತತ್ರಮಜ್ಝತ್ತುಪೇಕ್ಖಾವ, ಅವತ್ಥಾಭೇದೇನ ಭೇದೋ ನೇಸಂ। ಸಙ್ಖಾರುಪೇಕ್ಖಾವಿಪಸ್ಸನುಪೇಕ್ಖಾನಮ್ಪಿ ಏಕತಾ ಪಞ್ಞಾವಸೇನ, ಕಿಚ್ಚವಸೇನ ಪನ ದುವಿಧತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾ ಕಾಮಾವಚರಾ, ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರುಪೇಕ್ಖಾ ರೂಪಾವಚರಾತಿಆದಿನಾ ಭೂಮಿವಸೇನ। ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸೇವ, ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರುಪೇಕ್ಖಾ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಪುಥುಜ್ಜನಸೇಕ್ಖಾಸೇಕ್ಖಾನನ್ತಿ ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲವಸೇನ। ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾ ಸೋಮನಸ್ಸುಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ, ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರುಪೇಕ್ಖಾ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಏವಾತಿ ಏವಂ ಚಿತ್ತವಸೇನ। ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾ ಛಳಾರಮ್ಮಣಾ, ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರುಪೇಕ್ಖಾ ಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಾವಾತಿ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ। ವೇದನುಪೇಕ್ಖಾ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸಙ್ಗಹಿತಾ, ಇತರಾ ನವ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೇನಾತಿ ಖನ್ಧಸಙ್ಗಹವಸೇನ। ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಬೋಜ್ಝಙ್ಗಝಾನುಪೇಕ್ಖಾ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿತತ್ರಮಜ್ಝತ್ತುಪೇಕ್ಖಾ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಾ, ತಸ್ಮಾ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಏಕಾವ ಸಿಯಾ, ನ ಇತರಾ, ತಥಾ ಸಙ್ಖಾರುಪೇಕ್ಖಾವಿಪಸ್ಸನುಪೇಕ್ಖಾಪಿ। ವೇದನಾವೀರಿಯುಪೇಕ್ಖಾನಂ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಸಿಯಾ ಉಪ್ಪತ್ತೀತಿ। ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾ ಅಬ್ಯಾಕತಾ, ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರುಪೇಕ್ಖಾ ಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಾ, ತಥಾ ಸೇಸಾ। ವೇದನುಪೇಕ್ಖಾ ಪನ ಸಿಯಾ ಅಕುಸಲಾಪಿ। ಏವಂ ಕುಸಲತ್ತಿಕವಸೇನ। ದಸಪೇತಾ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ಚತ್ತಾರೋವ ಧಮ್ಮಾ ವೀರಿಯವೇದನಾತತ್ರಮಜ್ಝತ್ತಞಾಣವಸೇನ। "ದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸಸುಖಸೋಮನಸ್ಸಾನ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಪಹಾನಕ್ಕಮೇನ ಅವತ್ವಾ ವಿಭಙ್ಗೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಾನೀತಿ ಚೇ? ಸುತ್ತಾನುರಕ್ಖಣತ್ಥಂ। **ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠವಿಪರೀತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ "ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠವಿಪರೀತಾಕಾರೇನ ಅನುಭವತೀತಿ ಗಹೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಏಕಂಯೇವ ಕಸಿಣಂ ಆರಬ್ಭ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪವತ್ತಿತೋ। ತತಿಯಜ್ಝಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪಕಾರಾ ಹುತ್ವಾ ಆಗತಾತಿ ಸತಿಸೀಸೇನ ದೇಸನಾ ಕತಾ, ವಿಗತವಲಾಹಕಾದಿನಾ ಸೋಮ್ಮತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ವಲಾಹಕಾದಿನಾ ಕಾಲುಸ್ಸಿಯೇ ಸತಿಪಿ ದಿವಾ ವಿಯ ಅನುಪಕಾರಿಕಾ ನ ಹೋತಿ ರತ್ತಿಂ, ತಸ್ಮಾ **"ಅತ್ತನೋ ಉಪಕಾರಕತ್ತೇನ ವಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಸೂರಿಯಪ್ಪಭಾಭಿಭವಾ, ರತ್ತಿಯಾ ಅಲಾಭಾತಿ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಹೇತೂ ಅಪರಿಸುದ್ಧತಾಯ ಕಾರಣಂ। ಸೋಮ್ಮಭಾವೇನ, ಅತ್ತನೋ ಉಪಕಾರಕತ್ತೇನ ಚಾತಿ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಸಭಾಗತಾಯ ಕಾರಣ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಸ್ಸಾ ಅಪರಿಸುದ್ಧಾಯ ಜಾತಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕಾರಣವಚನನ್ತಿ ಏಕೇ।

ಝಾನಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೨. ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾಸಭಾಗತ್ತಾ ಝಾನಾನಂ **"ಕೇಸಞ್ಚಿ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತತ್ಥಾನೀ"**ತಿ ಆಹ। ಕುಸಲಾನಂ ಭವೋಕ್ಕಮನಸಭಾಗತ್ತಾ **"ಕೇಸಞ್ಚಿ ಭವೋಕ್ಕಮನತ್ಥಾನೀ"**ತಿ। ಅಸಭಾಗತ್ತಾ ಸೇಸಟ್ಠಾನೇಸು "ಪಾದಕತ್ಥಾನೀ"ತಿ ಅವತ್ವಾ **"ಪಾದಕಾನೀ"**ತಿ ಆಹ। ತೇನ ಪಾದಕಭೂತಾನಮ್ಪಿ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾ ಭವೋಕ್ಕಮನತಾವಹತಂ, ಇತರೇಸಂ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಪಾದಕತಾವಹತಞ್ಚ ದೀಪೇತಿ। ಅಸಭಾಗತ್ತಾ ಜವನವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಾನಿ ಸಮಾನಾನಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಾನಿ ಚ ಹೋನ್ತಿ, ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಾನಿ ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿಪಿ ದೀಪೇತಿ, ತಥಾ ಪಾದಕಾಭಾವಂ ದೀಪೇತಿ। ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಹಿ ಚತುತ್ಥಮೇವ ಪಾದಕಂ, ನ ಇತರಾನಿ। ತೇಸು ಚತುತ್ಥಸ್ಸ ತತಿಯಂ ಪಾದಕಂ, ತತಿಯಸ್ಸ ದುತಿಯಂ, ದುತಿಯಸ್ಸ ಪಠಮನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ "ಚತ್ತಾರಿ ಝಾನಾನೀ"ತಿ ಯಥಾಲಾಭತೋ ವುತ್ತಂ।

ವಿನಯನಿದಾನನಿಮಿತ್ತಂ, ವೇರಞ್ಜನಿವಾಸಕಪ್ಪನಂ।
ಸತ್ಥು ಯಸ್ಮಾ ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ, ವಿಜ್ಜತ್ತಯಮಾಹ ವೇರಞ್ಜೇ॥

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ವಿನಯೇ ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯಾ"ತಿಆದಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಪಠಮಮಹಾಸಙ್ಗೀತಿಕಥಾ)। ಸೀಲವತೋ ಹಿ ಸೀಲಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣತ್ಥಂ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಠಾನೇಸು ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ನಿಸಜ್ಜನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅತ್ತನೋ ಅತೀತಕಿರಿಯಾನುಸ್ಸರಣಬಹುಲತಾಯ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿವಿಜ್ಜಾ ಅಪ್ಪಕಸಿರೇನ ಸಮಿಜ್ಝತಿ। ತಥಾ ಅತ್ತಾನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಸತ್ತಾನಂ ಚುತಿಪರಿಗ್ಗಹಣಸೀಲತಾಯ ಚುತೂಪಪಾತಞಾಣಂ ಅಪ್ಪಕಸಿರೇನ ಸಮಿಜ್ಝತಿ, ಉದಕಾದೀಸು ಸುಖುಮತ್ತ ದಸ್ಸನಸೀಲತಾಯ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಂ ಸಮಿಜ್ಝತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಸತ್ತವಿಧಮೇಥುನಸಂಯೋಗಪರಿವಜ್ಜನೇನ, ಕಾಮಾಸವಾದಿಪರಿವಜ್ಜನೇನ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಅಖಣ್ಡಾದಿಭಾವಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ಆಸವಕ್ಖಯಞಾಣಂ ಅಪ್ಪಕಸಿರೇನ ಸಮಿಜ್ಝತೀತಿ ಏತ್ಥ ವಿನಯನಿದಾನೇ ವಿಜ್ಜತ್ತಯಮೇವ ದಸ್ಸಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ಆಹ **"ಯೇಸಞ್ಚ ಗುಣಾನಂ ದಾಯಕಂ ಅಹೋಸಿ, ತೇಸಂ ಏಕದೇಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ**"ತಿ, ಅಞ್ಞಥಾ ವಿಜ್ಜತ್ತಯಪಟಿಲಾಭಮತ್ತಪ್ಪಸಙ್ಗೋ ಸಿಯಾತಿ।

ಸೋ ಏವನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಚತುನ್ನಂ ಝಾನಾನಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾಪಿ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಕೇವಲಂ ಪುರಿಮಜ್ಝಾನತ್ತಿಕಮೇವ, ತಥಾಪಿ ಕೇವಲಂ ಪುರಿಮಜ್ಝಾನತ್ತಿಕಮೇವ ಗಣ್ಹನ್ತೋ "ಏವನ್ತಿ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಕ್ಕಮನಿದಸ್ಸನಮೇತಂ, ಇಮಿನಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾಧಿಗಮಾದಿನಾ ಕಮೇನ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಆಹ, ತಂ ಕಸ್ಮಾತಿ ಚೇ? ಸಮ್ಭಾರಭೂಮಿತ್ತಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೨.೩೮೧) "ಏತ್ಥ ಚ ಪುರಿಮಾನಿ ತೀಣಿ ಝಾನಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ಪೀತಿಫರಣೇನ ಚ ಸುಖಫರಣೇನ ಚ ಸುಖಸಞ್ಞಞ್ಚ ಲಹುಸಞ್ಞಞ್ಚ ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಲಹುಮುದುಕಮ್ಮಞ್ಞಕಾಯೋ ಹುತ್ವಾ ಇದ್ಧಿಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ಇಮಿನಾ ಪರಿಯಾಯೇನ ಇದ್ಧಿಲಾಭಾಯ ಸಂವತ್ತನತೋ ಸಮ್ಭಾರಭೂಮಿಯೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಪನ ಇದ್ಧಿಲಾಭಾಯ ಪಕತಿಭೂಮಿ ಏವಾ"ತಿ। ಇದಮೇವ ವಾ ಅತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ "ಪುಬ್ಬೇ ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಝಾನಾನಿ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಾನೀ"ತಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಮ್ಪಿ ಅನ್ತೋಕತ್ವಾ ಏವನ್ತಿ ಕಿಮತ್ಥಂ ನ ವುತ್ತಂ। ತಞ್ಹಿ ಪಕತಿಭೂಮೀತಿ ಚೇ? ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನತೋ ಪರಸ್ಸ ಸಮಾಹಿತಾದಿಭಾವಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಿಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ಯಸ್ಮಾ ಯಸ್ಮಿಂ ಸತಿ "ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಅಭಿನಿನ್ನಾಮೇಸಿ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಮಿಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಚಿತ್ತೇ ಪಕತಿಭೂಮಿಭಾವಪ್ಪತ್ತೇ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕೇ ಜಾತೇ ಪರಿಕಮ್ಮಚಿತ್ತಂ "ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಾಯ ಅಭಿನಿನ್ನಾಮೇಸಿ"ನ್ತಿ ಆಹ। **ಅಭಿನೀಹಾರಕ್ಖಮಂ ಹೋತೀತಿ** ಏತ್ಥ ತಂ ಇದ್ಧಿವಿಧಾಧಿಗಮತ್ಥಾಯ ಪರಿಕಮ್ಮಚಿತ್ತಂ ಅಭಿನೀಹರತಿ। ಕಸಿಣಾರಮ್ಮಣತೋ ಅಪನೇತ್ವಾ ಇದ್ಧಿವಿಧಾಭಿಮುಖಂ ಪೇಸೇಸಿ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ "ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಜ್ಝಾನತೋ ಇದ್ಧಿವಿಧಞಾಣಾದೀನಂ ನೀಹರಣತ್ಥ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಭಿನೀಹಾರಕ್ಖಮನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ ಪಕಪ್ಪಿತೋ।

ಸೋ ಏವಂ ಸಮಾಹಿತೇ ಏವಂ ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತೇತಿ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ ದುತಿಯವಿಕಪ್ಪೇ, **ನೀವರಣದೂರೀಭಾವೇನ ವಿತಕ್ಕಾದಿಸಮತಿಕ್ಕಮೇನಾತಿ** ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದೀನಂ ಕಿಚ್ಚಸಙ್ಗಣ್ಹನತೋ। ಅಯಂ ಯೋಜನಾ ಪಠಮವಿಕಪ್ಪೇ ನ ಸಮ್ಭವತಿ "ಪರಿಸುದ್ಧೇತಿಆದೀಸು ಪನಾ"ತಿ ವಚನೇನ "ಏವ"ನ್ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪಬನ್ಧನಿವಾರಣತೋ। ತೇನೇವ "ಉಪೇಕ್ಖಾಸತಿಪಾರಿಸುದ್ಧಿಭಾವೇನ ಪರಿಸುದ್ಧೇ"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಇಚ್ಛಾವಚರಾನನ್ತಿ** "ಅಹೋ ವತಾಹಂ ಆಪತ್ತಿಞ್ಚೇವ ಆಪನ್ನೋ ಅಸ್ಸಂ, ನ ಚ ಮಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಜಾನೇಯ್ಯು"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೬೦) ನಯೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಇಚ್ಛಾವಸೇನ ಪವತ್ತಾನಂ ಕೋಪಅಪಚ್ಚಯಾನಂ ಅಭಾವೇನ ಅನಙ್ಗಣೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಪನ ಯಥಾವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ಇಚ್ಛಾಪಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದೀನಂ ಅಧಿಗಮಾಯ ಅನ್ತರಾಯಿಕಾ "ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದೋ ಖೋ ಪನಾಯಸ್ಮನ್ತೋ ಅನ್ತರಾಯಿಕೋ ಧಮ್ಮೋ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೩೪) ವುತ್ತತ್ತಾ, ಪಗೇವ ಇಚ್ಛಾವಚರಾ ಕೋಪಅಪಚ್ಚಯಾ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಝಾನಪಟಿಲಾಭಪಚ್ಚನೀಕಾನಂ ಪಾಪಕಾನಂ ಇಚ್ಛಾವಚರಾನ"**ನ್ತಿಆದಿ। ಕತ್ಥಚಿ ಪನ "ಝಾನಪಟಿಲಾಭಪಚ್ಚಯಾನಂ ಇಚ್ಛಾವಚರಾನ"ನ್ತಿ ಪೋತ್ಥಕೇಸು ಪಾಠೋ ದಿಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಪಮಾದಲೇಖೋ, **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಚ "ಅಹೋ ವತ ಸತ್ಥಾ ಮಮಞ್ಞೇವ ಪಟಿಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಯೋ ತದತ್ಥೋ ಲಿಖಿತೋ, ಸೋ ದುಲ್ಲಿಖಿತೋ। ನ ಹಿ

ಝಾನಪಟಿಲಾಭಪಚ್ಚಯಾ ಕೋಪಾದಯೋ **ಅನಙ್ಗಣಸುತ್ತೇ** (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೫೭ ಆದಯೋ) ವುತ್ತಾ, “ನ ಚ ಯುತ್ತಿತೋ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ ಝಾನಲಾಭಿನೋ ತದಭಾವಾ”ತಿ ಆಚರಿಯೋ ವದತಿ, ತಂ ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥ ವಿಜ್ಜತ್ತಯಸ್ಸ ಉತ್ತರುತ್ತರವಿಸೇಸದಸ್ಸನತ್ಥಂ “ಸೋ ಏವಂ ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ”ತಿಆದಿನಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗನಿದಸ್ಸನಂ ಕತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಉತ್ತರುತ್ತರವಿಸೇಸಾ ಚೇಭಾಸಂ ಅತ್ತದುಕ್ಖಪರದುಕ್ಖದಸ್ಸನತದುಪಸಮತ್ತದೀಪನತೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಭಗವಾ ಹಿ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣೇನ ಅತ್ತನೋ ಅನನ್ತಸಂಸಾರದುಕ್ಖಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ, ಚುತೂಪಪಾತಞಾಣೇನ ಪರಸ್ಸ ಚ ಲೋಕಸ್ಸ ಆಸವಕ್ಖಯಞಾಣೇನ ತದುಭಯವೂಪಸಮತ್ತಞ್ಚ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ತಂ ದೇಸೇತಿ, ಪಠಮೇನ ವಾ ಅತ್ತದುಕ್ಖದಸ್ಸನತೋ ಅತ್ತಸಿನೇಹಪರಿಚ್ಚಾಗಂ ದೀಪೇತಿ। ದುತಿಯೇನ ಪರದುಕ್ಖದಸ್ಸನತೋ ಪರೇಸು ಕೋಪಪರಿಚ್ಚಾಗಂ, ತತಿಯೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗದಸ್ಸನತೋ ಮೋಹಪರಿಚ್ಚಾಗಞ್ಚ ದೀಪೇತಿ। ಏವಂ ನಾನಾಗುಣವಿಸೇಸದೀಪನತೋ ಇಮಸ್ಸೇವ ಲೋಕಿಯಾಭಿಞ್ಞಾದ್ವಯಸ್ಸ ಇಧ ಗಹಣಂ ಕತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಯಸ್ಮಾ ಅತೀತಜಾತಿ ಏವ ನಿವಾಸೋ, ತಸ್ಮಾ “ಅತೀತಜಾತೀಸೂ”ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ಜಾತಿಯಾ ಏಕದೇಸೇಪಿ ನಿವಾಸವೋಹಾರಸಿದ್ಧಿದಸ್ಸನತೋ। **ಪಾಳಿಯಂ** ಕಿಞ್ಚಾಪಿ “ಏಕಮ್ಪಿ ಜಾತಿಂ ದ್ವೇಪಿ ಜಾತಿಯೋ”ತಿಆದಿವಚನೇನ ಸಕಲಜಾತಿಯಾ ಅನುಸ್ಸರಣಮೇವ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ, ನ ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತದೇಕದೇಸಾನುಸ್ಸರಣಮ್ಪಿ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿ ಏವಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ, ಭುಮ್ಮವಚನಂ ಕತಂ ಓಕಾಸಾದಿಸಙ್ಗಹತ್ಥಞ್ಚ। **“ಭಿನ್ನವಟುಮಕಾನುಸ್ಸರಣಾದೀಸೂ”**ತಿ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಅನಿವುತ್ಥಲೋಕಧಾತುದೀಪರಟ್ಠನಗರಗಾಮಾದಿಗ್ಗಹಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ “ತೇಸಂ ಭಿನ್ನವಟುಮಕಾನಂ ಲೋಕುತ್ತರಸೀಲಾದೀನಿ ನ ಭಗವತಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಕಾಲೇ ವಿಞ್ಞಾತಾನೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅತ್ಥಾಪತ್ತಿತೋ ಲೋಕಿಯಾನಿ ವಿಞ್ಞಾತಾನೀತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಾಧಿಕಾರೇ “ಅರಿಯಾನಂ ಉಪವಾದಕಾ”ತಿ ವಚನೇನ ಸಮೇನ್ತಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ। ನ ಹಿ ಅರಿಯೇ ಅಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ। ಕಿಮತ್ಥಂ ಪನೇತ್ಥ ಅನುಸ್ಸತಿ ವುತ್ತಾ, ನನು ಏಸ ವಿಜ್ಜಾಧಿಕಾರೋತಿ ಚೇ? ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ಸತಿವಸೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತೋ, ಅತೀತಧಮ್ಮಾನಂ ಸತಿಯಾ ವಿಸೇಸಾಧಿಕಾರತ್ತಾ ಚ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ “ಅನುಸ್ಸರಾಮೀ”ತಿ।

> “ವತ್ತಮಾನೇಸು ವಿಜ್ಞಾನ-ಮತೀತೇಸ್ವಸ್ಸ ಸರತಿ।
> ಅನಾಗತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ಸರತಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಪಣಿಧೀ”ತಿ॥

ಆಚರಿಯಕುಮಾರಿತೇನ ಸಿಲೋಕೋಪಿ ವುತ್ತೋ।

ತತ್ಥ ರಾಗೇ ಉಸ್ಸನ್ನತರೇ ತೇಜೋಸಂವಟ್ಟೋ। ದೋಸೇ ಆಪೋಸಂವಟ್ಟೋ। ಮೋಹೇ ವಾಯೋಸಂವಟ್ಟೋ। ಕೇಚಿ “ದೋಸೇ ತೇಜೋಸಂವಟ್ಟೋ, ರಾಗೇ ಆಪೋಸಂವಟ್ಟೋ, ಮೋಹೇ ವಾಯೋಸಂವಟ್ಟೋ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಅಮುತ್ರಾತಿ ಚಿತ್ತಂ, ವಚನಂ ವಾ ಭವಾದಿನಿಯಮೇನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ **“ಭವೇ ವಾ”**ತಿಆದಿ। **ಏವಂನಾಮೋ ಏವಂಗೋತ್ತೋ**ತಿ ಪದದ್ವಯೇನ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾಮೂಲಕಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಗೋಚರನಿವಾಸಂ ದೀಪೇತಿ। **ಪವತ್ತಫಲಭೋಜನೋ** ಸಯಂಪತಿತಫಲಾಹಾರೋ। **ಚತುರಾಸೀತಿಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಪರಮಾಯುಪರಿಯನ್ತೋ ವಾ**ತಿ ಪಣಿಧಾನತೋ ಪುಬ್ಬೇ। ಪಟಿನಿವತ್ತನ್ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಂ ನ ಹೋತಿ। “ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಲಾಭೀನಂ ಪನೇತಂ ಆನುಭಾವಪರಿದೀಪನ”ನ್ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। **ಅಮುತ್ರಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪಠಮಯೋಜನಾಯಂ ಸೀಹೋಕ್ಕನ್ತವಸೇನ ಅನುಸ್ಸರಣಂ ವುತ್ತಂ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಅನುಲೋಮವಸೇನ। “ಪಟಿಲೋಮವಸೇನಾ”ತಿಪಿ ಲಿಖನ್ತಿ, ತಂ ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ। ಸೀಹೋಕ್ಕನ್ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಅನೇಕಾಸು ಕಪ್ಪಕೋಟೀಸೂ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಯಥಾ ತ**ನ್ತಿ ನಿದಸ್ಸನೇನ ಪಟಿಪತ್ತಿಸಾಧಾರಣೇನ ಫಲಸಾಧಾರಣತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಆದರಂ ಜನೇತಿ, ಅತ್ತಾನಮೇವೇಕಂ ಉಕ್ಕಂಸೇತೀತಿ ವಚನಂ ನಿವಾರೇತಿ। “ಸಾಧು ಖೋ ಪನ ತಥಾರೂಪಾನಂ ಅರಹತಂ ದಸ್ಸನಂ ಹೋತೀ”ತಿ ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇ ಉಪ್ಪನ್ನಚಿತ್ತೇ ಏವ ನಿಯೋಜೇತಿ। **ಪಠಮಾ ಅಭಿನಿಬ್ಭಿದಾ**ತಿ ವಚನೇನ ಅವಿಜ್ಜಣ್ಡಕೋಸಸ್ಸ ಬಹುಪಟಲಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ತೇನ ಅಟ್ಠಗುಣಿಸ್ಸರಿಯಾದಿನಾ ಅನಭಿನಿಬ್ಭಿದಂ ದೀಪೇತಿ।

ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೩. “**ಚುತೂಪಪಾತಞಾಣಾಯಾ**”ತಿ ಫಲೂಪಚಾರೇನ ವುತ್ತಂ। ಇದಞ್ಹಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣತ್ತಾ ಪರಿತ್ತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾರಮ್ಮಣಂ ಹೋತಿ। ನ ಚುತಿಂ ವಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ವಾ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕರೋತಿ। ತಸ್ಮಾ “ಯಥಾಕಮ್ಮೂಪಗೇ ಸತ್ತೇ ಪಜಾನಾಮೀ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೩) ವಚನಂ ವಿಯ ಫಲೂಪಚಾರೇನೇವ ವುತ್ತಮಿದನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ದಿಬ್ಬವಿಹಾರಸನ್ನಿಸ್ಸಿತತ್ತಾ ಕಾರಣೋಪಚಾರೇನ ದಿಬ್ಬಂ। ಇಮಿನಾ ಪನ ಕೇಚಿ ಆಚರಿಯಾ “ಕುಸಲಾಕುಸಲಾ ಚಕ್ಖೂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು ಕಾಮಾವಚರ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ತೇ ಪಟಿಸೇಧಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಪಞ್ಞಾ ಹಿ ಏತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ಮಹಾಜುತಿಕತ್ತಾ ಮಹಾಗತಿಕತ್ತಾತಿ** ಏತೇಸು “ಸದ್ದಸತ್ಥಾನುಸಾರೇನಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏಕಾದಸನ್ನಂ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾನಂ ಏವಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಕ್ಕಮೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಭಾವೋ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಮಹಾಸತ್ತಸ್ಸ ಆಲೋಕಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ ನಾನಾವಿಧಾನಿ ರೂಪಾನಿ ದಿಸ್ವಾ “ಇದಂ ನು ಖೋ ಕಿ”ನ್ತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಉದಪಾದಿ, ಸೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ **ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಸುತ್ತೇ** (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೩೬ ಆದಯೋ) “ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಧಿಕರಣಞ್ಚ ಪನ ಮೇ ಸಮಾಧಿಮ್ಹಿ ಚವಿ, ಸಮಾಧಿಮ್ಹಿ ಚುತೇ ಓಭಾಸೋ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ ದಸ್ಸನಞ್ಚ ರೂಪಾನ”ನ್ತಿ ವಚನತೋ। ತತೋ “ರೂಪಾನಿ ಮೇ ಪಸ್ಸತೋ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಇದಾನಿ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಮನಸಿ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಚಿನ್ತಯತೋ ಅಮನಸಿಕಾರೋ, ತತೋ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಮನಸಿಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಉದಪಾದಿ, ತತೋ ತಸ್ಸ ಪಹಾನತ್ಥಂ ಆಲೋಕಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತೋ ಹಿಮವನ್ತಾದೀಸು ದಾನವರಕ್ಖಸಾದಯೋ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಛಮ್ಭಿತತ್ತಂ ಉದಪಾದಿ, ತತೋ ತಸ್ಸ ಪಹಾನತ್ಥಂ “ಮಯಾ ದಿಟ್ಠಭಯಂ ಪಕತಿಯಾ ಓಲೋಕಿಯಮಾನಂ ನತ್ಥಿ, ಅದಿಟ್ಠೇ ಕಿಂ ನಾಮ ಭಯ”ನ್ತಿ ಚಿನ್ತಯತೋ ಉಪ್ಪಿಲಾವಿತತ್ತಂ ಉದಪಾದಿ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ “ಉಪ್ಪಿಲಂ ದಿಬ್ಬರೂಪದಸ್ಸನೇನಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ, “ತಂ ದುವುತ್ತಂ ಪರತೋ ಅಭಿಜಪ್ಪಾವಚನೇನ ತದತ್ಥಸಿದ್ಧಿತೋ”ತಿ **ಆಚರಿಯೋ** ವದತಿ। ತತೋ ಛಮ್ಭಿತತ್ತಪ್ಪಹಾನತ್ಥಂ “ಮಯಾ ವೀರಿಯಂ ದಳ್ಹಂ ಪಗ್ಗಹಿತಂ, ತೇನ ಮೇ ಇದಂ ಉಪ್ಪಿಲಂ ಉಪ್ಪನ್ನ”ನ್ತಿ ವೀರಿಯಂ ಸಿಥಿಲಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯದುಟ್ಠುಲ್ಲಂ ಕಾಯದರಥೋ ಕಾಯಾಲಸಿಯಂ ಉದಪಾದಿ, ತತೋ ತಂ ಚಜನ್ತಸ್ಸ ಅಚ್ಚಾರದ್ಧವೀರಿಯಂ ಉದಪಾದಿ, ತತ್ಥ ದೋಸಂ ಪಸ್ಸತೋ ಅತಿಲೀನವೀರಿಯಂ ಉಪದಾದಿ, ತತೋ ತಂ ಪಹಾಯ ಸಮಪ್ಪವತ್ತೇನ ವೀರಿಯೇನ ಛಮ್ಭಿತತ್ತಭಯಾ ಹಿಮವನ್ತಾದಿಟ್ಠಾನಂ ಪಹಾಯ ದೇವಲೋಕಾಭಿಮುಖಂ ಆಲೋಕಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ದೇವಸಙ್ಘಂ ಪಸ್ಸತೋ ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾತಾ ಅಭಿಜಪ್ಪಾ ಉದಪಾದಿ, ತತೋ “ಮಯ್ಹಂ ಏಕಜಾತಿಕರೂಪಂ ಮನಸಿ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಅಭಿಜಪ್ಪಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ತಸ್ಮಾ ದಾನಿ ನಾನಾವಿಧಂ ರೂಪಂ ಮನಸಿ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಕಾಲೇನ ದೇವಲೋಕಾಭಿಮುಖಂ, ಕಾಲೇನ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಾಭಿಮುಖಂ ಆಲೋಕಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ನಾನಾವಿಧಾನಿ ರೂಪಾನಿ ಮನಸಿ ಕರೋತೋ ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಾ ಉದಪಾದಿ, ತತೋ “ನಾನಾವಿಧರೂಪಾನಿ ಮೇ ಮನಸಿ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಾ ಉದಪಾದಿ, ತಸ್ಮಾ ದಾನಿ ಅಭಿಜಪ್ಪಾದಿಭಯಾ ಇಟ್ಠಾದಿನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹಂ ಪಹಾಯ ಏಕಜಾತಿಕಮೇವ ರೂಪಂ ಮನಸಿ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ತಥಾ ಕರೋತೋ ಅಭಿನಿಜ್ಝಾಯಿತತ್ತಂ ರೂಪಾನಂ ಉದಪಾದಿ ಏವಂ ಪಹೀನಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಸ್ಸಾಪಿ ಅನಧಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ। ಓಭಾಸಞ್ಹಿ ಖೋ ಜಾನಾಮಿ, ನ ಚ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸಾಮೀತಿಆದಿ ಜಾತಂ।

ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯದಾ ಪರಿಕಮ್ಮೋಭಾಸಮೇವ ಮನಸಿ ಕರೋಮಿ, ತದಾ ಓಭಾಸಂ ಸಞ್ಜಾನಾಮಿ, ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಾನಿ ನ ಚ ಪಸ್ಸಾಮಿ, ರೂಪದಸ್ಸನಕಾಲೇ ಚ ಓಭಾಸಂ ನ ಜಾನಾಮೀತಿ। ಕಿಮತ್ಥಮಿದಂ ವುತ್ತಂ, ನ ಹಿ ಏತಂ ಉಪಕ್ಕಿಸೇಸಗತನ್ತಿ? ನ ಕೇವಲಂ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಪ್ಪಜಹನಮೇವೇತ್ಥ ಕತ್ತಬ್ಬಂ, ಯೇನ ಇದಂ ವಿಸುದ್ಧಂ ಹೋತಿ, ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ತದುತ್ತರಿ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ। **ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ**ತಿಆದೀಸು “ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾತಿ ಆದೀನವದಸ್ಸನೇನ ಪಜಹಿಂ, ನ ಮಯ್ಹಂ ತದಾ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ”ತಿ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ। **ಮಾನುಸಕಂ ವಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಭಾವಾತಿಕ್ಕಮಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಮಂಸಚಕ್ಖುನಾ ವಿಯಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪರಿಯತ್ತಿಗ್ಗಹಣಂ, ವಣ್ಣಮತ್ತಾರಮ್ಮಣತಞ್ಚ ಉಪಮೇತಿ। ವಣ್ಣಮತ್ತೇ ಹೇತ್ಥ ಸತ್ತ-ಸದ್ದೋ, ನ “ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ ಆಹಾರಟ್ಠಿತಿಕಾ”ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧೦.೨೭) ಏತ್ಥ ವಿಯ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖತೇಸು, ಹೀನಜಾತಿಆದಯೋ ಮೋಹಸ್ಸ **ನಿಸ್ಸನ್ದೋ** ವಿಪಾಕೋ। ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಪುಬ್ಬೇ ಅತೀತಭವೇ ಅಹೇಸುಂ, ಸಮ್ಪತಿ ನಿರಯಂ ಉಪಪನ್ನಾತಿ ಏವಂ ಪಾಠಸೇಸೇನ

ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। "ಯಥಾಕಮ್ಮೂಪಗಞಾಣಞ್ಹಿ ಏಕನ್ತಮತೀತಾರಮ್ಮಣಂ, ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾರಮ್ಮಣ"ನ್ತಿ ಉಭಿನ್ನಂ ಕಿಚ್ಚವಸೇನ ವುತ್ತಂ। **ಮಹಲ್ಲಕೋ**ತಿ ಸಮಣಾನಂ ಸಾರುಪ್ಪಮಸಾರುಪ್ಪಂ, ಲೋಕಾಚಾರಂ ವಾ ನ ಜಾನಾತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ಗುಣಪರಿಧಂಸನೇನ ಗರಹತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। "ನಿಯತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯನೋ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೪೧; ೫.೯೯೮, ೧೦೦೪) ವುತ್ತೋ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲೋ ಮಗ್ಗಾವರಣಂ ಕಾತುಂ ಸಮತ್ಥಂ ಫರುಸವಚನಂ ಯದಿ ಕಥೇಯ್ಯ, ಅಪಾಯಗಮನೀಯಮ್ಪಿ ಕರೇಯ್ಯ, ತೇನ ಸೋ ಅಪಾಯುಪಗೋಪಿ ಭವೇಯ್ಯ, ತಸ್ಮಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಏಕೇ। "**ವಾಯಾಮಂ ಮಾ ಅಕಾಸೀ**ತಿ ಥೇರೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ಮಗ್ಗಾವರಣಂ ಕರೋತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಪುಬ್ಬೇವ ಸೋತಾಪನ್ನೇನ ಅಪಾಯದ್ವಾರೋ ಪಿಹಿತೋ, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ಸಗ್ಗಾವರಣಂ ನತ್ಥಿ। "**ಪಾಕತಿಕ**ನ್ತಿ ಪವತ್ತಿವಿಪಾಕಂ ಅಹೋಸೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। "ವುದ್ಧಿ ಹೇಸಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇ, ಯೋ ಅಚ್ಚಯಂ ಅಚ್ಚಯತೋ ದಿಸ್ವಾ ಯಥಾಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಕರೋತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೭೦; ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೫೧) ವಚನತೋ ಪಾಕತಿಕಂ ಅಹೋಸೀತಿ ಏಕೇ। **ಸಚೇ ಸೋ ನ ಖಮತೀ**ತಿ ಸೋತಾಪನ್ನಾದೀನಂ ಖನ್ತಿಗುಣಸ್ಸ ಮನ್ದತಾಯ ವಾ ಆಯತಿಂ ತಸ್ಸ ಸುಟ್ಠು ಸಂವರತ್ಥಾಯ ವಾ ಅಕ್ಖಮನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಸುಖಾನಂ ವಾ ಆಯಸ್ಸ** ಆರಮ್ಮಣಾದಿನೋ ಅಭಾವಾ ಕಾಲಕಞ್ಚಿಕಾ ಅಸುರಾ ಹೋನ್ತಿ। "ಇತೋ ಭೋ ಸುಗತಿಂ ಗಚ್ಛಾ"ತಿ (ಇತಿವು॰ ೮೩) ವಚನತೋ **ಮನುಸ್ಸಗತಿಪಿ**। **ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣವಿಜ್ಜಾ**ತಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಮೇವ ದಸ್ಸನಟ್ಠೇನ ಞಾಣಂ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಿನ್ದನಟ್ಠೇನ ವಿಜ್ಜಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಆಸವಕ್ಖಯಞಾಣಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೪. **ಸೋ ಏವಂ ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ**ತಿ ಕಿಂ ಪುರಿಮಸ್ಮಿಂಯೇವ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂಯೇವ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಚಿತ್ತೇ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಮ್ಪಿ** ಯತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಪುರಿಮವಿಜ್ಜಾದ್ವಯಂ ಅಧಿಗತಂ, ತದೇವ ಪುನ ಸಮಾಪಜ್ಜನವಸೇನ ಅಭಿನವಂ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಕತನ್ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ "ಸೋ ಏವಂ ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇತಿ ಇಧ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಚಿತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥಾಹ - ಯದಿ ತದೇವ ಪುನ ಸಮಾಪಜ್ಜನವಸೇನ ಅಭಿನವಂ ಕತಂ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯ "ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಂ ನಿರೋಧಪಾದಕಂ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಸಾಧಕಂ ಸಬ್ಬಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಗುಣದಾಯಕಂ ಇಧ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಚಿತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಇಧ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಚಿತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತಂ , ನನು ಇಧ ತಥಾವಚನಟ್ಠಾನಮೇವ ತಂ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಬ್ಬಗುಣನಿಪ್ಫಾದನತೋ, ನ ಪಠಮವಿಜ್ಜಾದ್ವಯಮತ್ತನಿಪ್ಫಾದನತೋತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಮಗ್ಗಙ್ಗಝಾನಙ್ಗಪಟಿಪದಾವಿಮೋಕ್ಖವಿಸೇಸನಿಯಮೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನೀವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಸಙ್ಖಾರುಪೇಕ್ಖಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ನಿಯಮೇನ ಅಹೋಸೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಮಿಧ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ, ನ ತದಾರಮ್ಮಣಮತ್ತೇನ। **ಪರಿಯಾಯತೋ**ತಿ ಅಞ್ಞೇನಪಿ ಪಕಾರೇನ। "**ಇಮೇ ಆಸವಾ**"ತಿ ಅಯಂ ವಾರೋ ಕಿಮತ್ಥಂ ಆರದ್ಧೋ? "ಆಸವಾನಂ ಖಯಞಾಣಾಯಾ"ತಿ ಅಧಿಕಾರಾನುಲೋಮನತ್ಥಂ। **ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಹಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತಿ, ಫಲಕ್ಖಣೇ ವಿಮುತ್ತಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಇದಂ ಏಕತ್ತನಯೇನ ವುತ್ತಂ। ಯಞ್ಹಿ ವಿಮುಚ್ಚಮಾನಂ, ತದೇವ ಅಪರಭಾಗೇ ವಿಮುತ್ತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಯಞ್ಚ ವಿಮುತ್ತಂ, ತದೇವ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ವಿಮುಚ್ಚಮಾನಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಭುಞ್ಜಮಾನೋ ಏವ ಹಿ ಭೋಜನಪರಿಯೋಸಾನೇ ಭುತ್ತಾವೀ ನಾಮ। "ಇಮಿನಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಂ ದಸ್ಸೇತೀ"ತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಸ್ಸ ಚ ಪಟ್ಠಾನೇ "ಮಗ್ಗಾ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ, ಫಲಂ, ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಪಹೀನೇ ಕಿಲೇಸೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೀ"ತಿ ಅಯಮುಪ್ಪತ್ತಿಕ್ಕಮೋ ವುತ್ತೋ। ಪವತ್ತಿಕ್ಕಮೋ ಪನೇತ್ಥ ಸರೂಪತೋ ಅತ್ಥತೋತಿ ದ್ವಿಧಾ ವುತ್ತೋ। ತತ್ಥ "ವಿಮುತ್ತಮಿತಿ ಞಾಣಂ ಅಹೋಸೀ"ತಿ ಸರೂಪತೋ ಚತುಬ್ಬಿಧಸ್ಸಪಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಕ್ಕಮನಿದಸ್ಸನಂ। "ಖೀಣಾ ಜಾತೀ"ತಿಆದಿ ಅತ್ಥತೋ। ತೇನೇವ ಅನ್ತೇ "ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿ"ನ್ತಿ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ದೇಸನಂ ಅಕಾಸಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಸ್ಸ ತಥಾ ಅಪ್ಪವತ್ತಿತೋ। ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಂ ಹೋತೀತಿ ಜಾನನ್ತೋ "ಖೀಣಾ ಜಾತೀ"ತಿ ಜಾನಾತಿ ನಾಮ। "ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾನಾಗತಂಸಞಾಣ"ನ್ತಿ ಅನಾಗತಂಸಞಾಣಸ್ಸ ಚ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಸನ್ನಿಸ್ಸಿತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ।

ಆಸವಕ್ಖಯಞಾಣಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉಪಾಸಕತ್ತಪಟಿವೇದನಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೫. **ಕಣ್ಣಸುಖತೋ ಹದಯಙ್ಗಮತೋ**ತಿ ವಚನಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಅನತ್ತುಕ್ಕಂಸನತೋ**ತಿಆದಿ ಪುಗ್ಗಲವಸೇನ, **ಕಣ್ಣಸುಖತೋ**ತಿ ಸೋತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಸನ್ಧಾಯ। **ಆಪಾಥಾರಮಣೀಯತೋ**ತಿ ಞಾಣಾಪಾಥಾರಮಣೀಯತೋ। ಸಯಮೇವ **ಹೇಟ್ಠಾಮುಖಜಾತಂ ವಾ,** ಮಗ್ಗೋ ಪನ ಅಸೋಕೋ ಹೋತಿ। ತದಾ ಹಿ ಸೋಕೋ ಪಹೀಯಮಾನೋ। ಚರಿಯಾದಿಅನುಕೂಲತೋ **ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಂ। "ಮಧುರಮಿಮ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ "ಧಮ್ಮಮಿಮ"ನ್ತಿ ವಚನಂ ಅಧಿಕಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ। ತಸ್ಮಾ "ರಾಗವಿರಾಗಮಿಮ"ನ್ತಿ ಏವಂ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಪುನ ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮಮಿಮಂ ಉಪೇಹೀತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ, "ಧಮ್ಮಮೇವ ಸರಣತ್ಥಮುಪೇಹೀ"ತಿ ಪಠನ್ತಿ ಕಿರಾತಿ ದೀಪೇತಿ। ಸರಣಗತಾನಂ ತೇನೇವ ಸರಣಗಮನೇನ ಭಯಂ ಸನ್ತಾಸಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ಪರಿಕ್ಕಿಲೇಸಂ ದುಕ್ಖಂ ಹಿಂಸತೀತಿ ರತನತ್ತಯಂ **ಸರಣಂ** ನಾಮ। ತಪ್ಪಸಾದತಗ್ಗರುತಾದೀಹಿ ವಿಹತಕಿಲೇಸೋ ತಪ್ಪರಾಯನತಾಕಾರಪ್ಪವತ್ತೋ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ **ಸರಣಗಮನಂ**। ತಂಸಮಙ್ಗೀಸತ್ತೋ **ಸರಣಂ ಗಚ್ಛತಿ**। ಪಭೇದೇನ ಪನ ದುವಿಧಂ ಸರಣಗಮನಂ ಲೋಕುತ್ತರಂ ಲೋಕಿಯನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಲೋಕುತ್ತರಂ ದಿಟ್ಠಸಚ್ಚಾನಂ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಸರಣಗಮನುಪಕ್ಕಿಲೇಸಸಮುಚ್ಛೇದೇನ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಂ ಹುತ್ವಾ ಕಿಚ್ಚತೋ ಸಕಲೇಪಿ ರತನತ್ತಯೇ ಇಜ್ಝತಿ। ಲೋಕಿಯಂ ಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ಸರಣಗಮನುಪಕ್ಕಿಲೇಸಂ ತದಙ್ಗವಿಕ್ಖಮ್ಭನೇನ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಬುದ್ಧಾದಿಗುಣಾರಮ್ಮಣಂ ಹುತ್ವಾ ಇಜ್ಝತಿ। ತಂ ಅತ್ಥತೋ ರತನತ್ತಯೇ ಸದ್ಧಾಪಟಿಲಾಭೋ ಸದ್ಧಾಮೂಲಿಕಾ ಚ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। ಲೋಕುತ್ತರಸ್ಸ ಚತ್ತಾರಿ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ ವಿಪಾಕಫಲಂ, ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಕ್ಖಯೋ ಆನಿಸಂಸಫಲಂ। "ಯೋ ಚ ಬುದ್ಧಞ್ಚ ಧಮ್ಮಞ್ಚ…ಪೇ॰… ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಾ ಪಮುಚ್ಚತೀ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೯೦-೧೯೧) ಹಿ ವುತ್ತಂ। ಲೋಕಿಯಸ್ಸ ಭವಭೋಗಸಮ್ಪದಾ। "ಯೇ ಕೇಚಿ ಬುದ್ಧಂ ಸರಣಂ ಗತಾಸೇ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೩೨; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೩೭) ಹಿ ವುತ್ತಂ। ಲೋಕಿಯಸರಣಗಮನಂ ತೀಸು ವತ್ಥೂಸು ಅಞ್ಞಾಣಸಂಸಯಮಿಚ್ಛಾಞಾಣಾದೀಹಿ ಸಂಕಿಲಿಸ್ಸತಿ, ನ ಮಹಾಜುತಿಕಂ ಹೋತಿ, ನ ಮಹಾವಿಪ್ಫಾರಂ। ಲೋಕುತ್ತರಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಸಂಕಿಲೇಸೋ। ಲೋಕಿಯಸ್ಸ ಸಾವಜ್ಜೋ ಅನವಜ್ಜೋತಿ ದುವಿಧೋ ಭೇದೋ। ತತ್ಥ ಅಞ್ಞಸತ್ಥಾರಾದೀಸು ಅತ್ತಸನ್ನಿಯ್ಯಾತನಾದೀಹಿ ಸಾವಜ್ಜೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಅನಿಟ್ಠಫಲೋ। ಅನವಜ್ಜೋ ಕಾಲಕಿರಿಯಾಯ, ಸೋ ಅವಿಪಾಕತ್ತಾ ಅಫಲೋ। ಲೋಕುತ್ತರಸ್ಸ ನೇವತ್ಥಿ ಭೇದೋ। ಭವನ್ತರೇಪಿ ಹಿ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಅಞ್ಞಂ ಸತ್ಥಾರಂ ನ ಉದ್ದಿಸತಿ। ಯೋ ಕೋಚಿ ಸರಣಗತೋ ಗಹಟ್ಠೋ **ಉಪಾಸಕೋ**। ರತನತ್ತಯಉಪಾಸನತೋ ಉಪಾಸಕೋ। ಪಞ್ಚ ವೇರಮಣಿಯೋ **ಸೀಲಂ**। ಸತ್ಥಸತ್ತಮಂಸಮಜ್ಜವಿಸವಾಣಿಜ್ಜಾರಹಿತಂ ಧಮ್ಮೇನ ಜೀವಿಕಂ **ಆಜೀವೋ**। ವುತ್ತಸೀಲಾಜೀವವಿಪತ್ತಿ **ವಿಪತ್ತಿ** ನಾಮ। ವಿಪರೀತಾ **ಸಮ್ಪತ್ತಿ**।

೧೬. **ಲಚ್ಛಾಮ ನು ಖೋ**ತಿ ದುಗ್ಗತೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮ ನುಖೋ ನೋ**ತಿ ಸಮಿದ್ಧೇ ಸನ್ಧಾಯ। **ತತ್ಥ** ವೇರಞ್ಜಾಯಂ। **ಪಗ್ಗಯ್ಹ**ತೀತಿ ಪತ್ತಂ ಪಗ್ಗಹೋ, ತೇನ ಪಗ್ಗಹೇನ ಪತ್ತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮಾದಾಯೇವಾ**ತಿ ನಿದಸ್ಸನಂ। **ನ ಚ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಪುನ ಪಾಕಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ವಟ್ಟತಿ, ತಥಾಪಿ ನ ಸುಟ್ಠು ಪಕ್ಕತ್ತಾ ವುತ್ತಂ, "ಉತ್ತಣ್ಡುಲಭತ್ತಂ ಲಭಿತ್ವಾಪಿ ಪಿಧೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನಞ್ಚೇತ್ಥ ಸಾಧಕಂ। "ಸಾವಕಾನಂ ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ವಚನೇನ ಆಜೀವಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಪಚ್ಛಾ ಸೀಲ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರೋಪಿ ತಂ ತಂ ವತ್ಥುಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಭಗವತಾ ಬಹೂನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಪಞ್ಞತ್ತಾನಿ ಅತ್ಥೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ಯದಿ ಏವಂ ವೇರಞ್ಜಾಯಂ "ಏತಸ್ಸ ಭಗವಾ ಕಾಲೋ"ತಿ ವಚನಂ ನ ಸಮೇತೀತಿ ಚೇ? ನ, ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ಥೇರೋ ಪನ ಪಞ್ಞತ್ತಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪಞ್ಞಪೇತಬ್ಬಾನಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಪ್ಪಹೋನಕಾನಿ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ಭಗವಾಪಿ "ನ ತಾವ ಸಾರಿಪುತ್ತ ಸತ್ಥಾ ಸಾವಕಾನಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞಪೇತೀ"ತಿ **ಭದ್ದಾಲಿಸುತ್ತೇ** (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೩೪; ಆದಯೋ) ವಿಯ ಏಕಚ್ಚೇಸು ಪಞ್ಞತ್ತೇಸುಪಿ ತತೋ ಪರಂ ಪಞ್ಞಪೇತಬ್ಬಾನಿ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ಇಧೇವ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಸಾಮಮ್ಪಿ ಪಚನಂ ಸಮಣಸಾರುಪ್ಪಂ ನ ಹೋತಿ ನ ಚ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವಚನಞ್ಚ, ತಥಾ "ರತ್ತಿಚ್ಛೇದೋ ವಾ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದೋ ವಾ"ತಿಆದಿವಚನಾನಿ ಚ ಅತ್ಥಿ। ಅಞ್ಞಥಾ "ದ್ವೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಬುದ್ಧಾ ಭಗವನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಟಿಪುಚ್ಛನ್ತೀ"ತಿ ಇಧೇವೇದಂ ಪಾಳಿಠಪನಂ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಚಾರಿತಂ, ತಂ ಸುನ್ದರಂ ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಪಞ್ಞತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದಸಮ್ಭವತೋ। ಕಿನ್ತು ಇಧ ಪಾಳಿಠಪನವಿರೋಧವಿಚಾರಣಾ ಪನ

ನಿಪ್ಪಯೋಜನಾ ವಿಯ ಮಮ ದಿಸ್ಸತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರೇನ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾಲೇ ವುತ್ತಪಾಠತ್ತಾ। **ರತ್ತಿಚ್ಛೇದೋ**ತಿ ಸತ್ತಾಹಕಿಚ್ಚಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತೋ। "ಸತ್ತಾಹಕರಣೀಯೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ರತ್ತಿಚ್ಛೇದೋ ವಾ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದೋ ವಾ ಏಕಭಿಕ್ಖುನಾಪಿ ನ ಕತೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ ಕಿರ **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ,** ತಸ್ಮಾ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದಸ್ಸ ಕಾರಣೇ ಸತಿ ಸತ್ತಾಹಕಿಚ್ಚಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಏಕೇ। ವಿನಯಧರಾ ಪನ ನಿಚ್ಛನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬೋ, ಇಮಾಯ ವೇರಞ್ಜಾಯಂ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾದಿಪಟಿಪದಾಯ ಪಸನ್ನಾ। ಸಾಲೀನಂ ವಿಕತಿ **ಸಾಲಿವಿಕತಿ।**

೧೭-೮. **ಉಪಪನ್ನಫಲೋ**ತಿ ಬಹುಫಲೋ। "ಖುದ್ದಂ ಮಧು"ನ್ತಿ ಪಾಠೋ। **ಥೇರಂ ಸೀಹನಾದಂ ನದಾಪೇತುಂ ಪುಚ್ಛೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಆಚರಿಯೋ ಯಂ ಪುಬ್ಬೇ ಆಣಾಯ ಠಿತಾನಂ ಸಾವಕಾನಂ ಮಹಾನುಭಾವತಾದಸ್ಸನಂ "ವೇರಞ್ಜಾಯಂ ನಿವಾಸಪ್ಪಯೋಜನ"ನ್ತಿ ಅಮ್ಹೇಹಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಸಮ್ಪಾದೇತಿ, ರಾಜಗಹೇ ವೇರಞ್ಜಾಯಞ್ಚಾತಿ ಉಭಯತ್ಥ ವಿತಕ್ಕುಪ್ಪಾದೇ ಏಕತೋ ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಕಾಲಂ ಸನ್ಧಾಯ **ಚಿರಂ,** ಠಿತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ **ಚಿರಾ**ತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ।

ಕಾಮಂ ಹಿನೋತೀತಿ ಅತ್ತನೋ ಫಲನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ ಸಹಾಯಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಕತ್ತರಿ **ಹೇತು,** ತಥಾಪಿ ಇಧ ತೇನ ಕರಣಭೂತೇನ ತಸ್ಸ ಫಲಂ ಹಿನೋತೀತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ **ಹೇತು**। ತಥಾ ಘಟನ್ತಿ ತೇನಾತಿ ಘಟೋ। **ಕಿಲಾಸುನೋ**ತಿ ಪಯೋಜನಾಭಾವೇನ ಅವಾವಟಾ। **ಅಬ್ಬೋಕಿಣ್ಣಾನಿ** ವಿಸಭಾಗೇಹಿ। **ಆಗಾಮಿನಿಯಾ** ಅನಾಗತೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮೇಸಂಯೇವ ನೋತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ "ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಂ ಹೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಯಾವಸಾಸನಪರಿಯನ್ತಾ**ತಿ ಯಾವ ಬುದ್ಧಾ ಧರನ್ತಿ, ತಾವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಖತ್ತಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಾವ ಉಚ್ಚಾ, ತತ್ಥಾಪಿ ವಿಸೇಸಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಉಚ್ಚನೀಚಉಳಾರುಳಾರಭೋಗಾ"ತಿ। "ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ಉಪಸಮ್ಪಾದ್ಯಉಪಸಮ್ಪಾದ್ಯಇಚ್ಚೇತಂ ದ್ವಯಂ ಮಾಗಧೇ "ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅನುಪಾದಾಯಾ**ತಿ ಆರಮ್ಮಣಕರಣವಸೇನ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ। **ಆಸವೇಹೀ**ತಿ ಕತ್ತರಿ ತತಿಯಾವಿಭತ್ತಿ। **ಚಿತ್ತಾನೀ**ತಿ ಪಚ್ಚತ್ತಬಹುವಚನಂ। **ವಿಮುಚ್ಚಿಂಸೂ**ತಿ ಕಮ್ಮಕಾರಕೇ। ವಿಮೋಚಿತಾನೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ ಆಚರಿಯೋ। ಆಸವೇಹೀತಿ ಪದಞ್ಚ ಪಚ್ಚತ್ತೇ ಕರಣವಚನಂ ಕತ್ವಾ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಅತ್ಥೋ ಪಕಾಸಿತೋ। ಯದಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ನಿರುದ್ಧಾನಂ ಆಸವಾನಂ ವಸೇನ ಅನಾಸವತಾ, ಲೋಕೇ ಚಿತ್ತಾನಿಪಿ ಅನಾಸವಾ ಸಿಯುಂ। ನ ಹಿ ನಿರುದ್ಧಾನಿ ಚಿತ್ತಾನಿ ಆರಮ್ಮಣಾನಿ ಕರೋನ್ತೀತಿ ತಾನಿ ಅನಿರುದ್ಧಾಸವವಸೇನ ಸಾಸವಾನೀತಿ ಚೇ। ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ ಮಗ್ಗಚಿತ್ತಂ ಉಪರಿಮಗ್ಗವಜ್ಝಾಸವವಸೇನ ಸಾಸವಂ, ಅವಸಿಟ್ಠಾಸವಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನಾನುಭಾವತ್ತಾ ಫಲಾನಿ ಸಾಸವಾನಿ ಸಿಯುನ್ತಿ? ನ, ಆಸವಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನಾನುಭಾವಾಗತಫಲತ್ತಾ। ಭಿಂಸನಸ್ಸ ಕರಣಂ ಭಿಂಸನಕತಂ, ತಸ್ಮಿಂ **ಭಿಂಸನಕತಸ್ಮಿಂ,** ಭಿಂಸನಕಿರಿಯಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಂ ವಿಪಲ್ಲಾಸಂ ಕತ್ವಾ ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗಂ, ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಂ ವಾ ಕತ್ವಾ। **ನಿಮಿತ್ತತ್ಥೇ**ತಿ ಏತ್ಥ –

"ಚಮ್ಮನಿ ದೀಪಿನಂ ಹನ್ತಿ, ದನ್ತೇಸು ಹನ್ತಿ ಕುಞ್ಜರಂ।
ವಾಲೇಸು ಚಾಮರಿಂ ಹನ್ತಿ, ಸಿಙ್ಗೇಸು ಸರಭೋ ಹತೋ"ತಿ॥ –

ಅಧಿಕರಣಂ।

೧೦-೧೧. ನಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಕಾರಣೇ ಕಥಿತೇ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಕಾರಣಂ ಅತ್ಥತೋ ವುತ್ತಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಿದ್ಧಂ, ತಥಾಪಿ ತಂ ಥೇರಸ್ಸ ವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾಚನಾಯ ಓಕಾಸಕಾರಣಾಧಿಪ್ಪಾಯತೋ ವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾಚನೋಕಾಸಂ ಪಾಪೇತುಂ ಪುನ ಭಗವನ್ತಂ "ಕೋ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಹೇತೂ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಭಗವಾಪಿ ಯಾಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಕಾಮೋ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। "ಆಸವಟ್ಠಾನೀಯಾ ಸಙ್ಘೇ ಪಾತುಭವನ್ತೀ"ತಿ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಙ್ಘಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। **ಆದರತ್ಥವಸೇನೇವೇತ್ಥ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವುತ್ತ**ನ್ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಥೇರೋ ಪುಬ್ಬೇ ರಾಜಗಹೇ, ಸಮ್ಪತಿ ವೇರಞ್ಜಾಯನ್ತಿ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಯಾಚಿ, ತಸ್ಮಾ ಆದರೇನ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಯಾಚಯಮಾನಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಸಯಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಆದರೇನೇವ "ಆಗಮೇಹಿ ತ್ವಂ ಸಾರಿಪುತ್ತಾ"ತಿ ಆಹ। ತೇನೇತಂ ದೀಪೇತಿ "ಮಾ ತ್ವಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಯಾಚಾಹಿ, ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಾವ ಮಯಾ ತೇ ಯಾಚನಾ, ಪುಬ್ಬೇನನು ತವಯಾಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛತಾವ ಮಯಾ ಏತ್ತಕೇ ಕಾಲೇ ಏತ್ತಕಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಪಞ್ಞತ್ತಾನಿ,

ನ ತಾವ ಮೇ ಸಾವಕಾನಂ ಆಣಾಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಾನುಜಾನನಕಾಲೋ ಸಮ್ಪತ್ತೋ, ತಕ್ಕಾನುಮಾನವಸೇನ ತಯಾ 'ಏತಸ್ಸ ಭಗವಾ ಕಾಲೋ'ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ನಿದ್ದಿಸಿಯಮಾನೋಪಿ ನೇಸ ಸೋ ಕಾಲೋ, ಕಿನ್ತು ತಥಾಗತೋವ ತತ್ಥ ಕಾಲಂ ಜಾನಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ "ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿಕಾಲತೋ ಪಭುತಿ ಆಣಾಪಾತಿಮೋಕ್ಖಮೇವ ಉದ್ದಿಸಿಯತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಪ್ಪಹೋನಕಸಿಕ್ಖಾಪದಮೇವ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। "ತತ್ಥಾತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾಚನಾಪೇಕ್ಖಂ ಭುಮ್ಮವಚನ"ನ್ತಿ ಏಕಮೇವ ಪದಂ ವುತ್ತಂ ತಸ್ಸಾ ಸಿದ್ಧಿಯಾ ಇತರಸ್ಸ ಸಿದ್ಧಿತೋ। "ಸಾವಕಾನಂ ವಿಸಯಭಾವನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಮಹಾಪದುಮತ್ಥೇರವಾದೋ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ"ತಿ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ, ತಂ ಸುನ್ದರಂ ವಿಯ। ಸಮ್ಮುಖೇ **ಗರಹಾ**। ಪರಮ್ಮುಖೇ **ಉಪವಾದೋ**। "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಊನದಸವಸ್ಸೇನ...ಪೇ॰... ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೭೫) ಇದಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಭಗವಾ ಬುದ್ಧತ್ತೇನ ದಸವಸ್ಸಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ಪಞ್ಞಪೇಸಿ ಊನದಸವಸ್ಸಿಕಸ್ಸ ತಸ್ಸ ತಥಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವತೋ। ನ ತದಾ ಅತಿರೇಕದಸವಸ್ಸಿಕೋವ ದಸವಸ್ಸಿಕಾನಂ ರತ್ತಞ್ಞುಮಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿತೋ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ವೇರಞ್ಜಾಯಂ ವಸ್ಸಾವಾಸತೋ ಪುಬ್ಬೇ ರಾಜಗಹೇ ಏವ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಿದ್ಧೇ ಸಿದ್ಧಮೇವ "ಯಾವ ನ ಸಙ್ಘೋ ರತ್ತಞ್ಞುಮಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋತಿ ವಚನಂ ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಪಠಮಯಾಚನಾಯಪಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಮ್ಪಿ** ರತ್ತಞ್ಞುಮಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಕಾಲೇ "ದ್ವೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನೀ"ತಿ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದವಚನಂ ಪಠಮಯಾಚನಾಯ ವುತ್ತವಚನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ರತ್ತಞ್ಞುಮಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಕಾಲೇ ದ್ವೇ ಏವ, ನ ಅಞ್ಞನ್ತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ।

"ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ಅಯಮಾದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅತ್ಥವಿಭಾವನಾ - ಅಯಂ ಕಿರಾಯಸ್ಮಾ ಅಸ್ಸಜಿತ್ಥೇರತೋ ಪಟಿಲದ್ಧಂ ಏಕಗಾಥಾಮತ್ತಕಂ ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯಂ ನಯಸತಸಹಸ್ಸೇಹಿ ವಿವೇಚೇನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣೇ ಠಿತೋ "ಅಹೋ ವತ ಮಹಾನುಭಾವೋಯಂ ಸದ್ಧಮ್ಮೋ, ಯೋ ವಿನಾಪಿ ಧಮ್ಮಸಾಮಿನಾ ಪರಮ್ಮುಖತೋ ಸುತಮತ್ತೇಪಿ ಮಯ್ಹಂ ಮಹನ್ತಂ ಗುಣವಿಸೇಸಂ ಜನೇಸಿ, ಸಾಧು ವತಾಯಂ ಸದ್ಧಮ್ಮೋ ಚಿರಂ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ "ಕತಮೇಸಾನಂ ನು ಖೋ ಬುದ್ಧಾನಂ ಭಗವನ್ತಾನಂ...ಪೇ॰... ನ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕ"ನ್ತಿ ತಮತ್ಥಂ, ಕಾರಣಞ್ಚ ಅತ್ತನೋ ಅಗ್ಗಸಾವಕಞಾಣೇನ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ "ಸಾವಕಾನಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿಆದಿಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಾರಣ"ನ್ತಿ ನಿಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾ ವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾಚನೋಕಾಸಕರಣತ್ಥಂ ಭಗವನ್ತಂ ಪುಚ್ಛಿ। ತತೋ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ ವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾಚನೋಕಾಸೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ "ಏತಸ್ಸ ಭಗವಾ ಕಾಲೋ, ಏತಸ್ಸ ಸುಗತ ಕಾಲೋ"ತಿ ವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತಿಂ ಯಾಚಿ। ತತೋ ಭಗವಾ ತಸ್ಸಾ ಯಾಚನಾಯ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಭಾವಂ, "ಏತಸ್ಸ ಭಗವಾ ಕಾಲೋ"ತಿ ವುತ್ತಕಾಲಸ್ಸ ಅಕಾಲತಂ, ಕಾಲಸ್ಸ ಚ ಅನಞ್ಞವಿಸಯತಂ ದೀಪೇನ್ತೋ "ಆಗಮೇಹಿ ತ್ವ"ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ, ತತೋ ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ಯಾಚನಂ, ಸತ್ತೇಸು ಕಾರುಞ್ಞತಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಭಿಕ್ಖೂ ಅನುಪಜ್ಝಾಯಕಾ ಅನಾಚರಿಯಕಾ ಅನೋವದಿಯಮಾನಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾವ॰ ೬೪) ನಯೇನ ವೇಪುಲ್ಲಮಹತ್ತತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಸತ್ಥಾ ಸಾವಕಾನಂ ಉಪಜ್ಝಾಯವತ್ತಾದೀನಿ ವಿನಯಕಮ್ಮಾನಿ, ತದನುರೂಪಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಚ ಪಞ್ಞಪೇಸಿ। ತತೋ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ದ್ವಾದಸಮವಸ್ಸಂ ವೇರಞ್ಜಾಯಂ ವಸಿ। ತದಾ ಚ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಸತ್ಥಾರಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಸು ಚಿರಟ್ಠಿತಿಹೇತೂಸು ಜಾತೇಸು "ನವಙ್ಗಸತ್ಥುಸಾಸನಮಹತ್ತತಾ ಚ ಸಮ್ಪತಿ ಜಾತಾ, ವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತಿ ಚ ಬಹುತರಾ ಜಾತಾ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೋ ಏವೇಕೋ ನ ತಾವ ಸಾವಕಾನಂ ಅನುಞ್ಞಾತೋ, ಸೋ ಚ ಪರಿಸುದ್ಧೇನ ಸಙ್ಘೇನ ಕರೀಯತಿ। ಸಙ್ಘೋಪಿ ಏತರಹಿ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಪಚ್ಛಿಮಕಸ್ಸ ಸೋತಾಪನ್ನತ್ತಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಂ ಅನುಜಾನಾಪೇತುಕಾಮೋ ಯತ್ತಕೇಹಿ ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಹಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೋ ಅನುಜಾನೀಯತಿ, ತತ್ತಕಾನಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾಚನಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಂ ಯಾಚನ್ತೋ ಪುಬ್ಬುಪ್ಪನ್ನವಿತಕ್ಕಸೂಚನಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನಕ್ಕಮವಸೇನ ಯಾಚನೋಕಾಸೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ "ಏತಸ್ಸ ಭಗವಾ ಕಾಲೋ"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ "ಯಂ ಭಗವಾ ಸಾವಕಾನಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞಪೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಪ್ಪಹೋನಕಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ, ಅಯಮತ್ಥೋ **ಭದ್ದಾಲಿಸುತ್ತೇನ** (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೩೪ ಆದಯೋ) ದೀಪೇತಬ್ಬೋ । ತತ್ಥ ಹಿ ಬಹೂಸು ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಪಞ್ಞತ್ತೇಸು, ಪಞ್ಞಪಿಯಮಾನೇಸು ಚ "ನ ತಾವ ಭದ್ದಾಲಿ ಸತ್ಥಾ ಸಾವಕಾನಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞಪೇತೀ"ತಿಆದಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೪೫) ವುತ್ತಂ

ಅಪಞ್ಞತ್ತಂ ಉಪಾದಾಯ, ತಥಾ ಇಧಾಪಿ ಅಪಞ್ಞತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಪರಿಸುದ್ಧತ್ತಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸಮ್ಪತಿ ಸಾವಕಾನಂ ಆಣಾಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಂ ನಾನುಜಾನಾಮೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ನಿರಬ್ಬುದೋ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ನ ಹಿ ಪರಿಸುದ್ಧೇ ಸಙ್ಘೇ ಓವಾದಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಸ್ಸ ಅನುದ್ದೇಸಕಾರಣಂ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಆಣಾಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಾನುಜಾನನಾಧಿಪ್ಪಾಯತೋ। ತಥಾ ಚ ಸೋ ತತೋ ಅಟ್ಠನ್ನಂವಸ್ಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಅನುಞ್ಞಾತೋ। ಯಥಾಹ **ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಠಪನಕ್ಖನ್ಧಕೇ** (ಚೂಳವ॰ ೩೮೬) “ನ ದಾನಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇತೋ ಪರಂ ಉಪೋಸಥಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ…ಪೇ॰… ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸೇಯ್ಯಾಥಾ”ತಿ। ಯಂ ಪನ **ಉಪಸಮ್ಪದಕ್ಖನ್ಧಕೇ** (ಮಹಾವ॰ ೧೨೬) “ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಞ್ಞತರಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಏಕಕಂ ಓಹಾಯ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು…ಪೇ॰… ಸೋ ತಸ್ಸಾ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವಿತ್ವಾ ಚಿರೇನ ಅಗಮಾಸೀ”ತಿ ವತ್ಥು ಆಗತಂ, ತಂ ಸುದಿನ್ನವತ್ಥುತೋ ಪರತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಮ್ಪಿ ತತ್ಥ ಯಥಾಧಿಕಾರಂ ಸಮೋಧಾನೇತುಂ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ತತ್ಥೇವ “ಉಭಯಾನಿ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಾನಿ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಸ್ವಾಗತಾನಿ ಹೋನ್ತೀ”ತಿಆದಿನಾ (ಪಾಚಿ॰ ೧೪೭; ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೫೨; ೧೦.೩೩) ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ನ ಹಿ ಆದಿತೋ ಏವ ಉಭತೋಪಾತಿಮೋಕ್ಖಾನಿ ಸಿದ್ಧಾನೀತಿ। ಅಪಿಚ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಯಮನುಕ್ಕಮೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ರಾಹುಲಕುಮಾರೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ದುಕ್ಕರಂ ಕತ್ವಾ ಸತ್ತಮೇ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಏವ ಸಂವಚ್ಛರೇ ಕಪಿಲವತ್ಥುಂ ಗನ್ತ್ವಾ ರಾಹುಲಕುಮಾರಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಸಿ। **ಅಮ್ಬಲಟ್ಠಿಕರಾಹುಲೋವಾದಸುತ್ತಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೧೦೭ ಆದಯೋ) “ಅಯಞ್ಹಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಸತ್ತವಸ್ಸಿಕಕಾಲೇ ಭಗವನ್ತಂ ಚೀವರಕಣ್ಣೇ ಗಹೇತ್ವಾ ‘ದಾಯಜ್ಜಂ ಮೇ ಸಮಣ ದೇಹಿ, ದಾಯಜ್ಜಂ ಮೇ ಸಮಣ ದೇಹೀ’ತಿ ದಾಯಜ್ಜಂ ಯಾಚಮಾನೋ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾದೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಾಜಿತೋ”ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ರಾಹುಲಕುಮಾರಂ ಆರಬ್ಭ “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತೀಹಿ ಸರಣಗಮನೇಹಿ ಸಾಮಣೇರಪಬ್ಬಜ್ಜ”ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೦೫) ವುತ್ತತ್ತಾ ಸರಣಗಮನೂಪಸಮ್ಪದಾ ಪರಮವಸ್ಸಬ್ಭನ್ತರೇ ಏವ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ, ಇತ್ತಿಚತುತ್ಥಕಮ್ಮವಸೇನ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಅನುಞ್ಞಾತಾತಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಅಪಿಚ **ರಾಹುಲವತ್ಥುಮ್ಹಿ** “ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನನುಞ್ಞಾತೋ ಮಾತಾಪಿತೂಹಿ ಪುತ್ತೋ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋ, ಯೋ ಪಬ್ಬಾಜೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೦೫) ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಪಞ್ಞತ್ತಾನೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ।

ಸುತ್ವಾ ಚ ಯೋ ಹೇತುನಿರೋಧಮಗ್ಗಂ,
ನಿರೋಧುಪಾಯಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ ಖಿಪ್ಪಂ।
ಜಾತೋವಪೇಕ್ಖೇನ ಅಸೇಸಮೇತಂ,
ಲೋಕಂ ವಿಪಸ್ಸೀ ಸುಗತಗ್ಗಸಿಸ್ಸೋ॥

ಸೋ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಅಗ್ಗಸಿಸ್ಸೋ,
ಸದ್ಧಮ್ಮರಾಜಸ್ಸ ತಥಾಗತಸ್ಸ।
ಸಯಂ ಮುನಿನ್ದೇನ ಯಸಸ್ಸ ಪತ್ತೋ,
ಅನೇಕಸೋ ಸೋಳಸಧಾ ಪಸತ್ಥೋ॥

ತಸ್ಮಾ ಹಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಬನ್ಧಕಾಲೋ,
ಞಾತುಮ್ಪಿ ಲೋಕೇ ಅತಿಭಾರಿಯೋವ।
ಪಗೇವ ಸಿಕ್ಖಾಪದಭಾವಭೇದೋ,
ಪಗೇವ ಅಞ್ಞೋ ಉಭಯತ್ಥ ತತ್ಥ॥

ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಅಪಿ ತಂ ದ್ವಯನ್ತು,
ಞಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾವ ಪಗೇವ ನೇತುಂ।

ನಿಸ್ಸಂಸಯಂ ತತ್ಥ ತಥಾಗತೋವ,
ಜಾನಿಸ್ಸತಿಚ್ಚಾಹ ತಥಾಗತೋತಿ॥

ಇಚ್ಚೇತಮತ್ಥಂ ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಞತ್ವಾ,
ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಕಮಭಾವಭೇದಂ।
ಞಾತುಂ ಸಯಂ ನೋ ನ ಪರೇ ಚ ನೇತುಂ,
ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬೋ ಇಧ ಯುತ್ತಿಮಗ್ಗೋ॥

ತತ್ಥ ಕಮಭೇದೋ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಪರತೋ ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಭಾವಭೇದೋ ತಾವ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕಾನುವತ್ತನಪಚ್ಚಯಾ ಭಿಕ್ಖು ಅನಾಪತ್ತಿಕೋ, ಭಿಕ್ಖುನೀ ಪನ ಸಮನುಭಟ್ಠಾ ಪಾರಾಜಿಕಾ ಹೋತಿ। ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಪಟಿಚ್ಛಾದನೇ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ, ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಪಾರಾಜಿಕಂ। ದುಟ್ಠುಲ್ಲಂ ಆರೋಚೇನ್ತಸ್ಸ, ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತಸ್ಸ ಚ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಆರೋಚೇನ್ತಸ್ಸ, ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತಸ್ಸ ಚ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ। ಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಅಭಾವಭೇದಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಇಧ ಭಾವಭೇದೇನ ಯುತ್ತಿಪರಿಯೇಸನಂ ಸಾಧಯಮಾನೋಪಿ ಸಿಯಾ ಅನುಮ್ಮಾದವಿಘಾತಭಾಗೀತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಸಕಲಸ್ಸಪಿ ವಿನಯಪಿಟಕಸ್ಸ ವಿತಕ್ಕಯಾಚನಕಾಲಕಾಲಞ್ಞುಕಾರಣಫಲಪಯೋಜನೇಹಿ ಸತ್ತಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ನಿದಾನಮಾಯಸ್ಮತಾ ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರೇನ ನಿದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಥೇರಸ್ಸ ವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾಚನಹೇತುಭೂತೋ **ವಿತಕ್ಕೋ** ನಾಮ। ತಸ್ಸೇವ "ಏತಸ್ಸ ಭಗವಾ ಕಾಲೋ"ತಿಆದಿನಾ ಪವತ್ತಾ **ಯಾಚನಾ** ನಾಮ। ರತ್ತಞ್ಞುವೇಪುಲ್ಲಲಾಭಗ್ಗಬಾಹುಸಚ್ಚಮಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿ **ಕಾಲೋ** ನಾಮ। ಸಬ್ಬಞ್ಞು ಏವ **ಕಾಲಞ್ಞು** ನಾಮ। ಆಸವಟ್ಠಾನೀಯಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಾತುಭಾವೋ **ಕಾರಣಂ** ನಾಮ। "ತೇಸಂಯೇವ ಆಸವಟ್ಠಾನೀಯಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಟಿಘಾತಾಯಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಆಸವಟ್ಠಾನೀಯಧಮ್ಮಪಟಿಘಾತೋ **ಫಲಂ** ನಾಮ। "ಯಥಯಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಅದ್ಧನಿಯಂ ಅಸ್ಸಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಸಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಚಿರಟ್ಠಿತಿ **ಪಯೋಜನ**ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಹೋತಿ ಚೇತ್ಥ -

"ವಿತಕ್ಕೋ ಯಾಚನಾ ಕಾಲೋ, ಕಾಲಞ್ಞು ಕಾರಣಂ ಫಲಂ।
ಪಯೋಜನನ್ತಿ ಸತ್ತಙ್ಗಂ, ನಿದಾನಂ ವಿನಯಸ್ಸಿಧಾ"ತಿ॥

೧೧. **ಅನ್ತಿಮಮಣ್ಡಲ**ನ್ತಿ ಅಬ್ಭನ್ತರಮಣ್ಡಲಂ। ತಞ್ಹಿ ಇತರೇಸಂ ಅನ್ತೋ ಹೋತಿ, ಖುದ್ದಕಮಣ್ಡಲಂ ವಾ। ಅನುಮತಿದಾನವಸೇನ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ **ದತ್ವಾ**। ತೇಸಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಚಾರಿಕಾಯ ವಿನೇತಬ್ಬಾ **ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತಾ। ಓಚಿನನ್ತಾ ವಿಯಾ**ತಿ ಬಹುಪುಪ್ಫಂ ಗಚ್ಛಂ ಮಾಲಾಕಾರಾ ಚಿರಂ ಓಚಿನನ್ತಿ, ಏವಂ ಬಹುವೇನೇಯ್ಯೇಸು ಗಾಮಾದೀಸು ಚಿರಂ ವಸನ್ತಾ ವೇನೇಯ್ಯಪುಞ್ಞಂ ಪರಿಹರನ್ತಾ ಚರನ್ತಿ। **ಸನ್ತಂ ಸುಖಂ,** ನ ವೇದನಾಸುಖಂ ವಿಯ ಸಪರಿಪ್ಫನ್ದಂ। **ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇ**ತಿ ದೇವಾನಂ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಮನುಸ್ಸಾ ಪನ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ಬೋಧನೇಯ್ಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಮಹಾಕರುಣಾಯ ಧುವಂ ಸತ್ತಸಮವಲೋಕನಂ। **ಓತಿಣ್ಣೇ**ತಿ ಪರಿಸಮಜ್ಝಂ ಆಗತೇ, ಆರೋಚಿತೇ ವಾ। ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಮಯಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ದದೇಯ್ಯಾಮ, ತಂ ಕುತೋ ಸಕ್ಕಾ ಲದ್ಧುಂ। ಬಹುಕಿಚ್ಚಾ ಹಿ ಘರಾವಾಸಾತಿ। ದುತಿಯವಿಕಪ್ಪೇ **ತ**ನ್ತಿ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ। "ತುಮ್ಹೇಹಿ ತಂ ಕುತೋ ಲದ್ಧಾ"ತಿ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಪಠಮಂ ಕಿರಿಯಂ ಪೇಕ್ಖತಿ, ದುತಿಯಂ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಆಚರಿಯೋ** ಪನ "ಪಠಮಯೋಜನಾಯ ಯಂ ದಾನಪುಞ್ಞಂ, ತಂ ಕುತೋ ಲಬ್ಭಾ। ಪುಞ್ಞನ್ತರಾಯಬಹುಲಾ ಹಿ ಘರಾವಾಸಾತಿ। ದುತಿಯಯೋಜನಾಯ ತೇಮಾಸಬ್ಭನ್ತರೇ ಯಮಹಂ ದದೇಯ್ಯಂ, ಅತಿಕ್ಕನ್ತಕಾಲತ್ತಾ ತಮಹಂ ಸಮ್ಪತಿ ಕುತೋ ದದೇಯ್ಯನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತೀ"ತಿ ವದತಿ। ಸೀಲಾದಿಕುಸಲಧಮ್ಮಸನ್ದಸ್ಸನಾದಿ**ಧಮ್ಮರತನವಸ್ಸಂ**।

೧೨. ಪತ್ತುಣ್ಣದೇಸೇ ಪತ್ತುಣ್ಣಂ ಪಟವರಂ। **ಮಹಾಯಾಗ**ನ್ತಿ ಮಹಾದಾನಂ। **ಪರಿಪುಣ್ಣಸಙ್ಕಪ್ಪ**ನ್ತಿ ತೇಮಾಸಂ ಸೋತಬ್ಬಂ ಅಜ್ಜ ಸುಣಿನ್ತಿ।

ತತ್ರಿದನ್ತಿ ಇದಂ ಕಾರಣಂ।

ಉಪಾಲಿ ದಾಸಕೋತಿ **ಆಚರಿಯಪರಮ್ಪರತೋ**। ಬಾಹಿರಬ್ಭನ್ತರನಿದಾನಂ, ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿಟ್ಠಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಆವೇಣಿಕನಿದಾನಞ್ಚ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ನಿದಾನಸ್ಸ ಪಭೇದದೀಪನತೋ"**ತಿ। ಥೇರವಾದಾದಿ **ವತ್ಥುಪ್ಪಭೇದೋ**। ಸಕಾಯ ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ಮೇತ್ತಿಯಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಂ ನಾಸೇಥಾತಿಆದಿ **ಪರಸಮಯವಿವಜ್ಜನತೋ**ತಿಆದಿ। **ವಿಭಙ್ಗನಯಭೇದದಸ್ಸನತೋ**ತಿ ತಿಸ್ಸೋ ಇತ್ಥಿಯೋ ಭೂಮಟ್ಠಂ ಥಲಟ್ಠನ್ತಿಆದಿ। ಏತ್ಥಾಹ - ಕಿಂ ಭಗವತೋ ಮಾರಾವಟ್ಟನಪಟಿಘಾತಾಯ ಸತ್ತಿ ನತ್ಥೀತಿ? ಅತ್ಥಿ, ತಥಾಪಿಸ್ಸ ಪಚ್ಛಾ ಉಪಗುತ್ತಕಾಲೇ ಪಸಾದಹೇತುತ್ತಾ ಅಧಿವಾಸೇತಿ। ಏತ್ಥ ಉಪಗುತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಬುದ್ಧಾನಂ ಆಚಿಣ್ಣನ್ತಿ ದಿಜದಸ್ಸನೇನ ಕಿಂಪಯೋಜನನ್ತಿ ಚೇ? ಮಾರಾವಟ್ಟನಹೇತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಪುಞ್ಞನ್ತರಾಯೋತಿ ಪಯೋಜನಂ।

ದಿಜೋಪಿ ಸೋ ಮಾರಮನೋರಥಸ್ಸ,
ಭಙ್ಗಂ ಕರೋನ್ತೋ ಜಿನಪುಙ್ಗವಸ್ಸ।
ಸಸ್ಸಿಸ್ಸಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅದಾಸಿ ದಾನಂ,
ಅಸೇಸಕಂ ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡಭೇದಂ॥

ಕಿಂ ಭಗವಾ ಸಸಿಸ್ಸೋ ತಾವ ಮಹನ್ತಂ ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡಂ ಉಬ್ಭಣ್ಡಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಅಗಮಾಸೀತಿ? ನ ಅಗಮಾಸಿ, ತೇಮಾಸಿಭಾಗಿಯಂ ಪನ ಪುಞ್ಞರಾಸಿಕಂ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಉಪಾಯತೋ ಸತ್ಥಾ ಅದಾಸಿ।

ತದಞ್ಞಥಾ ಮಾರಮನೋರಥೋವ,
ಪೂರೋ ಸಿಯಾ ನೇವ ದಿಜಸ್ಸ ಭಿಯ್ಯೋ।
ಪಾಪಂ ಮಹನ್ತಂ ಅಪಿ ಪಾಪುಣೇಯ್ಯ,
ಮಿಚ್ಛಾಭಿಮಾನೇನ ತಥಾಗತೇ ಸೋ॥

ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಅಸ್ಸಾದಿಯನ್ತೋ ತಂ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ಉಪಾಯೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಬುದ್ಧಿಂ ಕತ್ವಾ, ಮಾರಸ್ಸ ಚ ಮನೋರಥವಿಘಾತಂ ಕತ್ವಾ ಅಗಮಾಸೀತಿ, "ಅಯಂ ನಯೋ ಅಟ್ಠಕಥಂ ವಿನಾಪಿ ಪಾಳಿನಯಾನುಲೋಮತೋ ಸಿದ್ಧೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಕಥಂ? -

"ಸತ್ಥಾ ಸಸಿಸ್ಸೋ ಯದಿ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ,
ದಿಜಸ್ಸ ತಂ ಚೀವರಮಾದಿತೋವ।
ನಾಥಸ್ಸ ನೋ ವೀಸತಿವಸ್ಸಕಾಲೇ,
ವಿರುಜ್ಝತೇ ಜೀವಕಯಾಚನಾಪಿ।
ತಥಾಪಿ ಸಬ್ಬಂ ಸುವಿಚಾರಯಿತ್ವಾ,
ಯುತ್ತಂ ನಯಂ ಚಿನ್ತಯಿತುಂವ ಯುತ್ತ"ನ್ತಿ॥

ಇದಾನಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರೋ ವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಸಾಧಾರಣನಿದಾನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಪಾಟೇಕ್ಕಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿಟ್ಠಾನಸಙ್ಖಾತಂ ನಿದಾನಮಾದಿಂ ಕತ್ವಾ ಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಞತ್ತಿಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿವಿಭಾಗಾಪತ್ತಿಭೇದನ್ತರಾಪತ್ತಿಆದಿಕಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ವಿಧಿಂ ನಿಜ್ಜಟಂ ನಿಗ್ಗುಮ್ಬಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ವೇರಞ್ಜಾಯಂ ಯಥಾಭಿರನ್ತಂ ವಿಹರಿತ್ವಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹಾತಿ। ಇಧ ಠತ್ವಾ -

ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನ ಸಬ್ಬೇಸಂ, ಕಮಭೇದಂ ಪಕಾಸಯೇ।
ತಸ್ಮಿಂ ಸಿದ್ಧೇ ನಿದಾನಾನಂ, ಕಮಸಿದ್ಧಿ ಯತೋ ಭವೇ॥

ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ದೇಸನಾಕ್ಕಮೋ ಪಹಾನಕ್ಕಮೋ ಪಟಿಪತ್ತಿಕ್ಕಮೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿಕ್ಕಮೋತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಕಮೋ ಲಬ್ಭತಿ। ತತ್ಥ ಭಗವತಾ ರಾಜಗಹೇ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಂ ಅನುಜಾನನ್ತೇನ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಸ್ಸ ಯೋ ದೇಸನಾಕ್ಕಮೋ ಅನುಞ್ಞಾತೋ, ತಂ ದೇಸನಾಕ್ಕಮಮನುಲೋಮೇನ್ತೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ ಪಠಮಂ ಪಾರಾಜಿಕುದ್ದೇಸಂ ಪುಚ್ಛಿ, ತದನನ್ತರಂ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸುದ್ದೇಸಂ, ತತೋ ಅನಿಯತುದ್ದೇಸಂ ವಿತ್ಥಾರುದ್ದೇಸಞ್ಚ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ತದನನ್ತರಂ ಭಿಕ್ಖುನೀವಿಭಙ್ಗಞ್ಚ ತೇನೇವ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪುಚ್ಛಿ, ನಿದಾನುದ್ದೇಸನ್ತೋಗಧಾನಞ್ಚ ಸರೂಪೇನ ಅನುದ್ದಿಟ್ಠಾನಂ ಪುಚ್ಛನತ್ಥಂ ಖನ್ಧಕೇಪಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಏತೇನ ಚ ಖನ್ಧಕೇ ಪಞ್ಞತ್ತಾ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಗಹಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಪುಚ್ಛಿತಾನುಕ್ಕಮೇನೇವ ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರೋ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಾಪತ್ತಿಭೇದಾದಿಕಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯದುಬ್ಭಾಸಿತಆಪತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾನಾದಿದೀಪಕಂ ಅನ್ತೋಕತ್ವಾ ದೇಸೇಸಿ, ಅಯಮೇತ್ಥ ದೇಸನಾಕ್ಕಮೋ। ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗಖನ್ಧಕತೋ ಪನ ಉಚ್ಚಿನಿತ್ವಾ ತದಾ ಪರಿವಾರಪಾಳಿ ವಿಸುಂ ಕತಾ। ಇಮಮೇವ ನಯಂ ಸನ್ಧಾಯ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತಂ "ಏತೇನೇವ ಉಪಾಯೇನ ಖನ್ಧಕಪರಿವಾರೇಪಿ ಆರೋಪೇಸು"ನ್ತಿಆದಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಪಠಮಮಹಾಸಙ್ಗೀತಿಕಥಾ)। ಅಪಿಚ **ಪಾಳಿಯಾ** "ಏತೇನೇವುಪಾಯೇನ ಉಭತೋವಿನಯೇ ಪುಚ್ಛಿ। ಪುಟ್ಠೋ ಪುಟ್ಠೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಉಪಾಲಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸೀ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗೇ ಏವ ಪುಚ್ಛಿ। ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ ಪನ ಆಯಸ್ಮಾ ಉಪಾಲಿ ನಿವರಸೇಸಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಖನ್ಧಕಪರಿವಾರೇ ಅನ್ತೋಕತ್ವಾ ದೇಸೇಸಿ। ತದಾ ಚ ಖನ್ಧಕಪರಿವಾರಪಾಳಿ ವಿಸುಂ ಕತಾತಿ ಅಯಂ ದೇಸನಾಕ್ಕಮೋ। ಯದಿ ಏವಂ ನಿದಾನುದ್ದೇಸೋ ಪಠಮಂ ದೇಸೇತಬ್ಬೋತಿ ಚೇ? ನ, ತದಸಮ್ಭವತೋ। ಸೋ ಹಿ "ಯಸ್ಸ ಸಿಯಾ ಆಪತ್ತೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾವ॰ ೧೩೪) ನಯೇನ ಪವತ್ತತ್ತಾ ಪಠಮಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸಙ್ಗಹಿತಾಸು ಆಪತ್ತೀಸು ಅದಸ್ಸಿತಾಸು ನ ಸಮ್ಭವತಿ। "ಯಾನಿ ಮಯಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಞ್ಞತ್ತಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ, ತಾನಿ ನೇಸಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಂ ಅನುಜಾನೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನೇವ ಪಠಮಂ ದೇಸೇತಬ್ಬಾನೀತಿ ಪಾರಾಜಿಕುದ್ದೇಸಕ್ಕಮೋ ಸಮ್ಭವತಿ।

ಪಾರಾಜಿಕುದ್ದೇಸಾದಿಸಙ್ಗಹಿತಾನಂ ಆಪತ್ತಿಅಕುಸಲಾನಂ ಯಥೋಳಾರಿಕಕ್ಕಮೇನ ಪಹಾತಬ್ಬತ್ತಾ ಪಹಾನಕ್ಕಮೋಪೇತ್ಥ ಸಮ್ಭವತಿ। ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸಮನನ್ತರಂ "ತಾವದೇವ ಚತ್ತಾರಿ ಅಕರಣೀಯಾನಿ ಆಚಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಾನೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೨೯) ವಚನತೋ "ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸೂ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೩) ವಚನತೋ ಚ ಯಥಾ ಗರುಕಂ ಆಚಿಕ್ಖಣಂ ಸಿಕ್ಖನೇನ ಪಟಿಪತ್ತಿಕ್ಕಮೋಪೇತ್ಥ ಸಮ್ಭವತಿ, ಏವಮಿಮೇಹಿ ತೀಹಿ ಕಮೇಹಿ ದೇಸೇತಬ್ಬಾನಮ್ಪೇತೇಸಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಕ್ಕಮೋ ಸಮ್ಭವತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಯಂ ಯಂ ಸಾಧಾರಣಂ, ತಂ ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಆರಬ್ಭ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಏವ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ "ಯಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಛನ್ದಸೋ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಭಿಕ್ಖುನೀನಮ್ಪಿ ಪಞ್ಞತ್ತಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ತಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಅನುಪ್ಪನ್ನಪಞ್ಞತ್ತಿ ಸಿಯಾ। ತತೋ "ಅನುಪ್ಪನ್ನಪಞ್ಞತ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ (ಪರಿ॰ ೨೪೭) **ಪರಿವಾರೇ** ಏತಂ ವಚನಂ ವಿರುಜ್ಝತಿ, ಏತ್ತಾವತಾ ಪುರಿಮೇನ ಕಮತ್ತಯೇನ ಪಠಮಂ ದೇಸೇತಬ್ಬತಂ ಪತ್ತೇ ಪಾರಾಜಿಕುದ್ದೇಸೇ ಪಠಮುಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಪಾರಾಜಿಕಂ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ದೇಸೇತುಕಾಮೋ ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರೋ "ತೇನ ಸಮಯೇನ ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ ವೇಸಾಲಿಯ"ನ್ತಿ ವೇಸಾಲಿಮೇವ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಠಪೇಸಿ। ಅಞ್ಞಥಾ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಪಞ್ಞತ್ತಾನಂ "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸಮಂಸಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೮೦) ಏವಮಾದೀನಂ ದೇಸನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇ ಸತಿ ಬಾರಾಣಸಿಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಠಪೇಯ್ಯಾತಿ।

ಅಬ್ಭನ್ತರನಿದಾನಕಥಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ವೇರಞ್ಜಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧. ಪಾರಾಜಿಕಕಣ್ಡೋ

೧. ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಂ

ಸುದಿನ್ನಭಾಣವಾರವಣ್ಣನಾ

ಪಠಮಸ್ಸೇತ್ಥ ನಿದಾನೇ, ಠತ್ವಾ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ।
ಚೋದನಾಪರಿಹಾರನಯೋ, ಪುಗ್ಗಲವತ್ಥುಪ್ಪಕಾಸನೇಯೇವ॥

ತತ್ಥ ಭಗವಾ ವೇರಞ್ಜಾಯಂ ವುತ್ಥವಸ್ಸೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತೋ ಕತ್ತಿಕಜುಣ್ಹಪಕ್ಖೇ ಏವ ವೇಸಾಲಿಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ಯಾವ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞಾಪನಂ, ತಾವ ಅಟ್ಠ ವಸ್ಸಾನಿ ವೇಸಾಲಿಯಂಯೇವ ವಿಹರನ್ತೋ ವಿಯ ಪಾಳಿಕ್ಕಮೇನ ದಿಸ್ಸತಿ, ನ ಚ ಭಗವಾ ತಾವತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ತತ್ಥೇವ ವಿಹಾಸಿ। ಸೋ ಹಿ ಸುದಿನ್ನಸ್ಸ ಸಾವಕಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಉಪಸಮ್ಪದಞ್ಚ ಅನುಜಾನಿತ್ವಾ ಯಥಾಭಿರನ್ತಂ ತತ್ಥ ವಿಹರಿತ್ವಾ ಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತೋ ಭೇಸಕಳಾವನಂ ಪತ್ವಾ ತತ್ಥ ತೇರಸಮಂ ವಸ್ಸಂ ವಸಿ, ತೇನೇವ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪತ್ವಾ ಚುದ್ದಸಮಂ ವಸ್ಸಂ ವಸಿ, ಪನ್ನರಸಮಂ ಕಪಿಲವತ್ಥುಮ್ಹಿ, ಸೋಳಸಮಂ ಆಳವಿಯಂ, ತತೋ ವುತ್ಥವಸ್ಸೋ ಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತೋ ರಾಜಗಹಂ ಪತ್ವಾ ಸತ್ತರಸಮಂ ವಸಿ, ಇಮಿನಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅಪರಾನಿಪಿ ತೀಣಿ ವಸ್ಸಾನಿ ತತ್ಥೇವ ವಸಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಭಗವಾ ಪರಿಪುಣ್ಣವೀಸತಿವಸ್ಸೋ ರಾಜಗಹತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ವೇಸಾಲಿಂ ಪಾಪುಣಿ, ತತೋ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಅಟ್ಠವಸ್ಸಿಕೋ ಸುದಿನ್ನೋ ವೇಸಾಲಿಯಂಯೇವ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಭಿವಿಞ್ಞಾಪೇಸಿ, ತತೋ ಭಗವಾ ತಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಪಠಮಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಪಞ್ಞಪೇಸೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರೋ ಇತೋ ಪಠಮತರಂ ತತ್ಥ ವೇಸಾಲಿಯಞ್ಚ ಪಞ್ಞತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಅದಸ್ಸೇತುಕಾಮೋ, ವಿನಯನಿದಾನಾನನ್ತರಂ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಮೇವ ದಸ್ಸೇತುಕಾಮೋ, ತಸ್ಮಾ ವೇಸಾಲಿಯಂ ಪಠಮಂ ನಿವಾಸಂ, ಪಚ್ಛಾ ಇಮಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಪಞ್ಞತ್ತಿಕಾಲೇ ನಿವಾಸಞ್ಚ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ "ತತ್ರ ಸುದಂ ಭಗವಾ ವೇಸಾಲಿಯ"ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ, ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಪಠಮಸ್ಸೇತ್ಥ ನಿದಾನೇ, ಠತ್ವಾ …ಪೇ॰… ಪಕಾಸನೇಯೇವಾ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸ ಪಞ್ಞತ್ತಿಟ್ಠಾನಸಙ್ಖಾತೇ ನಿದಾನೇ ಠತ್ವಾ "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ವೇಸಾಲಿಯಾ ಅವಿದೂರೇ ಕಲನ್ದಗಾಮೋ ನಾಮ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಅಞ್ಞತರಂ ವಜ್ಜಿಗಾಮಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರತೀ"ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಇಮಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಪ್ಪಕಾಸನೇ, "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ವಜ್ಜೀ ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಾ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಭಿವಿಞ್ಞಾಪೇಸೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೦) ಇಮಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಪ್ಪಕಾಸನೇ ಚ ಚೋದನಾನಯೋ, ಪರಿಹಾರನಯೋ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತತ್ರಾಯಂ ಪಕಾಸನಾ - ಕಿಮತ್ಥಂ ಥೇರೇನ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಪುಗ್ಗಲವತ್ಥೂನಿ ವಿಯ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಅವತ್ವಾ ಯತ್ಥ ಚ ಸೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಯಥಾ ಚ ಧಮ್ಮೇ ಪಸನ್ನೋ, ಯಥಾ ಚ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ಯಥಾ ಚ ಇಮಂ ವತ್ಥುಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಅನವಸೇಸೇತ್ವಾ ಪುಗ್ಗಲವತ್ಥೂನಿ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವುತ್ತಾನೀತಿ ಚೇ? ವುಚ್ಚತೇ -

ಏವಂ ಸದ್ಧಾಯ ಕಿಚ್ಛೇನ, ಮಹನ್ತೇ ಭೋಗಞಾತಕೇ।
ಹಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಮ್ಪಿ, ಪೇಸಲಾನಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಸೋ॥

ಸಬ್ಬಲಾಮಕಧಮ್ಮಾಯಂ, ಮೇಥುನೋ ಯದಿ ಸಮ್ಭವೇ।
ನ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯೇವ, ಸಿದ್ಧಾ ವಿರತಿ ಸಬ್ಬಸೋ॥

ತಸ್ಮಾ ನವಙ್ಗಸದ್ಧಮ್ಮೇ, ಸತ್ಥಾರಾ ದೇಸಿತೇಪಿ ಚ।
ವಿನಯೋ ಪಞ್ಞಪೇತಬ್ಬೋ, ತತೋ ಧಮ್ಮವಿಸುದ್ಧಿಹಿ॥

ವಿನಯಾಭಾವತೋ ಏವಂ, ಅಜ್ಝಾಚಾರೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ।
ತಸ್ಮಾ ವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಸಾತ್ಥಿಕಾ ಪೇಸಲಸ್ಸಪಿ॥

ಅನಾದೀನವದಸ್ಸಾವೀ, ಯಸ್ಮಾ ಯಂ ಪಾಪಮಾಚರಿ।
ವಿನಯೋಯೇವ ಸದ್ಧಾನಂ, ಆದೀನವವಿಭಾವಿನೋ॥

ತಸ್ಮಾ ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀನಂ, ವಿನಯೋ ಸಾತ್ಥಕೋವ ಯಂ।
ಧಮ್ಮೋ ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀನಂ, ತತೋ ಉಭಯದೇಸನಾ॥

ಅಪಿ ಚ ಯದಿ ಪಣ್ಣತ್ತಿವೀತಿಕ್ಕಮಂ ಅಕರೋನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಅಯಸೋ ಪತ್ಥಟೋ, ಪಗೇವಞ್ಞೇಸನ್ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಅಜ್ಝಾಚಾರಸ್ಸ ಪಾಕಟಭಾವದೀಪನಂ। ಕಥಂ? -

ಅಭಬ್ಬೋ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ, ಸುದಿನ್ನೋ ಪುತ್ತಮಾತರೋ।
ಭಬ್ಬಾನುಪ್ಪನ್ನಪಞ್ಞತ್ತಿ, ತದತ್ಥಂ ನ ಕತಾ ಅಯಂ॥

ನನು ಮಾಗಣ್ಡಿಕಂ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಮಾತಾಪಿತೂನಮಸ್ಸಾ ಹಿತತ್ಥಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಬೀಜಕಬೀಜಕಮಾತೂನಂ ಅರಹತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿ ಥೇರೇನ ದೀಪಿತಾ। "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ವೇಸಾಲಿಯಾ ಅವಿದೂರೇ ಕಲನ್ದಗಾಮೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಯೇನ ಸಮಯೇನ ಸುದಿನ್ನೋ ಪುರಾಣದುತಿಯಿಕಾಯ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವೀ"ತಿ ವಾ "ಯೇನ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಂ ಪಞ್ಞಪೇಸೀ"ತಿ ವಾ ವಚನಂ ಇಧ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ಕಸ್ಮಾ? "ಇಧ ಪನ ಹೇತುಅತ್ಥೋ ಕರಣತ್ಥೋ ಚ ಸಮ್ಭವತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನಞ್ಚ ಇಧ ನ ಲಬ್ಭತಿ। ಚಿರನಿವಿಟ್ಠೋ ಹಿ ಸೋ ಗಾಮೋ , ನ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸಮಯೇತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸೋ ಚಿರನಿವಿಟ್ಠೋಪಿ ಚ ಗಾಮೋ ಅತ್ತನೋ ನಿವಿಟ್ಠಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಬ್ಬಕಾಲಮತ್ಥೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹತಿ, ತೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ವೇಸಾಲಿಯಾ ಅವಿದೂರೇ ಕಲನ್ದಗಾಮೋ ನಾಮ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

೧೫-೭. **ಅನುಞ್ಞಾತೋಸಿ ಪನ ತ್ವ**ನ್ತಿ ಸಮಣವತ್ತದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಮಾತಾಪಿತೂಹಿ ಅನನುಞ್ಞಾತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಜನಕೇಹೇವ ಅನನುಞ್ಞಾತದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಪುಚ್ಛೀತಿ ವುತ್ತಂ। **ನ ಖೋ ಸುದಿನ್ನ ತಥಾಗತಾ**ತಿ "ಪಬ್ಬಾಜೇತು ಮಂ ಭಗವಾ"ತಿ ಯಾಚನಾವಸೇನ ಪನೇವಮಾಹ, ನ ಭಗವಾ ಸಯಂ ಸರಣಾನಿ ದತ್ವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇಸಿ। **ದುಕ್ಖಸ್ಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಕಲಭಾಗಮ್ಪಿ"ತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। **ವಿಕಪ್ಪದ್ವಯೇಪೀ**ತಿ ದುತಿಯತತಿಯವಿಕಪ್ಪೇಸು। **ಪುರಿಮಪದಸ್ಸಾ**ತಿ ಕಿಞ್ಚೀತಿ ಪದಸ್ಸ। **ಉತ್ತರಪದೇನಾ**ತಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾತಿ ಪದೇನ। **ಸಮಾನವಿಭತ್ತೀ**ತಿ ಸಾಮಿವಚನಂ। ಯಥಾ ಕಿಂ? "ಕಸ್ಸಚಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ "ಕಿಞ್ಚಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಅಕಾಮಕಾ ವಿನಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮಾ**ತಿ ತಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಅಮರಿತ್ವಾ ಅಕಾಮಾ ಜೀವಿಸ್ಸಾಮ। ಸಚೇಪಿ ನ ಮರಾಮ, ಅಕಾಮಕಾವ ತಯಾ ವಿಯೋಗಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಾಮ, ತಯಿ ಜೀವಮಾನೇ ಏವ ನೋ ಮರಣಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಮರಣೇನಪಿ ನೋ ತಯಾ ವಿಯೋಗಂ ಮಯಂ ಅಕಾಮಕಾವ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಾಮ।

೩೦. **ಕತಿಪಾಹಂ ಬಲಂ ಗಾಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಪನಾಯಂ ತಥಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ತಿಬ್ಬಚ್ಛನ್ದೋ ಅನುಞ್ಞಾತೋ ಸಮಾನೋ ಕತಿಪಾಹಂ ಘರೇಯೇವ ವಿಲಮ್ಬಿತ್ವಾ ಕಾಯಬಲಞ್ಚ ಅಗ್ಗಹೇಸೀತಿ? ಅನುಮತಿದಾನೇನ ಮಾತಾಪಿತೂಸು ಸಹಾಯಕೇಸು ಚ ತುಟ್ಠೋ ತೇಸಂ ಚಿತ್ತತುಟ್ಠತ್ಥಂ। ಕೇಸುಚಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಪೋತ್ಥಕೇಸು ಕೇಚಿ ಆಚರಿಯಾ "ಅಯಂ ಸುದಿನ್ನೋ ಜೀವಕವತ್ಥುತೋ ಪಚ್ಛಾ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಧುತಙ್ಗವಸೇನ ಪಂಸುಕೂಲಿಕೋ ಜಾತೋ"ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ "ಗಹಪತಿಚೀವರಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಧುತಙ್ಗವಸೇನ ಪಂಸುಕೂಲಿಕೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಲಿಖನ್ತಿ, ತಂ "ಅಚಿರೂಪಸಮ್ಪನ್ನೋ"ತಿ ವಚನೇನ ವಿರುಜ್ಝತಿ। "ತಥಾ ಸುದಿನ್ನೋ ಹಿ ಭಗವತೋ ದ್ವಾದಸಮೇ ವಸ್ಸೇ ಪಬ್ಬಜಿತೋ , ವೀಸತಿಮೇ ವಸ್ಸೇ ಞಾತಿಕುಲಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠೋ ಸಯಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಅಟ್ಠವಸ್ಸಿಕೋ ಹುತ್ವಾ"ತಿ, "ಭಗವತೋ ಹಿ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಪತ್ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಇದಂ ವತ್ಥಂ, ಏತ್ಥನ್ತರೇ ವೀಸತಿ ವಸ್ಸಾನಿ ನ ಕೋಚಿ ಗಹಪತಿಚೀವರಂ ಸಾದಿಯಿ, ಸಬ್ಬೇ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಾವ ಅಹೇಸು"ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತೇನ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನೇನ ವಿರುಜ್ಝತಿ,

ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಅಟ್ಠವಸ್ಸಿಕೋ, ನ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ। ಉಪಸಮ್ಪದಂ ಪನ **ಜೀವಕವತ್ಥುತೋ** (ಮಹಾವ॰ ೩೨೮) ಪಚ್ಛಾ ಅಲತ್ಥ, ತಸ್ಮಾ ಅವಸ್ಸಿಕೋ ಞಾತಿಕುಲಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠೋ ಸಿಯಾತಿ ಚೇ? ನ, ''ಅಲತ್ಥ ಖೋ ಸುದಿನ್ನೋ ಕಲನ್ದಪುತ್ತೋ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ, ಅಲತ್ಥ ಉಪಸಮ್ಪದ''ನ್ತಿ ಏಕತೋ ಅನನ್ತರಂ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಪಬ್ಬಜ್ಜಾನನ್ತರಮೇವ ಹಿ ಸೋ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ತೇರಸಧುತಙ್ಗಗುಣೇ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತನ್ತೋ ಅಟ್ಠ ವಸ್ಸಾನಿ ವಜ್ಜಿಗಾಮೇ ವಿಹರಿತ್ವಾ ನಿಸ್ಸಯಮುತ್ತತ್ತಾ ಸಯಂವಸೀ ಹುತ್ವಾ ''ಏತರಹಿ ಖೋ ವಜ್ಜೀ ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಾ''ತಿಆದಿತಕ್ಕವಸೇನ ಯೇನ ವೇಸಾಲೀ ತದವಸರಿ, ತಸ್ಮಾ ''ಪಂಸುಕೂಲಿಕಧುತಙ್ಗವಸೇನ ಪಂಸುಕೂಲಿಕೋ ಹೋತೀ''ತಿ ಏತ್ತಕೋಯೇವ ಪಾಠೋ ಯೇಸು ಪೋತ್ಥಕೇಸು ದಿಸ್ಸತಿ, ಸೋವ ಪಮಾಣತೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ''ಆರಞ್ಞಿಕೋ ಹೋತೀ''ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಞ್ಚ ಸೇನಾಸನಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾನಿ ನೇಸಜ್ಜಿಕಙ್ಗಞ್ಚ ವಿಹಾರಸಭಾಗತ್ತಾ, ''ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕೋ''ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಞ್ಚ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನಿ, ''ಪಂಸುಕೂಲಿಕೋ''ತಿ ಇಮಿನಾ ದ್ವೇ ಚೀವರಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾನೀತಿ। ಞಾತಿಘರೂಪಗಮನಕಾರಣದೀಪನಾಧಿಪ್ಪಾಯತೋ ಸಪದಾನಚಾರಿಕಙ್ಗಂ ವಿಸುಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ''ಮಾ ಅತಿಹರಾಪೇಸು''ನ್ತಿ ಕಾಲಬ್ಯತ್ತಯವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಧಮ್ಮಸ್ಸನ್ತರಾಯಕರತರತ್ತಾ ''ಇಮಂ ನಯ''ನ್ತಿ ಅನಯೋಯೇವ।

> ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಹಿ ಸತ್ತಾನಂ, ವಿನಾಸೇ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೇ।
> ಅನಯೋ ನಯರೂಪೇನ, ಬುದ್ಧಿಮಾಗಮ್ಮ ತಿಟ್ಠತಿ॥

೩೮. **ಅಪಞ್ಞತ್ತೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇತಿ** ಏತ್ಥ ದುವಿಧಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞಾಪನಂ। ಕಥಂ? ''ಏವಞ್ಚ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉದ್ದಿಸೇಯ್ಯಾಥಾ''ತಿ ಏವಂ ಸಉದ್ದೇಸಾನುದ್ದೇಸಭೇದತೋ ದುವಿಧಂ। ತತ್ಥ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಸರೂಪತೋ ಆಗತಾ ಪಞ್ಚ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ ಸಉದ್ದೇಸಪಞ್ಞತ್ತಿ ನಾಮ। ಸಾಪಿ ದುವಿಧಾ ಸಪುಗ್ಗಲಾಪುಗ್ಗಲನಿದ್ದೇಸಭೇದತೋ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಸಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಅನ್ತೋ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಸಹ, ವಿನಾ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ದಸ್ಸಿತೋ, ಸಾ ಸಪುಗ್ಗಲನಿದ್ದೇಸಾ। ಇತರಾ ಅಪುಗ್ಗಲನಿದ್ದೇಸಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಪುಗ್ಗಲನಿದ್ದೇಸಾಪಿ ದುವಿಧಾ ದಸ್ಸಿತಾದಸ್ಸಿತಾಪತ್ತಿಭೇದತೋ। ತತ್ಥ ಅದಸ್ಸಿತಾಪತ್ತಿಕಾ ನಾಮ ಅಟ್ಠ ಪಾರಾಜಿಕಾ ಧಮ್ಮಾ। ''ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ ಅಸಂವಾಸೋ''ತಿ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲೋವ ತತ್ಥ ದಸ್ಸಿತೋ, ನಾಪತ್ತಿ। ದಸ್ಸಿತಾಪತ್ತಿಕಾ ನಾಮ ಭಿಕ್ಖುನೀಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ''ಸತ್ತರಸ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾ ಧಮ್ಮಾ ನಿಸ್ಸಾರಣೀಯಂ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸ''ನ್ತಿ ಹಿ ತತ್ಥ ಆಪತ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪುಗ್ಗಲೇನ, ತಥಾ ಅಪುಗ್ಗಲನಿದ್ದೇಸಾಪಿ ದಸ್ಸಿತಾದಸ್ಸಿತಾಪತ್ತಿತೋವ ದುವಿಧಾ। ತತ್ಥ ಅದಸ್ಸಿತಾಪತ್ತಿಕಾ ನಾಮ ಸೇಖಿಯಾ ಧಮ್ಮಾ। ಸೇಸಾ ದಸ್ಸಿತಾಪತ್ತಿಕಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಾಪಿ ದುವಿಧಾ ಅನಿದ್ದಿಟ್ಠಕಾರಕನಿದ್ದಿಟ್ಠಕಾರಕಭೇದತೋ। ತತ್ಥ ಅನಿದ್ದಿಟ್ಠಕಾರಕಾ ನಾಮ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿ ಮುಸಾವಾದ ಓಮಸವಾದ ಪೇಸುಞ್ಞ ಭೂತಗಾಮ ಅಞ್ಞವಾದಕ ಉಜ್ಝಾಪನಕ ಗಣಭೋಜನ ಪರಮ್ಪರಭೋಜನ ಸುರಾಮೇರಯ ಅಙ್ಗುಲಿಪತೋದಕ ಹಸಧಮ್ಮ ಅನಾದರಿಯ ತಲಘಾತಕಜತುಮಟ್ಠಕ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ವಸೇನ ಪಞ್ಚದಸವಿಧಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸೇಸಾನಂ ಪುಗ್ಗಲನಿದ್ದೇಸಾನಂ ವಸೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಕಾರಕಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅನುದ್ದೇಸಪಞ್ಞತ್ತಿಪಿ ಪದಭಾಜನನ್ತರಾಪತ್ತಿವಿನೀತವತ್ಥುಪಟಿಕ್ಖೇಪಪಞ್ಞತ್ತಿಅವುತ್ತಸಿದ್ಧಿವಸೇನ ಛಬ್ಬಿಧಾ ಹೋನ್ತಿ। ತತ್ಥ ''ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಖಾಯಿತಂ ಆಪತ್ತಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸಾ''ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೧) ಏವಮಾದಿಕಾ ಪದಭಾಜನಿಯೇ ಸನ್ದಿಸ್ಸಮಾನಾಪತ್ತಿ **ಪದಭಾಜನಸಿಕ್ಖಾಪದಂ** ನಾಮ। ''ನ ತ್ವೇವ ನಗ್ಗೇನ ಆಗನ್ತಬ್ಬಂ, ಯೋ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ''ತಿಆದಿಕಾ (ಪಾರಾ॰ ೫೧೭) **ಅನ್ತರಾಪತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದಂ** ನಾಮ। ''ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿವಾ ಪಟಿಸಲ್ಲೀಯನ್ತೇನ ದ್ವಾರಂ ಸಂವರಿತ್ವಾ ಪಟಿಸಲ್ಲೀಯಿತು''ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೭೫) ಏವಮಾದಿಕಾ **ವಿನೀತವತ್ಥುಸಿಕ್ಖಾಪದಂ** ನಾಮ। ''ಲೋಹಿತುಪ್ಪಾದಕೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ನಾಸೇತಬ್ಬೋ''ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೧೪) ಏವಮಾದಿಕಾ **ಪಟಿಕ್ಖೇಪಸಿಕ್ಖಾಪದಂ** ನಾಮ। ಖನ್ಧಕೇಸು ಪಞ್ಞತ್ತದುಕ್ಕಟಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಾನಿ **ಪಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದಂ** ನಾಮ। ''ಯಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೀ ನಚ್ಚಂ ವಾ ಗೀತಂ ವಾ ವಾದಿತಂ ವಾ ದಸ್ಸನಾಯ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಪಾಚಿತ್ತಿಯ''ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೮೩೪) ಇಮಿನಾ ವುತ್ತೇನ ''ಯಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೀ ನಚ್ಚೇಯ್ಯ ವಾ ಗಾಯೇಯ್ಯ ವಾ ವಾದೇಯ್ಯ ವಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ''ನ್ತಿ ಏವಮಾದಿಕಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ದಿಸ್ಸಮಾನಂ ಆಪತ್ತಿಜಾತಂ, ವಿನಯಕಮ್ಮಂ ವಾ **ಅವುತ್ತಸಿದ್ಧಿಸಿಕ್ಖಾಪದಂ** ನಾಮ। ಛಬ್ಬಿಧಮ್ಪೇತಂ ಛಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಉದ್ದೇಸಾರಹಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಅನುದ್ದೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ನಾಮಾತಿ

ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಪಞ್ಚಹಿ ಉದ್ದೇಸೇಹಿ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ವಿಸಭಾಗತ್ತಾ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯದುಬ್ಭಾಸಿತಾನಂ, ಸಭಾಗವತ್ಥುಕಮ್ಪಿ ದುಕ್ಕಟಥುಲ್ಲಚ್ಚಯದ್ವಯಂ ಅಸಭಾಗಾಪತ್ತಿಕತ್ತಾ, ಅನ್ತರಾಪತ್ತಿಪಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ನಾನಾವತ್ಥುಕಾಪತ್ತಿಕತ್ತಾ, ಪಟಿಕ್ಖೇಪಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಕೇಸಞ್ಚಿ ವಿನೀತವತ್ಥುಪಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಞ್ಚ ಅದಸ್ಸಿತಾಪತ್ತಿಕತ್ತಾ, ಅದಸ್ಸಿತವತ್ಥುಕತ್ತಾ ಭೇದಾನುವತ್ತಕಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸ, ಅದಸ್ಸಿತಾಪತ್ತಿವತ್ಥುಕತ್ತಾ ಅವುತ್ತಸಿದ್ಧಿಸಿಕ್ಖಾಪದಾನನ್ತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ "ದುವಿಧಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞಾಪನಂ ಉದ್ದೇಸಾನುದ್ದೇಸಭೇದತೋ"ತಿ ಯಂ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಸಮಾಸತೋ ಪಕಾಸಿತಂ ಹೋತಿ।

ತತ್ಥ **ಅಪಞ್ಞತ್ತೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ**ತಿ ಸಉದ್ದೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏಕಚ್ಚೇ ಆಚರಿಯಾ ಏವಂ ಕಿರ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ "ಚತ್ತಾರೋ ಪಾರಾಜಿಕಾ ಕತಿವಸ್ಸಾಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಭಗವತಾ ಪಞ್ಞತ್ತಾತಿಆದಿನಾ ಪುಚ್ಛಂ ಕತ್ವಾ ತೇಸು ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕೋ ವೇಸಾಲಿಯಂ ಪಞ್ಞತ್ತೋ ಪಞ್ಚವಸ್ಸಾಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಹೇಮನ್ತಾನಂ ಪಠಮೇ ಮಾಸೇ ದುತಿಯೇ ಪಕ್ಖೇ ದಸಮೇ ದಿವಸೇ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಪೋರಿಸಾಯ ಛಾಯಾಯ ಪುರತ್ಥಾಭಿಮುಖೇನ ನಿಸಿನ್ನೇನ ಅಡ್ಢತೇರಸಾನಂ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಸುದಿನ್ನಂ ಕಲನ್ದಪುತ್ತಂ ಆರಬ್ಭ ಪಞ್ಞತ್ತೋ"ತಿ, ತಂ ನ ಯುಜ್ಜತಿ, ಕಸ್ಮಾ? -

ಯಸ್ಮಾ ದ್ವಾದಸಮಂ ವಸ್ಸಂ, ವೇರಞ್ಜಾಯಂ ವಸಿ ಜಿನೋ।
ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸುದ್ಧೋ ಸಙ್ಘೋತಿ, ನೇವ ಪಾರಾಜಿಕಂ ತದಾ॥

ಥೇರಸ್ಸ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ, ಸಿಕ್ಖಾಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾಚನಾ।
ತಸ್ಮಿಂ ಸಿದ್ಧಾತಿ ಸಿದ್ಧಾವ, ಗರುಕಾಪತ್ತಿ ನೋ ತದಾ॥

ಓವಾದಪಾತಿಮೋಕ್ಖಞ್ಚ, ಕಿಂ ಸತ್ಥಾ ಚತುವಸ್ಸಿಕೋ।
ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ ಕಿಮಾಣಞ್ಚ, ಸಮತ್ತಂ ಅನುಜಾನಿ ಸೋ॥

ಅಜಾತಸತ್ತುಂ ನಿಸ್ಸಾಯ, ಸಙ್ಘಭೇದಮಕಾಸಿ ಯಂ।
ದೇವದತ್ತೋ ತತೋ ಸಙ್ಘ-ಭೇದೋ ಪಚ್ಛಿಮಬೋಧಿಯಂ॥

ಆರಾಧಯಿಂಸು ಮಂ ಪುಬ್ಬೇ, ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಮುನಿಭಾಸಿತಂ।
ಸುತ್ತಮೇವ ಪಮಾಣಂ ನೋ, ಸೋವ ಕಾಲೋ ಅನಪ್ಪಕೋತಿ॥

ಯಂ ಪನ ವುತ್ತಂ "ಅಥ ಭಗವಾ ಅಜ್ಝಾಚಾರಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಾರಾಜಿಕಂ ವಾ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ವಾ ನ ಪಞ್ಞಪೇಸೀ"ತಿ, ತಂ ಸಕಲಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ನ ಕೇವಲಂ ಸಉದ್ದೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದಮತ್ತಂ, ತೇನ ಸಉದ್ದೇಸಾನುದ್ದೇಸಪಞ್ಞತ್ತಿಭೇದಂ ಸಕಲಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನಾಭಿಪರಾಮಸನಮ್ಪಿ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೋ, ತಥಾಪಿ ಏತಂ ವಿಸೇಸನಿಯಮನತೋ, ಅಚ್ಛನ್ದರಾಗಾಧಿಪ್ಪಾಯತೋ ಚ ವಿಸುಂ ವುತ್ತಂ। ಛನ್ದರಾಗರತ್ತಸ್ಸೇವ ಹಿ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೋ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಅಸುಚಿಪಾನೇ ಪನ ಹತ್ಥಿನಿಯಾ ತಾಪಸಪಸ್ಸಾವಪಾನೇನ **ವಾಲಕಾಬ್ಯೋ** ನಾಮ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ವಾಲಕಾಬ್ಯಸ್ಸ ವತ್ಥು ವತ್ತಬ್ಬಂ। **ಮಣ್ಡಬ್ಯಸ್ಸ** ನಾಭಿಯಾ ಪರಾಮಸನೇನೇವ ಕಿರ। ರೂಪದಸ್ಸನೇ ಪನ ವೇಜ್ಜಕಾ ಆಹು -

"ಥೀನಂ ಸನ್ದಸ್ಸನಾ ಸುಕ್ಕಂ, ಕದಾಚಿ ಚಲಿತೋವರೇ।
ತಂ ಗಾಮಧಮ್ಮಕರಣಂ, ದ್ವಯಸಮಂ ಸಙ್ಗಮಿಯ।
ಗಬ್ಭಾದೀತಿ ಅಯಂ ನಯೋ, ಥೀನಂ ಪುರಿಸದಸ್ಸನಾಸೀತ್ಯುಪನೇಯ್ಯ"॥

ತಥಾಪ್ಯಾಹು -

“ಪುಪ್ಫಿಕೇ ಏಧಿಯ್ಯ ಸುದ್ಧೇ, ಪಸ್ಸಂ ನರಞ್ಚ ಇತ್ಥಿ ತಂ।
ಗಬ್ಭಞ್ಚ ನಯೇತ್ಯುತ್ತ-ಮಿತಿ ತಸ್ಮಾ ಕಾಸೋ ಇತೀ”ತಿ॥

ರಾಜೋರೋಧೋ ವಿಯಾತಿ ಸೀಹಳದೀಪೇ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಇತ್ಥಿಯಾ ತಥಾ ಅಹೋಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಕಿರ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛಿ, ನ ತಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ವಿಸಯೋ ಅಹೋಸಿ ತೇಸಂ ರೂಪಂ ವಿಯ। ತೇನೇವ ಭಿಕ್ಖೂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು “ಕಚ್ಚಿ ನೋ ತ್ವಂ ಆವುಸೋ ಸುದಿನ್ನ ಅನಭಿರತೋ”ತಿ।

೩೯. **ಕಲೀ**ತಿ ಕೋಧೋ, ತಸ್ಸ ಸಾಸನಂ **ಕಲಿಸಾಸನಂ,** ಕಲಹೋ। **ಗಾಮಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಜನಪದಧಮ್ಮಂ ಜನಪದವಾಸೀನಂ ಸಿದ್ಧಿಂ। **ಅತ್ತಾ**ತಿ ಚಿತ್ತಂ, ಸರೀರಞ್ಚ। **ಅಸುತ್ತನ್ತವಿನಿಬದ್ಧ**ನ್ತಿ ವಿನಯಸುತ್ತೇ ಅನಾಗತಂ, ಸುತ್ತಾಭಿಧಮ್ಮೇಸುಪಿ ಅನಾಗತಂ, **ಪಾಳಿವಿನಿಮುತ್ತ**ನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕುಸುಮಮಾಲ**ನ್ತಿ ನಾನಾಗುಣಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। **ರತನದಾಮ**ನ್ತಿ ಅತ್ಥಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಪಟಿಕ್ಖಿಪನಾಧಿಪ್ಪಾಯಾ** ಭದ್ದಾಲಿ ವಿಯ। ಪದನಿರುತ್ತಿಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ನಾಮವೇವಚನಾನೇವ “ನಾಮಂ ನಾಮಕಮ್ಮಂ ನಾಮಧೇಯ್ಯಂ ನಿರುತ್ತೀ”ತಿಆದೀಸು (ಧ॰ ಸ॰ ೧೩೧೫) ವಿಯ। ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ವಿರತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ನಾಮ। ಅಕುಸಲಪಕ್ಖೇ ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಂ ನಾಮ ಚೇತನಾ। ಕುಸಲಪಕ್ಖೇಪಿ ಚೇತನಾಪರಿಯಾಯತೋ **ವಿಭಙ್ಗೇ** “ಸಿಕ್ಖಾಪದ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಙ್ಘಸುಟ್ಠುತಾಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಲೋಕವಜ್ಜಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನೇ ಸಙ್ಘಸುಟ್ಠುತಾ ಹೋತಿ ಪಾಕಟಾದೀನವತೋ। ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನೇ ಸಙ್ಘಫಾಸುತಾ ಹೋತಿ ಪಾಕಟಾನಿಸಂಸತ್ತಾ। ತತ್ಥ ಪಠಮೇನ ದುಮ್ಮಙ್ಕೂನಂ ನಿಗ್ಗಹೋ, ದುತಿಯೇನ ಪೇಸಲಾನಂ ಫಾಸುವಿಹಾರೋ। ಪಠಮೇನ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾನಂ ಆಸವಾನಂ ಪಟಿಘಾತೋ, ದುತಿಯೇನ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾನಂ। ತಥಾ ಪಠಮೇನ ಅಪ್ಪಸನ್ನಾನಂ ಪಸಾದೋ, ದುತಿಯೇನ ಪಸನ್ನಾನಂ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವೋ। “ಪುಬ್ಬೇ ಕತಪುಞ್ಞತಾಯ ಚೋದಿಯಮಾನಸ್ಸ ಭಬ್ಬಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸಾ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ “ಸುದಿನ್ನೋ ತಂ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ, ತೇನೇವ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಅನುಞ್ಞಾತಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ, ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। ತಥಾ ಪಠಮೇನ ಸದ್ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿ, ದುತಿಯೇನ ವಿನಯಾನುಗ್ಗಹೋ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಪಿಚೇತ್ಥ ವತ್ಥುವೀತಿಕ್ಕಮೇ ಯತ್ಥ ಏಕನ್ತಾಕುಸಲಭಾವೇನ, ತಂ ಸಙ್ಘಸುಟ್ಠುಭಾವಾಯ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಲೋಕವಜ್ಜತೋ, ಯತ್ಥ ಪಣ್ಣತ್ತಿಜಾನನೇ ಏವ ಅತ್ಥಾಪತ್ತಿ, ನ ಅಞ್ಞದಾ, ತಂ ಸದ್ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಯಾ ವಾಪಿ ಪಸಾದುಪ್ಪಾದಬುದ್ಧಿಯಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ, ಇತರಞ್ಚ ಸೇಖಿಯಂ, ಇದಂ **ಲೋಕವಜ್ಜಂ** ನಾಮ। ವತ್ಥುನೋ ಪಣ್ಣತ್ತಿಯಾ ವಾ ವೀತಿಕ್ಕಮಚೇತನಾಯಾಭಾವೇಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಕರಣೇ, ಕತ್ತಬ್ಬಸ್ಸ ಅಕರಣೇ ವಾ ಸತಿ ಯತ್ಥ ಆಪತ್ತಿಪ್ಪಸಙ್ಗೋ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸುರಾಪಾನಂ **ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜ**ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಆಗನ್ತುಕವತ್ತಂ, ಆವಾಸಿಕ, ಗಮಿಕ, ಅನುಮೋದನ, ಭತ್ತಗ್ಗ, ಪಿಣ್ಡಚಾರಿಕ, ಆರಞ್ಞಕ, ಸೇನಾಸನ , ಜನ್ತಾಘರ, ವಚ್ಚಕುಟಿ, ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕ, ಉಪಜ್ಝಾಯ, ಅನ್ತೇವಾಸಿಕ, ಆಚರಿಯವತ್ತನ್ತಿ ಏತಾನಿ ಅಗ್ಗಹಿತಗ್ಗಹಣನಯೇನ ಗಣಿಯಮಾನಾನಿ **ಚುದ್ದಸ,** ಏತಾನಿ ಪನ ವಿತ್ಥಾರತೋ **ದ್ವೇಅಸೀತಿ ಮಹಾವತ್ತಾನಿ** ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ಸತ್ತಹಿ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇಹಿ ಸಂವರೋ **ಸಂವರವಿನಯೋ** ಪಣ್ಣತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದಮೇವ। ತತ್ಥ **ಪಣ್ಣತ್ತಿವಿನಯೋ** ಸಮಥವಿನಯತ್ಥಾಯ **ಸಮಥವಿನಯೋ** ಸಂವರವಿನಯತ್ಥಾಯ **ಸಂವರವಿನಯೋ** ಪಹಾನವಿನಯತ್ಥಾಯಾತಿ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಯಂ ಸಙ್ಘಸುಟ್ಠು, ತಂ ಸಙ್ಘಫಾಸೂ**ತಿ ಏಕಮಿವ ವುತ್ತಂ ಸಙ್ಘಸುಟ್ಠುತಾಯ ಸತಿ ಸಙ್ಘಫಾಸು ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ದೀಪನತ್ಥಂ। ಪಕರೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ತೇ ತೇ ಪಯೋಜನವಿಸೇಸಸಙ್ಖಾತಾ ಅತ್ಥವಸಾತಿ ಅತ್ಥವಸಂ **“ಪಕರಣ”**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ದಸಸು ಪದೇಸು ಏಕೇಕಂ ಮೂಲಂ ಕತ್ವಾ ದಸಕ್ಖತ್ತುಂ ಯೋಜನಾಯ ಪದಸತಂ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಪಚ್ಛಿಮಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ ವಸೇನ **ಅತ್ಥಸತಂ** ಪುರಿಮಸ್ಸ ವಸೇನ **ಧಮ್ಮಸತಂ** ಅತ್ಥಜೋತಿಕಾನಂ ನಿರುತ್ತೀನಂ ವಸೇನ ನಿರುತ್ತಿಸತಂ, ಧಮ್ಮಭೂತಾನಂ ನಿರುತ್ತೀನಂ ವಸೇನ ನಿರುತ್ತಿಸತನ್ತಿ **ದ್ವೇ ನಿರುತ್ತಿಸತಾನಿ,** ಅತ್ಥಸತೇ ಞಾಣಸತಂ, ಧಮ್ಮಸತೇ ಞಾಣಸತಂ ದ್ವೀಸು ನಿರುತ್ತಿಸತೇಸು ದ್ವೇ ಞಾಣಸತಾನೀತಿ **ಚತ್ತಾರಿ ಞಾಣಸತಾನಿ** ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಏತ್ಥ **ಸಙ್ಘಸುಟ್ಠುತಾ**ತಿ ಧಮ್ಮಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸುಟ್ಠುಭಾವೋತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಅತ್ಥಪದಾನೀತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾ। ಧಮ್ಮಪದಾನೀತಿ ಪಾಳೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ ಕಿರ।

ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮನ್ತಿ ಏವಂ ಬಹುಲನಯೇನ ಲದ್ಧನಾಮಕಂ ಸಕಸಮ್ಪಯೋಗೇನ, ಪರಸಮ್ಪಯೋಗೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ ನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಸಕಮಗ್ಗೇ ವಾ ಪರಮಗ್ಗೇ ವಾ ಪರನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಸಕಮಗ್ಗೇ ಏವ ಪವೇಸಪವಿಟ್ಠಠಿತುದ್ಧರಣೇಸು ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಏಕಂ ಪಟಿಸಾದಿಯನವಸೇನ ಸೇವೇಯ್ಯ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ ಅಸಂವಾಸೋತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಪವೇಸಾದೀನಿ ಚತ್ತಾರಿ ವಾ ತೀಣಿ ವಾ ದ್ವೇ ವಾ ಏಕಂ ವಾ ಪಟಿಸೇವೇಯ್ಯ, ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ 'ಸೋ ಚೇ ಪವೇಸನಂ ಸಾದಿಯತಿ, ಪವಿಟ್ಠಂ, ಠಿತಂ, ಉದ್ಧರಣಂ ಸಾದಿಯತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸಾ'ತಿಆದೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೯) ವದನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಮತೇನ ಚತೂಸುಪಿ ಚತಸ್ಸೋ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಯೋ ಆಪಜ್ಜತಿ। ತೇಯೇವ ಏವಂ ವದನ್ತಿ "ಆಪಜ್ಜತು ಮೇಥುನಧಮ್ಮಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಯಾ ತಬ್ಭಾಗಿಯಾ"ತಿ, "ಅತ್ತನೋ ವೀತಿಕ್ಕಮೇ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಂ, ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾಪತ್ತಿಞ್ಚ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಗಹಟ್ಠಕಾಲೇ ಮೇಥುನಾದಿಪಾರಾಜಿಕಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪುನ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಏಕಂ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾಪತ್ತಿಂ ಏಕಮನೇಕಂ ವಾ ಪಟಿಕರಿತ್ವಾವ ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಯಸ್ಮಾ ನಿರಾಪತ್ತಿಕೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಗಹಟ್ಠಕಾಲೇ ಸಾಪತ್ತಿಕೋವಾತಿ ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನಸ್ಸಾಪಿ ಅತ್ಥೇವ ಆಪತ್ತಿವುಟ್ಠಾನಂ। ವುಟ್ಠಾನದೇಸನಾಹಿ ಪನ ಅಸುಜ್ಝನತೋ 'ಪಯೋಗೇ ಪಯೋಗೇ ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸಾ'ತಿ ನ ವುತ್ತಂ ಗಣನಪಯೋಜನಾಭಾವತೋ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನ ವುತ್ತಂ, ಅಥ ಖೋ **ಪದಭಾಜನೇ** 'ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸಾ'ತಿ ವಚನೇನಾಯಮತ್ಥೋ ಸಿದ್ಧೋ"ತಿ ಯುತ್ತಿಞ್ಚ ವದನ್ತಿ। ಯದಿ ಏವಂ **ಮಾತಿಕಾಯಮ್ಪಿ** "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವೇಯ್ಯ ಪಾರಾಜಿಕ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸ ಅನವಸೇಸವಚನಮ್ಪಿ ನ ಯುಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಹಿ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇ ಭಿಕ್ಖುಗಣನಞ್ಚ ಅನವಸೇಸೇತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಅನವಸೇಸವಚನನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ಪವೇಸೇವ ಆಪತ್ತಿ, ನ ಪವಿಟ್ಠಾದೀಸು, ತಮೇವೇಕಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಯಸ್ಸ ಸಿಯಾ ಆಪತ್ತೀ"ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಮ್ಪಿ ಅನ್ತೋ ಕತ್ವಾ ನಿದಾನುದ್ದೇಸೇ ವಚನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಮಾ **ಮಾತಿಕಾಯಂ** "ಪಾರಾಜಿಕ"ನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಪುಗ್ಗಲನಿದ್ದೇಸವಚನಂ ತೇನ ಸರೀರಬನ್ಧನೇನ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಅಭಬ್ಬಭಾವದೀಪನತ್ಥಂ। "ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸಾ"ತಿ **ಪದಭಾಜನೇ** ವಚನಂ ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನಸ್ಸಾಪಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸ ಅಸಂವಾಸಸ್ಸ ಸತೋ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕಭಾವದೀಪನತ್ಥಂ। ನ ಹಿ ಸೋ ಸಂವಾಸಂ ಸಾದಿಯನ್ತೋಪಿ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖು"ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನೇವಾಹ "ಅಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಞ್ಞತರಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋ, ತಞ್ಚೇ ಸುದ್ಧದಿಟ್ಠಿ ಸಮಾನೋ ಅನೋಕಾಸಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಅಕ್ಕೋಸಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವದೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಓಮಸವಾದೇನ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೮೯)। ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ತದಭಾವತೋ ಸಿದ್ಧೋ ಸೋ "ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖು"ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತೀತಿ। ತೇನ ಪದಸೋಧಮ್ಮಂ ಸಹಸೇಯ್ಯಞ್ಚ ನ ಜನೇತಿ, ಭಿಕ್ಖುಪೇಸುಞ್ಞಾದಿಞ್ಚ ಜನೇತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇಸು ಪನ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸತೋ ವುಟ್ಠಾನವಿಧಿವಿಸೇಸದಸ್ಸನತ್ಥಂ "ಅಯಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೀ...ಪೇ॰... ಆಪನ್ನಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೬೭೯) ಪುಗ್ಗಲನಿದ್ದೇಸಂ ಕತ್ವಾಪಿ ಪಾರಾಜಿಕತೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯನ್ತರದಸ್ಸನತ್ಥಂ "ನಿಸ್ಸಾರಣೀಯಂ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸ"ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೬೭೯) ಆಪತ್ತಿನಾಮಗ್ಗಹಣಞ್ಚ ಕತಂ। ಏತ್ತಾವತಾ ಸಪುಗ್ಗಲನಿದ್ದೇಸೇ ದಸ್ಸಿತಾದಸ್ಸಿತಾಪತ್ತಿದುಕಂ ವಿತ್ಥಾರಿತಂ ಹೋತಿ। ಅಪುಗ್ಗಲನಿದ್ದೇಸೇಸು ಸೇಖಿಯೇಸು ಆಪತ್ತಿಯಾ ದಸ್ಸನಕಾರಣಂ ಸೇಖಿಯಾನಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯ**ಮೇವ ವುತ್ತಂ। ತದಭಾವತೋ ಇತರೇಸು ಆಪತ್ತಿದಸ್ಸನಂ ಕತಂ। ಅಪುಗ್ಗಲನಿದ್ದೇಸೇಸುಪಿ ದಸ್ಸಿತಾದಸ್ಸಿತಾಪತ್ತಿದುಕಞ್ಚ ವಿತ್ಥಾರಿತಂ ಹೋತೀತಿ।

ಪಠಮಪಞ್ಞತ್ತಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸುದಿನ್ನಭಾಣವಾರಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ಮಕ್ಕಟೀವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೦-೧. ದುತಿಯಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂ "ಇಧ ಮಲ್ಲಾ ಯುಜ್ಝನ್ತೀ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಪಟಿಸೇವತೀತಿ ವತ್ತಮಾನವಚನಂ ಪಚುರಪಟಿಸೇವನವಸೇನ ವುತ್ತಂ, "ತಞ್ಚ ಖೋ ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿಯಾ, ನೋ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾಯಾ"ತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣತ್ಥಮ್ಪಿ ಪಠಮಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿಂ

ಅತ್ತನೋ ಮಿಚ್ಛಾಗಾಹೇನ ವಾ ಲೇಸಓಡ್ಡನತ್ಥಾಯ ವಾ ಏವಮಾಹ। ಪರಿಪುಣ್ಣತ್ಥತಂಯೇವ ನಿಯಮೇತುಂ "ನನು ಆವುಸೋ ತಥೇವ ತಂ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತೇನೇವ ಮಕ್ಕಟೀವತ್ಥು ವಿನೀತವತ್ಥೂಸು ಪಕ್ಖಿತ್ತಂ ಅವಿಸೇಸತ್ತಾ, ತಥಾ ವಜ್ಜಿಪುತ್ತಕವತ್ಥು। ವಿಚಾರಣಾ ಪನೇತ್ಥ ತತಿಯಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂ ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ। "ನನು, ಆವುಸೋ, ಭಗವತಾ ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನಾ"ತಿಆದಿ ನ ಕೇವಲಂ ಸಉದ್ದೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದೇನೇವ ಸಿದ್ಧಂ, "ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾದೀಸುಪಿ ಪಾರಾಜಿಕ"ನ್ತಿ ಅನುದ್ದೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದೇನಪಿ ಸಿದ್ಧನ್ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ ಯದಿ ಸಉದ್ದೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಸಾವಸೇಸನ್ತಿ ಪಞ್ಞಪೇಸಿ, ಇಮಿನಾ ಅನುದ್ದೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದೇನಾಪಿ ಕಿಂ ನ ಸಿದ್ಧನ್ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। "ತೇನ ಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ತದೇವ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಠಮಪಞ್ಞತ್ತಮೇವ ಲೇಸತ್ಥಿಕಾನಂ ಅಲೇಸೋಕಾಸಂ ಕತ್ವಾ ಆಮೇಡಿತತ್ಥಂ ಕತ್ವಾ ಪಞ್ಞಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಞ್ಞಥಾ "ಅಞ್ಞವಾದಕೇ ವಿಹೇಸಕೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಪಾಚಿ॰ ೧೦೧) ವಿಯ ವತ್ಥುದ್ವಯೇನ ಆಪತ್ತಿದ್ವಯಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ನ ಚಾಪಜ್ಜತಿ, ಸೋ ಏವತ್ಥೋ ಅಞ್ಞೇನಾಪಿ ವಚನೇನ ಸುಪ್ಪಕಾಸಿತೋ, ಸುಪರಿಬ್ಯತ್ತಕರಣತ್ಥೇನ ದಳ್ಹತರೋ ಕತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತತಿಯಪಞ್ಞತ್ತಿಯಮ್ಪಿ ಅಞ್ಞೇಸು ಚ ಏವಂ ವಿಸುದ್ಧೋ।

ಯಸ್ಸ ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇತಿಆದಿಮ್ಹಿ ಪನ ಗಣ್ಠಿಪದನಯೋ ತಾವ ಪಠಮಂ ವುಚ್ಚತಿ, **ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇ**ತಿ ಸುರಾಪಾನಾದಿಅಚಿತ್ತಕೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಸಚಿತ್ತಕೇಸು ಪನ ಯಂ ಏಕನ್ತಮಕುಸಲೇನೇವ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿತಞ್ಚ। ಉಭಯಂ ಲೋಕವಜ್ಜಂ ನಾಮ। ಸುರಾಪಾನಸ್ಮಿಞ್ಹಿ "ಸುರಾ"ತಿ ವಾ "ಪಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವಾ ಜಾನಿತ್ವಾ ಪಿವನೇ ಅಕುಸಲಮೇವ, ತಥಾ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಗನ್ಧವಣ್ಣಕತ್ಥಾಯ ಲೇಪನೇ, ಭೇಸಜ್ಜತ್ಥಾಯ ಲೇಪನೇ ಅದೋಸತ್ತಾ "ಅವಿಚಾರಣೀಯ"ನ್ತಿ ಏತ್ತಕಂ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ "ಜಾನಿತ್ವಾ"ತಿ ವುತ್ತವಚನಂ ನ ಯುಜ್ಜತಿ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಸ್ಸಾಪಿ ಲೋಕವಜ್ಜಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ಇಮಂ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗಂ ಪರಿಹರಿತುಕಾಮತಾಯ **ವಜಿರಬುದ್ಧಿತ್ಥೇರಸ್ಸ ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ "ಇಧ ಸಚಿತ್ತಕನ್ತಿ ಚ ಅಚಿತ್ತಕನ್ತಿ ಚ ವಿಚಾರಣಾ ವತ್ಥುವಿಜಾನನೇಯೇವ ಹೋತಿ, ನ ಪಞ್ಞತ್ತಿವಿಜಾನನೇ। ಯದಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿವಿಜಾನನೇ ಹೋತಿ, ಸಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಲೋಕವಜ್ಜಾನೇವ ಸಿಯುಂ, ನ ಚ ಸಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಲೋಕವಜ್ಜಾನಿ , ತಸ್ಮಾ ವತ್ಥುವಿಜಾನನೇಯೇವ ಹೋತೀ"ತಿ, ಇದಂ ಯುಜ್ಜತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಸೇಖಿಯೇಸು ಪಞ್ಞತ್ತಿಜಾನನಮೇವ ಪಮಾಣಂ, ನ ವತ್ಥುಮತ್ತಜಾನನನ್ತಿ, ಯಂ ಪನ ತತ್ಥೇವ ವುತ್ತಂ "ಪಸುತ್ತಸ್ಸ ಮುಖೇ ಕೋಚಿ ಸುರಂ ಪಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯ, ಅನ್ತೋ ಚೇ ಪವಿಸೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ, ತತ್ಥ ಯಥಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಅಧಕ್ಖಕಂ ಉಬ್ಭಜಾಣುಮಣ್ಡಲಂ ಪರಸ್ಸ ಆಮಸನಾದಿಕಾಲೇ ಕಾಯಂ ಅಚಾಲೇತ್ವಾ ಚಿತ್ತೇನೇವ ಸಾದಿಯನ್ತಿಯಾ ಆಪತ್ತಿ 'ಕಿರಿಯಾವ ಹೋತೀ'ತಿ ವುತ್ತಾ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಕಿರಿಯಸಮ್ಭವತೋ, ತಥಾ ಅಯಮ್ಪಿ ತದಾ ಕಿರಿಯಾವ ಹೋತೀ"ತಿ, ತಂ ಸುವಿಚಾರಿತಂ ಅನೇಕನ್ತಾಕುಸಲಭಾವಸಾಧನತೋ। ಸುರಾಪಾನಾಪತ್ತಿಯಾ ಏಕನ್ತಾಕುಸಲತಾ ಪನ ಮಜ್ಜಸಞ್ಞಿನೋಪಿ ಸಕಿಂ ಪಯೋಗೇನ ಪಿವತೋ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಾ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ - ಸಿಕ್ಖಾಪದಸೀಸೇನ ಆಪತ್ತಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಯಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಸಚಿತ್ತಕಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಅಕುಸಲಮೇವ ಹೋತಿ, ತಂ ಲೋಕವಜ್ಜಂ। ಸಚಿತ್ತಕಾಚಿತ್ತಕಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಅಚಿತ್ತಕಸ್ಸ ಚ ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇ ಚಿತ್ತಂ ಅಕುಸಲಮೇವ ಹೋತಿ, ತಮ್ಪಿ ಸುರಾಪಾನಾದಿ ಲೋಕವಜ್ಜನ್ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ "ಯಸ್ಸ ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇ ಚಿತ್ತಂ ಅಕುಸಲಮೇವ ಹೋತಿ, ತಂ ಲೋಕವಜ್ಜ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇತಿ ಹಿ ಇದಂ ವಚನಂ ಅಚಿತ್ತಕಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ನ ಹಿ ಏಕಂಸತೋ ಸಚಿತ್ತಕಸ್ಸ ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇತಿ ವಿಸೇಸನೇ ಪಯೋಜನಂ ಅತ್ಥಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಸ್ಸ ಪಞ್ಞತ್ತಿಜಾನನಚಿತ್ತೇನ ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇ ಚಿತ್ತಂ ಅಕುಸಲಮೇವ, ವತ್ಥುಜಾನನಚಿತ್ತೇನ ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇ ಚಿತ್ತಂ ಸಿಯಾ ಕುಸಲಂ ಸಿಯಾ ಅಕುಸಲಂ ಸಿಯಾ ಅಬ್ಯಾಕತಂ, ತಸ್ಮಾ "ತಸ್ಸ ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇ ಚಿತ್ತಂ ಅಕುಸಲಮೇವಾ"ತಿ ನ ವುಚ್ಚತೀತಿ "ಸೇಸಂ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಧಿಮಾನೇ ವೀತಿಕ್ಕಮಾಭಾವಾ, ಸುಪಿನನ್ತೇ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕತ್ತಾ ಸುಪಿನನ್ತೇ ವಿಜ್ಜಮಾನಾಪಿ ವೀತಿಕ್ಕಮಭಾಯಾ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಭಾವೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇದಂ ಪನ ವಚನಂ ದಳ್ಹೀಕಮ್ಮಸಿಥಿಲಕರಣಪ್ಪಯೋಜನತ್ತಾ ಚ ವುತ್ತಂ, ತೇನ ಯಂ ವುತ್ತಂ ಬಾಹಿರನಿದಾನಕಥಾಧಿಕಾರೇ "ದಳ್ಹೀಕಮ್ಮಸಿಥಿಲಕರಣಪ್ಪಯೋಜನಾತಿ ಯೇಭುಯ್ಯತಾಯ ವುತ್ತ"ನ್ತಿಆದಿ, ತಂ ಸುವುತ್ತಮೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಮಕ್ಕಟೀವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ವಜ್ಜಿಪುತ್ತಕವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೪೩-೪. ವಜ್ಜೀಸು ಜನಪದೇಸು ವಸನ್ತಾ **ವಜ್ಜಿನೋ** ನಾಮ, ತೇಸಂ ಪುತ್ತಾ। **ಯಾವದತ್ಥನ್ತಿ** ಯಾವತಾ ಅತ್ಥೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ಯಂ ವುತ್ತಂ "ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ದುಬ್ಬಲ್ಯಂಅನಾವಿಕತ್ವಾ"ತಿ, ತಂ ಕಾಮಂ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನೇ, ತದೇಕಟ್ಠೇ ಚ ದುಬ್ಬಲ್ಯಾವಿಕರಣೇ ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಸತಿ ಯುಜ್ಜತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ। ತಥಾಪಿ ಇದಾನಿ ಪಞ್ಞಪೇತಬ್ಬಂ ಉಪಾದಾಯ ವುತ್ತಂ, ಕಥಞ್ಚಿ ನಾಮ ಛಬ್ಬಗ್ಗಿಯಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ಧಾರೇಸ್ಸನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೫೯), ಆಳವಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಕುಟಿಯೋ ಕಾರಾಪೇನ್ತಿ ಅಪ್ಪಮಾಣಿಕಾಯೋ (ಪಾರಾ॰ ೩೪೨), ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ದ್ವೇ ವಸ್ಸಾನಿ ಛಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅಸಿಕ್ಖಿತಸಿಕ್ಖಂ ಸಿಕ್ಖಮಾನಂ ವುಟ್ಠಾಪೇನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೧೦೭೭), ಸಙ್ಘೇನ ಅಸಮ್ಮತಂ ವುಟ್ಠಾಪೇನ್ತೀತಿಆದಿ (ಪಾಚಿ॰ ೧೦೮೪) ವಿಯ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ನ ಹಿ ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ವಿಕಪ್ಪನಂ ವಾ ಅನುಞ್ಞಾತಂ। ಯದಭಾವಾ ಅತಿರೇಕಚೀವರನ್ತಿ ವದೇಯ್ಯ, ಪಮಾಣಂ ವಾ ನ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ಯದಭಾವಾ ಅಪ್ಪಮಾಣಿಕಾಯೋತಿ ವದೇಯ್ಯ, ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। "ಉಲ್ಲುಮ್ಪತು ಮಂ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ ಅನುಕಮ್ಪಂ ಉಪಾದಾಯಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೭೧, ೧೨೬) ಉಪಸಮ್ಪದಂ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸಮನನ್ತರಮೇವ "ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಮೇಥುನೋ ಧಮ್ಮೋ ನ ಪಟಿಸೇವಿತಬ್ಬೋ, ಅಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯೋ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೨೯) ಚ ಪಞ್ಞತ್ತೇನ ಅಸ್ಸಮಣಾದಿಭಾವಂ ಉಪಗನ್ತುಕಾಮೇನ ನನು ಪಠಮಂ ಅಜ್ಝುಪಗತಾ ಸಿಕ್ಖಾ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಬ್ಬಾ, ತತ್ಥ ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ವಾ ಆವಿಕಾತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತೇ ಪನ "ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅನಾವಿಕತ್ವಾ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವಿಂಸೂ"ತಿ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಓಕಾಸಕರಣತ್ಥಂ ವಾ ತಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। "ಸೋ ಆಗತೋ ನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಏತ್ಥೇವ ವುತ್ತಂ, ತಥಾಪಿ ಇತರೇಸುಪಿ ಪಾರಾಜಿಕೇಸು ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ನ ಹಿ ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅನಾವಿಕತ್ವಾ ಯೋ ಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥುಂ ಅದಿನ್ನಂ ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಂ ಆದಿಯತಿ, ಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹಂ ವಾ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇತಿ, ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಂ ವಾ ಉಲ್ಲಪತಿ, ಸೋ ಆಗತೋ ನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ। ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿ ಹಿ ದಳ್ಹೀಕಮ್ಮಸಿಥಿಲಕಮ್ಮಕರಣಪ್ಪಯೋಜನಾ। ಸಾ ಹಿ ಯಸ್ಸ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಹೋತಿ ಅಞ್ಞಾ ವಾ ಆಪತ್ತಿ, ತಸ್ಸ ನಿಯಮದಸ್ಸನಪ್ಪಯೋಜನಾತಿಲಕ್ಖಣಾನುಪಞ್ಞತ್ತಿಕತ್ತಾ। ಏವಞ್ಚ ಅನ್ತೇ ಅವತ್ವಾ ಆದಿಮ್ಹಿ ವುತ್ತಾ "ಗಾಮಾ ವಾ ಅರಞ್ಞಾ ವಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೯೧) ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿ ವಿಯ। ಪರಿಪುಣ್ಣೇ ಪನೇತಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ –

> "ನಿದಾನಾ ಮಾತಿಕಾಭೇದೋ, ವಿಭಙ್ಗೋ ತಂನಿಯಾಮಕೋ।
> ತತೋ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಭೇದೋ, ಅನಾಪತ್ತಿ ತದಞ್ಞಥಾ"ತಿ॥ –

ಅಯಂ ನಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ಸುದಿನ್ನವತ್ಥು ಮಕ್ಕಟಿವತ್ಥು ವಜ್ಜಿಪುತ್ತಕವತ್ಥು ಚಾತಿ ತಿಪ್ಪಭೇದಂ ವತ್ಥು ಇಮಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ನಿದಾನಂ ನಾಮ, ತತೋ ನಿದಾನಾ "ಯೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖು, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ…ಪೇ॰… ಅಸಂವಾಸೋ"ತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಮಾತಿಕಾಯ ಭೇದೋ ಜಾತೋ। ತತ್ಥ ಹಿ "ಅನ್ತಮಸೋ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾಯಾ"ತಿ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗವಚನೇನ "ಸಚ್ಚಂ, ಆವುಸೋ, ಭಗವತಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಇತ್ಥಿಯಾ ನೋ ಪುರಿಸೇ ನೋ ಪಣ್ಡಕೇ ನೋ ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕೇ ಚಾ"ತಿ ಮಕ್ಕಟಿಪಾರಾಜಿಕೋ ವಿಯ ಅಞ್ಞೋಪಿ ಲೇಸಂ ಓಡ್ಡೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಅಲೇಸೋಕಾಸಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ। ಮಕ್ಕಟಿವತ್ಥುಸಙ್ಖಾತಾ ನಿದಾನಾ "ಅನ್ತಮಸೋ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾಯಪೀ"ತಿ ಮಾತಿಕಾವಚನಭೇದೋ ನ ಇತ್ಥಿಯಾ ಏವ ಮೇಥುನಸಿದ್ಧಿದಸ್ಸನತೋ ಕತೋ, ತಸ್ಮಾ **ವಿಭಙ್ಗೋ ತಂನಿಯಾಮಕೋ** ತಸ್ಸಾ ಮಾತಿಕಾಯ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ಥನಿಯಾಮಕೋ ವಿಭಙ್ಗೋ। **ವಿಭಙ್ಗೇ** ಹಿ "ತಿಸ್ಸೋ ಇತ್ಥಿಯೋ। ತಯೋ ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಾ। ತಯೋ ಪಣ್ಡಕಾ। ತಯೋ ಪುರಿಸಾ। ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿಯಾ ತಯೋ ಮಗ್ಗೇ…ಪೇ॰… ತಿರಚ್ಛಾನಗತಪುರಿಸಸ್ಸ ದ್ವೇ ಮಗ್ಗೇ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೫೬) ನಯೇನ ಸಬ್ಬಲೇಸೋಕಾಸಂ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ನಿಯಮೋ ಕತೋ।

ಏತ್ಥಾಹ – ಯದಿ ಏವಂ ಸಾಧಾರಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಸೇನ ವಾ ಲಿಙ್ಗಪರಿವತ್ತನವಸೇನ ವಾ ನ ಕೇವಲಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ, ಭಿಕ್ಖುನೀನಮ್ಪಿ "ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ"ತಿ ವಿಭಙ್ಗೇ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ। ತದವಚನೇನ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಪಾತುಭಾವೇನ ಭಿಕ್ಖುಭಾವೇ ಠಿತಾ

ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ "ನಾಹಂ ಉಪಸಮ್ಪದಕಾಲೇ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನಾ, ತಸ್ಮಾ ನ ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಸಿಕ್ಖಾಪಿ ಮೇಥುನಧಮ್ಮೇನ ಪಾರಾಜಿಕಾ ಹೋಮೀ"ತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ತಥಾ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ಭಿಕ್ಖುನೀನಮ್ಪಿ "ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಭಿಕ್ಖುನೀನಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಞ್ಚಾನಿಟ್ಠಂ। ಇದಂ ಅಪರಂ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗೋತಿ "ಸಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಸಾಧಾರಣಾನೇವ, ನಾಸಾಧಾರಣಾನೀ"ತಿ। ಅಪಿಚಾಯಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋವಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಂಯೇವ ಉಪಜ್ಝ"ನ್ತಿಆದಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೯) ವುತ್ತಂ, ಅಪಿಚ ಯೋ ತಥಾ ಲೇಸಂ ಓಡ್ಡೇತ್ವಾ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವನ್ತೋ ವಜ್ಜಿಪುತ್ತಕಾ ವಿಯ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ। ತೇ ಹಿ "ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ"ತಿ ವಚನಾಭಾವೇ ಸತಿ "ಆಪತ್ತಿಂ ತುಮ್ಹೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಪನ್ನಾ ಪಾರಾಜಿಕ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಾ ಭಗವತಾ। ಏತ್ಥ ಪನ "ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಕೇಚಿ ಭಿಕ್ಖುಲಿಙ್ಗೇ ಠಿತಾ, "ಇದಾನಿ ಚೇಪಿ ಮಯಂ, ಭನ್ತೇ ಆನನ್ದ, ಲಭೇಯ್ಯಾಮ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಲಭೇಯ್ಯಾಮ ಉಪಸಮ್ಪದ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಕೇಚಿ ವಿಬ್ಭನ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ತತೋ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಭೇದೋ**ತಿ ತತೋ ವಿಭಙ್ಗತೋ "ಅಕ್ಖಾಯಿತೇ ಸರೀರೇ ಪಾರಾಜಿಕಂ, ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಖಾಯಿತೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯ"ನ್ತಿಆದಿ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಭೇದೋ ಹೋತಿ। **ಅನಾಪತ್ತಿ ತದಞ್ಞಥಾ**ತಿ ತತೋ ಏವ ವಿಭಙ್ಗತೋ ಯೇನಾಕಾರೇನ ಆಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ, ತತೋ ಅಞ್ಞೇನಾಕಾರೇನ ಅನಾಪತ್ತಿಭೇದೋವ ಹೋತಿ। "ಸಾದಿಯತಿ ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸ, ನ ಸಾದಿಯತಿ ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ಹಿ ವಿಭಙ್ಗೇ ಅಸತಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಸಮಾಸತೋ ಗಾಥಾತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಪನ -

"ನಿದಾನಮಾತಿಕಾಭೇದೋ, ವಿಭಙ್ಗಸ್ಸ ಪಯೋಜನಂ।
ಅನಾಪತ್ತಿಪಕಾರೋ ಚ, ಪರಮೋ ನಿಪ್ಪಯೋಜನೋ"ತಿ॥ -

ಇಮಂ ನಯಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾವ ಸಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಅತ್ಥೋ ಪಕಾಸಿತಬ್ಬೋ। ಕಥಂ? ಭಗವತಾ ಪನ ಯೇನಾಕಾರೇನ ಯಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞಾಪಿತಂ, ತಸ್ಸ ಆಕಾರಸ್ಸ ಸಮತ್ಥಂ ವಾ ಅಸಮತ್ಥಂ ವಾತಿ ದುವಿಧಂ ನಿದಾನಂ, ಅಯಂ **ನಿದಾನಭೇದೋ**। ಮಾತಿಕಾಪಿ ನಿದಾನಾಪೇಕ್ಖಾ ನಿದಾನಾನಪೇಕ್ಖಾತಿ ದುವಿಧಾ। ತತ್ಥ ಚತುತ್ಥಪಾರಾಜಿಕಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ನಿದಾನಾಪೇಕ್ಖಾನಿ। ನ ಹಿ ವಗ್ಗುಮುದಾತೀರಿಯಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಯಮೇವ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಅಸನ್ತಂ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಂ ಮುಸಾವಾದಲಕ್ಖಣಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಭಾಸಿಂಸು। ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಹಿ ತೇ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಸ್ಸ ಗಿಹೀನಂ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿಂಸು, ನ ಚ ತಾವತಾ ಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥು ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ತೇನ ಲೇಸೇನ ಭಗವಾ ತಂ ವತ್ಥುಂ ನಿದಾನಂ ಕತ್ವಾ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಪಞ್ಞಪೇಸಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ "ನಿದಾನಾಪೇಕ್ಖ"ನ್ತಿ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ನಿದಾನಾಪೇಕ್ಖಾನಿ ಇತ್ವಾ ತಬ್ಬಿಪರೀತಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ನಿದಾನಾನಪೇಕ್ಖಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ, ಅಯಂ **ಮಾತಿಕಾಭೇದೋ**।

ನಾನಪ್ಪಕಾರತೋ ಮೂಲಾಪತ್ತಿಪ್ಪಹೋನಕವತ್ಥುಪಯೋಗಚಿತ್ತನಿಯಾಮದಸ್ಸನವಸೇನ ಮಾತಿಕಾಯ ವಿಭಜನಭಾವದೀಪನತ್ಥಂ ತೇಸಂ ಅಪ್ಪಹೋನಕತಾಯ ವಾ ತದಙ್ಞತರವೇಕಲ್ಲತಾಯ ವಾ ವೀತಿಕ್ಕಮೇ ಸತಿ ಆಪತ್ತಿಭೇದದಸ್ಸನತ್ಥಂ, ಅಸತಿ ಅನಾಪತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಞ್ಚಾತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ತಯೋ ಅತ್ಥವಸೇ ಪಟಿಚ್ಚ ಮಾತಿಕಾಯ ವಿಭಜನಂ ವಿಭಙ್ಗೋ ಆರಭೀಯತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥ ಪನ "ಭಿಕ್ಖಕೋತಿ ಭಿಕ್ಖು, ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯಂ ಅಜ್ಝುಪಗತೋತಿ ಭಿಕ್ಖು, ಭಿನ್ನಪಟಧರೋತಿ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಕೇವಲಂ ಬ್ಯಞ್ಜನತ್ಥದೀಪನವಸೇನ ಪವತ್ತೋ ವಾ, "ಸಮಞ್ಞಾಯ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಸಮ್ಭವಂ ಅನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾಪಿ ಕೇವಲಂ ಭಿಕ್ಖು ನಾಮ ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನದೀಪನವಸೇನ ಪವತ್ತೋ ವಾ, "ಏಹಿ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಭಿಕ್ಖು, ಸರಣಗಮನೇಹಿ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ಭಿಕ್ಖು, ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಉಪಸಮ್ಪದಾನನ್ತರೇನಾಪಿ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಸಿದ್ಧಿದೀಪನವಸೇನ ಪವತ್ತೋ ವಾ, "ಭದ್ರೋ ಭಿಕ್ಖು, ಸಾರೋ ಭಿಕ್ಖು, ಸೇಕ್ಖೋ ಭಿಕ್ಖು, ಅಸೇಕ್ಖೋ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಭಿಕ್ಖುಕರಣೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಭಿಕ್ಖುದೀಪನವಸೇನ ಪವತ್ತೋ ವಾ ವಿಭಙ್ಗೋ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತೋ ಸಬ್ಬಸಾಮಞ್ಞಪದತ್ತಾ, ತಥಾ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದಾದೀಸು ಸದ್ದಾರವಸೇನ, ಅಧಿಕರಣದಸ್ಸನಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತೋ ಚ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತೋ ಇತರತ್ಥ ತದಭಾವತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತತ್ಥ ತಿಸ್ಸೋ ಇತ್ಥಿಯೋತಿಆದಿ ವತ್ಥುನಿಯಮದಸ್ಸನವಸೇನ ಪವತ್ತೋ, ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿಯಾ ತಯೋ ಮಗ್ಗೇ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸಾತಿಆದಿ ಪಯೋಗನಿಯಮದಸ್ಸನವಸೇನ ಪವತ್ತೋ, ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಸೇವನಚಿತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಿತೇತಿಆದಿ ಚಿತ್ತನಿಯಮದಸ್ಸನವಸೇನ ಪವತ್ತೋ, ಸಾದಿಯತಿ ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸ, ನ ಸಾದಿಯತಿ ಅನಾಪತ್ತೀತಿಆದಿ ವತ್ಥುಪಯೋಗನಿಯಮೇ ಸತಿ ಚಿತ್ತನಿಯಮಭಾವಾಭಾವವಸೇನ ಆಪತ್ತಾನಾಪತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಪವತ್ತೋ, ಮತಂ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಖಾಯಿತಂ ಆಪತ್ತಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸಾತಿಆದಿ ವತ್ಥುಸ್ಸ ಅಪ್ಪಹೋನಕತಾಯ ವೀತಿಕ್ಕಮೇ ಆಪತ್ತಿಭೇದದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಪವತ್ತೋ, ನ ಸಾದಿಯತಿ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಚಿತ್ತನಿಯಮವೇಕಲ್ಲೇನ ವೀತಿಕ್ಕಮಾಭಾವಾ ಅನಾಪತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಪವತ್ತೋತಿ। ಏವಂ ಇತರೇಸುಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಯಥಾಸಮ್ಭವನಯೋ ಅಯನ್ತಿ ಪಯೋಜನೋ ವಿಭಙ್ಗೋ।

ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೋ ಪನ ಮೂಲಾಪತ್ತಿತೋ, ತದಙ್ಗೇಕದೇಸತೋ, ಸಬ್ಬಾಪತ್ತಿತೋ ಚ ಅನಾಪತ್ತಿದೀಪನವಸೇನ ತಿವಿಧೋ। ತತ್ಥ ಯೋ ಪರಮೋ, ಸೋ ವಿಭಙ್ಗೋ ವಿಯ ತಯೋ ಅತ್ಥವಸೇ ಪಟಿಚ್ಚ ಪವತ್ತೋ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಮಾತಿಕಾಪದಾನಂ ಸಾತ್ಥಕನಿರತ್ಥಕಾನಂ ತದಙ್ಗಥಾ ಉದ್ಧರಣಾನುದ್ಧರಣವಸೇನ ಸಪ್ಪಯೋಜನನಿಪ್ಪಯೋಜನಭಾವದೀಪನತ್ಥಂ, ತದಙ್ಗಥಾ ಪಟಿಪತ್ತಿಕ್ಕಮದಸ್ಸನತ್ಥಂ, ಆಪತ್ತಿಪ್ಪಹೋನಕಟ್ಠಾನೇಪಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನತ್ಥಞ್ಚಾತಿ। ಕಥಂ? **ಏಳಕಲೋಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇ** "ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪನೇವ ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಏಳಕಲೋಮಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ಆಕಙ್ಖಮಾನೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಾನೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೭೧) ಏತಾನಿ ಕೇವಲಂ ವತ್ಥುಮತ್ತದೀಪನಪದಾನೀತಿ ನಿರತ್ಥಕಾನಿ ನಾಮ, ತೇಸಂ ಅನಾಪತ್ತಿ। "ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಂ ಅಪ್ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಏಳಕಲೋಮೇ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಆಕಙ್ಖಮಾನೇನ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತೇ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ತದಙ್ಗಥಾ ಅನುದ್ಧರಣೇನ ನಿಪ್ಪಯೋಜನಭಾವೋ ದೀಪಿತೋ ಹೋತಿ, ಯದಿದಂ **ಮಾತಿಕಾಯಂ** "ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವೇಯ್ಯಾ"ತಿ, ಇದಂ ಸಾತ್ಥಕಂ। ತಸ್ಸ ಸಪ್ಪಯೋಜನಭಾವದೀಪನತ್ಥಂ "ಅನಾಪತ್ತಿ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಅಸಾದಿಯನ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಜಾನನಸಾದಿಯನಭಾವೇನ ಆಪತ್ತಿ, ಅಸೇವನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **ಮಾತಿಕಾಯಂ** "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವೇಯ್ಯ, ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ ಅಸಂವಾಸೋ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತಸಞ್ಞಿತಾ ಗರುಪರಿಕ್ಖಾರೋ ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತಂ ಅವಹರಣ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಾನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಮ್ಪಿ ಅಙ್ಗಾನಂ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಪೇತತಿರಚ್ಛಾನಗತಪರಿಗ್ಗಹಿತೇ ಆಪತ್ತಿಪ್ಪಹೋನಕಟ್ಠಾನೇಪಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನತ್ಥಂ "ಅನಾಪತ್ತಿ ಪೇತಪರಿಗ್ಗಹಿತೇ"ತಿಆದಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ದುತಿಯಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತಂ। ಅನಾಪತ್ತಿ ಇಮಂ ಜಾನ, ಇಮಂ ದೇಹಿ, ಇಮಂ ಆಹರ, ಇಮಿನಾ ಅತ್ಥೋ, ಇಮಂ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕರೋಹೀತಿ ಭಣತೀತಿಆದಿ ಪನ ತದಙ್ಗಥಾ ಪಟಿಪತ್ತಿಕ್ಕಮದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏತ್ತಾವತಾ "ನಿದಾನಮಾತಿಕಾಭೇದೋ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಗಾಥಾಯ ಅತ್ಥೋ ಪಕಾಸಿತೋ ಹೋತಿ।

ಏತ್ಥ ಪಠಮಪಞ್ಞತ್ತಿ ತಾವ ಪಠಮಬೋಧಿಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ, ಆಯಸ್ಮತೋ ಸುದಿನ್ನಸ್ಸ ಅಟ್ಠವಸ್ಸಿಕಕಾಲೇ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ ಚ ರತ್ತಞ್ಞುಮಹತ್ತಂ ಪತ್ತಕಾಲೇ ಪಞ್ಞತ್ತಾ। ದುತಿಯಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿ ಬಾಹುಸಚ್ಚಮಹತ್ತಂ ಪತ್ತಕಾಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। ಸೋ ಹಾಯಸ್ಮಾ ಮಕ್ಕಟಿಪಾರಾಜಿಕೋ ಯಥಾ ಮಾತುಗಾಮಪಟಿಸಂಯುತ್ತೇಸು ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ತಿರಚ್ಛಾನಗತಿತ್ಥೀ ಅನಧಿಪ್ಪೇತಾ, ತಥಾ ಇಧಾಪೀತಿ ಸಞ್ಞಾಯ "ಸಚ್ಚಂ, ಆವುಸೋ, ಭಗವತಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿಯಾ, ನೋ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಿತ್ಥಿಯಾ"ತಿ ಆಹ। ತತಿಯಾನುಪಞ್ಞತ್ತಿ ಲಾಭಗ್ಗಮಹತ್ತಂ ಪತ್ತಕಾಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। ತೇ ಹಿ ವಜ್ಜಿಪುತ್ತಕಾ ಲಾಭಗ್ಗಮಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ಯಾವದತ್ಥಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ನ್ಹಾಯಿತ್ವಾ ವರಸಯನೇಸು ಸಯಿತ್ವಾ ತತಿಯಾನುಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ವತ್ಥುಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸುಂ, ತೇ ಚ ವೇಪುಲ್ಲಮಹತ್ತಂ ಪತ್ತೇ ಸಙ್ಘೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ಸಯಞ್ಚ ವೇಪುಲ್ಲಮಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾತಿ "ವೇಪುಲ್ಲಮಹತ್ತಮ್ಪೇತ್ಥ ಲಬ್ಭತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇದಂ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ತಿವಿಧಮ್ಪಿ ವತ್ಥುಂ ಉಪಾದಾಯ ಚತುಬ್ಬಿಧಮ್ಪಿ ತಂ ಕಾಲಂ ಪತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತತ್ಥ **ಯೋ ಪನಾ**ತಿ ಅನವಸೇಸಪರಿಯಾದಾನಪದಂ। **ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ತಸ್ಸ ಅತಿಪ್ಪಸಙ್ಗನಿಯಮಪದಂ। **ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ವಿಸೇಸನವಚನಂ। ನ ಹಿ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಭಿಕ್ಖುನಾಮಕೋ ಯಾ ಭಗವತಾ ಞಾಯ ಕಾಯಚಿ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಭಿಕ್ಖೂನಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾ ವಿಹಿತಾ, "ಏತ್ಥ ಸಹ ಜೀವನ್ತೀ"ತಿ ಯೋ ಚ ಆಜೀವೋ ವುತ್ತೋ, ತಂ ಉಭಯಂ ಸಮಾಪನ್ನೋವ ಹೋತಿ। ಕದಾ ಪನ ಸಮಾಪನ್ನೋ ಅಹೋಸಿ? ಞಾಯ ಕಾಯಚಿ

ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸಮನನ್ತರಮೇವ ತದುಭಯಂ ಜಾನನ್ತೋಪಿ ಅಜಾನನ್ತೋಪಿ ತದಜ್ಝುಪಗತತ್ತಾ ಸಮಾಪನ್ನೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ಸಹ ಜೀವನ್ತೀ**ತಿ ಯಾವ ಸಿಕ್ಖಂ ನ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಿ, ಪಾರಾಜಿಕಭಾವಞ್ಚ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಯಂ ಪನ ವುತ್ತಂ **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಸಿಕ್ಖಂ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೋ ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾಪನ್ನೋ ಸಾಜೀವಂ ಅವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತೋ ಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ ಹೋತೀ"ತಿ, ತಂ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪರಿಪೂರೇನ್ತೋ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಿಬಹುಲೋ ವಾ ಏಕಚ್ಚಂ ಸಾವಸೇಸಂ ಸಾಜೀವಂ ವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತೋ ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಪನ ಚತುಕ್ಕಂ ಲಬ್ಭತಿ ಅತ್ಥಿ ಭಿಕ್ಖು ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾಪನ್ನೋ ಸೀಲಾನಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ ನ ಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ ಅಚಿತ್ತಕಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತೋ, ಅತ್ಥಿ ನ ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾಪನ್ನೋ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದಿಬಹುಲೋ ಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ ನಿರಾಪತ್ತಿಕೋ, ಅತ್ಥಿ ನ ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾಪನ್ನೋ ನ ಚ ಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ ಅನವಸೇಸಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋ, ಅತ್ಥಿ ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾಪನ್ನೋ ಚ ಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ ಚ ಸಿಕ್ಖಂ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೋ ಸಾಜೀವಞ್ಚ ಅವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತೋ, ಅಯಮೇವ ಚತುತ್ಥೋ ಭಿಕ್ಖು ಉಕ್ಕಟ್ಠೋ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ ಸಿಯಾ। ನ ಹಿ ಭಗವಾ ಅನುಕ್ಕಟ್ಠಂ ವತ್ತುಂ ಯುತ್ತೋತಿ ಚೇ? ನ, "ತತ್ರ ಯಾಯಂ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ, ಅಯಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ ಸಿಕ್ಖಾ"ತಿವಚನವಿರೋಧತೋ। ಉಕ್ಕಟ್ಠಗ್ಗಹಣಾಧಿಪ್ಪಾಯೇ ಸತಿ "ಸಿಕ್ಖಾತಿ ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಸಮಾಪನ್ನೋ ಹಿ ಸಬ್ಬುಕ್ಕಟ್ಠೋತಿ।

"ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಪರತೋ ವಚನಂ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾವ ವುತ್ತಾತಿ ಚೇ? ನ, ತಸ್ಸಾಪಿ ಅಭಬ್ಬತ್ತಾ। ನ ಹಿ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಂ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೋ ಸಾಜೀವಞ್ಚ ಅವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತೋ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವಿತುಂ ಭಬ್ಬೋ, ತಂ ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪರಿಪೂರೇನ್ತೋ ಸಾಜೀವಞ್ಚ ವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತೋ ಏವ ಹಿ ಪಟಿಸೇವೇಯ್ಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಯಸ್ಮಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸಙ್ಖಾತೋ ಸಾಜೀವೋ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಮೇವ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ನೇತರಂ ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಂ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಂ ವಾ, ತಸ್ಮಾ "ತತ್ರ ಯಾಯಂ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ, ಅಯಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ ಸಿಕ್ಖಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾಯ ಸಙ್ಗಾಹಕೋ ಸಾಜೀವೋ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವೋತಿ ವುತ್ತೋ। ಇತಿ ಸಾಜೀವವಿಸೇಸನತ್ಥಂ ಸಿಕ್ಖಾಗ್ಗಹಣಂ ಕತಂ। ತದತ್ಥದೀಪನತ್ಥಮೇವ **ವಿಭಙ್ಗೇ** ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪರಾಮಸಿತ್ವಾ "ತಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖತಿ, ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ ಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ , ತೇನ ಏಕಮೇವಿದಂ ಅತ್ಥಪದನ್ತಿ ದೀಪಿತಂ ಹೋತಿ। ತಞ್ಚ ಉಪಸಮ್ಪದೂಪಗಮನನ್ತರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಿಕ್ಖನಾಧಿಕಾರತ್ತಾ "ಸಿಕ್ಖತೀ"ತಿ ಚ "ಸಮಾಪನ್ನೋ"ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। ಯೋ ಏವಂ "ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ"ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗತೋ, ತಾದಿಸಂ ಪಚ್ಚಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಅಪರಭಾಗೇ ಸಾಜೀವಸಙ್ಖಾತಮೇವ ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ, ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಚ ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅನಾವಿಕತ್ವಾ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವೇಯ್ಯಾತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಯುಜ್ಜತಿ। ಕಿನ್ತು ಅಟ್ಠಕಥಾನಯೋ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಸೋ ಚ ನ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಾರಹೋತಿ ತೇನ ತದನುಸಾರೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ।

ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಪನೇತ್ಥ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬೋ, ಸೋ ದಾನಿ ವುಚ್ಚತಿ - ಸಬ್ಬೇಸುಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಇದಮೇವ ಭಿಕ್ಖುಲಕ್ಖಣಂ ಸಾಧಾರಣಂ, ಯದಿದಂ "ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ"ತಿ। ಖೀಣಾಸವೋಪಿ ಸಾವಕೋ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ ಅಚಿತ್ತಕಂ, ತಥಾ ಸೇಕ್ಖೋ। ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಪನ ಸಚಿತ್ತಕಮ್ಪಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೇಕ್ಖಾಸೇಕ್ಖಪುಥುಜ್ಜನಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಾಮಞ್ಞಮಿದಂ ಭಿಕ್ಖುಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ಕೇವಲಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾಪನ್ನೋ, ಕೇವಲಂ ಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ ಚ ಉಭಯಸಮಾಪನ್ನೋ ಚಾತಿ ಸರೂಪೇಕದೇಸೇಕಸೇಸನಯೇನ "ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಆಪನ್ನೋ"ತ್ವೇವ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ಉಕ್ಕಟ್ಠಗ್ಗಹಣೇನ ಅನುಕ್ಕಟ್ಠಾನಂ ಗಹಣಸಿದ್ಧಿತೋ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಉಕ್ಕಟ್ಠೋವ ವುತ್ತೋ। ತಮೇವ ಸಮ್ಪಾದೇತುಂ "ತಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖತಿ, ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ ಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಅವಚನೇ ಪರಿಹಾರಂ ವತ್ವಾ ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸೋ ಅಸಿಕ್ಖಮ್ಪಿ ಸಮಾಪನ್ನೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾಪನ್ನೋತಿಪಿ ಅತ್ಥತೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಚ ವತ್ವಾ "ಯಂ ಸಿಕ್ಖಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ ತಂ ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಯಞ್ಚ ಸಾಜೀವಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ ತತ್ಥ ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅನಾವಿಕತ್ವಾ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅಯಮಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾಯ ಏವ ಗಹಣಂ ಸಬ್ಬತ್ಥಿಕತ್ತಾ, ಸೀಲಾಧಿಕಾರತೋ ಚ ವಿನಯಸ್ಸಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಥಾ ಚ

ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಸಮಾದಿಯನ್ತೋ ಸೀಲಂ ಸಮಾದಿಯತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖನ್ತೋ ಸೀಲಸಙ್ಖಾತಂ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತೀತಿ ವತ್ತುಂ ಯುಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ವುತ್ತಂ "ಯಂ ಸಿಕ್ಖಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ, ತಂ ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯಾ"ತಿ। ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಪಟಿಸೇವಿತಮೇಥುನಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪದಂ ಅನುಜಾನನ್ತೋ ನ ಸಮೂಹನತಿ ನಾಮ। ನ ಹಿ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಹುತ್ವಾ ಪಟಿಸೇವಿ, "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಚ ಪಞ್ಞತ್ತಂ। ಏತ್ತಾವತಾ ಸಮಾಸತೋ "ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ ವುತ್ತಂ।

ಕಿಂ ಇಮಿನಾ ವಿಸೇಸವಚನೇನ ಪಯೋಜನಂ, ನನು "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅನಾವಿಕತ್ವಾ... ಪೇ॰... ಅಸಂವಾಸೋ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೇ ? ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ಯೋ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಾದಿಕೋ ಕೇವಲೇನ ಸಮಞ್ಞಾಮತ್ತೇನ, ಪಟಿಞ್ಞಾಮತ್ತೇನ ವಾ ಭಿಕ್ಖು, ತಸ್ಸಾಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಂ ಅತ್ಥಿ। ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಚ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವನ್ತಸ್ಸ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿ। ಯೋ ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ ತಸ್ಸ ಚ, ಯೋ ವಾ ಪಕ್ಖಪಣ್ಡಕತ್ತಾ ಪಣ್ಡಕಭಾವೂಪಗಮನೇನ ನ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ ತಸ್ಸ ಚ ತದುಭಯಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। "ಪಣ್ಡಕಭಾವಪಕ್ಖೇ ಚ ಪಕ್ಖಪಣ್ಡಕೋ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ನ ವತ್ಥೂ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಇತರಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಖೇ ವತ್ಥೂತಿ ಸಿದ್ಧಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಖೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪಣ್ಡಕಭಾವಪಕ್ಖೇ ಪಣ್ಡಕತ್ತಾ ನ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ, ಸೋ ಪರಿಚ್ಚಜಿತಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಯ ಅಭಾವೇನ ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಮುಖೇನ ಪರಸ್ಸ ಅಙ್ಗಜಾತಗ್ಗಹಣಾದಯೋ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವೇಯ್ಯ, ತಸ್ಸ ಕುತೋ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಯಂ ನಯೋ ಅಪಣ್ಡಕಪಕ್ಖಂ ಅಲಭಮಾನಸ್ಸೇವ ಪರತೋ ಯುಜ್ಜತಿ, ಲಭನ್ತಸ್ಸ ಪನ ಅರೂಪಸತ್ತಾನಂ ಕುಸಲಾನಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಕ್ಖಣೇ ಭವಙ್ಗವಿಚ್ಛೇದೇ ಸತಿಪಿ ಅಮರಣಂ ವಿಯ ಪಣ್ಡಕಭಾವಪಕ್ಖೇಪಿ ಭಿಕ್ಖುಭಾವೋ ಅತ್ಥಿ। ಸಂವಾಸಂ ವಾ ಸಾದಿಯನ್ತಸ್ಸ ನ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕಭಾವೋ ಅತ್ಥಿ ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನಸ್ಸ ವಿಯ। ನ ಚ ಸಹಸೇಯ್ಯಾದಿಕಂ ಜನೇತಿ। ಗಣಪೂರಕೋ ಪನ ನ ಹೋತಿ ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋ ವಿಯ, ನ ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ, ಇತರಸ್ಮಿಂ ಪನ ಪಕ್ಖೇ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ಇಮಸ್ಸ ತತೋ ವಿಸೇಸೋ। ಕಿಮಯಂ ಸಹೇತುಕೋ, ಉದಾಹು ಅಹೇತುಕೋತಿ? ನ ಅಹೇತುಕೋ। ಯತೋ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ತಸ್ಸ ಅಪಣ್ಡಕಪಕ್ಖೇ ಅನುಞ್ಞಾತಾ ಸಹೇತುಕಪಟಿಸನ್ಧಿಕತ್ತಾ। ಪಣ್ಡಕಭಾವಪಕ್ಖೇಪಿ ಕಿಸ್ಸ ನಾನುಞ್ಞಾತಾತಿ ಚೇ? ಪಣ್ಡಕಭೂತತ್ತಾ ಓಪಕ್ಕಮಿಕಪಣ್ಡಕಸ್ಸ ವಿಯ।

ಅಪಿಚ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋತಿ ಇಮಿನಾ ತಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಸಮಾದಾನಂ ದೀಪೇತ್ವಾ ತಂ ಸಮಾದಿನ್ನಸಿಕ್ಖಂ ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ತತ್ಥ ಚ ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅನಾವಿಕತ್ವಾತಿ ವತ್ತುಂ ಯುಜ್ಜತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾತಿ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಯಥಾವುತ್ತಾನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಚೇತ್ಥ, ತಥಾ "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅನಾವಿಕತ್ವಾ ಗಾಮಾ ವಾ ಅರಞ್ಞಾ ವಾ ಅದಿನ್ನಂ ಥೇಯ್ಯಸಙ್ಖಾತಂ ಆದಿಯೇಯ್ಯ (ಪಾರಾ॰ ೮೯), ಸುಗತಚೀವರಪ್ಪಮಾಣಂ ಚೀವರಂ ಕಾರಾಪೇಯ್ಯ ಅತಿರೇಕಂ ವಾ, ಛೇದನಕಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಪಾಚಿ॰ ೫೪೮) ನಯೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ । **ಅನ್ತಮಸೋ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾಯಪೀ**ತಿ ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿಂ ಉಪಾದಾಯ ವುತ್ತಂ। ನ ಹಿ "ಪಗೇವ ಪಣ್ಡಕೇ ಪುರಿಸೇ ವಾ"ತಿ ವತ್ತುಂ ಯುಜ್ಜತಿ। ಸೇಸಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಅಯಂ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸ ಮಾತಿಕಾಯ ತಾವ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ।

ಚತುಬ್ಬಿಧವಿನಯಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೫. ನೀಹರಿತ್ವಾತಿ ಏತ್ಥ ಸಾಸನತೋ ನೀಹರಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಪಞ್ಚಹುಪಾಲಿ, ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ನಾನುಯುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ। ಕತಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ? ಸುತ್ತಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ಸುತ್ತಾನುಲೋಮಂ ನ ಜಾನಾತೀ"ತಿ (ಪರಿ॰ ೪೪೨) ಏವಮಾದಿತೋ ಹಿ ಪರಿಯತ್ತಿಸಾಸನತೋ ಸುತ್ತಂ, ಸುತ್ತಾನುಲೋಮಞ್ಚ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಪಕಾಸೇಸುಂ। "ಅನಾಪತ್ತಿ ಏವಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯಾನಂ ಉಗ್ಗಹೋ ಪರಿಪುಚ್ಛಾತಿ ಭಣತೀ"ತಿ ಏವಮಾದಿತೋ ಪರಿಯತ್ತಿಸಾಸನತೋ ಆಚರಿಯವಾದಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ

ಪಕಾಸೇಸುಂ। **ಭಾರುಕಚ್ಛಕವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ** “ಆಯಸ್ಮಾ ಉಪಾಲಿ ಏವಮಾಹ - ಅನಾಪತ್ತಿ, ಆವುಸೋ, ಸುಪಿನನ್ತೇನಾ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೭೮) ಏವಮಾದಿತೋ ಪರಿಯತ್ತಿಸಾಸನತೋ ಏವ ಅತ್ತನೋಮತಿಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಪಕಾಸೇಸುಂ। ತಾಯ ಹಿ ಅತ್ತನೋಮತಿಯಾ ಥೇರೋ ಏತದಗ್ಗಟ್ಠಾನಂ ಲಭಿ। ಅಪಿ ಚ ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ “ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಪಞ್ಞತ್ತೇನ ವಾ ಅಪಞ್ಞತ್ತೇನ ವಾ ವುಚ್ಚಮಾನೋ… ಪೇ॰… ಅನಾದರಿಯಂ ಕರೋತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ”ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೩೪೩)। ತತ್ಥ ಹಿ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ನಾಮ ಸುತ್ತಂ। ಸೇಸತ್ತಯಂ ಅಪಞ್ಞತ್ತಂ ನಾಮ। ತೇನಾಯಂ “ಚತುಬ್ಬಿಧಞ್ಹಿ ವಿನಯಂ, ಮಹಾಥೇರಾ”ತಿ ಗಾಥಾ ಸುವುತ್ತಾ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ ನಾಗಸೇನತ್ಥೇರೇನ। **ಆಹಚ್ಚಪದೇನಾತಿ** ಅಟ್ಠ ವಣ್ಣಟ್ಠಾನಾನಿ ಆಹಚ್ಚ ವುತ್ತೇನ ಪದನಿಕಾಯೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಉದಾಹಟೇನ ಕಣ್ಠೋಕ್ಕನ್ತೇನ ಪದಸಮೂಹೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ರಸೇನಾತಿ** ತಸ್ಸ ಆಹಚ್ಚಭಾಸಿತಸ್ಸ ರಸೇನ, ತತೋ ಉದ್ಧಟೇನ ವಿನಿಚ್ಛಯೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸುತ್ತಚ್ಛಾಯಾ ವಿಯ ಹಿ ಸುತ್ತಾನುಲೋಮಂ। ಆಚರಿಯವಾದೋ **“ಆಚರಿಯವಂಸೋ”**ತಿ ವುತ್ತೋ **ಪಾಳಿಯಂ** ವುತ್ತಾನಂ ಆಚರಿಯಾನಂ ಪರಮ್ಪರಾಯ ಆಭತೋವ ಪಮಾಣನ್ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ। **ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ** ಕಾರಣೋಪಪತ್ತಿಸಿದ್ಧೋ ಊಹಾಪೋಹನಯಪ್ಪವತ್ತೋ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾದಿಪಮಾಣಪತಿರೂಪಕೋ। **ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ** ಏತ್ಥ “ಅತ್ತನೋಮತೀ”ತಿ ಕೇಚಿ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತಿ।

ಪರಿವಾರಟ್ಠಕಥಾಯಂ , ಇಧ ಚ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ “ಸುತ್ತಾನುಲೋಮಂ ನಾಮ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾಪದೇಸಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ಅಥ ಖೋ ಮಹಾಪದೇಸನಯಸಿದ್ಧಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಅನುಞ್ಞಾತಾನನುಞ್ಞಾತಂ ಕಪ್ಪಿಯಾಕಪ್ಪಿಯನ್ತಿ ಅತ್ಥತೋ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಠಾನಂ ಓಕಾಸೋ ಪದೇಸೋತಿ ಕಾರಣವೇವಚನಾನಿ “ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ, ಆನನ್ದ, ಅನವಕಾಸೋ”ತಿಆದಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೩) ಸಾಸನತೋ, “ನಿಗ್ಗಹಟ್ಠಾನ”ನ್ತಿ ಚ “ಅಸನ್ದಿಟ್ಠಿಟ್ಠಾನ”ನ್ತಿ ಚ “ಅಸನ್ದಿಟ್ಠಿ ಚ ಪನ ಪದೇಸೋ”ತಿ ಚ ಲೋಕತೋ, ತಸ್ಮಾ **ಮಹಾಪದೇಸಾತಿ** ಮಹಾಕಾರಣಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಾರಣಂ ನಾಮ ಞಾಪಕೋ ಹೇತು ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಮಹನ್ತಭಾವೋ ಪನ ತೇಸಂ ಮಹಾವಿಸಯತ್ತಾ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ವಿಯ। ತೇ ದುವಿಧಾ ವಿನಯಮಹಾಪದೇಸಾ ಸುತ್ತನ್ತಿಕಮಹಾಪದೇಸಾ ಚಾತಿ। ತತ್ಥ ವಿನಯಮಹಾಪದೇಸಾ ವಿನಯೇ ಪಯೋಗಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಇತರೇ ಉಭಯತ್ಥಾಪಿ, ತೇನೇವ **ಪರಿವಾರೇ** ಅನುಯೋಗವತ್ತೇ “ಧಮ್ಮಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ಧಮ್ಮಾನುಲೋಮಂ ನ ಜಾನಾತೀ”ತಿ (ಪರಿ॰ ೪೪೨) ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಠಪೇತ್ವಾ ವಿನಯಪಿಟಕಂ ಅವಸೇಸಪಿಟಕದ್ವಯಂ। **ಧಮ್ಮಾನುಲೋಮ**ನ್ತಿ ಸುತ್ತನ್ತಿಕೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾಪದೇಸೇ। ತತ್ಥ ಯೋ ಧಮ್ಮಂ ಧಮ್ಮಾನುಲೋಮಞ್ಚೇವ ಜಾನಾತಿ, ನ ವಿನಯಂ ವಿನಯಾನುಲೋಮಞ್ಚ, ಸೋ “ಧಮ್ಮಂ ರಕ್ಖಾಮೀ”ತಿ ವಿನಯಂ ಉಬ್ಬಿನಯಂ ಕರೋತಿ, ಇತರೋ “ವಿನಯಂ ರಕ್ಖಾಮೀ”ತಿ ಧಮ್ಮಂ ಉದ್ಧಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ಉಭಯಂ ಜಾನನ್ತೋ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಸಮ್ಪಾದೇತಿ।

ತತ್ರಿದಂ ಮುಖಮತ್ತಂ - ತತ್ಥ ಪಠಮೋ “ಸೋ ಚೇ ಪವೇಸನಂ ಸಾದಿಯತಿ, ಪವಿಟ್ಠಂ, ಠಿತಂ, ಉದ್ಧರಣಂ ಸಾದಿಯತಿ ಆಪತ್ತಿ, ನ ಸಾದಿಯತಿ ಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ। ಸೋ ಹಾಯಸ್ಮಾ ಸುಖವೇದನೀಯಸ್ಸ ಉಪಾದಿನ್ನಫೋಟ್ಠಬ್ಬಸ್ಸ, ಕಾಯಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಚ ಸಮಾಯೋಗೇ ಸತಿ ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತೋ ಕಾಯಿಕಸುಖವೇದನುಪ್ಪತ್ತಿಮತ್ತೇನ ಸಾದಿಯತಿ ನಾಮಾತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸಾತಿ ಅಸೇವನಾಧಿಪ್ಪಾಯಸ್ಸಪಿ ಆಪತ್ತಿಪ್ಪಸಙ್ಗಂ ಕರೋತಿ, ತಥಾ ಯಸ್ಸ ಸನ್ಥತತ್ತಾ ವಾ ಯೋನಿದೋಸವಸೇನ ವಾ ದುಕ್ಖಾ ಅಸಾತಾ ವೇದನಾ, ವಾತೋಪಹಟಗತ್ತತಾಯ ವಾ ನೇವ ಕಾಯಿಕವೇದನಾ, ತಸ್ಸ ಜಾನತೋ ಅಜಾನತೋಪಿ “ಅನಾಪತ್ತಿ ಅಸಾದಿಯನ್ತಸ್ಸಾ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೭೬) ಸುತ್ತನ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸೇವನಾಧಿಪ್ಪಾಯಸ್ಸಾಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿಪ್ಪಸಙ್ಗಂ ಕರೋತಿ, ತಥಾ ಯದಿ ಮೋಚನರಾಗೇನ ಉಪಕ್ಕಮತೋ ಮುತ್ತೇ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ, ಪಗೇವ ಮೇಥುನರಾಗೇನಾತಿ ದುಕ್ಕಟಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಟ್ಠಾನಂ ಕರೋತಿ, ಏವಂ ವಿನಯಂ ಉಬ್ಬಿನಯಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ। ಇತರೋ “ಅನಾಪತ್ತಿ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸಾತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಜಾನತೋ ಜಾನನೇನೇವ ಸುಖವೇದನಾ ಹೋತು ವಾ ಮಾ ವಾ ಸಾದಿಯನಾ ಹೋತೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ಅಸೇವನಾಧಿಪ್ಪಾಯಸ್ಸಪಿ ಜಾನತೋ ಅನಾಪತ್ತಿಟ್ಠಾನೇ ಆಪತ್ತಿಂ ಕರೋತಿ, ಅನವಜ್ಜಂ ಸಾವಜ್ಜಂ ಕರೋತೀತಿ ಏವಂ ಧಮ್ಮಂ ಉದ್ಧಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ। ಉಭಯಂ ಪನ ಜಾನನ್ತೋ “ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಸೇವನಚಿತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಿತೇತೀ (ಪಾರಾ॰ ೫೭) ವಚನತೋ ಸೇವನಚಿತ್ತಮೇವೇತ್ಥ ಪಮಾಣಂ, ತಸ್ಸ ಭಾವೇನ ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸ, ಅಭಾವೇನ ಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ಉಭಯಮ್ಪಿ ರಕ್ಖತಿ ಸಮ್ಪಾದೇತಿ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಸಪ್ಪಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ।

ಸಙ್ಗೀತಿಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಠಪಿತಪಾಳಿತೋ ವಿನಿಮುತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಠಪಿತತ್ತಾ **ಪಾಳಿವಿನಿಮುತ್ತಾ** ಅತ್ಥತೋ, ನಯತೋ, ಅನುಲೋಮತೋ ಚ ಪಾಳಿ**ಓಕ್ಕನ್ತವಿನಿಚ್ಛಯಪ್ಪವತ್ತಾ** ಅನುಪವಿಟ್ಠವಿನಿಚ್ಛಯವಸೇನ ಪವತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ನ ಸಮೂಹನಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಜಾನನ್ತೋಪಿ ಭಗವಾ ಕೇವಲಂ "ತೇಸಂ ಮತಂ ಪಚ್ಛಿಮಾ ಜನತಾ ಮಮ ವಚನಂ ವಿಯ ಪಮಾಣಂ ಕರೋತೂ"ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಞ್ಚ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಕಾಲೇ ಏವಮಾಹ "ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ, ಆನನ್ದ, ಸಙ್ಘೋ ಮಮಚ್ಚಯೇನ ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಸಮೂಹನತೂ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೧೬), ತೇನೇತಂ ಸಿದ್ಧಂ "ಪಞ್ಞತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಸಮೂಹನಿತುಂ ಯಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅನುಞ್ಞಾತಂ ಭಗವತಾ, ತಸ್ಸ ಪಞ್ಞತ್ತಾನುಲೋಮಂ ಅತಿರೇಕತ್ಥದೀಪನಂ, ಪಗೇವಾನುಞ್ಞಾತಂ ಭಗವತಾ"ತಿ। ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ ಊನಾತಿರಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಆಚರಿಯಕುಲೇಸು ವಿವಾದೋ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನ ಕಾತಬ್ಬೋತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಞ್ಚ। ಕಸ್ಮಾ ಸಙ್ಘೋ ನ ಸಮೂಹನೀತಿ? ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿವಾದಪ್ಪಸಙ್ಗದಸ್ಸನತೋ। ಭಗವತಾ ಚ "ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸಮಗ್ಗೇಹಿ ಸಮ್ಮೋದಮಾನೇಹಿ ಅವಿವದಮಾನೇಹಿ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಚ ಏಕಚ್ಚೇ ಥೇರಾ ಏವಮಾಹಂಸೂತಿ ಚ ಅಞ್ಞವಾದದಸ್ಸನತೋ ವಿವದಮಾನೇಹಿ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ ಜಾತಂ, ತದಭಾವತ್ತಮ್ಪಿ ಞತ್ತಿದುತಿಯಕಮ್ಮವಾಚಂ ಸಾವೇತ್ವಾ ಅವಿವದಮಾನೇಹೇವ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ ಅಕಾಸಿ।

ಅಪಿಚಾತಿ ಅತ್ತನೋ ಮತಿಯಾ ಪಾಕಟಕರಣತ್ಥಂ ಆರಮ್ಭೋ। ತತ್ಥ "ಸುತ್ತನ್ತಾಭಿಧಮ್ಮವಿನಯಟ್ಠಕಥಾಸೂ"ತಿ ವಚನತೋ ಪಿಟಕತ್ತಯಸ್ಸಪಿ ಸಾಧಾರಣಾ ಏಸಾ ಕಥಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, "ಅಥ ಪನಾಯಂ ಕಪ್ಪಿಯ"ನ್ತಿಆದಿ ವಿನಯಸ್ಸೇವ। **ಕಾರಕಸಙ್ಘಸದಿಸನ್ತಿ** ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಕಸಙ್ಘಸದಿಸಂ। "ಸುತ್ತಾದಿಚತುಕ್ಕಂ ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ತೇನ ಅವಿರುದ್ಧಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಾರಕಸಙ್ಘಸದಿಸ"ನ್ತಿ **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರಸ್ಸ ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ, ತಂ ಅಯುತ್ತಂ, "ಸುತ್ತಮೇವ ಬಲವತರಂ। ಸುತ್ತಞ್ಹಿ ಅಪ್ಪಟಿವತ್ತಿಯಂ ಕಾರಕಸಙ್ಘಸದಿಸ"ನ್ತಿ ಏತೇಹಿ ಪದೇಹಿ ಅಯುತ್ತತ್ತಾ। **ಪಾಕತಿಕೇ** ಪನ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** "ತಮತ್ಥಂ ವಿನಿಚ್ಛಿನಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಕಾರಕಸಙ್ಘಸದಿಸ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪರವಾದೀ**ತಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಮಯವಿಜಾನನಕೋ ಅಞ್ಞನಿಕಾಯಿಕೋತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪರವಾದೀ ಸುತ್ತಾನುಲೋಮ**ನ್ತಿ ಕಥಂ? "ಅಞ್ಞತ್ರ ಉದಕದನ್ತಪೋನಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೬೬) ಸುತ್ತಂ ಸಕವಾದಿಸ್ಸ, ತದನುಲೋಮತೋ ನಾಳಿಕೇರಫಲಸ್ಸ ಉದಕಮ್ಪಿ ಉದಕಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಪರವಾದೀ ಚ।

"ನಾಳಿಕೇರಸ್ಸ ಯಂ ತೋಯಂ, ಪುರಾಣಂ ಪಿತ್ತಬನ್ಧನಂ।
ತಮೇವ ತರುಣಂ ತೋಯಂ, ಪಿತ್ತಘಂ ಬಲಬನ್ಧನ"ನ್ತಿ॥ -

ಏವಂ ಪರವಾದಿನಾ ವುತ್ತೇ ಸಕವಾದೀ ಧಞ್ಞಫಲಸ್ಸ ಗತಿಕತ್ತಾ, ಆಹಾರತ್ಥಸ್ಸ ಚ ಫರಣತೋ "ಯಾವಕಾಲಿಕಮೇವ ತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತೋ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। **ಪರೋ ಆಚರಿಯವಾದ**ನ್ತಿ "ಸುಙ್ಕಂ ಪರಿಹರತೀತಿ ಏತ್ಥ ಉಪಚಾರಂ ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪರಿಹರತಿ, ಅವಹಾರೋ ಏವಾ"ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನತೋ "ತಥಾ ಕರೋನ್ತೋ ಪಾರಾಜಿಕಮಾಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ಪರವಾದಿನಾ ವುತ್ತೇ ಸಕವಾದೀ "ಸುಙ್ಕಂ ಪರಿಹರತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ ಸುತ್ತಂ ತತ್ಥೇವ ಆಗತಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾವಚನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಟಿಸೇಧೇತಿ, ತಥಾ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಮೇವಾತಿ। **ಪರೋ ಅತ್ತನೋಮತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಪುರೇಭತ್ತಂ ಪರಸನ್ತಕಂ ಅವಹರಾತಿ ಪುರೇಭತ್ತಮೇವ ಹರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ವಾಯಮನ್ತಸ್ಸ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಪುರೇಭತ್ತಪಯೋಗೋವ ಸೋ, ತಸ್ಮಾ ಮೂಲಟ್ಠೋ ನ ಮುಚ್ಚತೀತಿ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಥೇರವಾದತ್ತಾ ಮೂಲಟ್ಠಸ್ಸ ಪಾರಾಜಿಕಮೇವಾ"ತಿ ಪರವಾದಿನಾ ವುತ್ತೇ ಸಕವಾದೀ "ತಂ ಸಙ್ಕೇತಂ ಪುರೇ ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವಾ ತಂ ಭಣ್ಡಂ ಅವಹರತಿ, ಮೂಲಟ್ಠಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೧೯) ಸುತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ।

ಪರೋ ಸುತ್ತನ್ತಿ "ಅನಿಯತಹೇತುಧಮ್ಮೋ ಸಮ್ಮತ್ತನಿಯತಹೇತುಧಮ್ಮಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯೇನ ಪಚ್ಚಯೋ"ತಿ ಸುತ್ತಂ ಪಟ್ಠಾನೇ ಲಿಖಿತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ "ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ನ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವಾರಮ್ಮಣ"ನ್ತಿ ಪರವಾದಿನಾ ವುತ್ತೇ ಸಕವಾದೀ "ಆರಮ್ಮಣತ್ತಿಕಾದಿಸುತ್ತಾನುಲೋಮೇ ನ ಓತರತೀ"ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಸುತ್ತಾನುಲೋಮೇ ಓತರನ್ತಂಯೇವ ಹಿ ಸುತ್ತಂ ನಾಮ, ನೇತರಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ ಪಾಳಿಆಗತಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಏತ್ತಕೇನಪಿ ಸಿದ್ಧೇ **ತಿಸ್ಸೋ ಸಙ್ಗೀತಿಯೋ ಆರುಳ್ಹಪಾಳಿಆಗತಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀ"**ತಿಆದಿ। ತಾದಿಸಞ್ಹಿ ಪಮಾದಲೇಖನ್ತಿ ಆಚರಿಯೋ। "ಅಪ್ಪಮಾದೋ ಅಮತಂ ಪದಂ, ಪಮಾದೋ ಮಚ್ಚುನೋ ಪದ"ನ್ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೧; ನೇತ್ತಿ॰ ೨೬) ವಚನತೋ ದಿನ್ನಭೋಜನೇ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಪರಿಸ್ಸಯಾನಿ ಪರಿವಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸತಿಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ

ವಿಹರನ್ತೋ ನಿಚ್ಚೋ ಹೋತೀತಿ। ಏವರೂಪಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಸೇನ ಆರುಳ್ಹಮ್ಪಿ ಸುತ್ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ತೇನ ವುತ್ತಂ ನೋ ಚೇ ತಥಾ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಸಿದ್ಧೇಪಿ **"ನೋ ಚೇ ತಥಾ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ನ ಓತರತಿ ನ ಸಮೇತೀ"**ತಿ। **"ಬಾಹಿರಕಸುತ್ತಂ ವಾ"**ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೇನ ಅಸಮೇನ್ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಪರೋ ಆಚರಿಯವಾದ**ನ್ತಿಆದೀಸು ದ್ವೀಸು ನಯೇಸು ಪಮಾದಲೇಖವಸೇನ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಆಗತಟ್ಠಕಥಾವಚನಂ ಥೇರವಾದೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಥ ಪನಾಯಂ ಆಚರಿಯವಾದಂ। ಪರೋ ಸುತ್ತನ್ತಿ ಪರವಾದಿನಾ "ಮೂಲಬೀಜಂ ನಾಮ ಹಲಿದ್ದಿ ಸಿಙ್ಗಿವೇರಂ ವಚಾ…ಪೇ॰… ಬೀಜೇ ಬೀಜಸಞ್ಞೀ ಛಿನ್ದತಿ ವಾ ಛೇದಾಪೇತಿ ವಾ ಭಿನ್ದತಿ ವಾ…ಪೇ॰… ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೯೧) ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪಾಠತ್ತಾ ಹಲಿದ್ದಿಗಣ್ಠಿಂ ಛಿನ್ದನ್ತಸ್ಸ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಸಕವಾದೀ "ಯಾನಿ ವಾ ಪನಞ್ಞಾನಿ ಅತ್ಥಿ ಮೂಲೇ ಸಞ್ಜಾಯನ್ತೀ"ತಿಆದಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಅಟ್ಠಕಥಾಸಙ್ಖಾತೇನ ಆಚರಿಯವಾದೇನ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ನ ಹಿ ಗಣ್ಠಿಮ್ಹಿ ಗಣ್ಠಿ ಜಾಯತೀತಿ। **ಪರೋ ಸುತ್ತಾನುಲೋಮ**ನ್ತಿ ಪರವಾದಿನಾ "ಅನಾಪತ್ತಿ ಏವಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯಾನಂ ಉಗ್ಗಹೋತಿ ವಚನಸ್ಸಾನುಲೋಮತೋ 'ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪೋರಾಣಭಿಕ್ಖೂ ಏಕಪಾಸಾದೇ ಗಬ್ಭಂ ಥಕೇತ್ವಾ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಸಯಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ತಥಾ ಕತ್ವಾ ಆಗತಾ, ತಸ್ಮಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ವಟ್ಟತೀ'ತಿ ತುಮ್ಹೇಸು ಏವ ಏಕಚ್ಚೇಸು ವದನ್ತೇಸು ತುಮ್ಹಾಕಂ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ವತ್ತುಂ ಸಕ್ಕಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಸಕವಾದೀ "ಸುತ್ತಂ ಸುತ್ತಾನುಲೋಮಞ್ಚ ಉಗ್ಗಹಿತಕಾನಂಯೇವ ಆಚರಿಯಾನಂ ಉಗ್ಗಹೋ ಪಮಾಣ"ನ್ತಿಆದಿಅಟ್ಠಕಥಾವಚನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಟಿಸೇಧೇತಿ। **ಪರೋ ಅತ್ತನೋಮತಿ**ನ್ತಿ "ದ್ವಾರಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ ಸಯಿತೇಸು ಕೇ ಮುಚ್ಚನ್ತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ದ್ವೇಪಿ ಜನಾ ಮುಚ್ಚನ್ತಿ ಯೋ ಚ ಯಕ್ಖಗಹಿತಕೋ, ಯೋ ಚ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಾಪಿತೋತಿ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಥೇರವಾದತ್ತಾ ಅಞ್ಞೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಯಥಾ ತಥಾ ವಾ ನಿಪನ್ನಾದಯೋಪಿ ಮುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ಪಟಿಸೇಧೇತಿ।

ಅಥ ಪನಾಯಂ ಅತ್ತನೋಮತಿಂ। ಪರೋ ಸುತ್ತನ್ತಿ "ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ಪರವಾದಿನಾ ಗುತ್ತೇ ಸಕವಾದೀ "ದಿವಾ ಕಿಲನ್ತರೂಪೋ ಮಞ್ಚೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಪಾದೇ ಭೂಮಿತೋ ಅಮೋಚೇತ್ವಾವ ನಿದ್ದಾವಸೇನ ನಿಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿಆದಿಅಟ್ಠಕಥಾವಚನಂ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೭೭) ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಏಕಭಙ್ಗೇನ ನಿಪನ್ನಾದಯೋಪಿ ಮುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ಪಟಿಸೇಧೇತಿ। **ಅಥಾಯಂ ಅತ್ತನೋಮತಿಂ। ಪರೋ ಸುತ್ತಾನುಲೋಮ**ನ್ತಿ "ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಾಹಂ, ದೇವಾನಮಿನ್ದ, ದುವಿಧೇನ ವದಾಮಿ ಸೇವಿತಬ್ಬಮ್ಪಿ ಅಸೇವಿತಬ್ಬಮ್ಪೀತಿಆದಿವಚನೇಹಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೬೦) ಸಂಸನ್ದನತೋ ಸದಾರಪೋಸೇ ದೋಸೋ ತುಮ್ಹಾಕಂ ನತ್ಥಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ 'ಪುತ್ತದಾರಸ್ಸ ಸಙ್ಗಹೋ'"ತಿ (ಖು॰ ಪಾ॰ ೫.೬; ಸು॰ ನಿ॰ ೨೬೫) ಪರವಾದಿನಾ ವುತ್ತೇ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಕವಾದೀ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ನ ಹೋತಿ, ಅಥ ಖೋ ರಾಗಸಹಿತೇನೇವ ಅಕುಸಲೇನ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಅಞ್ಞಥಾಪಿ ಅನುರೂಪತೋ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಇದಂ ಸಬ್ಬಂ ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರಾದಯೋ ಆಹು। ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ ಪನ "ಏತ್ಥ ಪರೋತಿ ವುತ್ತೋ ಅಞ್ಞನಿಕಾಯಿಕೋ, ಸೋ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಸುತ್ತಾದೀನಿಯೇವ ಆಹರತಿ। ತಾನಿ ಸಕವಾದೀ ಅತ್ತನೋ ಸುತ್ತಾದಿಮ್ಹಿ ಓತಾರೇತ್ವಾ ಸಚೇ ಸಮೇತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ, ನೋ ಚೇ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೀ"ತಿ ವದತಿ।

ಚತುಬ್ಬಿಧವಿನಯಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪದಭಾಜನೀಯವಣ್ಣನಾ

ಸಿಕ್ಖಾಪದವಿಭಙ್ಗೇ ಪನ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ **ಯೋ ಪನಾ**ತಿ ಅನವಸೇಸಪರಿಯಾದಾನಪದಂ, ತಥಾಪಿ **ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪರಪದೇನ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣತ್ತಾ ತದನುರೂಪಾನೇವಸ್ಸ ವಿಭಙ್ಗಪದಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ। ಭಿಕ್ಖುನಿಬ್ಬಚನಪದಾನಿ ತೀಣಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಭಿಕ್ಖುಭಾವಸ್ಸ, ಅಭಿಕ್ಖುಭಾವಸ್ಸ ಚಾತಿ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಸಾಧಾರಣಾನಿ, ತಥಾಪಿ "ಅಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಞ್ಞತರಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋ, ತಞ್ಚೇ ಸುದ್ಧದಿಟ್ಠಿ ಸಮಾನೋ ಅನೋಕಾಸಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಚಾವನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವದೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇನ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ ಏವಮಾದಿಸುತ್ತಂ ನಿಬ್ಬಚನತ್ಥಯುತ್ತೋವ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಆಪತ್ತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇನ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ

(ಪಾರಾ॰ ೩೮೯) ಏತ್ಥ ವತ್ಥು, ನ ಇತರೋ ಗಿಹಿಭೂತೋತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಸಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ವಿನಯಪಿಟಕಸ್ಸ ಸಾಧಾರಣಂ ಭಿಕ್ಖುಲಕ್ಖಣಂ ವತ್ಥುಞ್ಚ ಭಗವಾ ಆರಭಿ। ಯೋ ಪನ ಸುದ್ಧೋ ಏವ ಸಮಾನೋ ಕೇನಚಿ ಕಾರಣೇನ ಗಿಹಿಲಿಙ್ಗೇ ಠಿತೋ, ಸೋ ಅತ್ತನೋ ಸಭಿಕ್ಖುಭಾವತ್ತಾ ಏವ ವತ್ಥು ಹೋತಿ, ಅಸುದ್ಧೋಪಿ ಭಿಕ್ಖುಲಿಙ್ಗೇ ಠಿತತ್ತಾತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ। ಅಸುದ್ಧೋಪಿ ಞಾತಕೇಹಿ, ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೇಹಿ ವಾ ರಾಜಭಯಾದಿಕಾರಣೇನ ವಾ ಕಾಸಾವೇಸು ಸಉಸ್ಸಾಹೋವ ಅಪನೀತಕಾಸಾವೋ ವತ್ಥು ಏವ ಪುನ ಕಾಸಾವಗ್ಗಹಣೇನ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕಭಾವಾನುಪಗಮನತೋ, ಭಿಕ್ಖುನಿಬ್ಬಚನತ್ಥೇ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರತ್ತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯೋ ಪನ ಲಿಙ್ಗತ್ಥೇನಕೋ ಭಿಕ್ಖುನಿಬ್ಬಚನತ್ಥಂ ಸಯಞ್ಚ ಅಬ್ಭುಪಗತೋ, ಸಂವಾಸಂ ಥೇನೇನ್ತೋ, ತಞ್ಚೇ ಸುದ್ಧದಿಟ್ಠಿ ಸಮಾನೋ ಅನೋಕಾಸಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಚಾವನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವದೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇನ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ।

"ಸಮಞ್ಞಾಯ ಭಿಕ್ಖು ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ವಚನದ್ವಯಂ ಯಥಾವುತ್ತಞ್ಚ ಅತ್ಥಂ ಉಪಬ್ರೂಹೇತಿ, ಅನ್ತರಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ನಿಯತಾಯ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಉಪಚ್ಛಿನ್ನಕುಸಲಮೂಲೋ ಕೇವಲಾಯ ಸಮಞ್ಞಾಯ, ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ಚ "ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ನ ಪರಮತ್ಥತೋತಿ ಇಮಂ ಅತಿರೇಕತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? "ನಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞಂ ಏಕಧಮ್ಮಮ್ಪಿ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಿ, ಯಂ ಏವಂ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಂ ಯಥಯಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ। ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಪರಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಹಾವಜ್ಜಾನೀ"ತಿ ಆಹಚ್ಚಭಾಸಿತಂ ಸಙ್ಗೀತಿತ್ತಯಾರುಳ್ಹಂ ಸುತ್ತಂ, **ಅಟ್ಠಕಥಾಯ**ಮ್ಪಿಸ್ಸ "ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಪರಮಾ ಏತೇಸನ್ತಿ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಪರಮಾನೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೩೧೦) ವುತ್ತಂ। ಪಞ್ಚ ಆನನ್ತರಿಯಕಮ್ಮಾನಿ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಾನಿ, ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ಪನ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜತರಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತೇಸಞ್ಹಿ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಅತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬಬಲವಮ್ಪಿ ಕಪ್ಪಟ್ಠಿತಿಕಮೇವ ಹೋತಿ, ನಿಯತಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪನ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನತ್ಥಿ, ತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಭವತೋ ವುಟ್ಠಾನಂ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ "ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಕರಣಾ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ವಾ "ಸುದ್ಧೋವಾಯ"ನ್ತಿ ವಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ। "ದಿಟ್ಠಿವಿಪತ್ತಿಪಚ್ಚಯಾ ದ್ವೇ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಆಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ನ ಸಕ್ಕಾ "ಅಸುದ್ಧೋ"ತಿ ವಾ "ಅಞ್ಞತರಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋ"ತಿ ವಾ ವತ್ತುಂ। ಏಸ ಹಿ ಉಭೋಪಿ ಪಕ್ಖೇ ನ ಭಜತಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸಮಞ್ಞಾಯ, ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ಚ ಭಿಕ್ಖು, ನ ಪರಮತ್ಥತೋ"ತಿ।

ಕಿಮತ್ಥಂ ಪನೇವಂ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಾಯ ನಿಯತಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಭಗವಾ ನ ಪಞ್ಞಪೇಸೀತಿ? ದುಬ್ಬಿಜಾನತ್ತಾ। ಪಕತಿಯಾಪೇಸಾ ದಿಟ್ಠಿ ನಾಮ "ಸಮ್ಮಾ"ತಿ ವಾ "ಮಿಚ್ಛಾ"ತಿ ವಾ ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ, ಪಗೇವ "ನಿಯತಾ"ತಿ ವಾ "ಅನಿಯತಾ"ತಿ ವಾತಿ। ತತ್ಥ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಯಾ ಪಞ್ಞತ್ತಾಯ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಸಮದಿಟ್ಠಿಕಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ಉಪೋಸಥಾದೀನಿ ಅಕತ್ವಾ ಅಚಿರೇನೇವ ಸಾಸನಂ ವಿನಾಸೇಯ್ಯುಂ, ಸಯಞ್ಚ ಅಪುಞ್ಞಂ ಪಸವೇಯ್ಯುಂ ಸುದ್ಧೇಸುಪಿ ಭಿಕ್ಖೂಸು ವಿಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪಟಿಪಜ್ಜನೇನ। ತಸ್ಮಾ ಉಪಾಯಕುಸಲತಾಯ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಅಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಉಕ್ಖೇಪನೀಯಕಮ್ಮಂ, ಸಮ್ಮಾವತ್ತಞ್ಚ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ತಂ ಸಙ್ಘೇನ ಅಸಮ್ಭೋಗಂ, ಅಸಂವಾಸಞ್ಚ ಅಕಾಸಿ। ಭಗವಾ ಹಿ ತಸ್ಸ ಚೇ ಏಸಾ ದಿಟ್ಠಿ ಅನಿಯತಾ, ಸಮ್ಮಾವತ್ತಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಓಸಾರಣಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಪಕತತ್ತೋ ಭವೇಯ್ಯ। ನಿಯತಾ ಚೇ, ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ ಅನವಕಾಸೋ, ಯಂ ಸೋ ನಿಯತಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕೋ ಸಮ್ಮಾವತ್ತಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಓಸಾರಣಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಪಕತತ್ತೋ ಭವೇಯ್ಯ। ಕೇವಲಂ "ಸಮಞ್ಞಾಯಭಿಕ್ಖು ಪಟಿಞ್ಞಾಯಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ನಾಮಮತ್ತಧಾರಕೋ ಹುತ್ವಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅರಿಟ್ಠೋ ವಿಯ ಸಂಸಾರಖಾಣುಕೋವ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಇಮಂ ನಯಂ ಅದ್ದಸ।

ಅಟ್ಠಸು ಉಪಸಮ್ಪದಾಸು ತಿಸ್ಸೋವೇತ್ಥ ವುತ್ತಾ, ನ ಇತರಾ ಪಾಟಿಪುಗ್ಗಲತ್ತಾ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಸನ್ತಕತ್ತಾ ಚ। ತತ್ಥ ಹಿ ಓವಾದಪಟಿಗ್ಗಹಣಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣೂಪಸಮ್ಪದಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಥೇರಾನಂ ಏವ, ಸೇಸಾ ತಿಸ್ಸೋ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಸನ್ತಕಾತಿ ಇಧ ನಾಧಿಪ್ಪೇತಾ, ತಿಸ್ಸನ್ನಮ್ಪಿ ಉಪಸಮ್ಪದಾನಂ ಮಜ್ಝೇ "ಭದ್ರೋ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿಆದೀನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಪದಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ ತಿಸ್ಸನ್ನಂ ಸಾಧಾರಣತ್ತಾ। ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಭಾವೇನ ವಾ ಸರಣಗಮನಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನ ವಾ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹಿ ಭದ್ರೋ ಚ ಸಾರೋ ಚ ಸೇಕ್ಖೋ ಚ ಅಸೇಕ್ಖೋ ಚ ಹೋತಿ, ಉಪಸಮ್ಪದವಚನಂ ಪನ ನೇಸಂ ಸಾವಕಭಾವದೀಪನತ್ಥಂ। ಇಮೇ ಏವ ಹಿ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ, ನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಚ।

ಅಯಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಏತ್ಥ ಚ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತುಂ ಭಬ್ಬಾ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನೇವ ಕಮ್ಮೇನ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾ। ನ ಹಿ ಅಞ್ಞೇ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಸರಣಗಮನಓವಾದಪಟಿಗ್ಗಹಣಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣಾಹಿ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತುಂ ಭಬ್ಬಾ, ತೇನೇತೇ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ "ಅಯಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಅನ್ತಿಮೋವ ವುತ್ತೋತಿ ಕಿರ **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ,** ತಂ ಅಯುತ್ತಂ। "ದ್ವೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಅಭಬ್ಬಾ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತುಂ ಬುದ್ಧಾ ಚ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಚಾ"ತಿ (ಪರಿ॰ ೩೨೨) ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತನ್ತಿ। ಅಞ್ಞಥಾ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಆದಯೋಪಿ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಸಿಯುಂ। ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ "ದ್ವೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಭಬ್ಬಾ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತುಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಚ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಚಾ"ತಿ ಸಾಮಞ್ಞೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ಚ, ಅಪಿಚ ಆಪತ್ತಿಭಯಟ್ಠಾನದಸ್ಸನತೋ ಚ। ಕಥಂ? ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಆವಸಥಪಿಣ್ಡಂ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯನ್ತೋ ನ ಪಟಿಗ್ಗಹೇಸಿ, ಚೀವರವಿಪ್ಪವಾಸಭಯಾ ಚ ಸಬ್ಬಂ ತಿಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನದಿಂ ತರನ್ತೋ ಮನಂ ವುಳ್ಹೋ ಅಹೋಸಿ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ। ಕಿಞ್ಚ ಸರಣಗಮನೂಪಸಮ್ಪದಾಯ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೇ ಆರಬ್ಭ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕವತ್ತಾದೀನಿ ಅಸಮ್ಮಾವತ್ತನ್ತಾನಂ ನೇಸಂ ದುಕ್ಕಟಾನಿ ಚ ಪಞ್ಞತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ದುಬ್ಬಿಚಾರಿತಮೇತಂ। **ಅಯಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾಯ ಸರಣಗಮನೂಪಸಮ್ಪದಾಯ ಅನುಞ್ಞಾತಪ್ಪಸಙ್ಗಭಯಾತಿ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ,** ಆಪತ್ತಿಯಾ ಭಬ್ಬತಂ ಸನ್ಧಾಯ ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ವುತ್ತೇ ಪುಬ್ಬೇ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾಪಿ ಸಾ ಪುನ ಏವಂ ವದನ್ತೇನ ಅನುಞ್ಞಾತಾತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಮಿಚ್ಛಾಗಾಹೋ ವಾ ವಿಮತಿ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ , ತಸ್ಮಾ ನ ವುತ್ತಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಂ "ಭಿಕ್ಖುನೀ ನಾಮ ಉಭತೋಸಙ್ಘೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೧೮೧) ಇಮಿನಾ ಸಮೇತಿ। ಇದಞ್ಚ ಸಾಕಿಯಾದೀನಂ ಅನುಞ್ಞಾತಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಅನುಪ್ಪಬನ್ಧಭಯಾ ವುತ್ತಂ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಖನ್ತಿ - ಭಿಕ್ಖು-ಪದನಿದ್ದೇಸತ್ತಾ ಯತ್ತಕಾನಿ ತೇನ ಪದೇನ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಯೇ ಚ ವಿನಯಪಿಟಕೇ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತಿ ಸಯಂ ಆಪತ್ತಾಪಜ್ಜನಟ್ಠೇನ ವಾ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾರೋಚನಪಟಿಚ್ಛಾದನಾದೀಸು ಪರೇಸಂ ಆಪತ್ತಿಕರಣಟ್ಠೇನ ವಾ, ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಯದಿದಂ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖು-ಪದಸ್ಸ ವಿಸೇಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ ಪರಪದಂ "ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ"ತಿ, ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಇದಂ ವುತ್ತಂ "ಅಯಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ। ಸೋ ಏವ ಹಿ ಕಮ್ಮವಾಚಾನನ್ತರಮೇವ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಉದ್ದೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿದಸ್ಸನತೋ, ತಸ್ಸೇವ ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಂ ದಿಸ್ಸತಿ, ನೇತರಸ್ಸ। ತಸ್ಸೇವ ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಂ ಸಮ್ಭವತಿ "ಉಲ್ಲುಮ್ಪತು ಮಂ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ ಅನುಕಮ್ಪಂ ಉಪಾದಾಯಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೭೧, ೧೨೬) ವತ್ವಾ ಸಮಾದಿನ್ನತ್ತಾ, ತಸ್ಸೇವ ಚ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸಮನನ್ತರಮೇವ ಅಕರಣೀಯನಿಸ್ಸಯಾಚಿಕ್ಖನದಸ್ಸನತೋ, ವಿನಯಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದೇಸಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಮೀತಿಆದಿಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಲಕ್ಖಣಪಾರಿಪೂರಿತೋ ಚಾತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಂ ಉಪಾದಾಯ ಸೋ ಏವ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಯಸ್ಮಾ ಪನಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಂ ಸಬ್ಬಥಾ ಯುಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ತಂ ತಂ ವತ್ಥುಂ ವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ತತೋ ತತೋ ಆಪತ್ತಿತೋ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಇತರಸ್ಸ ಆಪತ್ತೀ"ತಿ ವತ್ತುಂ ಯುಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಸಾವಜ್ಜಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಅನವಜ್ಜಪಞ್ಞತ್ತಿ ವಾ, ಅಯಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ತದಜ್ಝಾಚಾರತ್ಥೇನಾಯಮೇವ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ ನಾಮಾ"ತಿ ವತ್ತುಂ ಯುಜ್ಜತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಯಂ ವುತ್ತಂ "ಞಾಯ ಕಾಯಚಿ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಅಯಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ 'ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವಿತ್ವಾ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತೀ'ತಿ ಅತ್ಥೇ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ"ತಿ, ತಮ್ಪಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ। ಕಥಂ ಹೋತಿ? ವಿರೋಧದೋಸೋಪಿ ಪರಿಹತೋ ಹೋತಿ। ಕಥಂ? ಸಚೇ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಏವ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋ "ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಚ "ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ"ತಿ ಚ, ತೇನ ನ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ನಾಮಾತಿ ಕತ್ವಾ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥಕಮ್ಮತೋ ಅಞ್ಞಥಾ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾ ನಾಮ ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರಾದಯೋ ಇತರೇಸಂ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಠತ್ವಾ ಸಹಸೇಯ್ಯಪದಸೋಧಮ್ಮಾಪತ್ತಿಂ ಜನೇಯ್ಯುಂ, ಓಮಸನಾದಿಕಾಲೇ ಚ ದುಕ್ಕಟಮೇವ ಜನೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಏವಮಾದಿಕೋ ವಿರೋಧದೋಸೋ ಪರಿಹತೋ ಹೋತೀತಿ ಸಬ್ಬಂ ಆಚರಿಯೋ ವದತಿ। **ಮಜ್ಝುರಚ್ಛವಿ** ನಾಮ ಸಾಮೋ।

ಯಸ್ಮಾ ತೇ ಅತಿಮಹನ್ತೋ ಜಾತಿಮದೋ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯುಟ್ಠಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಮಮ ಸಾಸನೇ ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। **“ಸಾತಸಹಗತಾ** ಪಠಮಜ್ಝಾನಸುಖಸಹಗತಾ ಅಸುಭೇ ಚ ಆನಾಪಾನೇ ಚಾ”ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। **ಉದ್ಧುಮಾತಕಸಞ್ಞಾತಿ** ಉದ್ಧುಮಾತಕನಿಮಿತ್ತೇ ಪಟಿಲದ್ಧಪಠಮಜ್ಝಾನಸಞ್ಞಾ। **ರೂಪಸಞ್ಞಾತಿ** ಪಥವೀಕಸಿಣಾದಿರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಸಞ್ಞಾ। ಸೋ ತಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ “ಅವಿಭೂತಾ, ಭನ್ತೇ, ಉದ್ಧುಮಾತಕಸಞ್ಞಾ ಅವಡ್ಢಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಅಸುಭಾನಂ, ವಿಭೂತಾ, ಭನ್ತೇ, ರೂಪಸಞ್ಞಾ ವಡ್ಢಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಕಸಿಣಾನ”ನ್ತಿ। ಪಞ್ಚಉಪಸಮ್ಪದಕ್ಕಮೋ **ಮಹಾವಗ್ಗಾ** ಗಹಿತೋ। **ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನಾತಿ** ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಞತ್ತಿ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ವುಚ್ಚತಿ, ತಿಸ್ಸನ್ನಂ ಪನ ಅನುಸ್ಸಾವನಾನಂ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಭೇದಾಭಾವತೋ ಅತ್ಥಬ್ಯಞ್ಜನಭಿನ್ನಾ ಞತ್ತಿತಾಸಂ ಚತುತ್ಥಾತಿ ಕತ್ವಾ “ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಬ್ಯಞ್ಜನಾನುರೂಪಮೇವ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ “ತೀಹಿ ಅನುಸ್ಸಾವನಾಹಿ ಏಕಾಯ ಚ ಞತ್ತಿಯಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ಅತ್ಥಪವತ್ತಿಕ್ಕಮೇನ ಪದೇನ ಪನ “ಏಕಾಯ ಞತ್ತಿಯಾ ತೀಹಿ ಅನುಸ್ಸಾವನಾಹೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ “ಚತ್ತಾರಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಮ್ಮಾನಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೮೪), ಛ ಇಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಮ್ಮಾನಿ ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮಂ ವಗ್ಗಕಮ್ಮ”ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೮೭) ವಚನತೋ ಕುಪ್ಪಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಕತ್ಥಚಿ “ಕಮ್ಮ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ ತಸ್ಮಾ **“ಅಕುಪ್ಪೇನಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಯಸ್ಮಾ ಅಕುಪ್ಪಮ್ಪಿ ಏಕಚ್ಚಂ ನ ಠಾನಾರಹಂ, ಯೇನ ಅಪ್ಪತ್ತೋ ಓಸಾರಣಂ “ಸೋಸಾರಿತೋ”ತಿ **ಚಮ್ಪೇಯ್ಯಕ್ಖನ್ಧಕೇ** (ಮಹಾವ॰ ೩೯೫ ಆದಯೋ) ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ **“ಠಾನಾರಹೇನಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯದಿ ಏವಂ “ಠಾನಾರಹೇನಾ”ತಿ ಇದಮೇವ ಪದಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ನ ಪುಬ್ಬಪದಂ ಇಮಿನಾ ಅಕುಪ್ಪಸಿದ್ಧಿತೋತಿ ಚೇ? ತಂ ನ, ಅಟ್ಠಾನಾರಹೇನ ಅಕುಪ್ಪೇನ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಅನಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ದ್ವೀಹಿ ಪನೇತೇಹಿ ಏಕತೋ ವುತ್ತೇಹಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ “ಕೇವಲಂ ತೇನ ಅಕುಪ್ಪೇನ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಅಯಮ್ಪಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ ‘ಭಿಕ್ಖೂ’ತಿ, ಠಾನಾರಹೇನ ಚ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಅಯಮ್ಪಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ ‘ಭಿಕ್ಖೂ’ತಿ, ಕುಪ್ಪೇನ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ನಾಧಿಪ್ಪೇತೋ”ತಿ। ತೇನಾಯಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೋ ಸಾಧಿತೋ ಹೋತಿ “ಯೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖು, ಜಾನಂ ಊನವೀಸತಿವಸ್ಸಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇಯ್ಯ, ಸೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ”ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೪೦೩) ವಚನತೋ ಯಾವ ನ ಞಾಯತಿ, ತಾವ ಸಮಞ್ಞಾಯಭಿಕ್ಖುಪಟಿಞ್ಞಾಯಭಿಕ್ಖುಭಾವಂ ಉಪಗತೋಪಿ ನ ಪುಬ್ಬೇ ದಸ್ಸಿತಸಮಞ್ಞಾಯಭಿಕ್ಖುಪಟಿಞ್ಞಾಯಭಿಕ್ಖು ವಿಯ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಠತ್ವಾ ಓಮಸನಪಾಚಿತ್ತಿಯಾದಿವತ್ಥು ಹೋತಿ, ಕೇವಲಂ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಠತ್ವಾ “ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸಞ್ಞೀ ಪದಸೋ ಧಮ್ಮಂ ವಾಚೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾ”ತಿಆದಿ (ಪಾಚಿ॰ ೪೮) ಆಪತ್ತಿವತ್ಥುಮೇವ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। ಅಕುಪ್ಪೇನ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪನ ಪಚ್ಛಾ ಪಾರಾಜಿಕೋಪಿ ಜಾತಿತೋ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಟ್ಠಾನೇ ತಿಟ್ಠತೀತಿ “ಪಣ್ಡಕೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ನಾಸೇತಬ್ಬೋ”ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾವ॰ ೧೦೯) ನಯೇನ ವುತ್ತೇಸು ಪನ ವಜ್ಜನೀಯಪುಗ್ಗಲೇಸು ಕೋಚಿ ಪುಗ್ಗಲೋ “ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸೋಪಿ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಟ್ಠಾನೇ ತಿಟ್ಠತಿ, ಕೋಚಿ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಏತ್ಥ ಪನ ಅತ್ಥಿ ಕಮ್ಮಂ ಅಕುಪ್ಪಂ ಠಾನಾರಹಂ, ಅತ್ಥಿ ಠಾನಾರಹಂ ನಾಕುಪ್ಪಂ, ಅತ್ಥಿ ಅಕುಪ್ಪಞ್ಚೇವ ನ ಠಾನಾರಹಞ್ಚ, ಅತ್ಥಿ ನಾಕುಪ್ಪಂ ನ ಚ ಠಾನಾರಹನ್ತಿ ಇದಂ ಚತುಕ್ಕಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ಪಠಮಂ ತಾವ ವುತ್ತಂ, ತತಿಯಚತುತ್ಥಾನಿ ಪಾಕಟಾನಿ। ದುತಿಯಂ ಪರಿಯಾಯೇನ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘತೋ ಏಕತೋಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾಯ ಲಿಙ್ಗಪರಿವತ್ತೇ ಸತಿ ಲಬ್ಭತಿ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇ ಸಿಕ್ಖಮಾನಕಾಲೇ ಲದ್ಧಂ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥಉಪಸಮ್ಪದಾಕಮ್ಮಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅಕುಪ್ಪಞ್ಚೇವ ಠಾನಾರಹಞ್ಚ, ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗೇ ಪನ ಪಾತುಭೂತೇ “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಂಯೇವ ಉಪಜ್ಝಂ ತಮೇವ ಉಪಸಮ್ಪದ”ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೯) ಏತ್ಥ ಅಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಕೇವಲಂ ಸಾಮಣೇರಭಾವಾಪತ್ತಿತೋ ಕಮ್ಮಂ ದಾನಿ ಕುಪ್ಪಂ ಜಾತನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಲಿಙ್ಗಪರಿವತ್ತೇನ ಚೀವರಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನವಿಜಹನಂ ವಿಯ ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘೇನ ಕತಾಯ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ವಿಜಹನಂ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ಅಞ್ಞಥಾ ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಅಥ ವಾ ಲಿಙ್ಗಪರಿವತ್ತೇ ಅಸತಿಪಿತಂ ಏಕತೋಉಪಸಮ್ಪದಾಕಮ್ಮಂ ಕುಪ್ಪತಿ, ಯಥಾಠಾನೇ ನ ತಿಟ್ಠತಿ। ತಸ್ಮಾ ನ ತಾವ ಸಾ “ಭಿಕ್ಖುನೀ”ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞತರಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾಪಿ ಅನಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾಪಿ ಉಪ್ಪಬ್ಬಜಿತುಕಾಮತಾಯ ಗಿಹಿಲಿಙ್ಗಂ ಸಾದಿಯನ್ತಿಯಾ ಪುನಪಿ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಉಭತೋಸಙ್ಘೇ ಲಬ್ಭತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇನ

ಪರಿಯಾಯೇನ “ಕುಪ್ಪತೀತಿ ಕುಪ್ಪ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಯಥಾವುತ್ತಕಮ್ಮದೋಸಾಭಾವತೋ ಪನ “ಠಾನಾರಹ”ನ್ತಿ। ಭಿಕ್ಖುನೀ ಪನ ಗಿಹಿಲಿಙ್ಗಂ ಸಾದಿಯನ್ತಿಕಾಲೇ ನ ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಪಾತುಭಾವೇ ಸತಿ ಭಿಕ್ಖೂಸು ಉಪಸಮ್ಪದಂ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಸಾಧಕಂ ಕಾರಣಂ ನ ದಿಸ್ಸತಿ, ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಉಪ್ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಚೇ, ಲಭತೀತಿ ಏಕೇ, ತಂ ಪನಾಯುತ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಾಭಾವತೋತಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಖನ್ತೀತಿ ಆಚರಿಯೋ। “ಯಥಾ ‘ಕತ್ತಬ್ಬ’ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಥಾ ಅಕತೇ ಕುಪ್ಪತೀತಿ ಕತ್ವಾ ಕರಣಂ **ಸತ್ಥುಸಾಸನ**”ನ್ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ **“ಗಣ್ಠಿಪದೇ”**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ **“ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರಸ್ಸ ಗಣ್ಠಿಪದೇ”**ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಸಾಜೀವಪದಭಾಜನೀಯವಣ್ಣನಾ

“ಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತಾ ನಿಯತಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ**। ಯತ್ಥ **“ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ”**ತಿ, ತತ್ಥ **“ವಜಿರಬುದ್ಧಿತ್ಥೇರಸ್ಸಾ”**ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಸಾವಕಬೋಧಿಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧೀತಿ ವಾ ತೀಸು ಬೋಧೀಸು ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಯಂ ಸತ್ತಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಾ **ಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತಾ** ನಾಮ। ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸೀಲಬಹುಕತ್ತಾ, ಭಿಕ್ಖುಸೀಲತ್ತಾ, ಕಿಲೇಸಪಿದಹನವಸೇನ ವತ್ತನತೋ, ಉತ್ತಮೇನ ಭಗವತಾ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ ಚ **ಅಧಿಕಂ,** ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೇಯೇವ ಪವತ್ತನತೋ **ಉತ್ತಮ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ**। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾಪಿ ಧಮ್ಮತಾವಸೇನ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸೀಲೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾವ ಹೋನ್ತಿ, ತಥಾಪಿ **“ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೇಯೇವ ಪವತ್ತತೀ”**ತಿ ನಿಯಮಿತಂ ತೇನ ಪರಿಯಾಯೇನಾತಿ। ತೇನಾಹ **“ನ ಹಿ ತಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ”**ತಿಆದಿ। ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರತೋಪಿ ಚ ಮಗ್ಗಫಲಸಮ್ಪಯುತ್ತಮೇವ ಸೀಲಂ ಅಧಿಸೀಲಂ, ತಂ ಪನ ಇಧ ಅನಧಿಪ್ಪೇತಂ। ನ ಹಿ ತಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೇನ ಸಙ್ಗಹಿತನ್ತಿ। ಸಮನ್ತಭದ್ರಕಂ ಕಾರಣವಚನಂ ಸಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಸಾಧಾರಣಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾ ಚ ಏಕಚ್ಚಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಸಾಧಿತಮೇತಂ, ತಸ್ಮಾ **“ನ ಹಿ ತಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವತೀ”**ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನಂ ಅಸಮತ್ಥಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತೀತಿ? ನಾಸಮತ್ಥಂ, ಸಮತ್ಥಮೇವ ಯಸ್ಮಿಂ ಯಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಸಾಸಾ ವಿಚಾರಣಾ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸೇವ ವಸೇನ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಪವತ್ತಿತೋ। ತಥಾ ಹಿ **ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಂ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನವಣ್ಣನಾ) ಉದಕುಕ್ಖೇಪಸೀಮಾಧಿಕಾರೇ “ತಿಮಣ್ಡಲಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಅನ್ತರವಾಸಕಂ ಅನುಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಉತ್ತರನ್ತಿಯಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ **ಭಿಕ್ಖುನಿವಿಭಙ್ಗೇ** ಆಗತತ್ತಾ। ಏಸೇವ ನಯೋ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಏವರೂಪೇಸು। ಕಿಮತ್ಥನ್ತಿ ಚೇ ತಂ? ಪಾಳಿಕ್ಕಮಾನುವತ್ತನೇನ ಪಾಳಿಕ್ಕಮದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ತತ್ರಿದಂ ಸಮಾಸತೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯದೀಪನಂ - ಪದಸೋಧಮ್ಮಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ತಿಕಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸಞ್ಞೀ, ಅನಾಪತ್ತಿ, ಅಕಟಾನುಧಮ್ಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಸೇನ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೇ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕೇ ಸಿಯಾ ಆಪತ್ತಿ, ತಥಾ ಸಹಸೇಯ್ಯಸಿಕ್ಖಾಪದೇತಿ ಏವಮಾದಿ। ಅತ್ಥೋ ಪನೇತ್ಥ ಪರತೋ ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

ಯಂ ವುತ್ತಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ತತೋಪಿ ಚ ಮಗ್ಗಫಲಚಿತ್ತಮೇವ ಅಧಿಚಿತ್ತಂ, ತಂ ಪನ ಇಧ ಅನಧಿಪ್ಪೇತ”ನ್ತಿ ಚ, “ತತೋಪಿ ಚ ಮಗ್ಗಫಲಪಞ್ಞಾವ ಅಧಿಪಞ್ಞಾ, ಸಾ ಪನ ಇಧ ಅನಧಿಪ್ಪೇತಾ। ನ ಹಿ ತಂಸಮಾಪನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖು ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವತೀ”ತಿ। “ತತ್ರ ಯಾಯಂ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ, ಅಯಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ ಸಿಕ್ಖಾ”ತಿ ಇಮಾಯ ಪಾಳಿಯಾ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಪಾಳಿ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾವ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ನ ಇತರಾತಿ ದೀಪೇತಿ। ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನಂ ತಾಸಮ್ಪಿ ತಿಣ್ಣಂ ಲೋಕಿಯಾನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತತಂ ದೀಪೇತಿ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಟ್ಠಕಥಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಲೋಕಿಯಾ ಸಿಕ್ಖಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕೇ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ, ಕಾಲೇನಾಪಿ ಅಧಿಚಿತ್ತಪಞ್ಞಾಲಾಭೀ ಭಿಕ್ಖು ತಥಾರೂಪಂ ಅಸಪ್ಪಾಯಂ ಪಚ್ಚಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ತತೋ ತತೋ ಅಧಿಚಿತ್ತತೋ, ಅಧಿಪಞ್ಞಾತೋ ಚ ಆವತ್ತಿತ್ವಾ ಸೀಲಭೇದಂ ಪಾಪುಣೇಯ್ಯಾತಿ ಠಾನಮೇತಂ ವಿಜ್ಜತಿ, ನ ಲೋಕುತ್ತರಚಿತ್ತಪಞ್ಞಾಲಾಭೀ, ಅಯಂ ನಯೋ ಇತರೇಸುಪಿ ಸಬ್ಬೇಸು ಅದಿನ್ನಾದಾನಾದೀಸು ಸಚಿತ್ತಕೇಸು ಲಬ್ಭತಿ, ಅಚಿತ್ತಕೇಸು ಪನ ಇತರೋಪಿ। ತಥಾಪಿ ಕೇವಲಂ ವಿನಯಪಿಟಕಸ್ಸ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸೀಲಸ್ಸ ಚ ಸಙ್ಗಾಹಕತ್ತಾ “ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯಾ”ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಉತ್ತರಪದೇ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಾರಹಾ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾವ ಲೋಕಿಯಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಪಾಳಿಯಂ “ತತ್ರ ಯಾಯಂ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ, ಅಯಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ ಸಿಕ್ಖಾ”ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಏತ್ಥ **ಸಿಕ್ಖಾತಿ** ಕಾಯವಚೀದುಚ್ಚರಿತತೋ ವಿರತೀ ಚ ಚೇತನಾ ಚ, ಅಞ್ಞತ್ರ ಚೇತನಾಯೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸಿಕ್ಖಾಪದನ್ತಿ** ಸಉದ್ದೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದಂ, ಏಕಚ್ಚಂ ಅನುದ್ದೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದಞ್ಚ ಲಬ್ಭತಿ। **ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಧಿಕರಣಂ ಕತ್ವಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖತೀತಿ ಅಧಿಕರಣತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮನ್ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ಯಥಾಸಿಕ್ಖಾಪದನ್ತಿ** ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಸೀಲಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಪಿ ಹಿ ಸೀಲಮೇವ, ತಸ್ಮಾ ಸುಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾದಿಚಾರಿತ್ತೇಸು ವಿರತಿವಿಪ್ಪಯುತ್ತಚೇತನಂ ಪವತ್ತೇನ್ತೋಪಿ ಸಿಕ್ಖಂ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೋತ್ವೇವ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। "ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೧) ವುತ್ತಮರಿಯಾದಂ ಅವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತೋ "ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಸಿಕ್ಖತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಪನ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ **"ಸಿಕ್ಖಾತಿ** ತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಸಿಕ್ಖನಭಾವೇನ ಪವತ್ತಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ। **ಸಾಜೀವನ್ತಿ** ಪಞ್ಞತ್ತಿ। ತದತ್ಥದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಪುಬ್ಬೇ ಮೇಥುನಸಂವರಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಸಿಕ್ಖಾಯ ಗುಣಸಮ್ಮತಾಯ ಪುಞ್ಞಸಮ್ಮತಾಯ ತನ್ತಿಯಾ ಅಭಾವತೋ ಲೋಕಸ್ಸ ದುಬ್ಬಲ್ಯಾವಿಕಮ್ಮಂ ತತ್ಥ ನ ಸಮ್ಭವತಿ। ಪತ್ಥನೀಯಾ ಹಿ ಸಾ, ತಸ್ಮಾ "ಯಞ್ಚ ಸಾಜೀವಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ, ತತ್ಥ ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅನಾವಿಕತ್ವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಆಣಾಯ ಹಿ ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಉಪತಿಸ್ಸೋ।

ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಏತ್ಥ **ಯಾಮೀತಿ** ಅಮುಕಸ್ಮಿಂ ತಿತ್ಥಾಯತನೇ, ಘರಾದಿಮ್ಹಿ ವಾ। **ಭಾವವಿಕಪ್ಪಾಕಾರೇನಾತಿ** "ಅಹಂ ಅಸ್ಸ"ನ್ತಿ ಆಗತತ್ತಾ ಯಂ ಯಂ ಭವಿತುಕಾಮೋ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಭಾವಸ್ಸ ವಿಕಪ್ಪಾಕಾರೇನ, ಭಿಕ್ಖುಭಾವತೋ ಅಞ್ಞಭಾವವಿಕಪ್ಪಾಕಾರೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೪೯. ಹನ್ದಾತಿ ವಚಸಾಯೇವ। **ಗಿಹಿಭಾವಂ ಪತ್ಥಯಮಾನೋತಿ**ಆದಿಪದೇಹಿ ಚಿತ್ತನಿಯಮಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಏಕೇನೇವ ಚಿತ್ತೇನ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಂ ಹೋತಿ, ನ ತದಭಾವೇನಾತಿ।

೫೧. ಬುದ್ಧಂ ಧಮ್ಮನ್ತಿಆದಿಪದೇಹಿ ಖೇತ್ತನಿಯಮಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತತ್ಥ ಆದಿತೋ ಚುದ್ದಸಹಿ ಪದೇಹಿ ಸಭಾವಪರಿಚ್ಚಾಗೋ, ಪಚ್ಛಿಮೇಹಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಭಾವನ್ತರಾದಾನಞ್ಚ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ। **ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಮಿ ಧಾರೇಹೀತಿ** ಏತೇಹಿ ಕಾಲನಿಯಮಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ವದತೀತಿ** ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಪಯೋಗನಿಯಮಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ವಿಞ್ಞಾಪೇತೀತಿ** ಇಮಿನಾ ವಿಜಾನನನಿಯಮಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಉಮ್ಮತ್ತಕೋ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಿ, ಉಮ್ಮತ್ತಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತೀತಿ**ಆದೀಹಿ ಪುಗ್ಗಲನಿಯಮಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅರಿಯಕೇನ ಮಿಲಕ್ಖಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತೀತಿ**ಆದೀಹಿ ಪನ ಪುಗ್ಗಲಾದಿನಿಯಮೇಪಿ ಸತಿ ವಿಜಾನನನಿಯಮಾಸಮ್ಭವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತತ್ಥ "ಯಾಯ ಮಿಲಕ್ಖಭಾಸಾಯ ಕಾಲನಿಯಮೋ ನತ್ಥಿ, ತಾಯಪಿ ಭಾಸಾಯ ಕಾಲನಿಯಮತ್ಥದೀಪನೇ ಸತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಂ ರುಹತೀತಿ ನೋ ಮತೀ"ತಿ **ಆಚರಿಯೋ। ದವಾಯಾತಿ**ಆದೀಹಿ ಖೇತ್ತಾದಿನಿಯಮೇ ಸತಿಪಿ ಚಿತ್ತನಿಯಮಾಭಾವೇನ ನ ರುಹತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸಾವೇತುಕಾಮೋ ನ ಸಾವೇತೀತಿ** ಚಿತ್ತನಿಯಮೇಪಿ ಸತಿ ಪಯೋಗನಿಯಮಾಭಾವೇನ ನ ರುಹತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅವಿಞ್ಞುಸ್ಸ ಸಾವೇತಿ, ವಿಞ್ಞುಸ್ಸ ನ ಸಾವೇತೀತಿ** ಚಿತ್ತಖೇತ್ತಕಾಲಪಯೋಗಪುಗ್ಗಲವಿಜಾನನನಿಯಮೇಪಿ ಸತಿ ಯಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಸಾವೇತಿ, ತಸ್ಸೇವ ಸವನೇ ನ ರುಹತಿ, ನ ಅಞ್ಞಸ್ಸಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಯದಿ ಅಯಮೇವ ಜಾನಾತೂತಿ ಏಕಂ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ಆರೋಚೇತಿ, ತಞ್ಚೇ ಸೋ ಏವ ಜಾನಾತಿ, ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಾ ಹೋತಿ ಸಿಕ್ಖಾ। ಅಥ ಸೋ ನ ಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰… ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಾ ಹೋತಿ ಸಿಕ್ಖಾ"ತಿ। **ಸಬ್ಬಸೋ ವಾ ಪನ ನ ಸಾವೇತಿ, ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಾ ಹೋತಿ ಸಿಕ್ಖಾತಿ** ಚಿತ್ತಾದಿನಿಯಮೇನೇವ ಸಿಕ್ಖಾ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಾ ಹೋತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ತಾವತಾ "ಸಿಕ್ಖಾ…ಪೇ॰… ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅನಾವಿಕತ್ವಾ"ತಿ ಪದಸ್ಸ ಪದಭಾಜನಂ ತೀಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ದ್ವೇ ಅಮಿಸ್ಸಾ, ಪಚ್ಛಿಮೋ ಏಕೋ ಮಿಸ್ಸೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ತೇನೇವ ವಚೀಭೇದೇನಾತಿ** ತದತ್ಥದೀಪನಮತ್ತಂ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾವ ತೇನೇವ ವಚೀಭೇದೇನ ಜಾನಾಪೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತನ್ತಿ** ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತುಕಾಮತಾಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ। **ಸಮಯಞ್ಞೂ** ನಾಮ ತದಧಿಪ್ಪಾಯಜಾನನಮತ್ತೇನ ಹೋತಿ।

೫೩. ವಣ್ಣಪಟ್ಠಾನಂ ಬುದ್ಧಗುಣದೀಪಕಂ ಸುತ್ತಂ। ಉಪಾಲಿಗಹಪತಿನಾ ವುತ್ತಾ ಕಿರ **ಉಪಾಲಿಗಾಥಾ।** ಪಞ್ಞಾಣಂ ಸಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ, ತಸ್ಮಾ **ಬೋಧಿಪಞ್ಞಾಣನ್ತಿ** ಬೋಧಿಸಞ್ಞಾಣಂ, ಬೋಧಿಬೀಜನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ನಿಯಮೇತ್ವಾತಿ ಏತ್ಥ "ದ್ವೀಸುಪಿ ಜಾನನ್ತೇಸು ಏವ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಮೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ವುತ್ತೇ ತೇಸು ಏಕೋ ಚೇ ಜಾನಾತಿ, ನ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಾ ಹೋತೀ"ತಿ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಮ್ಪಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ, ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ನ ಸಮೇತಿ। "ಗಿಹೀ ಹೋಮೀ"ತಿ ವಾ "ಗಿಹಿಮ್ಹೀ"ತಿ ವಾ ವುತ್ತೇ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ವತ್ತಮಾನವಚನಂ ಹೋತಿ। "ಧಾರೇಹೀ"ತಿ ಅತ್ಥಾಭಾವಾ ಚ "ಧಾರೇಹೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಚ ಪರಸ್ಸುಪರಿ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ಹೋತಿ। **ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಂ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಧಮ್ಮವಚನಂ ವುತ್ತಂ ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕ"ನ್ತಿ ವದತಿ, ತಂ ಪಕಾಸೇತುಂ। ಅಞ್ಞಥಾ "ವಿಜಿತವಿಜಯಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಮೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಆದೀಸುಪಿ ತಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ ಬುದ್ಧಸದ್ದೋಪಿ ಅವಸಾನೇ ವತ್ತಬ್ಬೋ ಭವೇಯ್ಯ। ಆಚರಿಯವೇವಚನೇಸು ಪನ **ಯೋ ಮಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಸೀ**ತಿಆದಿ ಉಪಜ್ಝಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ, ಪರಂ ವಾ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜಿತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ। **ಓಕಲ್ಲಕೋ**ತಿ ಕಪಣಾಧಿವಚನಂ। **ಮೋಳಿಬದ್ಧೋ**ತಿ ಸಿಖಾಬದ್ಧೋ, ಓಮುಕ್ಕಮಕುಟೋ ವಾ। **ಚೇಲ್ಲಕೋ** ಅಥೇರೋ। **ಚೇಟಕೋ** ಮಜ್ಝಿಮೋ। **ಮೋಳಿಗಲ್ಲೋ** ಮಹಾಸಾಮಣೇರೋ। ಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹನಾಗಾದೀನಂ ನಾಗರೂಪಾದೀನಂ ವಾ ಸನ್ತಿಕೇ, ಭಾಸಾಜಾನನಕಿನ್ನರಾದೀನಂ ವಾ। "ದೇವತಾ ನಾಮ ಮಹಾಪಞ್ಞಾ"ತಿ ಕಿರ ಪಾಠೋ। **ದವಾಯಾ**ತಿ ಸಹಸಾ। **ರವಾಭಞ್ಞೇನಾ**ತಿ ಖಲಿತಭಞ್ಞೇನ। ಅಕ್ಖರಸಮಯಾನಞ್ಞಿ ನಾಭಿಞ್ಞಾತಾಯ ವಾ ಕರಣಾನಂ ಅವಿಸದತಾಯ ವಾ ಹೋತಿ ರವಾಭಞ್ಞಂ। ಅವಿಧೇಯ್ಯಿನ್ದ್ರಿಯತಾಯ **"ಪೋತ್ಥಕರೂಪಸದಿಸಸ್ಸಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ, **ಗರುಮೇಧಸ್ಸ** ಮನ್ದಪಞ್ಞಸ್ಸ। ಕಿತ್ತಾವತಾ ಪನ ಗರುಮೇಧೋ ಹೋತೀತಿ ಚೇ? ಸಮಯೇ ಅಕೋವಿದತಾಯ।

ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಮೂಲಪಞ್ಞತ್ತಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೫೫. "ಪಟಿಸೇವತಿನಾಮಾ"ತಿ ಪದಂ ಮಾತಿಕಾಯಂ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಪಟಿಸೇವೇಯ್ಯಾತಿ ಏತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। "ಏಸೋ ಮೇಥುನಧಮ್ಮೋ ನಾಮಾ"ತಿ ಸಬ್ಬಪಾಳಿಪೋತ್ಥಕೇಸು, ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ "ಏಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಮೇಥುನಧಮ್ಮೋ ನಾಮಾ"ತಿ ಉದ್ಧಟಾ। **ಇತ್ಥಿಯಾ ನಿಮಿತ್ತೇನ ಅತ್ತನೋ ನಿಮಿತ್ತ**ನ್ತಿ ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇತಂ ದಸ್ಸಿತಂ। ಅತ್ತನೋ ನಿಮಿತ್ತೇನ ಇತ್ಥಿಯಾ ನಿಮಿತ್ತಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತ್ತಾ ನ ದಸ್ಸಿತಂ। **ಚತ್ತಾರಿ ಠಾನಾನಿ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅಬ್ಭನ್ತರತಲಂ ಛುಪನ್ತಂಯೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ಅಚ್ಛುಪನ್ತಂ ನೀಹರನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ। **ಮಜ್ಝ**ನ್ತಿ ಅಗ್ಗಪ್ಪದೇಸಂ। **ಉಪರಿಭಾಗಮಜ್ಝ**ನ್ತಿ ಉಪರಿಭಾಗಸ್ಸ ಅಗ್ಗಪ್ಪದೇಸಂ। **ನಟ್ಠಕಾಯಪ್ಪಸಾದ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಉಪಹತಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿಸಮ್ಭವತೋ ಇಧಾಪಿ ಆಪತ್ತೀತಿ ಚೇ? ನೇತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ **"ಮತಚಮ್ಮಂ ವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಮತಚಮ್ಮಞ್ಹಿ ಅನುಪಾದಿನ್ನಂ, ಉಪಾದಿನ್ನೇ ಏವ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿ। **ಅಪಿಧಾಯ** ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ। ಯಥಾ ದನ್ತಾ ನ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಥಾ ಪಿಧಾಯೇವ ನಿಸೀದಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಗೋನಸೋತಿ ಗೋಣಪಿಟ್ಠಿಕೋ ಮಣ್ಡಲಸಪ್ಪೋ, ಯಸ್ಸ ಪಿಟ್ಠೇ ಲೋಹಿತಕಾನಿ ಮಣ್ಡಲಾನಿ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಕಲಲಪರಿಚಯವಾರಿಚಾರಮಚ್ಛಗ್ಗಹಣೇನ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಮುದ್ದೇ ಮಹಾಮುಖಾ ಹತ್ಥಿಸರೀರಮ್ಪಿ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನ ಗಿಲಿತುಂ ಸಮತ್ಥಾ ತತೋ ಮಹನ್ತತರಾ ಚ ಗಹಿತಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಮುಖಾದೀಸು ಮೇಥುನಧಮ್ಮೋ ನ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ತತ್ಥ ಠಾನಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನತ್ಥೀತಿ ಏಕೇ, ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಏತಮೇವ ಹೀ**ತಿ ಅನನ್ತರಂ ಸನ್ಧಾಯ। ಸದ್ಧಿಂ ಯೋಜನಾಯ ಅಕ್ಖರಯೋಜನಾಯ। "ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಸಬ್ಬೇಹಿಪಿ ಲಜ್ಜೀಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ಸಮಂ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಭಾವತೋ ಸಮಸಿಕ್ಖತಾ ನಾಮಾತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಸಬ್ಬಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। ನ ಹಿ ಕಸ್ಸಚಿ ಊನಮಧಿಕಂ ವಾ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ತಸ್ಸ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। **ಪರಿವಾರೇ** ಪನ -

> "ನ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕೋ ನ ಚ ಪನ ಪಾರಿವಾಸಿಕೋ,
> ನ ಸಙ್ಘಭಿನ್ನೋ ನ ಚ ಪನ ಪಕ್ಖಸಙ್ಕನ್ತೋ।
> ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಭೂಮಿಯಾ ಠಿತೋ,
> ಕಥಂ ನು ಸಿಕ್ಖಾಯ ಅಸಾಧಾರಣೋ ಸಿಯಾ"ತಿ॥ (ಪರಿ॰ ೪೭೯) -

ವುತ್ತಂ। **ತದಟ್ಠಕಥಾಯ** ಚ "ಅಯಂ ಪಞ್ಞಾ ನಹಾಪಿತಪುಬ್ಬಕಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಾ। ಅಯಞ್ಹಿ ಖುರಭಣ್ಡಂ ಪರಿಹರಿತುಂ ನ ಲಭತಿ, ಅಞ್ಞೇ ಲಭನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಿಕ್ಖಾಯ ಅಸಾಧಾರಣೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಯಥಾ ಸಂಸನ್ದತಿ ಸಮೇತಿ, ತಥಾ ವೇದಿತಬ್ಬಂ । ಭಿಕ್ಖುನೀನಂಯೇವ ಸಾಧಾರಣಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಸಿಕ್ಖತಿ, ಏವಮಞ್ಞೋಪಿ ಅನ್ಹಾಪಿತಪುಬ್ಬಕೋ ಭಿಕ್ಖು ತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಸಿಕ್ಖತಿ ಏವ ತದತ್ಥಕೋಸಲ್ಲತ್ಥನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಸಮಸಿಕ್ಖತಾ ನಾಮಾತಿ। ಯಂ ತಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **"ತಿಸ್ಸೋ ಇತ್ಥಿಯೋ"**ತಿಆದಿವಿಭಙ್ಗೋ ತಂನಿಯಾಮಕೋತಿಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ವತ್ಥುನಿಯಮನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ಅಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿಪ್ಪಸಙ್ಗೇನ ಕತೇ ಸುವಣ್ಣರಜತಾದಿಮಯೇ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯೇ ಚ "ತಯೋ ಅತ್ಥವಸೇ ಪಟಿಚ್ಚ ವಿಭಙ್ಗೋ ಪವತ್ತತೀ"ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಾ, ತೇ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಪಠಮಚತುಕ್ಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೫೭. **ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಾ ಅಸ್ಸ ಹೋತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಸಾ ಅಕುಸಲಾ ಆಪತ್ತಿ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸೀಲಸಮ್ಭವಂ ಅಭಿಭವತಿ, ರಾಗಾಭಿಭವೇ ತಸ್ಮಿಂ ಪಾರಾಜಿಕಾತಿ ಲದ್ಧನಾಮಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಆಪನ್ನಾ ದುಕ್ಕಟಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಾದಯೋ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ವಿನಾಸೇತ್ವಾ ಸಯಮೇವೇಕಾ ಅಸ್ಸ। ವತ್ಥುನಾ ಸಭಾಗಾಹಿ ವಾ ಅಸಭಾಗಾಹಿ ವಾ ಅಞ್ಞಾಹಿ ಪಾರಾಜಿಕತ್ತೇನ ಸಮಾನಜಾತಿಕಾಹಿ ಆಪತ್ತೀಹಿ ಸಯಂ ನಾಭಿಭವೀಯತೀತಿ ಏಕೇ। ತಂ ತಂ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಚಾರಿತಮೇವ। ಯದಾ ಪನ ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಯೋ ಏಕತೋ ಹೋನ್ತಿ, ತದಾ ತಾ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಂ ಅಭಿಭವನ್ತಿ, ಅಭಿಕ್ಖುಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಸಮಞ್ಞಾಯಪಿ ಭಿಕ್ಖು ನ ಹೋತಿ। ಓಮಸವಾದಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ನ ಜನೇತೀತಿ ಏಕೇ। ದುತಿಯೇನ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪೇನ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪತ್ತಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ಆಪತ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ಸಙ್ಗಹಿತೋ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ ಆಪತ್ತಿಸಮ್ಪತ್ತಿವಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹಿತೋ ಹೋತಿ, ಯುಜ್ಜತಿ ಚೇಸಾ ಪರಸಾಪೇಕ್ಖಾ। ಸಾಪತ್ತಿಕೋ ನಾಮ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಹೋತಿ, ಅಞ್ಞಥಾ ತಸ್ಸ ಖಣಭಙ್ಗೇನ ಅನಾಪತ್ತಿಕೋ ಭವೇಯ್ಯ, ನ ಚ ಹೋತೀತಿ। ಕದಾ ಪನ ಹೋತೀತಿ? ಯದಾ ಕಾಲಂ ಕರೋತಿ, ಯದಾ ಚ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಸಾಮಣೇರಾದಿಭೂಮಿಯಂ ತಿಟ್ಠತಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಾಯ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಾಯ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಾ ಹೋತಿ ಸಿಕ್ಖಾ ಚಾತಿ ಉಭಯಂ ತಸ್ಸ ಏಕತೋ ಅತ್ಥಿ, ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾದಿಆಪತ್ತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನೇನ ಕಿಂ ನ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಾ, ಪುನ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ದೇಸಾಪೇತಬ್ಬಾ। ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಂ ಆಪತ್ತಿವುಟ್ಠಾನಂ ಜಾತಂ, ಅಭಿಕ್ಖು ಆಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾತಿ, ಗಹಟ್ಠೋ ವುಟ್ಠಾತಿ, ಸಾಮಣೇರೋ ವುಟ್ಠಾತಿ, ತತೋ ವಿನಯವಿರೋಧಾ ನ ವುಟ್ಠಾತಿ। ಹಞ್ಚಿ ಪನ ವುಟ್ಠಾತಿ ಗಹಟ್ಠೋ, ಸಾಮಣೇರೋ ವಾ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋವ ಝಾನಲಾಭೀ ಅಸ್ಸ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸ್ಸ ವಾ ಅರಹತ್ತಫಲಸ್ಸ ವಾ ಲಾಭೀ ಅಸ್ಸ, ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಯಾ ಸಾಪತ್ತಿಕೋ ಅರಹಾ ಅಸ್ಸ। ಉಕ್ಖಿತ್ತಕೋ ಉಪ್ಪಬ್ಬಜಿತೋ ವಾ ಪರಿವಾಸಾರಹೋ ಮಾನತ್ತಾರಹೋ ಉಪ್ಪಬ್ಬಜಿತೋ ವಾ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಝಾನಲಾಭೀ ಅಸ್ಸ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸ್ಸ, ಅರಹತ್ತಫಲಸ್ಸ ವಾ ಲಾಭೀ ಅಸ್ಸ, ಸಾಪತ್ತಿಕೋ ಸನ್ತರಾಯಿಕೋ ಅರಹಾ ಅಸ್ಸ, ಸೋ ಪುನ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪರಿವಾಸಂ, ಮಾನತ್ತಂ ವಾ ದತ್ವಾ ಅಬ್ಭೇತಬ್ಬೋ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕೋ ಓಸಾರೇತಬ್ಬೋತಿ ಸಮಾನೋ ಅಯಂ ಉಪಲಬ್ಭೋತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ - ಪಾರಾಜಿಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಆಪನ್ನೋ ಯಾವ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಂ ಪಟಿಜಾನಾತಿ ಸಾದಿಯತಿ ಸಂವಾಸಂ, ಸನ್ತರಾಯಿಕತ್ತಾ ಉಪೋಸಥದಿವಸಾದೀಸು ಗಹಟ್ಠಸ್ಸ ವಿಯ ಸಯಮೇವ ಸೀಲಂ ಸಮಾದಿಯನ್ತಸ್ಸಪಿ ನ ಸೀಲಸಮಾದಾನಂ ರುಹತಿ, ಪಗೇವ ಝಾನಾದೀನಿ। ಸೋ ಚೇ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಂ ನ ಸಾದಿಯತಿ ನ ಪಟಿಜಾನಾತಿ ಸಂವಾಸಂ ನ ಸಾದಿಯತಿ, ಕೇವಲಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಆವಿಕತ್ವಾ ರಾಜವೇರಿಚೋರಾದಿಭಯೇನ ಕಾಸಾವಂ ನ ಪರಿಚ್ಚಜತಿ, ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋವ ಹೋತಿ ಸಹಸೇಯ್ಯಾದಿಂ ಜನೇತಿ, ಸೀಲಸ್ಸ ಚ ಝಾನಾದೀನಞ್ಚ ಭಾಗೀ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ -

> "ಆಪನ್ನೇನ ವಿಸುದ್ಧಾಪೇಕ್ಖೇನ ಸನ್ತೀ ಆಪತ್ತಿ ಆವಿಕಾತಬ್ಬಾ, ಆವಿಕತಾ ಹಿಸ್ಸ ಫಾಸು ಹೋತಿ, ಪಠಮಸ್ಸ ಝಾನಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯಾ"ತಿಆದಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೩೪-೧೩೫)।

ತತ್ಥ **ಸನ್ತೀ ಆಪತ್ತೀ**ತಿ ಸಾವಸೇಸಾನವಸೇಸಪ್ಪಭೇದಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಆಪತ್ತಿ ಆಪನ್ನಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಪಗೇವ ಗಹಟ್ಠಾದಿಭೂಮಿಯಂ ಠಿತೋ ಝಾನಾದೀನಂ ಭಾಗೀ ಅಸ್ಸ ಸುದ್ಧನ್ತೇ ಠಿತತ್ತಾ, ಯೋ ಪನ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕೋ ಅನೋಸಾರಿತೋ, ಗರುಧಮ್ಮಂ ವಾ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅವುಟ್ಠಿತೋ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಗಹಟ್ಠಾದಿಭೂಮಿಯಂ ಠಿತೋ, ನ ಸೋ ಝಾನಾದೀನಂ ಭಾಗೀಯೇವ ಭವತಿ ನ ಸುದ್ಧನ್ತೇ ಠಿತತ್ತಾ, ಸಕರಣೀಯತ್ತಾ ಚ, ತೇನೇವ ಭಗವತಾ "ಸೋ ಪುನ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಓಸಾರೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತೇ ಭಿಕ್ಖುಕಾಲೇ ಆಪನ್ನಾ ಅನ್ತರಾಯಿಕಾ ಧಮ್ಮಾ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಂ ಜನಯಿತ್ವಾ ಅವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಮೂಲಕಾನಂ ಪಾಮೋಜ್ಜಾದೀನಂ ಸಮ್ಭವಂ ನಿವಾರೇನ್ತಿ, ನೋ ಸಕಾಸಾವೇಸುಯೇವ। ನೋ ಚೇ ನಿವಾರೇನ್ತಿ, ಸಮ್ಭವತಿ। ಗರುಕಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಆವಿಕತ್ವಾ ಚೇ ಉಪ್ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ಪಕತತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪ್ಪಬ್ಬಜಿತೋತಿ ಕತ್ವಾ ಝಾನಾದೀನಂ ಭಾಗೀ ಅಸ್ಸ "ಆವಿಕತಾ ಹಿಸ್ಸ ಫಾಸು ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಪಗೇವ ಭಿಕ್ಖುಕಾಲೇ, ನ ತ್ವೇವ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕೋ ಸಕರಣೀಯತ್ತಾತಿ ಏಕೇ। ತದನುವತ್ತನಕೋ ಪನ ತಂ ಲದ್ಧಿಂ ಪಹಾಯ ಭಾಗೀ ಅಸ್ಸ। ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಗಹಟ್ಠಾಯ ಪರಿಸಾಯ (ಮಹಾವ॰ ೧೫೪) ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಕಸ್ಸ ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನಕಸ್ಸ ನಿಸಿನ್ನಪರಿಸಾಯಾತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೮೩) ಏತ್ಥ ಗಹಟ್ಠೋ ನಾಮ ಪಕತಿಯಾ ಗಿಹಿಲಿಙ್ಗೇ ಠಿತೋ। ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಭಿಕ್ಖುಲಿಙ್ಗೇ ಠಿತೋ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಕೋ। ಸೋ ಸಕಾಸಾವೇಸು ಸಾಪೇಕ್ಖತ್ತಾ ಸಾಮಣೇರಭಾವಂ ಪತ್ಥಯಮಾನೋ ತೇನೇವ ಲಿಙ್ಗೇನ ತೀಹಿ ಸರಣಗಮನೇಹಿ ಸಾಮಣೇರೋ ಹೋತಿ। ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋ ಸಂವಾಸಂ ಸಾದಿಯನ್ತೋಪಿ ಪಚ್ಛಾ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಕ್ಕಮೇನ ಅಸಾದಿಯಿತ್ವಾ ಸಾಮಣೇರಭಾವಂ ಪತ್ಥಯಮಾನೋ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಕೋ ವಿಯ ತೀಹಿ ಸರಣಗಮನೇಹಿ ಸಾಮಣೇರೋ ಹೋತಿ, ನ ಪುನ ಕಾಸಾವಂ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಾಪೇತಬ್ಬೋ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಪಠಮಂ ದಿನ್ನಲಿಙ್ಗೇಯೇವ ಠಿತತ್ತಾ। ಯೋ ಪನ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಚೋದಿಯಮಾನೋ ಪರಾಜಿತ್ವಾ "ಹನ್ದ, ಭನ್ತೇ, ಸಾಮಣೇರೋ ಭವಾಮಿ, ಸರಣಾನಿ ದೇಥಾ"ತಿ ವದತಿ, "ಸಾಧು ಗಣ್ಹಾಹೀ"ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ, ಗಿಹಿಲಿಙ್ಗೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಪುನ ಕಾಸಾಯಾನಿ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋ। "ಇದಂ ಪನ ಸಬ್ಬಂ ಅತ್ತನೋ ಮತಿಯಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಆಚರಿಯೋ ವದತಿ। **ಪವೇಸನಂ** ನಾಮ ಅಙ್ಗಜಾತಂ ಪವೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ಅಙ್ಗಜಾತೇನ ಸಮ್ಫುಸನಂ। **ಪವಿಟ್ಠಂ** ನಾಮ ಯಾವ ಮೂಲಾ ಪವೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಕತಕಾಲೇ ವಾಯಾಮಕಾಲೋ। ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಸಮಯೇ ಅಙ್ಗಜಾತಂ **ಠಿತಂ** ನಾಮ। **ಉದ್ಧರಣಂ** ನಾಮ ನೀಹರಣಕಾಲೋ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ "ವಾಯಾಮತೋ ಓರಮಿತ್ವಾ ಠಾನಂ ಠಿತಂ ನಾಮಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಅಸಙ್ಕರತೋ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಪವೇಸನಪವಿಟ್ಠಉದ್ಧರಣಕಾಲೇಸುಪಿ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿ ಹೋತಿಯೇವ।

ಪಠಮಚತುಕ್ಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಏಕೂನಸತ್ತತಿದ್ವಿಸತಚತುಕ್ಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೫೯-೬೦. "ಮತಂ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಅಕ್ಖಾಯಿತ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಅಮತಂ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಖಾಯಿತಮ್ಪಿ ಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥುಮೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸಬ್ಬಸೋ ಖಾಯಿತಂ, ಉಪ್ಪಾಟಿತಂ ವಾ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯವತ್ಥುಮೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ, ತಥಾ "ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಖಾಯಿತ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಮತಂ ಸಬ್ಬಖಾಯಿತಂ, ಉಪ್ಪಾಟಿತಂ ವಾ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥೂತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ನ ಚ ಸಾವಸೇಸಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ**। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? **ಇದಞ್ಹಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಲೋಕವಜ್ಜಂ, ನ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಂ**। ತತ್ಥ ಸಿಕ್ಖಾಪದನ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ತತ್ಥ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಮ್ಪಿ ಹಿ ಲೋಕವಜ್ಜಂ, ನ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಂ। ಅಥ ವಾ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಅನವಸೇಸಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ। ಪಾರಾಜಿಕಖೇತ್ತೇ ಹಿ ಹೇಟ್ಠಿಮಕೋಟಿಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಠಪಿತೇ ತತೋ ಪರಂ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯನ್ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಖೇತ್ತಮ್ಪಿ ಪಾರಾಜಿಕಖೇತ್ತಂ ವಿಯ ಹೇಟ್ಠಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಉಪಡ್ಢಕ್ಖಾಯಿತೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯ**ನ್ತಿ ಯತ್ಥ ನಿಮಿತ್ತಂ ಖಾಯಿತಂ, ತಂ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥೂತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥಾಹ - ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಂ ಕಿಂ ಸಾವಸೇಸಮೇವ ಭಗವಾ ಪಞ್ಞಾಪೇತೀತಿ? ನ। ಏಕಂಸತೋ ಪನ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಕಾಸಯಿಸ್ಸಾಮ, ಕಿಮತ್ಥಂ ಪನ ಭಗವಾ ಉಪಡ್ಢಕ್ಖಾಯಿತೇ ಪಾರಾಜಿಕಂ ನ ಪಞ್ಞಾಪೇಸೀತಿ ಅಯಂ ತಾವ ಅಪುಚ್ಛಾ ಬುದ್ಧವಿಸಯತ್ತಾ ವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ। ಇದಂ ಪನೇತ್ಥ ಕಾರಣಪತಿರೂಪಕಂ "ಉಪಡ್ಢಭಾವಸ್ಸ ದುಬ್ಬಿನಿಚ್ಛಯತ್ತಾ"ತಿ। ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಖಾಯಿತಂ ನಾಮ ವಚ್ಚಮಗ್ಗಪಸ್ಸಾವಮಗ್ಗಮುಖಾನಂ ಚತೂಸು ಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಯಾವ

ತತಿಯಕೋಟ್ಠಾಸಪರಿಯೋಸಾನಾ ಖಾದಿತಂ, ತತಿಯಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಯಾವ ಚತುತ್ಥಕೋಟ್ಠಾಸಪರಿಯೋಸಾನಾ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥು।

ಯದಿಪಿ ನಿಮಿತ್ತಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಖಾಯಿತನ್ತಿ "ಜೀವಮಾನಕಸರೀರಂಯೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಅಲ್ಲಸರೀರೇ**ತಿ ಅಭಿನವೇ, ಅಕುಥಿತೇ ವಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಜೀವಮಾನಸರೀರೇ ಅಕ್ಖಿನಾಸಾದೀಸು ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಮೇವ। **ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾನಂ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದೀನಂ ನಾಸಾಯ ವತ್ಥಿಕೋಸೇ ಚ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯ**ನ್ತಿ "ಅಮಗ್ಗೇನ ಅಮಗ್ಗಂ ಪವೇಸೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸಾ"ತಿ ಇಮಾಯ **ಪಾಳಿಯಾ** ಅತ್ಥವಿಸೇಸೇನೇತ್ಥ ವುತ್ತಂ। **ಉಪಕಚ್ಛಕಾದೀಸು ದುಕ್ಕಟಂ, ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾನಂ ಅಕ್ಖಿಕಣ್ಣವಣೇಸು ದುಕ್ಕಟಂ, ಅವಸೇಸಸರೀರೇಪಿ ದುಕ್ಕಟಮೇವಾ**ತಿ ಇದಂ ವಿನೀತವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ "ಏಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವಾ"ತಿ । "ಅಲಂ ಭಗಿನಿ ನೇತಂ ಕಪ್ಪತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೭೯) ಇಮಿನಾ ತಾವ ಮೇಥುನರಾಗಾಭಾವೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ। "ಏಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಊರುನ್ತರಿಕಾಯ ಘಟ್ಟೇಹಿ…ಪೇ॰… ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ತಥಾ ಅಕಾಸೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ತಾವ ಮೋಚನಸ್ಸಾದೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ, ತೇನೇವಾಹ ಭಗವಾ "ಆಪತ್ತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸ್ಸಾ"ತಿ। "ಯೋ ಪನ ಮೇಥುನರಾಗೇನ ಊರುನ್ತರಿಕಾಯ ಘಟ್ಟೇತಿ, ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟ"ನ್ತಿ ಸಿದ್ಧನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ।

ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಕ್ಖಿಕಣ್ಣವಣಾದಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯವತ್ಥು, ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾನಂ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥೂತಿ ಏತ್ಥ ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ ಪಾಳಿಲೇಸೋ, ತಸ್ಮಾ "ನ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಅಙ್ಗಜಾತಂ ಛುಪಿತಬ್ಬಂ, ಯೋ ಛುಪೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸಾ"ತಿ ವಚನತೋ ರತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಅಕ್ಖಿಕಣ್ಣವಣಂ ಛುಪನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ಸಿದ್ಧನ್ತಿ ಅಯಂ **ಚಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಕೇ** ಪಾಳಿಲೇಸೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **"ಜೀವಮಾನಕಪುರಿಸಸ್ಸಾ**ತಿ ಜೀವಮಾನಕಸದ್ದೋ ಮತೇ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥೀತಿ ಞಾಪನತ್ಥಂ ವುತ್ತೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನಾ**ತಿ ಇದಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "ಕತ್ವಾ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಂ ಸರೀರ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಅಥ ಖೋ ಸೇಸಅಟ್ಠಕಥಾಸು "ಮೇಥುನರಾಗೇನ ಮುಖೇನಾ"ತಿ ವಚನಾಭಾವತೋ ತತ್ಥೇವ ಭಾವತೋ ತಂ ವಚನಂ ಪಾಳಿವಚನೇನ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ **"ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪೀ**ತಿ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಮೇವ ಮೇಥುನರಾಗೇನ ಇತ್ಥಿಯಾ ನಿಮಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪವೇಸೇನ್ತೋ ಛುಪತಿ, ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯ"ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। "ಮೇಥುನರಾಗೇನ ಮುಖೇನಾ"ತಿಪಿ ಕತ್ಥಚಿ, ಪಾಳಿಯಂ ಅವಿಸೇಸೇನ "ನ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಅಙ್ಗಜಾತಂ ಛುಪಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ "ತಂ ಸಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪುರಿಮಂ ಪಸಂಸನ್ತೀ**ತಿ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಿ…ಪೇ॰… ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ, ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗರಾಗೇನ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿಆದಿಅಟ್ಠಕಥಾವಚನೇಹಿ ಸಂಸನ್ದನತೋ। **"ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ…ಪೇ॰… ಪುರಿಮಂ ಪಸಂಸನ್ತೀ"**ತಿ ಇದಂ ಸಙ್ಗೀತಿತೋ ಪಚ್ಛಾ ಸೀಹಳದೀಪಕೇಹಿ ಆಚರಿಯೇಹಿ ಪಾಳಿಯಾ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ ವುತ್ತವಚನಂ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ವುತ್ತವಿನಿಚ್ಛಯೋತಿ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ **ಇತರಥಾ ಹೀ**ತಿ ಪಕತಿಮುಖೇನ। ಕಸ್ಮಾ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ಚೇ? "ಅಙ್ಗುಲಿಬೀಜಾದೀನಿ ಪವೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಯುತ್ತಂ। **ತಿರಚ್ಛಾನಗತಿತ್ಥಿಯಾ ಪಸ್ಸಾವಮಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಮ್ಪಿ ಪುಬ್ಬೇ "ನಿಮಿತ್ತ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಏತ್ಥ "ಪಸ್ಸಾವಮಗ್ಗ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅವಸೇಸನಿಮಿತ್ತೇ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ಯುತ್ತಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ। **ವುತ್ತನಯೇನೇವಾ**ತಿ ಮೇಥುನರಾಗೇನ। **ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯ**ನ್ತಿ ಚ **ಖನ್ಧಕೇ** ಪಸ್ಸಾವನಿಮಿತ್ತವಸೇನೇವಾಗತತ್ತಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಏಕೂನಸತ್ತತಿದ್ವಿಸತಚತುಕ್ಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸನ್ಥತಚತುಕ್ಕಭೇದಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೭೧-೨. **ಇತ್ಥಿನಿಮಿತ್ತಂ ಖಾಣುಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಇತ್ಥಿನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಖಾಣುಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಸಮತಲಂ ವಾ ಕತ್ವಾ ಅತಿರಿತ್ತಂ ವಾ ಖಾಣುಂ ಘಟ್ಟೇನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ ಪವೇಸಾಭಾವಾ। ಈಸಕಂ ಅನ್ತೋ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಠಿತಂ ಖಾಣುಮೇವ ಚೇ ಅಙ್ಗಜಾತೇನ ಛುಪತಿ, ಪಾರಾಜಿಕಂ। "ಉಪ್ಪಲಗನ್ಧಾ ಉಪ್ಪಲಭಾವಾ"ತಿಪಿ ದೀಪವಾಸಿನೋ ಪಠನ್ತಿ ಕಿರ। **ಸುತ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಮ್ಹೀ**ತಿ ಸೇವನಚಿತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಿತೇತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೭) ಏತ್ಥ ವಿಯ। "ಸುತ್ತಭಿಕ್ಖುಮ್ಹೀ"ತಿ ಚ ಪಠನ್ತಿ, ತಂ ಉಜುಕಮೇವ।

ಸನ್ಧತಚತುಕ್ಕಭೇದಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪದಭಾಜನೀಯವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಕಿಣ್ಣಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಪಕಿಣ್ಣಕೇ ಯಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ "ಕಿರಿಯಾನೀ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತೇಸಂ ವಸೇನ ಕಾಯೋ, ವಾಚಾ ಚ ಸಹ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಕಿರಿಯಾನಂ ವಸೇನ ವಿನಾ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಚಿತ್ತಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ ಭೂತಾರೋಚನಸಮುಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಕಿರಿಯತ್ತಾ, ಅಚಿತ್ತಕತ್ತಾ ಚ। ತತ್ಥ ಕಿರಿಯಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅನನ್ತರಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅವಿಞ್ಞತ್ತಿಜನಕಮ್ಪಿ ಏಕಚ್ಚಂ ಬಾಹುಲ್ಲನಯೇನ "ಕಿರಿಯ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಯಥಯಿದಂ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಂ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವೇಪಿ "ಸೋ ಚೇ ಸಾದಿಯತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸಾ"ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ "ನ ಸಾದಿಯತಿ ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ಚ। ವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಾಪಿ ಕಿರಿಯಾ ವಿನಾ ಸೇವನಚಿತ್ತೇನ ನ ಹೋತಿ ಚಿತ್ತಜತ್ತಾ, ವಿಕಾರರೂಪತ್ತಾ, ಚಿತ್ತಾನುಪರಿವತ್ತಿಕತ್ತಾ ಚ। ತಸ್ಮಾ ಕಿರಿಯಾಸಙ್ಖಾತಮಿದಂ ವಿಞ್ಞತ್ತಿರೂಪಂ ಇತರಂ ಚಿತ್ತಜರೂಪಂ ವಿಯ ಜನಕಚಿತ್ತೇನ ವಿನಾ ನ ತಿಟ್ಠತಿ, ಇತರಂ ಸದ್ದಾಯತನಂ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕಿರಿಯಾಯ ಸತಿ ಏಕನ್ತತೋ ತಜ್ಜನಕಂ ಸೇವನಚಿತ್ತಂ ಅತ್ಥಿಯೇವಾತಿ ಕತ್ವಾ ನ ಸಾದಿಯತಿ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ಯಸ್ಮಾ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಜನಕಮ್ಪಿ ಸಮಾನಂ ಸೇವನಚಿತ್ತಂ ನ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಜನೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ವಿನಾಪಿ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಸಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಕತ್ವಾ "ಸಾದಿಯತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚೇ, ನ ಸಾದಿಯತಿ ನಾಮ, ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ, ತೇನೇವ ಭಗವಾ "ಕಿಂಚಿತ್ತೋ ತ್ವಂ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಚಿತ್ತೇನೇವ ಆಪತ್ತಿಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದತಿ, ನ ಕಿರಿಯಾಯಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏತ್ತಾವತಾ ಛ ಆಪತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾನಾನಿ, ತಾನಿ ಏವ ಆಪತ್ತಿಕರಾ ಧಮ್ಮಾ ನಾಮಾತಿ ಚ, ಚತೂಹಾಕಾರೇಹಿ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ ಕಾಯೇನ ವಾಚಾಯ ಕಾಯವಾಚಾಹಿ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಚ ಏತಾನಿ ಸುತ್ತಪದಾನಿ ಅವಿರೋಧಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಅಞ್ಞಥಾ ವಿರೋಧಿತಾನಿ। ಕಥಂ? ಯಞ್ಹಿ ಆಪತ್ತಿಂ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಆಪಜ್ಜತಿ, ನ ತತ್ಥ ಕಾಯಾದಯೋತಿ ಆಪನ್ನಂ, ತತೋ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಆಪತ್ತಿಕರಾ ಧಮ್ಮಾ ಸತ್ತಾತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಅಥ ತತ್ಥಾಪಿ ಕಾಯಾದಯೋ ಏಕತೋ ವಾ ನಾನಾತೋ ವಾ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। "ಚತೂಹಿ ಆಕಾರೇಹೀ"ತಿ ನ ಯುಜ್ಜತಿ, "ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾತಿ ಏವಂ ವಿರೋಧಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಕಥಂ ಅವಿರೋಧಿತಾನೀತಿ? ಸವಿಞ್ಞತ್ತಿಕಾವಿಞ್ಞತ್ತಿಕಭೇದಭಿನ್ನತ್ತಾ ಕಾಯಾದೀನಂ। ಯಾ ಕಿರಿಯಾ ಆಪತ್ತಿ, ತಂ ಏಕಚ್ಚಂ ಕಾಯೇನ ಸವಿಞ್ಞತ್ತಿಕೇನ ಆಪಜ್ಜತಿ , ಏಕಚ್ಚಂ ಸವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ವಾಚಾಯ, ಏಕಚ್ಚಂ ಸವಿಞ್ಞತ್ತಿಕಾಹಿ ಕಾಯವಾಚಾಹಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಯಾ ಪನ ಅಕಿರಿಯಾ ಆಪತ್ತಿ, ತಂ ಏಕಚ್ಚಂ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಅವಸಿಟ್ಠಾಹಿ ಅವಿಞ್ಞತ್ತಿಕಾಹಿ ಕಾಯವಾಚಾಹಿಯೇವ, ನ ವಿನಾ "ನೋ ಚೇ ಕಾಯೇನ ವಾಚಾಯ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜತಿ, ಕಮ್ಮವಾಚಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಆಪತ್ತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸ್ಸಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ४೧४, ४೨೧) ವಚನತೋ। ಅವಿಸೇಸೇನ ವಾ ಏಕಚ್ಚಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಕಾಯೇನ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಏಕಚ್ಚಂ ವಾಚಾಯ, ಏಕಚ್ಚಂ ಕಾಯವಾಚಾಹಿ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಕಾಯವಾಚಾಹಿ, ತಂ ಏಕಚ್ಚಂ ಕೇವಲಾಹಿ ಕಾಯವಾಚಾಹಿ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಏಕಚ್ಚಂ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಏವಂ ಅವಿರೋಧಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ಸಮಾಸತೋ ಅತ್ಥವಿಭಾವನಾ - **ಕಾಯೇನ ಆಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಕಾಯೇನ ಸವಿಞ್ಞತ್ತಿಕೇನ ಅಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕತ್ವಾ ಏಕಚ್ಚಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಅವಿಞ್ಞತ್ತಿಕೇನ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಅಕತ್ವಾ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ನಾಮ। ಅಕತಮ್ಪಿ ಹಿ ಲೋಕೇ "ಕತ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ "ಇದಂ ದುಕ್ಕಟಂ ಮಯಾ, ಯಂ ಮಯಾ ಪುಞ್ಞಂ ನ ಕತ"ನ್ತಿ ಏವಮಾದೀಸು, ಸಾಸನೇ ಚ "ಇದಂ ತೇ, ಆವುಸೋ ಆನನ್ದ, ದುಕ್ಕಟಂ, ಯಂ ತ್ವಂ ಭಗವನ್ತಂ ನ ಪುಚ್ಛೀ"ತಿಆದೀಸು (ಚೂಳವ॰ ४४३), ಏವಮಿಧ ವಿನಯಪರಿಯಾಯೇ ಕಾಯೇನ ಅಕರಣೀಯಮ್ಪಿ "ಕಾಯಕಮ್ಮ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಅಯಮೇವ ನಯೋ **ವಾಚಾಯ ಆಪಜ್ಜತೀ**ತಿಆದೀಸು। ತತ್ಥ **ಸಮುಟ್ಠಾನ**ಗ್ಗಹಣಂ ಕತ್ತಬ್ಬತೋ ವಾ ಅಕತ್ತಬ್ಬತೋ ವಾ ಕಾಯಾದಿಭೇದಾಪೇಕ್ಖಮೇವ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ। **ಕಿರಿಯಾ**ಗ್ಗಹಣಂ ಕಾಯಾದೀನಂ ಸವಿಞ್ಞತ್ತಿಕಾವಿಞ್ಞತ್ತಿಕಭೇದದಸ್ಸನತ್ಥಂ। **ಸಞ್ಞಾ**ಗ್ಗಹಣಂ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅಙ್ಗಾನಙ್ಗಚಿತ್ತವಿಸೇಸದಸ್ಸನತ್ಥಂ, ತೇನ ಯಂ ಚಿತ್ತಂ ಕಿರಿಯಾಲಕ್ಖಣೇ, ಅಕಿರಿಯಾಲಕ್ಖಣೇ ವಾ ಸನ್ನಿಹಿತಂ, ಯತೋ ವಾ ಕಿರಿಯಾ ವಾ ಅಕಿರಿಯಾ ವಾ ಹೋತಿ, ನ ತಂ

ಅವಿಸೇಸೇನ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅಙ್ಗಂ ವಾ ಅನಙ್ಗಂ ವಾ ಹೋತಿ, ಕಿನ್ತು ಯಾಯ ಸಞ್ಞಾಯ "ಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಾಯ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಙ್ಗಂ, ಇತರಂ ಅನಙ್ಗನ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ। ಇದಾನಿ ಯೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಸಚಿತ್ತಕಂ ಹೋತಿ, ಯದಭಾವಾ ಅಚಿತ್ತಕಂ, ತೇನ ತಸ್ಸ ಅವಿಸೇಸೇನ ಸಾವಜ್ಜತ್ತಾ ಲೋಕವಜ್ಜಭಾವೋವ ವುಚ್ಚತಿ, ಕಿನ್ತು ಸಾವಜ್ಜಂಯೇವ ಸಮಾನಂ ಏಕಚ್ಚಂ ಲೋಕವಜ್ಜಂ ಏಕಚ್ಚಂ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜನ್ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ **ಲೋಕವಜ್ಜ**ಗ್ಗಹಣಂ। ಚಿತ್ತಮೇವ ಯಸ್ಮಾ "ಲೋಕವಜ್ಜ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ ಮನೋಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಸಿಯಾ ಆಪತ್ತೀತಿ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗನಿವಾರಣತ್ಥಂ **ಕಮ್ಮ**ಗ್ಗಹಣಂ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಕಿರಿಯಾಲಕ್ಖಣಂ ಕಮ್ಮಂ, ತಂ ಕುಸಲತ್ತಿಕವಿನಿಮುತ್ತಂ ಸಿಯಾತಿ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗನಿವಾರಣತ್ಥಂ **ಕುಸಲತ್ತಿಕ**ಗ್ಗಹಣಂ। ಯಾ ಪನೇತ್ಥ ಅಬ್ಯಾಕತಾ ಆಪತ್ತಿ, ತಂ ಏಕಚ್ಚಂ ಅವೇದನಮ್ಪಿ ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತನಿರೋಧಸಮಾಪನ್ನೋ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವೇದನಾತ್ತಿಕಂ ಏತ್ಥ ನ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗನಿವಾರಣತ್ಥಂ **ವೇದನಾತ್ತಿಕ**ಗ್ಗಹಣಂ ಕತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸಿಕ್ಖಾಪದಞ್ಹಿ ಸಚಿತ್ತಕಪುಗ್ಗಲವಸೇನ "ತಿಚಿತ್ತಂ ತಿವೇದನ"ನ್ತಿ ಲದ್ಧವೋಹಾರಂ ಅಚಿತ್ತಕೇನಾಪನ್ನಮ್ಪಿ "ತಿಚಿತ್ತಂ ತಿವೇದನ"ಮಿಚ್ಚೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ತತ್ರಿದಂ ಸುತ್ತಂ "ಅತ್ಥಾಪತ್ತಿ ಅಚಿತ್ತಕೋ ಆಪಜ್ಜತಿ ಅಚಿತ್ತಕೋ ವುಟ್ಠಾತಿ (ಪರಿ॰ ೩೨೪)। ಅತ್ಥಾಪತ್ತಿ ಕುಸಲಚಿತ್ತೋ ಆಪಜ್ಜತಿ ಕುಸಲಚಿತ್ತೋ ವುಟ್ಠಾತೀ"ತಿಆದಿ (ಪರಿ॰ ೪೭೦)। **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ "ಸಞ್ಞಾ ಸದಾ ಅನಾಪತ್ತಿಮೇವ ಕರೋತಿ, ಚಿತ್ತಂ ಆಪತ್ತಿಮೇವ, ಅಚಿತ್ತಕಂ ನಾಮ ವತ್ಥುಅವಿಜಾನನಂ, ನೋಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಂ ವೀತಿಕ್ಕಮಜಾನನಂ, ಇದಮೇತೇಸಂ ನಾನತ್ತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಕವಸೇನಾತಿ ಸಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಸಙ್ಗಹವಸೇನ। ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಚೀವರದಾನಾದಿ **ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯತೋ**। ಜಾತರೂಪರಜತಪಟಿಗ್ಗಹಣಾದಿ **ಸಿಯಾ ಕಿರಿಯತೋ**। ಉಪನಿಕ್ಖಿತ್ತಾಪಟಿಕ್ಖೇಪೇ **ಸಿಯಾ ಅಕಿರಿಯತೋ**। ದೇಸಿತವತ್ಥುಕಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕನ್ತಕುಟಿಕರಣೇ **ಸಿಯಾ ಕಿರಿಯತೋ,** ಅದೇಸಿತವತ್ಥುಕಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕನ್ತಕರಣೇ **ಸಿಯಾ ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯತೋ**। **ಯಂ ಚಿತ್ತಙ್ಗಂ ಲಭತಿಯೇವಾ**ತಿ ಕಾಯಚಿತ್ತಂ ವಾಚಾಚಿತ್ತನ್ತಿ ಏವಂ। **ವಿನಾಪಿ ಚಿತ್ತೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ವಿನಾಪಿ ಚಿತ್ತೇನ ಸಹಾಪಿ ಚಿತ್ತೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಯೋ ಸೋ ಸವಿಞ್ಞತ್ತಿಕೋ, ಅವಿಞ್ಞತ್ತಿಕೋ ಚ ವುತ್ತೋ ಕಾಯೋ, ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ, ತಥಾ ವಚೀಕಮ್ಮಂ। ತತ್ಥ ಸವಿಞ್ಞತ್ತಿಕೋ ಕಾಯೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಕಮ್ಮಂ ಸಾಧೇತಿ, ಇತರೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ। ತಥಾ ವಾಚಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, **ಸಿಕ್ಖಾಪದ**ನ್ತಿ "ಯೋ ತತ್ಥ ನಾಮಕಾಯೋ ಪದಕಾಯೋ"ತಿ ವಚನತೋ ವೀತಿಕ್ಕಮೇ ಯುಜ್ಜತೀತಿ ವುತ್ತಂ। "ಹಸಿತುಪ್ಪಾದವೋಟ್ಠಬ್ಬನಾನಿಪಿ ಆಪತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾಪಕಚಿತ್ತಾನಿ। ಇದಮ್ಪಿ ನ ಮಯಾ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನನ್ತಿ ಹಸಮಾನೋ ಪಸ್ಸತಿ ಯದಾ, ತದಾ ವೋಟ್ಠಬ್ಬನಂ ಜವನಗತಿಕ"ನ್ತಿ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। ಅಭಿಞ್ಞಾಚಿತ್ತಾನಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿಂ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ಇದ್ಧಿವಿಕುಬ್ಬನಾದಿಕಾಲೇ ಗಹೇತಬ್ಬಾನಿ।

ಏತ್ಥ ಪನ ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ…ಪೇ॰… ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವನ್ತೋ ಅತ್ಥಿ ಕೋಚಿ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ ಅಸಂವಾಸೋ, ಅತ್ಥಿ ಕೋಚಿ ನ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ ಅಸಂವಾಸೋ। ದುಕ್ಕಟಥುಲ್ಲಚ್ಚಯವತ್ಥೂಸು ಪಟಿಸೇವನ್ತೋ ಅತ್ಥಿ ಕೋಚಿ ನ ಪಾರಾಜಿಕೋ। ಪಕ್ಖಪಣ್ಡಕೋ ಅಪಣ್ಡಕಪಕ್ಖೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪಣ್ಡಕಪಕ್ಖೇ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವನ್ತೋ ಸೋ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಆಪತ್ತಿಂ ನಾಪಜ್ಜತೀತಿ ನ ಪಾರಾಜಿಕೋ ನಾಮ। ನ ಹಿ ಅಭಿಕ್ಖುನೋ ಆಪತ್ತಿ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ಸೋ ಅನಾಪತ್ತಿಕತ್ತಾ ಅಪಣ್ಡಕಪಕ್ಖೇ ಆಗತೋ ಕಿಂ ಅಸಂವಾಸೋ ಹೋತಿ ನ ಹೋತೀತಿ? ಹೋತಿ, "ಅಭಬ್ಬೋ ತೇನ ಸರೀರಬನ್ಧನೇನಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೫; ಮಹಾವ॰ ೧೨೯) ಹಿ ವುತ್ತಂ। "ಯೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖು, ಭಿಕ್ಖೂನಂ…ಪೇ॰… ಅಸಂವಾಸೋ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೪) ವುತ್ತತ್ತಾ ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖುಭಾವೇನ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವತಿ, ಸೋ ಏವ ಅಭಬ್ಬೋ। ನಾಯಂ ಅಪಾರಾಜಿಕತ್ತಾತಿ ಚೇ? ನ, "ಬ್ಯತ್ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಪಟಿಬಲೇನ ಸಙ್ಘೋ ಞಾಪೇತಬ್ಬೋ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೮೬) ವುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಯಥಾ ಅಭಿಕ್ಖುನಾ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಸಾವಿತಾಯಪಿ ಕಮ್ಮಂ ರುಹತಿ ಕಮ್ಮವಿಪತ್ತಿಯಾ ಅಸಮ್ಭವತೋ, ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತತ್ರಿದಂ ಯುತ್ತಿ - ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಪುಬ್ಬೋ ಏವ ಚೇ ಕಮ್ಮವಾಚಂ ಸಾವೇತಿ, ಸಙ್ಘೋ ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸಞ್ಞೀ, ಏವಞ್ಚೇ ಕಮ್ಮಂ ರುಹತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾತಿ ನೋ ಖನ್ತೀತಿ ಆಚರಿಯೋ। ಗಹಟ್ಠೋ ವಾ ತಿತ್ಥಿಯೋ ವಾ ಪಣ್ಡಕೋ ವಾ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸಞ್ಞೀ ಕಮ್ಮವಾಚಂ ಸಾವೇತಿ, ಸಙ್ಘೇನ ಕಮ್ಮವಾಚಾ ನ ವುತ್ತಾ ಹೋತಿ, "ಸಙ್ಘೋ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇಯ್ಯ, ಸಙ್ಘೋ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಿ,

ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸಙ್ಘೇನಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೨೭) ಹಿ ವಚನತೋ ಸಙ್ಘೇನ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ವತ್ತಬ್ಬಾಯ ಸಙ್ಘಪರಿಯಾಪನ್ನೇನ, ಸಙ್ಘಪರಿಯಾಪನ್ನಸಞ್ಞಿತೇನ ವಾ ಏಕೇನ ವುತ್ತಾ ಸಙ್ಘೇನ ವುತ್ತಾವ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಅಯಮೇವ ಸಬ್ಬಕಮ್ಮೇಸು ಯುತ್ತಿ। ತಥಾ ಅತ್ಥಿ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವನ್ತೋ ಕೋಚಿ ನಾಸೇತಬ್ಬೋ "ಯೋ ಭಿಕ್ಖುನೀದೂಸಕೋ, ಅಯಂ ನಾಸೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಏವ, ಸೋ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋವ, ಸಹಸೇಯ್ಯಾಪತ್ತಿಆದಿಂ ಜನೇತಿ, ತಸ್ಸ ಓಮಸನೇ ಚ ದುಕ್ಕಟಂ ಹೋತಿ। ಅಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವನ್ತೋ ನ ನಾಸೇತಬ್ಬೋ "ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ…ಪೇ॰… ನಾಸೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ಪಾಳಿಯಾ ಅಭಾವತೋ। ತೇನೇವ ಸೋ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಸಹಸೇಯ್ಯಾಪತ್ತಾದಿಂ ಜನೇತಿ, ಕೇವಲಂ ಅಸಂವಾಸೋತಿ ಕತ್ವಾ ಗಣಪೂರಕೋ ನ ಹೋತಿ, ಏಕಕಮ್ಮಂ ಏಕುದ್ದೇಸೋಪಿ ಹಿ ಸಂವಾಸೋತಿ ವುತ್ತೋ। ಸಮಸಿಕ್ಖತಾಪಿ ಸಂವಾಸೋತಿ ಕತ್ವಾ ಸೋ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ನತ್ಥೀತಿ ಪದಸೋಧಮ್ಮಾಪತ್ತಿಂ ಪನ ಜನೇತೀತಿ ಕಾರಣಚ್ಛಾಯಾ ದಿಸ್ಸತಿ। ಯಥಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಏಕಕಮ್ಮಾದಿನೋ ಸಂವಾಸಸ್ಸ ಅಭಾವಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಅಸಂವಾಸಾ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ, ತಥಾ ಭಿಕ್ಖು ಚ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ, ಪದಸೋಧಮ್ಮಾಪತ್ತಿಂ ಪನ ಜನೇತಿ। ತಥಾ "ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋಪಿ ಏಕಚ್ಚೋ ಯೋ ನಾಸೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ಅವುತ್ತೋತಿ ಇಮಿನಾ ನಿದಸ್ಸನೇನ ಸಾ ಕಾರಣಚ್ಛಾಯಾ ಗಹಣಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ।

ಅಪಿ ಚ "ಭಿಕ್ಖು ಸುತ್ತಭಿಕ್ಖುಮ್ಹಿ ವಿಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ಪಟಿಬುದ್ಧೋ ಸಾದಿಯತಿ, ಉಭೋ ನಾಸೇತಬ್ಬಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೬) ಚ, "ತೇನ ಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮೇತ್ತಿಯಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಂ ನಾಸೇಥಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೮೪) ಚ ವಚನತೋ ಯೋ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅನುವಿಜ್ಜಕೇನ ಅನುವಿಜ್ಜಿಯಮಾನೋ ಪರಾಜಾಪಿತೋ, ಸೋಪಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋವ, ನ ಓಮಸವಾದಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಜನೇತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಂ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸಞ್ಞೀ ಖುಂಸೇತುಕಾಮೋ"ತಿ **ಪಾಳಿ** ನತ್ಥಿ, ಕಿಞ್ಚಾಪಿ **ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಂ** "ಯಂ ಅಕ್ಕೋಸತಿ, ತಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನತಾ, ಅನಞ್ಞಾಪದೇಸೇನ ಜಾತಿಆದೀಹಿ ಅಕ್ಕೋಸನಂ, 'ಮಂ ಅಕ್ಕೋಸತೀ'ತಿ ಜಾನನಾ, ಅತ್ಥಪುರೇಕ್ಖಾರತಾದೀನಂ ಅಭಾವೋತಿ ಇಮಾನೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನೀ"ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಓಮಸವಾದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತಂ, ತಥಾಪಿ ದುಟ್ಠದೋಸಸಿಕ್ಖಾಪದೇ "ಅಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಞ್ಞತರಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋ, ತಞ್ಚೇ ಸುದ್ಧದಿಟ್ಠಿ ಸಮಾನೋ ಓಕಾಸಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಅಕ್ಕೋಸಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವದೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಓಮಸವಾದಸ್ಸಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೮೯) ವಚನತೋ ಅಸುದ್ಧೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸಞ್ಞಾಯ ಏವ ಓಮಸನ್ತಸ್ಸ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಅಸುದ್ಧದಿಟ್ಠಿಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ। "ಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ, ಅಞ್ಞತರಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಅನಜ್ಝಾಪನ್ನೋ, ತಞ್ಚೇ ಸುದ್ಧದಿಟ್ಠಿ ಸಮಾನೋ ಓಕಾಸಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಅಕ್ಕೋಸಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವದೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಓಮಸವಾದಸ್ಸಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೮೯) ವಚನತೋ ಪನ **ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಂ** "ತಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನತಾ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸಞ್ಞಿತಾ"ತಿ ನ ವುತ್ತಂ ಅನೇಕಂಸಿಕತ್ತಾ ತಸ್ಸ ಅಙ್ಗಸ್ಸಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಪಿ ಚೇತ್ಥ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಕಚತುಕ್ಕಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ಅತ್ಥಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಕೋ ನ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ, ಅತ್ಥಿ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ ನ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಕೋ, ಅತ್ಥಿ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಕೋ ಚೇವ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ ಚ, ಅತ್ಥಿ ನೇವ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಕೋ ನ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ। ತತ್ಥ ತತಿಯೋ ಭಿಕ್ಖುನೀಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಕೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸಾ ಹಿ ಯಾವ ನ ಲಿಙ್ಗಂ ಪರಿಚ್ಚಜತಿ, ಕಾಸಾವೇ ಸಉಸ್ಸಾಹಾವ ಸಮಾನಾ ಸಾಮಞ್ಞಾ ಚವಿತುಕಾಮಾ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖನ್ತೀಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಏವ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನಾವ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ಭಗವತಾ "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನ"ನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೪೩೪)। ಕದಾ ಚ ಪನ ಸಾ ಅಭಿಕ್ಖುನೀ ಹೋತೀತಿ? ಯದಾ ಸಾಮಞ್ಞಾ ಚವಿತುಕಾಮಾ ಗಿಹಿನಿವಾಸನಂ ನಿವಾಸೇತಿ, ಸಾ "ವಿಬ್ಭನ್ತಾ"ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ಭಗವತಾ "ಯದೇವ ಸಾ ವಿಬ್ಭನ್ತಾ, ತದೇವ ಅಭಿಕ್ಖುನೀ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೪೩೪)। ಕಿತ್ತಾವತಾ ಪನ ವಿಬ್ಭನ್ತಾ ಹೋತೀತಿ? ಸಾಮಞ್ಞಾ ಚವಿತುಕಾಮಾ ಕಾಸಾವೇಸು ಅನಾಲಯಾ ಕಾಸಾವಂ ವಾ ಅಪನೇತಿ, ನಗ್ಗಾ ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ತಿಣಪಣ್ಣಾದಿನಾ ವಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಕಾಸಾವಂಯೇವ ವಾ ಗಿಹಿನಿವಾಸನಾಕಾರೇನ ನಿವಾಸೇತಿ, ಓದಾತಂ ವಾ ವತ್ಥಂ ನಿವಾಸೇತಿ, ಸಲಿಙ್ಗೇನೇವ ವಾ ಸದ್ಧಿಂ ತಿತ್ಥಿಯೇಸು ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಕೇಸಲುಞ್ಚನಾದಿವತಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ತಿತ್ಥಿಯಲಿಙ್ಗಂ ವಾ ಸಮಾದಿಯತಿ, ತದಾ ವಿಬ್ಭನ್ತಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಯಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಲಿಙ್ಗೇ ಠಿತಾವ ತಿತ್ಥಿಯವತಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಸಾ ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಕೋ ಭಿಕ್ಖು ವಿಯ ಪಚ್ಛಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಮ್ಪಿ ನ

ಲಭತಿ, ಸೇಸಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಮೇವೇಕಂ ಲಭನ್ತಿ, ನ ಉಪಸಮ್ಪದಂ। **ಪಾಳಿಯಂ** ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "ಯಾ ಸಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೀ ಸಕಾಸಾವಾ ತಿತ್ಥಾಯತನಂ ಸಙ್ಕನ್ತಾ, ಸಾ ಆಗತಾ ನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಯಾ ಪಠಮಂ ವಿಬ್ಭಮಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ತಿತ್ಥಾಯತನಂ ಸಙ್ಕನ್ತಾ, ಸಾ ಆಗತಾ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾತಿ ಅನುಞ್ಞಾತಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ। ಸಙ್ಗೀತಿಆಚರಿಯೇಹಿ ಪನ "ಚತುವೀಸತಿ ಪಾರಾಜಿಕಾನೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ನ ಪುನ ಸಾ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ, ತಸ್ಮಾ ಏವ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಂ ನಾನುಞ್ಞಾತಂ ಭಗವತಾ। ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಅಜ್ಝಾಪನ್ನಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಏವ। ಪಕ್ಖಪಣ್ಡಕೇಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಏವ। **ಕಿನ್ತಿ** ಪುಚ್ಛಾ।

ವಿನೀತವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೭೭. ವಿನೀತಾನಿ ವಿನಿಚ್ಛಿತಾನಿ ವತ್ಥೂನಿ **ವಿನೀತವತ್ಥೂನಿ**। **ತೇಸಂ ತೇಸಂ** "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಅಞ್ಞತರೋ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿಆದೀನಂ **ವತ್ಥೂನಂ** ಪಾಟೇಕ್ಕಂ ನಾಮಗಣನಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಊನಾಧಿಕದೋಸಸೋಧನಟ್ಠೇನ ಉದ್ದಾನಾ ಚ ತಾ ಮತ್ತಾದಿಸಿದ್ಧಿಗಾಥಾಹಿ ಛನ್ದೋವಿಚಿತಿಲಕ್ಖಣೇನ ಗಾಥಾ ಚಾತಿ **"ಉದ್ದಾನಗಾಥಾ ನಾಮಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ, **ದೇ, ಸೋಧನೇ** ಇತಿ ಧಾತುಸ್ಸ ರೂಪಂ ಉದ್ದಾನಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇಮಾ ಪನ ಉದ್ದಾನಗಾಥಾ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಾಹಕತ್ಥೇರೇಹಿ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾಲೇ ಠಪಿತಾ, ಕತ್ಥಾತಿ ಚೇ? ಪದಭಾಜನೀಯಾವಸಾನೇ। **"ವತ್ಥುಗಾಥಾ** ನಾಮ 'ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಅಞ್ಞತರೋ ಭಿಕ್ಖೂ'ತಿಆದೀನಂ ಇಮೇಸಂ ವಿನೀತವತ್ಥೂನಂ ನಿದಾನಾನೀ"ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನ ವಿನೀತವತ್ಥೂನಿ ಏವ "ವತ್ಥುಗಾಥಾ"ತಿ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇದಮೇತ್ಥ ಸಮಾಸತೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯನಿದಸ್ಸನಂ - "ಆಪತ್ತಿಂ ತ್ವಂ, ಭಿಕ್ಖು, ಆಪನ್ನೋ ಪಾರಾಜಿಕ"ನ್ತಿ ಮೂಲಾಪತ್ತಿದಸ್ಸನವಸೇನ ವಾ, "ಅನಾಪತ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖು, ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸ, ಆಪತ್ತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸ್ಸ, ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ ಆಪತ್ತಿಭೇದದಸ್ಸನವಸೇನ ವಾ, "ಅನಾಪತ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖು, ಅಸಾದಿಯನ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಅನಾಪತ್ತಿದಸ್ಸನವಸೇನ ವಾ ಯಾನಿ ವತ್ಥೂನಿ ವಿನೀತಾನಿ ವಿನಿಚ್ಛಿತಾನಿ, ತಾನಿ ವಿನೀತವತ್ಥೂನಿ ನಾಮ। ತೇಸಂ ವಿನೀತವತ್ಥೂನಂ ನಿದಾನವತ್ಥುದೀಪಿಕಾ ತನ್ತಿ **ವತ್ಥುಗಾಥಾ** ನಾಮ। ಉದ್ದಾನಗಾಥಾವ "ವತ್ಥುಗಾಥಾ"ತಿ ವುತ್ತಾತಿ ಏಕೇ। ತೇಸಂ "ಇಮಿನಾ ಲಕ್ಖಣೇನ ಆಯತಿಂ ವಿನಯಧರಾ ವಿನಯಂ ವಿನಿಚ್ಛಿನಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ವಚನೇನ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ನ ಹಿ ಉದ್ದಾನಗಾಥಾಯಂ ಕಿಞ್ಚಿಪಿ ವಿನಿಚ್ಛಯಲಕ್ಖಣಂ ದಿಸ್ಸತಿ, ಉದ್ದಾನಗಾಥಾನಂ ವಿಸುಂ ಪಯೋಜನಂ ವುತ್ತಂ "ಸುಖಂ ವಿನಯಧರಾ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಯೋಜನನಾನತ್ತತೋಪೇತಂ ನಾನತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥಾಯಂ ವಿಗ್ಗಹೋ - ವತ್ಥೂನಿ ಏವ ಗಾಥಾ ವತ್ಥುಗಾಥಾ। ವಿನೀತವತ್ಥುತೋ ವಿಸೇಸನತ್ಥಮೇತ್ಥ ಗಾಥಾಗ್ಗಹಣಂ। ಉದ್ದಾನಗಾಥಾತೋ ವಿಸೇಸನತ್ಥಂ ವತ್ಥುಗ್ಗಹಣನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಗಾಥಾನಂ ವತ್ಥೂನೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ವತ್ಥುಗಾಥಾತಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಮಕ್ಕಟಿವತ್ಥುಂ ಅಞ್ಞೇ ತತ್ಥ ಭಿಕ್ಖೂ ಆರೋಚೇಸುಂ, ಇಧ ಸಯಮೇವ। ತತ್ಥ ಕಾರಣಸ್ಸ "ಭಗವತಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞತ್ತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ವಜ್ಜಿಪುತ್ತಕಾಪಿ ಅಞ್ಞೇ ಏವ। "ತತ್ಥ ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ, ಇಧ ತೇ ಏವಾ"ತಿ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ।

೭೭-೮. **ಇತ್ವಾತಿ** ಅಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ಇತ್ವಾ। **ಪೋಕ್ಖರ**ನ್ತಿ ಸರೀರಂ ಭೇರಿಪೋಕ್ಖರಂ ವಿಯ। ಲೋಕಿಯಾ ಅವಿಕಲಂ "ಸುನ್ದರ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾಯಾತಿ ಪಠಮೇನತ್ಥೇನ ವಿಸಿಟ್ಠಕಾಯಚ್ಛವಿತಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ದುತಿಯೇನ ವಣ್ಣಸುನ್ದರತಾಯಾತಿ। "ಉಪ್ಪಲಗಬ್ಭವಣ್ಣತ್ತಾ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾ, ತಸ್ಮಾ ಉಪ್ಪಲವಣ್ಣಾತಿ ನಾಮಂ ಲಭೀ"ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। **ನೀಲುಪ್ಪಲವಣ್ಣಾ ಕಾಯಚ್ಛವೀ**ತಿ ವಚನಂ ಪನ ಸಾಮಚ್ಛವಿಂ ದೀಪೇತಿ। ಲೋಕೇ ಪನ "ಉಪ್ಪಲಸಮಾ ಪಸತ್ಥಸಾಮಾ"ತಿ ವಚನತೋ "ಯಾ ಸಾಮಾ ಸಾಮವಣ್ಣಾ ಸಾಮತನುಮಜ್ಝಾ, ಸಾ ಪಾರಿಚರಿಯಾ ಸಗ್ಗೇ ಮಮ ವಾಸೋ"ತಿ ವಚನತೋ ಸಾಮಚ್ಛವಿಕಾ ಇತ್ಥೀನಂ ಪಸತ್ಥಾ। "ಯಾವಸ್ಸಾ ನಂ ಅನ್ಧಕಾರ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ಕಿಲೇಸಕಾಮೇಹಿ ವತ್ಥುಕಾಮೇಸು ಯೋ ನ ಲಿಮ್ಪತಿ।

೬೯. **ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಂ ಪಾತುಭೂತ**ನ್ತಿ ಇತ್ಥಿಸಣ್ಠಾನಂ ಪಾತುಭೂತಂ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಪುರಿಸಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಅನ್ತರಧಾನೇನ ಇತ್ಥಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಪಾತುಭಾವೇನ। ಏವಂ ಪುರಿಸಿನ್ದ್ರಿಯಪಾತುಭಾವೇಪಿ। ಏತೇನ ಯಥಾ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಪುರಿಸಿನ್ದ್ರಿಯಂ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಕೇವಲಂ ಪುರಿಸಸಣ್ಠಾನಮೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಯಥಾ ಚ ಕಸ್ಸಚಿ ಪಣ್ಡಕಸ್ಸ ವಿನಾಪಿ ಪುರಿಸಿನ್ದ್ರಿಯೇನ ಪುರಿಸಸಣ್ಠಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ನ ತಥಾ ತೇಸನ್ತಿ

ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಪನ ಇತ್ಥಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಪುರಿಸಿನ್ದ್ರಿಯಂ ವಾ ಅನ್ತರಧಾಯನ್ತಂ ಮರನ್ತಾನಂ ವಿಯ ಪಟಿಲೋಮಕ್ಕಮೇನ ಸತ್ತರಸಮಚಿತ್ತಕ್ಖಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ। ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಇನ್ದ್ರಿಯೇ ನಿರುದ್ಧೇ ಇತರಂ ವಿಸಭಾಗಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪಾತುಭವತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಮಹಾನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕನ್ತಸ್ಸೇವ ಕಿರಸ್ಸ ವಿಸಭಾಗಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪಾತುಭವತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ರತ್ತಿಭಾಗೇ ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕನ್ತಸ್ಸಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಂಯೇವ ಉಪಜ್ಝಂ ತಮೇವ ಉಪಸಮ್ಪದ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಪವತ್ತಿನೀಯೇವ ಉಪಜ್ಝಾಯಾ, ಉಪಸಮ್ಪದಾಚರಿಯಾ ಭಿಕ್ಖುನೀಯೇವ ಆಚರಿಯಾತಿ ಕತ್ವಾ ತಾಸಂ ಉಪಜ್ಝಾಯವತ್ತಂ, ಆಚರಿಯವತ್ತಞ್ಚ ಇಮಿನಾ ಭಿಕ್ಖುನಾಸದಾಸಾಯಂ ಪಾತಂ ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಕಾತಬ್ಬಂ, ತಾಹಿ ಚ ಇಮಸ್ಸ ವಿಹಾರಂ ಆಗಮ್ಮ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕವತ್ತಾದಿ ಕಾತಬ್ಬಂ ನು ಖೋತಿ ಚೇ? "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ಸಙ್ಗಮಿತು"ನ್ತಿ ವಚನೇನ ವಿನಾಭಾವದೀಪನತೋ ಕೇವಲಂ ನ ಪುನ ಉಪಜ್ಝಾ ಗಹೇತಬ್ಬಾ, ನ ಚ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಕಾತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಮೇವ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಂಯೇವ ಉಪಜ್ಝ"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ **ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ಸಙ್ಗಮಿತು**ನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ವಿನಾ ಹುತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ಏವ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮಙ್ಗೀ ಭವಿತುಂ ಅನುಜಾನಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ತಸ್ಮಾ ಇಮಿನಾ ಪಾಳಿಲೇಸೇನ "ತಸ್ಸಾ ಏವ ಗಾಮನ್ತರಾದೀಹಿ ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನಂ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ, ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸಙ್ಗಮಿತುಂ ಸಕ್ಕಾ, ಯಞ್ಚ ಭಗವತಾ ಗಮನಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಕುತೋ ಗಾಮನ್ತರಾದಿಪಚ್ಚಯಾ ಆಪತ್ತಿ। ನ ಹಿ ಭಗವಾ ಆಪತ್ತಿಯಂ ನಿಯೋಜೇತೀತಿ ಯುತ್ತಮೇವ ತಂ, ಅಞ್ಞಥಾ "ಯಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ಅಸಾಧಾರಣಾ, ತಾಹಿ ಆಪತ್ತೀಹಿ ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ಪಾಳಿವಚನತೋ ನ ಗಾಮನ್ತರಾದೀಹಿ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಸಾಧಾರಣತಾ ಆಪತ್ತಿಯೇವ "ಯಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ಅಸಾಧಾರಣಾ, ಯಾ ಚ ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ಸಙ್ಗಮನ್ತಿಯಾ ಗಾಮನ್ತರನದೀಪಾರರತ್ತಿವಿಪ್ಪವಾಸಗಣಓಹೀಯನಾಪತ್ತಿಯೋ, ತಾಹಿ ಆಪತ್ತೀಹಿ ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ನ ವುತ್ತತ್ತಾತಿ ಚೇ? ನ ವುತ್ತಂ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಙ್ಕನ್ತಾಯಪಿ ತಸ್ಸಾ ತಾ ಪಹಾಯ ಅಞ್ಞಾಹಿ ಸಙ್ಗಮನ್ತಿಯಾ ಗಾಮನ್ತರಾದೀಹಿ ಅನಾಪತ್ತಿ ಏವ ಸಬ್ಬಕಾಲನ್ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ ತಥಾ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಗಾಮನ್ತರಾಪತ್ತಾದಿವತ್ಥುಂ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಅಜ್ಝಾಚರನ್ತೀಪಿ ಸಾ ಲಿಙ್ಗಪಾತುಭಾವೇನ ಕಾರಣೇನ ಅನಾಪಜ್ಜನತೋ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಅನಾಪಜ್ಜನಟ್ಠೇನೇವ ವುಟ್ಠಾತಿ ನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತಥಾ ಯೋಗೀ ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಏವ ಕಿಲೇಸೇ ನಿರೋಧೇತಿ। ಅಬನ್ಧನೋಪಿ ಪತ್ತೋ "ಊನಪಞ್ಚಬನ್ಧನೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸಬ್ಬಸೋ ವಾ ಪನ ನ ಸಾವೇತಿ ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಾ ಹೋತಿ ಸಿಕ್ಖಾ, ಏವಮಿಧ ಅನಾಪನ್ನಾಪಿ ಆಪತ್ತಿ ವುಟ್ಠಿತಾ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸಾ ಪುರಿಸೇನ ಸಹಸೇಯ್ಯಾಪತ್ತಿಂ ಅನಾಪಜ್ಜನ್ತೀಪಿ ಸಕ್ಕೋತಿ ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ಸಙ್ಗಮಿತುಂ , ತಸ್ಮಾ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಕತ್ವಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ "ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಸಹಸೇಯ್ಯಾಪತ್ತಿ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಪರಿವಾರೇ** "ಅಪರೇಹಿಪಿ ಚತೂಹಾಕಾರೇಹಿ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಗಣಮಜ್ಝೇ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಲಿಙ್ಗಪಾತುಭಾವೇನಾ"ತಿ (ಪರಿ॰ ೩೨೪)। ಯಂ ಪನ ವುತ್ತಂ **ಪರಿವಾರೇ** "ಅತ್ಥಾಪತ್ತಿ ಆಪಜ್ಜನ್ತೋ ವುಟ್ಠಾತಿ ವುಟ್ಠಹನ್ತೋ ಆಪಜ್ಜತೀ"ತಿ (ಪರಿ॰ ೩೨೪), ತಸ್ಸ ಸಹಸೇಯ್ಯಾದಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ ಅಸಾಧಾರಣಾಪತ್ತೀಹಿ ವುಟ್ಠಾತಿ, ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ದೂರೇ ವಿಹಾರೋ ಹೋತಿ ಪಞ್ಚಧನುಸತಿಕಂ ಪಚ್ಛಿಮಂ, ವಿಹಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಗಾಮಂ ಪವಿಸನ್ತಿಯಾ ಗಾಮನ್ತರಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಂವಿದಹನಂ ಪರಿಮೋಚೇತ್ವಾ**ತಿ ಅದ್ಧಾನಗಮನಸಂವಿದಹನಂ ಅಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಾ ಕೋಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **"ಪರಿಪುಣ್ಣವಸ್ಸಸಾಮಣೇರೇನಾಪೀ"**ತಿ ವಚನತೋ ಅಪರಿಪುಣ್ಣವಸ್ಸಸ್ಸ ಉಪಜ್ಝಾಯಗ್ಗಹಣಂ ನತ್ಥೀತಿ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ। **ವಿನಯಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಠಪಿತೋ**ತಿ ವಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಠಪಿತೋ। ಅವಿಕಪ್ಪಿತಾನಂ ದಸಾಹಾತಿಕ್ಕಮೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಪುನ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಪನ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತು"ನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೪೨೧) ವಚನತೋ ವುತ್ತಂ। **ಅನಪೇಕ್ಖವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇನಾ**ತಿ ವತ್ಥುಂ ಅನಪೇಕ್ಖವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇನ ವಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇನ ವಾ ಪುನ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀತಿ। **ಪಕ್ಖಮಾನತ್ತಕಾಲೇ ಪುನದೇವ ಲಿಙ್ಗಂ ಪರಿವತ್ತತಿ ಛಾರತ್ತಂ ಮಾನತ್ತಮೇವ ದಾತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಸಚೇ, ಭಿಕ್ಖುಕಾಲೇ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಯ ಆಪತ್ತಿಯಾ, ನೋ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಯಾತಿ ನೋ ಲದ್ಧೀತಿ ಆಚರಿಯೋ।

ಪರಿವಾಸದಾನಂ ಪನ ನತ್ಥೀತಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಛಾದನಾಸಮ್ಭವತೋ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಅಸಾಧಾರಣಂ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಂ ಪಟಿಲಭತಿ, ಭಿಕ್ಖೂಸು ಉಪಸಮ್ಪದಂ ನ ಲಭತಿ, ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಲಭತಿ, ಅನುಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಭಾವೇ ಠಿತೋ ಸಹಸೇಯ್ಯಾಪತ್ತಿಂ ನ ಜನೇತಿ। ವಿಬ್ಭನ್ತಾಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗೇ ಪಾತುಭೂತೇ ಭಿಕ್ಖೂಸು ಉಪಸಮ್ಪದಂ ನ ಲಭತಿ, ಪಾರಾಜಿಕಂ। ಅವಿಬ್ಭನ್ತಮಾನಸ್ಸ ಗಹಟ್ಠಸ್ಸೇವ ಸತೋ ಭಿಕ್ಖುನೀದೂಸಕಸ್ಸ ಸಚೇ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಂ ಪಾತುಭವತಿ, ನೇವ ಭಿಕ್ಖುನೀಸು ಉಪಸಮ್ಪದಂ ಲಭತಿ, ನ ಪುನ ಲಿಙ್ಗಪರಿವತ್ತೇ ಜಾತೇ ಭಿಕ್ಖೂಸು ವಾತಿ। ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಲಿಙ್ಗಪರಿವತ್ತೇ ಸತಿ ಭಿಕ್ಖು ಹೋತಿ, ಸೋ ಚೇ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ವಿಬ್ಭಮಿತ್ವಾ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಂ ಪಟಿಲಭೇಯ್ಯ, ಭಿಕ್ಖುನೀಸು ಉಪಸಮ್ಪದಂ ಪಟಿಲಭತಿ ಉಭಯತ್ಥ ಪುಬ್ಬೇ ಪಾರಾಜಿಕಭಾವಂ ಅಪ್ಪತ್ತತ್ತಾ। ಯಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಪರಿಪುಣ್ಣದ್ವಾದಸವಸ್ಸಾ ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಂ ಪಟಿಲಭೇಯ್ಯ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖು ಏವ। ಪುನ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಆಗತೋ ನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ ಅಪರಿಪುಣ್ಣವೀಸತಿವಸ್ಸತ್ತಾ। ಪುನ ಲಿಙ್ಗಪರಿವತ್ತೇ ಸತಿ ಭಿಕ್ಖುನೀಸು ಉಪಸಮ್ಪದಂ ಲಭತಿ। ಏವಂ ಚೇ ಕತದ್ವಾದಸಸಙ್ಗಹಸ್ಸ ದಾರಕಸ್ಸ ಲಿಙ್ಗಪರಿವತ್ತೇ ಸತಿ ಗಿಹಿಗತಾ ಇತ್ಥೀ ಹೋತಿ, ಪರಿಪುಣ್ಣದ್ವಾದಸವಸ್ಸಾ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ ಕಿರ। ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗನ್ತರಧಾನೇನ, ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ವಾ ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗನ್ತರಧಾನೇನ ಪಕ್ಖಪಣ್ಡಕಭಾವೋ ಭವೇಯ್ಯ, ನ ಸಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ನಾಸೇತಬ್ಬಾ ಭಿಕ್ಖು ವಾ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಪುನ ಪಕತಿಭಾವಾಪತ್ತಿಸಮ್ಭವಾ । ಪಕತಿಪಣ್ಡಕಂ ಪನ ಸನ್ಧಾಯ "ಪಣ್ಡಕೋ ನಾಸೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪಕ್ಖಪಣ್ಡಕೋ ಹಿ ಸಂವಾಸನಾಸನಾಯ ನಾಸೇತಬ್ಬೋ, ಇತರೋ ಉಭಯನಾಸನಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯದಿ ತೇಸಂ ಪುನ ಪಕತಿಭಾವೋ ಭವೇಯ್ಯ, "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಂಯೇವ ಉಪಜ್ಝಂ ತಮೇವ ಉಪಸಮ್ಪದಂ ತಾನಿಯೇವ ವಸ್ಸಾನಿ ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ಸಙ್ಗಮಿತು"ನ್ತಿ ಅಯಂ ವಿಧಿ ಸಮ್ಭವತಿ। ಸಚೇ ನೇಸಂ ಲಿಙ್ಗನ್ತರಂ ಪಾತುಭವೇಯ್ಯ, ಸೋ ಚ ವಿಧಿ, ಯಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ಸಾಧಾರಣಾ, ತಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ವುಟ್ಠಾತುಂ ಅಸಾಧಾರಣಾಹಿ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ವಿಧಿ ಸಮ್ಭವತಿ। ಯಂ ವುತ್ತಂ **ಪರಿವಾರೇ** "ಸಹ ಪಟಿಲಾಭೇನ ಪುರಿಮಂ ಜಹತಿ, ಪಚ್ಛಿಮೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ, ವಿಞ್ಞತ್ತಿಯೋ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನ್ತಿ, ಪಣ್ಣತ್ತಿಯೋ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ, ಸಹ ಪಟಿಲಾಭೇನ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಜಹತಿ, ಪುರಿಮೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ, ವಿಞ್ಞತ್ತಿಯೋ"ತಿಆದಿ, ತಂ ಯಥಾವುತ್ತವಿಧಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಖನ್ತೀತಿ ಆಚರಿಯೋ। ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಂ, ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಂ ವಾ ಅನ್ತರಧಾಯನ್ತಂ ಕಿಂ ಸಕಲಮ್ಪಿ ಸರೀರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ, ಉದಾಹು ಸಯಮೇವ। ಕಿಞ್ಚೇತ್ಥ - ಯದಿ ತಾವ ಸಕಲಂ ಸರೀರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ, ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಚುತೋ ಭವೇಯ್ಯ। ತಸ್ಮಾ ಸಾಮಞ್ಞಾ ಚುತೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಪುನ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತೋ ಓಪಪಾತಿಕೋ ಭವೇಯ್ಯ। ಅಥ ಸಯಮೇವ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ, ಸೋಪಿ ಭಾವೋ ತಸ್ಸ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ಇತ್ಥಿನ್ದ್ರಿಯಾದೀನಿ ಹಿ ಸಕಲಮ್ಪಿ ಸರೀರಂ ಬ್ಯಾಪೇತ್ವಾ ಠಿತಾನೀತಿ ಖಣನಿರೋಧೋ ವಿಯ ತೇಸಂ ಅನ್ತರಧಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾವುತ್ತದೋಸಪ್ಪಸಙ್ಗಾಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಂಸಟ್ಠಪ್ಪಭಾನಂ ದೀಪಾನಂ ಏಕಪ್ಪಭಾನಿರೋಧೇಪಿ ಇತರಿಸ್ಸಾ ಠಾನಂ ವಿಯ ಸೇಸಸರೀರಟ್ಠಾನಂ ತತ್ಥ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೭೧-೨. **ಮುಚ್ಚತು ವಾ ಮಾ ವಾ ದುಕ್ಕಟಮೇವಾತಿ** ಮೋಚನರಾಗಾಭಾವತೋ। **ಅವಿಸಯೋತಿ** ಅಸಾದಿಯನಂ ನಾಮ ಏವರೂಪೇ ಠಾನೇ ದುಕ್ಕರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮೇಥುನಧಮ್ಮೋ ನಾಮ ಉಭಿನ್ನಂ ವಾಯಾಮೇನ ನಿಪಜ್ಜತಿ "ತಸ್ಸ ದ್ವಯಂದ್ವಯಸಮಾಪತ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ತ್ವಂ ಮಾ ವಾಯಾಮ, ಏವಂ ತೇ ಅನಾಪತ್ತಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಕಿರಿಯಞ್ಚೇತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, "ಆಪತ್ತಿಂ ತ್ವಂ ಭಿಕ್ಖು ಆಪನ್ನೋ ಪಾರಾಜಿಕ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಅಕಿರಿಯಮ್ಪೇತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ "ಕಿರಿಯ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ।

೭೩-೪. "ಪಾರಾಜಿಕಭಯೇನ ಆಕಾಸಗತಮೇವ ಕತ್ವಾ ಪವೇಸನಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಸಹಸಾ ತಾಲುಕಂ ವಾ ಪಸ್ಸಂ ವಾ ಅಙ್ಗಜಾತಂ ಛುಪತಿ ಚೇ, ದುಕ್ಕಟಮೇವಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ನ ಮೇಥುನರಾಗತ್ತಾತಿ, ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ। ದನ್ತಾನಂ ಬಾಹಿರಭಾವೋ ಓಟ್ಠಾನಂ ಬಾಹಿರಭಾವೋ ವಿಯ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯವತ್ಥು ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ "ಬಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತದನ್ತೇ ಜಿವ್ಹಾಯ ಚ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯ"ನ್ತಿ। **ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ವಿಸಞ್ಞಿಂ ಕತ್ವಾತಿ** ವಚನೇನ ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ। ಯೋ ಪನ ಪುಗ್ಗಲೋ ನ ವಿಸಞ್ಞೀಕತೋ, ಸೋ ಚೇ ಅತ್ತನೋ ಅಙ್ಗಜಾತಸ್ಸ ಧಾತುಘಟ್ಟನಚರಿಣಿಜ್ಜಿಣಿಕಾದಿಸಞ್ಞಾಯ ಸಾದಿಯತಿ, ಮೇಥುನಸಞ್ಞಾಯ

ಅಭಾವತೋ ವಿಸಞ್ಞೀಪಕ್ಖಮೇವ ಭಜತೀತಿ ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿಚ್ಛಾಯಾ ದಿಸ್ಸತಿ। "ಮೇಥುನಮೇತಂ ಮಞ್ಞೇ ಕಸ್ಸಚಿ ಅಮನುಸ್ಸಸ್ಸಾ"ತಿ ಇತ್ವಾ ಸಾದಿಯನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ಏವ। **ಪಣ್ಡಕಸ್ಸ ಮೇಥುನಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಪಣ್ಡಕಸ್ಸ ವಚ್ಚಮಗ್ಗೇ ವಾ ಮುಖೇ ವಾ, ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ವಾ ಸಾಮಿವಚನಂ। ಅವೇದಯನ್ತಸ್ಸಪಿ ಸೇವನಚಿತ್ತವಸೇನ ಆಪತ್ತಿ ಸನ್ಥತೇನೇವ ಸೇವನೇ ವಿಯ।

ಉಪಹತಿನ್ದ್ರಿಯವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ "ಏತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸುಂ, ಸೋ ಆರೋಚೇಸೀ"ತಿ ದುವಿಧೋ ಪಾಠೋ ಅತ್ಥಿ। ತತ್ಥ "ಆರೋಚೇಸು"ನ್ತಿ ವುತ್ತಪಾಠೋ "ವೇದಿಯಿ ವಾ ಸೋ ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸುನ್ದರಂ, ಅಞ್ಞಥಾ "ಆಪತ್ತಿಂ ತ್ವಂ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ। "ವೇದಿಯಾ ವಾ"ತಿ ದೀಪವಾಸಿನೋ ಪಠನ್ತಿ ಕಿರ, ಮೇಥುನಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಪಯೋಗಾ ಹತ್ಥಗ್ಗಾಹಾದಯೋ, ತಸ್ಮಾ "ದುಕ್ಕಟಮೇವಸ್ಸ ಹೋತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪುರಿಮಪದೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ದುಕ್ಕಟಮೇವಸ್ಸ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯಾವ ಸೀಸಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ, ತಾವ ದುಕ್ಕಟೇ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೀಸಂ ನಾಮ ಮಗ್ಗಪಟಿಪಾದನಂ। **"ಸೀಸಂ ನ ಪಾಪುಣಾತೀ**ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಂ ನ ಹೋತಿ ತಾವ ಪುಬ್ಬಪಯೋಗದುಕ್ಕಟೇ ತಿಟ್ಠತೀ"ತಿ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಲಿಖಿತಂ। **ಉಚ್ಚಾಲಿಙ್ಗಪಾಣಕದಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಭಾವನಿಟ್ಠಾಪಚ್ಚಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ದಟ್ಠೇನ ದಂಸೇನ ಖಾದನೇನಾತಿ ಹಿ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ।

೭೬-೭. ಸಙ್ಗಾಮಸೀಸೇ ಯುದ್ಧಮುಖೇ ಯೋಧಪುರಿಸೋ ವಿಯಾಯಂ ಭಿಕ್ಖೂತಿ **"ಸಙ್ಗಾಮಸೀಸಯೋಧೋ ಭಿಕ್ಖೂ**"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ರುಕ್ಖಸೂಚಿದ್ವಾರಂ** ಉಪಿಲವಾಯ, ಏಕೇನ ವಾ ಬಹೂಹಿ ವಾ ಕಣ್ಟಕೇಹಿ ಥಕಿತಬ್ಬಂ **ಕಣ್ಟಕದ್ವಾರಂ**। ದುಸ್ಸದ್ವಾರಂ ಸಾಣಿದ್ವಾರಞ್ಚ **ದುಸ್ಸಸಾಣಿದ್ವಾರಂ**। "ಕಿಲಞ್ಜಸಾಣೀ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ದುಸ್ಸಸಾಣಿಯಮೇವ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। ಏಕಸದಿಸತ್ತಾ **"ಏಕ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಆಕಾಸತಲೇ**ತಿ ಹಮ್ಮಿಯತಲೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಯಞ್ಚೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ**ತಿ ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। "ಕಿಞ್ಚಿ ಕರೋನ್ತಾ ನಿಸಿನ್ನಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ನಿಪನ್ನಾನಂ ಆಪುಚ್ಛನಂ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। "ಯಥಾಪರಿಚ್ಛೇದಮೇವ ಚ ನ ಉಟ್ಠಾತಿ, ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿಯೇವಾ"ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ವುತ್ತಂ, ಅನಾದರಿಯದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತಿ ಏವ ತತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ? "ರತ್ತಿಂ ದ್ವಾರಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ನಿಪನ್ನೋ ಅರುಣೇ ಉಗ್ಗತೇ ಉಟ್ಠಹತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ, **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ** ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ "ಅನಾದರಿಯದುಕ್ಕಟಾಪಿ ನ ಮುಚ್ಚತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಚ, ತೇನ ಇತರಸ್ಮಾ ದುಕ್ಕಟಾ ಮುಚ್ಚತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಯಥಾಪರಿಚ್ಛೇದಮೇವ ಚ ನ ಉಟ್ಠಾತಿ, ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿಯೇವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ನ ಅನಾದರಿಯದುಕ್ಕಟಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾಪರಿಚ್ಛೇದಮೇವಾತಿ ಅವಧಾರಣತ್ತಾ ಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ನ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಪುನ "ಸುಪತೀ"ತಿ ವುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ವಿಯ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। **ಏವಂ ನಿಪಜ್ಜನ್ತೋ**ತಿ ನಿಪಜ್ಜನಕಾಲೇ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬದುಕ್ಕಟಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಉಟ್ಠಹನ್ತಸ್ಸ ದ್ವೇ ದುಕ್ಕಟಾನೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ। **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯ**ಮ್ಪಿ "ಯದಿ ರತ್ತಿಂ ದ್ವಾರಂ ಅಸಂವರಿತ್ವಾ ನಿಪನ್ನೋ 'ದಿವಾ ವುಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ, ಅನಾದರಿಯೇ ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಏತ್ಥಾಪಿ "ನಿಪನ್ನೋ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ "ಅರುಣೇ ಉಟ್ಠಿತೇ ಉಟ್ಠಾಹೀ"ತಿ ನ ವುತ್ತತ್ತಾ ಚ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ। **"ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ** ಅನಾದರಿಯದುಕ್ಕಟಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತದುಕ್ಕಟ"ನ್ತಿ ಏಕೇ ವದನ್ತಿ। **ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀ**ತಿ ಅತ್ಥತೋ ಅನಿಪನ್ನತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। "ಸಚೇ ಪನ ರತ್ತಿಂ ಸಂವರಿತ್ವಾ ನಿಪನ್ನೋ, ಅರುಣುಟ್ಠಾನಸಮಯೇ ಕೋಚಿ ವಿವರತಿ, ದ್ವಾರಜಗ್ಗನಾದೀನಿ ಅಕತ್ವಾ ನಿಪನ್ನಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿಯೇವ। ಕಸ್ಮಾ? ಆಪತ್ತಿಖೇತ್ತತ್ತಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಯಸ್ಮಾ ಯಕ್ಖಗಹಿತಕೋಪಿ ವಿಸಞ್ಞೀಭೂತೋ ವಿಯ ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಅಸ್ಸ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿತೋ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಪಗೇವ ಅಞ್ಞತೋ, ತಸ್ಮಾ "ಯಕ್ಖಗಹಿತಕೋ ವಿಯ ವಿಸಞ್ಞೀಭೂತೋಪಿ ನ ಮುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಯಂ **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ** ವುತ್ತಂ, ತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ದಿವಾ ನಿಪನ್ನೋ ಪಚ್ಛಾ ಯಕ್ಖಗಹಿತಕೋಪಿ ವಿಸಞ್ಞೀಭೂತೋಪಿ ನ ಮುಚ್ಚತಿ ನಿಪಜ್ಜನಪಯೋಗಕ್ಖಣೇ ಏವ ಆಪನ್ನತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ವುತ್ತಂ। **ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಾಪಿತೋವ ಮುಚ್ಚತೀ**ತಿ ನ ಯಕ್ಖಗಹಿತಕಾದೀಸ್ವೇವ, ಸೋಪಿ ಯಾವ ಸಯಮೇವ ಸಯನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ನ ಹೋತಿ, ತಾವ ಮುಚ್ಚತಿ। ಯದಾ ಕಿಲನ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ನಿದ್ದಾಯಿತುಕಾಮತಾಯ ಸಯನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಹೋತಿ, ತದಾ ಸಂವರಾಪೇತ್ವಾ, ಜಗ್ಗಾಪೇತ್ವಾ ವಾ ಆಭೋಗಂ ವಾ ಕತ್ವಾ ನಿದ್ದಾಯಿತಬ್ಬಂ, ಅಞ್ಞಥಾ ಆಪತ್ತಿ। ಸಭಾಗೋ ಚೇ ನತ್ಥಿ, ನ ಪಸ್ಸತಿ ವಾ, ನ ಗನ್ತುಂ ವಾ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಚಿರಮ್ಪಿ ಅಧಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವೇದನಾಟ್ಟೋ ಹುತ್ವಾ

ಅನಾಭೋಗೇನೇವ ಸಯತಿ, ತಸ್ಸ "ಅನಾಪತ್ತಿ ವೇದನಾಟ್ಟಸ್ಸಾ"ತಿ ವಚನೇನ ಅನಾಪತ್ತಿ, **ತಸ್ಸಾಪಿ ಅವಿಸಯತ್ತಾ ಆಪತ್ತಿ ನ ದಿಸ್ಸತೀತಿ** ವಿಸಞ್ಞೀಭಾವೇನೇವ ಸುಪನ್ತಸ್ಸ "ಅನಾಪತ್ತಿ ಖಿತ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ವಚನೇನ ನ ದಿಸ್ಸತಿ। **ಆಚರಿಯಾ ಪನ ಏವಂ ನ ಕಥಯನ್ತೀತಿ** ಅವಿಸೇಸೇನ "ನ ದಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ನ ಕಥಯನ್ತಿ, ಯದಿ ಸಞ್ಞಂ ಅಪ್ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಸಯತಿ, ಅವಸವತ್ತತ್ತಾ ಆಪತ್ತಿ ನ ದಿಸ್ಸತಿ, ಸಚೇ ಸಞ್ಞಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾಪಿ ಕಿಲನ್ತಕಾಯತ್ತಾ ಸಯನಂ ಸಾದಿಯನ್ತೋ ಸುಪತಿ, ತಸ್ಸ ಯಸ್ಮಾ ಅವಸವತ್ತತ್ತಂ ನ ದಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ಆಪತ್ತಿ ಏವಾತಿ ಕಥಯನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಮಹಾಪದುಮತ್ಥೇರವಾದೇ ಯಕ್ಖಗಹಿತಕೋ ಖಿತ್ತಚಿತ್ತಕೋ ಮುಚ್ಚತಿ। ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಾಪಿತೋ ಅಸಯನಾಧಿಪ್ಪಾಯತ್ತಾ, ವೇದನಾಟ್ಟತ್ತಾ ಚ ಮುಚ್ಚತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಪಾಳಿಅಟ್ಠಕಥಾ, ಥೇರವಾದೋ ಚ ಸಮೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ವಿನಿಚ್ಛಯಾನಂ ಅಯಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ ನೋ ಖನ್ತೀತಿ ಆಚರಿಯೋ, **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ ಯಕ್ಖಗಹಿತಕೋಪಿ ವಿಸಞ್ಞೀಭೂತೋಪಿ ನ ಮುಚ್ಚತಿ ನಾಮ, ಪಾರಾಜಿಕಂ ಆಪಜ್ಜಿತುಂ ಭಬ್ಬೋ ಸೋ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಸಞ್ಞಾಪಟಿಲಾಭತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಾಪಿತೋ ವಾ"ತಿ ಕುರುನ್ದೀವಚನೇನ ಏಕಭಙ್ಗೇನ ನಿಪನ್ನೋಪಿ ನ ಮುಚ್ಚತೀತಿ ಚೇ? ಮುಚ್ಚತಿಯೇವ। ಕಸ್ಮಾ? ಅತ್ಥತೋ ಅನಿಪನ್ನತ್ತಾ। ಕುರುನ್ದೀವಾದೇನ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾವಾದೋ ಸಮೇತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಅವಸವತ್ತಸಾಮಞ್ಞತೋ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಮೇತಿ, ಆಚರಿಯಾ ಪನ ಏವಂ ನ ಕಥಯನ್ತಿ। ನ ಕೇವಲಂ ತೇಯೇವ, ಮಹಾಪದುಮತ್ಥೇರೋಪೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ **"ಮಹಾಪದುಮತ್ಥೇರೇನಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಮಹಾಪದುಮತ್ಥೇರವಾದೇ** "ಪಾರಾಜಿಕಂ ಆಪಜ್ಜಿತುಂ ಅಭಬ್ಬೋ ಯಕ್ಖಗಹಿತಕೋ ನಾಮಾ"ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ, ತತ್ಥ ಆಚರಿಯಾ ಪನ ಏವಂ ವದನ್ತಿ "ಸಚೇ ಓಕ್ಕನ್ತನಿದ್ದೋ ಅಜಾನನ್ತೋಪಿ ಪಾದೇ ಮಞ್ಚಕಂ ಆರೋಪೇತಿ, ಆಪತ್ತಿಯೇವಾತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಯೋ ಪನ ಪತಿತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಸಯತಿ ನ ವುಟ್ಠಾತಿ, ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಜಾನನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಹೋತೀ"ತಿ । ಸಬ್ಬಟ್ಠಕಥಾಸು ವುತ್ತವಚನಾನಿ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಇಧ ಕೋ ಮುಚ್ಚತಿ ಕೋ ನ ಮುಚ್ಚತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಕ್ಖಗಹಿತಕೋ ವಾ ವಿಸಞ್ಞೀಭೂತೋ ವಾ ನ ಕೇವಲಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಆಪಜ್ಜಿತುಂ ಭಬ್ಬೋ ಏವ, ಸಬ್ಬೋಪಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ "ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಾಪಿತೋವ ಮುಚ್ಚತೀ"ತಿ ವಚನೇನ ತಸ್ಸಾಪಿ ಅವಸವತ್ತತ್ತಾ "ಆಪತ್ತಿ ನ ದಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏವಂ ನ ಕಥಯನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಉಮ್ಮತ್ತಕಖಿತ್ತಚಿತ್ತವೇದನಾಟ್ಟೇಸು ಅಞ್ಞತರೋ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಆಪತ್ತಿಯೇವಾ"ತಿ ಕಥಯನ್ತಿ। ಇದಂ ಕಿರ ಸಬ್ಬಂ ನ ಸಙ್ಗೀತಿಂ ಆರುಳ್ಹಂ। "ಪವೇಸನಂ ಸಾದಿಯತೀತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಕಿರಿಯಾಪಿ ಹೋತೀತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ಯದಾ ಪನ ಸಾದಿಯತಿ, ತದಾ ಸುಖುಮಾಪಿ ವಿಞ್ಞತ್ತಿ ಹೋತಿ ಏವಾತಿ ಇಧ ಕಿರಿಯಾ ಏವಾ"ತಿ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ।

ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯಪಾರಾಜಿಕಂ

ಧನಿಯವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೮೪. ದುತಿಯೇ ರಾಜೂಹಿ ಏವ ಪರಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ "ರಾಜಗಹ"ನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಕೇ ಸಮೀಪತ್ಥೇನ, ಅಧಿಕರಣತ್ಥೇನ ಚ ಪಟಿಲದ್ಧಭುಮ್ಮವಿಭತ್ತಿಕೇ ಗಿಜ್ಝಕೂಟೇ ಪಬ್ಬತೇ ಚತೂಹಿ ವಿಹಾರೇಹಿ ವಿಹರನ್ತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತಸ್ಸ "ವಸ್ಸಂ ಉಪಗಚ್ಛಿಂಸೂ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತಯೋ ಏವ ಹಿ ಞತ್ತಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಗಣಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಿ, ನ ತತೋ ಊನಾ ಅಧಿಕಾ ವಾ ಅಕಿರಿಯತ್ತಾ। ತತ್ಥ ವಿನಯಪರಿಯಾಯೇನ ಸಙ್ಘಗಣಪುಗ್ಗಲಕಮ್ಮಕೋಸಲ್ಲತ್ಥಂ ಇದಂ ಪಕಿಣ್ಣಕಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ - ಅತ್ಥಿ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಂ ಸಙ್ಘೋ ಏವ ಕರೋತಿ, ನ ಗಣೋ ನ ಪುಗ್ಗಲೋ, ತಂ ಅಪಲೋಕನಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಮ್ಮಲಕ್ಖಣೇಕದೇಸಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಇತರಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅತ್ಥಿ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಂ ಸಙ್ಘೋ ಚ ಕರೋತಿ, ಗಣೋ ಚ ಕರೋತಿ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಚ ಕರೋತಿ। ಕಿಞ್ಚಾತಿ? ಯಂ ಪುಬ್ಬೇ ಠಪಿತಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಪರಿವಾರಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಯಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ದ್ವೇ ತಯೋ ಜನಾ ವಸನ್ತಿ , ತೇಹಿ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಕತಮ್ಪಿ ಸಙ್ಘೇನ ಕತಸದಿಸಮೇವ। ಯಸ್ಮಿಂ ಪನ ವಿಹಾರೇ ಏಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಹೋತಿ, ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಉಪೋಸಥದಿವಸೇ

ಪುಬ್ಬಕರಣಪುಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೇನ ಕತಮ್ಪಿ ಕತಿಕವತ್ತಂ ಸಙ್ಘೇನ ಕತಸದಿಸಮೇವ ಹೋತೀ''ತಿ (ಪರಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೯೫-೪೯೬)। ಪುನಪಿ ವುತ್ತಂ ''ಏಕಭಿಕ್ಖುಕೇ ಪನ ವಿಹಾರೇ ಏಕೇನ ಸಾವಿತೇಪಿ ಪುರಿಮಕತಿಕಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ ಏವಾ''ತಿ। ಅತ್ಥಿ ಗಣಕಮ್ಮಂ ಸಙ್ಘೋ ಕರೋತಿ, ಗಣೋ ಕರೋತಿ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಕರೋತಿ, ತಂ ತಯೋ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಉಪೋಸಥಾ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಕರೀಯನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅತ್ಥಿ ಗಣಕಮ್ಮಂ ಗಣೋವ ಕರೋತಿ, ನ ಸಙ್ಘೋ ನ ಪುಗ್ಗಲೋ, ತಂ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಉಪೋಸಥೋ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಆರೋಚನವಸೇನ ಕರೀಯತಿ, ತಸ್ಸ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅತ್ಥಿ ಪುಗ್ಗಲಕಮ್ಮಂ ಪುಗ್ಗಲೋವ ಕರೋತಿ, ನ ಸಙ್ಘೋ ನ ಗಣೋ, ತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪೋಸಥವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅತ್ಥಿ ಗಣಕಮ್ಮಂ ಏಕಚ್ಚೋವ ಗಣೋ ಕರೋತಿ, ಏಕಚ್ಚೋ ನ ಕರೋತಿ, ತತ್ಥ ಅಞತ್ತಿಕಂ ದ್ವೇ ಏವ ಕರೋನ್ತಿ, ನ ತಯೋ। ಸಞತ್ತಿಕಂ ತಯೋವ ಕರೋನ್ತಿ, ನ ತತೋ ಊನಾ ಅಧಿಕಾ ವಾ, ತೇನ ವುತ್ತಂ ''ತಯೋ ಏವ ಹಿ ಞತ್ತಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಗಣಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಿ, ನ ತತೋ ಊನಾ ಅಧಿಕಾ ವಾ ಅಕಿರಿಯತ್ತಾ''ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಯೋವ ವಿನಯಪರಿಯಾಯೇನ ಸಮ್ಬಹುಲಾ, ನ ತತೋ ಉದ್ಧನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ ''ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಕಮ್ಮಲಕ್ಖಣಂ ತಯೋವ ಕರೋನ್ತಿ, ಅಥ ಖೋ ತೇಹಿ ಕತಂ ಸಙ್ಘೇನ ಕತಸದಿಸನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಏಕೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ತಯೋ ಜನಾ ವಿನಯಪರಿಯಾಯೇನಪಿ ಸಙ್ಘೋ''ತಿ ವುತ್ತಂ, ಇದಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ವಿನಯಕಮ್ಮಂ ಉಪಾದಾಯ ವುತ್ತಂ, ಲಾಭಂ ಪನ ಉಪಾದಾಯ ಅನ್ತಮಸೋ ಏಕೋಪಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋಪಿ ''ಸಙ್ಘೋ''ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ ಕಿರ। ಪವಾರಣಾದಿವಸಸ್ಸ ಅರುಣುಗ್ಗಮನಸಮನನ್ತರಮೇವ ''ವುತ್ಥಗಸ್ಸಾ''ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಉಕ್ಕಂಸನಯೇನ ''ಪಾಟಿಪದದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ''ತಿ ವುತ್ತಂ, ತೇನೇವ ''**ಮಹಾಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರಿತಾ**''ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ಅನ್ತರಾಯೇನ ಅಪವಾರಿತಾ ''ವುತ್ಥವಸ್ಸಾ''ತಿ ನ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಥಮ್ಭಾದಿ ಕಟ್ಠಕಮ್ಮನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕೇಚಿ ತನುಕಂ ದಾರುತ್ಥಮ್ಭಂ ಅನ್ತೋಕತ್ವಾ ಮತ್ತಿಕಾಮಯಂ ಥಮ್ಭಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಅಯಂ ಪನ ತಥಾ ನ ಅಕಾಸಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ ''ಸಬ್ಬಮತ್ತಿಕಾಮಯಂ ಕುಟಿಕಂ ಕರಿತ್ವಾ''ತಿ। ತೇಲಮಿಸ್ಸಾಯ ತಮ್ಬಮತ್ತಿಕಾಯ।

೮೫. ''ಮಾ ಪಚ್ಛಿಮಾ ಜನತಾ ಪಾಣೇಸು ಪಾತಬ್ಯತಂ ಆಪಜ್ಜೀ''ತಿ ಇಮಿನಾ ಅನುದ್ದೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಯತ್ಥ ಇಟ್ಠಕಪಚನ ಪತ್ತಪಚನ ಕುಟಿಕರಣ ವಿಹಾರಕಾರಾಪನ ನವಕಮ್ಮಕರಣ ಖಣ್ಡಫುಲ್ಲಪಟಿಸಙ್ಖರಣ ವಿಹಾರಸಮ್ಮಜ್ಜನ ಪಟಗ್ಗಿದಾನ ಕೂಪಪೋಕ್ಖರಣೀಖಣಾಪನಾದೀಸು ಪಾತಬ್ಯತಂ ಜಾನನ್ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಕಪ್ಪಿಯವಚನಮ್ಪಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ, ತೇನೇವ ಪರಿಯಾಯಂ ಅವತ್ವಾ ತೇಸಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇಸು ''ಅನಾಪತ್ತಿ ಅಸತಿಯಾ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸಾ''ತಿ ವುತ್ತಂ। ''ಅನ್ತರಾಪತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದ''ನ್ತಿಪಿ ಏತಸ್ಸ ನಾಮಮೇವ। ''ಗಚ್ಛಥೇತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕುಟಿಕಂ ಭಿನ್ದಥಾ''ತಿ ಇಮಿನಾ ಕತಂ ಲಭಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ವಸನ್ತಾನಮ್ಪಿ ದುಕ್ಕಟಮೇವಾತಿ ಚ ಸಿದ್ಧಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ಹಿ ಭಗವಾ ನ ಭಿನ್ದಾಪೇಯ್ಯ। ಏಸ ನಯೋ ಭೇದನಕಂ ಭೇದನಕಂ ಉದ್ದಾಲನಕನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ, ಆಪತ್ತಿಭೇದಾವ। ತತೋ ಏವ ಹಿ ಭೇದನಕಸಿಕ್ಖಾಪದಾದೀಸು ವಿಯ ''ಅಞ್ಞೇನ ಕತಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ''ತಿ ನ ವುತ್ತಂ, ತಥಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಕರೋತಿ, ಚೇತಿಯಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಕರೋತಿ, ದುಕ್ಕಟಮೇವಾತಿ ಚ ಸಿದ್ಧಂ, ಅಞ್ಞಥಾ ಕುಟಿಕಾರಸಿಕ್ಖಾಪದಾದೀಸು ವಿಯ ''ಅಞ್ಞಸ್ಸತ್ಥಾಯ ವಾಸಾಗಾರಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ, ಅನಾಪತ್ತೀ''ತಿ ನಯಮೇವ ವದೇಯ್ಯ, ನ ಭಿನ್ದಾಪೇಯ್ಯ। ಸಬ್ಬಮತ್ತಿಕಾಮಯಭಾವಂ ಪನ ಮೋಚೇತ್ವಾ ಕಟ್ಠಪಾಸಾಣಾದಿಮಿಸ್ಸಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ಅನಾಪತ್ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಭೇದನಕಸಿಕ್ಖಾಪದಾದೀಸು ಭಗವತಾ ನಯೋ ದಿನ್ನೋ ''ಅಞ್ಞೇನ ಕತಂ ಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕನ್ತಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜತೀ''ತಿಆದೀಸು। ಕೇಚಿ ಪನ ''ವಯಕಮ್ಮಮ್ಪೀತಿ ಏತೇನ ಮೂಲಂ ದತ್ವಾ ಕಾರಾಪಿತಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ, ತೇನ ತಂ ಅಞ್ಞೇನ ಕತಮ್ಪಿ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಸಿದ್ಧ''ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಸುನ್ದರಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಸಮ್ಭಾರೇ ಕಿಣಿತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ಕರೋನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ವಯಕಮ್ಮಸಮ್ಭವತೋ। ಕಿಂ ವಾ ಪಾಳಿಲೇಸೇ ಸತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಲೇಸನಯೋ। **ಇಟ್ಠಕಾಹಿ ಗಿಞ್ಜಕಾವಸಥಸಙ್ಖೇಪೇನ ಕತಾ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಪಕತಿಇಟ್ಠಕಾಹಿ ಚಿನಿತ್ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಾವಸಥೋ **ಗಿಞ್ಜಕಾವಸಥೋ** ನಾಮ। ಸಾ ಹಿ ''ಮತ್ತಿಕಾಮಯಾ''ತಿ ನ ವುಚ್ಚತಿ, ''ಇಟ್ಠಕಕುಟಿಕಾ''ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ ಥುಸಗೋಮಯತಿಣಪಲಾಲಮಿಸ್ಸಾ ಮತ್ತಿಕಾಮಯಾಪಿ ಅಪಕ್ಕಿಟ್ಠಕಮಯಾಪಿ ''ಸಬ್ಬಮತ್ತಿಕಾಮಯಾ''ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತೀತಿ ನೋ ಖನ್ತೀತಿ ಆಚರಿಯೋ, ಭಸ್ಮಾದಯೋ ಹಿ ಮತ್ತಿಕಾಯ ದಳ್ಹಿಭಾವತ್ಥಮೇವ ಆದೀಯನ್ತಿ, ಅಪಕ್ಕಿಟ್ಠಕಮಯಾಪಿ ಗಿಞ್ಜಕಾವಸಥಸಙ್ಖ್ಯಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಚ ಆಯಸ್ಮಾ ಧನಿಯೋ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಕುಮ್ಭಕಾರೋ ವಿಯ ಕುಮ್ಭಂ ತಂ ಕುಟಿಕಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ, ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪನ ಸುಕ್ಖಾಪೇತ್ವಾ ಸುಕ್ಖಾಪೇತ್ವಾ ಮತ್ತಿಕಾಪಿಣ್ಡೇಹಿ ಚಿನಿತ್ವಾ

ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ, ಅಪಕ್ಕಿಟ್ಠಕಮಯಾ ಕುಟಿ ವಿಯ ಸಬ್ಬಮತ್ತಿಕಾಮಯಾ ಕುಟಿ ಏಕಾಬದ್ಧಾ ಹೋತಿ, ನ ತಥಾ ಪಕ್ಕಿಟ್ಠಕಮಯಾ, ತಸ್ಮಾ ಸಾ ಕಪ್ಪತೀತಿ ಏಕೇ। ಸಬ್ಬಮತ್ತಿಕಾಮಯಾಯ ಕುಟಿಯಾ ಬಹಿ ಚೇ ತಿಣಕುಟಿಕಾದಿಂ ಕತ್ವಾ ಅನ್ತೋ ವಸತಿ, ದುಕ್ಕಟಮೇವ। ಸಚೇ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಛಿದ್ದಂ ಕತ್ವಾ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಏಕಾಬದ್ಧಂ ಕರೋತಿ, ವಟ್ಟತಿ। ಅನ್ತೋ ಚೇ ತಿಣಕುಟಿಕಾದಿಂ ಕತ್ವಾ ಅನ್ತೋ ವಸತಿ, ವಟ್ಟತಿ। ಕಾರಕೋ ಏವ ಚೇ ವಸತಿ, ಕರಣಪಚ್ಚಯಾ ದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ನ ವಸನಪಚ್ಚಯಾ। ಸಚೇ ಅನ್ತೋ ವಾ ಬಹಿ ವಾ ಉಭಯತ್ಥ ವಾ ಸುಧಾಯ ಲಿಮ್ಪತಿ, ವಟ್ಟತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಮತ್ತಿಕಾಮಯಾ ಕುಟಿ ಸುಕರಾ ಭಿನ್ದಿತುಂ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಠಪಿತಂ ಪತ್ತಚೀವರಾದಿ ಅಗುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಚೋರಾದೀಹಿ ಅವಹರಿತುಂ ಸಕ್ಕಾ, ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಪತ್ತಚೀವರಗುತ್ತತ್ಥಾಯಾ"**ತಿ।

ಪಾಳಿಮುತ್ತಕವಿನಿಚ್ಛಯವಣ್ಣನಾ

ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಛಬ್ಬಗ್ಗಿಯಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಉಚ್ಚಾವಚೇ ಪತ್ತೇ ಧಾರೇನ್ತಿ, ಉಚ್ಚಾವಚಾನಿ ಪತ್ತಮಣ್ಡಲಾನಿ ಧಾರೇನ್ತೀ"ತಿ (ಚುಳವ॰ ೨೫೩) ಏವಮಾದೀನಿ ವತ್ಥೂನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಚ್ಚಾವಚಾ ಪತ್ತಾ ಧಾರೇತಬ್ಬಾ, ಯೋ ಧಾರೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅಕಪ್ಪಿಯಪರಿಕ್ಖಾರೇಸು ಚ ದುಕ್ಕಟಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾ? ತದನುಲೋಮತ್ತಾ। ಯತ್ಥಾಪಿ ನ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ತತ್ಥ "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಚ್ಚಾವಚಾನಿ ಛತ್ತಾನಿ ಧಾರೇತಬ್ಬಾನಿ, ಯೋ ಧಾರೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಚೂಳವ॰ ೨೬೯-೨೭೦) ನಯೇನ ದುಕ್ಕಟಂ ಸಮ್ಭವತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ತತ್ರಾಯಂ ಪಾಳಿಮುತ್ತಕೋ"**ತಿ ಆರಭಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಪರಿಕ್ಖಾರೇಸು ವಣ್ಣಮಟ್ಠಂ, ಸವಿಕಾರಂ ವಾ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ದೀಪೇನ್ತೇನ **"ನ ವಟ್ಟತೀ"**ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥಾಹ - "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಠಪೇತ್ವಾ ಪಹರಣಿಂ ಸಬ್ಬಂ ಲೋಹಭಣ್ಡಂ, ಠಪೇತ್ವಾ ಆಸನ್ದಿಂ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ದಾರುಪತ್ತಂ ದಾರುಪಾದುಕಂ ಸಬ್ಬಂ ದಾರುಭಣ್ಡಂ, ಠಪೇತ್ವಾ ಕತಕಞ್ಚ ಕುಮ್ಭಕಾರಿಕಞ್ಚ ಸಬ್ಬಂ ಮತ್ತಿಕಾಭಣ್ಡ"ನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೨೯೩) ವುತ್ತತ್ತಾ ಯಥಾಠಪಿತಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಇತರಂ ಸಬ್ಬಂ ವಣ್ಣಮಟ್ಠಮ್ಪಿ ಸವಿಕಾರಮ್ಪಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ವಟ್ಟತೀತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ ಯಥಾದಸ್ಸಿತಪಾಳಿವಿರೋಧತೋ, ತಸ್ಮಾ "ಠಪೇತ್ವಾ ಪಹರಣಿ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಜಾತಿವಸೇನ ಅಯಂ ಪಾಳಿ ಪವತ್ತಾ, ಯಥಾದಸ್ಸಿತಾ ಪಾಳಿ ವಣ್ಣಮಟ್ಠಾದಿವಿಕಾರಪಟಿಸೇಧನವಸೇನ ಪವತ್ತಾತಿ ಏವಂ ಉಭಯಮ್ಪಿ ನ ವಿರುಜ್ಝತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾವುತ್ತಮೇವ। **ಆರಗ್ಗೇನ** ನಿಖಾದನಗ್ಗೇನ, "ಆರಗ್ಗೇರಿವ ಸಾಸಪೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೪೫೮; ಧ॰ ಪ॰ ೪೦೧; ಸು॰ ನಿ॰ ೬೩೦) ಏತ್ಥ ವುತ್ತನಯತೋ ಆರಗ್ಗೇನ।

ಪಟ್ಟಮುಖೇ ವಾತಿ ಪಟ್ಟಕೋಟಿಯಂ। **ಪರಿಯನ್ತೇ**ತಿ ಚೀವರಪರಿಯನ್ತೇ। ವೇಣಿಉಹುಮುನಿಯುಪೇಞ್ಞಾಮ। **ಅಗ್ಘಿಯನ್ತಿ** ಚೇತಿಯಂ। **ಗಯಮುಗ್ಗರನ್ತಿ** ತುಲಾದಣ್ಡಸಣ್ಠಾನಂ, ಗಯಾ ಸೀಸೇ ಸೂಚಿಕಾ ಹೋತಿ, ಮುಖಪತ್ತಾ ಲದ್ರಾ। **ಉಕ್ಕಿರನ್ತಿ** ನೀಹರನ್ತಿ ಕರೋನ್ತಿ ಠಪೇನ್ತಿ। **ಕೋಣಸುತ್ತಪಿಳಕಾ** ನಾಮ ಗಣ್ಠಿಕಪಟ್ಟಾದಿಕೋಣೇಸು ಸುತ್ತಮಯಪಿಳಕಾ। ಯಂ ಏತ್ಥ ಚೀವರಂ ವಾ ಪತ್ತೋ ವಾ "ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತೋ, ತತ್ಥ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ರುಹತಿ, ವಿಕಪ್ಪನಾಪಿ ರುಹತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ದೇಡ್ಡುಭೋ**ತಿ ಉದಕಸಪ್ಪೋ। **ಅಚ್ಛೀ**ತಿ ಕುಞ್ಜರಕ್ಖಿ। **ಗೋಮುತ್ತಕನ್ತಿ** ಗೋಮುತ್ತಸಣ್ಠಾನಾ ರಾಜಿಯೋ। ಕುಞ್ಚಿಕಾಯ ಸೇನಾಸನಪರಿಕ್ಖಾರತ್ತಾ ಸುವಣ್ಣರೂಪಿಯಮಯಾಪಿ ವಟ್ಟತೀತಿ ಛಾಯಾ ದಿಸ್ಸತಿ, **"ಕುಞ್ಚಿಕಾಯ ವಣ್ಣಮಟ್ಠಕಮ್ಮಂ ನ ವಟ್ಟತೀ"**ತಿ ವಚನತೋ ಅಞ್ಞೇ ಕಪ್ಪಿಯಲೋಹಾದಿಮಯಾವ ಕುಞ್ಚಿಕಾ ಕಪ್ಪನ್ತಿ ಪರಿಹರಣೀಯಪರಿಕ್ಖಾರತ್ತಾ। **ಆರಕಣ್ಟಕೋ** ಪೋತ್ಥಕಾದಿಕರಣಸತ್ಥಕಜಾತಿ। **"ಆಮಣ್ಡಕಸಾರಕೋ** ಆಮಲಕಫಲಮಯೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ । ತಾಲಪಣ್ಣಬೀಜನೀಆದೀಸು **"ವಣ್ಣಮಟ್ಠಕಮ್ಮಂ ವಟ್ಟತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತಾನಿ ಕುಞ್ಚಿಕಾ ವಿಯ ಪರಿಹರಣೀಯಾನಿ, ಅಥ ಖೋ "ಉಚ್ಚಾವಚಾನಿ ನ ಧಾರೇತಬ್ಬಾನೀ"ತಿ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಾಭಾವತೋ ವುತ್ತಂ। ಕೇವಲಞ್ಹಿ ತಾನಿ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಧೂಪನಞ್ಚ ತಾಲವಣ್ಟಞ್ಚಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಚೂಳವ॰ ೨೬೯) ವುತ್ತಾನಿ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ **"ತೇಲಭಾಜನೇಸು ವಣ್ಣಮಟ್ಠಕಮ್ಮಂ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಸೇನಾಸನಪರಿಕ್ಖಾರತ್ತಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ರಾಜವಲ್ಲಭಾ**ತಿ ರಾಜಕುಲೂಪಕಾ। **ಸೀಮಾ**ತಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಾ ಭೂಮಿ, ಬದ್ಧಸೀಮಾ ಚ। "ಯೇಸಂ ಸನ್ತಕಾ ತೇಸಂ ಸೀಮಾ, ತತ್ಥ ಪರೇಹಿ ನ ಕತ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। "ಭೂಮಿ ಚ ಸೀಮಾ ಚ ಯೇಸಂ ಸನ್ತಕಾ, ತೇಹಿ ಏವ ವಾರೇತಬ್ಬಾ। ಯೇಸಂ ಪನ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಭೂಮಿಯಂ ಸೀಮಾ ಕತಾ, ತೇ ವಾರೇತುಂ ನ ಇಸ್ಸರಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ । "ಸಙ್ಘಭೇದಾದೀನಂ ಕಾರಣತ್ತಾ 'ಮಾ ಕರೋಥಾ'ತಿ ಪಟಿಸೇಧೇತಬ್ಬಾ ಏವಾ"ತಿ **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತಂ ಕಿರ।

೮೬-೭. ದಾರುಕುಟಿಕಂ ಕಾತುಂ, ಕತ್ತುನ್ತಿ ಚ ಅತ್ಥಿ। **ಖಣ್ಡಾಖಣ್ಡಿಕನ್ತಿ** ಫಲಾಫಲಂ ವಿಯ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಆಣಾಪೇಹೀತಿ** ವಚನಂ ಅನಿಟ್ಠೇ ಏವ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಕತ್ವಾ **ಬನ್ಧಂ ಆಣಾಪೇಸಿ। ಇಸ್ಸರಿಯಮತ್ತಾಯಾತಿ** ಸಮಿದ್ಧಿಯಂ ಮತ್ತಾಸದ್ದೋತಿ ಞಾಪೇತಿ।

೮೮. "ಏವರೂಪಂ ವಾಚಂ ಭಾಸಿತ್ವಾ"ತಿ ಚ ಪಾಠೋ। **ಲೋಮೇನ ತ್ವಂ ಮುತ್ತೋ, ಮಾ ಪುನಪಿ ಏವರೂಪಮಕಾಸೀತಿ** ಇದಂ ಕಿಂ ಬ್ಯಾಪಾದದೀಪಕಂ, ದಾರೂಸುಪಿ ಲೋಭಕ್ಖನ್ಧದೀಪಕಂ ವಚನಂ ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ ಸತೋ ತಸ್ಸ ರಾಜಸ್ಸ ಪತಿರೂಪಂ। ನನು ನಾಮ "ಪುಬ್ಬೇ ಕತಂ ಸುಕತಂ ಭನ್ತೇ, ವದೇಯ್ಯಾಥ ಪುನಪಿ ಯೇನತ್ಥೋ"ತಿ ಪವಾರೇತ್ವಾ ಅತೀವ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಂ ತೇನ ಸಿಯಾತಿ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ ಸೋತಾಪನ್ನತ್ತಾ ಅತೀವ ಬುದ್ಧಮಾಮಕೋ ಧಮ್ಮಮಾಮಕೋ ಸಙ್ಘಮಾಮಕೋ ಚ, ತಸ್ಮಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಕಪ್ಪಿಯಂ ಅಸಹನ್ತೋ, ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಚ ಓಕಾಸಂ ಕತ್ತುಕಾಮೋ "ಸುಪಯುತ್ತಾನಿ ಮೇ ದಾರೂನೀ"ತಿ ತುಟ್ಠಚಿತ್ತೋಪಿ ಏವಮಾಹಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇಮೇಹಿ ನಾಮ ಏವರೂಪೇ ಠಾನೇ। **"ಆಗತಪದಾನುರೂಪೇನಾತಿ** ಅಞ್ಞೇಹಿ ವಾ ಪದೇಹಿ, ಇತೋ ಥೋಕತರೇಹಿ ವಾ ಆಗತಕಾಲೇ ತದನುರೂಪಾ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ"ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। "ನ ಕೇವಲಂ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ, ಅಞ್ಞೇಸುಪಿ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಆಗತಪದಾನುರೂಪೇನ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ"ತಿ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। **ಉಜ್ಝಾಯನತ್ಥೋ** ಅದಿನ್ನಸ್ಸಾದಿನ್ನತ್ತಾವ, ತೇ ಉಜ್ಝಾಯಿಂಸು।

ರುದ್ರದಾಮಕೋ ನಾಮ ರುದ್ರದಾಮಕಾದೀಹಿ ಉಪ್ಪಾದಿತೋ। ಬಾರಾಣಸಿನಗರಾದೀಸು ತೇಹಿ ತೇಹಿ ರಾಜೂಹಿ ಪೋರಾಣಸತ್ಥಾನುರೂಪಂ ಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನಾ ಉಪ್ಪಾದಿತಾ **ನೀಲಕಹಾಪಣಾ**। ತೇಸಂ ಕಿರ ತಿಭಾಗಂ ಅಗ್ಘತಿ ರುದ್ರದಾಮಕೋ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಪಾದೋ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯವತ್ಥು ಹೋತಿ। ಮಾಸಕೋ ಪನ ಇಧ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ। ಕಹಾಪಣೋ ಕಿಞ್ಚಿಕಾಲೇ ಊನವೀಸತಿಮಾಸಕೋ ಹೋತಿ, ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾಲೇ ಅತಿರೇಕವೀಸತಿಮಾಸಕೋ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಕಹಾಪಣಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಭಾಗೋ ಪಞ್ಚಮಾಸಕೋ ವಿಯ ಅತಿರೇಕಪಞ್ಚಮಾಸಕೋ ವಾ ಊನಪಞ್ಚಮಾಸಕೋ ವಾ ಪಾದೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇಮಸ್ಸತ್ಥಸ್ಸ ದೀಪನತ್ಥಂ **"ತದಾ ರಾಜಗಹೇ ವೀಸತಿಮಾಸಕೋ ಕಹಾಪಣೋ ಹೋತೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ರಜತಮಯೋ ಸುವಣ್ಣಮಯೋ ತಮ್ಬಮಯೋ ಚ **ಕಹಾಪಣೋ** ಹೋತಿ। ಸುವಣ್ಣಭೂಮಿಯಂ ವಿಯ ಪಾದೋಪಿ ಯತ್ಥ ತಮ್ಬಮಯೋವ ಕತೋ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ಸೋವ ಪಾದೋತಿ ಆಚರಿಯೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪಾದೋ ಏಕನೀಲಕಹಾಪಣಗ್ಘನಕೋ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಪಾದಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಭಾಗೋವ ಸಿಯಾ ಪಾದೋತಿ ಏಕೇ। ಇದಂ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ಯೋ ಚ ತತ್ಥ ಪಾದಾರಹೋ ಭಣ್ಡೋ, ತಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಭಾಗಸ್ಸೇವ ಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥುಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ಯದಿ ಪಾದಾರಹಂ ಭಣ್ಡಂ ಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥು, ಸಿದ್ಧಂ "ಸೋವ ಪಾದೋ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥೂ"ತಿ । ನ ಹಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಭಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನೀಲಕಹಾಪಣಗ್ಘೇನ ಅಗ್ಘಾಪೇನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸೇವ ಕಹಾಪಣಗ್ಘೇನ ಅಗ್ಘಾಪೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಜನಪದಸ್ಸ ಪಾದೋವ ಪಾದೋತಿ ತದಗ್ಘನಕಮೇವ ಪಾದಗ್ಘನಕನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ, "**ಸೋ ಚ ಖೋ ಪೋರಾಣಸ್ಸ ನೀಲಕಹಾಪಣಸ್ಸ ವಸೇನ, ನ ಇತರೇಸನ್ತಿ** ಯತ್ಥ ಪನ ನೀಲಕಹಾಪಣಾ ವಳಞ್ಜಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತತ್ಥೇವಾ"ತಿ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ, ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಪದಭಾಜನೀಯವಣ್ಣನಾ

೯೨. ಗಾಮಾ ವಾ ಅರಞ್ಞಾ ವಾತಿ ಲಕ್ಖಣಾನುಪಞ್ಞತ್ತಿಕತ್ತಾ ಪಠಮಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಆದಿಮ್ಹಿ ವುತ್ತಾ। **ಯತೋ ವಾ ಅಪಕ್ಕನ್ತಾ, ಸೋ ಅಮನುಸ್ಸೋ ನಾಮ**। "ಅಮನುಸ್ಸಗಾಮಂ ಅಪಾರುಪಿತ್ವಾ, ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಞ್ಚ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ ಪವಿಸಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। "ಯತೋ ಗಾಮತೋ ಆಗನ್ತುಕಾಮಾ ಏವ ಅಪಕ್ಕನ್ತಾ, ತಂ ಗಾಮಂ ಏವಂ ಪವಿಸಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ ಏಕೇ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಯಕ್ಖಪರಿಗ್ಗಹಭೂತೋಪಿ ಆಪಣಾದೀಸು ದಿಸ್ಸಮಾನೇಸು ಏವ 'ಗಾಮೋ'ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಅದಿಸ್ಸಮಾನೇಸು ಪವೇಸನೇ ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। "ಗಾಮೋ ಏವ ಉಪಚಾರೋ ಗಾಮೂಪಚಾರೋತಿ ಏವಂ ಕಮ್ಮಧಾರಯವಸೇನ ಗಹಿತೇ ಕುರುನ್ದಟ್ಠಕಥಾದೀಸು ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಸುವುತ್ತಮೇವ ಹೋತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। "ತಸ್ಸ ಘರೂಪಚಾರೋ ಗಾಮೋತಿ ಆಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ವಚನಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। "ಗಾಮಸ್ಸುಪಚಾರೋ ಚ ಗಾಮೋ ಚ ಗಾಮೂಪಚಾರೋ ಚಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ವಿರುಜ್ಝತಿ, ನ। "ಇಮೇಸಂ ಲಾಭಾದೀಸು ಲಕ್ಖಣಂ ಸನ್ಧಾಯ **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** 'ಘರಂ ಘರೂಪಚಾರೋ'ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ನ ಮಯಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಾಮಾ"ತಿ ಚ ವದನ್ತಿ।

“**ಕತಪರಿಕ್ಖೇಪೋ ಚಾತಿ** ಘರಸ್ಸ ಸಮನ್ತತೋ ತತ್ತಕೋ ಉಪಚಾರೋ ನಾಮಾ”ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಲಿಖಿತಂ। **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ “**ಯೋ ಯೋ ಅಟ್ಠಕಥಾವಾದೋ ವಾ ಥೇರವಾದೋ ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಇತೋ ಅನಾಗತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನಾತೀತಂ। ಯದಿ ಅತೀತಮ್ಪಿ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ಮಹಾಪದುಮಥೇರವಾದೋವ ಪಮಾಣಂ ಜಾತನ್ತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅನಾಗತಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಚರಿಯಾ ಕಥಯನ್ತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸೇಸಮ್ಪೀ**ತಿ ಗಾಮೂಪಚಾರಲಕ್ಖಣಮ್ಪಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ನಯೋತಿ ತಸ್ಸ ಗಾಮೂಪಚಾರಸ್ಸ ಗಹಣೇ ಅಯಂ ನಯೋ। **ವಿಕಾಲೇಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಾದೀಸೂ**ತಿ ಏತ್ಥ “ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಞ್ಹಿ ಬಹಿ ಏವ ಆಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। “ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ನ ಸಮೇತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। “ಗಾಮಸಞ್ಞಾತೂಪಚಾರಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ ಗಹಿತೇ ಸಮೇತೀತಿ ಮಮ ತಕ್ಕೋ। “**ಆದಿ**-ಸದ್ದತೋ ಘರೇ ಠಿತಾನಂ ದಿನ್ನಲಾಭಭಾಜನಾದೀನೀ”ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। “ಗಾಮೂಪಚಾರೇ ಠಿತಾನಂ ಪಾಪುಣಿತಬ್ಬಲಾಭಂ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಅದೇನ್ತಾನಂ ಪಾರಾಜಿಕ”ನ್ತಿ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ **ಕುರುನ್ದಿ**ಆದೀಸು ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತವಚನಾನುಲೋಮವಸೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ “ಪಮಾದಲೇಖಾ”ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತವಿನಿಚ್ಛಯೋ ಸಙ್ಗೀತಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಆಗತೋ। “**ಯಞ್ಚೇತಂ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯ**”ನ್ತಿಆದಿ ಸೀಹಳದೀಪೇ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯೇಹಿ ವುತ್ತಂ “ವಿನಿಚ್ಛಯನಯೋ”ತಿ ಚ। **ಲೇಡ್ಡುಪಾತೇನೇವ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತಬ್ಬೋ**ತಿ ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನಂ, ನ ಉಪಚಾರಂ। ಸೋ ಹಿ ತತೋ ಅಪರೇನ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೇನ ಪರಚ್ಛಿನ್ನೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ **ಅದಿನ್ನಾದಾನಸಿಕ್ಖಾಪದೇ**ತಿ ನಿಯಮೇನ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಅಞ್ಞಥಾತಿ ಅತ್ಥತೋ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತೇನ ವಾ ನಿಯಮೇನ ಯಥಾರುತವಸೇನಾಪಿ ಅತ್ಥೋ ಇಧ ಯುಜ್ಜತಿ। **ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಪನಾ**ತಿಆದಿನಾ ಅಞ್ಞಥಾಪಿ ಅತ್ಥಾಪತ್ತಿಸಿದ್ಧಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

“ಪರಿಚ್ಚಾಗಾದಿಮ್ಹಿ ಅಕತೇ ‘ಇದಂ ಮಮ ಸನ್ತಕ’ನ್ತಿ ಅವಿದಿತಮ್ಪಿ ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತಮೇವ ಪುತ್ತಕಾನಂ ಪಿತು ಅಚ್ಚಯೇನ ಸನ್ತಕಂ ವಿಯ, ತಂ ಅತ್ಥತೋ ಅಪರಿಚ್ಚತ್ತೇ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತೀ”ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। “ಥೇನಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ **ಥೇಯ್ಯಂ,** ಥೇನೇನ ಗಹೇತಬ್ಬಭೂತಂ ಭಣ್ಡಂ। ಥೇಯ್ಯನ್ತಿ ಸಞ್ಞಾತನ್ತಿ ಥೇಯ್ಯಸಞ್ಞಾತ”ನ್ತಿ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। ತಂ ಥೇಯ್ಯಂ ಯಸ್ಸ ಥೇನಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ, ಸೋ ಯಸ್ಮಾ ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತೋ ಅವಹರಣಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ “ಥೇಯ್ಯಸಞ್ಞಾತ”ನ್ತಿ ಪದಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ “ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತೋ ಅವಹರಣಚಿತ್ತೋ”ತಿ ಪದಭಾಜನಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ಪೋರಾಣಾನಂ ಯುಜ್ಜತೇವ, ತಥಾಪಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। “ಯಞ್ಚ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ‘ಅವಹರಿಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ಪವತ್ತಂ ಚಿತ್ತಂ, ಯಞ್ಚ ಗಮನಾದಿಸಾಧಕಂ, ಪರಾಮಸನಾದಿಸಾಧಕಂ ವಾ ಮಜ್ಝೇ ಪವತ್ತಂ, ಯಞ್ಚ ಠಾನಾಚಾವನಪಯೋಗಸಾಧಕಂ , ತೇಸು ಅಯಮೇವೇಕೋ ಪಚ್ಛಿಮೋ ಚಿತ್ತಕೋಟ್ಠಾಸೋ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ ‘ಥೇನೋ’ತಿ ಅಪರೇ”ತಿ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। ಊನಮಾಸಕಮಾಸಪಾದಾದೀಸು “ಅವಹರಣಚಿತ್ತೇಸು ಏಕಚಿತ್ತಕೋಟ್ಠಾಸೋತಿ ಆಚರಿಯಾ ವದನ್ತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಪಞ್ಚವೀಸತಿಅವಹಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಪಞ್ಚವೀಸತಿ ಅವಹಾರಾ ನಾಮ ವಚನಭೇದೇನೇವ ಭಿನ್ನಾ, ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಅಭಿನ್ನಾ। **ಆಕುಲಾ ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯವಿನಿಚ್ಛಯಾ**ತಿ ಆಚರಿಯಾನಂ ಮುಖೇ ಸನ್ತಿಕೇ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಅಗ್ಗಹಿತವಿನಿಚ್ಛಯಾನಂ ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ। ದುಕತಿಕಪಟ್ಠಾನಪಾಳಿ (ಪಟ್ಠಾ॰ ೫.೧.೧ ಆದಯೋ, ದುಕತಿಕಪಟ್ಠಾನಪಾಳಿ) ವಿಯ ಆಕುಲಾ ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯವಿನಿಚ್ಛಯಾ, ಕೇವಲಂ ತಂ ಆಚರಿಯಾ ಪುಬ್ಬಾಪರವಿರೋಧಮಕತ್ವಾ ಸಙ್ಗೀತಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಆಗತನಯಮವಿನಾಸೇತ್ವಾ ವಣ್ಣಯನ್ತೀತಿ “ಪಟ್ಠಾನಪಾಳಿಮಿವಾತಿ ಅಪರೇ ವದನ್ತೀ”ತಿ ಚ ವುತ್ತಾ। **ಪೋರಾಣಾ**ತಿ ಸಙ್ಗೀತಿಆಚರಿಯಾ। **ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಾಮೀಚೀ** ಏವ, ಸಚೇ ನ ದೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ನತ್ಥಿ, ಪಾರಾಜಿಕಭಯಾ ಪನ ಯಥಾ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮೋ ದೇತಿ, ಏವಂ ದಾತಬ್ಬಮೇವ। ಯಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ವತ್ಥೂನಿ, ತಾನಿ ಸೀಹಳದೀಪೇ ಆಚರಿಯೇಹಿ ಸಞ್ಞಾದೀನಮನುಮತಿಯಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಪಕ್ಖಿತ್ತಾನಿ, “ಅನಾಗತೇ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಹಿತತ್ಥಾಯ ಪೋತ್ಥಕಾರುಳ್ಹಕಾಲತೋ ಪಚ್ಛಾಪೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಆಣತ್ತಿಕಂ ಆಣತ್ತಿಕ್ಖಣೇಪಿ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಕಾಲನ್ತರೇನಾಪಿ ಅತ್ಥಸಾಧಕೋ, ಕಾಲನ್ತರಂ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ ಇದಮೇತೇಸಂ

ನಾನತ್ತಂ। **ಭಟ್ಠೋತಿ** ಅಪಗತೇ। **ಅನ್ತರಸಮುದ್ದೇ** ಅತುರುಮುಹುದೇ। **ಘರತಿ** ಸಾಧೇತಿ। **ನವಧೋತೋತಿ** ನವಕತೋ। **ಪಾಸಾಣಸಕ್ಖರನ್ತಿ** ಪಾಸಾಣಞ್ಚ ಸಕ್ಖರಞ್ಚ।

ಭೂಮಟ್ಠಕಥಾದಿವಣ್ಣನಾ

೯೪. **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ಸಚ್ಚೇಪಿ ಅಲಿಕೇಪಿ ದುಕ್ಕಟಮೇವ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಪಮಾದಲಿಖಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಯಥೇತರಹಿ ಯುತ್ತಿಯಾ ಗಹೇತಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ "ಚತುವಗ್ಗೇನ ಠಪೇತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪದಪವಾರಣಅಬ್ಭಾನಾದಿಸಬ್ಬಂ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ಚ್ಚೇವ ವತ್ತಬ್ಬೇ "ಉಪಸಮ್ಪದಪವಾರಣಕಥಿನಬ್ಭಾನಾದೀನೀ"ತಿ ಲಿಖನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಂ ಆಚರಿಯಾ "ಪಮಾದಲೇಖಾ"ತ್ವೇವ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಪಮಾದಲಿಖಿತ"ನ್ತಿ। ಯಂ ಯಂ ವಚನಂ ಮುಸಾ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ ವಚನೇ ಪಯೋಜನಾಭಾವಾ **"ಅದಿನ್ನಾದಾನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಪಯೋಗೇ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಪುಬ್ಬಪಯೋಗೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಟ್ಠಾನೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವ। **ಪಮಾದಲಿಖಿತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಮೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಗಹಿತೇ ಸಮೇತಿ ವಿಯ। ಆಚರಿಯಾ ಪನ **"ಪಾಚಿತ್ತಿಯಟ್ಠಾನೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"**ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ದುಕ್ಕಟೇ ವಿಸುಂ ವತ್ತಬ್ಬೇ "ಸಚ್ಚಾಲಿಕೇ"ತಿ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ವುತ್ತತ್ತಾ "ಪಮಾದಲೇಖಾ"ತಿ ವದನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ। "ಕುಸಲಚಿತ್ತೇನ ಗಮನೇ ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ "ದಾನಞ್ಚ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಚನೇನ ಅನಾಪತ್ತಿ ವಿಯ।

ಪಾಚಿತ್ತಿಯಟ್ಠಾನೇ ದುಕ್ಕಟಾ ನ ಮುಚ್ಚತೀತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ದುಕ್ಕಟಮಾಪಜ್ಜತಿ। **ಬಹುಕಾಪಿ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ಖಣನಬ್ಯೂಹನುದ್ಧರಣೇಸು ದಸ ದಸ ಕತ್ವಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಆಪನ್ನೋ, ತೇಸು ಉದ್ಧರಣೇ ದಸ ಪಾಚಿತ್ತಿಯೋ ದೇಸೇತ್ವಾ ಮುಚ್ಚತಿ, ಜಾತಿವಸೇನ **"ಏಕಮೇವ ದೇಸೇತ್ವಾ ಮುಚ್ಚತೀ"**ತಿ **ಕುರುನ್ದಿಯಂ** ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಪುರಿಮೇನ ಸಮೇತಿ। "ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಪಯೋಗೇ "ದುಕ್ಕಟ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಮಾನಪಯೋಗಾ ಬಹುದುಕ್ಕಟತ್ತಂ ಞಾಪೇತಿ। **ಖಣನೇ ಬಹುಕಾನೀ**ತಿ ಸಮಾನಪಯೋಗತ್ತಾ ನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಪ್ಪಮಾಣೇನಾ**ತಿ ಯಥಾ ಪನೇತ್ಥ, ಏವಂ ಅಞ್ಞೇಸುಪಿ ಏವರೂಪಾನಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಆಗತವಚನಾನಿ ಸಙ್ಗೀತಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಆಗತತ್ತಾ ಗಹೇತಬ್ಬಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಇಧ ದುತಿಯಪಾರಾಜಿಕೇ ಗಹೇತಬ್ಬಾ, ನ ಅಞ್ಞೇಸೂ"ತಿ **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ** ಕಿರಾಹ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ "ಪುರಿಮಖಣನಂ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಪತ್ವಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ, ತೇನೇವ ಏಕಮೇವ ದೇಸೇತ್ವಾ ಮುಚ್ಚತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, "ವಿಸಭಾಗಕಿರಿಯಂ ವಾ ಪತ್ವಾ ಪುರಿಮಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತೀ"ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ।

ಏವಂ ಏಕಟ್ಠಾನೇ ಠಿತಾಯ ಕುಮ್ಭಿಯಾ ಠಾನಾಚಾವನಞ್ಚೇತ್ಥ ಛಹಾಕಾರೇಹಿ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಕುಮ್ಭಿಯಾ**ತಿ ಭುಮ್ಮವಚನಂ। **ಉದ್ಧಂ ಉಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ಕೇಸಗ್ಗಮತ್ತಮ್ಪಿ ಭೂಮಿತೋ ಮೋಚೇತಿ, ಪಾರಾಜಿಕ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಮುಖವಟ್ಟಿಯಾ ಫುಟ್ಠೋಕಾಸಂ ಬುನ್ದೇನ ಮೋಚಿತೇ "ಠಾನಾಚಾವನಞ್ಚೇತ್ಥ ಛಹಾಕಾರೇಹಿ ವೇದಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮೇತಿ, ತಥಾ ಅವತ್ವಾ "ಭೂಮಿತೋ ಮುತ್ತೇ ಕೇಸಗ್ಗಮತ್ತಮ್ಪಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ ಭೂಮಿತೋ ಮೋಚಿತಂ ನಾಮ ಹೋತೀ"ತಿ ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ವದನ್ತಿ, ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥ ಏಕಚ್ಚೇ ಏವಂ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತಿ "ಪುಬ್ಬೇ ಖಣನ್ತೇನ ಅವಸೇಸಟ್ಠಾನಾನಿ ವಿಯೋಜಿತಾನಿ, ತಸ್ಮಿಂ ವಿಮುತ್ತೇ ಪಾರಾಜಿಕ"ನ್ತಿ। **ಸಙ್ಖೇಪಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಾದೀಸು** ವುತ್ತವಚನಸ್ಸ ಪಮಾದಲೇಖಭಾವೋ "ಅತ್ತನೋ ಭಾಜನಗತಂ ವಾ ಕರೋತಿ, ಮುಟ್ಠಿಂ ವಾ ಛಿನ್ದತೀ"ತಿ ವಚನೇನ ದೀಪಿತೋ।

ಯಂ ಪನ **"ಪೀತಮತ್ತೇ ಪಾರಾಜಿಕ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಯಥೇತರಹಿ "ಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣಾ ಉಪ್ಪನ್ನವತ್ಥುಕಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾರಮ್ಮಣಾ"ತಿ ಪದಸ್ಸ "ಉಪ್ಪನ್ನವತ್ಥುಕಾಹಿ ಅನಾಗತಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ"ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನಂ "ಅಸಮ್ಭಿನ್ನವತ್ಥುಕಾ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಾರಮ್ಮಣಾ ಪುರೇಜಾತವತ್ಥುಕಾ ಪುರೇಜಾತಾರಮ್ಮಣಾ"ತಿ ವಚನಮಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಅತೀತಾನಾಗತಪಟಿಕ್ಖೇಪೋತಿ ಪರಿವತ್ತೇತಿ, ತಥಾ ತಾದಿಸೇಹಿ ಪರಿವತ್ತ'ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ನ ಹಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ ಪುಬ್ಬಾಪರವಿರುದ್ಧಂ ವದನ್ತಿ। ಯಂ ಪನ ಆಚರಿಯಾ "ಇದಂ ಪಮಾದಲಿಖಿತ"ನ್ತಿ

ಅಪನೇತ್ವಾ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವಚನಕಾಲೇ ವಾಚೇನ್ತಿ, ಉದ್ದಿಸನ್ತಿ, ತಮೇವ ಚ ಇಮಿನಾಪಿ ಆಚರಿಯೇನ "ಪಮಾದಲಿಖಿತ"ನ್ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ। ಯಞ್ಚ ಸುತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತೇ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತಿ, ತಮೇವ ಚ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನ ಇಮಿನಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ತಂ ಪನ ತತ್ಥೇವಾ"**ತಿಆದಿ।

ಅನಾಪತ್ತಿಮತ್ತಮೇವ ವುತ್ತನ್ತಿ ನೇವ ಅವಹಾರೋ ನ ಗೀವಾ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನತೋವ ಭೇದೋ, ನ ಅತ್ಥತೋತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ। **ತಂ ಪಮಾದಲಿಖಿತಂ** ಕತರೇಹೀತಿ ಚೇ? ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇಹಿ, ಲೇಖಕೇಹಿ ವಾ, ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। "ನ ಹಿ ತದೇವ ಬಹೂಸು ಠಾನೇಸು ಯುತ್ತತೋ ಪಾರಾಜಿಕಮಹುತ್ವಾ ಕತ್ಥಚಿ ಹೋತೀ"ತಿ ಸಬ್ಬಂ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। **ದುಟ್ಠಪಿತಂ ವಾ ಠಪೇತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ತತೋ ಪಗ್ಘರಿಸ್ಸತೀತಿ ಠಾನಾಚಾವನಂ ಸನ್ಧಾಯ ಕತತ್ತಾ ಪಾರಾಜಿಕಂ ತಂ ಪನ ಗಣ್ಹಾತು ವಾ ಮಾ ವಾ ತತ್ಥೇವ "ಭಿನ್ದತೀ"ತಿಆದಿವಚನತೋ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **"ತತ್ಥೇವಾ**ತಿ ಠಾನಾಚಾವನಂ ಅಕರೋನ್ತೋವ ಠಾನಾ ಅಚಾವೇತುಕಾಮೋವ ಕೇವಲಂ 'ಭಿನ್ದತೀ'ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನತೋ ಚ ಞಾಪೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। ತಥಾ "ಪಗ್ಘರಿತೇಹಿ ತಿನ್ತಪಂಸುಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉದಕೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಚಿತ್ವಾ ಗಹೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ, ತಸ್ಮಾ ಗಹಣಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಅಪರೇ। "ರಿತ್ತಕುಮ್ಭಿಯಾ ಉಪರಿ ಕರೋತಿ, ಭಣ್ಡದೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಆಣತ್ತಿಯಾ ವಿರುಜ್ಝತಿ, "ಯದಾ ಸಕ್ಕೋಸಿ, ತದಾ ತಂ ಭಣ್ಡಂ ಅವಹರಾ"ತಿ ಅತ್ಥಸಾಧಕೋ ಆಣತ್ತಿಕಾಲೇ ಏವ ಪಾರಾಜಿಕಂ। ಅಪಿಚ ಆವಾಟಕಾದೀನಿ ಥಾವರಪಯೋಗಾನಿ ಚ ಏತ್ಥ ಸಾಧಕಾನಿ। ನತ್ಥಿ ಕಾಲಕತಪಯೋಗಾನಿ ಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥೂನೀತಿ ತಸ್ಮಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಏಕೇ। ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ **"ಅಪರೇ"**ತಿ ವಾ **"ಏಕೇ"**ತಿ ವಾ ವುಚ್ಚತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸುಟ್ಠು ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯುತ್ತಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ಇತರಂ ಛಡ್ಡೇತಬ್ಬಂ। **ವದನ್ತೀ**ತಿ ಆಚರಿಯಾ ವದನ್ತಿ। **ನ, ಅಞ್ಞಥಾ ಗಹೇತಬ್ಬತ್ಥತೋ**ತಿ ಪಾಳಿಪರಿಹರಣತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ಏವಮೇಕೇ ವದನ್ತೀ**ತಿ ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾ? "ಪಸ್ಸಾವಂ ವಾ ಛಡ್ಡೇತೀ"ತಿ ಚ "ಅಪರಿಭೋಗಂ ವಾ ಕರೋತೀ"ತಿ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಏಕತ್ತಾ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯ "ಮುಗ್ಗರೇನ ಪೋಥೇತ್ವಾ ಭಿನ್ದತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾಪಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಾರೋತಿಆದಿಕಥಾಯ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ವಚನ"ನ್ತಿ **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ** ಆಹ। ಸಙ್ಘಾಚರಿಯಾನಂ ವಾದೋತಿ ಏಕೇ। ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಾಪಿ ತೇ ಏವ, ತಸ್ಮಾ **ವೋಹಾರವಸೇನಾ**ತಿ ಅಛಡ್ಡೇತುಕಾಮಮ್ಪಿ ತಥಾ ಕರೋನ್ತಂ "ಛಡ್ಡೇತೀ"ತಿ ವೋಹರನ್ತಿ। **ಏವಮೇತೇಸಂ ಪದಾನಂ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ**ತಿ ಏವಂ ಸನ್ತೇ "ಠಾನಾಚಾವನಸ್ಸ ನತ್ಥಿತಾಯ ದುಕ್ಕಟ"ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನೇನ ಅತಿವಿಯ ಸಮೇತಿ, ತತ್ಥ ಠಾನಾಚಾವನಚಿತ್ತಸ್ಸ ನತ್ಥಿತಾಯ ಠಾನಾ ಚುತಮ್ಪಿ ನ "ಠಾನಾ ಚುತ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ಇತರಥಾಪೀ**ತಿ ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತಾಭಾವಾ ಠಾನಾ ಚಾವೇತುಕಾಮಸ್ಸಪಿ ದುಕ್ಕಟಂ ಯುಜ್ಜತಿ।

೯೭. ಸಯಮೇವ ಪತಿತಮೋರಸ್ಸೇವ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಕರೋತೋ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ। ಆಕಾಸಟ್ಠವಿನಿಚ್ಛಯೇ ತಪ್ಪಸಙ್ಗೇನ ತಸ್ಮಿಂ ವೇಹಾಸಾದಿಗತೇಪಿ ಅಸಮ್ಮೋಹತ್ಥಂ ಏವಂ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಏವಮಞ್ಞತ್ರಾಪಿ ಸಾಮಿಸೇ"ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। "ಠಾನಾಚಾವನಂ ಅಕರೋನ್ತೋ ಚಾಲೇತೀ"ತಿ ವಚನತೋ ಠಾನಾಚಾವನೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ ನತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕೇಚಿ ಅಫನ್ದಾಪೇತ್ವಾ ಠಾನಾಚಾವನಾಚಾವನೇಹಿಪಿ ದುಕ್ಕಟಥುಲ್ಲಚ್ಚಯೇ ವದನ್ತಿ। "ತೇ ಠಾನಾಚಾವನಂ ಅಕರೋನ್ತೋತಿ ಇಮಂ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಟಿಸೇಧೇತಬ್ಬಾ"ತಿ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ, ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ।

೯೭. ಛೇದನಮೋಚನಾದಿ ಉಪರಿಭಾಗಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಅವಸ್ಸಂ ಠಾನತೋ **ಆಕಾಸಗತಂ ಕರೋತಿ**। ಏತ್ಥ "ಏಕಕೋಟಿಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಠಪಿತೇ ವಂಸೇ ಠಿತಸ್ಸ ಆಕಾಸಕರಣಂ ಸನ್ಧಾಯಾ"ತಿ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ। ತೇ ಪನ ಅಥ "ಮೂಲಂ ಅಚ್ಛೇತ್ವಾ ವಲಯಂ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಸಾರೇತಿ, ರಕ್ಖತಿ। ಸಚೇ ಪನ ಮೂಲತೋ ಅನೀಹರಿತ್ವಾಪಿ ಹತ್ಥೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಕಾಸಗತಂ ಕರೋತಿ, ಪಾರಾಜಿಕ"ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಟಿಸೇಧೇತಬ್ಬಾ। **ಭಿತ್ತಿನಿಸ್ಸಿತ**ನ್ತಿ ಭಿತ್ತಿಯಾ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಿತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ಏಕೇ। **ಭಿತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಠಪಿತ**ನ್ತಿ ನಾಗದನ್ತಾದೀಸು ಠಿತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಭಿನ್ನಮತ್ತೇ**ತಿ ಉಪರಿ ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಠಿತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

೯೮. **ಉಪರಿ ಠಿತಸ್ಸ ಪಿಟ್ಠಿಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅಧೋ ಓಸಾರಣಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಹೇಟ್ಠಾ ಓಸಾರೇನ್ತಸ್ಸ ಉಪರಿಮಸ್ಸ ಪಿಟ್ಠಿಯಾ ಹೇಟ್ಠಿಮೇನ ಠಿತೋಕಾಸಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮತ್ತೇ ಪಾರಾಜಿಕಂ, ಉದ್ಧಂ ಉಕ್ಖಿಪನ್ತಸ್ಸ ಉದಕತೋ ಮುತ್ತಮತ್ತೇ। "ಏವಂ ಗಹಿತೇ

ಭೂಮಟ್ಠೇ ವುತ್ತೇನ ಸಮೇತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಮತಮಚ್ಛಾನಂ ಠಿತಟ್ಠಾನಮೇವ ಠಾನಂ ಕಿರ। ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತೇನ ಮಾರೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹತೋ ಊನಪಾದಗ್ಘನಕೇ ದುಕ್ಕಟಂ, ಸಹಪಯೋಗತ್ತಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ನತ್ಥೀತಿ ಏಕೇ। **ಮದನಫಲವಸಾದೀನೀತಿ** ಏತ್ಥ **ಸೀಹಳಭಾಸಾ** ಕಿರ **ವಸ** ಇತಿ ವಿಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ, ಗರುಳಾಕಾರೇನ ಕತುಪ್ಪೇಯಿತಂ ವಾ।

೯೯. **ಪುಬ್ಬೇ** ಪಾಸೇ ಬದ್ಧಸೂಕರಉಪಮಾಯ **ವುತ್ತಾ ಏವ**। "ಥಲೇ ಠಪಿತಾಯ ನಾವಾಯ ನ ಫುಟ್ಠೋಕಾಸಮತ್ತಮೇವಾ"ತಿ ಪಾಠೋ। "ವಾತೋ ಆಗಮ್ಮಾತಿ ವಚನತೋ ವಾತಸ್ಸ ನತ್ಥಿಕಾಲೇ ಪಯೋಗಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ಅವಹಾರೋ ನತ್ಥಿ, ಅತ್ಥಿಕಾಲೇ ಚೇ ಕತೋ, ಅವಹಾರೋವಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। "ಭಣ್ಡದೇಯ್ಯಂ ಪನ ಕೇಸನ್ತಿ ಚೇ? ಯೇಸಂ ಹತ್ಥೇ ಕಹಾಪಣಾನಿ ಗಹಿತಾನಿ, ತೇಸಂ ವಾ, ನಾವಾಸಾಮಿನಾ ನಾವಾಯ ಅಗ್ಗಹಿತಾಯ ನಾವಾಸಾಮಿಕಸ್ಸ ವಾ"ತಿ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ।

೧೦೪. **ನಿರಮ್ಬಿತ್ವಾ** ಉಪರಿ। **ಅಕತಂ ವಾ ಪನ ಪತಿಟ್ಠಪೇತೀತಿ** ಅಪುಬ್ಬಂ ವಾ ಪಟ್ಠಪೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೦೬. ಗಾಮಟ್ಠೇ ವಾ "ಗಾಮೋ ನಾಮಾ"ತಿ ನ ವುತ್ತಂ ಪಠಮಂ ಗಾಮಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸೋ ವುತ್ತತ್ತಾ।

೧೦೭. ಅರಞ್ಞಟ್ಠೇ **ಅರಞ್ಞಂ ನಾಮಾತಿ** ಪುನ ನ ಕೇವಲಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಞ್ಞೇವ ಅರಞ್ಞನ್ತಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಂ, ಕಿನ್ತು ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತಮೇವ ಚೇತಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ತೇನೇವ ಅತ್ಥೇಪಿ ಅರಞ್ಞಗ್ಗಹಣಂ ಕತಂ। **ಅಗ್ಗೇಪಿ ಮೂಲೇಪಿ ಛಿನ್ನಾತಿ** ಏತ್ಥ "ನ ವೇಠೇತ್ವಾ ಠಿತಾ, ಛಿನ್ನಮತ್ತೇ ಪತನಕಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ತಚ್ಛೇತ್ವಾ ಠಪಿತೋತಿ** ಅರಞ್ಞಸಾಮಿಕೇಹಿ ಪರೇಹಿ ಲದ್ಧೇಹಿ ತಚ್ಛೇತ್ವಾ ಠಪಿತೋ। **ಅದ್ಧಗತೋಪೀತಿ** ಚಿರಕಾಲಿಕೋಪಿ। "**ನ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ** ಅರಞ್ಞಸಾಮಿಕೇಹಿ ಅನುಞ್ಞಾತೇನಪೀ"ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। **ಛಲ್ಲಿಯಾ ಪರಿಯೋನದ್ಧಂ ಹೋತೀತಿ** ಇಮಿನಾ ಸಾಮಿಕಾನಂ ನಿರಪೇಕ್ಖತಂ ದೀಪೇತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ಗಹೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ**"ತಿ। ಯದಿ ಸಾಮಿಕಾನಂ ಸಾಪೇಕ್ಖತಾ ಅತ್ಥಿ, ನ ವಟ್ಟತಿ।

೧೦೮. ತತ್ಥ "ಭಾಜನೇಸು ಪೋಕ್ಖರಣೀತಳಾಕೇಸು ಚ ಗಾವೋ ಪಕ್ಕೋಸತೀತಿ ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತಯೋ ದಸ ವಾರಾ ಆದಿಮೇವ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸಂಖಿತ್ತಾ"ತಿ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। **ನಿಬ್ಬಹನಉದಕಂ** ನಾಮ ತಳಾಕರಕ್ಖಣತ್ಥಾಯ ಅಧಿಕೋದಕನಿಕ್ಖಮನದ್ವಾರೇನ ನಿಕ್ಖಮನಉದಕಂ। "**ಗಹೇತುಂ ನ ಲಭತೀತಿ** ಸಾಮೀಚಿಕಮ್ಮಂ ನ ಹೋತೀ"ತಿ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ "ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇತಿ** ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಅನಿಕ್ಖನ್ತೇ** ಉದಕೇತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ, ಸುಕ್ಖಮಾತಿಕಾಪಯೋಗತ್ತಾ ಭಣ್ಡದೇಯ್ಯಮ್ಪಿ ನ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ತಳಾಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಖೇತ್ತಸ್ಸ ಕತತ್ತಾತಿ** "ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣಂ ತಳಾಕಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಪಠಮಂ ವುತ್ತತ್ತಾ ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। "ಯಸ್ಮಾ ತಳಾಕಗತಂ ಉದಕಂ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣಮ್ಪಿ ಮಾತಿಕಾಯ ಸತಿ ತಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಗಹೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಸನ್ಧಾಯ **ಕುರುನ್ದಿಯಾದೀಸು ಅವಹಾರೋತಿ ವುತ್ತ**"ನ್ತಿ ಅಪರೇ ಆಹೂತಿ। **ಇಮಿನಾ ಲಕ್ಖಣೇನ ನ ಸಮೇತೀತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣದೇಸೋ ನಾಮ ತಞ್ಚ ತಳಾಕಂ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣಂ, ಕತಿಕಾಭಾವಾ ಚ **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಮೇವ ಯುತ್ತ**ನ್ತಿ ಆಹಾಚರಿಯೋ।

೧೦೯. "**ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅವಹಾರೋ ನತ್ಥೀತಿ** ಥೇಯ್ಯಾಯಪಿ ಗಣ್ಹತೋ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾಮುಣ್ಡಮಹಾಜೇತಬ್ಬತ್ತಾ, ಅರಕ್ಖಿತಬ್ಬತ್ತಾ, ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣತ್ತಾ ಚ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಸಙ್ಘಸನ್ತಕಂ ಇದಂ ನ ಹೋತೀ"ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ।

೧೧೦. **ಉಜುಕಮೇವ ತಿಟ್ಠತೀತಿ** ಏತ್ಥ "ಸಮೀಪೇ ರುಕ್ಖಸಾಖಾದೀಹಿ **ಸನ್ಧಾರಿತತ್ತಾ** ಈಸಕಂ ಖಲಿತ್ವಾ ಉಜುಕಮೇವ ತಿಟ್ಠತಿ ಚೇ, ಅವಹಾರೋ। ಛಿನ್ನವೇಣು ವಿಯ ತಿಟ್ಠತಿ ಚೇ, ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಸುವುತ್ತಂ, ತಸ್ಸ ವಿನಿಚ್ಛಯೇ "ಸಚೇ ತಾನಿ ರಕ್ಖನ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ನೋ ಅಞ್ಞಥಾತಿ** ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಚೇ ವಾತೇ ವಾತಮುಖಸೋಧನಂ ಕರೋತಿ, ಪಾರಾಜಿಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೧೧. **ಅಞ್ಞೇಸು ಪನ ವಿಚಾರಣಾ ಏವ ನತ್ಥೀ**ತಿ ತೇಸು ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತತ್ತಾ ಅಯಮೇವ ವಿನಿಚ್ಛಯೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಏತೇನ ಧುರನಿಕ್ಖೇಪಂ ಕತ್ವಾಪಿ ಚೋರೇಹಿ ಆಹಟಂ ಚೋದೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹತೋ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ದೀಪಿತಂ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

೧೧೨. **ಏಸೇವ ನಯೋ**ತಿ ಉದ್ಧಾರೇಯೇವ ಪಾರಾಜಿಕಂ, ಕಸ್ಮಾ? ಅಞ್ಞೇಹಿ ಪತ್ತೇಹಿ ಸಾಧಾರಣಸ್ಸ ಸಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ಪದವಾರೇನಾ**ತಿ ಚೋರೇನ ನೀಹರಿತ್ವಾ ದಿನ್ನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛತೋ। **ಗಾಮದ್ವಾರ**ನ್ತಿ ವೋಹಾರಮತ್ತಮೇವ, ಗಾಮನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ ಆಣತ್ತಿಯಾ ದಟ್ಠಬ್ಬತ್ತಾ, ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಉದ್ಧಾರೇ ಏವ ಪಾರಾಜಿಕಂ। **ಅಸುಕಂ ನಾಮ ಗಾಮಂ ಗನ್ತ್ವಾ**ತಿ ವಚನೇನ ಯಾವ ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಪರತೋ ಉಪಚಾರೋ, ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಆಣತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ। "ಠತ್ವಾ ವಾ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ವಾ ವಿಸ್ಸಮಿತ್ವಾ ಪುರಿಮಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತಂ ವೂಪಸಮಿತ್ವಾ ಗಮನತ್ಥಞ್ಚೇ ಭಣ್ಡಂ ನ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ಯಥಾಗಹಿತಮೇವ, ಪದವಾರೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋತಿ, ನಿಕ್ಖಿತ್ತಞ್ಚೇ, ಉದ್ಧಾರೇನಾ"ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ। ಕೇವಲಂ **"ಲಿಖಿತ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತೋ**ತಿ ಠಾನಾಚಾವನಂ ಅಕತ್ವಾ, ನಿವತ್ಥಪಾರುತನೀಹಾರೇನ "ಪುಬ್ಬೇವೇದಂ ಮಯಾ ಗಹಿತ"ನ್ತಿ ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತೋ। "ನಟ್ಠೇ ಭಣ್ಡದೇಯ್ಯಂ ಕಿರಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **"ಅಞ್ಞೋ ವಾ"**ತಿ ವಚನೇನ ಯೇನ ಠಪಿತಂ, ತೇನ ದಿನ್ನೇ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ದೀಪಿತಂ ಹೋತಿ ಗೋಪಕಸ್ಸ ದಾನೇ ವಿಯ, "ಕೇವಲಂ ಇಧ ಭಣ್ಡದೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅಪರೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **"ಅಞ್ಞೋ ವಾ"**ತಿ ವಚನತೋ ಯೇನ ಠಪಿತಂ। ಸೋ ವಾತಿಪಿ ಲಬ್ಭತೀತಿ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ವಾ-ಸದ್ದೇನ ಯಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಠಪಿತಂ, ಸೋ ವಾ ದೇತಿ ರಾಜಗಹೇ ಗಣಕೋ ವಿಯ ಧನಿಯಸ್ಸ, ತಸ್ಮಾ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಯುತ್ತಂ ವಿಯ।

ತವ ಥೂಲಸಾಟಕೋ ಲದ್ಧೋತಿ ವುತ್ತಕ್ಖಣೇ ಮುಸಾವಾದೇ ದುಕ್ಕಟಂ। **ತಸ್ಸ ನಾಮಂ ಲಿಖಿತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ "ತೇನ 'ಗಹೇತ್ವಾ ಠಪೇಯ್ಯಾಸೀ'ತಿ ಆಣತ್ತತ್ತಾ ನಾಮಲೇಖನಕಾಲೇ ಅನಾಪತ್ತಿ ಕುಸಸಙ್ಕಮನಸದಿಸಂ ನ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ನ ಜಾನನ್ತೀ**ತಿ ನ ಸುಣನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಚೇ ಜಾನಿತ್ವಾಪಿ ಚಿತ್ತೇನ ನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಜಾನನ್ತೇನ ಪನ ರಕ್ಖಿತುಂ ಅನಿಚ್ಛನ್ತೇ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಮೇವ ಏತನ್ತಿ ವತ್ತಂ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ। **ಉಮ್ಮಗ್ಗೇನಾ**ತಿ ಪುರಾಪಾಣಂ ಖಣಿತ್ವಾ ಕತಮಗ್ಗೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ನಿಸ್ಸಿತವಾರಿಕಸ್ಸ ಪನ ಸಭಾಗಾ ಭತ್ತಂ ದೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ವಿಹಾರೇ ಪನ್ತಿ, ತಥೇವ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ **ಸಮ್ಪತ್ತವಾರಂ ಅಗ್ಗಹೇತುಂ ನ ಲಭನ್ತಿ,** "ತಸ್ಸ ವಾ ಸಭಾಗಾ ಅದಾತುಂ ನ ಲಭನ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅತ್ತದುತಿಯಸ್ಸಾ**ತಿ ನ ಹಿ ಏಕೇನಾನೀತಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಹೋತಿ, ಸಚೇ ಪಹೋತಿ ಪಾಪೇತಬ್ಬೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಸ್ಸ ವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **"ಪರಿಪುಚ್ಛಂ ದೇತೀ**ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಪಞ್ಹಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ಕರೋತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಭಾರಂ ನಾಮ "ಸದ್ಧಮ್ಮವಾಚನಾ ಏವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, "ನವಕಮ್ಮಿಕೋಪಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಚ, **"ಇತೋ ಭಣ್ಡತೋ ವಟ್ಟನ್ತಂ ಪುನ ಅನ್ತೋ ಪವಿಸತೀ**ತಿ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಪದಸ್ಸ ಕುರುನ್ದೀಸಙ್ಖೇಪಟ್ಠಕಥಾಹಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವಿವರಿತೋ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

೧೧೩. **ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಯಾನೇ ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಸುಙ್ಕಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಬಹಿ ಠಿತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ** ವದತಿ ಕಿರ। "ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಯಾನೇ ವಾತಿಆದಿ ಸುಙ್ಕಟ್ಠಾನಬ್ಭನ್ತರೇ ಗಹೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಬಹಿ ಠಿತಸ್ಸ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ, "ಅನ್ತೋ ಠತ್ವಾ"ತಿ ಅಧಿಕಾರೇ ವುತ್ತತ್ತಾ ಚೇತಿ ಯುತ್ತಂ - ಯಾನಾದೀಸು ಠಪಿತೇ ತಸ್ಸ ಪಯೋಗಂ ವಿನಾಯೇವ ಗತೇಸು ಪಾರಾಜಿಕೋ ನ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ ನ ಭಣ್ಡದೇಯ್ಯನ್ತಿ ಚೇ? ಸುಙ್ಕಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಬಹಿ ಠಿತತ್ತಾ। ಅರಞ್ಞಟ್ಠೇ "ಅಸ್ಸತಿಯಾ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸಪಿ ಭಣ್ಡದೇಯ್ಯಮೇವಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೦೭) ವುತ್ತಂ ತೇಸಂ ಸಪರಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ। ಇಧ ಪನ "ಅತ್ರ ಪವಿಟ್ಠಸ್ಸಾ"ತಿ ವಚನತೋ ನ ಬಹಿ ಠಿತಸ್ಸ, ತಂ ಕಿರ ಸುಙ್ಕಸಙ್ಕೇತಂ। **ಅಞ್ಞಂ ಹರಾಪೇತೀ**ತಿ ತತ್ಥ "ಸಹತ್ಥಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಅನಾಪತ್ತಿ। **ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಾನಿ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾತೋ **ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ,** ಉಪಚಾರಂ ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪರಿಹರಣೇ ಸಾದೀನವತ್ತಾ ದುಕ್ಕಟಂ।

ಸುಙ್ಕಟ್ಠಾನೇ ಸುಙ್ಕಂ ದತ್ವಾವ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಇದಂ ದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಾನಂ ಮಾತಿಕಾತಿ **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ।** "ಅನುರಾಧಪುರಸ್ಸ ಚತೂಸು ದ್ವಾರೇಸು ಸುಙ್ಕಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ತೇಸು ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರಸ್ಸ ಪುರತೋ ಮಗ್ಗೋ ಥೂಪಾರಾಮತೋ

ಆನನ್ದಚೇತಿಯಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಜೇತವನವಿಹಾರಸ್ಸನ್ತರಪಾಕಾರಸ್ಸಾಸನ್ನೇ ನಿವಿಟ್ಠೋ, ಯೋ ನ ಗಾಮಂ ಪವಿಸನ್ತೋ ಉಪಚಾರಂ ಓಕ್ಕನ್ತೋ ಹೋತಿ। ಥೂಪಾರಾಮತೋ ಚ ಮಹಾಚೇತಿಯಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ರಾಜವಿಹಾರಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ನ ಓಕ್ಕಮತೀ"ತಿ ಕಿರ **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಆಗತಂ। **ಏತ್ಥ ಚಾತಿ** ಸುಙ್ಕಘಾತೇ "ದ್ವೀಹಿ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೇಹೀತಿ ಆಚರಿಯಪರಮ್ಪರಾಭತಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ದ್ವೀಹಿ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೇಹೀ**ತಿ ಸುಙ್ಕಘಾತಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಅಟ್ಠಪಿತೇ ಯುಜ್ಜತಿ, ಠಪಿತೇ ಪನ ಅತಿರೇಕಯೋಜನಮ್ಪಿ ಸುಙ್ಕಘಾತಂ ಹೋತೀತಿ ತತೋ ಪರಂ ದ್ವೇ ಲೇಡ್ಡುಪಾತಾ ಉಪಚಾರೋತಿ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಪನೇತ್ಥಾಪಿ ದುವಿಧೋ ಬಾಹಿರಬ್ಭನ್ತರಭೇದತೋ। ತತ್ಥ ದುತಿಯಲೇಡ್ಡುಪಾತಸಙ್ಖಾತಂ ಬಾಹಿರೋಪಚಾರಂ ಸನ್ಧಾಯ **ಪಾಳಿಯಂ, ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯ**ಞ್ಚ ದುಕ್ಕಟಂ ವುತ್ತಂ। ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ಸನ್ಧಾಯ **ಕುರುನ್ದಿಯ**ನ್ತಿ ನೋ ಖನ್ತಿ। "ಅತ್ರ ಪವಿಟ್ಠಸ್ಸ ಸುಙ್ಕಂ ಗಣ್ಹನ್ತೂತಿ ಹಿ ನಿಯಮಿತಟ್ಠಾನಂ ಏಕನ್ತತೋ ಪಾರಾಜಿಕಖೇತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ಏಕೋ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ ದುಕ್ಕಟಖೇತ್ತಂ, ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಞ್ಚೇ, ದುತಿಯೋ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋತಿ ನೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ"ತಿ ಆಚರಿಯೋ ವದತಿ।

೧೧೪. **ಧನಂ ಪನ ಗತಟ್ಠಾನೇ ವಡ್ಢತೀತಿ** ಏತ್ಥ "ವಡ್ಢಿಯಾ ಸಹ ಅವಹಾರಕಸ್ಸ ಭಣ್ಡದೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। "ತಂ ವಡ್ಢಿಂ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ, ತತ್ಥ ಕಮ್ಮಂ ಅಕರೋನ್ತಸ್ಸ ವಡ್ಢತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। ಕೇವಲಂ ಆಠಪಿತಖೇತ್ತಸ್ಸ ನ ವಡ್ಢತಿ। "ಯಂ ಧನಂ ವಡ್ಢಿ, ತಂ ದೇನ್ತಸ್ಸ ಅವಹಾರಕಸ್ಸ ವಡ್ಢಿಯಾ ಅದಾನೇ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಹೋತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

ನಾಮೇನಾತಿ ಸಪ್ಪನಾಮೇನ ವಾ ಸಾಮಿಕೇನ ಕತೇನ ವಾ।

೧೧೬. ರಾಜಘರಸ್ಸ **ಅನ್ತೋವತ್ಥುಮ್ಹಿ,** ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತರಾಜಙ್ಗಣಂ ವಾ ಅನ್ತೋವತ್ಥು। ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ರಾಜಙ್ಗಣೇ ಠಿತಸ್ಸ ಸಕಲನಗರಂ ಠಾನಂ। ಗೋಣಸ್ಸ "ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ಠಿತಸ್ಸ ಅಕ್ಕನ್ತಟ್ಠಾನಮೇವ ಠಾನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ **ಖಣ್ಡದ್ವಾರ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನಾ ಖಣ್ಡಿತಛಿದ್ದಂ। **ತತ್ಥೇವ ಘಾತೇತೀತಿ** "ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಾರಮ್ಮಣತ್ತಾ ವಧಕಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಹೋತೀತಿ? ನ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಅದಿನ್ನಾದಾನಪಯೋಗತ್ತಾ। ತಮ್ಪಿ ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತಂ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣಂವ ಹೋತಿ। ಇಧ ತದುಭಯಂ ಲಭತಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಾಪರಭಾಗೇಹೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

೧೧೮. **ತಸ್ಸುದ್ಧಾರೇ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಾರಾಜಿಕ**ನ್ತಿ ಯದಿ ಯೋ ಆಣತ್ತೋ ಅವಸ್ಸಂ ತಂ ಭಣ್ಡಂ ಹರತಿ, ಆಣತ್ತಿಕ್ಖಣೇ ಏವ ಪಾರಾಜಿಕಂ। "ಇಧ ತಿಣ್ಣಂ ಕಸ್ಮಾ ಪಾರಾಜಿಕಂ, ನನು 'ತುಮ್ಹೇ, ಭನ್ತೇ, ತಯೋ ಹರಥಾ'ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ, ಇತರೇಸಞ್ಚ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಏಕೇಕಸ್ಸಾಣತ್ತತ್ತಾ ಏಕೇಕೇನ ಚ ದುಕ್ಕಟೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಕಥಂ, ಏಕೋ ಕಿರ ಮಾಸಗ್ಘನಕಂ ಪರಿಸ್ಸಾವನಂ ಥೇನೇತ್ವಾ ದೇಸೇತ್ವಾ ನಿರುಸ್ಸಾಹೋ ಏವ ವಾ ಹುತ್ವಾ ಪುನ ಮಾಸಗ್ಘನಕಂ ಸೂಚಿಂ ತಥೇವ ಕತ್ವಾ ಪುನ ಮಾಸಗ್ಘನಕನ್ತಿ ಏವಂ ಸಿಯಾತಿ? ನ ಏವಂ, ತಂ ಯಥಾ ಉಪ್ಪಲಥೇನಕೋ ಯೇನ ವತ್ಥು ಪೂರತಿ ತಾವ ಸಉಸ್ಸಾಹತ್ತಾ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಆಸಿ, ಏವಮಿಮೇ ಸಉಸ್ಸಾಹಾವ ನ ದೇಸಯಿಂಸು ವಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ, **ಪಾಳಿಯಂ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ** ಸಂವಿದಹಿತ್ವಾ ಗತೇಸು ಏಕಸ್ಸುದ್ಧಾರೇ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ವಿನಾ ವಿಯ ಆಣತ್ತಿಯಾ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ವುತ್ತಂ, ಅಥ ಖೋ "ತಸ್ಸಾಯಂ ಅತ್ಥೋ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವುತ್ತವಿನಿಚ್ಛಯೇಸು ಚ ಏಕಭಣ್ಡಏಕಟ್ಠಾನಾದೀಸು ಚ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಏಕಂ ಆಣಾಪೇನ್ತೀತಿ ಆಣತ್ತಿಮೇವ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಆಣತ್ತಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ ವಿಯ, ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ। "'ಏಕಭಣ್ಡಂ ಏಕಟ್ಠಾನ'ನ್ತಿ ಚ ಪಾಠೋ 'ಏಕಕುಲಸ್ಸ ಭಣ್ಡ'ನ್ತಿ ವಚನತೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

೧೧೯-೧೨೦. **ಓಚರಕೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವಾ**ತಿ ಅವಸ್ಸಂಹಾರಿಯೇ ಭಣ್ಡೇ। **ತಂ ಸಙ್ಕೇತ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಸಙ್ಕೇತಸ್ಸ। ಅಥ ವಾ ತಂ ಸಙ್ಕೇತಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವಾ। ಅಪತ್ವಾ ಪುರೇ ವಾ। ಏಸ ನಯೋ **ತಂ ನಿಮಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ। ಅಕ್ಖಿನಿಖಣನಾದಿಕಮ್ಮಂ ಲಹುಕಂ ಇತ್ತರಕಾಲಂ, ತಙ್ಖಣೇ ಏವ ಭಣ್ಡಂ ಅವಹರಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಕಿಞ್ಚಿ ಭಣ್ಡಂ ದೂರಂ ಹೋತಿ, ಕಿಞ್ಚಿ ಭಾರಿಯಂ, ತಂ ಗಹೇತುಂ ಯಾವ ಗಚ್ಛತಿ ಯಾವ ಉಕ್ಖಿಪತಿ, ತಾವ ನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಪಚ್ಛಾ ಹೋತಿ। ಸಚೇ ತಂ ಭಣ್ಡಂ ಅಧಿಗತಂ ವಿಯ ಆಸನ್ನಂ, ಲಹುಕಞ್ಚ, ಸಕ್ಕಾ ನಿಮಿತ್ತಕ್ಖಣೇ ಅವಹರಿತುಂ, ತಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ ಕಿನ್ತಿ? ನ, ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಮ್ಪಿ "ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತೇನೇವ ನಿಮಿತ್ತೇನ ಅವಹರತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಆರದ್ಧತ್ತಾ। ಯದಿ ಏವಂ "ಪುರೇಭತ್ತಪಯೋಗೋ ಏಸೋ"ತಿ ವಾರೋ ಪಮಾಣಂ ಹೋತಿ, ನ ಚ ತಂ

ಪಮಾಣಂ **ಮಹಾಪದುಮತ್ಥೇರವಾದಸ್ಸ** ಪಚ್ಛಾ ವುತ್ತತ್ತಾ, ನ ಸಙ್ಕೇತಕಮ್ಮಂ ವಿಯ ನಿಮಿತ್ತಕಮ್ಮಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ಹಿ ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಅತ್ಥಿ, ಇಧ ನತ್ಥಿ, ಇದಮೇವ ತೇಸಂ ನಾನತ್ತಂ।

೧೨೧. **ತಞ್ಚ ಅಸಮ್ಮೋಹತ್ಥ**ನ್ತಿ ಏಕೋ "ಪುರೇಭತ್ತಾದೀಸು ವಾ, ಅಕ್ಖಿನಿಖಣನಾದೀನಿ ವಾ ದಿಸ್ವಾ ಗಣ್ಹಾ"ತಿ, ಏಕೋ ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಭಣ್ಡನಿಸ್ಸಿತಂ ಕತ್ವಾ "ಪುರೇಭತ್ತಂ ಏವಂ ವಣ್ಣಸಣ್ಠಾನಂ ಭಣ್ಡಂ ಗಣ್ಹಾ"ತಿ ವದತಿ, ಏವಂವಿಧೇಸು ಅಸಮ್ಮೋಹತ್ಥಂ ಏವಂವಿಧಂ ಸಙ್ಕೇತಂ ನಿಮಿತ್ತಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತುನ್ತಿ ಚ, **ಯಥಾಧಿಪ್ಪಾಯ**ನ್ತಿ ದುತಿಯೋ ತತಿಯಸ್ಸ ತತಿಯೋ ಚತುತ್ಥಸ್ಸಾತಿ ಏವಂ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಚೇ ವದನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಚೇ ದುತಿಯೋ ಚತುತ್ಥಸ್ಸ ವದೇತಿ, ನ ಯಥಾಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ ಚ। "**ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಮತ್ತೇ**ತಿ ಅವಸ್ಸಂ ಚೇ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಪುಬ್ಬೇವ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯ"ನ್ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ। ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಕಾನಂ ದುಕ್ಕಟಂ ಸಬ್ಬತ್ಥೇಕಾಸಾಭಾವತೋ ನ ವುತ್ತಂ। ಪಾರಾಜಿಕಾಪಜ್ಜನೇನೇತಂ ದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ ಕಿರ। ಅತ್ಥಸಾಧಕಾಣತ್ತಿಚೇತನಾಖಣೇ ಏವ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತತ್ಥ ಮಗ್ಗಟ್ಠಾನಿಯಂ ಕತರಂ, ಕತರಂ ಫಲಟ್ಠಾನಿಯನ್ತಿ "ಅತ್ಥಸಾಧಕಚೇತನಾ ನಾಮ ಮಗ್ಗಾನನ್ತರಫಲಸದಿಸಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಫಲಟ್ಠಾನಿಯಾ ಚೇತನಾತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಆಣತ್ತಿ ಚೇ ಮಗ್ಗಟ್ಠಾನಿಯಾ ಸಿಯಾ, ಚೇತನಾಸಹಜತ್ತಾ ನ ಸಮ್ಭವತಿ, ತಥಾ ಭಣ್ಡಸ್ಸ ಅವಸ್ಸಂಹಾರಿತಾ ಚ ನ ಸಮ್ಭವತಿ। ಆಣತ್ತಿಕ್ಖಣೇ ಏವ ಹಿ ತಂ ಅವಸ್ಸಂಹಾರಿತಂ ಜಾತನ್ತಿ ಅವಹಾರಕಸ್ಸ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಞ್ಚೇ, ತಮ್ಪಿ ನ ಸಮ್ಭವತಿ ಅನಾಗತತ್ತಾ। ಚೇತನಾ ಚೇ ಮಗ್ಗಟ್ಠಾನಿಯಾ ಹೋತಿ, ಆಣತ್ತಿಆದೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ, ಭಣ್ಡಸ್ಸ ಅವಸ್ಸಂಹಾರಿತಾ ಏವ ವಾ ಫಲಟ್ಠಾನಿಯಾ ಚೇ, ಅತ್ಥೋ ನ ಸಮ್ಭವತಿ। ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿ ಏವ ಹಿ ಫಲಟ್ಠಾನಿಯಾ ಭವಿತುಮರಹತಿ, ನ ಅಞ್ಞನ್ತಿ ಏವಂ ತಾವ ಇಧ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ ಸಮ್ಭವತಿ ಚೇತನಾ ಮಗ್ಗಟ್ಠಾನಿಯಾ, ತಸ್ಸಾ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಭಾವೋ ಫಲಟ್ಠಾನಿಯೋ। ಯಥಾ ಕಿಂ? ಯಥಾ **ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಮಗ್ಗೇ** "ಸದ್ಧಾಯ ಞಾಣಂ ಧಮ್ಮಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ। ಸದ್ಧಾಯ ಸದ್ದತ್ಥೇ ಞಾಣಂ ಅತ್ಥಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಅಞ್ಞೋ ಸದ್ದೋ, ಅಞ್ಞೋ ಸದ್ಧಾಯ ಸದ್ದತ್ಥೋತಿ ಸಿದ್ಧಂ, ಯಥಾ ಚ "ಏಕೋ ಅಮೋಹಸಙ್ಖಾತೋ ಧಮ್ಮೋ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಕಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಹೇತುಪಚ್ಚಯೇನ ಪಚ್ಚಯೋ ಅಧಿಪತಿಸಹಜಾತಅಞ್ಞಮಞ್ಞನಿಸ್ಸಯಇನ್ದ್ರಿಯಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಅತ್ಥಿಅವಿಗತಪಚ್ಚಯೇನ ಪಚ್ಚಯೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ಅಮೋಹೋ ಧಮ್ಮೋ ಅಞ್ಞೋ, ಅಞ್ಞೋ ತಸ್ಸ ಹೇತುಪಚ್ಚಯತಾದಯೋತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಯಥಾ ಚ **ವಿನಯಪಿಟಕೇ** ಯಾನಿ ಛ ಆಪತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾನಾನಿ, ಏವಂ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ "ಸತ್ತ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಅಞ್ಞಾ ಆಪತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾನತಾ, ಅಞ್ಞೋ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಭಾವೋತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಇಮಿನಾ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧನಯೇನ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಸ್ಸ ಕತಿ ಠಾನಾನೀತಿ? ಸತ್ತ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ ಠಾನಾನೀತಿ। ಕತಿ ವತ್ಥೂನೀತಿ? ಸತ್ತ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ ವತ್ಥೂನೀತಿ। ಕತಿ ಭೂಮಿಯೋತಿ? ಸತ್ತ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ ಭೂಮಿಯೋತಿ ಏವಮಾದಯೋಪಿ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಾ। ತಥಾ ಹಿ ತಸ್ಸಾ ಏವಂ ಮಗ್ಗಟ್ಠಾನಿಯಾಯ ಅತ್ಥಸಾಧಿಕಾಯ ಚೇತನಾಯ ಯಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞಾ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿತಾ ಅನತ್ಥನ್ತರಭೂತಾ ಆಕಾರವಿಸೇಸಸಙ್ಖಾತಾ ಫಲಟ್ಠಾನಿಯಾ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ "ಅತ್ಥಸಾಧಕಚೇತನಾ ನಾಮ ಮಗ್ಗಾನನ್ತರಫಲಸದಿಸಾ"ತಿ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಥ ವಾ ಕೇವಲಂ ಧಮ್ಮನಿಯಾಮತ್ತಂಯೇವ ಉಪಮತ್ತೇನ ಆಚರಿಯೇನ ಏವಂ ವುತ್ತನ್ತಿಪಿ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ನ ತತ್ಥ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬಂ, "ಇದಂ ಸಬ್ಬಂ ಕೇವಲಂ ತಕ್ಕವಸೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಆಚರಿಯೋ।

ಭೂಮಟ್ಠಕಥಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಆಪತ್ತಿಭೇದವಣ್ಣನಾ

೧೨೨. "ವಿಭಙ್ಗನಯದಸ್ಸನತೋ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ತಂ ಸಮ್ಪಾದೇತುಂ "**ಇದಾನಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥಾ**"ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ಅಙ್ಗವತ್ಥುಭೇದೇನ ಚಾ**ತಿ ಅವಹಾರಙ್ಗಜಾನನಭೇದೇನ ವತ್ಥುಸ್ಸ ಹರಿತಬ್ಬಭಣ್ಡಸ್ಸ ಗರುಕಲಹುಕಭಾವಭೇದೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ಅಙ್ಗಞ್ಚ ವತ್ಥುಭೇದೇನ ಆಪತ್ತಿಭೇದಞ್ಚ ದಸ್ಸೇನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅತಿರೇಕಮಾಸಕೋ ಊನಪಞ್ಚಮಾಸಕೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ವಾ**-ಸದ್ದೋ ನ ವುತ್ತೋ, ತೀಹಿಪಿ ಏಕೋ ಏವ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ವುತ್ತೋತಿ। **ಅನಜ್ಝಾವುಟ್ಠಕಂ** ನಾಮ ಅರಞ್ಞಪಾಲಕಾದಿನಾ ನ ಕೇನಚಿ ಮಮಾಯಿತಂ। **ಛಡ್ಡಿತಂ** ನಾಮ ಅನತ್ಥಿಕಭಾವೇನ ಅತಿರೇಕಮತ್ತಾದಿನಾ ಸಾಮಿಕೇನ ಛಡ್ಡಿತಂ। ನಟ್ಠಂ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಛಿನ್ನಾಲಯತ್ತಾ **ಛಿನ್ನಮೂಲಕಂ**। **ಅಸ್ಸಾಮಿಕವತ್ಥೂ**ತಿ ಅಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಕಮ್ಪಿ ಯಸ್ಸ ಸಾಮಿಕೋ ಕೋಚಿ ನೋ ಹೋತಿ, ನಿರಪೇಕ್ಖಾ ವಾ ಪರಿಚ್ಚಜನ್ತಿ,

ಯಂ ವಾ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಂ ದೇವತಾದೀನಂ, ಇದಂ ಸಬ್ಬಂ ಅಸ್ಸಾಮಿಕವತ್ಥು ನಾಮ। ದೇವತಾದೀನಂ ವಾ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಾನಂ ವಾ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಂ ಪರೇಹಿ ಚೇ ಆರಕ್ಖಕೇಹಿ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ, **ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತ**ಮೇವ। ತಥಾರೂಪೇ ಹಿ ಅದಿನ್ನಾದಾನೇ ರಾಜಾನೋ ಚೋರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಹನನಾದಿಕಂ ಕರೇಯ್ಯುಂ, ಅನಾರಕ್ಖಕೇ ಪನ ಆವಾಸೇ, ಅಭಿಕ್ಖುಕೇ ಅನಾರಾಮಿಕಾದಿಕೇ ಚ ಯಂ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ, ತಂ "ಆಗತಾಗತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ ಗೋಪೇತಬ್ಬಂ ಮಮಾಯಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಅಭಿಕ್ಖುಕಾವಾಸಸಙ್ಘಸನ್ತಕಂ ವಿಯ ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತಸಙ್ಖ್ಯಮೇವ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಛಾಯಾ ದಿಸ್ಸತಿ। ಇಸ್ಸರೋ ಹಿ ಯೋ ಕೋಚಿ ಭಿಕ್ಖು ತಾದಿಸೇ ಪರಿಕ್ಖಾರೇ ಚೋರೇಹಿಪಿ ಗಯ್ಹಮಾನೇ ವಾರೇತುಂ ಪಟಿಬಲೋ ಚೇ, ಬಲಕ್ಕಾರೇನ ಅಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಯಥಾಠಾನೇ ಠಪೇತುನ್ತಿ। ಅಪರಿಗ್ಗಹಿತೇ ಪರಸನ್ತಕಸಞ್ಞಿಸ್ಸ ಛಸು ಆಕಾರೇಸು ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸುಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ , "ಯಂ ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತಞ್ಚ ಹೋತೀ"ತಿ ಅಙ್ಗಭಾವೋ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ದಿಸ್ಸತಿ, ಪರಸನ್ತಕೇ ತಥಾ ಪಟಿಪನ್ನಕೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ಚೋರೇಹಿ ಹಟಂ, ಚೋರಪರಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪರೋ ಚೇತಂ ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತೋ ಗಣ್ಹತಿ, ಪಾರಾಜಿಕಂ। ಸಾಮಿಕೋ ಏವ ಚೇ ಗಣ್ಹತಿ, ನ ಪಾರಾಜಿಕಂ, ಯಸ್ಮಾ ಚೋದೇತ್ವಾ, ಅಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಚ ಸೋ "ಮಮ ಸನ್ತಕಂ ಗಣ್ಹಾಮೀ"ತಿ ಗಹೇತುಂ ಲಭತಿ। ಪಠಮಂ ಧುರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಚೇ ಪಚ್ಛಾ ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತೋ ಗಣ್ಹತಿ, ಏಸ ನಯೋ। ಸಾಮಿಕೇನ ಧುರಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಕಾಲೇ ಸೋ ಚೇ ಚೋರೋ ಕಾಲಂ ಕರೋತಿ, ಅಞ್ಞೋ ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತೇನ ಗಣ್ಹತಿ, ನ ಪಾರಾಜಿಕೋ। ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಕಾಲೇ ಏವ ಚೇ ಕಾಲಂ ಕರೋತಿ, ತಂ ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತೇನ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಮೂಲಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಸನ್ತಕಭಾವೇ ಠಿತತ್ತಾ। ಚೋರಭಿಕ್ಖುಮ್ಹಿ ಮತೇ "ಮತಕಪರಿಕ್ಖಾರ"ನ್ತಿ ಸಙ್ಘೋ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಚೇ ತಂ ಗಣ್ಹತಿ, ಮೂಲಸಾಮಿಕೋ "ಮಮ ಸನ್ತಕಮಿದ"ನ್ತಿ ಗಹೇತುಂ ಲಭತಿ।

ಏತ್ಥಾಹ - ಭೂಮಟ್ಠಾದಿನಿಮಿತ್ತಕಮ್ಮಪರಿಯೋಸಾನಾ ಏವ ಅವಹಾರಭೇದಾ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞೇಪಿ ಸನ್ತೀತಿ। ಕಿಞ್ಚೇತ್ಥ ಯದಿ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಸನ್ತಿ, ತೇಪಿ ವತ್ತಬ್ಬಾ। ನ ಹಿ ಭಗವಾ ಸಾವಸೇಸಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ। ನೋ ಚೇ ಸನ್ತಿ, ಯೇ ಇಮೇ ತುಲಾಕೂಟಕಂಸಕೂಟಮಾನಕೂಟಉಕ್ಕೋಟನವಞ್ಚನನಿಕತಿಸಾಚಿಯೋಗವಿಪರಾಮೋಸಆಲೋಪಸಾಹಸಾಕಾರಾ ಚ ಸುತ್ತನ್ತೇಸು ಸನ್ದಿಸ್ಸಮಾನಾ, ತೇ ಇಧ ಆಗತೇಸು ಏತ್ಥ ಸಮೋಧಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಚ ಲಕ್ಖಣತೋ ವಾ ತೇಸಂ ಸಮೋಧಾನಗತಭಾವೋ ವತ್ತಬ್ಬೋತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಲಕ್ಖಣತೋ ಸಿದ್ಧೋವ। ಕಥಂ? "ಪಞ್ಚಹಿ ಆಕಾರೇಹೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅಙ್ಗವತ್ಥುಭೇದೇನ। ಆಪತ್ತಿಭೇದೋ ಹಿ **ಪಾಳಿಯಂ** (ಪಾರಾ॰ ೧೨೮-೧೩೦) ವುತ್ತೋ ಏವ, **ಅಟ್ಠಕಥಾಯ**ಞ್ಚ "ಕೂಟಮಾನಕೂಟಕಹಾಪಣಾದೀಹಿ ವಾ ವಞ್ಚೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹತಿ, ತಸ್ಸೇವಂ ಗಣ್ಹತೋ ಅವಹಾರೋ ಥೇಯ್ಯಾವಹಾರೋ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೩೮; ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ದುತಿಯಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ) ಆಗತತ್ತಾ ತುಲಾಕೂಟಗಹಣಾದಯೋ ಥೇಯ್ಯಾವಹಾರೇ ಸಮೋಧಾನಂ ಗತಾತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ವಿಪರಾಮೋಸಆಲೋಪಸಾಹಸಾಕಾರಾ ಚ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಾಗತೇ ಪಸಯ್ಹಾವಹಾರೇ ಸಮೋಧಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಇಮಂಯೇವ ವಾ ಪಸಯ್ಹಾವಹಾರಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಗಾಮಟ್ಠಂ ಅರಞ್ಞಟ್ಠ"ನ್ತಿ ಮಾತಿಕಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ "ಗಾಮಟ್ಠಂ ನಾಮ ಭಣ್ಡಂ ಚತೂಹಿ ಠಾನೇಹಿ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಿಭಾಗೋ ವುತ್ತೋ। ತೇನೇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಗಹಣಾಕಾರಭೇದಸನ್ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವಿಸುಂ ಕತಂ। ನ ಹಿ ಭೂಮಿತಲಾದೀಹಿ ಗಾಮಾರಞ್ಞಟ್ಠಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚೀತಿ। ತತ್ಥ ಯಂ ತುಲಾಕೂಟಂ, ತಂ ರೂಪಕೂಟಙ್ಗಗಹಣಪಟಿಚ್ಛನ್ನಕೂಟವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧಮ್ಪಿ ವೇಹಾಸಟ್ಠೇ ಸಮೋಧಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಹದಯಭೇದಸಿಖಾಭೇದರಜ್ಜುಭೇದವಸೇನ ತಿವಿಧೇ ಮಾನಕೂಟೇ "ಸ್ವಾಯಂ ಹದಯಭೇದೋ ಮರಿಯಾದಂ ಛಿನ್ದತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಸಮೋಧಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಹದಯಭೇದೋ ಹಿ ಸಪ್ಪಿತೇಲಾದಿಮಿನನಕಾಲೇ ಲಬ್ಭತಿ। "ಧನ್ವಾಪೇತಿ ಅತ್ತನೋ ಭಾಜನಗತಂ ಕರೋತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಸಿಖಾಭೇದೋಪಿ ಲಬ್ಭತಿ। ಸೋ "ತಿಲತಣ್ಡುಲಾದಿಮಿನನಕಾಲೇ ಲಬ್ಭತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಖೇತ್ತಮಿನನಕಾಲೇ ರಜ್ಜುಭೇದೋ ಸಮೋಧಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ। "ಧಮ್ಮಂ ಚರನ್ತೋ ಸಾಮಿಕಂ ಪರಾಜೇತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಉಕ್ಕೋಟನಂ ಸಮೋಧಾನಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ತೇ ಚ ತಥಾ ವಞ್ಚನನಿಕತಿಯೋಪಿ।

ಆಪತ್ತಿಭೇದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅನಾಪತ್ತಿಭೇದವಣ್ಣನಾ

೧೩೧. ನ ಚ ಗಹಿತೇ ಅತ್ತಮನೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ ವಿಸ್ಸಾಸಗಾಹೇನ ಗಹಿತಮ್ಪಿ ಪುನ ದಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಇದಂ "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ದ್ವೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಹಾಯಕಾ ಹೋನ್ತಿ। ಏಕೋ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸಿ...ಪೇ॰... ಅನಾಪತ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖು, ವಿಸ್ಸಾಸಗ್ಗಾಹೇ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೪೮) ಇಮಿನಾ ಅಸಮೇನ್ತಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ। ಏತ್ಥ ಹಿ "ಸೋ ಜಾನಿತ್ವಾ ತಂ ಚೋದೇಸಿ ಅಸ್ಸಮಣೋಸಿ ತ್ವ"ನ್ತಿ ವಚನೇನ ಅನತ್ತಮನತಾ ದೀಪಿತಾ। ಪುನ "ಅನಾಪತ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖು, ವಿಸ್ಸಾಸಗ್ಗಾಹೇ"ತಿ ವಚನೇನ ಅತ್ತಮನತಾಯಪಿ ಸತಿ ವಿಸ್ಸಾಸಗ್ಗಾಹೋ ರುಹತೀತಿ ದೀಪಿತನ್ತಿ ಚೇ? ತಂ ನ, ಅಞ್ಞಥಾ ಗಹೇತಬ್ಬತ್ಥತೋ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ - ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಯಾ ಅನಾಪತ್ತಿ ವಿಸ್ಸಾಸಸಞ್ಞಾಯ ಗಾಹೇ ಸತಿ, ಸೋಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಸಹಾಯಕತ್ತಾ ನ ಕುದ್ಧೋ ಚೋದೇಸಿ, ಪಿಯೋ ಏವ ಸಮಾನೋ "ಕಚ್ಚಿ ಅಸ್ಸಮಣೋಸಿ ತ್ವಂ, ಗಚ್ಛ, ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ಕತ್ವಾ ಸುದ್ಧನ್ತೇ ತಿಟ್ಠಾಹೀ"ತಿ ಚೋದೇಸಿ। ಸಚೇಪಿ ಸೋ ಕುದ್ಧೋ ಏವ ಚೋದೇಯ್ಯ, "ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ಇದಂ ಕೇವಲಂ ಪಾರಾಜಿಕಾಭಾವಂ ದೀಪೇತಿ, ನ ವಿಸ್ಸಾಸಗ್ಗಾಹಸಿದ್ಧಂ। ಯೋ ಪನ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಲಜ್ಜಾಯ ಅಧಿವಾಸೇತಿ, ನ ಕಿಞ್ಚಿ ವದತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಪುನವತ್ತುಕಾಮತಾಧಿಪ್ಪಾಯೇ ಪನ ಸೋಪಿ ಪಚ್ಚಾಹರಾಪೇತುಂ ಲಭತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಚೇ ಚೋರೋ ಪಸಯ್ಹ ಗಹೇತುಕಾಮೋಪಿ "ಅಧಿವಾಸೇಥ, ಭನ್ತೇ, ಇಧ ಮೇ ಚೀವರಾನೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಚೀವರಾನಿ ಥೇರೇನ ದಿನ್ನಾನಿ, ಅದಿನ್ನಾನಿ ವಾ ಸಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಥೇರೋ ಪುನ ಪಕ್ಖಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಚೋದೇತುಂ ಲಭತಿ, ಪುಬ್ಬೇ ಅಧಿವಾಸನಾ ಅಧಿವಾಸನಸಙ್ಖ್ಯಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ ಭಯೇನ ತುಣ್ಹೀಭೂತತ್ತಾ, "ಯಂ ಚೀವರಂ ಇಧ ಸಾಮಿಕೋ ಪಚ್ಚಾಹರಾಪೇತುಂ ಲಭತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಪಾಕತಿಕಂ ಕಾತಬ್ಬಂ, "ಇದಂ ಕಿರ ವತ್ತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಚೇ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ ಕೇನಚಿ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಗಹಿತಂ, ತಸ್ಸ ತೇನ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಾ ಉಪಕಾರಿತಾ ಅತ್ಥಿ, ಗಹಿತಪ್ಪಮಾಣಂ ಅಪಲೋಕೇತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬಂ। "ಸೋ ತೇನ ಯಥಾಗಹಿತಂ ಪಾಕತಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಅನಣೋ ಹೋತಿ, ಗಿಲಾನಾದೀನಮ್ಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಪದಭಾಜನೀಯವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಕಿಣ್ಣಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಸಾಹತ್ಥಿಕಾಣತ್ತಿಕನ್ತಿ ಏಕಭಣ್ಡಂ ಏವ। "ಭಾರಿಯಞ್ಹಿದಂ ತ್ವಮ್ಪಿ ಏಕಪಸ್ಸಂ ಗಣ್ಹ, ಅಹಮ್ಪಿ ಏಕಪಸ್ಸಂ ಗಣ್ಹಾಮೀತಿ ಸಂವಿದಹಿತ್ವಾ ಉಭಯೇಸಂ ಪಯೋಗೇನ ಠಾನಾಚಾವನೇ ಕತೇ ಕಾಯವಾಚಾಚಿತ್ತೇಹಿ ಹೋತಿ । ಅಞ್ಞಥಾ 'ಸಾಹತ್ಥಿಕಂ ವಾ ಆಣತ್ತಿಕಸ್ಸ ಅಙ್ಗಂ ನ ಹೋತಿ, ಆಣತ್ತಿಕಂ ವಾ ಸಾಹತ್ಥಿಕಸ್ಸಾ'ತಿ ಇಮಿನಾ ವಿರುಜ್ಝತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ** ಪನ "ನ ಕೇವಲಂ ಭಾರಿಯೇ ಏವ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಅಯಂ ನಯೋ ಲಬ್ಭತಿ, ಪಞ್ಚಮಾಸಕಮತ್ತಮ್ಪಿ ದ್ವೇ ಚೇ ಜನಾ ಸಂವಿದಹಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಪಾಟೇಕ್ಕಂ, ಸಾಹತ್ಥಿಕಂ ನಾಮ ತಂ ಕಮ್ಮಂ, ಸಾಹತ್ಥಿಕಪಯೋಗತ್ತಾ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಭಣ್ಡೇ, ತಸ್ಮಾ 'ಸಾಹತ್ಥಿಕಂ ಆಣತ್ತಿಕಸ್ಸ ಅಙ್ಗಂ ನ ಹೋತೀ'ತಿ ವಚನಮಿಮಂ ನಯಂ ನ ಪಟಿಬಾಹತಿ। 'ಸಾಹತ್ಥಿಕವತ್ಥುಅಙ್ಗ'ನ್ತಿ ಸಾಹತ್ಥಿಕಸ್ಸ ವತ್ಥುಸ್ಸ ಅಙ್ಗಂ ನ ಹೋತೀ'ತಿ ತತ್ಥ ವುತ್ತಂ। ಇಧ ಪನ ಪಯೋಗಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತತ್ತಾ ಯುಜ್ಜತೀ"ತಿ ಆಹ ಕಿರ, ತಂ ಅಯುತ್ತಂ ಕಾಯವಚೀಕಮ್ಮನ್ತಿ ವಚನಾಭಾವಾ, ತಸ್ಮಾ ಸಾಹತ್ಥಿಕಾಣತ್ತಿಕೇಸು ಪಯೋಗೇಸು ಅಞ್ಞತರೇನ ವಾಯಮಾಪತ್ತಿ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ , ತಥಾಪಿ ತುರಿತತುರಿತಾ ಹುತ್ವಾ ವಿಲೋಪನಾದೀಸು ಗಹಣಗಾಹಾಪನವಸೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಕಾಲೇನ ಅತ್ತನೋ ಕಾಲೇನ ಪರಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ಆರಬ್ಭ ಸೀಘಂ ಸೀಘಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾರಮ್ಮಣಾ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ತಿಕಮಾತಿಕಾ ೨೧) ವುತ್ತಾ, ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ತತ್ಥಪಿ ಯೇ ಅನುತ್ತರಾದಯೋ ಏಕನ್ತಬಹಿದ್ಧಾರಮ್ಮಣಾ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಾದಯೋ ಏಕನ್ತಅಜ್ಝತ್ತಾರಮ್ಮಣಾ, ಇತರೇ ಅನಿಯತಾರಮ್ಮಣತ್ತಾ "ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾರಮ್ಮಣಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ನ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಉಭಯಾರಮ್ಮಣತ್ತಾ। ಅಯಂ ಪನ ಆಪತ್ತಿ ಯಥಾವುತ್ತನಯೇನ ಸಾಹತ್ಥಿಕಾ ಆಣತ್ತಿಕಾಪಿ ಹೋತಿಯೇವ, ತಸ್ಮಾ ಅನಿದಸ್ಸನಮೇತನ್ತಿ ಅಯುತ್ತಂ। "ಯಥಾ ಅನಿಯತಾರಮ್ಮಣತ್ತಾ 'ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾರಮ್ಮಣಾ'ತಿ ವುತ್ತಾ, ತಥಾ ಅನಿಯತಪಯೋಗತ್ತಾ ಅಯಮ್ಪಿ ಆಪತ್ತಿ 'ಸಾಹತ್ಥಿಕಾಣತ್ತಿಕಾ'ತಿ ವುತ್ತಾತಿ ನಿದಸ್ಸನಮೇವೇತ"ನ್ತಿ ಏಕಚ್ಚೇ ಆಚರಿಯಾ ಆಹು। "ಇಮೇ ಪನಾಚರಿಯಾ ಉಭಿನ್ನಂ ಏಕತೋ ಆರಮ್ಮಣಕರಣಂ ನತ್ಥಿ। ಅತ್ಥಿ

ಚೇ, ‘ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾರಮ್ಮಣಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾರಮ್ಮಣೋ ಧಮ್ಮೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಹೇತುಪಚ್ಚಯಾ’ತಿಆದಿನಾ (ಪಟ್ಠಾ॰ ೨.೨೧.೧ ಅಜ್ಝತ್ತಾರಮ್ಮಣತಿಕ) ಪಟ್ಠಾನಪಾಠೇನ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಆಹಂಸು, ತೇಸಂ ಮತೇನ ‘ಸಿಯಾ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾರಮ್ಮಣಾ’ತಿ ವಚನಂ ನಿರತ್ಥಕಂ ಸಿಯಾ, ನ ಚ ನಿರತ್ಥಕಂ, ತಸ್ಮಾ ಅತ್ಥೇವ ಏಕತೋ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾರಮ್ಮಣೋ ಧಮ್ಮೋ। ಪುನ ‘ಅಯಂ ಸೋ’ತಿ ನಿಯಮೇನ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾರಮ್ಮಣಾ ಧಮ್ಮಾ ವಿಯ ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಾಭಾವತೋ ನ ಉದ್ಧಟೋ ಸಿಯಾ। ತತ್ಥ ಅನುದ್ಧಟತ್ತಾ ಏವ **ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಹಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾಧಮ್ಮಾನಂ ಏಕತೋ ಆರಮ್ಮಣಕರಣಧಮ್ಮವಸೇನ ‘ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾರಮ್ಮಣಾ’ತಿ ಅವತ್ವಾ ‘ಕಾಲೇನ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾ ಪವತ್ತಿಯಂ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾರಮ್ಮಣ’ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತನಯೋವ ಸಾರೋತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋ’’ತಿ ಆಚರಿಯೋ। ತತ್ಥ ‘‘ಕಾಯವಚೀಕಮ್ಮ’’ನ್ತಿ ಅವಚನಂ ಪನಸ್ಸ ಸಾಹತ್ಥಿಕಪಯೋಗತ್ತಾ ಏಕಪಯೋಗಸ್ಸ ಅನೇಕಕಮ್ಮತ್ತಾವ, ಯದಿ ಭವೇಯ್ಯ, ಮನೋಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಯಥಾ ತತ್ಥ ಮನೋಕಮ್ಮಂ ವಿಜ್ಜಮಾನಮ್ಪಿ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಂ ಜಾತಂ, ಏವಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಾಹತ್ಥಿಕಾಣತ್ತಿಕೇ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ತಂ ಪನ ಕೇವಲಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯಂ ಜಾತಂ, ಚಿತ್ತಂ ವಿಯ ತತ್ಥ ಅಙ್ಗಮೇವ ಜಾತಂ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ ‘‘ಸಾಹತ್ಥಿಕಪಯೋಗತ್ತಾ’’ತಿ, ‘‘ಅಙ್ಗಭಾವಮತ್ತಮೇವ ಹಿ ಸನ್ಧಾಯ ‘ಸಾಹತ್ಥಿಕಾಣತ್ತಿಕ’ನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋ’’ತಿ ಚ, ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಕಾಯವಾಚಾ ಸಮುಟ್ಠಾನಾ, ಯಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಸಿಯುಂ।
ತತ್ಥ ಕಮ್ಮಂ ನ ತಂ ಚಿತ್ತಂ, ಕಮ್ಮಂ ನಸ್ಸತಿ ಖೀಯತಿ॥

ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯಾದಿಕಂ ಯಞ್ಚ, ಕಮ್ಮಾಕಮ್ಮಾದಿಕಂ ಭವೇ।
ನ ಯುತ್ತಂ ತಂ ವಿರುದ್ಧತ್ತಾ, ಕಮ್ಮಮೇಕಂವ ಯುಜ್ಜತಿ॥

ವಿನೀತವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೧೩೧. **ಅನಾಪತ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖು, ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕೇವಲಂ ಚಿತ್ತಂ, ತಸ್ಸೇವ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾಪತ್ತೀಹಿ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥಾಹ - ಉಪನಿಕ್ಖಿತ್ತಸಾದಿಯನಾದೀಸು, ಸಬ್ಬೇಸು ಚ ಅಕಿರಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ನ ಕಾಯಙ್ಗಚೋಪನಂ ವಾ ವಾಚಙ್ಗಚೋಪನಂ ವಾ, ಅಪಿಚಾಪತ್ತಿ, ಕಸ್ಮಾ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಅನಾಪತ್ತಿ, ನ ಸಬ್ಬಾಪತ್ತೀಹೀತಿ? ನ, ಕಸ್ಮಾ।

ಕತ್ತಬ್ಬಾ ಸಾಧಿಕಂ ಸಿಕ್ಖಾ, ವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಕಾಯವಾಚಿಕಂ।
ಅಕತ್ವಾ ಕಾಯವಾಚಾಹಿ, ಅವಿಞ್ಞತ್ತೀಹಿ ತಂ ಫುಸೇ॥

ನ ಲೇಸಭಾವತ್ತಾ। ಸಪ್ಪಾಯೇ ಆರಮ್ಮಣೇ ಅಟ್ಠತ್ವಾ ಪಟಿಲದ್ಧಾಸೇವನಂ ಹುತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಸುಟ್ಠು ಧಾವತೀತಿ **ಸನ್ಧಾವತಿ**। ತತೋ ಅಭಿಜ್ಝಾಯ ಸಹಗತಂ, ಬ್ಯಾಪಾದಸಹಗತಂ ವಾ ಹುತ್ವಾ ವಿಸೇಸತೋ ಧಾವತೀತಿ **ವಿಧಾವತಿ**।

೧೩೭. **ವಣಂ ಕತ್ವಾ ಗಹೇತು**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಇಮಿನಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಇತ್ಥಿರೂಪಸ್ಸ ನಾಮ ಯತ್ಥ ಆಮಸನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ಕೇಚಿ। ‘‘ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧಗ್ಗಹಣಂ ಯುತ್ತಂ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವಟ್ಟತೀತಿ ವುತ್ತ’’ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಉಭಯಂ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಕುಸಸಙ್ಕಾಮನವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೩೮. **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಾ**ದೀಸು ಯಂ ವುತ್ತಂ ‘‘ಪದುದ್ಧಾರೇನೇವ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ’’ತಿ, ತಂ ಸುವುತ್ತಂ। ಕಿನ್ತು ತಸ್ಸ ಪರಿಕಪ್ಪಾವಹಾರಕಮತ್ತಂ ನ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಇದಂ ವುತ್ತಂ। ಉದ್ಧಾರೇ ವಾಯಂ ಆಪನ್ನೋ, ತಸ್ಮಾ ದಿಸ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ‘‘ಪದುದ್ಧಾರೇನೇವ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ’’ತಿ ಇದಂ ತತ್ಥ ದುವುತ್ತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಥಂ? ‘‘ಸಾಟಕತ್ಥಿಕೋ ಸಾಟಕಪಸಿಬ್ಬಕಮೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಸಾಟಕಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ‘ಪಚ್ಛಾ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ಏವಂ ಪರಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹತಿ, ನ ಉದ್ಧಾರೇ ಏವಾಪಜ್ಜತಿ।

ಯದಾ ಬಹಿ ಠತ್ವಾ ‘ಸಾಟಕೋ ಅಯ’ನ್ತಿ ದಿಸ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ತದಾ ಪದುದ್ಧಾರೇನೇವ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ’’ತಿ ನ ವುತ್ತಮೇತಂ, ಕಿನ್ತು ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪರಿಕಪ್ಪೋ ದಿಸ್ಸತಿ, ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಅವಹಾರಕ್ಖಣೇ ನ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ನ ಸೋ ಪರಿಕಪ್ಪಾವಹಾರೋ, ಅಯಮತ್ಥೋ **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತೋವ, ತಸ್ಮಾ ‘‘ಞಾಯಮೇವಾ’’ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಕಮ್ಮನ್ತಸಾಲಾ** ನಾಮ ಕಸ್ಸಕಾನಂ ವನಚ್ಛೇದಕಾನಂ ಗೇಹಾನಿ। **ಅಯಂ ತಾವಾತಿ** ಸಚೇ ಉಪಚಾರಸೀಮನ್ತಿಆದಿ ಯಾವ ಥೇರವಾದೋ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾನಯೋ, ತತ್ಥ **ಕೇಚಿ ಪನಾತಿ**ಆದಿ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಥೇರವಾದತ್ತಾ ಯುತ್ತಿಅಭಾವತೋ, ನ ಹಿ ಸಾಹತ್ಥಿಕೇ ಏವಂವಿಧಾ ಅತ್ಥಸಾಧಕಚೇತನಾ ಹೋತಿ। ಆಣತ್ತಿಕೇ ಏವ ಅತ್ಥಸಾಧಕಚೇತನಾ। ‘‘ಸೇಸಂ ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ ವುತ್ತೇನತ್ಥೇನ ಸಮೇತೀ’’ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಕುಸಸಙ್ಕಾಮನಕರಣೇ ಸಚೇ ಪರೋ ‘‘ನಾಯಂ ಮಮ ಸನ್ತಕೋ’’ತಿ ಜಾನಾತಿ, ಇತರಸ್ಸ ಹತ್ಥತೋ ಮುತ್ತಮತ್ತೇ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿ ಖೀಲಸಙ್ಕಾಮನೇ ವಿಯ। ‘‘ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ಸಚೇ ಜಾನಾತಿ, ನ ಹೋತೀ’’ತಿ ವದನ್ತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಪಞ್ಚಕಾನಿ ಸಙ್ಕರಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ।

೧೪೦. **ಪರಾನುದ್ದಯತಾಯಾತಿ** ಏತ್ಥ ಪರಾನುದ್ದಯತಾಯ ಕೋಟಿಪ್ಪತ್ತೇನ ಭಗವತಾ ಕಸ್ಮಾ ‘‘ಅನಾಪತ್ತಿ ಪೇತಪರಿಗ್ಗಹೇ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಪರಿಗ್ಗಹೇ’’ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೩೧) ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ಪರಾನುದ್ದಯತಾಯ ಏವ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ಪರಿಕ್ಖಾರಸ್ಸ ಆದಾನೇ ರಾಜಾನೋ ಚೋರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನ ಹನನಾದೀನಿ ಕರೇಯ್ಯುಂ, ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ನಾಮ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅಭಿಕ್ಖುಂ ಕರೋತೀತಿ ಮಹಾಜನೋ ಭಗವತಿ ಪಸಾದಞ್ಞಥತ್ತಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅಪಾಯುಪಗೋ ಹೋತಿ। ಅಪೇತಪರಿಗ್ಗಹಿತಾ ರುಕ್ಖಾದೀ ಚ ದುಲ್ಲಭಾ, ನ ಚ ಸಕ್ಕಾ ಞಾತುನ್ತಿ ರುಕ್ಖಾದೀಹಿ ಪಾಪಭೀರುಕೋ ಉಪಾಸಕಜನೋ ಪಟಿಮಾಘರಚೇತಿಯಬೋಧಿಘರವಿಹಾರಾದೀನಿ ಅಕತ್ವಾ ಮಹತೋ ಪುಞ್ಞಕ್ಖನ್ಧತೋ ಪರಿಹಾಯೇಯ್ಯ। ‘‘ರುಕ್ಖಮೂಲಸೇನಾಸನಂ ಪಂಸುಕೂಲಚೀವರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ’’ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೨೮) ವುತ್ತನಿಸ್ಸಯಾ ಚ ಅನಿಸ್ಸಯಾ ಹೋನ್ತಿ। ಪರಪರಿಗ್ಗಹಿತಸಞ್ಞಿನೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖೂ ರುಕ್ಖಮೂಲಪಂಸುಕೂಲಾನಿ ನ ಸಾದಿಯಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ, ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಚ ನ ಸಮ್ಭವೇಯ್ಯುಂ, ಸಪ್ಪದಟ್ಠಕಾಲೇ ಛಾರಿಕತ್ಥಾಯ ರುಕ್ಖಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಮರಣಂ ವಾ ನಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯುಂ, ಅಚ್ಛಿನ್ನಚೀವರಾದಿಕಾಲೇ ಸಾಖಾಭಙ್ಗಾದಿಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ನಗ್ಗಾ ಹುತ್ವಾ ತಿತ್ಥಿಯಲದ್ಧಿಮೇವ ಸುಲದ್ಧಿ ವಿಯ ದೀಪೇನ್ತಾ ವಿಚರೇಯ್ಯುಂ, ತತೋ ತಿತ್ಥಿಯೇಸ್ವೇವ ಲೋಕೋ ಪಸೀದಿತ್ವಾ ದಿಟ್ಠಿಗ್ಗಹಣಂ ಪತ್ವಾ ಸಂಸಾರಖಾಣುಕೋ ಭವೇಯ್ಯ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಪರಾನುದ್ದಯತಾಯ ಏವ ‘‘ಅನಾಪತ್ತಿ ಪೇತಪರಿಗ್ಗಹೇ’’ತಿಆದಿಮಾಹಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೧೪೧. **ಅಪರಮ್ಪಿ ಭಾಗಂ ದೇಹೀತಿ** ‘‘ಗಹಿತಂ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಸದಿಸತ್ತಾ ನೇವ ಭಣ್ಡದೇಯ್ಯಂ ನ ಪಾರಾಜಿಕ’’ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ, ಇದಂ ಪಕತಿಜನೇ ಯುಜ್ಜತಿ। ‘‘ಸಚೇ ಪನ ಸಾಮಿಕೋ ವಾ ತೇನ ಆಣತ್ತೋ ವಾ ‘ಅಪರಸ್ಸ ಸಹಾಯಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಭಾಗಂ ಏಸ ಗಣ್ಹಾತಿ ಯಾಚತಿ ವಾ’ತಿ ಯಂ ಅಪರಭಾಗಂ ದೇತಿ, ತಂ ಭಣ್ಡದೇಯ್ಯ’’ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ।

೧೪೮-೯. **ಖಾದನ್ತಸ್ಸ ಭಣ್ಡದೇಯ್ಯನ್ತಿ** ಚೋರಸ್ಸ ವಾ ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ವಾ ಸಮ್ಪತ್ತಸ್ಸ ದಿನ್ನಂ ಸುದಿನ್ನಮೇವ ಕಿರ। **ಅವಿಸೇಸೇನಾತಿ** ‘‘ಉಸ್ಸಾಹಗತಾನಂ ವಾ’’ತಿ ಅವತ್ವಾ ವುತ್ತಂ, ನ ಹಿ ಕತಿಪಯಾನಂ ಅನುಸ್ಸಾಹತಾಯ ಸಙ್ಘಿಕಮಸಙ್ಘಿಕಂ ಹೋತಿ। **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯ**ಮ್ಪಿ ‘‘ಯದಿ ಸಉಸ್ಸಾಹಾವ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜತೋ ಅವಹಾರೋ ಹೋತೀ’’ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ತದುಭಯಮೇಕಂ। ಛಡ್ಡಿತವಿಹಾರೇ ಉಪಚಾರಸೀಮಾಯ ಪಮಾಣಂ ಜಾನಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಅಯಂ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಉಪಚಾರಸೀಮಾಯ ಬಹಿ ಠತ್ವಾ ಘಣ್ಟಿಪಹರಣಾದಿಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ ಖಾದತಿ, ತೇನ ಏವಂ ಖಾದಿತಂ ಸುಖಾದಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ‘‘ಇತರವಿಹಾರೇ ತತ್ಥ ದಿತ್ತವಿಧಿನಾವ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬ’’ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ‘‘ಸುಖಾದಿತಂ ಅನ್ತೋವಿಹಾರತ್ತಾ’’ತಿ ಲಿಖಿತಂ, **ಆಗತಾನಾಗತಾನಂ ಸನ್ತಕತ್ತಾತಿ** ‘‘ಚಾತುದ್ದಿಸಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದೇಮೀ’’ತಿ ದಿನ್ನತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ಅವತ್ವಾ ‘‘ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದೇಮೀ’’ತಿ ದಿನ್ನಮ್ಪಿ ತಾದಿಸಮೇವ। ತಥಾ ಹಿ ಬಹಿ ಠಿತೋ ಲಾಭಂ ನ ಲಭತಿ ಭಗವತೋ ವಚನೇನಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೧೫೩. **“ಮತಸೂಕರೋ”**ತಿ ವಚನತೋ ತಮೇವ ಜೀವನ್ತಂ ಭಣ್ಡದೇಯ್ಯನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ದಾತುಂ ನ ಲಭತಿ। ವಜ್ಝಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ದೀಪಿತಂ ಹೋತಿ। **ಮದ್ದನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಭಣ್ಡದೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕಿತ್ತಕಂ ಭಣ್ಡದೇಯ್ಯಂ, ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ “ಏತ್ತಕಾ ಸೂಕರಾ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಗತಾ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ ಜಾನಿತುನ್ತಿ? ಯತ್ತಕೇ ಸಾಮಿಕಾನಂ ದಿನ್ನೇ ತೇ “ದಿನ್ನಂ ಮಮ ಭಣ್ಡ”ನ್ತಿ ತುಸ್ಸನ್ತಿ, ತತ್ತಕಂ ದಾತಬ್ಬಂ। ನೋ ಚೇ ತುಸ್ಸನ್ತಿ, ಅತಿಕ್ಕನ್ತಸೂಕರಮೂಲಂ ದತ್ವಾ ಕಿಂ ಓಪಾತೋ ಖಣಿತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬೋತಿ? ನ ದಾತಬ್ಬೋ। ಅಥ ಕಿಂ ಚೋದಿಯಮಾನಸ್ಸ ಉಭಿನ್ನಂ ಧುರನಿಕ್ಖೇಪೇನ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಹೋತೀತಿ? ನ ಹೋತಿ, ಕೇವಲಂ ಕಪ್ಪಿಯಪರಿಕ್ಖಾರಂ ದತ್ವಾ ತೋಸೇತಬ್ಬೋವ ಸಾಮಿಕೋ, ಏಸೇವ ನಯೋ ಅಞ್ಞೇಸುಪಿ ಏವರೂಪೇಸೂತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ। “ತದಹೇವ ವಾ ದುತಿಯದಿವಸೇ ವಾ ಮದ್ದನ್ತೋ ಗಚ್ಛತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಗುಮ್ಬೇ ಖಿಪತಿ, ಭಣ್ಡದೇಯ್ಯಮೇವಾ**ತಿ ಅವಸ್ಸಂ ಪವಿಸನಕೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಏಕಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಪರಚಕ್ಕಾದಿಭಯಂ ಆಗತಂ। **ಮೂಲವತ್ಥುಚ್ಛೇದ**ನ್ತಿ “ಸಬ್ಬಸೇನಾಸನಂ ಏತೇ ಇಸ್ಸರಾ”ತಿ ವಚನತೋ ಇತರೇ ಅನಿಸ್ಸರಾತಿ ದೀಪಿತಂ ಹೋತಿ।

೧೫೬. **ಆರಾಮರಕ್ಖಕಾ**ತಿ ವಿಸ್ಸಟ್ಠವಸೇನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಞತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯಸ್ಸ ದಾನಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ, ಭಾಗಂ ವಾ ಸಾಮಿಕಾ ನ ರಕ್ಖನ್ತಿ ನ ದಣ್ಡೇನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ದಾನಂ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಗಹೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಇಧ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ। ತಮ್ಪಿ “ನ ವಟ್ಟತಿ ಸಜ್ಝಿಕೇ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಯಮೇವ ಭಿಕ್ಖು ಇಸ್ಸರೋ**ತಿ ಯತ್ಥ ಸೋ ಇಚ್ಛತಿ, ತತ್ಥ ಅತ್ತಞಾತಹೇತುಂ ಲಭತಿ ಕಿರ ಅತ್ಥೋ। ಅಪಿಚ “ದಹರೋ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಸವತ್ಥುಕ**ನ್ತಿ ಸಹ ಭೂಮಿಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **“ಗರುಭಣ್ಡಂ ಹೋತೀ”**ತಿ ವತ್ವಾ **“ತಿಣಮತ್ತಂ ಪನ ನ ದಾತಬ್ಬ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಕಿನ್ತು ಗರುಭಣ್ಡನ್ತಿ ಚೇ, ಅರಕ್ಖಿಯಅಗೋಪಿಯಟ್ಠಾನೇ, ವಿನಸ್ಸನಕಭಾವೇ ಚ ಠಿತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಕಪ್ಪಿಯೇಪಿ ಚಾ**ತಿ ವತ್ವಾ, ಅವತ್ವಾ ವಾ ಗಹಣಯುತ್ತೇ ಮಾತಾದಿಸನ್ತಕೇಪಿ ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇನ। ಇದಂ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ “ರಾಜಾಪಿಮೇಸಂ ಅಭಿಪ್ಪಸನ್ನೋ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೮೬) ವಚನತೋ ಲಾಭಗ್ಗಮಹತ್ತಂ, ವೇಪುಲ್ಲಮಹತ್ತಞ್ಚ ಪತ್ತಕಾಲೇ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ।

ದುತಿಯಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ತತಿಯಪಾರಾಜಿಕಂ

ಪಠಮಪಞ್ಞತ್ತಿನಿದಾನವಣ್ಣನಾ

೧೬೨. **ತೀಹಿ ಸುದ್ಧೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ತೀಹೀ**ತಿ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನಂ ವಾ ಹೋತಿ, ಕರಣವಚನಂ ವಾ। ನಿಸ್ಸಕ್ಕಪಕ್ಖೇ ಕಾಯವಚೀಮನೋದ್ವಾರೇಹಿ ಸುದ್ಧೇನ। ತಥಾ ದುಚ್ಚರಿತಮಲೇಹಿ ವಿಸಮೇಹಿ ಪಪಞ್ಚೇಹೀತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸತ್ತಿಕೇಹಿ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ಏವ ಸುದ್ಧೇನಾತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಕರಣಪಕ್ಖೇ **ತೀಹೀ**ತಿ ಕಾಯವಚೀಮನೋದ್ವಾರೇಹಿ ಸುದ್ಧೇನ। ತಥಾ ತೀಹಿ ಸುಚರಿತೇಹಿ, ತೀಹಿ ವಿಮೋಕ್ಖೇಹಿ, ತೀಹಿ ಭಾವನಾಹಿ, ತೀಹಿ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾಹಿ ಸುದ್ಧೇನಾತಿ ಸಬ್ಬಗುಣತ್ತಿಕೇಹಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ವಿಭಾವಿತ**ನ್ತಿ ದೇಸನಾಯ ವಿತ್ಥಾರಿತಂ, ವಿಭೂತಂ ವಾ ಕತಂ ವಿಹಿತಂ, ಪಞ್ಞತ್ತಂ ವಾ ಹೋತಿ। **ಸಂವಣ್ಣನಾ**ತಿ ವತ್ತಮಾನಸಮೀಪೇ ವತ್ತಮಾನವಚನಂ।

ನ ಕೇವಲಂ ರಾಜಗಹಮೇವ, ಇದಮ್ಪಿ ನಗರಂ। **ಸಪರಿಚ್ಛೇದ**ನ್ತಿ ಸಪರಿಯನ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಪರಿಕ್ಖೇಪನ್ತಿ ಏಕೇ। **“ಹಂಸವಟ್ಟಕಚ್ಛದನೇನಾ**ತಿ ಹಂಸಪರಿಕ್ಖೇಪಸಣ್ಠಾನೇನಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಕಾಯವಿಚ್ಛಿನ್ದನಿಯಕಥ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತಭಾವೇ, ಪರಸ್ಸ ವಾ ಅತ್ತಭಾವೇ ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನಕರಂ ವಿಚ್ಛಿನ್ದನಕರಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇತಿ। **ಅಸುಭಾ ಚೇವ** ಸುಭಾಕಾರವಿರಹಿತತ್ತಾ। **ಅಸುಚಿನೋ ಚ** ದೋಸನಿಸ್ಸನ್ದನಪಭವತ್ತಾ। **ಪಟಿಕೂಲಾ ಚ** ಜಿಗುಚ್ಛನೀಯತ್ತಾ ಪಿತ್ತಸೇಮ್ಹಾದೀಸು ಆಸಯತೋ। **ಅಸುಭಾಯ ವಣ್ಣ**ನ್ತಿ ಅಸುಭಾಕಾರಸ್ಸ, ಅಸುಭಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸ್ಸ ವಾ ವಿತ್ಥಾರಂ ಭಾಸತಿ। ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಹೇತಂ ಸಮ್ಪದಾನವಚನಂ। **ಅಸುಭ**ನ್ತಿ ಅಸುಭನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಆವಿಭಾವಾಯ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾಯ ವಿತ್ಥಾರಕಥಾಸಙ್ಖಾತಂ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸಭೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇಸಂಯೇವ ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನಾನಂ ದಸಹಿ ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಸಮ್ಪನ್ನಂ ಕಿಲೇಸಚೋರೇಹಿ ಅನಭಿಭವನೀಯತ್ತಾ ಝಾನಚಿತ್ತಂ **ಮಞ್ಜೂಸಂ** ನಾಮ।

ತತ್ರಿಮಾನೀತಿ ಏತ್ಥಾಯಂ ಪಿಣ್ಡತ್ಥೋ - ಯಸ್ಮಿಂ ವಾರೇ ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ಸಕಲಮ್ಪಿ ಜವನವಾರಂ ಅನುಲೋಮಪರಿಕಮ್ಮಉಪಚಾರಗೋತ್ರಭುಅಪ್ಪನಾಪ್ಪಭೇದಂ ಏಕತ್ತನಯೇನ "ಪಠಮಂ ಝಾನ"ನ್ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪಠಮಜ್ಝಾನಸ್ಸ ಅಪ್ಪನಾಪಟಿಪಾದಿಕಾಯ ಖಿಪ್ಪಾದಿಭೇದಾಯ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಅಧಿಗತಾಯ ಕಿಚ್ಚನಿಪ್ಫತ್ತಿಂ ಉಪಾದಾಯ ಆಗಮನವಸೇನ **ಪಟಿಪದಾವಿಸುದ್ಧಿ ಆದೀ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತತ್ರಮಜ್ಝತ್ತುಪೇಕ್ಖಾಯ ಕಿಚ್ಚನಿಪ್ಫತ್ತಿವಸೇನ **ಉಪೇಕ್ಖಾನುಬ್ರೂಹನಾ ಮಜ್ಝೇ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಪರಿಯೋದಾಪಕಞಾಣಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚನಿಪ್ಫತ್ತಿವಸೇನ **ಸಮ್ಪಹಂಸನಾ ಪರಿಯೋಸಾನ**ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ಆದಿಚಿತ್ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಪಠಮಜ್ಝಾನಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಕ್ಖಣಂ, ಏತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರೇ **ಪಟಿಪದಾವಿಸುದ್ಧೀ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಉಪ್ಪಾದಠಿತಿಕ್ಖಣೇಸು ಉಪೇಕ್ಖಾನುಬ್ರೂಹನಾ, ಠಿತಿಭಙ್ಗಕ್ಖಣೇಸು ಸಮ್ಪಹಂಸನಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಲಕ್ಖೀಯತಿ ಏತೇನಾತಿ ಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ಕತ್ವಾ "ವಿಸುದ್ಧಿಪಟಿಪತ್ತಿಪಕ್ಖನ್ದನೇ"ತಿಆದಿನಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗೋ ಲಕ್ಖೀಯತಿ, ತಿವಿಧೇನ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನೇನ ಮಜ್ಝಂ ಲಕ್ಖೀಯತಿ, ಚತುಬ್ಬಿಧಾಯ ಸಮ್ಪಹಂಸನಾಯ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಲಕ್ಖೀಯತೀತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ದಸ ಲಕ್ಖಣಾನೀ"**ತಿ।

ಪಾರಿಬನ್ಧಕತೋತಿ ನೀವರಣಸಙ್ಖಾತಪಾರಿಬನ್ಧಕತೋ ವಿಸುದ್ಧತ್ತಾ ಗೋತ್ರಭುಪರಿಯೋಸಾನಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಜವನಚಿತ್ತಂ **"ಚಿತ್ತವಿಸುದ್ಧೀ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಥಾ ವಿಸುದ್ಧತ್ತಾ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಮಜ್ಝಿಮಂ ಸಮಾಧಿನಿಮಿತ್ತಸಙ್ಖಾತಂ ಅಪ್ಪನಾಸಮಾಧಿಂ ತದತ್ಥಾಯ ಉಪಗಚ್ಛಮಾನಂ ಏಕಸನ್ತತಿವಸೇನ ಪರಿಣಾಮೇನ್ತಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ ನಾಮ। ಏವಂ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ತಸ್ಸ ತತ್ಥ ಸಮಥನಿಮಿತ್ತೇ ಪಕ್ಖನ್ದನಂ ತಬ್ಭಾವೂಪಗಮನಂ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ **"ತತ್ಥ ಚಿತ್ತಪಕ್ಖನ್ದನ"**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏವಂ ತಾವ ಪಠಮಜ್ಝಾನುಪ್ಪಾದಕ್ಖಣೇ ಏವ ಆಗಮನವಸೇನ ಪಟಿಪದಾವಿಸುದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏವಂ **ವಿಸುದ್ಧಸ್ಸ** ಅಪ್ಪನಾಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಪುನ ವಿಸೋಧನೇ ಬ್ಯಾಪಾರಾಭಾವಾ **ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನಂ** **ಹೋತಿ**। ಸಮಥಪ್ಪಟಿಪನ್ನತ್ತಾ ಪುನ ಸಮಾಧಾನೇ ಬ್ಯಾಪಾರಾಭಾವಾ ಚ **ಸಮಥಪ್ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನಂ ಹೋತಿ**। ಕಿಲೇಸಸಂಸಗ್ಗಂ ಪಹಾಯ ಏಕನ್ತೇನ ಉಪಟ್ಠಿತತ್ತಾ ಪುನ ಏಕತ್ತುಪಟ್ಠಾನೇ ಬ್ಯಾಪಾರಾಸಮ್ಭವತೋ **ಏಕತ್ತುಪಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನಂ ಹೋತಿ**। **ತತ್ಥ ಜಾತಾನ**ನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಚಿತ್ತೇ ಜಾತಾನಂ ಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾನಂ ಯುಗನದ್ಧಭಾವೇನ **ಅನತಿವತ್ತನಟ್ಠೇನ** ನಾನಾಕಿಲೇಸೇಹಿ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ। ಸದ್ಧಾದೀನಂ **ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ** ವಿಮುತ್ತಿರಸೇನೇ**ಕರಸಟ್ಠೇನ** ಅನತಿವತ್ತನೇಕಸಭಾವಾನಂ ತೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಉಪಗತಂ ತಜ್ಜಂ ತಸ್ಸಾರುಪ್ಪಂ ತದನುರೂಪಂ ವೀರಿಯಂ ತಥಾ ಚಿತ್ತಂ ಯೋಗೀ ವಾಹೇತಿ ಪವತ್ತೇತೀತಿ ಕತ್ವಾ **ತದುಪಗವೀರಿಯವಾಹನಟ್ಠೇನ** ಚ ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಭಾವತ್ತಾ **ಆಸೇವನಟ್ಠೇನ ಚ ಸಮ್ಪಹಂಸನಾ ಹೋತೀ**ತಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ "ಅನನ್ತರಾತೀತಂ ಗೋತ್ರಭುಚಿತ್ತಂ ಏಕಸನ್ತತಿವಸೇನ ಪರಿಣಾಮೇನ್ತಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ ನಾಮಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ತತ್ಥ ಹಿ ಪರಿಣಾಮೇನ್ತಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತೀತಿ ಏತಾನಿ ವಚನಾನಿ ಅತೀತಸ್ಸ ನ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ, ಯಞ್ಚ ತದನನ್ತರಂ ಲಿಖಿತಂ "ಅಪ್ಪನಾಸಮಾಧಿಚಿತ್ತಂ ಉಪಗಚ್ಛಮಾನಂ ಗೋತ್ರಭುಚಿತ್ತಂ ತತ್ಥ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ ನಾಮಾ"ತಿ। ಇಮಿನಾಪಿ ತಂ ನ ಯುಜ್ಜತಿ, "ಪಟಿಪತ್ತಿಕ್ಖಣೇ ಏವ ಅತೀತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ "ಗೋತ್ರಭುಚಿತ್ತಂ ತತ್ಥ ಪಕ್ಖನ್ದತೀ"ತಿ ವಚನಮೇವ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ ಆಚರಿಯೋ। "ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕಮ್ಪಿ ಲೋಕುತ್ತರಚಿತ್ತಂ ಆಸೇವತಿ ಭಾವೇತಿ ಬಹುಲೀಕರೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ "ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕಸ್ಸಾಪಿ ಝಾನಸ್ಸ ಏತಾನಿ ದಸ ಲಕ್ಖಣಾನೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಆಸೇವನಾ ಭಾವನಾ ಏವಾ"ತಿಪಿ ವುತ್ತಂ। **"ಅಧಿಟ್ಠಾನಸಮ್ಪನ್ನ**ನ್ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಸಹಗತ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಯಞ್ಚ "ಆದಿಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನಸಙ್ಖಾತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ತೇಸಂ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಕಲ್ಯಾಣಕತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ತಿವಿಧಕಲ್ಯಾಣಕತಞ್ಚ। ಏವಂ ತಿವಿಧಚಿತ್ತಂ ತದಧಿಗಮಮೂಲಕಾನಂ ಗುಣಾನಂ, ಉಪರಿಝಾನಾಧಿಗಮಸ್ಸ ವಾ ಪದಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭಾವೇನ ಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಅಧಿಟ್ಠಾನಸಮ್ಪನ್ನಂ ನಾಮಾತಿ।

ಅದ್ಧಮಾಸಂ ಪಟಿಸಲ್ಲೀಯಿತುನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಆಚರಿಯಾ ಏವಮಾಹು "ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವಧದಸ್ಸನಸವನಸಮ್ಭವೇ ಸತ್ಥುನೋ ಸತಿ ತಸ್ಸ ಉಪದ್ದವಸ್ಸ ಅಭಾವೇ ಉಪಾಯಾಜಾನನತೋ 'ಅಯಂ ಅಸಬ್ಬಞ್ಞೂ'ತಿ ಹೇತುಪತಿರೂಪಕಮಹೇತುಂ ವತ್ವಾ ಧಮ್ಮಿಸ್ಸರಸ್ಸಾಪಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸೇವನಿಸ್ಸರಿಯಂ ಅಸಮ್ಬುಜ್ಝಮಾನಾ ಅಸಬ್ಬದಸ್ಸಿತಮಧಿಚ್ಚಮೋಹಾ ಬಹುಜನಾ ಅವೀಚಿಪರಾಯನಾ ಭವೇಯ್ಯುಂ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಭಗವಾ ಪಗೇವ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಧಮಾನಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ತದಭಾವೋಪಾಯಾಭಾವಂ ಪನ ಸುವಿನಿಚ್ಛಿನಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ ಸುಗತಿಲಾಭಹೇತುಮೇವೇಕಂ ಕತ್ವಾ ಅಸುಭದೇಸನಾಯ

ವಾ ರೂಪಸದ್ದದಸ್ಸನಸವನೇಹಿ ನಿಪ್ಪಯೋಜನೇಹಿ ವಿರಮಿತ್ವಾ ಪಗೇವ ತತೋ ವಿರಮಣತೋ, ಸುಗತಿಲಾಭಹೇತುಕರಣತೋ, ಅವಸ್ಸಂ ಪಞ್ಞಾಪಿತಬ್ಬಾಯ ತತಿಯಪಾರಾಜಿಕಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ವತ್ಥಾಗಮದಸ್ಸನತೋ ಚ ಅತ್ತನೋ ಸಬ್ಬದಸ್ಸಿತಂ **ಪರಿಕ್ಖಕಾನಂ** ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ವಿಯ ತಮದ್ಧಮಾಸಂ ವೇನೇಯ್ಯಹಿತನಿಪ್ಫತ್ತಿಯಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಅವಕಾಸಂ ಕತ್ವಾ ವಿಹರಿತುಕಾಮೋ **'ಇಚ್ಛಾಮಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅದ್ಧಮಾಸಂ ಪಟಿಸಲ್ಲೀಯಿತು**'ನ್ತಿಆದಿಮಾಹಾ"ತಿ। ಆಚರಿಯಾ ನಾಮ **ಬುದ್ಧಮಿತ್ತತ್ಥೇರಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರಾ**ದಯೋ ಗಣಪಾಮೋಕ್ಖಾ, ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಸ್ಸ ಚ ಸನ್ತಿಕೇ ಸುತಪುಬ್ಬಾ। ತತೋ ಅಞ್ಞೇ ಏಕೇತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। "ಸಕೇನ ಕಾಯೇನ ಅಟ್ಟೀಯನ್ತಿ...ಪೇ॰... ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಇದಂ ಪರತೋ "ಯೇ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಅವೀತರಾಗಾ, ತೇಸಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಹೋತಿ ಏವ ಭಯಂ, ಹೋತಿ ಲೋಮಹಂಸೋ, ಹೋತಿ ಛಮ್ಭಿತತ್ತ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ನ ಯುಜ್ಜತಿ, ಇದಞ್ಚ ಭಗವತೋ ಅಸುಭಕಥಾರಮ್ಮಣಪ್ಪಯೋಜನೇನ ನ ಸಮೇತೀತಿ ಚೇ? ನ, ತದತ್ಥಾಜಾನನತೋ। ಸಕೇನ ಕಾಯೇನ ಅಟ್ಟೀಯನ್ತಾನಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಅಪ್ಪಹೀನಸಿನೇಹತ್ತಾ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ವಿಯ ಮರಣಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಅಭಯಂ ನ ಹೋತಿ, ಭಯಞ್ಚ ಪನ ಅಸುಭಭಾವನಾನುಯೋಗಾನುಭಾವೇನ ಮನ್ದೀಭೂತಂ ಅನಟ್ಟೀಯನ್ತಾನಂ ವಿಯ ನ ಮಹನ್ತಂ ಹುತ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಮೋಹೇಸಿ। ಅಪಾಯುಪಗೇ ತೇ ಸತ್ತೇ ನಾಕಾಸೀತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಥ ವಾ ಇದಂ ಪುರಿಮಸ್ಸ ಕಾರಣವಚನಂ, ಯಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಹೋತಿ ಏವ ಭಯಂ, ಛಮ್ಭಿತತ್ತಂ, ಲೋಮಹಂಸೋ ಚ, ತಸ್ಮಾ "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾ ಅಸುಭಕಥಂ ಕಥೇತೀ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತನ್ತಿ।

ಅಥ ವಾ ಸಕೇನ ಕಾಯೇನ ಅಟ್ಟೀಯನ್ತಾನಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ಹೋತಿ ಏವ ಭಯಂ, ಮಹಾನುಭಾವಾ ವೀತರಾಗಾತಿ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಮಹನ್ತಂ ವಿಸೇಸಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಅತಿದುಪ್ಪಸಹೇಯ್ಯಮಿದಂ ಮರಣಭಯಂ, ಯತೋ ಏವಂವಿಧಾನಮ್ಪಿ ಅವೀತರಾಗತ್ತಾ ಭಯಂ ಹೋತೀತಿಪಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತದಞ್ಞೇ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಞ್ಚಸತಾನಂ **ಅಞ್ಞತರಾ**। ತೇನೇದಂ ದೀಪೇತಿ "ತಂ ತಥಾ ಆಗತಂ ಅಸಿಹತ್ಥಂ ವಧಕಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ತದಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಹೋತಿ ಏವ ಭಯಂ, ಪಗೇವ ತೇಸನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ಭಗವಾ ಪರಮಮೇವ ತೇಸಂ ಅಸುಭಕಥಂ ಕಥೇಸಿ, ಪರತೋ ತೇಸಂ ನಾಹೋಸಿ। ಏವಂ ಮಹಾನಿಸಂಸಾ ನೇಸಂ ಅಸುಭಕಥಾ ಆಸೀ"ತಿ। ಯೋ ಪನೇತ್ಥ ಪಚ್ಛಿಮೋ ನಯೋ , ಸೋ "ತೇಸು ಕಿರ ಭಿಕ್ಖೂಸು ಕೇನಚಿಪಿ ಕಾಯವಿಕಾರೋ ವಾ ವಚೀವಿಕಾರೋ ವಾ ನ ಕತೋ, ಸಬ್ಬೇ ಸತಾ ಸಮ್ಪಜಾನಾ ದಕ್ಖಿಣೇನ ಪಸ್ಸೇನ ನಿಪಜ್ಜಿಂಸೂ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನೇನ ಸಮೇತಿ।

ಅಪರೇ ಪನಾಹೂತಿ ಕುಲದ್ಧಿಪಟಿಸೇಧನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। "ಅಯಂ ಕಿರ ಲದ್ಧೀ"ತಿ ವಚನಂ "ಮಾರಧೇಯ್ಯಂನಾತಿಕ್ಕಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವಚನೇನ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ ಚೇ? ನ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ಕಥಂ? ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಘಾತೇನ್ತೋ ಮಾರವಿಸಯಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿಸ್ಸತಿ ಅಕುಸಲಕರಣತೋ ಚ। ಘಾತೇನ್ತೋ ಪನ ಮಾರಧೇಯ್ಯಂ ನಾತಿಕ್ಕಮಿಸ್ಸತಿ ಬಲವತ್ತಾ ಕಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ ಸಯಂ ಮಾರಪಕ್ಖಿಕತ್ತಾ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಪನ "ಯೇ ನ ಮತಾ, ತೇ ಸಂಸಾರತೋ ನ ಮುತ್ತಾ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಚ ಲದ್ಧಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ತತ್ಥ ಉಭಯೇಸಂ ಮಗ್ಗೇ ನಿಯೋಜೇನ್ತೀ ಏವಮಾಹ, ತೇನೇವ "ಮಾರಪಕ್ಖಿಕಾ ಮಾರೇನ ಸಮಾನಲದ್ಧಿಕಾ"ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಮಾರಸ್ಸಾ ನುವತ್ತಿಕಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ। "ಇಮಿನಾ ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯಸ್ಮಾ ಮಾರಸ್ಸ ಅನುವತ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾಪಿ ಅತ್ತನೋ ಲದ್ಧಿವಸೇನ ಏವಮಾಹಾ"ತಿ ಕೇಚಿ ಲಿಖನ್ತಿ। ಮಮ ಸನ್ತಿಕೇ ಏಕತೋ ಉಪಟ್ಠಾನಮಾಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಉದ್ದೇಸಾದಿಂ ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಸಮಾಧಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೬೫. **ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಕಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ? ಯೇಸಂ ಏವಮಸ್ಸ "ಭಗವತಾ ಆಚಿಕ್ಖಿತಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನುಯೋಗಪಚ್ಚಯಾ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಜೀವಿತಕ್ಖಯೋ ಆಸೀ"ತಿ, ತೇಸಂ ತಂ ಮಿಚ್ಛಾಗಾಹಂ ನಿಸೇಧೇತಿ। ಕೇವಲಂ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪುಬ್ಬೇ ಕತಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯಾವ ಜೀವಿತಕ್ಖಯೋ ಆಸಿ, ಇದಂ ಪನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ತೇಸಂ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಯಾ, ಕೇಸಞ್ಚಿ ಅನಾಗಾಮಿಸಕದಾಗಾಮಿಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಪ್ಪತ್ತಿಯಾ , ಕೇಸಞ್ಚಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾಧಿಗಮಾಯ, ಕೇಸಞ್ಚಿ

ವಿಕ್ಖಮ್ಭನತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನೇನ ಅತ್ತಸಿನೇಹಪಲಿಯಾದಾನಾಯ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ಹುತ್ವಾ, ಕೇಸಞ್ಚಿ ಸುಗತಿಯಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ಅಹೋಸೀತಿ ಸಾತ್ಥಿಕಾವ ಮೇ ಅಸುಭಕಥಾ, ಕಿನ್ತು "ಸಾಧು, ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ, ಅಞ್ಞಂ ಪರಿಯಾಯಂ ಆಚಿಕ್ಖತೂ"ತಿ ಆನನ್ದೇನ ಯಾಚಿತತ್ತಾ ಅಞ್ಞಂ ಪರಿಯಾಯಂ ಆಚಿಕ್ಖಾಮಿ, ಯಥಾ ವೋ ಪುಬ್ಬೇ ಆಚಿಕ್ಖಿತಅಸುಭಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನುಯೋಗಾ, ಏವಂ ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **"ಅಸ್ಸಾಸವಸೇನ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಸತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಾ ಹಿ ತಂ ಅಸ್ಸಾಸಂ, ಪಸ್ಸಾಸಂ ವಾ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ, ಅಪರಭಾಗೇ ಪನ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಪಭವನಿಮಿತ್ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾತೀತಿ ಚ ತಥಾ ವುತ್ತಾ।

ಅಸುಭೇ ಪವತ್ತಂ ಅಸುಭನ್ತಿ ವಾ ಪವತ್ತಂ ಭಾವನಾಕಮ್ಮಂ ಅಸುಭಕಮ್ಮಂ, ತದೇವ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಸ್ಸ ಕಾರಣಟ್ಠೇನ ಠಾನತ್ತಾ **ಅಸುಭಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ,** ಆರಮ್ಮಣಂ ವಾ ಅಸುಭಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ ಠಾನನ್ತಿ ಅಸುಭಕಮ್ಮಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಇಧ ಅಸುಭಜ್ಝಾನಂ, ತೇನೇವ **"ಓಳಾರಿಕಾರಮ್ಮಣತ್ತಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪಟಿವೇಧವಸೇನಾ**ತಿ ವಿತಕ್ಕಾದಿಅಙ್ಗಪಟಿಲಾಭವಸೇನ। **ಆರಮ್ಮಣಸನ್ತತಾಯಾ**ತಿ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಸನ್ತಕಾಲಂ ಉಪಾದಾಯ ವುತ್ತಕಾಯದರಥಪ್ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಿವಸೇನ ನಿಬ್ಬುತೋ। **ಪರಿಕಮ್ಮಂ ವಾ**ತಿ ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕಿರ ನಿಮಿತ್ತುಪ್ಪಾದಪರಿಯೋಸಾನಂ। ತದಾ ಹಿ ನಿರಸ್ಸಾದತ್ತಾ ಅಸನ್ತಂ, ಅಪ್ಪಣಿಹಿತಞ್ಚ। ಯಥಾ ಉಪಚಾರೇ ನೀವರಣವಿಗಮೇನ, ಅಙ್ಗಪಾತುಭಾವೇನ ಚ **ಸನ್ತತಾ** **ಹೋ**ತಿ, ನ ತಥಾ ಇಧ, ಇದಂ ಪನ **"ಆದಿಸಮನ್ನಾಹಾರತೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ದುತಿಯವಿಕಪ್ಪೇ **ಅಸೇಚನಕೋ**ತಿ ಅತಿತ್ತಿಕರೋ, ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಓಜವನ್ತೋ"**ತಿ। ಚೇತಸಿಕಸುಖಂ ಝಾನಕ್ಖಣೇಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ "ಉಭೋಪಿ ಝಾನಾ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಮಥೇನ ಸಕಸನ್ತಾನೇ **ಅವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತೇ**। ಇತರಥಾ ಪಾಪಕಾನಂ ಝಾನೇನ ಸಹುಪ್ಪತ್ತಿ ಸಿಯಾ। ಖನ್ಧಾದೀನಂ ಲೋಕುತ್ತರಪಾದಕತ್ತಾ **ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ,** ವಿಸೇಸೇನ ಯಸ್ಸ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವಾ। "ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸೀತಿಆದಿಚತುಕ್ಕವಸೇನ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗವುಡ್ಢಿಪ್ಪತ್ತೋ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದತಿ, ಸೇಸಾನಮೇತಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ತಥಾಭಾವಪಟಿಸೇಧನೋ ಚಾತಿ ಸೋಳಸವತ್ಥುಕಸ್ಸ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ನತ್ಥಿತಾಯ ವುತ್ತಂ। ಸಬ್ಬಪಠಮಾನಂ ಪನ ಚತುನ್ನಂ ಪದಾನಂ ವಸೇನ ಲೋಕಿಯಜ್ಝಾನಮೇವ ತೇಸಂ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಲೋಕುತ್ತರಪದಟ್ಠಾನಂ ನತ್ಥಿ ಏವ। **"ಫಲಮುತ್ತಮ**ನ್ತಿ ಫಲೇ ಉತ್ತಮ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಉತುತ್ತಯಾನುಕೂಲ**ನ್ತಿ ಗಿಮ್ಹೇ ಅರಞ್ಞೇ, ಹೇಮನ್ತೇ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ, ವಸನ್ತಕಾಲೇ ಸುಞ್ಞಾಗಾರೇ ಗತೋ। ಸೇಮ್ಹಧಾತುಕಸ್ಸ **ಅರಞ್ಞಂ,** ಪಿತ್ತಧಾತುಕಸ್ಸ **ರುಕ್ಖಮೂಲಂ,** ವಾತಧಾತುಕಸ್ಸ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಂ ಅನುಕೂಲಂ। ಮೋಹಚರಿತಸ್ಸ ಅರಞ್ಞಂ ಅನುಕೂಲಂ ಮಹಾಅರಞ್ಞೇ ಚಿತ್ತಂ ನ ಸಙ್ಕುಟತಿ, ದೋಸಚರಿತಸ್ಸ ರುಕ್ಖಮೂಲಂ, ರಾಗಚರಿತಸ್ಸ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಂ। ಠಾನಚಙ್ಕಮಾನಿ ಉದ್ಧಚ್ಚಪಕ್ಖಿಕಾನಿ, ಸಯನಂ ಲೀನಪಕ್ಖಿಕಂ, ಪಲ್ಲಙ್ಕಾಭುಜನೇನ ನಿಸಜ್ಜಾಯ ದಳ್ಹಭಾವಂ, ಉಜುಕಾಯಂ ಪಣಿಧಾನೇನ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾನಂ ಪವತ್ತನಸುಖಂ "ಪರಿಮುಖಂ ಸತಿ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಆರಮ್ಮಣಪರಿಗ್ಗಹೂಪಾಯಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಕಾರೀ**ತಿ ಕರಣಸೀಲೋ । ಏತಸ್ಸ ವಿಭಙ್ಗೇ "ಅಸ್ಸಸತಿ ಪಸ್ಸಸತೀ"ತಿ ಅವತ್ವಾ **"ಸತೋ ಕಾರೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ "ಅಸ್ಸಸತಿ ಪಸ್ಸಸತೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಪಠಮಚತುಕ್ಕಂ ಏವ ಲಬ್ಭತಿ, ನ ಸೇಸಾನೀ"ತಿ ಚ **"ದೀಘಂಅಸ್ಸಾಸವಸೇನಾ**ತಿ ಅಲೋಪಸಮಾಸಂ ಕತ್ವಾ"ಇತಿ ಚ "ಏಕತ್ಥತಾಯ ಅವಿಕ್ಖೇಪ"ನ್ತಿ ಚ "ಅಸಮ್ಮೋಗವಸೇನ ಪಜಾನತೋ"ತಿ ಚ "ತೇನ ಞಾಣೇನಾ"ತಿ ಚ **"ಪಜಾನತೋ**ತಿ ವುತ್ತಞಾಣೇನಾ"ತಿ ಚ **"ಸತೋಕಾರೀ**ತಿ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಾಹಿಕಾರೀ"ತಿ ಚ "ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾನುಪಸ್ಸೀನೋ ಅಸ್ಸಾಸಾವ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾನುಪಸ್ಸಿಅಸ್ಸಾಸಾ"ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ। **ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಆಗತ**ಮ್ಪಿ ಯುಜ್ಜತೇವ, ತೇನ ಠಾನೇನ ಪಟಿಸಿದ್ಧಂ। **ತಾಲುಂ ಆಹಚ್ಚ** ನಿಬ್ಬಾಯನತೋ ಕಿರ ಪೋತಕೋ ಸಮ್ಪತಿಜಾತೋವ ಖಿಪಿತಸದ್ದಂ ಕರೋತಿ, ಛನ್ದಪಾಮೋಜ್ಜವಸೇನ ಛ ಪುರಿಮಾ ತಯೋತಿ **ನವ**। **ಏಕೇನಾಕಾರೇನಾ**ತಿ ಅಸ್ಸಾಸವಸೇನ ವಾ ಪಸ್ಸಾಸವಸೇನ ವಾ ಏವಂ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಂ ಭಾವಯತೋ ಕಾಯೇ **ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಭಾವನಾ** ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ।

ಕಾಯೋತಿ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾ। ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಸತಿ। **ದೀಘ**ನ್ತಿ ಸೀಘಂ ಗತಂ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಂ। **ಅದ್ಧಾನಸಙ್ಖಾತೇ**ತಿ ಕಾಲಸಙ್ಖಾತೇ ವಿಯ ಕಾಲಕೋಟ್ಠಾಸೇತಿ ಅತ್ಥೋ, ದೀಘಕಾಲೇ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಕೋ ಹಿ ಅಸ್ಸಾಸಮೇವೂಪಲಕ್ಖೇತಿ, ಏಕೋ

ಪಸ್ಸಾಸಂ, ಏಕೋ ಉಭಯಂ, ತಸ್ಮಾ “ವಿಭಾಗಂ ಅಕತ್ವಾ”ತಿ ವಾ ವುತ್ತಂ, **ಛನ್ದೋ**ತಿ ಏವಂ ಅಸ್ಸಾಸತೋ, ಪಸ್ಸಾಸತೋ ಚ ಅಸ್ಸಾದೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾಛನ್ದೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತತೋ **ಪಾಮೋಜ್ಜ**ನ್ತಿ। ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾನಂ ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯವಿಸಯತ್ತಾ **ಚಿತ್ತಂ ವಿವತ್ತತಿ,** ಗಣನಂ ಪಹಾಯ ಫುಟ್ಠಟ್ಠಾನಮೇವ ಮನಸಿ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಕೇವಲಂ **ಉಪೇಕ್ಖಾವ ಸಣ್ಠಾತಿ। ಚತ್ತಾರೋ ವಣ್ಣಾ**ತಿ “ಪತ್ತಸ್ಸ ತಯೋ ವಣ್ಣಾ”ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಚತ್ತಾರೋ ಸಣ್ಠಾನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತಥಾಭೂತಸ್ಸಾತಿ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಂ ಭಾವಯತೋ। **ಸಂವರೋ**ತಿ ಸತಿಸಂವರೋ। ಅಥ ವಾ ಪಠಮೇನ ಝಾನೇನ ನೀವರಣಾನಂ, ದುತಿಯೇನ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾನಂ, ತತಿಯೇನ ಪೀತಿಯಾ, ಚತುತ್ಥೇನ ಸುಖದುಕ್ಖಾನಂ, ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ರೂಪಸಞ್ಞಾಯ, ಪಟಿಘಸಞ್ಞಾಯ, ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಾಯ ವಾ ಪಹಾನಂ। “ಸೀಲನ್ತಿ ವೇರಮಣಿ ಸೀಲಂ, ಚೇತನಾ ಸೀಲಂ, ಸಂವರೋ ಸೀಲಂ, ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ ಸೀಲ”ನ್ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೩೯ ಥೋಕಂ ವಿಸದಿಸಂ) ವುತ್ತವಿಧಿನಾಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। “ಅತ್ಥತೋ ತಥಾ ತಥಾ ಪವತ್ತಧಮ್ಮಾ ಉಪಧಾರಣಸಮಾಧಾನಸಙ್ಖಾತೇನ ಸೀಲನಟ್ಠೇನ ಸೀಲನ್ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ “ಅಯಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ ಸಿಕ್ಖಾ”ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಚೇತನಾಸೀಲಮೇವ, ಕತ್ಥಚಿ ವಿರತಿಸೀಲಮ್ಪೀತಿ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಅಞ್ಞಥಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜೇಸುಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ವಿರತಿಪ್ಪಸಙ್ಗೋ ಅಹೋಸಿ , ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸಂವುತೋ ವಿಹರತೀತಿ ಕತ್ವಾ ತಸ್ಸಾಪಿ ವಿರತಿಪ್ಪಸಙ್ಗೋ। **ತಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ**ತಿ ಆನಾಪಾನಾರಮ್ಮಣೇ। **ತಾಯ ಸತಿಯಾ**ತಿ ತತ್ಥ ಉಪ್ಪನ್ನಸತಿಯಾ। **“ತೇನ ಮನಸಿಕಾರೇನಾ**ತಿ ಆವಜ್ಜನೇನಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಏತೇನ ನಾನಾವಜ್ಜನಪ್ಪವತ್ತಿದೀಪನತೋ ನಾನಾಜವನವಾರೇಹಿಪಿ ಸಿಕ್ಖತಿ ನಾಮಾತಿ ದೀಪಿತಂ ಹೋತಿ, ಯೇನ ಪನ ಮನಸಿಕಾರೇನ ವಾ। **ಝಾನುಪ್ಪಾದನಾದೀಸೂ**ತಿ ಏತ್ಥ ಆದಿಸದ್ದೇನ ಯಾವ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **“ತತ್ರಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಆನಾಪಾನಾರಮ್ಮಣೇ। **ಏವ**ನ್ತಿ ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬನಯೇನಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ತತ್ರಾ**ತಿ ತೇಸಂ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾನಂ ವಾ। ತಞ್ಚ “ಪುಬ್ಬೇ ಅಪರಿಗ್ಗಹಿತಕಾಲೇ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಸುಟ್ಠು ಸಮೇತಿ। “ಪಠಮವಾದೋ ದೀಘಭಾಣಕಾನಂ। ತೇ ಹಿ ‘ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಲಭಿತ್ವಾ ನಾನಾಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ದುತಿಯತ್ಥಾಯ ವಾಯಾಮತೋ ಉಪಚಾರೇ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರವಸೇನ ಓಳಾರಿಕಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿಕಾಲೇ ಪವತ್ತಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸವಸೇನ ಓಳಾರಿಕಾ’ತಿ ವದನ್ತಿ। ‘ಮಜ್ಝಿಮಭಾಣಕಾ ಝಾನಲಾಭಿಸ್ಸ ಸಮಾಪಜ್ಜನಕಾಲೇ, ಏಕಾಸನಪಟಿಲಾಭೇ ಚ ಉಪರೂಪರಿ ಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಸನ್ತಭಾವತೋ ಪಠಮತೋ ದುತಿಯಸ್ಸುಪಚಾರೇ ಸುಖುಮತಂ ವದನ್ತೀ’”ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ವಿಪಸ್ಸನಾಯಂ ಪನಾತಿ ಚತುಧಾತುವವತ್ಥಾನಮುಖೇನ ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠಸ್ಸ ಅಯಂ ಕಮೋ, ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಚಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏತ್ತಕಂ ರೂಪಂ, ನ ಇತೋ ಅಞ್ಞನ್ತಿ ದಸ್ಸನಂ ಸನ್ಧಾಯ **“ಸಕಲರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೇ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ರೂಪಾರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅನಿಚ್ಚತಾದಿಲಕ್ಖಣಾರಮ್ಮಣಿಕಭಙ್ಗಾನುಪಸ್ಸನತೋ ಪಭುತಿ ಬಲವತೀ ವಿಪಸ್ಸನಾ। **ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನಾ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂಯೇವ ಪನ ಮತೇನ ಅಪರಿಗ್ಗಹಿತಕಾಲೇತಿಆದಿನಾ। **ಸೋಧನಾ** ನಾಮ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ “ಪಸ್ಸಮ್ಭಯಂ ಕಾಯಸಙ್ಖಾರ”ನ್ತಿ ಪದಸ್ಸ।

ಪುರತೋ ನಮನಾ **ಆನಮನಾ**। ತಿರಿಯಂ ನಮನಾ **ವಿನಮನಾ**। ಸುಟ್ಠು ನಮನಾ **ಸನ್ನಮನಾ**। ಪಚ್ಛಾ ನಮನಾ **ಪಣಮನಾ**। ಜಾಣುಕೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಾನಂ ವಿಯ **ಇಞ್ಜನಾ**ತಿ ಆನಮನಾದೀನಂ ಆವಿಭಾವತ್ಥಮುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಥಾರೂಪೇಹಿ ಆನಮನಾದಿ ವಾ ಕಮ್ಪನಾದಿ ವಾ ಹೋತಿ, ತಥಾರೂಪೇ ಪಸ್ಸಮ್ಭಯನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಇತಿ ಕಿರಾ**ತಿ ಇತಿ ಚೇ। **ಏವಂ ಸನ್ತೇ**ತಿ ಸನ್ತಸುಖುಮಮ್ಪಿ ಚೇ ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ। **ಪಭಾವನಾ**ತಿ ಉಪ್ಪಾದನಂ। ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸಾನಂ ವೂಪಸನ್ತತ್ತಾ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಭಾವನಾ ನ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಮಾ ತಂ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವೇನ ನ ವುಟ್ಠಹನ್ತಿ। **ಇತಿ ಕಿರಾ**ತಿ ಏವಮೇತಂ ತಾವ ವಚನನ್ತಿ ತದೇತಂ । ಸದ್ದೋವ ಸದ್ದನಿಮಿತ್ತಂ, “ಸತೋ ಅಸ್ಸಸತಿ ಸತೋ ಪಸ್ಸಸತೀ”ತಿ ಪದಾನಿ ಪತಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ದ್ವತ್ತಿಂಸಪದಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಚತುಕ್ಕಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಅಪ್ಪಟಿಪೀಳನನ್ತಿ ತೇಸಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದನಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣವತ್ತಾದೀನಿಪಿ ಅತ್ಥತೋ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸೀಲೇ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ “ಯಸ್ಸ ಸಿಯಾ ಆಪತ್ತೀ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೩೪) ವಚನತೋ। ತಥಾಪಿ “ನ ತಾವ,

ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಸತ್ಥಾ ಸಾವಕಾನಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ ಉದ್ದಿಸತಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ, ಯಾವ ನ ಇಧೇಕಚ್ಚೇ ಆಸವಟ್ಠಾನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಙ್ಘೇ ಪಾತುಭವನ್ತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಅನಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ **"ಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಆಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಿಯಂ ನ ಹೋತಿ, ತಂ ಅಮಿಸ್ಸಮೇವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಯಥಾವುತ್ತೇನಾತಿ ಯೋಗಾನುಯೋಗಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನತ್ತಾ। **ಸಲ್ಲಹುಕವುತ್ತಿ** ಅಟ್ಠಪರಿಕ್ಖಾರಿಕೋ। **ಪಞ್ಚಸನ್ಧಿಕಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಝಾನಮ್ಪಿ ನಿಮಿತ್ತಮ್ಪಿ ತದತ್ಥಜೋತಿಕಾಪಿ ಪರಿಯತ್ತಿ ಇಧ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ। ಗಮನಾಗಮನಸಮ್ಪನ್ನತಾದಿ **ಸೇನಾಸನಂ।** ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಚೀವರಧೋವನಾದಯೋ **ಖುದ್ದಕಪಲಿಬೋಧಾ।** "ಅನ್ತರಾ ಪತಿತಂ ನು ಖೋ"ತಿ ವಿಕಮ್ಪತಿ।

ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಿಕ್ಖೇಪಗತೇನಾತಿ ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತೇ ವಿಕ್ಖೇಪಗತೇನ। **ಸಾರದ್ಧಾ** ಅಸಮಾಹಿತತ್ತಾ। **ಉಪನಿಬನ್ಧನಥಮ್ಭಮೂಲಂ** ನಾಮ ನಾಸಿಕಗ್ಗಂ, ಮುಖನಿಮಿತ್ತಂ ವಾ। **ತತ್ಥೇವಾ**ತಿ ನಾಸಿಕಗ್ಗಾದಿನಿಮಿತ್ತೇ। **"ದೋಲಾಫಲಕಸ್ಸ** ಏಕಪಸ್ಸೇ ಏವ **ಉಭೋ ಕೋಟಿಯೋ ಮಜ್ಝಞ್ಚ ಪಸ್ಸತೀ**"ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಇಧ ಪನಾತಿ ಕಕಚೂಪಮೇ। **ದೇಸತೋ**ತಿ ಫುಸನಕಟ್ಠಾನತೋ। **"ನಿಮಿತ್ತಂ ಪಟ್ಠಪೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ನಿಮಿತ್ತೇ ಸತಿ ಪಟ್ಠಪೇತಬ್ಬಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಗರೂಹಿ ಭಾವೇತಬ್ಬತ್ತಾ **ಗರುಕಭಾವನಂ। ಏಕಚ್ಚೇ ಆಹೂ**ತಿ ಏಕಚ್ಚೇ ಝಾಯಿನೋ ಆಹು।

"ಸಞ್ಞಾನಾನತಾಯಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಏಕಚ್ಚೇಹಿ ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಪಮಾಣಮೇವ, ಸಙ್ಗೀತಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಅನಾಗತತ್ತಾ ತಥಾ ವುತ್ತಂ। "ಮಯ್ಹಂ ತಾರಕರೂಪಂ ನು ಖೋ ಉಪಟ್ಠಾತೀ"ತಿಆದಿಪರಿಕಪ್ಪೇ ಅಸತಿಪಿ ಧಾತುನಾನತ್ತೇನ ಏತಾಸಂ ಧಾತೂನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ವಿಯ ಕೇವಲಂ ಭಾವಯತೋ ತಥಾ ತಥಾ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। "ನ ನಿಮಿತ್ತ'ನ್ತಿ ವತ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದತ್ತಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಇಧ ವುತ್ತಪಟಿಭಾಗನಿಮಿತ್ತಮೇವ।

ನಿಮಿತ್ತೇ ಪಟಿಭಾಗೇ। **ನಾನಾಕಾರ**ನ್ತಿ "ಚತ್ತಾರೋ ವಣ್ಣಾ ವತ್ತನ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತನಾನಾವಿಧತಂ। **ವಿಭಾವಯ**ನ್ತಿ ಜಾನಂ ಪಕಾಸಯಂ। **ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸೇ**ತಿ ತತೋ ಸಮ್ಭೂತೇ ನಿಮಿತ್ತೇ, ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸೇ ವಾ ನಾನಾಕಾರಂ। ನಿಮಿತ್ತೇ ಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಠಪೇನ್ತೋವ ನಾನಾಕಾರತಞ್ಚ ವಿಭಾವೇತಿ, ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸೇ ವಾ ಸಕಂ ಚಿತ್ತಂ ನಿಬನ್ಧತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಾರಕರೂಪಾದಿ**ವಣ್ಣತೋ।** ಕಕ್ಖಳತ್ತಾದಿ**ಲಕ್ಖಣತೋ।**

ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತನ್ತಿ ಆಸನ್ನಭವಙ್ಗತ್ತಾತಿ ಕಾರಣಂ ವತ್ವಾ ಸೀಹಳಟ್ಠಕಥಾಸು ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಛಟ್ಠೇ, ಸತ್ತಮೇ ವಾ ಅಪ್ಪನಾಯ ಸತಿ ಮಗ್ಗವೀಥಿಯಂ ಫಲಸ್ಸ ಓಕಾಸೋ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ। ಇಧ ಹೋತೂತಿ ಚೇ? ನ, ಲೋಕಿಯಪ್ಪನಾಪಿ ಹಿ ಅಪ್ಪನಾವೀಥಿಮ್ಪಿ ಲೋಕುತ್ತರೇನ ಸಮಾನಗತಿಕಾವಾತಿ ಪಟಿಲದ್ಧಜ್ಝಾನೋಪಿ ಭಿಕ್ಖು ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರತ್ಥಾಯ ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ನಿಸೀದಿತುಕಾಮೋ ಚತುತ್ಥೇ, ಪಞ್ಚಮೇ ವಾ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ನಿಸೀದತಿ, ನ ಛಟ್ಠೇ, ಸತ್ತಮೇ ವಾ। ತತ್ಥ ಹಿ ಅಪ್ಪನಾ। ತತೋ ಪರಂ ಅಪ್ಪನಾಯ ಆಧಾರಭಾವಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ಆಸನ್ನಭವಙ್ಗತ್ತಾ ಚತುತ್ಥಂ, ಪಞ್ಚಮಂ ವಾ ಗಚ್ಛತಿ ಥಲೇ ಠಿತಘಟೋ ವಿಯ ಜವನಾನಮನ್ತರೇ ಠಿತತ್ತಾತಿ ಕಿರ ಆಚರಿಯೋ।

ಪುಥುತ್ತಾರಮ್ಮಣಾನಿ ಅನಾವಜ್ಜಿತ್ವಾ ಝಾನಙ್ಗಾನೇವ ಆವಜ್ಜನಂ **ಆವಜ್ಜನವಸೀ** ನಾಮ। ತತೋ ಪರಂ ಚತುನ್ನಂ, ಪಞ್ಚನ್ನಂ ವಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಚಿತ್ತಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಂ, ತಂ **ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಸೀ** ನಾಮ। ತೇನೇವ "ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಸೀ ಪನ ಆವಜ್ಜನವಸಿಯಾ ಏವ ವುತ್ತಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಮಾಪಜ್ಜನವಸೀ** ನಾಮ ಯತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಇಚ್ಛತಿ ತತ್ತಕಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನಂ, ತಂ ಪನ ಇಚ್ಛಿತಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತುಂ ಸಮತ್ಥತಾತಿ। "ಅಧಿಟ್ಠಾನವಸಿಯಾ ವುಟ್ಠಾನವಸಿನೋ ಅಯಂ ನಾನತ್ತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಾನುಭಾವೇನ ಜವನಂ ಜವತಿ, ವುಟ್ಠಾನಾನುಭಾವೇನ ಪನ ಅಧಿಪ್ಪೇತತೋ ಅಧಿಕಂ ಜವತೀ"ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ಅಪಿಚ ಪಥವೀಕಸಿಣಾದಿಆರಮ್ಮಣಂ ಆವಜ್ಜಿತ್ವಾ ಜವನಞ್ಚ

ಜವಿತ್ವಾ ಪುನ ಆವಜ್ಜಿತ್ವಾ ತತೋ ಪಞ್ಚಮಂ ಝಾನಂ ಚಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ಕಿರ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೋ। ಭಗವತೋ ಪನ ಆವಜ್ಜನಸಮನನ್ತರಮೇವ ಝಾನಂ ಹೋತೀತಿ ಸಬ್ಬಂ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ।

"ವತ್ಥುನ್ತಿ ಹದಯವತ್ಥುಂ। **ದ್ವಾರನ್ತಿ** ಚಕ್ಖಾದಿ। **ಆರಮ್ಮಣನ್ತಿ** ರೂಪಾದೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಯಥಾಪರಿಗ್ಗಹಿತರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ವಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಅಞ್ಞಥಾಪಿ ಪಸ್ಸತಿ। ಕಥಂ? "ಯಥಾಪರಿಗ್ಗಹಿತರೂಪವತ್ಥುದ್ವಾರಾರಮ್ಮಣಂ ವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾಪರಿಗ್ಗಹಿತರೂಪೇಸು ವತ್ಥುದ್ವಾರಾರಮ್ಮಣಾನಿ ಯಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ, ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಯಥಾಪರಿಗ್ಗಹಿತರೂಪವತ್ಥುದ್ವಾರಾರಮ್ಮಣಂ ತಮ್ಪಿ ಪಸ್ಸತಿ, ಏಕಸ್ಸ ವಾ ಆರಮ್ಮಣಸದ್ದಸ್ಸ ಲೋಪೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ ಚ ಮಮ ತಕ್ಕೋ ವಿಚಾರೇತ್ವಾವ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ತತೋ ಪರಂ ತೀಸು ಚತುಕ್ಕೇಸು ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಪದಾನಿ ಏಕಮೇಕಂ ಕತ್ವಾ ಗಣೇತಬ್ಬಂ। ಸಮಥೇನ **ಆರಮ್ಮಣತೋ** ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ **ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ** ಪೀತಿಪಟಿಸಂವೇದನಮೇತ್ಥ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। "ದುಕ್ಖಮೇತಂ ಞಾಣ"ನ್ತಿಆದೀಸು ಪನ "ಆರಮ್ಮಣತೋ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ"ತಿ ಯಂ ವುತ್ತಂ, ಇಧ ತತೋ ವುತ್ತನಯತೋ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಹಿ ಯೇನ ಮೋಹೇನ ತಂ ದುಕ್ಖಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ, ನ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ತಸ್ಸ ವಿಹತತ್ತಾ ವಾ ಏವಂ ಪವತ್ತೇ ಞಾಣೇ ಯಥಾರುಚಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತುಂ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಕಾಲೇ ಸಮತ್ಥಭಾವತೋ ವಾ ದುಕ್ಖಾದೀಸು ತೀಸು ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ ಞಾಣಂ ವುತ್ತಂ। ನಿರೋಧೇ ಆರಮ್ಮಣತೋ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಪೀತಿಪಟಿಸಂವೇದನಾ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ ನ ಸಮ್ಭವತಿ ಮೋಹಪ್ಪಹಾನಾಭಾವಾ, ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪಾಳಿವಿರೋಧತೋ ಚ। ತತ್ಥ **"ದೀಘಂ ಅಸ್ಸಾಸವಸೇನಾ"**ತಿಆದಿ ಆರಮ್ಮಣತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಂ। **ತಾಯ ಸತಿಯಾ ತೇನ ಞಾಣೇನ ಸಾ ಪೀತಿ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಾ ಹೋತಿ** ತದಾರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಪಟಿಸಂವಿದಿತತ್ತಾತಿ ಏತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **"ಆವಜ್ಜತೋ"**ತಿಆದಿ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ ಪೀತಿಪಟಿಸಂವೇದನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಂ। ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಜಾನತೋ, ಪಸ್ಸತೋ, ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ ಚ। ತದಧಿಮುತ್ತತಾವಸೇನ ಅಧಿಟ್ಠಹತೋ, ಅಧಿಮುಚ್ಚತೋ, ತಥಾ ವೀರಿಯಾದಿಂ ಸಮಾದಹತೋ ಖಣಿಕಸಮಾಧಿನಾ।

ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯನ್ತಿ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾಯ। **ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯನ್ತಿ** ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾಯ। ಸಬ್ಬಞ್ಹಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ, ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಞ್ಚ। ತತ್ರ ಚಾಯಂ ಪೀತೀತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯನ್ತಿಆದಿ** ಮಗ್ಗಕ್ಖಣಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹಾತಿ ವುತ್ತಂ। ಮಗ್ಗೇನ ಅಸಮ್ಮೋಹಸಙ್ಖಾತವಿಪಸ್ಸನಾಕಿಚ್ಚನಿಪ್ಫತ್ತಿತೋ ಮಗ್ಗೋಪಿ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾದಿಆರಮ್ಮಣಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಯ ವುತ್ತೋ। **ವಿಪಸ್ಸನಾಭೂಮಿದಸ್ಸನತ್ಥನ್ತಿ** ಸಮಥೇ ಕಾಯಿಕಸುಖಾಭಾವಾ ವುತ್ತಂ। **ದ್ವೀಸು ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರಪದೇಸೂತಿ** ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರಪಟಿಸಂವೇದೀ... ಪೇ॰... ಸಿಕ್ಖತಿ ಪಸ್ಸಮ್ಭಯಂ ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರಪಟಿಸಂವೇದೀ...ಪೇ॰... ಸಿಕ್ಖತೀತಿ ಏತೇಸು। ಮೋದನಾದಿ ಸಬ್ಬಂ ಪೀತಿವೇವಚನಂ। ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾದಿ ಕಿಲೇಸೇ, ತಮ್ಮೂಲಕೇ ಖನ್ಧಾಭಿಸಙ್ಖಾರೇ। **ಏವಂ ಭಾವಿತೋತಿ** ನ ಚತುಕ್ಕಪಞ್ಚಕಜ್ಝಾನನಿಬ್ಬತ್ತನೇನ ಭಾವಿತೋ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಕತ್ವಾ ಭಾವಿತೋ। ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಕಾಲೇಸುಪಿ ಪವತ್ತಅಸ್ಸಾಸಮುಖೇನೇವ ಸಬ್ಬಂ ದಸ್ಸಿತಂ ಉಪಾಯಕುಸಲೇನ ಭಗವತಾ।

೧೬೮. **ಕಸ್ಮಾ ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ** ಅಮ್ಹೇಹೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಪದಭಾಜನೀಯವಣ್ಣನಾ

೧೭೨. **ಉಸ್ಸುಕ್ಕವಚನನ್ತಿ** ಪಾಕಟಸದ್ದಸಞ್ಞಾ ಕಿರ, ಸಮಾನಕಪದನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಸುತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಯ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ವೋರೋಪೇತುಕಾಮಸ್ಸ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚಪದಂ ವೋರೋಪನಪದಸ್ಸ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಂ, ಸಞ್ಚೇತನಾ ಚ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪನಞ್ಚ ಏಕಸ್ಸೇವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ನ ಕೇವಲಂ ಚೇತಸಿಕಮತ್ತೇನೇವ ಹೋತಿ, ಪಯೋಗೋಪಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ ಏವಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಾನೀತಿ ಕಿರ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ**। "ಜಾನಿತ್ವಾ ಸಞ್ಜಾನಿತ್ವಾ ಚೇಚ್ಚ ಅಭಿವಿತರಿತ್ವಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ "ಜಾನನ್ತೋ...ಪೇ॰... ವೀತಿಕ್ಕಮೋ"ತಿ ವೋರೋಪನಮ್ಪಿ ದಸ್ಸಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ಆದರಂ ಅಕತ್ವಾ ಅತ್ಥೋ ದಸ್ಸಿತೋ। ವೀತಿಕ್ಕಮಸಙ್ಖಾತತ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಾ

ಹಿ ಪುರಿಮಚೇತನಾ ಅತ್ಥಸಾಧಿಕಾ ಹೋತಿ। **ಸಬ್ಬಸುಖುಮಅತ್ತಭಾವ**ನ್ತಿ ರೂಪಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಅರೂಪಂ। ಅತ್ತಸಙ್ಖಾತಾನಞ್ಹಿ ಅರೂಪಾನಂ **ಖನ್ಧವಿಭಙ್ಗೇ** (ವಿಭ॰ ೧ ಆದಯೋ) ವಿಯ ಇಧ ಓಳಾರಿಕಸುಖುಮತಾ ಅನಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಯೇಭುಯ್ಯವಚನಂ, ಓಪಪಾತಿಕಮನುಸ್ಸೇಪಿ ಪಾರಾಜಿಕಮೇವ, ಅರೂಪಕಾಯೇ ಉಪಕ್ಕಮಾಭಾವಾ ತಗ್ಗಹಣಂ ಕಸ್ಮಾತಿ ಚೇ? ಅರೂಪಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸದ್ಧಿಂ ತಸ್ಸೇವ ರೂಪಕಾಯಸ್ಸ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಸಮ್ಭವತೋ। ತೇನ ಸಜೀವಕೋವ ಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹೋಪಿ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಏತ್ಥ **ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಮನುಸ್ಸಮಾತುಯಾ ವಾ ತಿರಚ್ಛಾನಮಾತುಯಾ ವಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಪರಿವಾರೇ** (ಪರಿ॰ ೪೮೦) –

> “ಇತ್ಥಿಂ ಹನೇ ಚ ಮಾತರಂ, ಪುರಿಸಞ್ಚ ಪಿತರಂ ಹನೇ।
> ಮಾತರಂ ಪಿತರಂ ಹನ್ತ್ವಾ, ನ ತೇನಾನನ್ತರಂ ಫುಸೇ।
> ಪಞ್ಹಾ ಮೇಸಾ ಕುಸಲೇಹಿ ಚಿನ್ತಿತಾ”ತಿ॥

ಪಠಮನ್ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಚಿತ್ತಮೇವ। ಏಕಭವಪರಿಯಾಪನ್ನಾಯ ಹಿ ಚಿತ್ತಸನ್ತತಿಯಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಚಿತ್ತಂ ಪಠಮಚಿತ್ತಂ ನಾಮ। ಚುತಿಚಿತ್ತಂ ಪಚ್ಛಿಮಂ ನಾಮ। ಅಞ್ಞಥಾ ಅನಮತಗ್ಗೇ ಸಂಸಾರೇ ಪಠಮಚಿತ್ತಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ ವಿನಾ ಅನನ್ತರಸಮನನ್ತರನತ್ಥಿವಿಗತಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಚಿತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವತೋ। ಭಾವೇ ವಾ ನವಸತ್ತಪಾತುಭಾವದೋಸಪ್ಪಸಙ್ಗೋ। **ಅಯಂ ಸಬ್ಬಪಠಮೋ ಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹೋತಿ** ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಇಮಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ತಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಸನ್ತತಿಯಾ ಯಾವ ಮರಣಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹೇಸು ಅಪರಿಮಾಣೇಸು “ಸಬ್ಬಪಠಮೋ”ತಿ ದಿಸ್ಸತಿ। ಯದಾ ಪನ ಯೋ ಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹೋ ಪುಬ್ಬಾಪರಿಯವಸೇನ ಸನ್ತತಿಪ್ಪತ್ತೋ ಹೋತಿ, ತದಾ ತಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ। ಸನ್ತತಿಂ ವಿಕೋಪೇನ್ತೋ ಹಿ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇತಿ ನಾಮ। ಏತ್ಥ ಚ ನಾನತ್ತನಯೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತೇ ಸತಿ “ಸಬ್ಬಪಠಮೋ”ತಿ ವಚನಂ ಯುಜ್ಜತಿ, ನ ಪನ ಏಕತ್ತನಯೇ ಸನ್ತತಿಯಾ ಏಕತ್ತಾ। ಏಕತ್ತನಯೋ ಚ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋ “ಸನ್ತತಿಂ ವಿಕೋಪೇತೀ”ತಿ ವಚನತೋ, ತಸ್ಮಾ “ಸಬ್ಬಪಠಮೋ”ತಿ ವಚನಂ ನ ಯುಜ್ಜತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಸನ್ತತಿಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಬಹುತ್ತಾ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸನ್ತತಿ ನಾಮ ಅನೇಕೇಸಂ ಪುಬ್ಬಾಪರಿಯುಪ್ಪತ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ “ಅಯಂ ಸಬ್ಬಪಠಮೋ”ತಿ ವುತ್ತೋ, ಏವಮೇತ್ಥ ದ್ವೇಪಿ ನಯಾ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಅಞ್ಞಥಾ “ಸನ್ತತಿಂ ವಿಕೋಪೇತೀ”ತಿ ಇದಂ ವಚನಂ ನ ಸಿಜ್ಝತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಏತ್ಥ “ಸನ್ತತಿಂ ವಿಕೋಪೇತೀ”ತಿ ವಚನತೋ ಸನ್ತತಿಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ನ ಅದ್ಧಾಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ, ತಥಾಪಿ ಯಸ್ಮಾ ಸನ್ತತಿಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ವಿಕೋಪಿತೇ ಅದ್ಧಾಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ವಿಕೋಪಿತಮೇವ ಹೋತಿ, ಅದ್ಧಾಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಪನ ವಿಕೋಪಿತೇ ಸನ್ತತಿಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ವಿಕೋಪಿತಂ ಹೋತೀತಿ ಏತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ತದುಭಯಮ್ಪಿ ವೋರೋಪೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ, ತಸ್ಮಾ ತದೇವ ಸನ್ಧಾಯ ‘ಸನ್ತತಿಂ ವಿಕೋಪೇತೀ’ತಿ ಇದಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಆಹ। “ಸನ್ತತಿಂ ವಿಕೋಪೇತೀ”ತಿ ವಚನತೋ ಪಕತಿಯಾ ಆಯುಪರಿಯನ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಮರಣಕಸತ್ತೇ ವೀತಿಕ್ಕಮೇ ಸತಿ ಅನಾಪತ್ತಿ ವೀತಿಕ್ಕಮಪಚ್ಚಯಾ ಸನ್ತತಿಯಾ ಅಕೋಪಿತತ್ತಾ। ವೀತಿಕ್ಕಮಪಚ್ಚಯಾ ಚೇ ಆಯುಪರಿಯನ್ತಂ ಅಪ್ಪತ್ವಾ ಅನ್ತರಾವ ಮರಣಕಸತ್ತೇ ವೀತಿಕ್ಕಮಪಚ್ಚಯಾ ಆಪತ್ತಿ, ಕಮ್ಮಬದ್ಧೋ ಚಾತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ। “ಮರಣವಣ್ಣಂ ವಾ ಸಂವಣ್ಣೇಯ್ಯ, ಮರಣಾಯ ವಾ ಸಮಾದಪೇಯ್ಯ, ಅಯಮ್ಪಿ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ ಅಸಂವಾಸೋ”ತಿ ವಚನತೋ ವಾ ಚೇತನಾಕ್ಖಣೇ ಏವ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿ ಏಕನ್ತಾಕುಸಲತ್ತಾ, ದುಕ್ಖವೇದನತ್ತಾ, ಕಾಯಕಮ್ಮತ್ತಾ, ವಚೀಕಮ್ಮತ್ತಾ, ಕಿರಿಯತ್ತಾ ಚಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸತ್ತಟ್ಠಜವನವಾರಮತ್ತನ್ತಿ ಸಭಾಗಾರಮ್ಮಣವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ತೇನೇವ “**ಸಭಾಗಸನ್ತತಿವಸೇನಾ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ । ಅತ್ತನೋ ಪಟಿಪಕ್ಖೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಸಮನನ್ತರಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಂ ಹೋನ್ತಂ ಯಥಾ ಪುರೇ ವಿಯ ಅಹುತ್ವಾ ದುಬ್ಬಲಸ್ಸ। **ತ**ನ್ತಿ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯವಿಕೋಪನಂ।

ಈತಿನ್ತಿ ಸತ್ತವಿಧವಿಚ್ಛಿಕಾದೀನಿ ಯುದ್ಧೇ ಡಂಸಿತ್ವಾ ಮಾರಣತ್ಥಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಿ। **ಪಜ್ಜರಕ**ನ್ತಿ ಸರೀರಡಾಹಂ। **ಸೂಚಿಕ**ನ್ತಿ ಸೂಲಂ। **ವಿಸೂಚಿಕ**ನ್ತಿ ಸುಕ್ಖಮಾತಿಸಾರಂವಸಯಂ। **ಪಕ್ಖನ್ದಿಯ**ನ್ತಿ ರತ್ತಾತಿಸಾರಂ। ದ್ವತ್ತಿಬ್ಯಾಮಸತಪ್ಪಮಾಣೇ ಮಹಾಕಾಯೇ ನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ

ಠಿತನಾಗುದ್ಧರಣಂ, ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಓಲೋಕಿತೇ ಪರೇಸಂ ಕಾಯೇ ವಿಸಮರಣಂ ವಾ ಡಾಹುಪ್ಪಾದನಂ ವಾ ಪಯೋಗೋ ನಾಮ।

ಕೇಚೀತಿ ಮಹಾಸಙ್ಘಿಕಾ। ಅಯಂ ಇತ್ಥೀ। **ಕುಲುಮ್ಬಸ್ಸಾ**ತಿ ಗಬ್ಭಸ್ಸ। ಕಥಂ ಸಾ ಇತರಸ್ಸಾತಿ ಚೇ? ತಸ್ಸ ದುಟ್ಠೇನ ಮನಸಾನುಪಕ್ಖಿತೇ ಸೋ ಚ ಗಬ್ಭೋ ಸಾ ಚ ಇದ್ಧೀತಿ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಸಹೇವ ನಸ್ಸತಿ, ಘಟಗ್ಗೀನಂ ಭೇದನಿಬ್ಬಾಯನಂ ವಿಯ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಹೋತಿ। "ತೇಸಂ ಸುತ್ತನ್ತಿಕೇಸು ಓಚರಿಯಮಾನಂ ನ ಸಮೇತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ, "ತೇಸಂ ಮತಂ ಗಹೇತ್ವಾ 'ಥಾವರೀನಮ್ಪಿ ಅಯಂ ಯುಜ್ಜತೀ'ತಿ ವುತ್ತೇ ತಿಕವಸೇನ ಪಟಿಸೇಧಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಪರೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಾಹತ್ಥಿಕನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪಯೋಗೇಸು ಸನ್ನಿಟ್ಠಾಪಕಚೇತನಾಯ ಸತ್ತಮಾಯ ಸಹುಪ್ಪನ್ನಕಾಯವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಸಾಹತ್ಥಿಕತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಆಣತ್ತಿಕೇ ಪನ ಸತ್ತಹಿಪಿ ಚೇತನಾಹಿ ಸಹ ವಚೀವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಮ್ಭವತೋ ಸತ್ತಸತ್ತ ಸದ್ದಾ ಏಕತೋ ಹುತ್ವಾ ಏಕೇಕಕ್ಖರಭಾವಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಯತ್ತಕೇಹಿ ಅಕ್ಖರೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಿ, ತದವಸಾನಕ್ಖರಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾಯ ಸತ್ತಮಚೇತನಾಯ ಸಹಜಾತವಚೀವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಆಣತ್ತಿಕತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತಥಾ ವಿಜ್ಜಾಮಯಪಯೋಗೇ। ಕಾಯೇನಾಣತ್ತಿಯಂ ಪನ ಸಾಹತ್ಥಿಕೇ ವುತ್ತನಯೋವ। ಥಾವರಪಯೋಗೇ ಯಾವತಾ ಪರಸ್ಸ ಮರಣಂ ಹೋತಿ, ತಾವತಾ ಕಮ್ಮಬದ್ಧೋ, ಆಪತ್ತಿ ಚ। ತತೋ ಪರಂ ಅತಿಸಞ್ಚರಣೇ ಕಮ್ಮಬದ್ಧಾತಿಬಹುತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ಸತಿ ಪರಂ ಮರಣೇ। ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿ ಪನೇತ್ಥ ಏಕಾ। ಅತ್ಥಸಾಧಕಚೇತನಾ ಯಸ್ಮಾ ಏತ್ಥ ಚ ದುತಿಯಪಾರಾಜಿಕೇ ಚ ಲಬ್ಭತಿ, ನ ಅಞ್ಞತ್ಥ, ತಸ್ಮಾ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಸಾಧಾರಣಾ ಇಮಾ ಗಾಥಾಯೋ -

"ಭೂತಧಮ್ಮನಿಯಾಮಾ ಯೇ, ತೇ ಧಮ್ಮಾ ನಿಯತಾ ಮತಾ।
ಭಾವಿಧಮ್ಮನಿಯಾಮಾ ಯೇ, ತೇವ ಅನಿಯತಾ ಇಧ॥

"ಭೂತಧಮ್ಮನಿಯಾಮಾನಂ, ಠಿತಾವ ಸಾ ಪಚ್ಚಯಟ್ಠಿತಿ।
ಭಾವಿಧಮ್ಮನಿಯಾಮಾನಂ, ಸಾಪೇಕ್ಖಾ ಪಚ್ಚಯಟ್ಠಿತಿ॥

"ತೇನಞ್ಞಾ ಹೇತುಯಾ ಅತ್ಥಿ, ಸಾಪಿ ಧಮ್ಮನಿಯಾಮತಾ।
ತಸ್ಸಾ ಫಲಂ ಅನಿಯತಂ, ಫಲಾಪೇಕ್ಖಾ ನಿಯಾಮತಾ॥

"ಏವಞ್ಹಿ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ, ಠಿತಾ ಧಮ್ಮನಿಯಾಮತಾ।
ಲದ್ಧಧಮ್ಮನಿಯಾಮಾ ಯಾ, ಸಾತ್ಥಸಾಧಕಚೇತನಾ॥

"ಚೇತನಾಸಿದ್ಧಿತೋ ಪುಬ್ಬೇ, ಪಚ್ಛಾ ತಸ್ಸಾತ್ಥಸಿದ್ಧಿತೋ।
ಅವಿಸೇಸೇನ ಸಬ್ಬಾಪಿ, ಛಬ್ಬಿಧಾ ಅತ್ಥಸಾಧಿಕಾ॥

"ಆಣತ್ತಿಯಂ ಯತೋ ಸಕ್ಕಾ, ವಿಭಾವೇತುಂ ವಿಭಾಗತೋ।
ತಸ್ಮಾ ಆಣತ್ತಿಯಂಯೇವ, ವುತ್ತಾ ಸಾ ಅತ್ಥಸಾಧಿಕಾ॥

"ಮಿಚ್ಛತ್ತೇ ವಾಪಿ ಸಮ್ಮತ್ತೇ, ನಿಯತಾನಿಯತಾ ಮತಾ।
ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ನ ಸಬ್ಭತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಸಾ ನಿಯತಾ ಸಿಯಾ॥

"ಯಾ ಥೇಯ್ಯಚೇತನಾ ಸಬ್ಬಾ, ಸಹತ್ಥಾಣತ್ತಿಕಾಪಿ ವಾ।
ಅಭಿಧಮ್ಮನಯೇನಾಯಂ, ಏಕನ್ತನಿಯತಾ ಸಿಯಾ॥

"ಪಾಣಾತಿಪಾತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ, ಸಹತ್ಥಾಣತ್ತಿಕಾದಿಕಾ।

ಅಭಿಧಮ್ಮವಸೇನೇಸಾ, ಪಚ್ಚೇಕಂ ತಂ ದುಕಂ ಭಜೇ॥

“ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯುಪಚ್ಛೇದೋ, ಚೇತನಾ ಚೇತಿ ತಂ ದ್ವಯಂ।
ನ ಸಾಹತ್ಥಿಕಕಮ್ಮೇನ, ಪಗೇವಾಣತ್ತಿಕಾಸಮಂ॥

“ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯುಪಚ್ಛೇದೋ, ಚೇತನಾ ಚೇತಿ ತಂ ದ್ವಯಂ।
ನ ಸಾಹತ್ಥಿಕಕಮ್ಮೇನ, ಪಗೇವಾಣತ್ತಿಕಾಸಮಂ॥

“ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯುಪಚ್ಛೇದಕ್ಖಣೇ ವಧಕಚೇತನಾ।
ಚಿರಾರಿತಾತಿ ಕೋ ಧಮ್ಮೋ, ನಿಯಾಮೇತಿ ಆಪತ್ತಿಕಂ॥

“ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯುಪಚ್ಛೇದಕ್ಖಣೇ ಚೇ ವಧಕೋ ಸಿಯಾ।
ಮತೋ ಸುತ್ತೋ ಪಬುದ್ಧೋ ವಾ, ಕುಸಲೋ ವಧಕೋ ಸಿಯಾ॥

“ಕುಸಲತ್ತಿಕಭೇದೋ ಚ, ವೇದನಾತ್ತಿಕಭೇದೋಪಿ।
ಸಿಯಾ ತಥಾ ಗತೋ ಸಿದ್ಧೋ, ಸಹತ್ಥಾ ವಧಕಚೇತನಾ”ತಿ॥

ಯಾನಿ ಪನ ಬೀಜಉತುಕಮ್ಮಧಮ್ಮಚಿತ್ತನಿಯಾಮಾನಿ ಪಞ್ಚ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಆನೇತ್ವಾ ನಿದಸ್ಸಿತಾನಿ, ತೇಸು ಅಯಮತ್ಥಸಾಧಕಚೇತನಾ ಯೋಗಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಮಞ್ಞೇ “ಅಯಂ ಅತ್ಥಸಾಧಕಚೇತನಾನಿಯಮೋ ನತ್ಥೀ”ತಿ ಚೇತನಾನಂ ಮಿಚ್ಛತ್ತಸಮ್ಮತ್ತನಿಯತಾನಮ್ಪಿ ನತ್ಥಿಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ಭಜಾಪಿಯಮಾನಾ ಯೇನ, ತೇನ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಕಮ್ಮಚಿತ್ತನಿಯಾಮೇ ಭಜನ್ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಜೀವಿತೇ ಆದೀನವೋ ಮರಣವಣ್ಣದಸ್ಸನೇ ನ ವಿಭತ್ತೋವ, ಇಧ ಪನ ಸಙ್ಕಪ್ಪಪದೇ ಅತ್ಥತೋ “ಮರಣಸಞ್ಞೀ ಮರಣಚೇತನೋ ಮರಣಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ”ತಿ ಏವಂ ಅವಿಭೂತತ್ತಾ ವಿಭತ್ತೋ, ಅಪಾಕಟತ್ತಾ, ಅನೋಳಾರಿಕತ್ತಾ ವಾ ಅವಿಭಾಗಾ ಕಾರಿತಾ ವಾ। **ನಯಿದಂ ವಿತಕ್ಕಸ್ಸ ನಾಮ**ನ್ತಿ ನ ವಿತಕ್ಕಸ್ಸೇವ ನಾಮಂ, ಕಿನ್ತು ಸಞ್ಞಾಚೇತನಾನಮ್ಪಿ ನಾಮನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯ**ಮ್ಪಿ ಏವಮೇವ ವುತ್ತಂ।

೧೭೪. **ಕಾಯತೋ**ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ “ಸತ್ತಿಇಸೂ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ವಚನಸಿಲಿಟ್ಠತ್ಥಂ **“ಉಸುಸತ್ತಿಆದಿನಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅನುದ್ದೇಸಿಕೇ** ಕಮ್ಮಸ್ಸಾರಮ್ಮಣಂ ಸೋ ವಾ ಹೋತಿ, ಅಞ್ಞೋ ವಾ। **ಉಭಯೇಹೀ**ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಠಮಪ್ಪಹಾರೋ ನ ಸಯಮೇವ ಸಕ್ಕೋತಿ, ದುತಿಯಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಪನ ಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಜೀವಿತವಿನಾಸನಹೇತು ಅಹೋಸಿ, ತದತ್ಥಮೇವ ಹಿ ವಧಕೇನ ಸೋ ದಿನ್ನೋ, ದುತಿಯೋ ಪನ ಅಞ್ಞೇನ ಚಿತ್ತೇನ ದಿನ್ನೋ, ತೇನ ಸುಟ್ಠು ವುತ್ತಂ **“ಪಠಮಪ್ಪಹಾರೇನೇವಾ”**ತಿ, “ಚೇತನಾ ನಾಮ ದಾರುಣಾತಿ ಗರುಂ ವತ್ಥುಂ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತಪುಬ್ಬಭಾಗಚೇತನಾ ಪಕತಿಸಭಾವವಧಕಚೇತನಾ, ನೋ ದಾರುಣಾ ಹೋತೀ”ತಿ ಆಚರಿಯೇನ ಲಿಖಿತಂ। “ಪುಬ್ಬಭಾಗಚೇತನಾ ಪರಿವಾರಾ, ವಧಕಚೇತನಾವ ದಾರುಣಾ ಹೋತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಯಥಾಧಿಪ್ಪಾಯ**ನ್ತಿ ಉಭೋಪಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ, ಸಾಹತ್ಥಿಕೋಪಿ ಸಙ್ಕೇತತ್ತಾ ನ ಮುಚ್ಚತಿ ಕಿರ।

ಕಿರಿಯಾವಿಸೇಸೋ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಅನಾಗತೋ। “ಏವಂ ವಿಜ್ಝ, ಏವಂ ಪಹರ, ಏವಂ ಘಾತೇಹೀ’ತಿ ಪಾಳಿಯಾ ಸಮೇತೀತಿ ಆಚರಿಯೇನ ಗಹಿತೋ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಪುರತೋ ಪಹರಿತ್ವಾ**ತಿಆದಿ ವತ್ಥುವಿಸಙ್ಕೇತಮೇವ ಕಿರ। **ಏತಂ ಗಾಮೇ ಠಿತ**ನ್ತಿ ಪುಗ್ಗಲೋವ ನಿಯಮಿತೋ। **ಯೋ ಪನ ಲಿಙ್ಗವಸೇನ “ದೀಘಂ…ಪೇ… ಮಾರೇಹೀ”ತಿ ಆಣಾಪೇತಿ ಅನಿಯಮೇತ್ವಾ**। ಯದಿ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ವದತಿ, “ಏತಂ ದೀಘ”ನ್ತಿ ವದೇಯ್ಯಾತಿ ಅಪರೇ। ಆಚರಿಯಾ ಪನ “ದೀಘನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ನಿಯಮಿತಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಅನಿಯಮೇತ್ವಾ ವದತಿ, ನ ಪನ ಆಣಾಪಕೋ ದೀಘಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಮಾರೇಹೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ”ತಿ ವದನ್ತಿ ಕಿರ। “ಅತ್ಥೋ ಪನ ಚಿತ್ತೇನ ಏಕಂ ಸನ್ಧಾಯಪಿ

ಅನಿಯಮೇತ್ವಾ ಆಣಾಪೇತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **"ಇತರೋ ಅಞ್ಞಂ ತಾದಿಸಂ ಮಾರೇತಿ, ಆಣಾಪಕೋ ಮುಚ್ಚತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ ಯಥಾಧಿಪ್ಪಾಯಂ ನ ಗತತ್ತಾ। "ಏವಂ ದೀಘಾದಿವಸೇನಾಪಿ ಚಿತ್ತೇನ ಅನಿಯಮಿತಸ್ಸೇವಾತಿ ಯುತ್ತಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಲಿಖಿತಂ, ಸುಟ್ಠು ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, **ಓಕಾಸಸ್ಸ ನಿಯಮಿತತ್ತಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಓಕಾಸನಿಯಮಂ ಕತ್ವಾ ನಿದ್ದಿಸನ್ತೋ ತಸ್ಮಿಂ ಓಕಾಸೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ಮಾರೇತುಕಾಮೋವ ಹೋತಿ, ಸಯಂ ಪನ ತದಾ ತತ್ಥ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಓಕಾಸೇನ ಸಹ ಅತ್ತನೋ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ನ ಹೋತಿ, ತೇನ ಅತ್ತನಾ ಮಾರಾಪಿತೋ ಪರೋ ಏವ ಮಾರಾಪಿತೋ। ಕಥಂ? ಸಯಂ ರಸ್ಸೋ ಚ ತನುಕೋ ಚ ಹುತ್ವಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಅತ್ತಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ ಆಣತ್ತಿಕ್ಖಣೇ "ದೀಘಂ ರಸ್ಸಂ ಥೂಲಂ ಬಲವನ್ತಂ ಮಾರೇಹೀ"ತಿ ಆಣಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಅತ್ತನಿ ತಸ್ಸಾಕಾರಸ್ಸ ನತ್ಥಿತಾಯ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತತಿ, ತೇನ ಮೂಲಟ್ಠಸ್ಸ ಕಮ್ಮಬದ್ಧೋ। ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ದೂತಪರಮ್ಪರಾನಿದ್ದೇಸೇ ಆಣಾಪೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ। ಇತರಸ್ಸ ಆರೋಚೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾತಿ ಆಚರಿಯನ್ತೇವಾಸೀನಂ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಆರೋಚನೇ, ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನೇ ದುಕ್ಕಟಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ನ ವಧಕೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ। ತಂ ಪನ ಓಕಾಸಾಭಾವತೋ ನ ವುತ್ತಂ। ಮೂಲಟ್ಠೇನ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಾಪತ್ತಿಯಾ ಹಿ ತಸ್ಸ ಓಕಾಸೋ ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ, ತೇನಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ ಓಕಾಸೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ ವುತ್ತಂ। ವಧಕೋ ಚೇ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಮೂಲಟ್ಠೋ ಆಚರಿಯೋ ಪುಬ್ಬೇ ಆಪನ್ನದುಕ್ಕಟೇನ ಸಹ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಮ್ಪಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಕಸ್ಮಾ? **ಮಹಾಜನೋ ಹಿ ತೇನ ಪಾಪೇ ನಿಯೋಜಿತೋತಿ**। ಇದಂ ಪನ ದುಕ್ಕಟಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ ವಧಕೋ ಚೇ ತಮತ್ಥಂ ನ ಸಾವೇತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಯದಿ ಸಾವೇತಿ, ಪಾರಾಜಿಕಮೇವಾಪಜ್ಜತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಅತ್ಥಸಾಧಕಚೇತನಾಯ ಅಭಾವಾ। **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ "ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹತಿ, ತಂ ದುಕ್ಕಟಂ ಹೋತಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಸ್ಮಾ ಪಾಳೇ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ವಧಕೋ ಪನ 'ಸಾಧು ಕರೋಮೀ'ತಿ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ತಂ ನ ಕರೋತಿ। ಏವಞ್ಹಿ ನಿಯಮೇ 'ಮೂಲಟ್ಠಸ್ಸ ಕಿಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಕಿಮಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತೀ'ತಿ ಸಞ್ಜಾತಕಙ್ಖಾನಂ ತದತ್ಥದೀಪನತ್ಥಂ 'ಮೂಲಟ್ಠಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸಾ'"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ವಧಕೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ, ಮೂಲಟ್ಠಸ್ಸ ಚ ಆಪತ್ತಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ ನ ಸಿಲಿಸ್ಸತಿ, ಮೂಲಟ್ಠೇನ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಾಪತ್ತಿದಸ್ಸನಾಧಿಕಾರತ್ತಾ ವಧಕೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾತಿ ವುತ್ತಂ।

ವಿಸಕ್ಕಿಯದೂತಪದನಿದ್ದೇಸೇ "ವತ್ತುಕಾಮತಾಯ ಚ ಕಿಚ್ಚೇನೇತ್ಥ ವತ್ವಾ ಪಯೋಜನಂ ನತ್ಥೀತಿ ಭಗವತಾ ನ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಂ ಪನ **"ಮೂಲಟ್ಠಸ್ಸೇವ ದುಕ್ಕಟ"**ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಂ ವಿಚಾರಣಾ - ಆಚರಿಯೇನ ಆಣತ್ತೇನ ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತೇನ ತದತ್ಥೇ ಸಙ್ಘರಕ್ಖಿತಸ್ಸೇವ ಆರೋಚಿತೇ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಯೋ "ಸಾಧೂ"ತಿ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಥ ಖೋ ಆಚರಿಯಸ್ಸೇವೇತಂ ದುಕ್ಕಟಂ ವಿಸಙ್ಕೇತತ್ತಾ, ನ ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತಸ್ಸ, ಕಸ್ಮಾ? ಅತ್ಥಸಾಧಕಚೇತನಾಯ ಆಪನ್ನತ್ತಾ। ತೇನೇವ "ಆಣಾಪಕಸ್ಸ ಚ ವಧಕಸ್ಸ ಚ ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸಾ"ತಿ **ಪಾಳಿಯಂ** ವುತ್ತಂ, ತಂ ಪನ ಮೂಲಟ್ಠೇನ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬದುಕ್ಕಟಂ "ಮೂಲಟ್ಠಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋಕಾಸತ್ತಾ ನ ವುತ್ತಂ।

ಅವಿಸಙ್ಕೇತೇ "ಮೂಲಟ್ಠಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ವಿಸಙ್ಕೇತೇ ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾತಿ ಸಿದ್ಧನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। "ವಧಕೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ ಇದಂ ಪನ ದುಕ್ಕಟಂ ವಧಕಸ್ಸೇವ। ಸೋ ಹಿ ಪಠಮಂ ಆಣಾಪಕಂ ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತಂ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಸಯಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇತ್ವಾ ಆಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ **ಪಾಳಿಯಂ** "ಸೋ ತಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇತಿ, ಆಣಾಪಕಸ್ಸ ಚ ವಧಕಸ್ಸ ಚ ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸಾ"ತಿ ನ ವುತ್ತಂ, ತಥಾಪಿ ತಂ ಅತ್ಥತೋ ವುತ್ತಮೇವ, "ಯತೋ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಪಞ್ಞತ್ತ"ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ ಚ ತಂ ನ ವುತ್ತಂ। "ಸೋ ತಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸಾ"ತಿ ಹಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಪುಬ್ಬೇ ಆಚರಿಯನ್ತೇವಾಸಿಕಾನಂ ವುತ್ತದುಕ್ಕಟಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಾಪತ್ತಿಯೋ ಪಠಮಮೇವ ಅನಾಪನ್ನಾ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಯಾ ಆಪನ್ನತ್ತಾ। ತಥಾಪಿ ವಧಕಸ್ಸ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಯಾ ತೇಸಂ ಪಾರಾಜಿಕಭಾವೋ ಪಾಕಟೋ ಜಾತೋತಿ ಕತ್ವಾ "ಆಪತ್ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸಾ"ತಿ ಏಕತೋ ವುತ್ತಂ, ನ ತಥಾ "ಆಣಾಪಕಸ್ಸ, ವಧಕಸ್ಸ ಚ ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸಾ"ತಿ ಏತ್ಥ। ಕಸ್ಮಾ? ವಧಕಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತಿಯಾ ಆಪನ್ನತ್ತಾ। ಸೋ ಹಿ ಪಠಮಂ ದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ

ಪಾರಾಜಿಕಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಯದಿ ಪನ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾ ಕೇವಲಂ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಗರುಕತಾಯ ಸಾಸನಂ ಆರೋಚೇನ್ತಿ ಸಯಂ ಅಮರಣಾಧಿಪ್ಪಾಯಾ ಸಮಾನಾ ಪಾರಾಜಿಕೇನ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಅಕಪ್ಪಿಯಸಾಸನಹರಣಪಚ್ಚಯಾ ದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತಿ ಹೋತಿ ಏವ, ಇಮಸ್ಸತ್ಥಸ್ಸ ಸಾಧನತ್ಥಂ **ಧಮ್ಮಪದವತ್ಥೂಹಿ** ಮಿಗಲುದ್ದಕಸ್ಸ ಭರಿಯಾಯ ಸೋತಾಪನ್ನಾಯ ಧನುಉಸುಸೂಲಾದಿದಾನಂ ನಿದಸ್ಸನಂ ವದನ್ತಿ ಏಕೇ। ತಂ **ತಿತ್ತಿರಜಾತಕೇನ** (ಜಾ॰ ೧.೪.೭೩ ಆದಯೋ) ಸಮೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸುತ್ತಞ್ಚ ಅಟ್ಠಕಥಞ್ಚ ಅನುಲೋಮೇತೀತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ। ಇಧ ಪನ ದೂತಪರಮ್ಪರಾಯ ಚ ''ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ಪಾವದ, ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಂ ಪಾವದತೂ''ತಿ ಏತ್ಥ ಅವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ವಾಚಾಯ ವಾ ಆರೋಚೇತು, ಹತ್ಥಮುದ್ದಾಯ ವಾ, ಪಣ್ಣೇನ ವಾ, ದೂತೇನ ವಾ ಆರೋಚೇತು, ವಿಸಙ್ಕೇತೋ ನತ್ಥಿ। ಸಚೇ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ಮೂಲಟ್ಠೋ, ಅನ್ತರಾದೂತೋ ವಾ ವದತಿ, ತದತಿಕ್ಕಮೇ ವಿಸಙ್ಕೇತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಇದಾನಿ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅಧಿಕಾರದ್ವಯೇ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತನಯೋ ವುಚ್ಚತಿ - ''ವಧಕೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ''ತಿ ವಧಕಸ್ಸೇವ ಆಪತ್ತಿ, ನ ಆಣಾಪಕಸ್ಸ ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತಸ್ಸ। ಯದಿ ಪನ ಸೋ ವಜ್ಝಮರಣಾಮರಣೇಸು ಅವಸ್ಸಮಞ್ಞತರಂ ಕರೋತಿ, ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತಸ್ಸಾಣತ್ತಿಕ್ಖಣೇ ಏವ ಪಾರಾಜಿಕದುಕ್ಕಟೇಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಸಿಯಾ। ''ಇತಿ ಚಿತ್ತಮನೋ''ತಿ ಅಧಿಕಾರತೋ ''ಚಿತ್ತಸಙ್ಕಪ್ಪೋ''ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಇತಿ-ಸದ್ದೋ ವಿಯ ''ವಧಕೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಮೂಲಟ್ಠಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸಾ''ತಿ ಅಧಿಕಾರತೋ ''ಮೂಲಟ್ಠಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ''ತಿ ವುತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಸರೂಪೇನ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ತತೋ ಚುತ್ತರಿ ನಯದಾನತ್ಥಂ। ''ಮೂಲಟ್ಠಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ''ತಿ ಹಿ ವುತ್ತೇ ಮೂಲಟ್ಠಸ್ಸೇವ ವಸೇನ ನಿಯಮಿತತ್ತಾ ''ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ ಹೋತೀ''ತಿ ನ ಞಾಯತಿ। ''ವಧಕೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ''ತಿ ಹಿ ಅನಿಯಮೇತ್ವಾ ವುತ್ತೇ ಸಕ್ಕಾ ಉಭಯೇಸಂ ವಸೇನ ದುಕ್ಕಟೇ ಯೋಜೇತುಂ। ತಸ್ಮಾ ಏವ ಹಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯೇಹಿ ಅಧಿಕಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ **''ಸಙ್ಘರಕ್ಖಿತೇನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತೇ ಮೂಲಟ್ಠಸ್ಸೇವ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬ''**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ನೇವ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ನ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ಕೇವಲನ್ತು ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತಸ್ಸ ಅನಿಯಮಿತತ್ತಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ತಸ್ಸ ಪನ ಪಾರಾಜಿಕದುಕ್ಕಟೇಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ದೀಪಿತೋ, ತಸ್ಮಾ ತಮ್ಪಿ ಸುವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಉಭಯೇಸಂ ವಸೇನ ಯೋಜೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ, ತಸ್ಮಾ ಆಚರಿಯೇಹಿ ''ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸೇವೇತಂ ದುಕ್ಕಟ''ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಮೂಲಟ್ಠೋ ನೇವ ಅನುಞ್ಞಾತೋ ''ಮೂಲಟ್ಠಸ್ಸಾ''ತಿ ವಚನಾಭಾವತೋ, ನ ಚ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ''ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ''ತಿ **ಪಾಳಿಯಾ** ಅಭಾವತೋ, ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನಪಚ್ಚಯಾ ವಧಕಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ ಸಿಯಾತಿ ನಯಂ ದಾತುಂ ''ಮೂಲಟ್ಠಸ್ಸಾ''ತಿ **ಪಾಳಿಯಂ** ಅವುತ್ತತ್ತಾ ''ತಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸೇವೇತಂ ದುಕ್ಕಟ''ನ್ತಿ ಯಂ ವುತ್ತಂ, ತಮ್ಪಿ ಸುವುತ್ತಂ। ತತ್ರ ಹಿ ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತಸ್ಸ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ವುತ್ತನಯೇನ ಪನ ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ಅನಿಯತಾತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಅನುತ್ತಾನಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನಪಚ್ಚಯಾ ವಧಕಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ ಅವತ್ವಾ ಮೂಲಟ್ಠಸ್ಸೇವ ವಸೇನ ದುಕ್ಕಟಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ಅನಿಟ್ಠನಿವಾರಣತ್ಥಂ। ''ಸಙ್ಘರಕ್ಖಿತೇನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತೇ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನಪಚ್ಚಯಾ ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟ''ನ್ತಿ ಹಿ ವುತ್ತೇ ಅನನ್ತರನಯೇನ ಸರೂಪೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ಇಧಾಪಿ ಮೂಲಟ್ಠಸ್ಸ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಇತಿ ತಂ ಏವಂ ಆಪನ್ನಂ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ ಉತ್ತಾನನ್ತಿ ತಂ ಅವತ್ವಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ ವುತ್ತಂ। ಅನುತ್ತಾನತ್ತಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯನ್ತಿ ಇಮಂ ಅನಿಟ್ಠಗ್ಗಹಣಂ ನಿವಾರೇತುಂ ''ಮೂಲಟ್ಠಸ್ಸೇವೇತಂ ದುಕ್ಕಟ''ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಆಚರಿಯೇನ ಹಿ ವುತ್ತನಯೇನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಮ್ಪಿ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಉತ್ತಾನಞ್ಚ ಕಸ್ಮಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಖನ್ತೀತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ಪಟಿಪತ್ತಿದೀಪನತ್ಥಂ। ''ಪಿಟಕತ್ತಯಾದೀಸು ಅಪ್ಪಟಿಹತಬುದ್ಧಿಯೋಪಿ ಆಚರಿಯಾ ಸರೂಪೇನ **ಪಾಳಿಯಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ** ಅವುತ್ತತ್ತಾ ಏವರೂಪೇಸು ನಾಮ ಠಾನೇಸು ಏವಂ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಕಿಮಙ್ಗಂ ಪನ ಮಾದಿಸೋತಿ ಸುಹದಯಾ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಅನಾಗತೇ ವುತ್ತನಯಮನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಙ್ಕರದೋಸಂ ವಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ ವಣ್ಣನಾವೇಲಞ್ಚ ಅನತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೀ''ತಿ ಚ ಅಪರೇಹಿ ವುತ್ತಂ। ಅಯಂ ಪನ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯ** ವಾ ಅವುತ್ತತ್ತಾ ಏವರೂಪೇಸು ನಾಮ ಪಾಠೋ ಆಚರಿಯೇನ ಪಚ್ಛಾ ನಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ ಕೇಸುಚಿ ಪೋತ್ಥಕೇಸು ನ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಲಿಖಿಸ್ಸಾಮ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ಆಪತ್ತಿಯೇವ ನ ಸಿಯಾ, ಸಞ್ಚರಿತ್ತಪಟಿಗ್ಗಹಣಮರಣಾಭಿನನ್ದನೇಸುಪಿ ಚ ಆಪತ್ತಿ ಹೋತಿ, ಮಾರಣಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ಕಥಂ ನ ಸಿಯಾ, ತಸ್ಮಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸೇವೇತಂ ದುಕ್ಕಟಂ, ತೇನೇವೇತ್ಥ ''ಮೂಲಟ್ಠಸ್ಸಾ''ತಿ ನ ವುತ್ತಂ।

ಪುರಿಮನಯೇಪಿ ಚೇತಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ವೇದಿತಬ್ಬಮೇವ, ಓಕಾಸಾಭಾವೇನ ಪನ ನ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಯೋ ಯೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಆಪತ್ತಿಯೇವಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಖನ್ತಿ। ಯಥಾ ಚೇತ್ಥ, ಏವಂ ಅದಿನ್ನಾದಾನೇಪೀತಿ।

೧೭೫. **ಅರಹೋ ರಹೋಸಞ್ಞೀನಿದ್ದೇಸಾದೀಸು** ಕಿಞ್ಚಾಪಿ **ಪಾಳಿಯಂ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ** ದುಕ್ಕಟಮೇವ ವುತ್ತಂ, ತಥಾಪಿ ತತ್ಥ ಪರಮ್ಪರಾಯ ಸುತ್ವಾ ಮರತೂತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಉಲ್ಲಪನ್ತಸ್ಸ ಉದ್ದೇಸೇ ಸತಿ ಉದ್ದಿಟ್ಠಸ್ಸ ಮರಣೇನ ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸ, ಅಸತಿ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಮರಣೇನ ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸ। "ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಸುತ್ವಾ ಮೇ ವಜ್ಝಸ್ಸ ಆರೋಚೇತೂ"ತಿ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಉಲ್ಲಪನ್ತಸ್ಸ ವಿಸಙ್ಕೇತತಾ ದೂತಪರಮ್ಪರಾಯ ವುತ್ತತ್ತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಚೇ "ಯೋ ಕೋಚಿ ಸುತ್ವಾ ವದತೂ"ತಿ ಉಲ್ಲಪತಿ, ವಜ್ಝೋ ಸಯಮೇವ ಸುತ್ವಾ ಮರತಿ, ವಿಸಙ್ಕೇತತ್ತಾ ನ ಪಾರಾಜಿಕಂ। ಯೋ ಕೋಚಿ ಸುತ್ವಾ ವದತಿ, ಸೋ ಚೇ ಮರತಿ, ಪಾರಾಜಿಕಂ। "ಯೋ ಕೋಚಿ ಮಮ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ತಂ ಮಾರೇತೂ"ತಿ ಉಲ್ಲಪತಿ, ಯೋ ಕೋಚಿ ಸುತ್ವಾ ಮಾರೇತಿ, ಪಾರಾಜಿಕಂ, ಸಯಮೇವ ಸುತ್ವಾ ಮಾರೇತಿ, ವಿಸಙ್ಕೇತತ್ತಾ ನ ಪಾರಾಜಿಕನ್ತಿ ಏವಂ ಯಥಾಸಮ್ಭವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೧೭೬. **ಮೂಲಂ ದತ್ವಾ ಮುಚ್ಚತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ, ಭಞ್ಜಿತ್ವಾ, ಚವಿತ್ವಾ, ಚುಣ್ಣೇತ್ವಾ, ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವಾ ಪಗೇವ ಮುಚ್ಚತೀತಿ ಅತ್ಥತೋ ವುತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ। **ಯೇಸಂ ಹತ್ಥತೋ ಮೂಲಂ ಗಹಿತ**ನ್ತಿ ಯೇಸಂ ಞಾತಕಪರಿವಾರಿತಾನಂ ಹತ್ಥತೋ ಮೂಲಂ ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಗಹಿತಂ, ಪೋತ್ಥಕಸಾಮಿಕಹತ್ಥತೋ ಪುಬ್ಬೇ ದಿನ್ನಮೂಲಂ ಪುನ ಗಹೇತ್ವಾ ತೇಸಞ್ಞೇವ ಞಾತಕಾದೀನಂ ದತ್ವಾ ಮುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ಪೋತ್ಥಕಸಾಮಿಕಸ್ಸೇವ ಸನ್ತಕಂ ಜಾತಂ ಹೋತಿ। **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ "ಸಚೇಪಿ ಸೋ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೀ ಹುತ್ವಾ ಸೀಘಂ ತೇಸಂ ಮೂಲಂ ದತ್ವಾ ಮುಚ್ಚತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಯೇನ ಧನೇನ ಪೋತ್ಥಕೋ ಕೀತೋ, ತಞ್ಚ ಧನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಪೋತ್ಥಕಸಾಮಿಕಹತ್ಥತೋ ಧನೇ ಗಹಿತೇ ಪೋತ್ಥಕೇ ಅದಿನ್ನೇಪಿ ಮುಚ್ಚನತೋ। ಸಚೇ ಅಞ್ಞಂ ಧನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಯುತ್ತಂ ಪೋತ್ಥಕಸ್ಸ ಅತ್ತನಿಯಭಾವತೋ ಅಮೋಚಿತತ್ತಾ। ಸಚೇ ಪೋತ್ಥಕಂ ಸಾಮಿಕಾನಂ ದತ್ವಾ ಮೂಲಂ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ನ ಮುಚ್ಚತಿ ಅತ್ತನಿಯಭಾವತೋ ಅಮೋಚಿತತ್ತಾ। ಸಚೇ ಪೋತ್ಥಕಂ ಮೂಲಟ್ಠೇನ ದಿಯ್ಯಮಾನಂ "ತವೇವ ಹೋತೂ"ತಿ ಅಪ್ಪೇತಿ, ಮುಚ್ಚತಿ ಅತ್ತನಿಯಭಾವತೋ ಮೋಚಿತತ್ತಾ। ಏತ್ಥಾಯಂ ವಿಚಾರಣಾ - ಯಥಾ ಚೇತಿಯಂ ವಾ ಪಟಿಮಂ ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ಸೇತುಂ ವಾ ಕಿಣಿತ್ವಾ ಗಹಿತಮ್ಪಿ ಕಾರಕಸ್ಸೇವೇತಂ ಪುಞ್ಞಂ, ನ ಕಿಣಿತ್ವಾ ಗಹಿತಸ್ಸ, ತಥಾ ಪಾಪಮ್ಪಿ ಯೇನ ಪೋತ್ಥಕೋ ಲಿಖಿತೋ, ತಸ್ಸೇವ ಯುಜ್ಜತಿ, ನ ಇತರಸ್ಸಾತಿ ಚೇ? ನ, "ಸತ್ಥಹಾರಕಂ ವಾಸ್ಸ ಪರಿಯೇಸೇಯ್ಯಾ"ತಿ ವಚನತೋ। ಪರೇನ ಹಿ ಕತಸತ್ಥಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಉಪನಿಕ್ಖಿಪನ್ತಸ್ಸ ಪಾರಾಜಿಕನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಏವಂ ಪರೇನ ಲಿಖಿತಮ್ಪಿ ಪೋತ್ಥಕಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಯಥಾ ವಜ್ಝೋ ತಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಮರತಿ, ತಥಾ ಉಪನಿಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯ ಪಾರಾಜಿಕನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತೀತಿ। **ಚೇತಿಯಾದೀ**ತಿ ಏತಮನಿದಸ್ಸನಂ ಕರಣಪಚ್ಚಯಂ ಹಿ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಇದಂಮರಣಪಚ್ಚಯನ್ತಿ ಏವಂ ಆಚರಿಯೇನ ವಿಚಾರಿತಂ। ಮಮ ಪನ ಚೇತಿಯಾದಿನಿದಸ್ಸನೇನೇವ ಸೋಪಿ ಅತ್ಥೋ ಸಾಧೇತಬ್ಬೋ ವಿಯ ಪಟಿಭಾತಿ।

ತತ್ತಕಾ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾತಿ "ಏಕಾಪಿ ಚೇತನಾ ಕಿಚ್ಚವಸೇನ 'ತತ್ತಕಾ'ತಿ ವುತ್ತಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾನಂ ಚತುಕ್ಕತಾ ವಿಯಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಪಮಾಣೇ ಠಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಅತ್ತನಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಪ್ಪಮಾಣೇ। "ಕತಂ ಮಯಾ ಏವರೂಪೇ ಆವಾಟೇ ಖಣಿತೇ ತಸ್ಮಿಂ ಪತಿತ್ವಾ ಮರತೂ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ವಧಕೋ ಆವಾಟಪ್ಪಮಾಣಂ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ಸಚೇ ಖಣಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ **"ಇಮಸ್ಮಿಂ ಆವಾಟೇ"**ತಿ। ಇದಾನಿ ಖಣಿತಬ್ಬಂ ಸನ್ಧಾಯ ಏತ್ತಕಪ್ಪಮಾಣಸ್ಸ ಅನಿಯಮಿತತ್ತಾ **"ಏಕಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಕುದಾಲಪ್ಪಹಾರೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ಸುತ್ತನ್ತಿಕತ್ಥೇರೇಹಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಉಪರತಂ, ತಥಾಪಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾಪಕಚೇತನಾ ಉಭಯತ್ಥ ಅತ್ಥೇವಾತಿ ಆಚರಿಯಾ। ಬಹೂನಂ ಮರಣೇ ಆರಮ್ಮಣನಿಯಮೋ ಕಥನ್ತಿ ಚೇ? ವಜ್ಝೇಸು ಏಕಸ್ಸ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯೇ ಆಲಮ್ಬಿತೇ ಸಬ್ಬೇಸಮಾಲಮ್ಬಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ಏಕಸ್ಸ ಮರಣೇಪಿ ನ ತಸ್ಸ ಸಕಲಂ ಜೀವಿತಂ ಸಕ್ಕಾ ಆಲಮ್ಬಿತುಂ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ, ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ನಿರುಜ್ಝಮಾನಂ, ಅತ್ಥಿತಾಯಪಾಣಾತಿಪಾತಚೇತನಾವ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾರಮ್ಮಣಾ, ಪುರೇಜಾತಾರಮ್ಮಣಾ ಚ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಮ್ಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। ಪಚ್ಛಿಮಕೋಟಿಯಾ ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣೇ ಪುರೇಜಾತಂ ಹುತ್ವಾ ಠಿತಂ ತಂ ಜೀವಿತಮಾಲಮ್ಬಣಂ ಕತ್ವಾ ಸತ್ತಮಜವನಪರಿಯಾಪನ್ನಚೇತನಾಯ ಓಪಕ್ಕಮೇ ಕತೇ ಅತ್ಥತೋ ತಸ್ಸ ಸತ್ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಂ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಮಾಲಮ್ಬಿತಂ, ವೋರೋಪಿತಞ್ಚ ಹೋತಿ, ಇತೋ ಪನಞ್ಞಥಾ ನ ಸಕ್ಕಾ; ಏವಮೇವ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ "ಬಹೂಪಿಸತ್ತೇ ಮಾರೇಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ

ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಕಾಲೇ ವಿಸಪಕ್ಖಿಪನಾದೀಸು ಏಕಂ ಪಯೋಗಂ ಸಾಧಯಮಾನಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಚೇತನಾ ತೇಸು ಏಕಸ್ಸ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಆಲಮ್ಬಣಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಪನೇಕಾಯ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇ ಮಾರಿತಾ ಹೋನ್ತಿ ತಾಯ ಏವ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಮರಣಸಿದ್ಧಿತೋ, ಅಞ್ಞಥಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ವೋರೋಪೇತುಂ, ಆಲಮ್ಬಿತುಂ ವಾ। ತತ್ಥ ಏಕಾಯ ಚೇತನಾಯ ಬಹೂನಂ ಮರಣೇ ಅಕುಸಲರಾಸಿ ಕಥನ್ತಿ ಚೇ? ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಮರಣೇ ಪವತ್ತಚೇತನಾನಂ ಕಿಚ್ಚಕರಣತೋ। ಕಥಂ? ತಾ ಪನ ಸಬ್ಬಾ ಉಪಪಜ್ಜವೇದನೀಯಾವ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಾಸು ಯಾಯ ಕಾಯಚಿ ದಿನ್ನಾಯ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಇತರಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ "ತತೋ ಬಲವತರಕುಸಲಪಟಿಬಾಹಿತಾ ಅಹೋಸಿಕಮ್ಮ"ನ್ತಿಆದಿಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಭಜನ್ತಿ, ಪುನಪಿ ವಿಪಾಕಂ ಜನಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಅಪರಾಪರಿಯವೇದನೀಯಾಪಿ ವಿಯ ತಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ಕುಸಲಚೇತನಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ದೇತಿ, ತಥಾ ಅಯಮ್ಪಿ ಚೇತನಾ ಅನನ್ತರಭವೇ ಏವ ಪಟಿಸನ್ಧಿದಾನಾದಿವಸೇನ ತಾಸಂ ಕಿಚ್ಚಲೇಸಕರಣತೋ ಏಕಾಪಿ ಸಮಾನಾ "ರಾಸೀ"ತಿ ವುತ್ತಾ। ತಾಯ ಪನ ದಿನ್ನಾಯ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಅತಿತಿಕ್ಖೋ ವಿಪಾಕೋ ಹೋತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ವಿಸೇಸೋತಿಆದಿ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪಪಞ್ಚಿತಂ।

ಅಮರಿತುಕಾಮಾ ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯತ್ತಾ ಓಪಪಾತಿಕಮರಣೇಪಿ ಆಪತ್ತಿ। "'ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ'ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪತನಂ ನ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ಚೇ? ಓಪಪಾತಿಕತ್ತಂ, ಪತನಞ್ಚ ಏಕಮೇವಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಅಥ ವಾ **"ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಅನುದ್ದಿಸ್ಸೇವಾ"**ತಿ ವಚನತೋ ಏತ್ಥ ಮರತೂತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಸಮ್ಭವತೋ **"ಉತ್ತರಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಮರತಿ ಪಾರಾಜಿಕಮೇವಾ"**ತಿ ಸುವುತ್ತಂ। ಸಚೇ "ಪತಿತ್ವಾ ಮರತೂ"ತಿ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ಖಣಿತೋ ಹೋತಿ, ಓಪಪಾತಿಕಮನುಸ್ಸೋ ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ರಿತನಿಯಮೇನೇವ "ಉತ್ತರಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಮರತೀತಿ ಪಾರಾಜಿಕಚ್ಛಾಯಾ ನ ದಿಸ್ಸತಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಉತ್ತರಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ"ತಿ। ಸೋ ಹಿ ಉತ್ತರಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪತಿತ್ವಾ ಮರತಿ, ತೇನ ಪಾತೋಪಿ ತಸ್ಸ ಸಿದ್ಧೋ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತತ್ಥ ಸಿಯಾ - ಯೋ ಪನ "ಉತ್ತರಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಮರತೀ"ತಿ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಓಪಾತಖಣನಕ್ಖಣೇ ಅರೂಪಲೋಕೇ ಜೀವತಿ। ವಧಕಚೇತನಾ ಚ "ಅನಿಯತೋ ಧಮ್ಮೋ ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯೇನ ಪಚ್ಚಯೋ, ರೂಪಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಮಾತುಘಾತಿಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪಿತುಘಾತಿಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅರಹನ್ತಘಾತಿಕಮ್ಮಸ್ಸ ರುಹಿರುಪ್ಪಾದಕಮ್ಮಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯೇನ ಪಚ್ಚಯೋ"ತಿ (ಪಟ್ಠಾ॰ ೧.೧೫.೩೮ ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯತತ್ತಿಕ) ವಚನತೋ ರೂಪಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಾರಮ್ಮಣಂ ಹೋತಿ, ನ ಚ ತಂ ಅರೂಪಾವಚರಸತ್ತಸ್ಸತ್ಥಿ, ನ ಚ ಸಾ ಚೇತನಾ "ಅನಿಯತೋ ಧಮ್ಮೋ ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪುರೇಜಾತಪಚ್ಚಯೇನ ಪಚ್ಚಯೋ, ಆರಮ್ಮಣಪುರೇಜಾತಂ ವತ್ಥುಪುರೇಜಾತಂ ಆರಮ್ಮಣಪುರೇಜಾತಂ। ರೂಪಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಮಾತುಘಾತಿಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪುರೇಜಾತಪಚ್ಚಯೇನ ಪಚ್ಚಯೋ"ತಿ (ಪಟ್ಠಾ॰ ೧.೧೫.೪೮ ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯತತ್ತಿಕ) ವಚನತೋ ಅನಾಗತಾರಮ್ಮಣಾ ಹೋತಿ। ಅಞ್ಞೋ ಇಧ ಪತಿತ್ವಾ ಮರಣಕಸತ್ತೋ ನತ್ಥಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ವಧಕಚೇತನಾಯ ಕಿಂ ಆರಮ್ಮಣನ್ತಿ ಚೇ? ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಇಧ ಜೀವನಕಸತ್ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಆರಮ್ಮಣಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸೋ ನ ಮರತಿ, ಅಥ ಖೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ಹೋತಿ ಏವ। ಯಥಾ ಕಿಂ "ಯಥಾಕ್ಕಮೇನ ಠಿತೇ ಸತ್ತ ಜನೇ ಏಕೇನ ಕಣ್ಡೇನ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಮಾರೇಮೀ"ತಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಕಾಲೇ ತೇಸು ಏಕಸ್ಸ ಜೀವಿತಮಾರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಕಣ್ಡಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ, ಕಣ್ಡೋ ತಂ ವಿರಜ್ಝಿತ್ವಾ ಇತರೇ ಛ ಜನೇ ಮಾರೇತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಅಯಂ ಪಾಣಾತಿಪಾತೀ ಏವ ಹೋತಿ, ಏವಮಿಧಾಪಿ "ಯೋ ಕೋಚೀ"ತಿ ವಿಕಪ್ಪೇನ್ತಸ್ಸ ವಧಕಚೇತನಾ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಜೀವಿತಾರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಮತೇಪಿ ಇತರಸ್ಸ ವಸೇನ ಪಾಣಾತಿಪಾತೀ। ಸಚೇ ಅರಹಾ ಹುತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ, ಅರಹನ್ತಘಾತಕೋವ ಹೋತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಏವರೂಪೇಸು। ಅಯಮೇವ ಹೇತ್ಥ ಆಚರಿಯಪರಮ್ಪರಾಗತಾ ಯುತ್ತಿ ವಿನಿಚ್ಛಯಕಥಾತಿ ವುತ್ತಂ।

ಪತನರೂಪಂ ಪಮಾಣನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಯಥಾ ಮಾತುಯಾ ಪತಿತ್ವಾ ಪರಿವತ್ತಲಿಙ್ಗಾಯ ಮತಾಯ ಸೋ ಮಾತುಘಾತಕೋ ಹೋತಿ, ನ ಕೇವಲಂ ಪುರಿಸಘಾತಕೋ, ತಸ್ಮಾ ಪತನಸ್ಸೇವ ವಸೇನ ಆಪತ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಪತನರೂಪಮರಣರೂಪಾನಂ ಏಕಸನ್ತಾನತ್ತಾ, ತದೇವ ಹಿಸ್ಸ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ತಸ್ಸ ಹಿ ಪರಿವತ್ತನಂ ನತ್ಥಿ, ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಿನ್ದ್ರಿಯಾನೇವ ಪವತ್ತಿಯಂ ನಿರುಜ್ಝನುಪ್ಪಜ್ಜನಕಾನಿ, ಇತ್ಥಿಪುರಿಸೋತಿ ಚ ತತ್ಥ ವೋಹಾರಮತ್ತಮೇವ, ತಸ್ಮಾ ಮಾತುಘಾತಕೋವ, ನ ಪುರಿಸಘಾತಕೋತಿ, ಯಥಾ ತಸ್ಸ ಪತನರೂಪವಸೇನಾಪತ್ತಿ, ತಥಾ ಇಧಾಪಿ ಪತನರೂಪವಸೇನ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ ಏಕಸನ್ತಾನತ್ತಾತಿ ಅಯಂ ಪಠಮಥೇರವಾದೇ ಯುತ್ತಿ।

ದುತಿಯೇ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪೇತೋ ಪತಿತೋ, ಯಕ್ಖೋ ಚ, ಅಥ ಖೋ ಅಹೇತುಕಪಟಿಸನ್ಧಿಕತ್ತಾ ಅಕುಸಲವಿಪಾಕಸ್ಸ ''ವಾಮೇನ ಸೂಕರೋ ಹೋತೀ''ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨೯೬; ಮಹಾನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೬೬) ಏತ್ಥ ವುತ್ತಯಕ್ಖಾನಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ವಿಯ ಸಬ್ಬರೂಪಾನಂ ಸಾಧಾರಣತ್ತಾ, ಅಮನುಸ್ಸಜಾತಿಕತ್ತಾ ಚ ತಿರಚ್ಛಾನರೂಪೇನ ಮತೇ ಮರಣರೂಪವಸೇನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ವತ್ಥುವಸೇನ ಲಹುಕಾಪತ್ತಿಯಾ ಪರಿವತ್ತನಾ ಹೋತಿ ಏವ ತತ್ಥಜಾತಕರುಕ್ಖಾದಿಭೇದನಪಾಚಿತ್ತಿಯಪರಿವತ್ತನಂ ವಿಯ। ಅಯಮೇವ ಯುತ್ತತರೋ, ತಸ್ಮಾ ಪಚ್ಛಾ ವುತ್ತೋ। ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸ ಪನ ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಕೋ ಯಥಾ ತಥಾ ವಾ ಪತಿತ್ವಾ ಯಥಾ ತಥಾ ವಾ ಮರತು, ಪಾರಾಜಿಕಮೇವ ಗರುಕತ್ತಾ। ಗರುಕಾಪತ್ತಿಯಾ ಹಿ ವಿಪರಿವತ್ತನಾ ನತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ।

ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ ತಿರಚ್ಛಾನೇ, ಮತೇ ಭೇದಸ್ಸ ಕಾರಣಂ।
ಸರೂಪಮರಣಂ ತಿಸ್ಸೋ, ಫುಸ್ಸೋ ಮಞ್ಞೇತಿ ಅಞ್ಞಥಾ॥

ಗಣ್ಠಿಪದೇ ಪನ ''ದುತಿಯವಾದೇ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಪತಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಮರನ್ತಸ್ಸ ವಸೇನ ವುತ್ತೋ''ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ''ತಿರಚ್ಛಾನೇ''ತಿ ಏತ್ಥ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ ''ದೇವಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ''ತಿ। ''ಸಕಸಕರೂಪೇನೇವ ಮರಣಂ ಭವತಿ ನಾಞ್ಞಥಾ''ತಿ ಚ ವದನ್ತಿ। **ಯಕ್ಖಪೇತರೂಪೇನ ಮತೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋತಿ** ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ''ತಿರಚ್ಛಾನಗತಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹಮರಣೇ ವಿಯಾ''ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಪಹಾರಂ ಲದ್ಧಾ**ತಿ ಸತ್ತಾನಂ ಮಾರಣತ್ಥಾಯ ಕತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ।

೧೭೭. **ಸಾಧು ಸುಟ್ಠು ಮರತೂ**ತಿ ವಚೀಭೇದಂ ಕರೋತಿ। **ವಿಸಭಾಗರೋಗೋ**ತಿ ಸರೀರಟ್ಠೋ ಗಣ್ಡಪೀಳಕಾದಿ।

೧೭೮. **ಕಾಳಾನುಸಾರೀ**ತಿ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಲತಾಯ ಮೂಲಂ ಕಿರ। ಮಹಾಕಚ್ಛಪೇನ ಕತಪುಪ್ಫಂ ವಾ। **ಹಂಸಪುಪ್ಫ**ನ್ತಿ ಹಂಸಾನಂ ಪಕ್ಖಪತ್ತಂ। ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನ ಸಾಹತ್ಥಿಕಾಣತ್ತಿಕನಯಞ್ಚೇತ್ಥ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಕಾಯವಾಚಾಚಿತ್ತತೋ ಸಮುಟ್ಠಾನವಿಧಿ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬೋ।

ಪದಭಾಜನೀಯವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ವಿನೀತವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೧೮೦. **ಮರಣತ್ಥಿಕಾವ ಹುತ್ವಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದೇನ ಸಗ್ಗಪಾಪನಾಧಿಪ್ಪಾಯತ್ತಾ ಅತ್ಥತೋ ಮರಣತ್ಥಿಕಾವ ಹುತ್ವಾ ಏವಂಅಧಿಪ್ಪಾಯಿನೋ ಮರಣತ್ಥಿಕಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ತನೋ ಮರಣತ್ಥಿಕಭಾವಂ ಅಜಾನನ್ತಾ ಆಪನ್ನಾ ಪಾರಾಜಿಕಂ। ನ ಹಿ ತೇ ''ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿಂ ನ ಜಾನನ್ತೀ''ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ವೋಹಾರವಸೇನಾ**ತಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗವೋಹಾರವಸೇನ। ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನೇ ಪನೇತಂ ನತ್ಥಿ। ಪಾಸೇ ಬದ್ಧಸೂಕರಮೋಚನೇ ವಿಯ ನ ಹೋತಿ। **ಯಥಾನುಸನ್ಧಿನಾ**ತಿ ಅನ್ತರಾ ಅಮರಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಪ್ಪಟಿವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ**ತಿ ಅವಿಚಾರೇತ್ವಾ। ಹೇಟ್ಠಿಮಭಾಗೇ ಹಿ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ವಿಜ್ಜಮಾನೇ ವಲಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। **ದಸ್ಸಿತೇ**ತಿ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಠಪಿತೇ। **ಪಟಿಬನ್ಧ**ನ್ತಿ ತಯಾ ಪಟಿಬನ್ಧಂ, ಪರಿಭೋಗನ್ತರಾಯಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಮಾ ಅಕಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೮೧-೨. ಯಸ್ಮಾ ಕಿರಿಯಂ ದಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ತಸ್ಮಾ **''ಪಠಮಂ ಲದ್ಧ''**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಅತ್ತನಾ ಲದ್ಧಪಿಣ್ಡಪಾತತೋ ಪಣೀತಪಣೀತಂ ದೇನ್ತೋ ತತ್ಥಪಿ ಅತ್ತಕಾರಿಯಂ ಅದಾಸಿ। **ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅಞ್ಞಂ ಆಕಡ್ಢನ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಪತನೇ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಅಭಿಸನ್ಧಿ ನತ್ಥಿ। **ನ ಮರಣಾಧಿಪ್ಪಾಯಸ್ಸಾ**ತಿ ಪಟಿಘೋ ಚ ಪಯೋಗೋ ಚ ಅತ್ಥಿ, ವಧಕಚೇತನಾ ನತ್ಥಿ। **ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ''ವತ್ಥುಅಜಾನನವಸೇನ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸ ದೋಸೋ ನತ್ಥಿ, ಇದಂ ಕಿರ ತೇಸಂ ನಾನತ್ತಂ। 'ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚೋ ಅಹ'ನ್ತಿ **ಪಾಳಿಯಂ** ನ ದಿಸ್ಸತಿ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತತ್ತಾ ತಥಾರೂಪಾಯ ಪಾಳಿಯಾ ಭವಿತಬ್ಬ''ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ನೋ ಚೇ, ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ''ದುಕ್ಖವೇದನಾ ಚೇ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ದುಕ್ಕಟಮೇವಾ''ತಿ ವದನ್ತಿ, ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ। **''ಮುಗ್ಗರಾ** ನಾಮ ಖಾದನದಣ್ಡಕಾ। **ವೇಮಾ** ನಾಮ ತೇಸಂ

ಖಾದನದಣ್ಡಕಾನಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಚ ಉಪರಿ ಚ ತಿರಿಯಂ ಬನ್ಧಿತಬ್ಬದಣ್ಡಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಹೇಟ್ಠಾವ ದುವಿಧಾಪಿ ಪತನ್ತಿ। **ಹತ್ಥಪ್ಪತ್ತೋ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ** "ತಸ್ಸ ವಿಕ್ಖೇಪೋ ಮಾ ಹೋತೂ"ತಿ **ಉಪಚ್ಛಿನ್ದತಿ। ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಂ ಬ್ಯಾಕರಿತ್ವಾ** ತಪ್ಪಭವಂ ಸಕ್ಕಾರಂ ಲಜ್ಜೀಯನ್ತೋ **ಆಹಾರಂ ಉಪಚ್ಛಿನ್ದತಿ** ಸಭಾಗಾನಂ ಬ್ಯಾಕತತ್ತಾ। ತೇ ಹಿ ಕಪ್ಪಿಯಖೇತ್ತಂ ಆರೋಚೇನ್ತಿ।

೧೮೬. **ಅಕತವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾತಿ** ನ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ। ಸಾ ಹಿ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಕತಾಪಿ ಅಕತಾ ವಿಯಾತಿ ಅಕತವಿಞ್ಞತ್ತಿ। "'ವದೇಯ್ಯಾಥ, ಭನ್ತೇ ಯೇನತ್ಥೋ'ತಿ ಏವಂ ಅಕತಟ್ಠಾನೇ ವಿಞ್ಞತ್ತಿ ಅಕತವಿಞ್ಞತ್ತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ತಿತ್ಥಿಯಭೂತಾನಂ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಸಹತ್ಥಾ ದಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ। **ಪಿತುಚ್ಛಾ** ನಾಮ ಪಿತುಭಗಿನೀ। **ಸಚೇಪಿ ನ ಯಾಚನ್ತಿ** "ಯಾಚಿತುಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ, ಸಯಂ ವಾ ಏವಂ ವತ್ತುಮಸಕ್ಕೋನ್ತಾ। "ಯದಾ ತೇಸಂ ಅತ್ಥೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಆಭೋಗಂ ಕತ್ವಾ ವಾ। "'**ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮಂ ವಾ ನ ಹೋತೀ**'ತಿ ವಚನತೋ ಯಾವ ಸತ್ತಮೋ ಕುಲಪರಿವಟ್ಟೋ, ತಾವ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಸಬ್ಬಪದೇಸೂತಿ** ಮಹಾಮಾತುಯಾಚೂಳಮಾತುಯಾತಿಆದೀನಂ।

ವುತ್ತನಯೇನ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾತಿ "ಸಾಮಣೇರೇಹಿ ವಾ"ತಿಆದಿನಾ। "ನ ಅಕತವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। "ಪಚ್ಚಾಸೀಸತಿ ಸಚೇ, ದುಕ್ಕಟ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಕಪ್ಪಿಯವಸೇನಾತಿ** ಪುಪ್ಫಂ ಆನೇಥಾತಿಆದಿನಾ। "'**ಪೂಜಂ ಅಕಾಸೀ**'ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಯಂ ಗಹೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

"ಭಣಥಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಪನ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಧಮ್ಮಞ್ಹಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ನೋ ಚೇ ಜಾನನ್ತಿ, ನ ಪಾದಾ ಅಪನೇತಬ್ಬಾ**। ಅವಮಙ್ಗಲನ್ತಿ ಹಿ ಗಣ್ಹನ್ತಿ।

ಚೋರನಾಗಸ್ಸ ಹಿ ಆಮಟ್ಠಂ ದಿನ್ನೇ ಕುಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ, ಅನಾಮಟ್ಠಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅಙ್ಗುಲನ್ತರೇ ಥೋಕಂ ಭತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪತ್ತೇ ಭತ್ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಅದಾಸಿ, ಸೋ ತೇನ ತುಸ್ಸಿ। **ವರಪೋತ್ಥಕಚಿತ್ತತ್ಥರಣನ್ತಿ** ಸಿಬ್ಬಿತ್ವಾ ಕಾತಬ್ಬತ್ಥರಣವಿಕತಿ। **ಪಿತುರಾಜಾ** ದಮಿಳಸ್ಸ ಪರಾಜಿತೋ **ರೋಹಣೇ** ಸೋಳಸವಸ್ಸಾನಿ ವಸಿತ್ವಾ ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚಪರಿವುತೋ "ರಜ್ಜಂ ಗಣ್ಹಾಮೀ"ತಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಸ್ಸ ಕಾರಣಾ ಏಕಂ ಅಮಚ್ಚಂ ಘಾತಾಪೇಸಿ। ಸೇಸಾ ಭಯೇನ ಪಲಾಯನ್ತಾ ಅರಞ್ಞೇ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಚೋರೇಹಿ ವಿಲುತ್ತಾ **ಹಮ್ಬುಗಲ್ಲಕವಿಹಾರಂ** ಗನ್ತ್ವಾ ತತ್ಥ ಚಾತುನಿಕಾಯಿಕತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ ತೇಸಂ ಸಙ್ಗಹಂ ಕತ್ವಾ ಪುನ ಆನೇತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ದಸ್ಸೇಸಿ, ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ರಜ್ಜಂ ಗಹೇತ್ವಾ ರಾಜಾ **ಹಮ್ಬುಗಲ್ಲಕತಿಸ್ಸತ್ಥೇರಸ್ಸ** ಅಭಯಗಿರಿವಿಹಾರಂ ಅಕಾಸಿ। ಸೇಸಾಪಿ ಏಕೇಕವಿಹಾರಂ ಕಾರಾಪೇಸುಂ ಕಿರ।

೧೮೭. ಚೋರಸಮೀಪಂ ಪೇಸೇನ್ತೋ "**ವಾಳಯಕ್ಖವಿಹಾರಂ** ಪೇಸೇತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸದಿಸೋ। ಕಸ್ಮಾ? ಮರಣಾಧಿಪ್ಪಾಯತ್ತಾ। ತಳಾಕಾದೀಸು ಮಚ್ಛಾದಿಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಕೇವಟ್ಟಂ ಅಞ್ಞಾಪದೇಸೇನ "ತಳಾಕತೀರಂ ಗಚ್ಛಾ"ತಿ ಪಹಿಣನ್ತಸ್ಸ ಪಾಣಾತಿಪಾತೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, "ವಾಳಯಕ್ಖವಿಹಾರಂ ಪಾಹೇಸೀ"ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಸದಿಸೋ। ಕಸ್ಮಾ? "ಮರಣಾಧಿಪ್ಪಾಯತ್ತಾ"ತಿ ವಚನಸ್ಸಾನುಲೋಮತೋ, **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಮ್ಪಿ** "ಏವಂ ವಾಳಯಕ್ಖಮ್ಪೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ।

೧೮೯. **ತಂ ತತ್ರಟ್ಠಿತಂ ಛಿನ್ದನ್ತನ್ತಿ ತಂ**-ಸದ್ದೋ ಏಕಚ್ಚೇಸು ನತ್ಥಿ। ಇತರೇಸು ಪಾರಾಜಿಕಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ ಆಪನ್ನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಇಮಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸೀಘಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪತ್ತಚೀವರಂ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಕುಸಲಚಿತ್ತೇನಪಿ ಛಿನ್ದಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ ಅನನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ। **ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಟ್ಟತಿ** ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ।

೧೯೦. ಕಥಂ? ಕುಟಿರಕ್ಖಣತ್ಥಞ್ಹಿ ಭಗವತಾ ಪಟಗ್ಗಿದಾನಾದಿ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ಕುಟಿ ನಾಮೇಸಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅತ್ಥಾಯ। ತಸ್ಮಾ "ಭಿಕ್ಖುರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ವಟ್ಟತೀ'ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಮೇತ್ಥ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯದಿ ಏವಂ ಅಚ್ಛಿನ್ನಚೀವರಸ್ಸ ನಗ್ಗಭಾವಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದನತ್ಥಂ ಭೂತಗಾಮಪಾತಬ್ಯತಾ ಭಗವತಾ ಅನುಞ್ಞಾತಾ, ಜೀವಿತರಕ್ಖಣತ್ಥಞ್ಚ ಸಪ್ಪದಟ್ಠಕಾಲೇ ಅನುಞ್ಞಾತಂ,

ತಸ್ಮಾ "ಅಪಿ ಜೀವಿತಂ ಪರಿಚ್ಚಜಿತಬ್ಬಂ, ನ ಚ ರುಕ್ಖೋ ವಾ ಛಿನ್ದಿತಬ್ಬೋ"ತಿಆದಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ನಿದಸ್ಸನಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ, ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯೋ ಏವೇತ್ಥ ಪಮಾಣಂ। ಏತ್ಥ ಪನಾಯಂ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ತಕ್ಕೋ - ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲೇಸುಪಿ ಸತ್ತಾ ನಗ್ಗಿಯಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಅಪ್ಪಸಾದಂ ಕತ್ವಾ ನಿರಯೂಪಗಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ , ತಥಾ ಸಪ್ಪಾ ಚ ಡಂಸಿತ್ವಾ, ತೇಸಂ ಪಾಪವಿಮೋಚನತ್ಥಂ ಭೂತಗಾಮಪಾತಬ್ಯತಾ ಅನುಞ್ಞಾತಾ। ದಾನಪತೀನಂ ಚಿತ್ತರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ಪಟಗ್ಗಿದಾನಾದಿ। ಅಞ್ಞಥಾ ಲೋಕಸ್ಸ ಪುಞ್ಞನ್ತರಾಯೋ, ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಲಾಭನ್ತರಾಯೋ ಹೋತಿ। ವಧಕಸ್ಸ ಪನ ಚಿತ್ತಹಿತಕರಣಂ ನತ್ಥಿ, ತಂ ಪನ ಅವೀತಿಕ್ಕಮಂ, ಜೀವಿತಪರಿಚ್ಚಜನಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ವಾ "ಅಹೋ ದುಕ್ಕರಂ ಕತ"ನ್ತಿ ಪಸಾದಮೇವ ಲಭೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಟ್ಟತಿ। ಅಞ್ಞಥಾ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಅಸದ್ಧಮ್ಮಸಿದ್ಧಿಯಾತಿ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ "ಜೀವಿತತ್ಥಾಯ ರುಕ್ಖಂ ಛಿನ್ದನ್ತಸ್ಸ ಅತ್ತಸಿನೇಹವಸೇನ ಛಿನ್ದನತೋ ಅಕುಸಲತ್ತಾ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಅನೇಕೇಸು ರುಕ್ಖೇನ ಓತ್ಥತೇಸು, ಓಪಾತೇ ವಾ ಪತಿತೇಸು ಅಞ್ಞೇನ ಅಞ್ಞಸ್ಸತ್ಥಾಯ ರುಕ್ಖಭೇದನಾದಿ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಕಸ್ಮಾ? ಪರಪರಿತ್ತಾಣಾಧಿಪ್ಪಾಯತೋತಿ। **ಪರಿತ್ತ**ನ್ತಿ ರಕ್ಖಣಂ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಮನ್ತಾ ಭೂಮಿತಚ್ಛನ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

೧೯೧. **ತೀಹಿ ಮಾರಿತೇ ಪನ ವಿಸಙ್ಕೇತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ತೀಸು ಏಕೇನ ಮಾರಿತೇಪಿ "ಖೇತ್ತಮೇವ ಓತಿಣ್ಣತ್ತಾ ಪಾರಾಜಿಕ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ತಯೋಪಿ ಏಕತೋ ಹುತ್ವಾ ಮಾರೇನ್ತಿ ಚೇ, ಆಪಜ್ಜತಿ, ತೇನೇವ ವುತ್ತಂ **"ಪರಿಚ್ಛೇದಬ್ಭನ್ತರೇ ವಾ ಅವಿಸಙ್ಕೇತ"**ನ್ತಿ। **"ಪರಿಚ್ಛೇದಾತಿಕ್ಕಮೇ ಪನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಿಸಙ್ಕೇತಂ ಹೋತೀ"**ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಬಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತತಿಯೋ ಚೇ ಮಾರೇತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ, ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ। **"ದ್ವೇ ಮಾರೇನ್ತೂ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಏಕೇನ ವಾ ದ್ವೀಹಿ ವಾ ಮಾರಿತೇ ಪಾರಾಜಿಕ**ನ್ತಿ "ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಹಾರಾನಂ ಮರಣೇ ಸತಿ ದ್ವೇ ಮಾರಿತಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ಅಸತಿ ಏಕೋವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ವಿಜಾನಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ।

ತತಿಯಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಚತುತ್ಥಪಾರಾಜಿಕಂ

ವಗ್ಗುಮುದಾತೀರಿಯಭಿಕ್ಖುವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೧೯೩. ಚತುತ್ಥೇ ವಗ್ಗು ಚ ಸಾ ಮೋದಯತಿ ಚ ಸತ್ತೇತಿ **ವಗ್ಗುಮುದಾ**। "ವಗ್ಗುಮದಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸ ವಗ್ಗು ಚ ಸಾ ಪಸನ್ನಸುದ್ಧತರಙ್ಗಸಮಿದ್ಧತ್ತಾ ಸುಖುಮಾ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ ಜೀವಿತವಗ್ಗುತ್ಥನಿತಾ ಜೀವಿತತ್ಥನ್ತಿ ನೀಲುಪ್ಪಲನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ಮದಸ್ಸಾತಿ ಚ ಬಹುಖಜ್ಜಭೋಜ್ಜಪಾನಾದಿಸಮಿದ್ಧಾ ನದೀ ಛಣದಿವಸೇಸೂತಿ ನಿರುತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ವಗ್ಗು ಪರಿಸುದ್ಧಾತಿ ಲೋಕೇನ ಸಮ್ಮತಾತಿ ಕಿರ ಅತ್ಥೋ। **ಭಾಸಿತೋ** ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ।

೧೯೪-೫. ವಣ್ಣವಾ ವಣ್ಣವನ್ತೋ ವಣ್ಣವನ್ತಾನೀತಿಪಿ ಸಿಜ್ಝತಿ ಕಿರ ಬಹುವಚನೇನ। ಯಸ್ಮಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಊನತ್ತಂ, ಪೂರತ್ತಂ ವಾ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠೋಕಾಸಸ್ಸ ಪರಿಪುಣ್ಣತ್ತಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಛಟ್ಠಸ್ಸ ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠೋಕಾಸೋ ಹದಯವತ್ಥು। ಚತುಇರಿಯಾಪಥಚಕ್ಕೇ **ಪಾಕತಿನ್ದ್ರಿಯೇ**। **ಅತ್ತನೋ ದಹತೀತಿ** ಅತ್ತನಾ ದಹತಿ, ಅತ್ತನಾ ಪಟಿವಿದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ಪವೇದೇತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸನ್ತ**ನ್ತಿ ವತ್ತಮಾನಂ। **ಗೋತ್ರಭುನೋತಿ** ಗೋತ್ತಮತ್ತಂ ಅನುಭವತ್ತಾ ನಾಮಮತ್ತಕಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸವಿಭಙ್ಗಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೯೭. **ಪದಭಾಜನೇ** "ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಾನಿ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾನೀತಿ ಚೇ? ನ, ತತ್ಥೇವ "ಯಂ ಞಾಣಂ, ತಂ ದಸ್ಸನಂ, ಯಂ ದಸ್ಸನಂ, ತಂ ಞಾಣ"ನ್ತಿ ದಸ್ಸನಪದೇನ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಏವ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ "ವಿಜ್ಜಾಸೀಸೇನ ಪದಭಾಜನಂ ವುತ್ತ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಧುರಂ ಕತ್ವಾತಿ** ಪುರಿಮಂ ಕತ್ವಾ।

ಪದಭಾಜನೀಯವಣ್ಣನಾ

೧೯೯. ಅನಾಗತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕರಾಗಾದೀನಂ ಕಾರಣತ್ತಾ ರಾಗಾದಯೋವ **ನಿಮಿತ್ತಂ** ನಾಮ। ತಿಸ್ಸನ್ನಂ ವಿಜ್ಜಾನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಸನ್ಧಾಯ “ವಿಜ್ಜಾನಂ ಲಾಭೀಮ್ಹೀ”ತಿ ಭಣತಿ, ಪಾರಾಜಿಕಂ, ನ ವತ್ಥುವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ಕಿಲೇಸನಹಾನಮೇವ ವುತ್ತಂ, ತಂಖಣತ್ತಾ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿ ನ ಹೋತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಮಗ್ಗಕಿಚ್ಚದೀಪನತೋ। ತೇನೇವ **“ಮಗ್ಗೇನ ವಿನಾ ನತ್ಥೀ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಗತನೀವರಣತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಯಾವಞ್ಚ ವಿಜ್ಜಾ ಅನಾಗತಾ, ತಾವ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಸ್ಸ ಲಾಭೀಮ್ಹೀ’ತಿ ವದನ್ತೋ ಯದಿ ಲೋಕುತ್ತರಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ, ಸೋಪಿ ಚ ತಥಾ ಜಾನಾತಿ, ಪಾರಾಜಿಕಮೇವ ಲೋಕುತ್ತರಸ್ಸಪಿ ತಂನಾಮತ್ತಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **“ಅವಿಸೇಸೇನಾಪಿ ವದತೋ ಪಾರಾಜಿಕಂ ವುತ್ತ**ನ್ತಿ ಲೋಕುತ್ತರಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತೋ ‘ಪಾರಾಜಿಕ’ನ್ತಿ ವತ್ತುಂ ಯುಜ್ಜತಿ। ಯಥಾ ಕಿಂ ‘ವಿಜ್ಜಾನಂ ಲಾಭೀಮ್ಹೀ’ತಿ ಭಣನ್ತೋಪಿ ಪಾರಾಜಿಕಮೇವಾ’ತಿ ವುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ವತ್ಥುವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ಸಮ್ಭವೇಪಿ ತಾಸಂ ಅನಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಹೋತಿ, ಏವಮಿಧಾಪಿ। **ನ ಸಕ್ಕಾ ಅಞ್ಞಂ ಪಮಾಣಂ ಕಾತು**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಗುಣಮಾರೋಚೇತುಕಾಮೋ ಲೋಕಿಯೇನ ಸಮ್ಮಿಸ್ಸಂ ಅತ್ಥಪಟಿಸಮ್ಭಿದಂ ವದತೋ ಪಾರಾಜಿಕನ್ತಿ ಪಮಾಣಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಇತರಥಾ ಹೋತೀ”ತಿ ಅಪರೇಹಿ ವುತ್ತಂ, “ತಂ ಪುಬ್ಬಾಪರವಿರುದ್ಧಂ, ತಸ್ಮಾ ವಿಜ್ಜಾನಿದಸ್ಸನಂ ಇಧ ಅನಿದಸ್ಸನಂ ಸಾಸನೇ ವತ್ಥುವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ವಿಜ್ಜಾವಿಧಾನಾಭಾವಾ। ಭಗವತಾ ವಿಭತ್ತಖೇತ್ತಪದೇ ವಾ ತೇಸಂ ಪರಿಯಾಯವಚನಾನಂ ಅನಾಮಟ್ಠತ್ತಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಅಞ್ಞಂ ಪಮಾಣಂ ಕಾತು”ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। “ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾನಂ ಲಾಭೀಮ್ಹೀ’ತಿ ವುತ್ತೇ ಪರಿಯಾಯೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ ಯುತ್ತ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ವಿಚಾರೇತಬ್ಬಂ। **ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ “ಯೋ ತೇ ವಿಹಾರೇ ವಸತೀ”ತಿಆದೀಹಿ ಸಂಸನ್ದನತೋ ಪರಿಯಾಯವಚನತ್ತಾ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ ವುತ್ತಂ। “ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಾಮೀ’ತಿ ವಾ ‘ಲಾಭೀಮ್ಹಾಹಂ ತಸ್ಸಾ’ತಿ ವಾ ವದತೋಪೀ”ತಿ ವುತ್ತವಚನಮ್ಪಿ “ಸಚೇ ಪನಸ್ಸೇವಂ ಹೋತೀ”ತಿಆದಿವಚನಮ್ಪಿ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಮೇವ, ಸೋಪಿ ಹಿ ಅತ್ತನೋ ವಿಸೇಸಂ ಆರೋಚೇತುಮೇವ ವದತಿ। “ಯೋ ತೇ ವಿಹಾರೇ ವಸತೀ’ತಿಆದೀಸು ಅಹಂ-ವಚನಾಭಾವಾ ಪರಿಯಾಯೋ ಯುಜ್ಜತಿ, ಇಧ ಪನ ‘ಲಾಭೀಮ್ಹಾಹಂ ತಸ್ಸಾ’ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಆಪಜ್ಜಿತುಂ ಯುತ್ತಂ ವಿಯಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ। “ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಾದಿವಚನಂ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮೇಸು ಏಕೋಪಿ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪರಿಯಾಯೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ನ ಹೋತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ, ಸುಟ್ಠು ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। ಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾ-ಪದತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಏವ ಪಾಠೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ, ಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯಪಿ ಏಕೇಕಮ್ಪಿ ಏಕೇಕಫಲವಸೇನ ಪಾರಾಜಿಕಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ರಾಗಸ್ಸ ಪಹಾನನ್ತಿಆದಿತ್ತಿಕೇ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಮೇವ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಮಗ್ಗೇನ ವಿನಾ ನತ್ಥಿ। ತತಿಯಮಗ್ಗೇನ ಹಿ ರಾಗದೋಸಾನಂ ಪಹಾನಂ, ಚತುತ್ಥೇನ ಮೋಹಸ್ಸ, ತಸ್ಮಾ “ರಾಗೋ ಮೇ ಪಹೀನೋ”ತಿಆದೀನಿ ವದತೋಪಿ ಪಾರಾಜಿಕಂ। **ರಾಗಾ ಚಿತ್ತಂ ವಿನೀವರಣತಾ**ತಿಆದಿತ್ತಿಕೇ ಲೋಕುತ್ತರಮೇವ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ “ರಾಗಾ ಮೇ ಚಿತ್ತಂ ವಿನೀವರಣ”ನ್ತಿಆದೀನಿ ವದತೋ ಪಾರಾಜಿಕಮೇವಾತಿ। **ಅಕುಪ್ಪಧಮ್ಮತ್ತಾ**ತಿ ಕೇಚಿ ಉತ್ತರವಿಹಾರವಾಸಿನೋ। ಕಸ್ಮಾ ನ ಹೋತೀತಿ ಚೇ? “ಇತಿ ಜಾನಾಮಿ, ಇತಿ ಪಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ವತ್ತಮಾನವಚನೇನೇವ **ಮಾತಿಕಾಯಂ** ವುತ್ತತ್ತಾ। ಯದಿ ಏವಂ **ಪದಭಾಜನೇ** “ಸಮಾಪಜ್ಜಿಂ, ಸಮಾಪನ್ನೋ”ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತತ್ತಾ “ಅತೀತತತ್ತಭಾವೇ ಸೋತಾಪನ್ನೋಮ್ಹೀ”ತಿ ವದತೋಪಿ ಹೋತೂತಿ ಚೇ? ನ, ಅಞ್ಞಥಾ ಅತ್ಥಸಮ್ಭವತೋ। ಕಥಂ? ಅದ್ಧಾಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನವಸೇನ ವತ್ತಮಾನತಾ ಗಹೇತಬ್ಬಾತಿ ಞಾಪನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, ನ ಅತೀತತತ್ತಭಾವಂ। ಅತೀತತತ್ತಭಾವೋ ಹಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ “ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯ”ನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಚರಿಯಾ।

೨೦೦. **“ಸಚೇಪಿ ನ ಹೋತಿ, ಪಾರಾಜಿಕಮೇವಾ”**ತಿ ಅಟ್ಠಾನಪರಿಕಪ್ಪವಸೇನ ವುತ್ತಂ ಕಿರ। “ಇತಿ ವಾಚಾ ತಿವಙ್ಗಿಕಾ”ತಿ ವಕ್ಖತಿ। **ನತ್ಥೇತ**ನ್ತಿ ಪುರಿಮೇ ಸತಿ ಪಚ್ಛಿಮಸ್ಸಾಭಾವಾ ಸಮಾಪಜ್ಜಿಂ, ಸಮಾಪನ್ನೋತಿ ಇಮೇಸಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅತ್ಥತೋ ಕಾಲವಿಸೇಸೋ ನತ್ಥಿ, ವಚನವಿಸೇಸೋ ಪನ ಅತ್ಥಿ ಏವ।

೨೦೭. **ಉಕ್ಕೇಟಿತೋ**ತಿ ಉತ್ತಾಸಿತೋ। ಖಿಟ ಉತ್ರಾಸನೇ।

ಸುದ್ಧಿಕವಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ವತ್ಥುಕಾಮವಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ವಿಞ್ಞತ್ತಿಪಥೇತಿ ವಿಜಾನನಟ್ಠಾನೇ, ತೇನ "ವಿಞ್ಞತ್ತಿಪಥಮತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಠಿತೋ ಭಿಕ್ಖು ದಿಬ್ಬಾಯ ಸೋತಧಾತುಯಾ ಸುತ್ವಾ ಜಾನಾತಿ, ನ ಪಾರಾಜಿಕನ್ತಿ ದೀಪೇತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಝಾನಂ ಕಿರ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸೋ ಚೇ "ಏಸ ಭಿಕ್ಖು ಅತ್ತನೋ ಗುಣದೀಪನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಏವಂ ವದತೀ"ತಿ ಜಾನಾತಿ, ಪಾರಾಜಿಕಮೇವ। ಅಞ್ಞಥಾ ಜಾನಾತೀತಿ ಚೇ? ಪಾರಾಜಿಕಚ್ಛಾಯಾ ನ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ಆಚರಿಯೋ।

ವತ್ಥುಕಾಮವಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅನಾಪತ್ತಿಭೇದಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಅನುಲ್ಲಪನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ ಯದಿ ಉಲ್ಲಪನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಭವೇಯ್ಯ, ದುಕ್ಕಟಮೇವಾತಿ ಅಪರೇ। "ತಂ ಪರತೋ 'ನಾವುಸೋ, ಸಕ್ಕಾ ಪುಥುಜ್ಜನೇನ ಅಧಿವಾಸೇತು'ನ್ತಿ ವತ್ಥುನಾ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಪದಭಾಜನೀಯವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ವಿನೀತವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೨೨೫-೭. ದುಕ್ಕರ ಆಗಾರ ಆವಟಕಾಮ ಅಭಿರತಿವತ್ಥೂಸು "ಯದಿ ಉಲ್ಲಪನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಪಾರಾಜಿಕ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ಕಾರಣಂ ಪನ ದುದ್ದಸಂ, ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ ವುತ್ತಂ ವಿಯ, ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ। **ಯಾನೇನ ವಾ ಇದ್ಧಿಯಾ ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ಪಾರಾಜಿಕಂ ನಾಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಪದಸಾ ಗಮನವಸೇನೇವ ಕತಿಕಾಯ ಕತಾಯ ಯುಜ್ಜತಿ। "**ಅಪುಬ್ಬಂಅಚರಿಮಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ**ತಿ ಹತ್ಥಪಾಸಂ ಅವಿಜಹಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಹತ್ಥಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ವಿಯ ಗಚ್ಛನ್ತೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಉಟ್ಠೇಥ ಏಥ ಗಚ್ಛಾಮಾತಿ ಏವಂ ಸಹಗಮನೇ ಪುಬ್ಬಾಪರಾ ಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ನಾಪಜ್ಜತೀತಿ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ತಕ್ಕೋ। **ವಸನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ತಥಾ ವಸನ್ತೋ ಚೇ ಉಪಾಸಕೇನ ದಿಸ್ಸತಿ, ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ। "ರತ್ತಿಂ ವಸಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ನ ಪಾರಾಜಿಕೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ನಾನಾವೇರಜ್ಜಕಾ**ತಿ ನಾನಾಜನಪದವಾಸಿನೋ। **ಸಙ್ಘಲಾಭೋ**ತಿ ಯಥಾವುಡ್ಢಂ ಅತ್ತನೋ ಪಾಪುಣನಕೋಟ್ಠಾಸೋ।

೨೨೮. **ಇಧಾ**ತಿ "ಕೋ ನು ಖೋ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೇ ಪಞ್ಹಾಕಮ್ಮೇ। **ಧಮ್ಮಧಾತು** ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ।

೨೩೨. **ನ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ**ತಿ ನ ಸೀಹೋಕ್ಕನ್ತವಸೇನ ಅನುಸ್ಸರಿ। ತಸ್ಮಾ ಅನ್ತರಾಭವಭೂತಾ ಏಕಾ ಏವ ಜಾತೀತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ನಿಗಮನವಣ್ಣನಾ

೨೩೩. **ಚತುವೀಸತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಮಾತುಘಾತಕಪಿತುಘಾತಕಅರಹನ್ತಘಾತಕಾ ತತಿಯಪಾರಾಜಿಕಂ ಆಪನ್ನಾ। ಭಿಕ್ಖುನಿದೂಸಕೋ, ಲಮ್ಬಿಆದಯೋ ಚ ಚತ್ತಾರೋ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಂ ಆಪನ್ನಾ ಏವಾತಿ ಕತ್ವಾ ಕುತೋ ಚತುವೀಸತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಅಧಿಪ್ಪಾಯಾಜಾನನತೋ। ಮಾತುಘಾತಕಾದಯೋ ಹಿ ಚತ್ತಾರೋ ಇಧಾನುಪಸಮ್ಪನ್ನಾ ಏವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ಲಮ್ಬಿಆದಯೋ ಚತ್ತಾರೋ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕೇನ ಸಙ್ಗಹಿತಾ, ಯಸ್ಮಾ ಏಕೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಪಟಿಸೇವಿನೋ ನ ಹೋನ್ತಿ,

ತಸ್ಮಾ ವಿಸುಂ ವುತ್ತಾ। “ಏಕಕಮ್ಮಂ ಏಕುದ್ದೇಸೋ ಸಮಸಿಕ್ಖತಾ”ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಸಂವಾಸಸ್ಸ ಅಭಬ್ಬತಾಮತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ **“ಯಥಾ ಪುರೇ ತಥಾ ಪಚ್ಛಾ”**ತಿ। ಅಞ್ಞಥಾ ನೇಸಂ ಸಮಞ್ಞಾಯಪಟಿಞ್ಞಾಯಭಿಕ್ಖುಭಾವೋಪಿ ನತ್ಥೀತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ।

ಚತುತ್ಥಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಾರಾಜಿಕಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಕಣ್ಡೋ

೧. ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೨೩೭. “ಓಕ್ಕಮನ್ತಾನ”ನ್ತಿ ಪಾಠೋ। ಏತ್ಥಾಹ – “ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ”ತಿ ಕಾರಕೋ ಇಧ ಕಸ್ಮಾ ನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋತಿ? **ಅಭಿ-ನಿದ್ದೇಸೇನ** ಇಮಸ್ಸ ಸಾಪೇಕ್ಖಾಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಕಥಂ? ಕಣ್ಡುವನಾದಿಅಧಿಪ್ಪಾಯಚೇತನಾವಸೇನ ಚೇತೇನ್ತಸ್ಸ ಕಣ್ಡುವನಾದಿಉಪಕ್ಕಮೇನ ಉಪಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ, ಮೇಥುನರಾಗವಸೇನ ಊರುಆದೀಸು ದುಕ್ಕಟವತ್ಥೂಸು, ವಣಾದೀಸು ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯವತ್ಥೂಸು ಚ ಉಪಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಯಾ ಸತಿಪಿ ನ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ। ಮೋಚನಸ್ಸಾದಸಙ್ಖಾತಾಧಿಪ್ಪಾಯಾಪೇಕ್ಖಾವ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿ ಸತಿ ಉಪಕ್ಕಮೇ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ “ಅನಾಪತ್ತಿ ನ ಮೋಚನಾಧಿಪ್ಪಾಯಸ್ಸಾ”ತಿ ವಚನತೋ। ತಸ್ಮಾ ತದತ್ಥದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಇಧ ಕಾರಕೋ ನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ಅಞ್ಞಥಾ “ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಸಞ್ಚೇತನಿಕಂ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಕಾರಕೇ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇ “ಚೇತೇತಿ ನ ಉಪಕ್ಕಮತಿ ಮುಚ್ಚತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿ ವುತ್ತವಚನವಿರೋಧೋ। “ಸಞ್ಚೇತನಿಕಾಯ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಯಾ ಅಞ್ಞತ್ರ ಸುಪಿನನ್ತಾ”ತಿ ಭುಮ್ಮೇ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಪಿ ಸೋವ ವಿರೋಧೋ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ತದುಭಯವಚನಕ್ಕಮಂ ಅವತ್ವಾ “ಸಞ್ಚೇತನಿಕಾ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿ ಅಞ್ಞತ್ರ ಸುಪಿನನ್ತಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ನಿಮಿತ್ತತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮವಚನಾಭಾವತೋ ಹೇತುತ್ಥನಿಯಮೋ ನ ಕತೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಅಕತೇ ಸಞ್ಚೇತನಿಕಾ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿ ಅಞ್ಞತ್ರ ಸುಪಿನನ್ತಾ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾಪತ್ತಿ, ಉಪಕ್ಕಮೇ ಅಸತಿ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ದೀಪಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೨೩೯-೭. **ಸಞ್ಚೇತನಿಕಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪಠಮವಿಗ್ಗಹೇನ ಉಪಸಗ್ಗಸ್ಸ ಸಾತ್ಥಕತಾ ದಸ್ಸಿತಾ, ದುತಿಯೇನ ಇಕಪಚ್ಚಯಸ್ಸ। ವಾತಪಿತ್ತಸೇಮ್ಹರುಹಿರಾದಿ**ಆಸಯಭೇದತೋ**ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಾತೂ**ತಿ ಏತ್ಥ “ಪಥವೀಧಾತುಆದಯೋ ಚತಸ್ಸೋ, ಚಕ್ಖುಧಾತುಆದಯೋ ವಾ ಅಟ್ಠಾರಸಾ”ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಲಿಖಿತಂ। **ವತ್ಥಿಸೀಸ**ನ್ತಿ ವತ್ಥಿಪುಟಸ್ಸ ಸೀಸಂ। “ಅಙ್ಗಜಾತಸ್ಸ ಮೂಲಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ನ ಅಗ್ಗಸೀಸ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ತಥೇವಾ**ತಿ “ನಿಮಿತ್ತೇ ಉಪಕ್ಕಮತೋ”ತಿಆದಿಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ತತೋ ಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ**ತಿ “ನ ಸಕಲಕಾಯತೋ, ತಸ್ಮಾ ಪನ ಠಾನಾ ಚುತಮತ್ತೇ ಹೋತೂ”ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಲಿಖಿತಂ। “ದಕಸೋತಂ ಓತಿಣ್ಣಮತ್ತೇ”ತಿ ಇಮಿನಾ ನ ಸಮೇತೀತಿ ಚೇ ? ತತೋ ದಕಸೋತೋರೋಹಣಞ್ಚೇತ್ಥಾತಿಆದಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ – ನಿಮಿತ್ತೇ ಉಪಕ್ಕಮಂ ಕತ್ವಾ ಸುಕ್ಕಂ ಠಾನಾ ಚಾವೇತ್ವಾ ಪುನ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರವಸೇನ ದಕಸೋತೋರೋಹಣಂ ನಿವಾರೇತುಂ ಅಧಿವಾಸೇಮೀತಿ। ತತೋ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೇ ಅಧಿವಾಸೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ತಥಾಪಿ ಅಧಿವಾಸನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಅಧಿವಾಸೇತ್ವಾ ಅನ್ತರಾ ದಕಸೋತತೋ ಉದ್ಧಂ ನಿವಾರೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತಾಯ “ಅನಿಕ್ಖನ್ತೇ ವಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಠಾನಾ ಚುತಞ್ಹಿ ಅವಸ್ಸಂ ದಕಸೋತಂ ಓತರತೀತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಗಣ್ಠಿಪದಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಸಮೇತಿ। **ತತೋ ಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ**ತಿ ಸಕಟ್ಠಾನತೋ। ಸಕಸರೀರತೋ ಹಿ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಮೇವ ಹೋತಿ, ತತೋ “ಬಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತೇ ವಾ ಅನಿಕ್ಖನ್ತೇ ವಾ”ತಿ ವಚನಂ ವಿರುಜ್ಝೇಯ್ಯ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತಮ್ಹಾ ತಮ್ಹಾ ಸರೀರಪದೇಸಾ ಚುತಂ ಅವಸ್ಸಂ ದಕಸೋತಂ ಓತರತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ “ದಕಸೋತಂ ಓತಿಣ್ಣಮತ್ತೇ”ತಿ, ಇಮಿನಾ ಚ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಪಾಕಟಕಾಲಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಮೋಚನಸ್ಸಾದೇನ ನಿಮಿತ್ತೇ ಉಪಕ್ಕಮತೋ ಸುಕ್ಕಂ ಬಹುತರಮ್ಪಿ ಸರೀರಪದೇಸಾ ಚುತಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಲಗ್ಗಾವಸೇಸಂ ಯತ್ತಕಂ ಏಕಾ ಖುದ್ದಕಮಕ್ಖಿಕಾ ಪಿವೇಯ್ಯ, ತತ್ತಕೇ ದಕಸೋತಂ ಓತಿಣ್ಣಮತ್ತೇ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾಪತ್ತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಂ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) “ದಕಸೋತಂ ಅನೋತಿಣ್ಣೇಪಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ”ತಿಆದಿ। ತತ್ತಕಸ್ಸ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಮನಂ

ಅಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತೋ "ಚೇತೇತಿ ಉಪಕ್ಕಮತಿ ನ ಮುಚ್ಚತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯನ್ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ದೇಸೇನ್ತೋಪಿ ನ ಮುಚ್ಚತಿ, ಪಸ್ಸಾವಮ್ಪಿ ವಣ್ಣತಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ವತ್ಥಿಕೋಸಗತಸ್ಸ ಪಿಚ್ಛಿಲತಾಯ ವಾ ಇತ್ವಾ ಸಞ್ಞಾದಿಸೇಸತೋ ವುಟ್ಠಾತಬ್ಬಂ। ಅಯಮೇತ್ಥ ತತಿಯತ್ಥೇರವಾದೇ ಯುತ್ತಿ। ಸಬ್ಬಾಚರಿಯಾ ಇಮೇ ಏವ ತಯೋ ಥೇರಾ, ತೇಸಮ್ಪಿ ದಕಸೋತೋರೋಹಣಂ ನಿಮಿತ್ತೇ ಉಪಕ್ಕಮನನ್ತಿ ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ಸಾಧಾರಣತೋ ಏತ್ಥ, ಏವಂ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ** ವದತಿ ಕಿರ।

ಠಾನಾ ಚುತಞ್ಹಿ ಅವಸ್ಸಂ ದಕಸೋತಂ ಓತರತೀತಿ ಕತ್ವಾ **"ಠಾನಾ ಚಾವನಮತ್ತೇನೇವೇತ್ಥ ಆಪತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ದಕಸೋತಂ ಓತಿಣ್ಣೇ ಏವ ಆಪತ್ತಿ। ಸುಕ್ಕಸ್ಸ ಹಿ ಸಕಲಂ ಸರೀರಂ ಠಾನಂ, ಅನೋತಿಣ್ಣೇ ಠಾನಾ ಚುತಂ ನಾಮ ನ ಹೋತೀತಿ ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ। ಆಭಿಧಮ್ಮಿಕತ್ತಾ ಥೇರಸ್ಸ "ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿ ನಾಮ ರಾಗಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಹೋತೀ"ತಿ (ಕಥಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೦೭) **ಕಥಾವತ್ಥುಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಮ್ಭವೋ ಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನೋ, "ತಂ ಅಸುಚಿಂ ಏಕದೇಸಂ ಮುಖೇನ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ, ಏಕದೇಸಂ ಅಙ್ಗಜಾತೇ ಪಕ್ಖಿಪೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೦೩) ವಚನತೋ ಉತುಸಮುಟ್ಠಾನೋ ಚ ದಿಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಚ ಖೋ ಅವೀತರಾಗಸ್ಸೇವ "ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನವಕಾಸೋ ಯಂ ಅರಹತೋ ಅಸುಚಿ ಮುಚ್ಚೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೫೩; ಕಥಾ॰ ೩೧೩) ವಚನತೋ। **ಪರೂಪಾಹಾರಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಅತ್ಥಿ ತಸ್ಸ ಆಸಯೋತಿ ತಸ್ಸ ಸುಕ್ಕಸ್ಸ ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವಾನಂ ವಿಯ ಪತಿಟ್ಠಾನೋಕಾಸೋ ಅತ್ಥೀ"ತಿ (ಕಥಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೦೯) ಚನತೋ ತಸ್ಸ ಆಸಯೋತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಪಾಕತಿಕಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನರೂಪಂ ವಿಯ ಅಸಂಸಟ್ಠತ್ತಾ, ನಿಕ್ಖಮನತೋ ಚ "ವತ್ಥಿಸೀಸಂ, ಕಟಿ, ಕಾಯೋ"ತಿ ತಿಧಾ ಸುಕ್ಕಸ್ಸ ಠಾನಂ ಪಕಪ್ಪೇನ್ತಿ ಆಚರಿಯಾ। ಸಪ್ಪವಿಸಂ ವಿಯ ತಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ನ ಚ ವಿಸಸ್ಸ ಠಾನನಿಯಮೋ, ಕೋಧವಸೇನ ಫುಸನ್ತಸ್ಸ ಹೋತಿ, ಏವಮಸ್ಸ ನ ಚ ಠಾನನಿಯಮೋ, ರಾಗವಸೇನ ಉಪಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಹೋತೀತಿ ತಕ್ಕೋ।

ಖೋಭಕರಣಪಚ್ಚಯೋ ನಾಮ ಭೇಸಜ್ಜಸೇನಾಸನಾಹಾರಾದಿಪಚ್ಚಯೋ। **ಸಂಸಗ್ಗಭೇದತೋಪೀ**ತಿ ಏತೇಸು ದ್ವೀಹಿಪಿ ತೀಹಿಪಿ। **ಪಹೀನವಿಪಲ್ಲಾಸತ್ತಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸುಪಿನನ್ತೇನ ಸೇಕ್ಖಪುಥುಜ್ಜನಾ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ವಿಪಲ್ಲತ್ಥಂ ಅಭೂತಮೇವಾತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ತತೋ "ಯಂ ಪನ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತತೋ ಪಸ್ಸತಿ। ತಂ ಏಕನ್ತಸಚ್ಚಮೇವ ಹೋತೀ"ತಿ ಇದಂ ವಿರುಜ್ಝತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ವಿಸಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಸೋ ಹಿ ಸಚ್ಚೋ ವಾ ಹೋತಿ, ಅಲಿಕೋ ವಾತಿ ಕತ್ವಾ ತಞ್ಚೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ ಸಿಯಾ, "ಅಸೇಕ್ಖಾ ಪಹೀನವಿಪಲ್ಲಾಸತ್ತಾ ಸಚ್ಚಮೇವ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ನಾಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ। ಕಿನ್ತು ದಸ್ಸನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ತಞ್ಹಿ ಅಭೂತಂ, ಅಪಸ್ಸನ್ತೋಪಿ ಹಿ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ವಿಯ ಅಸುಣನ್ತೋಪಿ ಸುಣನ್ತೋ ವಿಯ ಅಮುನನ್ತೋಪಿ ಮುನನ್ತೋ ವಿಯ ಹೋತಿ। ಸಚ್ಚಮ್ಪಿ ವಿಪಸ್ಸತೀತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ। **ತಂ ರೂಪನಿಮಿತ್ತಾದಿಆರಮ್ಮಣಂ ನ ಹೋತಿ,** ಆಗನ್ತುಕಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ರೂಪನಿಮಿತ್ತಾದಿಆರಮ್ಮಣಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಕಮ್ಮನಿಮಿತ್ತಗತಿನಿಮಿತ್ತಭೂತಾನಿ ಹಿ ರೂಪನಿಮಿತ್ತಾದೀನಿ ಭವಙ್ಗಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ಏವ। ತತ್ಥ ಕಮ್ಮನಿಮಿತ್ತಮತೀತಮೇವ, ಗತಿನಿಮಿತ್ತಂ ಥೋಕಂ ಕಾಲಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಸಿಯಾ।

ಈದಿಸಾನೀತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಅನುಭೂತಪುಬ್ಬಪರಿಕಪ್ಪಿತಾಗನ್ತುಕಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನರೂಪನಿಮಿತ್ತಾದಿಆರಮ್ಮಣಾನಿ, ರಾಗಾದಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಾನಿ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಕ್ಕಟಸ್ಸ ನಿದ್ದಾ ಲಹುಪರಿವತ್ತಾ ಹೋತಿ।** ಸೋ ಹಿ ರುಕ್ಖಸಾಖತೋ ಪತನಭಯಾ ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ಉಮ್ಮಿಲತಿ ಚ ಸುಪತಿ ಚ। ಮನುಸ್ಸಾ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಮ್ಮಿಲನ್ತಿ ಸುಬ್ಯತ್ತತರಂ ಪಟಿಬುದ್ಧಾ ವಿಯ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಥ ಖೋ ಪಟಿಬುದ್ಧಾನಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಭವಙ್ಗೋತರಣಂ ವಿಯ ಸುಪಿನಕಾಲೇಪಿ ತೇಸಂ ಭವಙ್ಗೋತರಣಂ ಹೋತಿ, ಯೇನ "ಸುಪತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ಭವಙ್ಗಚಿತ್ತೇನ ಹಿ ಸುಪತೀ"ತಿ ವಚನತೋ ಭವಙ್ಗೋತರಣಂ ಕರಜಕಾಯಸ್ಸ ನಿರುಸ್ಸಾಹಸನ್ತಭಾವೂಪನಿಸ್ಸಯತ್ತಾ "ನಿದ್ದಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಾ ಕರಜಕಾಯಸ್ಸ ದುಬ್ಬಲಭಾವೇನ ಸುಪಿನದಸ್ಸನಕಾಲೇ ಭವಙ್ಗತೋ ಉತ್ತರಣೇ ಸತಿಪಿ ನಿರುಸ್ಸಾಹಸನ್ತಭಾವಪ್ಪತ್ತಿಯಾ "ಪವತ್ತತೀ"ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ, ಯತೋ ಸತ್ತಾ "ಪಟಿಬುದ್ಧಾ"ತಿ ನ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಕರಜಕಾಯಸ್ಸ ನಿರುಸ್ಸಾಹಸನ್ತಸಭಾವಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಚ ತನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ಹದಯವತ್ಥು ನ ಸುಪ್ಪಸನ್ನಂ ಹೋತಿ, ತತೋ ತನ್ನಿಸ್ಸಿತಾಪಿ ಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿ ಅಸುಪ್ಪಸನ್ನವಟ್ಟಿನಿಸ್ಸಿತದೀಪಪ್ಪಭಾ ವಿಯ। ತೇನೇವ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಸ್ವಾಯಂ ದುಬ್ಬಲವತ್ಥುಕತ್ತಾ ಚೇತನಾಯ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಆಕಡ್ಢಿತುಂ ಅಸಮತ್ಥೋ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಗಣ್ಠಿಪದೇ ಪನ "ದುಬ್ಬಲವತ್ಥುಕತ್ತಾತಿ ಸುಪಿನೇ ಉಪಟ್ಠಿತಂ ನಿಮಿತ್ತಮ್ಪಿ ದುಬ್ಬಲ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ತಂ ಅನೇಕತ್ಥಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ನಿಮಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ನ ಚ ದುಬ್ಬಲಾರಮ್ಮಣವತ್ಥುಕತ್ತಾ ಚೇತನಾ, ತಾಯ ಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿ ದುಬ್ಬಲಾ ಅತೀತಾನಾಗತಾರಮ್ಮಣಾಯ, ಪಣ್ಣತ್ತಾರಮ್ಮಣಾಯ ವಾ ಅದುಬ್ಬಲತ್ತಾ, ಅವತ್ಥುಕಾಯ ದುಬ್ಬಲಭಾವೋ ನ ಯುಜ್ಜತಿ ಚೇತನಾಯ ಅವತ್ಥುಕಾಯ ಭಾವನಾಪಭಾವಾಯಾತಿರೇಕಬಲಸಬ್ಭಾವತೋ। ಭಾವನಾಬಲಸಮಪ್ಪಿತಞ್ಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಅರೂಪಮ್ಪಿ ಸಮಾನಂ ಅತಿಭಾರಿಯಮ್ಪಿ ಕರಜಕಾಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣೇನೇವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಠಪೇತಿ। ತಪ್ಪಟಿಭಾಗಂ ಅನಪ್ಪಿತಮ್ಪಿ ಕಾಮಾವಚರಚಿತ್ತಂ ಕರಜಕಾಯಂ ಆಕಾಸೇ ಲಙ್ಘನಸಮತ್ಥಂ ಕರೋತಿ, ಪಗೇವೇತರಂ। ಕಿಂ ಪನೇತ್ಥ ತಂ ಅನುಮಾನಕಾರಣಂ, ಯೇನ ಚಿತ್ತಸ್ಸೇವ ಆನುಭಾವೋತಿ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯ ಚಿತ್ತಾನುಭಾವೇನ ವಾ ಲದ್ಧಾಸೇವನಾದಿಕಿರಿಯಾವಿಸೇಸನಿಬ್ಬತ್ತಿದಸ್ಸನತೋ, ತಸ್ಮಾ ದುಬ್ಬಲವತ್ಥುಕತ್ತಾತಿ ದುಬ್ಬಲಹದಯವತ್ಥುಕತ್ತಾತಿ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ತಕ್ಕೋ। ಅತ್ತನೋ ಮನ್ದತಿಕ್ಖಾಕಾರೇನ ತನ್ನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಮನ್ದತಿಕ್ಖಭಾವನಿಪ್ಫಾದನಸಮತ್ಥಞ್ಚೇ, ಹದಯವತ್ಥು ಚಕ್ಖುಸೋತಾದಿವತ್ಥು ವಿಯ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ ಭವೇಯ್ಯ, ನ ಚೇತಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ। ಯತೋ **ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಹೇ** ಉಪಾದಾಯರೂಪಪಾಳಿಯಂ ಉದ್ದೇಸಾರಹಂ ನ ಜಾತಂ। ಅನಿನ್ದ್ರಿಯತ್ತಾ ಹಿ ತಂ ಕಾಯಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಅನನ್ತರಂ ನ ಉದ್ದಿಟ್ಠಂ, ವತ್ಥುರೂಪತ್ತಾ ಚ ಅವತ್ಥುರೂಪಸ್ಸ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಅನನ್ತರಮ್ಪಿ ನ ಉದ್ದಿಟ್ಠಂ, ತಸ್ಮಾ ಯಂ ವುತ್ತಂ "ತಸ್ಸ ಅಸುಪ್ಪಸನ್ನತ್ತಾ ತನ್ನಿಸ್ಸಿತಾ ಚ ಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿ ಅಸುಪ್ಪಸನ್ನಾ ಹೋತೀ"ತಿ, ತಂ ನ ಸಿದ್ಧನ್ತಿ ಚೇ? ಸಿದ್ಧಮೇವ ಅನಿನ್ದ್ರಿಯಾನಮ್ಪಿ ಸಪ್ಪಾಯಾಸಪ್ಪಾಯಉತುಆಹಾರಾದೀನಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಸಮಾಯೋಗತೋ, ಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ವಿಕಾರದಸ್ಸನತೋ, ಪಚ್ಚಕ್ಖತ್ತಾ ಚ। ಯಸ್ಮಾ ಅಪ್ಪಟಿಬುದ್ಧೋಪಿ ಪಟಿಬುದ್ಧಂ ವಿಯ ಅತ್ತಾನಂ ಮಞ್ಞತೀತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಕರಜಕಾಯಸ್ಸ ನಿರುಸ್ಸಾಹಸನ್ತಭಾವಾಕಾರವಿಸೇಸೋ ನಿದ್ದಾ ನಾಮ। ಸಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಭವಙ್ಗೋತರಣಾಕಾರವಿಸೇಸೇನ ಹೋತಿ, ತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸತ್ತೋ ಭವಙ್ಗತೋ ಉತ್ತಿಣ್ಣೋ ಸುಪಿನಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಸೋ "ಕಪಿಮಿದ್ಧಪರೇತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸೋ ಸುತ್ತೋ ಅಪ್ಪಟಿಬುದ್ಧೋ ಹೋತೀತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಸಾಧಿತೋ ಹೋತಿ।

ಯಸ್ಮಾ ಭವಙ್ಗವಾರನಿರನ್ತರತಾಯ ಅಚ್ಚನ್ತಸುತ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "**ಯದಿ ತಾವ ಸುತ್ತೋ ಪಸ್ಸತಿ, ಅಭಿಧಮ್ಮವಿರೋಧೋ ಆಪಜ್ಜತೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ನಿದ್ದಾಕ್ಖಣೇ ನ ಪಟಿಬುದ್ಧೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "**ಅಥ ಪಟಿಬುದ್ಧೋ ಪಸ್ಸತಿ, ವಿನಯವಿರೋಧೋ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ಯಸ್ಮಾ ಚ ಅಖೀಣನಿದ್ದೋ, ಅನೋತಿಣ್ಣಭವಙ್ಗೋ ಚ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ "**ಕಪಿಮಿದ್ಧಪರೇತೋ ಪಸ್ಸತೀ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ಅಯಂ ನೇವ ಸುತ್ತೋ ನ ಪಟಿಬುದ್ಧೋ, ಅತ್ತನಾ ತಂ ನಿದ್ದಂ ಅನೋಕ್ಕನ್ತೋ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಅಭಿಧಮ್ಮೋ, ವಿನಯೋ, ನಾಗಸೇನತ್ಥೇರವಚನಂ ಯುತ್ತಿ ಚಾತಿ ಸಬ್ಬಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸಂಸನ್ದಿತಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ **ಕಪಿಮಿದ್ಧಪರೇತೋ**ತಿ ಭವಙ್ಗತೋ ಉತ್ತಿಣ್ಣನಿದ್ದಾಪರೇತೋ। ಸಾ ಹಿ ಇಧ ಕಪಿಮಿದ್ಧಂ ನಾಮ। "ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಮಿದ್ಧಂ? ಯಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಅಕಲ್ಯತಾ ಅಕಮ್ಮಞ್ಞತಾ...ಪೇ॰... ಸುಪನಂ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಮಿದ್ಧ"ನ್ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೧೧೬೩) ಏವಮಾಗತಂ। ಇದಞ್ಹಿ ಅರೂಪಂ, ಇಮಸ್ಸ ಫಲಭೂತೋ ಕರಜಕಾಯಸ್ಸ ಅಕಲ್ಯತಾ'ಪಚಲಾಯಿಕಾಸುಪಿ ನಿದ್ದಾವಿಸೇಸೋ ಕಾರಣೋಪಚಾರೇನ "ಕಪಿಮಿದ್ಧ"ನ್ತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ। ಯಞ್ಚೇವ "ಕಪಿಮಿದ್ಧಪರೇತೋ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಸುಪಿನಂ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ (ಮಿ॰ ಪ॰ ೫.೩.೫ ಥೋಕಂ ವಿಸದಿಸಂ) ವುತ್ತನ್ತಿ।

ಯಂ ತಂ ಆಪತ್ತಿವುಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಯೇನ ವಿನಯಕಮ್ಮೇನ ತತೋ ವುಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಇಧ ಆಪತ್ತಿವುಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ। **ಅವಯವೇ ಸಮೂಹವೋಹಾರೇನ ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಾಖಚ್ಛೇದಕೋ ರುಕ್ಖಚ್ಛೇದಕೋತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿಆದಿ ನಿದಸ್ಸನಂ, ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧಾದಿ ರುಳ್ಹೀಸದ್ದಸ್ಸ ನಿದಸ್ಸನಂ। **ನ ಚ ಮಯಾ**ತಿ ವೀಮಂಸನಪದಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಕಿರಿಯಂ ಸನ್ಧಾಯ, ಮೋಚನೇ ಚ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ ಮುಚ್ಚನಪಕತಿಯಾ ಚಾತಿ ವುತ್ತಂ।

೨೪೦. **ಗೇಹ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಾ। **ವನಭಙ್ಗಿಯ**ನ್ತಿ ಪಾಭತಿಕಂ। ಸಮ್ಪಯುತ್ತಸುಖವೇದನಾಮುಖೇನ ರಾಗೋವ "ಅಸ್ಸಾದೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಸುಪನ್ತಸ್ಸ ಚಾ**ತಿ ಇದಂ ಕಪಿಮಿದ್ಧಪರೇತೋ ವಿಯ ಭವಙ್ಗಸನ್ತತಿಂ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸುಪನ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ, ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ। **ಜಗ್ಗನತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಸೋಧನತ್ಥಾಯ।

೧೬೬. “ದಾರುಧೀತಲಿಕಲೇಪಚಿತ್ತಾನಂ ಅಙ್ಗಜಾತಪಟಿನಿಜ್ಝಾನೇಪಿ ದುಕ್ಕಟ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। “ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಪರಿಳಾಹೇ ಮೋಚನರಾಗಜೋ”ತಿ ಲಿಖನ್ತಿ। ವಾಲಿಕಾಯ ವಾ “ಹತ್ಥಿಕಾಮಂ ನಸ್ಸತೀ”ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಯ “ಆಪತ್ತಿ ತ್ವ”ನ್ತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಠೋ। “ಏಹಿ ಮೇ ತ್ವಂ, ಆವುಸೋ ಸಾಮಣೇರ, ಅಙ್ಗಜಾತಂ ಗಣ್ಹಾಹೀ”ತಿ ಆಗತತ್ತಾ “ವಚೀಕಮ್ಮ”ನ್ತಿಪಿ ವತ್ತುಂ ಯುತ್ತಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಅಞ್ಞಂ “ಏವಂ ಕರೋಹೀ”ತಿ ಆಣತ್ತಿಯಾಪಿ ಆಪತ್ತಿ ಸಿಯಾತಿ ಸಙ್ಕರಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಕೇಚಿ।

೧೬೭. “ಪುಪ್ಫಾವಲಿಯಂ ಸಾಸವಳಿಯ”ನ್ತಿ ದುವಿಧೋ ಕಿರ।

ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೭೦. “ಓತಿಣ್ಣೋ”ತಿ ಇಮಿನಾಸ್ಸ ಸೇವನಾಧಿಪ್ಪಾಯತಾ ದಸ್ಸಿತಾ। “ವಿಪರಿಣತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಮಾತುಗಾಮೇನ ಸದ್ಧಿ”ನ್ತಿ ಇಮಿನಾಸ್ಸ ವಾಯಾಮೋ ದಸ್ಸಿತೋ। “ಸದ್ಧಿ”ನ್ತಿ ಹಿ ಪದಂ ಸಂಯೋಗಂ ದೀಪೇತಿ, ಸೋ ಚ ಪಯೋಗೋ ಸಮಾಗಮೋ ಅಲ್ಲೀಯನಂ। ಕೇನ ಚಿತ್ತೇನ? ವಿಪರಿಣತೇನ ಚಿತ್ತೇನ, ನ ಪತ್ತಪಟಿಗ್ಗಹಣಾಧಿಪ್ಪಾಯಾದಿನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಂ ಸಮಾಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಇಮಿನಾಸ್ಸ ವಾಯಮತೋ ಫಸ್ಸಪಟಿವಿಜಾನನಾ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋತಿ। ವಾಯಮಿತ್ವಾ ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತೋ ಹಿ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ ನಾಮ। ಏವಮಸ್ಸ ತಿವಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋತಿ। ಅಥ ವಾ **ಓತಿಣ್ಣೋ**। ಕೇನ? ವಿಪರಿಣತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಯಕ್ಖಾದಿನಾ ಸತ್ತೋ ವಿಯ। ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ವಾ ಏತಂ ಕರಣವಚನಂ। ಓತಿಣ್ಣೋ ವಿಪರಿಣತಂ ಚಿತ್ತಂ ಕೂಪಾದಿಂ ವಿಯ ಸತ್ತೋ। ಅಥ ವಾ “ರಾಗತೋ ಉತ್ತಿಣ್ಣೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಂ ಉಪಗತೋ, ತತೋ ಉತ್ತಿಣ್ಣಾಧಿಪ್ಪಾಯತೋ ವಿಪರಿಣತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಹೇತುಭೂತೇನ ತಮೇವ ರಾಗಂ **ಓತಿಣ್ಣೋ**। ಮಾತುಗಾಮೇನ ಅತ್ತನೋ ಸಮೀಪಂ ಆಗತೇನ, ಅತ್ತನಾ ಉಪಗತೇನ ವಾ। ಏತೇನ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಸಾರತ್ತತಾ ವಾ ಹೋತು ವಿರತ್ತತಾ ವಾ, ಸಾ ಇಧ ಅಪ್ಪಮಾಣಾ, ನ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೇ ವಿಯ ಉಭಿನ್ನಂ ಸಾರತ್ತತಾಯ ಪಯೋಜನಂ ಅತ್ಥಿ।

ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗನ್ತಿ ಉಭಿನ್ನಂ ಕಾಯಾನಂ ಸಮ್ಪಯೋಗಂ। **ಪದಭಾಜನೇ** ಪನ “ಸಮಾಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ಅಜ್ಝಾಚಾರೋ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನಂ ಸನ್ಧಾಯ, ನ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಂ। ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಸ್ಸ ಸಮಾಪಜ್ಜನಾ ಹಿ “ಅಜ್ಝಾಚಾರೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ “ಯೋ ಸೋ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೋ ನಾಮ, ಸೋ ಅತ್ಥತೋ ಅಜ್ಝಾಚಾರೋ ಹೋತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಪರತೋ **ಪಾಳಿಯಂ** “ಸೇವನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ನ ಚ ಕಾಯೇನ ವಾಯಮತಿ, ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿವಿಜಾನಾತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೭೯) ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೇನ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ। ಫಸ್ಸಪಟಿವಿಜಾನನಾಯ ಹಿ ಸಂಸಗ್ಗೋ ದೀಪಿತೋ। ಸೋ ಚೇ ಅಜ್ಝಾಚಾರೋ ಹೋತಿ, ಕಥಂ ಅನಾಪತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ। ಸುವುತ್ತಮೇತಂ, ಕಿನ್ತು “ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಂ ಸಮಾಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಪದಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ “ಅಜ್ಝಾಚಾರೋ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಪದಾನಂ ಸಾಮಞ್ಞಭಾಜನೀಯತ್ತಾ, ಸಮಾಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಾಭಾವೇ ಸಮಾಪಜ್ಜನಾಭಾವೇನ “ಸೋ ಅತ್ಥತೋ ಅಜ್ಝಾಚಾರೋ ಹೋತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ ಸಿಯಾ।

“ಹತ್ಥಗ್ಗಾಹಂ ವಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ಹತ್ಥೇನ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಉಪಾದಿನ್ನಕೋ ಕಾಯೋ ಸಙ್ಗಹಿತೋ, ನ ಭಿನ್ನಸನ್ತಾನೋ ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೋ ಹತ್ಥಾಲಙ್ಕಾರಾದಿ। ವೇಣಿಗ್ಗಹಣೇನ ಅನುಪಾದಿನ್ನಕೋ ಅಭಿನ್ನಸನ್ತಾನೋ ಕೇಸಲೋಮನಖದನ್ತಾದಿಕೋ ಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯಉತುಸಮುಟ್ಠಾನೋ ಗಹಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇನೇವಾಹ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ಅನುಪಾದಿನ್ನಕೇನಪಿ ಕೇನಚಿ ಕೇಸಾದಿನಾ ಉಪಾದಿನ್ನಕಂ ವಾ ಅನುಪಾದಿನ್ನಕಂ ವಾ ಫುಸನ್ತೋಪಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಆಪಜ್ಜತಿಯೇವಾ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨೭೪)। ತೇನ ಅನುಪಾದಿನ್ನಕಾನಮ್ಪಿ ಕೇಸಲೋಮಾದೀನಂ ಅಙ್ಗಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ “ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿಜಾನಾತೀತಿ ತಿವಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ। ಫಸ್ಸಸ್ಸ ಅಪ್ಪಟಿವಿಜಾನನತೋ ದುವಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ದುಕ್ಕಟ”ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಾಳಿಅಟ್ಠಕಥಾನಯೇನ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ ಚೇ? ನ, ತದತ್ಥಜಾನನತೋ। ಫುಟ್ಠಭಾವಞ್ಹಿ ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತೋಪಿ ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿವಿಜಾನಾತಿ

ನಾಮ, ಅಯಮೇಕೋ ಅತ್ಥೋ, ತಸ್ಮಾ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ, ಅತ್ತನೋ ಚ ಕಾಯಪರಿಯಾಪನ್ನಾನಂ ಕೇಸಾದೀನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಫುಟ್ಠಭಾವಂ ಫುಸಿತ್ವಾ ತಂ ಸಾದಿಯನಂ ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿವಿಜಾನಾತಿ ನಾಮ, ನ ಕಾಯವಿಞ್ಞಾಣುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಏವ। ಅನೇಕನ್ತಿಕಞ್ಹೇತ್ಥ ಕಾಯವಿಞ್ಞಾಣಂ। ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಾದಿನ್ನಕೇನ ಕಾಯೇನ, ಅನುಪಾದಿನ್ನಕೇನ ವಾ ಕಾಯೇನ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಉಪಾದಿನ್ನಕಕಾಯೇ ಫುಟ್ಠೇ ಪಸನ್ನಕಾಯಿನ್ದ್ರಿಯೋ ಚೇ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಕಾಯವಿಞ್ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತೇನೇವ ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿವಿಜಾನಾತಿ ನಾಮ ಸೋ ಹೋತಿ। ಅನುಪಾದಿನ್ನಕಕಾಯೋ, ಲೋಲುಪ್ಪೋ ಅಪ್ಪಸನ್ನಕಾಯಿನ್ದ್ರಿಯೋ ವಾ ಹೋತಿ, ತಿಮಿರವಾತೇನ ಉಪಹತಕಾಯೋ ವಾ ತಸ್ಸ ಕಾಯವಿಞ್ಞಾಣಂ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ನ ಚ ತೇನ ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿವಿಜಾನಾತಿ ನಾಮ, ಕೇವಲಂ ಸೇವನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ವಾಯಮಿತ್ವಾ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೋ ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿವಿಜಾನಾತಿ ನಾಮ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣೇನ, ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಂ ಸಮಾಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ಇಮಿನಾಸ್ಸ ವಾಯಮತೋ ಫಸ್ಸಪಟಿವಿಜಾನನಾ ದಸ್ಸಿತಾ"ತಿ। ಅಪರೋಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧೇನ ವಾ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೇನ ವಾ ಫುಟ್ಠೋ ಕಾಯವಿಞ್ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತೇನ ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿವಿಜಾನಾತಿ ನಾಮ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ "ಅನೇಕನ್ತಿಕಞ್ಹೇತ್ಥ ಕಾಯವಿಞ್ಞಾಣ"ನ್ತಿ। ಅಪರೋ ವತ್ಥಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ನಿದ್ದಾಯನ್ತಂ ಮಾತುಗಾಮಂ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗರಾಗೇನ ವತ್ಥಸ್ಸ ಉಪರಿಭಾಗೇ ಸಣಿಕಂ ಫುಸನ್ತೋ ವತ್ಥನ್ತರೇನ ನಿಕ್ಖನ್ತಲೋಮಸಮ್ಫಸ್ಸಂ ಅಪ್ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತೋಪಿ ಸೇವನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಕಾಯೇನ ವಾಯಮಿತ್ವಾ ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿವಿಜಾನಾತಿ ನಾಮ, ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। "ನೀಲಂ ಘಟ್ಟೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಕಾಯಂ ಘಟ್ಟೇತಿ, ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ"ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಅನೇಕತ್ಥತ್ತಾ, ಏವಂ ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾಧಿಪ್ಪಾಯತೋ ಚ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಫಸ್ಸಪಟಿವಿಜಾನನಂ ಅಙ್ಗನ್ತ್ವೇವ ನ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ವುತ್ತೇ ಠಾನಮೇತಂ ವಿಜ್ಜತಿ, ಯಂ ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾಪಿ ನಖೇನ ಲೋಮೇನ ಸಂಸಗ್ಗೋ ದಿಟ್ಠೋ, ನ ಚ ಮೇ ಲೋಮಘಟ್ಟನೇನ ಕಾಯವಿಞ್ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ತಿಮಿರವಾತಥದ್ಧಗತ್ತೋ ಚಾಹಂ ನ ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿವಿಜಾನಾಮೀತಿ ಅನಾಪನ್ನಸಞ್ಞೀ ಸಿಯಾತಿ ನ ವುತ್ತಂ, ಅಪಿಚ "ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿವಿಜಾನಾತಿ, ನ ಚ ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿವಿಜಾನಾತೀ"ತಿ ಚ ಏತೇಸಂ ಪದಾನಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತನಯಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸೋ ಪಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬೋ। ಏತ್ತಾವತಾ ನ ತದತ್ಥಜಾನನತೋತಿ ಕಾರಣಂ ವಿತ್ಥಾರಿತಂ ಹೋತಿ।

ಪದಭಾಜನೀಯವಣ್ಣನಾ

೨೭೦. **"ರತ್ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ ವಿಪರಿಣತ"**ನ್ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಾಮಞ್ಞೇನ ವುತ್ತಂ, **ವಿನೀತವತ್ಥೂಸು** "ಮಾತುಯಾ ಮಾತುಪೇಮೇನ ಆಮಸತಿ…ಪೇ॰… ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗರಾಗೇನೇವ ರತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಥಾ "ಮಾತುಗಾಮೋ ನಾಮ ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥೀ"ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ವುತ್ತಂ, ಅಥ ಖೋ ಅವಿನಟ್ಠಿನ್ದ್ರಿಯಾವ ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥೀ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಾ "ಮತಿತ್ಥಿಯಾ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ…ಪೇ॰… ಆಪತ್ತಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। "ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥೀ"ತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಸಿದ್ಧೇ "ನ ಯಕ್ಖೀ ನ ಪೇತೀ ನ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾ"ತಿ ವಚನಂ ಅವಿನಟ್ಠಿನ್ದ್ರಿಯಾಪಿ ನ ಸಬ್ಬಾ ಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹಾ ಇತ್ಥೀ ಇಧ ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥೀ ನಾಮ। ಯಕ್ಖಿಆದಯೋ ಹಿ ಅತ್ತನೋ ಜಾತಿಸಿದ್ಧೇನ ಇದ್ಧಿವಿಸೇಸೇನ ಇಜ್ಝನ್ತಿಯೋ ಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹಾಪಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ತಾಸು ಯಕ್ಖೀ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯವತ್ಥು ಹೋತಿ ವಿನೀತವತ್ಥೂಸು ಯಕ್ಖಿಯಾ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೇನ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ। ತದನುಲೋಮತ್ತಾ ಪೇತಿತ್ಥೀ, ದೇವಿತ್ಥೀ ಚ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯವತ್ಥು। ತಿರಚ್ಛಾನಗತಿತ್ಥೀ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥು। ತಿರಚ್ಛಾನಗತಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹಿತ್ಥೀ ಚ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯವತ್ಥುಮೇವಾತಿ ಏಕೇ। **ವಿಭಙ್ಗೇ** ಪನ "ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥೀ ಚ ಹೋತಿ ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿಸಞ್ಞೀ"ತಿ ಪಾಳಿಯಾ ಅಭಾವೇನ "ಇತ್ಥೀ ಚ ಹೋತಿ ಯಕ್ಖಿಸಞ್ಞೀ"ತಿಆದಿವಚನೇ ಸತಿ ಯಕ್ಖಿಆದೀನಂ ಅನಿತ್ಥಿತಾಪಸಙ್ಗತೋ, "ಇತ್ಥೀ ಚ ಹೋತಿ ಇತ್ಥಿಸಞ್ಞೀ"ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ಯಕ್ಖಿಆದೀನಂ ಅನ್ತೋಕರಣೇ ಸತಿ ತಾಸಂ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸವತ್ಥುಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ ಚ ಯಕ್ಖಿಆದಯೋ ನ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏಕೇ ಪನ **"ವಿನೀತವತ್ಥುಮ್ಹಿ** 'ಅಞ್ಞತರೋ ಭಿಕ್ಖು ತಿರಚ್ಛಾನಗತಿತ್ಥಿಯಾ ಕಾಯ…ಪೇ॰… ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ'ತಿ ಏತ್ಥ ಅಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹಾ ಪಾಕತಿಕತಿರಚ್ಛಾನಗತಿತ್ಥೀ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ತಸ್ಮಾ ದುಕ್ಕಟಂ ವುತ್ತಂ। 'ಇತ್ಥೀ ಚ ಹೋತಿ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಸಞ್ಞೀತಿ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾ ಚ ಹೋತಿ ಇತ್ಥಿಸಞ್ಞೀ'ತಿಆದಿವಾರೇಸುಪಿ ಪಾಕತಿಕತಿರಚ್ಛಾನಗತೋವ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ಸೋ ಚ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಪುರಿಸೋವ। ತೇನೇವ ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾಅತ್ತಕಾಮಪಾರಿಚರಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಮನುಸ್ಸಪುರಿಸಪಟಿಸಂಯುತ್ತವಾರಾ ವಿಯ ತಿರಚ್ಛಾನಪಟಿಸಂಯುತ್ತವಾರಾಪಿ

ನಾಗತಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ತಥಾ ಪಣ್ಡಕೋತಿ ಇಧ ಮನುಸ್ಸಪಣ್ಡಕೋವ, ಪುರಿಸೋತಿ ಚ ಇಧ ಮನುಸ್ಸಪುರಿಸೋವ ಆಗತೋ, ತಸ್ಮಾ ಅಮನುಸ್ಸಿತ್ಥೀ ಅಮನುಸ್ಸಪಣ್ಡಕೋ ಅಮನುಸ್ಸಪುರಿಸೋ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಿತ್ಥೀ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಪಣ್ಡಕೋ ಮನುಸ್ಸಾಮನುಸ್ಸತಿರಚ್ಛಾನಗತಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಾ ಚಾತಿ ಅಟ್ಠ ಜನಾ ಇಧ ನಾಗತಾ, ತೇಸಂ ವಸೇನ ವತ್ಥುಸಞ್ಞಾವಿಮತಿಭೇದವಸೇನ ಆಪತ್ತಿಭೇದಾಭೇದವಿನಿಚ್ಛಯೋ, ಅನಾಗತವಾರಗಣನಾ ಚ ಅಸಮ್ಮುಯ್ಹನ್ತೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ತಥಾ ತೇಸಂ ದುಕಮಿಸ್ಸಕಾದಿವಾರಾ, ಆಪತ್ತಿಅನಾಪತ್ತಿಭೇದವಿನಿಚ್ಛಯೋ ಚ। “ತತ್ಥ ಅಮನುಸ್ಸಪಣ್ಡಕಅಮನುಸ್ಸಪುರಿಸತಿರಚ್ಛಾನಗತಿತ್ಥಿತಿರಚ್ಛಾನಗತಪಣ್ಡಕಾತಿ ಚತ್ತಾರೋ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುಕಾ, ಅಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿಮನುಸ್ಸಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಾ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯವತ್ಥುಕಾ, ಅಮನುಸ್ಸಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಾ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಾ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುಕಾ, **ಪಾಳಿಯಂ** ಪನ ಅಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿಯಾ ಅನಾಗತತ್ತಾ ಅಮನುಸ್ಸಪಣ್ಡಕಾ, ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಾ ಪುರಿಸಾ ಚ ನಾಗತಾ। ತಿರಚ್ಛಾನಗತಿತ್ಥಿಪಣ್ಡಕಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಾ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಪುರಿಸೇನ ಸಮಾನಗತಿಕತ್ತಾ ನಾಗತಾ, ಮನುಸ್ಸಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕೋ ಮನುಸ್ಸಪಣ್ಡಕೇನ ಸಮಾನಗತಿಕತ್ತಾ ಅನಾಗತೋ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೨೮೧) ಪನ “ನಾಗಮಾಣವಿಕಾಯಪಿ ಸುಪಣ್ಣಮಾಣವಿಕಾಯಪಿ ಕಿನ್ನರಿಯಾಪಿ ಗಾವಿಯಾಪಿ ದುಕ್ಕಟಮೇವಾ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ತದೇವ ಪಮಾಣತೋ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ತತ್ರಾಯಂ ವಿಚಾರಣಾ - “ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿರಚ್ಛಾನಗತಸ್ಸ ನಿಸಿನ್ನಪರಿಸಾಯ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೮೩) ಏತ್ಥ “ತಿರಚ್ಛಾನಗತೋತಿ ಯಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ”ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನವಣ್ಣನಾ) **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತತ್ತಾ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹೋ ಪಾಕತಿಕತಿರಚ್ಛಾನಗತತೋ ವಿಸಿಟ್ಠೋ, ತಥಾ ಯಕ್ಖಪೇತತಿರಚ್ಛಾನಗತಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹಾನಂ “ತಿರಚ್ಛಾನಗತಸ್ಸ ಚ ದುಕ್ಖುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ಅಪಿಚ ದುಕ್ಕಟಮೇವಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ಚ “ಪತನರೂಪಂ ಪಮಾಣಂ, ನ ಮರಣರೂಪ”ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಆಪತ್ತಿವಿಸೇಸವಚನತೋ ಚ “ಉಭತೋ ಅವಸ್ಸುತೇ ಯಕ್ಖಸ್ಸ ವಾ ಪೇತಸ್ಸ ವಾ ಪಣ್ಡಕಸ್ಸ ವಾ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹಸ್ಸ ವಾ ಅಧಕ್ಖಕಂ ಉಬ್ಭಜಾಣುಮಣ್ಡಲಂ ಕಾಯೇನ ಕಾಯಂ ಆಮಸತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸಾ”ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೬೬೧) ಸಾಮಞ್ಞೇನ ವಚನತೋ ಚ ಸೋ ವಿಸಿಟ್ಠೋತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ವಿಸಿಟ್ಠತ್ತಾ ಚ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹಿತ್ಥಿಯಾ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತಸ್ಸಾತಿ ವಿಸೇಸೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಆಪತ್ತಿವಿಸೇಸೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಯದಿ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹಿತ್ಥೀಪಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ರೂಪಸಾಮಞ್ಞೇನ ಸಞ್ಞಾವಿರಾಗತ್ತಾಸಮ್ಭವತೋ ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾಅತ್ತಕಾಮಪಾರಿಚರಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸುಪಿ ಸಾ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಭವೇಯ್ಯ, ಸಾ ಚಾನಾಗತಾ। ಸರೂಪೇನ ಸಂಖಿತ್ತವಾರತ್ತಾ ನಾಗತಾತಿ ಚೇ? ಇತ್ಥೀ ಚ ಹೋತಿ ತಿರಚ್ಛಾನಗತೋ ಚ ಉಭಿನ್ನಂ ಇತ್ಥಿಸಞ್ಞೀತಿ ಇಧ ಆಗತತ್ತಾ ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗನಿದ್ದೇಸೋ ನ ಯುಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಪುರಿಸೋ ಚ ಇಧ ಆಗತೋ, ತಿರಚ್ಛಾನಗತಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹಿತ್ಥಿಯಾ **ಪಾಳಿಯಂ** ಅನಾಗತಾಯಪಿ ದುಕ್ಕಟಮೇವ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತತ್ತಾತಿ ಇಮಸ್ಸ ವಚನಸ್ಸ ಕಾರಣಚ್ಛಾಯಾ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಇದಂ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಇತ್ಥೀನಂ, ಪುರಿಸಾನಞ್ಚ ಏಕತೋ ವಚನೇ ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಸಬ್ಭಾವತೋ। ಇಧ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಪುರಿಸಪಣ್ಡಕಿತ್ಥಿಯೋ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಏಕತೋ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ “ತಿರಚ್ಛಾನಗತೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ ಚ ಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹಾಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹೇಸು ಇತ್ಥಿಪಣ್ಡಕಪುರಿಸಸಞ್ಞಿತಾ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದದ್ವಯೇ ವಾರಾನಂ ಸಂಖಿತ್ತತ್ತಾ ಪುರಿಸತಿರಚ್ಛಾನಗತಾದಯೋ ನಾಗತಾ। ಯಥಾವುತ್ತೇಸು ಆಪತ್ತಿ, ತಥಾ ತತ್ಥಾಪಿ। ಅಞ್ಞಥಾ ಪುರಿಸಂ ಓಭಾಸನ್ತಸ್ಸ ಚ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಪಣ್ಡಕಂ ಓಭಾಸನ್ತಸ್ಸ ಚ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯನ್ತಿ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ತೇ ವಾರಾ ಸಂಖಿತ್ತಾತಿ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತೀತಿ। ವಿಸೇಸೋ ಚ ಪಣ್ಡಕೇ, ಪುರಿಸೇ, ತಿರಚ್ಛಾನಗತೇ ಚ ಇತ್ಥಿಸಞ್ಞಿಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ, ತಥಾಪಿ ತತ್ಥ ದುಕ್ಕಟಂ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತಮೇವ ಪಮಾಣನ್ತಿ ದ್ವಿನ್ನಮೇತೇಸಂ ವಾದಾನಂ ಯತ್ಥ ಯುತ್ತಿ ವಾ ಕಾರಣಂ ವಾ ಅತಿರೇಕಂ ದಿಸ್ಸತಿ, ತಂ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಚರಿಯೋ। ಏವರೂಪೇಸು ಠಾನೇಸು ಸುಟ್ಠು ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬಂ।

ತತ್ಥ **ಪಾಳಿಯಂ** ಆಗತವಾರಗಣನಾ ತಾವ ಏವಂ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ - ಇತ್ಥಿಮೂಲಕಾ ಪಞ್ಚ ವಾರಾ ಪಣ್ಡಕಪುರಿಸತಿರಚ್ಛಾನಗತಮೂಲಕಾ ಚ ಪಞ್ಚ ಪಞ್ಚಾತಿ ವೀಸತಿ ವಾರಾ ಏಕಮೂಲಕಾ, ತಥಾ ದುಮೂಲಕಾ ವೀಸತಿ, ಮಿಸ್ಸಕಮೂಲಕಾ ವೀಸತೀತಿ ಸಟ್ಠಿ ವಾರಾ, ತಾನಿ ತೀಣಿ ವೀಸತಿಕಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ವೀಸತಿಕೇ ಏಕೇಕಮೂಲವಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಾಯೇನ ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧವಾರಾ ತಯೋ ವುತ್ತಾ। ಸೇಸಾ ಸತ್ತಪಞ್ಞಾಸ ವಾರಾ ಸಂಖಿತ್ತಾ, ತಥಾ ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧೇನ ಕಾಯವಾರಾ ತಯೋ ವುತ್ತಾ, ಸೇಸಾ ಸಂಖಿತ್ತಾ, ಏವಂ ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧೇನ ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧವಾರೇಪಿ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೇನ ಕಾಯವಾರೇಪಿ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೇನ ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧವಾರೇಪಿ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೇನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವಾರೇಪಿ ತಯೋ ತಯೋ ವಾರಾ ವುತ್ತಾ, ಸೇಸಾ ಸಂಖಿತ್ತಾ। ಏವಂ ಛನ್ನಂ ತಿಕಾನಂ ವಸೇನ ಅಟ್ಠಾರಸ ವಾರಾ ಆಗತಾತಿ ಸರೂಪತೋ ವುತ್ತಾ, ಸೇಸಾ ದ್ವೇಚತ್ತಾಲೀಸಾಧಿಕಾನಿ ತೀಣಿ ವಾರಸತಾನಿ ಸಂಖಿತ್ತಾನಿ। ತತೋ ಪರಂ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಸಾರತ್ತಪಕ್ಖೇ ಕಾಯೇನ ಕಾಯನ್ತಿ ಏಕಮೇಕಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಾ ಅಟ್ಠಾರಸ ವಾರಾ ಆಗತಾತಿ ಏಕವೀಸತಿ ವಾರಾ ಸರೂಪೇನ ಆಗತಾ, ನವನವುತಾಧಿಕಾನಿ ತೀಣಿ ವಾರಸತಾನಿ ಸಂಖಿತ್ತಾನಿ। ತತೋ ಪರಂ ಆಪತ್ತಾನಾಪತ್ತಿದೀಪಕಾ ಚತ್ತಾರೋ ಸೇವನಾಧಿಪ್ಪಾಯಮೂಲಕಾ ಚತ್ತಾರೋ ಮೋಕ್ಖಾಧಿಪ್ಪಾಯಮೂಲಕಾತಿ ದ್ವೇ ಚತುಕ್ಕಾ ಆಗತಾ।

ತತ್ಥಾಯಂ ವಿಸೇಸೋ - ಯದಿದಂ ಮಾತಿಕಾಯ ಪರಾಮಸನಪದಂ, ತೇನ ಯಸ್ಮಾ ಆಮಸನಾದೀನಿ ಛುಪನಪರಿಯೋಸಾನಾನಿ ದ್ವಾದಸಪಿ ಪದಾನಿ ಗಹಿತಾನಿ, ತಸ್ಮಾ ಪದುದ್ಧಾರಂ ಅಕತ್ವಾ "ಆಮಸನಾ ಪರಾಮಸನಂ ಛುಪನ"ನ್ತಿ ಆಹ। **ಪರಾಮಸನಂ** ನಾಮ ಆಮಸನಾ। "ಛುಪನ"ನ್ತಿ ಹಿ ವುತ್ತೇ ಪರಾಮಸನಮ್ಪಿ ವಿಸುಂ ಏಕತ್ತಂ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇತ್ಥೀ ಚ ಹೋತಿ ಇತ್ಥಿಸಞ್ಞೀ ಚಾತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಠಮವಾರೇ ಏವ ದ್ವಾದಸಪಿ ಆಮಸನಾದೀನಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಾನಿ। ತತೋ ಪರಂ ಆದಿಮ್ಹಿ ದ್ವೇ ಪದಾನೀತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಪದಾನಿ ಆಗತಾನಿ, ಇತರಾನಿ ಸಂಖಿತ್ತಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೇನ ಕಾಯವಾರಾದೀಸು ಪನ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಅಲಾಭತೋ ಆಮಸನಮೇವೇಕಂ ಆಗತಂ, ನೇತರಾನಿ। "ಸಞ್ಚೋಪೇತಿ ಹರತೀ"ತಿ ಪಾಠೋ, ಸಞ್ಚೋಪೇತಿ ಚ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ಪನ **"ಪುರಿಮನಯೇನೇವಾತಿ** ರಜ್ಜುವತ್ಥಾದೀಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿಪನೇ"ತಿ ಚ ಪಚ್ಛಾ **"ಪುರಿಮನಯೇನೇವಾತಿ** ಸಮ್ಮಸನಾ ಹೋತೀ"ತಿ ಚ "ವೇಣಿಗ್ಗಾಹೇ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ ಲೋಮಫುಸನೇಪಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ"ತಿ ಚ "ತಂ ಪಕಾಸೇತುಂ **ಉಪಾದಿನ್ನಕೇನ ಹೀ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ।

ಯಥಾನಿದ್ದಿಟ್ಠನಿದ್ದೇಸೇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಯಥಾನಿದ್ದಿಟ್ಠೇ ನಿದ್ದೇಸೇ। "ಸದಿಸಂ ಅಗ್ಗಹೇಸೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ತಾದಿಸಂ ಅಗ್ಗಹೇಸೀತಿ ಗರುಕಂ ತತ್ಥ ಕಾರಯೇತಿ ಅತ್ಥೋ, ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗವಿಭಙ್ಗೇ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇತರೋಪಿ ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧಛುಪನಕೋ। **ಗಹಣೇ ಚಾತಿ** ಗಹಣಂ ವಾ। **ವಿರಾಗಿತೇ**ತಿ ವಿರದ್ಧೇ। **ಸಾರತ್ತ**ನ್ತಿ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗರಾಗೇನ ರತ್ತಂ, ಅತ್ತನಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಮಾತುಭಗಿನಿಆದಿವಿರತ್ತಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಿರತ್ತಂ ಞಾತಿಪೇಮವಸೇನ ಗಣ್ಹಿ, ಏತ್ಥ ದುಕ್ಕಟಂ ಯುತ್ತಂ। "ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗರಾಗಂ ವಾ ಸಾರತ್ತಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಿರತ್ತಂ ಮಾತರಂ ಗಣ್ಹಿ, ಅನಧಿಪ್ಪೇತಂ ಗಣ್ಹಿ। ಏತ್ಥ **ಮಹಾಸುಮತ್ಥೇರ**ವಾದೇನ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ "ಕಾಯಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯನ್ತಿ ಲದ್ಧಿಕತ್ತಾ। "ಇತ್ಥೀ ಚ ಹೋತಿ ಇತ್ಥಿಸಞ್ಞೀ ಸಾರತ್ತೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖು ಚ ನಂ ಇತ್ಥಿಯಾ ಕಾಯೇನ ಕಾಯಂ ಆಮಸತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸ್ಸಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೭೩) ವಚನತೋ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋಪಿ ಖಾಯತಿ। "ವಿರತ್ತಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಾರತ್ತಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಏತ್ಥಪಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋವ ಖಾಯತಿ "ನೀಲಂ ಘಟ್ಟೇಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ ಕಾಯಂ ಘಟ್ಟೇತಿ, ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ"ತಿ ವಚನತೋ। ಏತ್ಥ ಪನ "ನ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗರಾಗತ್ತಾ"ತಿ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಕಾರಣಂ ವುತ್ತಂ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಗರುಕಾಪತ್ತಿಭಯೇನ 'ನೀಲಮೇವ ಘಟ್ಟೇಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ ವಾಯಾಮನ್ತೋ ಕಾಯಂ ಘಟ್ಟೇತಿ, ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ತಸ್ಸ 'ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧಂ ಘಟ್ಟೇಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ ಪವತ್ತತ್ತಾ ದುಕ್ಕಟೇನ ಭವಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ** "ಏವರೂಪೇ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ"ತಿ ವದತಿ ಕಿರ। "ಇತ್ಥಿಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಇತ್ಥಿಯಾ ಪುರಿಸಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಪುರಿಸೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಆಪತ್ತಿಭೇದೋ, ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಕಾಲೇಪಿ ಇತ್ಥಿವಸೇನೇವ ಆಪತ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

ವಿನೀತವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೨೮೧. **ತಿಣಣ್ಡುಪಕನ್ತಿ** ಹಿರಿವೇರಾದಿಮೂಲಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಂ। **ತಾಲಪಣ್ಣಮುದ್ದಿಕನ್ತಿ** ತಾಲಪಣ್ಣಮಯಂ ಅಙ್ಗುಲಿಮುದ್ದಿಕಂ, ತೇನ ತಾಲಪಣ್ಣಮಯಂ ಕಟಂ, ಕಟಿಸುತ್ತಕಂ, ಕಣ್ಣಿಪಿಳನ್ಧನಾದಿ ಸಬ್ಬಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿವಾಸಿನೋ ಇತ್ಥಿರೂಪಂ ಲಿಖಿತಂ, ಕಟಿಕಪಟಞ್ಚ ನ ಛುಪನ್ತಿ ಕಿರ। ಆಕರತೋ ಮುತ್ತಮತ್ತೋ। **ರತನಮಿಸ್ಸೋ**ತಿ ಅಲಙ್ಕಾರತ್ಥಂ ಕತೋ ಕಞ್ಚನಲತಾದಿವಿನದ್ಧೋ। **ಸುವಣ್ಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಪಚಿತ್ವಾ**ತಿ ಸುವಣ್ಣರಸಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಚಿತ್ವಾ। **ಬೀಜತೋ** ಧಾತುಪಾಸಾಣತೋ **ಪಟ್ಠಾಯ**। **ಥೇರೋ ನ ಕಪ್ಪತೀತಿ** "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪೇಸಿತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। "ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಪೂಜಂ ಕರೋಥಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ವಟ್ಟತಿ ಕಿರ। **ಬುಬ್ಬುಳಕಂ** ತಾರಕಂ। ಆರಕೂಟಲೋಹಮ್ಪಿ ಜಾತರೂಪಗತಿಕಮೇವ।

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** –

"ಆರಕೂಟಲೋಹಂ ಸುವಣ್ಣಸದಿಸಮೇವ, ಸುವಣ್ಣಂ ಅನುಲೋಮೇತಿ, ಅನಾಮಾಸ"ನ್ತಿ।

"ಭೇಸಜ್ಜತ್ಥಾಯ ಪನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವಚನತೋ **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತನಯೇಕದೇಸೋಪಿ ಅನುಞ್ಞಾತೋ ಹೋತೀತಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಞತ್ವಾ ವಿಭಾವೇತಬ್ಬಂ।

ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೨೮೩. ತತಿಯೇ ತಯೋ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸವಾರಾ ತಯೋ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯವಾರಾ ತಯೋ ದುಕ್ಕಟವಾರಾ ತಯೋ ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧವಾರಾತಿ ದ್ವಾದಸ ವಾರಾ ಸರೂಪೇನ ಆಗತಾ। ತತ್ಥ ತಯೋ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸವಾರಾ ದುತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವುತ್ತಾತಿ ತಿಣ್ಣಂ ವೀಸತಿಕಾನಂ ಏಕೇಕಮೂಲಾ ವಾರಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ತಸ್ಮಾ ಇಧ ವಿಸೇಸಾತಿ ಪಣ್ಣಾಸ ವಾರಾ ಸಂಖಿತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಞ್ಞಥಾ ಇತ್ಥೀ ಚ ಹೋತಿ ವೇಮತಿಕೋ ಸಾರತ್ತೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖು ಚ ನಂ ಇತ್ಥಿಯಾ ವಚ್ಚಮಗ್ಗಂ ಪಸ್ಸಾವಮಗ್ಗಂ ಆದಿಸ್ಸ ವಣ್ಣಮ್ಪಿ ಭಣತಿ…ಪೇ॰… ಆಪತ್ತಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸ। ಇತ್ಥೀ ಚ ಹೋತಿ ಪಣ್ಡಕಪುರಿಸಸಞ್ಞೀ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಸಞ್ಞೀ ಸಾರತ್ತೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖು ಚ ನಂ ಇತ್ಥಿಯಾ ವಚ್ಚಮಗ್ಗಂ ಪಸ್ಸಾವಮಗ್ಗಂ ಆದಿಸ್ಸ ವಣ್ಣಮ್ಪಿ ಭಣತಿ ಅಕ್ಕೋಸತಿಪಿ, ಆಪತ್ತಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸ। ಪಣ್ಡಕೋ ಚ ಹೋತಿ ಪಣ್ಡಕಸಞ್ಞೀ ಸಾರತ್ತೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖು ಚ ನಂ ಪಣ್ಡಕಸ್ಸ ವಚ್ಚಮಗ್ಗಂ ಆದಿಸ್ಸ ವಣ್ಣಮ್ಪಿ ಭಣತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸಾತಿ ಏವಮಾದೀನಂ ಆಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಾನಂ ಅನಾಪತ್ತಿಟ್ಠಾನತಾ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ನ ಚಾಪಜ್ಜತಿ, ಪಣ್ಡಕೇ ಇತ್ಥಿಸಞ್ಞಿಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ದೀಪೇತುಂ "ಇತ್ಥೀ ಚ ಪಣ್ಡಕೋ ಚ ಉಭಿನ್ನಂ ಇತ್ಥಿಸಞ್ಞೀ ಆಪತ್ತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇನ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ "ಪಣ್ಡಕೇ ಪಣ್ಡಕಸಞ್ಞಿಸ್ಸ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸಂಖಿತ್ತವಾರೇಸು ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಟ್ಠಾನೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ, ದುಕ್ಕಟಟ್ಠಾನೇ ದುಕ್ಕಟಮ್ಪಿ ವುತ್ತಮೇವ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಥಾ "ಇತ್ಥೀ ಚ ಹೋತಿ ವೇಮತಿಕೋ ಸಾರತ್ತೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖು ಚ ನಂ ಇತ್ಥಿಯಾ ವಚ್ಚಮಗ್ಗಂ ಪಸ್ಸಾವಮಗ್ಗಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಧಕ್ಖಕಂ ಉಬ್ಭಜಾಣುಮಣ್ಡಲಂ ಆದಿಸ್ಸ ವಣ್ಣಮ್ಪಿ ಭಣತಿ…ಪೇ॰… ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಖೇತ್ತೇಪಿ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಉದ್ಧರಿತಬ್ಬಾ। ತಥಾ "ಇತ್ಥೀ ಚ ಹೋತಿ ವೇಮತಿಕೋ ಸಾರತ್ತೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖು ಚ ನಂ ಇತ್ಥಿಯಾ ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧಂ ಆದಿಸ್ಸ ವಣ್ಣಮ್ಪಿ ಭಣತಿ…ಪೇ॰… ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧವಾರಾಪಿ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಉದ್ಧರಿತಬ್ಬಾ। ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧವಾರತ್ತಿಕಂ ವಿಯ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವಾರತ್ತಿಕಂ ಲಬ್ಭಮಾನಮ್ಪಿ ಆಪತ್ತಿವಿಸೇಸಾಭಾವತೋ ನ ಉದ್ಧಟಂ। ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧವಾರತ್ತಿಕೇ ಪನ ದಿನ್ನನಯತ್ತಾ ತಮ್ಪಿ ತದನುಲೋಮಾ ವಾರಾ ಚ ಉದ್ಧರಿತಬ್ಬಾ। ಸಬ್ಬತ್ಥ ನ-ವಿಞ್ಞೂ ತರುಣದಾರಿಕಾ, ಮಹಲ್ಲಿಕಾ ಉಮ್ಮತ್ತಿಕಾದಿಕಾ ಚ ಅನಧಿಪ್ಪೇತಾ, ಪಗೇವ ಪಾಕತಿಕಾ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಿತ್ಥೀನಂ, ತಥಾ ಪಣ್ಡಕಾದಯೋಪೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸೇಸಂ ದುತಿಯೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪದಭಾಜನೀಯವಣ್ಣನಾ

೧೮೫. ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ “ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೇ ಇತ್ಥಿಲಕ್ಖಣೇನಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। “ಇತ್ಥಿಲಕ್ಖಣೇನಾ”ತಿ ಕಿರ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಪಾಠೋ। **ಸೇಸಂ ನ ಏತೀತಿ** ಅಕ್ಕೋಸನಂ ನ ಹೋತಿ, ಘಟಿತೇ ಪನ ಹೋತಿ। ತತ್ರಾಯಂ ವಿಸೇಸೋ - ಇಮೇಹಿ ತೀಹಿ ಘಟಿತೇ ಏವ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ ವಚ್ಚಮಗ್ಗಪಸ್ಸಾವಮಗ್ಗಾನಂ ನಿಯತವಚನತ್ತಾ, ಅಚ್ಚೋಳಾರಿಕತ್ತಾ ವಾ, ನ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅನಿಮಿತ್ತಾಸೀತಿಆದೀಹಿ ಅಟ್ಠಹಿ। ತತ್ಥ ಅಲೋಹಿತಾಸಿ, ಧುವಲೋಹಿತಾಸಿ, ಧುವಚೋಳಾಸಿ, ಪಗ್ಘರಣೀಸಿ, ಇತ್ಥಿಪಣ್ಡಕಾಸಿ, ವೇಪುರಿಸಿಕಾಸೀತಿ ಏತಾನಿ ಛ ಮಗ್ಗಾನಂ ಅನಿಯತವಚನಾನಿ, ಅನಿಮಿತ್ತಾಸಿ, ನಿಮಿತ್ತಮತ್ತಾಸೀತಿ ದ್ವೇ ಪದಾನಿ ಅನಚ್ಚೋಳಾರಿಕಾನಿ ಚ, ಯತೋ ಅಟ್ಠಪದಾನಿ “ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ನ ಜನೇನ್ತೀ”ತಿ ವುತ್ತಾನಿ, ತಸ್ಮಾ ತಾನಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯವತ್ಥೂನಿ। ಪರಿಬ್ಬಾಜಕವತ್ಥುಮ್ಹಿ ವಿಯ ಅಕ್ಕೋಸಮತ್ತತ್ತಾ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥೂನೀತಿ ಏಕೇ। ಇತ್ಥಿಪಣ್ಡಕಾಸಿ, ವೇಪುರಿಸಿಕಾಸೀತಿ ಏತಾನೇವ ಪದಾನಿ ಸಕಲಸರೀರಸಣ್ಠಾನಭೇದದೀಪಕಾನಿ ಸುದ್ಧಾನಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ನ ಜನೇನ್ತಿ ಸಕಲಸರೀರಸಾಮಞ್ಞತ್ತಾ, ಇತರಾನಿ ಜನೇನ್ತಿ ಅಸಾಮಞ್ಞತ್ತಾ। ತಾನಿ ಹಿ ಪಸ್ಸಾವಮಗ್ಗಮೇವ ದೀಪೇನ್ತಿ ಸಿಖರಣೀ-ಪದಂ ವಿಯ। **ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಾಸೀತಿ** ವಚನಂ ಪನ ಪುರಿಸನಿಮಿತ್ತೇನ ಅಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸವತ್ಥುನಾ ಮಿಸ್ಸವಚನಂ। ಪುರಿಸಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕಸ್ಸ ಚ ಇತ್ಥಿನಿಮಿತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ, ಪುರಿಸನಿಮಿತ್ತಂ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ। ಯದಿ ತಮ್ಪಿ ಜನೇತಿ, ಕಥಂ ಅನಿಮಿತ್ತಾಸೀತಿಆದಿಪದಾನಿ ನ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಜನೇನ್ತೀತಿ ಏಕೇ, ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ। ಪುರಿಸಸ್ಸಪಿ ನಿಮಿತ್ತಾಧಿವಚನತೋ, “ಮೇಥುನುಪಸಂಹಿತಾಹಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ”ತಿ ಮಾತಿಕಾಯ ಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ ಚ ಮೇಥುನುಪಸಂಹಿತಾಹಿಪಿ ಓಭಾಸನೇ ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತಿಯಾ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ, ಅಪ್ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತಿಯಾ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ, ಇತರೇಹಿ ಓಭಾಸನೇ ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತಿಯಾ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ, ಅಪ್ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತಿಯಾ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ಏಕೇ, ಸಬ್ಬಂ ಸುಟ್ಠು ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

೧೮೭. ಹಸನ್ತೋತಿ ಯಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಭಣತಿ, ಸಾ ಚೇ ಪಟಿವಿಜಾನಾತಿ, ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ।

ವಿನೀತವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೧೮೯. “ಪಟಿವುತ್ತಂ ನಾಮಾ”ತಿ ಪಾಠೋ। **ನೋ**-ಸದ್ದೋ ಅಧಿಕೋ। “ಅಕ್ಖರಲಿಖನೇನಪಿ ಹೋತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಆವಜ್ಜನಸಮನನ್ತರವಿಧಿನಾ ಸಮೇತಿ ಚೇ, ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಅತ್ತಕಾಮಪಾರಿಚರಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೯೦. ಚತುತ್ಥೇ ತಯೋ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸವಾರಾ ಆಗತಾ, ಸೇಸಾ ಸತ್ತಪಞ್ಞಾಸ ವಾರಾ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತಿಕಾಯ ಸಂಖಿತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ತತೋ ಅಞ್ಞತರೋ ಅಸಮ್ಭವತೋ ಇಧ ನ ಉದ್ಧಟೋ। ಸೇಸಯೋಜನಕ್ಕಮೋ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ನಗರಪರಿಕ್ಖಾರೇಹೀತಿ** ಪಾಕಾರಪರಿಖಾದೀಹಿ ನಗರಪರಿವಾರೇಹಿ। **ಸೇತಪರಿಕ್ಖಾರೋತಿ** ಸೇತಾಲಙ್ಕಾರೋ, ಸೀಲಾಲಙ್ಕಾರೋತಿ ಅತ್ಥೋ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩.೫.೪)। **ಚಕ್ಕವೀರಿಯೋತಿ** ವೀರಿಯಚಕ್ಕೋ। **ವಸಲಂ ದುಗ್ಗನ್ಧನ್ತಿ** ನಿಮಿತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ, ತದೇವ ಸನ್ಧಾಯ “ಕಿಂ ಮೇ ಪಾಪಕಂ, ಕಿಂ ಮೇ ದುಗ್ಗನ್ಧ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

೧೯೧. ಸನ್ತಿಕೇತಿ ಯತ್ಥ ಠಿತೋ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಿ। “ಪಠಮವಿಗ್ಗಹೇ ಸಚೇ ಪಾಳಿವಸೇನ ಯೋಜೇತೀತಿ ಕಾಮಹೇತುಪಾರಿಚರಿಯಾಅತ್ಥೋ। **ಸೇಸನ್ತಿ** ‘ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ’ತಿ ಪದಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಅತ್ಥಾಭಾವತೋ। ದುತಿಯೇ ಪಾಳಿವಸೇನ ಕಾಮಹೇತು-ಪದಾನಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ತೇಸಂ ತತ್ಥ ಅತ್ಥಾಭಾವತೋ। ಏವಂ ಚತ್ತಾರಿ ಪದಾನಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ವಿಗ್ಗಹಾನಂ ವಸೇನ ಯೋಜಿತಾನೀತಿ ಅಪರೇ ವದನ್ತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ।

೨೯೭. ಏತೇಸು ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಮೇಥುನರಾಗೇನ ವೀತಿಕ್ಕಮೇ ಸತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇನ ಅನಾಪತ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಕಿಂ ಭನ್ತೇ ಅಗ್ಗದಾನನ್ತಿ। ಮೇಥುನಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಇದಂ ಕೇವಲಂ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಣ್ಣಭಣನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, ನ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ತದತ್ಥಿಯಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ಪರಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಾಮಪಾರಿಚರಿಯಾಯ ವಣ್ಣಭಣನೇ ದುಕ್ಕಟಂ। "ಯೋ ತೇ ವಿಹಾರೇ ವಸತಿ, ತಸ್ಸ ಅಗ್ಗದಾನಂ ದೇಹೀ"ತಿ ಪರಿಯಾಯವಚನೇನಪಿ ದುಕ್ಕಟಂ। "ಅತ್ತಕಾಮಪಾರಿಚರಿಯಾಯ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸೇಯ್ಯ। ಯಾ ಮಾದಿಸಂ ಸೀಲವನ್ತ"ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತತ್ತಾತಿ ಏಕೇ। ಪಞ್ಚಸು ಅಙ್ಗೇಸು ಸಬ್ಭಾವಾ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋವಾತಿ ಏಕೇ। ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದದ್ವಯೇ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೇ ವಿಯ ಯಕ್ಖಿಪೇತೀಸು ದುಟ್ಠುಲ್ಲತ್ತಕಾಮವಚನೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯ'ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಸು** ಪನ ನಾಗತ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। "ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕೋ ಪನ ಪಣ್ಡಕಗತಿಕೋವಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಅತ್ತಕಾಮಪಾರಿಚರಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಸಞ್ಚರಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೨೯೭. **ಅಹಮ್ಹಿ ದುಗ್ಗತಾತಿ** ಅಹಂ ಅಮ್ಹಿ ದುಗ್ಗತಾ। **ಅಹಂ ಖ್ವಯ್ಯೋತಿ** ಏತ್ಥ ಅಯ್ಯೋತಿ ಬಹುವಚನಂ ಹೋತಿ।

೨೯೮. **ಓಯಾಚನ್ತೀತಿ** ನೀಚಂ ಕತ್ವಾ ದೇವೇ ಯಾಚನ್ತಿ। **ಆಯಾಚನ್ತೀತಿ** ಉಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಆದರೇನ ಯಾಚನ್ತಿ। ಅಲಙ್ಕಾರಾದೀಹಿ **ಮಣ್ಡಿತೋ** ಕೇಸಸಂವಿಧಾನಾದೀಹಿ **ಪಸಾಧಿತೋ**। "ಮಣ್ಡಿತಕರಣೇ ದುಕ್ಕಟ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಪದಭಾಜನೀಯವಣ್ಣನಾ

೩೦೩. ಸಹ ಪರಿದಣ್ಡೇನ ವತ್ತಮಾನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಛನ್ದವಾಸಿನೀ ನಾಮ "ಪಿಯಾ ಪಿಯಂ ವಸೇತೀ"ತಿ ಪಾಳಿ, ಪುರಿಸಂ ವಾಸೇತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಪಿಯೋ ಪಿಯಂ ವಾಸೇತೀ"ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾ।

ತಂ ಕಿರಿಯಂ ಸಮ್ಪಾದೇಸ್ಸತೀತಿ ಅವಸ್ಸಂ ಆರೋಚೇನ್ತಿಯಾ ಚೇ ಆರೋಚೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ದ್ವಿನ್ನಂ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಚೇ ಆರೋಚೇತಿ, ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋತಿ ವಿನಯವಿನಿಚ್ಛಯೇ "ವತ್ಥು ಓಲೋಕೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಚ **"ಉದಾಯಿತ್ಥೇರೋ** ಗಣಿಕಾಯ ಆರೋಚೇಸೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಂ "ಮಾತಾದೀನಮ್ಪಿ ವದತೋ ವಿಸಙ್ಕೇತೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನತೋ ನಿಪ್ಪಯೋಜನಂ। **ತಂ ಪನೇತ**ನ್ತಿ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ವಚನಂ। **ಮಾತುರಕ್ಖಿತಂ ಬ್ರೂಹೀತಿ** ಪೇಸಿತಸ್ಸ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಾತಾಪಿತುರಕ್ಖಿತಂ ವದತೋ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸಾ ಮಾತುರಕ್ಖಿತಭಾವೇಪಿ ಸತಿ ವಿಸಙ್ಕೇತಮೇವ, ಕಸ್ಮಾ? "ಪಿತುರಕ್ಖಿತಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ ವದನ್ತಸ್ಸ ವಿಸಙ್ಕೇತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಇತರಥಾ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೋ ನಿರತ್ಥಕೋ ಸಿಯಾ। ಏಕಂ ದಸಕಂ ಇತರೇನ ದಸಕೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಪುಬ್ಬೇ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಯಂ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ ಮಾತುರಕ್ಖಿತಾಯ ಮಾತಾ ಅತ್ತನೋ ಧೀತುಸನ್ತಿಕಂ ಪಹಿಣತೀತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

೩೩೮. **ಅನಭಿನನ್ದಿತ್ವಾತಿ** ವಚನಮತ್ತಮೇವ, ಯದಿಪಿ ಅಭಿನನ್ದತಿ, ಯಾವ ಸಾಸನಂ ನಾರೋಚೇತಿ, ತಾವ "ವೀಮಂಸಿತೋ"ತಿ ನ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸಾಸನಾರೋಚನಕಾಲೇತಿ** ಆಣಾಪಕಸ್ಸ ಸಾಸನವಚನಕ್ಖಣೇ। **ತತಿಯಪದೇ ವುತ್ತನಯೇನಾತಿ** ಏಕಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವತ್ಥುಗಣನಾಯ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋತಿ** ಉಭಯವತ್ಥುಗಣನಾಯ ಕಿರ।

೩೩೯. **ಚತುತ್ಥೇ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ "ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ನ ವೀಮಂಸತಿ ನ ಪಚ್ಚಾಹರತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಏತ್ಥ ವಿಯ 'ಗಚ್ಛನ್ತೋ ನ ಸಮ್ಪಾದೇತಿ, ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ವಿಸಂವಾದೇತೀ'ತಿ ಅನಾಪತ್ತಿಪಾಳಿಯಾಪಿ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ಏಕಚ್ಚೇಸು ಪೋತ್ಥಕೇಸು "ಅತ್ಥೀ"ತಿಪಿ।

ವಿನೀತವತ್ಥುವಣ್ಣನಾ

೩೪೧. ಅಲಂವಚನೀಯಾತಿ ನ ವಚನೀಯಾ, ನಿವಾರಣೇ **ಅಲಂ**-ಸದ್ದೋ। **ಥೇರಪಿತಾ ವದತೀತಿ** ಜಿಣ್ಣಪಿತಾ ವದತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಏತ್ಥ "ಇತ್ಥೀ ನಾಮ ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥೀ ನ ಯಕ್ಖೀ ನ ಪೇತೀ ನ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾ, ಪುರಿಸೋ ನಾಮ ಮನುಸ್ಸಪುರಿಸೋ ನ ಯಕ್ಖೋ"ತಿಆದಿ ನತ್ಥಿ, ತಥಾಪಿ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಾದೀಸು "ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥೀ"ತಿ ಇತ್ಥಿವವತ್ಥಾನಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ಇಧಾಪಿ ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥೀ ಏವಾತಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಮೇಥುನಪುಬ್ಬಭಾಗತ್ತಾ ಮನುಸ್ಸಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕೋ ಚ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯವತ್ಥುಕೋವ ಹೋತಿ, ಸೇಸಾ ಮನುಸ್ಸಪಣ್ಡಕಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕತಿರಚ್ಛಾನಗತಪುರಿಸಾದಯೋ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುಕಾವ ಮಿಚ್ಛಾಚಾರಸಾಸನಙ್ಗಸಮ್ಭವತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಪನ ವಾರಾ ಉದ್ಧರಿತಬ್ಬಾ। ಪಣ್ಣತ್ತಿಅಜಾನನೇ ವಿಯ ಅಲಂವಚನೀಯಭಾವಾಜಾನನೇಪಿ ಅಚಿತ್ತಕತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾದೀಸುಪೀತಿ** "ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪೀ"ತಿ ವುತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ। "ಲೇಖಂ ನೇತ್ವಾ ಪಟಿಲೇಖಂ ಆರೋಚೆತಸ್ಸಾಪಿ ಸಞ್ಚರಿತ್ತಂ ನತ್ಥಿ ಸಞ್ಚರಿತ್ತಭಾವಮಜಾನನ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಸಞ್ಚರಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಕುಟಿಕಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೪೨. ಯಾಚನಾತಿ "ದೇಥ ದೇಥಾ"ತಿ ಚೋದನಾ। **ವಿಞ್ಞತ್ತೀತಿ** ಇಮಿನಾ ನೋ ಅತ್ಥೋತಿ ವಿಞ್ಞಾಪನಾ। "ಹತ್ಥಕಮ್ಮಂ ಯಾಚಿತೋ ಉಪಕರಣಂ, ಮೂಲಂ ವಾ ದಸ್ಸತೀ"ತಿ ಯಾಚತಿ, ನ ವಟ್ಟತೀತಿ। ವಟ್ಟತಿ ಸೇನಾಸನೇ ಓಭಾಸಪರಿಕಥಾದೀನಂ ಲದ್ಧತ್ತಾತಿ ಏಕೇ। **ಅನಜ್ಝಾವುತ್ಥಕನ್ತಿ** ಅಸ್ಸಾಮಿಕಂ। **ನ ಆಹಟಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ** "ಸೂಪೋದನವಿಞ್ಞತ್ತಿದುಕ್ಕಟಂ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಗರುಭಣ್ಡಪ್ಪಹೋನಕೇಸೂತಿ ವುತ್ತಂ, ತಥಾಪಿ ಯಂ ವತ್ಥುವಸೇನ ಅಪ್ಪಂ ಹುತ್ವಾ ಅಗ್ಘವಸೇನ ಮಹಾ ಹರಿತಾಲಹಿಙ್ಗುಲಿಕಾದಿ, ತಂ ಯಾಚಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

೩೪೪. ಸೋ ಕಿರಾತಿ ಇಸಿ। ತದಾ ಅಙ್ಗಗಮಾ **ತದಙ್ಗಗಮಾ**।

೩೪೮-೯. ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಯಾಚನಾಯ ಕಾತುಂ, ತಸ್ಮಾ ಸಯಂ ಯಾಚಿತಕೇಹಿ ಉಪಕರಣೇಹೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಸಮೇತಿ,** ನ ಅತ್ಥೋ। ಕಸ್ಮಾ? ಇಧ ಉಭಯೇಸಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯಸ್ಮಾ ಪನಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಇಧ ವುತ್ತನಯೇನಾತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದವಿಭಙ್ಗೇ ವುತ್ತನಯೇನ। "ಸಞ್ಞಾಚಿಕಾಯಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಕರೋನ್ತೇನಾಪಿ, "ಪರೇಹಿ ಪರಿಯೋಸಾಪೇತೀ"ತಿ ವಚನತೋ ಕಾರಾಪೇನ್ತೇನಾಪಿ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ। **ಉಭೋಪೇತೇ** ಕಾರಕಕಾರಾಪಕಾ। **ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ವಿಲೋಮಿತಂ ಭವೇಯ್ಯ,** "ಕಾರಯಮಾನೇನಾ"ತಿ ಹಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ "ಕರೋನ್ತೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ವಿಲೋಮಿತಂ ಹೋತಿ ಅತದತ್ಥತ್ತಾ। ನ ಹಿ ಕಾರಾಪೇನ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। **"ಇಧ ವುತ್ತನಯೇನಾತಿ** ದೇಸಿತವತ್ಥುಕಪಮಾಣಿಕನಯೇನ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ 'ಕರೋನ್ತೇನ ವಾ ಕಾರಾಪೇನ್ತೇನ ವಾ'ತಿ ವಚನತೋ ಕರೋನ್ತೇನಾಪಿ ಪರೇಹಿ ವಿಪ್ಪಕತಂ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೇ, ತದತ್ಥವಿಸ್ಸಜ್ಜನತ್ಥಂ 'ಯದಿ ಪನಾತಿಆದಿಮಾಹಾ'"ತಿ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। "ಸಞ್ಞಾಚಿಕಾಯ ಕುಟಿಂ ಕರೋನ್ತೋ"ತಿ ವಚನವಸೇನ ವುತ್ತಂ। "ಆಯಾಮತೋ ಚ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಚಾ"ತಿ ಅವತ್ವಾ ವಿಕಪ್ಪತ್ಥಸ್ಸ **ವಾ**-ಸದ್ದಸ್ಸ ಗಹಿತತ್ತಾ ಏಕತೋಭಾಗೇಪಿ ವಡ್ಢಿತೇ ಆಪತ್ತಿ ಏವ। ಪಮಾಣಯುತ್ತಮಞ್ಚೋ ಕಿರ ನವವಿದತ್ಥಿ। ""ಚತುಹತ್ಥವಿತ್ಥಾರಾ'ತಿ ವಚನೇನ 'ತಿರಿಯಂ ತಿಹತ್ಥಾ ವಾ'ತಿ ವಚನಮ್ಪಿ ಸಮೇತಿ 'ಯತ್ಥ ಪಮಾಣಯುತ್ತೋ'ತಿಆದಿಸನ್ನಿಟ್ಠಾನವಚನಾಸಮ್ಭವತೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪಮಾಣತೋ ಊನತರಮ್ಪೀತಿ** ವಿತ್ಥಾರತೋ ಚತುಪಞ್ಚಹತ್ಥಮ್ಪಿ ದೀಘತೋ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವುತ್ತಪಮಾಣಮೇವ ದೇಸಿತವತ್ಥು। ಅದೇಸಿತವತ್ಥುಞ್ಚ ಕರೋತೋ ಆಪತ್ತಿ। ಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಕುಟಿ ಏವ ಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕನ್ತಂ ಕುಟಿಂ ಕರೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। "ಥಮ್ಭತುಲಾ"ತಿ ಪಾಠೋ। **ಅನುಸ್ಸಾವನಾನಯೇನಾತಿ** ಏತ್ಥ "ದಮಿಳಭಾಸಾಯಪಿ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

೩೫೩. ಚಾರಭೂಮಿ ಗೋಚರಭೂಮಿ। **ನ ಗಹಿತಾತಿ** ನ ವಾರಿತಾ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಕಾರಣಾಯ ಗುತ್ತಿಬನ್ಧನಾಗಾರಂ, ಅಕರಣಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಧಮ್ಮಗನ್ಧಿಕಾ ಹತ್ಥಪಾದಚ್ಛಿನ್ದನಕಾ ಗನ್ಧಿಕಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ದ್ವೀಹಿ ಬಲಿಬದ್ದೇಹೀತಿ** ಹೇಟ್ಠಿಮಕೋಟಿಯಾ ಕಿರ

ವುತ್ತತೋ ಆವಿಜ್ಝಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಛಿನ್ನಾವಟತ್ತಾ, ನಿಗಮನಸ್ಸಾಪಿ **ಅತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತ**ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಪಾಚಿನ**ನ್ತಿ ವತ್ಥು ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ। **ತದತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ತಚ್ಛನತ್ಥಾಯ। **ಪಣ್ಣಸಾಲಮ್ಪೀ**ತಿ ಉಲ್ಲಿತ್ತಾವಲಿತ್ತಕುಟಿಮೇವ ಪಣ್ಣಚ್ಛದನಂ। ತೇನೇವ "**ಸಭಿತ್ತಿಚ್ಛದನ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಅಲಿತ್ತಂ ಕಿರ ಸಬ್ಬಂ ವಟ್ಟತಿ। ಪುಬ್ಬೇ ಥೋಕಂ ಠಪಿತಂ ಪುನ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ। **ತಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ದ್ವಾರಬನ್ಧನೇ ವಾ ವಾತಪಾನೇ ವಾ ಠಪಿತೇ। **ಪಠಮಮೇವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪತ್ತಕಾಲೇ ಏವಾತಿ ಕಿರ **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ**। **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ** ಠಪಿತಕಾಲೇವಾತಿ ಕಿರ। ಪುರಿಮೇನ ಲೇಪಸ್ಸ ಅಘಟಿತತ್ತಾ ದುತಿಯೇನ ವತ್ತಸೀಸೇನ ಕತತ್ತಾ ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಸಚೇ ಆಣತ್ತೇನ ಕತಂ, "ಕರೋತಿ ವಾ ಕಾರಾಪೇತಿ ವಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಆಪತ್ತಿ ಉಭಿನ್ನಂ ಸತಿ ಅತ್ತುದ್ದೇಸಿಕತಾಯ, ಅಸತಿ ಮೂಲಟ್ಠಸ್ಸೇವ। ಹೇಟ್ಠಿಮಪ್ಪಮಾಣಸಮ್ಭವೇ ಸತಿ ಸಬ್ಬಮತ್ತಿಕಾಮಯಂ ಕುಟಿಂ ಕರೋತೋ ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟೇನ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋತಿ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ತಕ್ಕೋ।

೩೫೪. ಛತ್ತಿಂಸ ಚತುಕ್ಕಾನಿ ನಾಮ ಅದೇಸಿತವತ್ಥುಕಚತುಕ್ಕಂ ದೇಸಿತವತ್ಥುಕಚತುಕ್ಕಂ ಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕನ್ತಚತುಕ್ಕಂ ಪಮಾಣಿಕಚತುಕ್ಕಂ ಅದೇಸಿತವತ್ಥುಕಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕನ್ತಚತುಕ್ಕಂ ದೇಸಿತವತ್ಥುಕಪಮಾಣಿಕಚತುಕ್ಕನ್ತಿ ಛ ಚತುಕ್ಕಾನಿ, ಏವಂ ಸಮಾದಿಸತಿವಾರಾದೀಸುಪಿ ಪಞ್ಚಸೂತಿ ಛತ್ತಿಂಸ। **ಆಪತ್ತಿಭೇದದಸ್ಸನತ್ಥ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ "ಸಾರಮ್ಭೇ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖು, ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಅಪರಿಕ್ಕಮನೇ…ಪೇ॰… ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ"ತಿ **ಮಾತಿಕಾಯಂ** ಅವಿಸೇಸೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಾರಮ್ಭಅಪರಿಕ್ಕಮನೇಪಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋವಾತಿ ಮಿಚ್ಛಾಗಾಹವಿವಜ್ಜನತ್ಥಂ ಆಪತ್ತಿಭೇದೋ ದಸ್ಸಿತೋ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಾನೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ವಿಭಙ್ಗೇ** ಏವಂ ಅವತ್ವಾ ಕಿಮತ್ಥಂ **ಮಾತಿಕಾಯಂ** ದುಕ್ಕಟವತ್ಥು ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ಭಿಕ್ಖೂ ಅಭಿನೇತಬ್ಬಾ ವತ್ಥುದೇಸನಾಯ, ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ವತ್ಥು ದೇಸೇತಬ್ಬಂ। ಕೀದಿಸಂ? ಅನಾರಮ್ಭಂ ಸಪರಿಕ್ಕಮನಂ, ನೇತರಂ, ಇತರಸ್ಮಿಂ "ಸಾರಮ್ಭೇ ಚೇ ಭಿಕ್ಖು ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಅಪರಿಕ್ಕಮನೇ"ತಿ ಏವಂ ಆನಿಸಂಸವಸೇನ ಆಗತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ವತ್ಥು ನಾಮ ಅತ್ಥಿ ಸಾರಮ್ಭಂ, ಅತ್ಥಿ ಅನಾರಮ್ಭಂ, ಅತ್ಥಿ ಸಪರಿಕ್ಕಮನಂ, ಅತ್ಥಿ ಅಪರಿಕ್ಕಮನಂ, ಅತ್ಥಿ ಸಾರಮ್ಭಂ ಸಪರಿಕ್ಕಮನಂ, ಅತ್ಥಿ ಸಾರಮ್ಭಂ ಅಪರಿಕ್ಕಮನಂ, ಅತ್ಥಿ ಅನಾರಮ್ಭಂ ಸಪರಿಕ್ಕಮನಂ, ಅತ್ಥಿ ಅನಾರಮ್ಭಂ ಅಪರಿಕ್ಕಮನನ್ತಿ ಬಹುವಿಧತ್ತಾ ವತ್ಥು ದೇಸೇತಬ್ಬಂ ಅನಾರಮ್ಭಂ ಸಪರಿಕ್ಕಮನಂ, ನೇತರನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಿಮತ್ಥಿಕಾ ಪನೇಸಾ ದೇಸನಾತಿ ಚೇ? ಗರುಕಾಪತ್ತಿಪಞ್ಞಾಪನಹೇತುಪರಿವಜ್ಜನುಪಾಯತ್ಥಾ। ವತ್ಥುದೇಸನಾಯ ಹಿ ಗರುಕಾಪತ್ತಿಪಞ್ಞಾಪನಹೇತುತ್ತಾ ಅಕತವಿಞ್ಞತ್ತಿ ಗಿಹೀನಂ ಪೀಳಾಜನನೇನ ಅತ್ತದುಕ್ಖಪರದುಕ್ಖಹೇತುಭೂತೋ ಚ ಸಾರಮ್ಭಭಾವೋತಿ ಏತೇ ವತ್ಥುದೇಸನಾಪದೇಸೇನ ಉಪಾಯೇನ ಪರಿವಜ್ಜಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ನ ಹಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಕಪ್ಪಿಯಕುಟಿಕರಣತ್ಥಂ ಗಿಹೀನಂ ವಾ ಪೀಳಾನಿಮಿತ್ತಂ ಸಾರಮ್ಭವತ್ಥು। ಕುಟಿಕರಣತ್ಥಂ ವಾ ವತ್ಥುಂ ದೇಸೇನ್ತೀತಿ ಪಠಮಮೇವ ಸಾಧಿತಮೇತಂ। **ವೋಮಿಸ್ಸಕಾಪತ್ತಿಯೋ**ತಿ ದುಕ್ಕಟಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಮಿಸ್ಸಕಾಪತ್ತಿಯೋ।

೩೫೫. ತತ್ಥ "ದ್ವೀಹಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇಹೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ "ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇನಾ"ತಿ ವಿಭತ್ತಿಬ್ಯತ್ತಯೇನ, ವಚನಬ್ಯತ್ತಯೇನ ಚ ವುತ್ತಂ। "ಆಪತ್ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾನ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

೩೬೪. **ನ ಘಟಯತಿ** ಛದನಲೇಪಾಭಾವತೋ, ಅನಾಪತ್ತಿ, ತಂ ಪರತೋ ಸಾಧಿಯತಿ। ಛದನಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ಉಲ್ಲಿತ್ತಾವಲಿತ್ತತಾ ವುತ್ತಾತಿ। "ಕುಕ್ಕುಟಚ್ಛಿಕಗೇಹಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ವತ್ವಾ ಪುನ ಛದನಂ ದಣ್ಡಕೇಹೀತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೇಹಿ ತಿಣಪಣ್ಣಚ್ಛದನಾಕುಟಿಕಾವ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ ಛದನಂ ದಣ್ಡಕೇಹಿ ದೀಘತೋ ತಿರಿಯಞ್ಚ ಜಾಲಂ ವಿಯ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ತಿಣೇಹಿ ವಾ ಪಣ್ಣೇಹಿ ವಾ ಛಾದೇತುಂ ಉಲ್ಲಿತ್ತಾದಿಭಾವೋ ಛದನಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತೋತಿ ಯುತ್ತಮಿದಂ। ತಸ್ಮಾ ಮತ್ತಿಕಾಮಯಂ ಭಿತ್ತಿಂ ವಡ್ಢಾಪೇತ್ವಾ ಉಪರಿ ಉಲ್ಲಿತ್ತಂ ವಾ ಅವಲಿತ್ತಂ ವಾ ಉಭಯಂ ವಾ ಭಿತ್ತಿಯಾ ಘಟಿತಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ಏವ ವಿನಾಪಿ ಭಿತ್ತಿಲೇಪೇನಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। "'**ಸೋ ಚ ಛದನಮೇವ ಸನ್ಧಾಯಾ**'ತಿ ಪಧಾನವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ನ ಹೇಟ್ಠಾಭಾಗಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ತಿಣಕುಟಿಕಾಯ। **ಯಥಾಸಮಾದಿಟ್ಠಾಯಾ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತಪ್ಪಕಾರನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಆಪತ್ತಿ ಕಾರುಕಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ದುಕ್ಕಟಾನ"ನ್ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ಸೋ ಸುಣಾತಿಭಕ್ಕಮ್ಪಿ ಲಬ್ಭತಿ। ಉಭಯತ್ಥ ಸಮಾದಿಟ್ಠತ್ತಾ ಆಣಾಪಕಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಆಣತ್ತಸ್ಸ ಯಥಾ ಸಮಾದಿಟ್ಠಂ ಆಣಾಪಕೇನ, ತಥಾ ಅಕರಣಪಚ್ಚಯಾ ದುಕ್ಕಟಂ। ಸಚೇ "ಅಹಮ್ಪೇತ್ಥ ವಸಾಮೀ"ತಿ ಅತ್ತುದ್ದೇಸಮ್ಪಿ ಕರೋತಿ,

ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋವ। **“ಕುಟಿಂ ಕರೋಥಾ”**ತಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ವುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಪನ ಆಣಾಪಕಸ್ಸಾಪಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ ಅಚಿತ್ತಕತ್ತಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ।

ಅಹಞ್ಚ ವಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಏತ್ಥ ಪರಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಉದ್ದಿಟ್ಠಸ್ಸ ಅಭಾವಾ ಆಪತ್ತಿ ಏವ “ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ವಾ”ತಿ ನಿಯಮಿತತ್ತಾ, ಅನಾಪತ್ತಿ ಅವಿಭತ್ತತ್ತಾ। “ಇಧ ಪಞ್ಞತ್ತಿಜಾನನಮತ್ತಮೇವ ಚಿತ್ತ”ನ್ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ। **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ **ಅಹಞ್ಚ ವಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ** ಏತ್ಥ ಯೋ “ಮಯ್ಹಂ ವಾಸಾಗಾರಞ್ಚ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಇಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಸಾಪತ್ತಿ। ಯೋ ಪನ ಉಪೋಸಥಾಗಾರಂ ಇಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ “ಉಭಯಂ ಸಮೇತೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ಚ “ವಿನಯವಿನಿಚ್ಛಯೇ ಆಗತೇ ಗರುಕೇ ಠಾತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಮಹಾಪಚ್ಚರಿವಾದತೋ ಇತರೋ ಪಚ್ಛಾ ವತ್ತಬ್ಬೋತಿ ಚೇ? ನ, ಬಲವತ್ತಾ । “ವಾಸಾಗಾರಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ, ಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿ ವಚನತೋ, ಭೋಜನಸಾಲಾದೀನಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಾಯ ಇಮಿನಾ ಕತತ್ತಾ ಸಙ್ಕರಾ ಜಾತಾ। ಯಥಾ - ದ್ವೇ ತಯೋ “ಏಕತೋ ವಸಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ಕರೋನ್ತಿ, ರಕ್ಖತಿ ತಾವಾತಿ ಏತ್ಥ ವಿಯ। “ಇದಂ ಠಾನಂ ವಾಸಾಗಾರಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಇದಂ ಉಪೋಸಥಾಗಾರ”ನ್ತಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಕತೇಪಿ ಆಪತ್ತಿ ಏವ। ದ್ವೀಸು ಮಹಾಪಚ್ಚರಿವಾದೋ ಬಲವಾ, ತಸ್ಮಾ “ಪಚ್ಛಾ ವುತ್ತೋ”ತಿಆದಿನಾ ಅತೀವ ಪಪಞ್ಚಿತಂ। ಕಿಂ ತೇನ। “ಅತ್ತನಾ ವಿಪ್ಪಕತಂ ಅತ್ತನಾ ಚ ಪರೇಹಿ ಚ ಪರಿಯೋಸಾಪೇತೀ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅಪರಾನಿಪಿ ಚತುಕ್ಕಾನಿ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಾನಿ, ಲೇಣಾದೀಸು ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇನ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಅಕತವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಸತಿ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಆಪತ್ತಿ ಏವ।

ಕುಟಿಕಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ವಿಹಾರಕಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೬೬. ಸತ್ತಮೇ **ವಾ**-ಸದ್ದೋ ಅವಧಾರಣತ್ಥೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ವಿಹಾರಕಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಪಠಮದುಟ್ಠದೋಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೮೦. **ಸಾವಕೇನ ಪತ್ತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಪಕತಿಸಾವಕಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಅಗ್ಗಸಾವಕಂ। ಯಥೂಪನಿಸ್ಸಯಯಥಾಪುಗ್ಗಲವಸೇನ **“ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಕೇನಚಿ ಸಾವಕೇನ **ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ,** ಕೇನಚಿ **ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ,** ಕೇನಚಿ **ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ,** ಕೇನಚಿ ಕೇವಲೋ **ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಏವಂ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೩೮೧. **“ಯೇ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸುತ್ತನ್ತಿಕಾ”**ತಿಆದಿವಚನತೋ ಧರಮಾನೇಪಿ ಭಗವತಿ ಪಿಟಕತ್ತಯಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಅತ್ಥೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। **ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾ**ತಿ ಆಭಿಧಮ್ಮಿಕಾ **ರತಿಯಾ ಅಚ್ಛಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿಆದಿ ಆಯಸ್ಮತೋ ದಬ್ಬಸ್ಸ ನೇಸಂ ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಾಯ ರತಿನಿಯೋಜನಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ, ನ ತಥಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಸುತ್ತನ್ತಿಕಾದಿಸಂಸಗ್ಗತೋ ತೇಸಂ ಸುತ್ತನ್ತಿಕಾದೀನಂ ಫಾಸುವಿಹಾರನ್ತರಾಯಂ, ತೇಸಮ್ಪಿ ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಾರತಿಯಾ ಅಭಾವೇನ ಅನಭಿರತಿವಾಸಂ, ತತೋ ನೇಸಂ ಸಾಮಞ್ಞಾ ಚಾವನಞ್ಚ ಪರಿವಜ್ಜನ್ತೋ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **“ನಿಮ್ಮಿತಾನಂ ಧಮ್ಮತಾ**ತಿ ಸಾವಕೇಹಿ ನಿಮ್ಮಿತಾನಂಯೇವ, ನ ಬುದ್ಧೇಹೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। “ಸಾಧಕತಮಂ ಕರಣ”ನ್ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಕರಣತ್ಥೇಯೇವ ತತಿಯಾವಿಭತ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೮೩-೪. **ಯನ್ತಿ** ಯೇನ। **“ಕತ್ತಾತಿ** ಕತ್ತಾ, ನ ಕತ್ತಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। “ಭರಿಯಂ ವಿಯ ಮಂ ಅಜ್ಝಾಚರತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿಯಾ ಬಲವತೀ ಚೋದನಾ। **ತೇನ ಹೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯಥಾ ಛುಪನಮತ್ತೇ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೀವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗರಾಗಸಮ್ಭವಾ ಅಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಏವ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಸಿ, ತಥೇವ ಪುಬ್ಬೇವಸ್ಸಾ ದುಸ್ಸೀಲಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯದಿ ತಾವ ಭೂತಾಯ

ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ನಾಸಿತಾ, ಥೇರೋ ಕಾರಕೋ ಹೋತಿ। ಅಥ ಅಭೂತಾಯ, ಭಗವತಾ “ನಾಸೇಥಾ”ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ವುತ್ತಞ್ಚ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **“ಯದಿ ತಾವ ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ನಾಸಿತಾ, ಥೇರೋ ಕಾರಕೋ ಹೋತೀ”**ತಿ।

ಅಥ ಅಪ್ಪಟಿಞ್ಞಾಯಾತಿ “ಅಯ್ಯೇನಮ್ಹಿ ದೂಸಿತಾ”ತಿ ಇಮಂ ಪಟಿಞ್ಞಂ ವಿನಾ ಏವ ತಸ್ಸಾ ಪಕತಿದುಸ್ಸೀಲಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ನಾಸಿತಾ, ಥೇರೋ ಅಕಾರಕೋ ಹೋತಿ। **ಅಭಯಗಿರಿವಾಸಿನೋ**ಪಿ ಅತ್ತನೋ ಸುತ್ತಂ ವತ್ವಾ “ತುಮ್ಹಾಕಂ ವಾದೇ ಥೇರೋ ಕಾರಕೋ”ತಿ ವದನ್ತಿ, ಕಸ್ಮಾ? ದುಕ್ಕಟಂ ಮುಸಾವಾದಪಚ್ಚಯಾ ಲಿಙ್ಗನಾಸನಾಯ ಅನಾಸೇತಬ್ಬತ್ತಾ। ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸೇವ ಹಿ ಲಿಙ್ಗನಾಸನಾಯ ನಾಸೇತಬ್ಬಾ। “ನಾಸೇಥಾ”ತಿ ಚ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪಾರಾಜಿಕಾವ ಜಾತಾ, ಸಾ ಕಿಂ ಸನ್ಧಾಯ, ತತೋ ಥೇರೋ ಕಾರಕೋ ಆಪಜ್ಜತಿ। “ಸಕಾಯ ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ನಾಸೇಥಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ ಪನ ಅಪಾರಾಜಿಕಾಪಿ ಅತ್ತನೋ ವಚನೇನ ನಾಸೇತಬ್ಬಾ ಜಾತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಮಹಾವಿಹಾರವಾಸಿನೋ**ಪಿ ಅತ್ತನೋ ಸುತ್ತಂ ವತ್ವಾ “ತುಮ್ಹಾಕಂ ವಾದೇ ಥೇರೋ ಕಾರಕೋ”ತಿ ಚ ವದನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ? “ಸಕಾಯ ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ನಾಸೇಥಾ”ತಿ ಹಿ ವುತ್ತೇ ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ಭೂತತಾ ಆಪಜ್ಜತಿ “ನಾಸೇಥಾ”ತಿ ವಚನತೋ। ಭೂತಾಯೇವ ಹಿ ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ನಾಸೇತಬ್ಬಾ ಹೋತಿ, ನಾಭೂತಾಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಪುರಿಮನಯೇ**ತಿ ದುಕ್ಕಟವಾದೇ। ಪುರಿಮೋ ಯುತ್ತಿವಸೇನ ಪವತ್ತೋ, ಪಚ್ಛಿಮೋ ಪಾಳಿವಚನವಸೇನ ಪವತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೩೮೫-೭. **ಪೀತಿಸುಖೇಹೀ**ತಿ ಏತ್ಥ “ಸುಖೇನಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಪೀತಿಗ್ಗಹಣಂ ತತಿಯಜ್ಝಾನಸುಖಂ, ಕಾಯಿಕಞ್ಚ ಅಪನೇತುಂ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಪೀತಿಯಾ ವುತ್ತಂ। ಸಚೇ ಚುದಿತಕವಸೇನ ಕತಂ ಅಮೂಲಕಂ ನಾಮ, “ಅನಜ್ಝಾಪನ್ನಂ ಅಕತ”ನ್ತಿ ವದೇಯ್ಯ, ಇಮೇ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ “ತಾದಿಸಂ ದಿಟ್ಠಸಞ್ಞೀ ಹುತ್ವಾ ಚೋದೇತೀ”ತಿ ಪಾಠೋ । “ಏತೇನ ನಯೇನ ಸುತಮುತಪರಿಸಙ್ಕಿತಾನಿಪಿ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾನೀ”ತಿ ಪಾಠೋ। **“ಚತುನ್ನಂ ಅಞ್ಞತರೇನಾ”**ತಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೇ ಏವ ಆಗತೇ ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ, ಇತರೇಸಂ ಅಞ್ಞತರೇನಾಪಿ ಅನುದ್ಧಂಸೇನ್ತಸ್ಸ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋವಾತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ। ಭಿಕ್ಖುಭಾವಾ ಹಿ ಚಾವನಸಮತ್ಥತೋ। “ಸಮೀಪೇ ಠತ್ವಾ”ತಿ ವಚನತೋ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಚೋದೇನ್ತಸ್ಸ, ಚೋದಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ವಾ ಸೀಸಂ ನ ಏತಿ। ದಿಟ್ಠಞ್ಚೇ ಸುತೇನ ಪರಿಸಙ್ಕಿತೇನ ಚೋದೇತಿ ಚೋದಾಪೇತಿ, ಸುತಪರಿಸಙ್ಕಿತಂ ವಾ ದಿಟ್ಠಾದೀಹಿ ಚೋದಿತೇ ವಾ ಚೋದಾಪಿತೇ ವಾ ಸೀಸಂ ಏತಿ ಏವ ಅಮೂಲಕೇನ ಚೋದಿತತ್ತಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ “ದಿಟ್ಠಸ್ಸ ಹೋತಿ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಜ್ಝಾಪಜ್ಜನ್ತೋ, ತಞ್ಚೇ ಚೋದೇತಿ ‘ಸುತೋ ಮಯಾ…ಪೇ॰… ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸ್ಸಾ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೮೭)। “ಅಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಞ್ಞತರಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋ, ತಞ್ಚೇ ಅಸುದ್ಧದಿಟ್ಠಿ ಸಮಾನೋ ಅನೋಕಾಸಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಚಾವನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವದೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ। ಓಕಾಸಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಚಾವನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವದೇತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೮೯) ಇಮಿನಾ ನ-ಸಮೇನ್ತಂ ವಿಯ ಖಾಯತಿ, ಕಥಂ? ದಿಟ್ಠಸ್ಸ ಹೋತಿ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಜ್ಝಾಪಜ್ಜನ್ತೋ ನಾಮ ಅಸುದ್ಧೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಹೋತಿ, “ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಅಸುದ್ಧದಿಟ್ಠಿ ಸಮಾನೋ ತಞ್ಚೇ ಚೋದೇತಿ ‘ಸುತೋ ಮಯಾ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋಸೀ’ತಿ, ಆಪತ್ತಿ ವಾಚಾಯ ವಾಚಾಯ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸ್ಸಾ”ತಿ ವಚನತೋ ಪುರಿಮನಯೇನಾಪತ್ತಿ। “ಚಾವನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವದೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ”ತಿ ವಚನತೋ ಪಚ್ಛಿಮನಯೇನ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇನ ಆಪತ್ತೀತಿ ದ್ವೇ ಪಾಳಿನಯಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿರುದ್ಧಾ ವಿಯ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ನ ಚ ವಿರುದ್ಧಂ ಬುದ್ಧಾ ಕಥಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏತ್ಥ ಯುತ್ತಿ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬಾ। ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ ತಾವಾಹು “ಸಮೂಲಕೇನ ವಾ ಸಞ್ಞಾಸಮೂಲಕೇನ ವಾ ಚೋದೇನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಅಮೂಲಕೇನ ವಾ ಪನ ಸಞ್ಞಾಅಮೂಲಕೇನ ವಾ ಚೋದೇನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತೀ”ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ದಸ್ಸನಸವನಪರಿಸಙ್ಕನಮೂಲೇನ ಸಮೂಲಕೇನ ವಾ ತದಭಾವೇನ ಅಮೂಲಕೇನಾಪಿ ಸಞ್ಞಾಸಮೂಲಕೇನ ವಾ ಚೋದೇನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ, ದಸ್ಸನಾದಿಮೂಲಾಭಾವೇನ ಅಮೂಲಕೇನ ವಾ ತಬ್ಭಾವೇನ ಸಮೂಲಕೇನಾಪಿ ಸಞ್ಞಾಅಮೂಲಕೇನ ವಾ ಚೋದೇನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ದಿಟ್ಠಸ್ಸ ಹೋತಿ।

ಪಾರಾಜಿಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಜ್ಝಾಪಜ್ಜನ್ತೋತಿಆದಿಮ್ಹಿ ದಸ್ಸನಮೂಲೇನ ಸಮೂಲಕೇನಾಪಿ “ಸುತೋ ಮಯಾ”ತಿ ವಚನತೋ ಸಞ್ಞಾಅಮೂಲಕೇನ ವಾ ಚೋದೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸ್ಸ। ತದತ್ಥಸ್ಸ ಆವಿಭಾವತ್ಥಂ “ದಿಟ್ಠೇ ವೇಮತಿಕೋ”ತಿಆದಿ ವಾರಾ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅಸುದ್ಧೋ ಹೋತಿ ಪುಗ್ಗಲೋಭಿಆದಿಮ್ಹಿ ಪನ ಸಮೂಲಕೇನ, ಸಞ್ಞಾಸಮೂಲಕೇನ ವಾ ಚೋದಿತತ್ತಾ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ। ಏವಮೇವಂ ಪನ ತದತ್ಥದೀಪನತ್ಥಂ ತೇ ವಾರಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ ಹಿ "ಅದಿಟ್ಠಸ್ಸ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿವಾರಾ ಅಮೂಲಕೇನ ಚೋದೇನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಾ। "ದಿಟ್ಠೇ ವೇಮತಿಕೋ"ತಿಆದಿನಾ ಸಞ್ಞಾಅಮೂಲಕೇನ ಚೋದೇನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಾ। ಅಞ್ಞಥಾ "ದಿಟ್ಠಸ್ಸ ಹೋತಿ, ದಿಟ್ಠೇ ವೇಮತಿಕೋ"ತಿಆದಿವಾರಾ ನಿಬ್ಬಿಸೇಸಾ ಭವೇಯ್ಯುಂ। ಇದಂ ಪನೇತ್ಥ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ-ಯಥಾ ಅಸುದ್ಧಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಅನೋಕಾಸಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಚೋದೇನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ, ಅಕ್ಕೋಸಾಧಿಪ್ಪಾಯಸ್ಸ ಚ ಓಮಸವಾದೇನ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ, ತಥಾ ಅಸುದ್ಧದಿಟ್ಠಿಕೋಪಿ ಅಸುದ್ಧಂ ಅಸುದ್ಧದಿಟ್ಠಿ ಅಮೂಲಕೇನ ಚೋದೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ। ಸಮೂಲಕೇನ ವಾ ಚೋದೇತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ತಂ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಯಥಾ "ಅನಾಪತ್ತಿ ಸುದ್ಧೇ ಅಸುದ್ಧದಿಟ್ಠಿಸ್ಸ ಅಸುದ್ಧೇ ಅಸುದ್ಧದಿಟ್ಠಿಸ್ಸಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಂಸನ್ದತಿ, ತಥಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ಯುತ್ತಿ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬಾ।

ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ಏತ್ಥ "ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ ವಚನಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ। ಭಿಕ್ಖುನೀ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುಮ್ಹಿ ಅನಿಸ್ಸರಾ, ತಸ್ಮಾ ಉಕ್ಕಟ್ಠನಯೇ ವಿಧಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ಥೇರೇನ ವುತ್ತಂ। ದುತಿಯತ್ಥೇರೇನ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಅಜಾನಿತ್ವಾಪಿ ಚೋದೇತಿ, ಸಿಕ್ಖಮಾನಾದಯೋ ವಾ ಚೋದೇನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಸುತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಏವ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ಕಾರೇನ್ತಿ। ಕೋ ಏತ್ಥ ದೋಸೋತಿ ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ತತಿಯೇನ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಏವ ವಿಚಾರೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ಕೋಚಿ ನ ಲಭತೀತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಮೇತೀತಿ ಅಪರೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತಿಂಸಾನಿ** ತಿಂಸವನ್ತಾನಿ। **ಅನುಯೋಗೋ**ತಿ ಪಟಿವಚನಂ। **ಏಹಿತೀ**ತಿ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ। **ದಿಟ್ಠಸನ್ತಾನೇನಾ**ತಿ ದಿಟ್ಠನಯೇನ, ದಿಟ್ಠವಿಧಾನೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಪತಿಟ್ಠಾಯಾ**ತಿ ಪತಿಟ್ಠಂ ಲಭಿತ್ವಾ। **ಠಾನೇ**ತಿ ಲಜ್ಜಿಟ್ಠಾನೇ।

ಗಾಹನ್ತಿ "ಅಹಂ ಚೋದೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅತ್ತಾದಾನಗ್ಗಹಣಂ। **ಚೇತನಾ**ತಿ ಅತ್ತಾದಾನಗ್ಗಹಣಚೇತನಾ। **ವೋಹಾರೋ**ತಿ ಇತೋ, ಏತ್ತೋ ಚ ಇತ್ವಾ ಪಕಾಸನಂ। **ಪಣ್ಣತ್ತೀ**ತಿ ನಾಮಪಞ್ಞತ್ತಿ। ಯಾ ವಚೀಘೋಸಾರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಸೋತದ್ವಾರಪ್ಪವತ್ತವಿಞ್ಞಾಣಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಅನನ್ತರಂ ಉಪ್ಪನ್ನೇನ ಉಪಲದ್ಧಪುಬ್ಬಸಙ್ಕೇತೇನ ಮನೋದ್ವಾರವಿಞ್ಞಾಣೇನ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ, ಯಸ್ಸಾ ವಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ ತದತ್ಥೋ ಪರಮತ್ಥೋ ವಾ ಅಪರಮತ್ಥೋ ವಾ ತತಿಯವಾರಂ ಉಪ್ಪನ್ನೇನ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣೇನ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ನಾಮಾದೀಹಿ ಛಹಿ ಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ಪಾಳಿಯಾ ಪಕಾಸಿತಾ, ಸಾ "ವಿಜ್ಜಮಾನಪಞ್ಞತ್ತಿ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಪಞ್ಞತ್ತೀ"ತಿಆದಿನಾ ಛಧಾ ಆಚರಿಯೇಹಿ ದಸ್ಸಿತಾ। ತಬ್ಭಾಗಿಯಭಾವೋ ಅತಬ್ಭಾಗಿಯಭಾವೋ ಚ ನಿಪ್ಫನ್ನಧಮ್ಮಸ್ಸೇವ ಯುಜ್ಜತಿ, ನ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಅಧಿಕರಣೀಯವತ್ಥುತ್ತಾ , ಅಧಿಕರಣೇ ಪವತ್ತತ್ತಾ ಚ ಅಧಿಕರಣೋ ಮಞ್ಚಟ್ಠೇ ಮಞ್ಚೋಪಚಾರೋ ವಿಯಾತಿ ಚ। "**ಪರಿಯಾಯೇನಾ**ತಿ ಅಮೂಲಕಾ ನಾಮಪಞ್ಞತ್ತಿ ನತ್ಥಿ। ಪರಿಯಾಯಮತ್ತಂ, ಸಭಾವತೋ ನತ್ಥಿ। ಅಭಿಧಾನಮತ್ತಮೇವ, ಅಭಿಧೇಯ್ಯಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ। **ಇಧೇವಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಏವ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ। **ನ ಸಬ್ಬತ್ಥಾ**ತಿ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಾದೀಸು। ಕಸ್ಮಾ? **ನ ಹೀ**ತಿಆದಿ। ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಾದೀನಮತ್ಥಿತಾ ವಿಯ ಅಮೂಲಕಂ ಅಧಿಕರಣಂ ನತ್ಥೀತಿ। **ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಸಮಥೇಹೀ**ತಿ "ಯಂ ಅಧಿಕಿಚ್ಚ ಸಮಥಾ ವತ್ತನ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತಸಮಥೇಹೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಪಿಚ **ಸಭಾವತೋ ನತ್ಥೀ**ತಿ ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧಸಭಾವತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ಅನುಪ್ಪನ್ನಂ ವಿಯ ವಿಞ್ಞಾಣಾದಿ। **ನ ಹಿ ವಿವಾದಾದೀನಂ ಪಣ್ಣತ್ತಿ ಅಧಿಕರಣಟ್ಠೋ**ತಿ ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ಅಧಿಕಿಚ್ಚ ಸಮಥಾ ನ ಪವತ್ತನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ತಸ್ಸಾ ಅಧಿಕರಣೀಯತಾತಿ ನ ವಿವಾದಾದೀನಂ ಪಣ್ಣತ್ತಿ ಅಧಿಕರಣಟ್ಠೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಹೋತಿ ಚೇತ್ಥ –

"ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿ ಅಮೂಲಿಕಾ ಚೇ,
ಪಣ್ಣತ್ತಿಮತ್ತಾ ಫಲಮಗ್ಗಧಮ್ಮಾ।
ಚತುತ್ಥಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥುಭೂತಾ,
ಪಣ್ಣತ್ತಿಮತ್ತಾವ ಸಿಯುಂ ತಥೇವ॥

"ತತೋ ದ್ವಿಧಾ ಮಗ್ಗಫಲಾದಿಧಮ್ಮಾ,
ಸಿಯುಂ ತಥಾತೀತಮನಾಗತಞ್ಚ।

ಪಣ್ಣತ್ತಿಭಕ್ಕಂ ನ ಸಿಯಾ ತತೋ ವಾ,
ಪರಿಯಾಯತೋ ಸಮ್ಮುತಿವಾದಮಾಹಾ"ತಿ॥

ಅನುವದನ್ತೀತಿ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಿ। **ಕಿಚ್ಚಯತಾ**ತಿ ಕರಣೀಯತಾ। ತಂ ಕತಮನ್ತಿ ಚೇ? **ಅಪಲೋಕನಕಮ್ಮ**ನ್ತಿಆದಿ। **ಕಿಚ್ಚ**ನ್ತಿ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾಪಕಚಿತ್ತಂ ಕಿರ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ।

೩೮೭. **ಸುತಾದೀನಂ ಅಭಾವೇನ ಅಮೂಲಕತ್ತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಯೋ ದಿಸ್ವಾಪಿ "ದಿಟ್ಠೋಸಿ ಮಯಾ"ತಿ ವತ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ದಿಟ್ಠನಿಯಾಮೇನೇವ "ಸುತೋಸಿ ಮಯಾ"ತಿ ವದತಿ। ತಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ ಅಸುದ್ಧದಿಟ್ಠಿತ್ತಾ ಆಪತ್ತಿ, ಇಧ ಪನ ಯೋ ಪುಬ್ಬೇ ಸುತ್ವಾ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಪಚ್ಛಾ ತಂ ವಿಸ್ಸರಿತ್ವಾ ಸುದ್ಧದಿಟ್ಠಿ ಏವ ಸಮಾನೋ ವದತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। "ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥಾತಿ ಅಪರೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಜೇಟ್ಠಬ್ಬತಿಕೋ ಕಾಕೇಕಪ್ಪಟಿವತ್ತಾ । **ಯದಗ್ಗೇನಾ**ತಿ ಯಾವತಾ, ಯದಾ ವಾ। **ನೋ ಕಪ್ಪೇತೀ**ತಿಆದಿ ವೇಮತಿಕಾಭಾವದೀಪನತ್ಥಮೇವ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನ ವೇಮತಿಕೋವ ನಸ್ಸರತಿ ಸಮ್ಮುಟ್ಠೋ ನಾಮಾತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ ತದನನ್ತರಭಾವತೋ, ತಸ್ಮಾ ದುತಿಯತ್ಥೇರವಾದೋ ಪಚ್ಛಾ ವುತ್ತೋ।

೩೮೯. **ಸಬ್ಬತ್ಥಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಅಟ್ಠಕಥಾಸು। **ಓಕಾಸಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಓಕಾಸಕರಣಂ। "ಓಕಾಸೇನ ಕಮ್ಮಂ ಓಕಾಸಕಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಅಸೂರಿಯಂ ಪಸ್ಸತಿ ಕಞ್ಞಾತಿ ಏತ್ಥ ಯಥಾ ಕಞ್ಞಾ ಸೂರಿಯಂ ನ ಪಸ್ಸತೀತಿ ಭವತಿ, ಏವಂ "ಅನೋಕಾಸಂ ಕಾರೇತ್ವಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಓಕಾಸಂ ನ ಕಾರೇತ್ವಾತಿ ಹೋತಿ।

ಪಠಮದುಟ್ಠದೋಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ದುತಿಯದುಟ್ಠದೋಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೯೧. **ವೇಳುವನೇಯೇವಾ**ತಿ ಇದಂ ತೇಹಿ ವುತ್ತವೇಲಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। "ಪುಬ್ಬೇ ಮಯಂ ಆವುಸೋ ಸುತೇನ ಅವೋಚುಮ್ಹಾ"ತಿ "ಅಮ್ಹೇಹಿ ಸಾ ಉಸ್ಸಾಹಿತಾ ಕುಪಿತೇಹಿ ಅನತ್ತಮನೇಹೀ"ತಿಆದಿವಚನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, **ಅಞ್ಞಭಾಗಸ್ಸ ಇದ**ನ್ತಿ ಮನುಸ್ಸಭಿಕ್ಖುಭಾವತೋ ಅಞ್ಞಭಾಗಸ್ಸ ತಿರಚ್ಛಾನಛಗಲಕಭಾಗಸ್ಸ ಇದಂ ಛಗಲಕಜಾತಂ ಅಧಿಕರಣಂ। **ಅಞ್ಞಭಾಗೋ ವಾ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀ**ತಿ ಸೋ ತಿರಚ್ಛಾನಛಗಲಕಭಾವಸಙ್ಖಾತೋ ಅಞ್ಞಭಾಗೋ ಅಸ್ಸ ಛಗಲಕಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಸ್ವಾಯಂ ಛಗಲಕೋ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಂ ಅಧಿಕರಣಂ ನಾಮ।

ತತ್ಥ ಪಟಿಮಾಯ ಸರೀರಂ, ಸಿಲಾಪುತ್ತಕಸ್ಸ ಸರೀರನ್ತಿ ನಿದಸ್ಸನಂ, ಪಠಮಂ ಪನೇತ್ಥ ನಿಬ್ಬಚನಂ ಜಾತಿಪದತ್ಥೋತಿವಾದೀನಂ ಮತೇನ ವುತ್ತಂ। ಸಾ ಹಿ ಸಾಮಿಭಾವೇನ, ನಿಚ್ಚಭಾವೇನ ಚ ಪಧಾನತ್ತಾ ಸತ್ತಿಸಭಾವೇ ಠಿತಾ। ತಬ್ಬಿಪರೀತಕತ್ತಾ ಬ್ಯತ್ತಾಕತಿ ಜಾತಿಯೋ ತು ಪದತ್ಥೋ ಇತಿ ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ವಸೇನ ದುತಿಯಂ ನಿಬ್ಬಚನಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ನಾಮಕರಣಸಞ್ಞಾಯ ಆಧಾರೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ನಾಮಮೇವ ನಾಮಕರಣಂ। ನಾಮಂ ಕರೋನ್ತಾನಂ ಸಞ್ಞಾ ನಾಮಕರಣಸಞ್ಞಾ, ತಸ್ಸಾ। ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಕೋ ಛಗಲಕಜಾತಿಆಧಾರೋ ನಾಮ। ನ ಹಿ ತಂ ನಾಮಂ ಕಚ್ಛಪಲೋಮಂ ವಿಯ ಅನಾಧಾರನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತಂ ಪನ ಛಗಲಕಸ್ಸ ದಬ್ಬೋತಿ ದಿನ್ನನಾಮಂ "ದೇಸೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಸ್ಮಾ ಥೇರಂ ಅಮೂಲಕೇನಾತಿಆದಿನಾ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ವತ್ಥುಂ ಥೇರಸ್ಸ ಲಿಸ್ಸತಿ ಸಿಲಿಸ್ಸತಿ ವೋಹಾರಮತ್ತೇನೇವ, ನ ಅತ್ಥತೋ, ಈಸಕಂ ಅಲ್ಲೀಯತೀತಿ ಲೇಸೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಯಸ್ಮಾ ದೇಸಲೇಸಾ ಅತ್ಥತೋ ನಿನ್ನಾನಾಕರಣಾ, ತಸ್ಮಾ "ಕಞ್ಚಿದೇಸಂ ಲೇಸಮತ್ತಂ ಉಪಾದಾಯಾ"ತಿ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ "ದಸ ಲೇಸಾ ಜಾತಿಲೇಸೋ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಥಾ ನಿದಾನೇ , ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿಯಮ್ಪಿ ಮಾತಿಕಾಯಮ್ಪಿ ಅಯಮೇವತ್ಥೋ। ಯಸ್ಮಾ **ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಸ್ಸ ಅಧಿಕರಣಸ್ಸಾ**ತಿ ಛಗಲಕಸ್ಸ। **ಕಞ್ಚಿದೇಸಂ ಲೇಸಮತ್ತಂ ಉಪಾದಾಯಾ**ತಿ ದಬ್ಬೋತಿ ನಾಮಂ ಉಪಾದಾಯಾತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನೇವ ಆವಿಭೂತೋ, ತಸ್ಮಾ ನ ವಿಭತ್ತೋ। ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ ಅನಿಯಮತ್ತಾ। ನ ಹಿ ಮೇತ್ತಿಯಭೂಮಜಕಾನಂ ವಿಯ

ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಭಗಲಕಮೇವ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಹೋತಿ। ಅಞ್ಞಂ ಗೋಮಹಿಂ ಸಾದಿಕಮ್ಪಿ ಹೋತಿ, ನ ಚ ಮೇತ್ತಿಯಭೂಮಜಕಾ ವಿಯ ಸಬ್ಬೇಪಿ ನಾಮಲೇಸಮತ್ತಮೇವ ಉಪಾದಿಯನ್ತಿ। ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಜಾತಿಲೇಸಾದಿಂ ಉಪಾದಿಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅನಿಯಮತ್ತಾ ಚ ಯಥಾವುತ್ತನಯೇನ ನ ವಿಭತ್ತಂ। ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ ತಥಾ ವುತ್ತೇ ಭಗಲಕಸ್ಸೇವ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯತಾ ಸಮ್ಭವತಿ, ನ ಅಞ್ಞಸ್ಸ, ಯೇನ ಸೋವ ದಸ್ಸಿತೋ। ಲೇಸೋ ಚ ನಾಮ ಲೇಸೋವ, ನ ಜಾತಿಆದಿ, ಯೇನ ಸೋವ ದಸ್ಸಿತೋತಿ ಏವಂ ಮಿಚ್ಛಾಗಾಹಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ ಚ ತಥಾ ನ ವಿಭತ್ತೋ।

೩೯೩. **ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಸ್ಸಾ**ತಿ ಚುದಿತಕತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ। **ಅಧಿಕರಣಸ್ಸಾ**ತಿ ಮನುಸ್ಸಸ್ಸ ವಾ ಅಮನುಸ್ಸಸ್ಸ ವಾ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಸ್ಸ ವಾತಿ ಏವಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಏವಞ್ಹಿ ವುತ್ತೇ ಮನುಸ್ಸಾದೀನಂಯೇವ ಜಾತಿಲೇಸಾದಯೋ ವುತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಞ್ಞಥಾ ಚತುನ್ನಂ ಅಧಿಕರಣಾನಂ ತೇ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ "ಅಧಿಕರಣಸ್ಸ ಕಞ್ಚಿ ದೇಸಂ ಲೇಸಮತ್ತ"ನ್ತಿ ಸಾಮಿವಚನಂ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಉದ್ದಿಟ್ಠತ್ತಾತಿ ಚೇ? ನ, ನಾಮಸ್ಸ ವಿಯ ಜಾತಿಆದೀನಂ ಮನುಸ್ಸಾದೀನಂ ಆಧಾರಭಾವನಿಯಮಸಮ್ಭವತೋ, ಅಧಿಕರಣಭಾವಾನಿಯಮತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ನಿಯಮೇ ಚ ಸತಿ ಜಾತಿಯಾ ಆಧಾರೋ ಜಾತಿ, ಲಿಙ್ಗಸ್ಸ ಚ ಲಿಙ್ಗಂ, ಆಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಆಪನ್ನೋ ಆಧಾರೋ, ವಿರುದ್ಧಾನಮ್ಪಿ ಅಸಮಾದಿನ್ನಾನಮ್ಪಿ ಪತ್ತಚೀವರಾನಂ ಸಾಮಿಕೋ ಆಧಾರೋ, ಯೇನ ಅಧಿಕರಣಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾತಿ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಅಧಿಕರಣಸ್ಸಾತಿ ಪದಂ ಅಭಾಜೇತಬ್ಬಮೇವ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ನ ಉದ್ಧರಿತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ಉದ್ಧರಿತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಮಾ **"ಅಧಿಕರಣನ್ತಿ ವಚನಸಾಮಞ್ಞತೋ"**ತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ। **ಅಪಾಕಟಾ** ಇತೋ ಅಞ್ಞತ್ರ ದಸ್ಸಿತಟ್ಠಾನಾಭಾವತೋ। **ಜಾನಿತಬ್ಬಾ ಚ ವಿನಯಧರೇಹಿ** ಯಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞಥಾ **ಪರಿವಾರೇ** "ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ಚತುನ್ನಂ ಅಧಿಕರಣಾನಂ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ಭಜತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅನಾಗತಟ್ಠಾನೇ "ಕಸ್ಮಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಕಾರಣಂ ನ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯ, ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ತಬ್ಭಾಗಿಯತಾ ಚ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯತಾ ಚ ಜಾನಿತಬ್ಬಾ ವಿನಯಧರೇಹಿ। ತಾಸು ಹಿ ವಿಞ್ಞಾತಾಸು ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ಭಜತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತಬ್ಭಾಗಿಯತ್ತಾ। ಇತರಂ ನ ಭಜತಿ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯತ್ತಾತಿ ಸುಖಕಾರಣತೋ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ **ವಚನಸಾಮಞ್ಞತೋ ಲದ್ಧಂ ಅಧಿಕರಣಂ ನಿಸ್ಸಾಯಾ**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಆಪತ್ತಞ್ಞಭಾಗಿಯಂ ಮಹಾವಿಸಯಂ, ಇತರೇಹಿ ಅಸದಿಸನಿದ್ದೇಸಞ್ಚ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಅಧಿಕರಣಪರಿಯಾಪನ್ನಮ್ಪಿ ಸಮಾನಂ ವಿಸುಂ ವುತ್ತಂ "ಆಪತ್ತಞ್ಞಭಾಗಿಯಂ ವಾ ಹೋತೀ"ತಿ। ಅಧಿಕರಣಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ಚ "ಅಧಿಕರಣಞ್ಞಭಾಗಿಯಂ ವಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥಾಪಿ ಮಹಾವಿಸಯತ್ತಾ, **ಮಾತಿಕಾಯಂ** ಆಗತತ್ತಾ ಚ ಪಠಮಂ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯತಾ ವುತ್ತಾ, ಪಚ್ಛಾ ತಬ್ಭಾಗಿಯತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಅಧಿಕರಣಞ್ಞಭಾಗಿಯವಚನೇನ ಅತ್ಥಾಪತ್ತಿನಯೇನ ಸಿದ್ಧಂ। ಅಧಿಕರಣಂ ತಬ್ಭಾಗಿಯಂ, ತಸ್ಮಾ "ಅಧಿಕರಣಂ ತಬ್ಭಾಗಿಯಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಏವಂ ಉದ್ದೇಸಂ ಅಕತ್ವಾ "ಕಥಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಅಧಿಕರಣಸ್ಸ ತಬ್ಭಾಗಿಯಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮನಿದ್ದೇಸೋ ಕತೋ। ತತ್ಥಾಪಿ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಸ್ಸ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯತಾ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಾರಾಜಿಕೇನ ಅನುದ್ಧಂಸಿಭಾಧಿಕಾರತ್ತಾ ಪಾರಾಜಿಕಾನಂಯೇವ ವಸೇನ ವುತ್ತಾ, ಅಥ ಖೋ ಸೇಸಾಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧವಸೇನಾಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯಾ ಚ ಸಾ ಚೋದನಾ "ಅಸುಕೋ ನಾಮ ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಪಜ್ಜನ್ತೋ ದಿಟ್ಠೋ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿಕಾ, ತತ್ಥ "ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯದಿಟ್ಠಿ ಹೋತಿ, ದುಬ್ಭಾಸಿತೇ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸದಿಟ್ಠಿ ಹೋತೀ"ತಿ ಏವಮಾದಿಕಾ ವಿನಯೇ ಅಪಕತಞ್ಞುತಾಯ, ತಂತಂವತ್ಥುಸರಿಕ್ಖತಾಯ ವಾ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಬ್ಬತ್ಥಾಪಿ "ಪಾರಾಜಿಕದಿಟ್ಠಿ ಹೋತೀ"ತಿ ನ ವುತ್ತಂ। ತಥಾಸಞ್ಞಿನೋ ಅನಾಪತ್ತಿತೋ। **"ತಬ್ಭಾಗಿಯವಿಚಾರಣಾಯ"**ನ್ತಿ ತಬ್ಭಾಗಿಯಪದನಿದ್ದೇಸೇ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯತಾಯಪಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠತ್ತಾ ವುತ್ತಂ।

ವತ್ಥುಸಭಾಗತಾಯಾತಿ ಅನುವಾದವತ್ಥುಸಭಾಗತಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಞ್ಞಥಾ "ಚತಸ್ಸೋ ವಿಪತ್ತಿಯೋ"ತಿ ವಚನಂ ವಿರುಜ್ಝೇಯ್ಯ। **ಸಭಾವಸರಿಕ್ಖಾಸರಿಕ್ಖತೋ ಚಾ**ತಿ ಸಭಾವೇನ ಸದಿಸಾಸದಿಸತೋ। ತತ್ಥ ಝಾನಾದಿವತ್ಥುವಿಸಭಾಗತಾಯಪಿ ಸಭಾವಸರಿಕ್ಖತಾಯ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿ ತಸ್ಸೇವ ತಬ್ಭಾಗಿಯಾವ ಹೋತಿ। ತಥಾ ವತ್ಥುವಸೇನ ಅನುವಾದಾಧಿಕರಣಂ, ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣಞ್ಚ ಪಾಟೇಕ್ಕಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಮ್ಪಿ ವುತ್ತಞ್ಞಭಾಗಿಯಂ ನ ಜಾತಂ, ತಸ್ಮಾ ತದಞ್ಞಭಾಗಿಯತಾಯ ವಿದಿತಾಯ ತಬ್ಭಾಗಿಯತಾ ಪಾರಿಯೇಸಯುತ್ತಿಯಾ ಅವುತ್ತಾಪಿ ಸಿಜ್ಝತೀತಿ ಕತ್ವಾ "ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಮೇವ ಪಠಮಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠ"ನ್ತಿಪಿ ವತ್ತುಂ ಯುಜ್ಜತಿ। **ಏಕಂಸೇನ ತಬ್ಭಾಗಿಯಂ ನ ಹೋತೀ**ತಿ ಸರಿಕ್ಖವಸೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಆಪತ್ತಿ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ವಿವಾದಸಬ್ಭಾವತೋ

ಅಬ್ಯಾಕತಭಾವೇನ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಸ್ಸಪಿ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಂ ಸಿಯಾ, **ಪಾಳಿಯಂ** ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ ಏವಂ ವುತ್ತಂ, **ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ** "ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಸ್ಸ ಅಧಿಕರಣಸ್ಸಾ"ತಿ ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। "ಮೇಥುನರಾಗೇನ ಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹೋ ದೋಸೇನಾತಿಆದಿನಾ ಸರಿಕ್ಖತೋ ಚಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ತಂ ವತ್ಥುವಿಸಭಾಗತಾಯ ಏವ ಸಿದ್ಧಂ। ಅಯಂ ಪನ ವತ್ಥುಸಭಾಗತಾಯಪಿ ಸತಿ ಆಪತ್ತಿಸಭಾಗತಾ ಸರಿಕ್ಖತೋತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಚ, ಏಕಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಹಿ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಆಪತ್ತಿಭೇದೋ ಹೋತೀತಿ **ಆಚರಿಯೋ**। ಪರತೋ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

"ಕಿಚ್ಚಮೇವ ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಕಮ್ಮಲಕ್ಖಣ**ನ್ತಿ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಭಾವಂ। **ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯಾತಿ** ಪುಬ್ಬೇವ ಹಿ ಸಂವಿಧಾಯ ಸಙ್ಘೋ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ। ಅಥ ವಾ **ಪುರಿಮಂ ಪುರಿಮ**ನ್ತಿ ಪರಿವಾಸಉಕ್ಖೇಪನಿಯಾದೀನಿ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಾನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅಬ್ಭಾನಓಸಾರಣಾದಿ ಉಪ್ಪನ್ನನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಮೇವ ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣಂ, ತಥಾಪಿ ಸೇಸವಿಸೇಸೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೩೯೪. ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ, ತಸ್ಮಾ ದೇಸಸ್ಸ ಅತ್ಥಮವತ್ವಾ "ಲೇಸೋ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ ಕಿರ।

೩೯೫. **ಸವತ್ಥುಕಂ ಕತ್ವಾತಿ** ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಉಪರಿ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಖತ್ತಿಯಾದಿಭಾವೇನ ಏಕಜಾತಿಕೋಪಿ ದೀಘರಸ್ಸಕಾಳಕೋದಾತಾದೀನಂ ದಿಟ್ಠಸುತಪರಿಸಙ್ಕಿತಾನಂ ವಸೇನ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯತಾ, ದೀಘಂ ಖತ್ತಿಯಂ ಅಜ್ಝಾಚರನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ರಸ್ಸಾದಿಖತ್ತಿಯಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಆಧಾರಭಾವತೋ ಜಾತಿಲೇಸೇನ ಚೋದೇತಿ, ಏಕಂ ವಾ ಖತ್ತಿಯಂ ಅಜ್ಝಾಚರನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ತತೋ ವಿಸಿಟ್ಠಞ್ಞಭಾಗಭೂತಂ ಖತ್ತಿಯಂ ಜಾತಿಲೇಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ "ಖತ್ತಿಯೋ ದಿಟ್ಠೋ ತ್ವಂ ಖತ್ತಿಯೋಸೀ"ತಿ ಚೋದೇತಿ ದಿಟ್ಠಾದಿಅಞ್ಞಭಾಗೇನ। ಏತ್ಥ ಚ "ದೀಘಾದಯೋ, ದಿಟ್ಠಾದಯೋ ಚ ಜಾತಿನಾಮಾದೀನಂ ವತ್ಥುಭೂತತ್ತಾ ಅಧಿಕರಣ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ತಂ "ಅಧಿಕರಣಭಾವಾನಿಯಮತೋ"ತಿ ವುತ್ತದೋಸಂ ನಾತಿಕ್ಕಮತಿ, **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಖತ್ತಿಯಜಾತಿಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಆಧಾರವಸೇನ ಅಧಿಕರಣತಾ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಮ್ಪಿ ನಾಮಗೋತ್ತತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸಾ ನಾಮಗೋತ್ತಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ನಾಮ ಕಸ್ಸಚಿ ಅಭಾವತೋ ನ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣಂ, ತಸ್ಮಾ "ಅಧಿಕರಣಸ್ಸಾ"ತಿ ಪದುದ್ಧಾರಣಂ ಅಧಿಕರಣಚತುಕ್ಕದಸ್ಸನತ್ಥಂ, ತಂ ಸಮಾನವಚನದಸ್ಸನತ್ಥನ್ತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ। ತತ್ಥ **ದೀಘಾದಿನೋ ವಾ ದಿಟ್ಠಾದಿನೋ ವಾತಿ** ಏತ್ಥ ದೀಘಾದಿತಾ, ದಿಟ್ಠಾದಿತಾ ಚ ಅಞ್ಞಭಾಗೋ, ಯೋ ಚುದಿತಕೋ ಇತರಸ್ಸ ವಿಸೇಸೋ ಯತೋ ಅಞ್ಞೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

೩೯೯. **ಲಹುಕಂ ಆಪತ್ತಿ**ನ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕತೋ ಲಹುಕಾಪತ್ತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾದಿ। ತೇನೇವ ಅನ್ತೇ ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನ "ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಪಜ್ಜನ್ತೋ ದಿಟ್ಠೋ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಆಪತ್ತಿಲೇಸೋಪಿ ಕಿಮತ್ಥಂ ಜಾತಿಲೇಸಾದಯೋ ವಿಯ ನ ವಿತ್ಥಾರಿತೋತಿ ಚೇ? ತಥಾ ಅಸಮ್ಭವತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೪೦೦. **ಸಾಟಕಪತ್ತೋ ಸರೀರಟ್ಠಪತ್ತೋ। ಆಪತ್ತಿಯಾತಿ** ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಯಾ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಂ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾದಿ, ಅಧಿಕರಣಞ್ಚ ಆಪತ್ತಿಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ। "ಲೇಸೋ ನಾಮ ಆಪತ್ತಿಭಾಗೋ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಆಪತ್ತಿಭಾವಲೇಸೋ ವುತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ತಸ್ಮಾ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿತೋ ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಆಧಾರಣಟ್ಠೇನ "ಅಧಿಕರಣ"ನ್ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗತಸ್ಸ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾದಿನೋ ಆಪತ್ತಿನಿಕಾಯಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿಭಾವಲೇಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಚೋದನಾ ಆಪತ್ತಿಲೇಸಚೋದನಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೪೦೮. **ಅನಾಪತ್ತಿ ತಥಾಸಞ್ಞೀ ಚೋದೇತಿ ವಾ ಚೋದಾಪೇತಿ ವಾತಿ** ಆಪತ್ತಞ್ಞಭಾಗಿಯಚೋದನಾಯಮೇವ, ನ ಅಞ್ಞತ್ಥ। ಏತ್ತಾವತಾ ಪಠಮದುಟ್ಠದೋಸೇ ವುತ್ತವಿಚಾರಣಾಯ ಸಂಸನ್ದಿತಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಇಧ ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಚೇ? **ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಾ** ವಚನತೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ "ತತ್ಥ ಇಧ ಚ ಆಪತ್ತಞ್ಞಭಾಗಿಯಚೋದನಾಯ ತಥಾಸಞ್ಞಿನೋಪಿ ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ।

ಅಞ್ಞಾಭಾಗಿಯಸಿಕ್ಖಂ ಯೋ, ನೇವ ಸಿಕ್ಖತಿ ಯುತ್ತಿತೋ। ಗಚ್ಛೇ ವಿನಯವಿಞ್ಞೂಹಿ, ಅಞ್ಞಭಾಗಿಯತಞ್ಚ

ಸೋತಿ।

ದುತಿಯದುಟ್ಠದೋಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಪಠಮಸಙ್ಘಭೇದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೦೯. "ವಜ್ಜಂ ನ ಫುಸೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಚ ಪಾಠೋ।

೪೧೦. ತೇಸಂ ಅನುರೂಪಾಜಾನನತೋ **ಅಸಬ್ಬಞ್ಞೂ ಅಸ್ಸ**। "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸೇನಾಸನಿಕೇನ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೦೪) ವುತ್ತತ್ತಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಮೇವ। **ತಿಕೋಟಿಪರಿಸುದ್ಧ**ನ್ತಿ ಪರಸ್ಸ ಪಾಪಪಸಙ್ಗನಿವಾರಣತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, ನ ಪಟಿಚ್ಚಕಮ್ಮನಿವಾರಣತ್ಥಂ **ಕೋಟೀಹೀ**ತಿ ಆಕಾರೇಹಿ। **ಪರಿಸುದ್ಧ**ನ್ತಿ ವಿಮುತ್ತಂ। ದಸಹಿ ಲೇಸೇಹಿ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಕತಂ ಸಮಣಾ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಿ, ಅಸ್ಸಮಣಾ ಇಮೇತಿ ಸಾಸನಸ್ಸ ಗರಹಭಾವೋ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯ , ಗರಹಪಚ್ಚಯಾ ಲೋಕೋ ವಾ ಅಪುಞ್ಞಂ ಅರಿಯೂಪವಾದಂ ಪಸವೇಯ್ಯ, ತೇಹಿ ವಿಮುತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಾಗುರ**ನ್ತಿ ಮಿಗಜಾಲಂ। **ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ವಾ**ತಿಆದಿನಾ ಪರೇಸಂ ಅತ್ಥಾಯ ಕತೇ ಕಪ್ಪಿಯಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಚ ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ಅತ್ಥಾಯ ಕತೇ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಮತಾನಂ ಪೇತಕಿಚ್ಚತ್ಥಾಯಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಯಂ ಯಂ ಹೀತಿಆದಿ ತಸ್ಸ ಕಾರಣಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಪುನ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಸಹಧಮ್ಮಿಕಾನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಕತಂ ನ ಕಪ್ಪತೀತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಕಿರ **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ**। **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** "ಭಿಕ್ಖೂನಮೇವ ಸುದ್ಧಾನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಕತಂ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಅಪರೇಹಿ ಪನ **"ಮತಾನಂ ಪೇತಕಿಚ್ಚತ್ಥಾಯಾ**ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೇಪಿ ಕಪ್ಪತಿ, **ಭಿಕ್ಖೂನಂಯೇವ ಅತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ 'ಭಿಕ್ಖೂನಮ್ಪಿ ದತ್ವಾ ಮಯಂ ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸಾಮಾ'ತಿ ಕತಮ್ಪಿ ವುತ್ತಂ। ಪುನ 'ಪಞ್ಚಸು ಏಕಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸಕತಂ ಇತರೇಸಂ ನ ಕಪ್ಪತೀ'ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ **'ಪಞ್ಚಸು ಹಿ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇಸೂ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತ'ನ್ತಿ ವದನ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಪನ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** "ಅಮ್ಹಾಕನ್ತಿ ಚ ರಾಜಯುತ್ತಾದೀನನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತೇ ವಟ್ಟತೀತಿ ವತ್ವಾ 'ತುಮ್ಹಾಕ'ನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ 'ಪೇತಕಿಚ್ಚತ್ಥಾಯಾತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ವಟ್ಟತೀ'ತಿ ಚ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವುತ್ತಾನಂ, ಆದಿಸದ್ದೇನ ಸಙ್ಗಹಿತಾನಞ್ಚ ಲಕ್ಖಣಂ ಠಪೇನ್ತೇನ 'ಭಿಕ್ಖೂನಂಯೇವಾ'ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ 'ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಉದ್ದಿಟ್ಠೇ ಏವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನಾ'ತಿ ವುತ್ತಂ। ನ 'ತುಮ್ಹಾಕಂ, ಅಮ್ಹಾಕಞ್ಚಾತಿ ವುತ್ತೇ ಅನಾಪತ್ತೀ'ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಮಿಸ್ಸಕವಾರಸ್ಸ ಅಭಾವಾ। ಲಕ್ಖಣಂ ನಾಮ ವುತ್ತಾನಂ, ವುತ್ತಸದಿಸಾನಞ್ಚ ಹೋತಿ। 'ಸಚೇ ಪೇತಕಿಚ್ಚತ್ಥಾಯಾತಿ ವುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭೋಜನಂ ಸನ್ಧಾಯ ಕರೋನ್ತೀ'ತಿ ವದನ್ತಿ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ 'ತಸ್ಮಿಂ ವಾರೇ ಚ ನ ತುಮ್ಹಾಕನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ವಟ್ಟತೀ'ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। ತೇನೇವ ಇಧಾಪಿ 'ಪೇತಕಿಚ್ಚತ್ಥಾಯ, ಮಙ್ಗಲಾದೀನಂ ವಾ ಅತ್ಥಾಯ ಕತೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ'ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತತ್ಥವಸೇನ ವುತ್ತಂ। 'ಅವಧಾರಣತ್ಥೇನ ಮಿಸ್ಸಕೇ ವಟ್ಟತೀ'ತಿ ಚೇ? 'ಕಪ್ಪಿಯಮಂಸಸ್ಸ ಹಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ಆಪತ್ತಿ ನತ್ಥೀ'ತಿ ವಚನೇನ ಅಕಪ್ಪಿಯಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ಆಪತ್ತೀತಿ ಆಪನ್ನಂ, 'ತಞ್ಚ ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ'ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಸುನ್ದರಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ, ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಯತ್ಥ ಚಾ**ತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಕತೇಪಿ। ತಮತ್ಥಂ ಆವಿ ಕಾತುಂ **"ಸಚೇ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ । ಏತ್ಥ ಪನ "ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ದುಕ್ಕಟಂ, ಇತರೇಸಂ ದಣ್ಡಕಮ್ಮವತ್ಥೂ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಕಪ್ಪಂ ನಿರಯಮ್ಹೀ**ತಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಕಪ್ಪಂ। ವಿವಟ್ಟಟ್ಠಾಯಿಕಾಲೇಯೇವ ಸಙ್ಘಭೇದೋ ಹೋತೀತಿ। **ಕಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಆಯುಕಪ್ಪಂ।

೪೧೧. ಕುಸಲನ್ತಿ ಖೇಮಂ। **ಆಪತ್ತಿಭಯಾ ಕತಾ ಲಜ್ಜೀಹೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಆಪತ್ತಿಭಯೇನ ಅವಸ್ಸಂ ಆರೋಚೇನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ "ಲಜ್ಜೀ ರಕ್ಖಿಸ್ಸತೀ"ತಿ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೪೨; ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೪೫) ಪೋರಾಣವಚನಸ್ಸಾನುರೂಪತೋ **"ಅಞ್ಞೇಹಿ ಲಜ್ಜೀಹೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಲಜ್ಜಿಸ್ಸಪಿ ಅನಾರೋಚೇನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿಯೇವ "ಯೇ ಪಸ್ಸನ್ತಿ ಯೇ ಸುಣನ್ತೀ"ತಿ ವಚನತೋ।

೪೧೬. ಅಸಮನುಭಾಸನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಕಮ್ಮಕಾರಕೇ ಕತ್ತುನಿದ್ದೇಸೋ, ಸಮನುಭಾಸನಕಮ್ಮಂ ಅಕರಿಯಮಾನಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಓದಿಸ್ಸ ಅನುಞ್ಞಾತೋ** ನಾಮ ಉಮ್ಮತ್ತಕಖಿತ್ತಚಿತ್ತವೇದನಟ್ಟಾದಿಕೋ "ಅನಾಪತ್ತಿ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಸ್ಸಾ"ತಿ **ಅರಿಟ್ಠಸಿಕ್ಖಾಪದೇ** ಆಗತತ್ತಾ ಅತ್ಥೀತಿ ಚೇ? **ಯಮ್ಪೀ**ತಿಆದಿ। **ಸಾ ಪನೇಸಾ** ಅನಾಪತ್ತಿ। **ಸೋ ವುಚ್ಚತೀ**ತಿ ತತ್ಥ ಆಗತೋಪಿ ಸಕಮ್ಮಬ್ಯಾವಟೋಪಿ ಏವಂ ವುಚ್ಚತಿ।

ಏತೇನುಪಾಯೇನಾತಿ ಅಸಮನುಭಾಸನ್ತಸ್ಸ ಚ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ಚ ವುತ್ತತ್ಥವಸೇನ। **ಠಪೇತ್ವಾ ಅರಿಟ್ಠಸಿಕ್ಖಾಪದನ್ತಿ** ತತ್ಥ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಪದಾಭಾವಾ।

ತಿವಙ್ಗಿಕನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವಾಚಾಯ ಏವ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಓಟ್ಠಚಲನಾದಿಕಾಯವಿಞ್ಞತ್ತಿ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ದುವಿಧಮ್ಪಿ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಕಥೇನ್ತಸ್ಸ ಹೋತಿ। ವಚೀಭೇದಂ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯವಿಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿಯಾ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾ? ತಿವಙ್ಗೇಸು ಏಕಸ್ಸ ಪರಿಹೀನತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ತಿವಙ್ಗಭಾವೋ ಆಪತ್ತಿಯಾ, ಅಙ್ಗಹಾನಿಭಾವೋ ಅನಾಪತ್ತಿಯಾತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥ ಸಿಯಾ - ಯದಿ ಅಙ್ಗಹಾನಿಭಾವೇನ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ವಿಕಾರಂ ಅಕತ್ವಾ ಚಿತ್ತೇನೇವ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿಯಾ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ? ತಂ ನ, ಕಸ್ಮಾ? **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಕಾಯವಿಕಾರಂ ವಾ ವಚೀಭೇದಂ ವಾ ಅಕರೋನ್ತಸ್ಸೇವ ಪನ ಆಪಜ್ಜನತೋ ಅಕಿರಿಯ"ನ್ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ, "ಚಿತ್ತಂ ವಾ ಅನುಪ್ಪಾದೇನ್ತಸ್ಸ ವಾ"ತಿ ನ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಚಿತ್ತಞ್ಚ ನಾಮ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಪಟಿಬದ್ಧಂ ಏವಾತಿ ವಿಸುಂ ಅಙ್ಗಭಾವೇನೇವ ವುತ್ತತ್ತಾ ಜಾನಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೇ? ತಂ ನ, ದ್ವಿನ್ನಂಯೇವ ಅಕಿರಿಯಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ಚಿತ್ತೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಆಪತ್ತಿ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ, ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ "ಅಕುಸಲಚಿತ್ತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? "ಚಿತ್ತಬಾಹುಲ್ಲತೋ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ತೇಪಿ ಕಿರ ಬಾಹುಲ್ಲತೋ ವದನ್ತಿ।

ಪಠಮಸಙ್ಘಭೇದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ದುತಿಯಸಙ್ಘಭೇದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೧೧. ಸಙ್ಘೋತಿ ಸಙ್ಘಿನೋ।

ದುತಿಯಸಙ್ಘಭೇದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ದುಬ್ಬಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೧೪. ಪತಂ ಪತಿತಂ ವಿವರಿ ವಿವಟ್ಟಯಿ। ಏಕತೋ ಉಸ್ಸಾರೇತಿ ಚ ಗಿಳಿತತೋ ಠಪೇತಿ ಚ। ಏಕಪಂಸುಥುಪಕನದೀಸಙ್ಖಂ **ದೀಘಮೂಲಕಪಣ್ಣಸೇವಾಲಂ ಸೇವಾಲಂ** ದಣ್ಡಿಸಿಪಿಪ್ಪರಿಂ **ಪಣಕಂ** ಪೇಸಿಟ್ಠಿಂ ನಿಸ್ಸಾರೇತಿ। **ತಿಲಬೀಜಕನ್ತಿ** ಸುಖುಮಮೂಲಪಣ್ಣಕಂ ಹುತ್ವಾ ಉದಕಪಿಟ್ಠೇ ಪತ್ಥರಿಕಂ **ಉದಕಪಪ್ಪಟಕಂ** ನಿಸ್ಸಾರೇತಿ।

೪೧೫-೬. "ದುಬ್ಬಚ್ಚಜಾತಿಕೋ"ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ। **ಅಪದಾನೇನಾತಿ** ಪುರಾಣಕಮ್ಮೇನ। "ಕಿಂ ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಮಯಂ ಏವರೂಪಂ ಕರೋಮಾತಿಆದಿನಾ ಏಕೂನವೀಸತೀ"ತಿ **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ** ಕಿರ ವುತ್ತಂ। **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ ಅನುಮಾನಸುತ್ತಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ** "ಸೋಳಸವತ್ಥುಕಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಸಮೇತಿ।

ದುಬ್ಬಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೩. ಕುಲದೂಸಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೩೧. ನ ಕೇವಲಂ ವಿಹಾರೋ ಏವ ಕೀಟಾಗಿರಿ, ಸೋಪಿ ಗಾಮೋ **"ಕೀಟಾಗಿರಿ"**ಚ್ಚೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ಗಾಮಞ್ಹಿ ಸನ್ಧಾಯ ಪರತೋ "ನ ಅಸ್ಸಜಿಪುನಬ್ಬಸುಕೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಕೀಟಾಗಿರಿಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏಕಸಂವಚ್ಛರೇ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಸ್ಸತಿ ಕಿರ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ **"ದ್ವೀಹಿ ಮೇಘೇಹೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಮಧಿಕನ್ತಿ** ಛ ಜನೇ ಸನ್ಧಾಯ। **ಅಕತವತ್ಥುನ್ತಿ** ನವಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಂ। "ಜಾಭಿಸುಮನಾದಿಗಚ್ಛಂ ಅಲ್ಲಾನಂ ಹರಿತಾನಂ ಏವಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಭೂತಗಾಮಬೀಜಗಾಮಭೇದತೋ ಪನೇಸ ಭೇದೋ। **ವತತ್ಥಾಯಾತಿ** ವತಿಅತ್ಥಾಯ। **ಯಂಕಿಞ್ಚೀತಿ**

ಸೋದಕಂ ವಾ ನಿರುದಕಂ ವಾ। **ಆರಾಮಾದಿಅತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ವನರಾಜಿಕಾದಿಅತ್ಥಾಯ। ಮಾಲಾವಚ್ಛರೋಪನಂ ಕುಲದೂಸಕಂಯೇವ ಸನ್ಧಾಯ, ಗನ್ಥನಾದಿಸಬ್ಬಂ ನ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ। ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಚೇ? ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಬುದ್ಧೇನ ಧಮ್ಮೋ**"ತಿಆದಿ। "ಆವೇಳಂ ಆಬಿಳ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ।

ಗೋಪ್ಫನನ್ತಿ ಗನ್ಥನಂ। **ವೇಠಿಮ**ನ್ತಿ ತಗ್ಗತಿಕಮೇವ। **ವೇಧಿಮಂ** ಅಞ್ಞೇನ ಕೇನಚಿ ಪುಪ್ಫಂ ವೇಧೇತ್ವಾ ಕತಂ । **ಕಣ್ಣಕಮ್ಪಿ ಬನ್ಧಿತು**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ "ಸಯಂ ವಿಜ್ಝನತ್ಥಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಅಞ್ಞಸ್ಸತ್ಥಾಯ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಜಾಲಮಯಂ ವಿತಾನಂ **ಜಾಲವಿತಾನಂ**। **ಪುಪ್ಫಪಟಿಚ್ಛಕಂ** ಗವಕ್ಖಂ ವಿಯ ಸಛಿದ್ದಂ ಕರೋನ್ತಿ। **ತಾಲಪಣ್ಣಗುಳಕ**ನ್ತಿ ತಾಲಪಣ್ಣಮಯಂ ಪುನ ಕತಮ್ಪಿ ಪಟಿಛಿಜ್ಜಕಮೇವ। **ಧಮ್ಮರಜ್ಜು** ಚೇತಿಯಂ ವಾ ಬೋಧಿಂ ವಾ ಪುಪ್ಫಪ್ಪವೇಸನತ್ಥಂ ಆವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಬದ್ಧರಜ್ಜು। "ಕಾಸಾವೇನ ಬದ್ಧಮ್ಪಿ ಸುತ್ತವಾಕಾದೀಹಿ ಬದ್ಧಂ ಭಣ್ಡಿತಸದಿಸ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಅಂಸಭಣ್ಡಿಕಂ** ಪಸಿಬ್ಬಕೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಸದಿಸತ್ತಾ ವೇಧಿಮಂ ನ ಜಾತಂ, ತಸ್ಮಾ "ಸಿಥಿಲಬದ್ಧಸ್ಸ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಪಕ್ಖಿಪಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। "ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಫುಸಾಪೇತ್ವಾ ಅನೇಕಕ್ಖತ್ತುಮ್ಪಿ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಪೂರಿತ**ನ್ತಿ ದೀಘತೋ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಪೂರಿತಂ। **ಘಟಿಕದಾಮಓಲಮ್ಬಕೋ**ತಿ "ಯಮಕದಾಮಓಲಮ್ಬಕೋ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। "ಗೇಣ್ಡುಕಖರಪತ್ತದಾಮಾನಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ ಚೇಲಾದೀಹಿ ಕತದಾಮಮ್ಪಿ ನ ವಟ್ಟತಿ ಅಕಪ್ಪಿಯಾನುಲೋಮತ್ತಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

"**ರೇಚಕಂ** ನಾಮ ತಥಾಲಾಸಿಯನಾಟನಟಾನಂ ನಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ತಂ "ಪರಿವತ್ತನ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಸಾರಿಯೋ ನಾಮ ರುತಸುನಖಾ ಸಿಙ್ಗಾಲಕಮ್ಮಕುರುಙ್ಗಕೇಳಿಪನೇ ಠಿತಾ"ತಿ ಕಿರ ಪಾಠೋ। "ನಿಬುಜ್ಝನ್ತೀ"ತಿ ಪಾಳಿ।

೪೩೧. ಅಬಲಬಲಾದಿ-ಪದಾನಂ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ। ಯಥಾ ಪಾಮೋಕ್ಖಾನಂ ವಸೇನ ಸಬ್ಬೇಪಿ "ಅಸ್ಸಜಿಪುನಬ್ಬಸುಕಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ, ತಥಾ ಪಾಮೋಕ್ಖಪ್ಪತ್ತಸಾವಕಸ್ಸ ವಸೇನ ತದಾಯತ್ತವುತ್ತಿನೋ ಸಬ್ಬೇಪಿ "ಸಾರಿಪುತ್ತಾ"ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಗಚ್ಛಥ ತುಮ್ಹೇ ಸಾರಿಪುತ್ತಾ"ತಿ।

೪೩೩. "ಗಾಮೇ ವಾ ನ ವಸಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾವ ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಅಞ್ಞತ್ಥ ನ ವಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ। "ತಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ವಾ"ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ಅತ್ಥಸಬ್ಭಾವತೋ। ಯಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಗಾಮೇ ಕುಲದೂಸಕಕಮ್ಮಂ ಕತಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ, ಯಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ವಸನ್ತೇನ ಕುಲದೂಸನಂ ಕತಂ, ತಂ ವಿಹಾರಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ವಸಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ತಂ ಕಥನ್ತಿ ಚೇ? "ಗಾಮೇ ವಾ ನ ವಸಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವಚನೇನ ಯಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಕುಲದೂಸನಕಮ್ಮಂ ಕತಂ, ತಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇಪಿ ವಸಿತುಂ ನ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಆಪನ್ನಂ, ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ತಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತೇನ ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ವಸಿತುಂ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। "ತಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ವಸನ್ತೇನಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಅಞ್ಞತ್ಥ ವಸನ್ತೇನ ಸಾಮನ್ತಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ದೀಪಿತಂ ಹೋತಿ। **ಸಾಮನ್ತವಿಹಾರೇಪೀ**ತಿ ಸಾಮನ್ತವಿಹಾರೋ ನಾಮ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಗಾಮೇ ತಸ್ಸ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಸಾಮನ್ತವಿಹಾರೋ ಚ ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಸಾಮನ್ತವಿಹಾರೋ ಚಾತಿ ಉಭಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಏತೇನ ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಅಞ್ಞತ್ಥ ವಸನ್ತೇನ ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ನ ಚರಿತಬ್ಬಂ। ಸಾಮನ್ತಗಾಮೇಪಿ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಪುನ ಯಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಕುಲದೂಸನಕಮ್ಮಂ ಕತಂ, ತಸ್ಸ ಸಾಮನ್ತಗಾಮೇ ಕುಲದೂಸಕವಿಹಾರಸ್ಸ ಸಾಮನ್ತವತ್ಥುವಿಹಾರೇ ವಸನ್ತೇನ ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇಪಿ ಚರಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಯಸ್ಮಿಂ ಸಾಮನ್ತಗಾಮೇ ಕುಲದೂಸಕಂ ನ ಕತಂ, ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಚರಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ನೇವ ವಿಹಾರೇತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "**ನ ನಗರೇ ಚರಿತು**"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ವಸಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ದೀಪಿತಂ ಹೋತೀತಿ ಏಕೇ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ಪನ ವಿಚಾರಣಾ ಏವ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಸುಟ್ಠು ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬಂ।

೪೩೬-೭. ದಾಪೇತುಂ ನ ಲಭನ್ತಿ, ಪುಪ್ಫದಾನಞ್ಹಿ ಸಿಯಾ। **ತಸ್ಸೇವ ನ ಕಪ್ಪತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯಾಗುಆದೀನಿ ಆನೇತ್ವಾ "ದದನ್ತೂ"ತಿ ಇಚ್ಛಾವಸೇನ ವದತಿ ಚೇ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ನ ಕಪ್ಪತಿ, ಕೇವಲಂ ಪನ ಸುದ್ಧಚಿತ್ತೇನ ಅತ್ತಾನಂ ವಾ ಪರೇಸಂ ವಾ ಅನುದ್ದಿಸಿತ್ವಾ "ಇಮೇ ಮನುಸ್ಸಾ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವನ್ತೂ"ತಿ ವದನ್ತಸ್ಸ ತಸ್ಸೇವ ನ ಕಪ್ಪತಿ ಯಾಗುಆದೀನಂ ಪಚ್ಚಯಪಟಿಸಂಯುತ್ತಕಥಾಯ

ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ। **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಮ್ಪಿ** "ಪಞ್ಚನ್ನಮ್ಪಿ ಸಹಧಮ್ಮಿಕಾನ"ನ್ತಿ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ಅವುತ್ತತ್ತಾ ಅತ್ಥತೋ ಸಯಮೇವಾತಿ ಅಪರೇ। ಆಚರಿಯಾ ಪನ "ಯಥಾ **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ, ಕುರುನ್ದಿಯಞ್ಚ** 'ತಸ್ಸೇವಾ'ತಿ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ, ಏವಂ **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ನ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇಸಂ ನ ಕಪ್ಪತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಕುಲದೂಸಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತೇರಸಕಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಅನಿಯತಕಣ್ಡೋ

೧. ಪಠಮಅನಿಯತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೪೪-೫. ಉದ್ದೇಸನ್ತಿ ಉದ್ದಿಸನಂ, ಆಸಾಳ್ಹಿನಕ್ಖತ್ತಂ ನಾಮ ವಸ್ಸೂಪಗಮಪೂಜಾ। **ಸೋತಸ್ಸ ರಹೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ರಹೋ**-ವಚನಸಾಮಞ್ಞತೋ ವುತ್ತಂ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಸಾಮಞ್ಞತೋ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾರೋಚನಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದನಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಪಾರಾಜಿಕವಚನಂ ವಿಯ। ತಸ್ಮಾ **"ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ರಹೇನೇವ ಪನ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಕಾತಬ್ಬೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಚೇ? "ಮಾತುಗಾಮೋ ನಾಮ ತದಹುಜಾತಾಪಿ ದಾರಿಕಾ"ತಿ ವಚನತೋ, "ಅಲಂಕಮ್ಮನಿಯೇತಿ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವಿತು"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಚ ರಹೋನಿಸಜ್ಜಸ್ಸಾದೋ ಚೇತ್ಥ ಮೇಥುನಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಕಿಲೇಸೋ, ನ ದುತಿಯೇ ವಿಯ ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಸ್ಸಾದಕಿಲೇಸೋ, ತಸ್ಮಾ ಚ ಪಞ್ಞಾಯತಿ "ಸೋತಸ್ಸ ರಹೋ ನಾಧಿಪ್ಪೇತೋ"ತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ "ತಞ್ಚ ಲಬ್ಭತೀತಿ ವಚನಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, ತೇನ ದುತಿಯೇ ವುತ್ತಾ ವಿಞ್ಞೂ ಪಟಿಬಲಾ ಗಹಿತಾ ಹೋತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಯೇನ ವಾ ಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ವಾ**-ಸದ್ದೋ "ತೇನ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಕಾರೇತಬ್ಬೋ ವಾ"ತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ, ಸೋ ಚ ವಿಕಪ್ಪತ್ಥೋ, ತಸ್ಮಾ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ ವಾ ಪಟಿಜಾನಮಾನೋ, ನ ವಾ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ ಅಪ್ಪಟಿಜಾನಮಾನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಪಟಿಜಾನಮಾನೋವ ತೇನ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಕಾರೇತಬ್ಬೋ…ಪೇ॰… ನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವ **ಪಾಳಿಯಂ** ತದತ್ಥದ್ವಯದಸ್ಸನತ್ಥಂ "ಸಾ ಚೇ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಸದ್ಧೇಯ್ಯವಚಸಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸೋತಾಪನ್ನಾ ಅತ್ಥಭಞ್ಜನಕಂ ನ ಭಣನ್ತಿ, ಸೇಸಂ ಭಣನ್ತೀತಿ ವಾದೀನಂ ವಾದೋ ಪಟಿಸೇಧಿತೋ ಹೋತಿ। "ದಿಟ್ಠ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ "ಓಲೋಕೇಸೀ"ತಿ ಸುನ್ದರಂ। **ರಕ್ಖೇಯ್ಯಾಸೀ**ತಿ ಮಮ ವಿಸೇಸಂ ಕಸ್ಸಚಿ ನಾರೋಚೇಯ್ಯಾಸೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೪೪೬. "ಸಾ ಚೇ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ 'ಅಯ್ಯಸ್ಸ ಮಯಾ ಸುತಂ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಮಾತುಗಾಮಂ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾಹಿ ವಾಚಾಹಿ ಓಭಾಸೇನ್ತಸ್ಸಾ'"ತಿ, ಇದಂ ಕಿಮತ್ಥಮೇತ್ಥ ವುತ್ತಂ, ನ ಅಧಿಪ್ಪೇತಞ್ಚೇತಂ ಇಧ ಸೋತಸ್ಸ ರಹೋ ನಾಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಕತ್ವಾತಿ ಚೇ? ಅಲಂಕಮ್ಮನಿಯಟ್ಠಾನೇ ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾಪಿ ಲಬ್ಭತಿ, ನ ಪನ ನಾಲಂಕಮ್ಮನಿಯಟ್ಠಾನೇ ಮೇಥುನನ್ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ। ಯಥಾ ಏತಂ, ತಥಾ "ಸಾ ಚೇ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ 'ಅಯ್ಯಸ್ಸ ಮಯಾ ಸುತಂ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಅತ್ತಕಾಮಪಾರಿಚರಿಯಾಯ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸನ್ತಸ್ಸಾ'"ತಿ ಏತಮ್ಪಿ ಇಧ ಲಬ್ಭತಿ, ನ ದುತಿಯೇ ನಾಲಂಕಮ್ಮನಿಯಟ್ಠಾನತ್ತಾತಿ ಏಕೇ। **ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಂ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ದುತಿಯಾನಿಯತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ಇಧಾಪಿ ದುತಿಯಾನಿಯತಾಧಿಕಾರೇ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಞ್ಚ ಪರಿಹಾಪೇತ್ವಾ ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾಪತ್ತಿಯಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪಠಮಾನಿಯತೇ ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾಪತ್ತಿ ನ ವುತ್ತಾತಿ ಚೇ? "ಸಾ ಚೇ"ತಿ ತಸ್ಸಾ ಪಾಳಿಯಾ ಪೋತ್ಥಕಾ ಸೋಧೇತಬ್ಬಾ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಚ "ಇಧ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಮೇಥುನಕಾಯಸಂಸಗ್ಗರಹೋನಿಸಜ್ಜಾನಮೇವಾಗತತ್ತಾ ಚಕ್ಖುಸ್ಸರಹೋವ ಪಮಾಣ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ, ದುತಿಯಾನಿಯತಾಧಿಕಾರೇ ಚ "ಅನನ್ಧೋ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಅಬಧಿರೋ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಂ ಸುಣಾತಿ, ಕಾಯಚಿತ್ತತೋ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೋ, ವಾಚಾಚಿತ್ತತೋ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಂ, ಉಭಯೇಹಿ ಉಭಯ"ನ್ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಸಮುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಸದಿಸಾನೇವಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾಪಿ ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾದೋ ನ ಸುನ್ದರೋ "ತದಹುಜಾತಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾತಿ।

ಪಠಮಅನಿಯತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯಅನಿಯತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೫೩. ದುತಿಯೇ ಕೇಸುಚಿ ಪೋತ್ಥಕೇಸು "ನ ಹೇವ ಖೋ ಪನ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಆಸನಂ ಹೋತಿ ಆಸನ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। "ಆಸನನ್ತಿ ಅಧಿಕಂ, ಉದ್ಧರಿತಾನುರೂಪ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ದ್ವೇಪಿ ರಹಾ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾರಹೋನಿಸಜ್ಜಗ್ಗಹಣತೋ। ಯದಿ ಏವಂ "ಮಾತುಗಾಮೋ ನಾಮ ವಿಞ್ಞೂ ಪಟಿಬಲಾ"ತಿ ಕಿಮತ್ಥಂ ವುತ್ತನ್ತಿ? ಅಯಮೇವ ಹಿ ಮಾತುಗಾಮೋ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾನಂ ಏಕತೋ ವತ್ಥುಭೂತೋ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ। ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಸ್ಸ ವತ್ಥುಭೂತೋ ದಸ್ಸಿತೋ, ನ ಇತರಸ್ಸಾತಿ ಕತ್ವಾ ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ತಸ್ಸಾ ವತ್ಥುಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ।

ಏತ್ಥಾಹ - ಯಥಾ ಪಠಮೇ ಅನಧಿಪ್ಪೇತಾಪಿ ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾ ಸಮ್ಭವವಿಸೇಸದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಾ, ಇಧಾಪಿ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೋ, ಕಸ್ಮಾ ನ ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ರಹೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ? ಆಮ ನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ, ನ ಚ ಗಹಿತೋ, ಗಹಿತೋ ಏವ ಪನ ನಿಸಜ್ಜವಸೇನ, ನ ಹಿ ಅಙ್ಗಸ್ಸ ನಿಸಜ್ಜಾ ವಿಸೇಸೋತಿ। ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇ ಸತಿ ಕಥಂ ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ರಹೋತಿ ಚೇ? ದೂರತ್ತಾ। ಪಠಮೇ ಕಸ್ಮಾ ಇತ್ಥಿಸತಮ್ಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿಂ ನ ಕರೋತಿ, ಇಧ ಕಸ್ಮಾ ಏಕಾಪಿ ಕರೋತೀತಿ ಚೇ? ನೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ। ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ, ಯದಿದಂ ಅಞ್ಞತರೋ ಭಿಕ್ಖು ವೇಸಾಲಿಯಂ ಮಹಾವನೇ…ಪೇ॰… ದ್ವಾರಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ನಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಇತ್ಥಿಯೋ ಯಾವದತ್ಥಂ ಕತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿಂಸೂತಿ (ಪಾರಾ॰ ೭೭)। ತಸ್ಮಾ ನ ಮೇಥುನಸ್ಸ ಮಾತುಗಾಮೋ ದುತಿಯೋ ಹೋತಿ। ಇತ್ಥಿಯೋ ಹಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಿಸ್ಸಾ ವಜ್ಜಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತಿ, ತೇನೇವ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ವಜ್ಜಪಟಿಚ್ಛಾದನೇ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ। ತಥಾ "ಆಯಸ್ಮಾ ಉದಾಯೀ ತಾ ಇತ್ಥಿಯೋ ವಿಹಾರಂ ಪೇಕ್ಖಾಪೇತ್ವಾ ತಾಸಂ ಇತ್ಥೀನಂ ವಚ್ಚಮಗ್ಗ"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೮೩) ಏತ್ಥ "ಯಾ ಪನ ತಾ ಇತ್ಥಿಯೋ ಹಿರಿಮನಾ, ತಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಉಜ್ಝಾಪೇನ್ತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೮೩) ವಚನತೋ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಸ್ಸ ಮಾತುಗಾಮೋ ದುತಿಯೋ ಹೋತೀತಿ ಸಿದ್ಧನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಉಭಯತ್ಥಾಪಿ ಉಮ್ಮತ್ತಕಾದಿಕಮ್ಮಿಕಾನಂ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ತೇಸಂ ಪಾಟೇಕ್ಕಂ **ನಿದಾನೇ** ಆಗತಂ, ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಾನಂ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ "**ಅಚೇಲಕವಗ್ಗೇ** ರಹೋಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಸನಸಿಕ್ಖಾಪದೇ 'ವಿಞ್ಞೂ ಪುರಿಸೋ ದುತಿಯೋ ಹೋತೀ'ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೮೮) ಇಮಸ್ಸ ಅನುರೂಪತೋ 'ಇತ್ಥೀನಂ ಸತಮ್ಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿಂ ನ ಕರೋತೀ'ತಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಚ, "ದುತಿಯಾನಿಯತೇ 'ಇತ್ಥೀಪಿ ಪುರಿಸೋಪೀ'ತಿ ಇದಂ **ಭಿಕ್ಖುನೀವಗ್ಗೇ** ಓಸಾನಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ, **ಅಚೇಲಕವಗ್ಗೇ** ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾಸನಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಚ **ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ** 'ಯೋ ಕೋಚಿ ವಿಞ್ಞೂ ಪುರಿಸೋ ದುತಿಯೋ'ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇಮೇಸಂ ಅನುರೂಪತೋ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ।

ದುತಿಯಅನಿಯತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಕಿಣ್ಣಕವಣ್ಣನಾ

ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಇದಂ ಪಕಿಣ್ಣಕಂ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಇದಂ ಅನಿಯತಕಣ್ಡಂ ನಿಪ್ಪಯೋಜನಂ ಅಪುಬ್ಬಾಭಾವತೋತಿ ಚೇ? ನ, ಗರುಕಲಹುಕಭೇದಭಿನ್ನಾಪತ್ತಿರೋಪನಾರೋಪನಕ್ಕಮಲಕ್ಖಣದೀಪನಪ್ಪಯೋಜನತೋ। ಏತ್ಥ ಹಿ "ಸಾ ಚೇ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ 'ಅಯ್ಯೋ ಮಯಾ ದಿಟ್ಠೋ ನಿಸಿನ್ನೋ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವನ್ತೋ'ತಿ, ಸೋ ಚ ತಂ ಪಟಿಜಾನಾತಿ, ಆಪತ್ತಿಯಾ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ…ಪೇ॰… ನಿಸಜ್ಜಾಯ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೪೪೪) ಆಪತ್ತಿಯಾ ಗರುಕಾಯ ಲಹುಕಾಯ ಚ ರೋಪನಕ್ಕಮಲಕ್ಖಣಂ, ಕಾರೇತಬ್ಬೋತಿ ಇಮಿನಾ ಅನಾರೋಪನಕ್ಕಮಲಕ್ಖಣಞ್ಚ ದಸ್ಸಿತಂ। ಲಕ್ಖಣದೀಪನತೋ ಆದಿಮ್ಹಿ, ಅನ್ತೇ ವಾ ಉದ್ದಿಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ಅಸಮ್ಭವತೋ। ಕಥಂ? ನ ತಾವ ಆದಿಮ್ಹಿ ಸಮ್ಭವತಿ, ಯೇಸಮಿದಂ ಲಕ್ಖಣಂ, ತೇಸಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಅದಸ್ಸಿತತ್ತಾ। ನ ಅನ್ತೇ, ಗರುಕಮಿಸ್ಸಕತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಗರುಕಲಹುಕಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಏವ ಉದ್ದಿಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅರಹತಿ ಉಭಯಾಮಿಸ್ಸಕತ್ತಾ। ಯಾ ತತ್ಥ ಲಹುಕಾಪತ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಾ , ಸಾಪಿ ಗರುಕಾದಿಕಾ। ತೇನೇವಾಹ "ಮೇಥುನಧಮ್ಮಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಕಿಲೇಸಸಙ್ಖಾತೇನ

ರಹಸ್ಸಾದೇನಾ"ತಿಆದಿ, ತಸ್ಮಾ ಗರುಕಾನಂ ಏವ ಅನನ್ತರಂ ಉದ್ದಿಟ್ಠಾತಿಪಿ ಏಕೇ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಪಠಮಮೇವಾಲಂ ತಾವತಾ ಲಕ್ಖಣದೀಪನಸಿದ್ಧಿತೋ, ಕಿಂ ದುತಿಯೇನಾತಿ ಚೇ? ನ, ಓಕಾಸನಿಯಮಪಚ್ಚಯಮಿಚ್ಛಾಗಾಹನಿವಾರಣಪ್ಪಯೋಜನತೋ। "ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇ ಆಸನೇ ಅಲಂಕಮ್ಮನಿಯೇ"ತಿ ಓಕಾಸನಿಯಮತೋ ಹಿ ತಬ್ಬಿಪರೀತೇ ಓಕಾಸೇ ಇದಂ ಲಕ್ಖಣಂ ನ ವಿಕಪ್ಪಿತನ್ತಿ ಮಿಚ್ಛಾಗಾಹೋ ಹೋತಿ, ತನ್ನಿವಾರಣತೋ ದುತಿಯಮ್ಪಿ ಸಾತ್ಥಕಮೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಕಸ್ಮಾ? ಓಕಾಸಭೇದತೋ, ರಹೋಭೇದದೀಪನತೋ, ರಹೋನಿಸಜ್ಜಸ್ಸಾದಭೇದದೀಪನತೋ । ಓಕಾಸನಿಯಮಭಾವೇ ಚ ರಹೋನಿಸಜ್ಜಸ್ಸಾದಭೇದೋ ಜಾತೋ। ದ್ವಿನ್ನಂ ರಹೋನಿಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ನಾನತಾಜಾನನಞ್ಚ ಸಿಯಾ, ತಥಾ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಭೇದದೀಪನತೋ। ನಾಲಂಕಮ್ಮನಿಯೇಪಿ ಹಿ ಓಕಾಸೇ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇ, ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇಪಿ ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾಯ ವಾತಪಾನಕವಾಟಛಿದ್ದಾದೀಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಕೇಸಾದಿಗ್ಗಹಣೇನ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಏವಮಾದಯೋಪಿ ನಯಾ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। "ಭಿಕ್ಖುಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಆಗತನಯತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖುನೀಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಇದಂ ಕಣ್ಡಂ ಪರಿಹೀನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಅತ್ಥುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ತತ್ಥ ಅನುಪನ್ನತ್ತಾತಿ ಏಕೇ। ತಂ ಅನೇಕತ್ಥಭಾವದೀಪನತೋ ಅಯುತ್ತಂ। ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಹಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ, ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಚತ್ತಾರೋ ಚ ಉದ್ದೇಸಾ ಸನ್ತಿ। ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಅಸಾಧಾರಣತ್ತಾ ತತ್ಥ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಸಞ್ಞಾದಿಸೇಸಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನನ್ತಿ ಏಕೇ। ತಾಸಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಉಬ್ಭಜಾಣುಮಣ್ಡಲಿಕಅಟ್ಠವತ್ಥುಕವಸೇನ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗವಿಸೇಸೋ ಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥು, "ಹತ್ಥಗ್ಗಹಣಂ ವಾ ಸಾದಿಯೇಯ್ಯ, ಕಾಯಂ ವಾ ತದತ್ಥಾಯ ಉಪಸಂಹರೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೬೭೪-೬೭೫) ವಚನತೋ ಸಾದಿಯನಮ್ಪಿ, "ಸನ್ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ ವಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೬೭೫) ವಚನತೋ ಠಾನಮ್ಪಿ, "ಸಙ್ಕೇತಂ ವಾ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೬೭೫) ವಚನತೋ ಗಮನಮ್ಪಿ, "ಛನ್ನಂ ವಾ ಅನುಪವಿಸೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೬೭೫) ವಚನತೋ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಟ್ಠಾನಪವೇಸೋಪಿ, ತಥಾ "ರತ್ತನ್ಧಕಾರೇ ಅಪ್ಪದೀಪೇ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇ ಓಕಾಸೇ ಏಕೇನೇಕಾ ಸನ್ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ ವಾ ಸಲ್ಲಪೇಯ್ಯ ವಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೮೩೮) ವಚನತೋ ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾಪಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯವತ್ಥುಕನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ತಾಸಂ ಅಞ್ಞಥಾ ಅನಿಯತಕಣ್ಡಸ್ಸ ಅವತ್ತಬ್ಬತಾಪತ್ತಿತೋಪಿ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ತೇಸಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಪಕಿಣ್ಣಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅನಿಯತಕಣ್ಡಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

೪. ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಕಣ್ಡೋ

೧. ಚೀವರವಗ್ಗೋ

೧. ಪಠಮಕಥಿನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೫೯. ಸಮಿತಾವಿನಾತಿ ಸಮಿತಾ'ನೇನ ಕಿಲೇಸಾತಿ ಸಮಿತಾವೀ, ತೇನ ಸಮಿತಾವಿನಾ। "ತೀಣಿ ಚೀವರಾನೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ "ತಿಚೀವರ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಙ್ಖ್ಯಾಪುಬ್ಬೋ ದಿಗುನೇಕವಚನನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಲಕ್ಖಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಂ ಪನ ಅಧಿಟ್ಠಿತಸ್ಸಪಿ ಅನಧಿಟ್ಠಿತಸ್ಸಪಿ ನಾಮಂ "ಏಕರತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇ ಭಿಕ್ಖು ತಿಚೀವರೇನ ವಿಪ್ಪವಸೇಯ್ಯಾ"ತಿಆದೀಸು ತಿಚೀವರಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಅಧಿಟ್ಠಿತಸ್ಸ ನಾಮಂ। "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಚೀವರಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತು"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೫೮) ಏತ್ಥ ಅನಧಿಟ್ಠಿತಸ್ಸ ನಾಮಂ, ಇಧ ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಸಮ್ಭವತಿ। "ಭಗವತಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ತಿಚೀವರಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಅಧಿಟ್ಠಿತಮೇವ। "ಅಞ್ಞೇನೇವ ತಿಚೀವರೇನ ಗಾಮಂ ಪವಿಸನ್ತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಅನಧಿಟ್ಠಿತಮೇವ। ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಹಿ ಚೀವರೇ ತಿಚೀವರಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ರುಹತಿ, ನ ಇತರಸ್ಮಿಂ ಪತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನಂ ವಿಯ, ತಸ್ಮಾ ಇತರಂ ಅತಿರೇಕಟ್ಠಾನೇ ತಿಟ್ಠತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಕಥಞ್ಹಿ ನಾಮ ಛಬ್ಬಗ್ಗಿಯಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ಧಾರೇಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿಆದಿ।

೪೯೦-೧. ಪಠಮಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಪನೇತ್ಥ ಏಕರತ್ತಮ್ಪಿ ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ಧಾರೇಯ್ಯ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತತೋ ಪರಂ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಸಾಹಪರಮಂ ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ಧಾರೇತುಂ। ಏವಞ್ಚ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉದ್ದಿಸೇಯ್ಯಾಥ 'ದಸಾಹಪರಮಂ ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ಧಾರೇತಬ್ಬಂ, ತಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮಯತೋ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ'"ನ್ತಿ ಏವಂ ಭಗವಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಸಿ। ಅಥ ಪಚ್ಛಿಮಬೋಧಿಯಂ ಅಜಾತಸತ್ತುಕಾಲೇ ಕಥಿನಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭಿಕ್ಖೂ ಇದಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ "ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿಂ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ ದಸಾಹ...ಪೇ॰... ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ ಉದ್ದಿಸನ್ತಿ, ಏಸ ನಯೋ ದುತಿಯತತಿಯಕಥಿನೇಸುಪಿ। ತಥಾಪಿ **ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಂ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಕಥಿನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) "ದಸಾಹಪರಮನ್ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತೀ"ತಿ ಏತ್ತಕಂಯೇವ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ "ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿಂ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ"ತಿ ವಚನಂ ನ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ನ ಚ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ನ ಹಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ, ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿವತ್ಥುಮ್ಹಿ ವಾ ಕಥಿನಾಧಿಕಾರೋ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ಯಥಾವುತ್ತನಯೋವ ಸಾರೋತಿ ನಿಟ್ಠಮೇತ್ಥ ಗನ್ತಬ್ಬಂ। ಅಥಾಪಿ ಸಿಯಾ "ಕಥಿನಸ್ಸುಪ್ಪತ್ತಿಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭಗವತೋ ವಚನಂ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿಭಾವೇನ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ। ಯದಿ ಏವಂ ದ್ವೇ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿಯೋ ಸಿಯುಂ, ತತೋ **ಪರಿವಾರೇ** (ಪರಿ॰ ೧೪) "ಏಕಾ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತೀ"ತಿವಚನವಿರೋಧೋ। ಅಪಿಚ ಯಥಾವುತ್ತನಯದೀಪನತ್ಥಂ ಇಧ ತಂ ವಚನಂ ಪಠಮಪಞ್ಞತ್ತಿಕಾಲೇ ಅವತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಸಾಧಿತತ್ತಾ ದುತಿಯತತಿಯೇಸು ಪಚ್ಛಾ ವುತ್ತಪಠಮಪಞ್ಞತ್ತೀಸು ಏವಂ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ತತ್ಥಪಿ ತಂ ವಚನಂ ಪಚ್ಛಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ। **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ "ಪಚ್ಛಾ ವುತ್ತಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿನ್ತಿಆದೀಸು ಅನುಪಞ್ಞತ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸೇಕ್ಖಪುಥುಜ್ಜನಾನಂ **ಪೇಮಂ,** ಅರಹನ್ತಾನಂ **ಗಾರವೋ। ದಸಮಂ ವಾ ನವಮಂ ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ।

೪೯೧-೩. ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿನ್ತಿ ಇದಂ ಕೇವಲಂ ಚೀವರಪಲಿಬೋಧಾಭಾವಮತ್ತದೀಪನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ "ನಟ್ಠಂ ವಾ ವಿನಟ್ಠಂ ವಾ ದಡ್ಢಂ ವಾ ಚೀವರಾಸಾ ವಾ ಉಪಚ್ಛಿನ್ನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯದಿ ದಸಾಹಪರಮಂ ಧಾರೇತಬ್ಬಚೀವರದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ ಸಿಯಾ, ನಟ್ಠಾದಿಕಂ ಸೋ ಧಾರೇಯ್ಯ। ಧಾರಣಞ್ಚೇತ್ಥ ಠಪನಂ, ಪರಿಭೋಗೋ ವಾ। ತಂ ದ್ವಯಂ ಕತೇಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ, ಅಕತೇಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಕತಂ ವಾ ಹೋತೀ"ತಿಪಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ನ ಹಿ ಕತಮೇವ ಅತಿಕ್ಕಾಮಯತೋ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯಂ ಚೀವರಂ ಉಪಾದಾಯ "ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಮ್ಪಿ ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ ದಸಾಹಪರಮಂ ಕಾಲಂ ಧಾರೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ ನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ತಞ್ಹಿ ಚೀವರಂ ಸನ್ತಞ್ಚೇ, ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ ಏಕದಿವಸಮ್ಪಿ ಪರಿಹಾರಂ ನ ಲಭತಿ। ಅಪಿಚ "ಚೀವರಂ ನಾಮ ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಂ ಪಚ್ಛಿಮ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಚ ಕತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾಪಿ ನ ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಧಾರೇತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ಅಸಮ್ಭವತೋ।

ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ ಪನೇತಂ ವುತ್ತಂ "ತತ್ಥ ಸಿಯಾ - ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಚೀವರಂ ನಟ್ಠಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಯದಿ ಭವೇಯ್ಯ, ಕತಮಂ ಚೀವರಂ ದಸಾಹಪರಮಂ ಧಾರೇಯ್ಯ। ಯಸ್ಮಾ ಧಾರೇತಬ್ಬಚೀವರಂ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರವಸೇನ ಕರಣಪಲಿಬೋಧದಸ್ಸನತ್ಥಂ 'ನಟ್ಠಂ ವಾ'ತಿಆದಿಪದಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ। ಅಯಂ ಪನತ್ಥೋ 'ನಟ್ಠಂ ವಾ'ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಚೀವರಾನಂ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಚೀವರೇ ಅಸತಿ ಗಹೇತಬ್ಬೋ, ಸತಿ ತಂ ದಸಾಹಪರಮಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮಯತೋ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। 'ಕತಂ ವಾ ಹೋತೀ'ತಿ ವುತ್ತಚೀವರಮೇವಾಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಕತಚೀವರಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ಪಾಕಟತ್ತಾ। ಕಥಂ? ನಟ್ಠವಿನಟ್ಠಚೀವರಾದೀನಂ ಧಾರಣಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ಕತಚೀವರಮೇವ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಪಾಕಟಂ। ಯಥಾ ಕಿಂ? ಯಥಾ ಪಠಮಾನಿಯತೇ ಮೇಥುನಕಾಯಸಂಸಗ್ಗರಹೋನಿಸಜ್ಜಾನಮೇವಾಗತತ್ತಾ ಸೋತಸ್ಸ ರಹೋ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರವಸೇನ ವುತ್ತೋತಿ ಪಾಕಟೋ, ತಸ್ಮಾ 'ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ರಹೋ ಇತರಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ'ತಿ ನ ವುತ್ತೋ। ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। 'ಕತಂ ವಾ ಹೋತೀ'ತಿ ಇದಂ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಕಸ್ಮಾ? ಅಕತಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮಯತೋಪಿ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯತ್ತಾ, ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತಿ , ಇಧ ಪನ ತಿಚೀವರಾಧಿಟ್ಠಾನಮಧಿಪ್ಪೇತಂ। ತಸ್ಮಿಂ ತಿಚೀವರಾಧಿಟ್ಠಾನೇ ಅಕತಂ, ಅರಜಿತಂ, ಅಕಪ್ಪಿಯಕತಞ್ಚ 'ಇಮಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಮೀ'ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ತದತ್ಥದೀಪನತ್ಥಂ 'ಕತಂ ವಾ ಹೋತೀ'ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇತರಥಾ 'ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಲದ್ಧೇ'ತಿ ವದೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ತಿಚೀವರಂ ದಸಾಹಂ

ಅತಿಕ್ಕಾಮಯತೋ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯನ್ತಿ ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಚೇ? ವಚನಪ್ಪಮಾಣತೋ। 'ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಚೀವರಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ ನ ವಿಕಪ್ಪೇತು'ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಇಧಾಪಿ 'ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ನಾಮ ಅನಧಿಟ್ಠಿತ'ನ್ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ। ಯಸ್ಮಾ 'ಕತಂ ವಾ ಹೋತೀ'ತಿ ವಚನೇನ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಚೀವರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸೇಸಮ್ಪಿ ದಸಾಹಪರಮತೋ ಉತ್ತರಿ ಧಾರೇತುಂ ನ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಅನುಜಾನನ್ತೋ 'ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ನಾಮ ಅನಧಿಟ್ಠಿತಂ ಅವಿಕಪ್ಪಿತ'ನ್ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ ಸಿಯಾ - ಯಥಾ 'ಅವಿಕಪ್ಪಿತ'ನ್ತಿ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ತಥಾ 'ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಂ ಪಚ್ಛಿಮ'ನ್ತಿಪಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ತಿಚೀವರಮೇವ ದಸಾಹಪರಮಂ ಧಾರೇತಬ್ಬಂ 'ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿ'ನ್ತಿಆದಿಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿವಸೇನ। ಇತರಥಾ ಏಕಾಹಾತಿಕ್ಕಮೇಪಿ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತಿ 'ಯೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖು, ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ಧಾರೇಯ್ಯ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ'ನ್ತಿ ವಚನತೋ। ನ ತಿಚೀವರತೋ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಚೀವರಂ ದಸಾಹಪರಮಂ ಧಾರೇತಬ್ಬಂ, ತತೋ ಪರಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ 'ಅನ್ತೋದಸಾಹ'ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಯಥಾಹ 'ಅನಾಪತ್ತಿ ಅನ್ತೋದಸಾಹಂ ಅಧಿಟ್ಠೇತಿ, ವಿಕಪ್ಪೇತೀ'ತಿ, ಇತರಥಾ 'ಅನ್ತೋದಸಾಹಂ ಅಧಿಟ್ಠೇತೀ'ತಿ ವಚನಮತ್ತಮೇವ ಭವೇಯ್ಯ, ತಸ್ಮಾ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಇದಂ ಸಬ್ಬಂ ಅಪರೇ ವದನ್ತೀ"ತಿ। ಏತ್ಥ ಅನ್ತೋಕಥಿನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಚೀವರಂ ಕತಮೇವ ಸನ್ತಞ್ಚೇ, ದಸಾಹಪರಮಂ ಧಾರೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಇದಞ್ಚಿಮಸ್ಸ ಸಾಧನತ್ಥಂ ವುತ್ತವಚನಞ್ಚ ಪರತೋ ಇಧೇವ ವುತ್ತವಿಚಾರಣಾಯ ಯಥಾವುತ್ತಯುತ್ತಿಯಾ ಚ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಇಧೇವ ವುತ್ತವಿಚಾರಣಾ ನಾಮ - "ಸ್ವೇ ಕಥಿನುದ್ಧಾರೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅಜ್ಜ ಉಪ್ಪನ್ನಚೀವರಂ ತದಹೇವ ಅನಧಿಟ್ಠಹನ್ತಸ್ಸ ಅರುಣುಗ್ಗಮನೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ। ಕಸ್ಮಾ? "ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಅನ್ತೋಕಥಿನೇ ಅತಿರೇಕದಸಾಹಮ್ಪಿ ಪರಿಹಾರಂ ಲಭತಿ, ಕಥಿನತೋ ಉದ್ಧಂ ಏಕದಿವಸಮ್ಪಿ ನ ಲಭತಿ। ಯಥಾ ಕಿಂ? ಯಥಾ ಅತ್ಥತಕಥಿನೋ ಸಙ್ಘೋ ಅತ್ಥತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಉಬ್ಭಾರಾ ಏಕದಿವಸಾವಸೇಸೇಪಿ ಕಥಿನುಬ್ಭಾರೇ ಆನಿಸಂಸಂ ಲಭತಿ, ಪುನದಿವಸೇ ನ ಲಭತಿ। ಸಚೇ ಸತಿಸಮ್ಮೋಸಾ ಭಾಜನೀಯಚೀವರಂ ನ ಭಾಜಿತಂ, ಪುನದಿವಸೇ ಅನತ್ಥತಕಥಿನಾನಮ್ಪಿ ಸಾಧಾರಣಂ ಹೋತಿ। ದಿವಸಾ ಚೇ ಸಾವಸೇಸಾ, ಅತ್ಥತಕಥಿನಸ್ಸೇವ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಏವಮೇವ ಅತ್ಥತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಉಬ್ಭಾರಾ ಅನಧಿಟ್ಠಿತಂ ಅವಿಕಪ್ಪಿತಂ ವಟ್ಟತಿ ಅನುಞ್ಞಾತದಿವಸಬ್ಭನ್ತರತ್ತಾ। ಕಥಿನದಿವಸೋ ಗಣನುಪಗೋ ಹೋತಿ, ಉಬ್ಭತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದಸಾಹಪರಮಂ ಕಾಲಂ ಉಪ್ಪನ್ನಚೀವರಂ ಪರಿಹಾರಂ ಲಭತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ಲಭತಿ। ಕಸ್ಮಾ? "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಸಾಹಪರಮಂ ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ಧಾರೇತು"ನ್ತಿ ವಚನತೋ। ಅನ್ತೋಕಥಿನೇಪಿ ಏಕಾದಸೇ ಅರುಣುಗ್ಗಮನೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪ್ಪಸಙ್ಗಂ "ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿಂ ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ"ತಿ ಅಯಂ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿ ವಾರೇತ್ವಾ ಠಿತಾ, ನ ಚ ತೇ ದಿವಸೇ ಅದಿವಸೇ ಅಕಾಸೀತಿ। ತಥಾ ತತಿಯಕಥಿನೇ ಚ ವಿಚಾರಿತಂ "ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿಂ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪನೇವ ಅಕಾಲಚೀವರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ'ತಿ ವದನ್ತೇನ ಭಗವತಾ ಯಂ ಮಯಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇ 'ದಸಾಹಪರಮಂ ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ಧಾರೇತಬ್ಬ'ನ್ತಿ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ತಮ್ಪಿ ಕಥಿನಮಾಸತೋ ಬಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನಮೇವ, ನ ಅನ್ತೋತಿ ದೀಪಿತಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಚ, "'ಕಾಲೇಪಿ ಆದಿಸ್ಸ ದಿನ್ನಂ ಏತಂ ಅಕಾಲಚೀವರ'ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೦೦) ವಚನತೋ ಕಥಿನುಬ್ಭಾರತೋ ಉದ್ಧಂ ದಸಾಹಪರಿಹಾರಂ ನ ಲಭತೀತಿ ದೀಪಿತಂ ಹೋತಿ, ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪುನ ಕಥಿನುಬ್ಭಾರತೋ ಉದ್ಧಂ ಪಞ್ಚ ದಿವಸಾನಿ ಲಭತೀತಿ ಪಸಙ್ಗೋಪಿ 'ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರ...ಪೇ॰... ಖಿಪ್ಪಮೇವ ಕಾರೇತಬ್ಬ'ನ್ತಿ ಅಕಾಲಚೀವರಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಕಾಲಂ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ವಾರಿತೋ ಹೋತಿ। ತದುಭಯೇನ ಕಥಿನಬ್ಭನ್ತರೇ ಉಪ್ಪನ್ನಚೀವರಂ ಕಥಿನುಬ್ಭಾರತೋ ಉದ್ಧಂ ಏಕದಿವಸಮ್ಪಿ ಪರಿಹಾರಂ ನ ಲಭತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಚ। ತಸ್ಮಾ ದುವಿಧಮ್ಪೇತಂ ವಿಚಾರಣಂ ಸನ್ಧಾಯ ಅಮ್ಹೇಹಿ "ಇಧೇವ ವುತ್ತವಿಚಾರಣಾಯ ಯಥಾವುತ್ತಯುತ್ತಿಯಾ ಚ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ ನ ಗಹೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಏತ್ಥಾಹ - "ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿಂ ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ"ತಿ ಇದಂ ಭುಮ್ಮಂ ಕಿಂ ಚೀವರಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ನಿಯಮೇತಿ, ಉದಾಹು ಧಾರಣಂ, ಉದಾಹು ಉಭಯನ್ತಿ, ಕಿಞ್ಚೇತ್ಥ, ಯದಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ನಿಯಮೇತಿ, ಪಚ್ಛಿಮಕತ್ತಿಕಮಾಸೇ ಏವ ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಚೀವರಂ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದಸಾಹಂ ಧಾರೇತಬ್ಬಂ ಅನಿಟ್ಠಿತೇಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ಮಾಸೇತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಅಥ ಧಾರಣಂ ನಿಯಮೇತಿ,

ಅನ್ತೋಕಥಿನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಚೀವರಂ ಉಬ್ಭತೇಪಿ ದಸಾಹಪರಮಂ ಧಾರೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಅಥ ಉಭಯಂ ನಿಯಮೇತಿ, ತತಿಯಕಥಿನೇ ವಿಯ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಕಾಮಂ ಉಭಯಂ ನಿಯಮೇತಿ, ನ ಪನ ವಿಸೇಸನೇ ಪಯೋಜನಂ ಅತ್ಥಿ। ಯಂ ಅನ್ತೋಕಥಿನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಚೀವರಂ ಸನ್ಧಾಯ "ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ನ ತಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಧಾರೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಸಾಧಿತಞ್ಚೇತಂ। "ಕತಂ ವಾ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿವಚನತೋ ತದತ್ಥಸಿದ್ಧಿ, ತೇನ ಪುನ ವಿಸೇಸನೇ ಪಯೋಜನಂ ನತ್ಥಿ, ನ ಹಿ ಕತಮೇವ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಕರೋತಿ, ನ ಚ ನಟ್ಠಾದಿಕಂ ಧಾರೇತುಂ ಸಕ್ಕಾತಿ। ಯೇನ ವಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಭಗವತಾ ಇದಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ಸೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ತತಿಯಕಥಿನೇ ಪಕಾಸಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಪಕಾಸಿತೋತಿ ಚೇ? ವಿಸೇಸವಿಧಾನದಸ್ಸನಾಧಿಪ್ಪಾಯತೋ। ವಿಸೇಸವಿಧಾನಞ್ಹಿ "ನೋ ಚಸ್ಸ ಪಾರಿಪೂರೀ"ತಿಆದಿ। ತತ್ಥಾಪಿ "ಚೀವರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಅಕಾಲಚೀವರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ"ತಿ ವಿಸೇಸನೇನ ಉಬ್ಭತೇಪಿ ಕಥಿನೇ ಕಾಲಚೀವರಂ ಅತ್ಥೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ಕಿಞ್ಚೇತಂ? ಪಚ್ಛಿಮಕತ್ತಿಕಮಾಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನಚೀವರಂ, ತೇನೇವ ತತ್ಥ "ಅನತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಏಕಾದಸಮಾಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿನಿಯಮೇ ವುತ್ತದೋಸಾಭಾವಸಿದ್ಧಿ। ಯಞ್ಚ ತತ್ಥ "ಕಾಲೇಪಿ ಆದಿಸ್ಸ ದಿನ್ನಂ ಏತಂ ಅಕಾಲಚೀವರಂ ನಾಮಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಸ ದ್ವೇ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪಾ। ಆದೇಸವಸೇನ "ಅಕಾಲಚೀವರ"ನ್ತಿ ಲದ್ಧಸಙ್ಖ್ಯಮ್ಪಿ ಕಾಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಕಾಲಪರಿಹಾರಂ ಲಭತಿ, ಪಗೇವಾನಾದೇಸನ್ತಿ ಅಯಂ ಪಠಮೋ ವಿಕಪ್ಪೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿನಿಯಮೇ ವುತ್ತದೋಸಾಭಾವಮೇವ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇತಿ। ತಥಾ ಆದೇಸವಸೇನ ಅಕಾಲಚೀವರಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗತಂ ಚೀವರಕಾಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಚೀವರಕಾಲತೋ ಪರಂ ದಸಾಹಪರಿಹಾರಂ ನ ಲಭತಿ, ಪಗೇವಾನಾದೇಸನ್ತಿ ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಧಾರಣನಿಯಮೇ ವುತ್ತದೋಸಾಭಾವಮೇವ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇತಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಆದೇಸವಸೇನ ಅಕಾಲಚೀವರಸ್ಸ ಅಕಾಲಚೀವರತಾ ಕಿಮತ್ಥಿಕಾತಿ ಚೇ? ಸಙ್ಘುದ್ದೇಸಿಕಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅತ್ಥತಕಥಿನಸ್ಸಪಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸಾಧಾರಣಭಾವತ್ಥಿಕಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅಪಿಚ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಕಥಿನದಿವಸಾಪಿ ದಿವಸಾವ। ಏವಂ ಗಣನುಪಗತ್ತಾ ಅಕಾಲಚೀವರಸಙ್ಖ್ಯಾಪಟಿಲಾಭಾನುಭಾವೇನ "ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ"ತಿ ವಚನಾಪೇಕ್ಖಸ್ಸ ಅನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯತ್ತಾ ತದನುಲೋಮತ್ತಾ "ಕಾಲಚೀವರಸ್ಸಪೀ"ತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಥಾ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಏತ್ಥ ವಚನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಪಿಚ ಅತ್ಥಿ ಏಕಚ್ಚೇನ ಕಥಿನುದ್ಧಾರೇನ ಉಬ್ಭತೇ ಕಥಿನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಾಲಚೀವರಂ ಹೋತಿ, ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಅಕಾಲಚೀವರಂ, ತಂ ಸೀಮಾತಿಕ್ಕನ್ತಸ್ಸ, ನೋ ಉಬ್ಭಾರಗತಂ। ತಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ವಸೇನ ಉಬ್ಭತೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಇತರೇಸಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ಉಬ್ಭತೇ ಉಪ್ಪನ್ನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಞ್ಹಿ ಯಸ್ಸ ಉಬ್ಭತಂ, ತಸ್ಸ ಅಕಾಲಚೀವರಂ, ಇತರಸ್ಸ ಕಾಲಚೀವರಂ। ತಥಾ ಅತ್ಥಿ ಏಕಚ್ಚೇನ ಕಥಿನುದ್ಧಾರೇನ ಉಬ್ಭತೇ ಕಥಿನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಸಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ಅಕಾಲಚೀವರಮೇವ ಹೋತಿ। ತಂ ಯಥಾಠಪಿತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಥಾ ಅತ್ಥಿ ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಠಪೇತ್ವಾ ವಸ್ಸಾನಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮೇ ಮಾಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ। ತಥಾ ಅತ್ಥಿ ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಅಕಾಲಚೀವರಂ, ತಂ ಹೇಮನ್ತೇ, ಗಿಮ್ಹೇ ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲಕಾಲಭೇದತೋ ಬಹುವಿಧತ್ತಾ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ "ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ ಉಪ್ಪನ್ನ"ನ್ತಿ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅನೇಕಂಸಿಕತ್ತಾ ಇಮಮ್ಪಿ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇತಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಥಿನಂ ಉಬ್ಭತಂ ಹೋತೀ"ತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಸಿದ್ಧೇಪಿ "ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಮಾತಿಕಾನಂ ಅಞ್ಞತರಾಯಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಧಾರಯಾಮೀ"ತಿ ಭಿಕ್ಖುನೀವಿಭಙ್ಗೇ ಆಗತೋತಿ ವತ್ತಬ್ಬೋ। "ಏವ"ನ್ತಿ ವಚನೇನ ವಚನಭೇದೋ ತತ್ಥ ನತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

"ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಂ ಪಚ್ಛಿಮ"ನ್ತಿ ಇದಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। "ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪಗಂ ಪಚ್ಛಿಮ"ನ್ತಿ ಅಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕಂ। ನ ಹಿ ಯತ್ತಕಂ ಸಙ್ಘಾಟಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪಗಂ ಪಚ್ಛಿಮಂ, ತತ್ತಕಂ ಅನ್ತರವಾಸಕಾದಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪಗಂ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಹೋತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಬಹುವಿಧತ್ತಾ। ನ ಏವಂ ವಿಕಪ್ಪನಾಯ ಭೇದೋ ತಸ್ಸಾ ಏಕವಿಧತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। "ಏಕಾದಸೇ ಅರುಣುಗ್ಗಮನೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯ"ನ್ತಿ ಅನ್ತಿಮಂ ಠಪೇತ್ವಾ ತತೋ ಪುರಿಮತರಸ್ಮಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅನ್ತಿಮಂ ನಾಮ ಅಪರಕತ್ತಿಕಾಯ ಪಠಮಾರುಣುಗ್ಗಮನಂ। ತಞ್ಹಿ ಕಾಲತ್ತಾ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ನ ಕರೋತಿ, ತೇನೇವಾಹ **ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಛಟ್ಠಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಅನಚ್ಚೇಕಚೀವರಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ ಠಪಿತಚೀವರಮ್ಪಿ ಏತಂ ಪರಿಹಾರಂ ಲಭತಿಯೇವಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೬೪೯-೯)।

ಇಮಂಯೇವ ನಯಂ ಸನ್ಧಾಯ “ಅಚ್ಛೇಕಚೀವರಸ್ಸ ಅನತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಏಕಾದಸದಿವಸಾಧಿಕೋ ಮಾಸೋ, ಅತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಏಕಾದಸದಿವಸಾಧಿಕಾ ಪಞ್ಚ ಮಾಸಾ, ತತೋ ಪರಂ ಏಕದಿವಸಮ್ಪಿ ಪರಿಹಾರೋ ನತ್ಥೀ”ತಿ ತತ್ಥೇವಾಹ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ನಯೇ ಸಿದ್ಧೇ ಅನಚ್ಛೇಕಚೀವರಂ ದ್ವಾದಸಾಹೇ ನ ಲಭತೀತಿ ಸಿದ್ಧಮೇವ ಹೋತಿ। ತತೋ “ಅನಚ್ಛೇಕಚೀವರೇ ಅನಚ್ಛೇಕಚೀವರಸಞ್ಞೀ, ಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೫೦) ಏತ್ಥ ಅಚ್ಛೇಕಚೀವರಸದಿಸೇ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಅನಧಿಟ್ಠಿತೇತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಪನ “ಪಞ್ಚ ಮಾಸಾ”ತಿ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದವಚನಂ। ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಞ್ಚ ಅವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಭಾವಂ ಪತ್ವಾ ಏಕಾದಸಮಾಸೇ ಪರಿಹಾರಂ ಲಭತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ದಸಾಹಾತಿಕ್ಕನ್ತಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಆಪತ್ತಿವುಟ್ಠಾನೇ “ದಸಾಹಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಪಕ್ಖಅತಿರೇಕಪಕ್ಖಮಾಸಅತಿರೇಕಮಾಸಪಟಿಚ್ಛನ್ನ”ನ್ತಿಆದಿವಚನಭೇದೋ ವಿಯ, ನ ಇಧ ವಚನಭೇದೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಂವಚ್ಛರಾತಿಕ್ಕನ್ತಮ್ಪಿ ದಸಾಹಾತಿಕ್ಕನ್ತಮೇವ ನಾಮ, ತಥಾ ದುತಿಯಕಥಿನೇಪಿ ಸಂವಚ್ಛರವಿಪ್ಪವುತ್ಥಮ್ಪಿ ರತ್ತಿವಿಪ್ಪವುತ್ಥಮೇವ। ತತಿಯೇ ಸಂವಚ್ಛರಾತಿಕ್ಕನ್ತಮ್ಪಿ ಮಾಸಾತಿಕ್ಕನ್ತಮೇವ ನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। “ಅನಧಿಟ್ಠಿತೇ ಅಧಿಟ್ಠಿತಸಞ್ಞೀ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ”ನ್ತಿ ಇದಮೇಕಸ್ಸ ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸ ಆದಿಪದದೀಪನಂ। ಏಸ ನಯೋ ಅವಿಕಪ್ಪಿತೇತಿಆದೀಸುಪಿ, ತಸ್ಮಾ ಏತ್ಥ ಅಟ್ಠಸು ತಿಕಚ್ಛೇದೇಸು ಏಕಂ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ಇತರೇಸಂ ಏಕೇಕಮಾದಿಪದಂ ವಿತ್ಥಾರೇಹ್ವಾ ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಭಗವತಾವ ಸಙ್ಖಿತ್ತತ್ತಾತಿ ಬಹೂಸುಪಿ ತಿಕಚ್ಛೇದೇಸು ಸಮ್ಭವನ್ತೇಸು ಏಕೋ ಏವ ವುಚ್ಚತಿ, “ಅಯಂ ವಿನಯಸ್ಸ ಧಮ್ಮತಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ದುಕ್ಕಟವಾರೇಸು ಪನ ಏಕಂ ದುಕ್ಕಟಂ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ಸೇಸಾನಿ ಸತ್ತ ತಥೇವ ಸಙ್ಖಿತ್ತಾನಿ। ತಥಾ ಅನ್ತಿಮನ್ತಿಮೋ ಏಕೇಕೋ ಅನಾಪತ್ತಿಕೋಟ್ಠಾಸೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅನಾಪತ್ತಿ ಅನ್ತೋದಸಾಹನ್ತಿ ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ತಂ ದಸಾಹಪರಮಂ ಧಾರೇತಬ್ಬಂ। ತಂ ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ಯಥಾಸಕಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಅನ್ತೋದಸಾಹಂ ಅಧಿಟ್ಠೇತಿ ವಾ ವಿಕಪ್ಪೇತಿ ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ ವಾ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ನಸ್ಸತಿ ವಾ ವಿನಸ್ಸತಿ ವಾ ಡಯ್ಹತಿ ವಾ ಅಞ್ಞೋ ವಾ ತಂ ಅಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ ವಿಸ್ಸಾಸನ್ತೋ ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯತೋ ಅನಾಪತ್ತಿ। ದುಕ್ಕಟತೋ ಪನ ಸಿಯಾ ಆಪತ್ತಿ ಸಿಯಾ ಅನಾಪತ್ತಿ ಸಞ್ಞಾಭೇದೇನ। ಅನ್ತಿಮಾನಂ ಪನೇತ್ಥ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪದಾನಂ ವಸೇನ ಅನಚ್ಛಿನ್ನೇ ಅಚ್ಛಿನ್ನಸಞ್ಞೀ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಅವಿಸ್ಸಾಸಗ್ಗಾಹೇ ವಿಸ್ಸಾಸಗ್ಗಾಹಸಞ್ಞೀ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿಆದಿಕಾ ದ್ವೇ ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯಾ, ದ್ವೇ ಚ ದುಕ್ಕಟಾ ಸಙ್ಖಿತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಯದಿ ಅನ್ತೋದಸಾಹಂ ಅಧಿಟ್ಠೇತಿ, ದಸಾಹಪರಮಂ ಅರುಣಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ದಿವಸಭಾಗೇ ಅಧಿಟ್ಠಹತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಯಂ ತಾವ ಪಾಳಿವಿನಿಚ್ಛಯೋ।

ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ **ಇತೋ ಗರುಕತರಾನೀ**ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ಅಯಂ ಚೋದನಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ - **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನಸ್ಸ ಇತೋ ನಿಸ್ಸಟ್ಠಚೀವರದಾನತೋ ಗರುಕಮ್ಪಿ ಞತ್ತಿದುತಿಯಕಮ್ಮಂ ಯಥಾ ಅಪಲೋಕನೇನ ಕರೋನ್ತಿ, ಏವಮಿದಂ ಞತ್ತಿಯಾ ಕತ್ತಬ್ಬಮ್ಪಿ ಪಕತಿವಚನೇನ ವಟ್ಟತೀತಿ। ಯದಿ ಏವಂ **ಪರಿವಾರೇ** ಕಮ್ಮವಗ್ಗಸ್ಸ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ “ಞತ್ತಿಕಮ್ಮಮ್ಪಿ ಏಕಂ ಞತ್ತಿಂ ಠಪೇತ್ವಾವ ಕಾತಬ್ಬಂ, ಅಪಲೋಕನಕಮ್ಮಾದಿವಸೇನ ನ ಕಾತಬ್ಬ”ನ್ತಿ (ಪರಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೮೨) ಯಂ ವುತ್ತಂ, ತೇನ ವಿರುಜ್ಝೇಯ್ಯ। ತೇನೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ “ತೇಸಂ ಏತಂ ಅನುಲೋಮ”ನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅನುಲೋಮನಯೇನೇವ ತಂ ವುತ್ತಂ। ನಿಯಮಂ ಪನ ಯಥಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಉಪೋಸಥೋ ವಿನಾ ಞತ್ತಿಯಾ ಹೋತಿ, ಏವಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ನಿಸ್ಸಟ್ಠಚೀವರದಾನಮ್ಪೀತಿ ವದಾಮ, ತಸ್ಮಾ “ಆಯಸ್ಮತೋ ದೇಮಾ”ತಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಕಥಂ ಪನೇತಂ ಞಾತಬ್ಬನ್ತಿ? ತದನುಲೋಮತ್ತಾತಿ। ಏಕದೇವೇದಂ ಞತ್ತಿಕಮ್ಮಂ ಅಪಲೋಕನೇನಾಪಿ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಸಾಧನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಚರಿಯೋ। **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನೇತ್ಥ ಚೋದನಂ ಕತ್ವಾ “ಏತಂ ಸಾಧಿತಂ। ಞತ್ತಿಕಮ್ಮಂ ಏಕಂ ಞತ್ತಿಂ ಠಪೇತ್ವಾವ ಕಾತಬ್ಬ”ನ್ತಿ **ಪಾಳಿಯಾ** ಆಗತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ಇದಂ ಪನ **ಪಾಳಿಯಂ** ನಾಗತಂ, ಲೇಸತೋ ಆಹರಿತ್ವಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ಏತಂ ಅಪಲೋಕನೇನಾಪಿ ವಟ್ಟತೀತಿ।

೪೬೮. ಏಸ ನಯೋತಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಚೀವರೇಸು ಉಪಚಿಕಾದೀಹಿ ಖಾಯಿತೇಸು ಮಮಪಿ ಖಾಯಿತಾನೀತಿಆದಿ। **“ಅಞ್ಞೇನ ಕತಂ...ಪೇ॰... ಸಾಧಕ”**ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಸಮಾನಜಾತಿಕಂ, ಏಕತ್ಥಜಾತಿಕಞ್ಚ ತತಿಯಕಥಿನಂ ಪರಮಸಮಾನಮೇವಾತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ।

೪೭೯. ತಿಚೀವರಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತುನ್ತಿ ಏತ್ಥ ತಿಚೀವರಂ ತಿಚೀವರಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಯುತ್ತಕಂ, ಯಂ ವಾ ತಿಚೀವರಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ ಅವಿಕಪ್ಪೇತುಂ ಅನುಜಾನಾಮಿ, ತಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದಾಭಾವತೋ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಇಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂಯೇವ ಅನುಜಾನಾಮಿ, ತಂ ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಕತ್ವಾ ವಿಕಪ್ಪೇತುಂ ನಾನುಜಾನಾಮಿ। ಸತಿ ಪನ ಪಚ್ಚಯೇ ಯದಾ ತದಾ ವಾ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ ವಿಕಪ್ಪೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ "ಅನಾಪತ್ತಿ ಅನ್ತೋದಸಾಹಂ ಅಧಿಟ್ಠೇತಿ, ವಿಕಪ್ಪೇತೀ"ತಿ ವಚನತೋ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಮೇತಂ। ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಂ ತತೋ ಪರಂ ವಿಕಪ್ಪೇತುಂಯೇವ ನಾಧಿಟ್ಠಾತುಂ। ವತ್ಥಞ್ಹಿ ಕತಪರಿಯೋಸಿತಂ ಅನ್ತೋಚತುಮಾಸೇ ವಸ್ಸಾನದಿವಸಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಅನ್ತೋದಸಾಹೇ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಚತುಮಾಸತೋ ಉದ್ಧಂ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ಕತ್ವಾ ಠಪಿತುಕಾಮೇನ ವಿಕಪ್ಪೇತುಂ ಅನುಜಾನಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸುಗತಚೀವರತೋ ಊನಕ**ನ್ತಿ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಚೀವರಾನಂ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೋ। "ತಿಚೀವರಂ ಪನ ಪರಿಕ್ಖಾರಚೋಳಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವಾದೇ ಪನ ಸತಿ ತಥಾರೂಪಪಚ್ಚಯೇ ವಟ್ಟತಿ। ಯಥಾ ಸತಿ ಪಚ್ಚಯೇ ವಿಕಪ್ಪೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಸಾಧಿತಮೇತಂ, ಪಗೇವ ಅಞ್ಞೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ। "ಅನ್ತೋದಸಾಹಂ ಅಧಿಟ್ಠೇತಿ, ವಿಕಪ್ಪೇತೀ"ತಿ ಅನಿಯಮತೋ ವುತ್ತನ್ತಿ ಸಙ್ಘಾಟಿ, ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗೋ, ಅನ್ತರವಾಸಕನ್ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಿತಾನಧಿಟ್ಠಿತಾನಂ ಸಮಾನಮೇವ ನಾಮಂ। "ಅಯಂ ಸಙ್ಘಾಟೀ"ತಿಆದೀಸು (ಮಹಾವ॰ ೧೨೭) ಹಿ ಅನಧಿಟ್ಠಿತಾ ವುತ್ತಾ। "ತಿಚೀವರೇನ ವಿಪ್ಪವಸೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಅಧಿಟ್ಠಿತಾ ವುತ್ತಾ। **ಸಾಮನ್ತವಿಹಾರೇ ವಾ**ತಿ ಗೋಚರಗಾಮತೋ ವಿಹಾರೇತಿ **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ**। ದೂರತರೇಪಿ ಲಬ್ಭತೇವಾತಿ ಆಚರಿಯೋ। **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ**ಪಿ "ಸಾಮನ್ತವಿಹಾರೇ ವಾತಿ ದೇಸನಾಸೀಸಮತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಠಪಿತಟ್ಠಾನಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ದೂರೇ ಠಿತಮ್ಪಿ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಾಮನ್ತವಿಹಾರೋ** ನಾಮ ಯತ್ಥ ತದಹೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ನಿವತ್ತಿತುಂ ಸಕ್ಕಾ। ರತ್ತಿವಿಪ್ಪವಾಸಂ ರಕ್ಖನ್ತೇನ ತತೋ ದೂರೇ ಠಿತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಏವಂ ಕಿರ **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತನ್ತಿ। ಕೇಚಿ "ಚೀವರವಂಸೇ ಠಪಿತಂ ಅಞ್ಞೋ ಪರಿವತ್ತಿತ್ವಾ ನಾಗದನ್ತೇ ಠಪೇತಿ, ತಂ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಹನ್ತಸ್ಸಪಿ ರುಹತಿ ಚೀವರಸ್ಸ ಸಲ್ಲಕ್ಖಿತತ್ತಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ**ತಿ ಪರಿಕ್ಖಾರಚೋಳಾದಿವಸೇನ। **ಮಹನ್ತತರಮೇವಾ**ತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಾಧಿಟ್ಠಾನಸಾಧಾರಣಲಕ್ಖಣಂ । ತತ್ಥ **ಪುನ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಮೇವಾ**ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಸ ಏಕದೇಸಭೂತತ್ತಾ। ಅನಧಿಟ್ಠಿತಞ್ಚೇ, ಅಧಿಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಭಾವೇನ ಏಕದೇಸಭೂತಂ ಅಧಿಟ್ಠಿತಸಙ್ಖ್ಯಮೇವ ಗಚ್ಛತಿ। ತಥಾ ಅಧಿಟ್ಠಿತಞ್ಚೇ, ಅನಧಿಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಏಕದೇಸಭೂತಂ ಅನಧಿಟ್ಠಿತಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಹಿ ಲಕ್ಖಣಂ, ನ ಕೇವಲಞ್ಚೇತ್ಥ ದುತಿಯಪಟ್ಟಮೇವ, ತತಿಯಪಟ್ಟಾದಿಕಮ್ಪಿ। ಯಥಾಹ "ಅನುಜಾನಾಮಿ... ಪೇ॰... ಉತುದ್ಧಟಾನಂ ದುಸ್ಸಾನಂ ಚತುಗ್ಗುಣಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ...ಪೇ॰... ಪಂಸುಕೂಲೇ ಯಾವದತ್ಥ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೪೮)।

ಅವಸೇಸಾ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ವಕ್ಖಮಾನಕಾಲೇ ನಿಸಿನ್ನಾ ಭಿಕ್ಖೂ। **ತಸ್ಮಾ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಯಥಾ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಚೀವರಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ ನ ವಿಕಪ್ಪೇತು"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಏವಂ ಪರಿಕ್ಖಾರಚೋಳಮ್ಪಿ ವುತ್ತಂ, ನ ತಸ್ಸ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೋ ವುತ್ತೋ, ನ ಚ ಸಙ್ಖ್ಯಾಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ತಸ್ಮಾ ತೀಣಿಪಿ ಚೀವರಾನಿ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ "ಇಮಾನಿ ಚೀವರಾನಿ ಪರಿಕ್ಖಾರಚೋಳಾನಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಮೀ"ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **"ನಿಧಾನಮುಖಮೇತ"**ನ್ತಿ ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಚೇ? "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಹೋತಿ ತಿಚೀವರಂ, ಅತ್ಥೋ ಚ ಹೋತಿ ಪರಿಸ್ಸಾವನೇಹಿಪಿ ಥವಿಕಾಹಿಪೀ"ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪರಿಕ್ಖಾರಚೋಳ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೫೮) ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ। ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಚ ಏಕಮೇವ ಪರಿಸ್ಸಾವನಂ, ಥವಿಕಾ ವಾ ವಟ್ಟತಿ, ನ ದ್ವೇ ವಾ ತೀಣಿ ವಾತಿ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಾಭಾವತೋ ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಪಚ್ಛಿಮಪ್ಪಮಾಣಾನಿ, ಅತಿರೇಕಪ್ಪಮಾಣಾನಿ ವಾ ಪರಿಸ್ಸಾವನಾದೀನಿ ಪರಿಕ್ಖಾರಾನಿ ಕಪ್ಪನ್ತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಯದಿ ಏವಂ "ಯಂನೂನಾಹಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಚೀವರೇ ಸೀಮಂ ಬನ್ಧೇಯ್ಯಂ ಮರಿಯಾದಂ ಠಪೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೪೭) ವಚನವಿರೋಧೋತಿ ಚೇ? ನ, ಅನುಸನ್ಧಿಯಾ ಅಜಾನನತೋ, ವಿರೋಧತೋ ಚ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? **ಚೀವರಕ್ಖನ್ಧಕೇ** (ಮಹಾವ॰ ೩೨೭ ಆದಯೋ) ಪಠಮಂ ಗಹಪತಿಚೀವರಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ತತೋ ಪಾವಾರಕೋಸಿಯಕೋಜವಕಮ್ಬಲಾದಿ। ತತೋ "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಉಚ್ಚಾವಚಾನಿ ಚೀವರಾನಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಅಥ ಖೋ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಏತದಹೋಸಿ 'ಕಿಂ ನು ಖೋ ಭಗವತಾ ಚೀವರಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ಕಿಂ ಅನನುಞ್ಞಾತ'"ನ್ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಛ ಚೀವರಾನಿ ಖೋಮ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾವ॰ ೩೩೯) ಕಪ್ಪಿಯಚೀವರಜಾತಿ ಅನುಞ್ಞಾತಾ, ನ ಪನ ಸಙ್ಖ್ಯಾಪಮಾಣಂ। ತತೋ "ಅದ್ದಸ ಭಗವಾ...ಪೇ॰... ಸಮ್ಬಹುಲೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಚೀವರೇಹಿ ಉಬ್ಭಣ್ಡಿತೇ ಸೀಸೇಪಿ ಚೀವರಭಿಸಿಂ

ಕರಿತ್ವಾ ಖನ್ಧೇಪಿ ಚೀವರಭಿಸಿಂ ಕರಿತ್ವಾ ಕಟಿಯಾಪಿ ಚೀವರಭಿಸಿಂ ಕರಿತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತೇ, ದಿಸ್ವಾನ ಭಗವತೋ ಏತದಹೋಸಿ...ಪೇ॰... ಯೇಪಿ ಖೋ ತೇ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಸೀತಾಲುಕಾ ಸೀತಭೀರುಕಾ, ತೇಪಿ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ ತಿಚೀವರೇನ ಯಾಪೇತುಂ, ಯಂನೂನಾಹಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಚೀವರೇ ಸೀಮಂ ಬನ್ಧೇಯ್ಯಂ ಮರಿಯಾದಂ ಠಪೇಯ್ಯಂ ತಿಚೀವರಂ ಅನುಜಾನೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೪೬) ಚೀವರಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಏಕಮೇವ। ಛಬ್ಬಗ್ಗಿಯಾ ಪನ ಮಿಚ್ಛಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಬಹೂನಿ ಪರಿಹರಿಂಸು। ತಾನಿ ನೇಸಂ ಅತಿರೇಕಟ್ಠಾನೇ ಠಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತತೋ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಸಾಹಪರಮಂ ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ಧಾರೇತು"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೪೭) ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ತೇನೇತಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಅತಿರೇಕಾನಿ ಬಹೂನಿ ಚೀವರಾನಿ ತೇ ಪರಿಹರಿಂಸು, "ತಾನಿ ದಸಾಹಪರಮಮೇವ ಧಾರೇತುಂ ಅನುಜಾನಾಮಿ, ನ ತಮೇವೇಕ"ನ್ತಿ ವದನ್ತೇನ ಯಾ ಪುಬ್ಬೇ ತಿಚೀವರಾಧಿಟ್ಠಾನಸಙ್ಖಾತಾ ಚೀವರೇ ಸೀಮಾಬದ್ಧಾ, ಮರಿಯಾದಾ ಚ ಠಪಿತಾ, ತಾಯ ಸತಿಪಿ ತಿಚೀವರಬಾಹುಲ್ಲಪರಿಹರಣಕ್ಕಮೋ ದಸ್ಸಿತೋ ದಿವಸಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ। ತತೋ ಪರಂ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ವಿಕಪ್ಪೇತು"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೪೭) ಅನುಜಾನನ್ತೇನ ವಿನಾಪಿ ದಿವಸಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಅತಿರೇಕಚೀವರಪರಿಹರಣಕ್ಕಮೋ ದಸ್ಸಿತೋತಿ ದ್ವೇಪಿ ತಾನಿ ನಿಧಾನಮುಖಾನೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ತಥಾ ಪರಿಕ್ಖಾರಚೋಳಾಧಿಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಸಿಯಾ, ಅಞ್ಞಥಾ ಇತರಚೀವರಾಧಿಟ್ಠಾನಾನುಜಾನನವಿರೋಧೋ ಸಿಯಾ ಸೀಮಾಮರಿಯಾದಟ್ಠಪನವಿರೋಧತೋ। ತಿಚೀವರಾಧಿಟ್ಠಾನಪಞ್ಞತ್ತಿಯೇವ ತಿಚೀವರಮರಿಯಾದಾ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಪಾಟೇಕ್ಕಂ ನಿಧಾನಮುಖಮೇತ"ನ್ತಿ। "ಪರಮಂ ತಿಚೀವರಂ ತಿಚೀವರಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಂ, ಪುನ ಪರಿಹರಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೇನ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ ಪರಿಕ್ಖಾರಚೋಳಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಂ, ನ ತ್ವೇವ ಆದಿತೋವ ಇದಂ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಯಥಾ ತಿಚೀವರಂ ಪರಿಹರಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ ಗಿಲಾನಸ್ಸ ವಿಪ್ಪವಾಸಸಮ್ಮುತಿ ಅನುಞ್ಞಾತಾ, ಅಗಿಲಾನಸ್ಸಪಿ **ಸಾಸಙ್ಕಸಿಕ್ಖಾಪದೇ** (ಪಾರಾ॰ ೬೫೨) ತಸ್ಸ ಅನ್ತರಘರೇ ನಿಕ್ಖೇಪೋ ಚ, ತತೋಪಿ ಸತಿ ಪಚ್ಚಯೇ ಛಾರತ್ತವಿಪ್ಪವಾಸೋ, ತತೋಪಿ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚುದ್ಧಾರೋ, ಪಚ್ಚುದ್ಧಟಮ್ಪಿ ಅನ್ತೋದಸಾಹೇ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ, ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ ವಿಕಪ್ಪನಾ ಚ ಅನುಞ್ಞಾತಾ। ತಥೇವ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಸಮ್ಮುಖಾಪರಮ್ಮುಖಾವಿಕಪ್ಪನಾನಂ ಪರಸನ್ತಕತ್ತಾ ವಿಕಪ್ಪನಪಚ್ಚಯೇ ಅಸತಿ 'ಪರಿಕ್ಖಾರಚೋಳ'ನ್ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ಭಗವತಾ ಅನುಞ್ಞಾತಂ ಸಿಯಾ, ಯತೋ ತದಧಿಪ್ಪಾಯಞ್ಞೂ ಏವಂ ವದನ್ತೀ"ತಿ **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯ**ಮ್ಪಿ ವುತ್ತಂ। **ಪುಬ್ಬೇ**ತಿಆದಿ "ಪಾಟೇಕ್ಕಂ ನಿಧಾನಮುಖ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಸ್ಸ ಪಯೋಗದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಅಬದ್ಧಸೀಮಾಯಂ ದುಪ್ಪರಿಹಾರನ್ತಿ ವಿಕಪ್ಪನಾದಿಅತ್ಥಾಯ ಉಪಚಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾಪಿ ಗಮನಸಮ್ಭವತೋ।

ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾ ಅನತಿರಿತ್ತಪ್ಪಮಾಣಾತಿ ತಸ್ಸಾ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। **ಪಚ್ಚತ್ಥರಣಮ್ಪಿ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಮೇವಾ**ತಿ "ಇದಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸೇನಾಸನಸ್ಸ ಉಪರಿ ಅತ್ಥರಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ದಿನ್ನಂ ನಾಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಂ, "ಇದಂ ತುಮ್ಹಾಕ"ನ್ತಿ ದಿನ್ನಂ ಸಯಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂವ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಸಕಿಂ ಅಧಿಟ್ಠಿತಂ ಅಧಿಟ್ಠಿತಮೇವ ಹೋತಿ, ನ ಪುನ ಪಚ್ಚುದ್ಧರೀಯತಿ ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದಾಭಾವತೋ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। "ಏಕವಚನೇನಪಿ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅಪರೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಭೇಸಜ್ಜನವಕಮ್ಮಮಾತಾಪಿತುಆದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಇಮಿನಾ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಚೇತಾಪೇಸ್ಸಾಮಿ, ಇದಂ ಮಾತುಯಾ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಠಪೇನ್ತೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಂ। "'ಇದಂ ಭೇಸಜ್ಜಸ್ಸ, ಇಮಂ ಮಾತುಯಾ'ತಿ ವಿಭಜನ್ತೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅಪರೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಸಕಭಾವಂ ಮೋಚೇತ್ವಾ ಠಪನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

"**ಪುನ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಅಯಂ ಸಙ್ಗೀತಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಆಗತಅಟ್ಠಕಥಾವಾದೋ। ತತೋ ಪರಂ ಆಚರಿಯಾನಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಯುತ್ತಿವಿಚಾರಣಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪಮಾಣಚೀವರಸ್ಸಾ**ತಿ ಪಚ್ಛಿಮಪ್ಪಮಾಣಸ್ಸ। **ದ್ವೇ ಚೀವರಾನೀ**ತಿ ಸಹ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗೇನ। **ಏಸ ನಯೋ**ತಿ ಪಮಾಣಯುತ್ತೇಸು ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚೀತಿಆದಿನಯೋವ। "ತಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮಯತೋ ಛೇದನಕ"ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೫೩೩) ವಚನತೋ ಉತ್ತರಿ ಪಟಿಸಿದ್ಧಂ, ತತೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಅಪ್ಪಟಿಸಿದ್ಧತ್ತಾ ವಟ್ಟತಿ। ತತ್ಥ ಸಿಯಾ - ತಿಚೀವರಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮಪ್ಪಮಾಣಂ ವಿಸುಂ ಸುತ್ತೇ ನತ್ಥೀತಿ, ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಸಿಕ್ಖಾಕರಣೀಯೇಹಿ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? "'ಪರಿಮಣ್ಡಲಂ ನಿವಾಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ಪಾರುಪಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸುಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋ ಅನ್ತರಘರೇ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೫೭೬-೫೭೮) ವಚನತೋ ಯತ್ತಕೇನ ಪಮಾಣೇನ ಪರಿಮಣ್ಡಲತಾ, ಸುಪ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನತಾ ಚ

ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಕ್ಕಮೇನ ಸಮ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ತೇಸಂ ವಸೇನ ಪಚ್ಛಿಮಪ್ಪಮಾಣನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಮುಟ್ಠಿಪಞ್ಚಕಾದಿ ಯಥಾವುತ್ತಮೇವ ವುಚ್ಚತೇ। ತೇನೇವಾಹ ಲೇಸಂ ಠಪೇತ್ವಾ "ವಿಸುಂ ಸುತ್ತೇ ನತ್ಥೀ"ತಿ।

ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ತಥಾಪಿ ನ ಸಮೇತಿಯೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ತಸ್ಮಾ "ಯದೀ"ತಿಆದಿಸಮ್ಬನ್ಧೋ ಅದ್ಧಾ ವುತ್ತೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ ಸಮೇತಿ ಚ। ಇತರೇಸು ಪನ ಏಕಚ್ಚಸ್ಮಿಂ ಆಚರಿಯವಾದೇ ನೇವ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಅತ್ಥಿ। ಏಕಚ್ಚಸ್ಮಿಂ ನ ಪುಬ್ಬಾಪರಂ ಸಮೇತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಮೇವ,** ಪರಿಭೋಗಕಾಲೇ ಪನ ಅರಜಿತಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಇದಂ ಸಬ್ಬಂ ತಿಚೀವರೇ ಏವ। ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪವಿನಿಚ್ಛಯೋ - ಅನತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಹೇಮನ್ತಾನಂ ಪಠಮದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಗಿಮ್ಹಾನಂ ಪಠಮದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಚೀವರಂ ಸನ್ಧಾಯ "ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿ"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತನ್ತಿ।

ಏತ್ಥಾಹ - "ರಜಕೇಹಿ ಧೋವಾಪೇತ್ವಾ ಸೇತಂ ಕಾರಾಪೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಮೇವಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಅರಜಿತೇಪಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ರುಹತಿ, ತೇನ ಸೂಚಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ರಜಿತ್ವಾ ಕಪ್ಪಬಿನ್ದುಂ ದತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬನ್ತಿ ನಿಯಮೋ ನ ಕಾತಬ್ಬೋತಿ? ವುಚ್ಚತೇ, ಕಾತಬ್ಬೋವ ಪತ್ತೋ ವಿಯ ಅಧಿಟ್ಠಿತೋ। ಯಥಾ ಪುನ ಸೇತಭಾವಂ, ತಮ್ಬಭಾವಂ ವಾ ಪತ್ತೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ನ ವಿಜಹತಿ, ನ ಚ ಪನ ತಾದಿಸೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಉಪಗಚ್ಛತಿ, ಏವಮೇತಂ ದಟ್ಠಬ್ಬನ್ತಿ। "ಯತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪರಿಭೋಗಾದಯೋ ವಟ್ಟನ್ತಿ, ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನ್ತೋದಸಾಹೇ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಅವಿಸೇಸೇನ ವುತ್ತವಚನನ್ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಂ ಅಧಿಟ್ಠೇತಿ, ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಂ ವಿಕಪ್ಪೇತೀತಿ ಏವಂ ಸವಿಸೇಸಂ ಕತ್ವಾ ಅವಚನಂ "ನ ವಿಕಪ್ಪೇತು"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೫೮) ಇಮಿನಾ **ವಿರುದ್ಧಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ।** ಇದಾನಿ ಇದಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನವಿಕಪ್ಪನನಯಪಟಿಬದ್ಧಂ **ಖನ್ಧಕಂ, ಪರಿವಾರ**ಞ್ಚ ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಕಿಣ್ಣಕಂ ವುಚ್ಚತಿ - **ಖನ್ಧಕೇ** ತಾವ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಚೀವರಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ ನ ವಿಕಪ್ಪೇತುಂ, ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಂ ವಸ್ಸಾನಂ ಚಾತುಮಾಸಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ, ತತೋ ಪರಂ ವಿಕಪ್ಪೇತು"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಪರಿವಾರೇ** "ನ ನವ ಚೀವರಾನಿ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾನಿ, ನ ನವ ಚೀವರಾನಿ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾನೀ"ತಿ (ಪರಿ॰ ೩೨೯), "ದಸಕೇ ದಸ, ಏಕಾದಸಕೇ ಏಕಾದಸ ಚೀವರಾನಿ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾನಿ, ನ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾನೀ"ತಿ (ಪರಿ॰ ೩೩೧) ಚ ಅನೇಕಕ್ಖತ್ತುಂ ವಚನೇನ ಸುಟ್ಠು ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ "ಸಬ್ಬಾನಿ ಚೀವರಾನಿ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾನಿ, ನ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾನೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಉಭೋಪಿ ತೇ ವಿರುದ್ಧಾ ವಿಯ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, **ಖನ್ಧಕೇ** ಏವ ಚ "ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಂ ವಸ್ಸಾನಂ ಚಾತುಮಾಸಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ ತತೋ ಪರಂ ವಿಕಪ್ಪೇತು"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೫೮) ವುತ್ತಂ। **ತದಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾ ಅನತಿರಿತ್ತಪ್ಪಮಾಣಾ ನಾಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಚತ್ತಾರೋ ವಸ್ಸಿಕೇ ಮಾಸೇ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾ, ತತೋ ಪರಂ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇದಞ್ಚ ವಿರುದ್ಧಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಹೇಮನ್ತೇ ಪಚ್ಚುದ್ಧಾರಸಮ್ಭವತೋ, ವಸ್ಸಾನೇ ವಿಕಪ್ಪನಾಸಮ್ಭವತೋ ಚ। ತಥಾ ಇಧ "ಅನಾಪತ್ತಿ ಅನ್ತೋದಸಾಹಂ ಅಧಿಟ್ಠೇತಿ ವಿಕಪ್ಪೇತೀ"ತಿ ವಚನಪ್ಪಮಾಣತೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಿಕಪ್ಪನಾಯ ಅಪ್ಪಟಿಸಿದ್ಧಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೬೯) ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನಂ ಪರಿವಾರವಚನೇನ ವಿರುದ್ಧಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ, ನ ಹಿ ವಿರುದ್ಧಂ ತಥಾಗತಾ ಭಾಸನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಟ್ಠಕಥಾನಯೋವೇತ್ಥ ಪಟಿಸರಣಂ, ಯೇನ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ತಂ ಏಕರಸಂ ಹೋತಿ। **ಪರಿವಾರಟ್ಠಕಥಾಯ**ಞ್ಚ ವುತ್ತಂ "ನ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾನೀತಿ ಅಧಿಟ್ಠಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ನ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾನೀ"ತಿ (ಪರಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೨೯)। ತಿಚೀವರಾನಿ ಅಧಿಟ್ಠಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ, ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾದೀನಿ ಚ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನಖೇತ್ತೇ ನ ಅಕಾಮಾ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ಅವಸೇಸಪಾಳಿ, ಅತ್ಥೋ ಚ ಇಧ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಮ್ಪೇತಂ ಏಕರಸನ್ತಿ।

ಏತ್ಥಾಹ - ಯದಿ ಏವಂ "ನವ ಚೀವರಾನಿ ನಾಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾನೀ"ತಿ ಚ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ವಿಕಪ್ಪಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಹಿ ನಾಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾನೀತಿ? ಏತ್ಥ ವುಚ್ಚತೇ - "ತಿಚೀವರಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ ನ ವಿಕಪ್ಪೇತುಂ...ಪೇ॰... ಪರಿಕ್ಖಾರಚೋಳಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ ನ ವಿಕಪ್ಪೇತು"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅಧಿಟ್ಠಾನೇ ಪಟಿಸೇಧಾದಸ್ಸನತೋ, ವಿಕಪ್ಪನಾಯ ಅದಸ್ಸನತೋ ಚ "ತತೋ ಪರ"ನ್ತಿ ದ್ವೀಸ್ವೇವ ಪರಿಚ್ಛೇದದಸ್ಸನತೋ ಚ "ನವ ಚೀವರಾನಿ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾನಿ, ನ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾನಿ ಚೇವ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಪರೋ ನಯೋ - ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಚೀವರಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ ಅಕಾಮಾ। ಕಸ್ಮಾ? ಕಾಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಅನಧಿಟ್ಠಹನ್ತಸ್ಸ ಕಾಲಾತಿಕ್ಕಮೇ

ಆಪತ್ತಿಸಮ್ಭವತೋ, ಅಕಾಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಅನಧಿಟ್ಠಹನ್ತಸ್ಸ ದಸಾಹಾತಿಕ್ಕಮೇ ಆಪತ್ತಿಸಮ್ಭವತೋ ಚ। ತತ್ಥ ಯಂ ಕಾಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಅಪ್ಪಹೋನ್ತೇಪಿ ದಸಾಹೇ ಕಾಲಾತಿಕ್ಕಮೇ ಆಪತ್ತಿಕರಂ, ತಂ ನಿಸ್ಸಜ್ಜನಕಾಲೇ "ಇದಂ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ಧಾರಿತಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ, ಇಮಾಹಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ, ಇತರಂ ಯಥಾಪಾಳಿಮೇವ। ತತ್ಥ ಪಠಮನಯೋ "ಯೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖು, ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ಧಾರೇಯ್ಯ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯ"ನ್ತಿ ಇಮಾಯ ಪಠಮಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ವಸೇನ ವುತ್ತೋ, ದುತಿಯೋ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ವಸೇನ ವುತ್ತೋ।

ಯಥಾ ಚ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಅಸತಿ ಯಥಾಪಾಳಿಂ ಅವತ್ವಾ ಕೇವಲಂ ಆಪತ್ತಿ ಏವ ದೇಸೇತಬ್ಬಾ, ಯಥಾ ಚ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕನಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಕೇವಲಂ ಪರಿಯಿಟ್ಠಮತ್ತೇ ಯಥಾಪಾಳಿಂ ಅವತ್ವಾ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ, ತಥಾ ಇದಮ್ಪೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಥಾ ಸಂವಚ್ಛರಾತಿಕ್ಕನ್ತಂ ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ "ದಸಾಹಾತಿಕ್ಕನ್ತ"ಮಿಚ್ಚೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಂವಚ್ಛರವಿಪ್ಪವುತ್ಥತಿಚೀವರಂ, ಮಾಸಾತಿಕ್ಕನ್ತಞ್ಚ "ರತ್ತಿವಿಪ್ಪವುತ್ಥ"ನ್ತಿ ಚ "ಛಾರತ್ತವಿಪ್ಪವುತ್ಥ"ನ್ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ, ತಥಾ ಇದಮ್ಪಿ "ದಸಾಹಾತಿಕ್ಕನ್ತ"ಮಿಚ್ಚೇವ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಏಕೇ, ತಸ್ಮಾ ಸಿದ್ಧಮಿದಂ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಿಚೀವರಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ ಅಕಾಮಾ"ತಿ, ತಥಾ ಅಕಾಮಾ ನ ವಿಕಪ್ಪೇತುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಚ್ಛಾಯ ಹಿ ಸತಿ "ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ ವಿಪ್ಪವಾಸಸುಖತ್ಥಂ ವಿಕಪ್ಪನಾಯ ಓಕಾಸೋ ದಿನ್ನೋ ಹೋತಿ, ದಸಾಹಾತಿಕ್ಕಮೇ ಚ ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ವಚನತೋ ವಿಕಪ್ಪೇತುಂ ಅನುಜಾನಾಮೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಥಾ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾ ಅಕಾಮಾ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ ದಸಾಹಾತಿಕ್ಕಮೇ ಆಪತ್ತಿಸಮ್ಭವತೋ। ಕಿತ್ತಕಂ ಕಾಲನ್ತಿ ಚೇ? ವಸ್ಸಾನಂ ಚಾತುಮಾಸಂ, ಇಚ್ಛಾಯ ಪನ ಸತಿ ಉದ್ಧಂಯೇವ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಂ। "ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಿಕಪ್ಪನಾಯ ಅಪ್ಪಟಿಸಿದ್ಧಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। "ಅತ್ಥಾಪತ್ತಿ ಹೇಮನ್ತೇ ಆಪಜ್ಜತಿ, ನೋ ಗಿಮ್ಹೇ, ನೋ ವಸ್ಸೇ"ತಿ (ಪರಿ॰ ೩೨೩) ಚ ವುತ್ತಂ, ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ತತೋ ಪರಂ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾ"ತಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ವಿಚಾರಣಾ - ಕದಾ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತಬ್ಬಾ, ಕದಾ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾ, ಕಿಞ್ಚೇತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ "ತತೋ ಪರ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಹೇಮನ್ತಞ್ಚ ಪತ್ತಮತ್ತೇ ಸಾ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ವಿಜಹತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ"ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಸ್ಸ ನತ್ಥಿತಾಯ, ಅಥ "ಅನ್ತೋಚಾತುಮಾಸೇ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾ"ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। "ತತೋ ಪರಂ ವಿಕಪ್ಪೇತು"ನ್ತಿ ಹಿ ವುತ್ತನ್ತಿ? ಏತ್ಥ ಏಕಚ್ಚೇ ವದನ್ತಿ "ವತ್ತಬ್ಬಮೇತ"ನ್ತಿ। ಯಥಾ ಪರಿವುತ್ಥಪರಿವಾಸೋ, ಚಿಣ್ಣಮಾನತ್ತೋ ಚ ಸನ್ತೋ ನಿಟ್ಠಿತೇಸುಪಿ ಪರಿವಾಸಮಾನತ್ತದಿವಸೇಸು, ತಥಾ ನಿಟ್ಠಿತೇಸುಪಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನದಿವಸೇಸು ಸಾಧಿಟ್ಠಾನಮೇತನ್ತಿ ಏಕೇ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾನಂ** ಇದಂ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ "ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮದಿವಸೇ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ ಪಾಟಿಪದದಿವಸೇ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾ"ತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಪರಿವಾರಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾಸಿಯಾ ಪಚ್ಛಿಮೇ ಪಾಟಿಪದದಿವಸೇ ವಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಠಪಿತಂ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಂ ನಿವಾಸೇನ್ತೋ ಹೇಮನ್ತೇ ಆಪಜ್ಜತಿ। **ಕುರುನ್ದಿಯಂ** ಪನ 'ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮದಿವಸೇ ಅಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ ಹೇಮನ್ತೇ ಆಪಜ್ಜತೀ'ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಮ್ಪಿ ಸುವುತ್ತಂ। 'ಚಾತುಮಾಸಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ, ತತೋ ಪರಂ ವಿಕಪ್ಪೇತು'ನ್ತಿ ಹಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ (ಪರಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೨೩)। ತತ್ಥ ಕುರುನ್ದಿನಯೋ ಪಚ್ಛಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಾರತೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ , ನ ಪುರಿಮೋ। ನಿವಾಸೇನ್ತೋ ಹಿ ಗಿಮ್ಹೇಪಿ ಓರೇನದ್ಧಮಾಸಂ ಆಪಜ್ಜತಿ ಏವ। ಇಧ ಚ "ಅತ್ಥಾಪತ್ತಿ ಹೇಮನ್ತೇ ಆಪಜ್ಜತಿ, ನೋ ಗಿಮ್ಹೇತಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಕುರುನ್ದಿವಚನಸ್ಸಾಯಮತ್ಥೋ ದಿಸ್ಸತಿ।

"ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮದಿವಸೇ ಅಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ದಿವಸೇ ಅವಿಕಪ್ಪೇನ್ತೋ ಪಚ್ಛಿಮಪಾಟಿಪದದಿವಸೇ ಅಪಚ್ಚುದ್ಧಾರಪಚ್ಚಯಾ ದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ನ, ಅವಿಕಪ್ಪನಪಚ್ಚಯಾ ದಸಾಹಪರಿಹಾರಸಮ್ಭವತೋ"ತಿ ಕಾರಣಮೇಕೇ ವದನ್ತಿ। ಏವಂ ಸತಿ ಹೇಮನ್ತೇ ಪತ್ತಮತ್ತೇ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ವಿಜಹತೀತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಞ್ಚ ಅಯುತ್ತಂ। ಅಧಿಟ್ಠಾನಞ್ಹಿ "ಅಞ್ಞಸ್ಸ ದಾನೇನ...ಪೇ॰... ಛಿದ್ದಭಾವೇನಾತಿ ಇಮೇಹಿ ನವಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ವಿಜಹತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೬೯) ವುತ್ತಂ, ನ "ಅಧಿಟ್ಠಾನಖೇತ್ತಾತಿಕ್ಕಮೇನ ವಾ"ತಿ। ಅಸಾಧಾರಣತ್ತಾ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ನ, "ಛಿದ್ದಭಾವೇನಾ"ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ, ಛಿದ್ದಭಾವೇನ ಪನ ತಿಚೀವರಸ್ಸೇವ **ಸಬ್ಬಟ್ಠಕಥಾಸು** ಅಧಿಟ್ಠಾನವಿಜಹನಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ। ತಸ್ಮಾ ಹೇಮನ್ತಸ್ಸ ಪಠಮದಿವಸೇ ಅಪಚ್ಚುದ್ಧಾರಪಚ್ಚಯಾ ದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ನ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ ಅವಿಕಪ್ಪನಪಚ್ಚಯಾ। "ವಿಕಪ್ಪೇತು"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ತತೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ನ ವಿಜಹತೀತಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ನ ಹಿ ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾಸಿಯಾ ಪಚ್ಛಿಮೇ ಪಾಟಿಪದದಿವಸೇ ಅವಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಹೇಮನ್ತೇ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ಯಸ್ಮಾ ತಂ

ಅಪಚ್ಚುದ್ಧಾರಪಚ್ಚಯಾ ದುಕ್ಕಟಂ ಹೇಮನ್ತಸ್ಸ ಪಠಮಅರುಣಕ್ಖಣೇ ಏವ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮದಿವಸೇ ಅಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪಚ್ಚುದ್ಧಟಂ ಪನ ಹೇಮನ್ತೇ ದಸಾಹಪರಿಹಾರಂ ಲಭತಿ। "ದಸಾಹೇ ಅಪ್ಪಹೋನ್ತೇ ಚೀವರಕಾಲಂ ನಾತಿಕ್ಕಾಮೇತಬ್ಬಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೬೫೦) ಹಿ ವುತ್ತಂ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಸಮಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಚೇ, ನಾಸಮಯೇ। ತಥಾ ಚ ಸಾಧಿತಂ ಅಪಚ್ಚುದ್ಧಟಂ ನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತಿ, ನೋ ಚ ತಂ ಪರಿದಹಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮದಿವಸೇ ಏವ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಣಞ್ಚ ವಿಕಪ್ಪನಞ್ಚ ಕತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ, ಏತ್ಥ ಚ ಯಥಾ ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ದಸಮೇ ದಿವಸೇ ವಿಕಪ್ಪೇನ್ತೇನ ದಸಾಹಪರಮಂ ಧಾರಿತಂ ಹೋತಿ, ಅನ್ತೋದಸಾಹೇ ಚ ವಿಕಪ್ಪಿತಂ ಹೋತಿ, ತಥಾ ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾಯ ವಿಕಪ್ಪೇನ್ತೇನ ವಸ್ಸಾನಂ ಚಾತುಮಾಸಂ ಅಧಿಟ್ಠಿತಞ್ಚ ಹೋತಿ, ತತೋ ಪರಂ ಅನಾಪತ್ತಿಖೇತ್ತೇ ಏವ ವಿಕಪ್ಪನಾ ಚ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏತ್ತಾವತಾ ಅತ್ಥಿ ವಿಕಪ್ಪನಾಖೇತ್ತೇ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ, ಅಧಿಟ್ಠಾನಖೇತ್ತೇ ಚ ವಿಕಪ್ಪನಾತಿ ದೀಪಿತಂ ಹೋತಿ। ಅಞ್ಞಥಾ "ಅತ್ಥಾಪತ್ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಅನಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಅತ್ಥಾಪತ್ತಿ ವಿಕಪ್ಪನಾಯ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಅವಿಕಪ್ಪನಾಯ ಆಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ದುಕೇಸು ದ್ವೇ ದುಕಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಾನಿ ಸಿಯುಂ। ತತ್ಥ ಪಠಮದುಕೇ ಪಠಮಪದಂ ಸಮ್ಭವತಿ। ವಿಕಪ್ಪನಖೇತ್ತೇ ಹಿ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾದೀನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನೇನ ವಿನಯಾತಿಸಾರದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಏತೇನೇವ ದುತಿಯದುಕ್ಕಟಸ್ಸ ದುತಿಯಪದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅನಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ನತ್ಥಿ। ಅನ್ತೋದಸಾಹೇ ಅನಾಪಜ್ಜನತೋ, ವಿಕಪ್ಪನಾದಿಸಮ್ಭವತೋ ಚ ವಿಕಪ್ಪನಾಯ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ನತ್ಥಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಿಕಪ್ಪನಾಯ ಅಪ್ಪಟಿಸಿದ್ಧತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ತಾನಿ ದುಕಾನಿ "ನ ಲಬ್ಭನ್ತೀ"ತಿ ನ ವುತ್ತಾನಿ। ಏತ್ಥಾಹ - ಯಾ ಸಾ "ಅತ್ಥಾಪತ್ತಿ ಹೇಮನ್ತೇ ಆಪಜ್ಜತೀ"ತಿ (ಪರಿ॰ ೩೨೩) ವಚನಪ್ಪಮಾಣತೋ ದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತಿ ಸಾಧಿತಾ, ಸಾ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಅಪಚ್ಚುದ್ಧರನ್ತಸ್ಸ ಯುಜ್ಜತಿ, ಅಸತಿಯಾ ಚೇ, ಕಞ್ಚಿ, ಅನಾಪತ್ತಿ। ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾಯ ಪಚ್ಚುದ್ಧಟಂ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಅವಿಕಪ್ಪಯತೋ ದುಕ್ಕಟೇನ ಸಹ ಪುನದಿವಸೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ, ಅಸತಿಯಾ ಅವಿಕಪ್ಪಯತೋ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಮೇವ ಇಧ ಪಠಮಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ। ಯಂ ಪನ ವುತ್ತಂ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಕಥಿನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) "ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾ ವಸ್ಸಾನಮಾಸಾತಿಕ್ಕಮೇನಾಪಿ, ಕಣ್ಡುಪಟಿಚ್ಛಾದಿ ಆಬಾಧವೂಪಸಮೇನಾಪಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ವಿಜಹತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಾ ತತೋ ಪರಂ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾ"ತಿ, ತೇನೇತಂ ವಿರುಜ್ಝತಿ, ನ ಕೇವಲಂ ಇದಮೇವ, "ತತೋ ಪರಂ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾ"ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನಞ್ಚ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ತತೋ ಪರಂ ನಾಮ ಹಿ ಹೇಮನ್ತಂ, ತತ್ಥ ಚೇ ಪಚ್ಚುದ್ಧಾರೋ, "ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾ ವಸ್ಸಾನಮಾಸಾತಿಕ್ಕಮೇನಾಪೀ"ತಿಆದಿ ನ ಯುತ್ತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಾಭಾವೇನ ಪಚ್ಚುದ್ಧಾರಾಭಾವತೋ। ಅವಿರೋಧೋ ಚ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ, ತಸ್ಮಾ "ಪಚ್ಚುದ್ಧರಣಂ ವತ್ತಮತ್ತ"ನ್ತಿವಾದೋ ಏತ್ಥಾಪಿ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ಚೇ? ನ, **ಕುರುನ್ದಿ** ವಚನವಿರೋಧತೋ। ತತ್ಥ ಹಿ ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾಯ ಪಚ್ಚುದ್ಧಾರೋ ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ವಸ್ಸಾನದಿವಸತ್ತಾ ಸಾಧಿಟ್ಠಾನಾವಸಾ ಪಚ್ಚುದ್ಧರೀಯತೀತಿ ನ ಪಚ್ಚುದ್ಧಾರೋ ವತ್ತಮತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ "ತತೋ ಪರ"ನ್ತಿ ಯಾವ ಪುಣ್ಣಮಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ ಸಿಯಾ। ಯಥಾ ಚಾಯಂ ವಿಕಪ್ಪೋ, ತಥಾ "ವಸ್ಸಾನಮಾಸಾತಿಕ್ಕಮೇನಾಪಿ ಆಬಾಧವೂಪಸಮೇನಾಪೀ"ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ಅವಸ್ಸಂ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತಬ್ಬತಾಯ ವುತ್ತಂ ಸಿಯಾ। ಏವಞ್ಚ ಸತಿ ಇಧ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯ** ತದವಚನೇನ ಸಮೇತಿ। ಅಞ್ಞಥಾ ಇಧಪಿ ತಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾತಿ ಯಥಾವುತ್ತೋವ ವಿಧಿ ಏತ್ಥ ಸಮ್ಭವತಿ, ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಮ್ಭವತಿ, ದುವಿಞ್ಞಾಪಯಸ್ಸ ಪನ ಲೋಕಸ್ಸ ಸುವಿಞ್ಞಾಪನತ್ಥಂ ವುತ್ತಾ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸಾ ವಸ್ಸಾನಾತಿಕ್ಕಮೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ವಿಜಹತಿ, ಹೇಮನ್ತಪಠಮಾರುಣೇ ಚ ಅಪಚ್ಚುದ್ಧಾರಪಚ್ಚಯಾ ದುಕ್ಕಟಾ ಸಾಧಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾಯಮೇವ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾ, ಅವಿಕಪ್ಪಿತಾಯ "ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಾಪಜ್ಜನಮೇವಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಏತ್ತಾವತಾಪಿ ಸನ್ತೋಸಂ ಅಕತ್ವಾ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬೋ। ಹೋತಿ ಚೇತ್ಥ -

"ಏವಂ ಅಭಾವಂ ವಿನಯಸ್ಸ ಪಾಳಿ,
ಭಿನ್ನಂ ಅಭಿನ್ನಞ್ಚ ತದತ್ಥಯುತ್ತಿಂ।
ವಿಞ್ಞಾತುಕಾಮೇನ ತದತ್ಥವಿಞ್ಞೂ,
ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬಾ ವಿನಯೇ ವಿಞ್ಞಾಯಾ"ತಿ॥

"ತುಯ್ಹಂ ಗಣ್ಹಾಹೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ವಿನಾಪಿ "ಮಯ್ಹಂ ಗಣ್ಹಾಮೀ"ತಿ ವಚನೇನ ಸುದಿನ್ನಂ ಹೋತಿ। ಇತರೋ ಚೇ ಅಧಿವಾಸೇತಿ, ತೇನಾಪಿ ಸುಗ್ಗಹಿತಂ ಹೋತಿ, ನೋ ಚೇ ಅಧಿವಾಸೇತಿ, ದೇನ್ತೇನ ಸುದಿನ್ನಂ। ತಂ ಪನ ವತ್ಥು ನ ಕಸ್ಸಚಿ ಹೋತಿ। ತಥಾ "ಮಯ್ಹಂ

ಗಣ್ಹಾಮೀ"ತಿ ವದತಿ, ಸಾಮಿಕೋ ಚೇ ಅಧಿವಾಸೇತಿ, ವಿನಾಪಿ "ಗಣ್ಹಾಹೀ"ತಿ ವಚನೇನ ಸುಗ್ಗಹಿತಂ। ನೋ ಚೇ ಅಧಿವಾಸೇತಿ, ಸಾಮಿಕಸ್ಸೇವ ತಂ, **ನ ಹಿ ತಸ್ಸೇತಂ ವಿನಯಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವಿನಯಕಮ್ಮಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಚೇ ಗಣ್ಹಾತಿ, ನ ವಟ್ಟತಿ। ನ ಕೇವಲಂ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ಗಹಿತಂ , ಪುನ ತಸ್ಸಪಿ ದೇತಿ, ವಟ್ಟತೀತಿ ಚ। ತಥಾ ಅನಪೇಕ್ಖೋ ಹುತ್ವಾ ಪರಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಪುನ ತೇನ ದಿನ್ನಂ ವಾ ತಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಾಸನ್ತೋ ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ವಟ್ಟತಿ। ತತ್ಥಾಪಿ ವಿನಯಕಮ್ಮವಸೇನ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಏಕೇ। ತೇ ಏವ "ಮಹನ್ತಂ ವಾ ಖುದ್ದಕಂ ಕರೋತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ "ತಿಚೀವರೇ ದೀಘತೋ ವಿದತ್ಥಿ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಕರೋತಿ, ಏವಂ ಸೇಸೇಸುಪೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಏವರೂಪೇಸು ಠಾನೇಸು ಪೋರಾಣಾಚರಿಯಾನಂ ಕಥಾಮಗ್ಗಂ ಸುಟ್ಠು ಆಚರಿಯಕುಲಸೇವನಾಯ ಸಞ್ಜಾನಿತ್ವಾ ತೇನ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಹುತ್ವಾ ಸೋತೂನಞ್ಚ ಚಿತ್ತಂ ಅವಿಮೋಹೇತ್ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬಂ। ಏಸಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಯಾಚನಾ।

ಪಠಮಕಥಿನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಉದೋಸಿತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೭೧. ಸನ್ತರುತ್ತರೇನ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕಮನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸನ್ತರುತ್ತರೇನ ಗಾಮೋ ಪವಿಸಿತಬ್ಬೋ, ಯೋ ಪವಿಸೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೬೧) ಪಠಮಂ ವುತ್ತಂ। ಪಚ್ಛಾ ಪನ "ಪಞ್ಚಿಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಘಾಟಿಯಾ ನಿಕ್ಖೇಪಾಯ, ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಸ್ಸ, ಅನ್ತರವಾಸಕಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪಾಯ ಗಿಲಾನೋ ವಾ ಹೋತಿ, ವಸ್ಸಿಕಸಙ್ಕೇತಂ ವಾ, ನದೀಪಾರಂ ಗನ್ತುಂ ವಾ, ಅಗ್ಗಳಗುತ್ತಿವಿಹಾರೋ ವಾ, ಅತ್ಥತಕಥಿನಂ ವಾ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ, **ಅಟ್ಠಕಥಾಯ**ಮ್ಪಿಸ್ಸ "ಪಞ್ಚಸು ಪೇತೇಸು ಅಗ್ಗಳಗುತ್ತಿ ಏವ ಪಮಾಣಂ। ಗುತ್ತೇ ಏವ ಹಿ ವಿಹಾರೇ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಬಹಿ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ನಾಗುತ್ತೇ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಪಞ್ಞತ್ತೇಪಿ ಕಥಿನೇ "ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಗ್ಗಳಗುತ್ತಿವಿಹಾರೇ ಠಪೇಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಸಭಾಗಾನಂ ಹತ್ಥೇ ಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಸನ್ತರುತ್ತರೇನ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸೇ ಲದ್ಧಕಪ್ಪಿಯಾ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕಾಮಿಂಸೂತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೪೭೩. **ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸಮ್ಮುತಿ**ನ್ತಿ ಅವಿಪ್ಪವಾಸತ್ಥಂ, ವಿಪ್ಪವಾಸಪಚ್ಚಯಾ ಯಾ ಆಪತ್ತಿ, ತದಭಾವತ್ಥಂ ವಾ ಸಮ್ಮುತಿಂ ದಾತುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವಟ್ಟತಿ। ಕಿತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ವಟ್ಟತೀತಿ? ಮಾಸಂ ವಾ ಅತಿರೇಕಂ ವಾ ಯಾವ ಗಮನೇ ಸಉಸ್ಸಾಹೋ, ತಾವ ವಟ್ಟತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಧುರನಿಕ್ಖೇಪಂ ಕರೋನ್ತೇನ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ। **ಪುನ ಸಮ್ಮುತಿದಾನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥೀ**ತಿ ಸಚೇ ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ವಸ್ಸಾನಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಅಞ್ಞೋ ರೋಗೋ ಹೋತಿ, ವಟ್ಟತಿ, ಉಪಸಮ್ಪದಕಮ್ಮಂ ವಿಯ ಯಾವಜೀವಂ ಏಕಾಸಮ್ಮುತಿ ವಟ್ಟತೀತಿ ಚ।

"ಕತಂ ವಾ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಕಸ್ಮಾ? ಕರಣಪಲಿಬೋಧೇ ಉಪಚ್ಛಿನ್ನೇಪಿ ಅನಧಿಟ್ಠಿತಚೀವರತೋ ವಿಪ್ಪವಾಸಪಚ್ಚಯಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅಸಮ್ಭವತೋ, ತಸ್ಮಾ "ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಚೀವರಂ ಅಧಿಟ್ಠಿತಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ತದಾಯತ್ತತ್ತಾ । ಅಧಿಟ್ಠಾನಞ್ಹಿ ಕರಣಪಲಿಬೋಧಸ್ಸ ನಿಟ್ಠಾಪನಾಯತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ "ಕತಂ ವಾತಿಆದಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಕತ**ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಮೇವ।

೪೭೭-೮. **ಅವಿಪ್ಪವಾಸಲಕ್ಖಣವವತ್ಥಾಪನತ್ಥ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ "ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ವತ್ಥಬ್ಬ"ನ್ತಿಆದಿವಚನತೋ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಲಕ್ಖಣಂ ವವತ್ಥಾಪಿತಂ, ತಬ್ಬಿಪರೀತನಯೇನ ವಿಪ್ಪವಾಸಲಕ್ಖಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಗಾಮೋ ಏಕೂಪಚಾರೋ**ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ಪನ ಠಪೇತ್ವಾ ಸತ್ಥಂ, ರುಕ್ಖಮೂಲಂ, ಅಜ್ಝೋಕಾಸಞ್ಚ ಸೇಸೇಸು ಪರಿಕ್ಖೇಪಾಪರಿಕ್ಖೇಪವಸೇನ ಏಕೂಪಚಾರನಾನೂಪಚಾರತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸತ್ಥಂ ದುವಿಧಂ ನಿವಿಟ್ಠಂ, ಅನಿವಿಟ್ಠಞ್ಚ, ತೇಸು ಅನಿವಿಟ್ಠಂ ಏಕಕುಲಸ್ಸ ವಾ ನಾನಾಕುಲಸ್ಸ ವಾ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ, ನಿವಿಟ್ಠಂ ಸಿಯಾ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ಸಿಯಾ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಪರಿಕ್ಖೇಪಾದಿವಸೇನ ಅದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅಬ್ಭನ್ತರವಸೇನ ವುತ್ತೋ। ತಥಾ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ। ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಛಾಯಾವಸೇನ। ಅಞ್ಞಥಾ "ಸತ್ಥೋ ಏಕೂಪಚಾರೋ ನಾನೂಪಚಾರೋ"ತಿಆದಿ ಉದ್ದೇಸವಿರೋಧೋ ಸಿಯಾ **ವಿಭಙ್ಗೇ** ಅದಸ್ಸಿತತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಸತ್ಥಸ್ಸ ಪುರತೋ ಚ ಪಚ್ಛತೋ ಚ ಸತ್ತಬ್ಭನ್ತರಾ, ಪಸ್ಸತೋ ಚ ಏಕಬ್ಭನ್ತರನ್ತಿ ಅಯಮೇಕೂಪಚಾರೋ, ತತೋ ಪರಂ ನಾನೂಪಚಾರೋ। ತಥಾ

ರುಕ್ಖಮೂಲಸ್ಸ ಯತ್ಥ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ಕಾಲೇ ಛಾಯಾ ಫರತಿ, ಅಯಂ ಏಕೂಪಚಾರೋ। ಇತರೋ ನಾನೂಪಚಾರೋ। ಕಸ್ಮಾ? ತತ್ಥ ಹಿ ಪರಿಕ್ಖೇಪೋ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ। ಛಾಯಾವ ಪಮಾಣಂ। ಅಜ್ಝೋಕಾಸಸ್ಸ **ಪಾಳಿಯಂ** ವುತ್ತೋವ। "ಸತ್ಥಾದೀನಂ ಏಕಕುಲಸನ್ತಕವಸೇನ ಏಕೂಪಚಾರತಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ನಿವೇಸನೇ, ಉದೋಸಿತೇ ಚ ವುತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದೋವ ಅಟ್ಟಾದೀಸೂತಿ ಕತ್ವಾ ಸಂಖಿತ್ತಂ। ತತೋ ಪರಂ ಖೇತ್ತಧಞ್ಞಕರಣಆರಾಮವಿಹಾರೇಸು ಪನ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಾಪರಿಕ್ಖಿತ್ತ-ಪದಂ ಪುನ ಉದ್ಧಟಂ ಸತ್ಥವಿಭಙ್ಗೇನ ಅಧಿಕಾರಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ। "ನಾನಾಗಬ್ಭಾ"ತಿಆದಿವಚನಂ ಪನ ಅಸಮ್ಭವತೋ ಖೇತ್ತಧಞ್ಞಕರಣಆರಾಮೇಸು ನ ಉದ್ಧಟಂ। ವಿಹಾರೇ ಸಮ್ಭವನ್ತಮ್ಪಿ ತತ್ಥ ಪಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ ನ ಉದ್ಧಟಂ। **ಕುಲಂ** ವುಚ್ಚತಿ ಸಾಮಿಕೋ, ತಸ್ಮಾ "ಏಕಕುಲಸ್ಸ ನಾನಾಕುಲಸ್ಸಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಗಾಮಾದೀನಂ ಛುದ್ದಸನ್ನಂ ಚೀವರನಿಕ್ಖೇಪಟ್ಠಾನಾನಂ ಸಾಧಾರಣಾಸಾಧಾರಣಭಾವಂ ದೀಪೇತಿ। ಅಜ್ಝೋಕಾಸಸ್ಸ ಪನ ಅಸಮ್ಭವತೋ ನ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಏಕಕುಲಸ್ಸ, ನಾನಾಕುಲಸ್ಸ ಚ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇಸು ಗಾಮಾದೀಸು ಪರಿಹಾರವಿಸೇಸೋ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನತ್ಥಿ, ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇಸು ಪನ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಏಕನಾನಾಕುಲಗ್ಗಹಣಂ, ಏಕನಾನೂಪಚಾರಗ್ಗಹಣಞ್ಚ ಸಾತ್ಥಕನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥಪಿ ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ - ಸತ್ಥೇ, ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಚ ಕುಲಭೇದತೋವ ಭೇದೋ, ನೋಪಚಾರಭೇದತೋ। ಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ಉಪಚಾರಭೇದತೋ ಚ, ಸೋ ಪನ **ಪಾಳಿಯಂ** ನ ದಸ್ಸಿತೋತಿ। "ತಂ ಪಮಾಣಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾತಿ ವಚನತೋ ಆಕಾಸೇಪಿ ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯರತನಪ್ಪಮಾಣೇ ದೋಸೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

೪೭೯. "ಸಭಾ"ತಿ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಂ। "ಸಭಾಯ"ನ್ತಿ ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗಂ, ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಲಿಙ್ಗಬ್ಯತ್ತನಯೇನಾ"**ತಿ। ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಕಿರ "ಸಭಾಯ"ನ್ತಿ ಪಚ್ಚತ್ತವಸೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ, ತಸ್ಸ ಅನುಪಯೋಗತ್ತಾ "ದ್ವಾರಮೂಲ"ನ್ತಿಪಿ। ಅತ್ತನೋ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ ವೀಥಿಹತ್ಥಪಾಸೋ ನ ರಕ್ಖತಿ, ಯಸ್ಮಿಂ ಘರೇ ಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಘರೇ ವತ್ಥಬ್ಬಂ। "ಸಭಾಯೇ ವಾ ವತ್ಥಬ್ಬಂ ದ್ವಾರಮೂಲೇ ವಾ, ಹತ್ಥಪಾಸಾ ವಾ ನ ವಿಜಹಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। "ಹತ್ಥಪಾಸೇಯೇವ ಅರುಣಂ ಉಟ್ಠಪೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ನಿಯಮಿತತ್ತಾ ಜಾನಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾತಿ ಚೇ? ಅನ್ತೋಘರೇ ನ ಸಕ್ಕಾ, ತಥಾ ತಥಾ ವುತ್ತತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ "ಯುತ್ತಿ ಪಮಾಣ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಯಮತ್ಥೋ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯ**ಮ್ಪಿ ಪಕಾಸಿತೋ, ಪುನಪಿ ಖುದ್ದಕಗಾಮೇ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣಗಾಮದ್ವಾರವಸೇನ। ಸಚೇ ತಸ್ಸ ದ್ವಾರದ್ವಯಂ ಹೋತಿ, ಮಜ್ಝೇ ಚ ಘರಸಭಾಯಂ, ಯತ್ಥಿಚ್ಛತಿ, ತತ್ಥ ವಸಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ।

೪೮೦-೧. ಯಾನಿ ನಿವೇಸನಾದೀನಿ ಗಾಮಸಙ್ಖ್ಯಂ ನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಾನಿ ನಿವೇಸನಾದೀನೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾನಿ। ಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ಅಪರಿಸಙ್ಕಿತಮ್ಪಿ ಚೀವರಂ ಅತಿರೇಕಸತ್ತಬ್ಭನ್ತರೇ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತಿ, ಏತ್ಥ ಅನ್ತೋಸೀಮತಾ ನ ರಕ್ಖತಿ, ಸತ್ಥೇ ಪನ ರಕ್ಖತಿ। "ನದೀಪರಿಹಾರೋ ಚ ಲಬ್ಭತೀ"ತಿ ವಚನತೋ ಉದಕುಕ್ಖೇಪಸೀಮಾಯಂ ಪರಿಹಾರೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಸಾಮನ್ತವಿಹಾರೋ ಚೇ ಏಕಸೀಮೋ, ಚೀವರಂ ನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ।

ಇದಾನಿ -

> "ಛಿನ್ನಂ ಧುತಙ್ಗಂ ಸಾಸಙ್ಕ-ಸಮ್ಮತೋ ಸನ್ತರುತ್ತರಂ।
> ಅಚೀವರಸ್ಸಾನಾಪತ್ತಿ, ಪಚ್ಚುದ್ಧಾರಾದಿಸಿದ್ಧಿತೋ"ತಿ॥ -

ಇದಂ ಪಕಿಣ್ಣಕಂ, ತತ್ಥಾಯಂ ಚೋದನಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ - ಕೇಚಿ "ದಿಗುಣಂ ಸಙ್ಘಾಟಿ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೪೮) ವಚನತೋ "ಏಕಚ್ಚಿಕಾ ಸಙ್ಘಾಟಿಪಿ ನಾಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾ। ಸಚೇ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ ನ ರುಹತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪದಾಪೇಕ್ಖಾನಮ್ಪಿ ದಿಗುಣಮೇವ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ದತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಿ, ತೇ ಇಮಿನಾ ಸುತ್ತಲೇಸೇನ ಸಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬಾ। ಭಗವತಾ ಹಿ "ಛಿನ್ನಕಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಂ ಛಿನ್ನಕಂ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಂ ಛಿನ್ನಕಂ ಅನ್ತರವಾಸಕ"ನ್ತಿ ಪಠಮಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ। ತತೋ "ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಿಚೀವರೇ ಕರಿಯಮಾನೇ ಸಬ್ಬಂ ಛಿನ್ನಕಂ ನಪ್ಪಹೋತಿ। ದ್ವೇ ಛಿನ್ನಕಾನಿ ಏಕಂ ಅಚ್ಛಿನ್ನಕಂ ನಪ್ಪಹೋತಿ। ದ್ವೇ ಅಚ್ಛಿನ್ನಕಾನಿ ಏಕಂ ಛಿನ್ನಕಂ ನಪ್ಪಹೋತೀ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನ್ವಾಧಿಕಮ್ಪಿ ಆರೋಪೇತು"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೬೦) ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ತಸ್ಮಾ

ಏಕಚ್ಚಿಕಾಪಿ ಸಙ್ಘಾಟಿ ವಟ್ಟತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಯಾ ಛಿಜ್ಜಮಾನಾ ನಪ್ಪಹೋತಿ, ತಸ್ಸಾ ಕುತೋ ದಿಗುಣತಾತಿ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಮ್ಪಿಸ್ಸ** ವುತ್ತಂ "ಅನ್ವಾಧಿಕಮ್ಪಿ ಆರೋಪೇತುನ್ತಿ ಆಗನ್ತುಕಪತ್ತಮ್ಪಿ ದಾತುಂ। ಇದಂ ಪನ ಅಪ್ಪಹೋನಕೇ ಆರೋಪೇತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಪಹೋತಿ, ಆಗನ್ತುಕಪತ್ತಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಛಿನ್ದಿತಬ್ಬಮೇವಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೪೦)। ಕಥಿನಂ ಪನ ಛಿನ್ನಕಮೇವ ವಟ್ಟತಿ ಆವೇಣಿಕಲಕ್ಖಣತ್ತಾ , "ಛಿನ್ನಕಂ ದಿಗುಣಂ ನಪ್ಪಹೋತೀ"ತಿ ವಚನಾಭಾವತೋ ಚಾತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಮೇತ್ಥ ಗನ್ತಬ್ಬಂ।

ಧುತಙ್ಗನ್ತಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಾನಂ ತೇಚೀವರಿಕಧುತಙ್ಗಾಭಾವತೋ ತಿಚೀವರೇನೇವ ತೇಚೀವರಿಕೋತಿ। ತೇಸಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಾಭಾವತೋ "ಅಧಿಟ್ಠಿತೇನೇವಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಹೋತೂತಿ ಚೇ? ನ, ಧುತಙ್ಗಭೇದೇನ ವಿರೋಧಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ಚತುತ್ಥಚೀವರಸಾದಿಯನೇನ ಹಿ ಧುತಙ್ಗಭೇದೋ, ನ ತಿಚೀವರವಿಪ್ಪವಾಸೇನ, ನಾಪಿ ಅತಿರೇಕಚೀವರಸಾದಿಯನೇನ, ನಾಪಿ ಅತಿರೇಕಚೀವರಧಾರಣೇನ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂನಂಯೇವ ಭಗವತಾ ಅಧಿಟ್ಠಾನವಸೇನ ನವ ಚೀವರಾನಿ ಅನುಞ್ಞಾತಾನಿ, ಜಾತಿವಸೇನ ಚ ವುತ್ತಾನಿ, ನ ಏವಂ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಾನಂ। ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಚೀವರನಿಯಮಾಭಾವಾ ನ ತಂ ಧುತಙ್ಗಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ ಗಹಟ್ಠಾನಂ ವಿಯ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಸಮಾದಾನವಿಧಾನೇ ಅವಚನತೋ ಚ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಮೇತ್ಥ ಗನ್ತಬ್ಬಂ।

ಸಾಸಙ್ಕಸಮ್ಮತೋತಿ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಂ ಸಾಸಙ್ಕಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವಿಸುಂ ಅಙ್ಗಾನಿ ನ ವುತ್ತಾನಿ, "ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಚೀವರವಗ್ಗಸ್ಸ ದುತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಸಾಸಙ್ಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತಂ, ನ ಚ ಪನೇತಂ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ರತ್ತಿವಿಪ್ಪವಾಸೋ ಚತುತ್ಥಂ ಅಙ್ಗಂ, ಇಧ ಛಾರತ್ತವಿಪ್ಪವಾಸೋ, ಅಯಮೇತ್ಥ ವಿಸೇಸೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಙ್ಗಸಾಮಞ್ಞತೋ, ಸಮ್ಮುತಿಸಾಮಞ್ಞತೋ ಚ ಸಾಸಙ್ಕಸಿಕ್ಖಾಪದಮೇವ ವದನ್ತಿ। ಇದಂ ನಿಪ್ಪದೇಸಂ, ತಂ ಸಪ್ಪದೇಸಂ ಮಾಸಪರಮತ್ತಾ। ತತ್ಥ ಬಹಿಗಾಮೇಪಿ ಗಾಮಸೀಮಂ ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವಸಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಇಧ ನ ತಥಾ, ಇಧ ಅನನ್ತರೇ ಅನನ್ತರೇ ಅರುಣುಗ್ಗಮನೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ, ತತ್ಥ ಸತ್ತಮೇತಿ ಅಯಂ ಇಮೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ವಿಸೇಸೋ। ಅಙ್ಗಾನಿ ಪನ ಚೀವರನಿಕ್ಖೇಪಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿತೋ ವಿಪರಿಯಾಯೇನ, ಇಧ ವುತ್ತನಯೇನ ಚ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ ನ ವುತ್ತಾನಿ। ತಾನಿ ಕಾಮಂ ನ ವುತ್ತಾನಿ, ತಥಾಪಿ ಚತುತ್ಥಮಙ್ಗಂ ವಿಸೇಸಿತಬ್ಬಂ, ನ ಪನ ವಿಸೇಸಿತಂ। ಕಿಂಕಾರಣಾ? ಇಧ ವುತ್ತನಿಸ್ಸಜ್ಜನಕ್ಕಮೇನ ನಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಆಪತ್ತಿದೇಸನತೋ, ತತ್ಥಾಪನ್ನಾಪತ್ತಿವಿಮೋಕ್ಖದೀಪನತ್ಥಂ। ಸಂವಚ್ಛರವಿಪ್ಪವುತ್ಥಮ್ಪಿ ರತ್ತಿವಿಪ್ಪವುತ್ಥಮೇವ, ಪಗೇವ ಛಾರತ್ತಂ ವಿಪ್ಪವುತ್ಥಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ತತ್ಥ ಯಥಾವುತ್ತಅಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸತಿ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ। ಹೇಮನ್ತೇ ವಾ ಗಿಮ್ಹೇ ವಾ ನಿಸ್ಸಜ್ಜತಿ ಚೇ? ಇಧ ವುತ್ತನಯೇನಾಪಿ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಞಾಪನತ್ಥಂ ಚತುತ್ಥಂ ಅಙ್ಗಂ ನ ವಿಸೇಸಿತನ್ತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ। ಮಾಸಾತಿಕ್ಕನ್ತಮ್ಪಿ ಚೀವರಂ "ದಸಾಹಾತಿಕ್ಕನ್ತ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ನಿಸ್ಸಟ್ಠಮೇವ। ದ್ವಯೇನ ಊನಮಾಸಂ ಹುತ್ವಾ "ದಸಾಹಾತಿಕ್ಕನ್ತ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಮಾಸಾತಿಕ್ಕನ್ತನ್ತಿ ಏಕೇ। ತಥಾಪಿ ಸಚೇ ಪಚ್ಚಾಸಾಚೀವರಂ ಹೋತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ "ದಸಾಹಾತಿಕ್ಕನ್ತ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ, ಮೂಲಚೀವರಂ ಪನ "ಮಾಸಾತಿಕ್ಕನ್ತ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ।

"ಸನ್ತರುತ್ತರ"ನ್ತಿ ವಾ "ಸಙ್ಘಾಟಿ"ನ್ತಿ ವಾ "ಚೀವರ"ನ್ತಿ ವಾ ಕಿಂ ತಿಚೀವರಂ, ಉದಾಹು ಅಞ್ಞಮ್ಪೀತಿ । ಕಿಞ್ಚೇತ್ಥ - ಯದಿ ತಿಚೀವರಮೇವ ಪಟಿಸಿದ್ಧಂ, ಪರಿಯಾಪನ್ನವಸೇನ ಅಚ್ಛಿನ್ನಚೀವರಚ್ಛಿನ್ನನಧೋವಾಪನವಿಞ್ಞತ್ತಿಆದಿವಿರೋಧೋ। ಅಥ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ, "ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿ"ನ್ತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ವಿರೋಧೋತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ನ ನಿಯಮತೋ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಗಹೇತಬ್ಬತೋ। ತಥಾ ಹಿ "ಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಸನ್ತರುತ್ತರೇನ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕಮನ್ತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೭೧) ಏವಮಾದೀಸು ತಿಚೀವರಮೇವ। "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸನ್ತರುತ್ತರೇನ ಗಾಮೋ ಪವಿಸಿತಬ್ಬೋ, ಸನ್ತರುತ್ತರಪರಮಂ ತತೋ ಚೀವರಂ ಸಾಧಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಏವಮಾದೀಸು ಯಂಕಿಞ್ಚಿ, ತಥಾ ಸಗುಣಂ ಕತ್ವಾ ಸಙ್ಘಾಟಿಯೋ ದಾತಬ್ಬಾ, ನಿವಾಸನಂ ದಾತಬ್ಬಂ, ಸಙ್ಘಾಟಿ ದಾತಬ್ಬಾ, ಹನ್ದ ತೇ, ಆವುಸೋ, ಸಙ್ಘಾಟಿ, ದೇಹಿ ಮೇ ಪಟನ್ತಿಆದೀಸು। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಸಬ್ಬಞ್ಹಿ ಚೀವರಂ ಸಙ್ಘಟಿತಟ್ಠೇನ 'ಸಙ್ಘಾಟೀ'ತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ। ತಥಾ "ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪೀತಿ ಏಕೇ। ಅನ್ತೋಸಮಯೇ ಹಿ ಯಾವದತ್ಥಂ ಚೀವರಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಕರಿಯಮಾನಂ ಕದಾ ನಿಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಿಚೀವರಮೇವಾತಿ ಏಕೇ। **ಅಚೀವರಸ್ಸಾನಾಪತ್ತಿ ಪಚ್ಚುದ್ಧಾರಾದಿಸಿದ್ಧಿತೋತಿ** ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಉದೋಸಿತಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ನಿಪ್ಪಯೋಜನಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ ತಿಚೀವರವಿಪ್ಪವಾಸೇ ತೇಚೀವರಸ್ಸ ಆಪತ್ತೀತಿ ಏಕೇ। ತತ್ಥೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ

ನ ಹೋತಿ ಆಪತ್ತಿ ಪಚ್ಚುದ್ಧಾರಾದಿಸಿದ್ಧಿತೋ। “ಅನಾಪತ್ತಿ ಅನ್ತೋಅರುಣೇ ಪಚ್ಚುದ್ಧರತಿ, ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತೀ”ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ಪಚ್ಚುದ್ಧರನ್ತಸ್ಸ, ಅನ್ತೋಅರುಣೇ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಸ್ಸ ಚ ಯಾವ ಅಞ್ಞೋ ನಾಧಿಟ್ಠಾತಿ, ತಾವ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ ಯಥಾವುತ್ತನಯೇನ। ಅಞ್ಞಥಾ ಸತ್ತಬ್ಭನ್ತರೇನ ವಿಪ್ಪವಾಸಸ್ಸಾತಿ ವಿಪ್ಪವಾಸತೋ ಯಥಾರುತಂಯೇವ ಸತಿ ವಿಪ್ಪವಾಸೇ ವಿಪ್ಪವಾಸತೋ ಅವಿಪ್ಪವಾಸೇ ಸತಿ ಅವಿಪ್ಪವಾಸತೋತಿ।

ಉದೋಸಿತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ತತಿಯಕಥಿನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೯೭. **ನಪ್ಪಹೋತೀತಿ** ಲಾಮಕಪರಿಚ್ಛೇದಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತೇನೇವ ತಿಚೀವರಸ್ಸ ಮುಟ್ಠಿಪಞ್ಚಕಾದಿಲಾಮಕಪರಿಚ್ಛೇದೋವ ತಾವ ವುತ್ತೋ। ಚೀವರೇ ಪಚ್ಚಾಸಾ **ಚೀವರಪಚ್ಚಾಸಾ**। ತೇನೇತಂ ದೀಪೇತಿ - ತಂ ಚೀವರಂ ಪಚ್ಛಾ ಲಬ್ಭತು ವಾ ಮಾ ವಾ, ಯಾವ ಸಾ ಪಚ್ಚಾಸಾ ಛಿಜ್ಜತಿ, ತಾವ ಇದಂ ಮೂಲಚೀವರಂ ಠಪೇತುಂ ಅನುಜಾನಾಮೀತಿ। “ಚೀವರಪಚ್ಚಾಸಾ”ತಿ ಮರಿಯಾದತ್ಥೇ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನಂ, ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ವಾ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ ಕತಂ।

೪೯೯-೫೦೦. **ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿಂ ...ಪೇ... ಚೀವರಾಸಾ ವಾ ಉಪಚ್ಛಿನ್ನಾ**ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ತೀಸು ಚೀವರೇಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಕತಂ ಹೋತಿ, ಸೇಸಾ ಅತ್ಥಿ, ರಕ್ಖತಿ। ಚೀವರಪಲಿಬೋಧಸ್ಸ ಉಪಚ್ಛೇದೇ, ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಕಥಿನೇ ಸಮಯೇ ವಾ ಹೇಮನ್ತಸ್ಸ ಸಮಯೇ ವಾ ಅಕಾಲಚೀವರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಖಿಪ್ಪಮೇವ ಕಾರೇತಬ್ಬಂ । ಸತಿ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಪಚ್ಚಾಸಾ ನ ರಕ್ಖತಿ, ಅಸತಿ ನತ್ಥಿ ಚೇ ಪಚ್ಚಾಸಾ, ನ ರಕ್ಖತಿ। “ಅನತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಏಕಾದಸಮಾಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನ”ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಅಪರಕತ್ತಿಕಾ ಅತ್ಥತೇ ವಾ ಅನತ್ಥತೇ ವಾ ಸಮಯೋವ। ಹೇಮನ್ತೋ ಸಿಯಾ ಸಮಯೋ ಅತ್ಥತೇ, ಸಿಯಾ ಅಸಮಯೋ ಅನತ್ಥತೇ। ತತೋ ಪರಂ ಏಕಂಸತೋ ಅಸಮಯೋ ವಾತಿ। **“ಆದಿಸ್ಸ ದಿನ್ನ”**ನ್ತಿ ಇದಂ ಇಧ ಅಲಬ್ಭಮಾನಮ್ಪಿ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರವಸೇನ ವುತ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ **ದುತಿಯನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೇ** (ಪಾಚಿ॰ ೭೩೮ ಆದಯೋ) ಸೇಸಂ ಅಕಾಲಚೀವರಂ ವಿಯ। ತತ್ಥ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘಸ್ಸ “ಸಮ್ಪುತ್ತಾ ಭಾಜೇನ್ತೂ”ತಿ ಏವಂ ಆದಿಸ್ಸ ದಿನ್ನಮೇವ “ಅಕಾಲಚೀವರಂ ಕಾಲಚೀವರ”ನ್ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಭಾಜೇನ್ತಿಯಾ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ। ತಥಾ ಹಿ ತತ್ಥ ಯಥಾ “ಅಕಾಲಚೀವರಂ ನಾಮ ಅನತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಏಕಾದಸಮಾಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ಅತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಸತ್ತಮಾಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನ”ನ್ತಿ ಇದಂ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದಂ। ಯದಿ ಏವಂ “ಏಕಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಇದಂ ತುಯ್ಹಂ ದಮ್ಮೀತಿ ದಿನ್ನ”ನ್ತಿ ಇದಂ ಕಿಮತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, ನ ಹಿ ತಂ ಭಾಜನೀಯನ್ತಿ ಚೇ? ಅಭಾಜನೀಯಸಾಮಞ್ಞತೋ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಆದಿಸ್ಸ ದಿನ್ನಂ ಅತ್ಥತಕಥಿನೇಹಿ ಏವ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಅಭಾಜನೀಯತ್ತಾ ಅಕಾಲಚೀವರಂ ನಾಮ ಜಾತಂ, ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲಿಕಮ್ಪಿ ಇತರೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಕಸ್ಸಚಿ ಸಿಯಾ “ಆದಿಸ್ಸ ದಿನ್ನಮ್ಪಿ ದಸಾಹಮೇವ ಪರಿಹಾರಂ ಲಭತೀ”ತಿ। ತಸ್ಸೇತಂ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಂ। **ಪಠಮಕಥಿನೇ** “ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿಂ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ”ತಿ ಇದಞ್ಚ ನಿರತ್ಥಕನ್ತಿ। ಅನುಬ್ಭತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಹಿ ಕಥಿನೇ ದಸಾಹಪರಮಮೇವ ಧಾರೇತಬ್ಬನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಅನಾದಿಸ್ಸ ದಿನ್ನಮೇವ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ ಸಿಯಾತಿ ಚೇ? ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಅನಾದಿಸ್ಸ ದಿನ್ನಮ್ಪಿ ಅನತ್ಥತಕಥಿನಾನಂ ಅಪರಕತ್ತಿಕಾಯ ದಸಾಹಮೇವ ಪರಿಹಾರಂ ಲಭತಿ “ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿಂ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಆಮನ್ತಾತಿ ಚೇ? “ಅನತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಏಕಾದಸಮಾಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನ”ನ್ತಿ ವಚನೇನ ವಿರುಜ್ಝತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾವುತ್ತನಯೇನೇವೇತ್ಥ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತಬ್ಬಂ।

ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ ವುತ್ತಂ “ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಸಬ್ಬಚೀವರಾನಂ ಯಾವದತ್ಥಚೀವರವಸೇನ ಕಥಿನಮಾಸಬ್ಭನ್ತರೇ ದಸಾಹಾತಿಕ್ಕಮೇಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ ಪರಿಹಾರಸ್ಸ ದಿನ್ನತ್ತಾ। ಯಥಾ ಕಥಿನಮಾಸಬ್ಭನ್ತರೇ ಆದಿಸ್ಸ ದಿನ್ನಮಕಾಲಚೀವರಂ ಕಾಲಚೀವರಪರಿಹಾರಮೇವ ಲಭತಿ, ತಥಾ ಇತರಮಾಸೇಪಿ ಲಭತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ‘ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿಂ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪನೇವ ಚೀವರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ’ತಿಆದಿನಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಸಿದ್ಧೇಪಿ ಅನತ್ಥತಕಥಿನಾನಂ

ಪಚ್ಛಿಮಕತ್ತಿಕಮಾಸಂ ಅನುಜಾನನ್ತೇನ ‘ಅಕಾಲಚೀವರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ’ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಞ್ಹಿ ಅವುತ್ತೇ ಅಕಾಲಚೀವರಂ ನಾಮ ‘ಅನತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಏಕಾದಸಮಾಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನ’ನ್ತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ। ಏವಞ್ಹಿ ವಚನತೋ ಅನತ್ಥತಕಥಿನಾನಂ ಅತ್ಥತಕಥಿನಾನಂ ವಿಯ ಸಬ್ಬಚೀವರಾನಂ ಪಚ್ಛಿಮಕತ್ತಿಕಮಾಸೇ ದಸಾಹಾತಿಕ್ಕಮೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ನ ಹೋತೀ”ತಿಆದಿ।

ಭಿಯ್ಯೋಪಿ ಏವಂ ವುತ್ತಂ - ಯಂ ಪನ ಮಯಾ “ಪಠಮಕಥಿನೇ ದಸಾಹಪರಮಂ ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ಧಾರೇತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ತಮ್ಪಿ ಕಥಿನಮಾಸತೋ ಬಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನಮೇವ, ನ ಅಞ್ಞನ್ತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ದೀಪಿತೋ ಹೋತಿ। ಕಥಂ? ಅತಿರೇಕಚೀವರಸ್ಸ ದಸಾಹಪರಿಹಾರತೋ ಉದ್ಧಂ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಾಪತ್ತಿಂ “ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿಂ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ”ತಿ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಕಥಿನಬ್ಭನ್ತರೇ ವಾರೇತ್ವಾ ತತೋ ಉದ್ಧಂ ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು ದಸಾಹಾತಿಕ್ಕಮೇ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಾಪತ್ತಿಂ ಇಮಿನಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ವಾರೇತುಂ “ಅಕಾಲಚೀವರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನ “ಕಾಲೇಪಿ ಆದಿಸ್ಸ ದಿನ್ನಂ, ಏತಂ ಅಕಾಲಚೀವರಂ ನಾಮಾ”ತಿ ವಚನತೋ ಕಥಿನುಬ್ಭಾರತೋ ಉದ್ಧಂ ದಸಾಹಪರಿಹಾರಂ ನ ಲಭತೀತಿ ದೀಪಿತಂ ಹೋತಿ, ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪುನ ಕಥಿನುಬ್ಭಾರತೋ ಉದ್ಧಂ ಪಞ್ಚ ದಿವಸಾನಿ ಲಭತೀತಿ ಪಸಙ್ಗೋಪಿ “ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿಂ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪನೇವ ಅಕಾಲಚೀವರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ…ಪೇ॰… ಖಿಪ್ಪಮೇವ ಕಾರೇತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಅಕಾಲಚೀವರಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಕಾಲಂ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ನಿವಾರಿತೋ ಹೋತಿ, ತದುಭಯೇನ ಕಥಿನಬ್ಭನ್ತರೇ ಉಪ್ಪನ್ನಚೀವರಂ ಕಥಿನುಬ್ಭಾರತೋ ಉದ್ಧಂ ಏಕದಿವಸಮ್ಪಿ ಪರಿಹಾರಂ ನ ಲಭತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಅಪರೇ ವದನ್ತೀತಿ।

ಪುನಪಿ ವುತ್ತಂ - ಆಚರಿಯಾ ಪನ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯುಂ “ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿಂ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪನೇವ ಅಕಾಲಚೀವರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಏತ್ಥ “ನಿಟ್ಠಿತಚೀವರಸ್ಮಿಂ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಉಬ್ಭತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿನೇ”ತಿ ವದನ್ತೋ ಏವಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಿ “ಏತ್ಥನ್ತರೇ ತಿಣ್ಣನ್ನಮ್ಪಿ ಅಕಾಲಚೀವರಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಅಭಾವ”ನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಪದಭಾಜನೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾನೀತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಇದಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ಕಿನ್ತು ಪಠಮೇ ದಸಾಹಂ ಅನುಜಾನಿತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಅಪ್ಪಹೋನ್ತೇ ಸಚೇ ಪಚ್ಚಾಸಾ ಅತ್ಥಿ, ತಮೇವ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಮಾಸಂ ಅನುಜಾನನ್ತೋ ಇಮಮ್ಪಿ ಅತ್ಥವಿಸೇಸಂ ದೀಪೇತಿ ಅಕಾಲಚೀವರಂ ನಾಮ ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತೇನ ಭಾಜೇತಬ್ಬನ್ತಿಪಿ ದೀಪೇತಿ। ತಂ ಪನ “ಆಕಙ್ಖಮಾನೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ವುತ್ತನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೀಣಿಪಿ ಪದಭಾಜನೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾನೀತಿ।

“ಖಿಪ್ಪಮೇವ ಕಾರೇತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸಾಹಾ ಕಾರೇತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಇದಂ ಪನ ಪಹೋನಕಭಾವೇ ಪುರಿಮಸಿಕ್ಖಾಪದಲಕ್ಖಣೇನಾತಿ ದೀಪೇತುಂ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ “ಏವಂ ಸೀಘನ್ತಿ ವಾ ಲಹುನ್ತಿ ವಾ”ತಿಆದಿನಾ ಅವತ್ವಾ “ದಸಾಹಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅತ್ಥತಕಥಿನಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತು, ಅನತ್ಥತೇ ಪನ ಕಥಿನೇ ಕಥನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಅನತ್ಥತಸ್ಸ ಪಟಿಕ್ಖೇಪತಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ವುತ್ತೋ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ವಿಘಾತಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ। **ಏಕತಿಂಸೇ ಅರುಣುಗ್ಗಮನೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯನ್ತಿ** ಮಹನ್ತೇನಪಿ ಪಚ್ಚಾಸಾಚೀವರೇನ ಸಹ ಘಟಿತಮ್ಪಿ ತಬ್ಭಾವಂ ಅನುಪತಿತ್ವಾ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತಿ ಸತಿ ಪಚ್ಛಿಮಪ್ಪಮಾಣಸಮ್ಭವೇ, ಅಸತಿ ನ ಹೋತಿ, ಪುನ ಘಟಿತೇ ಹೋತಿ, ಅಞ್ಞೇನ ಘಟಿತೇ ನ ಹೋತಿ। ಛಿನ್ನಂ ಅಞ್ಞವತ್ಥು ಹೋತಿ। ಪುಬ್ಬಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಂ ಘಟಿತಂ ಪುನ ಅಞ್ಞಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಲಭತೀತಿ ಏಕೇ, ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ “ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಾ ಇದಂ ಅಕಾಲಚೀವರನ್ತಿ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ದಿನ್ನ’ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಿನ್ನೇ ಆಪತ್ತಿ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ‘ಸೋತಸ್ಸ ರಹೋ’ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಪದುದ್ಧಾರೇನ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಸ ಲಾಭಂ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ ಚೇ? **ಸಙ್ಘತೋ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ** ಅನೇನ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ ಅಧಿಕಮೇವಾ”ತಿ ಚ “ಸಙ್ಘೋ ಚೀವರಾನಿ ಲಭಿಸ್ಸತಿ ಗಣೋ ವಾ’ತಿಆದಿನಾಪಿ ಪಾಠೋ ಅತ್ಥೀ”ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಕೋಸಲ್ಲತ್ಥಂ ಪನ ಮಯಾ ಸಬ್ಬಂ ಲಿಖಿತಂ, ಸುಟ್ಠು ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬಂ।

ತತಿಯಕಥಿನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪುರಾಣಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೦೩-೫೦೫. ಭತ್ತವಿಸ್ಸಗ್ಗನ್ತಿ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಾಧಿಟ್ಠಾನಂ। ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಾಧಿಟ್ಠಾನವಿಭಾಗನ್ತಿ ಪೋರಾಣಾ। **ತತ್ಥ ನಾಮ ತ್ವನ್ತಿ** ತತ್ಥ ತಯಾ ಕತಕಮ್ಮೇ ಏವಂ ಅಕತ್ತಬ್ಬೇ ಸತಿ ಧೋವಾಪಿಸ್ಸಸಿ ನಾಮ। ಅಥ ವಾ ಸೋ ನಾಮ ತ್ವನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಭತೋಸಙ್ಘೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾತಿ** ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ ತದನುಪಸಙ್ಗಭಯಾ ಏವಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। "ಪುರಾಣಚೀವರ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪುರಾಣಭಾವದೀಪನತ್ಥಮೇವ **"ಸಕಿಂ ನಿವತ್ಥಮ್ಪಿ ಸಕಿಂ ಪಾರುತಮ್ಪೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ "ಚೀವರಂ ನಾಮ ಛನ್ನಂ ಚೀವರಾನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಚೀವರಂ ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಂ ಪಚ್ಛಿಮ"ನ್ತಿ ವಚನಸ್ಸ ಓಕಾಸೋ ನ ಜಾತೋತಿ ಏಕೇ। ಯಸ್ಮಾ ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಪಚ್ಛಿಮಂ ಇಧ ನಾಧಿಪ್ಪೇತಂ, ನಿವಾಸನಪಾರುಪನುಪಗಮೇವಾಧಿಪ್ಪೇತಂ, ತೇನೇವ ನಿಸೀದನಪಚ್ಚತ್ಥರಣೇ ದುಕ್ಕಟಂ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಏಕೇ। ಜಾತಿಪ್ಪಮಾಣಾವಚನತೋ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪುರಾಣವತ್ಥಂ ಧೋವಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಮೇವ, ತೇನೇವ "ಅನಾಪತ್ತಿ ಚೀವರಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಧೋವಾಪೇತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಥವಿಕಮ್ಪಿ ಹಿ ಅಸುಚಿಮಕ್ಖಿತಂ ಪರಿಭುತ್ತಂ ಧೋವಾಪೇತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಮೇವ ಓಳಾರಿಕತ್ತಾ, ಅಪ್ಪತಿರೂಪತ್ತಾ ಚ। ತೇನೇವ **ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಂ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಚೀವರಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನ ವುತ್ತೋತಿ ಏಕೇ, ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಯುತ್ತತರಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **"ರಜಿತ್ವಾ ಕಪ್ಪಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕತಮೇವ ನಿವಾಸೇತುಂ, ಪಾರುಪಿತುಂ ವಾ ವಟ್ಟತಿ, ನೇತರ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇಮಿನಾ ಚ ಮಜ್ಝಿಮತ್ಥೇರವಾದೋ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಿತೋ ಹೋತಿ, ನೋಪತ್ಥಮ್ಭಿತೋ। **ರಜಿತ್ವಾತಿ**ಆದಿ ಪನ ವಿನಯವಿಧಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಮಮ ತಕ್ಕೋ। ಯಥಾ ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಅಞ್ಞಾತಿಕಸಞ್ಞೀವಾರೇ ತೀಣಿ ಚತುಕ್ಕಾನಿ, ಏವಂ ವೇಮತಿಕಞಾತಿಕವಾರೇಸು ಚಾತಿ ನವ ಚತುಕ್ಕಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಏತ್ಥಾಹ - ಏಕವಾರಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಧೋವನೇಸು ಧುರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪುನ "ದುದ್ಧೋತ"ನ್ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ಧೋವತಿ, ಅನಾಪತ್ತಿಯಾ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ದುತಿಯವಾರಂ ಅವುತ್ತಾ ಧೋವತಿ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಸಚೇ ಭಿಕ್ಖು "ಅಲಂ ಏತ್ತಾವತಾ ಧೋತೇನಾ"ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, ಪುನ ಧೋವನ್ತೀ ಅವುತ್ತಾ ಧೋವತಿ ನಾಮಾತಿ ಯುಜ್ಜತಿ। ನೋ ಚೇ, ವುತ್ತಾವ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಲಿಙ್ಗಪರಿವತ್ತನೇ ಏಕತೋಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾಯ ವಸೇನ ಆಪತ್ತಿ ಸಾಕಿಯಾನೀನಂ ವಿಯ।

೫೦೬. ಏಕೇನ ವತ್ಥುನಾತಿ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಪಠಮೇನ। "ತಿಣ್ಣಂ ಚತುಕ್ಕಾನಂ ವಸೇನಾ"ತಿ ಪಾಠೋ। ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಅಟ್ಠವಾಚಿಕಾಯ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾಯ ಪಾಕಟತ್ತಾ ತಂ ಅವತ್ವಾ ಸಾಕಿಯಾನಿಯೋವ ವುತ್ತಾ ಅಪಾಕಟತ್ತಾ।

ಪುರಾಣಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಚೀವರಪಟಿಗ್ಗಹಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೦೮-೫೧೦. ಅಪಞ್ಞತ್ತೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇತಿ ಏತ್ಥ "ಗಣಮ್ಹಾ ಓಹೀಯನಸಿಕ್ಖಾಪದೇ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಅರಞ್ಞವಾಸೀನಿಸೇಧನಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಅಪಞ್ಞತ್ತೇತಿ ಏಕೇ, "ತಂ ನ ಸುನ್ದರ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ವಿಹತ್ಥತಾಯಾತಿ** ಆಯಾಸೇನ।

೫೧೨. ಉಪಚಾರೋತಿ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥೋ। **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ, ಕುರುನ್ದಿಯಞ್ಚ ವುತ್ತನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ರತ್ತಿಭಾಗೇ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಬಹೂಸು ಚೀವರೇಸು ಮಹಾಜನೇನ ಪಸಾದದಾನವಸೇನ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೇಸು ಪುನದಿವಸೇ "ಉಪಾಸಕಾನಂ ಪಸಾದದಾನಾನಿ ಏತಾನೀ"ತಿ ಸುದ್ಧಚಿತ್ತೇನ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ದೋಸೋ ನತ್ಥಿ, "ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿಪಿ ದಿನ್ನಾನಿ ಇಧ ಸನ್ತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಗಣ್ಹತೋ ದೋಸೋ। **ತಂ ಅಚಿತ್ತಕಭಾವೇನಾತಿ** ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ದಿನ್ನಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಬಹೂಸು ತಸ್ಸಾ ಚೀವರಸ್ಸ ಅಜಾನನೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಂಸುಕೂಲಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾತಿ** "ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ನು ಖೋ ದಿನ್ನಂ ಸಿಯಾ"ತಿ ಅವಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ "ಪಂಸುಕೂಲಂ ಗಣ್ಹಾಮೀ"ತಿ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ವಟ್ಟತಿ। **ಕುರುನ್ದಿ**ಆದೀಸು ವುತ್ತೋಪಿ ಅತ್ಥೋ ಅಯಮೇವ, ಏಕಂ, "ಅಚಿತ್ತಕಭಾವೇನಾ"ತಿ ವಚನೇನ "ಯಥಾ ತಥಾ ಗಣ್ಹಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಉಪ್ಪಥೋವ ಪಟಿಸೇಧಿತೋತಿ ಅಪರೇ। ಏವಂ **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ** ನ ವದತಿ, ಉಜುಕಮೇವ ವದತೀತಿ ಪಪಞ್ಚಿತಂ। ತಸ್ಸೇವ ವಿಸಯೋ, ತಸ್ಸಾಯಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಯಥಾ "ಪಂಸುಕೂಲಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತೀತಿ ಠಪಿತಂ ಕಾಮಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಸನ್ತಕಮ್ಪಿ ಅವಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಪಂಸುಕೂಲಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಗಹೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಥಾ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ದಿನ್ನಮ್ಪಿ

ಅಪಞ್ಞಾಯಮಾನಂ ವಟ್ಟತೀತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ವುತ್ತಂ ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ, ಕುರುನ್ದಿಯಞ್ಚ ಅಚಿತ್ತಕಭಾವೇನ ನ ಸಮೇತೀತಿ। ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ಪನ ವಿಕಪ್ಪಗ್ಗಹಣೇ ಏವ ರುಹತಿ। ಅಞ್ಞಥಾ ಪುಬ್ಬಾಪರಂ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ। ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ ಪಂಸುಕೂಲೇನ ಅಸಮಾನತ್ತಾ। ಪಂಸುಕೂಲಭಾವೇನ ಸಙ್ಕಾರಕೂಟಾದೀಸು ಠಪಿತಂ ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ, ನ ತಂ ತಸ್ಸಾ ಸನ್ತಕಂ ಹುತ್ವಾ ಠಿತಂ ಹೋತಿ। ಅಸ್ಸಾಮಿಕಞ್ಹಿ ಪಂಸುಕೂಲಂ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣಞ್ಚ, ಅಞ್ಞೋಪಿ ಗಹೇತುಂ ಲಭತಿ। ಇದಂ ಪುಬ್ಬೇವ "ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಚೀವರ"ನ್ತಿ ಜಾನಿತ್ವಾಪಿ ಪಂಸುಕೂಲಿಕೋ ಗಹೇತುಂ ಲಭತಿ ತದಾ ತಸ್ಸಾ ಅಸನ್ತಕತ್ತಾ। "ಪಂಸುಕೂಲಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ"ತಿ ಸಲ್ಲೇಖಕ್ಕಮನಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಮಂಸಂ ದದನ್ತೇನ ತಥಾಗತೇನ ಸಲ್ಲೇಖತೋ ಕಪ್ಪಿಯಮ್ಪಿ ಭುತ್ತಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಚೀವರಮಾಹ ಯೋ ಮಂಸಂ ಕಥನ್ತಿ ಸಯಮಾದಿಸೇಯ್ಯಾತಿ।

ಅಚಿತ್ತಕತ್ತಾ ಕಥಂ ಪಂಸುಕೂಲಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಚೇ? ತಾಯ ತಸ್ಸ ಅದಿನ್ನತ್ತಾ, ಭಿಕ್ಖುನಾಪಿ ತತೋ ಭಿಕ್ಖುನಿತೋ ಅಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಚ। ಅಸ್ಸಾಮಿಕಮ್ಪಿ ಹಿ ಪಂಸುಕೂಲಂ ಅಞ್ಞಿಸ್ಸಾ ಹತ್ಥತೋ ಗಣ್ಹಾತಿ, ನ ವಟ್ಟತಿ "ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಚೀವರಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾ"ತಿ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಸಮ್ಭವತೋ। ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಸನ್ತಕಂ ಞಾತಿಕಾಯ ಹತ್ಥತೋ ಗಣ್ಹಾತಿ, ವಟ್ಟತೀತಿ ಏಕೇ। ಯಥಾ ಸಿಕ್ಖಮಾನಸಾಮಣೇರಾದೀನಂ ಹತ್ಥತೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ, ತಥಾ **ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಞ್ಚ** "ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಹತ್ಥತೋ ಗಹಣ"ನ್ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಚೀವರಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ಅಙ್ಗಂ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಞಾತಿಕಾಯ ಸನ್ತಕಂ ಸಿಕ್ಖಮಾನಾಯ, ಸಾಮಣೇರಿಯಾ, ಉಪಾಸಕಸ್ಸ, ಉಪಾಸಿಕಾಯ, ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ, ಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಹತ್ಥತೋ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಚ ಅನಾಪತ್ತಿ ಏವಂ ಯಥಾವುತ್ತಲಕ್ಖಣಾಸಮ್ಭವತೋತಿ ಏಕೇ, ತೇನೇವ "ಏಕತೋಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾಯ ಚೀವರಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀ"ತಿ ಅವತ್ವಾ 'ಹತ್ಥತೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಅಞ್ಞತ್ರ ಪಾರಿವತ್ತಕಾ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ'ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೧೩) ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಸನ್ತಕಮ್ಪಿ ಏಕತೋಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾಯ ಹತ್ಥತೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ಉಭೋಪೇತೇ ನ ಸಾರತೋ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ಕಾರಣಂ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬಂ।

೫೧೪. **ಕೋ ಪನ ವಾದೋ ಪತ್ತತ್ಥವಿಕಾದೀಸೂತಿ** ಅನಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬೇಸು ಬಹೂಸು ಪಟಲೇಸು। ತೇನೇವಾಹ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಪತ್ತತ್ಥವಿಕಾದಿಮ್ಹಿ ಅನಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಪರಿಕ್ಖಾರೇ"ತಿ। ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪಗೇಸು ವಾ ತೇಸಂ ಪರಿಕ್ಖಾರತ್ತಾ ಭಿಸಿಛವಿಯಾ ವಿಯ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಕಿಂ ಪಟಪರಿಸ್ಸಾವನಂ ಪರಿಕ್ಖಾರಂ ನ ಹೋತೀತಿ? ಹೋತಿ, ಕಿನ್ತು ತಂ ಕಿರ ನಿವಾಸನಾದಿಚೀವರಸಣ್ಠಾನತ್ತಾ ನ ವಟ್ಟತಿ। ತಸ್ಮಾ ಇಧ ನಿವಾಸನಾದಿಚೀವರಸಾಧನಂ ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಪಚ್ಛಿಮಂ ಚೀವರಂ ನಾಮ। ಅನನ್ತರಾತೀತೇ ನಿವಾಸನಪಾರುಪನುಪಗಮೇವಾತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ **ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಂ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಚೀವರಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ಕಪ್ಪನುಪಗಪಚ್ಛಿಮತಾ, ಪಾರಿವತ್ತಕಾಭಾವೋ, ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಹತ್ಥತೋ ಗಹಣನ್ತಿ ತೀಣೇವ ಅಙ್ಗಾನಿ ಅವತ್ವಾ ಅಪರಿಕ್ಖಾರತಾತಿ ಚತುತ್ಥಮಙ್ಗಂ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೇ? ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಪತ್ತತ್ಥವಿಕಾದಿಪರಿಕ್ಖಾರಸ್ಸ ಅಚೀವರಸಙ್ಖ್ಯತ್ತಾ। ಪಠಮಕಥಿನಾದೀಸು ವಿಕಪ್ಪನುಪಗತಾ ಪಮಾಣಂ, ಇಧ ಕಾಯಪರಿಭೋಗುಪಗತಾತಿ। "ಅಞ್ಞಂ ಪರಿಕ್ಖಾರ"ನ್ತಿ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ "ಪತ್ತತ್ಥವಿಕಾದಿಂ ಯಂಕಿಞ್ಚೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಮ್ಪಿ ಪತ್ತತ್ಥವಿಕಾದಿಂ ಗಣ್ಹಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ, "ಪಟಪರಿಸ್ಸಾವನಮ್ಪೀ"ತಿ ವುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಚ "ಚೀವರಂ ನಾಮ ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಪಚ್ಛಿಮ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಪಟಪರಿಸ್ಸಾವನಂ ಚೀವರಮೇವ, ನ ಪರಿಕ್ಖಾರಂ। "ಕೋ ಪನ ವಾದೋತಿ ನಿಗಮನವಚನಮ್ಪಿ ಸಾಧಕ"ನ್ತಿ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ, ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ಅಜಾನನತೋ ಅಚಿತ್ತಕಂ, ನ ವತ್ಥುಂ, "ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಸನ್ತಕಭಾವಾಜಾನನತೋ, ಚೀವರಭಾವಾಜಾನನತೋ ಚ ಅಚಿತ್ತಕ"ನ್ತಿ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ।

ಚೀವರಪಟಿಗ್ಗಹಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಅಞ್ಞಾತಕವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೧೫. **ಪರಿಕ್ಖಾರಾನ**ನ್ತಿ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಏಕಸಾಟಕ**ನ್ತಿ ಭಾವನಪುಂಸಕಂ, "ಅಞ್ಞಾತಕೋ ಮೋಘಪುರಿಸಾ"ತಿ ವಚನೇನ ಪವಾರಿತೋಪಿ ಅದಾತುಕಾಮೋ ಅಞ್ಞಾತಕೋ ಅಪ್ಪವಾರಿತಟ್ಠಾನೇ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ದೀಪಿತಂ ಹೋತಿ। ಅಞ್ಞಥಾ "ಅನಾಪತ್ತಿ ಪವಾರಿತಾನ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ವಿರುಜ್ಝತಿ।

೫೧೭. **ನೇವ ತಾವ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬಂ, ನ ಭಞ್ಜಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಅನಚ್ಛಿನ್ನಾನಂ ಚೀವರಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಾನಂ ಅತ್ಥಿತಾಯ, ತತ್ಥ ಪಚ್ಚಾಸಾಸಬ್ಭಾವತೋ ಚ। ಪಚ್ಚಾಸಾ ಕಿತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ರಕ್ಖತೀತಿ? ಯಾವ ಗಾಮನ್ತರಾ, ಯಾವ ಅದ್ಧಯೋಜನಾತಿ ಏಕೇ। ಯಾವ ದಸ್ಸನಸವನೂಪಚಾರಾತಿ ಏಕೇ। ಯಾವ ಅಞ್ಞೇ ನ ಪಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಏಕೇ। ಯಾವ ಪಚ್ಚಾಸಾ ಛಿಜ್ಜತೀತಿ ಏಕೇ। ಯಾವ ಸಾಖಾಪಲಾಸಪರಿಯೇಸನಭಞ್ಜನಸಜ್ಜನಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದಾತಿ ಏಕೇ। ಇದಂ ಸಬ್ಬಂ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಯುಜ್ಜತಿ। ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಚೇ? "ಸಚೇ ಪನ ಏತೇಸಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾನಂ ಗಿಹಿವತ್ಥಾದೀನಂ ಭಿಸಿಛವಿಪರಿಯನ್ತಾನಂ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ಲಬ್ಭತಿ, ತೇನ ತಿಣೇನ ವಾ ಪಣ್ಣೇನ ವಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಆಗನ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನತೋ।

ನ ತಾವ ಥೇರಾನಂ ದಾತಬ್ಬಾನೀತಿ ನ ತಾವ ಅತ್ತನೋ ರುಚಿಯಾ ದಾತಬ್ಬಾನಿ, ಯದಾ ಥೇರಾ "ದೇಥಾವುಸೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತದಾ ದಾತಬ್ಬಾನಿ। "ಏವಂ ಸತಿ ದಹರಾಪಿ ಅಚ್ಛಿನ್ನಚೀವರಟ್ಠಾನೇ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಸಾಖಾಪಲಾಸಂ ಭಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ। 'ಯೇಹಿ ಕೇಹಿಚಿ ವಾ ಅಚ್ಛಿನ್ನಂ ಹೋತೀ'ತಿ ಹಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಆಚರಿಯೋ ಪನ ಏವಂ ವದತಿ "ಅತ್ತನೋ ರುಚಿಯಾಪಿ ದಾತುಂ ಲಭನ್ತೀ"ತಿ। ತಥಾ ಹಿ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಪರಿಭೋಗಜಿಣ್ಣಂ ವಾ'ತಿ ಏತ್ಥ ಚ 'ಅಚ್ಛಿನ್ನಚೀವರಾನಂ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾದೀನಂ ಅತ್ತನಾ ತಿಣಪಣ್ಣೇಹಿ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ದಿನ್ನಚೀವರಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತೀ'ತಿ ವತ್ತುಂ ಯುಜ್ಜತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥಾಪಿ ಸಿಯಾ ಆಚರಿಯಾದೀಹಿ "ಆಹರಾವುಸೋ"ತಿ ವುತ್ತೇಯೇವ, ನಾವುತ್ತೇತಿ, ನ, "ಕೇಹಿಚಿ ವಾ ಅಚ್ಛಿನ್ನ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಲೇಸತೋ ದುತಿಯಲೇಸಸ್ಸ ಅವಿಸೇಸಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋತಿ। ಅಥ ಕಿಮತ್ಥಂ "ನ ತಾವ ಥೇರಾನಂ ದಾತಬ್ಬಾನೀ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ಯಾವ ಥೇರಾನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಸಾಖಾಪಲಾಸಾನಿ ಭಞ್ಜತಿ, ತಾವ ನ ದಾತಬ್ಬಾನಿ, ತತೋ ತಾನಿ ಥೇರುದ್ದಿಸ್ಸಕಾನಿ ಸಾಖಾಪಲಾಸಾನಿ ಸಯಂ ಪರಿದಹಿತ್ವಾ ವಿನಾಪಿ ಥೇರಾಣತ್ತಿಯಾ ಅತ್ತನೋ ರುಚಿಯಾ ದಾತಬ್ಬಾನಿ, ಭೂತಗಾಮಪಾತಬ್ಯತಾಯ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ನ ಹೋತಿ ಸತ್ಥುನಾಪಿ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ। "ತಿಣೇನ ವಾ ಪಣ್ಣೇನ ವಾ"ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಕಪ್ಪಿಯಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ನ, "ತದಲಾಭೇ ನ ತ್ವೇವ… ಪೇ॰… ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ ವಚನವಿರೋಧತೋ। ಏತ್ಥಾಹ - ದುಕ್ಕಟಭಯಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯವತ್ಥು ಚೇ ಅತಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬಂ, ತದಲಾಭೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯವತ್ಥು ಸಚ್ಛಿಕಂ, ತದಲಾಭೇ ಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥುಪಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾತಿ? ನ, ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸ ಲೋಕವಜ್ಜತ್ತಾ। ಅಪಿಚ ನ ಸಬ್ಬಂ ಭೂತಗಾಮಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯವತ್ಥುಮೇವ, ತತೋ ದುಕ್ಕಟಾದಿವತ್ಥುಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಅನಾಪತ್ತಿವತ್ಥುಪಿ ಕಾಲೋದಿಸಕಂ, ತಸ್ಮಾ ಇದಂ ತದಾ ಅನಾಪತ್ತಿವತ್ಥುಕನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕಿತ್ತಾವತಾ ಭಿಕ್ಖು ಅಚ್ಛಿನ್ನಚೀವರೋ ನಟ್ಠಚೀವರೋ ಹೋತೀತಿ? ಏತ್ತಾವತಾ ನಗ್ಗೋ ಹೋತೀತಿ ಏಕೇ। ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಪಚ್ಛಿಮಭಾವೇನ, ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಪಚ್ಛಿಮಮಾದಿಂ ಕತ್ವಾ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತೀತಿ ಏಕೇ। ನಿವಾಸನಪಾರುಪನುಪಗಾಭಾವೇನಾತಿ ಏಕೇ। ತಿಚೀವರಾಭಾವೇನಾತಿ ಏಕೇ। ಸನ್ತರುತ್ತರಪರಮಾಭಾವೇನಾತಿ ಏಕೇ। ಅಯಂ **ಏಕೇವಾದೋ** ಯುತ್ತೋ "ಸನ್ತರುತ್ತರಪರಮಂ ತತೋ ಚೀವರಂ ಸಾದಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಹಿ ವಚನತೋ, ತಸ್ಮಾ ಸನ್ತರುತ್ತರೇ ಸತಿ ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಪಚ್ಛಿಮಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಭೇನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ। ಯದಿ ಏವಂ "ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಪಟಿಲಭೇಯ್ಯ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯ"ನ್ತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೇ? ತನ್ನ, ತದತ್ಥಸಿದ್ಧಿತೋ ನಾನತ್ಥತ್ತಾ ಧಾತೂನಂ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯಥಾ ಹಿ "ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಭಿವಿಞ್ಞಾಪೇಸೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೯) ವುತ್ತೇ ಪವತ್ತೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ತಥಾ ಇಧಾಪಿ "ಚೀವರಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇಯ್ಯಾ"ತಿ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಪವತ್ತೇಯ್ಯ ಉಪ್ಪಾದೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತೇನ ನಿವತ್ಥೋತಿ ತಂನಿವತ್ಥೋ। ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅಲಾಭೇನ ತಮೇವ ಪರಿಭುಞ್ಜತೋ ಜಿರತಿ, ನ ಲೇಸೇನ। **ಅತ್ತನಾ**ತಿ ಸಯಮೇವ ವತ್ತುಂ ಯುಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಯುತ್ತಪರಿಭೋಗೇನ ಅಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಯುತ್ತಪರಿಭೋಗವಸೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜತೋ ಜಿಣ್ಣಂ ಪರಿಭೋಗಜಿಣ್ಣಂ ನಾಮ। ತಸ್ಸ ಸಭಾಗಾನಂ ಅಚ್ಛಿನ್ನಕಾಲೇ ದಾನಮ್ಪಿ ಯುತ್ತಪರಿಭೋಗೇ ಏವ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಇಮೇ ಕಿರ ದ್ವೇ ಲೇಸಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯೋ, ವಾಚೇನ್ತಾನಂ ಆಚರಿಯಾನಂ ಮತನ್ತಿ **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ** ಆಹಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

೫೨೧. ನಿಸೀದಿತುಂ ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿತುಂ ವಾ ನ ಲಭತೀತಿ ಯಥಾಸುಖಂ ನ ಲಭತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಅಞ್ಞಸ್ಸತ್ಥಾಯಾ”ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ “ಞಾತಕಾನಂ ಪವಾರಿತಾನ”ನ್ತಿ ಅನುವತ್ತತಿ ಏವ। ಅತ್ಥಾಯ ಕಸ್ಸ? ತಸ್ಸೇವ ಅಞ್ಞಸ್ಸ। ಯಥಾ ಅಞ್ಞಾತಕೇ ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ತಥಾ ಅಪ್ಪವಾರಿತೇಪೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ “ಞಾತಕಾನಂ ಪವಾರಿತಾನ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞಥಾ “ಞಾತಕೇ ಞಾತಕಸಞ್ಞೀ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ ನ ನಿಚ್ಚಂ ಸೇಸಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಅಞ್ಞಾತಕಗ್ಗಹಣೇನ ಅಪ್ಪವಾರಿತಗ್ಗಹಣಂ ಹೋತಿ , ಅಪ್ಪವಾರಿತಗ್ಗಹಣೇನ ಅಞ್ಞಾತಕಗ್ಗಹಣಂ, ಅಞ್ಞಾತಕಾ ಹಿ ಅಪ್ಪವಾರಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಥಾ ಞಾತಕಗ್ಗಹಣೇನ ಪವಾರಿತಗ್ಗಹಣಂ ಹೋತಿ, ಕತ್ಥಚಿ ನ ಹೋತಿ। ನ ಪವಾರಿತಗ್ಗಹಣೇನ ಞಾತಕಗ್ಗಹಣಂ ಹೋತೀತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅತ್ಥವಿಸೇಸಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ “ಞಾತಕಾನಂ ಪವಾರಿತಾನ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಹಿ ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಅಪ್ಪವಾರಿತಾಯ ಚ ಚೀವರಂ ಅಞ್ಞತ್ರ ಪಾರಿವತ್ತಕಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ। ಞಾತಿಕಾಯ ಪನ ಪವಾರಿತಾಯ ಚ ವಿಸ್ಸಾಸಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅನಾಪತ್ತಿ। ತಥಾ ಪುರಾಣಚೀವರಂ ಞಾತಿಕಾಯ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಪವಾರಿತಾಯ ಪನ ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವ। ಞಾತಕಾನಞ್ಚ ಏಕಚ್ಚಾನಂ ಪುರಾಣಚೀವರಂ ನಾಮ ದಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ನ ಪವಾರಿತಾನಂ। ತಿಕಚ್ಛೇದೋ ಚ ಮಾತಿಕಾಪದೇನೇವ ಹೋತಿ, ನ ಅಞ್ಞೇನ। ತತ್ಥಾಪಿ ಏಕೇನೇವ, ನ ದುತಿಯಾದೀಹೀತಿ ಅಯಂ ವಿನಯೇ ಧಮ್ಮತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅಞ್ಞಾತಕವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ತತುತ್ತರಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೨೨-೪. ಪಗ್ಗಾಹಿಕಸಾಲಂ ವಾತಿ ದುಸ್ಸಪಸಾರಂ ವಾ। ಹತ್ಥೇನ ಪಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಠತ್ವಾ ಸಾಲಾಯಂ ಪಸಾರೇತಬ್ಬದುಸ್ಸಂ ಪಸಾರೇನ್ತೀತಿ ಚೋದನಾ। **ತಿಚೀವರಿಕೇನೇವಾತಿ** ವಿನಯತಿಚೀವರಿಕೇನ। ಸೋ ಹಿ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಠಪಿತಪರಿಕ್ಖಾರಚೋಳಾದೀಸು ಸನ್ತೇಸುಪಿ ತಿಚೀವರೇ ಅಚ್ಛಿನ್ನೇ ಸನ್ತರುತ್ತರಪರಮಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಗಹೇತುಂ ಲಭತಿ। **ಅಞ್ಞಥಾಪೀತಿ** “ಪಮಾಣಿಕಂ ತಿಚೀವರಂ ಪರಿಕ್ಖಾರಚೋಳವಸೇನ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜತೋ ತಸ್ಮಿಂ ನಟ್ಠೇ ಬಹೂನಿಪಿ ಗಹೇತುಂ ಲಭತಿ, ನ ಸನ್ತರುತ್ತರಪರಮ”ನ್ತಿ ಚ, ತಸ್ಮಾ **ತಂ ವಿಭಾಗನ್ತಿ** “ತಿಚೀವರಿಕಸ್ಸ ತಂ ವಿಭಾಗನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ, ನ ಪರಿಕ್ಖಾರಚೋಳಿಕಸ್ಸಾ”ತಿ ಚ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ। ಆಚರಿಯೋ ಪನ **“ಅಞ್ಞೇನಾತಿ** ಅತಿಚೀವರಿಕೇನ, **ಅಞ್ಞಥಾತಿ** ಇತೋ ವುತ್ತಗ್ಗಹಣಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ಅಞ್ಞೇನಾ”ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವದತಿ। ಅಞ್ಞಥಾತಿ ಪನ ಸಚೇ ತೀಣಿಪಿ ನಟ್ಠಾನಿ, ಸನ್ತರುತ್ತರಪರಮಂ ಗಣ್ಹಿತಬ್ಬಂ, ಸಚೇ ದ್ವೇ ವಾ ಏಕಂ ವಾ ನಟ್ಠಂ, ತೇನ “ಅಞ್ಞಥಾಪೀ”ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಏಕೇ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವಿಚಾರಣಾ ಏವ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಪಕತಿಯಾ ಸನ್ತರುತ್ತರೇನ ಚರತಿ,** ಸಾಸಙ್ಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಸೇನ ವಾ ತಂಸಮ್ಮುತಿವಸೇನ ವಾ ತತಿಯಸ್ಸ ಅಲಾಭೇನ ವಾ।

೫೨೬. “ಪಮಾಣಮೇವ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಸಲ್ಲೇಖದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ತಂ ಮಿಚ್ಛಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಞಾತಕಾದಿಟ್ಠಾನೇ ತದುತ್ತರಿ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತೀತಿ ಚೇ? **ತಂ ಪಾಳಿಯಾ ನ ಸಮೇತಿ,** “ಅನಾಪತ್ತಿ ಞಾತಕಾನಂ ಪವಾರಿತಾನ”ನ್ತಿ ಹಿ ಪಾಳಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಪವಾರಿತಾ ನಾಮ ಅಚ್ಛಿನ್ನಕಾಲತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಏವ ಪವಾರಿತಾ, ನ ಅಚ್ಛಿನ್ನಕಾಲೇ। “ಅಭಿಹಟ್ಠುಂ ಪವಾರೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಯೋ ಅಚ್ಛಿನ್ನಕಾಲಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಪವಾರೇತಿ, ಉಭೋಪಿ ಅಪ್ಪವಾರಿತಾ ಏವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತೇ ಹಿ ಅಚ್ಛಿನ್ನಕಾರಣಾ ನಟ್ಠಕಾರಣಾವ ದೇನ್ತಿ ನಾಮ। ಅಪಿಚ ಯಥಾ ಪಿಟ್ಠಿಸಮಯೇ ಸತುಪ್ಪಾದಂ ಕತ್ವಾ ಞಾತಕಪವಾರಿತಟ್ಠಾನತೋ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಂ ನಿಪ್ಫಾದೇನ್ತಸ್ಸ ತೇನ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ, ತಥಾ ಇಧಾಪಿ ಞಾತಕಪವಾರಿತಟ್ಠಾನೇಪಿ ಅಚ್ಛಿನ್ನನಟ್ಠಕಾರಣಾ ನ ವಟ್ಟತಿ, ತಸ್ಮಾ “ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಪಮಾಣಮೇವ ವಟ್ಟತೀ’ತಿ ವುತ್ತವಚನಮೇವ ಪಮಾಣ”ನ್ತಿ **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ** ಆಹ, ತಂ ಅಯುತ್ತಂ, ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಇದಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ತದುತ್ತರಿ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ತಸ್ಮಿಞ್ಚ “ಅಞ್ಞಾತಕೋ ಗಹಪತಿ ವಾ ಗಹಪತಾನೀ ವಾ”ತಿ **ಮಾತಿಕಾಯ** ಪಾಳಿ, **ವಿಭಙ್ಗೇ** ಚ “ಅಞ್ಞಾತಕೋ ನಾಮ ಮಾತಿತೋ ವಾ…ಪೇ॰… ಅಸಮ್ಬದ್ಧೋ”ತಿ ಪಾಳಿ, **ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ** ಚ “ಞಾತಕಾನಂ ಪವಾರಿತಾನ”ನ್ತಿ ಪಾಳಿ, ತಸ್ಮಾ ತಿವಿಧಾಯಪಿ ಪಾಳಿಯಾ ನ ಸಮೇತೀತಿ ಅಯುತ್ತಮೇವ, ತಸ್ಮಾ ಕೇವಲಂ ಸಲ್ಲೇಖಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅಪರೇ। ಉಪರಿ ಕಾಣಮಾತಾಸಿಕ್ಖಾಪದೇ **ಅಟ್ಠಕಥಾಸು** ಪನ “ತೇಸಮ್ಪಿ ಪಾಥೇಯ್ಯಪಹೇಣಕತ್ಥಾಯ ಪಟಿಯತ್ತತೋ ಪಮಾಣಮೇವ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ “ಪಾಳಿಯಾ ನ ಸಮೇತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ನ ತತ್ಥ ಚ ಇಧ ಚ ನಾನಾಕರಣಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ,

ತಸ್ಮಾ ಥೇರಸ್ಸ ಲದ್ಧಿ ಸುನ್ದರಾ ವಿಯ ಮಮ ಖಾಯತಿ, ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನಿದಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸತ್ಥಾಯ ವಿಞ್ಞಾಪನವತ್ಥುಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಇಧ "ಅಞ್ಞಸ್ಸತ್ಥಾಯಾ"ತಿ ನ ವುತ್ತಂ। "ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾ"ತಿ ಪಾಠೋ। **"ಅಞ್ಞಸ್ಸತ್ಥಾಯಾ"**ತಿ ನಿದಾನವಿರೋಧತೋ ನ ವುತ್ತಂ। ತಥಾಪಿ ಅನನ್ತರೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಆಚರಿಯೋ। ಏವರೂಪೇಸು ಗಹಪತಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "ಗಹಪತಿ ನಾಮ ಯೋ ಕೋಚಿ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಥಾಪಿ ಪಞ್ಚ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಾ ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಕೋ ಚ ತಿತ್ಥಿಯೋ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತತುತ್ತರಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಪಠಮಉಪಕ್ಖಟಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೨೭-೮. ಅಪಿ ಹೋತಿ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಪಾಠಸ್ಸ ಮಯ್ಹನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ನ ಇಮೇ ಸುಕರಾ, "ನ ಇಮೇಸಂ ಸುಕರಾ"ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ। "ತಸ್ಸ ನ ಇಮೇಸಂ ಸುಕರಾ ಅಚ್ಛಾದೇತುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। "ಪುಬ್ಬೇ ಅಪ್ಪವಾರಿತೋ"ತಿ ವಚನತೋ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಪವಾರಿತೋಪಿ ಅಪ್ಪವಾರಿತೋವ ಹೋತೀತಿ।

ಪಠಮಉಪಕ್ಖಟಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ದುತಿಯಉಪಕ್ಖಟಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೩೨. ದುತಿಯಉಪಕ್ಖಟೇನ ಕಿಂಪಯೋಜನನ್ತಿ? ನತ್ಥಿ, ಕೇವಲಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ರಹೋನಿಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ವಿಯ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ತನ್ತಿ ಅನಾರೋಪೇತಬ್ಬಂ ಭವೇಯ್ಯ ವಿನಾಪಿ ತೇನ ತದತ್ಥಸಿದ್ಧಿತೋ, ಅನಿಸ್ಸರತ್ತಾ, ಅನಾರೋಪೇತುಂ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಚ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ, ಆನನ್ದ, ಸಙ್ಘೋ…ಪೇ॰… ಸಮೂಹನೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೧೬)। ಇದಂ ಸಬ್ಬಮಕಾರಣಂ। ನ ಹಿ ಬುದ್ಧಾ ಅಪ್ಪಯೋಜನಂ ವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇನ್ತಿ, ಪಗೇವ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ, ತೇನೇವಾಹ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ "ತಞ್ಹಿ ಇಮಸ್ಸ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿಸದಿಸ"**ನ್ತಿಆದಿ। ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿ ಚ ನಿಪ್ಪಯೋಜನಾ ನತ್ಥಿ, ತಂಸದಿಸಞ್ಚೇತಂ, ನ ನಿಪ್ಪಯೋಜನನ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಕೋ ಪನೇತ್ಥ ವಿಸೇಸೋತಿ? ತತೋ ಆಹ "ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಏಕಸ್ಸ ಪೀಳಾ ಕತಾ, ದುತಿಯೇ ದ್ವಿನ್ನಂ, ಅಯಮೇತ್ಥ ವಿಸೇಸೋ"ತಿ। ಇಮಿನಾ ಅತ್ಥವಿಸೇಸೇನ ಕೋ ಪನಞ್ಞೋ ಅತಿರೇಕತ್ಥೋ ದಸ್ಸಿತೋತಿ? **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ತಾವ ವುತ್ತಂ "ಏಕಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಉಭಿನ್ನಂ ಪೀಳಾ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅಯಮತಿರೇಕತ್ಥೋ ದಸ್ಸಿತೋ"ತಿ। ತೇನೇತಂ ದೀಪೇತಿ "ನ ಕೇವಲಂ ಪಟಿಲದ್ಧಚೀವರಗಣನಾಯೇವ ಆಪತ್ತಿಗಣನಾ, ಪೀಳಿತಪುಗ್ಗಲಸಙ್ಖಾತವತ್ಥುಗಣನಾಯಪೀ"ತಿ।

ಹೋನ್ತಿ ಚೇತ್ಥ –

"ವತ್ಥುತೋ ಗಣನಾಯಾಪಿ, ಸಿಯಾ ಆಪತ್ತಿ ನೇಕತಾ।
ಇತಿ ಸನ್ದಸ್ಸನತ್ಥಞ್ಚ, ದುತಿಯೂಪಕ್ಖಟಂ ಇಧ॥

"ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಸಿಕ್ಖಾಯ, ವಿಭಙ್ಗೇ ವಿಯ ಕಿನ್ತೇತಂ।
ಏಕಿತ್ಥಿಯಾಪಿ ನೇಕತಾ, ಆಪತ್ತೀನಂ ಪಯೋಗತೋ"ತಿ॥

ಅಪಿಚೇತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ತಂಜಾತಿಕೇಸು ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಸಬ್ಬೇಸುಪಿ ಗಹೇತಬ್ಬವಿನಿಚ್ಛಯಸ್ಸ ನಯದಸ್ಸನಪ್ಪಯೋಜನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಆಹ ಚ –

“ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಬಹುತಾಯ ವಿಮಿಸ್ಸತಾಯ,
ಆಪತ್ತಿಯಾಪಿ ಬಹುತಾ ಚ ವಿಮಿಸ್ಸತಾ ಚ।
ಇಚ್ಚೇವಮಾದಿವಿಧಿಸಮ್ಭವದಸ್ಸನತ್ಥಂ,
ಸತ್ಥಾ ಉಪಕ್ಖಟಮಿದಂ ದುತಿಯಂ ಅವೋಚಾ”ತಿ॥

ತಸ್ಸಾಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ ವಿಚಾರಣಾ - ಪುರಾಣಚೀವರಂ ಏಕಮೇವ ಭಿಕ್ಖು ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ದ್ವೀಹಿ, ಬಹೂಹಿ ವಾ ಧೋವಾಪೇತಿ, ಭಿಕ್ಖುನಿಗಣನಾಯ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಗಣನಾ, ತಥಾ ದ್ವಿನ್ನಂ, ಬಹೂನಂ ವಾ ಸಾಧಾರಣಂ ಏಕಮೇವ ಚೀವರಂ ಅಞ್ಞತ್ರ ಪಾರಿವತ್ತಕಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಇಧಾಪಿ ತಥಾ ದ್ವಿನ್ನಂ, ಬಹೂನಂ ವಾ ಸಾಧಾರಣಮೇಕಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಿ, ವಿಞ್ಞತ್ತಪುಗ್ಗಲಗಣನಾಯ ಆಪತ್ತಿಗಣನಾ। ತಥಾ ಅಞ್ಞೇಸುಪಿ ಏವರೂಪೇಸು ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ನಯೋ ನೇತಬ್ಬೋ। ಅಯಂ ತಾವ ಬಹುತಾಯ ನಯೋ। ಮಿಸ್ಸತಾಯ ಪನ ಞಾತಿಕಾಯ, ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಚ ಏಕಂ ಧೋವಾಪೇತಿ, ಏಕತೋ ನಿಟ್ಠಾಪನೇ ಏಕಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಅಥ ಞಾತಿಕಾ ಪಠಮಂ ಥೋಕಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಠಿತಾ, ಪುನ ಅಞ್ಞಾತಿಕಾ ಸುಧೋತಂ ಕರೋತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ। ಅಥ ಅಞ್ಞಾತಿಕಾ ಪಠಮಂ ಧೋವತಿ, ಪಚ್ಛಾ ಞಾತಿಕಾ ಸುಧೋತಂ ಕರೋತಿ, ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಪಯೋಗವಸೇನ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದುಕ್ಕಟಮೇವ। ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಚ ಞಾತಿಕಾಯ ಚ ಅಞ್ಞಾತಿಕಸಞ್ಞೀ, ವೇಮತಿಕೋ, ಞಾತಿಕಸಞ್ಞೀ ವಾ ಧೋವಾಪೇತಿ, ಯಥಾವುತ್ತನಯೇನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯದುಕ್ಕಟಾದಿಆಪತ್ತಿಭೇದಗಣನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತಥಾ ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಚ ಞಾತಿಕಾಯ ಚ ಸನ್ತಕಂ ಚೀವರಂ ಉಭೋಹಿ ಏಕತೋ ದಿಯ್ಯಮಾನಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ , ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಏವ ಹತ್ಥತೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಚ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಮೇವ। ಅಥ ಞಾತಿಕಾಯ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಅಥ ಉಭೋಸು ಅಞ್ಞಾತಿಕಾದಿಸಞ್ಞೀ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯದುಕ್ಕಟಾದಿಆಪತ್ತಿಭೇದಗಣನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತಥಾ ಅಞ್ಞಾತಕವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸುಪಿ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ನಯೋ ನೇತಬ್ಬೋ। ಅಯಂ ಮಿಸ್ಸತಾಯ ನಯೋ। ಆದಿ-ಸದ್ದೇನ ಪನ ಅನೇಕೇ ಅಞ್ಞಾತಿಕಾ ವಿಞ್ಞತ್ತಾವಿಞ್ಞತ್ತಪುಗ್ಗಲಗಣನಾಯ ದುಕ್ಕಟಂ। ಏಕೋ ದೇತಿ, ಏಕೋ ನ ದೇತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ। ಅಥ ಅವಿಞ್ಞತ್ತೋ ದೇತಿ, ನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ। ಅಥ ವಿಞ್ಞತ್ತಾವಿಞ್ಞತ್ತಾನಂ ಸಾಧಾರಣಂ ವಿಞ್ಞತ್ತೋ ದೇತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಮೇವ। ಉಭೋ ದೇನ್ತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಮೇವ। ಅವಿಞ್ಞತ್ತೋ ದೇತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೇನ ಅನಾಪತ್ತಿ। ವಿಞ್ಞತ್ತಸ್ಸ ವಚನೇನ ಅವಿಞ್ಞತ್ತೋ ದೇತಿ, ಅನಾಪತ್ತಿ ಏವ। ತಥಾ ಉಪಕ್ಖಟಾದೀಸುಪಿ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ನಯೋ ನೇತಬ್ಬೋ।

ದುತಿಯಉಪಕ್ಖಟಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ರಾಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೩೭. **“ನ ಖೋ ಮಯಂ, ಆವುಸೋ, ಚೀವರಚೇತಾಪನ್ನಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾಮ…ಪೇ॰… ಕಾಲೇನ ಕಪ್ಪಿಯ”**ನ್ತಿ ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಏವ ರೂಪಿಯಪಟಿಗ್ಗಹಣಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ಆಯಸ್ಮಾ ಉಪನನ್ದೋ ಮಂಸಸ್ಸ ಚೇತಾಪನ್ನಂ ಏಕಮ್ಪಿ ಕಹಾಪಣಂ ಹತ್ಥೇನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ತತೋ ಮಹನ್ತತರಂ ಚೀವರಚೇತಾಪನ್ನಂ ಕಥಂ ನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಚೀವರಪಟಿಸಂಯುತ್ತತ್ತಾ **ಚೀವರವಗ್ಗೇ** ಸಙ್ಗಾಯಿಂಸೂತಿ।

೫೩೮-೯. “ಆಗತಕಾರಣಂ ಭಞ್ಜತೀ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ನನು ಪುನ ಚೋದೇತುಂ ನ ಲಭತೀತಿ ಏಕೇ। ಆಗಮನಸ್ಸ ಸಾತ್ಥಕಂ ನ ಹೋತಿ, ಚೀವರಂ ನ ಲಭಿಸ್ಸತಿ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಸ್ಸ ಕತತ್ತಾತಿ ಏಕೇ। ಚೋದನಾಲಕ್ಖಣಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ಏಕೇ। “ಠತ್ವಾ ಚೋದೇಮೀ”ತಿ ಆಗತೋ ತಂ ಠಾನಂ ಭಞ್ಜತಿ, ಕರೋತಿ ಚೇಕಂ, ತೀಣಿಪಿ ಚೇ ಕರೋತಿ, ಏಕಮೇವ, ಏಕವಚನತ್ತಾತಿ ಏಕೇ। ತೀಣಿ ಠಾನಾನಿ ಭಞ್ಜತೀತಿ ಏಕೇ। **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ** “ನ ಚೋದನಾದಿಂ ಭಞ್ಜತಿ, ಚೋದೇತುಕಾಮೋ ಅಕತ್ತಬ್ಬಂ ಅಕಾಸಿ, ತೇನ ವತ್ತಭೇದೇ ದುಕ್ಕಟ”ನ್ತಿ ವದತಿ। **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ** ಪನ “ಆಸನೇ ಚೇ ನಿಸೀದತಿ, ಏಕಾಯ ನಿಸಜ್ಜಾಯ ದ್ವೇ ಠಾನಾನಿ ಭಞ್ಜತಿ। ಆಮಿಸಂ ಚೇ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಏಕೇನ ಪಟಿಗ್ಗಹೇನ ದ್ವೇ ಠಾನಾನಿ ಭಞ್ಜತಿ। ಧಮ್ಮಂ ಚೇ ಭಾಸತಿ, ಧಮ್ಮದೇಸನಸಿಕ್ಖಾಪದೇ

ವುತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದಾಯ ಏಕಾಯ ವಾಚಾಯ ದ್ವೇ ಠಾನಾನಿ ಭಞ್ಜತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವದತಿ। "ಯತ್ಥಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಅತ್ತನೋ ಏವ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ವಿಯ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಪನ ನ ಸಮೇತೀ"ತಿ। ಉಪಾಸಕೇಹಿ ಆಣತ್ತಾ ತಂ। **ಮೂಲಂ ಅಸಾದಿಯನ್ತೇನಾ**ತಿ ಮೂಲಸ್ಸ ಅಕಪ್ಪಿಯಭಾವೇ ಸತಿ ಅಸಾದಿಯನ್ತೇನ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಚಿತ್ತೇನ , ನ ಮುಖೇನ। ಸಚೇ ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಅಕಪ್ಪಿಯಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ಕತ್ವಾ ಚಿತ್ತೇನ ಅಕಪ್ಪಿಯಂ ಇಚ್ಛನ್ತೋವ ಮುಖೇನ ಕಪ್ಪಿಯಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ "ಚೀವರಂ ಮೇ ದೇಥಾ"ತಿ, ನ ವಟ್ಟತಿ। ಪಟಿಲಾಭೇ ರೂಪಿಯಪಟಿಗ್ಗಹಣಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಆಪತ್ತಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ವಿಚಾರಣಾ - ಚಿತ್ತೇನ ಸಾದಿಯನ್ತೋಪಿ ಮುಖೇನ ಕಪ್ಪಿಯವೋಹಾರೇನ ಚೇ ವೋಹರತಿ "ಕಹಾಪಣಾರಹೇನ, ಪಾದಾರಹೇನ ವಾ ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡೇನ ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ಆಹರಾ"ತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ರೂಪಿಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ, ವಟ್ಟತಿ ಏವ। ಕಸ್ಮಾ? ಕಞ್ಚಿ ಸಸ್ಸುಟ್ಠಾನಕಂ ಭೂಮಿಪದೇಸಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಸೀಮಂ ದೇಮಾತಿ ವದನ್ತಿ, ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವಚನತೋ, "ವಿಹಾರಸ್ಸ ದೇಮಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವಚನತೋ ಚ। **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ ವುತ್ತಂ "ಸಙ್ಘಂ ಸನ್ಧಾಯ 'ವಿಹಾರಸ್ಸ ದೇಮಾ'ತಿ ದಿನ್ನಂ ಗರುಭಣ್ಡಂ ನ ಹೋತಿ, ದಕ್ಖಿಣೋದಕಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ, 'ಸಾಧೂ'ತಿ ಚ ವತ್ತುಂ, ಅನುಮೋದೇತುಞ್ಚ ವಟ್ಟತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಸಙ್ಘಸ್ಸ 'ವಿಹಾರೋ'ತಿ ನಾಮಾಭಾವತೋ, ಖೇತ್ತಸ್ಸೇವ 'ಸೀಮಾ'ತಿ ನಾಮಭಾವತೋ ಚ, ಚಿತ್ತೇನ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ, ಕಪ್ಪಿಯವೋಹಾರೋವ ಪಮಾಣಂ। ಕಪ್ಪಿಯಮೇವಾಚಿಕ್ಖಿತತ್ತಾ 'ನ ತ್ವೇವಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕೇನಚಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ಜಾತರೂಪರಜತಂ ಸಾದಿತಬ್ಬಂ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವದಾಮೀ'ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೯೯) ವಚನೇನಪಿ ನ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ಕಪ್ಪಿಯವಚನಪಚ್ಚಯಾ ದಾಯಕೋ ಸಯಮೇವ ಕತ್ತಬ್ಬಯುತ್ತಕಂ ಜಾನಿಸ್ಸತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯತೋ ದಾಯಕೇನ ಏತಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಞತ್ವಾ ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಠಪಿತಂ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಸನ್ತಕಮೇವ ಹೋತೀ"ತಿ। ಇದಂ ಸಬ್ಬಮಯುತ್ತಂ, ಕಸ್ಮಾ? ಸೀಮಾವಿಹಾರವಚನಸ್ಸ ದಾಯಕವಚನತ್ತಾ। ಇಧ ಚ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಚನಂ ಪಮಾಣಂ। ತೇನೇವಾಹ "ಅಥಾಪಿ 'ಮಮ ತಳಾಕಂ ವಾ ಪೋಕ್ಖರಣಿಂ ವಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಮ್ಮೀ'ತಿ ವುತ್ತೇ 'ಸಾಧು, ಉಪಾಸಕ, ಸಙ್ಘೋ ಪಾನೀಯಂ ಪಿವಿಸ್ಸತೀ'ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ ಏವಾ"ತಿ। ಅಞ್ಞಥಾ ಖೇತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಖೇತ್ತಪಟಿಬದ್ಧವಚನಾನಿ ಸೀಮಾವಚನೇನ ಕಪ್ಪನ್ತೀತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಅವಿಹಾರಸ್ಸ ಚ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ರೂಪಿಯಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ "ಇದಂ ವಿಹಾರಸ್ಸ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ದಿಯ್ಯಮಾನಂ ಜಾನನ್ತೇನಾಪಿ ತಂ ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ। ತಥಾ ಕಹಾಪಣಾರಹಾದಿನೋ ಅಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡಭಾವಂ, ಕಹಾಪಣಾದಿಭಾವಮೇವ ವಾ ಜಾನನ್ತಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ತಥಾವೋಹರನ್ತಸ್ಸ ಚ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। "ನ ತ್ವೇವಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕೇನಚಿ ಪರಿಯಾಯೇನಾ"ತಿ ನಿಪ್ಪದೇಸತೋ ವುತ್ತತ್ತಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಲೇಸಂ ಓಡ್ಡೇತುನ್ತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋ, ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಪನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। "ನೋ ಚೇ ಇಚ್ಛತಿ, ನ ಕಥೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಯಥಾವುತ್ತಸಾಮಿಚಿಯಾ ಅಕರಣೇ ಅನಾಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

"ಅಞ್ಞಾತಕಅಪ್ಪವಾರಿತೇಸು ವಿಯ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಯಥಾವುತ್ತಸಾಮಿಚಿಮ್ಪಿ ನ ಕತ್ವಾ ಚೇ ನಿಪ್ಫಾದೇತಿ, ಅಞ್ಞಾತಕವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕಾ ಸಯಮೇವ ಚೋದೇತ್ವಾ ದೇನ್ತಿ, ವಟ್ಟತಿ। "ಸಯಂ ಕರಣಮೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತ"ನ್ತಿ ಚ ವದನ್ತಿ। **ಪಿಣ್ಡಪಾತಾದೀನಂ ...ಪೇ॰... ಏಸೇವ ನಯೋ**ತಿ ಏತ್ಥ "ದುಕ್ಕಟ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಸುನ್ದರಂ, **ದದನ್ತೇಸುಪೀತಿ ಅಪಿ**-ಸದ್ದೇನ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವ। ಜಾತರೂಪರಜತಂ "ಸಙ್ಘೇ ಸಾದಿತೇ ದುಕ್ಕಟ"ನ್ತಿ ಚ ವಿಕಪ್ಪೇನ್ತಿ। ತಂ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ನವುತ್ತತ್ತಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। "ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಮೇವಾತಿ ಯೇವಾಪನಕಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಸಿಯಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। "ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಹಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ...ಪೇ॰... **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ** ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಅಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಅನ್ತಮಸೋ ಮಾತಾಪಿತೂನಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಾಯ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಮೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಂ ನಾಮ "ಉಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ ವಾ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇಯ್ಯವಾ ಉಪನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ವಾ ಸಾದಿಯೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣಮೇವ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಕತ್ಥಚಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ, ಕತ್ಥಚಿ ನ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ, ಕತ್ಥಚಿ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಸಾದಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಏವಂ ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಕಿಞ್ಚಿ ವಟ್ಟತಿ, ಇದಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಚೇ ಪನಾ"**ತಿ ವಿತ್ಥಾರೋ ಆರದ್ಧೋ। ತತ್ಥ "ಚೇತಿಯಸ್ಸ...ಪೇ॰... ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವಚನತೋ ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ವಿಹಾರಸ್ಸ ದಿನ್ನಂ ಸಾದಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ತಥಾ ಥೇರಸ್ಸ "ಮಾತುಯಾ

ದೇಮಾ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೇಪಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವ। **ಸಾಪತ್ತಿಕೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಾಯ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಸಾಪತ್ತಿಕೋ ಹೋತೀತಿ? ದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತಿಯಾತಿ ಏಕೇ। ನ ಯಾಯ ಕಾಯಚಿ, ಕೇವಲಂ ಅಟ್ಠಾನೇ ಚೋದೇತೀತಿ ಕತ್ವಾ "ಸಾಪತ್ತಿಕೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಕಥನ್ತಿ? "ಪಞ್ಚಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕೋ ಪಣಾಮೇತಬ್ಬೋ...ಪೇ॰... ಪಣಾಮೇನ್ತೋ ಅನತಿಸಾರೋ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೬೮) ಏತ್ಥ ನ ಸಮ್ಮಾವತ್ತನ್ತಂಯೇವ ಅಪಣಾಮೇನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾಹ - "ನ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸಮ್ಮಾವತ್ತನ್ತೋ ನ ಪಣಾಮೇತಬ್ಬೋ, ಯೋ ನ ಪಣಾಮೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೬೮), ತಸ್ಮಾ ಅಧಿಮತ್ತಪೇಮಾದಿಅಭಾವೇಪಿ ಅಪಣಾಮೇನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ ದಿಸ್ಸತಿ। ಅಪಿಚ "ಸಾತಿಸಾರೋ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯ** "ಸಾತಿಸಾರೋ ಹೋತೀತಿ ಸದೋಸೋ ಹೋತಿ, ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬೮) ವುತ್ತತ್ತಾ ನ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ತದನನ್ತರಮೇವ ತಂಮಿಚ್ಛಾಗಾಹನಿವತ್ತನತ್ಥಂ, ತಸ್ಮಾ "ನ ಸಮ್ಮಾವತ್ತನ್ತೋ ಪಣಾಮೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅನಾಪತ್ತಿಕಾ ಕತಾತಿ। ದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ಆಚರಿಯೋ, ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ। **"ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡಮ್ಪಿ ಅಕಪ್ಪಿಯಮೇವಾ**ತಿ ತಳಾಕತೋ ನಿಪ್ಫನ್ನಧಞ್ಞೇನ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಲದ್ಧಂ ಗೋರಸಮ್ಪಿ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಕಪ್ಪಿಯವೋಹಾರೇಪಿ ವಿಧಾನಂ ವಕ್ಖಾಮ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - **"ಉದಕವಸೇನಾ"**ತಿಆದಿ। **ದುಬ್ಬಿನಿಬ್ಭೋಗಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಇದಂ ಪರತೋ "ತಸ್ಸೇವ ಅಕಪ್ಪಿಯಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಧಞ್ಞಸ್ಸ ವಿಚಾರಿತತ್ತಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಸದಿಸಂ, ತಸ್ಮಾ ಸುವುತ್ತಂ। ಇದಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಪಯೋಗವಸೇನ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನೇನ ಮಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಕತಪುಬ್ಬಂ **ನವಸಸ್ಸಂ** ನಾಮ। **ಖಲೇ ವಾ ಠತ್ವಾ ರಕ್ಖತೀ**ತಿ "ಇದಂ ವಾ ಏತ್ತಕಂ ವಾ ಮಾ ಗಣ್ಹ, ಇದಂ ಗಹೇತುಂ ಲಬ್ಭತೀ"ತಿ ವಾ "ಇತೋ ಅಪನೇಹಿ, ಇಧ ಪುಞ್ಜಂ ಕರೋಹೀ"ತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ವಾ ಪಯೋಗೇನ ಚೇ ರಕ್ಖತಿ, ತಂ ಅಕಪ್ಪಿಯಂ। "ಸಚೇ 'ಮಯಿಠಿತೇ ರಕ್ಖಿತಂ ಹೋತೀ'ತಿ ರಕ್ಖತಿ, ಗಣ್ಹನ್ತೇ ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ 'ಕಿಂ ಕರೋಥಾ'ತಿ, ಭಣತಿ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಯುತ್ತಂ। **ರೂಪಿಯಪಟಿಗ್ಗಹಣಸಿಕ್ಖಾಪದೇ** "ದ್ವಾರಂ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ರಕ್ಖನ್ತೇನ ವಸಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। **ತಸ್ಸೇವ ತಂ ಅಕಪ್ಪಿಯಂ।** ಕಸ್ಮಾ? ಅಪುಬ್ಬಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪಾದಿತತ್ತಾ। ಹೇಟ್ಠಾ "ಸಸ್ಸಂ ಕತ್ವಾ ಆಹರಥಾ"ತಿ ವತ್ತುಂ ಪನ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ। ಪಣ್ಣೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। "ಪಕತಿಯಾ ಸಯಮೇವ ಕರೋನ್ತಾನಂ ಉಸ್ಸಾಹಜನನತೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾ? "ಕಹಾಪಣಾನಂ ವಿಚಾರಿತತ್ತಾ"ತಿ ವಚನತೋ, ಪಗೇವ ಉಟ್ಠಾಪಿತತ್ತಾತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ। ಸಚೇ ದಾಯಕಾ ವಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಗಾಮಖೇತ್ತಾರಾಮಾದಿಂ ಕೇಣಿಯಾ ಗಹಿತಮನುಸ್ಸಾ ವಾ ತತ್ಥ ಕುಟುಮ್ಬಿನೋ "ಇಮೇ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಕಹಾಪಣಾ ಆಹಟಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, "ನ ಕಪ್ಪತೀ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕಾವ ಚೇ ವದನ್ತಿ, "ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಕಹಾಪಣಾ ನ ಕಪ್ಪನ್ತಿ, ಸಪ್ಪಿಆದೀನಿ ವಟ್ಟನ್ತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಾ "ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕೇ ವಾ ಗುತ್ತಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಆಚಿಕ್ಖಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ತೇಹಿ ಸಮ್ಪಾದಿತಂ ಕೇನಚಿ ಅಕತ್ತಬ್ಬತಾಯ "ಇಮಿನಾ ಸಪ್ಪಿಂ ಆಹರಾಹೀ"ತಿ ವಿಚಾರೇತಿ ನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಇತರೇಸಂ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಪರತೋ **ಪತ್ತಚತುಕ್ಕೇ** ಚತುತ್ಥಪತ್ತೋ ವಿಯ। ವುತ್ತಞ್ಚ ತತ್ಥ "ಇಮೇ ಕಹಾಪಣೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಇಮಂ ದೇಹೀ'ತಿ ಕಹಾಪಣೇ ದಾಪೇತ್ವಾ ಗಹಿತೋ, ಅಯಂ ಪತ್ತೋ ಏತಸ್ಸೇವ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನ ವಟ್ಟತಿ, ದುಬ್ಬಿಚಾರಿತತ್ತಾ, ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪನ ವಟ್ಟತಿ, ಮೂಲಸ್ಸ ಅಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತತ್ತಾ"ತಿಆದಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಅಕಪ್ಪಿಯಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಕಹಾಪಣಾನಂ ವಿಚಾರಿತತ್ತಾತಿ। ಇದಂ ದುವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ಮೂಲಸ್ಸ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಟ್ಠಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ ಇಮಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ **ಪತ್ತಚತುಕ್ಕೇ** ದುತಿಯತತಿಯಪತ್ತಾ ವಿಯ, ತೇನೇವ ವುತ್ತಂ ಸಯಂಕಾರಿವಾರೇ "ನ ಕಪ್ಪತೀ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬ'ನ್ತಿ। ತತೋ ಪರಂ ಮೂಲಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛತಿ ನಾಮ।

ಮಹಾವಿಸಯಸಿಕ್ಖತ್ತಾ, ರಾಜಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಇದಂ।
ರಞ್ಞೋ ವಿಯ ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ, ಚಿತ್ತಾಧಿಪ್ಪಾಯತೋಪಿ ವಾ॥

ರಾಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಚೀವರವಗ್ಗೋ ಪಠಮೋ।

೨. ಕೋಸಿಯವಗ್ಗೋ

೧. ಕೋಸಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೪೨. **ಕೋಸಿಯಕಾರಕೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕೋಸಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ "ಕೋಸಕಾರಾ"ತಿ ಲದ್ಧವೋಹಾರಾನಂ ಪಾಣಕಾನಂ ಕೋಸತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ **ಕೋಸಿಯಂ** ನಾಮ। ಅತ್ತನಾ ಕತಂ ಚೇ? ನಿಸ್ಸಜ್ಜನಕಾಲೇ "ಸಯಂ ಕತಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಉಭೋಹಿ ಚೇ ಕತಂ, ಯಥಾಪಾಠಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಅತ್ತನಾ ಚ ಪರೇಹಿ ಚ ವಿಪ್ಪಕತಂ ಅತ್ತನಾ ಪರಿಯೋಸಾಪೇತೀತಿಆದಿಚತುಕ್ಕಮ್ಪಿ ಸಮ್ಭವನ್ತಂ ನ ದಸ್ಸಿತಂ। ವಿನಯಧಮ್ಮತಾ ಹೇಸಾ, ಯದಿದಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ತಿಕೇ ವಾ ಚತುಕ್ಕೇ ವಾ ದಸ್ಸಿತೇ ಇತರಂ ಸಮ್ಭವನ್ತಮ್ಪಿ ನ ವುಚ್ಚತೀತಿ।

ಕೋಸಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಸುದ್ಧಕಾಳಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೪೭. **ಸುದ್ಧಕಾಳಕಾನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಯಥಾ ಪಠಮೇ "ಏಕೇನಪಿ ಕೋಸಿಯಂಸುನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಥಾ ಇಧ "ಏಕೇನಪಿ ಅಞ್ಞೇನ ಅಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ"ತಿ ವಚನಾಭಾವತೋ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಮಿಸ್ಸಭಾವೇ ಸತಿಪಿ ಅಪಞ್ಞಾಯಮಾನರೂಪಕಂ "ಸುದ್ಧಕಾಳಕ"ಮಿಚ್ಚೇವ ವುಚ್ಚತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸುದ್ಧಕಾಳಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ದ್ವೇಭಾಗಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೫೨. "ಧಾರಯಿತ್ವಾ ದ್ವೇ ತುಲಾ ಆದಾತಬ್ಬಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಯಥಾ ತುಲಾಧಾರಣಾಯ ಕಾಳಕಾ ಅಧಿಕಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ತಥಾ ಕಾಳಕಾನಂ ದ್ವೇ ಭಾವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಾ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೇನ। ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ? ಸುದ್ಧಕಾಳಕಪಟಿಸೇಧನನಿದಾನೇನ। **ತತಿಯಂ ಓದಾತಾನಂ ಚತುತ್ಥಂ ಗೋಚರಿಯಾನ**ನ್ತಿ ಹೇಟ್ಠಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೋ। **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ "ಏಕಸ್ಸಪಿ ಕಾಳಕಲೋಮಸ್ಸ ಅತಿರೇಕಭಾವೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯ"ನ್ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ದ್ವೇಭಾಗಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತಂ, ತಂ ತುಲಾಧಾರಣಾಯ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನ ಸಮೇತಿ, ಅಚಿತ್ತಕತ್ತಾ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇ ತುಲಾಯ ಧಾರಯಿತ್ವಾ ಠಪಿತೇಸು ಏಕಮ್ಪಿ ಲೋಮಂ ತತ್ಥ ಪತೇಯ್ಯ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋ। ಅಞ್ಞಥಾ ದ್ವೇ ತುಲಾ ನಾದಾತಬ್ಬಾ, ಊನಕತರಾ ಆದಾತಬ್ಬಾ ಸಿಯುಂ। ನ ಹಿ ಲೋಮಂ ಗಣೇತ್ವಾ ತುಲಾಧಾರಣಾ ಕರೀಯತಿ। ಅಥ ಗಣೇತ್ವಾವ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಕಿಂ ತುಲಾಧಾರಣಾಯ ಪಯೋಜನನ್ತಿ ಕೇಚಿ। "ಗೋಚರಿಯಓದಾತೇಸು ಏಕಮೇವ ದಿಗುಣಂ ಕತ್ವಾ ಗಹೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ, **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಅವಿಚಾರಿತತ್ತಾ ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ।

ದ್ವೇಭಾಗಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಛಬ್ಬಸ್ಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೬೨. **ನವಂ ನಾಮ ಕರಣಂ ಉಪಾದಾಯಾ**ತಿ ಇದಂ ಆದಿಕರಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವಸ್ಸಗಣನಂ ದೀಪೇತಿ। **ಕರಿತ್ವಾ ವಾ**ತಿ ವಚನಂ ನಿಟ್ಠಾನದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಧಾರೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ವಚನಂ ಪನ ಪರಿಭೋಗತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ ದೀಪೇತಿ, ಯಸ್ಮಾ ಲದ್ಧಸಮ್ಮುತಿಕಸ್ಸ ಗತಗತಟ್ಠಾನೇ ಛನ್ನಂ ಛನ್ನಂ ವಸ್ಸಾನಂ ಓರತೋವ ಕತಾನಿ ಬಹೂನಿಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಅಞ್ಞಂ ನವ**ನ್ತಿ ಕಿಂ ಕತತೋ ಅಞ್ಞಂ, ಉದಾಹು ಧಾರಿತತೋ ಅಞ್ಞನ್ತಿ? ಕಿಞ್ಚೇತ್ಥ ಯದಿ ಕತತೋ ಅಞ್ಞಂ, ತೇಸು ಅಞ್ಞತರಂ ದುಕ್ಕತಂ ವಾ ಪರಿಭೋಗಜಿಣ್ಣಂ ವಾ ಪುನ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ತಞ್ಚ ಖೋ ವಿನಾಪಿ ಪುರಾಣಸನ್ಥತಸ್ಸ ಸುಗತವಿದತ್ಥಿಂ ಅಪ್ಪಟಿಸಿದ್ಧಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ।

ಕತತೋ ಹಿ ಅಞ್ಞಂ ಪಟಿಸಿದ್ಧಂ, ಇದಞ್ಚ ಪುಬ್ಬಕತನ್ತಿ ತತೋ ಅನನ್ತರಸಿಕ್ಖಾಪದವಿರೋಧೋ ಹೋತಿ। ಅಥ ಧಾರಿತತೋ ಅಞ್ಞಂ ನಾಮ, ಸಮ್ಮುತಿ ನಿರತ್ಥಿಕಾ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಪಠಮಕತಂ ಚೇ ಅಪರಿಭುತ್ತಂ, ಸತಿಯಾಪಿ ಸಮ್ಮುತಿಯಾ ಅಞ್ಞಂ ನವಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ? ತತ್ರಿದಂ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನನಿದಸ್ಸನಂ - ನಿಟ್ಠಾನದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಛನ್ನಂ ಛನ್ನಂ ವಸ್ಸಾನಂ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ಚ ಸತ್ತಮೇ ವಸ್ಸೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಮಾಸಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ, ನ ವಸ್ಸಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ। ಸತ್ತಮೇ ಪರಿಪುಣ್ಣಞ್ಚ ಊನಕಞ್ಚ ವಸ್ಸಂ ನಾಮ, ತಸ್ಮಾ ವಿಪ್ಪಕತಸ್ಸೇವ ಸಚೇ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ಪೂರೇನ್ತಿ, ಪುನ ನಿಟ್ಠಾನದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ಲಭನ್ತಿ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಪರಿಭುತ್ತಂ ವಾ ಹೋತು ಅಪರಿಭುತ್ತಂ ವಾ, ಧಾರಿತಮೇವ ನಾಮ। ಯಸ್ಮಾ "ನವಂ ನಾಮ ಕರಣಂ ಉಪಾದಾಯ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಛನ್ನಂ ವಸ್ಸಾನಂ ಪರತೋ ತಮೇವ ಪುಬ್ಬಕತಂ ದುಕ್ಕತಭಾವೇನ, ಪರಿಭೋಗಜಿಣ್ಣತಾಯ ವಾ ವಿಜಟೇತ್ವಾ ಪುನ ಕರೋತಿ, ನಿಟ್ಠಾನದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಛಬ್ಬಸ್ಸಪರಮತಾ ಧಾರೇತಬ್ಬಂ, ಅತಿರೇಕಂ ವಾ। ಅಞ್ಞೋ ಚೇ ಕರೋತಿ, ತದೇವ **ಅಞ್ಞಂ ನವಂ ನಾಮ** ಹೋತಿ ಕರಣಂ ಉಪಾದಾಯ, ತಸ್ಮಾ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ। ಅಞ್ಞಥಾ "ನವಂ ನಾಮ ಕರಣಂ ಉಪಾದಾಯಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ನ ಕೋಚಿ ವಿಸೇಸೋ ಅತ್ಥಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಕಿಂ ಹೋತಿ? ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತೀತಿ। "ಯಾಚನಬಹುಲಾ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಬಹುಲಾ ವಿಹರನ್ತೀ"ತಿ ಹಿ ತತ್ಥ ವುತ್ತಂ, ತಞ್ಚ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಕರಣಂ ದೀಪೇತಿ। ಯದಿ ಏವಂ ತಂ ನಿಬ್ಬಿಸೇಸಮೇವ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ? ನಾಪಜ್ಜತಿ। ಅಯಂ ಪನಸ್ಸ ವಿಸೇಸೋ, ಯಸ್ಮಾ "ಅಞ್ಞೇನ ಕತಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ಥೋ ವಿಸೇಸೋತಿ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ ? "ನವಂ ನಾಮ ಕರಣಂ ಉಪಾದಾಯ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಅತಿರೇಕಚೀವರಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ವಿಯ ಪಟಿಲಾಭೇನಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ನವತಾ ಆಪಜ್ಜತಿ। ತತೋ ಪಟಿಲದ್ಧದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಛಬ್ಬಸ್ಸಪರಮತಾ ಧಾರೇತಬ್ಬಂ। ಓರೇನ ಚೇ ಛನ್ನಂ ವಸ್ಸಾನಂ...ಪೇ॰... ಕಾರಾಪೇಯ್ಯ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯನ್ತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ನವಂ ನಾಮ ಕರಣಮೇವ ಉಪಾದಾಯ ವುಚ್ಚತಿ, ನ ಪಟಿಲಾಭಂ। ಓರೇನ ಛನ್ನಂ ವಸ್ಸಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ "ನವ"ನ್ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗತಂ, ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧಂ ಚೇ ಕಾರಾಪೇಯ್ಯ, ಯಥಾ ಲಾಭೋ, ತಥಾ ಕರೇಯ್ಯ ವಾ ಕಾರಾಪೇಯ್ಯ ವಾತಿ ಚ ನ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞೇನ ಕತಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ವಿಸೇಸೋತಿ।

ಛಬ್ಬಸ್ಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ನಿಸೀದನಸನ್ಥತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೬೫. ನಾಸ್ಸುಧ ಕೋಚೀತಿ ಏತ್ಥ **ಅಸ್ಸುಧ**-ಇತಿ ಅವಧಾರಣತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "ಏವಂ ಭನ್ತೇತಿ ಖೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಬಹುವಚನಂ ವುತ್ತಂ, ತಥಾಪಿ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿತ್ವಾ ಇಧ ತೇಸು ಭಿಕ್ಖೂಸು ಕೋಚಿ ಭಗವನ್ತಂ ನಾಸ್ಸುಧ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ ಅಞ್ಞತ್ರ ಏಕೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ತಂ ಸುಗ್ಗಾಹಂ ಏಕಾಹಂ ಭನ್ತೇ ಭಗವನ್ತಂ ವರನ್ತಿಆದೀಸು (ಮಹಾವ॰ ೩೩೭) ವಿಯ, **ಅನುಜಾನಾಮಿ...ಪೇ॰... ಯಥಾಸುಖಂ ಮಂ ದಸ್ಸನಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೂ**ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತು।

೫೬೬-೭. "ಮಯಂ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಉಪಸೇನ"ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಗಣಪಾಮೋಕ್ಖತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ಆರಞ್ಞಿಕಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಪಂಸುಕೂಲಿಕವಸೇನ ಸಬ್ಬಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ। ತೇನೇವಾಹ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಸನ್ಥತೇ ಚತುತ್ಥಚೀವರಸಞ್ಞಿತಾಯಾ"ತಿ। ಕಿಂ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇ ಚೀವರಂ ನ ಬುಜ್ಝನ್ತೀತಿ ಚೇ? ಯಥಾ ಹೋತು। ಕತಮಂ ಚೀವರಂ ನಾಮಾತಿ? ಛನ್ನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಂ ಪಚ್ಛಿಮನ್ತಿ। ಕಿಞ್ಚ ವಾಯಿಮಂ ಅವಾಯಿಮನ್ತಿ? ವಾಯಿಮಮೇವಾತಿ। ಕತರಸುತ್ತೇನಾತಿ? ಅದ್ಧಾ ಸೋ ಸುತ್ತಮೇವ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ಸಿವೇಯ್ಯಕಂ ದುಸ್ಸಯುಗಂ, ಇದ್ಧಿಮಯಿಕಞ್ಚ ದೇವದತ್ತಿಯಞ್ಚ ಅಚೀವರಂ ಕರೋತಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಅವಾಯಿಮಮ್ಪೀತಿ ವದಾಮೀತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಸಿದ್ಧಾ ಸನ್ಥತೇ ಚೀವರಸಞ್ಞಿತಾ ಕಮ್ಬಲಸೀಸೇನ ಉಣ್ಣಾಮಯಸಾಮಞ್ಞತೋ। ಕಿಂ ಪನ ತೇ ಸನ್ಥತಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿಂಸೂತಿ? ದುಟ್ಠು ಅಧಿಟ್ಠಹಿಂಸು ಅಚೀವರತ್ತಾ, ನ ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪಗತ್ತಾ ಚ ಸನ್ಥತಸ್ಸ। ಅಥ ನಾಧಿಟ್ಠಹಿಂಸು, ಪುಬ್ಬೇವ ತತ್ಥ ಅಚೀವರಸಞ್ಞಿನೋ ಏತೇತಿ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥ ಚೀವರಸಞ್ಞಿತಾಯ ತದುಭಯಂ ನ ಯುಜ್ಜತೀತಿ। ಕಿಂ ಪನೇತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪಗಂ ನತ್ಥೀತಿ? ತತ್ಥೇವಾಗತಂ , ಅಪಿಚೇತಂ ಅವಿಕಪ್ಪನುಪಗಂ ಚೇ, ಚೀವರಂ ನ ಹೋತಿ, ಅಞ್ಞಥಾ "ಚೀವರಂ ನಾಮ ಛನ್ನಂ ಚೀವರಾನಂ ಅಞ್ಞತರ"ನ್ತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಸಿದ್ಧಂ

“ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಂ ಪಚ್ಛಿಮ”ನ್ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಅಥ ನ ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಮ್ಪಿ ಚೀವರಮೇವ ಸಿದ್ಧಂ, ಅನಧಿಟ್ಠಾನುಪಗಂ , ಅವಿಕಪ್ಪನುಪಗಞ್ಚ ಏಕಜ್ಝಂ “ಚೀವರ”ನ್ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ತೇನೇವಾಹ “ತೇಚೀವರಿಕಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಚೀವರಂ ವತ್ತಮಾನಂ ಅಂಸಕಾಸಾವಮೇವ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ।

ಅಪಿಚ ಸನ್ಥತೇ ಚೀವರಸಞ್ಞಿತಾ ನ ಕೇವಲಂ ತೇಸಂಯೇವ, ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಅನುಬನ್ಧತಿ ಏವ “ಪುರಾಣಸನ್ಥತಂ ನಾಮ ಸಕಿಂ ನಿವತ್ಥಮ್ಪಿ ಸಕಿಂ ಪಾರುತಮ್ಪೀ”ತಿ ವಚನತೋ। ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯೋ ಪನಸ್ಸ ಅಚೀವರತಂ ಸನ್ಧಾಯಭಾಸಿತತ್ಥದೀಪನೇನ ದೀಪೇತಿ। **ನಿವತ್ಥಪಾರುತ**ನ್ತಿ ಏತೇಸಂ ನಿಸಿನ್ನಞ್ಚೇವ ನಿಪನ್ನಞ್ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಪಿಚ ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಸನ್ಥತೇ ಚೀವರಸಞ್ಞಿತಾ ಅನುಬನ್ಧತಿ ಏವ। **ಖನ್ಧಕೇ** (ಮಹಾವ॰ ೩೫೮) ಹಿ “ನಿಸೀದನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ ನ ವಿಕಪ್ಪೇತು”ನ್ತಿ ಚ, **ಪರಿವಾರೇ** (ಪರಿ॰ ೩೨೯) “ನವ ಚೀವರಾನಿ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾನೀ”ತಿ ಚ **ನಿಸೀದನಸಿಕ್ಖಾಪದೇ** “ದಸಾ ವಿದತ್ಥೀ”ತಿ ಚ ಇಧ “ನಿಸೀದನಂ ನಾಮ ಸದಸಂ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ, **ಅಟ್ಠಕಥಾಯ**ಞ್ಚಸ್ಸ “ಸನ್ಥತಸದಿಸಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತೇ ಸುಗತವಿದತ್ಥಿಯಾ ವಿದತ್ಥಿಮತ್ತಪದೇಸೇ ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸು ಫಾಲೇತ್ವಾ ತಿಸ್ಸೋ ದಸಾ ಕರೀಯನ್ತಿ, ತಾಹಿ ದಸಾಹಿ ಸದಸಂ ನಾಮ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ ಚ “ನಿಸೀದನಂ ವುತ್ತನಯೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಮೇವ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಪಮಾಣಯುತ್ತಂ ಏಕಮೇವ, ದ್ವೇ ನ ವಟ್ಟನ್ತೀ”ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ನಿಸೀದನಂ ನಾಮ ನವನ್ನಂ ಚೀವರಾನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಚೀವರಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಂ, ತಞ್ಚ ಸನ್ಥತಸದಿಸಂ ಏಳಕಲೋಮಮಯಸನ್ಥತವಿಸೇಸನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ, ತಥಾ ನಿಸೀದನಮೇವ ನಿಸೀದನಸನ್ಥತಞ್ಚ ಸಿದ್ಧಂ। **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಚ “ಏಕಮೇವಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಿಂ ಸಿದ್ಧೇ ಸಿದ್ಧಾ ಸನ್ಥತೇ ಚೀವರಸಞ್ಞಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಸ್ಮಾ? ಸನ್ಥತಸಾಮಞ್ಞತೋ।

ಏತ್ಥಾಹ - ಕಥಂ ಅದಸಮೇವ ಸನ್ಥತಂ ಚೀವರಸಙ್ಖ್ಯಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ಅನೇಕಮ್ಪಿ ಅನಧಿಟ್ಠಿತಮ್ಪಿ ಮಹನ್ತಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ, ಯತೋ ಸದಸಮೇವ ಸನ್ಥತಂ ಚೀವರಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತತೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಉಪಗಚ್ಛತೀತಿ। ಅಸನ್ಥತಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ಓರೇನ ಚ ಛನ್ನಂ ವಸ್ಸಾನಂ ವಿನಾಪಿ ಸಮ್ಮುತಿಂ, ತಞ್ಚ ಪೋರಾಣಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಏವ, ನ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ “ತಞ್ಚ ಖೋ ಪಮಾಣಯುತ್ತಂ ಏಕಮೇವ, ದ್ವೇ ನ ವಟ್ಟನ್ತೀ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೯೯) ವಚನತೋತಿ। ಅಥಾಪಿ ಸಿಯಾ ಸನ್ಥತಂ ಸಯನತ್ಥಮೇವ ಕರೀಯತಿ, ನಿಸೀದನಂ ಅಸನ್ಥತಮೇವಾತಿ। ತಞ್ಚ ನ ನಿಯಮತೋ “ಪುರಾಣಸನ್ಥತಂ ನಾಮ ಸಕಿಂ ನಿವತ್ಥಂ ಸಕಿಂ ಪಾರುತಮ್ಪೀ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾತಿ। ಏತ್ಥ ವುಚ್ಚತಿ, ನ ಏತ್ಥ ಕಾರಣಂ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬಂ ವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಅನಞ್ಞವಿಸಯತ್ತಾ।

ಸನ್ಥತಸ್ಸ ಪನ ಅಚೀವರಭಾವೇ ಅಯಂ ಯುತ್ತಿ - ಆದಿತೋ “ತೀಣಿ ಸನ್ಥತಾನಿ ಪನ ವಿನಯಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ವಟ್ಟನ್ತೀ”ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನತೋ ತಾನಿ ಅಕಪ್ಪಿಯಾನೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ, ಭಗವತಾ ಚ ಖೋಮಾದೀನಿ ಛ ಅನುಞ್ಞಾತಾನೀತಿ ಕೋಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪಿಯನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಸುದ್ಧಕೋಸೇಯ್ಯಮ್ಪಿ ಚೀವರಂ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಜಾತಂ, ಪಗೇವ ಕೋಸಿಯಮಿಸ್ಸಕಸನ್ಥತಚೀವರನ್ತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ತಥಾ ಕಮ್ಬಲಞ್ಚ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ತಞ್ಚ ಸುದ್ಧಕಮ್ಪಿ ಹೋತಿ ಜಾತಿಕಾಳಕಭಾವೇನ, ಪಗೇವ ಓದಾತಗೋಚರಿಯಮಿಸ್ಸಕಸನ್ಥತಚೀವರನ್ತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ತತೋ ಚ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವಿರೋಧೋ, ತಸ್ಮಾ ನ ಸನ್ಥತಂ ಚೀವರಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ನಿಸೀದನಂ ಪನ ಹೋತಿ ತಸ್ಸ ಪಮಾಣಸಣ್ಠಾನಪರಿಚ್ಛೇದಸಮ್ಭವತೋ। ಏತ್ಥಾಹು ಕೇಚಿ ಆಚರಿಯಾ “ದುವಿಧಂ ನಿಸೀದನಂ ಸನ್ಥತಂ, ಅಸನ್ಥತಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಸನ್ಥತಂ ಸನ್ಥತಮೇವ। ಅಸನ್ಥತಂ ಖೋಮಾದಿಛಬ್ಬಿಧಂ, ತದನುಲೋಮಂ ವಾ ಹೋತಿ, ಅಯಮೇತೇಸಂ ವಿಸೇಸೋ”ತಿ।

ಏತ್ಥಾಹ - ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ “ಸನ್ಥತಂ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನಾ”ತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಅಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ “ನಿಸೀದನಸನ್ಥತ”ನ್ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ? ಚೀವರಸಞ್ಞಿತಾಯ ಸನ್ಥತಾನಂ ಉಜ್ಝಿತತ್ತಾ ತೇಸಂ ಅಚೀವರಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ತಥಾ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಧುತಙ್ಗಭೇದಭಯಾ ತಾನಿ ಉಜ್ಝಿತ್ವಾ ತೇರಸಾಪಿ ಧುತಙ್ಗಾನಿ ಸಮಾದಿಯಿಂಸು, ಸೀಸದಸ್ಸನವಸೇನ ತೀಣೇವ ವುತ್ತಾನಿ, ಭಗವಾ ಚ ತೇಸಂ ಸನ್ಥತಂ ಅನುಜಾನಿ, ತತೋ ನೇಸಂ ಏವಂ ಹೋತಿ “ನಿಸೀದನಚೀವರಸಣ್ಠಾನಮ್ಪೇತಂ ನಿಸೀದನಸನ್ಥತಂ ನೋ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ಚತುತ್ಥಚೀವರಭಾವೇನ ಪಗೇವ ಕತಸನ್ಥತಂ ವಾ”ತಿ। ತತೋ ಸನ್ಥತೇ ನೇಸಂ ಚೀವರಸಞ್ಞಿತಾ ನ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ

ತದತ್ಥಂ ಭಗವತಾ ನಿಸೀದನಸನ್ಥತನ್ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಪಚ್ಛಿಮಾನಿ ದ್ವೇ ವಟ್ಟನ್ತೀ”ತಿ ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಚೇ? “ಅನಾಪತ್ತಿ ಅಞ್ಞೇನ ಕತಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜತೀ”ತಿ ವಚನತೋತಿ।

ನಿಸೀದನಸನ್ಥತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಏಳಕಲೋಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೭೧-೨. ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸಾತಿ ಇಮಿನಾ ಪಕತಿಯಾ ದೀಘಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಿಪಿ ತಿಯೋಜನಪರಮಮೇವ ಹರಿತಬ್ಬಾನಿ, ಪಗೇವ ಅಪ್ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯನ್ತಿ ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತೇನೇವ ವಾಸಾಧಿಪ್ಪಾಯಸ್ಸ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಗಮನುಸ್ಸಾಹತ್ತಾ “ಅಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ”ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಸಿದ್ಧಾ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪೇ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪನೇವ ಏಳಕಲೋಮಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ…ಪೇ॰… ಅಸನ್ತೇಪಿ ಹಾರಕೇ ಅದ್ಧಾನಂ ಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಆಕಙ್ಖಮಾನೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಾನೀತಿ** ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಾನಂಯೇವ ತಿಯೋಜನಾತಿಕ್ಕಮೇ ಆಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನ ಅನಾಕಙ್ಖಮಾನೇನ ಪರಸನ್ತಕಾನಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಾನಿ ಅತಿರೇಕತಿಯೋಜನಂ ಹರನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ ಸಿದ್ಧಾ। ಅಯಮತ್ಥೋ “ಭಿಕ್ಖುನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯು”ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ, “ಅಚ್ಛಿನ್ನಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಚ ದೀಪಿತೋವ ಹೋತೀತಿ। **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಚ “ಅಞ್ಞಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಹರಾಪೇನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ ಚೇ, ದ್ವಿನ್ನಂ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ದ್ವೇ ಭಿಕ್ಖೂ ತಿಯೋಜನಪರಮಂ ಪತ್ವಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಭಣ್ಡಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಚೇ ಹರನ್ತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ, ತೇನೇವ **ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ** “ಅಞ್ಞಂ ಹರಾಪೇತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಿಂ ಹರಾಪೇತಿ? ಜಾನನ್ತಂ ಅಜಾನನ್ತಂ। ಕಿಞ್ಚೇತ್ಥ ಯದಿ ಜಾನನ್ತಂ, “ಅಞ್ಞೋ ಹರಿಸ್ಸತೀತಿ ಠಪೇತಿ, ತೇನ ಹರಿತೇಪಿ ಆಪತ್ತಿಯೇವಾ”ತಿ ಏಕಂಸತೋ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಜಾನನ್ತೋಪಿ ಹಿ ಏಕಚ್ಚೋ ಹರತೀತಿ। ತತೋ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ಅಥ ಅಜಾನನ್ತಂ, “ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಯಾನೇ ವಾ ಭಣ್ಡೇ ವಾ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಿಯೋಜನಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಾನೀ”ತಿ **ಪಾಳಿಯಾ** ವಿರುಜ್ಝತಿ, ಅಥ ಉಭೋಪಿ ಏಕತೋ ಏಕಂ ಭಣ್ಡಂ ಹರಾಪೇನ್ತಿ, ತಮ್ಪಿ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಸಿಯಾ। ಅನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯನ್ತಿ ಯುತ್ತಿಯಾ ವಿರುಜ್ಝತಿ “ತಿಯೋಜನಪರಮಂ ಸಹತ್ಥಾ ಹರಿತಬ್ಬಾನಿ ಅಸನ್ತೇ ಹಾರಕೇ”ತಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ಚ **ಪಾಳಿ** ವುತ್ತಾ। ಹಾರಕೋಪಿ ಸಚೇತನೋ ಅಚೇತನೋತಿ ದುವಿಧೋ। ಸಚೇತನೋಪಿ ಏಳಕಲೋಮಭಾವಂ ವಾ “ಅಹಮಿದಂ ಹರಾಮೀ”ತಿ ವಾ “ಮಂ ಏಸ ಇದಂ ಹರಾಪೇತೀ”ತಿ ವಾ ಜಾನನಾಜಾನನವಸೇನ ದುವಿಧೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಅಚೇತನೋ ನಾಮ ಹಾರಕೋ ನದೀಸೋತೋ ವಾ ನಾವಾ ವಾ ಅಸ್ಸಾಮಿಕಯಾನಂ ವಾ ಹೋತಿ। ಸಚೇತನೋ ಪಾಕಟೋವ। ತತ್ಥ “ಮಂ ಏಸ ಇದಂ ಹರಾಪೇತೀ”ತಿ ಏತ್ತಕಂ ಜಾನನ್ತಂ ಮನುಸ್ಸಂ ವಾ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಂ ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಹರಾಪೇತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀತಿ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದ**ನಯೋ। ಅಯಂ ಪಾಳಿಯಾ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಚ ಏಕರಸೋ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ, “ಅಸನ್ತೇ ಹಾರಕೇ”ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಇದಂ ಅವಿಸೇಸತೋ ವುತ್ತಂ, “ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಯಾನೇ ವಾ ಭಣ್ಡೇ ವಾ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸಾ”ತಿ ವಚನತೋ ಪನ ಸಚೇತನೋವ ಹಾರಕೋ ತತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಸೋ ಚ ಏಳಕಲೋಮಭಾವಞ್ಚ “ಇದಂ ಹರಾಮೀ”ತಿ ಚ ಜಾನನ್ತೋ ನಾಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಅಞ್ಞೋ ಹರಿಸ್ಸತೀತಿ ಠಪೇತಿ, ತೇನ ಹರಿತೇಪಿ ಆಪತ್ತಿಯೇವಾ”ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ ಹೇತುಕತ್ತುನೋ ಅಭಾವತೋವ। **ಪಾಳಿಯಞ್ಹಿ** “ಅಞ್ಞಂ ಹರಾಪೇತೀ”ತಿ ಹೇತುಕತ್ತುವಸೇನ ವುತ್ತಾ । ಇತರೇ ದ್ವೇ ಜಾನನ್ತಾ ಇಧ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ। “ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ”ತಿ **ಪಾಳಿಯಂ** “ಏಸ ಹರಾಪೇತೀ”ತಿ ವಾ “ಇದಂ ಠಾನಂ ಅತಿಕ್ಕಮಾಪೇತೀ”ತಿ ವಾ ಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಯಾನೇ ವಾ ಭಣ್ಡೇ ವಾ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಿಯೋಜನಂ ಅತಿಕ್ಕಮಾಪೇತಿ, ನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ದೀಪೇತಿ।

“ಹರಾಪೇತೀ”ತಿ ಇದಂ ಹೇತುಕತ್ತುವಚನತಂ ಸಾಧೇತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸೇವಾ”ತಿ ಇದಂ “ಮಂ ಏಸ ಹರಾಪೇತೀ”ತಿ ಏವಂ ಅಜಾನನ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। “ಸಾರೇತಿ ಚೋದೇತಿ ಅನುಬನ್ಧಾಪೇತೀ”ತಿ ಇದಂ “ಮಂ ಏಸ ಇದಂ ಠಾನಂ ಅತಿಕ್ಕಮಾಪೇತೀ”ತಿ ಏವಂ ಜಾನನ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಅಜಾನನ್ತೋಪಿ ಸಾರಣಾದೀಹಿ ಠಿತಟ್ಠಾನಂ ನಾತಿಕ್ಕಮತಿ,

ನ ವಾ ಅನುಬನ್ಧತಿ। ಅಥ ಸಾರಣಾದೀಹಿ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ರುಚಿಯಾ ಅತಿಕ್ಕಮತಿ ಆಪತ್ತಿ ಏವ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಹೇತುಕತ್ತುಭಾವಾಸಮ್ಭವತೋ।

ಇದಾನಿ ಯಥಾಠಿತಟ್ಠಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವಕ್ಖಾಮ, "ಅಸನ್ತೇಪಿ ಹಾರಕೇ"ತಿ ಹಾರಕಾಲಾಭಪಚ್ಚಯಾಪಿ ಸಯಂ ಹರಣತೋ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಮೇವ, ಪಗೇವ ಸತಿ ಹಾರಕೇತಿ ಅಯಮೇಕೋ ಅತ್ಥೋ। ಅವಧಾರಣತ್ಥಂ ಅಪಿ-ಸದ್ದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಸನ್ತೇ ಏವ ಹಾರಕೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ, ಸತಿ ಪನ ಹಾರಕೇ ನ ತೇನ ಹರಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯನ್ತಿ ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಅತ್ಥೋ। "ಸಜ್ಝುತೋ ವಾ…ಪೇ॰… ಅತ್ತನೋ ವಾ ಧನೇನಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅಚಿತ್ತಕಮಿದಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ, ಸಜ್ಝುಆದಿತೋ ಪನ ಅತ್ತನಾ ಆಕಙ್ಖಮಾನೇನ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಸ್ಸೇವ ಏಳಕಲೋಮಸ್ಸ ತಿಯೋಜನಾತಿಕ್ಕಮೇ ಆಪತ್ತಿ, ನ ಅಜಾನತೋ ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಸ್ಸ ಚೀವರಾದೀಸು ಕುತೋಚಿ ಲಗ್ಗಸ್ಸ ಅತಿಕ್ಕಮನೇತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ "ಕಮ್ಬಲಸ್ಸ ಉಪರಿ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಸಚೇ ಏಕಮ್ಪಿ ಲೋಮಂ ಚೀವರೇ ಲಗ್ಗಂ ಹೋತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಏವ ಕಮ್ಬಲತೋ ವಿಜಟಿತತ್ತಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಕಮ್ಬಲಸ್ಸ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಇಚ್ಛಾಯ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಯುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ "ಅನಾಪತ್ತಿ ಕತಭಣ್ಡೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಅನೇಕಮ್ಪಿ ಕತಭಣ್ಡಟ್ಠಾನಿಯಮೇವ ಹೋತಿ। ತಞ್ಹಿ ಅನೇನ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ, ನ ಲೋಮಂ। ಅಥ ಲೋಮಮ್ಪಿ ಅಗ್ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ, ಕತಭಣ್ಡಂ ದುಪ್ಪರಿಹಾರಿಯಲೋಮವಿನಿಬ್ಭೋಗಕತಭಣ್ಡೋ ನಿಯಮೋ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಅಕತಭಣ್ಡೇ ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಕತಭಣ್ಡೇ ತಿಕದುಕ್ಕಟಞ್ಚ ನಯತೋ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಅಞ್ಞಥಾ ತಿಕಸ್ಸ ದಸ್ಸಿತತ್ತಾ। **ಸಉಸ್ಸಾಹತ್ತಾತಿ** ಅಪ್ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಗಮನತ್ತಾ। **ಅಚಿತ್ತಕತ್ತಾ ಚಾತಿ** ಭಿಕ್ಖುನೋ ಉಸ್ಸಾಹಾನುರೂಪಂ ಲೋಮಾನಂ ತಿಯೋಜನಾತಿಕ್ಕಮನತೋ ವಿನಾಪಿ ಪಯೋಗಚಿತ್ತೇನ ಹರಣಚಿತ್ತೇನ ಆಪಜ್ಜತಿ ಏವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸಾ ಅನಾಪತ್ತಿ ಪಾಳಿಯಾ ನ ಸಮೇತೀತಿ** ಅನ್ತೋ ಪನ ಪಯೋಗೇನ ತಿಯೋಜನಪರಮಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತತ್ತಾ ಅನಾಪತ್ತಿ। "ತಿಯೋಜನಂ ಹರತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ತಿಯೋಜನಂ ಪದಸಾ ನೇತುಕಾಮೋಪಿ ಅನ್ತೋತಿಯೋಜನೇ ಪದೇ ಪದೇ ದುಕ್ಕಟಂ ನಾಪಜ್ಜತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ, ತಂ ಯುತ್ತಂ "ತಿಯೋಜನಂ ವಾಸಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಗನ್ತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಹರತೀ'ತಿ ವಚನಸ್ಸತ್ಥಿತಾಯಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪುನಪಿ ವುತ್ತಂ **"ಅಞ್ಞಂ ಹರಾಪೇತೀತಿ** 'ಇದಂ ಹರಿಸ್ಸಾಮೀ'ತಿ ಸಉಸ್ಸಾಹಮೇವ ಅಞ್ಞಂ ಹರಾಪೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇತರಥಾ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಸೀಸೇ ಠಪೇಸಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಜಾನನ್ತೇಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ ಸಿಯಾ"ತಿ। ಸಚೇ ಪನ "ಅಗಚ್ಛನ್ತೇ ಯಾನೇ ವಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ಹರಣಾದೀಹಿ ಜನಿತಉಸ್ಸಾಹಾನಂ ಹತ್ಥಿಆದೀನಂ 'ಇದಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ'ತಿ ವಾ 'ಹರಿಸ್ಸಾಮಾ'ತಿ ವಾ ಆಭೋಗೇ ಜನಿತೇ ಏವ ಅನಾಪತ್ತಿ, ನ ಅಜನಿತೇತಿ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ** ಆಹಾ"ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। **ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಠಪಿತೇತಿ** ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಬಹಿ ನಿಕ್ಖಿಪಿತತ್ತಾತಿ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ**। ಬಹಿಸೀಮಾಯ ಠಪಿತಂ ಭಣ್ಡಿಕಂ ಅನ್ತೋ ಅನ್ತೋಸೀಮಾಯಂ ಠಪಿತಂ ಬಹಿ ಕರೋತೋ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಕೇಚಿ, ನ ಸುನ್ದರಂ ವಿಯ।

೫೭೫. **ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಹರತೀತಿ** ಪಠಮತಿಯೋಜನತೋ ಪರಂ ಹರತಿ, ನ ದುತಿಯಾದಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕತಭಣ್ಡೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋಕಾಸಾಭಾವಾ ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಏಳಕಲೋಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಏಳಕಲೋಮಧೋವಾಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೮೧. ಕಿಞ್ಚಾಪಿ **ಪುರಾಣಚೀವರಧೋವನಸಿಕ್ಖಾಪದೇ** ಚೀವರಂ ಠಪೇತ್ವಾ "ಅಞ್ಞಂ ಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಧೋವಾಪೇತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೦೭) ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ ವುತ್ತಂ। ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಏಳಕಲೋಮಧೋವಾಪನಾದಿನಾ ಆಪತ್ತೀತಿ ಏಕೇ। ಸಾ ವಾ ಅನಾಪತ್ತಿ ಮೂಲಾಪತ್ತಿತೋ ಏವ, ನ ಇಮಮ್ಹಾತಿ ಏಕೇ। ಏಳಕಲೋಮಾನಂ ಅಪರಿಕ್ಖಾರತ್ತಾ ಭಟ್ಠಂ ಅಗ್ಗಹಣಮೇವಾತಿ ಏಕೇ। ಇಮಸ್ಸ ಅನ್ತಿಮನಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನತ್ಥಂ ಇದಂ ಪಞ್ಹಾಕಮ್ಮಂ - "ಧೋವಾಪೇತೀ"ತಿ ಇದಂ ರಜಾಪನವಿಜಟಾಪನಗ್ಗಹಣೇನ ನಿಪ್ಪದೇಸವಾಚಿಪದಂ, ಉದಾಹು ಅಗ್ಗಹಣೇನ ಸಪ್ಪದೇಸವಾಚಿಪದಂ। ಕಿಞ್ಚೇತ್ಥ ಯದಿ

ನಿಪ್ಪದೇಸವಾಚಿಪದಂ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ಇದಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ನ ಇತರಾನಿ। ಅಥ ಸಪ್ಪದೇಸವಾಚಿಪದಂ, "ಅವುತ್ತಾ ಧೋವತಿ, ಅಪರಿಭುತ್ತಂ ಧೋವಾಪೇತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ವಿರೋಧೋ। "ಅವುತ್ತಾ ರಜತಿ ವಿಜಟೇತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯ"ನ್ತಿ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗತೋತಿ? ದೇಸನಾವಿಲಾಸಮತ್ತಂ ಭಗವತೋ ವಚನಂ, ಕತ್ಥಚಿ ತಿಕಪದವಚನಂ, ಕತ್ಥಚಿ ಏಕಪದವಚನಂ, ನಿಪ್ಪದೇಸಪದಮೇವ ತೇ ವದನ್ತೀತಿ। ಸಚೇ "ಕತಭಣ್ಡಂ ಧೋವಾಪೇತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪಟಿವಿರೋಧೋ, "ಕತಭಣ್ಡಂ ವಿಜಟಾಪೇತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ ಅನಾಪತ್ತಿ ಏವಾತಿ ಚೇ? ನ, ಅಕತಭಣ್ಡಸ್ಸ ಸುದ್ಧಲೋಮಸ್ಸ ವಿಜಟಾಪನಂ ಇತೋ ವಾ ದಾತಬ್ಬಂ। ಉದಕಾದಿಧೋವನವಸೇನ ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ಠಿತಾನಂ ವಿಜಟಾಪನಂ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಚೇ? ಪುರಾಣಸನ್ಥತಸ್ಸ ವಿಜಟಾಪನೇ ಅನಾಪತ್ತಿಯಾ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ನ ಚ ತಂ ಯುತ್ತಂ "ಅಪರಿಭುತ್ತಂ ಧೋವಾಪೇತೀ"ತಿ ವಚನತೋ। ತೇನ ಪರಿಭುತ್ತಂ ಧೋವಾಪೇತಿ ರಜಾಪೇತಿ ವಿಜಟಾಪೇತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಮೇವಾತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಪರಿಭುತ್ತಂ ನಾಮ ಕತಭಣ್ಡಮೇವ ಹೋತಿ। ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಏಳಕಲೋಮಾನಿ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ, ಅಞ್ಞಥಾ "ಪರಿಭುತ್ತಂ ಧೋವಾಪೇತೀ"ತಿ ವಚನಂ ನಿರತ್ಥಕಂ ಹೋತಿ। ನ ಹಿ ಏತ್ಥ "ಪುರಾಣಾನಿ ಏಳಕಲೋಮಾನಿ ಧೋವಾಪೇಯ್ಯ ವಾ"ತಿ ವಚನಂ ಅತ್ಥಿ ಪುರಾಣಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವಿಯ। ತತ್ಥ ಆದಿನ್ನಕಪ್ಪವಸೇನ, ಇಧ ತಂ ಲಿಖಿತಂ। ಲೇಖದೋಸೋತಿ ಚೇ? ನ, ವಿಸೇಸಹೇತುನೋ ಅಭಾವಾ, **ಪುರಾಣಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದೇ** ಅಪರಿಭುತ್ತಂ ಕತಭಣ್ಡಂ ನಾಮ, "ಕಮ್ಬಲಕೋಜವಸನ್ಥತಾದಿ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಚ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಇಮಿನಾ ಸದ್ದೇನ ಅಯಮತ್ಥೋ ಸಿದ್ಧೋ, "ಧೋವಾಪೇತೀ"ತಿ ಇದಂ ಪನ ಸಿಯಾ ನಿಪ್ಪದೇಸಂ। ಸಿಯಾ ಸಪ್ಪದೇಸಂ। ತಞ್ಹಿ "ಅವುತ್ತಾ ಧೋವತೀ"ತಿಆದೀಸು ನಿಪ್ಪದೇಸಂ। "ಕತಭಣ್ಡಂ ಧೋವಾಪೇತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಸಪ್ಪದೇಸಂ। "ಅಕತಭಣ್ಡಂ ಧೋವಾಪೇತಿ ರಜಾಪೇತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ "ವಿಜಟಾಪೇತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ವಚನಪ್ಪಮಾಣತೋ ಅನಾಪತ್ತಿ ಏವಾತಿ ಚೇ? ನ, ವಚನಪ್ಪಮಾಣತೋ ಏವ ಆಪತ್ತೀತಿ ಆಪಜ್ಜನತೋ। "ಅಪರಿಭುತ್ತಂ ಧೋವಾಪೇತೀ"ತಿ ವಚನಮೇವ ಹಿ ತಂ ಅಪರಿಭುತ್ತಂ ಸನ್ಥತಂ ವಿಜಟಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ದೀಪೇತಿ ಚೇ? ಸಿದ್ಧಂ ಪರಿಭುತ್ತಂ ವಿಜಟಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ಏವಾತಿ।

ಏಳಕಲೋಮಧೋವಾಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ರೂಪಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೮೩-೪. ಸಬ್ಬಮ್ಪೀತಿ ತಿವಿಧಮ್ಪಿ। "ಮುತ್ತಾ ಮಣಿ ವೇಳುರಿಯೋ ಸಙ್ಖೋ"ತಿಆದಿ ಪನ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ **ರಾಜಸಿಕ್ಖಾಪದೇ** 'ನ ವಟ್ಟತೀ'ತಿ ಪಸಙ್ಗತೋ ವುತ್ತಂ, ಸರೂಪತೋ ಪನ ಆಪತ್ತಿದಸ್ಸನವಸೇನ ಸಕಟ್ಠಾನೇಪಿ ವತ್ತುಮಾರದ್ಧ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಥಮೇತಂ? ಮುತ್ತಾದೀನಂ ಸಕಟ್ಠಾನಂ ಜಾತಂ, ನ ಹಿ ತಾನಿ ಇಧ ಪಾಳಿಯಂ ದಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಾನಿ, ರಾಜಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸಪಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಾನೀತಿ। ನ ಕೇವಲಂ ಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಮೇವ, ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಖೇತ್ತವತ್ಥಾದಿಕಂ "ಅಕಪ್ಪಿಯಂ ನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಸಾಮಞ್ಞೇನ, ನ ಸರೂಪತೋ। **ಪಾಳಿಯಂ** ಪನ ಸರೂಪತೋ "ಚೀವರಚೇತಾಪನ್ನಂ ನಾಮ ಹಿರಞ್ಞಂ ವಾ ಸುವಣ್ಣಂ ವಾ ಮುತ್ತಾ ವಾ ಮಣಿ ವಾ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ರಾಜಸಿಕ್ಖಾಪದಮೇವಸ್ಸ ಸಕಟ್ಠಾನಂ। ಮುತ್ತಾಮಣಿಗ್ಗಹಣೇನ ಚೇತ್ಥ ತಜ್ಜಾತಿಯಗ್ಗಹಣಂ ಸಿದ್ಧಮೇವಾತಿ ನಾಗತೋ ಇಮಸ್ಸ ಪಠಮಮೇವ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ। ಯದಿ ಏವಂ ಇಧ ಅನಾಗತತ್ತಾ ಕತರಂ ನೇಸಂ ಸಕಟ್ಠಾನನ್ತಿ? ಇದಮೇವ ಅತ್ಥತೋ, ನೋ ಸರೂಪತೋ।

ಕಥಂ? ಏತಾನಿ ಹಿ **ರತನಸಿಕ್ಖಾಪದೇ** ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವತ್ಥೂನಿ, ದುಕ್ಕಟವತ್ಥೂನಿ ಚ ಏಕತೋ "ರತನ"ನ್ತಿ ಆಗತಾನಿ, "ರತನಸಮ್ಮತ"ನ್ತಿ ಕಪ್ಪಿಯವತ್ಥು ಆಗತಂ। ತೇಸು ಚ ದಸಸು ರತನೇಸು ರಜತಜಾತರೂಪದ್ವಯಂ ಇಧ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವತ್ಥು, ಅವಸೇಸಂ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥೂತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಇಧ ಚ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ ಏವ ರತನಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ "ರತನಸಮ್ಮತಂ ವಿಸ್ಸಾಸಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಾವಕಾಲಿಕಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಪಂಸುಕೂಲಸಞ್ಞಿಸ್ಸಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ನ ರತನಂ ವುತ್ತಂ। ಸತ್ತವಿಧಧಞ್ಞದಾಸಿದಾಸಖೇತ್ತಾದಿ ಪನ **ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲಾದಿಸುತ್ತ**ವಸೇನ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧ ಆದಯೋ) ಅಕಪ್ಪಿಯನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ, ತಸ್ಮಾ ಇಧ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥೂತಿ ಸಿದ್ಧಂ, ತೇನೇವ ಅನುಯೋಗವತ್ತೇ "ಧಮ್ಮಂ ಜಾನಾತಿ, ಧಮ್ಮಾನುಲೋಮಂ, ವಿನಯಂ, ವಿನಯಾನುಲೋಮಂ ಜಾನಾತೀ"ತಿ (ಪರಿ॰ ೪೪೨) ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಆಮಕಮಂಸಮ್ಪಿ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ? ನ, ಇಧ ವಿನಯೇ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ,

ಅಮನುಸ್ಸಿಕಾಬಾಧೇ ಆಮಕಮಂಸ''ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾವ॰ ೨೮೪), ತಸ್ಮಾ ನ ಆಮಕಮಂಸಂ ಸುತ್ತೇ ಆಗತಮ್ಪಿ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥು ಹೋತಿ, ತಥಾಪಿ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಭೋಗತ್ಥಾಯ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ದುಕ್ಕಟಮೇವಾತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ। ''ಇಧ ನಿಕ್ಖಿಪಾಹೀ'ತಿ ವುತ್ತೇ ಉಪನಿಕ್ಖಿತ್ತಸಾದಿಯನಮೇವ ಹೋತೀ''ತಿ ವದನ್ತಿ। ''ಅಕಪ್ಪಿಯವಿಚಾರಣಾ ಏವ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಚೇ? **ಕಪ್ಪಿಯಞ್ಚ ಅಕಪ್ಪಿಯಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಾಯ ಠಿತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ತಂ ಸಯಂ ಅಪರಿಭೋಗಾರಹಂ ಹುತ್ವಾ ತದಗ್ಘನಕಂ ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡಂ ಪರಿಭೋಗಾರಹಂ ಹುತ್ವಾ ಠಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ''ತಿ ಲಿಖಿತಂ, ''ಪಂಸುಕೂಲಭಾವೇನ ಠಿತತ್ತಾ, ಗುತ್ತಟ್ಠಾನಾಚಿಕ್ಖನಸ್ಸ ಕಪ್ಪಿಯತ್ತಾ ಚ ಕಪ್ಪಿಯಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಠಿತಂ। 'ಇದಂ ಗಣ್ಹಾ'ತಿಆದಿನಾ ವದನ್ತಸ್ಸ ಅಕಪ್ಪಿಯತ್ತಾ ಅಕಪ್ಪಿಯಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಠಿತ''ನ್ತಿ ಚ। **ಏವಮ್ಪಿ ಕಪ್ಪಿಯಞ್ಚ ಅಕಪ್ಪಿಯಞ್ಚಾ**ತಿ ''ಇಮಸ್ಮಿಂ ಓಕಾಸೇ ಠಪಿತಂ, ಕಿಂ ನ ಪಸ್ಸಸೀತಿ ಛೇಕತರೇ ಇಮೇವ ಕಹಾಪಣೇ''ತಿಆದಿವಚನಸ್ಸ ಕಪ್ಪಿಯತ್ತಾ ಕಪ್ಪಿಯಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಠಿತಂ। ''ಇದಂ ಗಣ್ಹಾ''ತಿ ವುತ್ತೇ ದುಬ್ಬಿಚಾರಿತತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಅಕಪ್ಪಿಯತ್ತಾ ತತೋ ಆಗತಂ ಅಕಪ್ಪಿಯಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಠಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ''ಇದಂ ಗಣ್ಹಾ'ತಿ ವುತ್ತೇ ತೇನ ಗಹಿತೇ 'ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇಯ್ಯ ವಾ'ತಿ ವುತ್ತವಿಧಿಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಕೇವಲಂ ದುಬ್ಬಿಚಾರಿತತ್ತಾ ತಸ್ಸೇವ ತಂ ಅಕಪ್ಪಿಯಂ ಹೋತಿ, ಮೂಲಪಟಿಗ್ಗಹಣಸ್ಸ ಸುದ್ಧತ್ತಾ ಪರತೋ ಪತ್ತಚತುಕ್ಕೇ ತತಿಯಪತ್ತೋ ವಿಯಾತಿ ಚ ಏವಂ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ** ವದತೀ''ತಿ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। ಕಿಂ ಬಹುನಾ, ವಿಸುದ್ಧಾಗಮತ್ತಾ ಕಪ್ಪಿಯಂ। ದುಬ್ಬಿಚಾರಣಾಯ ಸತಿ ಅಕಪ್ಪಿಯಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಠಿತಂ ಹೋತೀತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ। ''ಏವಂ ಸಬ್ಬಗಣಾದೀನಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಾಯ ಪರಿಚ್ಚತ್ತೇಪಿ ತೇನ ಸಮಾನಗತಿಕತ್ತಾ ಠಪೇತ್ವಾ ಆಪತ್ತಿವಿಸೇಸ''ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡಂ ಚೇತಾಪಿತನ್ತಿ ಚೇತಾಪಿತಞ್ಚೇ, ಉಪಾಯಾಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **''ಉಪನಿಕ್ಖೇಪಂ ಠಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಸಚೇ ಸೋ ಉಪಾಸಕೋ 'ಅತಿಬಹುಂ ಏತಂ ಹಿರಞ್ಞಂ, ಇದಂ ಭನ್ತೇ ಅಜ್ಜೇವ ನ ವಿನಾಸೇತಬ್ಬ'ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಸಯಂ ಉಪನಿಕ್ಖೇಪದೇಸೇ ಠಪೇತಿ, ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಠಪಾಪೇತಿ, ಏತಂ ಉಪನಿಕ್ಖೇಪಂ ಠಪೇತ್ವಾ ತತೋ ಲದ್ಧಂ ಉದಯಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತೋ ಸಜ್ಝೋ ಪಚ್ಚಯೇ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ ನಾಮಾ''ತಿ ವುತ್ತಂ।

೫೮೫. ಅಯಂ ಕಿರ ಇತ್ಥಂಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಉಕ್ಕಂಸತೋ। ಏವಂ ಅಙ್ಗಸಮ್ಪನ್ನೋಪಿ ಅಪರಭಾಗೇ ಲೋಭವಸೇನ ವಾ ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಕಾರಣೇನ ಸಚೇ ನಿಮಿತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಪಾತೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ। **ಸೇನಾಸನಮ್ಪಿ ಪರಿಭೋಗೇ ಪರಿಭೋಗೇ**ತಿ ಪವೇಸೇ ಪವೇಸೇ। ಸೋ ಹಿ ಕಾರಣನ್ತರೇನ ರುಕ್ಖಮೂಲಿಕಸ್ಸ, ಅಬ್ಭೋಕಾಸಿಕಸ್ಸಪಿ ವಟ್ಟತಿ ಏವ, ಠಾನನಿಸಜ್ಜಾದಿವಸೇನ ನಿವಾಸಾಧಿಪ್ಪಾಯೇ ಸತಿ ಪರಿಭೋಗೇ ಪರಿಭೋಗೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। ಭೇಸಜ್ಜಸ್ಸ ಸತಿಪಚ್ಚಯತಾ ಸಬ್ಬಕಾಲಮ್ಪೀತಿ ಏಕೇ। ಅಸನ್ನಿಹಿತಸ್ಸ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಮೇವ, ಸನ್ನಿಹಿತಸ್ಸ ಪುರೇಭತ್ತಮ್ಪೀತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ। ''ಯಾಮಕಾಲಿಕಂ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಂ ಯಾವಜೀವಿಕಂ ಆಹಾರತ್ಥಾಯ...ಪೇ॰... ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ। ಅಜ್ಝೋಹಾರೇ ಅಜ್ಝೋಹಾರೇ ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ''ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೪೪) ಹಿ ವುತ್ತಂ। ದುಕ್ಕಟಞ್ಚ **ವಿಕಾಲಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದೇ** ಆಗತಂ ವಿಕಾಲೇ ಆಪಜ್ಜತಿ, ನೋ ಕಾಲೇ ಆಹಾರಕಾಲತ್ತಾ, **ಸನ್ನಿಧಿಸಿಕ್ಖಾಪದೇ** ಆಗತಂ ಪನ ಕಾಲೇಪಿ ಸನ್ನಿಧಿಜಾತತ್ತಾ, ತೇನೇವ ತತ್ಥ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಯಾವಜೀವಿಕದ್ವಯಮೇವ ವುತ್ತನ್ತಿ। ''ಸತಿ ಪಚ್ಚಯೇ''ತಿ ವಚನತೋ ನಾಯಂ ವಿಸೇಸೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ, ವಚನಾನಿಯಮತೋ ಚ। **ಸನ್ನಿಧಿಸಿಕ್ಖಾಪದೇ** ಹಿ ''ಅನಾಪತ್ತಿ ಯಾವಕಾಲಿಕಂ ಯಾವಕಾಲಂ ನಿದಹಿತ್ವಾ ಭುಞ್ಜತಿ। ಯಾಮಕಾಲಿಕಂ ಯಾಮೇ ನಿದಹಿತ್ವಾ ಭುಞ್ಜತೀ''ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೫೭) ಏತ್ಥ ವಚನಪ್ಪಮಾಣತೋ ಯಾಮಕಾಲಿಕಂ ನ ಪುರೇಭತ್ತೇ, ನ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತೇ, ನ ದಿವಸೇ, ನ ರತ್ತಿಯಂ ಯಾಮಮೇವ ನಿದಹಿತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗೋ। ತಥಾ ತತ್ಥೇವ ''ಯಾಮಕಾಲಿಕಂ ಯಾಮಂ ನಿದಹಿತ್ವಾ ಭುಞ್ಜತಿ, ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಂ ಸತ್ತಾಹಂ ನಿದಹಿತ್ವಾ ಭುಞ್ಜತೀ''ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತಂ, ನ ವುತ್ತಂ ''ಸತಿ ಪಚ್ಚಯೇ''ತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಸತಿಪಚ್ಚಯ**-ವಚನಂ ಕತ್ಥಚಿ ಹೋತಿ, ಕತ್ಥಚಿ ನ ಹೋತೀತಿ ವಚನಾನಿಯಮತೋ ಆಪತ್ತಿಯಾಪಿ ಅನಿಯಮೋ ಸಿಯಾ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಯಥಾವುತ್ತದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜತಿ ಏವ। ನ ಅನಾಹಾರಪ್ಪಯೋಜನತ್ತಾ ಯಾಮಕಾಲಿಕಾದೀನನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ಸಪ್ಪಿಆದಿಮಿಸ್ಸಭೋಜನಸ್ಸ ಪಣೀತಭೋಜನಭಾವಪ್ಪತ್ತಿತೋ। ಅಪಿಚ ಸಬ್ಬಕಾಲಿಕೇಸು ಯಾವಕಾಲಿಕಂ ಓಳಾರಿಕಂ, ತಂ ಆಹಾರತ್ಥಾಯ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಕಾಲೇ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಪಗೇವ ಅನೋಳಾರಿಕಂ ಯಾಮಕಾಲಿಕಾದಿಂ, ಆಹಾರತ್ಥಾಯ ಏವ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ। ಯಾವಕಾಲಿಕೇ ಏವ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಅನಾಹಾರತ್ಥಾಯ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ

ಆಪತ್ತಿಸಮ್ಭವತೋ ಇತರಂ ಆಹಾರತ್ಥಾಯ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ವಿಯ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾವುತ್ತಮೇವೇತ್ಥ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಪಾಳಿಂ, ಯುತ್ತಿಞ್ಚ ಅನುಲೋಮೇತೀತಿ।

ದೇಸನಾಸುದ್ಧೀತಿ ಏತ್ಥ ದೇಸನಾ ನಾಮ ವಿನಯಕಮ್ಮಂ, ತೇನ ವುಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ದೇಸನಾ ಏವ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ। "ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀ"ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಪಟಿಸೇವತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ **ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ಪನ ಸತಿಂ ಅಕತ್ವಾ ಪರಿಭೋಗೇ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ।** ಖೀಣಾಸವಾ ಕತಕಿಚ್ಚತ್ತಾ ವಿಭತ್ತದಾಯಾದಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತಿ, ತೇನ ತೇಸಂ ಸಾಮಿಪರಿಭೋಗಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಞ್ಞಥಾ ಯಾವಕಾಲಿಕಭಾವಂ ಅನತಿಕ್ಕನ್ತತ್ತಾ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ಇಣಪರಿಭೋಗೋ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಭೇಸಜ್ಜೇ ಆಪತ್ತಿತೋ, ಇತರಸ್ಮಿಂ ಅಯುತ್ತಪರಿಭೋಗತೋ, ಇಣಂ ವಿಯ ಅನನುಞ್ಞಾತಭುತ್ತತ್ತಾ ಚ। "ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಹಿ ಅಲಜ್ಜೀ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ಕೋಚಿ ಸಙ್ಕಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಭಾರಭೂತಾ** ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಾದಯೋ। **ಯಥಾದಾನಮೇವ ಗಹಿತತ್ತಾ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಅತ್ತನೋ ಹತ್ಥೇನ ಚೇ ದೇತಿ, ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, "ಅತಿರೇಕಭಾಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪುನದಿವಸೇ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ಉದ್ಧಟಭಾಗಂ ತತ್ಥೇವ ದಾಪೇತಿ, ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಚ। ಪರಿವತ್ತಕಂ ದೇತಿ, ಧಮ್ಮಿಯಞ್ಚೇ, ವಟ್ಟತಿ। ನೋ ಅಧಮ್ಮಿಯಂ। "ತಂ ಧಮ್ಮಾನುಗ್ಗಹೇನ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕೇನ ಲೇಸೇನಾತಿ ಚೇ? "ಅಲಬ್ಭಮಾನಾಯ ಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಅನಾಪತ್ತಿ ಸಮ್ಭೋಗೇ ಸಂವಾಸೇ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೩೦) ಇಮಿನಾ ಉಪಸಮ್ಪದಕ್ಖನ್ಧಕವಚನಲೇಸೇನ।

೫೮೯. **ಅಸ್ಸತಿಯಾ ದಿನ್ನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ "ಅಸ್ಸತಿಯಾ ದಿನ್ನಂ ನಾಮ ಅಪರಿಚ್ಚತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ದುಸ್ಸನ್ತೇ ಬದ್ಧಕಹಾಪಣಾದೀನಿ ಸತಿಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ದಾಯಕಾ ಚೇ ಪುನ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಮೇವ ದೇಸೇತಬ್ಬಂ। ತೇನ ಅಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡೇನ ತೇ ಚೇ ದಾಯಕಾ ಸಪ್ಪಿಆದೀನಿ ಕಿಣಿತ್ವಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದೇನ್ತಿ, ತಸ್ಸಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಪ್ಪತಿ ದಾಯಕಾನಂಯೇವ ಸನ್ತಕತ್ತಾ। ಭಿಕ್ಖುನಾ ಹಿ 'ವತ್ಥಂ ಗಣ್ಹಾಮೀ'ತಿ ವತ್ಥಸಞ್ಞಾಯ ಏವ ಗಹಿತಂ, ನ ರೂಪಿಯಸಞ್ಞಾಯ। ಇದಞ್ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ಉಗ್ಗಹಣಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಚ ತೇನ ತಂ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ಪರೇಸಂ ವಾ ಅತ್ಥಾಯ ಗಹಿತಂ। ಅಥ ತೇ ದಾಯಕಾ ನೋ ಚೇ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ದಾಯಕೇ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ಚೇ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಂ, ಸಙ್ಘೇ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಆಪತ್ತಿ ದೇಸೇತಬ್ಬಾ। ನೋ ಚೇ, ಆಪತ್ತಿ ಏವ ದೇಸೇತಬ್ಬಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಪುಬ್ಬಾಪರವಿರುದ್ಧಂ। ಆಪತ್ತಿದೇಸನಾಯ ಹಿ ಸತಿ ರೂಪಿಯಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಿದ್ಧೇ "ತತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ತಸ್ಸಪಿ ಕಪ್ಪತೀ"ತಿ ಇದಂ ನ ಯುಜ್ಜತೀತಿ। ಕಪ್ಪತಿ ಏವಾತಿ ಚೇ? ನ, ವತ್ಥುಂ ಅನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಆಪತ್ತಿ ದೇಸೇತಬ್ಬಾತಿ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ಅಚಿತ್ತಕತ್ತಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಯುಜ್ಜತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಸಬ್ಬತ್ಥ "ರೂಪಿಯಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀ"ತಿ ವಚನತೋ। "ರೂಪಿಯಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀ"ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ, ಅಞ್ಞಥಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ "ರೂಪಿಯ"ನ್ತಿ ಪದಂ ನಿರತ್ಥಕಂ ಹೋತಿ ವಿನಾಪಿ ತೇನ ತದತ್ಥಸಿದ್ಧಿತೋ। ಅನೇನ ಚ ವತ್ಥಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ, ದಾಯಕೇನ ಚ ವತ್ಥಮೇವ ದಿನ್ನಂ, ವತ್ಥಗತಮ್ಪಿ ರೂಪಿಯಂ ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತೇನ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಪದವಾರೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯ**ಞ್ಚ "ರೂಪಿಯೇ ಅರೂಪಿಯಸಞ್ಞೀತಿ ಸುವಣ್ಣಾದೀಸು ಖರಪತ್ತಾದಿಸಞ್ಞೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ "ರೂಪಿಯಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀ"ತಿ ವಚನವಸೇನ।

"ಅಪಿಚ ಪುಞ್ಞಕಾಮಾ"ತಿಆದಿ ಪನ ವಿಧಾನನ್ತರದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, ತೇನೇವ ಹಿ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಗೇಹೇ ಇದಂ ಲದ್ಧನ್ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ಸಲ್ಲಕ್ಖಣೇ ವಿಮತಿವಸೇನ, ವಿಮತಿಯಾ ಚ ಸತಿ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಮೇವ "ರೂಪಿಯೇ ವೇಮತಿಕೋ"ತಿಆದಿ ವಚನತೋತಿ। ಇದಂ ವಿಧಾನಂ ನಿರತ್ಥಕಮೇವ ಆಪಜ್ಜತಿ, ನ ಚ ನಿರತ್ಥಕಂ। ಕಸ್ಮಾ? ದುಸ್ಸನ್ತೇ ಬದ್ಧಕಹಾಪಣಾದಿ ಅಸ್ಸತಿಯಾ ದಿನ್ನಂ ವತ್ಥಸಞ್ಞಾಯ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಞ್ಚ, ತತೋ ನ ರೂಪಿಯಂ ದಿನ್ನಞ್ಚ ಹೋತಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಞ್ಚಾತಿ। ಏತ್ಥ ಆಪತ್ತಿದೇಸನಾಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ, ತಂ ಪನ ದಾಯಕಾನಮೇವ ಪಟಿದಾತಬ್ಬಂ। ತತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡಞ್ಚ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಕಪ್ಪತೀತಿ ಇಮಸ್ಸ ವಿಧಾನನ್ತರದಸ್ಸನತ್ಥಂ "ಅಪಿಚ ಪುಞ್ಞಕಾಮಾ"ತಿಆದೀತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ।

ರೂಪಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ರೂಪಿಯಸಂವೋಹಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೮೭. “**ಜಾತರೂಪರಜತಪರಿವತ್ತನ**”ನ್ತಿ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ವುತ್ತಂ, ತಥಾ “ರೂಪಿಯಂ ನಾಮ ಸತ್ಥುವಣ್ಣೋ ಕಹಾಪಣೋ”ತಿಆದಿ ಪಾಳಿವಚನಞ್ಚ। “ಅರೂಪಿಯೇ ರೂಪಿಯಸಞ್ಞೀ ರೂಪಿಯಂ ಚೇತಾಪೇತೀ”ತಿಆದಿ ತಿಕವಚನತೋ, “ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುನಾ ಪನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವತ್ಥುಂ ಚೇತಾಪೇನ್ತಸ್ಸ…ಪೇ॰… ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಗರುಕಸ್ಸ ಚೇತಾಪಿತತ್ತಾ”ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನತೋ ಚ ಪನ ಅನುಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೋಪೇತ್ಥ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಸತ್ಥುವಣ್ಣೋ ಚ ಕಹಾಪಣೋ ಚ ತತೋ ಯೇ ಚಞ್ಞೇ ವೋಹಾರಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಸಮುಚ್ಚಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ “ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಂ ನಾಮ ಕತಮ್ಪಿ ಅಕತಮ್ಪಿ ಕತಾಕತಮ್ಪೀ”ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಭತ್ತಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ರೂಪಿಯಾರೂಪಿಯಾನಞ್ಚ ದ್ವಿನ್ನಂ ವಸೇನ ಪಞ್ಚ ತಿಕಾ ವುತ್ತಾ, ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯೇಹಿ ತದನುಲೋಮತೋ ಏಕೋ ತಿಕೋ ದಸ್ಸಿತೋತಿ ಸಬ್ಬೇ ಛ ಹೋನ್ತಿ।

ಏತ್ಥಾಹ – ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ತಿಕಚ್ಛೇದೇ ದಸ್ಸಿತೇ ಸತಿಪಿ ಸಮ್ಭವೇ ಇತರೇ ನ ದಸ್ಸೀಯನ್ತಿ , ಇಧೇವ ಕಸ್ಮಾ ದಸ್ಸಿತೋತಿ? “ನಾನಪ್ಪಕಾರಕ”ನ್ತಿ **ಮಾತಿಕಾಯಂ** ವುತ್ತತ್ತಾ ಇಧೇವ ನಾನಪ್ಪಕಾರಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥನ್ತಿ। ನ ಕಯವಿಕ್ಕಯಸಿಕ್ಖಾಪದೇಪಿ ವತ್ತಬ್ಬಪ್ಪಸಙ್ಗತೋತಿ ಚೇ? ನ, ಇಧ ದಸ್ಸಿತನಯತ್ತಾ। ಅಥ ಚ ರೂಪಿಯಸ್ಸ **ವಿಭಙ್ಗೇ** “ಯೇ ವೋಹಾರಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ”ತಿ ಅನ್ತೇ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸತ್ಥುವಣ್ಣಾದಯೋ ವಳಞ್ಜನುಪಗಾ ಏವಾತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ತತೋ ಅವಳಞ್ಜನುಪಗೇಹಿ ಜಾತರೂಪರಜತೇಹಿ ವೋಹಾರೇನ ನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯನ್ತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಆಪಜ್ಜನತ್ಥನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನ “ಕತೇನ ಕತಂ ಚೇತಾಪೇತೀ”ತಿಆದಯೋ ತಿಕಾ ವುತ್ತಾತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ **ರೂಪಿಯವಿಭಙ್ಗೇ** “ಯೇ ಚ ವೋಹಾರಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ”ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಪದೇ ಅವುತ್ತೇ ಅವಳಞ್ಜನುಪಗಾಪಿ ಸಙ್ಗಹಂ ಗತಾವ ಹೋನ್ತೀತಿ ಕತಾದೀಹಿ ತಿಕತ್ತಯಸ್ಸ ವತ್ತಬ್ಬಪಯೋಜನಂ ನ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡೇನ ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡಪಅವತ್ತನಸ್ಸಾಪಿ ರೂಪಿಯಸಂವೋಹಾರಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। “ಯೇ ವೋಹಾರಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ”ತಿ ವಚನೇನಪಿ ಕಮುಕ ಕಥಲ ಕಂಸಭಾಜನ ಸಾಟಕಾದಿಪರಿವತ್ತನಸ್ಸಪಿ ರೂಪಿಯಸಂವೋಹಾರಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗೋ ಏವಾತಿ ಚೇ? ನ, ಕತಾದಿವಚನೇನ ಜಾತರೂಪಾದಿಅಕಪ್ಪಿಯವತ್ಥೂನಞ್ಞೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಭಾವದೀಪನತೋ, ತಸ್ಮಾ ಉಭಯೇನಪಿ ಯದೇತಂ ಕತಾಕತಾದಿಭೇದಂ ಪಾಕತಿಕರೂಪಿಯಂ ಯಞ್ಚ ಕಹಾಪಣಮಾಸಕಸಙ್ಖೇಪಂ, ಯಞ್ಚ ಕಹಾಪಣಾದಿವೋಹಾರೂಪಗಂ, ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ಇಧ ಚ ಅನನ್ತರಾತೀತಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಚ ರೂಪಿಯಂ ನಾಮಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ಥಸಿದ್ಧಿ ಹೋತಿ, ನ ತಣ್ಡುಲಾದೀನಿ, ತತ್ಥ ಕತಾದಿವೋಹಾರಾಸಮ್ಭವತೋ। ಏತ್ತಾವತಾ ಕತಾದಿತಿಕತ್ತಯಪ್ಪಯೋಜನಂ ವುತ್ತಂ।

ಇದಾನಿ ಸೇಸತ್ತಿಕಾನಿ ವುಚ್ಚತಿ – ಏತ್ಥ ಹಿ ಯಥಾವುತ್ತಪ್ಪಭೇದಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವತ್ಥು ರೂಪಿಯಂ ನಾಮ, ಸೇಸಂ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುಪಿ ಕಪ್ಪಿಯವತ್ಥುಪಿ ನ ರೂಪಿಯನ್ತಿ ಅರೂಪಿಯಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ “ಅರೂಪಿಯೇ ಅರೂಪಿಯಸಞ್ಞೀ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಸಹಧಮ್ಮಿಕಾನಂ ಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿ ಇದಂ ನ ಏಕಂಸಿಕಂ ಆಪಜ್ಜತಿ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುಮ್ಪಿ ದುಕ್ಕಟಾಪಜ್ಜನತೋ। ಇಧ ವಚನಪ್ಪಮಾಣತೋ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವತ್ಥುತೋ ಅಞ್ಞಂ ಅನ್ತಮಸೋ ಮುತ್ತಾದಿಪಿ ಅರೂಪಿಯಮೇವ ನಾಮ। ತತ್ಥ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಸಹಧಮ್ಮಿಕಾನಂ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಚೇ? ನ, ರಾಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಿರೋಧತೋ। ತತ್ಥ ಹಿ “ಮುತ್ತಾ ವಾ ಮಣಿ ವಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಮುತ್ತಾದಿ ಅಕಪ್ಪಿಯಂ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥೂತಿ ಚ ಸಿದ್ಧಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವತ್ಥೂಸು ಅಭಾವಾ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ “ಅರೂಪಿಯೇ ಅರೂಪಿಯಸಞ್ಞೀ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಸಹಧಮ್ಮಿಕಾನಂ ಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿ ಸುದ್ಧಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಸಬ್ಬಂ ಅರೂಪಿಯಂ। ತತೋ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಪನ “ಅರೂಪಿಯೇ ರೂಪಿಯಸಞ್ಞೀ”ತಿಆದಿತಿಕದುಕ್ಕಟೇ ಚ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ದಸ್ಸಿತತಿಕೇ ಚ ಸಬ್ಬಂ ಅರೂಪಿಯಂ ನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಾ ಅರೂಪಿಯಭಾವದೀಪನತ್ಥಂ ದುತಿಯೋ ತಿಕೋ ವುತ್ತೋ। ತದತ್ಥಮೇವ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ದಸ್ಸಿತೋ ಏಕೋ ತಿಕೋ। ಕಸ್ಮಾ ನ **ಪಾಳಿಯಂ** ಸೋ ವುತ್ತೋತಿ ಚೇ? ತತ್ಥ ಚೇತಾಪಿತಅರೂಪಿಯೇ ರೂಪಿಯಛಡ್ಡನಕಸಮ್ಮುತಿಕಿಚ್ಚಾಭಾವತೋ। ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ತಿಕೇ ವುತ್ತೇ ಕಪ್ಪಿಯವತ್ಥುನೋಪಿ ಅರೂಪಿಯಛಡ್ಡನಕಸಮ್ಮುತಿ ದಾತಬ್ಬಾತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಸ ವಸೇನ ರೂಪಿಯಛಡ್ಡನಕಸಮ್ಮುತಿ ಏವ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾತಿ? ನ, ರೂಪಿಯಸ್ಸಪಿ ಸಮ್ಮುತಿಕಿಚ್ಚಾಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ, ತಸ್ಮಾ ರೂಪಿಯೇ ರೂಪಿಯಸಞ್ಞೀ ಕಪ್ಪಿಯವತ್ಥುಂ ಚೇತಾಪೇತಿ ಪತ್ತಚತುಕ್ಕೇ ತತಿಯಪತ್ತಂ ವಿಯ, ತಂ ಸಙ್ಘಾದೀನಂ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ, ನಿಸ್ಸಟ್ಠಂ ಪನ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಕಪ್ಪತಿ ತತಿಯಪತ್ತೋ ವಿಯ। ಅಥ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತರೂಪಿಯೇನ ಚೇತಾಪಿತಂ ಹೋತಿ ದುತಿಯಪತ್ತೋ ವಿಯ, ತಂ ವಿನಾಪಿ ಸಮ್ಮುತಿಯಾ ಯೋ ಕೋಚಿ ಭಿಕ್ಖು ಛಡ್ಡೇತಿ,

ವಟ್ಟತಿ। ತತೋ ಪರಂ “ಸಚೇ ತತ್ಥ ಆಗಚ್ಛತಿ ಆರಾಮಿಕೋ ವಾ”ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ “ರೂಪಿಯೇ”ತಿ ವಾ “ಅರೂಪಿಯೇ”ತಿ ವಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಭುಮ್ಮಪ್ಪತ್ತೇ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ, ಉಪಯೋಗಪ್ಪತ್ತೇ ಪರಸನ್ತಕನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥಾಹ - **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ** ಪುರಿಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ರೂಪಿಯಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ವಾರಿತಂ, ಇಮಿನಾ ಸುದ್ಧಾಗಮೇನ ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ಕಪ್ಪಿಯಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಠಿತೇನ ಸಂವೋಹಾರೋ ವಾರಿತೋತಿ।

೫೮೯. ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವತ್ಥುನಾ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವತ್ಥುಂ...ಪೇ॰... ಅಪರಾಪರಪರಿವತ್ತನೇ ಇಮಿನಾತಿ ಏತ್ಥ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಏವ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ವಸೇನ ಏಕತೋ ಆಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ, ತಂ ಪನ ಪಚ್ಛಿಮಸ್ಸ ವಸೇನ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ। ಏತೇನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಆಪನ್ನಮ್ಪಿ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಏಕೇ। ಪರಸ್ಸ ರೂಪಿಯಗ್ಗಹಣಂ ಪರಿವತ್ತನನ್ತಿ ರೂಪಿಯೇ ಅಗ್ಗಹಿತೇ ತಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ಇಮಿನಾವ ಆಪತ್ತಿ, ನ ಪುರಿಮೇನ ಓಮಸವಾದೋ ವಿಯ। ಮುಸಾವಾದೇನ ಮುಸಾ ವದನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಹಿ ಓಮಸವಾದೇನೇವ ಆಪತ್ತಿ। **ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವತ್ಥುನಾ ದುಕ್ಕಟ...ಪೇ॰... ಏಸೇವ ನಯೋತಿ** ಏತಸ್ಸ ಯುತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಯೋ ಹಿ ಅಯ”**ನ್ತಿ ಆಹ।

ವಡ್ಢಿಂ ಪಯೋಜೇನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಏತ್ಥ ಇದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸತಿ ಮಾಸೇ, ಸತಿ ಸಂವಚ್ಛರೇ “ಏತ್ತಕಂ ದೇಹೀ”ತಿ ಚೇ ವದತಿ। ರೂಪಿಯಸಂವೋಹಾರೋ ಹೋತಿ। ವಿನಾ ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕೇನ “ಏತ್ತಕಾ ವುಡ್ಢಿ ಹೋತು, ಏತ್ತಕಂ ಗಣ್ಹಾ”ತಿ ವದತೋ ದುಕ್ಕಟಂ ಕಯವಿಕ್ಕಯಲಕ್ಖಣಾಭಾವತೋ। **“ಮೂಲೇ ಮೂಲಸಾಮಿಕಾನ”**ನ್ತಿಆದಿ ಕಪ್ಪಿಯಕರಣೂಪಾಯದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, ನ ಕೇವಲಂ ನಿಸ್ಸಟ್ಠಂ ಅಪರಿಭೋಗಂ ಹೋತಿ, ಪುನ ಏವಂ ಕತೇ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ತಸ್ಸಪಿ ಪರಿಭೋಗೇ ಮೂಲಸ್ಸ ಕಪ್ಪಿಯಕರಣೂಪಾಯೋ ಚೇ ನ ಹೋತಿ, ಕಪ್ಪಿಯಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಯಥಾ ಪಾಳಿಯಾ ಚೇತ್ಥ ಕಪ್ಪಿಯಕರಣೂಪಾಯೋ, ಸೋ ಚ ತತಿಯಪತ್ತೇಪಿ, “ಯಥಾ ಚ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ಗಹಿತೇ ಏವರೂಪುಪಾಯೋ, ತಥಾ ಸಙ್ಘಾದಿಅತ್ಥಾಯ ಗಹಿತೇಪಿ ಏಸೋ ವಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇಮೇ ಕಿರ ಪಠಮದುತಿಯಪತ್ತೇ ಯಾವ ಗಹಟ್ಠೇನ ಪರಿವತ್ತೇತಿ, ತಾವ ನ ಕಪ್ಪಿಯಕರಣೂಪಾಯೋ, ಅನೇಕಪುರಿಸಯುಗಮ್ಪಿ “ಅಕಪ್ಪಿಯಾ ಏವಾ”ತಿ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತಂ। **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ “ಸಙ್ಘಸನ್ತಕಂ ಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡಂ ವಿಕ್ಕಿಣಿತ್ವಾ ಆಗತಕಹಾಪಣಾನಿಪಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಮೋಚೇತ್ವಾವ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಬ್ಬಾನಿ, ತಸ್ಮಾ ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕೋ ಚೇ ಇಮಾನಿ ತಾನಿ ಕಹಾಪಣಾನೀತಿ ವದತಿ, ನ ವಟ್ಟತಿಯೇವ, ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ, ನ ವಿಚಾರೇತಬ್ಬಂ, ವಿಚಾರೇತಿ ಚೇ? ಸಬ್ಬೇಸಂ ನ ಕಪ್ಪತಿ। ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಮೋಚೇತ್ವಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಾನಿ ಚೇ ವಿಚಾರೇತಿ, ತಸ್ಸೇವ ನ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ವುತ್ತಂ।

ರೂಪಿಯಸಂವೋಹಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಕಯವಿಕ್ಕಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೯೩. ಪಟಪಿಲೋತಿಕಾನನ್ತಿ ಪಟಪಿಲೋತಿಕೇಹಿ। “ಅಜ್ಝಾಚರತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ”ತಿ ಇದಂ ಪುರಿಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। “ಕಯಿತಞ್ಚ ಹೋತಿ ವಿಕ್ಕಯಿತಞ್ಚಾ”ತಿ ಏತೇಸಂ ಪದಾನಂ ವಿಪರೀತತೋ “ಅತ್ತನೋ ಭಣ್ಡ”ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾ? “ಇಮಿನಾ ಇಮ”ನ್ತಿ ವಚನಾನುರೂಪತೋ। ಸದ್ದಾದೇಯ್ಯವಿನಿಪಾತನಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಟ್ಠಾನಪದಾನಂ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಕಯವಿಕ್ಕಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಕೋಸಿಯವಗ್ಗೋ ದುತಿಯೋ।

೩. ಪತ್ತವಗ್ಗೋ

೧. ಪತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೯೮. **ಬಹೂ ಪತ್ತೇ ಸನ್ನಿಚಯನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ಸನ್ನಿಚಯನ್ತಿ** ಭಾವನಪುಂಸಕಂ, ಬಹೂ ಪತ್ತೇ ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಸನ್ನಿಚಯಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಅಡ್ಢತೇರಸಪಲಮಾಸಾನಂ ಗಾಹಿಕಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಏತ್ಥ -

> "ಕುಡುವೋ ಚತುಪಲೇಯ್ಯೋ, ಕುಡುವಾನಂ ಚತುಗ್ಗುಣಂ।
> ಪತ್ಥಂ ಚತುಗ್ಗುಣೋ ಮಾಸಾ-ತಿ ಕಮಾಹು ಚತುಗ್ಗುಣ"ನ್ತಿ॥ -

ಆದಿಂ ಲೋಕವೋಹಾರಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾವ ಕೇಚಿ ಪಪಞ್ಚೇನ್ತಿ।

೬೦೨. **ಖಾದನನ್ತಿ** ಖಾದನೀಯಂ ಸೂಪಾದಿ। "ಬ್ಯಞ್ಜನಸ್ಸ ಮತ್ತಾ ನಾಮ ಓದನತೋ ಚತುತ್ಥೋ ಭಾಗೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೩೮೭) **ಬ್ರಹ್ಮಾಯುಸುತ್ತಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತತ್ತಾ ಆಲೋಪಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಭಾಗಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಅನುರೂಪನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। "ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಪತ್ತಸನ್ನಿಚಯಸ್ಸ ವಾರಿತತ್ತಾ ತದನುಲೋಮತೋ ಭಿಕ್ಖೂನಮ್ಪಿ ದುತಿಯೋ ವಾರಿತೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ, **ಪಾಳಿಯಞ್ಹಿ** "ಸನ್ನಿಚಯಂ ಕರೇಯ್ಯಾತಿ ಅನಧಿಟ್ಠಿತೋ ಅವಿಕಪ್ಪಿತೋ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೭೩೪) ವುತ್ತಂ। ಸೋ ಹಿ **ಕಥಿನಕ್ಖನ್ಧಕೇ** (ಮಹಾವ॰ ३೦೬ ಆದಯೋ) ನಿಚಯಸನ್ನಿಧಿ ವಿಯ ಏಕೋಪಿ ಪುನದಿವಸೇ "ಸನ್ನಿಚಯೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅನನ್ತರಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಪನ "ದುತಿಯೋ ವಾರಿತೋತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ನಿಯತಂ, ತಸ್ಮಾ ದ್ವೇ ಪತ್ತೇ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ ನ ಲಭತಿ। ಸಚೇ ಏಕತೋ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ, ದ್ವೇಪಿ ನ ಅಧಿಟ್ಠಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ, ದುತಿಯೋ ಅನಧಿಟ್ಠಿತೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ವಿಕಪ್ಪೇತುಂ ಪನ ಬಹೂಪಿ ಲಭತಿ। ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸನ್ಧಾಯ **"ನಾಮಮತ್ತೇ ವಿಸೇಸೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ನಾಮನ್ತಿ** ಮಜ್ಝಿಮೋ ಮಜ್ಝಿಮೋಮಕೋ ಮಜ್ಝಿಮುಕ್ಕಟ್ಠೋತಿಆದಿ।

೬೦೮. "ಪಾಕಸ್ಸ ಹಿ ಊನತ್ತಾ ಪತ್ತಸಙ್ಖ್ಯಂ ನ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ವಚನತೋ ಅಧಿಟ್ಠಿತಪತ್ತೋಪಿ ಖರಪಾಕೇನ ಸೇತತ್ತಾ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ವಿಜಹತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಅಧಿಟ್ಠಾನವಿಜಹನೇಸು ನವಸು ಅನಾಗತತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಪಠಮಪಾಕಾನಂ ಏವ ಊನತ್ತಾ ಪತ್ತಸಙ್ಖ್ಯಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಅಞ್ಞಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। "ಊನಪಞ್ಚಬನ್ಧನೇನಾ"ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। ಛಿದ್ದೇ, ರಾಜಿಯಾ ವಾ ಹಿ ಸತಿ ತೇಹಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ವಿಜಹತೀತಿ ವಿಜಹಿತೇ ನಾಯಂ ಪಟಿಸೇಧೋ, ತಸ್ಮಾ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ, ವಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾಪಿ ಅಞ್ಞಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತುಂ ನ ಲಭತಿ।

ಏವಂ **ಪತ್ತಕಾರಕೋ ಮೂಲಂ ಲಭಿತ್ವಾತಿ** ಏತ್ಥ ಪಚಿತ್ವಾ ಠಪಿತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। **ದಾತುಕಾಮೋ ಹುತ್ವಾತಿ** ಏತ್ಥ ದಿನ್ನದಿವಸತೋ, ಸುತದಿವಸತೋ ವಾ ಪಟ್ಠಾಯ ದಸಾಹಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಲಿಙ್ಗಪರಿವತ್ತೇನ ಪನ ದಸಾಹಾತಿಕ್ಕಮೇ ಪತ್ತಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಪನ ರತ್ತಾತಿಕ್ಕಮೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ।

ಪತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಊನಪಞ್ಚಬನ್ಧನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೧೨-೩. **ಬಹೂ ಪತ್ತೇ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತೀತಿ** ಏಕಮೇಕಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತಾ ಬಹೂ ಭಿಕ್ಖೂ ಬಹೂ ಪತ್ತೇ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತಿ, ಬಹೂ ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಪತ್ತೇ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪತ್ತೋ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬೋ, ಯೋ ವಿಞ್ಞಾಪೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ ಇದಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಊನಪಞ್ಚಬನ್ಧನೇನ ಸಮೂಹತಂ ಹೋತಿ ನ ಹೋತೀತಿ? ನ ಹೋತಿ ತಮೇವ ಗಹೇತ್ವಾ "ವಿಞ್ಞಾಪೇತಿ, ಪಯೋಗೇ ದುಕ್ಕಟ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾತಿ ಏಕೇ। ಪಟಿಲಾಭಮ್ಪಿ ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾ ತಂ ದುಕ್ಕಟಂ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ತಂ "ಪಟಿಲಾಭೇನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮೂಹತಂ ಹೋತಿ। ಅಞ್ಞಥಾ ಸದುಕ್ಕಟಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಆಪಜ್ಜತಿ ಅನಾಪತ್ತಿವಾರವಿರೋಧೋ ಚ। ಯಾ ಕಾಚಿ ಪನ ಅಕತವಿಞ್ಞತ್ತಿ ಅನನುಞ್ಞಾತಕಾಲೇ ದುಕ್ಕಟಮೇವ। **ಭಿನ್ನೇನಾತಿ** ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಲಕ್ಖಣೇ, **ಭೇದೇನಾತಿ** ವಾ ಅತ್ಥೋ, ಹೇತ್ವತ್ಥೇ ಕರಣವಚನಂ।

ಊನಪಞ್ಚಬನ್ಧನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಭೇಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೧೦. “ಸಾ ಅಹೋಸಿ ಸುವಣ್ಣಮಾಲಾ”ತಿ ವಚನತೋ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಯಥಾಸುಖಂ ರೂಪಿಯಂ ದಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇತುಂ, ಸಬ್ಬೋಹಾರಾಪೇಭುಞ್ಜಾತಿ ಆಚರಿಯೋ, ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ ಇದ್ಧಿಮಸ್ಸ ಇದ್ಧಿವಿಸಯತ್ತಾ।

೬೧೧. “ಯೇಸಂ ಮಂಸಂ ಕಪ್ಪತೀ”ತಿ ವಚನೇನ ಯೇಸಂ ಮಂಸಂ ನ ಕಪ್ಪತಿ, ತೇಸಂ ಸಪ್ಪಿಆದಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನ ಕಪ್ಪತಿ, ನ ಪನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವತ್ಥೂತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಥಾ ನ ಪಣೀತಭೋಜನವತ್ಥೂತಿ। **ಉಗ್ಗಹಿತಕಂ ಕತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಅಜ್ಝೋಹರಣತ್ಥಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ। ಇತರಞ್ಹಿ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅಜ್ಝೋಹರಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಉಭಯೇಸಮ್ಪೀ**ತಿ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತೇಹಿ, ಪುರೇಭತ್ತಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತೇಹಿ ಚ ಕತಾನಂ। “ಮಂಸಸ್ಸ ಅಕಪ್ಪಿಯತ್ತಾ”ತಿ ಕಾರಣಪತಿರೂಪಕಂ ವತ್ವಾ। **ಖಾದಿಂಸೂತಿ** “ವಿಕಾಲೇ ಕೇವಲಂ ನವನೀತಮೇವ ಖಾದಿತುಕಾಮೇನ ದಧಿತಕ್ಕಗತಾನಿ ಅಪನೇತಬ್ಬಾನಿ, ಪಚಿತುಕಾಮಸ್ಸ ಸಾಮಂಪಾಕಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಖಯಂ ಗಮಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ವಚನತೋ ಖೀರಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಸಪ್ಪಿ ವಿಕಾಲೇ ಕಪ್ಪತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। **ಭೇಸಜ್ಜೇಹೀತಿ** ಯಾವಜೀವಿಕಭೇಸಜ್ಜೇಹಿ। **ಕತತೇಲಂ ಪುರೇಭತ್ತ**ನ್ತಿ ಅಪಚಿತ್ವಾ ಕತಂ ಏವ। **ಉಣ್ಹೋದಕೇನಾ**ತಿ ತಾಪನಭಾವಂ ದೀಪೇತೀತಿ ಕೇಚಿ, ತಂ ನ ಸುನ್ದರಂ। **ನಿಬ್ಬಟ್ಟಿತತ್ತಾ**ತಿ ಪಿಞ್ಞಾಕಾದಿತೋ। “ತೇಲತ್ಥಾಯ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತ…ಪೇ॰… ದುಕ್ಕಟಮೇವಾ”ತಿ ವಚನತೋ ಅತೇಲತ್ಥಾಯ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತೇಹಿ, ಸತ್ತಾಹಾತಿಕ್ಕನ್ತೇಹಿಪಿ ಕತತೇಲಂ ಕತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸತ್ತಾಹಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಛಾಯಾ ದಿಸ್ಸತಿ, **ಕರಮನ್ದಂ** ರುಕ್ಖಸಾರೋತಿ ಕೇಚಿ।

೬೧೩. ಅವಸಕಸಟೇ ಯಸ್ಮಾ ಖೀರಾದೀನಿ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತೇಲಂ ಪಚನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕಸಟಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ತೇಲಮೇವ ವಟ್ಟತಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಪಕ್ಕತೇಲಕಸಟೇ ವಿಯ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯತೀ”ತಿ। ವಸಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಪಕ್ಕತ್ತಾ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಚೇ? ವದಥ, ಭನ್ತೇ, ನವನೀತೇ ದಧಿಗುಳಿಕಾತಿಆದಿಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಮಧುಮ್ಹಿ ಚತ್ತಾರೋ ಕಾಲಿಕಾ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾ, ಉಚ್ಛುಮ್ಹಿ ಚ, ಕಥಂ? ಸಮಕ್ಖಿಕಂ ಸೇಳಕಂ ಮಧು ಯಾವಕಾಲಿಕಂ। ಅನೇಲಕಂ ಉದಕಸಮ್ಭಿನ್ನಂ ಯಾಮಕಾಲಿಕಂ, ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಂ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಂ, ಮಧುಸಿಟ್ಠಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಯಾವಜೀವಿಕಂ। ತಥಾ ಉಚ್ಛು ವಾ ರಸೋ ವಾ ಸಕಸಟೋ ಯಾವಕಾಲಿಕೋ, ನಿಕ್ಕಸಟೋ ಉದಕಸಮ್ಭಿನ್ನೋ ಯಾಮಕಾಲಿಕೋ, ಅಸಮ್ಭಿನ್ನೋ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕೋ, ಸುಕ್ಖಕಸಟಂ ಯಾವಜೀವಿಕನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಉದಕಸಮ್ಭೇದವಿಸೇಸತೋ।

ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಚತೂಸು ಕಾಲಿಕೇಸು ಪುಬ್ಬಂ ಪುಬ್ಬಂ ಗರುಕಂ, ಅಪರಂ ಅಪರಂ ಲಹುಕಂ। ತೇಸು ಚಾಯಂ ಉದಕಸಮ್ಭೇದೋ ಗರುಕಂ ಲಹುಕಂ ಕರೋತಿ, ಲಹುಕಞ್ಚ ಗರುಕಂ। ಅಮ್ಬರಸಾದೀನಿ ಹಿ ಯಾವಕಾಲಿಕತ್ತಾ ಗರುಕಾನಿ, ಉದಕಸಮ್ಭೇದೋ ಪನ ತಾನಿ ಅಮ್ಬಪಾನಾದಿಸಮಞ್ಞಂ ದತ್ವಾ ಲಹುಕಾನಿ ಯಾಮಕಾಲಿಕಾನಿ ಕರೋತಿ। “ಫಾಣಿತಂ ನಾಮ ಉಚ್ಛುಮ್ಹಾ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ ಉಚ್ಛುರಸಂ ಉಪಾದಾಯಾ”ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನತೋ ಉಚ್ಛುರಸೋ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕೋತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ತತ್ಥ “ಉದಕಸಮ್ಭೇದೋ ತಂ ಯಾಮಕಾಲಿಕಂ ಕರೋತೀ”ತಿಆದಿಂ ಬಹುಂ ವತ್ವಾ ಯೋಜಿತಾ।

ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಉಚ್ಛುರಸೋ “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಚ್ಛುರಸ”ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೦೦) ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಗುಳೋದಕಂ ವಿಯ ಉಚ್ಛುರಸಸಾಮಞ್ಞತೋ ಉದಕೇನ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನೋಪಿ ಅಗಿಲಾನಸ್ಸ ವಟ್ಟತಿ, ತೇನೇವಾಹ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ಉಚ್ಛುರಸೋ ನಿಕಸಟೋ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ (ಮಹಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೦೦)। ಅಯಂ ಸಬ್ಬೋ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ। ಕೇಚಿ ಪನಾಹು “ಫಾಣಿತಂ ನಾಮ ಉಚ್ಛುಮ್ಹಾ ನಿಬ್ಬತ್ತ’ನ್ತಿ ವಚನತೋ, ‘ಉಚ್ಛುರಸಂ ಉಪಾದಾಯಾ’ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನತೋ ಚ ಉಚ್ಛುರಸೋ ಫಾಣಿತಮೇವ, ತಸ್ಮಾ ಗುಳೇ ವಿಯ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ। ಕೇಚಿ “ವುತ್ತನಯೇನ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕೋವ ಸಮಾನೋ ‘ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಚ್ಛುರಸ’ನ್ತಿ ವಿಸುಂ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನೋಪಿ ಅಗಿಲಾನಸ್ಸ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಕೇಚಿ “ವುತ್ತನಯೇನ ವಿಸುಂ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಏವ

ಸಮ್ಭಿನ್ನೋ ವಾ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನೋ ವಾ ಯಾಮಕಾಲಿಕೋವ, ಗುಳೋದಕಂ ಪನ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಮೇವಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಕೇಚಿ "ಗುಳೋದಕಂ ವಿಯ ಸೋ ದುವಿಧೋಪಿ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕೋಯೇವಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

ತತ್ಥಾಯಂ ಪಠಮಾಚರಿಯವಾದೇ ವಿಚಾರಣಾ - ಫಾಣಿತಾನುಮತಿಯಾಯೇವ ಉಚ್ಛುರಸಾನುಮತಿಯಾ ಸಿದ್ಧಿತೋ ವಿಸುಂ "ಉಚ್ಛುರಸ"ನ್ತಿ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಅನುಮತಿ ನಿರತ್ಥಿಕಾತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಥಾ "ಉಚ್ಛುರಸೋ ನಿಕಸಟೋ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಪಿ ನಿರತ್ಥಿಕಾ। "ಸತ್ತಾಹಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾತಿ, ನ ಚ ತಥಾ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ। ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ವಟ್ಟನಕರಸಾಧಿಕಾರತ್ತಾತಿ ಚೇ? ನ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಧಿಕಾರೇ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಸ್ಸ ಅವತ್ತಬ್ಬಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ಕಾಲಭೇದಂ ಅನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ರಸಾಧಿಕಾರೇ ಓತಿಣ್ಣತ್ತಾ ವುತ್ತೋತಿ ಚೇ? ನ ಸಕ್ಕಾ "ನಿಕಸಟೋ ಸತ್ತಾಹಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವತ್ತುಂ। ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ವಟ್ಟನಕರಸಾಧಿಕಾರತ್ತಾ ನ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ಏವಞ್ಹಿ ವುತ್ತೇ ತದಙ್ಗರಸೋ ವಿಯ ಅಯಮ್ಪಿ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಮೇವ ವಟ್ಟತಿ, ನ ತತೋ ಪರನ್ತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ತತೋ ಪರಂ ಅಪರಿಭೋಗತ್ತಾ "ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ಯಾವಕಾಲಿಕಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ನ ಸೋ ಪಸಙ್ಗೋ ಆಭಿದೋಸಿಕಸ್ಸಾಪಿ ಉಚ್ಛುರಸಸ್ಸ ಪಾಕೇನ ಫಾಣಿತಾದಿಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ಅಯಮೇವ ತತಿಯಚತುತ್ಥಾಚರಿಯವಾದೇಸು ವಿಚಾರಣಾ। ದುತಿಯವಾದೇ ವಿಚಾರಣಾ ವುತ್ತಾ, ವಿಮದ್ದೋ ಪನೇತ್ಥ **ಭೇಸಜ್ಜಕ್ಖನ್ಧಕೇ** (ಮಹಾವ॰ ೩೦೦) ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ। **ಫಾಣಿತಂ ನಾಮ ಉಚ್ಛುಮ್ಹಾ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ** ಮಧುಕತಾಲನಾಳಿಕೇರಫಾಣಿತಾದಿತೋ ಉಕ್ಕಟವತ್ಥುತೋ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವತ್ಥುಫಾಣಿತಸ್ಸ ವಿಸೇಸವಚನಂ, ತೇನೇತಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ "ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವತ್ಥುಭೂತಂ ಇಧ ಫಾಣಿತಂ ನಾಮ ಉಚ್ಛುಮ್ಹಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಮೇವ, ನ ಮಧುಕಾದಿತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತ"ನ್ತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಉಚ್ಛುಮ್ಹಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ , ನ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಫಾಣಿತಮೇವ ನಾಮಾತಿ ಸಾಧಿತಂ ಹೋತಿ। ತೇನೇವ **ಖನ್ಧಕೇ** ಫಾಣಿತಂ ಪಠಮಂ ಅನುಜಾನಿತ್ವಾವ ಪಚ್ಛಾ ಉಚ್ಛುರಸೋ ಅನುಞ್ಞಾತೋ, ತಥಾ ತತ್ಥೇವ ಗುಳಂ, ಗುಳೋದಕಞ್ಚ।

ಉಚ್ಛುರಸಂ ಉಪಾದಾಯ ಅಪಕ್ಕಾ ವಾತಿಆದಿಮ್ಹಿ ಪನ ಯೇಸಂ ಲದ್ಧಿ "ಉಚ್ಛುರಸೋ ಯಾಮಕಾಲಿಕೋ"ತಿ। "ತೇ **ಅಪಕ್ಕಾ ವಾ**ತಿ ಸಾಮಂ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಅಪಕ್ಕಾ ವಾ। **ಅವತ್ಥುಕಪಕ್ಕಾ ವಾ**ತಿ ವಿನಾ ವತ್ಥುನಾ ಪಕ್ಕಾ ವಾ"ತಿ ಅತ್ಥಂ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ, ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ "ಉಚ್ಛುರಸಂ ಉಪಾದಾಯಾ"ತಿ ಇಮಸ್ಸ ವಚನಸ್ಸ ಪಯೋಜನಾಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಚನಾಧಿಕಾರಾಭಾವಾ। ಸಾಮಪಾಕೋ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಚೇ? ಸಾಮಂ ಅಪಕ್ಕಸ್ಸ ಉಚ್ಛುರಸಸ್ಸ ತೇಸಂ ಅತ್ತನೋಮತಿಯಾ ಫಾಣಿತಭಾವಸಿದ್ಧಿತೋ ಚ ಪರತೋ "ಪುರೇಭತ್ತಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತೇನ ಅಪರಿಸ್ಸಾವಿತಉಚ್ಛುರಸೇನ ಕತಫಾಣಿತ"ನ್ತಿಆದಿನಯದಸ್ಸನತೋ ಚ ತಂ ಅಯುತ್ತಂ, ತತ್ಥ "ಅಪರಿಸ್ಸಾವಿತಉಚ್ಛುರಸೇನ ಸಯಂಕತಂ ನಿರಾಮಿಸಮೇವ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವಚನಂ ಯಂ ತತ್ಥ ಕಸಟಂ ಸಾಮಪಾಕಂ ನ ಜನೇತಿ, ಸವತ್ಥುಕಪಟಿಗ್ಗಹಿತಕತಂಯೇವ ತಂ ಕರೋತೀತಿ ದೀಪೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ ವಿಕಾಲೇತಿ ಪೋರಾಣಾ। "ಕೋಟ್ಟಿತಉಚ್ಛುಫಾಣಿತಂ 'ರಜನಪಾಕಂ ವಿಯ ಓಳಾರಿಕಂ ಸವತ್ಥುಕಪಕ್ಕಂ ನಾಮ ಹೋತೀ'ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಪುರೇಭತ್ತಮೇವ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ "ಏವಂ ಫಾಣಿತಗ್ಗಹಣಂ ಅಮಧುರಂ, ತಸ್ಮಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವದಿಂಸು। ಕಿಂ ಮಧುರತಾಯ, ಅಮಧುರತಾಯ ವಾತಿ? ಅತ್ಥಮೇವ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ** ತಥಾ ವುತ್ತನ್ತಿ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ** ಆಹ ಕಿರ। **ತಂ ಯುತ್ತ**ನ್ತಿ ಉಚ್ಛುತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ, ತೇನೇವಾಹ "ಖಣ್ಡಸಕ್ಖರಂ ಪನ...ಪೇ॰... ವಟ್ಟತೀ"ತಿ। "ತಂ ಖೀರಘಟೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಚನ್ತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಜಲ್ಲಿಕಾ** ನಾಮ ಫೇಣಾದಿ।

ಭೇಸಜ್ಜೋದಿಸಂ ವದನ್ತೇನ ಇತರೇ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರವಸೇನ ವುತ್ತಾ। "ಆಹಾರತ್ಥಂ ಫರಿತುಂ ಸಮತ್ಥಾನೀ"ತಿ **ಖನ್ಧಕೇ** (ಮಹಾವ॰ ೨೬೦) "ಯಂ ಭೇಸಜ್ಜಞ್ಚೇವ ಅಸ್ಸ ಭೇಸಜ್ಜಸಮ್ಮತಞ್ಚ ಲೋಕಸ್ಸ, ಆಹಾರತ್ಥಞ್ಚ ಫರೇಯ್ಯಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ವಿಚಾರಣಾ ಭೇಸಜ್ಜಕ್ಖನ್ಧಕೇ ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

೨೧೪. ದ್ವಾರವಾತಪಾನಕವಾಟಾನೀತಿ ದ್ವಾರಸ್ಸ ಚ ವಾತಪಾನಾನಞ್ಚ ಕವಾಟಾನಿ। ಕಸಾವಪಕ್ಖೇಪಮತ್ತೇನ ಹಿ ತಾನಿ ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವಂ ಪರಿಚ್ಚಜಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಮಕ್ಖೇತಬ್ಬಾನೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಕಸಾವೋ ನಾಮ ಕನಕಲಮ್ಬಾದೀನಿಪೀ"ತಿ

ವದನ್ತಿ। **ಅಧಿಟ್ಠೇತೀ**ತಿ “ಇದಾನಿ ಅಜ್ಝೋಹರಣೀಯಂ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಬಾಹಿರಪರಿಭೋಗೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ। ಇಧ “ವಿಕಪ್ಪೇತೀ”ತಿ ಪದಂ ನತ್ಥಿ। ಅಧಿಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಮುಖಾರುಳ್ಹಿಯಾ ವುತ್ತಂ “ಇಮಂ ನವನೀತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಮೀ”ತಿ ಅವತ್ತಬ್ಬತೋ।

೬೨೫. ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ಪನ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ವಿಸ್ಸಾಸಾಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಸಚೇ ಸವಿಸ್ಸಾಸೋ, ವಟ್ಟತೀತಿ “ಪರಿಭುಞ್ಜತ್ವ”ನ್ತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಉಭಿನ್ನಂ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಸಚೇ ನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಂ, ಆಪತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ತಸ್ಮಾ ಉಭಿನ್ನಂ ಸನ್ತಕಂ ಚೀವರಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಂ। ನೋ ಚೇ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತೀತಿಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ। ಕಾಕನಿಕಮತ್ತಞ್ಚೇ ಮೂಲಂ ಅದಿನ್ನಂ, “ನ ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪಗಂ…ಪೇ॰… ಸಕಭಾವಂ ನ ಉಪೇತೀ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಏತಂ ಸದಿಸಂ ನ ಹೋತಿ, ಆಭಿಧಮ್ಮಿಕಗಣಾನಂ ದಿನ್ನಂ ವಿಯ ಚ ನ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಆಭಿಧಮ್ಮಿಕಾ ಹಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ಪಚ್ಛಾ ಆಭಿಧಮ್ಮಿಕಭೂತಾನಮ್ಪಿ ತಂ ಸಾಧಾರಣಂ ಹೋತೀತಿ। ಏತ್ಥ ದ್ವೇಪಿ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾ ಏವ, ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ತತ್ಥ ಯಥಾಕಾಮಕರಣೀಯತಾ ಅತ್ಥಿ ಮಮತ್ತಞ್ಚ, ನ ಏವಂ ತದಞ್ಞೇಸಂ ಸಾಧಾರಣಂ, ನ ಚ ದ್ವೇ ತಯೋ ಭಿಕ್ಖೂ “ಏಕತೋ ವಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ಕರೋನ್ತಿ, ರಕ್ಖತಿ ತಾವ। “ಅವಿಭತ್ತತ್ತಾ ಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಚ ಇದಂ ಸದಿಸಂ, ಯೇನ ಮೂಲೇನ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ, ತಸ್ಸ ಸಚೇ ಇತರೋ ದೇತಿ, ಸೋ ವಾ ತಂ ಇತರಸ್ಸ ದೇತಿ, ಸತಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ಸತ್ತಾಹಾತಿಕ್ಕಮೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಚೀವರಂ ದ್ವೀಸು ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತೇನ ಏಕೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಏತ್ಥ ಪಯೋಗೋ ನ ದಿಸ್ಸತಿ ಸಮಾನಪರಿಕ್ಖಾರಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಪಯೋಗಾಭಾವತೋ, ತಥಾಪಿ ಸಮಾನಸಬ್ಬಭಣ್ಡಕಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ತೇಲಾದಿ ಯೇನ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ, ತಸ್ಸ ಕಾಲಾತಿಕ್ಕಮೇ ಆಪತ್ತಿಸಮ್ಭವತೋ, ಅನಧಿಟ್ಠಾನೇ ದುಲ್ಲಭವಿಸೇಸಹೇತುತ್ತಾ ಚ “ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಂ ಅಯುತ್ತಂ ಪತ್ತಚೀವರಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಾನಂ ಅಸದಿಸವಿಧಾನತ್ತಾ। ಏತ್ಥ ಪತ್ತಚೀವರಞ್ಹಿ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಭಾವಂ ಉಪಗತಮೇವ ಅನಧಿಟ್ಠಹನ್ತಸ್ಸ ಕಾಲಾತಿಕ್ಕಮೇ ಆಪತ್ತಿ, ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಂ ಪನ ಪರಸನ್ತಕಸಾಧಾರಣಮ್ಪಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಸ್ಸ ಕಾಲಾತಿಕ್ಕಮೇ ಆಪತ್ತಿಕರಂ। ಪಟಿಗ್ಗಹಣಞ್ಚೇತ್ಥ ಪಮಾಣಂ, ನ ತತ್ಥ ಸಕಸನ್ತಕತಾ, ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಞ್ಚ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ, ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಅನಜ್ಝೋಹರಣೀಯಂ। ಪತ್ತಚೀವರಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಪರಿಭುಞ್ಜತೋ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಇದಞ್ಚ ಕಾಲಾತಿಕ್ಕನ್ತಮ್ಪಿ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಲದ್ಧಂ ಕಪ್ಪತಿ। ಪತ್ತಚೀವರಂ ಪನ ತಂ ತಸ್ಸ ವಿನಯಕಮ್ಮನ್ತಿ ಕಪ್ಪತೀತಿ। ಅವಿಭತ್ತಸ್ಸಪಿ ಇಮಸ್ಸ ದಾನಂ ರುಹತಿ, ನ ಪತ್ತಚೀವರಸ್ಸ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ದ್ವಿನ್ನಂ ಸನ್ತಕಂ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಸಚೇಪಿ ಅವಿಭಜಿತ್ವಾ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಾದೀನಂ ದೇನ್ತಿ, ಅದಿನ್ನಮೇವ ಹೋತೀ”ತಿ। ಯಸ್ಸ ದಾನಮೇವ ನ ರುಹತಿ, ತಸ್ಸ ಕುತೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ। ಏಕೋ ಚೇ ಪತ್ತಚೀವರಂ ದಸಮೇ ದಿವಸೇ ಇತರಸ್ಸ ದೇತಿ। ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸೋ ದಸ ದಿವಸೇ ಪರಿಹರಿತುಂ ಲಭತಿ , ನ ತಥಾ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕನ್ತಿ ಸಬ್ಬಥಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿಯಮಾನಂ ಸರಿಕ್ಖಂ ನಕ್ಖಮತೀತಿ ನ ತಂ ಸಾರತೋ ದಟ್ಠಬ್ಬನ್ತಿ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ತಕ್ಕೋ। “ವಿನಯಕಮ್ಮವಸೇನ ಪನ ಅನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಹಸಾ ವಿರುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಕಸ್ಸಚಿ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಮ್ಪಿ ಪುನ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ಸಚೇ ದೇಸನ್ತರಿತಂ, ಸಮುದ್ದನ್ತರಿತಂ ವಾ ಚೀವರಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಜಾತಂ, ತಂ ಇಧ ಠಿತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಏಕಸ್ಸ ವನ್ತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಚತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಅನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಆಪತ್ತಿಂ ದೇಸೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಾಸೇನ ಪುನ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಂ, “ಪತ್ತಾದೀಸು ಚ ಅಯಮೇವ ನಯೋ”ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ, “ತಾಲನಾಳಿಕೇರಫಾಣಿತಮ್ಪಿ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಂ ಏವಾ”ತಿ ಚ। “ದ್ವಿನ್ನಂ ಸನ್ತಕಂ ಏಕೇನ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಂ ಸತ್ತಾಹಾತಿಕ್ಕಮೇ ಆಪತ್ತಿಂ ನ ಕರೋತಿ , ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ಪನ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ನ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಚ “ಪರಸನ್ತಕಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಠಪಿತೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ”ತಿ ಚ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ। ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುಭೂತಂ ಸಪ್ಪಿಆದಿ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ ಪುನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ವಿಧಾನಂ ನ ದಿಸ್ಸತೀತಿ।

ಭೇಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೨೮. “ಏಕಮೇವ ಕತ್ವಾ”ತಿ ವಚನೇನ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಲಕ್ಖಣೇನ ಞಾತಕಾನಮ್ಪಿ ಸತುಪ್ಪಾದಂ ಕರೋನ್ತೇನ ಏಕಮೇವ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ**। **ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಖೇತ್ತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತಿವಿಧಂ ದಿಸ್ಸತಿ, ತಂ ಪನ ಏವಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ಯಸ್ಮಿಂ ಖೇತ್ತೇ

ಪರಿಯೇಸಿತುಂ ಲಭತಿ, ತಂ **ಪರಿಯೇಸನಖೇತ್ತಂ** ನಾಮ, “ಏವಂ ಕರಣನಿವಾಸನಾಧಿಟ್ಠಾನಖೇತ್ತಾನಿಪೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಪುರಿಮಗ್ಗಾಹೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ನ ಪುರಿಮೇನ ಪಚ್ಛಿಮಗ್ಗಾಹೋ, ಯಥಾಲಾಭನ್ತಿ ಆಚರಿಯೋ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಅಧಿಟ್ಠಾನಖೇತ್ತೇನ ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಪುರಿಮಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಗಾಹೋ ಹೋತಿ, ತಥಾ ನಿವಾಸನಖೇತ್ತೇನ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪುರಿಮಾನಂ। ಕರಣಖೇತ್ತೇನ ಪನ ಏಕಸ್ಸೇವ ಪುರಿಮಸ್ಸ ಗಾಹೋ ಹೋತೀತಿ। ಏತ್ಥ ಪನ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಕರಣಖೇತ್ತನಿವಾಸನಖೇತ್ತಾನಂ ಕಾಲತೋ ನಾನತ್ತಂ ನತ್ಥಿ, ಕಿರಿಯತೋ ಪನ “ಅಟ್ಠಿಂ ಕತ್ವಾ ನಿವಾಸೇತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಪಾಳಿವಚನತೋ, ತಸ್ಮಾ ದ್ವಿಧಾ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ ಅಞ್ಞತರಾಭಾವೇನ, ತದತ್ಥಸಿದ್ಧಿತೋ ಚ, ಕಥಂ ಪನೇತ್ಥ ನಾನತ್ತಂ ನತ್ಥೀತಿ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಚೇ? ಪಾಳಿತೋ, “ಅಡ್ಢಮಾಸೋ ಸೇಸೋ ಗಿಮ್ಹಾನನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ನಿವಾಸೇತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಹಿ ಪಾಳಿ, ತಥಾ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾತೋ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ಚ।

ತಥಾಹ “ಪಚ್ಛಿಮೋ ಅಡ್ಢಮಾಸೋ ಕರಣನಿವಾಸನಖೇತ್ತಮ್ಪೀ”ತಿ, ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ತಿವಿಧಮೇವ ಖೇತ್ತನ್ತಿಪಿ ಸಿದ್ಧಂ। **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯಂ** ಪನ ಕತ್ಥಚಿ ಪೋತ್ಥಕೇ “ಜೇಟ್ಠಮೂಲಪುಣ್ಣಮಾಸಿಯಾ ಪಚ್ಛಿಮಪಾಟಿಪದದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಕಾಳಪಕ್ಖುಪೋಸಥೋ, ಅಯಮೇಕೋ ಅದ್ಧಮಾಸೋ ಪರಿಯೇಸನಖೇತ್ತಞ್ಚೇವ ಕರಣಖೇತ್ತಞ್ಚ। ಏತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಅನ್ತರೇ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಂ ಅಲದ್ಧಂ ಪರಿಯೇಸಿತುಂ, ಲದ್ಧಂ ಕಾತುಞ್ಚ ವಟ್ಟತಿ, ನಿವಾಸೇತುಂ, ಅಧಿಟ್ಠಾತುಞ್ಚ ನ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಪಾಠೋ ದಿಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಅಪಾಠೋ ಯಥಾವುತ್ತಪಾಳಿಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾವಿರೋಧತೋ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ “ಅಲದ್ಧಂ ಪರಿಯೇಸಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಕಾತುಂ, ನಿವಾಸೇತುಂ, ಅಧಿಟ್ಠಾತುಞ್ಚ ನ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಪಾಠೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏವಂ ತಾವ ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಪುರಿಮಗ್ಗಾಹಸಿದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ನ ಪುರಿಮೇನ ಕರಣಖೇತ್ತಾದೀನಂ ಗಾಹೋ ಸಮ್ಭವತಿ। “ಮಾಸೋ ಸೇಸೋ ಗಿಮ್ಹಾನನ್ತಿ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಚೀವರಂ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ಹಿ ವುತ್ತಂ, ನ, **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ಅಯಮೇಕೋ ಅದ್ಧಮಾಸೋ ಪರಿಯೇಸನಖೇತ್ತಞ್ಚೇವ ಕರಣಖೇತ್ತಞ್ಚಾ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾತಿ ಚೇ? ನ, ತಸ್ಸ ಲೇಖನದೋಸತ್ತಾ , ತಥಾ ಸಾಧಿತಂ। ಕರಣಖೇತ್ತೇನ ಪನ ನಿವಾಸನಖೇತ್ತಗ್ಗಾಹೋ ಅತ್ಥಿ ಕಾಲನಾನತ್ತಾಭಾವತೋ, ತೇನೇವ ಪುಬ್ಬೇ ಯಥಾಲಾಭಗ್ಗಹಣಂ ಕತಂ, ತಥಾ ಚ ಸಾಧಿತಮೇವ, ನ ಭೇದೋ ಪನತ್ಥಿ, ಪಯೋಜನಂ ವುತ್ತಮೇವ। ನಿವಾಸನಕ್ಖೇತ್ತೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾನಕ್ಖೇತ್ತಗ್ಗಾಹೋ ನತ್ಥಿ ಏವ, ನ ಹಿ ಪುರಿಮೇನ ಪಚ್ಛಿಮಗ್ಗಾಹೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ನ ಪಾಳಿವಿರೋಧತೋತಿ ಚೇ? ನ, ತದತ್ಥಾಜಾನನತೋ। “ಮಾಸೋ ಸೇಸೋ ಗಿಮ್ಹಾನನ್ತಿ ಅದ್ಧಮಾಸೋ ಸೇಸೋ ಗಿಮ್ಹಾನ”ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಇತಿ**-ಸದ್ದಸ್ಸ ಹಿ ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪರತೋ ಆಪತ್ತಿಖೇತ್ತದಸ್ಸನತೋ ಇತರಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿಖೇತ್ತಭಾವೋ ದಸ್ಸಿತೋವ ಹೋತಿ। ದಿನ್ನಪುಬ್ಬತೋಪಿ ಞಾತಕಪವಾರಿತಟ್ಠಾನತೋ ನಿಪ್ಫಾದೇನ್ತಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಪಿಟ್ಠಿಸಮಯತ್ತಾ, ಪಕತಿಯಾ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕದಾಯಕಾ ನಾಮ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಾ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಾ ಅಪವಾರೇತ್ವಾ ಅನುಸಂವಚ್ಛರಂ ದೇನ್ತಾ, ತತ್ಥ ಸತುಪ್ಪಾದೋವ ವಟ್ಟತಿ। ವತ್ತಭೇದೇ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ತದಞ್ಞೇಸು।

“ಸಚೇ ಕತ…ಪೇ॰… ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕದಿವಸೇ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾ…ಪೇ॰… ಛ ಮಾಸೇ ಪರಿಹಾರಂ ಲಭತೀ”ತಿ ವಚನತೋ ಅನ್ತೋವಸ್ಸೇಪಿ ಯಾವ ವಸ್ಸಾನಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮದಿವಸಾ ಅಕತಾ ಪರಿಹಾರಂ ಲಭತೀತಿ ದೀಪಿತಂ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ ನ ವಿಚಾರಿತನ್ತಿ ಚೇ? ಅತ್ಥಾಪತ್ತಿಸಿದ್ಧತ್ತಾ। “ಛ ಮಾಸೇ ಪರಿಹಾರಂ ಲಭತೀ”ತಿ ವಚನೇನ ಅಕತಾ ಲಭತೀತಿ ಸಿದ್ಧಮೇವ, ತಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಿದ್ಧಂ, ಸರೂಪೇನ ಪನ ಅನಾಗತತ್ತಾ ಸರೂಪೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ, ದುಸ್ಸದ್ಧಾಪಯತ್ತಾ ಉಪಪತ್ತಿತೋ ದಸ್ಸೇತುಞ್ಚ ಇದಮಾರದ್ಧಂ ಆಚರಿಯೇನ, “ಯಥಾ ಚೇತ್ಥ, ಏವಂ ಕಥಿನಬ್ಭನ್ತರೇ ಉಪ್ಪನ್ನಚೀವರಮ್ಪಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ, ತಂ ದುವುತ್ತಂ ತತ್ಥೇವ ಪುಬ್ಬಾಪರವಿರೋಧತೋ। ಯಞ್ಚೇತ್ಥ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನಂ ಸಾಧಕತ್ತೇನ ವುತ್ತಂ, ತಂ ತಮತ್ಥಂ ನ ಸಾಧೇತಿ। “ಯದಿ ನಪ್ಪಹೋತಿ ಯಾವ ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾ ಪರಿಹಾರಂ ಲಭತೀ”ತಿ ವಚನಂ ಅಪ್ಪಹೋನ್ತಸ್ಸ ಯಾವ ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾ ತಾವ ಪರಿಹಾರಖೇತ್ತಂ, ತತೋ ಪರಂ ಏಕದಿವಸೋಪಿ ನ ಹೋತೀತಿ ದೀಪೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಪ್ಪಹೋನಕಭಾವೇನ ಅಕತಾವ ಯಾವ ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾ ಪರಿಹಾರಂ ಲಭತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ಲಭತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ತಥಾ ತದೇವ ವಚನಂ ಕತಪರಿಹಾರಂ ನ ಲಭತೀತಿ ದೀಪೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮದಿವಸೇಯೇವ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾ। “ಅಪ್ಪಹೋನ್ತೇ ದಸಾಹೇ ಅನ್ತೋವಸ್ಸೇ ಕರಣಪರಿಯೋಸಾನಂಯೇವ ಪಮಾಣ”ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಏತ್ಥಾಹ - “ಏಕಾಹದ್ವೀಹಾದಿವಸೇನಾ”ತಿಆದಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಗಿಮ್ಹದಿವಸಾನಂ ಅನಧಿಟ್ಠಾನಕಾಲತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಏವ “ಅನ್ತೋದಸಾಹೇ ವಾ ತದಹೇಯೇವ ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾ’ತಿ ಚ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಗಿಮ್ಹದಿವಸಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಖೇತ್ತಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ”ತಿ। ಏತ್ಥ ವುಚ್ಚತಿ - ನ, ತದತ್ಥಾಜಾನನತೋ। ದಸಾಹಾನಾಗತಾಯ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಾಯ ಗಿಮ್ಹದಿವಸಾ ದಸಾಹಾ ಹೋನ್ತಿ, ಪಠಮದಿವಸೇ ಚ ಲದ್ಧಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾ ದಸಾಹಾತಿಕ್ಕನ್ತಾಪಿ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕದಿವಸಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಖೇತ್ತಂ ಅಪ್ಪತ್ತತ್ತಾ ನ ಚ ತಾವ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತಿ, ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ “ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕತೋ ಪುಬ್ಬೇ ದಸಾಹಾತಿಕ್ಕಮೇಪಿ ಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿ।

ಅನ್ತೋದಸಾಹೇ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾತಿ ಇದಂ ನ ಅವಿಸೇಸೇನ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರೇ ಗಿಮ್ಹದಿವಸೇಪಿ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದೀಪೇತುಂ ವುತ್ತಂ, ಕಿನ್ತು ಗಿಮ್ಹದಿವಸೇ ಚೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ಅಧಿಟ್ಠಾನಖೇತ್ತೇ ಚ ಅನ್ತೋದಸಾಹಂ ಹೋತಿ, ಅನ್ತೋದಸಾಹೇ ಖೇತ್ತೇಯೇವ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾ, ನ ಖೇತ್ತನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ದಸಾಹಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬನ್ತಿ ದೀಪೇತುಂ ವುತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಗಿಮ್ಹದಿವಸಾನಮ್ಪಿ ಗಣನೂಪಗತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಅಖೇತ್ತದಿವಸೇಪಿ ಗಣೇತ್ವಾ ಖೇತ್ತೇ ಏವ “ಅನ್ತೋದಸಾಹೇ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ।

ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಚೀವರಅಚ್ಛಿನ್ದನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೩೧. **ಸಾಮ**ನ್ತಿ ಸಕಸಞ್ಞಿತಾನಿಯಮನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಸಕಸಞ್ಞಿತಾಯೇವ ಹಿ ಅಚ್ಛಿನ್ದಾಪನಅಚ್ಛಿನ್ದನೇಸು ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ, ತಸ್ಮಾ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಮೂಲಙ್ಗನಿದಸ್ಸನಮೇತಂ। “ಚೀವರ”ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ “ಅಚೀವರಂ ಅಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಸ್ಸ ನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ। “ದತ್ವಾತಿ ದತ್ವಾ ವಾ ದಾಪೇತ್ವಾ ವಾ”ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪದಭಾಜನಂ ಯುಜ್ಜತಿ, ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಪನ ಸನ್ತಕಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದಾಪೇತ್ವಾ ತಂ ಸಯಂ ವಾ ಅಚ್ಛಿನ್ದೇಯ್ಯ, ತೇನೇವ ವಾ ಅಚ್ಛಿನ್ದಾಪೇಯ್ಯಾತಿ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗಭಯಾ ನ ವುತ್ತಂ, ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ಅಞ್ಞೇನ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಾದಿನಾ ದಾಪೇತ್ವಾ, ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ ವಾ ತಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಾಸಾ ದಾಪೇತ್ವಾ ತಂ ಅಚ್ಛಿನ್ದೇಯ್ಯ ವಾ ಅಚ್ಛಿನ್ದಾಪೇಯ್ಯ ವಾ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಅನಪೇಕ್ಖೋ ದತ್ವಾ। ಯದಿ ಏವಂ “ಚಜಿತ್ವಾ ದಿನ್ನಂ ಅಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಭಣ್ಡಗ್ಘೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ”ತಿ ಇದಂ ಕಿನ್ತಿ ಚೇ? ಸಕಸಞ್ಞಾಯ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಾಯ ಥೇಯ್ಯಾಯ ಗಣ್ಹನ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ತೇನೇವ ವುತ್ತಂ “ಸಕಸಞ್ಞಾಯ ಗಹಿತತ್ತಾ ಪನಸ್ಸ ಪಾರಾಜಿಕಂ ನತ್ಥೀ”ತಿ, ಅಪಿಚ “ಅನಾಪತ್ತಿ ಸೋ ವಾ ದೇತಿ, ತಸ್ಸ ವಾ ವಿಸ್ಸಸನ್ತೋ ಗಣ್ಹಾತೀ”ತಿ ವಚನತೋಪಿ ತಂ ಸಿದ್ಧಮೇವ। ಏತ್ತಾವತಾ ತಾವಕಾಲಿಕಂ ಕತ್ವಾ ದಿನ್ನಂ ಅಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ ಸಾಧಿತಾ ಹೋತಿ। “ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಉಪಜ್ಝಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತೀ”ತಿಆದಿವಚನಂ ಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ದಾನಂ ದೀಪೇತಿ, ತಞ್ಚ ಇಧ ನಾಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ಪಾಳಿಯಂ** (ಪಾರಾ॰ ೬೩೩-೬೩೪) ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೇ ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ವಿಯ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇ ತಿಕದುಕ್ಕಟಮ್ಪಿ ಆಗತನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ತದಧಿಪ್ಪಾಯಾಜಾನನತೋ। ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಕಾಲೇ ಏವಂ ದತ್ವಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಂ ದಿಸ್ವಾ ಕುಪಿತೋ ಚೇ ಅಚ್ಛಿನ್ದತಿ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸೇವ ವಾ “ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ವದನ್ತಸ್ಸ ದತ್ವಾ ಪುನ ಅಚ್ಛಿನ್ದತಿ ಚೇ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯನ್ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೬೩೩. ಸಕಿಂ ಆಣತ್ತೋ ಬಹುಕಮ್ಪಿ ಅಚ್ಛಿನ್ದತಿ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯನ್ತಿ ಏಕಬದ್ಧತ್ತಾ ಏಕಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ **“ಆಣತ್ತೋ ಬಹೂನಿ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಏಕಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ”**ನ್ತಿ। **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ “ವತ್ಥುಗಣನಾಯ ಆಪತ್ತಿಯೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಆಣತ್ತಿಯಾ ಬಹುತ್ತಾ “ಸಬ್ಬಾನಿ ಗಣ್ಹಾ”ತಿ ವದನ್ತಸ್ಸ ಗಾಹಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ತೇನೇವ ತತ್ಥ ವುತ್ತಂ “ಏಕವಾಚಾಯ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ”ತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಪಾಳಿವಚನಂ, ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನದ್ವಯಞ್ಚ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಮೇತಿ, ಪರಸನ್ತಕಮ್ಪಿ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತಿ ಪಂಸುಕೂಲಞ್ಚ, ತೇನ “ದುಸ್ಸನ್ತೇ ಬದ್ಧರೂಪಿಯಂ ವಿಯಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ತದತ್ಥನಿಯಮದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, ಯಥಾವಭಾದಿತಂ ಅಚ್ಛಿನ್ದನಚಿತ್ತೇನ ಸಚಿತ್ತಕಂ, ವಚೀಕಮ್ಮಂ ಪನ ಕೇವಲಂ ಅಚ್ಛಿನ್ದಾಪೇನ್ತಸ್ಸೇವ “ದೇಹೀ”ತಿ ಬಲಕ್ಕಾರೇನ ಗಣ್ಹತೋಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ,

ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ “ಅನಾಪತ್ತಿ ಸೋ ವಾ ದೇತೀ”ತಿ ವಚನತೋ। “ತುಟ್ಠೋ ವಾ ದುಟ್ಠೋ ವಾ ದೇತಿ, ಅನಾಪತ್ತಿಯೇವಾ”ತಿ ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾವಚನತೋ ವಾತಿ ಚೇ? ನ, ಉಭಯತ್ಥ ಅತ್ತನೋ ರುಚಿಯಾ ದಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತತ್ತಾ, ಪಸಯ್ಹಾವಹಾರೇ ಅನಾಪತ್ತಿಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ ಚ। “ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಸಾಮಂ ಚೀವರಂ ದತ್ವಾ”ತಿ ಪಾಳಿವಚನತೋ ಚ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯ** ಅಙ್ಗವವತ್ಥಾನೇ ‘ಉಪಸಮ್ಪನ್ನತಾ’ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಚ ಉಭಯತ್ಥ ದಾನಹರಣೇಸು ಭಿಕ್ಖುಭಾವೋ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋತಿ ದೀಪೇತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ, ಇದಮಯುತ್ತನ್ತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ। ಕಸ್ಮಾ? ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಚೀವರಂ ದತ್ವಾ ತಂ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಕಾಲೇ ಅಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। “ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಚೀವರಂ ವಾ ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಪರಿಕ್ಖಾರಂ ದತ್ವಾ…ಪೇ॰… ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ”ತಿ ವಚನತೋ ದುಕ್ಕಟಂ ತತ್ಥ ಹೋತೀತಿ ಚೇ? ನಾಸಿದ್ಧತ್ತಾ, ದಾನಕಾಲೇ ಏವ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನತಾ ಪಮಾಣನ್ತಿ ಅಸಿದ್ಧಮೇತಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯ** ವಾ **ಪಾಳಿಯಾ** ವಾ ಯುತ್ತಿತೋ ವಾ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ನ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಚೀವರಂ ದತ್ವಾ ತಸ್ಸೇವ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಕಾಲೇಯೇವ ಚೀವರಂ ಅಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಕಾಲೇ ವಾ ದತ್ವಾ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಕಾಲೇ ಅಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ತಸ್ಸ ವಚನಸ್ಸ ಇದಂ ವಿಕಪ್ಪನ್ತರಞ್ಚ ಸಮ್ಭವತಿ, ತಸ್ಮಾ (ಪಾರಾ॰ ೬೩೧ ಆದಯೋ) ವಿಕಪ್ಪನ್ತರಸ್ಸ ಸಮ್ಭವತೋ ಚ ನ ಯುತ್ತಂ, ಯಸ್ಮಾ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಕಾಲೇ ದತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಕಾಲೇ ಅಚ್ಛಿನ್ದನ್ತಸ್ಸ ವಿಸುಂ ದುಕ್ಕಟಂ ನ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಪುರಾಣಚೀವರಧೋವಾಪನಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ವಿಯ ಅಪರಭಾಗೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನತಾ ಚೇತ್ಥ ಪಮಾಣಂ, ತಸ್ಮಾ “ಉಪಸಮ್ಪನ್ನತಾ”ತಿ ಅಙ್ಗೇಸು ವುತ್ತತ್ತಾ ಚ ತಂ ನ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ “ಪಚ್ಚಾಸೀಸನ್ತಸ್ಸೇವ ದಾನಮಧಿಪ್ಪೇತಂ, ನ ನಿಸ್ಸಟ್ಠದಾನ”ನ್ತಿ **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ** ವದತಿ ಕಿರ, ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ।

ಚೀವರಅಚ್ಛಿನ್ದನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಸುತ್ತವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೩೭. ಛಟ್ಠೇ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ “ಸಾಮಂ ಸುತ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ, **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ “ಚೀವರತ್ಥಾಯ ಸಾಮಂ ವಿಞ್ಞತ್ತಂ ಸುತ್ತ”ನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ ಕೇವಲಂ “ಚೀವರತ್ಥಾಯ ವಿಞ್ಞಾಪಿತಸುತ್ತ”ನ್ತಿ ಅಙ್ಗೇಸು ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಞ್ಞೇನ ಚೀವರತ್ಥಾಯ ವಿಞ್ಞತ್ತಂ ಸುತ್ತಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಸಾಮ**ನ್ತಿ ಚೇತ್ಥ ಕಸ್ಸಚಿ ನಿಯಮನಂ। “ಸಾಮಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ”ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ವುತ್ತಂ, ತಥಾಪಿ “ಸಾಮಂ ವಾಯಾಪೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ವಾಯಾಪೇಯ್ಯಾತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ, ಅತ್ಥೋ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, **ಪಾಳಿಯಂ** ಪನ ಆಸನ್ನಪದೇನ ಯೋಜನಾ ಕತಾ, ತಸ್ಮಾ ಸಾಮಂ ವಿಞ್ಞತ್ತಂ ಸುತ್ತನ್ತಿ ಅಞ್ಞವಿಞ್ಞತ್ತಂ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಹತ್ಥಕಮ್ಮಯಾಚನವಸೇನ ಲದ್ಧತನ್ತವಾಯೋಪಿ ಕಪ್ಪಿಯೋ। ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಪಚ್ಛಿಮಪ್ಪಮಾಣಂ ಚೇ, ತನ್ತೇ ವೀತಂಯೇವ ಸಕಿಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಂ, ಪುನ ಅಧಿಟ್ಠಾನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ ಅಧಿಟ್ಠಿತೇನ ಏಕೀಭಾವೂಪಗಮನತೋ। “ಸಚೇ ಪನ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾವ ಚಿನಸಾಟಕಂ ವಿಯ, ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಅಧಿಟ್ಠಿತಂ ಹೋತಿ, ಪುನ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಪಟಿಲಾಭೇನಾತಿ ವಚನೇನ ವಾಯಾಪೇತ್ವಾ ಠಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿಆದಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತೋಗಧಂ ಹೋತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಸುತ್ತವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಮಹಾಪೇಸಕಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೪೨. ವಿಸಿಟ್ಠಂ ಕಪ್ಪಞ್ಚ ತಸ್ಸ ವಚನೇನ ವಿಸಿಟ್ಠಂ ಕತಞ್ಚ ಪಮಾಣಂ, ನ ಆಮಿಸದಾನಂ। ಕೇಸುಚಿ ಪೋತ್ಥಕೇಸು “ಚೀವರ”ನ್ತಿ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ವಿಭಾಗೋ ವುತ್ತೋ, ತಂ ನ ಸಮೇತೀತಿ।

ಮಹಾಪೇಸಕಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೪೯. “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತು”ನ್ತಿ, “ಯಾವ ಪವಾರಣಾ ಪವಾರಿತಾ”ತಿ ಚ ಯಂ ವುತ್ತಂ, ತೇ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ ತಸ್ಸ ವಚನಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಮಿಚ್ಛಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿಪನ್ತಾ ಚೀವರಕಾಲಸಮಯಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇಸುಂ। ಕಿಮಿದಂ ವಿಭತ್ತಂ, ಉದಾಹು ಅವಿಭತ್ತನ್ತಿ? ವಿಭತ್ತಂ, ಪುಗ್ಗಲಿಕಂ ವಾ। ತೇನೇವ ಪರತೋ “ಅಮ್ಹಾಕಂ, ಆವುಸೋ, ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಾನೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ಅವಿಭತ್ತಂ ಪನ ಸಙ್ಘಿಕತ್ತಾ ನ ಕಸ್ಸಚಿ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಕರೋತಿ।

ಅಪಿಚ “ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತು”ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಾಮಞ್ಞವಚನೇನ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ, ಪಿಟ್ಠಿಸಮಯತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವಾ ಯಾವ ಪವಾರಣಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ ಏವ ಸಙ್ಘಿಕತ್ತಾ, ಪುಗ್ಗಲಿಕಮ್ಪಿ “ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಕಾಲೇ ಗಣ್ಹಥಾ”ತಿ ದಿನ್ನತ್ತಾ। ತಾದಿಸಞ್ಹಿ ಯಾವ ವಸ್ಸಂವುತ್ಥೋ ಹೋತಿ, ತಾವ ನ ತಸ್ಸೇವ, ದಾಯಕಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ ಹೋತಿ, ತಥಾ ಇತೋ ತತಿಯವಸ್ಸೇ, ಚತುತ್ಥವಸ್ಸೇ ವಾ “ಪವಾರಣಾಯ ಗಣ್ಹಥಾ”ತಿಆದಿನಾ ದಿನ್ನಮ್ಪಿ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಯಥಾದಾನಮೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಅಯಮತ್ಥೋ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೬೪೯-೯ ಆದಯೋ) ಪಾಕಟೋ। ತಾನಿ ಚೀವರಕಾಲಸಮಯಾತಿಕ್ಕಮೇ ನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಾನೀತಿ ಚೇ? ನ, ಉದ್ದಿಸ್ಸ ದಿನ್ನತ್ತಾ। ಯಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಸಮಯೋ “ಕಾಲೇಪಿ ಆದಿಸ್ಸ ದಿನ್ನ”ನ್ತಿ ಏತ್ಥ “ಕಾಲೋ”ತಿ ಆಗತೋ, **ಗಣಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದಾ**ದೀಸು “ಸಮಯೋ”ತ್ವೇವ ಆಗತೋ, ತಸ್ಮಾ ಇಧ ತೇಸಂ ಏಕತ್ಥತಾದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಏಕತೋ “ಚೀವರಕಾಲಸಮಯೋ”ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಮಾತಿಕಾಯಂ** ಪನೇತ್ಥ ತಾದಿಸಂ ಚೀವರಂ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಭಾವಂ ಉಪಗತಂ ಪುಗ್ಗಲಿಕಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ತೇನೇವಾಹ **“ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪನೇವ ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ”**ತಿ। ಅತ್ತನೋ ಕುಟಿಯಾ ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಹಿ ದಾತುಂ ಅಲಭನ್ತೋ ಅನ್ತೋವಸ್ಸೇ ಏವ ದಾನಕಿಚ್ಚಂ ಪರಿನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ತಥಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ। ತಸ್ಮಾ ಇದಂ ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಂ ಅತ್ಥಿ ಉಪ್ಪನ್ನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಾ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಾ ಸನ್ತಕಭಾವಂ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಂ, ಯಂ ನ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಭಾವೇನ ದಿನ್ನಂ, ಅತ್ಥಿ ಉಪ್ಪನ್ನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನುಪಗನ್ತ್ವಾ ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಕಾಲೇಯೇವ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಾ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಂ, ಯಂ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಭಾವೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಯೇ ದಿನ್ನಂ, ಅತ್ಥಿ ಸಮಯೇ ದಿನ್ನಮ್ಪಿ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸನ್ತಕಭಾವಂ ಅನುಪಗಚ್ಛನ್ತಂ, ಸಙ್ಘಸನ್ತಕಭಾವಂ ವಾ ದಾಯಕಸನ್ತಕಭಾವಂ ವಾ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಂ, ಈದಿಸಂ ಸನ್ಧಾಯ “ಸಞ್ಞಾಣಂ ಕತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇದಂ ಅತಿರೇಕಸಂವಚ್ಛರಮ್ಪಿ ನಿಕ್ಖಿಪಿತುಂ ಲಭತಿ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಭಾವಂ ಅನುಪಗತತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ “ದಸಾಹಾನಾಗತ”ನ್ತಿ ಇತೋ ಅಞ್ಞಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಮೇತನ್ತಿ। ದಸಾಹತೋ ಪುರೇತರಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಯಾವ ಪವಾರಣಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತುಂ ನ ಲಭತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಕಭಾವೂಪಗತಮೇವ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಂ, ತಂಯೇವ ಸನ್ಧಾಯ “ದಸಾಹಾನಾಗತ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಯತೋ “ಅನ್ತೋಸಮಯೇ ಅಧಿಟ್ಠೇತಿ, ವಿಕಪ್ಪೇತೀ”ತಿ **ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ** ವುತ್ತಂ। ಸಞ್ಞಾಣಂ ಕತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಕಂ ಪನ ಪರಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬತಾಯ ಸಕಭಾವಂ ಅನುಪಗತಂ, ನ ಹಿ ತಂ ಸನ್ಧಾಯ “ಅಧಿಟ್ಠೇತಿ, ವಿಕಪ್ಪೇತೀ”ತಿ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ, ನ ಚ ತಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಾಭಾವತೋ, **ಅಟ್ಠಕಥಾಯ**ಮ್ಪಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಸುಟ್ಠು ಪಾಕಟೋವ। ಕತಮಂ ಸಞ್ಞಾಣಂ ಕತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೇ? ಪರಸನ್ತಕಂ ಚೀವರಂ ಸಙ್ಘಿಕಮೇವ ಹೋತಿ, ತತೋ “ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಸುಖಂ ದಾತುಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಹಿ ಪರಸ್ಸ ಸನ್ತಕಭಾವೋ ದಸ್ಸಿತೋ।

“ತತೋ ಪರಂ ಏಕದಿವಸಮ್ಪಿ ಪರಿಹಾರೋ ನತ್ಥೀತಿ ದಸಾಹಪರಮತೋ ಉದ್ಧಂ ಅನುಪಗತತ್ತಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ, ಇತೋ ಸಮಯತೋ ಉದ್ಧಮೇವ ದಸಾಹಸ್ಸ ಅನುಪಗತತ್ತಾ ಸಮಯತೋ ಪರಂ ದಸಾಹಂ ನ ಲಭತೀತಿ ಕಿರಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **“ಏತಂ ಪರಿಹಾರಂ ಲಭತಿಯೇವಾ”**ತಿ ಏತ್ಥ “ಏಕಾದಸಮಂ ಅರುಣಂ ಚೀವರಮಾಸೇ ಉಟ್ಠೇತೀ”ತಿ ಕಾರಣಂ ಲಿಖಿತಂ। **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ “ಅನಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಏಕಾದಸದಿವಸೇ ನಿಕ್ಖಿಪಿತುಂ ಲಭತೀ’ತಿ ವದನ್ತೋ ಭಗವಾ ಇತರಮ್ಪಿ ಅನಚ್ಚೇಕಚೀವರಾದಿಂ ಅನುಜಾನಾತಿ, ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಮುಖೇನಾತಿ ಅಪರೇ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಕತರಂ ಸುಭಾಸಿತಂ? ಉಭಯಮ್ಪೀತಿ ಏಕೇ। ಕಥಂ? ಪಠಮಂ “ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಸ್ಸ ಅನತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ದಸದಿವಸಾಧಿಕೋ ಮಾಸೋ, ಅತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ದಸದಿವಸಾಧಿಕಾ ಪಞ್ಚಮಾಸಾ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮೇತಿ, **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದ**ಲದ್ಧಿಯಾ ಹಿ ಏತ್ಥ “ಏಕಾದಸದಿವಸಾಧಿಕೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ದುತಿಯಂ “ದಸಾಹಾನಾಗತನ್ತಿ...ಪೇ॰...

ದಸಾಹೇನ ಅಸಮ್ಪತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮೇತಿ। ಇಮಸ್ಸ ನಯಸ್ಸ ವಸೇನ "ಪಞ್ಚಮಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಚೀವರಸ್ಸ ನಿಧಾನಕಾಲೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಪಾಠೋ ಯುಜ್ಜತಿ। ತಥಾ **ಗಣ್ಠಿಪದ**ಲದ್ಧಿಯಾ "ನವಾಹಾನಾಗತಂ ಕತ್ತಿಕತೇಮಾಸಿಕಪುಣ್ಣಮ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಸ ವಸೇನ "ಕಾಮಞ್ಚೇಸ ದಸಾಹಪರಮಂ ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ಧಾರೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಇಮಿನಾವ ಸಿದ್ಧೋ, ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನ ಪನ ಅಪುಬ್ಬಂ ವಿಯ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಠಪಿತ"ನ್ತಿ ಅಯಂ ಪಾಠೋ ಯುಜ್ಜತಿ। ಕೋ ಪನೇತ್ಥ ಸಾರೋತಿ? ಯೋ ಪಚ್ಛಾ ವುತ್ತೋ, ಸೋವ ಸಾರೋ। ತೇನೇವ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯೇನ "ಪಞ್ಚಮಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇಹಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಚ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂಸನ್ದನತೋ, "ದಸಾಹಾನಾಗತ"ನ್ತಿ ಪಾಳಿಯಾ ಸಂಸನ್ದನತೋ ಚ ಏತ್ಥ **ಗಣ್ಠಿಪದ**ಲದ್ಧಿಪಿ ಪಾಳಿಯಾ ಸಮೇತಿ।

ಕಥಂ? ಯಸ್ಮಾ ಪವಾರಣಾದಿವಸೇ ಅರುಣುಗ್ಗಮನೇ ಭಿಕ್ಖು ವಸ್ಸಂವುತ್ಥೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಇಮಿನಾ ದಸಮೇನ ಅಹೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಛಟ್ಠಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ನವದಿವಸಾ ದಸ ಅಹಾನೀತಿ ದಸಾಹಂ, ತೇನ **ದಸಾಹೇನ,** ಸಹಯೋಗತ್ಥೇ ಕರಣವಚನಂ। ಕತ್ತಿಕತೇಮಾಸಿಕಪುಣ್ಣಮಾ ಚೀವರಸಮಯಂ ಅಸಮ್ಪತ್ತಾತಿ ಕತ್ವಾ "ಅನಾಗತಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾ ಅಪರಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾಯ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಂ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ ವಿಕಪ್ಪೇನ್ತೋ "ಚಾತುಮಾಸಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ ತತೋ ಪರಂ ವಿಕಪ್ಪೇತು"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ , ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಇಮಸ್ಸ ನಿಪ್ಪಯೋಜನಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಪಟಿಗ್ಗಹಣಕಾಲಂ ನಿಯಮಿತನ್ತಿ ಚೇ? ನ, "ಛಟ್ಠಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಚೀವರಂ ಅಚ್ಚೇಕಮೇವ ನ ಹೋತಿ। ಪಠಮಕಥಿನೇನ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ"ತಿ **ಪೋರಾಣಟ್ಠಕಥಾಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವುತ್ತತ್ತಾ ತತೋ ಉಪರಿ "ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿಸಙ್ಗಹೋ ಚ। ನ ಚ ಸಾ ಆಪತ್ತಿ **ಪಾಳಿಯಾ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯ,** ಯುತ್ತಿತೋ ವಾ ಸಮ್ಭವತಿ। ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಮತ್ತವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ದಸಾಹಾಧಿಚ್ಚಕಾರಿಕಾ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಪಾಯಂ ನ ದಿಸ್ಸತಿ। "ಭಿಕ್ಖೂ ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಚೀವರಕಾಲಸಮಯಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇನ್ತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಏತ್ತಿಕಾ ಏವ ಹಿ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿ। ತಥಾ ಹಿ **ಪರಿವಾರೇ** (ಪರಿ॰ ೪೭-೫೩) "ಕಿಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿ"ನ್ತಿ ಆರಭಿತ್ವಾ ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಂ ಚೀವರಕಾಲಂ ನಾತಿಕ್ಕಾಮೇತಬ್ಬಂ, ಇತರಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಇದಂ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಸ್ಸೇವ ಅಪರಾಧದಸ್ಸನತೋ, ವಿಸೇಸಕಾರಣಾಭಾವಾ , "ಕಾಮಞ್ಚೇಸ ದಸಾಹಪರಮಂ ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ ಧಾರೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಇಮಿನಾವ ಸಿದ್ಧೋ"ತಿಆದಿವಚನವಿರೋಧತೋ ಚ ಯಥಾವುತ್ತವಚನಾಸಮ್ಭವತೋ ಚ।

ಕಥಂ? ದಸಾಹೇನ ಸಹ ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾ "ಅನಾಗತಾ"ತಿ ಹಿ ವುತ್ತೇ ದಸಾಹತೋ ಅಞ್ಞಾ ಸಾ ಪುಣ್ಣಮಾತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಅನಞ್ಞಾ ಚೇ, **ಸಹ**-ಸದ್ದೋ ನ ಸಮ್ಭವತಿ, ನ ಹಿ ಅತ್ತನಾವ ಅತ್ತನೋ ಯೋಗೋ ಸಮ್ಭವತಿ, **ಅನಾಗತ**-ಸದ್ದೋ ಚ ನ ಸಮ್ಭವತಿ। ಆಗತಾ ಸಮ್ಪತ್ತಾ ಏವ ಹಿ ಸಾ ಪುಣ್ಣಮಾ। ಚೀವರಸಮಯಸ್ಸ ಅನನ್ತರತ್ತಾ ಏಕೀಭಾವಂ ಅನಾಗತತ್ತಾ ಅನಾಗತಾಯೇವಾತಿ ಚೇ? ನ, ತಥಾಪಿ **ಅನಾಗತ**-ಸದ್ದಸ್ಸ ಸಮ್ಭವತೋ, ಆಗಮನಸಮ್ಭವೇ ಸತಿಯೇವ ಹಿ **ಅನಾಗತ**-ಸದ್ದೋ ಸಮ್ಭವತಿ, ನ ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಪಞ್ಞತ್ತಿ ವಾ "ಅನಾಗತಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ವಿಯ ಖಣತ್ತಯಂ, ಸಾ ಚ ಪುಣ್ಣಮಾ ನ ಕದಾಚಿ ಸಮಯಭಾವಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಅಯುತ್ತಮೇವ। "ತತೋ ಪರಂ ವಿಕಪ್ಪೇತು"ನ್ತಿ ಪನ ವಚನಂ ಪಿಟ್ಠಿಸಮಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತತ್ತಾ ಸಮ್ಭವತಿ। ಅಪಿಚ ಪವಾರಣಾಯಂ ಅರುಣೇ ಚ ಉಟ್ಠಿತೇ ಸಾ ಪುಣ್ಣಮಾ ಚೀವರಸಮಯಂ ಏಕಾಹಾನಾಗತಾ ಏವಾಪಜ್ಜತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಸಹಯೋಗಪತ್ತತ್ತಾ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಏಕೀಭಾವಗತಾಪಿ ಸಾ ಚೀವರಸಮಯಂ ಅನಾಗತಾ ಏವ ಜಾತಾತಿ ಸಬ್ಬದಾ ನ ತಥಾವಿಗ್ಗಹಕರಣವಚನತ್ಥಂ ಕೋಚಿದೇವ ವಚನತೋ ದೀಪೇತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಕಿಮತ್ಥಂ ಪನೇತ್ಥ "ದಸದಿವಸಾಧಿಕೋ ಮಾಸೋ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತನ್ತಿ? ತಂ ಪಾರಿಪೂರಿಸಮ್ಭವತೋ। ಪಞ್ಚಮಿಯಞ್ಹಿ ಪುರೇ ಅರುಣಂ ಉಪ್ಪನ್ನಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಸ್ಸ ದಸದಿವಸಾಧಿಕೋ ಮಾಸೋಯೇವ ಪರಿಪೂರೋತಿ ಕತ್ವಾ ತಥಾ ವುತ್ತಂ। ಅಪಿಚ ತಸ್ಸಾ ಪಞ್ಚಮಿಯಾ ದಿವಸಭಾಗೋಪಿ ಸಮ್ಪತ್ತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ "ಹಿಯ್ಯೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಪಗೇವ ಪುರೇ ಅರುಣಂ, ತೇನೇವಾಹ "ಹಿಯ್ಯೋ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಅಮ್ಹಾಕ"ನ್ತಿಆದಿ। "ಏವಂ ಸನ್ತೇ 'ಛಟ್ಠಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ'ತಿ ವುತ್ತಪಠಮಪಾಠಸ್ಸ ವಸೇನ 'ಅನಚ್ಚೇಕಚೀವರಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ ಠಪಿತಂ ತಿಚೀವರಮ್ಪಿ ಏತಂ ಪರಿಹಾರಂ ಲಭತಿಯೇವಾ'"ತಿ ಚ "ದಸದಿವಸಾಧಿಕೋ ಮಾಸೋ"ತಿಆದಿ ಚ ಯಂ

ಲಿಖಿತಂ। ತಂ ನ, “ಪಞ್ಚಮಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ”ತಿ ಪಾಠೇ ಸಜ್ಜಿತೇವ ಏತೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ಯಥಾವುತ್ತಅತ್ಥಸಮ್ಭವತೋ, ನ ತಾನಿ ಠಾನಾನಿ ಪುನ ಸಜ್ಜಿತಾನಿ। ಯಥಾಠಿತವಸೇನೇವ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತಬ್ಬಾನೀತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ। ಇದಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪುಣ್ಣಮಾಯಂ ಅನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯತ್ಥಮೇವಾತಿ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ**। “ಪವಾರಣಾಮಾಸಸ್ಸ ಜುಣ್ಹಪಕ್ಖಪಞ್ಚಮಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ”ತಿ ಪಾಠೇ ಸಜ್ಜಿತೇ ಏತೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ಯಥಾವುತ್ತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಚೀವರಸ್ಸ ನಿಧಾನಕಾಲೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ, “ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರನ್ತಿ ಅಚ್ಚಾಯಿಕಚೀವರಂ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿಆದಿ ಪಾಠೋ। “ಛಟ್ಠಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ”ತಿ ಚ “ಕಾಮಞ್ಚೇಸ ದಸಾಹಪರಮ”ನ್ತಿಆದಿ ಚ ಯಂ ಲಿಖಿತಂ, ತಂ ನ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಮಾ ಏಕಾದಸದಿವಸಂ ಪರಿಹಾರಂ ಲಭತೀತಿ ಕತ್ವಾ ಆಚರಿಯೇನ “ಪಞ್ಚಮಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ”ತಿ ಲಿಖಾಪಿತೋ ಕಿರ। “ಪವಾರಣಾಮಾಸಸ್ಸ ಜುಣ್ಹಪಕ್ಖಛಟ್ಠಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಅನಚ್ಚೇಕಚೀವರಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ ಠಪಿತಂ ತಿಚೀವರಮ್ಪಿ ಏತಂ ಪರಿಹಾರಂ ಲಭತಿಯೇವಾತಿ ಪಾಠೋ”ತಿ ಚ “ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಸ್ಸ ಅನತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಏಕಾದಸದಿವಸಾಧಿಕೋ ಮಾಸೋ, ಅತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಏಕಾದಸದಿವಸಾಧಿಕಾ ಪಞ್ಚಮಾಸಾತಿ ಪಾಠೋ”ತಿ ಚ ಏತ್ಥ ಪಪಞ್ಚೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸುಟ್ಠು ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬಂ, ತುಣ್ಹೀಭೂತೇನ ವಾ ಭವಿತಬ್ಬಂ।

ಅಚ್ಚೇಕಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಸಾಸಙ್ಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೫೨. **“ತಿಣ್ಣಂ ಚೀವರಾನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಚೀವರ**ನ್ತಿ ಇದಂ ತಿಚೀವರೇ ಏವ ಅಯಂ ವಿಧಿ, ಇತರಸ್ಮಿಂ ಯಥಾಸುಖನ್ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। “ಅತಿರೇಕಛಾರತ್ತಂ ವಿಪ್ಪವಸನ್ತೀ”ತಿ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸೇನಾಸನೇ ವಾಸೋ ನ ವಿಪ್ಪವಾಸೋತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಚೀವರಪ್ಪವತ್ತಿಜಾನನತೋ। ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ “ಆರಞ್ಞಕಂ ನಾಮ ಸೇನಾಸನಂ ಪಞ್ಚಧನುಸತಿಕಂ ಪಚ್ಛಿಮ”ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಅತಿರೇಕತೋಪಿ ವುತ್ತಂ, ಆರಞ್ಞಕಮೇವ ಪನ ಸೇನಾಸನಂ ಹೋತಿ, ಧುತಙ್ಗಂ ರಕ್ಖತಿ ಚೀವರಪ್ಪವತ್ತಿಜಾನನಪಲಿಬೋಧಸಮ್ಭವತೋ।

೬೫೩. “ಗಾವುತತೋ ಅತಿರೇಕಪ್ಪಮಾಣೇನ ಲಭತೀ”ತಿ ಯಂ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಚೇ? “ಸಿಯಾ ಚ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕೋಚಿದೇವ ಪಚ್ಚಯೋ ತೇನ ಚೀವರೇನ ವಿಪ್ಪವಾಸಾಯಾ”ತಿ ವಚನತೋ। ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣೇಪಿ ಸಿಯಾತಿ ಚೇ? ನ, “ಪುನ ಗಾಮಸೀಮಂ ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವಸಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮತೀ”ತಿ ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ। ಯದಿ ಏವಂ “ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣೇ ನ ಲಭತೀ”ತಿ ಇದಂ ಕಿನ್ತಿ? ಇದಂ ನಿಬದ್ಧಾವಾಸವಸೇನೇವ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಧುತಙ್ಗಂ ಭಿಜ್ಜತೀತಿ? ನ ಭಿಜ್ಜತಿ, ಕಿನ್ತು ನ ಇಧ ಧುತಙ್ಗಾಧಿಕಾರೋ ಅತ್ಥೀತಿ। ಅಥ ಕಸ್ಮಾ “ಅಯಂ ಧುತಙ್ಗಚೋರೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ”ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ? ಅಸಮ್ಭವತೋ। ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ? ಅಙ್ಗೇಸು ಅಭಾವತೋ। ಧುತಙ್ಗಧರಸ್ಸ ಪತಿರೂಪಸೇನಾಸನದೀಪನತೋ ಧುತಙ್ಗಧರತಾ ತಸ್ಸ ಸಿದ್ಧಾ। ವಚನಪ್ಪಮಾಣತೋತಿ ಚೇ? ನ, ವಚನಪ್ಪಮಾಣತೋ ಚ **ಪಾಳಿಯೇವ** ಪಮಾಣಂ। “ಅನಾಪತ್ತಿ ಪುನ ಗಾಮಸೀಮಂ ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವಸಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮತೀ”ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। ಗಾಮಸೀಮಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಕಿತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ವಸಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೇ? ಪುನದಿವಸೇಯೇವ, ತಸ್ಮಾ ಅಟ್ಠಮೋ ಅರುಣೋ ನಿಬದ್ಧಾವಾಸೇ ವಾ ಗನ್ತಬ್ಬಟ್ಠಾನೇ ವಾ ಉಟ್ಠೇತಬ್ಬೋತಿ ಏಕೇ। ಅನ್ತೋಛಾರತ್ತನ್ತಿ ಏಕೇ। ಯಾವ ನಿಬದ್ಧಾವಾಸಂ ನ ಕಪ್ಪೇತೀತಿ ಏಕೇ। ಯಾವ ಮಗ್ಗಪರಿಸ್ಸಮವಿನೋದನಾತಿ ಏಕೇ। ಸತಿ ಅನ್ತರಾಯೇ ಅನ್ತೋಛಾರತ್ತಂ ವಸತಿ, ಅನಾಪತ್ತಿ। ನಿಬದ್ಧಾವಾಸಕಪ್ಪನೇ ಸತಿ ಅರುಣುಗ್ಗಮನೇ ಆಪತ್ತಿ। ಸಚೇ ತಂಸತ್ತಮೋ ದಿವಸೋ, ತದಹೇವ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತಬ್ಬಂ ವಾತಿ ಏಕೇ। ಸಚೇ ಅನ್ತರಾ ನವಮಗ್ಗಪಾತುಭಾವೇನ ವಾ ನವಗಾಮಸನ್ನಿವೇಸೇನ ವಾ, ತಂ ಸೇನಾಸನಂ ಅಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿತೋ ಪರಿಹಾಯತಿ। ತದಹೇವ ಚೀವರಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ ವಾ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತಬ್ಬಂ ವಾ। ಛಾರತ್ತಂ ವಿಪ್ಪವಸನ್ತಸ್ಸ ಚೇ ಪರಿಹಾಯತಿ, ಅನಾಪತ್ತಿ ಅನುಞ್ಞಾತದಿವಸತ್ತಾತಿ ಏಕೇ। ಆಪತ್ತಿ ಏವ ಅನಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿತೋತಿ ಏಕೇ। ಯುತ್ತತರಂ ಪನೇತ್ಥ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಸಚೇ ಧುತಙ್ಗಧರೋ ಹೋತಿ, ಗಾಮಸೀಮಾಯಂ ಅವಸಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಪ್ಪಮಾಣಯುತ್ತೇ ಠಾನೇ ವಸಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿತಬ್ಬಂ। ಪರಮಂ ಬದ್ಧಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮೋ ಚೇ ಗಾಮೋ ಹೋತಿ, ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಮಾಸೇ ಅನ್ತೋಸೀಮಾಯ ವಸತೋ

ಅನಾಪತ್ತಿ। **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** “ಯಥಾವುತ್ತಸೇನಾಸನೇ ವಸನ್ತೇನಾಪಿ ಭಾರತ್ತಮೇವ ಚೀವರಂ ಗಾಮೇ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಅಞ್ಞಂ ಅನ್ತೋಭಾರತ್ತಮ್ಪಿ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ವಸತೋ ಆಪತ್ತಿಯೇವಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಸಾಸಙ್ಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಪರಿಣತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೫೭. **ದೇಥಾವುಸೋ ಅಮ್ಹಾಕನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಅಕತವಿಞ್ಞತ್ತಿ ಹೋತಿ ನ ಹೋತೀತಿ? ಹೋತಿ, ಯದಿ ಏವಂ ಅಞ್ಞಾತಕವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಚ ಇಮಸ್ಸ ಚ ಕಿಂ ನಾನಾಕರಣನ್ತಿ? ತಂ ಅಞ್ಞಾತಕಅಪ್ಪವಾರಿತೇಯೇವ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತಸ್ಸ, ಇದಂ ಞಾತಕಪವಾರಿತೇಪಿ, ತಂ ಅನಚ್ಛಿನ್ನಚೀವರಸ್ಸೇವ, ಇದಂ ತಸ್ಸಪಿ, ತಂ ಚೀವರಂಯೇವ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತಸ್ಸ, ಇದಂ ಅಚೀವರಮ್ಪಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಇದಂ ತಂ ಅನ್ತೋಕತ್ವಾ ಠಿತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಅಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸತಿ ಕೇನ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ? ಇಮಿನಾ ಭವಿತಬ್ಬಂ ಇಮಸ್ಸ ನಿಪ್ಪದೇಸತೋತಿ ಏಕೇ। ದ್ವೀಹಿಪಿ ಭವಿತಬ್ಬಂ ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಅಙ್ಗಸಿದ್ಧಿತೋತಿ ಏಕೇ। ಇಮಾನಿ ತಸ್ಸ ಅಙ್ಗಾನಿ ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಚೀವರತಾ, ಸಮಯಾಭಾವೋ, ಅಞ್ಞಾತಕವಿಞ್ಞತ್ತಿ, ತಾಯ ಚ ಪಟಿಲಾಭೋತಿ ಚತ್ತಾರಿ। ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಸಙ್ಘೇ ಪರಿಣತಭಾವೋ, ಞತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಣಾಮನಂ, ಪಟಿಲಾಭೋತಿ ತೀಣಿ। ಏತ್ಥ ಪಠಮೋ ವಾದೋ ಅಯುತ್ತೋ ಕತ್ವಾಪಿ ಓಕಾಸಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ, ಪರಿವಾರೇ** ಚ ಅವಿಚಾರಿತತ್ತಾ। ಯದಿ ಏವಂ ತತ್ಥ ಅಙ್ಗೇಸು “ಅನಞ್ಞಪರಿಣತತಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೇ? ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಅತ್ಥತೋ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ। ಪರಿಣತಸಿಕ್ಖಾಪದದ್ವಯಸಿದ್ಧಿತೋ, ಪರಿಣತಸಞ್ಞಿತೋ, ಆಪತ್ತಿಸಮ್ಭವತೋ ಚ “ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ದೇಥಾ”ತಿ ವದತಿ, “ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಅನುದ್ದಿಟ್ಠಂ, “ಅಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೀ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ವಟ್ಟತಿ। “ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪರಿಣತಂ…ಪೇ॰… ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ”ತಿ ಏತ್ಥ “ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಾ”ತಿ ನ ವುತ್ತಂ, ಯತೋ ಸುದ್ಧಪಾಚಿತ್ತಿಯವಸೇನ ಆಗತತ್ತಾ। “ಅಞ್ಞಚೇತಿಯಸ್ಸಾ”ತಿ ನ ವುತ್ತಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅಚೇತಿಯತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾಯೇವ “ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಪರಿಣತಂ…ಪೇ॰… ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ”ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ “ಅಞ್ಞಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅಞ್ಞಪುಗ್ಗಲಸ್ಸಾ”ತಿ ನ ವುತ್ತಂ। “ಯತೋ ತಥಾ ಇಧ ಚ ‘ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪರಿಣತಂ…ಪೇ॰… ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ’ತಿ ಏತ್ಥ ಚ ‘ಅತ್ತನೋಪೀ’ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನ ವುತ್ತಂ, ತಥಾಪಿ ಸಮ್ಭವತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ತಂ ಪನ ಇಧ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಣಾಮನಾಧಿಕಾರತ್ತಾ ಇಮಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಏಕೇ। ತತುತ್ತರಿಸಿಕ್ಖಾಪದೇ “ಅಞ್ಞಸ್ಸತ್ಥಾಯಾ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೫೨೬) ಪದಂ ವಿಯಾತಿ ಏಕೇ। ತಂ ನ, ಏತ್ಥ ಪುಗ್ಗಲಪರಿಣಾಮನಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಅವುತ್ತತ್ತಾ। **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ** ಪನಾಹ –

> “ಅತ್ತನೋ ಅಞ್ಞತೋ ಲಾಭಂ, ಸಙ್ಘಸ್ಸಞ್ಞಸ್ಸ ವಾ ನತಂ।
> ಪರಿಣಾಮೇಯ್ಯ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿ, ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮ್ಪಿ ದುಕ್ಕಟ”ನ್ತಿ॥

ತಸ್ಸತ್ಥೋ – ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪರಿಣತಂ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಣಾಮೇಯ್ಯ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ। ತದೇವ ಅಞ್ಞತೋ ಪರಿಣಾಮೇಯ್ಯ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಪರಿಣತಂ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಪರಸ್ಸ ವಾ ಪರಿಣಾಮೇಯ್ಯ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞಾತಕವಿಞ್ಞತ್ತಿಆದೀಸು ವುತ್ತಾಪತ್ತಿಸಮ್ಭವತೋ ಇಧ ಪರಿಣತದ್ವಯೇ “ಅತ್ತನೋ”ತಿ ಪದಂ ನ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ವುತ್ತೇ ದುಕ್ಕಟಮತ್ತಪ್ಪಸಙ್ಗೋ ಸಿಯಾ, ಅವುತ್ತೇ ಪನೇತೇಸು ವುತ್ತಾಪತ್ತೀನಂ ಯಥಾಗಮಮಞ್ಞತರಾ ಚ ಇಧ ಅವುತ್ತಸಿದ್ಧಿ ದುಕ್ಕಟಞ್ಚಾತಿ ದ್ವೇ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಏಕತೋ ಹೋನ್ತೀತಿ ವಿನಯಧರಾನಂ ಅನವಸೇಸಞಾಣಸ್ಸ ಓಕಾಸೋ ಕತೋ ಹೋತೀತಿ।

> ಇತಿ ತಿಂಸಕಕಣ್ಡಂ ಸಾರಮಣ್ಡಂ,
> ಅಲಮೇತಂ ವಿನಯಸ್ಸ ಸಾರಮಣ್ಡೇ।
> ಇಧ ನಿಟ್ಠಿತಸಬ್ಬಸಾರಮಣ್ಡಂ,
> ವಿನಯವಸೇನ ಪುನಾತಿ ಸಾರಮಣ್ಡನ್ತಿ॥

ಪರಿಣತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತೋ ಪತ್ತವಗ್ಗೋ ತತಿಯೋ।

ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಾಚಿತ್ತಿಯವಣ್ಣನಾ

೫. ಪಾಚಿತ್ತಿಯಕಣ್ಡೋ

೧. ಮುಸಾವಾದವಗ್ಗೋ

೧. ಮುಸಾವಾದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧. **ವಾದಕ್ಖಿತ್ತೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅವಿಸೇಸೇನ ವಾದಜಪ್ಪವಿತಣ್ಡಸಙ್ಖಾತೋ ತಿವಿಧೋಪಿ ಕಥಾಮಗ್ಗೋ "ವಾದೋ" ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತೇಸು "ತಿತ್ಥಿಯೇಹಿ ಸದ್ಧಿ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಠಪೇತ್ವಾ ವಾದಂ "ಸೇಸಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಛಲಜಾತಿನಿಗ್ಗಹಟ್ಠಾನಕುಸಲತಾಯ ಕದಾಚಿ ಕತ್ಥಚಿ **ಅವಜಾನಿತ್ವಾ ಪಟಿಜಾನಾತಿ,** ತಥಾ ಪುಬ್ಬೇ ಕಿಞ್ಚಿ ವಚನಂ **ಪಟಿಜಾನಿತ್ವಾ** ಪಚ್ಛಾ **ಅವಜಾನಾತಿ**। ಏವಂ ವಾ ಅಞ್ಞಥಾ ವಾ **ಅಞ್ಞೇನಞ್ಞಂ ಪಟಿಚರತಿ**। ಏವಂ ಪವತ್ತೋ ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾ ಭಾಸಂ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿತ್ವಾ ಅಸಚ್ಚಾಯನ್ತೋ ಸಙ್ಕೇತಂ ಕತ್ವಾ ವಿಸಂವಾದೇನ್ತೋ ಏವಂ ಸೋ ವಾದಕ್ಖಿತ್ತೋ ಸಮಾನೋ ಪಾಚಿತ್ತಿಯವತ್ಥುಞ್ಚ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೋ ವಿಚರತೀತಿ ಏವಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅತ್ತನೋ ವಾದೇ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೭೯; ಚೂಳನಿ॰ ಅಜಿತಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೭; ನೇತ್ತಿ॰ ೫; ಮಹಾನಿ॰ ೨೭) ಪರಮಮಾರದ್ಧೇ ಅತ್ತನೋ ವಾದೇ। "ಯಂ ದುಕ್ಖಂ ತದನತ್ತಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೧೫) ನೋ ಸಮಯೋ। "ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ನಿಬ್ಬಾನಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತಿ। "ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಮಂ ಸುಖ"ನ್ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೦೩-೨೦೪; ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೧೫) ವುತ್ತತ್ತಾ ಪನ ತಂ ನ ದುಕ್ಖಂ। ನೋ ಠಾನಮೇತಂ ವಿಜ್ಜತಿ। ಅಯಂ ಪರವಾದೀ "ಯಂ ದುಕ್ಖಂ ತದನತ್ತಾ"ತಿ ಸುತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸಿದ್ಧನ್ತಂ ಸಮ್ಭಮೇತ್ವಾ "ವಿರೋಧಿ ವಿರುದ್ಧೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ ದೋಸಂ ಆರೋಪೇಸ್ಸತೀತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪರಮವಾದೇ ಕಞ್ಚಿ ದೋಸಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತೋ ಆರೋಪಿತೇ ವಾ ದೋಸೇ ಅನಾರೋಪಿತೇ ವಾ "ನಾಯಂ ಮಮ ವಾದೋ"ತಿ ತಂ ಅವಜಾನಿತ್ವಾ "ನಿಬ್ಬಾನನ್ತ್ವೇವ ಸಸ್ಸತ"ನ್ತಿ, "ಅನತ್ತಾ ಇತಿ ನಿಚ್ಛಯಾ"ತಿ ಚ ಸುತ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪರಮವಾದಸ್ಸ ನಿದ್ದೋಸತಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ "ಮಮೇವ ಅಯಂ ವಾದೋ"ತಿ ತಮೇವ ಪಚ್ಛಾ ಪಟಿಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ತತ್ಥ ಯಥಾವುತ್ತಮಾನಿಸಂಸಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇನ್ತೋ ತಂ ಪಟಿಜಾನಿತ್ವಾ ಯದಿ ಅನತ್ತಾ ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ, ಧಮ್ಮಾ ಏವ ನ ತೇ ಭವನ್ತಿ। ಸಭಾವಂ ಧಾರೇನ್ತೀತಿ ಹಿ "ಧಮ್ಮಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ।

ಅಯಞ್ಚ **ಅತ್ತ**-ಸದ್ದೋ ಸಭಾವವಾಚೀತಿ ಏವಂ ಆರೋಪಿತೇ ವಾ ದೋಸೇ ಅನಾರೋಪಿತೇ ವಾ ದೋಸೋತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ "ನಾಯಂ ಮಮ ವಾದೋ"ತಿ ತಮೇವ ಪರಮವಾದಂ ಪಚ್ಛಾ ಅವಜಾನಾತಿ। ಅಥ ಸೋ ಪರವಾದೀ ಸಪಕ್ಖಂ ಪಟಿಸೇಧೇ ಪಟಿಜಾನನತ್ತಾಪನಯನಂ । ಪಟಿಜಾನಾತಿ ಪತ್ಯಾಸ್ಸ ಇತಿ ವಚನತೋ "ಪಟಿಞ್ಞಾ ಅಞ್ಞಾ ಸೋ ನಾಮ ತೇ ನಿಗ್ಗಹೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। ಸಭಾವಾತಿರಿತ್ತಂ ಅತ್ಥಂ ಪಟಿಸೇಧಾಧಿಪ್ಪಾಯತೋ ಸಭಾವತೋ ಅತಿರಿತ್ತಂ ಬಾಲಪರಿಕಪ್ಪಿತಮತ್ತಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಅನತ್ತಾ ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ ಮೇ ಪಟಿಞ್ಞಾತಕಥಾ, ಸಾ ಚ ತದವತ್ಥಾಯೇವಾತಿ ನ ಮೇ ತಂ ಪಟಿಞ್ಞಾತತ್ತಾಪನಯನಂ ಅತ್ಥಿ, "ನಾಯಂ ಮಮ ವಾದೋ"ತಿ ಅವಜಾನನಂ ಪನ ಸಭಾವಸಙ್ಖಾತಂ ಅತ್ತಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಅನತ್ತಾ ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ ನ ವದಾಮೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಕತನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಞ್ಞೇನ ಕಾರಣೇನ ತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಪಟಿಞ್ಞಾತತ್ತಾಪನಯನಂ ಕಾರಣಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ। "ಅನತ್ತಾ ಸಬ್ಬೇವ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ "**ಅತ್ತ**-ಸದ್ದಸ್ಸ ಸಭಾವವಾಚಿತ್ತಾ"ತಿ ಇದಂ ಕಾರಣಂ ಪಟಿಚ್ಚ ತೇನ ಪುಬ್ಬೇ ಪಟಿಞ್ಞಾತತ್ತಾಪನಯನಂ ಕತಂ। ತಮಞ್ಞಕಾರಣಂ ಪಚ್ಛಾ ದಸ್ಸಿತೇನ ಅಞ್ಞೇನ ಕಾರಣೇನ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಯಸ್ಮಾ ನ ಕೇವಲಂ ಯಥಾದಸ್ಸಿತನಯೇನ ಸೋ ಅತ್ಥಮೇವ ಅವಜಾನಾತಿ, ಪಟಿಜಾನಾತಿ ಚ, ಕಿನ್ತು ವಚನಮ್ಪಿ, ತಸ್ಮಾ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧) "ಜಾನಿತಬ್ಬತೋ"ತಿ ಪರಮಂ ಕಾರಣಂ ವತ್ವಾ ಪರವಾದಿನಾ "ಯದಿ ಜಾನಿತಬ್ಬತೋ ಅನಿಚ್ಚಂ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ತೇ ಅನಿಚ್ಚಂ ಸಿಯಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ನ ಮಯಾ 'ಜಾನಿತಬ್ಬತೋ'ತಿ ಕಾರಣಂ ವುತ್ತಂ, 'ಜಾತಿಧಮ್ಮತೋ'ತಿ ಮಯಾ ವುತ್ತಂ, ತಂ ತಯಾ ಬಧಿರತಾಯ ಅಞ್ಞೇನ ಸಲ್ಲಕ್ಖಿತನ್ತಿಆದೀನಿ ವದತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। 'ಜಾನಿತಬ್ಬತೋ'ತಿ ವತ್ವಾ ಪುನ

‘ಜಾತಿಧಮ್ಮತೋ’ತಿಆದೀನಿ ವದತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಅವಜಾನಿತ್ವಾ ಪುನ ಪಟಿಜಾನನ್ತೋ ತಂ ಅವಜಾನನಂ ಇಮಿನಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ ನಾಮಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

೨. **ಜಾನಿತ್ವಾ ಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಚಾ**ತಿ ಜಾನಿತ್ವಾ ವಾ ಜಾನನ್ತಸ್ಸ ವಾತಿ ಅತ್ಥದ್ವಯಂ ದೀಪೇತೀತಿ।

೩. ಅಪಿಚ **ಮಿಚ್ಛಾವಾಚಾಪರಿಯಾಪನ್ನಾ**ತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಮಿಚ್ಛಾವಾಚಾಪರಿಯಾಪನ್ನಾ। ಸೀಹಳಾದಿನಾಮಭೇದಗತಾತಿ ಕೇಚಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ವದತೋ ವಚನಂ, ತಂಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ಚೇತನಾತಿ ಉಭಯಂ ವುತ್ತನ್ತಿ **ಮಾತಿಕಾಯಂ** ಉಭಿನ್ನಂ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ। **ವಿಭಙ್ಗೇ** ತಂ ವಚನಂ ಯಸ್ಮಾ ವಿನಾ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ “ವಾಚಸಿಕಾ ವಿಞ್ಞತ್ತೀ”ತಿ ವಿಞ್ಞತ್ತಿ ಚ ದಸ್ಸಿತಾ। “ಏವಂ ವದತೋ ವಚನ”ನ್ತಿ ಲೋಕವೋಹಾರೇನ ವತ್ವಾ ಪರಮತ್ಥತೋ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “ತಂಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ವಾ ಚೇತನಾತಿ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ ಚ ವದತಿ। **ಓಳಾರಿಕೇನೇವಾ**ತಿ ಚೇತನಾಸಮುಟ್ಠಾನವಾಚಾನಂ ಸುಖುಮತ್ತಾ ವಿಸಯವಸೇನೇವ ಕತಾತಿ।

೯. **ದಿಟ್ಠಸ್ಸ ಹೋತೀ**ತಿ ದಿಟ್ಠೋ ಅಸ್ಸ, ಅನೇನ ವಾ ಉಪಚಾರಜ್ಝಾನವಸೇನ ನ ಮಯಾ ಅಬ್ಯಾವಟೋ ಮತೋ, “ನ ಮಯಾ ಪವನ್ತೋ ಪಟೋ ದಿಟ್ಠೋ”ತಿಆದಿಂ ಭಣನ್ತಸ್ಸ ಚ ಪರಮತ್ಥಸುಞ್ಞತಂ ಉಪಾದಾಯ ಏವ “ಇತ್ಥಿಂ ನ ಪಸ್ಸಾಮಿ, ನ ಚ ಪುರಿಸ”ನ್ತಿ ಭಣನ್ತಸ್ಸ ಚ ನ ಮುಸಾವಾದೋ।

೧೧. **ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿಯೇವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ “ದುಬ್ಭಾಸಿತಾಪತ್ತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ? “ಕೇಳಿಂ ಕುರುಮಾನೋ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। “ವಾಚಾ ಗಿರಾ…ಪೇ॰… ವಾಚಸಿಕಾ ವಿಞ್ಞತ್ತೀ”ತಿ ಉಜುಕಂ ಸನ್ಧಾಯ, ಕಾಯೋ ನ ಉಜುಕೋ।

ಮುಸಾವಾದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಓಮಸವಾದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೩. “**ಪುನ ಅರೇ ಪತ್ತೇ**ತಿ ಪುನ ತಂ ಠಾನಂ ಪರಿವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಆಗತೇ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಅರೇ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಪತಿಟ್ಠಿತಾರಪ್ಪದೇಸ**ನ್ತಿ ಭೂಮಿಂ। **ಪುನ ಅರೇ**ತಿ ಪುನ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅರೇ ಭೂಮಿಂ ಪತ್ತೇತಿ ಅತ್ಥೋತಿ ಕೇಚಿ, ತಂ ನ ಸುನ್ದರಂ ವಿಯ। **ಜಾಪಿತೋ**ತಿ ಪರಾಜಿತೋ, “ಪರಾಜಿತೋ”ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ। **ಪಾಪೇಸೀ**ತಿ ಅಭಿಭವಸಿ। ಮನಾಪಂ ಭಾಸಮಾನಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಗರುಂ ಭಾರಂ। **ಉದಬ್ಬಹೀ**ತಿ ಆಕಡ್ಢೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ಅನಾದರತ್ಥೇ ವಾ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಧನಞ್ಚ ನಂ ಅಲಾಭೇಸೀ**ತಿ ಯಥಾ ಸೋ ಧನಂ ಅಲಭಿ, ತಥಾ ಅಕಾಸೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೧೫. **ಪುಬ್ಬೇ**ತಿ ನಿದಾನೇ। **ಅವಕಣ್ಣಕ**ನ್ತಿ ಛಿನ್ನಕಣ್ಣಕನಾಮಂ। **ಜವಕಣ್ಣಕ**ನ್ತಿ ವಙ್ಕಕಣ್ಣಕನಾಮಂ। **ಧನಿಟ್ಠಕಂ** ಧನವಡ್ಢಕನಾಮಂ, ಸಿರಿವಡ್ಢಕನಾಮಂ **ಕುಲವಡ್ಢಕ**ಸ್ಸೇವ ನಾಮಂ। **ತಚ್ಛಕಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಖಣನಕಮ್ಮಕಾರಾ ಕೋಟ್ಟಕಾ, ಪಾಸಾಣಕಮ್ಮಕಾರಾತಿ ಕೇಚಿ। “**ಮುದ್ದಾ**ತಿ ಪಬ್ಬಗಣನಾ। **ಗಣನಾ**ತಿ ಮಹಾಗಣನಾ”ತಿ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। “**ಮಧುಮೇಹಂ** ಓಮೇಹ”ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಥೂಲಕಾಯಸ್ಸ ಮಂಸೂಪಚಯೋತಿ ಏಕೇ। ಯಭ ಮೇಥುನೇ। ವೀತರಾಗತಾದೀಹಿ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತೋಪಿ ಕಿಲೇಸೇಹೇವ ಕಿರ ಅಕ್ಕೋಸತಿ ನಾಮ, ತಥಾ “ಸೋತಾಪನ್ನೋ”ತಿ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತೋ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅಕ್ಕೋಸತಿ ನಾಮಾತಿ ಏಕೇ। ಲಿಙ್ಗಾಯತ್ತತ್ತಾ ಅಚ್ಛೋದಾತಾದಿಪಿ ಲಿಙ್ಗಮೇವ ಜಾತಂ।

೧೬. ಸಬ್ಬತ್ಥ **ವದೇತೀ**ತಿ ಉದ್ದೇಸೋ। **ಭಣತೀ**ತಿ ವಿತ್ಥಾರೋ। **ವದೇತೀ**ತಿ ವಾ ಇಮಿನಾ ಪರವಿಞ್ಞಾಪನಂ ದೀಪೇತಿ।

೨೬. ಅಞ್ಞಾಪದೇಸವಾರೇಸು ಪನ “ಏವಂ ವದೇತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಪುಬ್ಬೇ ದಸ್ಸಿತಉದ್ದೇಸಕ್ಕಮನಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಪುಬ್ಬೇಪಿ “ಹೀನೇನ ಹೀನಂ, ಹೀನೇನ ಉಕ್ಕಟ್ಠಂ, ಉಕ್ಕಟ್ಠೇನ ಹೀನಂ, ಉಕ್ಕಟ್ಠೇನ ಉಕ್ಕಟ್ಠ”ನ್ತಿ ಜಾತ್ಯಾದೀಸು ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಚತುಧಾ ಚತುಧಾ

ದಸ್ಸಿತಉದ್ದೇಸಕ್ಕಮಸ್ಸ ನಿದಸ್ಸನಂ "ಏವ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಕರೋತಿ। "ಹೀನೇನ ಹೀನಂ ವದೇತೀ"ತಿ ವುತ್ತಟ್ಠಾನೇಯೇವ ಹಿ "ಏವಂ ವದೇತೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಸೋ ಆಕಾರೋ ನಿದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಞ್ಞಥಾ ಅಞ್ಞಾಪದೇಸೇನ ಸೋ ಆಕಾರೋ ನ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ನ ಸಮ್ಭವತಿ ಏವಾತಿ ಚೇ? ನ, ವಿಸೇಸಕಾರಣಾಭಾವಾ, ತತ್ಥ ಅನಾಪತ್ತಿಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ, ಅನಿಯಮನಿದ್ದೇಸೇನ ಅನಿಯಮತ್ಥಸಮ್ಭವತೋ ಚ। "ಸನ್ತಿ ಇಧೇಕಚ್ಚೇ ಚಣ್ಡಾಲಾ"ತಿಆದಿನಾ ಹಿ ಅನಿಯಮನಿದ್ದೇಸೇನ ಚಣ್ಡಾಲಂ ವಾ ಅಚಣ್ಡಾಲಂ ವಾ ಸನ್ಧಾಯ ಭಣನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತೀತಿ ಅನಿಯಮತ್ಥೋ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಯದಿ ಏವಂ ಏತ್ತಕಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬಂ ತಾವತಾ ಪುಬ್ಬೇ ದಸ್ಸಿತಉದ್ದೇಸಕ್ಕಮನಿದಸ್ಸನಸಿದ್ಧಿತೋತಿ? ನ, "ವದೇತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಯೋಜಿತೇ "ಏವ"ನ್ತಿ ಪದೇ ಇಮಂ ನಾಮ ಆಕಾರಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ಅನವಬೋಧತೋ। ಅಞ್ಞಾಪದೇಸನಯೇಪಿ ಪರವಿಞ್ಞಾಪನೇಯೇವ ದುಕ್ಕಟಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ವಿಯಾತಿ ನಿಯಮನಪಯೋಜನಂ ವಾ "ವದೇತೀ"ತಿ ಪದನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಥ ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸಮೀಪೇ ಠತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಆಣಾಪೇನ್ತೋ ಹೀನೇನ ಹೀನಂ ವದೇತಿ ಭಣತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸ। ಸಚೇ ಸಯಂ ಹೀನೋ ಹೀನೇನ ಹೀನಂ ಚಣ್ಡಾಲಂ...ಪೇ॰... ಪುಕ್ಕುಸಂ "ಪುಕ್ಕುಸೋ"ತಿ ಭಣತಿ ಆಪತ್ತಿ ವಾಚಾಯ ವಾಚಾಯ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸ, ಏಸ ನಯೋ ಅಞ್ಞಾಪದೇಸವಾರೇಸುಪೀತಿ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಯಮತ್ಥೋ ದುಟ್ಠದೋಸೇಸು ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬೋ। ಅಞ್ಞಥಾ "ವದೇತಿ ಭಣತೀ"ತಿ ಏತೇಸಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಉಭಯತ್ಥ ಅನಞ್ಞಾಪದೇಸವಾರಅಞ್ಞಾಪದೇಸವಾರೇಸು, ವಿಸೇಸೇನ ವಾ ಅಞ್ಞಾಪದೇಸವಾರೇಸು ನಿರತ್ಥಕಂ ಆಪಜ್ಜತಿ ವಿನಾಯೇವ ತೇನ ವಚನಸಿಲಿಟ್ಠತಾಸಮ್ಭವತೋ। ಅತ್ತತೋ **ಪಾಳಿಯಂ** ಅವುತ್ತತ್ತಾ ಪನೇತ್ಥ "ಸಾಣತ್ತಿಕ"ನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ರಾಯಂ ಪದಸನ್ಧಿ **ವದೇತೀ**ತಿ ವದ ಇತೀತಿ। ಅಸಮ್ಮುಖಾ ವದನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ "ಸಮ್ಮುಖಾ ಪನ ಸತ್ತಹಿಪಿ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇಹಿ ವದನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟ"ನ್ತಿ **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತತ್ತಾ। **ದವಕಮ್ಯತಾ** ನಾಮ ಕೇಳಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಹಸಾಧಿಪ್ಪಾಯತಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಅಸಮ್ಮುಖಾಪಿ ದವಕಮ್ಯತಾಯ ವದನ್ತಸ್ಸ ದುಬ್ಭಾಸಿತಮೇವಾ"ತಿ ಆಚರಿಯಾ ವದನ್ತಿ। ಪಾಪಗರಹಿತಾಯ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾಪಿ ವದನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ, ಅಸಮ್ಮುಖಾ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ।

ಓಮಸವಾದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಪೇಸುಞ್ಞಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೬-೭. "ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ವಾ ಅಮುಸ್ಸಾ"ತಿ ಪಾಠೋ। "ಇಮೇಸಂ ಸುತ್ವಾ"ತಿ ನ ಸುನ್ದರಂ। **ಭೇದಾಯಪೀ**ತಿ ಭೇದಾಯ। ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖುಭಾವತೋಯೇವ ನಿಪಜ್ಜನತೋ **"ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪೇಸುಞ್ಞೇ"**ತಿ ಬಹುವಚನಂ ಕತಂ।

೩೮-೯. "ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಚಣ್ಡಾಲೋ...ಪೇ॰... ಪುಕ್ಕುಸೋತಿ ಭಣತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪೇಸುಞ್ಞಂ ಉಪಸಂಹರತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಅಞ್ಞಥಾ "ಪುಕ್ಕುಸೋತಿ ಭಣತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಾ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಏತ್ಥ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನವಾರೋ ಲಬ್ಭಮಾನೋಪಿ ನ ಉದ್ಧಟೋ ಓಮಸವಾದೇ ದಸ್ಸಿತನಯತ್ತಾ, ಸಙ್ಖೇಪತೋ ಅನ್ತೇ ದಸ್ಸೇತುಕಾಮತಾಯ ವಾ। ತಥಾ ಹಿ ಅನ್ತೇ ತೀಣಿ ದುಕ್ಕಟಾನಿ ದಸ್ಸಿತಾನಿ। ತಾನಿ ಪನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಗವಾ ಯಸ್ಮಾ "ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಸುತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪೇಸುಞ್ಞಂ ಉಪಸಂಹರತೀ"ತಿ ವುತ್ತಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪದಾನಂ ಅಞ್ಞತರವಿಪಲ್ಲಾಸವಸೇನ ವಾ ಉಭಯವಿಪಲ್ಲಾಸವಸೇನ ವಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ದ್ವೇಪಿ ತಾನಿ ಏಕತೋ ವುತ್ತಾನೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಕಾಮೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಪಠಮಂಯೇವ "ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಸುತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪೇಸುಞ್ಞಂ ಉಪಸಂಹರತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾ"ತಿ ಆಹ। "ದ್ವೀಸು ಪನೇತೇಸು ಯಸ್ಮಾ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋಪಿ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ತಾದಿಸಂಯೇವ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಂ ಖುಂಸೇತುಕಾಮೋ ಓಮಸತಿ, ತಾದಿಸಸ್ಸ ಸುತ್ವಾ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಪೇಸುಞ್ಞಂ ಉಪಸಂಹರತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸ, ತಸ್ಮಾ 'ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ'ತಿ ಇದಂ ಆದಿಪದಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ, ಅನವಸೇಸಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನಸ್ಸ ಪುನ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅಸಮ್ಭವತೋ, ತಸ್ಮಾ ಕೇವಲಂ **ಮಾತಿಕಾಯಂ** ಭಿಕ್ಖುಪದಾಭಾವತೋಯೇವ "ಭಣತಿ ಉಪಸಂಹರತೀ"ತಿ ಪದಾನಂ ಕಾರಕನಿದ್ದೇಸಾಭಾವೇ ಅಸಮ್ಭವತೋ ಏವ ತಂ ಆದಿಪದಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇದಂ

ಪಾಳಿಲೇಸಾಭಾವತೋ ಅನಾಣತ್ತಿಕಮೇವ। “ನ ಪಿಯಕಮ್ಯಸ್ಸ, ನ ಭೇದಾಧಿಪ್ಪಾಯಸ್ಸಾ”ತಿ ಉಪಸಂಹರಣಾಪೇಕ್ಖಂ ಸಾಮಿವಚನಂ ತುಣ್ಹೀಭೂತಸ್ಸ ವಚನಪ್ಪಯೋಜನಾಭಾವತೋ, ತೇನ ವುತ್ತಂ **“ಪಾಪಗರಹಿತಾಯ ಭಣನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀ”**ತಿ।

ಪೇಸುಞ್ಞಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪದಸೋಧಮ್ಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೫-೬. ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಪದಸೋ ಧಮ್ಮೋ ನಾಮಾತಿ ಏತ್ಥ ಧಮ್ಮೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧಭಾಸಿತೋತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಅಕ್ಖರಸಮೂಹೋ**ತಿ ಅಸಮತ್ತಪದೇ। ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಭಾಸಿತಂ ಬುದ್ಧಭಾಸಿತೇ ಏವ। ಅನುಪಾಸಕಗಹಟ್ಠೇಹಿ ಭಾಸಿತೋ ಇಸಿಭಾಸಿತಾದಿಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕತ್ಥಚಿ ಪೋತ್ಥಕೇ “ದೇವತಾಭಾಸಿತೋ”ತಿ ಪದಂ ನತ್ಥಿ, ಯತ್ಥ ಅತ್ಥಿ, ಸಾ ಪಾಳಿ। **ಗಾಥಾಬನ್ಧೇಪಿ ಚ ಏಸ ನಯೋ**ತಿ ಏಕಮೇವ ಅಕ್ಖರಂ ವತ್ವಾ ಠಾನಂ ಲಬ್ಭತಿ ಏವ। “ಏವಂ ಮೇ ಸುತ”ನ್ತಿಆದಿಸುತ್ತಂ ಭಣಾಪಿಯಮಾನೋ ಏಕಾರಂ ವತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ ಚೇ, ಅನ್ವಕ್ಖರೇನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಅಪರಿಪುಣ್ಣಪದಂ ವತ್ವಾ ಠಿತೇ ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನೇನ। ಪದೇಸು ಏಕಂ ಪಠಮಪದಂ ವಿರುಜ್ಝತಿ ಚೇ, ಅನುಪದೇನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾನಿಸ್ಸಿತೋ**ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾನಿಸ್ಸಿತವಸೇನ ಠಿತೋ। ಪುಬ್ಬೇ ಪಕತಿಭಾಸಾಯ ವುತ್ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಂ ಸನ್ಧಾಯ। **ಪಾಳಿನಿಸ್ಸಿತೋ**ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ಏವಾಗತೋ। **ಮಗ್ಗಕಥಾ**ದೀನಿಪಿ ಪಕರಣಾನಿ।

೪೮. ಉಪಚಾರನ್ತಿ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥಂ। **“ಓಪಾತೇತೀ**ತಿ ಏಕತೋ ಭಣತಿ ಸಮಾಗಚ್ಛತೀ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅಪಲಾಲದಮನಮ್ಪಿ ಸೀಲುಪದೇಸೋಪಿ ಭಗವತೋ ಕಾಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಅಥ ಖೋ ತೇಸು ಯಂ ಯಂ ಬುದ್ಧವಚನತೋ ಆಹರಿತ್ವಾ ವುತ್ತಂ, ತಂ ತದೇವ ಆಪತ್ತಿವತ್ಥು ಹೋತೀತಿ ವಿಞ್ಞಾಪನತ್ಥಂ **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ವದನ್ತೀ”ತಿ ವಚನೇಹಿ ಸಿಥಿಲಂ ಕತಂ। ಬುದ್ಧವಚನತೋ ಆಹರಿತ್ವಾ ವುತ್ತಸ್ಸ ಬಹುಲತಾಯ ತಬ್ಬಹುಲನಯೇನ ತೇಸು ಆಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ** ತಸ್ಸಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಪಕಾಸಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಸಬ್ಬೇಸಮೇವ ವಚನನ್ತಿ ಅಪರೇ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಚೇ ಆಚರಿಯೋ ಠಿತೋ ನಿಸಿನ್ನಾನಂ ಪಾಠಂ ದೇತಿ, “ನ ಠಿತೋ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ವುತ್ತಾಪತ್ತಿಂ ನಾಪಜ್ಜತೀತಿ ಏಕೇ। ತೇಸಮ್ಪಿ ಪಾಠದಾನಂ ಧಮ್ಮದೇಸನತೋ ನ ಅಞ್ಞನ್ತಿ ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ, ಛತ್ತಪಾಣಿಕಾದೀನಂ ಪಾಠದಾನೇನ ಅನಾಪತ್ತಿಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ, ಆಪತ್ತಿಭಾವೋ ಚ ಸಿದ್ಧೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ –

> “ಉಭೋ ಅತ್ಥಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ಉಭೋ ಧಮ್ಮಂ ನ ಪಸ್ಸರೇ।
> ಯೋ ಚಾಯಂ ಮನ್ತಂ ವಾಚೇತಿ, ಯೋ ಚಾಧಮ್ಮೇನಧೀಯತೀ”ತಿ॥ (ಪಾಚಿ॰ ೬೪೭)।

ಏತ್ಥ ಅಧೀಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ತಸ್ಮಾ ಪಾಠದಾನಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮದೇಸನಾವ। **ಸೇಖಿಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೬೩೪) “ಧಮ್ಮಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಪನೇತ್ಥ ಪದಸೋಧಮ್ಮೇ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ , ತಸ್ಮಾ ಅಯಮೇವ ಧಮ್ಮೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಧಮ್ಮಪಟಿಸಂಯುತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯದಿ ಏವಂ ಸಙ್ಖಾರಭಾಸಾದಿವಸೇನ ಚಿತ್ತಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ಸೇಖಿಯವಸೇನ ಅನಾಪತ್ತಿ ಸಿಯಾ, ತತೋ ಛಪಕಜಾತಕವಿರೋಧೋ। ತತ್ಥ ಮನ್ತಾನಂ ಬಾಹಿರಗನ್ಥತ್ತಾತಿ ಚೇ? ನ, ತದಧಿಪ್ಪಾಯಾಜಾನನತೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ತತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ “ಬಾಹಿರಕಗನ್ಥಸಙ್ಖಾತಮ್ಪಿ ಮನ್ತಂ ಉಚ್ಚೇ ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ವಾಚೇತುಂ ಮೇ ಭಿಕ್ಖವೇ ಅಮನಾಪಂ, ಪಗೇವ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತು”ನ್ತಿ। “ತದಾಪಿ ಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಮನಾಪಂ ನೀಚೇ ಆಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಉಚ್ಚೇ ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಮನ್ತಂ ವಾಚೇತುಂ, ಕಿಮಙ್ಗಂ ಪನ ಏತರಹಿ…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತು”ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೬೪೭) ಹಿ ಅಯಂ ಪಾಳಿ ಯಥಾವುತ್ತಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ದೀಪೇತಿ, ನ ಅಞ್ಞಂ। ತೇನೇವ “ಮನ್ತಂ ವಾಚೇತುಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತು”ನ್ತಿ ವಚನಭೇದೋ ಕತೋ। ಅಞ್ಞಥಾ ಉಭಯತ್ಥ “ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತು”ಮಿಚ್ಚೇವ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಮಾ ವದಾತಿಆದಿಮ್ಹಿ ಪನ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಏವಂ ವುತ್ತೋ "ಸಚೇ ಭಿಕ್ಖು ಸಾಮಣೇರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ವತ್ತುಕಾಮೋ, ತಥಾ ಸಾಮಣೇರೋಪಿ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸದ್ಧಿಂ ವತ್ತುಕಾಮೋ ಸಹಸಾ ಓಪಾತೇತಿ, 'ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಪಗುಣಂ ಗನ್ಥಂ ಭಣನ್ತಂ ಓಪಾತೇತೀ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಅನಾಪತ್ತಿ, ನ ಹಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಭಿಕ್ಖು ಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ಉದ್ದಿಸತಿ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಮಾ **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾಪಿ ಯುತ್ತಮೇವೇತಂ। ಸಚೇ ತತ್ಥ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಸಿಯಾ ಆಪತ್ತಿ, ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯಞ್ಚ ನಾಪಜ್ಜತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ಚಿತ್ತೇನ ಏಕತೋ ವತ್ತುಕಾಮೋ, ಅಥ ಖೋ ನಂ 'ಏಕತೋ ಮಾ ವದಾ'ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾಪಿ ಏಕತೋ ವದನ್ತೋ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಅವತ್ತುಕಾಮಸ್ಸ ಸಹಸಾ ವಿರಜ್ಝಿತ್ವಾ ಏಕತೋ ವದನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ 'ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಮಾ ವದಾತಿ ವುತ್ತೋ ಯದಿ ವದತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀ'ತಿ। ತಥಾಪಿ ಆಚರಿಯಾನಂ ಮತಿಮನುವತ್ತನ್ತೇನ ಏವರೂಪೇಸು ಠಾನೇಸು ಯಥಾವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ನತ್ಥಿ, ನತ್ಥಿಭಾವತೋಯೇವ ಆಪತ್ತಿ। ಸಚೇ ತತ್ಥ ಅನಾಪತ್ತಿಅವಚನಂ ನ ಸಮ್ಭವತಿ ಅಯಮಟ್ಠಾನತ್ತಾ"ತಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ವಿಚಾರಣಾ - "ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಮಾ ವದಾ"ತಿ ವುತ್ತೋ ಯದಿ ವದತಿ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಯುತ್ತಮೇತಂ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವತ್ತುಕಾಮತಾಯಾಭಾವತೋ, ಭಾವೇಪಿ ಸಜ್ಝಾಯಕರಣಾದೀಸು ತೀಸು ಅನಾಪತ್ತಿತೋ ಚ। ಅಥ ಸಾಮಣೇರೇನ ಬ್ಯತ್ತತಾಯ "ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಮಾ ವದಾ"ತಿ ವುತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಅಬ್ಯತ್ತತಾಯ ವದತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಏವ ವತ್ತುಕಾಮತಾಸಬ್ಭಾವತೋ। ಸಹಸಾ ಚೇ ವದತಿ, ಅನಾಪತ್ತಿ ತದಭಾವತೋ। ಸಚೇ ಭಿಕ್ಖು ಏವಂ "ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಮಾ ವದಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಯಂ ವದತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಏವ। ನ ಹಿ ಏತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯಂ। ಯದಿ ಏತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಯುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ** ಇಮಿನಾವ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ "ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಮಾ ವದಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ ಸಿಯಾ। ನ ಹಿ ಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ಕಿರಿಯಾ ಇಧ ಪಮಾಣನ್ತಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇ ವುತ್ತೇ ಅತಿಯುತ್ತಂವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಕ್ಖರತ್ಥೋ ಬ್ಯಞ್ಜನತ್ಥೋ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "ಯಞ್ಚ ಪದಂ ಯಞ್ಚ ಅನುಪದಂ ಯಞ್ಚ ಅನ್ವಕ್ಖರಂ ಯಞ್ಚ ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಂ, ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಪದಸೋಧಮ್ಮೋ ನಾಮಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಥಾಪಿ "ಪದೇನ ವಾಚೇತಿ, ಪದೇ ಪದೇ ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸ, ಅಕ್ಖರಾಯ ವಾಚೇತಿ, ಅಕ್ಖರಕ್ಖರಾಯ ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾ"ತಿ ಇದಮೇವ ದ್ವಯಂ ಯೋಜಿತಂ, ತಂ ಕಸ್ಮಾತಿ ಚೇ? ಪದೇನ ಅನುಪದಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಾನಂ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಅನುಪದನ್ತಿ ದುತಿಯಪಾದೋ। ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನನ್ತಿ ಪುರಿಮಬ್ಯಞ್ಜನೇನ ಸದಿಸಂ ಪಚ್ಛಾಬ್ಯಞ್ಜನ"ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೫), ತಸ್ಮಾ ಅನುಪದೇಕದೇಸಮತ್ತಮೇವ ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ। "ಅಕ್ಖರಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಸಮೂಹೋ ಪದ"ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪದಮತ್ತಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬಂ ತೇನ ಅನುಪದಾದಿತ್ತಯಗ್ಗಹಣತೋತಿ ಚೇ? ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ ವಚನವಿಸೇಸತೋ। ಪದೇನ ವಾಚೇನ್ತೋ ಹಿ ಪದೇ ವಾ ಅನುಪದೇ ವಾ ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನೇ ವಾ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ನ ಅಕ್ಖರೇನ। ಅಕ್ಖರೇನ ವಾಚೇನ್ತೋ ಪನ ಪದಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ನ ಹಿ "ವರೋ ವರಞ್ಞೂ ವರದೋ ವರಾಹರೋ"ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ಪಠಮಂ ವ-ಕಾರಂ ವಾಚೇನ್ತೋ ದುತಿಯಾದಿವ-ಕಾರೇ ಓಪಾತೇತಿ, ಪಠಮಂ ರೋ-ಕಾರಂ ವಾಚೇನ್ತೋ ದುತಿಯರೋ-ಕಾರೇ ಓಪಾತೇತಿ, ಪಠಮಂ ರ-ಕಾರಂ ವಾಚೇನ್ತೋ ದುತಿಯರ-ಕಾರೇ ಓಪಾತೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾತಿ ಸಮ್ಭವತಿ। ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಾನುಲೋಮತೋ ಸಮ್ಭವತಿ ಏವಾತಿ ಚೇ? ನ, "ಪದೇ ಪದೇ ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ವಿರುದ್ಧತ್ತಾ। ಇದಞ್ಹಿ ವಚನಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪದೇ ಏಕಾ ಆಪತ್ತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। "ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ರೂತಿ ಓಪಾತೇತೀ"ತಿ ವಚನತೋ ಸಕಲಂ ಪಾದಂ ವಾಚೇನ್ತಸ್ಸ ಪಠಮಅಕ್ಖರಮತ್ತೇ ಏಕತೋ ವುತ್ತೇ ಆಪತ್ತೀತಿ ಸಿದ್ಧನ್ತಿ ಚೇ? ನ, "ಅಕ್ಖರಕ್ಖರಾಯ ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ವಿರುದ್ಧತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ರೂತಿ ಓಪಾತೇತೀತಿ ವತ್ತುಂ ಅಸಮ್ಭವತೋ ರೂ-ಕಾರಸ್ಸ ಯಥಾವುತ್ತಧಮ್ಮಪರಿಯಾಪನ್ನಭಾವಸಿದ್ಧಿತೋ ತಂ ಅವತ್ವಾ ಕೇವಲಂ ಅಕ್ಖರಾಯ ವಾಚೇನ್ತಸ್ಸ ಯಥಾವುತ್ತಧಮ್ಮಪರಿಯಾಪನ್ನಅಕ್ಖರಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ "ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ವಚನಸಿಲಿಟ್ಠತಾವಸೇನ ವಾ ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನೇ ವೇದನಾವಚನಂ ವಿಯಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪದಸೋಧಮ್ಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಪಠಮಸಹಸೇಯ್ಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೦. “ನ ಸಹಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಭಾವವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ಕೇಸುಚಿ “ನ ಸಹಸೇಯ್ಯಾ ಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾ”ತಿ ಪಾಠೋ, ನ ಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾ ಭಿಕ್ಖುನಾತಿ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। “ಅಪಸ್ಸೇನಂ ವಾತಿ ವಾಯಿಮಮಞ್ಚಕಮೇವ ಹೋತೀ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಯಂ ಏತೇಸಂ ನ ಕಪ್ಪತಿ, ತಂ ತೇಸಮ್ಪೀತಿ ಉಪಜ್ಝಾಯಾದೀನಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗನ್ತ್ವಾ ಸಹಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇಯ್ಯಾತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ।

೫೧. “ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ನಾಮ ಭಿಕ್ಖುಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸೋ’ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಮಾತುಗಾಮೋ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ಚತುತ್ಥರತ್ತಿಯಂ ಮಾತುಗಾಮೋ ದ್ವೇಪಿ ಸಹಸೇಯ್ಯಾಪತ್ತಿಯೋ ಜನೇತೀತಿ ಅಪರೇ”ತಿ ವುತ್ತಂ, “ಭಿಕ್ಖುಂ ಠಪೇತ್ವಾ…ಪೇ॰… ಪನ್ನೋತಿ ಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥುಭೂತೋ ತಿರಚ್ಛಾನಪುರಿಸೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ”ತಿ ಚ, ಉಭಯಮ್ಪಿ ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ। **ದುತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದೇ** ಮಾತುಗಾಮೋ ನಾಮಾತಿ ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿಂಯೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ಯಕ್ಖೀ ಪೇತೀ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾ ಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥುಭೂತಾ ನ ಗಹಿತಾ ತೇಸು ದುಕ್ಕಟತ್ತಾ। “ಸಚೇ ಪನ ಅತ್ತನೋಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ದುಕ್ಕಟಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ”ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। “ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ಪಮುಖೇ ಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿ **ಸೀಹಳಟ್ಠಕಥಾ**ವಚನಂ, ತಸ್ಸತ್ಥಂ ದೀಪೇತುಂ **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ಭೂಮಿಯಂ ವಿನಾ ಜಗತಿಯಾ ಪಮುಖಂ ಸನ್ಧಾಯ ಕಥಿತ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪುನ ವಸತೀ**ತಿ ಚತುತ್ಥದಿವಸೇ ವಸತಿ। **ಭಿಕ್ಖುನಿಪನ್ನೇ**ತಿ ಭಿಕ್ಖುಮ್ಹಿ ನಿಪನ್ನೇ। **ಸನ್ನಿಪತಿತಮಣ್ಡಪಂ** ನಾಮ ಮಹಾವಿಹಾರೇ ಸನ್ನಿಪಾತಟ್ಠಾನಂ। “ತೀಣಿ ಚ ದಿವಸಾನಿ ದುಕ್ಕಟಖೇತ್ತೇ ವಸಿತ್ವಾ ಚತುತ್ಥೇ ದಿವಸೇ ಸಹಸೇಯ್ಯಾಪತ್ತಿಪಹೋನಕೇ ಸಯತಿ, ಪಾಚಿತ್ತಿಯೇವಾ”ತಿ ಏಕಚ್ಚೇ ವದನ್ತಿ ಕಿರ, ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ।

ಪಠಮಸಹಸೇಯ್ಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ದುತಿಯಸಹಸೇಯ್ಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೫. “ಅಥ ಖೋ ತೇ ಮನುಸ್ಸಾ”ತಿ ಚ “ತೇ ಅದ್ಧಿಕಾ”ತಿ ಚ ಪಾಠೋ। “ಏಕರತ್ತ”ನ್ತಿಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ನ ಸುನ್ದರೋ। ಪಣ್ಡಕೇ **ಪಾಳಿಯಂ** ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ “ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ಮೂಲಾಪತ್ತೀತಿ ದಿಸ್ಸತೀ”ತಿ, “ಅನಿಮಿತ್ತಾದಯೋ ಇತ್ಥಿಯೋವಾ”ತಿ ಚ ವದನ್ತಿ ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕೇ ವುತ್ತಂ ವಿಯ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಮತಿತ್ಥೀ ಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥು ಹೋತಿ, ಅನುಪಾದಿನ್ನಪಕ್ಖೇ ಠಿತತ್ತಾ ಪನ ಇಧ ಆಪತ್ತಿಂ ನ ಕರೋತಿ। ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಞ್ಚೇತ್ಥ ನ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಂ।

ದುತಿಯಸಹಸೇಯ್ಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಧಮ್ಮದೇಸನಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೬. “ವಿಞ್ಞೂ ಪಟಿಬಲಾ”ತಿ ವಚನತೋ ಅವಿಞ್ಞೂ ಇತ್ಥಿಯಾಪಿ ದೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಇಧ ಯಕ್ಖೀಆದಯೋ ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥೀ ವಿಯ ಅನೋಳಾರಿಕತ್ತಾ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುಕಾ ಜಾತಾ। ತಿರಚ್ಛಾನಗತಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹಿತ್ಥಿಯಾ ಪಟಿಬಲತಾಯ ವುತ್ತತ್ತಾ ಇತರಾಪಿ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುಯೇವಾತಿ ಏಕೇ। **“ಮಾತುಗಾಮಾಯಾ”**ತಿ ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ವುತ್ತಂ। “ಅಟ್ಠಕಥಾದಿಪಾಠಂ ಠಪೇತ್ವಾ ದಮಿಳಾದಿನಾ ಯಥಾರುಚಿ ಕಥೇತುಂ ಲಭತಿ ಕಿರಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ, ಯಥಾ ಯಕ್ಖೀಆದಯೋ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುಕಾ ಜಾತಾ, ತಥಾ ಪುರಿಸವಿಗ್ಗಹಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತೇನ ಯಕ್ಖಾದಿನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಠಿತಸ್ಸ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ದುಕ್ಕಟಂ ಅನಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಕಸ್ಮಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮಾಪಜ್ಜತೀತಿ ಚೇ? ಈಸಕಮ್ಪಿ ದುತಿಯಪಕ್ಖಂ ಅಭಜನತೋ। ಮನುಸ್ಸಮಾತುಗಾಮೋಪಿ ನ ದುತಿಯೋ, ಪಗೇವ ಯಕ್ಖಾದಯೋತಿ। ನ ದುತಿಯಾನಿಯತೇ ತಸ್ಸ ದುತಿಯತ್ತಾತಿ ಚೇ? ನ ತತ್ಥ ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಾಚಾಪೇಕ್ಖಾ ದುತಿಯತಾ, ಕಿನ್ತು ನಿಸಜ್ಜಾಪೇಕ್ಖಾ, ಇಧ ಚ ನ ನಿಸಜ್ಜಮತ್ತಂ, ಕಿನ್ತು ದೇಸನಾ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಸಾ ಚ ನಿಪಜ್ಜನತೋ ಓಳಾರಿಕಾ, ತಸ್ಮಾ ಅಸಮತ್ಥನಿದಸ್ಸನಂ।

ಧಮ್ಮದೇಸನಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಭೂತಾರೋಚನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೭. “ಚತುತ್ಥಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥು ಚ ಇದಞ್ಚ ಏಕಮೇವಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ನ ಯುತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾ? ತತ್ಥ “ಮೋಘಪುರಿಸಾ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। ತೇ ಅರಿಯಮಿಸ್ಸಕಾ ನ ಹೋನ್ತೀತಿ ದ್ವೇಪಿ ಏಕಸದಿಸಾನೀತಿ ಮಮ ತಕ್ಕೋ। “ಅರಿಯಾಪಿ ಪಟಿಜಾನಿಂಸು, ತೇಸಮ್ಪಿ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಸ್ಸಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **“ಸಬ್ಬೇಪಿ ಭೂತಂ ಭಗವಾ**ತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಅರಿಯಾನಂ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಸ್ಸ ಆರೋಚಿತತ್ತಾ ‘ಭೂತ’ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ನ ಅತ್ತನೋ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಂ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ ಅಪರೇ”ತಿ ವುತ್ತಂ।

೭೭. **ಪುಬ್ಬೇ ಅವುತ್ತೇಹೀ**ತಿ ಚತುತ್ಥಪಾರಾಜಿಕೇ ಅವುತ್ತೇಹೀತಿ।

ಭೂತಾರೋಚನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾರೋಚನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೭೮-೮೦. “ತೇನೇವ ಹತ್ಥೇನ ಉಪಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಸುಚಿಂ ಮೋಚೇಸೀ”ತಿ ಪಾಠೋ ಸಮ್ಮುತಿಪಾಠೋ ಸುನ್ದರೋ। ಅಪಲೋಕೇತ್ವಾವ ಕಾತಬ್ಬಾ। ನೋ ಚೇ, ಪಾಳಿಯಂಯೇವ ವುತ್ತಂ ಸಿಯಾ। “ಓತ್ತಪ್ಪೇನಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ರುಳ್ಹೀವಸೇನ ಪರೇಸು **“ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪೇನಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಉತ್ತಾನತ್ತಾ ನ ವುತ್ತಂ, ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾಸಮ್ಭವದಸ್ಸನೇನೇವ ಹಿ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ।

೮೩. ತತ್ಥ “ಕಮ್ಮ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಅಜ್ಝಾಚಾರೇಪಿ ಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ತಂ ತಸ್ಸ ದಣ್ಡಕಮ್ಮವತ್ಥು। “ತತ್ಥ ಕಮ್ಮಂ ಆಪನ್ನೋ”ತಿ ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ಅತ್ತಕಾಮಂ ಆಪನ್ನೋ”ತಿ ಪಾಠೋ, “ಅಯಮೇವ ಗಹೇತಬ್ಬೋ”ತಿ ವದನ್ತಿ, ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ।

ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾರೋಚನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಪಥವೀಖಣನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೮೬. **ಕಟಸಕ್ಖರಾ** ಸೇತಮತ್ತಿಕಾ ವಿಯ ಮುದುಕಾ ಸಕ್ಖರಜಾತಿ। **“ಅಕತಪಬ್ಭಾರೇ**ತಿ ಅವಲಞ್ಜಿತಬ್ಬಟ್ಠಾನದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। “ಅನೋವಸ್ಸಕಟ್ಠಾನದಸ್ಸನತ್ಥ”ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। **ಮೂಸಿಕುಕ್ಕುರ**ನ್ತಿ ಮೂಸಿಕಾಹಿ ಉದ್ಧಟಪಂಸು। **ಸುದ್ಧಚಿತ್ತಾ**ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ “ಏವಂ ಪವಟ್ಟಿತೇ ಪಥವೀ ಭಿಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಜಾನನ್ತಿ, ನೋ ಪನ ಚೇ ಪಥವೀಭೇದತ್ಥಿಕಾ, ಸುದ್ಧಚಿತ್ತಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ಪಂಸುಆದಯೋ ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಆಪತ್ತಿಕರಾ। ಕೇಚಿ “ಸಬ್ಬಚ್ಛನ್ನಾದೀಸು ಉಪಡ್ಢೇ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಚೇ ದುಕ್ಕಟಂ, ಯುತ್ತ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಯುತ್ತಂ ತಾದಿಸಸ್ಸ ವತ್ಥುನೋ ಸಮ್ಭವಾ, ಇಧ ಪನ ಜಾತಪಥವೀ ಚ ಅಜಾತಪಥವೀ ಚಾತಿ ದ್ವೇಯೇವ ವತ್ಥೂನಿ, ತಸ್ಮಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಏಕೇನ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ನ ಯುತ್ತಂ। ಏತ್ಥಾಪಿ ದುಕ್ಕಟವಚನಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಚೇ? ತಂ ಪನ ಸಞ್ಞಾವಸೇನ, ನ ವತ್ಥುವಸೇನಾತಿ ನ ಯುತ್ತಮೇವ।

೮೭. **ಅಗ್ಗಿಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಏತ್ತಾವತಾ ಉಸುಮಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ವಟ್ಟತೀತಿ ಕೇಚಿ। ಏವಂ ಸತಿ ಪಥವಿಯಾ ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ ಕತೇ ದೂರತೋಪಿ ಭೂಮಿ ಉಣ್ಹಾ ಹೋತಿ, ತತ್ತಕಂ ಕೋಪೇತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ನ ಚ ಕಪ್ಪತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪತತಿ, ತಂ ಸೋ ಅಗ್ಗಿ ಡಹತಿ, ತಸ್ಮಾ ವಟ್ಟತೀತಿ ಏಕೇ। ಅಡಹಿತೇಪಿ **“ಅದಡ್ಢಾಯ ಪಥವಿಯಾ ಅಗ್ಗಿಂ ಠಪೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ”**ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅತ್ತನಾ ಪಾತನಾಯೇವ ದೋಸೋ ಪತಿತೇ ಉಪದಾಹೇತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪಥವೀಖಣನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಮತ್ತೋ ವಣ್ಣನಾಕ್ಕಮೇನ ಮುಸಾವಾದವಗ್ಗೋ ಪಠಮೋ।

೨. ಭೂತಗಾಮವಗ್ಗೋ

೧. ಭೂತಗಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೮೯. **ಫರಸುಂ ನಿಗ್ಗಹೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ**ತಿ ದಸ್ಸಿತಭಾವಂ ಜಾನಾಪೇತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಫರಸುಂ ಉಗ್ಗಿರೀತಿ ಚೇ? **ಮನುಸ್ಸಾನ**ನ್ತಿಆದಿ ತಸ್ಸ ಪರಿಹಾರೋ। “ಆಕೋಟೇಸಿ ಛಿನ್ದೀತಿ ಚ ವಚನತೋ ರುಕ್ಖದೇವತಾನಂ ಹತ್ಥಾನಿ ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ, ನ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾದೀನಂ ವಿಯ ಅಚ್ಛೇಜ್ಜಾನೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ।

೯೦-೯೨. **ಭವನ್ತಿ ಅಹುವು**ಞ್ಚಾತಿ ದ್ವಿಕಾಲಿಕೋ ಭೂತಸದ್ದೋ। ಯದಿ ಬೀಜತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ ಬೀಜಂ ದಸ್ಸಿತಂ, ತದೇವ ಸನ್ತಕಂ ಯದಿದಂ। ಸೋವ ಕುಕ್ಕುಟೋ ಮಂಸಿಮಕ್ಖಿತೋತಿ ಅಯಮೇವ ಹಿ ಪರಿಹಾರೋ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಸು**ಪಿ ಹಿ “ಬೀಜೇ ಬೀಜಸಞ್ಞೀ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಯಂ ಬೀಜಂ ಭೂತಗಾಮೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಬೀಜೇ ಭೂತಗಾಮಬೀಜೇತಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ। ಅಮೂಲಕತ್ತಾ ಕಿರ ಸಮ್ಪುಣ್ಣಭೂತಗಾಮೋ ನ ಹೋತಿ, “ಸಮೂಲಪತ್ತೋ ಏವ ಹಿ ಭೂತಗಾಮೋ ನಾಮಾ”ತಿ ಕಾರಣಂ ವದನ್ತಿ। **“ಅಭೂತಗಾಮಮೂಲತ್ತಾ**ತಿ ಭೂತಗಾಮತೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಅಭೂತಗಾಮಮೂಲಂ, ಭೂತಗಾಮಸ್ಸ ಅಮೂಲಕತ್ತಾ ವಾ। ನ ಹಿ ತತೋ ಅಞ್ಞೋ ಭೂತಗಾಮೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ”ತಿ ದ್ವಿಧಾಪಿ ಲಿಖಿತಂ। ಪಿಯಙ್ಗು ಅಸನರುಕ್ಖೋ ವಡ್ಢನತ್ತಚೋ ಖಜ್ಜಫಲೋ, “ಪೀತಸಾಲೋ”ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅಮೂಲಕಭೂತಗಾಮೇ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ನಾಳಿಕೇರಸ್ಸೇವಾಯಂ। ಘಟಪಿಟ್ಠಿಜಾತತ್ತಾ, ಬೀಜಗಾಮಾನುಲೋಮತ್ತಾ ಚ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥು। **ನ ವಾಸೇತಬ್ಬಂ** “ದುರೂಪಚಿಣ್ಣತ್ತಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ, **“ಯೇಸಂ ರುಕ್ಖಾನಂ ಸಾಖಾ ರುಹತೀ**ತಿ ವಚನತೋ ಯೇಸಂ ನ ರುಹತಿ, ತೇಸಂ ಸಾಖಾಯ ಕಪ್ಪಿಯಕರಣಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥೀತಿ ಸಿದ್ಧ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಮುದ್ದತಿಣ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। **“ಮುಞ್ಜತಿಣ**ನ್ತಿ ಪಾಠೋ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಸಮಣಕಪ್ಪೇಹೀತಿ ಸಮಣವೋಹಾರೇಹಿ, ತಸ್ಮಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಭಿಕ್ಖುನಾ “ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕರೋಹೀ”ತಿ। ತಸ್ಸ ಆಣತ್ತಿಯಾ ಕರೋನ್ತೇನಾಪಿ ಸಾಮಣೇರಾದಿನಾ “ಕಪ್ಪಿಯ”ನ್ತಿ ವತ್ವಾವ ಅಗ್ಗಿಪರಿಜಿತಂ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಅಗ್ಗಿಪರಿಜಿತಾದೀನಿ ವಿಯ ಕಪ್ಪಿಯತ್ತಾ ಅಬೀಜನಿಬ್ಬಟ್ಟಬೀಜಾನಿಪಿ “ಪಞ್ಚಹಿ ಸಮಣಕಪ್ಪೇಹೀ”ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೨೫೦) ಏತ್ಥ ಪವಿಟ್ಠಾನಿ, ಯಥಾಲಾಭತೋ ವಾ ಸಮಣಕಪ್ಪವಚನಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। “ಕಪ್ಪಿಯ’ನ್ತಿ ವತ್ತುಕಾಮೋ ‘ಕಪ್ಪ’ನ್ತಿ ಚೇ ವದತಿ, ‘ವಟ್ಟತೀ’ತಿ ವದನ್ತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಕಪ್ಪಿಯ’ನ್ತಿ ವಚನಂ ಸಕಸಕಭಾಸಾಯಪಿ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। “ಕಪ್ಪಿಯನ್ತಿ ವತ್ವಾ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖುನಾ ‘ಕಪ್ಪಿಯಂ’ಇಚ್ಚೇವ ವತ್ತಬ್ಬಂ, “ಇತರೇನ ಪನ ಯಾಯ ಕಾಯಚಿ ಭಾಸಾಯಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ, ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ। “ಉಚ್ಛುಂ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ದಾರುಂ ವಿಜ್ಝತೀ”ತಿ ವಚನತೋ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕಾತಬ್ಬಂ ಸನ್ಧಾಯ ವಿರದ್ಧೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಆಚರಿಯಾ ಪನ “ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕಾರೇತಬ್ಬಂ ಸನ್ಧಾಯ ಕಪ್ಪಿಯನ್ತಿ ಸಿತ್ಥಾದಿಂ ಕಾರೇತಿ, ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ವದನ್ತಾ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟನಭಾವೇನೇವ ವಿರಜ್ಝಿತ್ವಾ ಕತೇಪಿ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಜಾತಂ। ಯದಿ ನ ವಟ್ಟೇಯ್ಯ, ಸಿತ್ಥಾದಿಮ್ಹಿ ಕತೇ ನ ವಟ್ಟೇಯ್ಯಾತಿ, ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। ಉಟ್ಠಿತಸೇವಾಲಘಟಂ ಆತಪೇ ನಿಕ್ಖಿಪಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ವಿಕೋಪೇತುಕಾಮತಾಯ ಸತಿ ದುಕ್ಕಟಂ ಯುತ್ತಂ ವಿಯ। “ಪುಪ್ಫರಜ್ಜುಭಾಜನಗತಿಕಾ, ತಸ್ಮಾ ನ ವಟ್ಟತಿ। ನಾಳೇ ವಾ ಬದ್ಧಪುಪ್ಫಕಲಾಪೇ ನಾಳಸ್ಮಿಂ ಕತೇಪಿ ವಟ್ಟತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪುಪ್ಫಸ್ಸ ಅತ್ಥಿತಾಯಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** “ಬೀಜಗಾಮೇನ ಭೂತಗಾಮೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಅನವಸೇಸಪರಿಯಾದಾನತ್ಥ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಭೂತಗಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಅಞ್ಞವಾದಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೯೮-೯. **ಅಞ್ಞಂ ವದತೀತಿ ಅಞ್ಞವಾದಕಂ,** “ವಚನಂ ಕರೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। “ತುಣ್ಹೀಭೂತಸ್ಸೇತಂ ನಾಮ”ನ್ತಿ ಪಾಠೋ। **ಉಗ್ಘಾತೇತುಕಾಮೋ**ತಿ ಸಮೋಹನಿತುಕಾಮೋ, ಅನ್ತರಾಯಂ ಕತ್ತುಕಾಮೋತಿ ಪೋರಾಣಾ।

೧೦೦. “ಸುದಿಟ್ಠೋ ಭನ್ತೇ, ನ ಪನೇಸೋ ಕಹಾಪಣೋತಿಆದೀಸು **ಅನಾರೋಪಿತೇ** ದುಕ್ಕಟೇನ ಮುಸಾವಾದಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಅರೋಪಿತೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯದ್ವಯಂ ಹೋತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ, ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ।

೧೦೧. **ಅಧಮ್ಮೇನ ವಾ ವಗ್ಗೇನ ವಾ ನ ಕಮ್ಮಾರಹಸ್ಸ ವಾತಿ** ಏತ್ಥ “ಮಯಿ ವುತ್ತೇ ಮಂ ವಾ ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಸಙ್ಘೋ ಅಧಮ್ಮೇನ ವಾ ಕಮ್ಮಂ, ವಗ್ಗೇನ ವಾ ಕಮ್ಮಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ನ ಕಮ್ಮಾರಹಸ್ಸ ವಾ ಮೇ, ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಾ ಕಮ್ಮಂ ಕರಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ನ ಕಥೇತೀತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಅಞ್ಞವಾದಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಉಜ್ಝಾಪನಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೦೩. **“ಛನ್ದಾಯಾ”**ತಿ ಅಕ್ಖರಕ್ಖರಾಯಾತಿಆದಿ ವಿಯ ಲಿಙ್ಗವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ವುತ್ತಂ, ಛನ್ದತ್ಥನ್ತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ। ಯೇಸಂ ಸೇನಾಸನಾನಿ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ತೇಸಂ ಅತ್ತನಿ ಛನ್ದತ್ಥನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೧೦೬. **ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನನ್ತಿ**ಆದೀಸು ಕರಣತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ಅಞ್ಞಂ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನನ್ತಿ** ಅಞ್ಞೇನ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ। **ತಸ್ಸ ವಾತಿ** ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ। “ಸಮ್ಮುತಿಕಾಲೇ ಪಞ್ಚಙ್ಗವಿರಹಾದಯೋ ಅಸಮ್ಮತಾ ನಾಮಾ”ತಿ, “ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಲದ್ಧಸಮ್ಮುತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನೇನ ವಿನಸ್ಸತೀ”ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। **ಸಙ್ಘೇನಾತಿ** ಸಬ್ಬೇನ ಸಙ್ಘೇನ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಅಸ್ಸಾವೇತ್ವಾ “ತವೇಸೋ ಭಾರೋ”ತಿ ಕೇವಲಂ ಆರೋಪಿತಭಾರೋ। **ಕೇವಲ**-ಸದ್ದೋ ಹೇತ್ಥ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಅಸ್ಸಾವಿತಭಾವಮತ್ತಮೇವ ದೀಪೇತಿ। **ಸಯಮೇವಾತಿ** ಇತರೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅನುಮತಿಯಾ। ಅಭೂತೇನ ಖೀಯನಕಸ್ಸ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ಕಥಂ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಚೇ? ಇಮಿನಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ। ಮುಸಾವಾದೇ ಆಪತ್ತಿಯೇವ ದ್ವೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯೋ ವುತ್ತಾ ವಿಯ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ ಪುಬ್ಬಪಯೋಗೇ ರುಕ್ಖಾದಿಛಿನ್ದನಾದೀಸು ವಿಯ, ವಿಚಾರೇತಬ್ಬಂ।

ಉಜ್ಝಾಪನಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪಠಮಸೇನಾಸನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೧೧. “ಏವಞ್ಚಿದಂ ಭಗವತಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಹೋತೀ”ತಿ ವಚನತೋ, **ಪರಿವಾರೇ** “ಏಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಏಕಾ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತೀ”ತಿ (ಪರಿ॰ ೨೨೮) ವಚನತೋ ಚ ಇಧ ಅತ್ಥಿ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಿದ್ಧಂ, “ಏವಞ್ಚ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉದ್ದಿಸೇಯ್ಯಾಥಾ”ತಿಆದಿನಾ ಪನ ಪಞ್ಞತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಕೇವಲಂ “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಟ್ಠಮಾಸೇ... ಪೇ॰... ನಿಕ್ಖಿಪಿತು”ನ್ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಕಸ್ಮಾತಿ ಚೇ? ಪಠಮಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವತ್ತಬ್ಬತೋ ಅವಿಸೇಸತ್ತಾ ನ ವುತ್ತಂ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಾ ಏತ್ಥ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತೀತಿ? **ಅಜ್ಝೋಕಾಸೇತಿ**। ಅಯಮನುಪಞ್ಞತ್ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೀತಿ ಚೇ? ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಪನ ಓಕಾಸಮತ್ತದೀಪನಂ, ದುತಿಯಂ ಚಾತುವಸ್ಸಿಕಮಾಸಸಙ್ಖಾತಕಾಲದೀಪನಂ। ಯಸ್ಮಾ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಏಕಂ ಕಾಲೋಕಾಸಂ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ “ಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ”ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ದೀಪೇನ್ತೋ ಭಗವಾ “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ...ಪೇ॰... ನಿಕ್ಖಿಪಿತು”ನ್ತಿ ಆಹಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇನೇವ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಪಠಮಸೇನಾಸನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತಂ “ಯತ್ಥ ಚ ಯದಾ ಚ ಸನ್ಥರಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಮಿಧ ಅಜ್ಝೋಕಾಸಸಙ್ಖ್ಯಮೇವ ಗತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ। ಹೇಮನ್ತಕಾಲಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿಸಮಯತ್ತಾ ಇದಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ನಿದಾನಾನಪೇಕ್ಖನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ, ತಥಾ ಹಿ ಅಜ್ಝೋಕಾಸಪದಸಾಮತ್ಥಿಯೇನ ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ - ವಸ್ಸಾನಕಾಲೇ ಓವಸ್ಸಕಟ್ಠಾನೇ ಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ, ಮಣ್ಡಪಾದಿಮ್ಹಿ ಚ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಹೇಮನ್ತಕಾಲೇ ಪಕತಿಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಸಬ್ಬಮಿಧ ಓವಸ್ಸಕೇಪಿ ಮಣ್ಡಪಾದಿಮ್ಹಿ ವಟ್ಟತಿ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಯತ್ಥ ಹಿಮವಸ್ಸೇನ ಸೇನಾಸನಂ ನ ತೇಮೇತಿ, ಗಿಮ್ಹಕಾಲೇ ಪಕತಿಅಜ್ಝೋಕಾಸೇಪಿ ವಟ್ಟತಿ, ತಞ್ಚ ಖೋ

ಅಕಾಲಮೇಘಾದಸ್ಸನೇಯೇವಾತಿ ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ “ಅಟ್ಠ ಮಾಸೇ”ತಿ ಚ “ಅವಸ್ಸಿಕಸಙ್ಕೇತೇ”ತಿ ಚ ಏತೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪದಾನಂ ಸಾಮತ್ಥಿಯತೋಪಿ ಸಿದ್ಧೋ।

ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ - **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಸನ್ದಸ್ಸಿತವಿಸೇಸೋವ। ಚಮ್ಮಾದಿನಾ ಓನದ್ಧಕೋ ವಾ ನವವಾಯಿಮೋ ವಾ ನ ಸೀಘಂ ವಿನಸ್ಸತಿ। **ಕಾಯಾನುಗತಿಕತ್ತಾ**ತಿ ಕಾಯೇ ಯತ್ಥ, ತತ್ಥ ಗತತ್ತಾ। ಸಙ್ಘಿಕಮಞ್ಚಾದಿಮ್ಹಿ ಕಾಯಂ ಫುಸಾಪೇತ್ವಾ ವಿಹರಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ**। “ಸಙ್ಘಿಕಂ ಪನ ‘ಅಜ್ಝೋಕಾಸಪರಿಭೋಗೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜಥ, ಭನ್ತೇ, ಯಥಾಸುಖ’ನ್ತಿ ದಾಯಕಾ ದೇನ್ತಿ ಸೇನಾಸನಂ, ಏವರೂಪೇ ಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿ **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವಚನತೋ, ಇಧ ಚ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಾಭಾವತೋ ವಟ್ಟತಿ। “ಅಞ್ಞಞ್ಚ ಏವರೂಪನ್ತಿ ಅಪರೇ”ತಿ ವುತ್ತಂ। “**ಪಾದಟ್ಠಾನಾಭಿಮುಖಾ**ತಿ ನಿಸೀದನ್ತಸ್ಸ ಪಾದಪತನಟ್ಠಾನಾಭಿಮುಖಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಸಮ್ಮಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಪಾದಟ್ಠಾನಾಭಿಮುಖನ್ತಿ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ತಕ್ಕೋ।

೧೧೧. “**ಪಾದುದ್ಧಾರೇನಾ**ತಿ ಬಹಿಉಪಚಾರೇ ಠಿತತ್ತಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಗಚ್ಛನ್ತಿ,** ದುಕ್ಕಟಂ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸ್ಸ ವಿಯ। ಕಸ್ಮಾ ನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ? ಪಚ್ಛಾ ಆಗತೇಹಿ ವುಡ್ಢತರೇಹಿ ಉಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬತೋ। ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸ್ಸ ಪನ ಅನುಟ್ಠಪೇತಬ್ಬತ್ತಾ। “ಅನಾಣತ್ತಿಯಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಮ್ಪಿ ತಸ್ಸ ಭಾರೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ।

೧೧೨. **ಪರಿಹರಣೇಯೇವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಚಾರಣೇತಿ **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ**। ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಕರಣೇತಿ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ**। ಬೀಜನೀಪತ್ತಕಂ ಚತುರಸ್ಸಬೀಜನೀ।

೧೧೩. “ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ವಾ ಸಾಮಣೇರೋ ವಾ…ಪೇ॰… ಲಜ್ಜೀ ಹೋತೀ’ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಲಜ್ಜಿಂ ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಗನ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಪಾಠೇ “ಕೇನಚಿ ಪಲಿಬುದ್ಧಂ ಹೋತೀ”ತಿ ಚ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ಪಲಿಬುದ್ಧ”ನ್ತಿ ಚ ಸೇನಾಸನಂಯೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ತಥಾಪಿ ಅತ್ಥೀತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। “ಅನಾಪುಚ್ಛಂ ವಾ”ತಿ ಪಾಠೋ।

ಪಠಮಸೇನಾಸನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ದುತಿಯಸೇನಾಸನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೧೬-೭. **ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತ**ಮಟ್ಠಕಥಾಸು, ತಥಾಪಿ ಪದಟ್ಠಾದಯೋಪಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ ಏವ। **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** “ಅಞ್ಞಂ ಅತ್ಥರಣಾದಿ ಅಕಪ್ಪಿಯತ್ತಾ ನ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಮಞ್ಚಂ ವಾ ಪೀಠಂ ವಾ ವಿಹಾರೇ ವಾ ವಿಹಾರೂಪಚಾರೇ ವಾ’ತಿ ಇಮಿನಾಪಿ ಸಂಸನ್ದನತ್ಥಂ **‘ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ವುತ್ತೋ, ಅಥ ಖೋ**’ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧ”ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। ಉಪಚಾರಮತ್ತಞ್ಚೇತಂ “ರುಕ್ಖಮೂಲೇ”ತಿ, ತತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ।

೧೧೮. **ಅನಾಪುಚ್ಛಿತ್ವಾಪಿ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಅಸತಿಯಾ ಗಚ್ಛತೋಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ, **ಆಪುಚ್ಛನಂ ಪನ ವತ್ತಂ** ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಅನಾಪುಚ್ಛತೋ ವತ್ತಭೇದದುಕ್ಕಟತ್ತಾ। ಪುಗ್ಗಲಿಕಸೇನಾಸನೇ ಸಙ್ಘಿಕಸೇಯ್ಯಂ, ಸಙ್ಘಿಕಸೇನಾಸನೇ ವಾ ಪುಗ್ಗಲಿಕಸೇಯ್ಯಂ ಅತ್ಥರಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ ಯುತ್ತಂ ವಿಯ। ಕಸ್ಮಾ? “ಸೇಯ್ಯಾಮತ್ತಮೇವ ನಸ್ಸೇಯ್ಯಾ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಇಧ ಪನ “ಪಲಿಬುದ್ಧಂ ಪಲಿಬುದ್ಧೋ”ತಿ ದುವಿಧಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ।

ದುತಿಯಸೇನಾಸನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಅನುಪಖಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೨೧. ಛಬ್ಬಗ್ಗಿಯೇಸುಯೇವ **ಥೇರಾ ಭಿಕ್ಖೂತಿ** ಕೇಚಿ। **ಪಾದೇ ಧೋವಿತ್ವಾ**ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ಪವಿಸನ್ತಸ್ಸ ವಾ ಪಾದಧೋವನಪಾಸಾಣತೋ ಯಾವ ಮಞ್ಚಪೀಠಂ ಪಸ್ಸಾವತ್ಥಾಯ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಸ್ಸ ವಾ ಯಾವ ಪಸ್ಸಾವಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ "ಪಸ್ಸಾವತ್ಥಾಯ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಸ್ಸ ವಾ"ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, "ಪಸ್ಸಾವಟ್ಠಾನತೋ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಸ್ಸ ವಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। **ಪಸ್ಸಾವಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಕತ್ಥಚಿ ಪೋತ್ಥಕೇ। ತಥಾ ಹಿ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಅನುಪಖಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) "ಪವಿಸನ್ತಸ್ಸ ಪಾದಧೋವನಪಾಸಾಣತೋ ಯಾವ ಮಞ್ಚಪೀಠಂ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಸ್ಸ ಮಞ್ಚಪೀಠತೋ ಯಾವ ಪಸ್ಸಾವಟ್ಠಾನಂ, ತಾವ ಉಪಚಾರೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ "ಪಾದೇ ಧೋವಿತ್ವಾ ಪವಿಸನ್ತಸ್ಸ, ಪಸ್ಸಾವತ್ಥಾಯ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಸ್ಸ ಚ ದ್ವಾರೇ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಪಾದಧೋವನಪಾಸಾಣತೋ, ಪಸ್ಸಾವಟ್ಠಾನತೋ ಚ ಮಞ್ಚಪೀಠ"ನ್ತಿ ಕತ್ಥಚಿ ಪೋತ್ಥಕೇ ಪಾಠೋ, ಸೋ ಅಪಾಠೋ। ಕಸ್ಮಾ? ಮಞ್ಚಪೀಠಾನಂ ಉಪಚಾರಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಪವಿಸನ್ತಸ್ಸ ಯಾವ ಮಞ್ಚಪೀಠಾನಂ ಉಪಚಾರೋ, ನಿಕ್ಖಮನ್ತಸ್ಸ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಪಸ್ಸಾವಟ್ಠಾನಂ ವಚ್ಚಕುಟಿಚಙ್ಕಮಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಅತ್ಥೇನ ಯಥಾ ಸಂಸನ್ದತಿ, ತಥಾವಿಧೋ ಪಾಠೋತಿ ಆಚರಿಯೋ।

೧೨೨. **ಉಪಚಾರಂ ಠಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಇಧ ವುತ್ತಉಪಚಾರಂ ಠಪೇತ್ವಾ। "ದಸ್ಸನಸವನೂಪಚಾರೇಪಿ ಸನ್ಥರನ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಅನುಪಖಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ನಿಕ್ಕಡ್ಢನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೨೬-೭. **ಛಸತ್ತಕೋಟ್ಠಕಾನಿ ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। "ನಿಕ್ಖಮಾ"ತಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾಪಿ ಅತ್ತನೋ ರುಚಿಯಾ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ಅನಾಪತ್ತಿ; ಇಧ ಅಗ್ಗಿಸಾಲಾದಿ ಏವ **ಉಪಚಾರೋ**ತಿ।

ನಿಕ್ಕಡ್ಢನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ವೇಹಾಸಕುಟಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೨೯. "ಪಮಾಣಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಗಲಪ್ಪಮಾಣೇ ದಿನ್ನತುಲಾಪಿ ವೇಹಾಸಕುಟಿಯೇವಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ, "ನ ಸಾ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ವೇಹಾಸಕುಟಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಮಹಲ್ಲಕವಿಹಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೩೫. **ಯಾವ ದ್ವಾರಕೋಸಾ**ತಿ ದ್ವಾರಸಮೀಪಾ, ಯಾವ ಭಿತ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ತಂ ಸುವುತ್ತಂ। **ಕವಾಟವಿತ್ಥಾರಪ್ಪಮಾಣೋ**ತಿ ಹತ್ಥಪಾಸಸ್ಸಾಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ, ಸಮನ್ತಾ ಕವಾಟವಿತ್ಥಾರಪ್ಪಮಾಣಉಪಚಾರಸ್ಸ ಗಹಿತತ್ತಾ ಅಪರಿಪೂರಉಪಚಾರಾಪಿ ಹೋತಿ। ಆಲೋಕಂ ಕರೋತೀತಿ ಆಲೋಕಂ ಸನ್ಧೇತಿ ಪಿಧೇತೀತಿ ಸನ್ಧಿ ಏವ ಆಲೋಕಸನ್ಧಿನಾಮಕಾ ಹೋನ್ತಿ। ವಾತಪಾನಕವಾಟಲೇಪಕಮ್ಮೇ ಅಪ್ಪಹರಿತಟ್ಠಾನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ।

೧೩೬. **ಇಟ್ಠಕಾ**ತಿ ಛದನಕಪಾಲಾಸಿಲಾದಿಇಟ್ಠಕಾ। **ಛದನೂಪರೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪಠಮಂ ತಾವ ಏಕವಾರಂ ಅಪರಿಸೇಸಂ ಛಾದೇತ್ವಾ ಪುನ ಛಾದನದಣ್ಡಕೇ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ದುತಿಯವಾರಂ ತಥೇವ ಛಾದೇತಬ್ಬಂ। "ತತಿಯವಾರಚತುತ್ಥವಾರೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ದ್ವೇ ಮಗ್ಗೇ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ತತಿಯಮಗ್ಗಂ ಆಣಾಪೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ "ಪುನಪ್ಪುನಂ ಛಾದಾಪೇತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಯುಜ್ಜತಿ।

ಪೋರಾಣಾ ಪನ "ಪಠಮವಾರೇಯೇವ ತಯೋ ಮಗ್ಗೇ ಅಧಿಟ್ಠಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಚತುತ್ಥತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಚತುತ್ಥಲೇಪತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಆಪತ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಛದನೇ ವುತ್ತವಿಧಿನಿದಾನೇನ ಸಮೇತಿ, ಲೇಪೇ ವುತ್ತವಿಧಿತಿಕಚ್ಛೇದೇನ ಸಮೇತಿ। ತಥಾಪಿ ಸೋ ನ ಯುತ್ತೋವ। **ನಿದಾನೇ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ** ಸಿದ್ಧಲೇಪತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸೋವಾಪಿ ಅಛನ್ನೇ, ಛನ್ನೇವಾಪಿ ಅನೇಕಸೋ ಪರಿಯಾಯಸ್ಸ ತತಿಯಸ್ಸೇವ ಅಧಿಟ್ಠಾನನ್ತಿ ನೋ ಸಮೇತೀತಿ ಆಚರಿಯೋ। "ದ್ವೇ ಮಗ್ಗೇ"ತಿ, "ದ್ವೇ ಛದನೇ"ತಿ ಚ "ತತಿಯವಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಏವಂ ಛಾದಾಪೇಹೀ'ತಿ ಆಣಾಪೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಚ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ** ವದತಿ ಕಿರ।

ಮಹಲ್ಲಕವಿಹಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಸಪ್ಪಾಣಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೪೦. ಸಪ್ಪಾಣಕಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ಸಮತ್ತೋ ವಣ್ಣನಾಕ್ಕಮೇನ ಭೂತಗಾಮವಗ್ಗೋ ದುತಿಯೋ।

೩. ಓವಾದವಗ್ಗೋ

೧. ಓವಾದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೪೪. **ಕಥಾನುಸಾರೇನಾತಿ** ಯೋ ಭಿಕ್ಖುನೋವಾದಕತ್ಥಿಕೋ ಕಿಂಸೀಲೋ ಕಿಂಸಮಾಚಾರೋ ಕತರಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋತಿಆದಿ ಕಥಾನುಸಾರೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಗ್ಗಮಗ್ಗಗಮನೇಪೀತಿ ಅಪಿ**-ಸದ್ದೇನ ಮೋಕ್ಖಗಮನೇಪಿ। **"ಲಕ್ಖಣಪ್ಪಟಿವೇಧಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ**"ತಿ ಅಟ್ಠಗರುಧಮ್ಮಾನುಸಾರೇನ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

೧೪೫-೧೪೭. **ನಿಸ್ಸೀಮನ್ತಿ** ವಿಹಾರೇ ಬದ್ಧಸೀಮತೋ ಅಞ್ಞಂ ಅಬದ್ಧಸೀಮಂ, ಗಾಮಸೀಮಾದಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **"ಸುಪಿನನ್ತೇನಪೀ**"ತಿ ನ ಸಬ್ಬೇಸನ್ತಿ ಇಧ ಬಾಹುಲ್ಲನಯೇನ ವುತ್ತಂ। ಛಬ್ಬಗ್ಗಿಯಾ ಹಿ ಕೇಚಿ ವೀಸತಿವಸ್ಸಾಪಿ ಅತ್ಥಿ ಅತಿರೇಕವೀಸತಿವಸ್ಸಾಪೀತಿ ಇಮಿನಾ ಇಮಂ ಮಜ್ಝಿಮಬೋಧಿಕಾಲೇ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। **"ಸೀಲವಾ ಹೋತೀ**"ತಿ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಚತುಬ್ಬಿಧತ್ತಾ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಸೀಲಮೇವ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸಂವುತೋ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** "ಸತಿಸಂವರಾದಯೋ ಇಧ ನಾಧಿಪ್ಪೇತಾ, ತೇನ ವಿಭಙ್ಗಪಾಠಂ ದಸ್ಸೇತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅತ್ಥತೋತಿ** ಪಾಳಿಅತ್ಥತೋ। **ಕಾರಣತೋತಿ** ಕಾರಣೂಪಪತ್ತಿತೋ, ಅಟ್ಠಕಥಾತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಥ ವಾ **ಕಾರಣತೋತಿ** ಧಮ್ಮತೋ, ತೇನ ಅತ್ಥತೋ ಧಮ್ಮತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಥ ವಾ **ಅತ್ಥತೋತಿ** ಫಲತೋ। **"ಕಾರಣತೋತಿ** ಹೇತುತೋ। ಧಮ್ಮಪದಮ್ಪಿ ಜಾತಕೇನ ಸಹಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಪಞ್ಹಂ ಕಥೇತುನ್ತಿ** "ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಕಥೇತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಪುಟ್ಠೇನ "ನ ಜಾನಾಮೀ"ತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ಕಥೇತುಂ। "ನ ಖೋ ಪನ ತಂ ಭಗವನ್ತ"ನ್ತಿ ಪಾಠೋ। "ನ ಖೋ ಪನೇತ"ನ್ತಿ ಚ ಲಿಖನ್ತಿ, ತಂ ನ ಸುನ್ದರಂ। "ಕಾಸಾಯವತ್ಥವಸನಾಯಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಪಾರಾಜಿಕಾಯಪಿ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಮೇವ ವುತ್ತಂ। ಮೇಥುನೇನ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೀದೂಸಕೋ ಹೋತಿ।

೧೪೮-೯. ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾ ನಾಮ ಪರಿವತ್ತಲಿಙ್ಗಾ, ಪಞ್ಚಸತಾ ಸಾಕಿಯಾನಿಯೋ ವಾ। "ಧಮ್ಮದೇಸನಾಪತ್ತಿಮೋಚನತ್ಥಂ ಪನಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಮಾತುಗಾಮಗ್ಗಹಣೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುನೀಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಭಿಕ್ಖುನಿಗ್ಗಹಣೇನ ಪನ ಮಾತುಗಾಮೋ **ತಿರಿಯಂ ತರಣಸಿಕ್ಖಾಪದೇ** (ಪಾಚಿ॰ ೧೮೭-೧೯೦) ಸಙ್ಗಹಿತೋ, ನ ಅಞ್ಞತ್ಥ। "ಓಸಾರೇತಬ್ಬಾ"ತಿ ಪಾಳಿಪಾಠೋ, ಪಾಳಿ ಓಸಾರೇತಬ್ಬಾತಿ ಅತ್ಥೋ । "ಓಸಾರೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಪಾಳಿ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ವನ್ದಿತೇ ದೋಸಾಭಾವತೋ ಬಹೂಸು ಏಕಾಯ ವನ್ದಿತೇ ವಟ್ಟತೀತಿ ಚೇ? ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾಯೇವ ಕತ್ತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಾ ನ ವಟ್ಟತಿ । **"ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ನಿಸಿನ್ನಾಯಾತಿ** ಅನ್ತೋದ್ವಾದಸಹತ್ಥೇ ನಿಸಿನ್ನಾಯಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ನ ನಿಮನ್ತಿತಾ ಹುತ್ವಾ ಗನ್ತುಕಾಮಾತಿ**

ನಿಮನ್ತಿತಾ ಹುತ್ವಾ ಗನ್ತುಕಾಮಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಇಧ ನಾಧಿಪ್ಪೇತಾ, ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತುಕಾಮಾವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯತೋ ಪನಾತಿ** ಭಿಕ್ಖುನಿವಿಹಾರತೋ। **ತತ್ಥಾತಿ** ಭಿಕ್ಖುನಿವಿಹಾರೇ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "ಓವಾದದಾಯಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ವಚನತೋ ಓವಾದದಾಯಕೇಹೇವ ಸಭಿಕ್ಖುಕೋ ಆವಾಸೋ ಹೋತಿ, ನ ಸಬ್ಬೇಹೀತಿ ಆಪನ್ನೋ, ತಥಾಪಿ ಅಸತಿ ಭಿಕ್ಖುನೋವಾದಕೇ ಓವಾದಸಂವಾಸಾನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಯಾಚನತ್ಥಾಯ ಅವಸ್ಸಂ ಗನ್ತಬ್ಬತ್ತಾ ಅಞ್ಞೇಹಿಪಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸಭಿಕ್ಖುಕೋಪಿ ಸಭಿಕ್ಖುಕೋ ಏವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸಾ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬಾತಿ** ವಸ್ಸಚ್ಛೇದಾಪತ್ತಿ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬಾ। ಕಸ್ಮಾ? **ಆಪದಾಸು ಹೀತಿಆದಿ। "ಅಯಂ ಉಪೋಸಥೋ ಚಾತುದ್ದಸಿಕೋತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಮ್ಪಿ ತೇರಸಿಯಂಯೇವ, ಏತರಹಿ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಚಾತುದ್ದಸಿಯಂಯೇವ ಗನ್ತ್ವಾ "ಕದಾ ಅಯ್ಯ ಉಪೋಸಥೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ। "ಜಾಯಾಯೋ ವಾ ಜಾರಿಯೋ ವಾ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ವುತ್ತಂ ಕಿರ। "ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ಚೇ, ಆಪತ್ತೀ"ತಿ ಪಾಠೋ। **ದ್ವೇ ತಿಸ್ಸೋತಿ** ದ್ವೀಹಿ ತೀಹಿ। ಏಕತೋ ಆಗತಾನಂ ವಸೇನ "ತಾಹೀ"ತಿ ಬಹುವಚನಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಏಕಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ವಾ ಬಹೂ ಭಿಕ್ಖುನೀ ವಾ ಬಹೂಹಿ ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯೇಹಿ ಓವಾದತ್ಥಾಯ ಪೇಸಿತಾ"ತಿ ವಚನಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರೋ "ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘೋ ಚ ಅಯ್ಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಚಾ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೋ। "ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘೋ ಚ ಅಯ್ಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಚಾ'ತಿಆದಿ ನಾನಾಉಪಸ್ಸಯೇಹಿ ಪೇಸಿತಾಯ ವಚನ"ನ್ತಿ ಚ "ಅಪರಿಪುಣ್ಣಸಙ್ಘಪುಗ್ಗಲನಾನಾವಾಸದುತಿಯವಚನವಸೇನ ಪಞ್ಚಕ್ಖತ್ತುಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನಂ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ। ಯಸ್ಮಿಂ ಆವಾಸೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೋ ನ ಪವತ್ತತಿ, ತತ್ಥಾಪಿ ಯಾಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಪುನದಿವಸೇ ಯೇನ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ, ತೇನ "ನತ್ಥಿ ಕೋಚಿ ಭಿಕ್ಖು ಭಿಕ್ಖುನೋವಾದಕೋ ಸಮ್ಮತೋ"ತಿಆದಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಅತ್ಥಿ ಚೇ ಸಮ್ಮತೋ, ನಿದ್ದಿಸಿತಬ್ಬೋ। "ಸಯಮೇವ ಚೇ ಸಮ್ಮತೋ, ಅಹ'ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಚೇ ಸಮ್ಮತೋ ವಾ ಓವಾದಪಟಿಗ್ಗಾಹಕೋ ವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸತಿ, ಅಞ್ಞೇನ ಆರೋಚಾಪೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಏಕೇ, "ಅತ್ತನಾಪಿ ಆರೋಚೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಚ ವದನ್ತಿ। ಕೇಸುಚಿ ಪೋತ್ಥಕೇಸು "ಅಯ್ಯಾನಂ ಪವಾರೇತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ, ಏವಂ ಸತಿ "ಅಯ್ಯಸ್ಸ ಪವಾರೇಮೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಪೋತ್ಥಕೇ ನತ್ಥಿ।

ಓವಾದಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧. ಅತ್ಥಙ್ಗತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೫೩. **ಮುನಾತೀತಿ** ಜಾನಾತಿ। **ಅನ್ತರಧಾಯತಿಪೀತಿ** ಏತ್ಥ ತದುತ್ತಮಂ ಚೇ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಪಸ್ಸಾಮಿ, ಯಂ ವಿಚಿತ್ತಂ ವಾ, ತದತ್ಥಞ್ಚ। ತಗ್ಘ ಕಾರಣಂ। ಸಹ ಉಪ್ಪಾದಮನನ್ತರಾ ಕಿರಿಯಾ। ಯಮಾ ಚ ತೇ ಮನಸಾ ಕತತ್ರ ನೇತ್ವಾತಿ। ಯಥಾ ಪಾತೋ ಸಿಯಾ ಪಾತೋ ಭವಂ ಪಾತೋವ ಉದಕತೋ ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಠಿತಂ, ತಥಾ ವಿರೋಚಮಾನಂ ಅಙ್ಗೀರಸಂ ಬುದ್ಧಂ ಪಸ್ಸ, ನ ಕೇವಲಂ ಪದುಮಂ ವಿಯ, ವಿರೋಚಮಾನಂ ತಪನ್ತಮಾದಿಚ್ಚಮಿವನ್ತಲಿಕ್ಖೇತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಅಥ ವಾ ಅಙ್ಗೀರಸಂ ಬುದ್ಧಂ ಪದುಮಂವ ವಿರೋಚಮಾನಂ ಸೂರಿಯಂವ ತಪನ್ತಂ ಪಸ್ಸ ಬುದ್ಧಂ। ಯಥಾ ಪಾತೋ ಸಿಯಾ ಫುಲ್ಲಮವೀತಗನ್ಧಂ ಕೋಕನುದಸಙ್ಖಾತಂ ಪದುಮಂ ಪಸ್ಸಸಿ, ತಥಾ ವಿರೋಚಮಾನಂ ಅಙ್ಗೀರಸಂ ಬುದ್ಧಂ ಪಸ್ಸ। ಉಭಯೇನೇವ ಹಿ ಭಗವತೋ ಕನ್ತಿ ದೀಪಿತಾತಿ ಕತ್ವಾ ದೀಪಿತಗುಣಸುಭಂ ಬುದ್ಧಂ ಸಕ್ಕತ್ವಾ ತಂ ಕನ್ತಿಂ ಪೂಜೇಯ್ಯ। ಪೂಜನೇಯ್ಯತೋಪಿ ವೀತಿನಾಮೇಯ್ಯ ಇತಿ ಲಕ್ಖಯೇ। "ಏಕತೋ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾಯಾ"ತಿ ಪಾಳಿ।

೧೫೭. "ಏಕತೋ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾನ"ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಪಾಠೋ। "ಅಭಬ್ಬೋ ತ್ವ"ನ್ತಿಆದಿವಚನತೋ ಅನುಕಮ್ಪಾವಸೇನ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಾದಿಂ ಸಜ್ಝಿಕಾ ವಿಹಾರಾ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ। ಅಭಬ್ಬೋ ಹಿ ಥೇರೋ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ತಂ ಕಾತುಂ, ಗವೇಸಿತಬ್ಬಾವ ಏತ್ಥ ಯುತ್ತೀತಿ ಕೇಚಿ। ಥೇರೇನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಕತನ್ತಿ ಮಮ ತಕ್ಕೋ।

ಅತ್ಥಙ್ಗತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೯೨. “ಏಕರತ್ತಮ್ಪಿ ವಸನ್ತೀ”ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೧೯೧) ವಚನತೋ ಯತ್ಥ ರತ್ತಿಯಂ ನ ವಸನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಓವದಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಏಕೇ। ಯದಿ ಏವಂ ಸಙ್ಕೇತಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಓವದಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। “ತತೋ ಅದ್ಧಯೋಜನೇಯೇವ ಸಭಿಕ್ಖುಕೋ ಆವಾಸೋ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ”ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಭಿಕ್ಖುನೋವಾದಕೋ ಚೇ ಅದ್ಧಯೋಜನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಓವದಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘೋ ಚ ಅದ್ಧಯೋಜನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸೋತುಕಾಮೋ, “ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತಞ್ಚ ನ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಹೇಟ್ಠಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಪನ “ಏಕರತ್ತಮ್ಪೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪಸ್ಸಯಂ ಹೋತಿ, ನ ಉಪಸ್ಸಯಸಙ್ಖೇಪೇನ ಕತಮತ್ತೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯತ್ಥ ವಾಸೂಪಗತಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ, ಸೋ ಉಪಸ್ಸಯಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತತ್ಥ ನ ಗನ್ತ್ವಾ ಓವಾದೋ ದಾತಬ್ಬೋ। ಏಕಾವಾಸೇ ದಿವಾ ವಟ್ಟತೀತಿ ಏಕೇ, ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಯುತ್ತತರಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಆಮಿಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೯೪. “ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಂ ಸಙ್ಘೇನ ಅಸಮ್ಮತ”ನ್ತಿ ಪಾಳಿವಚನತೋ, “ಸಮ್ಮತೇನ ವಾ ಸಙ್ಘೇನ ವಾ ಭಾರಂ ಕತ್ವಾ ಠಪಿತೋ”ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನತೋ ಚ ಅಟ್ಠಹಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸಮ್ಮತೇನ ವಾ ವಿಪ್ಪವಸಿತುಕಾಮೇನ “ಯಾವಾಹಂ ಆಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ತಾವ ತೇ ಭಾರೋ ಹೋತೂ”ತಿ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಠಪಿತೋ, ತಸ್ಸಾಭಾವತೋ ಸಙ್ಘೇನ ವಾ ತಥೇವ ಭಾರಂ ಕತ್ವಾ ಠಪಿತೋ ಅಟ್ಠಹಿ ಗರುಧಮ್ಮೇಹಿ ಓವದಿತುಂ ಲಭತಿ, ಪಗೇವ ಅಞ್ಞೇನ ಧಮ್ಮೇನಾತಿ ಸಿದ್ಧಂ। “ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಅಸಮ್ಮತೋ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಓವದೇಯ್ಯ, ಪಾಚಿತ್ತಿಯ”ನ್ತಿ ಪಗೇವ ಭಾರಂ ಕತ್ವಾ ಅಟ್ಠಪಿತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಭಯಗಿರಿವಾಸೀನಮ್ಪಿ ಇದಮೇವ ಮತಂ, **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ ಇಮಂ ನಯಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ “ನತ್ಥಿ ಕೋಚೀ”ತಿಆದಿನಾ “ಏತರಹಿ ಓವಾದಕೋ ಅಸಮ್ಮತೋ ಭಿಕ್ಖುನೋವಾದಕೋ ನಾಮಾ”ತಿ ವತ್ವಾ “ಯಂ ಪನ **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತಂ ‘ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಂ ಸಙ್ಘೇನ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಅಸಮ್ಮತಂ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅನುಗ್ಗಹಂ ಕರೋಥ, ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಓವದಥ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಕರೋಥ ಫಾಸುವಿಹಾರನ್ತಿ ಏವಂ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಠಪಿತೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ, ತತೋ ಸೋ ಥೇರೋ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಓವದತಿ, ಏವರೂಪಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಅಸಮ್ಮತನ್ತಿ, ತತ್ರ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ “ಅಸಮ್ಮತೋ ಗಾಮಂ ಓವಾದತ್ಥಾಯ ಆಗತಾನಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಪಟಿವಚನಂ ದೇನ್ತೋ ಸಙ್ಘಾನುಮತಿಯಾ, ನ ಇತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದಮತೇನ** ಸಮೇತಿ, **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತವಚನಂ ತೇನ ಸಮೇತಿ, ತಞ್ಚ ಪಾಳಿವಚನಂ, ನ ಹಿ ಓವಾದಪಟಿಗ್ಗಾಹಕೋ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಕೋ ವಾ “ಪಾಸಾದಿಕೇನ ಸಮ್ಪಾದೇತೂ”ತಿ ವಚನಮತ್ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನೋವಾದಕೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಹೋತೀತಿ ಚೇ, ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋಪಿ ತತ್ತಕೇನ ವಚನೇನ “ಭಿಕ್ಖುನೋವಾದಕೋ ಹೋತೂ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಹೋತೀತಿ ಚೇ, ಯಂ ವುತ್ತಂ **ಗಣ್ಠಾನುಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** “ಅಸಮ್ಮತೋ ನಾಮ ಅಸಮ್ಮತಭಾವೇನ ‘ಬಹುಸ್ಸುತೋ ತ್ವಂ ಓವದಾಹೀ’ತಿ ಸಙ್ಘೇನ ಭಾರಂ ಕತ್ವಾ ಠಪಿತೋ”ತಿ। ಏತ್ಥ ಬಾಹುಸಚ್ಚೇನ ಕಿಂ ಪಯೋಜನಂ। **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇಯೇವ** “ಅಭಯಗಿರಿವಾಸೀ ವದತೀತಿ ಸುತ್ವಾ ಸಮ್ಮತೇನ ವಾ ಆಣತ್ತೋ ಓವದಿತುಂ ಲಭತೀತಿ **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ** ಪಚ್ಛಾ ಅನುಜಾನಾತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಿಂ ಬಹುಕಾಯ। “ಪಾಸಾದಿಕೇನ ಸಮ್ಪಾದೇತೂ”ತಿ ಏತ್ತಕಮತ್ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನೋವಾದಕೋ ಹೋತಿ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ಭಾರಂ ಕತ್ವಾ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಕಿಂ ಪಯೋಜನಂ, ತತ್ತಕಮ್ಪಿ ವತ್ತುಂ ಅಞ್ಞೋ ನ ಲಭತಿ, ತೇನ ಚ “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಠಪೇತ್ವಾ ಬಾಲಂ ಗಿಲಾನಂ ಗಮಿಕಂ ಅವಸೇಸೇಹಿ ಓವಾದಂ ಗಹೇತು”ನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೪೧೪) ಅಯಂ ಪಾಳಿ ವಿರುಜ್ಝೇಯ್ಯ। ಕಥಂ? ತಸ್ಸ ಹಿ “ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಓವಾದೋ ನ ಪಚ್ಚಾಹರಿತಬ್ಬೋ”ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೪೧೫) ಚನತೋ ಸಮ್ಮತಾಸಮ್ಮತಭಾವೇನ ನತ್ಥಿ ಕೋಚೀತಿ “ಪಾಸಾದಿಕೇನ ಸಮ್ಪಾದೇತೂ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ವದನ್ತೋ ಚ ಇಧ ಪಠಮೇನ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ ಹೋತೀತಿ। ಹೋತು ಅಸಮ್ಮತತ್ತಾ, ಅಕತಭಾರತ್ತಾ ಚ। ಇಮಸ್ಸ ಚ ಭಿಕ್ಖುನೋವಾದಕತ್ತೇ ಇಮಸ್ಸ ಖೀಯನೇನ ದುಕ್ಕಟಂ ಸಿಯಾ, ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಅನಿಟ್ಠಂ, ತಸ್ಮಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ “ಅಯಮೇತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುನೋವಾದಕೋ ನಾಮಾ”ತಿ ಅವುತ್ತತ್ತಾ ತಥಾ ಭಾರಂ ಕತ್ವಾ ಠಪಿತೋ ಓವದಿತುಂ ಲಭತಿಯೇವ, ನಾಞ್ಞೋತಿ ಆಚರಿಯೋ।

ಆಮಿಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಚೀವರದಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೭೯. **ಸಾದಿಯಿಸ್ಸಸೀತಿ** ಪುಚ್ಛಾ।

ಚೀವರದಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಚೀವರಸಿಬ್ಬನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೭೬. **ವಞ್ಚೇತ್ವಾತಿ** "ತವ ಞಾತಿಕಾಯಾ"ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಏಕಿಸ್ಸಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವತ್ವಾ, ತೇ ಹಿ "ಏಕಿಸ್ಸಾ"ತಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಸನ್ತಕಸಞ್ಞಿನೋ ಸಿಬ್ಬೇಸುಂ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ "ಚೀವರಂ ನಾಮ ಛನ್ನಂ ಚೀವರಾನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಚೀವರ"ನ್ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ಪಾಳಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಚೀವರನ್ತಿ ಯಂ ನಿವಾಸೇತುಂ ವಾ ಪಾರುಪಿತುಂ ವಾ"**ತಿಆದಿ। "ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಂ ಪಚ್ಛಿಮ"ನ್ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ, ಸೋ ಪಮಾದಲೇಖೋ।

ಚೀವರಸಿಬ್ಬನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸಂವಿಧಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೮೧. ತಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ದೂಸಯಿಂಸೂತಿ ವಿಪರಿಣಾಮೋ ಕಾತಬ್ಬೋ।

೧೮೨-೪. **ಸಮ್ಪದನ್ತೀತಿ** ಪದಸಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ವುತ್ತನಯೇನೇವಾತಿ** "ಸಮ್ಪತನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಸಮ್ಪಾತೋ"ತಿಆದಿನಾ। ಪದಗತೇ ಉಪಚಾರೋ ನ ಲಬ್ಭತಿ, ಅಚ್ಚಾಸನ್ನತ್ತಾ ಮಿಸ್ಸಂ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ। ಕುಕ್ಕುಟವಸ್ಸಿತಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ**। "ತಮ್ಪಿ ವೋಹಾರೇನಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। "ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ತಥಾ ಸನ್ನಿವೇಸೋ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ನ ಪಮಾದಲೇಖೋ"ತಿ ಚ, "ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ವುತ್ತಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ,** ತತೋ ಉದ್ಧಂ ಅದ್ಧಯೋಜನಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪತ್ತಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಗಹೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। "ಕಪ್ಪಿಯಭೂಮಿ ಕಿರಾಯಂ…ಪೇ॰… ನ ವದನ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ದುದ್ದಸಞ್ಹೇತ್ಥ ಕಾರಣಂ। ಕತರಂ ಪನ ತನ್ತಿ? "ಗಚ್ಛಾಮಾತಿ ಸಂವಿದಹತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ "ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ ವತ್ತಮಾನವಚನನ್ತಞ್ಚ, ಅಮಗ್ಗೇ ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯಾದಿಮ್ಹಿ ನ ಸಮ್ಭವತಿಯೇವ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅನ್ತರಘರಾದಿಮ್ಹಿ ಮಗ್ಗಸಞ್ಚೇಪಗಮನತೋ, ಉಚ್ಚಾಸಯನಾದಿಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನತ್ತಾ ಚ। ನ ತಿತ್ಥಿಯಸೇಯ್ಯಾಯ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾವಾಸತ್ತಾ। **ದ್ವಾರೇತಿ** ಸಮೀಪತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮಂ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪುನ **"ರಥಿಕಾಯಾ"**ತಿ ಆಹ। ಸೇಸಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ "ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಸಂವಿದಹಿತೇಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದುಕ್ಕಟ"ನ್ತಿ ಆಗತತ್ತಾ ನ ಸಮೇತಿ। "ಗಾಮನ್ತರೇ"ತಿ ವಚನತೋ ಅಞ್ಞಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರೋಕ್ಕಮನೇ ಏವ ಆಪತ್ತಿ। "ಅದ್ಧಯೋಜನೇ"ತಿ ವಚನತೋ ಅತಿಕ್ಕಮನೇಯೇವ ಯುತ್ತಂ।

೧೮೫. **ರಟ್ಠಭೇದೇತಿ** ವಿಲೋಪೇ। **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** "ತಯೋಪಿ ಸಚ್ಚೇತಾ ಕಾಲದಿವಸಮಗ್ಗವಸೇನ, ತತ್ಥ ಪಚ್ಛಿಮೇನೇವ ಆಪತ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಇಮಿನಾ ಮಗ್ಗೇನಾ"ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಚೇ, ಆಪತ್ತಿಯೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಂವಿಧಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ನಾವಾಭಿರುಹನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೮೯. ನದಿಯಾ ಕುತೋ ಗಾಮನ್ತರನ್ತಿ ಚೇ? **“ಯಸ್ಸಾ ನದಿಯಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಗಾಮನ್ತರಗಣನಾಯಾತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ಗಾಮತಿತ್ಥೇ ಆರುಳ್ಹೋ, ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಗಾಮಗಣನಾಯ। “ಮಾತುಗಾಮೋಪಿ ಇಧ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತೀ”ತಿ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ತಕ್ಕೋ, ತೇನೇವ “ಉಭಯತ್ಥ ಏಕತೋ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾಯ ದುಕ್ಕಟಂ, ಸಿಕ್ಖಮಾನಾಯ ಸಾಮಣೇರಿಯಾ ಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿ ಚ ನ ವುತ್ತಂ। ಏಸೇವ ನಯೋ ಅಞ್ಞೇಸುಪಿ ಏವರೂಪೇಸು।

೧೯೧. “ಲೋಕಸ್ಸಾದಮಿತ್ತಸನ್ಥವವಸೇನ ಕೇಳಿಪುರೇಕ್ಖಾರಾ ಸಂವಿದಹಿತ್ವಾ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಲೋಕವಜ್ಜನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ? ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, “ಕೇಳಿಪುರೇಕ್ಖಾರಾ”ತಿ ವಚನಂ ಯೇಭುಯ್ಯತಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಚ “ತೀಣಿ ಚಿತ್ತಾನಿ ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ಸಂವಿದಹನಕಾಲೇ ವಾ ಕೇಳಿಪುರೇಕ್ಖಾರೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಂವಿದಹತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಗಾಮನ್ತರೋಕ್ಕಮನೇ, ಅದ್ಧಯೋಜನಾತಿಕ್ಕಮೇ ವಾ। ಕುಸಲಚಿತ್ತೋ ವಾ ಹೋತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ, ಚೇತಿಯಾದೀನಿ ವಾ ಪಸ್ಸನ್ತೋ, ಅಬ್ಯಾಕತಚಿತ್ತೋ ವಾ ಹೋತಿ ಕಿಲಮಥವಸೇನ ನಿದ್ದಾಯನ್ತೋತಿ ತಿಚಿತ್ತಾನಿ ಗಹಿತಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ನಾವಾಭಿರುಹನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಪರಿಪಾಚಿತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೯೨. **ಚೇಟಕೇತಿ** ದಾರಕೇ। ತರುಣಪೋತಕೇತಿ ಪೋರಾಣಾ। “ಪಾಪಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಕ್ಖುಪಚ್ಛೇದಾಯ ಇದಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಪಞ್ಚ ಭೋಜನೇಯೇವಾಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

೧೯೪-೮. **ನಿಪ್ಫಾದಿತನ್ತಿ** ವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ನ ಹೋತಿ, ಕಿನ್ತು ಪರಿಕಥಾದೀಹಿ, ತಸ್ಮಾ ಇಮಿನಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಅನಾಪತ್ತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ **“ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅನಾಪತ್ತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಕಥಾನುಸಾರೇನ ತತ್ಥ ಪಸೀದಿತ್ವಾ ದೇನ್ತಿ, ಇದಂ ಪರಿಪಾಚಿತಂ ನ ಹೋತಿ, ವಟ್ಟನ್ತೀ”ತಿ ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವುತ್ತತ್ತಾತಿ **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ, ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ** ಪನ “ಇತರಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿಯೇವಾ”ತಿ ಆಹ। **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ “ಯಸ್ಮಾ ದೇವದತ್ತೋ ಪಕತಿಯಾ ತತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುನಿಪರಿಪಾಚಿತಂ ಭುಞ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಇಮಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಂ ನಿದಾನಂ ಕತ್ವಾ ಇದಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞತ್ತ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಪರಿಪಾಚಿತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ರಹೋನಿಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೯೮. “ಉಪನನ್ದಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಚಾ”ತಿ ಪಾಠೋ।

ರಹೋನಿಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಮತ್ತೋ ವಣ್ಣನಾಕ್ಕಮೇನ ಓವಾದವಗ್ಗೋ ತತಿಯೋ।

೪. ಭೋಜನವಗ್ಗೋ

೧. ಆವಸಥಪಿಣ್ಡಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೨೦೩-೪. **ಪೂಗಸ್ಸಾತಿ** ಪೂಗೇನ। **ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯನ್ತೋತಿ** ನಿಸ್ಸರಣೇನೇತ್ಥ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ತಂ ಮಯಂ ನ ಜಾನಾಮಾತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಕರಣವಸೇನ “ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯನ್ತೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಉಪಾಲಿ ನಯಗ್ಗಾಹೇನ “ಅನಾಪತ್ತಿ ಆವುಸೋ

ಸುಪಿನನ್ತೇನಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೭೮) ಆಹ, ತಥಾ ಥೇರೋಪಿ "ಅನಾಪತ್ತಿ ಗಿಲಾನಸ್ಸಾ"ತಿ ಕಸ್ಮಾ ನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದತೀತಿ? ಅನತ್ತಾಧಿಕಾರತ್ತಾ ವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ, "ನಾಯಂ ಅತ್ತನೋ ಓಕಾಸೋ"ತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ, ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಅಪರಿಪುಣ್ಣತ್ತಾ। ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಕತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತೇಯೇವ ಹಿ ಸೋ ಥೇರೋ "ಅನಾಪತ್ತಿ ಸುಪಿನನ್ತೇನಾ"ತಿ ಆಹ "ಅಞ್ಞತ್ರ ಸುಪಿನನ್ತಾ"ತಿ ವುತ್ತಪದಾನುಸಾರೇನಾತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಓದಿಸ್ಸ ಅಯಾವದತ್ಥೇವ ದಾಯಕಾನಂ ಪೀಳಾ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಅನೋದಿಸ್ಸ ಯಾವದತ್ಥೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

೨೦೮. "ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಏಕದಿವಸ'ನ್ತಿ ಏಕಂಯೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಚ **"ಏಸೇವ ನಯೋ"**ತಿ ವುತ್ತನಯಮೇವ ದಸ್ಸೇತುಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛನ್ತೋ ಹೀತಿಆದಿಮಾಹಾ"ತಿ ಚ "ಸುದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಪಕತಿಗಮನೇವ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ಲಭತೀ"ತಿ ಚ "ಅಗಿಲಾನಸ್ಸ ಗಿಲಾನಸಞ್ಞಿನೋ ಕಾಯೇನ ಸಮುಟ್ಠಾತೀ"ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ।

ಆವಸಥಪಿಣ್ಡಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಗಣಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೨೦೯-೨೧೮. **ಗುಳ್ಹಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋ**ತಿ ಅಪಾಕಟೋವ। **ಏಕೋ ಪುತ್ತೇನಾ**ತಿ ಏಕಸ್ಸೇಕಂ ಭತ್ತಂ "ಅಹಂ ಅಞ್ಞೇನ ನಿಮನ್ತಿತೋ"ತಿ ನ ವುಚ್ಚತಿ। **"ಸಚೇ ಏಕತೋ ಗಣ್ಹನ್ತಿ , ಗಣಭೋಜನಂ ಹೋತೀ"**ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೧೭-೨೧೮) ವುತ್ತತ್ತಾ ಚತ್ತಾರೋ ಉಪಾಸಕಾ ಚತ್ತಾರೋ ಭಿಕ್ಖೂ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಹತ್ಥಪಾಸೇ ಠಿತಾನಂ ಚೇ ದೇನ್ತಿ, ಗಣಭೋಜನಂ ಹೋತಿ ಏವಾತಿ ಏಕೇ, ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ ವಿಯ। "ವಿಞ್ಞತ್ತಿತೋ ಪಸವನೇ ಗಣಸ್ಸ ಏಕತೋ ಗಹಣೇ ಇಮಿನಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಆಪತ್ತಿ, ವಿಸುಂ ಗಹಣೇ ಪಣೀತಭೋಜನಸೂಪೋದನವಿಞ್ಞತ್ತೀಹೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। "ವಿಞ್ಞತ್ತಿತೋ ಪಸವನಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಅನುಞ್ಞಾತಂ। ಸೂಪೋದನಾದಿವಸೇನ ತತ್ಥ ಆಪತ್ತಿ ಏವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾ? **ಪರಿವಾರೇ** (ಪರಿ॰ ೧೯೮) ಏವ ದ್ವಿನ್ನಂ ಆಕಾರಾನಂ ಆಗತತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಅನುಞ್ಞಾತ"ನ್ತಿ ದುವುತ್ತಂ। ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಂಯೇವ ಪಾಕಟನ್ತಿ "ಪದಭಾಜನೇ ನ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। **ಏಕತೋ ಗಣ್ಹನ್ತೀ**ತಿ ಗಹಿತಭತ್ತಾಪಿ ಅಞ್ಞೇ ಯಾವ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ತಾವ ಚೇ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಏಕತೋ ಗಣ್ಹನ್ತಿಯೇವ ನಾಮ। "ಗಚ್ಛತಿ ಚೇ, ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಏತ್ಥಾಹ - "ಪಟಿಗ್ಗಹಣಮೇವ ಹೇತ್ಥ ಪಮಾಣ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ **ಪಾಳಿಯಂ** "ಗಣಭೋಜನಂ ನಾಮ ಯತ್ಥ ಚತ್ತಾರೋ... ಪೇ॰... ಭುಞ್ಜನ್ತಿ, ಏತಂ ಗಣಭೋಜನಂ ನಾಮಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೧೮) ವುತ್ತನ್ತಿ? ವುಚ್ಚತಿ - **ಯತ್ಥಾ**ತಿ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮವಚನಂ। **ಚತ್ತಾರೋ**ತಿ ಗಣಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಿಮಪರಿಚ್ಛೇದನಿದಸ್ಸನಂ। **ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನ**ನ್ತಿ ಆಪತ್ತಿಪ್ಪಹೋನಕಭೋಜನನಿದಸ್ಸನಂ। **ಅಞ್ಞತರೇನ ಭೋಜನೇನ ನಿಮನ್ತಿತಾ**ತಿ ಅಕಪ್ಪಿಯನಿಮನ್ತನನಿದಸ್ಸನಂ। ನಿಮನ್ತನವಸೇನೇವ ಪನ ಗಣಭೋಜನಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ "ನಿಮನ್ತಿತಾ ಭುಞ್ಜನ್ತೀತಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಅಞ್ಞತರಂ ಭೋಜನಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ಪನ ನ ವುತ್ತಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಂಯೇವ ಪಾಕಟತ್ತಾ। ಯಂ ಭುಞ್ಜನ್ತೀತಿ ಏವಂ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ **ಭುಞ್ಜನ್ತೀ**ತಿ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕನಿಯಮವಚನಂ। ನ ಹಿ ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಕಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಭುಞ್ಜನ್ತಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ "ಗಣಸ್ಸ ಯತೋ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಾಹಾರಭೋಜನಹೇತು ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ। ಆಗನ್ತುಕಪಟ್ಟಂ ಮೋಘಸುತ್ತೇನ ಸಿಬ್ಬಿತ್ವಾ ಠಪೇನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಅನುವಾತೇ ಯಥಾ ಏಕತಲಂ ಹೋತಿ, ತಥಾ ಹತ್ಥೇಹಿ ಘಟ್ಟೇತಿ। **ವಲೇತೀ**ತಿ ಆವಟ್ಟೇತಿ। **ಪರಿವತ್ತನ**ನ್ತಿ ಸುತ್ತಂ ಗಣ್ಹನ್ತಾನಂ ಸುಖಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಸುತ್ತಪರಿವತ್ತನಂ ಕರೋತಿ, ಪಟ್ಟಂ ಸಿಬ್ಬನ್ತಾನಂ ಸುಖಸಿಬ್ಬನತ್ಥಂ ಪಟ್ಟಪರಿವತ್ತನಞ್ಚ। ನವಚೀವರಕಾರಕೋ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋ, ನ ಇತರೋತಿ। "ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಂ ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಸಮ್ಭಾರೇ ಕಯಿರಮಾನೇಯೇವ ಕಾಲಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ, ಪಚ್ಛಾ ಗಣಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ಅಞ್ಞಥಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ವಿರುಜ್ಝನತೋ।

೨೨೦. “ದ್ವೇ ತಯೋ ಏಕತೋತಿ ಯೇಪಿ ಅಕಪ್ಪಿಯನಿಮನ್ತನಂ ಸಾದಿಯಿತ್ವಾ”ತಿಆದಿವಚನೇನ ಅಕಪ್ಪಿಯನಿಮನ್ತನಪಚ್ಚಯಾ ಏವ ಅನಾಪತ್ತಿ, ವಿಞ್ಞತ್ತಿತೋ ಆಪತ್ತಿಯೇವಾತಿ ದೀಪೇತಿ। ಅನಿಮನ್ತಿತೋ ಚತುತ್ಥೋ ಯಸ್ಸ ತದೇತಂ **ಅನಿಮನ್ತಿತಚತುತ್ಥಂ**। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಪವೇಸೇತ್ವಾ**ತಿ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ। ಚೀವರದಾನಸಮಯಲದ್ಧಕಚತುಕ್ಕಂ ಚೀವರಕಾರಸಮಯಲದ್ಧಕಚತುಕ್ಕನ್ತಿ ಏವಮಾದೀನಿ। **ತಾನಿ ಚಾ**ತಿ ಯೇಹಿ ಭೋಜನೇಹಿ ವಿಸಙ್ಕೇತೋ ನತ್ಥಿ, ತಾನಿ। **ಮಹಾಥೇರೇ**ತಿ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೇ। **ಅಟ್ಠತ್ವಾ**ತಿ ಇತೇನ ನಿಮಿತ್ತಂ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ। **ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ**ತಿ ರಥಿಕಾದೀಸು ಭಿಕ್ಖುಸಮೀಪೇ ಗನ್ತ್ವಾ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಕತ್ಥಚಿ ಪೋತ್ಥಕೇ “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚೀವರದಾನಸಮಯೇ ಗಣಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜಿತುಂ। ಏವಞ್ಚಿದಂ ಭಗವತಾ ಭಿಕ್ಖೂನ”ನ್ತಿ ಪಾಠೋ ದಿಸ್ಸತಿ। ಕತ್ಥಚಿ “ಭುಞ್ಜಿತು”ನ್ತಿ ವತ್ವಾ “ಏವಞ್ಚ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉದ್ದಿಸೇಯ್ಯಾಥಾ”ತಿ ಪಾಠೋ, ಅಯಂ ಸೋಭನೋ।

ಗಣಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೨೨೧. **ಅಧಿಟ್ಠಿತಾ**ತಿ ನಿಚ್ಚಪ್ಪವತ್ತಾ। ಬದರಚುಣ್ಣಸಕ್ಕರಾದೀಹಿ ಯೋಜಿತಂ **ಬದರಸಾಳವಂ**। **ಕಿರಕಮ್ಮಕಾರೇನಾ**ತಿ ಕಿರಸ್ಸ ಕಮ್ಮಕಾರೇನ।

೨೨೯. **“ವಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾಹೀ”**ತಿ ಏತ್ಥಾಹು **ಪೋರಾಣತ್ಥೇರಾ** “ಭಗವತೋ ಸಮ್ಮುಖಾ ಅವಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಗೇಹತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ರಥಿಕಾಯ ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸನ್ತಿಕೇ ವಿಕಪ್ಪೇಸಿ, ವಿಕಪ್ಪೇನ್ತೇನ ಪನ ‘ಮಯ್ಹಂ ಭತ್ತಪಚ್ಚಾಸಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ದಮ್ಮೀ’ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಇತರೇನ ವತ್ತಬ್ಬಂ ‘ತಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ ಪರಿಭುಞ್ಜ ವಾ ಯಥಾಪಚ್ಚಯಂ ವಾ ಕರೋಹೀ’”ತಿ। **ಪಞ್ಚಸುಸಹಧಮ್ಮಿಕೇಸೂ**ತಿ ಸಮ್ಮುಖಾ ಠಿತಸ್ಸ ಸಹಧಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ವಿಕಪ್ಪೇತುಕಾಮೋ, ತಂ ಸಹಧಮ್ಮಿಕಂ ಅದಿಸ್ವಾ ಗಹಟ್ಠಸ್ಸ ವಾ ಸನ್ತಿಕೇ, ಸಯಮೇವ ವಾ “ಪಞ್ಚಸು ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇಸು ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ವಿಕಪ್ಪೇಮೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಏಕೇ, ಏವಂ ಸತಿ ಥೇರೋ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ನಿಸಿನ್ನೋವ ತಥಾ ವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇತ್ವಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ತಕ್ಕೋ ದಿಸ್ಸತಿ। **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಾ**ದೀಸು ಪನ ಪರಮ್ಮುಖಾ ವಿಕಪ್ಪನಾವ ವುತ್ತಾ, ಸಾ “ತೇನ ಹಾನನ್ದ, ವಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾಹೀ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮೇತಿ, ತಥಾಪಿ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) “ತಸ್ಮಾ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಚಸು ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇಸು ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ‘ಮಯ್ಹಂ ಭತ್ತಪಚ್ಚಾಸಂ ತುಯ್ಹಂ ದಮ್ಮೀ’ತಿ ವಾ ‘ವಿಕಪ್ಪೇಮೀ’ತಿ ವಾ ಏವಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ವಾ ‘ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ದಮ್ಮೀ’ತಿ ವಾ ‘ವಿಕಪ್ಪೇಮೀ’ತಿ ವಾ ಏವಂ ಪರಮ್ಮುಖಾ ವಾ”ತಿ ವಚನತೋ ಸಹಧಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಏವ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ನ ಸಯಮೇವಾತಿ ದಿಸ್ಸತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಪಚ್ಛಿಮನಯೋ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇನ**ಪಿ ಸಮೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಇಧ ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾನುಸಾರೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ “ತೇ ಮನುಸ್ಸಾ…ಪೇ॰… ಭೋಜನಮದಂಸೂ”ತಿ ವಚನತೋ ಅಕಪ್ಪಿಯನಿಮನ್ತನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ತಥಾಪಿ ಥೇರಸ್ಸ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚುಪ್ಪತ್ತಿಕಾರಣೇನ ಭತ್ತೇನ ಸೋ ನಿಮನ್ತಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಞ್ಞಥಾ ಪರತೋ “ದ್ವೇ ತಯೋ ನಿಮನ್ತನೇ ಏಕತೋ ಭುಞ್ಜತೀ”ತಿ ವಚನೇನ, ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇನ ಚ ವಿರುಜ್ಝತಿ।

೨೨೯. ಏತ್ಥಾಯಂ ವಿಚಾರಣಾ – “ಅಞ್ಞೋ ಮನುಸ್ಸೋ ಪತ್ತಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ನ ದಾತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಅಪರಭಾಗೇ ಅಕಪ್ಪಿಯನಿಮನ್ತನೇನ ನತ್ಥಿ ಪಯೋಜನಂ, ಪುಬ್ಬಭಾಗೇಯೇವ ಅಕಪ್ಪಿಯನಿಮನ್ತನೇನ ಪಯೋಜನನ್ತಿ **ಸ್ವೇಪಿ ಭನ್ತೇ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾಥಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕತರಂ ಅಕಪ್ಪಿಯನಿಮನ್ತನಂ, ತಸ್ಮಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಚೇತ್ಥ ಪಮಾಣನ್ತಿ। ನ, “ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಲದ್ಧಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜತಿ, ಆಪತ್ತೀ”ತಿ ವಚನತೋತಿ। ತತ್ಥ “ಸ್ವೇಪಿ ಭನ್ತೇ”ತಿ ಏತ್ಥ ಯಥಾ ವಚನಮತ್ತಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅಕಪ್ಪಿಯನಿಮನ್ತನಕ್ಕಮೇನ ಅತ್ಥೋ ಗಹಿತೋ, ತಥಾ “ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ”ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಅನ್ತರಾ ಅಕಪ್ಪಿಯನಿಮನ್ತನೇನ ಲದ್ಧಭತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಪಿಣ್ಡಾಯ ಹಿ ಚರನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ “ಏತ್ಥ, ಭನ್ತೇ, ಭತ್ತಂ ಗಣ್ಹಥಾ”ತಿ ದಿನ್ನಮ್ಪಿ ಅಕಪ್ಪಿಯನಿಮನ್ತನೇನ ಲದ್ಧಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ವೋಹಾರೇನ ಪನ “ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಲದ್ಧಭತ್ತ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಅಞ್ಞಥಾ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ**

“ಗಣಭೋಜನೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪಞ್ಚಹಿ ಭೋಜನೇಹಿ ನಿಮನ್ತಿತಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಪರಸ್ಸ ಪರಸ್ಸ ಭೋಜನೇ”ತಿ ವುತ್ತವಚನವಿರೋಧೋ। ಇದಞ್ಹಿ ವಚನಂ ಯೇನ ಪಠಮಂ ನಿಮನ್ತಿತೋ, ತತೋ ಪಠಮನಿಮನ್ತಿತಂ ಆದಾಯ ಗತೋ ಪರಸ್ಸ ಪರಸ್ಸ ನಿಮನ್ತನಕದಾಯಕಸ್ಸ ಭೋಜನೇತಿ ಅತ್ಥಪರಿದೀಪನತೋ ನಿಮನ್ತನತೋ ಲದ್ಧಭತ್ತಸ್ಸ ಭೋಜನೇಯೇವ ಆಪತ್ತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। “ದ್ವೇ ತಯೋ ನಿಮನ್ತನೇ ಏಕತೋ”ತಿ ವಚನೇನಪಿ ಸಮೇತಿ, ಅಞ್ಞಥಾ “ಯೇನ ನಿಮನ್ತಿತೋ, ತಸ್ಸ ಭೋಜನತೋ ಪರಸ್ಸ ಭೋಜನೇ”ತಿ ಏತ್ತಕಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, **ಪಾಳಿಯಂ** ವಾ “ನಿಮನ್ತನೇನ ಏಕತೋಭುಞ್ಜತೀ”ತಿ ಏತ್ತಕಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ। ದುತಿಯನಿಮನ್ತನಸ್ಸ ಪಠಮಭೋಜನೇ ಆಪತ್ತಿಪ್ಪಸಙ್ಗನಿವಾರಣತ್ಥಂ **“ಯೇನ ಯೇನಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ನಿಮನ್ತನಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಭುಞ್ಜತೀತಿ ಪಾಳೀತಿ ಚೇ? ನ, “ಅನಾಪತ್ತಿ ನಿಚ್ಚಭತ್ತೇ”ತಿಆದಿಪಾಳಿವಿರೋಧತೋ।

ಗಣ್ಠಿಪದೇ ಪನ “ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಲದ್ಧಭತ್ತಂ ಕಸ್ಮಾ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ಲಭತೀತಿ ಚೇ? ‘ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಂ ನಾಮ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ಭೋಜನೇನ ನಿಮನ್ತಿತೋ, ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜತಿ, ಏತಂ ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಂ ನಾಮಾ’ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಯದಿ ಏವಂ ನಿಚ್ಚಭತ್ತಾದಿಕಮ್ಪಿ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ನಿಚ್ಚಭತ್ತಾದಿ ಓದಿಸ್ಸಕನ್ತಿ ಚೇ? ತಂ ನ, ತದಞ್ಞಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಧನೇನ ನಿಪ್ಫನ್ನಸ್ಸ, ಸಙ್ಘತೋ ಲದ್ಧಸ್ಸ ವಾ ಪಾತೋ ಪಚನಕಯಾಗು ಚೇ ಘನಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸಾಪಿ, ಏಕಕುಟಿಕಂ ಗಾಮಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರತೋ ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯವಸೇನ ಲಭಿತಬ್ಬನಿಚ್ಚಭತ್ತಸ್ಸ ಚ ಅಕಪ್ಪಿಯಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ತತ್ಥ ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯವಸೇನ ಲದ್ಧಂ ನ ಕಪ್ಪತಿ ನಿಮನ್ತನಕಾನಂ ಅಪ್ಪಸಾದಾವಹನತೋತಿ ಚೇ? ನ, “ಪಞ್ಚ ಭೋಜನಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿ ವಚನವಿರೋಧತೋ। ಖಾದನೀಯಮ್ಪಿ ಹಿ ಪರಸ್ಸ ಖಾದಿತ್ವಾ ಭುತ್ತತ್ತಾ ನಿಮನ್ತನಭೋಜನಂ ಅಭುಞ್ಜನ್ತೋ ಅಪ್ಪಸಾದಂ ಕರೋತಿ ಏವ, ತಸ್ಮಾ ಅಪ್ಪಸಾದಾವಹಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ, ತಸ್ಮಾ ನಿಚ್ಚಭತ್ತಾದಿ ಓದಿಸ್ಸಕಂ ನ ಸಮ್ಭವತಿ। ಅಪಿಚ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಇಧ ವುತ್ತನಯೇನ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ಯಂ ಯಂ ಖಮತಿ, ತಂ ತಂ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಆಚರಿಯಾನಂ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ। ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಪನ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ಅನ್ತೇ ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ। “ಖೀರಂ ವಾ ರಸಂ ವಾ ಪಿವತೋ ಅಮಿಸ್ಸಮ್ಪೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** “ಹೇಟ್ಠಾ ಓದನೇನಾಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ಉಪರಿ ತಿಟ್ಠತೀ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಮಹಾಉಪಾಸಕೋತಿ ಗೇಹಸಾಮಿಕೋ। **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ಆಪತ್ತೀ”ತಿ ವಚನೇನ **ಕುರುನ್ದಿಯಂ** “ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವಚನಂ ವಿರುದ್ಧಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ। “ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ** ವಿಚಾರಿತೋ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **“ಚಾರಿತ್ತತೋ**ತಿ ‘ಸನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ’ತಿ ಪರತೋ ವತ್ತಬ್ಬತೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ವಚೀಕಮ್ಮಂ **ಅವಿಕಪ್ಪನಂ**। ಏತ್ಥ “ಮಹಾಉಪಾಸಕೋ ಭಿಕ್ಖೂ ನಿಮನ್ತೇತಿ…ಪೇ॰… ಪಚ್ಛಾ ಲದ್ಧಂ ಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ। ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಲದ್ಧಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜತಿ, ಆಪತ್ತೀ”ತಿ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವಚನತೋ, “ಕಾಲಸ್ಸೇವ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿಮ್ಹಾ”ತಿ ಪಾಳಿತೋ, **ಖನ್ಧಕೇ** “ನ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞತ್ರ ನಿಮನ್ತನೇ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಭೋಜ್ಜಯಾಗು ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಾ, ಯೋ ಪರಿಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ, ಯಥಾಧಮ್ಮೋ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೮೩) ವಚನತೋ ಚ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ವಾ ಪವೇದೇತು ಅನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ವಾ, ಪಠಮಗಹಿತನಿಮನ್ತನಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಠಮನಿಮನ್ತನಭೋಜನತೋ ಅಞ್ಞಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪರಸನ್ತಕಂ ಭೋಜನಂ ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಾಪತ್ತಿಂ ಕರೋತಿ। ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ, ಸಙ್ಘಗಣತೋ ಲದ್ಧಂ ವಾ ಅಗಹಟ್ಠಸನ್ತಕಂ ವಟ್ಟತಿ, ನಿಮನ್ತನತೋ ಪಠಮಂ ನಿಬದ್ಧತ್ತಾ ಪನ ನಿಚ್ಚಭತ್ತಾದಿ ಪರಸನ್ತಕಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ। **ಖನ್ಧಕೇ** “ನ ಚ , ಭಿಕ್ಖವೇ…ಪೇ॰… ಯಥಾಧಮ್ಮೋ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೮೩) ವಚನಂ ಪರಸನ್ತಕಭೋಜನವುತ್ತನಿಯಮನಂ। ತತೋ ಹತ್ಥಕೋವ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ।

ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಕಾಣಮಾತಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೨೧-೩. **ಪಟಿಯಾಲೋಕ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಛಿಮಂ ದೇಸಂ। **ಪೂವಗಣನಾಯಾ**ತಿ ಅತಿರಿತ್ತಪೂವಗಣನಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಚೇ "ಅಪಾಥೇಯ್ಯಾದಿಅತ್ಥಾಯ ಸಜ್ಜಿತ"ನ್ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಚಿತ್ತಕತ್ತಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ಏವ। ಅಥ ಉಗ್ಗಹಿತಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ನ ಮುಚ್ಚತಿಯೇವ। ಅಸಂವಿಭಾಗೇ ಪನ ಅನಾಪತ್ತಿ ಅಕಪ್ಪಿಯತ್ತಾ। ಅಚಿತ್ತಕತಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿಜಾನನಾಭಾವೇನೇವ, ನ ವತ್ಥುಜಾನನಾಭಾವೇನಾತಿ ಏಕೇ। ನ, **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಪಾಥೇಯ್ಯಾದಿಅತ್ಥಾಯ ಸಜ್ಜಿತಭಾವಜಾನನ"ನ್ತಿ ಅಙ್ಗೇಸು ಅವುತ್ತತ್ತಾ। **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನೇವಂ ವುತ್ತಂ "ಏಕೇನ ವಾ ಅನೇಕೇಹಿ ವಾ ದ್ವತ್ತಿಪತ್ತಪೂರೇಸು ಗಹಿತೇಸು ತೇಸಂ ಅನಾರೋಚನೇನ ವಾ ಸಯಂ ವಾ ಜಾನಿತ್ವಾ ಯೋ ಅಞ್ಞಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ। ಏಕತೋ ತೀಸು, ಚತೂಸು ವಾ ಪವಿಟ್ಠೇಸು ಏಕೇನ ಚೇ ದ್ವೇಪತ್ತಪೂರಾ ಗಹಿತಾ, ದುತಿಯೇ ದ್ವೇ ಗಣ್ಹನ್ತೇ ಪಠಮೋ ಚೇ ನ ನಿವಾರೇತಿ, ಪಠಮಸ್ಸ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ನಿವಾರೇತಿ ಚೇ, ಅನಾಪತ್ತಿ, ದುತಿಯಸ್ಸೇವ ದುಕ್ಕಟ"ನ್ತಿ। ಸಚೇ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ನ ವದತಿ, **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತನಯೇನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾ**ವಸೇನ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಕಾಣಮಾತಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ದುಕ್ಕಟಂ। "ಅತಿರೇಕಪಟಿಗ್ಗಹಣ"ನ್ತಿ ತತ್ಥ ಪಞ್ಚಮಂ ಅಙ್ಗಂ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ ನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಕತ್ತಬ್ಬಾಕರಣತೋ ಪನ ದುಕ್ಕಟಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯಂ ಇದಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಅನಿವಾರಣಂ, ಅನಾರೋಚನಂ ವಾ ಛಟ್ಠಙ್ಗಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ। **ಏಕನಿಕಾಯಿಕಾನಂ ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಆಸನ್ನವಿಹಾರಭಿಕ್ಖೂ, ಆಸನ್ನಆಸನಸಾಲಾಗತಾ ವಾ ಸಚೇ ವಿಸಭಾಗೇಹಿ ಆನೀತಂ ನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ, 'ಆರಾಮಿಕಾದೀನಂಯೇವ ವಾ ದಾಪೇನ್ತೀ'ತಿ ಜಾನಾತಿ, ಯತ್ಥ ಪರಿಭೋಗಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತತ್ಥ ದಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ದ್ವತ್ತಿಪತ್ತಪೂರಾ'ತಿ ವಚನತೋ ಪಚ್ಛಿಆದೀಸು ಅಧಿಕಮ್ಪಿ ಗಣ್ಹತೋ ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ಕೇಚಿ ವಿನಯಧರಮಾನಿನೋ ವದನ್ತಿ, ತಂ ತೇಸಂಯೇವ ನಿಸೀದತು, ಆಚರಿಯಾ ಪನ "ಪಚ್ಛಿಆದೀಸುಪಿ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪತ್ತಸ್ಸ ಪಮಾಣವಸೇನ ದ್ವತ್ತಿಪತ್ತಪೂರಾ ಗಹೇತಬ್ಬಾ। ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದಕಥಾ ಹೇಸಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಕಾಣಮಾತಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಪಠಮಪವಾರಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೨೩೭. **ಯಾವದತ್ಥಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರಿತಾ** ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "ಪವಾರಿತಾ"ಇಚ್ಚೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾವ, ಅಥ ಖೋ ಪಚ್ಛಿಮಾವ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಾ।

೨೩೮. **"ಅಲಮೇತಂ ಸಬ್ಬ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅತಿರಿತ್ತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಇದಮ್ಪಿ ತೇ ಅಧಿಕಂ, ಇತೋ ಅಞ್ಞಂ ನ ಲಚ್ಛತೀತಿ ಕಿರ ಅತ್ಥೋ।

೨೩೮-೯. "ಅಸನಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀ"ತಿ ಏತೇನೇವ "ಭುತ್ತಾವೀ"ತಿ ಏತಸ್ಸ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ ವಿಸುಂ ಅತ್ಥಸಿದ್ಧಿ ನತ್ಥಿ। ಯದಿ ಅತ್ಥಿ, ಅಙ್ಗಾನಂ ಛಕ್ಕತ್ತದಸ್ಸನನ್ತಿ। **ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತ**ನ್ತಿಆದಿ ಪವಾರಣಙ್ಗಾನಂ ಪಞ್ಚಕತ್ತದಸ್ಸನಂ। **ವರಕೋ**ತಿ ಯೋ ಕೋಚಿ ವರಕೋ। **"ಪವಾರಣಂ ಪನ ಜನೇತಿಯೇವಾ**ತಿ ವಿಸುಂ ಸಿತ್ಥಂ ವೋದಕಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಪವಾರಣಂ ನ ಜನೇತಿ। ಯಾಗುಂ ವಾ ಪಿವನ್ತೋ ಪಠಮಂ ಉದಕಂ ಪಿವತಿ, ವಟ್ಟತಿ। ಅವಸಿಟ್ಠಂ ಹೇಟ್ಠಾಸಿತ್ಥಂ ಪವಾರಣಂ ನ ಜನೇತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ** "ಜನೇತಿಯೇವಾ"ತಿ ವದತಿ, ತಂ ನ ಇಚ್ಛನ್ತಿ ಆಚರಿಯಾ। **ಭಜ್ಜಿತಪಿಟ್ಠ**ನ್ತಿ ತಣ್ಡುಲಚುಣ್ಣಮೇವ। ಭಜ್ಜಿತಸತ್ತುಯೋ ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ಕತಮೋದಕೋ **ಸತ್ತುಮೋದಕೋ**।

"ಯಾಗುಸಿತ್ಥಮತ್ತಾನೇವ ದ್ವೇ...ಪೇ॰... ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, ನ ಪವಾರೇತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪರಚಕ್ಕಮಚ್ಛಾದಯೋ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಯಾಗುಂ ಪಿವನ್ತೋ ಸಚೇ ಅಞ್ಞಂ ತಾದಿಸಂಯೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, ಪವಾರಣಾ ನ ಹೋತೀತಿ ಕಿರ **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ**। ಸಚೇ ಅಞ್ಞಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, ನ ಪವಾರೇತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಅಸನಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಕತಭೋಜನಸ್ಸಾಭಾವತೋ। ಭೋಜನಸಾಲಾಯಂ ಭುಞ್ಜನ್ತೋ ಚೇ, ಅತ್ತನೋ ಅಪಾಪುಣನಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಅಭಿಹಟಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, ನ ಪವಾರೇತಿ। ಕಾಮಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, ಪತ್ತೇ ಪನ ಆರಾಮಿಕೋ ಆಕಿರತಿ, ತತೋ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಇದಞ್ಚ ಬುದ್ಧಪ್ಪಟಿಕುಟ್ಠಅನೇಸನಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನೇಯೇವ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಯಥಾ ಹಿ

ಸಙ್ಘತೋ ಉದ್ಧಟಪಿಣ್ಡಂ ದುಸ್ಸೀಲೋ ದೇತಿ, ತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, ನ ಪವಾರೇತಿ, ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದಂ। “ವಿಸಭಾಗೋ ಲಜ್ಜೀ ಚೇ ದೇತಿ, ತಂ ತೇನ ಸಮ್ಭೋಗಂ ಅಕತ್ತುಕಾಮತಾಯ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, ಪವಾರೇತೀತಿ ಅಪರೇ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪರಿವೇಸನಾಯಾತಿ** ಭತ್ತಗ್ಗೇ। “ಮಂಸೇನ ರಸಂ, ಮಂಸಞ್ಚ ರಸಞ್ಚ ಮಂಸರಸನ್ತಿ ಆಪಜ್ಜನತೋ ‘ಮಂಸರಸ’ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಪಟಿಕ್ಖೇಪತೋ ಹೋತಿ, ಮಂಸಸ್ಸ ರಸಂ ಮಂಸರಸನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೋ ನಾಧಿಪ್ಪೇತೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಮಂಸಕರಮ್ಬಕೋ ನಾಮ...ಪೇ॰... ವಟ್ಟತೀತಿ** ಸುದ್ಧಯಾಗು ಏವ ಹೋತಿ। ಅಪ್ಪವಾರಣಮಿಸ್ಸಕಕರಮ್ಬಕೋಯೇವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ಪವಾರೇತಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ ಪರತೋ “ಇದಞ್ಚ ಕರಮ್ಬಕೇನ ನ ಸಮಾನೇತಬ್ಬ”ನ್ತಿಆದಿ, ತಸ್ಮಾ “ತಂ ಅಭಿಹರಿತ್ವಾ ಕಞ್ಜಿಯಂ ಗಣ್ಹಥಾ’ತಿ ವದನ್ತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, ಪವಾರಣಾ ನ ಹೋತೀ”ತಿ ಚ “ಮಿಸ್ಸಕಯಾಗುಂ ಗಣ್ಹಥಾ’ತಿ ಅವುತ್ತತ್ತಾ ‘ಸಮ್ಮಿಸ್ಸಿತಂ ವಿಸುಂ ಕತ್ವಾ ದೇತೀ’ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ”ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ, ಯಸ್ಮಾ **ಯಾಗುಮಿಸ್ಸಕನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಪದದ್ವಯೇ ಪವಾರಣಾರಹಸ್ಸ ನಾಮಗ್ಗಹಣಂ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ರ ಚೇ ಯಾಗು ಬಹುತರಾ ವಾ ಹೋತಿ ಸಮಸಮಾ ವಾ, ನ ಪವಾರೇತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತತ್ಥ ಅಭಿಹಾರಕಪಟಿಕ್ಖೇಪಕಾನಂ ಯಾಗುಸಞ್ಞತ್ತಾ। ಯಾಗು ಚೇ ಮನ್ದಾ, ಭತ್ತಂ ಬಹುತರಂ, ಪವಾರೇತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತೇಸಂ ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ತತ್ಥ ಭಿನ್ನಸಞ್ಞತ್ತಾತಿ ತಕ್ಕೋ ಆಚರಿಯಸ್ಸ। **ಭತ್ತಮಿಸ್ಸಕೇ** ಪವಾರಣಾರಹಸ್ಸ ನಾಮಸ್ಸ ಸಬ್ಭಾವತೋ ಸಬ್ಬದಾ ಪವಾರೇತಿ ಏವ। ಮಿಸ್ಸಕೇ ಪನ ವುತ್ತನಯೇನ ಕಾರಣಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ। **ವಿಸುಂ ಕತ್ವಾ ದೇತೀತಿ** ಯಥಾ ಭತ್ತಸಿತ್ಥಂ ನ ಪತತಿ, ತಥಾ ಗಾಳ್ಹಂ ಹತ್ಥೇನ ಪೀಳೇತ್ವಾ ಪರಿಸ್ಸಾವೇತ್ವಾ ದೇತಿ।

ಅಕಪ್ಪಿಯಕತನ್ತಿ ಏತ್ಥ “ಕಪ್ಪಿಯಂ ಅಕಾರಾಪಿತೇಹಿ ಕದಲಿಪ್ಫಲಾದೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅತಿರಿತ್ತಂ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾಪಿ ತಂ ಕದಲಿಪ್ಫಲಾದಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಂ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಅಮಿಸ್ಸಕರಸತ್ತಾ ಪುನ ತಾನಿ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಭಾಜನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅತಿರಿತ್ತಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಪುಬ್ಬೇ ತೇಸು ವಿನಯಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅನಾರುಳ್ಹತ್ತಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ। “ಭುತ್ತಾವಿನಾ ಚ ಪವಾರಿತೇನ ಆಸನಾ ವುಟ್ಠಿತೇನ ಕತ”ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಭುತ್ತಾವಿನಾ ಅಪ್ಪವಾರಿತೇನ ಆಸನಾ ವುಟ್ಠಿತೇನ ಕತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ, ತಸ್ಮಾ “ಪಾತೋವ ಅದ್ಧಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೇಸು ದ್ವೀಸು ಏಕೋ ಪವಾರಿತೋ ಅವುಟ್ಠಿತೋ ತತ್ಥ ನಿಸೀದತಿ, ಸೋ ಇತರೇನ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಲದ್ಧಂ ಭಿಕ್ಖಂ ಅತ್ತನಾ ಅಭುತ್ವಾಪಿ ‘ಅಲಮೇತಂ ಸಬ್ಬ’ನ್ತಿ ಕಾತುಂ ಲಭತಿ ಏವಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇ “ಭುತ್ತಾವಿನಾ ಕತಂ ಹೋತೀ”ತಿ ಇಮಿನಾವ ಸಿದ್ಧಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಖೇ ಅತ್ತನೋ ಸತ್ತಙ್ಗಾನಿ ನ ಪೂರೇನ್ತಿ, ಕಣ್ಹಪಕ್ಖೇ ಪಟಿಭಾಗೇನ ಸತ್ತ ವುತ್ತಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಭುತ್ತಾವಿನಾ ಅಪ್ಪವಾರಿತೇನ ಆಸನಾ ವುಟ್ಠಿತೇನ, ಅವುಟ್ಠಿತೇನ ವಾ ಕತಂ ಹೋತಿ, ವಟ್ಟತಿ। “ಪವಾರಿತೇನ ಆಸನಾ ಅವುಟ್ಠಿತೇನೇವಾ”ತಿ ಇಮಂ ಪನ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪಂ ದೀಪೇತುಂ “ಸತ್ತಙ್ಗಾನಿ ವುತ್ತಾನೀ”ತಿಪಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಸೋ ಪುನ ಕಾತುಂ ನ ಲಭತಿ ಪಠಮಂ ಕತಸ್ಸ ಪುನ ತೇನೇವ ಕತ್ತಬ್ಬಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ಯಞ್ಚ ಅಕತಂ, ತಂ ಕತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ಸೋವ ಪಠಮೋ ಪುನ ಕತ್ತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಭಾಜನೇ ಪುಬ್ಬೇ ಅಕತಂ ಕಾತುಂ ಲಭತಿ। ದುತಿಯೋ ಪಠಮಭಾಜನೇಪಿ ಕಾತುಂ ಲಭತಿ। “ಯೇನ ಅಕತಂ, ತೇನ ಕಾತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। ಇಮಮೇವತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ “ಯೇನ ಯಂ ಪಠಮಂ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕತಂ, ತಮೇವ ಸೋ ಪುನ ಕಾತುಂ ನ ಲಭತಿ, ಅಞ್ಞೇನ ಕಾತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ತತ್ಥ **ತನ್ತಿ** ತಂ ಪಠಮಂ ಕತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪೇಸೇತ್ವಾ ಕಾರೇತಬ್ಬನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚೇ ಗತೋ, ತತ್ರಟ್ಠೇನ ಏಕೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಪಟಿಗ್ಗಾಹೇತ್ವಾ ಅಪರೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬನ್ತಿ ತತ್ಥ ಏಕೋವ ಏವಮೇವ ಕಾತುಂ ನ ಲಭತೀತಿ। “ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಗಿಲಾನಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸಾ’ತಿಆದಿವಚನತೋ ವಿಹಾರಾದೀಸು ಗಿಲಾನಸ್ಸ ಪಾಪುಣನಕೋಟ್ಠಾಸಮ್ಪಿ ಗಿಲಾನಾತಿರಿತ್ತಂ ನಾಮ, ತಸ್ಮಾ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಆಹಾರತ್ಥಾಯಾತಿ** ವಿಕಾಲೇ ಏವಾತಿ ಏಕೇ।

೨೪೧. ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ಅಜ್ಝೋಹರಣತೋ। ವಚೀಕಮ್ಮಂ ವಾಚಾಯ “ಅತಿರಿತ್ತಂ ಕರೋಥ ಭನ್ತೇ”ತಿ ಅಕಾರಾಪನೇನಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪಠಮಪವಾರಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ದುತಿಯಪವಾರಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೪೩. ಸಾಧಾರಣಮೇವಾತಿ ಸಬ್ಬಪವಾರಣಾನಂ ಸಾಧಾರಣಂ “ಯಾವತ್ತಕಂ ಇಚ್ಛಸೀ”ತಿ ಇದಂ।

ದುತಿಯಪವಾರಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ವಿಕಾಲಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೪೭-೯. ನಟಾನಂ ನಾಟಕಾನಿ **ನಟನಾಟಕಾನಿ,** ಸೀತಾಹರಣಾದೀನಿ। ಮೂಲಞ್ಚ ತಂ ಖಾದನೀಯಞ್ಚಾತಿ **ಮೂಲಖಾದನೀಯಂ**। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಪಿಟ್ಠ**ನ್ತಿ ಚುಣ್ಣಂ। **ಖಾರಕಮೂಲ**ನ್ತಿ ಯೂಪಸಮೂಲಂ। **ಚಚ್ಚುಮೂಲಂ** ನೇಳಿಯಮೂಲಂ। **ತಮ್ಬಕಂ** ವಚಂ। **ತಣ್ಡುಲೇಯ್ಯಕಂ** ಚೂಳಕುಹು। **ವತ್ಥುಲೇಯ್ಯಕಂ** ಮಹಾಕುಹು। **ವಜಕಲಿ** ನಿಕೋಟ್ಠಂ। **ಜಜ್ಝರೀ** ಹಿರತೋ।

ಕೋಟ್ಠಂ **ಜರಟ್ಠಂ** ವುಚ್ಚತಿ। **ಗಣ್ಠಿ** ಮುಹುಕುಲಮುದು ವಿಚಯತ್ಥ ವಜಮುಜು ವದುಳವಿ।

ವಜ್ಜಯೇತಿಮೇ ಕಿಂಸುಕಂ, ಹಲಿದ್ದಿ। **ಕಸೇರುಕೋ,** ಕಟಿಬಲವನ್ತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಅಮ್ಬಾಟಕಂ** ಅಮೂಲಕಂ ಪಿಥಲ ಕಕ್ಕುಲ। **ಮಸಾಲು** ಕಿನಳ। **ಆಲುವ** ಕಳಿ ತಡ್ಡಿಅಳಿ ಅಲಸ ಕಟಿಸ್ಸಲ ನಮೇದತಿ ಮೇರ। **ಸಿಗ್ಗು** ಸೀರಿ **ಕೋಳ** ಕಾಲಕಂ ನೇಕಳವಿ। **ಖೀರವಲ್ಲಿಕನ್ದೋ** ತುಮೂರೋರಿಯೋ ಹೋತಿ। ಸಚ್ಛತೋ ಧೋವನಮೇವ। ಅಯಂ “ಪರಿಸಜ್ಜಾರೋ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಖೀರಕಾಕೋಲೀ** ಕಿರಿಕವೇಳಿ। **ಜೀವಿಕಂ** ಜೀವಿಹಿ। **ಉಸಭಕ** ಉಮ್ಮಸುವಿಯಿ।

ಹಿನ್ತಾಲಂ ಕಿತಿಲಿ। **ಕುನ್ತಾಲ** ತೋಹೋ ತಿಲಿಸತಾ ಪದಿಕಳಿರೋ ಪಟಸೇವಲಕಳಿ। ಕರಮನ್ದಕಂ ಕರಮ್ಬ ದಣ್ಡೋಕಿರ ಉದಕಜೋತಿ ಕಣ್ಡಕೋ। “ಸಿಙ್ಘತಕೋತಿಪಿ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಫಗ್ಗವ** ಹಕಿಳಿ। **ನತ್ತಮಾಲ**ನ್ತಿ ಕರಞ್ಜೋ।

ಸೇಲ್ಲು ಲೋಹೋಲಿಯಂ। **ಕಾಸಮದ್ದಕ** ಕುದುವವಲಿ ಅನಸಿಕಿನ। **ಉಮ್ಮಾ**ದಿಯ ಮೇಲೇಲಿದಿಯ। **ಚೇನಮುಗ್ಗೋ** ವೇನಮುತ್ತಿ ಹುರಮುಗ್ಗ। **ರಾಜಮಾಸೋ** ಮಾಹವಿಲಿತಿ। **ಅಗ್ಗಿಮನ್ತೋ** ಮುಞ್ಜೋ। ಸುನಿಪಣ್ಣಕೋ ತಿಪಿಲವನಿನಾಳಿಕಾ ತಿಲಕ। **ಭೂಮಿಯಂ ಜಾತಲೋಣೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಲೋಣೀನಾಮಸ್ಸ ಸಾಧಾರಣತ್ತಾ “ಭೂಮಿಯ”ನ್ತಿ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। **ಬ್ರಹ್ಮಿಪತ್ತಂ** ದೇಮೇತೇಯೇ ಪಣಸಾ। **“ದೀಪವಾಸಿನೋ ವದನ್ತೀ”**ತಿ ಸಿಥಿಲಂ ಕತ್ವಾ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? “ಖಾದನೀಯತ್ಥಂ ಫರತೀತಿ ಲಕ್ಖಣೇನ ಅಸಮಾನತ್ತಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪದೇಲಿವಿನಿತೇಕಿ। **ಸುಲಸಿಪಣ್ಣ**ನ್ತಿ ತಸಾಪಲಿಕಂ।

ಅಗನ್ಧಿಕಪುಪ್ಫಂ ಕರಿಸ್ಸಯೇತಿ ಚೇಕವಾದಿದಪುಪ್ಫಂ ಚೇಲೇಪತಿಮಲಂ। **ಜೀವನ್ತೀಪುಪ್ಫಂ** ಜೀವಿತನ್ದಿಗಮಲ। **ಬಕುಲ** ಮುಥುವಲ। **ಕುಯ್ಯಕ** ಪುನಪುನ್ನಾಮಪುನ್ನರಾ, ಜಾತಿಸುಮನ। **ನವಮಾಲಿಕಾ** ಚೇಹೇಮಲ।

ತಿನ್ತಿಣಿಕ ಕಚಿನೀ ವಿಲೇಯಿ। **ಮಾತುಲುಙ್ಗ** ಲವನೋ। **ಪುಸ್ಸಫಲ** ಸುಪುಲಿ। **ತಿಮ್ಬರೂಸಕ** ತಿಗಿಬ್ಬೇರೇಹಿತಿ ಸುಸತುಧುತ। **ತಿಪುಸವಾತಿಙ್ಗಣ** ಧುತತಿಕೇಣ ಪಟಿಯಿ। **ಚೋಚ** ವರಿಯಿಯೇಲಿ। **ಮೋಚ** ಅತಿರೇಲಿ। **ಗೋಟ್ಠಫಲಂ** ಪೂವಫಲನ್ತಿ ಏಕೇ। ಕೋಟ್ಠಸೇ ಕಿರ **ಅಚ್ಛಿವ**।

ಅಸಮುಸ್ಸಿ **ಬಿಮ್ಬ** ಇತಿ ಕೇಚಿ। **ಕಾಸ್ಮರೀ**ತಿ ಸೇಪಣ್ಣಿ। ಅತಿತೇಮೇತಿ ಕರಿಯಮೇತಿಸ್ಸ। **ಜಾತಿಫಲಂ** ಕತಂಮೇತಿ। **ಕಟುಕಫಲಂ** ತಿರಿರಕ।

ತರುಣಫಲಂ ಕಿರಿಉಪುಲು। **ಪೋಕ್ಖರಟ್ಠಿ** ಕಿಞ್ಚಕ್ಖಟ್ಠಿ। **ಸಿದ್ಧತ್ಥಕಂ** ಸಾಸಪಂ ಸೇತವಣ್ಣಂ। **ರಾಜಿಕಂ** ರತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಹಿಙ್ಗುಂ ಹಿಙ್ಗುಜತುನ್ತಿ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಹಿಙ್ಗುವಿಕತಿಯೋ। ಏತ್ಥ ಹಿಙ್ಗುಜತು ನಾಮ ಪತ್ತಸಾಖಾ ಪಚಿತ್ವಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಸಾಖಾ ಪಚಿತ್ವಾ ಕತಾ ಸಿಪಾಟಿಕಾ। ಅಞ್ಞೇಹಿ ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕತಾತಿ ಕೇಚಿ। **ತಕಂ** ಕಟ್ಠಜನ್ತಿ ಅಗ್ಗಿಕೇಳಿನಿ। ನಿಕಿತಿಸ್ಸಾಕಾಲೇಸಯೋ। ತಿಮೇರ, **ತಕಪತ್ತಿ**

ಪಸಾಖಾಪತ್ತೇ ಪಚಿತ್ವಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। “**ತಕಪಣ್ಣೆ** ಸಾವತಿ ಏವ ಕಾತಬ್ಬಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ವಿಕಾಲಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಸನ್ನಿಧಿಕಾರಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೨೫೩. ಅಪರಜ್ಜು ಸನ್ನಿಧಿ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಜ್ಜ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತ**ನ್ತಿ ನ ಕೇವಲಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಮೇವ, ಅಥ ಖೋ ಉಗ್ಗಹಿತಕಮ್ಪಿ, ತೇನೇವ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾತಿ ಏವಂ ಸನ್ನಿಧಿಕತಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಯಾವಕಾಲಿಕಂ ವಾ ಯಾಮಕಾಲಿಕಂ ವಾ ಅಜ್ಝೋಹರಿತುಕಾಮತಾಯ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ತಾವ ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯದಿ ತಂ ಪರಮಮೇವ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ, “ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ತಾವಾ”ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಾ ವೇದಿತಬ್ಬಮೇತಂ “ಅತ್ತನೋ ಕಾಲೇ ಗಹಿತಂ ಅಜ್ಜ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತ'ನ್ತಿ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ।

ಏತ್ಥಾಹ - ಯಥಾ ಪಞ್ಚ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ ಉಗ್ಗಹಿತಕಾನಿ ಅನಧಿಪ್ಪೇತಾನಿ। ಸತ್ತಾಹಾತಿಕ್ಕಮೇ ಅನಾಪತ್ತಿ ಅನಜ್ಝೋಹರಣೀಯತ್ತಾ, ತಥಾ ಇಧಾಪಿ ಉಗ್ಗಹಿತಕಂ ನಾಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ? ಏತ್ಥ ವುಚ್ಚತಿ - **ಭೇಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದೇ** (ಪಾರಾ॰ ೬೧೮ ಆದಯೋ) ಉಗ್ಗಹಿತಕಂ ನಾಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಯುತ್ತಂ ಅತ್ತನೋ ಕಾಲಾತಿಕ್ಕಮನಮತ್ತೇನ ತತ್ಥ ಆಪತ್ತಿಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ಏತ್ಥ ನ ಯುತ್ತಂ ಅತ್ತನೋ ಕಾಲಾತಿಕ್ಕಮನಮತ್ತೇನ ಆಪತ್ತಿಪ್ಪಸಙ್ಗಾಭಾವತೋ। ಅಜ್ಝೋಹರಣೇನೇವ ಹಿ ಏತ್ಥ ಆಪತ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ತಸ್ಮಾ ಅನುಗಣ್ಠಿಪದಮತೇನ ಅಜ್ಜ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪುನದಿವಸೇ ಭುಞ್ಜನ್ತೋ ದ್ವೇ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಆಪಜ್ಜತಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ವಿಚಾರಣಾ - ಅತ್ತನಾ ಭುಞ್ಜಿತುಕಾಮೋ ಅಜ್ಜ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪುನದಿವಸೇ ಭುಞ್ಜತಿ, ದ್ವೇ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಸಾಮಣೇರಾದೀನಂಯೇವ ಅತ್ಥಾಯ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಗಹಿತಂ ಪುನದಿವಸೇ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತೋ ಆಪತ್ತಿಯಾ ನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋತಿ। **ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಯಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಸಚೇ ಬೇಲಟ್ಠಸೀಸೋ ವಿಯ ದುತಿಯತತಿಯಾದಿದಿವಸತ್ಥಾಯ ಅಜ್ಜ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸಾಮಣೇರಾದೀನಂ ಗೋಪನತ್ಥಾಯ ದೇತಿ, ತಸ್ಸ ಪುನದಿವಸೇ ಅಜ್ಝೋಹರಣತ್ಥಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾತಿ ಸಮ್ಭವತಿ। ಸಯಮೇವ ಸಚೇ ತಂ ಗೋಪೇತ್ವಾ ಠಪೇತಿ, ಪುನದಿವಸೇ ಪತಿತಂ ಕಚವರಂ ದಿಸ್ವಾ ವಿಮತಿವಸೇನ ವಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹತೋ ಪಟಿಗ್ಗಹಣತೋವ ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾತಿ ಸಮ್ಭವತಿ। ನೋ ಚೇ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಂ ದುಕ್ಕಟಂ ನತ್ಥಿ। “ಇದಞ್ಚ 'ಏಕಂ ಪಾದಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸಾ'ತಿಆದಿ ವಿಯಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯೋ ಪನ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ದ್ವೇಪಿ ಪಾದೇ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇತಿ, ತಸ್ಸ ತಂ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಭಾವಂ ಅವಿಜಹನ್ತಮೇವ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಜನೇತೀತಿ **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ,** ತಂ “ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ”ತಿ **ಪಾಳಿಯಾ** ವಿರುಜ್ಝತಿ। ಕಪಾಲೇನ ಪೀತೋ ಪನ ಸ್ನೇಹೋ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕೋ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಉಣ್ಹೇ ಓತಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ಪಗ್ಘರತಿ, ತಥಾಪಿ “ಭೇಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವಿಯಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇತರಥಾ ಕಪಾಲೇನ ಪೀತಾ ಸಪ್ಪಿಆದಯೋಪಿ ಸತ್ತಾಹಾತಿಕ್ಕಮೇ ಆಪತ್ತಿಂ ಜನೇಯ್ಯುನ್ತಿ। **ಸಯಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಇಧಾಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತವಿಧಿಯೇವ। ದುದ್ಧೋತಪತ್ತಕಥಾಪಿ ಏತೇನ ಸಮೇತಿ ವಿಯ । **ಆಹಾರತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಕಾಲೇಪಿ ಲಬ್ಭತಿ। **ಪಕತಿಆಮಿಸೇ**ತಿ ಕಪ್ಪಿಯಾಮಿಸೇ। **ಸಾಮಿಸೇನ ಮುಖೇನ ಅಜ್ಝೋಹರತೋ ದ್ವೇ**ತಿ “ಹಿಯ್ಯೋ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಯಾಮಕಾಲಿಕಂ ಅಜ್ಜ ಪುರೇಭತ್ತಂ ಸಾಮಿಸೇನ ಮುಖೇನ ಅಜ್ಝೋಹರತೋ ದ್ವೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನೀ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಅಜ್ಜ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಯಾವಕಾಲಿಕಮ್ಪಿ ಹಿ ಯಾಮಾತಿಕ್ಕನ್ತಪಾನಕೇನ ಸಂಸಟ್ಠಂ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕರೋತಿ। ಅಕಪ್ಪಿಯಮಂಸೇಸು ಮನುಸ್ಸಮಂಸೇ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ, ಸೇಸಮಂಸೇ ದುಕ್ಕಟಞ್ಚ ವಡ್ಢತಿ।

೨೫೫. **ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಂ ಯಾವಜೀವಿಕಂ ಆಹಾರತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಕಾಲೇಪಿ ದುಕ್ಕಟಮೇವ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಅನಾಪಜ್ಜನತೋತಿ ಕೇಚಿ। ತದಹು ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ತದಹು ಪುರೇಭತ್ತಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಪಾಳಿಯಮ್ಪಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಮ್ಪಿ ವಿಸೇಸಸ್ಸ ನತ್ಥಿತಾಯ। ಭೇಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಪುರೇಭತ್ತಂ ಯಥಾಸುಖಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ಆಹಾರೇ ಸಪ್ಪಿಆದಿ ಸಙ್ಗಹಂ ಯಾತಿ, ತೇನ ತಗ್ಗತಿಕವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ನ ಭೇಸಜ್ಜವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ **ಉಪತಿಸ್ಸೋ**।

ಸನ್ನಿಧಿಕಾರಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಪಣೀತಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೫೯. ಅಕಪ್ಪಿಯಸಪ್ಪಿನಾತಿ ಯೇಸಂ ಮಂಸಂ ನ ಕಪ್ಪತಿ, ತೇಸಂ ಸಪ್ಪಿನಾ। "ವಸಾತೇಲಞ್ಚ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಕಪ್ಪಿಯಸಪ್ಪಿ ನಾಮ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ವಿಸಙ್ಕೇತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ "ಸೂಪೋದನವಿಞ್ಞತ್ತಿಪಿ ನ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಕಾಯಿಕಾನೀ**ತಿ ಕಾಯೇನ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಾನಿ।

೧೬೧. ಮಹಾನಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋತಿ ಸಙ್ಘವಸೇನ ಪವಾರಿತೇ ಭೇಸಜ್ಜತ್ಥಾಯ ಸಪ್ಪಿಆದಿಪಞ್ಚಕಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಿ ಚೇ, ತತ್ಥ "ನ ಭೇಸಜ್ಜೇನ ಕರಣೀಯೇನ ಭೇಸಜ್ಜ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಾ "ತೇನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪಾಳಿಮುತ್ತಕೇಸು "ಭಿಕ್ಖುನೀನಮ್ಪಿ ದುಕ್ಕಟ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಪಣೀತಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ದನ್ತಪೋನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೬೪-೫. ಮುಖದ್ವಾರನ್ತಿ ಕಣ್ಠನಾಳಿ। **ಉಚ್ಚಾರಣಮತ್ತ**ನ್ತಿ ಉಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಮತ್ತಕಂ। **ಕಸಟಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ**ತಿ ಸಮುದಾಚಾರವಸೇನ, ಅಛಡ್ಡಿತೇಪಿ "ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಹತ್ಥಪಾಸಾತಿಕ್ಕಮ**ನ್ತಿ ದಾಯಕಸ್ಸ। **ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ದೇತೀ**ತಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ। **ಕಞ್ಚಿಕ**ನ್ತಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ದ್ರವಂ। **ಪತ್ತೋ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬೋ**ತಿ ಭೂಮಿಯಂ ಠಪಿತೇ ಅಭಿಹಾರಾಭಾವತೋ। "ಯಥಾ ಪಠಮತರಂ ಪತಿತಥೇವೇ ದೋಸೋ ನತ್ಥಿ, ತಥಾ ಆಕಿರಿತ್ವಾ ಅಪನೇನ್ತಾನಂ ಪತಿತಥೇವೇಪಿ ಅಭಿಹಟತ್ತಾ ನೇವತ್ಥಿ ದೋಸೋ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಚರುಕೇನಾ**ತಿ ಖುದ್ದಕಪಿಣ್ಡೇನ। **ಜಾಗರನ್ತಸ್ಸಪೀ**ತಿ **"ಅಪಿ**-ಸದ್ದೇನ ಸುತ್ತಸ್ಸಪೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಕೇಚೀ**ತಿ ಅಭಯಗಿರಿವಾಸಿನೋ। ತೇಹಿ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೇ ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧೇನಾಪಿ ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೇನಾಪಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಾಪತ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಾ ಏವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧಪಟಿಬದ್ಧೇನಾ**ತಿ ವಚನಮತ್ತಮೇವೇತಂ। **"ಸತ್ಥಕೇನಾ**ತಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಕೇನಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ, ತಂ ದುಲ್ಲಿಖಿತಂ ಸತಿಪಿ ಮಲೇ ಪುನ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾಭಾವತೋ। **ಕೇಸಞ್ಚಿ ಅತ್ಥಾಯಾ**ತಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಾನಂ ಅತ್ಥಾಯ। "ಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ಹತ್ಥಂ ಫುಟ್ಠಮತ್ತಮೇವ ತಂ ಪರಿಚ್ಚತ್ತ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಪಟಿಗ್ಗಹಣುಪಗಭಾರಂ ನಾಮ ಮಜ್ಝಿಮಪುರಿಸೇನ ಉಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಕಂ। **ಮೂಲಪಟಿಗ್ಗಹಣಮೇವ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಮಚ್ಛಿಕವಾರಣತ್ಥನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ 'ಅಭುಞ್ಜನತ್ಥಾಯಾಪಿ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಗಹಿತೇ ವಟ್ಟತೀ'"ತಿ ಯೇ ವದನ್ತಿ, ತೇ ವತ್ತಬ್ಬಾ "ಸೀಸಮಕ್ಖನತೇಲಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ 'ಇದಂ ಸೀಸಮಕ್ಖನ'ನ್ತಿ ಅನಾಭೋಗೇನೇವ ಸತ್ತಾಹಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇನ್ತಸ್ಸ ಕಿಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಭವೇಯ್ಯಾ"ತಿಆದಿ, ಸುತ್ತಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಪನ ಏವಂ ಗಹೇತಬ್ಬೋ "ಮಚ್ಛಿಕವಾರಣತ್ಥಂ ಬೀಜನ್ತಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ ಲಗ್ಗರಜಾದಿಮ್ಹಿ ಪತ್ತೇ ಪತಿತೇ ಸುಖಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ಸಕ್ಕಾ'ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಪುಬ್ಬೇ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪರಿವತ್ತನಕಥಾಯಂ** "ಅಮ್ಹಾಕಂ ತಣ್ಡುಲೇಸು ಖೀಣೇಸು ಏತೇಹಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಹತ್ಥಗತೇಹಿ ಸಾಮಣೇರಸನ್ತಕೇಹಿಪಿ ಸಕ್ಕಾ ಪತಿಟ್ಠಪೇತು'ನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಚೇ ಸಮ್ಭವತಿ, 'ಪರಿವತ್ತನಂ ಸಾತ್ಥಕ'ನ್ತಿ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯದಿ ಏವಂ ಸುದ್ಧಚಿತ್ತಾನಂ ನಿರತ್ಥಕನ್ತಿ ಆಪನ್ನಮೇವ, ತಥಾ "ಪಣ್ಡಿತೋ ಏಸ ಸಾಮಣೇರೋ ಪತ್ತಪರಿವತ್ತನಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸತಿ, ಮಯಮೇವ ಚ ಇಮಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಾಸೇನ ವಾ ಯಾಚಿತ್ವಾ ವಾ ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಚಿತ್ತೇ ಸತಿ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ ಕತೇಪಿ ಪರಿವತ್ತನೇತಿ ಚ ಆಪನ್ನಂ, ಕಿಂ ಬಹುನಾ। ನಿರಪೇಕ್ಖೇಹೇವ ಗಣ್ಹಿತಬ್ಬಂ, ನ ಸಾಪೇಕ್ಖೇಹೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಚರಿಯೋ। ಅಯಮೇವತ್ಥೋ "ಸಚೇ ಪನ ಸಕ್ಕೋತಿ ವಿತಕ್ಕಂ ಸೋಧೇತುಂ, ತತೋ ಲದ್ಧಂ ಖಾದಿತುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವಚನೇನ ಸಿದ್ಧೋವ। **ಆಧಾರಕೇ ಪತ್ತೋ ಠಪಿತೋ ಹೋತಿ** ಯಥಾಪಟಿಗ್ಗಹಿತಭಾವೇ ನಿರಾಲಯೋ। **ಸಮುದ್ದೋದಕೇನ** ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಕೇನ। ಮೇಣ್ಡಕಸ್ಸ ಖೀರಂ ಖೀರತ್ತಾವ ವಟ್ಟತಿ। "ಅತ್ತನೋ ಪನ ಖೀರಂ ಮುಖೇನೇವ ಪಿವನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ

ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಸರೀರನಿಸ್ಸಿತಮಹಾಭೂತಾನಿ ಹಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಾನೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ, ತದುಭಯಮ್ಪಿ "ಕಪ್ಪಿಯಮಂಸಖೀರಂ ವಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಿರುಜ್ಝತಿ।

ಅಪಿಚ "ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಭಾಜನೇ ಅಞ್ಞಭಿಕ್ಖುಸನ್ತಕೇ ಅತ್ತನೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪಕ್ಖಿಪತಿ, 'ತಂ ಥೋಕ'ನ್ತಿ ವಾ ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಕಾರಣೇನ ವದತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ನ ಕಪ್ಪತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ವಿನಯದುಕ್ಕಟತ್ತಾ । ಅತ್ತನಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ ವಿನಯವಿಧಿಂ ಅಕತ್ವಾ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಏವಂ ತಾದಿಸಂ ಕಿಮತ್ಥಂ ನ ಭುಞ್ಜತೀತಿ? **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** 'ಉಗ್ಗಹಿತಕೋ ಹೋತೀ'ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಏವಞ್ಹಿ ತತ್ಥ ವುತ್ತಂ ಭೂಮಿಯಂ ವಾ ಭಾಜನೇ ವಾ ಫಲಂ ವಾ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಆಮಿಸಂ ವಾ ಯಾವಜೀವಿಕಮ್ಪಿ ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಕಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ಆಮಸತಿ, ನ ವಟ್ಟತಿ, ಉಗ್ಗಹಿತಕಂ ಹೋತೀ"ತಿ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಇಮಸ್ಸ ಮತೇನ ಭಿಕ್ಖು ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಸಚೇ ಪತ್ತೇ ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಿತೇ ಪಿಣ್ಡಂ ಠಪೇತಿ, ತಂ ಅಕಪ್ಪಿಯಂ ಉಗ್ಗಹಿತಕನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಅಯಮೇವತ್ಥೋ "ಸಚೇ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಾ ಯಾಗುಪಚನಕಭಾಜನೇ…ಪೇ॰… ನಿರಾಮಿಸಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವಚನೇನ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬೋ। **"ಕಪ್ಪಿಯಮಂಸಖೀರಂ ವಾ"**ತಿ ಪಸಙ್ಗವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ದಧಿ ಚೇ ಪಟಿಲದ್ಧಂ, ತಞ್ಚ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಕೇಚಿ।

ದನ್ತಪೋನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಮತ್ತೋ ವಣ್ಣನಾಕ್ಕಮೇನ ಭೋಜನವಗ್ಗೋ ಚತುತ್ಥೋ।

೫. ಅಚೇಲಕವಗ್ಗೋ

೧. ಅಚೇಲಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೮೯. ವಿಘಾಸಾದಾನಂ ಅನ್ತರಾ ಪೂವಲಾಭೇನ ಅಞ್ಞತರಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಾ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಠಿತಾ। **ದಾಪೇತೀತಿ** ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ।

ಅಚೇಲಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಉಯ್ಯೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೭೨. **ವಿಜಹನ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಅನಾದರತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। ಉಯ್ಯೋಜಕಸ್ಸ ವಿಜಹನ್ತಸ್ಸ ಸತೋ ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾತಿಪಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಧ **ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ** ನಾಮ ಸಾಮಣೇರೋವಾಧಿಪ್ಪೇತೋ।

ಉಯ್ಯೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಸಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೮೦. **ಸಭೋಜನೇತಿ** ಏತ್ಥ ಪಠಮವಿಕಪ್ಪೋ "ಇತ್ಥೀ ಚ ಪುರಿಸೋ ಚಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ತತಿಯಪದೇನ ಯುಜ್ಜತಿ, ದುತಿಯವಿಕಪ್ಪೋ ಪಠಮೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ। **ಕುಲೇತಿ** ಘರೇ। ಅನುಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಸೀದನಚಿತ್ತೇನ **ಸಚಿತ್ತಕಂ**।

ಸಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ರಹೋಪಟಿಚ್ಛನ್ನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೮೪. ಇಧ ಪಞ್ಚಮಂ ಉಪನನ್ದಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಭಿಕ್ಖುನಿವಗ್ಗಸ್ಸ** ದಸಮಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಉಪರಿ ಉಪನನ್ದಸ್ಸ "ತತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದೇನಾ"ತಿ ನ ಪಾಠೋ, "ಚತುತ್ಥೇನಾ"ತಿ ಪಾಠೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ರಹೋಪಟಿಚ್ಛನ್ನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ರಹೋನಿಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೮೯. ರಹೋನಿಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೬. ಚಾರಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೯೪. **ಸಭತ್ತೋತಿ** ನಿಮನ್ತನಭತ್ತೋತಿ ಪೋರಾಣಾ।

ಪುರೇಭತ್ತಞ್ಚ ಪಿಣ್ಡಾಯ, ಚರಿತ್ವಾ ಯದಿ ಭುಞ್ಜತಿ।
ಸಿಯಾ ಪರಮ್ಪರಾಪತ್ತಿ, ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ನ ಸಾ ಸಿಯಾ॥

ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಞ್ಚ ಗಮಿಕೋ, ಪುಬ್ಬಗೇಹಂ ಯದಿ ಗಚ್ಛೇ।
ಏಕೇ ಆಪತ್ತಿಯೇವಾತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಏಕಚ್ಚೇ॥

ಕುಲನ್ತರಸ್ಸೋಕ್ಕಮನೇ , ಆಪತ್ತಿಮತಯೋ ಹಿ ತೇ।
ಸಮಾನಭತ್ತಪಚ್ಚಾಸಾ, ಇತಿ ಆಹು ಇಧಾಪರೇ॥

ಮತಾ ಗಣಿಕಭತ್ತೇನ, ಸಮೇನ್ತಿ ನಂ ನಿಮನ್ತನೇ।
ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ಸಮಾನನ್ತಿ, ಏಕೇ ಸಮ್ಮುಖತಾಪರೇ॥

ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನತ್ಥಿಕೇಹೇವ, ವಿಚಾರೇತಬ್ಬಭೇದತೋ।
ವಿಞ್ಞೂ ಚಾರಿತ್ತಮಿಚ್ಚೇವ, ಸಿಕ್ಖಾಪದಮಿದಂ ವಿದೂತಿ॥

ಚಾರಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಮಹಾನಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೨೦೦. ಕಾಲನ್ತಿ ಸೋ। ಯಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಪವಾರಣಾಯಮೇವಾಯಂ ವಿಧಿ, ತಸ್ಮಾ "ಞಾತಕಾನಂ ಪವಾರಿತಾನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಇಮಿನಾ ಹಿ ತಯಾ ಪವಾರಿತಮ್ಹ, ಅಮ್ಹಾಕಞ್ಚ ಇಮಿನಾ ಚ ಇಮಿನಾ ಚ ಅತ್ಥೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ವಿಞ್ಞಾಪೇತುಂ ಗಿಲಾನೋವ ಲಭತಿ। ಯಂ ಪನ ವುತ್ತಂ **ಪಣೀತಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದೇ** "ಮಹಾನಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ"ತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬವಸೇನ ಪವಾರಿತಂ, ಭೇಸಜ್ಜತ್ಥಾಯ ಸಪ್ಪಿಆದಿಭೇಸಜ್ಜಪಞ್ಚಕಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಿ ಚೇ, "'ನ ಭೇಸಜ್ಜೇನ ಕರಣೀಯೇನ ಭೇಸಜ್ಜಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತೀ'ತಿ ವಚನೇನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೦೯) ಲಿಖಿತಂ।

ಮಹಾನಾಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಉಯ್ಯುತ್ತಸೇನಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೧೧-೫. **ಮಂ ದಿಟ್ಠೇನಾತಿ** ಮಯಾ ದಿಟ್ಠೇನ, ಮಮ ದಸ್ಸನೇನ ವಾ। **ಏಕಮ್ಪಿ ಸರಹತ್ಥಂ ಪುರಿಸ**ನ್ತಿ ಅಙ್ಗಪರಿಯಾಪನ್ನಂ।

ಉಯ್ಯುತ್ತಸೇನಾಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಸೇನಾವಾಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೧೯. ನವಮೇ ಸೇನಾಪರಿಕ್ಖೇಪೇನ ವಾ ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನೇನ ವಾ ಸಞ್ಚರಣಟ್ಠಾನಪರಿಯನ್ತೇನ ವಾ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತಬ್ಬಾ।

ಸೇನಾವಾಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಉಯ್ಯೋಧಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೨೪. ದಸಮೇ ಏಕಮೇಕಂ ದಸ್ಸನಾಯ ಗಚ್ಛತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ। ಯತ್ಥ ಠಿತೋ ಪಸ್ಸತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾತಿಆದಿ। ಅಟ್ಠಮೇ ಪನ ಏಕಮೇಕಂ ದಸ್ಸನಾಯ ಗಚ್ಛತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ। ಯತ್ಥ ಠಿತೋ ಪಸ್ಸತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾತಿ ಪಾಳಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಅಙ್ಗಪ್ಪಮಾಣಾಭೇದೇಪಿ ಅನೀಕವಿಸೇಸತೋ। ದಸಮೇ ಪನ ಅಟ್ಠಮಙ್ಗಸ್ಸ ದಸ್ಸನೇನ ದುಕ್ಕಟಂ ಸಿಯಾತಿ।

ಉಯ್ಯೋಧಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಮತ್ತೋ ವಣ್ಣನಾಕ್ಕಮೇನ ಅಚೇಲಕವಗ್ಗೋ ಪಞ್ಚಮೋ।

೬. ಸುರಾಪಾನವಗ್ಗೋ

೧. ಸುರಾಪಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

ಆಯಸ್ಮತೋ ಯಂ ಮುನಿ ಸಾಗತಸ್ಸ,
ಮಹಿದ್ಧಿಕತ್ತಸ್ಸ ನಿದಸ್ಸನೇನ।
ಪಾನಸ್ಸ ದೋಸೋ ತಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ,
ಪುಬ್ಬೇವ ಸೋ ಭದ್ದವತಿಂ ಪಯಾತೋ॥

ತಸ್ಮಾ ಪಸ್ಸಂ ನಾಗಮಪೋಥಯಿತ್ವಾ,
ವಿನಿಸ್ಸಟಂ ಸಾಗತಂ ಇದ್ಧಿಯಾ ಚ।
ನತೋ ಸುರಾಪಾನನಿಸೇಧನತ್ಥಂ,
ಕೋಸಮ್ಬಿಮೇವಜ್ಝಗಮಾತಿ ಞೇಯ್ಯಂ॥

೩೨೬-೮. **ಪಸುಪಾಲಕಾತಿ** ಅಜಪಾಲಕಾ। ಯೇನ ಮಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಸ **ಬೀಜತೋ ಪಟ್ಠಾಯ**। ಕೇಚಿ ''ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇ ಚಿತ್ತಂ ಅಕುಸಲಮೇವಾತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತತ್ತಾ ವತ್ಥುಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ಪಿವತೋ ಅಕುಸಲ''ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಏವಂ ಸತಿ ''ಅಕುಸಲೇನೇವ ಪಾತಬ್ಬತಾಯಾತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬ''ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ''ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖಮೇವ ಸನ್ಧಾಯಾ''ತಿ ವದನ್ತಿ। ಏವಂ ಸತಿ ''ಕುಸಲಾಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಚಿತ್ತನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬ''ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ತಮ್ಪಿ ''ತಬ್ಬಹುಲನಯೇನ ವುತ್ತ''ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಮ್ಪಿ** ಅವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ''ಅಕುಸಲಚಿತ್ತ''ನ್ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಸುರಾಪಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ''ತಂ ಅಕುಸಲೇನೇವ ಪಿವತೀ''ತಿ ವದನ್ತೀತಿ।

ಸುರಾಪಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಅಙ್ಗುಲಿಪತೋದಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೩೦. ಅಙ್ಗುಲಿಪತೋದಕಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೩. ಹಸಧಮ್ಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೩೬. ತತಿಯೇ ಕಥಂ ತಿವೇದನಂ? ಹಸಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನೇವ "ಪರಸ್ಸ ದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಉದಕಂ ಖಿಪನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಖವೇದನಂ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಂ।

ಇದಂ ಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಞ್ಚ, ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಕಥಂ।
ಕೀಳಿತಂವ ಅಕೀಳಾತಿ, ಮಿಚ್ಛಾಗಾಹೇನ ತಂ ಸಿಯಾ॥

ಏತ್ತಾವತಾ ಕಥಂ ಕೀಳಾ, ಇತಿ ಕೀಳಾಯಂ ಏವಾಯಂ।
ಅಕೀಳಾಸಞ್ಞೀ ಹೋತೇತ್ಥ, ವಿನಯತ್ಥಂ ಸಮಾದಯೇ॥

ಏಕನ್ತಾಕುಸಲೋ ಯಸ್ಮಾ, ಕೀಳಾಯಾಭಿರತಮನೋ।
ತಸ್ಮಾ ಅಕುಸಲಂ ಚಿತ್ತಂ, ಏಕಮೇವೇತ್ಥ ಲಬ್ಭತೀತಿ॥

ಹಸಧಮ್ಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಅನಾದರಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೪೪. "ಲೋಕವಜ್ಜಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ 'ಇದಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯುಗ್ಗಹೋ'ತಿ ವದನ್ತಸ್ಸ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಯಂ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೇನೇವ ಚಿತ್ತೇನ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಯಂ ವಾ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪಞ್ಞತ್ತೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಅಜ್ಝಾಚರತಿ, ಇದಂ ಲೋಕವಜ್ಜನ್ತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥಿಕವಾದೀಆದೀನಿ ಆಚರಿಯಕುಲಾನಿ। ತತ್ಥ ದುತಿಯತತಿಯವಿಕಪ್ಪೋ ಇಧ ನ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ ಸೇಖಿಯಾನಂ ಲೋಕವಜ್ಜತ್ತಾ।

ಗಾರಯ್ಹೋ ಆಚರಿಯುಗ್ಗಹೋತಿ ಏತ್ಥ "ಯಸ್ಮಾ ಉಚ್ಛುರಸೋ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕೋ, ತಸ್ಸ ಕಸಟೋ ಯಾವಜೀವಿಕೋ, ದ್ವಿನ್ನಂಯೇವ ಸಮವಾಯೋ ಉಚ್ಛುಯಟ್ಠಿ, ತಸ್ಮಾ ವಿಕಾಲೇ ಉಚ್ಛುಯಟ್ಠಿಂ ಖಾದಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ ಗುಳಹರೀಟಕಂ ವಿಯಾ'ತಿ ಏವಮಾದಿಕೋ ಸಮ್ಪತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಗಾರಯ್ಹಾಚರಿಯವಾದೋ ನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ಚ, **ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜೇ ಪನ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ "ನ ಪತ್ತಹತ್ಥೇನ ಕವಾಟೋ ಪಣಾಮೇತಬ್ಬೋ'ತಿ ಇಮಸ್ಸ 'ಯೇನ ಹತ್ಥೇನ ಪತ್ತೋ ಗಹಿತೋ, ತೇನ ಹತ್ಥೇನ ನ ಪಣಾಮೇತಬ್ಬೋ, ಇತರೇನ ಪಣಾಮೇತಬ್ಬೋ'ತಿ ಅತ್ಥಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಥಾ ಆಚರನ್ತೋ ನ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ। 'ತಥಾ ಬುದ್ಧಬೋಧಿಚೇತಿಯಾನಂ ಪುಪ್ಫಂ ಗಣ್ಹಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ತಥಾ ಆಚರನ್ತೋ"ತಿ ಚ। ತಥಾ ಆಚರತಿ ಅಭಯಗಿರಿವಾಸಿಕೋ। ಮಹಾವಿಹಾರವಾಸಿನೋ ಚೇ ಏವಂ ವದನ್ತಿ, "ಮಾ ಏವಂ ವದಾ"ತಿ ಅಪಸಾದೇತಬ್ಬೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸುತ್ತಂ ಸುತ್ತಾನುಲೋಮಞ್ಚ ಉಗ್ಗಹಿತಕಾನಂಯೇವಾ"ತಿಆದಿ। "ಇದಂ ಸಬ್ಬಂ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ ಆಹಾ**"ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। "ಸುತ್ತಾನುಲೋಮಂ ಅಟ್ಠಕಥಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಅನಾದರಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಭಿಂಸಾಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೪೫. ಭಿಂಸಾಪನಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೬. ಜೋತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೫೪. **“ವಿಸಿಬ್ಬನಾಪೇಕ್ಖೋ”**ತಿ ವಚನತೋ ಯಸ್ಸ ಅಪೇಕ್ಖಾ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಜೋತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ನಹಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೬೪. ನಹಾನಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೮. ದುಬ್ಬಣ್ಣಕರಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೬೮. **ಅಲಭೀತಿ ಲಭೋ**। ಯಥಾ “ಪಚತೀತಿ ಪಚೋ, ಪಥತೀತಿ ಪಥೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ “ಲಭತೀತಿ ಲಭೋ”ತಿ ಕಸ್ಮಾ ನ ವುತ್ತಂ? ಪರಿನಿಟ್ಠಿತಲಾಭಸ್ಸೇವ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। **ಮಗ್ಗೇತಿ** ಸಿಬ್ಬಿನಿಮಗ್ಗೇ। ಕಪ್ಪಕತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅಕಪ್ಪಕತಂ ಸಿಬ್ಬೇತಿ। ಯಾವತಾ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ನ ವಿಜಹತಿ, ತಾವತಾ ಪುಬ್ಬಂ ಕಪ್ಪಮೇವ। ಕಪ್ಪಂ ನ ವಿಜಹತಿ ಚೇ, ಪುನ ಕಪ್ಪಂ ದಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ತಕ್ಕೋ।

ದುಬ್ಬಣ್ಣಕರಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ವಿಕಪ್ಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೭೪. ಪರಿಭೋಗೋ ಏತ್ಥ **ಕಾಯಕಮ್ಮಂ**। ಅಪಚ್ಚುದ್ಧಾರಣಂ **ವಚೀಕಮ್ಮಂ**।

ವಿಕಪ್ಪನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಚೀವರಾಪನಿಧಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೭೯. ದಸಮೇ ಯಸ್ಮಾ ನಿಸೀದನಸನ್ಥತಂ ಚೀವರನಿಸೀದನಮ್ಪೀತಿ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಸದಸಮೇವ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ **“ನಿಸೀದನಂ ನಾಮ ಸದಸಂ ವುಚ್ಚತೀ”**ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥಾಪಿ ಚೀವರಗ್ಗಹಣೇನ ಚೀವರನಿಸೀದನಂ ಗಹಿತಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥತೋ ಸನ್ಥತನಿಸೀದನಮೇವ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯದಿ ಏವಂ “ನಿಸೀದನಸನ್ಥತಂ ನಾಮ ಸದಸಂ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ? ನ, ಇತರಸ್ಸ ಅನಿಸೀದನಅದಸಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ಏತ್ಥ ನಿಸೀದನಸನ್ಥತಸ್ಸ ಪಾಚಿತ್ತಿಯವತ್ಥುತ್ತಾ ಇತರಮ್ಪಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯವತ್ಥುಮೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ತಜ್ಜಾತಿಕತ್ತಾ। ಸಸ್ಸಾಮಿಕೇ ಸೂಚಿಘರೇ ಸೂಚಿಗಣನಾಯ ಆಪತ್ತಿಯೋತಿ ಪೋರಾಣಾ।

ಚೀವರಾಪನಿಧಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಮತ್ತೋ ವಣ್ಣನಾಕ್ಕಮೇನ ಸುರಾಪಾನವಗ್ಗೋ ಛಟ್ಠೋ।

೭. ಸಪ್ಪಾಣಕವಗ್ಗೋ

೧. ಸಞ್ಚಿಚ್ಚಪಾಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೮೭. ಸಞ್ಚಿಚ್ಚಪಾಣಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೨. ಸಪ್ಪಾಣಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೮೮. "ಪಾಣೋ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಜಾನನ್ತೋಪಿ "ಮರಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಅವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಪಿವತಿಚೇ, ಅನಾಪತ್ತಿ।

ಜಲೇ ಪಕ್ಖಿಪನಂ ಪುಪ್ಫಂ, ಜಲಪ್ಪವೇಸನಂ ಇದಂ।
ಏವಂ ಉಭಿನ್ನಂ ನಾನತ್ತಂ, ಞೇಯ್ಯಂ ಞಾಣವತಾ ಸದಾತಿ॥

ಸಪ್ಪಾಣಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಉಕ್ಕೋಟನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೯೨. ತತಿಯೇ ದ್ವಾದಸ ಉಕ್ಕೋಟಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ ಅಕತಂ ಕಮ್ಮಂ, ದುಕ್ಕಟಂ ಕಮ್ಮಂ, ಪುನ ಕಾತಬ್ಬಂ ಕಮ್ಮನ್ತಿ ಅನುವಾದಾಧಿಕರಣೇ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ಅನಿಹಟಂ, ದುನ್ನಿಹಟಂ, ನ ಪುನ ಹರಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣೇ ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ಅವಿನಿಚ್ಛಿತಂ, ದುವಿನಿಚ್ಛಿತಂ, ಪುನ ವಿನಿಚ್ಛಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣೇ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ಅವೂಪಸನ್ತಂ, ದುವೂಪಸನ್ತಂ, ಪುನ ವೂಪಸಮೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣೇ ಲಬ್ಭನ್ತೀತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾನಯೋ, ಪಾಳಿಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಮುಖಮತ್ತಮೇವ ದಸ್ಸಿತಂ।

ಉಕ್ಕೋಟನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ದುಟ್ಠುಲ್ಲಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೯೯. "ಪಾರಾಜಿಕಾನೀತಿ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರವಸೇನ ದಸ್ಸಿತಾನೀ"ತಿ ಕಥಂ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಚೇ? ಪರಿವಾರಪಾಳಿತೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ತತ್ಥ "ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಪಚ್ಚಯಾ ಕತಿ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಪಚ್ಚಯಾ ಚತಸ್ಸೋ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಭಿಕ್ಖುನೀ ಜಾನಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸ। ವೇಮತಿಕಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸ। ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸ। ಆಚಾರವಿಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ , ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ (ಪರಿ॰ ೧೯೦)। ಪಾರಾಜಿಕಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಅನಾಪತ್ತಿ, ನೋ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ ಅವುತ್ತತ್ತಾತಿ ಚೇ? ನ, ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಪಟಿಚ್ಛಾದನೇ ವಿನಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅಸಮ್ಭವತೋ। ದುಕ್ಕಟವಾರೇ ವತ್ತಬ್ಬಾಪಿ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಯೋ ಪಠಮಂ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರವಸೇನ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇಹಿ ಸಹ ವುತ್ತತ್ತಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಪುನ ವತ್ತುನ್ತಿ ನ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಯಾವ ಕೋಟಿ ನ ಭಿಜ್ಜತೀತಿ ಚೇತ್ಥ ಯೋ ಅನ್ತಮಸೋ ಪಟಿಚ್ಛಾದನತ್ಥಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಆರೋಚೇತು ವಾ, ಮಾ ವಾ, ಪಟಿಚ್ಛಾದನಚಿತ್ತೇನೇವ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋ। ತಸ್ಸ ಪುನ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಛಾದನತ್ಥಂ ಅನಾರೋಚನೇನೇವ ನ ಕೋಟಿ ಭಿನ್ನಾ ಹೋತಿ, ಕಿಂ ಪುನ ಪಟಿನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ವಚನೇನ ಪಯೋಜನನ್ತಿ ನ ಅನ್ತಿಮಸ್ಸ ಅನಾರೋಚನೇನ ಭಿನ್ನಾ ಹೋತಿ, ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದನೇನ ಏವ ಭಿನ್ನಾ ಹೋತಿ, ತತೋ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದನತ್ಥಂ ಅಪುಬ್ಬಸ್ಸ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ, ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಕೋಟಿ ಭಿನ್ನಾ ಹೋತಿ, ತದಭಾವೋ ಪಟಿನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದನತ್ಥಂ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ, ಏವಮ್ಪಿ ಕೋಟಿ ಭಿನ್ನಾ ಹೋತೀತಿ ಏವಂ ನೋ ಪಟಿಭಾತೀತಿ ಆಚರಿಯೋ। **ತತಿಯೇನ ದುತಿಯಸ್ಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥ "ದುತಿಯೋ ನಾಮ ಪಠಮೋ"ತಿ ವದನ್ತಾನಂ "ವತ್ಥು ಪುಗ್ಗಲೋ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ"ತಿ ವಾರಿತತ್ತಾ ನ ಸುನ್ದರಂ। ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಸ್ಸ ಆರೋಚನೇಪಿ ನ ಸುನ್ದರಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಪುಬ್ಬೇವ ಸುತ್ವಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅನಾರೋಚಿತತ್ತಾ। "ಸುತೇನ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

ದುಟ್ಠುಲ್ಲಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಊನವೀಸತಿವಸ್ಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೦೪. ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ **ಬಹುಧಾ**। **ಹಾಯನವಡ್ಢನನ್ತಿ** ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಚೇ ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಊನತಾಯ ಹಾಯನಂ ಕತಂ। ಪಸೂತಸ್ಸ ವಡ್ಢನಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಚೇ ವಡ್ಢನಂ ಕತಂ। ಪಸೂತಸ್ಸ ಹಾಯನಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। **ನಿಕ್ಖಮನೀಯಪುಣ್ಣಮಾಸೀ** ನಾಮ ಸಾವಣಮಾಸಸ್ಸ ಪುಣ್ಣಮಾಸೀ। "**ಪಾಟಿಪದದಿವಸೇ**ತಿ ದುತಿಯೇ ಉಪಗಚ್ಛತಿ ದಿವಸೇ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಸೋ ಹಿ ಪಸೂತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪರಿಪುಣ್ಣವೀಸತಿವಸ್ಸೋ ಹೋತಿ। ಅವಸೇಸಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ವಸ್ಸಾನಂ ಅಧಿಕದಿವಸಾನಿ ಹೋನ್ತೇವ, ತಸ್ಮಾ ನಿಕ್ಕಙ್ಖಾ ಹುತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಿ। **ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾ**ತಿ ಗಬ್ಭವಸ್ಸಞ್ಚ ಪವಾರೇತ್ವಾ ಲದ್ಧವಸ್ಸಞ್ಚ ಅಗಣೇತ್ವಾ ಜಾತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಗಣೇತ್ವಾ ಏಕೂನವೀಸತಿವಸ್ಸಂ। **ಏಕೂನವೀಸತಿವಸ್ಸೋ**ತಿ "ಗಬ್ಭವಸ್ಸಂ ಏವ ಪಹಾಯಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ, ತಂ ದುಲ್ಲಿಖಿತಂ।

೪೦೬. **ಅಞ್ಞಂ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತೀ**ತಿ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ವಾ ಆಚರಿಯೋ ವಾ ಹುತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಿ। "ಓಪಪಾತಿಕಸ್ಸ ಸೋಳಸವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕಭಾವತೋ ಪುನ ಚತ್ತಾರೋ ವಸ್ಸೇ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಕಾತಬ್ಬಾ"ತಿ ಆಚರಿಯಾ ವದನ್ತೀತಿ ಕೇಚಿ।

ಊನವೀಸತಿವಸ್ಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಥೇಯ್ಯಸತ್ಥಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೦೯. ಥೇಯ್ಯಸತ್ಥೋ ಚೇ ಸುದ್ಧಮಾತುಗಾಮೋ ದ್ವೇ ಆಪತ್ತಿಯೋ। ಅಥ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ, ಸಮಯೋ ರಕ್ಖತಿ। ಥೇಯ್ಯಸತ್ಥಭಾವಸ್ಸ ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ ರಕ್ಖಣೀಯತ್ತಾ ಸಹಧಮ್ಮಿಕಾನಂ ರಕ್ಖತಿಯೇವಾತಿ ಏಕೇ। ಥೇಯ್ಯಭಾವೇ ನ ಸಹಧಮ್ಮಿಕತಾ, ತಸ್ಮಾ ನ ರಕ್ಖತಿ ಏವಾತಿ ಏಕೇ। ಅಪಾರಾಜಿಕಥೇಯ್ಯಭಾವೇ ಸತಿ ಸಹಧಮ್ಮಿಕಭಾವೋತಿ ಚೇ? ಇತರಸ್ಮಿಂ ಇತರನ್ತಿ ಸಮಯೋ ಅನಿಸ್ಸಟೋ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಭಿಕ್ಖು ಥೇಯ್ಯಸತ್ಥೋ ಚೇ, ಯಥಾವತ್ಥುಕಮೇವ। ಥೇಯ್ಯಸತ್ಥೇ ಥೇಯ್ಯಸತ್ಥಸಞ್ಞೀ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂವಿಧಾಯಾತಿ ಚ। "ಸದ್ಧಿ"ನ್ತಿ ಪದಂ ಕೇಸುಚಿ ನತ್ಥಿ, ತಂ ಅನನುರೂಪಂ। ತಥಾ ದುತಿಯೇಪಿ।

ಥೇಯ್ಯಸತ್ಥಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸಂವಿಧಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೧೨. "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಅಞ್ಞತರಾ ಇತ್ಥೀ"ತಿ ಚ ಪಾಠೋ ಅತ್ಥಿ, ಕೇಸುಚಿ ನತ್ಥಿ। ನತ್ಥಿಭಾವೋ ಸುನ್ದರೋ "ತೇನ ಖೋ ಸಮಯೇನಾ"ತಿ ಅಧಿಕಾರತ್ತಾತಿ ಕೇಚಿ। ಇಧ ಏಕತೋಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾ, ಸಿಕ್ಖಮಾನಾ, ಸಾಮಣೇರೀತಿ ಇಮಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಇಮಾಸಂ ಪನ ಸಮಯೋ ರಕ್ಖತಿ, ಅಯಮಿಮಾಸಂ, ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಚ ವಿಸೇಸೋ।

೪೧೪. ಅಪಿಚೇತ್ಥ "ವಿಞ್ಞೂ ಪಟಿಬಲಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಅಪ್ಪಟಿಬಲಾ ಅನಾಪತ್ತಿವತ್ಥುಕಾತಿ ಏಕೇ, ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುಕತ್ತಾ। "ಭಿಕ್ಖು ಸಂವಿದಹತಿ, ಮಾತುಗಾಮೋ ನ ಸಂವಿದಹತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಹಿ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ।

ಸಂವಿಧಾನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಅರಿಟ್ಠಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೧೭. ಗಹಟ್ಠಸ್ಸಾಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೀದೂಸಕಕಮ್ಮಂ ಮೋಕ್ಖನ್ತರಾಯಿಕಮೇವ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ। ವಿಪಾಕನ್ತರಾಯಿಕಾ ಅಹೇತುಕತ್ತಾ। ಪುಬ್ಬೇ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಆಪನ್ನಾ ಸಮ್ಮುಟ್ಠಾ ಸುದ್ಧಸಞ್ಞಿನೋ ಅನ್ತರಾಯಿಕಾ ಏವ। **ಸೇಸಾತಿ** ಜಾತಿಕಾ। **ರಸೇನಾತಿ** ಭಾವೇನ। **ಅಧಿಕುಟ್ಟನಟ್ಠೇನಾತಿ** ಅಧಿಕರಣಂ ಕತ್ವಾ ಕುಟ್ಟನಟ್ಠೇನ ಛಿನ್ದನಟ್ಠೇನ। **ಅಸಿಸೂನೂಪಮಾ** ಕುಸಲಧಮ್ಮಚ್ಛೇದನಟ್ಠೇನ। **ಸತ್ತಿಸೂಲೂಪಮಾ** ಚಿತ್ತವಿತುದನಟ್ಠೇನಾತಿ ಪೋರಾಣಾ। ಅನಾಪತ್ತಿಪಾಳಿಯಂ "ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಸ್ಸಾ"ತಿ ಮುಖಾರುಳ್ಹವಸೇನ ಲಿಖಿತಂ।

ಅರಿಟ್ಠಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಉಕ್ಖಿತ್ತಸಮ್ಭೋಗಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೨೫. "ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠೇನಾತಿ ಇಮಿನಾ ಲದ್ಧಿನಾನಾಸಂವಾಸಕತಂ ದೀಪೇತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತಿಚಿತ್ತನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ವಿಪಾಕಾಬ್ಯಾಕತಚಿತ್ತೇನ ಸಹವಾಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇಯ್ಯಾತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಅಞ್ಞಥಾ ಸಚಿತ್ತಕತ್ತಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಕಿರಿಯಾಬ್ಯಾಕತಂ ಸನ್ಧಾಯ ನ ಯುಜ್ಜತಿ।

ಉಕ್ಖಿತ್ತಸಮ್ಭೋಗಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಕಣ್ಟಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೨೮. **ಯತ್ಥ ತೇ ನ ಪಸ್ಸಾಮಾತಿ ತೇತಿ** ತಂ। ಅಥ ವಾ ತವ ರೂಪಾದಿಂ ನ ಪಸ್ಸಾಮ। ಅಯಂ ಸಮಣುದ್ದೇಸೋ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ। "ಸಚೇ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜತಿ, ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ಸಙ್ಘಾನುಮತಿಯಾ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋ"ತಿ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ, ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ, ದಣ್ಡಕಮ್ಮನಾಸನಾ ಹಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಯದಿ ಸೋ ಪಾರಾಜಿಕೋ, ಲಿಙ್ಗನಾಸನಾ ನಾಮ ಸಿಯಾ। **ತೇ ಪಟಿಸೇವತೋ ನಾಲಂ ಅನ್ತರಾಯಾಯಾತಿ** ಚ ದಿಟ್ಠಿ ಸತ್ಥರಿ ಅಸತ್ಥಾದಿದಿಟ್ಠಿ ನ ಹೋತಿ। ಸಚೇ ಸಾ ಯಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸೋ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಏವಮೇವ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ ಸಂವರೇ ಅತಿಟ್ಠನ್ತೋ ಲಿಙ್ಗನಾಸನಾಯೇವ ನಾಸೇತಬ್ಬೋತಿ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ತಕ್ಕೋ।

ಕಣ್ಟಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಮತ್ತೋ ವಣ್ಣನಾಕ್ಕಮೇನ ಸಪ್ಪಾಣಕವಗ್ಗೋ ಸತ್ತಮೋ।

೮. ಸಹಧಮ್ಮಿಕವಗ್ಗೋ

೧. ಸಹಧಮ್ಮಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೩೪. ಸಹಧಮ್ಮಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೨. ವಿಲೇಖನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೩೮. **ಆಪತ್ತಿಞ್ಚ ಸತಿಸಮ್ಮೋಸಾಯಾತಿ** ಏತ್ಥ ಚ-ಸದ್ದೋ ಕತ್ತಬ್ಬಞ್ಚ ನ ಕರೋತೀತಿ ದೀಪೇತಿ, ನ ಚತ್ತಾರಿ ಏವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ರಟ್ಠೇಕದೇಸೋ **ಜನಪದೋ**। ಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಅರಿಟ್ಠಕಣ್ಟಕಾ **ಸಾಸನಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾ**। "ನಾಲಂ ಅನ್ತರಾಯಾಯಾ"ತಿ ವಚನೇನ ಹಿ ತೇ ಭಗವತೋ ಅಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ದೀಪೇನ್ತಿ। ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಭಗವತಿ ದಸವತ್ಥುದೀಪಕಾ ವಜ್ಜಿಪುತ್ತಕಾ। ತೇ ಹಿ **ವಿನಯಸಾಸನಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾ**।

ಪರೂಪಹಾರಾದಿವಾದಾ ಪನ **ಸುತ್ತನ್ತಾಭಿಧಮ್ಮಪ್ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾ**। ಕೇ ಪನ ತೇ? ಏಕಚ್ಚೇ ಮಹಾಸಙ್ಘಿಕಾದಯೋ, ನ ಸಬ್ಬೇತಿ ದೀಪನತ್ಥಂ **"ಪರೂಪಹಾರಾ...ಪೇ॰... ವಾದಾ"**ತಿ ವಿಸೇಸನವಚನಮಾಹ। ತತ್ಥ ಯೇ ಕುಹಕಾ ಪಾಪಿಚ್ಛಕಾ ಅಭೂತಂ ಉಲ್ಲಪಿತ್ವಾ ಪಟಿಲದ್ಧವರಭೋಜನಾನಿ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತೀ ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಂ ಪತ್ತಾ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಅತ್ಥಿ ಅರಹತೋ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಮಾರಕಾಯಿಕಾ ಉಪಸಂಹರನ್ತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಜನಂ ವಞ್ಚೇನ್ತಿ। ಯೇ ಚ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನಾ ಅಕುಹಕಾ, ತೇಪಿ ತಂ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಕೇಚಿ ತಂದಿಟ್ಠಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ ಅಧಿಮಾನಿನೋ ಚ। ಅತ್ತನೋ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾಪಿ ನಾಧಿಮುಚ್ಚನ್ತಿ, ಅನಧಿಗತೇ ಅಧಿಕತಸಞ್ಞಿನೋವ ಹೋನ್ತಿ। ತಥಾ ಅತ್ಥಿ ಅರಹತೋ ಅಞ್ಞಾಣಕಙ್ಖಾವಿತರಣಾ ನಾಮಗೋತ್ತಾದೀಸು ವಿಯ ಸಚ್ಚೇಸು ಪರವಿತರಣಾ ಪರೇಹಿ ಪಞ್ಞತ್ತಾ ನಾಮಾನೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ವಿನಯಧರೋ "ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನವಕಾಸೋ , ಯಂ ಅರಹತೋ ಅಸುಚಿ ಮುಚ್ಚೇಯ್ಯ (ಕಥಾ॰ ೩೧೩; ಮಹಾವ॰ ೩೫೩)। ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾ...ಪೇ॰... ಅಪರಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಸತ್ಥುಸಾಸನೇ"ತಿಆದೀನಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೦) ಸುತ್ತಪದಾನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತೇ ಸಾಸನಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೇಸು ನಿಗ್ಗಹಿತಂ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಇತರೇ** "ಪರಿಯತ್ತಿ ಮೂಲ"ನ್ತಿ ವಾದಿನೋ। "ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ಉದ್ದಿಸ್ಸಮಾನೇ"ತಿ ನಿದಾನವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ವಿಭಙ್ಗಪದಾನಿ ಸಿದ್ಧಾನಿ। ಸಿದ್ಧೇಯೇವ ಕಿಂ ಇಮಸ್ಸ ಅಙ್ಗಾನಿ? ಗರಹಿತುಕಾಮತಾ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದವಿವಣ್ಣನಞ್ಚಾತಿ।

ವಿಲೇಖನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಮೋಹನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೪೪. ಮೋಹನಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೪. ಪಹಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೫೧. **ರತ್ತಚಿತ್ತೋ**ತಿ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗರಾಗೇನ। ವಿಹೇಠೇತುಕಾಮಂ ಪನ ದಿಸ್ವಾ "ಸಚೇ ಅಹಂ ಇಮಂ ಮಾರೇಮಿ, ನತ್ಥಿ ಮೇ ಮೋಕ್ಖೋ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಕುಪಿತೋ ಸತ್ತಸಞ್ಞಂ ಪುರೇಕ್ಖತ್ವಾ ಪಹಾರಂ ದೇತಿ, ತಸ್ಸ ಯಥಾವತ್ಥುಕಮೇವ।

ಪಹಾರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ತಲಸತ್ತಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೫೬. "ಕಾಯಂ ವಾ ಕಾಯಪಟಿಬದ್ಧಂ ವಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೪೫೬) ವಚನತೋ ಕಾಯಾದೀಸು ಯಂ ಉಚ್ಚಾರೇತಿ , ತಂ ತಲಂ ನಾಮ। ತಲಮೇವ **ತಲಸತ್ತಿಕಂ**। ಪೋಥನಸಮತ್ಥಟ್ಠೇನ ಸತ್ತಿಕನ್ತಿ ಏಕೇ। ತಂ "ಉಪ್ಪಲಪತ್ತಮ್ಪೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ನಿಯಮೇತಿ। ಏವಂ ಕುಪಿತಾ ಹಿ ಕೋಪವಸೇನ ಪೋಥನಾಸಮತ್ಥತಂ ಅವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಹತ್ಥಗತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತಿ, ಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸಮ್ಪಿ ಹೋತು, ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವ। ಯಸ್ಮಾ ಪಹರಿತುಕಾಮತಾಯ ಪಹಟೇ ಪುರಿಮೇನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಕೇವಲಂ ಉಚ್ಚಾರೇತುಕಾಮತಾಯ ಉಗ್ಗಿರಣಮತ್ತೇ ಕತೇ ಇಮಿನಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಇಮಿನಾ ಪನ ವಿರಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪಹಾರೋ ದಿನ್ನೋ, ತಸ್ಮಾ ನ ಪಹರಿತುಕಾಮತಾಯ ದಿನ್ನತ್ತಾ ದುಕ್ಕಟಂ। ಕಿಮಿದಂ ದುಕ್ಕಟಂ ಪಹಾರಪಚ್ಚಯಾ, ಉದಾಹು ಉಗ್ಗಿರಣಪಚ್ಚಯಾತಿ? ಪಹಾರಪಚ್ಚಯಾ ಏವ ದುಕ್ಕಟಂ। ಪುರಿಮಂ ಉಗ್ಗಿರಣಪಚ್ಚಯಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ಸದುಕ್ಕಟಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಯುಜ್ಜತಿ। ಪುರಿಮಞ್ಹಿ ಉಗ್ಗಿರಣಂ, ಪಚ್ಛಾ ಪಹಾರೋ। ನ ಚ ಪಚ್ಛಿಮಪಹಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪುರಿಮಂ ಉಗ್ಗಿರಣಂ ಅನಾಪತ್ತಿವತ್ಥುಕಂ ಭವಿತುಮರಹತೀತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ। "ತೇನ ಪಹಾರೇನ ಹತ್ಥಾದೀಸು ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಭಿಜ್ಜತಿ, ದುಕ್ಕಟಮೇವಾ"ತಿ ಇಮಿನಾಪಿ ಪಹಾರಪಚ್ಚಯಾ ದುಕ್ಕಟಂ। ಉಗ್ಗಿರಣಂ

ಯಥಾವತ್ಥುಕಮೇವಾತಿ ಸಿದ್ಧಂ, ಸುಟ್ಠು ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ। “ತಿರಚ್ಛಾನಾದೀನಂ ಅಸುಚಿಕರಣಾದೀನಿ ದಿಸ್ವಾ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾಪಿ ಉಗ್ಗಿರನ್ತಸ್ಸ ಮೋಕ್ಖಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಏವಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ।

ತಲಸತ್ತಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಅಮೂಲಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೬೧. **ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೇ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸಞ್ಞೀ ಅಮೂಲಕೇನ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇನಾ**ತಿ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಾದಿನಾ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾಪತ್ತಿಯಾ ವತ್ಥುನಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ನ ಹಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾಪತ್ತಿ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ।

ಅಮೂಲಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸಞ್ಚಿಚ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೬೮. **ಊನವೀಸತಿವಸ್ಸೋ ಮಞ್ಞೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಯಂ ಸಞ್ಞಾಯ ತಥಾ ಅಮಞ್ಞನ್ತೋ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚುಪ್ಪಾದನತ್ಥಂ “ಮಞ್ಞೇ”ತಿ ವದನ್ತೋ ಕಿಂ ಮುಸಾವಾದೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋತಿ? ನ ಸಿಯಾ ಅಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ, ನ ಚ ಕೇವಲಂ “ಮಞ್ಞೇ”ತಿ ಇಮಿನಾ ನಿಯಮತೋ ಅಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿ ಹೋತಿ। ಪರಮತ್ಥವಿಹಿತಂ ಕತ್ಥಚಿ ಹೋತಿ। “ಉದಕಂ ಮಞ್ಞೇ ಆದಿತ್ತ”ನ್ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ಪರೋ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಉಪ್ಪಾದೇತು ವಾ , ಮಾ ವಾ, ತಂ ಅಪ್ಪಮಾಣನ್ತಿ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) “ಕುಕ್ಕುಚ್ಚುಪ್ಪಾದನ”ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ।

ಸಞ್ಚಿಚ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಉಪಸ್ಸುತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೭೩. **ಇಮೇಸಂ ಸುತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ “ವಚನ”ನ್ತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। **ಏಕಪರಿಚ್ಛೇದಾನೀ**ತಿ ಸಿಯಾ ಕಿರಿಯಾ ಸಿಯಾ ಅಕಿರಿಯಾತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಏಕಪರಿಚ್ಛೇದಾನಿ। ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅಞ್ಞವಾದಕಪಚ್ಚಯಾಪತ್ತಿ ಕಿರಿಯಾ ಚ ವಿಹೇಸಕಪಚ್ಚಯಾಪತ್ತಿ ಅಕಿರಿಯಾ ಚ, ತದುಭಯಂ ಪನ ಏಕಸಿಕ್ಖಾಪದನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ತಂ ಅಞ್ಞವಾದಕಸಙ್ಖಾತಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಸಿಯಾ ಕಿರಿಯಾ ಪಠಮಸ್ಸ ವಸೇನ, ಸಿಯಾ ಅಕಿರಿಯಾ ದುತಿಯಸ್ಸ ವಸೇನಾತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಉಪಸ್ಸುತಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಕಮ್ಮಪಟಿಬಾಹನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೭೪. “ಧಮ್ಮಿಕಾನಂ ಕಮ್ಮಾನ”ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೪೭೫) ವಚನತೋ ಏಕಚ್ಚೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಧಮ್ಮಿಕಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ “ಛನ್ದಂ ದಮ್ಮೀ”ತಿ ಛನ್ದಂ ದೇನ್ತಿ, ತಂ ತೇಸಂ ಮತಿಮತ್ತಮೇವ, ನ ಪಟಿಪತ್ತಿ। ಅಧಮ್ಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಖಿಯ್ಯತಿ, ತಂ ವಾ ಉಕ್ಕೋಟೇತಿ, ಅನಾಪತ್ತಿ ನೇವ ಹೋತೀತಿ? ನ, ತಥಾ ಛನ್ದದಾನಕಾಲೇ ಅಕತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮಖಿಯ್ಯನಾದಿಪಚ್ಚಯಾ ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಅಧಮ್ಮೇನ ವಾ ವಗ್ಗೇನ ವಾ ನ ಕಮ್ಮಾರಹಸ್ಸ ವಾ ಕಮ್ಮಕರಣಪಚ್ಚಯಾ ಆಪತ್ತಿಮೋಕ್ಖಕರಣತೋ ಅವಿಸೇಸಮೇವ ತಥಾವಚನನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ಛನ್ದದಾನಕಾಲೇ ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮಕರಣಾನುಮತಿಯಾ ಅಭಾವತೋ, ಕಾರಕಸ್ಸೇವ ವಜ್ಜಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ ಚ। ಗಣಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ಚೇ? ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಛನ್ದದಾಯಕಾವ ತೇ, ನ ಗಣೋ ಅಕಮ್ಮಪ್ಪತ್ತತ್ತಾ, **ಪರಿವಾರೇಪಿ** (ಪರಿ॰ ೪೮೧ ಆದಯೋ) ಕಮ್ಮವಗ್ಗೇ

ಕಮ್ಮಪ್ಪತ್ತಛನ್ದದಾಯಕಾ ವಿಸುಂ ವುತ್ತಾ। ತಥಾಪಿ ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮಸ್ಸ ಛನ್ದೋ ನ ದಾತಬ್ಬೋ ದೇನ್ತೇ ಅಕಪ್ಪಿಯಾನುಮತಿದುಕ್ಕಟತೋ। ತತ್ಥ ಹಿ ಯೋಜನದುಕ್ಕಟತೋ ನ ಮುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ।

ಕಮ್ಮಪಟಿಬಾಹನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಛನ್ದಂಅದತ್ವಾಗಮನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೮೧. ಸನ್ನಿಪಾತಂ ಅನಾಗನ್ತ್ವಾ ಚೇ ಛನ್ದಂ ನ ದೇತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಏಕೇ। ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ಏಕೇ ಧಮ್ಮಕಮ್ಮನ್ತರಾಯಕರಣಾಧಿಪ್ಪಾಯತ್ತಾ। ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಛನ್ದಂ ದಾತುಂ ಲಭತೀತಿ ಕೇಚಿ। ದಿನ್ನಛನ್ದೇ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಪುನ ಗತೇಪಿ ಛನ್ದೋ ನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭೇಯ್ಯಾತಿ ಚೇ? ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ। ಕಸ್ಮಾ? "ಅಹತ್ಥಪಾಸೋ ಛನ್ದಾರಹೋ"ತಿಆದೀಹಿ ವಿರುಜ್ಝನತೋ। **ಪಾಳಿಯಂ** ಪನ ದಾತುಕಾಮತಾಯ ಹತ್ಥಪಾಸಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ಕೇಚಿ।

ಛನ್ದಂಅದತ್ವಾಗಮನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ದುಬ್ಬಲಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೮೪-೫. ಅದಾಸೀತಿ ಅಪಲೋಕೇತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। **ಭಿಕ್ಖೂತಿ** ಏತ್ಥ ತೇ ಛಬ್ಬಗ್ಗಿಯಾ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿವಜ್ಜಯಿತ್ವಾ "ಸಙ್ಘೋ"ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಆಹಂಸು। **ಪರಿಣಾಮೇನ್ತೀತಿ** ನೇನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಲಾಭೋತಿ** ಪದುದ್ಧಾರಕರಣಂ ಇಧ ಅನಧಿಪ್ಪೇತಸ್ಸಪಿ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರವಸೇನ ಲಾಭದೀಪನತ್ಥಂ। ಚೀವರಮೇವ ಹಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಂ, ತೇನೇವ "ಅಞ್ಞಂ ಪರಿಕ್ಖಾರಂ ದಿನ್ನಂ ಖೀಯತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ದಿನ್ನ**ನ್ತಿ ಚ **ಪರಿಕ್ಖಾರ**ನ್ತಿ ಚ ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ।

ದುಬ್ಬಲಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ಪರಿಣಾಮನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೯೧. ಞಾತಕಮ್ಪಿ ಪರಸ್ಸ ದಾತುಕಾಮಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ದಾಪೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಏವ। ಸಬ್ಬತ್ಥ ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ದಾತುಕಾಮಂ ಯಥಾಸುಖಂ ವಿಚಾರೇತುಂ ಲಭತಿ।

ಪರಿಣಾಮನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಮತ್ತೋ ವಣ್ಣನಾಕ್ಕಮೇನ ಸಹಧಮ್ಮಿಕವಗ್ಗೋ ಅಟ್ಠಮೋ।

೯. ರತನವಗ್ಗೋ

೧. ಅನ್ತೇಪುರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೪೯೪-೭. ಯಥಾ ಭಗವನ್ತಂ ಪಯಿರುಪಾಸತಿ, ಏವಮಾಕಾರೇನ ನಾರಹತಾಯಂ ಪುರಿಸೋ ಪಾಪೋ ಹೋತುಂ, ನ ಹೋತಿ ಪಾಪೋತಿ ಅತ್ಥೋ, ಕಾರಣತ್ಥಂ ವಾ। **ತ**ನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ, ಯತೋತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ। **ಹತ್ಥಿಸಮ್ಮದ್ದ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಘಾಟಸಮ್ಮದ್ದೋ, ಅಕ್ಕಮನಂ ಚುಣ್ಣತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೪೯೮. ರತನಂ ನಾಮ ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ, ತಥಾಪಿ ಇಧ ಅಞ್ಞಾಪಿ ದೇವಿಗೋತ್ತಾ ನ ರಕ್ಖತಿ, ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ "ನ ಮಹೇಸೀ ಹೋತೀ"ತಿ ವಚನಾಭಾವತೋ। ಸಚೇ ಖತ್ತಿಯೋವ ಹೋತಿ, ನಾಭಿಸಿತ್ತೋ। ಅಭಿಸಿತ್ತೋಯೇವ ಹೋತಿ, ನ ಖತ್ತಿಯೋ ರಕ್ಖತೀತಿ ಆಚರಿಯೋ। ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಅಙ್ಗಭಾವೇನ ಚ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಭಿಸಿತ್ತಭಾವೋವಪಮಾಣಂ। ಸೇಸಂ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೋತಿ ಏಕೇ।

೫೦೦-೫೦೧. "ನ ಸಯನಿಘರೇ ಸಯನಿಘರಸಞ್ಞೀ"ತಿ ತಿಕಚ್ಛೇದೋಪಿ ಏತ್ಥ ಲಬ್ಭತಿ। **ನ ಸಯನಿಘರಂ** ನಾಮ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತರುಕ್ಖಮೂಲಾದಿ।

ಅನ್ತೇಪುರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ರತನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೦೪. "ಅಧಿವಾಸೇನ್ತು ಗಹಪತಿನೋ ಭತ್ತ"ನ್ತಿ ಚ "ಮೇ ಗಹಪತಿನೋ"ತಿ ಚ ಅತ್ಥಿ।

೫೦೬. **ಕುರುನ್ದಿ**ವಚನೇನ ಘರೇಪಿ ಯದಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಸಙ್ಕನ್ತಿ, ತತ್ಥ ರತ್ವಾ ಆಚಿಕ್ಖಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಪತಿರೂಪಾತಿ** "ರತನಸಮ್ಮತೇ ಪಂಸುಕೂಲಗ್ಗಹಣಂ ವಾ ರತನೇ ನಿರುಸ್ಸುಕ್ಕಗಮನಂ ವಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। "ತಾವಕಾಲಿಕವಸೇನಪಿ ಅನಾಮಾಸಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿತುಂ ನ ಲಭತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಸಮಾದಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಯಾಚಿತ್ವಾ "ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಅರಿಯಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಏಸಾ ಅರಿಯಾನ ಯಾಚನಾ"ತಿ (ಜಾ॰ ೧.೭.೫೯) ವುತ್ತನಯೇನ।

ರತನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ವಿಕಾಲಗಾಮಪ್ಪವಿಸನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೧೧-೨. ಅಹಿನಾ ಡಟ್ಠವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಸನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ ಗತೋ, ತಸ್ಸ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಉದಪಾದಿ। **ಅದಿನ್ನಾದಾನೇ ವುತ್ತನಯೇನಾ**ತಿ ಗಾಮೋ ಗಾಮೂಪಚಾರೋತಿ ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

ವಿಕಾಲಗಾಮಪ್ಪವಿಸನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಸೂಚಿಘರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೧೭. ತನ್ತಿ ಭೇದನಕಂ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸ ಪಠಮಂ ಭೇದನಕಂ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ದೇಸೇತಬ್ಬತ್ತಾ। ಏಸ ನಯೋ ಇತರೇಸುಪಿ।

೫೨೦. ವಾಸಿಜಟೇತಿ ವಾಸಿದಣ್ಡಕೇ।

ಸೂಚಿಘರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಮಞ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೨೧-೨. "ಉಚ್ಚೇ ಮಞ್ಚೇ"ತಿ ಚ "ಉಚ್ಚಾ ಮಞ್ಚೇ"ತಿ ಚ ಕತ್ಥಚಿ। **ಆಯತೋ**ತಿ ವಿತ್ಥತೋ। **ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲಪಾದಕ**ನ್ತಿ ಭಾವನಪುಂಸಕಂ, ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲಪ್ಪಮಾಣಂ ಪಾದಕಂ ವಾ।

ಮಞ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ತೂಲೋನದ್ಧಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೨೮. ಪೋಟಕಿತೂಲನ್ತಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ತಿಣತೂಲಂ। **ಪಟಿಲಾಭೇನ ಉದ್ದಾಲೇತ್ವಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ದೇಸೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಟಿಲಾಭಮತ್ತೇನೇವ ಪಾಚಿತ್ತಿಯನ್ತಿ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ, ಪರಿಭೋಗೇಯೇವ ಪನ ಆಪತ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, "ಅಞ್ಞೇನ ಕತಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ ವಚನಂ ಏತ್ಥ ಸಾಧಕಂ।

ತೂಲೋನದ್ಧಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ನಿಸೀದನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೩೧. ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನಿಸೀದನಸ್ಸ ಜಾತಿ ನ ದಿಸ್ಸತಿ ಏತ್ಥ, ತಥಾಪಿ **ಚೀವರಕ್ಖನ್ಧಕೇ** ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ, "ನವ ಚೀವರಾನಿ ಅಧಿಟ್ಠಾತಬ್ಬಾನೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಚ ಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ಚೀವರಜಾತಿಯೇವಸ್ಸ ಜಾತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। "ಸನ್ಥತಸದಿಸಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾತಿ ಸದಸ"ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಿಸೀದನಸನ್ಥತತ್ತಾ ಉಪಮೇತಿ। ಲಾಭೇ ಸದಸಂ, ಅಲಾಭೇ ಅದಸಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೀತಿ ಏಕೇ, ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ। "ನಿಸೀದನಂ ನಾಮ ಸದಸಂ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ ತಸ್ಸ ಸಣ್ಠಾನನಿಯಮನತೋ।

ನಿಸೀದನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಕಣ್ಡುಪಟಿಚ್ಛಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೩೬. ಯದಿ **ಕಣ್ಡುಪಟಿಚ್ಛಾದಿ** ನಾಮ ಅಧೋನಾಭಿ ಉಬ್ಭಜಾಣುಮಣ್ಡಲಾ ಉಪ್ಪನ್ನಕಣ್ಡುಪೀಳಕಾದಿಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ತಸ್ಸ ಸುಗತಸ್ಸ ಸುಗತವಿದತ್ಥಿಯಾ ದೀಘಸೋ ಚತಸ್ಸೋ ವಿದತ್ಥಿಯೋ ತಿರಿಯಂ ದ್ವೇತಿ ಇದಮ್ಪಿ ಅತಿಮಹನ್ತಂ ಪಮಾಣಂ ದಿಸ್ಸತಿ। ಸಬ್ಬೋ ಹಿ ಪುರಿಸೋ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ವಿದತ್ಥಿಯಾ ಸತ್ತವಿದತ್ಥಿಕೋ ಹೋತಿ, ಸುಗತಸ್ಸ ಚ ಏಕಾವಿದತ್ಥಿ ಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ತಿಸ್ಸೋ ವಿದತ್ಥಿಯೋ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕಣ್ಡುಪಟಿಚ್ಛಾದಿ ಪಕತಿಪುರಿಸಸ್ಸ ಪಮಾಣಂ ಆಪಜ್ಜತಿ ತಿರಿಯಂ, ದೀಘಸೋ ಪನ ದಿಗುಣಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ। ಆಪಜ್ಜತು, ಉಕ್ಕಟ್ಠಪರಿಚ್ಛೇದೋ ತಸ್ಸಾ, ಚೇ ಇಚ್ಛತಿ, ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸರೀರಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇಸ್ಸತಿ, ಸಬ್ಬಸರೀರಗತಸಞ್ಛಾಟಿ ವಿಯ ಬಹುಗುಣಂ ಕತ್ವಾ ನಿವಾಸೇತುಕಾಮೋ ನಿವಾಸೇಸ್ಸತೀತಿ ಅಯಂ ಭಗವತೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಸಿಯಾ।

ಕಣ್ಡುಪಟಿಚ್ಛಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೪೧. ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾಪಿ ಉಕ್ಕಟ್ಠಪಟಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ಅನುಞ್ಞಾತಾ। ವಸ್ಸಕಾಲೇ ಕೇಚಿ ಸಞ್ಛಾಟಿಪರಿಭೋಗೇನೇವ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅಯಂ ಭಗವತೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಸಿಯಾ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಇಮಿನಾ ತಕ್ಕೇನ ಅನುಞ್ಞಾತಾ, "ಅಪ್ಪಮಾಣಿಕಾಯೋ ಕಣ್ಡುಪಟಿಚ್ಛಾದಿಯೋ ಧಾರೇನ್ತಿ, ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾಯೋ ಧಾರೇನ್ತೀ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ ಪನ ಅಞ್ಞಥಾ ಪುಣ್ಣಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ಅಧಿಕಪ್ಪಮಾಣಾಯೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಧಾರೇಸುನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ಏತಪರಮತಾ ತಾಸಂ ಅನುಞ್ಞಾತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏಸೇವ ನಯೋ ದಸಮೇಪಿ।

ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ನನ್ದತ್ಥೇರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೫೧. ತತ್ಥ **ಭಿಸಿಂ ವಾ ಬಿಬ್ಬೋಹನಂ ವಾ ಕರೋತೀತಿ** ದೀಘಸೋ ಬಹೂನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಾಧಾರಣತ್ಥಂ ಕರೋತೀತಿ ಯುಜ್ಜತಿ।

ನನ್ದತ್ಥೇರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಮತ್ತೋ ವಣ್ಣನಾಕ್ಕಮೇನ ರತನವಗ್ಗೋ ನವಮೋ।

ಪಾಚಿತ್ತಿಯಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಪಾಟಿದೇಸನೀಯಕಣ್ಡೋ

೧. ಪಠಮಪಾಟಿದೇಸನೀಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೫೩-೫. "ಪಟಿದೇಸೇತಬ್ಬಾಕಾರದಸ್ಸನ"ನ್ತಿ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತತ್ತಾ **ಪಾಳಿಯಂ** ಆಗತವಸೇನೇವ ಆಪತ್ತಿ ದೇಸೇತಬ್ಬಾ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ। "ಅನ್ತರಘರೇ ಅನ್ತರಘರಸಞ್ಞೀ"ತಿಆದಿನಾ ಚ "ಖಾದನೀಯಭೋಜನೀಯೇ ಅಖಾದನೀಯಅಭೋಜನೀಯಸಞ್ಞೀ"ತಿಆದಿನಾ ಚ "ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಅಭಿಕ್ಖುನಿಸಞ್ಞೀ"ತಿಆದಿನಾ ಚ ನಯೇನ ಅಪರೇಪಿ ತಯೋ ತಿಕಚ್ಛೇದಾ ಯೋಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಾ।

ಪಠಮಪಾಟಿದೇಸನೀಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯಪಾಟಿದೇಸನೀಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೫೫೮. "ನಿಮನ್ತಿತಾ ಭುಞ್ಜನ್ತೀತಿ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ಭೋಜನೇನ ನಿಮನ್ತಿತಾ ಭುಞ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ವುತ್ತಂ, ಅಥ ಖೋ ಅಕಪ್ಪಿಯನಿಮನ್ತನೇನ ನಿಮನ್ತಿತತಾ ಏತ್ಥ ನ ಅಙ್ಗಂ, ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವಾ ಇಧ ವಾ ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ ಲೇಸಾಭಾವತೋ, ತಸ್ಮಾ "ನಿಮನ್ತಿತಾ"ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಪುಬ್ಬೇ ಆಚಿಣ್ಣವಸೇನೇವ ವುತ್ತೋ। ಅಪರೇಪಿ ತಯೋ ತಿಕಚ್ಛೇದಾ ಯೋಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಾ ಪದಭಾಜನೇ ವುತ್ತತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಥಾ ತಥಾ ಹಿ ಭುಞ್ಜನ್ತಾನಂ ತಾದಿಸಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಂ ಅವಾರೇನ್ತಾನಂ ಪಾಟಿದೇಸನೀಯಮೇವ। "ಏಸಾ ವೋಸಾಸತಿ ನಾಮ, ವೋಸಾಸನ್ತೀ"ತಿ ಚ ದುವಿಧೋ ಪಾಠೋ। "ಅಜ್ಝೋಹಾರೇ ಅಜ್ಝೋಹಾರೇ"ತಿ ವಚನೇನ ಪುನ "ಗಾರಯ್ಹಂ ಆವುಸೋ ಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಏಕವಚನಂ ವಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ಪಠಮಂ ಅಜ್ಝೋಹಾರೇಯೇವ ಆಪನ್ನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ತಥಾ ಅಞ್ಞತ್ರಾಪಿ ಆಗಚ್ಛತಿ "ಆಪಜ್ಜಿಮ್ಹಾ"ತಿ ವಚನತೋ। ಏಕೇನ ಬಹೂನಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೀತಿ ಕೇಚಿ, ತಂ ನ ಸುನ್ದರಂ। "ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹೀ"ತಿಆದಿನಾ ಪಾಠೇ ವುತ್ತತ್ತಾತಿ ಮಮ ತಕ್ಕೋ। ಏಕೇನ ಸಹೇವ "ಅಹಂ ಆಪಜ್ಜಿ"ನ್ತಿಪಿ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಏಕೇನ ದ್ವೀಹಿ ತೀಹಿ ದೇಸೇತಬ್ಬತೋ, ಸಬ್ಬೇಹಿ ಏವಂ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। "ಆಪಜ್ಜಿಮ್ಹಾತಿ ಸಹೇವಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಏಕೇನ ಚೇ ಅವಾರಿತೋ, "ಅಹಂ, ಆವುಸೋ, ಗಾರಯ್ಹಂ ಧಮ್ಮಂ ಆಪಜ್ಜಿ"ನ್ತಿಪಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ।

ದುತಿಯಪಾಟಿದೇಸನೀಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫೬೨-೫೭೦. ತತಿಯಚತುತ್ಥಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನಿಯೇವ।

ಪಾಟಿದೇಸನೀಯಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸೇಖಿಯಕಣ್ಡೋ

೧. ಪರಿಮಣ್ಡಲವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೫೭೬. **“ಸಿಕ್ಖಿತಸಿಕ್ಖೇನಾ**ತಿ ಚತೂಹಿ ಮಗ್ಗೇಹೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲಮತ್ತಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ನಿವತ್ಥಮೇವ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಚತುರಙ್ಗುಲಮತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಉಭೋಪೇತೇ ಅಟ್ಠಕಥಾವಾದಾ ಏಕಪರಿಚ್ಛೇದಾ, **“ಅಡ್ಢತೇಯ್ಯಹತ್ಥ”**ನ್ತಿ ಸುಖುಮಂ, ಏಕಪತ್ತಂ ವಾ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ತಞ್ಹಿ ಯಥಾಠಾನೇನ ತಿಟ್ಠತಿ। ದುಪಟ್ಟಂ ಸನ್ಧಾಯ **“ದ್ವಿಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಮ್ಪೀ”**ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ**। ಏಕಪಟ್ಟಂ, ದ್ವಿಪಟ್ಟಂ ವಾ ಹೇಟ್ಠಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೇನ “ದ್ವಿಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣ”ನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ತಿರಿಯಂ ದ್ವಿಹತ್ಥೋಪಿ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಅಲಾಭೇ ಏವ “ಅಲಾಭೇ ತಿರಿಯಂ ದ್ವಿಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಇದಂ ಸಬ್ಬಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪಗಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ವಿರುದ್ಧಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಜ್ಜೇತಬ್ಬಂ। ನೋ ಚೇ ಸಜ್ಜೇತಿ, ದುಕ್ಕಟಂ। **ಸಚಿತ್ತಕಂ** ಪಣ್ಣತ್ತಿವಿಜಾನನಚಿತ್ತೇನೇವ “ಅನಾದರಿಯಂ ಪಟಿಚ್ಚಾ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ, ನ ವತ್ಥುವಿಜಾನನಚಿತ್ತೇನ “ಇದಮೇವಂ ಕತ”ನ್ತಿ ಜಾನತೋಪಿ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವತೋ। ಫುಸ್ಸದೇವತ್ಥೇರವಾದೋಪಿ ಏಕೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ಯುಜ್ಜತಿ। ತಥಾ ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರವಾದೋಪಿ। ಪಞ್ಞತ್ತೇಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಅಪಞ್ಞತ್ತೇಪಿ ಯಂ ಪಕತಿಯಾ ವಜ್ಜಂ, ತಂ ಲೋಕವಜ್ಜಂ। ಇದಂ ಪನ ಪಞ್ಞತ್ತೇಯೇವ ವಜ್ಜಂ, ನಾಪಞ್ಞತ್ತೇ, ತಸ್ಮಾ ಇತರಲೋಕವಜ್ಜೇನ ಅಸದಿಸತ್ತಾ ನ ಲೋಕವಜ್ಜಂ। ಪಣ್ಣತ್ತಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವಜ್ಜತೋ **ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಂ**। ಅನಾದರಿಯಚಿತ್ತೇನೇವ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತ್ತಾ **ಸಚಿತ್ತಕಂ,** ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ತಿವೇದನತ್ತಾ ತಿವೇದನಂ। ಯಸ್ಮಾ ಅನಾದರಿಯಚಿತ್ತತಾ ನಾಮ ಕೇವಲಂ ಅಕುಸಲಮೇವ, ತಞ್ಚ ಪಕತಿಯಾ ವಜ್ಜಂ, ತಸ್ಮಾ ಇದಂ **ಲೋಕವಜ್ಜಂ**। ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ವೀತಿಕ್ಕಮನಂ ನಾಮ ದೋಮನಸ್ಸಿಕಸ್ಸೇವ ಹೋತೀತಿ **ದುಕ್ಖವೇದನಂ**। **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ “ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿ ವಿಯ ನಿವಾಸನಾದಿದೋಸೋ ಲೋಕಗರಹಿತೋ ನ ಹೋತೀತಿ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜನ್ತಿ **ಫುಸ್ಸದೇವತ್ಥೇರೋ**”ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

೫೭೭. **ವಿಹಾರೇಪೀ**ತಿ ಬುದ್ಧುಪಟ್ಠಾನಾದಿಕಾಲೇ, ತಸ್ಮಾ **“ಪಾರುಪಿತಬ್ಬ”**ನ್ತಿ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಕಿಚ್ಚವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಪಠಮದುತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಪರಿಳಾಹಾದಿಪಚ್ಚಯಾ ಕಪ್ಪತಿ, ನ ಅನ್ತರಘರಪಟಿಸಂಯುತ್ತೇಸು।

೫೮೨. **“ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ ಠತ್ವಾ”**ತಿ ಏತ್ಥ “ಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ಪರಿಸ್ಸಯಾಭಾವಂ ಓಲೋಕೇತುಂ ಲಭತಿಯೇವ। ತಥಾ ಗಾಮೇ ಪೂಜಾ”ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ, ತಂ ಪನ “ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಠತ್ವಾ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ತಾದಿಸಂ ಅನ್ತರಾಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪರಿಮಣ್ಡಲವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಉಜ್ಜಗ್ಘಿಕವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೫೮೬. **ಹಸನೀಯಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಹೇತ್ವತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮಂ, ಹಸಿತಬ್ಬವತ್ಥುಕಾರಣಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅನ್ತರಘರೇ ಉಚ್ಚಾಸದ್ದೇನ ಅನುಮೋದನಾದಿಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿ ಕಿರ। ತಥಾ ಹಿ **ಮಹಿನ್ದತ್ಥೇರೋಪಿ** ಹತ್ಥಿಸಾಲಾದೀಸು ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಕಥೇಸಿ।

೫೯೧. ಕೇಚಿ ಭಿಕ್ಖೂ “ಪರಿಕ್ಖಾರಟ್ಠಪನಮತ್ತೇನ ವಾಸೂಪಗತೋ ಹೋತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ತೇಸಂ ಮತಿಮತ್ತಮೇವ। ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಚೇ ವಾಸೂಪಗಾ ಹೋನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯೋವ ಕಪ್ಪಿಯಭೂಮಿ। “ಯತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಏಕರತ್ತಮ್ಪಿ ವಸನ್ತಿ, ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯೋ”ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೧೬೧) ವಚನತೋ ತಾಸಂ ಸಮೀಪಂ ವಾ ತಾಹಿ ಗಹಿತವಾಸಾಗಾರಂ ವಾ “ಗಚ್ಛಾಮೀ”ತಿ ಗಚ್ಛತೋ ಯಥಾಸುಖಂ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ನ ಹಿ ತಾವತಾ ತಂ ಘರಂ ಅನ್ತರಘರಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ।

ಉಜ್ಜಗ್ಘಿಕವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಖಮ್ಭಕತವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೭೦೪. ಸೂಪೋ **ಪತ್ತಪ್ಪಮಾಣವಣ್ಣನಾಯಂ** ವುತ್ತಾಕಾರೋ। **ಓಲೋಣೀ** ವುಚ್ಚತಿ ಕುಧಿತಂ, ಗೋರಸತೋ ಪೂರಾ ಥೂಪಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

೭೦೫. ಹೇಟ್ಠಾ ಓರೋಹತೀತಿ ಏತ್ಥ "ಓರೋಹನಪ್ಪಮಾಣೇ ಸತಿ ಏಕದೇಸೇ ಥೂಪೀಕತೇಪಿ ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। "ಪತ್ತಸ್ಸ ಪನ ಹೇಟ್ಠಾ ಚ ಉಪರಿ ಚ ಪದುಮಿನಿಪಣ್ಣಾದೀಹಿ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಓದಹನ್ತಿಯಾ ಲದ್ಧಂ ನಾಮ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಚ ವದನ್ತಿ। ಏತ್ಥ "ಯಸ್ಮಾ 'ಸಮತಿತ್ತಿಕೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬೋ'ತಿ ವಚನಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಸಮಪುಣ್ಣೋ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ ದೀಪೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅತ್ತನೋ ಹತ್ಥಗತೇ ಪತ್ತೇ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ದಿಯ್ಯಮಾನೋ ಥೂಪೀಕತೋಪಿ ಚೇ ಹೋತಿ, ವಟ್ಟತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। 'ಥೂಪೀಕತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ'ತಿ ಹಿ ವಚನಂ ಪರಮಂ ಥೂಪೀಕತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪಚ್ಛಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹತೋ, ಆಪತ್ತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ಪತ್ತೇನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹತೋ ಚೇಪಿ ಥೂಪೀಕತಂ ಹೋತಿ, ವಟ್ಟತಿ ಅಥೂಪೀಕತಸ್ಸ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ। ಪಯೋಗೋ ಪನ ನತ್ಥಿ ಅಞ್ಞತ್ರ ಪುಬ್ಬದೇಸಾ"ತಿ ಚ "ಸಮತಿತ್ತಿಕನ್ತಿ ವಾ ಭಾವನಪುಂಸಕ"ನ್ತಿ ಚ ವದನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಖಮ್ಭಕತವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಸಕ್ಕಚ್ಚವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೭೦೬. **ಸೂಪೋದನವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದೇ** "ಸೂಪೋ ನಾಮ ದ್ವೇ ಸೂಪಾ"ತಿ ನ ವುತ್ತಂ ಸೂಪಗ್ಗಹಣೇನ ಪಣೀತಭೋಜನೇಹಿ ಅವಸೇಸಾನಂ ಸಬ್ಬಭೋಜನಾನಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹನತ್ಥಂ। **ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ** ಚಸ್ಸ "ಞಾತಕಾನಂ ಪವಾರಿತಾನಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಅತ್ತನೋ ಧನೇನಾ"ತಿ ಇದಂ ಅಧಿಕಂ। ಕತ್ಥಚಿ ಪೋತ್ಥಕೇ "ಅನಾಪತ್ತಿ ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಅಸತಿಯಾ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಗಿಲಾನಸ್ಸ ಆಪದಾಸೂ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತಂ, ತಂ ನ, "ಸಮಸೂಪಕಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಇಮಸ್ಸ **ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ** "ಅಞ್ಞಸ್ಸತ್ಥಾಯಾ"ತಿ ಕತ್ಥಚಿ ಲಿಖಿತಂ, ತಞ್ಚ ಪಮಾದವಸೇನ ಲಿಖಿತಂ। "ಮುಖೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪುನ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೀ ಹುತ್ವಾ ಓಗಿಲಿತುಕಾಮಸ್ಸಪಿ ಸಹಸಾ ಚೇ ಪವಿಸತಿ, ಏತ್ಥ 'ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚಾ'ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ವಿಞ್ಞತ್ತಮ್ಪಿ ಅವಿಞ್ಞತ್ತಮ್ಪಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಠಿತಂ ಸಹಸಾ ಅನುಪಧಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತೋ 'ಅಸತಿಯಾ'ತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ, **ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ** ಏಕಚ್ಚೇಸು ಪೋತ್ಥಕೇಸು "ರಸರಸೇತಿ ಲಿಖಿತಂ, ತಂ ಗಹೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಸಕ್ಕಚ್ಚವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಕಬಳವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೭೧೮. **"ಸಬ್ಬಂ ಹತ್ಥ"**ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಏಕದೇಸಂ ಮುಖೇ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಏಕಚ್ಚೇ। "ಸಬ್ಬನ್ತಿ ವಚನತೋ ಏಕದೇಸಮ್ಪಿ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಯುತ್ತಂ ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ ಅವಿಸೇಸಿತತ್ತಾ।

೭೨೪. **ಸಿತ್ಥಾವಕಾರಕೇ** "ಕಚವರಂ ಛಡ್ಡೇನ್ತಂ ಸಿತ್ಥಂ ಛಡ್ಡಿಯ್ಯತೀ"ತಿ ಚ "ಕಚವರಂ ಛಡ್ಡೇನ್ತೋ"ತಿ ಚ ಪಾಠೋ।

ಕಬಳವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಸುರುಸುರುವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೬೨೭. "ಸುರುಸುರು"ನ್ತಿ ಚ "ಸುರೋಸುರೋ"ತಿ ಚ ಪಾಠೋ। **ಸೀತೀಕತೋ**ತಿ ಸೀತಜ್ಝೋ। **"ಸಿಲಕಬುದ್ಧೋ**ತಿ ಅರಿಯಾನಂ ಪರಿಹಾಸವಚನಮೇವೇತ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

೬೩೧. **ಪಟಿಕ್ಕೂಲವಸೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯದಿ ಪಟಿಕ್ಕೂಲವಸೇನ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಕಾಮಭೋಗಿನೋ"ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ನ ಹಿ ತೇ ಪಟಿಕ್ಕೂಲಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಇಸ್ಸರಿಯಲಿಙ್ಗವಸೇನ ಗಹಣಸಮ್ಭವತೋ। ತೇ ಹಿ ಅನಾದರಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಪತ್ತಧೋವನ**ನ್ತಿ ಪತ್ತಧೋವನೋದಕಂ ಭೋಜನಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ।

೬೩೪. "ಛತ್ತಪಾದುಕಾಯ"ನ್ತಿ ಚ "ಛತ್ತಪಾದೇ"ತಿ ಚ ಪಾಠೋ।

೬೩೭. **ಚಾಪೋ**ತಿ ಸತ್ತಖಾದನವಧೋ। "ಸೇಸಾ ಸಬ್ಬಾ ಧನುವಿಕತಿ ಕೋದಣ್ಡೇ ಪವಿಟ್ಠಾ"ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ, **ಪಟಿಮುಕ್ಕ**ನ್ತಿ ಪವೇಸಿತಂ, ಲಗ್ಗಿತಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸುರುಸುರುವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಪಾದುಕವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೬೪೦. ಸಯಂ ಯಾನಗತೋ ಹುತ್ವಾ, ಯಥಾ ಯಾನಗತಸ್ಸ ವೇ।

ಅಲಂ ವತ್ತುಂ ತಥಾ ನಾಲಂ, ಸಛತ್ತೋ ಛತ್ತಪಾಣಿನೋ॥

ಯಥಾ ಏತ್ಥ, ಏವಂ ಅಞ್ಞತ್ರಾಪಿ।

೬೪೭. **ಛಪಕವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ** "ಸಚಾಹಂ ನ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಾಠೋ, "ದಸ ಚೇ ನ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚ ಅತ್ಥಿ, "ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಅಗಿಲಾನಸ್ಸಾ"ತಿ ಚ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತಂ ನ ಸುನ್ದರಂ, ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಯೇವ ಸುನ್ದರಂ। **ಧೋಮಿತೋ**ತಿ ಅಹಮ್ಪಿ ಜಾನಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ । ಯಾ ಧನಯಸಲಾಭಸಞ್ಜಾತಾ **ವುತ್ತಿ ವಿನಿಪಾತೇನ** ಹೋತಿ ಸಮ್ಪರಾಯೇ ಅಪಾಯೇಸು ವಿನಿಪಾತಹೇತು ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತತಿ। ಅಥ ವಾ **ವಿನಿಪಾತೇನಾ**ತಿ ಹೇತ್ವತ್ಥೇ ಕರಣವಚನಂ, ವಿನಿಪಾತನಾಯ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಅಧಮ್ಮಚರಣೇನ** ಅಧಮ್ಮಚರಣಾಯ। "ಅಸ್ಮಾ ಕುಮ್ಭಿಮಿವಾ"ತಿ ಚ ಪಠನ್ತಿ।

ಪಾದುಕವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಕಿಣ್ಣಕವಣ್ಣನಾ

ಕಾಯವಾಚಾಚಿತ್ತತೋ ಸಮುಟ್ಠಹನ್ತೀತಿ ಕತ್ವಾ **"ಸಮನುಭಾಸನಸಮುಟ್ಠಾನಾನೀ"**ತಿ ವುತ್ತಾನಿ। ಸಮನುಭಾಸನಂ ಕಿರಿಯಂ। ಇಮಾನಿ ಕಿರಿಯಾನಿ। **ಧಮ್ಮದೇಸನಸಮುಟ್ಠಾನಾನಿ ವಾಚಾಚಿತ್ತತೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಾಯವಚೀವಿಞ್ಞತ್ತಿಭಾವತೋ ಉಜ್ಜಗ್ಘಿಕಉಚ್ಚಾಸದ್ದಾದೀಸು ವಿಯ "ಕಾಯವಾಚಾಚಿತ್ತತೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಾನೀತಿ ಚೇ? ನ ವತ್ತಬ್ಬಾನಿ। ನಿಸೀದನಗಮನಾಹಾರಪಕ್ಖಿಪನಾದಿಕಾಯವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಸಬ್ಭಾವಾ ತತ್ಥ ಯುತ್ತಂ, ನ ಧಮ್ಮದೇಸನೇ ತಾದಿಸಸ್ಸಾಭಾವಾ।

ಪಕಿಣ್ಣಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸೇಖಿಯಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಸತ್ತಾಧಿಕರಣಸಮಥವಣ್ಣನಾ

‘‘ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾ ಕಾತಬ್ಬಾ…ಪೇ॰… ತಿಣವತ್ಥಾರಕೋ ಕಾತಬ್ಬೋ, ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ’’ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ।

ಸತ್ತಾಧಿಕರಣಸಮಥವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಭಿಕ್ಖುವಿಭಙ್ಗೋ ನಿಟ್ಠಿತೋ।

॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಭಿಕ್ಖುನೀವಿಭಙ್ಗವಣ್ಣನಾ

೧. ಪಾರಾಜಿಕಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ

ಗನ್ಥಾರಮ್ಭವಣ್ಣನಾ

ವಿಭಙ್ಗೇ ವಿಯ ಭಿಕ್ಖೂನಂ, ವಿತ್ಥಾರಮಭಿಸಙ್ಖತಂ।
ಅಕತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುನೀನಮ್ಪಿ, ವಕ್ಖೇ ಗಣ್ಠಿಪದಕ್ಕಮಂ॥

ಯೋ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ವಿಭಙ್ಗೋ ಅಸ್ಸ, ತಸ್ಸ ಸಂವಣ್ಣನಾಕ್ಕಮೋ ಪತ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಗನ್ಥಾರಮ್ಭವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧. ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೫೬-೭. ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಠಾನುಪ್ಪತ್ತಿಕಪಞ್ಞಾ **ವೀಮಂಸಾ**। **ಪದಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಏವಾ**ತಿ ಮಾತಿಕಾಪದಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಏವ। **‘‘ವುತ್ತ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಕೇತಿಕಾನಂ ಉಪಸಙ್ಕಪ್ಪನಾನಂ ವಿಭಾಜನಂ ವುತ್ತ’’ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

೬೫೮. ‘‘ಏಹಿಭಿಕ್ಖುನೀತಿ ಭಿಕ್ಖುನೀ, ತೀಹಿ ಸರಣಗಮನೇಹಿ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾತಿ ಭಿಕ್ಖುನೀ’’ತಿ ಇದಂ ಪನ ದೇಸನಾವಿಲಾಸವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಏಕೇ। ಅಞ್ಞಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಅತ್ಥೀತಿ ಏಕೇ, ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ ಅಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಸಮ್ಭವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ, ಏಹಿಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಪಟಿಸೇಧಭಾಯಾದಿಸ್ಸನತೋ ಚ। ಯಥಾಹ **ಧಮ್ಮಪದೇ ವಿಸಾಖಾವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ** (ಧ॰ ಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧. ವಿಸಾಖಾವತ್ಥು) ‘‘ತಸ್ಸ ಚೀವರದಾನಸ್ಸ ನಿಸ್ಸನ್ದೇನ ಇಮಂ ಮಹಾಲತಾಪಸಾಧನಂ ಲಭಿ। ಇತ್ಥೀನಞ್ಹಿ ಚೀವರದಾನಂ ಮಹಾಲತಾಪಸಾಧನಭಣ್ಡೇನ ಮತ್ಥಕಂ ಪಪ್ಪೋತಿ, ಪುರಿಸಾನಂ ಇದ್ಧಿಮಯಪತ್ತಚೀವರೇನಾ’’ತಿ। ತೀಹಿ ಸರಣಗಮನೇಹಿ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾಯ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಸಮ್ಭವೋ ಅಞ್ಞಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಕದಾಚಿ ಸಿಯಾ, ನತ್ಥೇವ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬುದ್ಧಕಾಲೇ। ದೇಸನಾವಿಲಾಸೇನ ಪನ ಭಿಕ್ಖುದೇಸನಾಕ್ಕಮೇನೇವ ಭಿಕ್ಖುನಿನಿದ್ದೇಸೋ ವುತ್ತೋ, ತೇನೇವ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘವಸೇನ ಏಕತೋಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ವಿಜ್ಜಮಾನಾಪಿ ತತ್ಥ ನ ವುತ್ತಾ। ತಾಸಂ ಅತ್ಥಿತಾ ಇಮಾಯ **ಪರಿವಾರಕಥಾಯ** ವೇದಿತಬ್ಬಾ –

‘‘ಉಭೋ ಏಕತೋ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾ,
ಉಭಿನ್ನಂ ಹತ್ಥತೋ ಚೀವರಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯು।
ಸಿಯಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ ನಾನಾ,

ಪಞ್ಞಾ ಮೇಸಾ ಕುಸಲೇಹಿ ಚಿನ್ತಿತಾ"ತಿ॥ (ಪರಿ॰ ೪೭೯)।

ಅಥ ವಾ ಪುಥುಜ್ಜನಕಾಲೇ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಸರಣಗಮನೇನ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋವ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಪಾತುಭಾವೇನ ಭಿಕ್ಖುನಿಭಾವೇ ಠಿತಾ ಪುರಿಸೂಪಸಮ್ಪನ್ನಂ ಉಪಾದಾಯ "ಏಹಿಭಿಕ್ಖುನೀ"ತಿ, "ತೀಹಿ ಸರಣಗಮನೇಹಿ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ"ತಿ ಚ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ನೋ ಚೇ, ತಂ ವಚನಂ ವಿರುಜ್ಝೇಯ್ಯಾತಿ ಏಕೇ, ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। "ವಿಞ್ಞೂ ಪಟಿಬಲೋ"ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅವಸ್ಸವಭಾವಸ್ಸ ಇಜ್ಜನತೋ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಆಮಿಸಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೀನಂ ಅಗ್ಗಹತ್ಥಾ ಪುರಿಸಾನಂ ಹತ್ಥೇಹಿ ಕದಾಚಿ ಮಿಸ್ಸೀಭಾವಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ವನ್ದನ್ತಾನಂ ವಾ ಪುರಿಸಾನಂ ಸಿರಾನಿ ಅಗ್ಗಪಾದೇಹಿ ಮಿಸ್ಸಿತಾನಿ ಕದಾಚಿ ಹೋನ್ತಿ, ಕೇಸಚ್ಛೇದನಕಾಲೇ ವಾ ಸಿರಂ ಪುರಿಸಾನಂ ಹತ್ಥೇಹಿ ಮಿಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ, ಚಿತ್ತಂ ನಾಮೇತಂ ಅತಿರದ್ಧಗವೇಸಿ, ದುರಕ್ಖಿಯಂ ವಾ, ತಸ್ಮಾ "ಮಾ ಅತಿಲಹುಂ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಹೋತೂ"ತಿ ಬುದ್ಧಾ ಭಗವನ್ತೋ ಕಾರುಞ್ಞೇನ ಪಾರಾಜಿಕಕ್ಖೇತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದಂ, ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಕ್ಖೇತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದಞ್ಚ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ದೇಸೇಸುನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೬೫೯. ತಬ್ಬಹುಲನಯೇನ ಸಾ ವುತ್ತಾತಿ ಏತ್ಥ ಅಯಮನುಗಣ್ಠಿಪದಕ್ಕಮೋ - ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನತ್ತಾ "ಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಂ ಸಮಾಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಅವತ್ವಾ ಪನ "ಸಾದಿಯೇಯ್ಯಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಕಿರಿಯತೋಪಿ ಸಮುಟ್ಠಾತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಥಾ ಚೇತ್ಥ, ಏವಂ ಹೇಟ್ಠಾ "ಮನುಸ್ಸಿತ್ಥಿಯಾ ತಯೋ ಮಗ್ಗೇ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನತಂ ವತ್ವಾ ತದನನ್ತರಂ "ಭಿಕ್ಖುಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾ…ಪೇ॰… ಸೋ ಚೇ ಪವೇಸನಂ ಸಾದಿಯತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೫೭) ನಯೇನ ಅಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನತಾಯಪಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸಾಪಿ ತಬ್ಬಹುಲನಯೇನೇವ ಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ನ ಹಿ ಪವೇಸನಸಾದಿಯನಾದಿಮ್ಹಿ ಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನತಾ ದಿಸ್ಸತಿ। ಅಙ್ಗಜಾತಚಲನಞ್ಚೇತ್ಥ ನ ಸಾರತೋ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ "ಸೋ ಚೇ ಪವೇಸನಂ ನ ಸಾದಿಯತಿ, ಪವಿಟ್ಠಂ ನ ಸಾದಿಯತಿ, ಠಿತಂ ನ ಸಾದಿಯತಿ, ಉದ್ಧರಣಂ ಸಾದಿಯತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೮) ಏತ್ಥ ಠಿತ ನ ಸಾದಿಯನೇ ಪಕತಿಯಾಪಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಚಲನತ್ತಾ। ಸಾದಿಯನಪಚ್ಚಯಾ ಹಿ ಸೇವನಚಲನಞ್ಚೇತ್ಥ ನ ದಿಸ್ಸತೇವಾತಿ ತಬ್ಬಹುಲನಯೇನೇವ ಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನತಾ ಗಹೇತಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಅಟ್ಠಕಥಾಸು ಕಸ್ಮಾ ತಬ್ಬಹುಲನಯೋ ಅವುತ್ತೋತಿ ಚೇ? "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೯, ೪೧) **ಮಾತಿಕಾಯಂ** ಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಸರೂಪೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ತದನುರೂಪವಸೇನ ವಿಭಙ್ಗನಯಮನೋಲೋಕೇತ್ವಾ "ಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನ"ಮಿಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಚೇತೇಸು ತಬ್ಬಹುಲನಯೇನ ಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನತಾ ವುತ್ತಾ, ತಥಾ ಸುರಾದೀನಂ ಅಕುಸಲೇನೇವ ಪಾತಬ್ಬತಾ, ನ ಇತರಥಾ "ಯಂ ಅಕುಸಲೇನೇವ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಅಯಂ ಲೋಕವಜ್ಜಾ, ಸೇಸಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಾ"ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತೇ ಲೋಕವಜ್ಜಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಾನಂ ನಿಯಮನಲಕ್ಖಣಸಿದ್ಧಿ ಹೋತಿ, ತಥಾ ತಂ ಅವತ್ವಾ "ಯಸ್ಸಾ ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇ ಚಿತ್ತಂ ಅಕುಸಲಮೇವ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ಲೋಕವಜ್ಜಾ। ಸೇಸಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಲೋಕವಜ್ಜವಚನಂ ನಿರತ್ಥಕಂ ಸಿಯಾ ವತ್ಥುಅಜಾನನಪಕ್ಖೇಪಿ ಅಕುಸಲೇನೇವ ಪಾತಬ್ಬತ್ತಾ। ಯಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಸುರಾಪಾನವೀತಿಕ್ಕಮಸ್ಸ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ **ಖನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧೦೮) "ಮಜ್ಜಪಾನೇ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಜಾನಿತ್ವಾಪಿ ಬೀಜತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಜ್ಜಂ ಪಿವನ್ತಸ್ಸ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಸಾಮಣೇರೋ ಜಾನಿತ್ವಾ ಪಿವನ್ತೋ ಸೀಲಭೇದಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ನ ಅಜಾನಿತ್ವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ನ ವುತ್ತಂ "ವತ್ಥುಅಜಾನನಪಕ್ಖೇ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಂ ಸಿದ್ಧಿಕರಅಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸದಿಸೇ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇ ಸತಿಪಿ ಸಾಮಣೇರೋ ಸೀಲಭೇದಂ ನಾಪಜ್ಜತೀ"ತಿ। ಅಭಿನಿವೇಸವಚನಂ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀಹಿ ಸಮಾನಜಾತಿಕತ್ತಾ ಸಾಮಣೇರಾನಂ ಸುರಾಪಾನಸ್ಸ। "ಸುರಾದಯೋ ಪನಿಮೇ"ತಿ ವತ್ಥುಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ಪಾತಬ್ಬತಾದಿವಸೇನ ವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಅಕುಸಲಸ್ಸ ಅಸಮ್ಭವೋ ನತ್ಥಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಯಸ್ಸ ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇ"ತಿಆದಿ।

ಕಿಞ್ಚೇತ್ಥ ಯುತ್ತಿವಚನೇನ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಅಪ್ಪವಿಸನತೋ ಸಚಿತ್ತಕಾಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇಸು ಅಕುಸಲನಿಯಮೋತಿ ಚೇ? ನ, ಧಮ್ಮತಾವಸೇನ ಸೇಕ್ಖಾನಮ್ಪಿ ಅಪ್ಪವಿಸನತೋ। ಅಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇ ಅಕುಸಲನಿಯಮಾಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಸುಪನ್ತಸ್ಸ ಮುಖೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಜಲಬಿನ್ದುಮಿವ ಸುರಾಬಿನ್ದುಆದಯೋ ಉದಾಹರಿತಬ್ಬಾತಿ। ತಬ್ಬಹುಲನಯೇನ ಹಿ ಅತ್ಥೇ ಗಹಿತೇ ಪುಬ್ಬೇನಾಪರಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯ**

ಸಮೇತಿ। “ಸದ್ಧಿಂ **ಪಾಳಿಯಾ** ಅವಿಸೇಸತ್ಥೋ ಪರತೋ ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅಪರೇ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇದಮೇತ್ಥ ವಿಚಾರೇತಬ್ಬಂ । ಯದಿ ವತ್ಥುಜಾನನಪಕ್ಖೇ ವಿನಾ ಅಕುಸಲೇನ ಮಜ್ಜಪಾನಂ ಸಿಯಾ, ಕಸ್ಮಾ ನಾಳಿಮಜ್ಝಂ ನಾತಿಕ್ಕಮತಿ ಅರಿಯಾನಂ ಪಾನಕಾದಿಸಞ್ಞೀನನ್ತಿ? ಸೀಲಭೇದವತ್ಥುವೀತಿಕ್ಕಮೋ ವಿನಾಪಿ ಚಿತ್ತೇನ ಅರಿಯಾನಂ ಧಮ್ಮತಾವಸೇನೇವ ನ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ಚೇ, ನ, **ಚಕ್ಖುಪಾಲತ್ಥೇರವತ್ಥು** (ಧ॰ ಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧) ಆದಿವಿರೋಧತೋತಿ। ಅಪಿಚ ಭಿಕ್ಖುನೋಪಿ ಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ವಿಯ ಸುರಾಪಾನಂ ಸಚಿತ್ತಕಮೇವ ಕಸ್ಮಾ ನ ಜಾತನ್ತಿ? ಅಪ್ಪತಿರೂಪತ್ತಾತಿ ಚೇ, ಸಾಮಣೇರಾನಮ್ಪಿ ಅಪ್ಪತಿರೂಪಮೇವ। ಸಹಧಮ್ಮಿಕಾ ಏವ ಹಿ ತೇ। ಮಹಾಸಾವಜ್ಜತ್ತಾತಿ ಚೇ? ಸಾಮಣೇರಾನಮ್ಪಿ ತಾದಿಸಮೇವ। ಸಾಮಣೇರಾನಂ ಸಚಿತ್ತಕಮೇವ ಪಾರಾಜಿಕಂ, ಇತರಂ ದಣ್ಡಕಮ್ಮವತ್ಥೂತಿ ಚೇ? ಭಿಕ್ಖೂನಮ್ಪಿ ಮಜ್ಜಪಾನೇ ನತ್ಥಿ। ಏತ್ಥ ತಿಕಪಾಚಿತ್ತಿಯೇನ ನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಮಜ್ಜೇ ಅಮಜ್ಜಸಞ್ಞಿಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತಿ ಪಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬಾ ಸಿಯಾ। ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಪಾಚಿತ್ತಿಯವತ್ಥು ಸಾಮಣೇರಾನಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಹೋತಿ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಸಾಮಣೇರಾನಂ ವಿಯಾತಿ ಚೇ? ಅಚಿತ್ತಕಮ್ಪಿ ಮಜ್ಜಪಾನಾದೀನಂ ಸಾಮಣೇರಾನಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ। ನಾಚಿತ್ತಕಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಮ್ಪಿ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಸಮ್ಭವತೀತಿ। ನಿಕಾಯನ್ತರಪಕ್ಖೇ ಅಯಮೇವ ದೋಸೋ। ಅಮ್ಹಾಕಞ್ಚ ಲೋಕವಜ್ಜಮೇವ ಮಜ್ಜಪಾನನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಸುರಾಪಾನಮೇವ ಧಮ್ಮತಾವಸೇನ ಅರಿಯಾ ನ ಕರೋನ್ತೀತಿ? ನ ಕೇವಲಂ ಸುರಾಪಾನಮೇವ ಧಮ್ಮತಾವಸೇನ ಅರಿಯಾ ನ ಕರೋನ್ತಿ, ಪಾಣೇಸುಪಿ ಕೋಧವಸೇನ ಪಾಣಸಞ್ಞಿತಾಯ ಸೀಸಚ್ಛೇದನಾದೀನಿ ನ ಕರೋನ್ತಿ, ಸದಾರಸಞ್ಞಾಯ ಪರದಾರಂ ನ ವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತಿ, ಅನತ್ಥಭಞ್ಜಕಸಞ್ಞಾಯ ಅತ್ಥಭಞ್ಜಕಮುಸಾ ನ ವದನ್ತಿ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸಞ್ಞಾಯ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಂ ನ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಆಚರಿಯಾಪಿ ಸುರಾಪಾನೇ ಅಕುಸಲನಿಯಮಾಭಾವಮೇವ ವದನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವ ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಲೋಕವಜ್ಜಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಾಧಿಕಾರೇ “ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇಅಕುಸಲನ್ತಿ ಸುರಾಪಾನಾದಿಸಙ್ಗಹತ್ಥಂ, ಇತರಥಾ ಯಸ್ಸ ಅಕುಸಲಮೇವಾತಿ ವದೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನತಾ ಪನಸ್ಸ ತಬ್ಬಹುಲನಯಮೇವ, ನ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕೇ। ಕಥಂ? ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಸಮುಟ್ಠಾನಂ। ಏತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಚ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಚ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಭಾವೇ ಸತಿ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಕಾಯಙ್ಗಮಚೋಪಯಮಾನಾಪಿ ಚಿತ್ತೇನೇವ ಅಧಿವಾಸೇನ್ತೀ ಆಪಜ್ಜತಿ, ನ ಏವಂ ಭಿಕ್ಖು। ಭಿಕ್ಖು ಪನ ಚೋಪಯಮಾನೋವ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಏವಮೇವ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕೇಪಿ ಚೋಪನೇ ಸತಿ ಏವ ಆಪಜ್ಜತಿ, ನಾಸತಿ। ಪವೇಸನಂ ಸಾದಿಯತೀತಿ ಏತ್ಥ ಪವೇಸನಸಾದಿಯನಂ ನಾಮ ಸೇವನಚಿತ್ತಸ್ಸುಪ್ಪಾದನನ್ತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ “ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯಪಾರಾಜಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

“ಕಿಸ್ಸ ಪನ ತ್ವಂ ಅಯ್ಯೇ ಜಾನಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನ”ನ್ತಿ ವಚನತೋ, “ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಪಾರಾಜಿಕಾನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನ”ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೬೬೬) ವಚನತೋ, ಅನ್ತೇ “ಉದ್ದಿಟ್ಠಾ ಖೋ ಅಯ್ಯಾಯೋ ಅಟ್ಠ ಪಾರಾಜಿಕಾ ಧಮ್ಮಾ”ತಿಆದಿವಚನತೋ (ಪಾಚಿ॰ ೬೭೭), **ಪರಿವಾರೇ** “ಸಾಧಾರಣಪಞ್ಞತ್ತಿ ಉಭತೋಪಞ್ಞತ್ತೀ”ತಿ (ಪರಿ॰ ೨೦೧) ವಚನತೋ ಚ ಭಿಕ್ಖುನಿವಿಭಙ್ಗಂ ಪತ್ವಾ ಭಗವಾ ಸಾಧಾರಣಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಉಪ್ಪನ್ನವತ್ಥುಸ್ಮಿಂಯೇವ “ಯಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಛನ್ದಸೋ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವೇಯ್ಯ ಅನ್ತಮಸೋ ತಿರಚ್ಛಾನಗತೇನಪಿ ಪಾರಾಜಿಕಾ ಹೋತಿ ಅಸಂವಾಸಾ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸವಿಸೇಸಮ್ಪಿ ಅವಿಸೇಸಮ್ಪಿ ಮಾತಿಕಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪದಭಾಜನಂ, ಆಪತ್ತಿಭೇದಂ, ತಿಕಚ್ಛೇದಂ, ಅನಾಪತ್ತಿವಾರಞ್ಚ ಅನವಸೇಸಂ ವತ್ವಾ ವಿತ್ಥಾರೇಸಿ। ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಕೇಹಿ ಪನ ಅಸಾಧಾರಣಪಞ್ಞತ್ತಿಯೋಯೇವ ಇಧ ವಿತ್ಥಾರಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೬೬೬. ತತ್ಥ **“ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಪಾರಾಜಿಕಾನ”**ನ್ತಿ ಇದಂ ಕೇವಲಂ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರಕಾನಂಯೇವ ನಯತೋ ನಿಕ್ಖಿತ್ತವಚನಂ ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಛಟ್ಠಸತ್ತಮಟ್ಠಮಾನಂ ಪಾರಾಜಿಕಾನಂ ಅಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ। ಭಗವತಾ ಪನ ಇದಂ ಪಞ್ಞಾಪಿತಮಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದಮ್ಪಿ ಉಪಾದಾಯ “ಛನ್ನಂ ಪಾರಾಜಿಕಾನ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಸಿಯಾ। ಇತೋ ಉದ್ಧಂ ಪಞ್ಞತ್ತಾನಿಪಿ ಉಪಾದಾಯ “ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಪಾರಾಜಿಕಾನ”ನ್ತಿ ವಚನಂ ಅಪರಭಾಗೇ ಉಪ್ಪನ್ನನ್ತಿ ಏಕಚ್ಚೇ ಆಚರಿಯಾ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ “ಇದಞ್ಚ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಪಚ್ಛಾ ಪಞ್ಞತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ‘ಅಟ್ಠನ್ನ’ನ್ತಿ

ವಿಭಙ್ಗೇ ವುತ್ತ’’ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾನಂ ಮತೇನ ಸಿದ್ಧಮೇತಂ ಯಥಾಪಞ್ಞತ್ತಾನುಕ್ಕಮವಸೇನೇವ ಸಙ್ಗೀತಾನೀತಿ। ‘‘ಅಞ್ಞಾಸಿ’’ನ್ತಿ ಪಾಠೋ। ಅಞ್ಞಾಸೀತಿ ನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ‘‘ದುಟ್ಠುಲ್ಲಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವಾ’’ತಿ ವಚನತೋ ವಜ್ಜಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಂ ಯಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ, ಸಾಪಿ ವಜ್ಜಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾಇಯೇವಾತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ವಜ್ಜಪಟಿಚ್ಛಾದನಂ ಪೇಮವಸೇನ ಹೋತಿ, ತಥಾಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದವೀತಿಕ್ಕಮಚಿತ್ತಂ ದೋಮನಸ್ಸಿಕಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ **‘‘ದುಕ್ಖವೇದನ’’**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ದುತಿಯಪಾರಾಜಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ತತಿಯಪಾರಾಜಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೬೯. **ಇಮಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಮತ್ತ**ನ್ತಿ ‘‘ಚೋದೇತ್ವಾ ಸಾರೇತ್ವಾ’’ತಿ ಏತಂ। ಏತ್ಥಾಯಂ ವಿಚಾರಣಾ - ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಉಕ್ಖಿತ್ತಕಭಿಕ್ಖುನಾ ಸಮಾನದಿಟ್ಠಿಕೋ ಲದ್ಧಿನಾನಾಸಂವಾಸಕೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಅವನ್ದನೀಯೋ, ಕಮ್ಮಾಕಮ್ಮೇ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕೋ ವಿಯ ನ ಗಣಪೂರಣೋ, ಸಹಸೇಯ್ಯಮ್ಪಿ ನ ಲಭತಿ, ನ ತಥಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ। ಸಾ ಹಿ ಯಾವ ನ ಸಮನುಭಟ್ಠಾ, ತಾವ ಗಣಪೂರಕಾ ಚ ಹೋತಿ, ಸಂವಾಸಞ್ಚ ಲಭತಿ। ಲದ್ಧಿನಾನಾಸಂವಾಸಿಕಾನುವತ್ತಿಕಾಪಿ ಉಕ್ಖಿತ್ತಾನುವತ್ತಿಕಾವ ಹೋತಿ। ಉಕ್ಖಿತ್ತೋ ಚೇ ಕಾಲಙ್ಕತೋ, ತದನುವತ್ತಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಲದ್ಧಿನಾನಾಸಂವಾಸಕೋ ಹೋತಿಯೇವ। ತಥಾ ವಿಬ್ಭನ್ತೇಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಕೇಪಿ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಸಾಮಣೇರಭೂಮಿಯಂ ಠಿತೇಪೀತಿ ಏಕೇ। ತೇಸಂ ಮತೇನ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕೇ ತಥಾಭೂತೇಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೀ ತದನುವತ್ತಿಕಾ ಸಮನುಭಾಸಿತಬ್ಬಾವಾತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಸಮನುಭಾಸನಕಮ್ಮಂ ಸಙ್ಘಾಯತ್ತಂ, ಸಙ್ಘೇನ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಪುರಿಮಕಾಪತ್ತಿಂ ಅಪನೇತುಂ ನ ಯುತ್ತಂ ವಿಯ ಖಾಯತಿ। ಉಕ್ಖೇಪನೀಯಕಮ್ಮಞ್ಚ ಆಪತ್ತಿಅದಸ್ಸನಮತ್ತೇ, ಅಪ್ಪಟಿಕಮ್ಮಮತ್ತೇ, ಕುದಿಟ್ಠಿಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜನಮತ್ತೇ ಚ ಕರಿಯತಿ, ತಸ್ಸ ಅನುವತ್ತನಮತ್ತೇನ ಸಮನುಭಾಸಿತ್ವಾ ಸಾಸನತೋ ಚಾವೇತಬ್ಬಾನೀತಿ ನ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ನ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ, ಇದಂ ಅಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥೂಸುಪಿ ತಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ, ಅನಞ್ಞವಿಸಯತ್ತಾ ಚ ವಿನಯಸ್ಸ।

ತತಿಯಪಾರಾಜಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಚತುತ್ಥಪಾರಾಜಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೭೫. ‘‘ಲೋಕಸ್ಸಾದಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಮಿತ್ತಸನ್ಥವಸ್ಸ ವಸೇನ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗರಾಗೇನಾ**ತಿ ವುತ್ತ’’ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ತಿಸ್ಸಿತ್ಥಿಯೋ**ತಿ ತೀಸು ಇತ್ಥೀಸು, ತಿಸ್ಸೋ ವಾ ಇತ್ಥಿಯೋ। **ತಂ ನ ಸೇವೇ**ತಿ ತಾಸು ನ ಸೇವತಿ। **ಅನರಿಯಾ**ತಿ ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಾ। **ಬ್ಯಞ್ಜನಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ। **ನ ಸೇವೇ**ತಿ ನ ಸೇವತಿ। **ನ ಚಾಚರೇ**ತಿ ನಾಚರತಿ। **ವಣ್ಣಾವಣ್ಣೋ**ತಿ ದ್ವೀಹಿಪಿ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿ। **ಗಮನುಪ್ಪಾದನ**ನ್ತಿ ಸಞ್ಚರಿತ್ತಂ।

೬೭೬. **‘‘ನಿವತ್ಥಂ ವಾ ಪಾರುತಂ ವಾ’’**ತಿ ಏತ್ಥ ನಿವತ್ಥಸ್ಸ ವಾ ಪಾರುತಸ್ಸ ವಾ ವತ್ಥಸ್ಸ ಗಹಣಂ ಸಾದಿಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಚತುತ್ಥಪಾರಾಜಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಾರಾಜಿಕಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ

೧. ಪಠಮಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೮೧. **ಆಹತಕೋತಿ** ಆನೀತೋ, ನಿಯತಕೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಕಪ್ಪಿಯಅಡ್ಡೋ ನಾಮ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಾ ಆರಾಮಿಕಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಾ ವತ್ಥುಸ್ಸ ಕಾರಣಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಾರಿಕಭಾವೇನ ಸಯಮೇವ ವಾ ಅಧಿಕರಣಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ‘‘ಅಮ್ಹಾಕಂ ಏಸೋ ದಾಸೋ, ದಾಸೀ, ವಾಪೀ, ಖೇತ್ತಂ, ಆರಾಮೋ, ಆರಾಮವತ್ಥು, ಗಾವೋ, ಗಾವೀ, ಮಹಿಂಸೀ, ಅಜಾ, ಕುಕ್ಕುಟಾ’’ತಿಆದಿನಾ ವೋಹರತಿ, ಅಕಪ್ಪಿಯಂ। ‘‘ಅಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆರಾಮಿಕೋ ಆರಾಮಿಕಾ, ಅಯಂ ವಾಪೀ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೇನ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಹತ್ಥೇ ದೋಹನತ್ಥಾಯ ದಿನ್ನಾ। ಇತೋ ಖೇತ್ತತೋ ಆರಾಮತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಚತುಪಚ್ಚಯಾ ಇತೋ ಗಾವಿತೋ ಮಹಿಂಸಿತೋ ಅಜಾತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಗೋರಸಾ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೇನ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಿನ್ನಾ’’ತಿ ಪುಚ್ಛಿತೇ ವಾ ಅಪುಚ್ಛಿತೇ ವಾ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ‘‘ಕತ’’ನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ ‘‘ಕರೋನ್ತೀ’’ತಿ ವಚನೇನ ಕಿರ ಅನೇನಕತಂ ಆರಬ್ಭ ಆಚಿಕ್ಖಿತಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ಗೀವಾ**ತಿ ಕೇವಲಂ ಗೀವಾ ಏವ ಹೋತಿ, ನ ಪಾರಾಜಿಕಂ। **ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಚೇ ಆವುಧಭಣ್ಡಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಧಾರಾ ನ ಕಾರೇತಬ್ಬಾ, ಅಞ್ಞೇನ ಪನ ಆಕಾರೇನ ಸಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬಂ। ‘‘ತಿಚಿತ್ತಂ ತಿವೇದನ’’ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ‘‘ಮಾನುಸ್ಸಯವಸೇನ ಕೋಧುಸ್ಸಯವಸೇನಾ’’ತಿ ತಬ್ಬಹುಲನಯೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪಠಮಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೮೩. ಭಟಿಪುತ್ತಕಾನಂ ಕುಮಾರಭಟಿಕಾನಂ ಗಣಾ **ಭಟಿಪುತ್ತಗಣಾ। ಕಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಕಪ್ಪಿಯಂ। **ಕಪ್ಪಗತಿಕ**ನ್ತಿ ಕಪ್ಪಿಯಸಭಾವಂ। **ಪಕ್ಕನ್ತಾಸುಪೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಸಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಇತರಾಸು ಪಕ್ಕನ್ತಾಸು। ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ಅಜಾನನ್ತಾ ಅರಿಯಾಪಿ ವುಟ್ಠಾಪೇನ್ತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವಾ ಕಮ್ಮವಾಚಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖಣೇ ವಿಪಾಕಾಬ್ಯಾಕತಸಮಙ್ಗಿತಾವಸೇನ ವಾ ‘‘ತಿಚಿತ್ತ’’ನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ‘‘ಪಬ್ಬಾಜನೇ ನ ದುಕ್ಕಟ’’ನ್ತಿ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ।

ದುತಿಯಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ತತಿಯಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೮೭. **ಭದ್ದಾಕಾಪಿಲಾನೀ** ಮಹಾಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಪುರಾಣದುತಿಯಾ ಕಿರ। ಞಾತೀನಂ ಕುಲಂ ಯಸ್ಮಿಂ ಗಾಮಕೇ, ತದೇತಂ ಗಾಮಕಂ **ಞಾತಿಕುಲಂ,** ಕುಲಸನ್ನಿಹಿತಂ ಗಾಮಕಂ ಅಗಮಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ‘‘ಅಜಂ ಗಾಮಂ ನೇತೀ’’ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ವಾ ದ್ವಿಕಮ್ಮಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಗಾಮಕಂ ಅಗಮಾಸಿ ಞಾತಿಕುಲಂ ಅಗಮಾಸೀತಿಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ।

೬೯೨. ‘‘ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇನ್ತಿಯಾ’’ತಿ ವಚನೇನಪಿ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ - ವಿಕಾಲಗಾಮಪ್ಪವೇಸನೇ ದ್ವಿನ್ನಂ ಲೇಡ್ಡುಪಾತಾನಂಯೇವ ವಸೇನ ಉಪಚಾರೋ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತಬ್ಬೋ, ಇತರಥಾ ಯಥಾ ಏತ್ಥ ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನಂ ಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ‘‘ಅತಿಕ್ಕಾಮೇನ್ತಿಯಾ’’ತಿ ವುತ್ತಂ, ಏವಂ ತತ್ಥಾಪಿ ‘‘ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸಾ’’ತಿ ವದೇಯ್ಯ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತತ್ಥ ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನತೋ ಉತ್ತರಿ ಏಕೋ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ ಉಪಚಾರೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ತಸ್ಮಾ ತದತ್ಥದೀಪನತ್ಥಂ ‘‘ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸಾ’’ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಂ ಪನ **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ‘‘ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನಂಯೇವ ‘ಉಪಚಾರ’ನ್ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಪರಿಕ್ಖೇಪಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನಾನಂ ನಿನ್ನಾನಾಕಾರಣದೀಪನತ್ಥಂ ‘ಉಪಚಾರಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸಾ’ತಿ ವುತ್ತಂ ಪಾಳಿವಿಸೇಸಮಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾವ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಇಧ ಉಪಚಾರೋ ಪರಿಕ್ಖೇಪೋ ಯಥಾ ಭವೇಯ್ಯ, ತಂ ಉಪಚಾರಂ ಪಠಮಂ ಪಾದಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ। ದುತಿಯಂ ಪಾದಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾ’’ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಮೇವ ಪಾಳಿಯಾ ವಿಸೇಸಸಬ್ಭಾವತೋತಿ। ‘‘ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತಿಯಾತಿಪಿ ಏಕಚ್ಚೇಸು ದಿಸ್ಸತಿ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಪರೇ’’ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ‘‘ಪಾಳಿವಿಸೇಸಮಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ’’ತಿ ದುವುತ್ತಂ, ಕಸ್ಮಾ? ವಿಕಾಲಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಸಿಕ್ಖಾಪದೇಪಿ ಕತ್ಥಚಿ

“ಉಪಚಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸಾ”ತಿ ಪಾಠೋ ದಿಸ್ಸತೀತಿ, ಸೋ ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಪಾಠತೋ ಗಹಿತೋತಿ ಆಚರಿಯೋ। ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಚಾರೋಕ್ಕಮನಮೇವ ಪಾಠೋ ಯುಜ್ಜತಿ, ನ ಅತಿಕ್ಕಮನಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಬಹೂಸು ಠಾನೇಸು ಪಾಳಿಯಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಹಿ ವಿರುಜ್ಝನತೋ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಾಪಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ಕಥಂ? ಗಣಮ್ಹಾ ಓಹೀಯಮಾನಾಯ ಅರಞ್ಞೇ ಆಪತ್ತಿ ಹೋತಿ, ನ ಗಾಮೇ। ಅಥ ಚ ಪನ ನಿದಸ್ಸನಮ್ಪಿ “ಸಿಕ್ಖಾಪದಾ ಬುದ್ಧವರೇನಾ”ತಿ (ಪರಿ॰ ೪೭೯) ಗಾಥಾ ದಸ್ಸಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ಉಪಚಾರೋಕ್ಕಮನಪರಿಯಾಪನ್ನನದಿಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇನ್ತಿಯಾ ಹೋತಿ। ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ “ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಚತಸ್ಸೋ ಆಪತ್ತಿಯೋ, ಠಿತಸ್ಸ ಚಾಪಿ ತತ್ತಕಾತಿಆದೀನಂ (ಪರಿ॰ ೪೭೫) **ಪರಿವಾರಗಾಥಾನಂ** ಅಟ್ಠಕಥಾಹಿ ಉಪಚಾರೋಕ್ಕಮನಮೇವ ಪಾಠೋತಿ ನಿಟ್ಠಂ ಗನ್ತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ, ಸುಟ್ಠು ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬಂ।

“ಪದಸಾ ಗಮನಮೇವ ಹಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಂ, ತೇನೇವ ಪಠಮಂ ಪಾದಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇನ್ತಿಯಾತಿಆದಿಮಾಹಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಕಾಲಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಸಿಕ್ಖಾಪದಾದೀಸು ತದಭಾವಾ ಯಾನೇನ ವಾ ಇದ್ಧಿಯಾ ವಾ ಪವಿಸತೋ, ಅದ್ಧಾನಂ ಗಚ್ಛತೋ ಚ ಆಪತ್ತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ತತ್ಥ ಅಸಾರುಪ್ಪತ್ತಾ ಆಪತ್ತಿಮೋಕ್ಖೋ ನತ್ಥೀತಿ ಏಕೇ, ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಭಿಕ್ಖುನೀವಿಹಾರಭೂಮಿ “ಗಾಮನ್ತರ”ನ್ತಿ ನ ವುಚ್ಚತಿ ಗಾಮನ್ತರಪರಿಯಾಪನ್ನಾಯಪಿ ಕಪ್ಪಿಯಭೂಮಿತ್ತಾ। “ಪರತೋ ‘ಸಚೇ ಭಿಕ್ಖುನೀಸು ಮಹಾಬೋಧಿಯಙ್ಗಣಂ ಪವಿಸನ್ತೀಸು ಏಕಾ ಬಹಿ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತೀ’ತಿಆದಿವಚನತೋ ಭಿಕ್ಖುವಿಹಾರೋ ನ ಕಪ್ಪಿಯಭೂಮೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ, ತಸ್ಮಾ ಕಞ್ಚಿನಗರೇ ಖನ್ಧಧಮ್ಮವಿಹಾರೋ ವಿಯ, ಕಾವೀರಪಟ್ಟನೇ ಸಾರೀಧಮ್ಮವಿಹಾರೋ ವಿಯ ಚ ಅಞ್ಞೋಪಿ ಸೋ ವಿಹಾರೋ, ತಸ್ಮಾ ಸೀಮಬದ್ಧಸುಖತ್ಥಂ ಗಾಮನ್ತರಭಾವೇ ನಿರನ್ತರಾ ಅಧಿಟ್ಠಾನತ್ಥಂ ಪವಿಸನ್ತಿಯಾ, ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿಯಾಪಿ ಗಾಮನ್ತರಾಪತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ಅಪರೇ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಚತುಗಾಮಸಾಧಾರಣತ್ತಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಏವಂವಿಧೇ ವಿಹಾರೇ ಸೀಮಂ ಬನ್ಧನ್ತೇಹಿ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ತೇ ಗಾಮಾ ಸೋಧೇತಬ್ಬಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಂವಿದಹಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ವಾ ಮಾತುಗಾಮೇನ ವಾ ಥೇಯ್ಯಸತ್ಥೇನ ವಾ ಸದ್ಧಿಂ ತಂ ವಿಹಾರಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತಿಯಾ ಚತಸ್ಸೋ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಏಕತೋವ ಹೋನ್ತಿ। “ಗಾಮನ್ತರೇ ಗಾಮನ್ತರೇ ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾ”ತಿ ವುತ್ತಾತಿ ಏಕೇ।

ದುತಿಯಪಾದುದ್ಧಾರೇ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋತಿ ಏತ್ಥ ಸಚೇ ದುತಿಯೋ ಪಾದುದ್ಧಾರೋ ಕಪ್ಪಿಯಭೂಮಿಯಂ ಹೋತಿ, ನ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ, ಅಕಪ್ಪಿಯಭೂಮಿಯಂ ಏವ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ। **“ಉಭಯತೀರೇಸು ವಿಚರನ್ತಿ, ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ದಸ್ಸನೂಪಚಾರಸ್ಸೇತ್ಥ ಸಮ್ಭವಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ, ತಂ ಯುತ್ತಂ। ಸವನೂಪಚಾರೋ ಹೇತ್ಥ ನದೀಪಾರೇ, ಗಾಮನ್ತರೇ ವಾ ಅಪ್ಪಮಾಣನ್ತಿ। **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ “ಪರತೀರತೋ ನದಿಂ ಓತರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸನೂಪಚಾರತೋ ದಾರೂನಿ, ಪಣ್ಣಾನಿವಾ ಮಗ್ಗಿತ್ವಾ ಆನೇತಿ, ಅನಾಪತ್ತಿ। ತಿಚೀವರಾನಿ ಪರತೀರೇ ಓತಾಪೇತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **“ಓರಿಮತೀರಮೇವ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಆಪತ್ತೀ**”ತಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತುಕಾಮತಾಯ ಪವಿಟ್ಠತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। “ನ್ಹಾಯನಾದಿಕಿಚ್ಚೇನ ಪವಿಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ಥೇವಾಲಯಸಮ್ಭವಾ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಗಾಮನ್ತರೇ ಪಮಾಣನ್ತಿ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪರತೀರತೋ ನದಿಂ ಓತರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸನೂಪಚಾರತೋ ದಾರೂನಿ ಪಣ್ಣಾನಿ ಸಕಗಾಮತೋ ಥೋಕಮ್ಪಿ ತರಣವಾರೇನ ನ ವಟ್ಟತಿ ಕಿರ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪವಿಸಿತುಂ।

ಅಗಾಮಕೇ ಅರಞ್ಞೇತಿ ಅಗಾಮಲಕ್ಖಣೇ ಅರಞ್ಞೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಿನಾ ಆಪತ್ತಿಖೇತ್ತಂ ದಸ್ಸಿತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಇದಂ ಆಪತ್ತಿಖೇತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಯಾ ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯತೋ ಗಾಮಸ್ಸ ಇನ್ದಖೀಲಂ ಅತಿಕ್ಕಮತಿ, ಸಾ ಅಸನ್ತೇ ಗಾಮೇ ಗಣಮ್ಹಾ ಓಹೀಯನಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ದಸ್ಸನಸವನೂಪಚಾರಾಭಾವೇಪಿ ಪಗೇವ ಗಾಮೇ ಇನ್ದಖೀಲಾತಿಕ್ಕಮನಕ್ಖಣೇಯೇವ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಸಚೇ ತತ್ಥ ಏಕಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಸಾ ದಸ್ಸನಸವನೂಪಚಾರಾತಿಕ್ಕಮನಕ್ಖಣೇ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಅರಞ್ಞಮಗ್ಗಗಮನಕಾಲೇ ಏವಾಯಂ ವಿಧೀತಿ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಗಾಮತೋ ಪನ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೀ ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ “ಅಗಾಮಕಂ ಅರಞ್ಞ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ “ಆರಾಧಿಕಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ ಸಙ್ಗಾಹಿಕಾ ಲಜ್ಜಿನಿಯೋ, ತಾ ಕೋಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ನ ಗನ್ತಬ್ಬಂ। ಗಚ್ಛತಿ ಚೇ, ಗಾಮನ್ತರನದೀಪಾರರತ್ತಿವಿಪ್ಪವಾಸಗಣಮ್ಹಾ ಓಹೀಯನಾಪತ್ತೀಹಿ ನ ಮುಚ್ಚತೀ”ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ “ಗಣಮ್ಹಾ ಓಹೀಯನಾಪತ್ತಿ ಸಕಿಂಯೇವಾಪಜ್ಜತಿ। ಇತರಾ ಗಾಮೇ ಗಾಮೇ ಪಾರೇ ಪಾರೇ ಅರುಣೇ ಅರುಣೇ ಚಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ “ವುತ್ತಞ್ಹೇತ”ನ್ತಿಆದೀನಿ ಅಸಾಧಕಾನಿ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಗಹೇತಬ್ಬತ್ತಾ। **“ಮಹಾಬೋಧಿಯಙ್ಗಣ**ನ್ತಿಆದಿ ಏವಂ ಗಾಮಸ್ಸ ಆಸನ್ನಟ್ಠಾನೇಪಿ ಇಮಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ತತಿಯಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಚತುತ್ಥಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೯೪. **ಪಟಿವತ್ತಾತಿ** ಪಟಿವಚನಂ ದೇನ್ತಿ। **ಕಮ್ಮದೋಸನ್ತಿ** "ಅನಞ್ಞಾಯ ಗಣಸ್ಸ ಛನ್ದನ್ತಿ ಏವಮಾದೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಕತ್ತಬ್ಬಟ್ಠಾನದೋಸನ್ತಿ ಪೋರಾಣಾ। **ಕಾರಕಗಣಸ್ಸಾತಿ** ಕಾರಕಸಙ್ಘಸ್ಸ। "ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘಂ ಸನ್ನಿಪಾತೇತ್ವಾ'ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಕಾರಕಸಙ್ಘೋಪಿ ಅಯಮೇವಾತಿ ಚೇ? ಪಠಮಮೇವ ಕಾರಕಸಙ್ಘಂ ನ ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ ಬಲಕ್ಕಾರೇನಾಯಂ ಥುಲ್ಲನನ್ದಾ ತಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಂ ಓಸಾರೇಸೀ"ತಿ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಕಾರಕಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಮ್ಮುಖಾಪಿ ತೇಸಂ ಅನುಮತಿಂ ಪಠಮಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ, ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಂ ಬಲಕ್ಕಾರೇನ ನ ಕಾತಬ್ಬಮೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಭಿಕ್ಖುನೀಪಿ ದಿಟ್ಠಾವಿಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ಲಭತೀ"ತಿ ಚ ತತ್ಥ ವುತ್ತಂ।

೬೯೮. **ಅಸನ್ತೇ ಕಮ್ಮಕಾರಕಸಙ್ಘೇ ಓಸಾರೇತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಕಿತ್ತಾವತಾ ಅಸನ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ? ಇದಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ನ ವಿಚಾರಿತಂ। ಕಾರಕಾನಂ ಕಾಲಕಿರಿಯಾಯಾತಿ ಏಕೇ। ಏಕಸ್ಸಪಿ ಅಭಾವೇನಾತಿ ಏಕೇ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ರಜ್ಜೇತಿ ಏಕೇ। ಏಕರಟ್ಠೇತಿ ಏಕೇ। ಏಕಗಾಮೇತಿ ಏಕೇ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಆವಾಸೇತಿ ಏಕೇ। ಯತ್ಥ ಸಕ್ಕಾ ಅಪಲೋಕೇತುನ್ತಿ ಏಕೇ। ಅನ್ತೋಅದ್ಧಯೋಜನೇತಿ ಏಕೇ। ತತ್ಥ ತಸ್ಮಿಂ ಆವಾಸೇ ಅಸನ್ತೇ ಕಾರಕಸಙ್ಘೇ ಓಸಾರೇತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಇದಂ ಪಸಂಸನ್ತಿ ಆಚರಿಯಾ। ಯತ್ಥ ಸಕ್ಕಾ ಅಪಲೋಕೇತುನ್ತಿ ಸಾಮೀಚಿ।

ಚತುತ್ಥಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಪಞ್ಚಮಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೭೦೧. **ಏತಂ ನ ವುತ್ತ**ನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಅವಸ್ಸುತಭಾವೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ ಏತಂ ನಿಯಮನಂ ನ ವುತ್ತಂ। ತಂ ಅವಚನಂ ಪಾಳಿಯಾ ಸಮೇತಿ। ಕತರಪಾಳಿಯಾತಿ? "ಅನವಸ್ಸುತೋತಿ ಜಾನನ್ತೀ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀ"ತಿ ಇಮಾಯ। ಯದಿ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅವಸ್ಸುತಭಾವೋ ನ ಪಮಾಣಂ, ಕಿಂ ಇಮಾಯ ಪಾಳಿಯಾ ಪಯೋಜನಂ, "ಅನಾಪತ್ತಿ ಉಭೋ ಅನವಸ್ಸುತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅನವಸ್ಸುತಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ। ಅತ್ತನೋ ಹಿ ಅನವಸ್ಸುತಭಾವೋಯೇವ ಪಮಾಣನ್ತಿ। ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಅನಾಪತ್ತಿವಾರಸ್ಸ ಅಯಮತ್ಥೋ - ಉಭೋ ಚೇ ಅನವಸ್ಸುತಾ, ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಅಥ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಅನವಸ್ಸುತಾ ಸಮಾನಾ ಅವಸ್ಸುತಮ್ಪಿ "ಅನವಸ್ಸುತೋ"ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ತಸ್ಸ ಹತ್ಥತೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ। ಅಥ ಸಾ ಅನವಸ್ಸುತಾಪಿ ಅಞ್ಞಂ ಅನವಸ್ಸುತಂ ವಾ ಅವಸ್ಸುತಂ ವಾ "ಅವಸ್ಸುತೋ"ತಿ ಜಾನಾತಿ, ದುಕ್ಕಟಮೇವ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಅನನ್ತರಸಿಕ್ಖಾಪದೇ** "ಕಿಸ್ಸ ತ್ವಂ ಅಯ್ಯೇ ನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾಸೀತಿ। ಅವಸ್ಸುತೋ ಅಯ್ಯೇತಿ…ಪೇ॰… ನಾಹಂ ಅವಸ್ಸುತಾ"ತಿ।

ಪಞ್ಚಮಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಛಟ್ಠಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೭೦೫. **ತೇನಾತಿ** ತಸ್ಮಾ। ಯಸ್ಮಾ ಉಯ್ಯೋಜಿಕಾ ನ ದೇತಿ ನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೋ ನ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇತರಿಸ್ಸಾ ಪರಿಭೋಗಪಚ್ಚಯಾ। **"ಅಕುಸಲಚಿತ್ತ**"ನ್ತಿ ಬಾಹುಲ್ಲೇನ ವುತ್ತಂ। "ವಟ್ಟತೀತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ವದನ್ತಿಯಾಪಿ ಆಪತ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಛಟ್ಠಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸತ್ತಮಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೭೦೨-೪. ಕಮ್ಮವಾಚತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಆಪನ್ನಾಪತ್ತಿಯೋ ನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನ್ತಿ। ಇತ್ತಿಯಾ ದುಕ್ಕಟಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನ್ತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇ ಪತ್ತೇತಿ ಪೋರಾಣಾ। ತಂ “ಅಜ್ಝಾಪಜ್ಜನ್ತಿಯಾ”ತಿ **ಪಾಳಿಯಾ** ಸಮೇತಿ। “ಸುತ್ವಾ ನ ವದನ್ತೀ”ತಿ ಏತ್ಥ ಸಚೇ ಜೀವಿತಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತರಾಯಭಯಾ ನ ವದನ್ತಿ, ಅನಾಪತ್ತಿ । “ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮೇ ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮಸಞ್ಞಾ ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ “ಅನಾಪತ್ತಿ ಅಸಮನುಭಾಸನ್ತಿಯಾ”ತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

ಸತ್ತಮಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಅಟ್ಠಮಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೭೦೫. **ಪಚ್ಚಾಕತಾ**ತಿ ಪರಾಜಿತಾ। ಕುಲದೂಸಕಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ, ಇಮಸ್ಸ ಚ ನಿದಾನಮತ್ತಮೇವ ನಾನಾಕರಣಂ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ತತ್ಥ “ತಸ್ಸ ವಚನಸ್ಸ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾಯ ಏವ ವಚನೀಯೋ, ನ ಕುಲದೂಸನನಿವಾರಣತ್ಥಾಯಾ”ತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಉಭೋಪೇತಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಸಭಾಗತ್ಥಾ, ತಸ್ಮಾ ಇದಂ ತಸ್ಸ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿಸದಿಸಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತತೋ ಇದಂ ನಿರತ್ಥಕಮೇವ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ? ನ ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ವತ್ಥುವಿಸೇಸತೋ, ಕಮ್ಮವಾಚಾವಿಸೇಸತೋ ಚ ಉಭಿನ್ನಂ ನಾನಾಕರಣಂ।

ಅಟ್ಠಮಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ನವಮಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೭೨೩. “ಕಾಯಿಕವಾಚಸಿಕೇನ ಸಂಸಗ್ಗೇನಾ”ತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ।

ನವಮಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ

೧. ಪಠಮನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪಾಚಿತ್ತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೭೩೩. ಪಠಮನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪಾಚಿತ್ತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೨. ದುತಿಯನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪಾಚಿತ್ತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೭೪೦. ವತ್ಥುಸಮ್ಪತ್ತತ್ತಾ ವಾ ನ ತಸ್ಸಾ ಅನಾಪನ್ನಕಾಮತಾಯ ವಾ ಅನಾಣತ್ತಿಕತಾಯ ವಾ ಅಕಾಲಚೀವರಮದಂಸು। **ಯಥಾದಾನೇ ಏವ ಉಪನೇತಬ್ಬಂ,** ನ ಭಾಜೇತಬ್ಬಂ ಪುಗ್ಗಲಿಕತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅತ್ಥತೋ ಹಿ ಇತರಮ್ಪಿ ಯಥಾದಾನೇ ಏವ ಉಪನೇತಬ್ಬಮೇವ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ “ಅಯ್ಯಾಯ ದಮ್ಮೀತಿ ಏವಂ ಪಟಿಲದ್ಧನ್ತಿ ನಿಸ್ಸಟ್ಠಪಟಿಲದ್ಧಂ। **ಯಥಾದಾನೇ**ತಿ ದಾಯಕೇಹಿ ಪರಿಚ್ಚತ್ತವಿಧಾನೇನ। **ಉಪನೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಅಕಾಲಚೀವರಭಾವೇನ ಭಾಜೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಇಧ ಭಾಜಾಪಿತಾಯ ಲದ್ಧಚೀವರಮೇವ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತಿ, ತಂ ವಿನಯಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾಪಿ ಅತ್ತನಾ ನ ಲಭತೀ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಯದಿ ನಿಸ್ಸಟ್ಠಪಟಿಲದ್ಧಂ ಸನ್ಧಾಯ ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಸಿಯಾ, “ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ವಾ ಗಣಸ್ಸ ವಾ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಾ ದದೇಯ್ಯ, ದದೇಯ್ಯುಂ, ಅಯ್ಯಾಯ

ದಮ್ಮೀ’’ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ತೀಣಿಪೇತಾನಿ ಪದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಾನಿ ಸಿಯುಂ, ತಸ್ಮಾ ನ ಕೇವಲಂ ನಿಸ್ಸಟ್ಠಪಟಿಲದ್ಧಮೇವ ಯಥಾದಾನೇ ಉಪನೇತಬ್ಬಂ, ಅಞ್ಞಾಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ಲದ್ಧಕೋಟ್ಠಾಸಮ್ಪಿ ಯಥಾದಾನೇಯೇವ ಉಪನೇತಬ್ಬಂ।

೭೪೧. ‘‘ಅಕಾಲಚೀವರೇ ಕಾಲಚೀವರಸಞ್ಞಾಯ ಅನಾಪತ್ತೀ’’ತಿ ಪನ ಭಾಜನಪಚ್ಚಯಾ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಾಪತ್ತಿಂ ನಾಪಜ್ಜತೀತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ದೀಪೇತಿ, ನ ಪಟಿಲದ್ಧಂ, ನ ಯಥಾದಾನೇ ದಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ। ಲೇಸೇನ ಪನ ಗಣ್ಹಾತಿ ಚೇ, ಭಣ್ಡಗ್ಘೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬಾ।

ದುತಿಯನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪಾಚಿತ್ತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ತತಿಯನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪಾಚಿತ್ತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೭೪೪. ಸಕಸಞ್ಞಾಯ ಗಹಿತತ್ತಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ದುಕ್ಕಟಞ್ಚ ವುತ್ತಂ। ಇತರಥಾ ಭಣ್ಡಗ್ಘೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬಂ।

ತತಿಯನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪಾಚಿತ್ತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಚತುತ್ಥನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪಾಚಿತ್ತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೭೫೧. ಲೇಸೇನ ಗಹೇತುಕಾಮತಾ, ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಿಞ್ಞುಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಪನಂ, ಪಟಿಲಾಭೋತಿ ತೀಣಿ ಅಙ್ಗಾನಿ, ತಸ್ಮಾ ಪರಮಂ ವಿಞ್ಞತ್ತಂ ಅಲಭಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ತತೋ ಊನತರಮ್ಪಿ ಲಭೇಯ್ಯ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಮೇವ ಅಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿತೋ। ಏಸ ನಯೋ ಅಞ್ಞತ್ಥಾಪಿ।

ಚತುತ್ಥನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪಾಚಿತ್ತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಪಞ್ಚಮನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪಾಚಿತ್ತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೭೫೩. ‘‘ತೇಲಂ ಗೋಪೇತ್ವಾ ಸಪ್ಪಿಮ್ಪಿ ಮೇ ಅತ್ತನೋ ಕುಲಘರಾ’’ತಿ ಕಿರ ಪಾಠೋ।

ಪಞ್ಚಮನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪಾಚಿತ್ತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಛಟ್ಠನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪಾಚಿತ್ತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೭೫೮-೭೬೧. **ಪಾವಾರಿಕಸ್ಸಾ**ತಿ ದುಸ್ಸವಾಣಿಜಕಸ್ಸ। ಯಾಯ ಚೇತಾಪಿತಂ, ತಸ್ಸಾ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ, ನಿಸ್ಸಟ್ಠಪಟಿಲಾಭೋ ಚ। ‘‘ಇತರಾಸಂ ಪನ ಜಾನಿತ್ವಾ ವಸ್ಸಗ್ಗೇನ ಪತ್ತಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಸಾದಿಯನ್ತೀನಮ್ಪಿ ನ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ, ಕೇವಲಂ ಯಥಾದಾನೇ ಏವ ತಾಹಿಪಿ ಉಪನೇತಬ್ಬ’’ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ‘‘ನಿಸ್ಸಟ್ಠಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾಪಿ ಯಥಾದಾನೇ ಉಪನೇತಬ್ಬ’ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸೇಸಾಹಿ ಗಹಿತಂ ಸುಗ್ಗಹಿತ’’ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಗಿಲಾನಾಯಪಿ ನ ಮೋಕ್ಖೋ।

ಛಟ್ಠನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪಾಚಿತ್ತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸತ್ತಮನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪಾಚಿತ್ತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೭೬೪. ಸತ್ತಮೇ **‘‘ಸಯಂ ಯಾಚಿತಕೇನಾ’’**ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ವುತ್ತಂ। ತಥಾಪಿ ಅಞ್ಞದತ್ಥಿಕೇನ ಅತ್ತುದ್ದೇಸಿಕೇನ ಸಞ್ಞಾಚಿಕೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಯಮತ್ಥೋ ‘‘ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ತೇನ ಚ ಪರಿಕ್ಖಾರೇನ ಸಯಮ್ಪಿ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಭೇಸಜ್ಜಂ

ಚೇತಾಪೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಂಸೂ"ತಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಪಾಳಿಯಾ ಅತ್ಥೇನ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತಸ್ಸಾಯಮತ್ಥೋ - ತೇನ ಪರಿಕ್ಖಾರೇನ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಚೇತಾಪೇತ್ವಾ ಚ-ಸದ್ದೇನ ಸಞ್ಞಾಚಿಕೇನ ಚ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಚೇತಾಪೇತ್ವಾತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದೀಪೇನ್ತೋ "ಸಯಮ್ಪಿ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಚೇತಾಪೇತ್ವಾ"ತಿ ಆಹ। ಅಞ್ಞಥಾ "ತೇನ ಪರಿಕ್ಖಾರೇನ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಚೇತಾಪೇತ್ವಾ ಸಯಮ್ಪಿ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಂಸೂ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪಾಳಿ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಸಿಯಾ।

ಪದಭಾಜನೇ ಪನ "ಸಂಯಾಚಿಕೇನಾತಿ ಸಯಂ ಯಾಚಿತ್ವಾ"ತಿ ತಸ್ಸೇವ ಪದಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಮತ್ತಂ ವುತ್ತಂ। ಸಾ ಹಿ ಪದಭಾಜನಧಮ್ಮತಾ। "ಸಙ್ಘಿಕಂ ಲಾಭಂ ಪರಿಣತ"ನ್ತಿಆದಿಪದಾನಂ ಭಾಜನೇ ಪನ ಸಾ ಪಾಕಟಾ। ಅಞ್ಞಥಾ ಸಂಯಾಚಿಕಪದೇನ ಕೋ ಅಞ್ಞೋ ಅತಿರೇಕತ್ಥೋ ಸಙ್ಗಹಿತೋ ಸಿಯಾ, ಸೋ ನ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ತದೇವ ಪದಂ ನಿಪ್ಪಯೋಜನಂ, ಇದಞ್ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪುರಿಮೇನ ನಿನ್ನಾನಾಕರಣಂ ಸಿಯಾ। ಅತ್ತನೋ ಹಿ ಸನ್ತಕಂ ಯಥಾಕಾಮಂ ಕರಣೀಯನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಯಾಚನಾಯ ವಸೇನ ಏಕತೋ ಹುತ್ವಾ ಯಾಚನಾಯ ಲದ್ಧಂ ಸಂಯಾಚಿಕನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ಇತೋ ಪರೇನ ಸಂಯಾಚಿಕ-ಸದ್ದೇನ ಇದಂ ನಿಬ್ಬಿಸೇಸಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ "ಪುಗ್ಗಲಿಕೇನ ಸಂಯಾಚಿಕೇನಾ"ತಿ ಇದಞ್ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ವಿಸುಂ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ ಇಧೇವ ತೇನ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಾಪತ್ತಿಯಾ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ, ನ ಚ ಸಙ್ಗಹಿತಾ ಆಪತ್ತಿದ್ವಯಭಾವತೋ। ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ಚೇತಾಪಿತತ್ತಾ ಹಿ ಏಕಮೇವ ಆಪತ್ತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಸಂಯಾಚಿಕಪದಸ್ಸ ನಿಪ್ಪಯೋಜನಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ, ಏವಂ ಸಙ್ಘಿಕಮಹಾಜನಿಕಪುಗ್ಗಲಿಕಾನಿ ಮಿಸ್ಸಿತ್ವಾ ಚೇತಾಪನೇ ಏಕಾಪತ್ತಿಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ ಚ।

ಸತ್ತಮನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪಾಚಿತ್ತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಅಟ್ಠಮನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪಾಚಿತ್ತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೭೬೯. **ಗಣಸ್ಸಾತಿ** ಆಭಿಧಮ್ಮಿಕಾದಿಗಣಸ್ಸ, ಊನಚತುವಗ್ಗಸ್ಸ ಚ।

ಅಟ್ಠಮನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪಾಚಿತ್ತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ನವಮನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪಾಚಿತ್ತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೭೭೪. **ಸಞ್ಞಾಚಿಕೇನಾತಿ** ಗಣಯಾಚನಾಯ ಲದ್ಧೇನೇವ, ನ ಅಞ್ಞೇನ।

ನವಮನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪಾಚಿತ್ತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ದಸಮನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪಾಚಿತ್ತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೭೭೯. ದಸಮೇ ಪನ "ಯಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಅಞ್ಞದತ್ಥಿಕೇನ ಪರಿಕ್ಖಾರೇನ ಅಞ್ಞುದ್ದಿಸಿಕೇನ ಪುಗ್ಗಲಿಕೇನ ಅಞ್ಞಂ ಚೇತಾಪೇಯ್ಯ, ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ ಏವಂವಿಧೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, "ಪುಗ್ಗಲಿಕೇನ ಸಂಯಾಚಿಕೇನಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಏಕಾದಸಮೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ ಯಥಾಕ್ಕಮೇನ ಸಮ್ಭವತೋ। ಕಾಮಮೇವ ಚೇತಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವತೋ ನ ವುತ್ತಂ, ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಗಹೇತಬ್ಬಮೇವ। ಏತ್ಥ ಪನ ಸಙ್ಘಗಣಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಪವಾರಿತಟ್ಠಾನೇ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸೇವ ಞಾತಕಟ್ಠಾನೇ ಚ ಅನಾಪತ್ತಿಭಾಯಾ ದಿಸ್ಸತಿ, ಇದಂ ಸಬ್ಬಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ತಕ್ಕಾನುಸಾರವಸೇನೇವ ವುತ್ತನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ನ ಸಾರತೋ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಯಥಾ ನಿಚ್ಚಲಕಾರಣಂ ದಿಸ್ವಾ ಯಂ ವಾ ವಿನಯಕ್ಕಮಕೋವಿದಾ ಅನುಜಾನನ್ತಿ, ತಂ ತದೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ "ಆಪದಾಸುಪಿ ಅಞ್ಞಂ ಗರುಭಣ್ಡಮೇವ ಚೇತಾಪೇತಬ್ಬಂ, ಇತರಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಪನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ದಸಮನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪಾಚಿತ್ತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ಏಕಾದಸಮನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪಾಚಿತ್ತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೭೮೪. "ದುತಿಯವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ"ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಏಕಾದಸಮೇ"ತಿ ಇಧ ವುತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಭಿಕ್ಖುನಿವಿಭಙ್ಗೇ ತಿಂಸಕಕಣ್ಡಂ ಪತ್ವಾ ವಗ್ಗಕ್ಕಮಸ್ಸ ಅವುತ್ತತ್ತಾ। ಯಸ್ಮಾ ಪವಾರಿತಟ್ಠಾನೇ ವಿಞ್ಞತ್ತಿ ನಾಮ ನ ಪಟಿಸೇಧೇತಬ್ಬಾ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಅಞ್ಞಾತಿಕಅಪ್ಪವಾರಿತಟ್ಠಾನೇ ಧಮ್ಮನಿಮನ್ತನವಸೇನ ವದೇಯ್ಯ "ಯೇನತ್ಥೋ"ತಿ ವುತ್ತಾಯ "ಚತುಕ್ಕಂಸಪರಮಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಞ್ಞಥಾ "ನಿದಾನೇನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ನ ಸಮೇತಿ, ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಚ ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೋ"ತಿ ಚ "ಅಕತವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಚತುಕ್ಕಂಸಪರಮಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಚ ಅನಿಟ್ಠಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಚೇತಾಪೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇ ಚ ಞಾತಕಪವಾರಿತೇ ಚ ಅಞ್ಞೇನ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿದೇವ ಗುಣೇನ, ಪರಿತುಟ್ಠೇನ ಚ ವದೇಯ್ಯ "ಯೇನತ್ಥೋ"ತಿ ವುತ್ತಸ್ಸ "ವಿಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ "ಇದಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಪವಾರಣಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಅನಾಪತ್ತಿ ಞಾತಕಾನಂ ಪವಾರಿತಾನನ್ತಿ ಪನ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರೇನ ಪವತ್ತಂ ನಿಚ್ಚಪವಾರಣಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ನಿಚ್ಚಪವಾರಣಾ ನಾಮ ಯದಾ ಯೇನತ್ಥೋ, ತದಾ ತಂ ವದೇಯ್ಯಾಥಾತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಾ । 'ಹನ್ದ ಸೀತಪಾವುರಣ'ನ್ತಿ ದೇನ್ತಾನಂ ಪನ ಅತಿರೇಕಚತುಕ್ಕಂಸಮ್ಪಿ ಗಹೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಯಮೇವ ನಯೋ ದಸಮೇಪೀತಿ।

ಏಕಾದಸಮನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಪಾಚಿತ್ತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಭಿಕ್ಖುನೀವಿಭಙ್ಗೇ ತಿಂಸಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪಾಚಿತ್ತಿಯಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ

೧. ಲಸುಣವಗ್ಗೋ

೧. ಪಠಮಲಸುಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೭೯೩-೭. **ಅಹಂ ಲಸುಣೇನಾತಿ** ಏತ್ಥ "ಪವಾರೇಮೀ"ತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। **ಬದರಸಾಳವಂ** ಕಿರ ಬದರಫಲಾನಿ ಸುಕ್ಖಾಪೇತ್ವಾ ಚುಣ್ಣೇತ್ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಾ ಖಾದನೀಯವಿಕತಿ।

ಪಠಮಲಸುಣಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೮೦೦. **ಸಂಹರಾಪೇಯ್ಯಾತಿ** "ಸಂಹರತಿ ವಾ ಸಂಹರಾಪೇತಿ ವಾ"ತಿ ಪದಭಾಜನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಏತ್ಥ ಆಪತ್ತಿಭೇದೋ ನ ದಸ್ಸಿತೋ, ತಥಾಪಿ ಖುರಸಣ್ಡಾಸಕತ್ತರಿಆದಿಪರಿಯೇಸನಘಂಸನಾದೀಸು ಪುಬ್ಬಪಯೋಗೇಸು ದುಕ್ಕಟಂ ಯುಜ್ಜತಿ, ಯಥಾ ಚೇತ್ಥ, ಏವಂ ತಲಘಾತಕಾದಿಮ್ಹಿ ಚ ಆಪತ್ತಿಭೇದೋ ಪಾಳಿಯಂ ನ ವುತ್ತೋ। ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಪನ ಪುಬ್ಬಪಯೋಗೇಸು ದುಕ್ಕಟಂ ಸಮ್ಭವತಿ। ಏವಂ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಏತ್ಥ ಚ ಲಸುಣೇ ಚ ದುಕ್ಕಟಂ। ಇದಂ ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯನ್ತಿ ಪೋರಾಣಾ। ತತ್ಥ "ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯ"ನ್ತಿ ನ ವುತ್ತಂ।

ದುತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮೦೭-೮. ತತಿಯಚತುತ್ಥಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೫. ಪಞ್ಚಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೮೧೨. ಪಞ್ಚಮೇ ಉದಕಸುದ್ಧಿಪಚ್ಚಯೇ ಸತಿಪಿ ಫಸ್ಸಸಾದಿಯನೇ ಯಥಾವುತ್ತಪರಿಚ್ಛೇದೇ ಅನಾಪತ್ತಿ। ತತ್ಥ **ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಬ್ಬಾನನ್ತಿ** "ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಙ್ಗುಲಾನಂ ಸಹಪವೇಸನೇ ಏಕೇಕಅಙ್ಗುಲಸ್ಸ ಏಕೇಕಂ ಪಬ್ಬಂ ಕತ್ವಾ ದ್ವೇ ಪಬ್ಬಾ, ಏಕಙ್ಗುಲಪ್ಪವೇಸನೇ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಬ್ಬಾನಂ ಉಪರಿ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯ**ಮ್ಪಿ ಅಯಮೇವ ನಯೋ ದಸ್ಸಿತೋ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಪಞ್ಚಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮೧೫. ಛಟ್ಠಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೭. ಸತ್ತಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೮೨೦-೮೨೨. "ನಗರಂ ಅತಿಹರನ್ತೀ"ತಿ ಪಾಠೋ। "ನಗರದ್ವಾರೇ ಅತಿಹರನ್ತೀ"ತಿ ಕತ್ಥಚಿ, ತತ್ಥ ದ್ವಾರೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ತಂ ಪುಬ್ಬಾಪರವಿರುದ್ಧ**ನ್ತಿ "ಪುನಪಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ವಾದಂ ಸನ್ಧಾಯ, ನ ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ ತತ್ಥ ವುತ್ತಂ ವಾದಂ। ಏತ್ಥ "ಮಾತರಮ್ಪಿ ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾತಿ ವಚನೇನ ವಿರುಜ್ಝತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ, ತಂ ದುಲ್ಲಿಖಿತಂ, ನ ಹಿ ತೇನ ವಿರೋಧಂ ಸನ್ಧಾಯ ಇದಂ ವುತ್ತನ್ತಿ। ಕರಣೇ ಚೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಕಾರಾಪನೇಪಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯೇನೇವ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಅಥ ಕಾರಾಪನೇ ದುಕ್ಕಟಂ, ಕರಣೇಪಿ ದುಕ್ಕಟೇನೇವ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ನ ಹಿ ಕರಣೇ ವಾ ಕಾರಾಪನೇ ವಾ ವಿಸೇಸೋ ಅತ್ಥಿ ಆಪಜ್ಜನೇ ಸತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೮೨೩. **ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ "ಸಾಧೂ"ತಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ನ ಹಿ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಅನಾಮಾಸತ್ತಾ **"ಆಮಕಧಞ್ಞಂ ಪನ ಞಾತಕಪವಾರಿತಟ್ಠಾನೇಪಿ ನ ವಟ್ಟತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ "ಕಪ್ಪಿಯೇನ ಲದ್ಧಂ ಧಞ್ಞಂ ಭಜ್ಜಿತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತಿಯಾ ದುಕ್ಕಟಂ। ಅಪರಣ್ಣೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ"ತಿ ಚ "ಅನಾಪತ್ತಿ ಆಬಾಧಪಚ್ಚಯಾತಿ ವಚನತೋ ಸತ್ತ ಧಞ್ಞಾನಿಪಿ ಅನಾಮಾಸಾನೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ, ತೇನೇವ ಹೇಟ್ಠಾ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಸತ್ತ ಧಞ್ಞಾನಿಪಿ ಗಹಿತಾನಿ ಅನಾಮಾಸಾನೀ"ತಿ ಚ ವುತ್ತಾನಿ। ಆಮಾಸಾನಿ ಕಪ್ಪಿಯವತ್ಥೂನಿ ಚ ಯದಿ ಭವೇಯ್ಯುಂ, ಯಥಾ ಞಾತಕಪವಾರಿತೇ ಸನ್ಧಾಯ "ಅಪರಣ್ಣಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತೀ"ತಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ವುತ್ತಂ, ಏವಂ "ಅನಾಪತ್ತಿ ಞಾತಕಾನಂ ಪವಾರಿತಾನಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಿ, ಉಮ್ಮತ್ತಿಕಾಯ ಆದಿಕಮ್ಮಿಕಾಯಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಯಸ್ಮಾ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುತ್ತಾ ಚ ಅನಾಮಾಸತ್ತಾ ಚ ಮಾತರಮ್ಪಿ ಸತ್ತವಿಧಂ ಧಞ್ಞಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ , ತಸ್ಮಾ ತದತ್ಥದೀಪನತ್ಥಂ ಸತ್ತವಿಧಂ ಧಞ್ಞಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಅನಾಪತ್ತಿ ಆಬಾಧಪಚ್ಚಯಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಯಥಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಆಬಾಧಪಚ್ಚಯಾ ವಟ್ಟತಿ, ತಥಾ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸಾಪೀತಿ ಚ। ಯಥಾ ವಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಭಜ್ಜನಾದೀನಿ ಕಾರಾಪೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಏವಂ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸಾಪಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಅಞ್ಞತರೋ ಬಾಲಭಿಕ್ಖು ಕಪ್ಪಿಯಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ಏತದವೋಚ 'ಆಮಕಧಞ್ಞಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಏತಂ ಧಞ್ಞಂ ಭಜ್ಜಿತ್ವಾ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ಪಚಿತ್ವಾ ಯಾಗುಖಜ್ಜಕಂ ಭತ್ತಞ್ಚ ದೇಥಾ'ತಿ, ಆಣಾಪಕಸ್ಸೇವ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಸಙ್ಘವಾರಿಕಾನಂ ಧಞ್ಞಂ ಕೋಟ್ಟೇಥಾ"ತಿ ಆರಾಮಿಕಾನಂ ವತ್ತುಞ್ಚ ನ ವಟ್ಟತಿ। "ದಿವಸಂ ಪರಿಬ್ಬಯಂ ಗಣ್ಹಥ, ತಣ್ಡುಲೇ ಸಮ್ಪಾದೇಥ, ತ್ವಂ ಏತ್ತಕೇ ಗಣ್ಹ, ತ್ವಂ ಏತ್ತಕೇ"ತಿ ಏವಮಾದೀನಿ ಪನ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಚ। ಯಂ ಪನ "ಅವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಲಬ್ಭಮಾನಂ ಪನ ನವಕಮ್ಮತ್ಥಾಯ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಮ್ಪಿ ಹೇಟ್ಠಾ "ಇಮಂ ತಳಾಕಂ ಖೇತ್ತಂ ವತ್ಥುಂ ವಿಹಾರಸ್ಸ ದೇಮಾ'ತಿ ವುತ್ತೇ 'ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ ನಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸುವುತ್ತಮೇವ। "ನವಕಮ್ಮತ್ಥಾಯ ಧಞ್ಞಂ ದೇಮಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ಸಾಧೂ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಯಂ ಪನ

ಹೇಟ್ಠಾ “ತತ್ಥ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯವತ್ಥುಂ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಸಙ್ಘಗಣಪುಗ್ಗಲಚೇತಿಯಾನಂ ವಾ ಅತ್ಥಾಯ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ…ಪೇ॰… ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುಂ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಾಯ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛತೋ ದುಕ್ಕಟಮೇವಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಮ್ಪಿ ಸುವುತ್ತಮೇವ। ಕಸ್ಮಾ? “ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ ಧಞ್ಞಂ ದಾತುಕಾಮೋಮ್ಹಿ, ತುಮ್ಹೇ ಭನ್ತೇ ತದತ್ಥಾಯ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಥಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತುಂ ಅಕಪ್ಪಿಯತ್ತಾ। “ಇದಂ ಪನ ತಾದಿಸಂ ನ ಹೋತೀ”ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। ಸಬ್ಬೋಪಾಯಂ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರವಾದೋ** ಕಿರ। **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ** ಪನೇವಮಾಹ “ಪುಬ್ಬೇಪಿ ನವಕಮ್ಮತ್ಥಾಯ ಪಟಿಗ್ಗಹೋ ನ ವಾರಿತೋ, ಸಙ್ಘಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಮ್ಪಿ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಸ್ಸೇವ ಅಕಪ್ಪಿಯ”ನ್ತಿ।

ಸತ್ತಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಅಟ್ಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೮೨೪. ಪೋರಾಣಾ **“ನಿಬ್ಬಿಟ್ಠರಾಜಭಟೋ”**ತಿ ಪಠನ್ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ವಾರಿತಭತ್ತವೇತನೋ ರಾಜಭಟೋತಿ। **“ತಞ್ಞೇವ ಭಟಪಥ**ನ್ತಿ ತಂಯೇವ ಭತ್ತವೇತನ”ನ್ತಿ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತಿ। **ಉಮ್ಮುಕ**ನ್ತಿ ಅಲಾತಂ।

೮೨೬. ಏತ್ಥ ಛಡ್ಡಿತಂ **ಕಿರಿಯಾ**। ಅನೋಲೋಕನಂ **ಅಕಿರಿಯಾ**।

ಅಟ್ಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ನವಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೮೩೧. “ಸಾಮಿಕೇ ಅಪಲೋಕೇತ್ವಾ ಛಡ್ಡೇತೀ”ತಿ ಕತ್ಥಚಿ ಪೋತ್ಥಕೇ ನತ್ಥಿ, ಕತ್ಥಚಿ ಅತ್ಥಿ, ಅತ್ಥಿಭಾವೋವ ಸೇಯ್ಯೋ ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯತ್ತಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ। ಇಧ ಖೇತ್ತಪಾಲಕಾ, ಆರಾಮಾದಿಗೋಪಕಾ ಚ **ಸಾಮಿಕಾ** ಏವ। “ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಖೇತ್ತೇ, ಆರಾಮೇ ಚ ತತ್ಥ ಕಚವರಂ ನ ಛಡ್ಡೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಕತಿಕಾ ಚೇ ನತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಛಡ್ಡೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ ಸಙ್ಘಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ, ನ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ। ತಾಸಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘಸನ್ತಕೇ ವುತ್ತನಯೇನ ವಟ್ಟತಿ, ನ ತತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಸಾರುಪ್ಪವಸೇನೇವ ಕಾತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ನವಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ದಸಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೮೩೩. **ಸಾಧುಕೀಳಿತಗೀತಂ ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪಾಚಿಣ್ಣಗೀತಮ್ಪಿ ಸೋತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। “ಗೀತುಪಸಞ್ಹಿತಂ ಪನ ಧಮ್ಮಂ ಸೋತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ **ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ “ಧಮ್ಮಗೀತಮ್ಪಿ ನ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವತ್ವಾ “ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಗಾಯಾಮ ವಾದೇಮಾತಿ ವುತ್ತೇ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ದುಕ್ಕಟಂ ಹೋತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ, “ಪೂಜಂ ಕರೋಮ, ಜಾತಕಂ ವಾ ವತ್ಥುಂ ವಾ ದೇಸೇಮಾತಿ ವುತ್ತೇ ‘ಸಾಧೂ’ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ।

೮೩೬. **ಏಕಪಯೋಗೋ** ನಾಮ ಏಕದಿವಸಾವಲೋಕನಂ। **ತೇಸಂಯೇವಾ**ತಿ ಯೇಸಂ ನಚ್ಚಂ ಪಸ್ಸತಿ। “ಭಿಕ್ಖುನೀ ಸಯಮ್ಪಿ ನಚ್ಚಿತುಂ ವಾ ಗಾಯಿತುಂ ವಾ ವಾದಿತುಂ ವಾ ನ ಲಭತೀ”ತಿಆದಿ ಇಧ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ನತ್ಥಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಏಳಕಲೋಮಸಮುಟ್ಠಾನತ್ತಾ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ಸುತ್ತಾನುಲೋಮಮಹಾಪದೇಸತೋ। ಯದಿ ನಚ್ಚಾದೀನಿ ಪಸ್ಸಿತುಂ ವಾ ಸೋತುಂ ವಾ ನ ಲಭತಿ, ಪಗೇವ ಅತ್ತನಾ ಕಾತುನ್ತಿ ನಯತೋ ಲಬ್ಭಮಾನತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ಇತರಥಾ ಮಹಾಪದೇಸಾ ನಿರತ್ಥಕಾ ಸಿಯುಂ। ಏವಮಞ್ಞತ್ಥಾಪಿ ನಯೋ ನೇತಬ್ಬೋ। “ಸಮುಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಇಧ ವುತ್ತಮೇವ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಛಸಮುಟ್ಠಾನವಸೇನ ಗಹೇತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ತಂ “ಅಞ್ಞೇ ನಚ್ಚ, ಗಾಯ, ವಾದೇಹೀ”ತಿ ವತ್ತುಂ ನ ಲಬ್ಭತೀತಿಆದಿವಚೇಕಮ್ಮಂ ಸನ್ಧಾಯ ಲಿಖಿತಞ್ಚೇ, ತಂ ಸುಲಿಖಿತಂ

ಏಳಕಲೋಮಸಮುಟ್ಠಾನೇ ವಾಚಾಯ ಅಭಾವತೋ। “ಸಯಮ್ಪಿ ನಚ್ಚತು”ನ್ತಿಆದಿಕಾಯಕಮ್ಮಙ್ಗೇ ಸನ್ಧಾಯ ಲಿಖಿತಂ, ದುಲ್ಲಿಖಿತಂ। ಏಳಕಲೋಮಸಮುಟ್ಠಾನಙ್ಹಿ ಏಕನ್ತತೋ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಉದ್ಧಟಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಆದಿಸದ್ದೇನ ಸಙ್ಗಹಿತಮೇವ ಇಧ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ। ಏತಂ ಏಳಕಲೋಮಸಮುಟ್ಠಾನತ್ತಾತಿ ಏತ್ಥ ಕಾರಣವಚನೇ ಸುತ್ತಾನುಲೋಮಮಹಾಪದೇಸತೋತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಉದ್ಧಟಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ಯಥಾಲಾಭವಸೇನ ತಂ ಲಿಖಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। “ಆಹಚ್ಚಭಾಸಿತಸಿಕ್ಖಾಪದವಸೇನ ಏಳಕಲೋಮಸಮುಟ್ಠಾನ”ನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ** । “ಏಳಕಲೋಮಸಮುಟ್ಠಾನಙ್ಗೇ ಇದಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ, ಆಣಾಪಕೋ ಮುಚ್ಚೇಯ್ಯ, ನ ಚ ಮುಚ್ಚತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಂ “ಕಸ್ಮಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ **“ಸಬ್ಬಅಟ್ಠಕಥಾಸು ವುತ್ತ”**ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯೋ ಆಹಾತಿ **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ**।

೮೩೭. **ಆರಾಮೇ ಠತ್ವಾ**ತಿ ನ ಕೇವಲಂ ಠತ್ವಾ, ತತೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಪನ ಸಬ್ಬಿರಿಯಾಪಥೇಹಿಪಿ ಲಭತಿ। **“ಆರಾಮೇ ಠಿತಾ**ತಿ ಪನ ಆರಾಮಪರಿಯಾಪನ್ನಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಇತರಥಾ ನಿಸಿನ್ನಾಪಿ ನ ಲಭೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ, ತಂ ಸುಲಿಖಿತಮೇವ।

ದಸಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಲಸುಣವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಅನ್ಧಕಾರವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೧. ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೮೩೯. “ದಿವಾಪಿ ಅನ್ಧಕಾರಂ ಅತ್ಥಿ, ತಪ್ಪಟಿಸೇಧನತ್ಥಂ ‘ರತ್ತನ್ಧಕಾರೇ’ತಿ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ **ಪೋರಾಣಾ**। **ಸನ್ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಠಾನಾಪದೇಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧೋಪಿ ಇರಿಯಾಪಥೋ ಸಙ್ಗಹಿತೋ, ತಸ್ಮಾ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಹತ್ಥಪಾಸೇ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಚಙ್ಕಮನಾದಿಂ ಕರೋನ್ತಿಯಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವ। **“ಸಲ್ಲಪೇಯ್ಯ ವಾ”**ತಿ ಕೇವಲಂ ನಿದಾನವಸೇನ ವುತ್ತಂ ವಿಸೇಸಾಭಾವತೋ। “ಸಲ್ಲಪೇಯ್ಯವಾತಿ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಹತ್ಥಪಾಸೇ ಠಿತಾ ಸಲ್ಲಪತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾ”ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ನ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಏಕೇ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಹತ್ಥಪಾಸೇ ಠಿತೇನೇವ ಏಕಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಸಲ್ಲಪನೇನಪಿ ಅಪರಮ್ಪಿ ಏಕಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ನಾಪಜ್ಜತಿ, ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ? ಅಙ್ಗವಸೇನ। ಇಮಸ್ಸ ಹಿ ರತ್ತನ್ಧಕಾರತಾ, ಪುರಿಸಸ್ಸ ಹತ್ಥಪಾಸೇ ಠಾನಂ ವಾ ಸಲ್ಲಪನಂ ವಾ, ಸಹಾಯಾಭಾವೋ, ರಹೋಪೇಕ್ಖತಾತಿ ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ। ತತ್ಥ ಯದಿ ಠಾನಪಚ್ಚಯಾ ಏಕಾ ಆಪತ್ತಿ ವಿಸುಂ ಸಿಯಾ, ತಸ್ಸಾ ಚತ್ತಾರಿ ಅಙ್ಗಾನಿ ಸಿಯುಂ। ಯದಿ ಸಲ್ಲಪನಪಚ್ಚಯಾ ಏಕಾ, ತಸ್ಸಾಪಿ ಪಞ್ಚ ಅಙ್ಗಾನಿ ಸಿಯುಂ। ತಸ್ಮಾ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ಚತ್ತಾರಿ ವಾ ಪಞ್ಚ ವಾ ಅಙ್ಗಾನೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ನ ಚ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಸಲ್ಲಪನಪಚ್ಚಯಾ ವಿಸುಂ ನತ್ಥೀತಿ। ಅತ್ಥಿಯೇವ, ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾವಚನಞ್ಚ ತದತ್ಥಮೇವಾತಿ ಏಕೇ। ಕಥಂ? ಸಹುಪ್ಪತ್ತಿತೋ ದ್ವಿನ್ನಂ ಆಪತ್ತೀನಂ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಸಲ್ಲಪನೇ ಸತಿ ಠಾನಪಚ್ಚಯಾ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ ಚತುರಙ್ಗಿಕಂ, ಸಲ್ಲಪನಪಚ್ಚಯಾ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ ಚತುರಙ್ಗಿಕನ್ತಿ ದ್ವೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನಿ ಸಹುಪ್ಪನ್ನಾನಿ ಏಕತೋ ಆಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ। ಇದಂ ಅಯುತ್ತಂ ಪಾಳಿವಿರೋಧತೋ। **ಪಾಳಿಯಞ್ಹಿ** “ಸಲ್ಲಪೇಯ್ಯ ವಾತಿ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಹತ್ಥಪಾಸೇ ಠಿತಾ ಸಲ್ಲಪತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯದಿ ದ್ವೇ ಸಿಯುಂ, “ಆಪತ್ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನ”ನ್ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬತಾ ಸಿಯಾತಿ। ಅಯಂ ನಯೋ ದುತಿಯಾದೀಸುಪಿ ಯಥಾಯೋಗಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥ ದುತಿಯೇನಾಪಿ ಸದ್ಧಿಂ ಯದಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ರಹೋಪೇಕ್ಖತಾ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ಚೇ ಪುರಿಸೋ, ನ ದುತಿಯೋ, ಪುರಿಸಗಣನಾಯ ಆಪತ್ತಿಯೋ। ಅಥ ದುತಿಯಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸಾ ಚ ತೇನ ಪುರಿಸೇನ ಸದ್ಧಿಂ ರಹೋಪೇಕ್ಖತಾ ಅತ್ಥಿ, ಸಾ ಚ ಭಿಕ್ಖುನೀ ನ ದುತಿಯಾ ಹೋತಿ। ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಏಕೇ, ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಪನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ ವುತ್ತಂ “ಹತ್ಥಪಾಸೇ ಠಾನೇನ ದುಕ್ಕಟ”ನ್ತಿ, ತಂ **ಪಾಳಿಯಾ** ವಿರುಜ್ಝತಿ। “ಪುರಿಸಸ್ಸ ಹತ್ಥಪಾಸೇ ತಿಟ್ಠತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾ”ತಿ ಹಿ ಪಾಳಿ, ಕಿಂಬಹುನಾ। ಚತುತ್ಥಸಿಕ್ಖಾಪದೇ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰

ದುತಿಯಿಕಉಯ್ಯೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) “ಸನ್ತಿಟ್ಠನಾದೀಸು ತೀಣಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನೀ”ತಿಆದಿವಚನತೋ ವತ್ಥುಗಣನಾಯ ಆಪತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। “ಅಙ್ಗಾನಿ ಚೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಪಞ್ಚ ವಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ।

ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨-೩-೪. ದುತಿಯತತಿಯಚತುತ್ಥಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೮೪೨-೬. ದುತಿಯತತಿಯಚತುತ್ಥಾನಿ ಉತ್ತಾನಾನಿ। ಸಬ್ಬತ್ಥ “ಸಲ್ಲಪತೀತಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಂ ಕಥೇತೀ”ತಿ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ।

೮೫೨. ಚತುತ್ಥೇ ಪನಾಯಂ ವಿಸೇಸೋ – “ಏಕೇನೇಕಾ”ತಿ ಪಠಮಂ ವುತ್ತತ್ತಾ ದುತಿಯಿಕಂ ವಾ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಉಯ್ಯೋಜೇಯ್ಯ, ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ನ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ಚೇ? ಸಮ್ಭವತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಸನ್ತಿಟ್ಠನಾದಿತ್ತಯಮತ್ತಾಪೇಕ್ಖತ್ತಾ, ತಸ್ಸ ವಚನಸ್ಸಾಪಿ ವಾ ಅಞ್ಞಾಯಪಿ ರಹೋಪೇಕ್ಖನಸ್ಸಾದಸಮ್ಭವೇ ಸತಿ ಉಭಿನ್ನಂ ಏಕತ್ಥಸಮ್ಭವತೋ ಚ ಸಾಧಿತಮೇತಂ। “ಹತ್ಥಪಾಸಂ ವಿಜಹಿತ್ವಾ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ ವಾ ಸಲ್ಲಪತಿ ವಾ”ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾ “ನಿಕಣ್ಣಿಕಂ ವಾ ಜಪ್ಪೇತೀ”ತಿ ನ ವುತ್ತಂ? ಹತ್ಥಪಾಸಾತಿಕ್ಕಮೇ ಅಸಮ್ಭವತೋ। ತಸ್ಸ ತತಿಯಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ ಸಮ್ಭವನ್ತಮ್ಪಿ “ದುತಿಯಿಕಂ ವಾ ಉಯ್ಯೋಜೇತೀ”ತಿ ನ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಅತ್ಥತೋ ಹತ್ಥಪಾಸಂ ವಿಜಹಿತ್ವಾ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ ವಾ ಸಲ್ಲಪತಿ ವಾ ದುತಿಯಿಕಂ ವಾ ಉಯ್ಯೋಜೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏಸ ನಯೋ **ಯಕ್ಖೇನ ವಾ**ತಿಆದೀಸುಪಿ। ತತ್ಥ “ಹತ್ಥಪಾಸೇ”ತಿ ವಾ “ಹತ್ಥಪಾಸಂ ವಿಜಹಿತ್ವಾ”ತಿ ವಾ ನ ವುತ್ತಂ ಉಭಯತ್ಥ ದುಕ್ಕಟತ್ತಾ। ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇಪಿ ಅಸಮ್ಭವತೋ “ನಿಕಣ್ಣಿಕಂ ವಾ ಜಪ್ಪೇತೀ”ತಿ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ಸಮ್ಭವತಿ ಸತಿ ಕರಣೀಯೇ ನಿಕಣ್ಣಿಕಂ ವಾ ಜಪ್ಪೇತೀತಿ ಸಮ್ಭವತೋ। ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ಅನವಜ್ಜಕಥಾಯಂ ನಿಕಣ್ಣಿಕಜಪ್ಪನೇ ಪಯೋಜನಾಭಾವಾ, ಧಮ್ಮಕಥಾಯಮ್ಪಿ ಉದಾಯಿಂ ಆರಬ್ಭ ಪಟಿಸಿದ್ಧತ್ತಾ ಚ।

ದುತಿಯತತಿಯಚತುತ್ಥಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಪಞ್ಚಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೮೫೬. “ಕುಲಂ ನಾಮ ಚತ್ತಾರಿ ಕುಲಾನೀ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ತಿತ್ಥಿಯಾರಾಮೇ ಕಪ್ಪತಿ ತಸ್ಸ ಕುಲವೋಹಾರಾಭಾವತೋತಿ ಏಕೇ। ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಖತ್ತಿಯಾದಿಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ನ ಕಪ್ಪತೀತಿ ಏಕೇ। ತಸ್ಸ ಕಪ್ಪಿಯಭೂಮಿತ್ತಾ ನ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ಯಥಾವುತ್ತಖತ್ತಿಯಾದೀನಂ ಸಮ್ಭವತೋ। ತಥಾಪಿ ಗೋಚರಕುಲಂ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಂ। “ಉಪಚಾರೋ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥೋ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಪಞ್ಚಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಛಟ್ಠಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೮೬೦. “ನಿಸೀದನ್ತಿಯಾ ಏಕಾ, ನಿಪಜ್ಜನ್ತಿಯಾ ಏಕಾ”ತಿ ಅವತ್ವಾ **“ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿಯಾ”**ತಿಆದಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ನ ಹಿ ಗಮನಪಚ್ಚಯಾ ಏಸಾ ಆಪತ್ತೀತಿ? ನ, ಪರಿಯೋಸಾನಾಧಿಪ್ಪಾಯವಸೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ। “ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜನ್ತಿಯಾ ದ್ವೇ”ತಿ ವಚನೇನಪಿ ಗಮನಂ ಇಧ ನಾಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ, ತಥಾ “ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿಸೀದನ್ತಿಯಾ ದ್ವೇ”ತಿಪಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಯದಿ ಏವಂ “ತಸ್ಮಿಂ ಅಭಿನಿಪಜ್ಜತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾನ”ನ್ತಿ ಕಸ್ಮಾ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ಅನಿಸೀದಿತ್ವಾಪಿ ನಿಪಜ್ಜನಸಮ್ಭವತೋ। ನಿಪಜ್ಜನತ್ಥಾಯ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜನ್ತಿಯಾ ನಿಪಜ್ಜನಕಪಯೋಗತ್ತಾ ಏಕಾ ಆಪತ್ತೀತಿ ಕೇಚಿ।

ಛಟ್ಠಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸತ್ತಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೮೬೭. ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ “ಧುವಪಞ್ಞತ್ತೇ”ತಿ ನ ವುತ್ತಂ “ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ವಾ ಸನ್ಥರಾಪೇತ್ವಾ ವಾ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ । ಇಧ ಛಟ್ಠೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಪಕತಿಯಾ ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಅಭಿನಿಸೀದತಿ ವಾ ಅಭಿನಿಪಜ್ಜತಿ ವಾ, ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವ। ಅಞ್ಞತ್ಥ ಧುವಪಞ್ಞತ್ತಂ। ಇಧ ವುತ್ತನಯೇನ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ವಾ ಸನ್ಥರಾಪೇತ್ವಾ ವಾ ಅಭಿನಿಸೀದತಿ ವಾ ಅಭಿನಿಪಜ್ಜತಿ ವಾ, ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವ। ಉಭಯತ್ಥಾಪಿ ಪಞ್ಚಮೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ ಪಕ್ಕಮೇಯ್ಯ, ಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವ, ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ ಮಾತಿಕಾಯಂ ವುತ್ತಕಾಲತೋ ಅಞ್ಞಕಾಲಸ್ಸ ಅಪರಾಮಟ್ಠತ್ತಾತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ। ಅಪಿಚ ಅತ್ಥಾಪತ್ತಿಕಾಲೇ ಆಪಜ್ಜತಿ, ನೋ ವಿಕಾಲೇತಿಆದಿತ್ತಿಕೇ, ಅತ್ಥಾಪತ್ತಿ ರತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ನೋ ದಿವಾತಿಆದಿತ್ತಿಕೇ ಚ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಇಧ ಪಞ್ಚಮಛಟ್ಠಸತ್ತಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾಪತ್ತೀನಂ ಅಪರಾಮಟ್ಠತ್ತಾ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ತಿವಿಧಕಾಲೇ ತಿವಿಧಮೇತಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ ಏವ ಮಹಾಪದೇಸನಯಾನುಲೋಮತೋ।

ಸತ್ತಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಅಟ್ಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೮೬೯. ಅಟ್ಠಮೇ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ ಸಮ್ಭವತಿ।

ಅಟ್ಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ನವಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೮೭೫-೭. ದುಗ್ಗಾಹವಸೇನ ವಾ ಸುಗ್ಗಾಹವಸೇನ ವಾ ಯಥಾವುತ್ತನಯೇನ ಸಪಥಕರಣೇ ಆಪತ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಸ್ಮಾ **ಮಾತಿಕಾಯಂ** “ಅತ್ತಾನಂ ವಾ ಪರಂ ವಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಯಾ ಅತ್ತಾನಮೇವ ಆರಬ್ಭ ಸಪಥಂ ಕರೇಯ್ಯ, ತಸ್ಸಾ ಏಕಾ । ಪರಮೇವಾರಬ್ಭ ತಸ್ಸಾ ಏಕಾ। ಉಭೋಪಿ ಆರಬ್ಭ ತಸ್ಸಾ ದ್ವೇ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ। ತಿಕಚ್ಛೇದೋ ಪನೇತ್ಥ ಪರಮೇವಾರಬ್ಭ ಸಪಥಕರಣಂ ಸನ್ಧಾಯ ಪವತ್ತೋ।

ನವಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ದಸಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೮೮೨. ದಸಮೇ ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೋ ರೋದನಸ್ಸೇವ, ನ ವಧಸ್ಸ, ತಸ್ಮಾ ಞಾತಿಬ್ಯಸನಾದೀಹಿ ಫುಟ್ಠಾಪಿ ಅತ್ತಾನಂ ವಧತಿ ಏವ, ನ ರೋದತಿ, ದುಕ್ಕಟಮೇವ।

ದಸಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅನ್ಧಕಾರವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ನಗ್ಗವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೧-೨. ಪಠಮದುತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೮೮೩. ನಗ್ಗವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮದುತಿಯಾನಿ ಉತ್ತಾನಾನಿ। ಪಠಮೇ ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ - ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ತಥಾ ನ್ಹಾಯನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಂ ಅಞ್ಞತ್ರ ಜನ್ತಾಘರಉದಕಪಟಿಚ್ಛಾದೀಹಿ। ನ ಚ ವಿಗರಹಿ ತತ್ಥ ಭಗವಾ ಅತ್ತನಾವ ಅನನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಉದಕಸಾಟಿಕಾಯಾತಿ ಪೋರಾಣಾ। ''ಏಕಮೇವ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ, ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಚ ನಹಾಯಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ''ತಿ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ।

ಪಠಮದುತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ತತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೮೯೪. ತತಿಯೇ ಅನ್ತೋಚತೂಹಪಞ್ಚಾಹಂ ಧುರಂ ನಿಕ್ಖಿಪನ್ತಿಯಾಪಿ ಆಪತ್ತಿ ಏವ। ಲಿಙ್ಗಪರಿವತ್ತೇ ಧುರಂ ನಿಕ್ಖಿಪನ್ತಿಯಾ ದುಕ್ಕಟಂ ತಿಕದುಕ್ಕಟತ್ತಾ। ''ಸಮ್ಬಹುಲಾಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ ಸದ್ಧಿನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಸಮ್ಬಹುಲಾ''ತಿ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ।

ತತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಚತುತ್ಥಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೮೯೮. ಚತುತ್ಥೇ **ಸಙ್ಘಾಟಿಚಾರ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸಙ್ಘಾಟಿಆದಿವಸೇನ ಅಧಿಟ್ಠಿತಾನಂಯೇವಾಯಂ ವಿಧಿ, ನೇತರಾಸಂ ಕಿರ। ತತ್ಥ ತಿಚೀವರೇ ಏವ ವಿಪ್ಪವಾಸಪಚ್ಚಯಾ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ। ಅನ್ತೋಚೀವರಕಾಲೇಪಿ ಪಞ್ಚಾಹಿಕಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಚಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇನ್ತಿಯಾ ಆಪತ್ತಿಯೇವ। ''ವಿನಾ ಏತೇಹಿ ಚೀವರೇಹಿ ಉಪಸಮ್ಪದಂ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ''ತಿ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ।

ಚತುತ್ಥಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಪಞ್ಚಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೯೦೨. ಪಞ್ಚಮಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ ತಾಯ ವಾ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಾಯಾತಿ ಅತ್ಥತೋ ಲಬ್ಭತಿ।

ಪಞ್ಚಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯೦೭-೯೧೧. ಛಟ್ಠಸತ್ತಮಾನಿ ಉತ್ತಾನಾನಿ।

೮. ಅಟ್ಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೯೧೨. **ಸೋಕಜ್ಝಾಯಿಕಾ** ನಾಮ ಕಿರ ಮಾಯಾಕಾರಾ। ವಿಲುಮ್ಪಕಾ ಭಣ್ಡಕಾತಿ ಚ ಪೋರಾಣಾ।

ಅಟ್ಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ನವಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೯೨೦. ''ಕಥಞ್ಹಿ ನಾಮ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇಸ್ಸತೀ''ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಥುಲ್ಲನನ್ದಾ ಚೀವರಕಾಲಸಮಯಂ **ಆಗಮೇಥಾ**ತಿ ಅತಿಕ್ಕಮಾಪೇಸೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ।

ನವಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ದಸಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೨೭. ದಸಮೇ **ಏಕಕುಲಂ ಏತದವೋಚು**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕುಲಂ ನಾಮ ತಸ್ಮಿಂ ಮನುಸ್ಸಾ, ತಸ್ಮಾ ಬಹುವಚನಂ।

ದಸಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಗ್ಗವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ತುವಟ್ಟವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೧. ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೩೪-೫. **ಏಕಾಯ ನಿಪನ್ನಾಯ ಅಪರಾ ನಿಪಜ್ಜತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾ**ತಿ "ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಪಠಮನಿಪನ್ನಾಯ ಅನುಟ್ಠಾಪನಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಏತ್ಥ ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯನ್ತಿ ಏಕೇ, ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ವಿರುಜ್ಝತಿ। "ಕಿರಿಯ"ನ್ತಿ ಹಿ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತಂ। ಅಥ ಕಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತೀತಿ? ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ನಿಪಜ್ಜನಕಿರಿಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ। ಇಮಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ "ವವತ್ಥಾನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ"ತಿ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ವವತ್ಥಾನಂ ಕತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಏಕೇ। ವಿಪುಲತರೇ ವಟ್ಟತೀತಿ ಏಕೇ। "ಅನ್ತರಂ ಕತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಲಿಖಿತಂ।

ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೪೦. **ವವತ್ಥಾನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಉಪರಿ ಪಾರುಪನಮ್ಪಿ ಮಜ್ಝೇ ಓಭೋಗಂ ಕತ್ವಾ ಉಭಿನ್ನಂ ಅನ್ತರೇ ಓತಾರೇತಿ, ವಟ್ಟತೀತಿ ಏಕೇ। ವವತ್ಥಾನಞ್ಚ ಯಥಾ ಠಾನೇ ನ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಥಾ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ತುವಟ್ಟೇನ್ತಿಯಾ ಆಪತ್ತಿಯೇವಾತಿ। "ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯ"ನ್ತಿ ಚ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ।

ದುತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ತತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೬೪೧. ಅತ್ತನೋ ಸಜ್ಝಾಯನಟ್ಠಾನೇ ಚೇ ವುಡ್ಢತರಾ ಆಗಚ್ಛತಿ, ವನ್ದನಕಾಲೇ ವಾ, ಆಪುಚ್ಛನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಓವರಕೇ ಆಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ। "ಅಥ ಓವರಕೇ ಮಹಾಥೇರೀ ವಸತಿ, ಸಮ್ಮುಖೇ ಇತರಾ, ಆಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ ತಸ್ಸಾ ಉಪಚಾರತ್ತಾ"ತಿ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ।

ತತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬೪೭-೬೫೦. ಚತುತ್ಥಪಞ್ಚಮಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೬. ಛಟ್ಠಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೯೫೬. ಗಹಪತಿ ನಾಮ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ತಸ್ಮಾ ಭಿಕ್ಖುನಾ ವಾ ಸಾಮಣೇರೇನ ವಾ ಅನನುಲೋಮಿಕೇನ ಸಂಸಗ್ಗೇನ ಸಂಸಟ್ಠಾಪಿ ನ ಸಮನುಭಾಸಿತಬ್ಬಾತಿ ಸಮ್ಭವತಿ ಏವ।

ಛಟ್ಠಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯೬೧-೫. ಸತ್ತಮಅಟ್ಠಮ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೯. ನವಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೯೬೯. ಏಕಿನ್ದ್ರಿಯನ್ತಿ ಕಾಯಿನ್ದ್ರಿಯೇನೇವ ಏಕಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ನಿಗಣ್ಠಾನಂ ಅಚೇಲಕಾನಂ ಮತಂ। ಕಾಪಿಲಾ ಪನ "ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾ"ತಿ ಮಞ್ಞನ್ತಾ ಏವಂ ವದನ್ತಿ "ಸಚಕ್ಖುಕತ್ತಾ ಅಲಾಬುಮಾಲುವಾದಯೋ ಯತ್ಥ ಆಲಮ್ಬನಂ, ತತ್ಥ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸಸೋತಕತ್ತಾ ಕದಲಿಯೋ ಮೇಘಗಜ್ಜಿತಂ ಸುತ್ವಾ ಗಬ್ಭಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಸಘಾನಕತ್ತಾ ಪನಸಾದಯೋ ಕುಣಪಗನ್ಧೇನ ಫಲನ್ತಿ। ಸಜಿವ್ಹಕತ್ತಾ ಉದಕಂ ಪಿವನ್ತಿ ಯೇನ, ಸಬ್ಬೇಪಿ 'ಪಾದಪಾ'ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಸಕಾಯಪಸಾದತ್ತಾ ಇತ್ಥಿಸಮ್ಫಸ್ಸೇನ ಅಸೋಕರುಕ್ಖಾ ಪುಪ್ಫನ್ತೀ"ತಿ। **ಸಞ್ಞಾತನ್ತಿ** ವಿನಾಸಂ।

೯೭೦. ಇಧ ಚ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದೇನ ದುಕ್ಕಟಂ। ಪಠಮಂ ಆವಸಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಚಾರಿಕಾ ಚರಣಪಚ್ಚಯಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಥ ವಸ್ಸಂ ಅವಸಿತ್ವಾ ಚರತಿ, ಅವಸ್ಸುಪಗಮನಪಚ್ಚಯಾ ದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ "ಅನ್ತೋಸತ್ತಾಹೇ ಅನ್ತೋವಸ್ಸೇ ಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತಿಯಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಸತ್ತಾಹಕರಣೀಯೇನ ಪನ ವಟ್ಟತಿ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ದುಕ್ಕಟಂ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

೯೭೨. ಕೇನಚಿ ಉಬ್ಬಾಳ್ಹಾತಿ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದಕಾರಣೇನಾತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ। ಕಿತ್ತಾವತಾ ಚಾರಿಕಾ ಹೋತೀತಿ? ಇದಂ ನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಿಚಾರಿತಂ। ಅನನ್ತರಸಿಕ್ಖಾಪದೇ "ಅನ್ತಮಸೋ ಛಪ್ಪಞ್ಚಯೋಜನಾನಿಪೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸೋ ಚ ಮಞ್ಞೇ ಹೇಟ್ಠಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೋತಿ।

ನವಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ದಸಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೯೭೩. ದಸಮೇ "ಆಹುನ್ದರಿಕಾ"ತಿ ಪಠನ್ತಿ ಕಿರ।

ದಸಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತುವಟ್ಟವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಚಿತ್ತಾಗಾರವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೧. ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೯೭೮. ಕೀಳನಉಪವನಂ ನಾಮ ಕಞ್ಚಿನಗರಸ್ಸ ನಗರುಪವನಂ ವಿಯ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಉಯ್ಯಾನಂ** ನಾಮ ತತ್ಥೇವ ನನ್ದವನಉಯ್ಯಾನಂ ವಿಯ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। "ತತ್ಥೇವ ಠತ್ವಾ ತಂ ತಂ ದಿಸಾಭಾಗಂ ವಿಲೋಕೇತ್ವಾ ಪಸ್ಸನ್ತಿಯಾ ಪನ ಪಾಟೇಕ್ಕಾ

ಆಪತ್ತಿಯೋ”ತಿ ಪಾಠೋ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಯಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಂ ಪದಂ “ಅನುದ್ಧರಮಾನಾ”ತಿ, ತಂ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ದಿಸಾಭಾಗೇತಿ ಸಿದ್ಧನ್ತಿ ಏಕೇ। ಉಪಚಾರೋ ದ್ವೇ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೋತಿ ಚ।

ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೯೮೪. “ಆಹರಿಮೇಹಿ ವಾಳೇಹೀ”ತಿ “ಅಸಂಹಾರಿಮೇನಾ”ತಿ ಚ ದುವಿಧೋ ಪಾಠೋ। “ವಿಸುಂ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಸದ್ಧಿಂ ತೇಹಿ ವಾಳೇಹೀ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಯಥಾ ತಥಾ ವಾಳರೂಪೇ ಉಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಕತಪಾದಂ “ಪಲ್ಲಙ್ಕ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ “ಅಸಂಹಾರಿಮೇಹಿ ವಾಳೇಹಿ ಕತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜತೀ”ತಿ ವಚನಾಭಾವತೋ।

ದುತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ತತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೯೮೮. **“ಉಜ್ಜವುಜ್ಜವೇತಿ** ಹತ್ಥಪ್ಪಸಾರಣೇ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ, ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ “ಯತ್ತಕಂ ಹತ್ಥೇನ ಅಞ್ಛಿತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ತಕ್ಕಮ್ಹಿ ವೇಠಿತೇ ಏಕಾಪತ್ತೀ”ತಿ ವಚನತೋ।

ತತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಚತುತ್ಥಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೯೯೩. **“ಯಾಗುಪಾನೇತಿ** ಯಾಗುದಾನೇ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** “ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ದಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಚತುತ್ಥಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯೯೪. ಪಞ್ಚಮಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೬. ಛಟ್ಠಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೦೦೧. ಛಟ್ಠೇ ಭಿಕ್ಖುವಿಭಙ್ಗೇ ಅಚೇಲಕಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಏಕಪರಿಚ್ಛೇದಂ। ಇಧ ಅಗಾರಿಕೋ ವಿಸೇಸೋ, ತಸ್ಮಾ “ಅಸಾಧಾರಣ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಛಟ್ಠಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦೦೩-೮. ಸತ್ತಮಟ್ಠಮೇಸು ವತ್ತಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ।

೯. ನವಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೦೧೫. “**ಖೀಲನಮನ್ತಂ** ದಾರುಸಾರಖೀಲಂ ಮನ್ತೇತ್ವಾ ಪಥವಿಯಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಮಾರಣಮನ್ತಂ। **ನಾಗಮಣ್ಡಲಂನಾಮ** ನಾಗರೋಧಮನ್ತಂ, ಪಿಟ್ಠಾದೀಹಿ ವಾ ಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥ ಮನುಸ್ಸೇ ಪವೇಸೇನ್ತಿ ಗುತ್ತತ್ಥಾಯಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ನವಮಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦೧೯. ದಸಮಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ಚಿತ್ತಾಗಾರವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಆರಾಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೧೦೨೧. ಪಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೨. ದುತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೦೩೦. ಭಿಕ್ಖುನೀ ಚೇ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅಕ್ಕೋಸತಿ, ಇಮಿನಾ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಭಿಕ್ಖುನಿಂ ಚೇ ಅಕ್ಕೋಸತಿ, ಓಮಸವಾದೇನ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಓಮಸವಾದೇ ಸಮ್ಮುಖಾವ ರುಹತಿ, ಇಧ ಪನ ಪರಮ್ಮುಖಾಪಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ವಿಚಾರಣಾ - ಭಿಕ್ಖುವಿಭಙ್ಗೇ ಓಸಮವಾದಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಟ್ಠಾನೇ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಕತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಿವಿಭಙ್ಗೇಪಿ ಓಮಸವಾದಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಭಿಕ್ಖು ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಟ್ಠಾನೇ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಇಧ ಚ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಅಕ್ಕೋಸನೇ ದುಕ್ಕಟಂ ವುತ್ತಂ, ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಅಕ್ಕೋಸನೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಇಮಾನಿ ದ್ವೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಭಿಕ್ಖುಮ್ಹಿ ಸಂಸನ್ದಿಯಮಾನಾನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನ ಸಮೇನ್ತಿ। ಯಥಾ ಸಮೇನ್ತಿ, ತಥಾ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತನಯೇನ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಓಮಸವಾದಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ, ಇದಮೇತ್ಥ ಯುತ್ತಂ। **ಪರಿಭಾಸೇಯ್ಯಾತಿ** ಅಞ್ಞತ್ರ ಅಕ್ಕೋಸವತ್ಥೂಹಿ। ತೇಸು ಹಿ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಓಮಸವಾದಪಾಚಿತ್ತಿಯಮೇವಾತಿ ಏಕೇ, ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ । ಓಮಸವಾದೇ ಪಾಳಿಮುತ್ತಕಅಕ್ಕೋಸೇ ಹಿ ದುಕ್ಕಟಂ ಹೋತೀತಿ। ದುಕ್ಕಟೋಕಾಸೇ ಇದಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ತೇಹಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಬಾಲಾ ಏತಾ"ತಿ **ಪಾಳಿಯಂ** ಇಧ ಆಗತಪದಾನಂಯೇವ ವಸೇನ ಪರಿಭಾಸನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ದುತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦೩೩. ತತಿಯಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೪. ಚತುತ್ಥಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೦೩೮. **ನಿಮನ್ತಿತಾ ವಾ ಪವಾರಿತಾ ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ತಾವ ಏವಂ ವುತ್ತಂ "ಪವಾರಿತಾಪಿ ಯಾಗುಂ ಪಾತುಂ ಲಭತಿ, ಭೋಜ್ಜಯಾಗುಂ ನ ಲಭತಿ। ಯಾಗು ಪನೇತ್ಥ ಖಾದನೀಯಭೋಜನೀಯಸಙ್ಖ್ಯಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ನಿಮನ್ತಿತಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿತುಕಾಮಾ ಸಾಮಿಕೇ ಅಪಲೋಕೇತ್ವಾವ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ಲಭತಿ। ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಾಪತ್ತಿ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ನತ್ಥಿ। ನಿಮನ್ತಿತಾ ತಂ ಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ವಾ ಅಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ವಾ ಪವಾರಿತಾ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ಲಭತಿ, ಅಕಪ್ಪಿಯನಿಮನ್ತನೇನ ನಿಮನ್ತಿಯಮಾನಾ ದ್ವೇ ನಿಮನ್ತನಾನಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಞ್ಚ ನ ಲಭತೀ"ತಿ। ತತ್ಥ "ಪವಾರಿತಾಪಿ ಯಾಗುಂ ಪಾತುಂ ಲಭತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ ಪಾಳಿಯಂ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ। "ನಿಮನ್ತಿತಾ ಅಪ್ಪವಾರಿತಾ ಯಾಗುಂ ಪಿವತೀ"ತಿ ಹಿ **ಪಾಳಿಯಂ** ವುತ್ತಂ। ತತ್ರಿದಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ - ನಿಮನ್ತಿತಾ ವಾ ಪವಾರಿತಾ ವಾತಿ ಏತ್ಥ ವಾಸದ್ದೇನ ಅಕಪ್ಪಿಯನಿಮನ್ತನೇನ ನಿಮನ್ತಿತಾ ಅಪ್ಪವಾರಿತಾ ಠಪೇತ್ವಾ ಯಾಗುಂ ಅಞ್ಞಂ ಖಾದನೀಯಂ ವಾ ಭೋಜನೀಯಂ ವಾ ಖಾದೇಯ್ಯ ವಾ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ ವಾ, ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಾಮಿಕಾನಂ ಅಪಲೋಕನಾ। ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಾಭಾವೇನ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಕೋ ಗುಣೋ ಜಾತೋತಿ? ನ ಏತಾಸಂ

ಗುಣಲಾಭೋ, ಕೇವಲಂ ಪಾಕಟತರಂ ಜಾತಂ। ಭಿಕ್ಖೂಪಿ ವಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾವ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ಲಭನ್ತಿ। ಸಮಯೇ ಯಥಾಸುಖಂ ಲಭನ್ತಿ। ಇಮಿನಾ ಅಪಲೋಕನೇನ ಕಿನ್ತಿ? ಪವಾರಿತಾ ವಾ ಅನಿಮನ್ತಿತಾ ವಾ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಪ್ಪಿಯಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಗಿಲಾನಾತಿರಿತ್ತಮ್ಪಿ ಲಭನ್ತಿ, ನಿಮನ್ತಿತಾ ಚ ಪವಾರಿತಾ ಚ ಯಾಗುಮ್ಪಿ ನ ಲಭನ್ತಿ, ಅಪಲೋಕೇತ್ವಾಪಿ ನ ಲಭನ್ತೀತಿ।

ಚತುತ್ಥಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಆರಾಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಗಬ್ಭಿನಿವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೧. ಪಠಮಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೦೬೭. “**ಗಬ್ಭಿನಿ**”ನ್ತಿ ದಸ್ಸನಾದೀಹಿಪಿ ಗಬ್ಭಸಮ್ಭವತೋ ವುತ್ತಂ। **ಪದಭಾಜನೇ**ಪಿ ಪವಾರಿತಭಾವೋ ನ ದಿಸ್ಸತಿ।

೧೦೭೪. **ಧಾತಿ ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ದಾರಕಂ ಸಾಮಿಕಾನಂ ದತ್ವಾ ಆಹಟೇ ವಡ್ಢೇತಿ, ತಥಾ ಮಾತಾಪೀತಿ ಕೇಚಿ।

೧೦೮೦. “ಸಿಕ್ಖಮಾನ”ನ್ತಿ ಪಾಠಂ ದೀಪವಾಸಿನೋ ರೋಚೇನ್ತಿ ಕಿರಿಯಾಕಿರಿಯತ್ತಾ, ಜಮ್ಬುದೀಪವಾಸಿನೋ “ಸಿಕ್ಖಮಾನಾ”ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ ಸಿಕ್ಖಾಧಮ್ಮಮಾನನತೋ ಸಿಕ್ಖಮಾನಾತಿ। ಇಧ ಕಿರಿಯಾ ನ ಹೋತಿ, ಸಞ್ಞಾವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ನ ಏತಾಸು ಅಸಿಕ್ಖಿತಾ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾ ಉಪಜ್ಝಾಯಿನೀಆದೀನಂ ಆಪತ್ತಿಭಾವಾ। “ತಸ್ಸಾ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಹೋತಿ ಏವಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ।

೧೦೮೨. **ಧಮ್ಮಕಮ್ಮೇ**ತಿ ಉಪಸಮ್ಪದಕಮ್ಮಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ।

೧೧೧೨. **ವುಟ್ಠಾಪಿತ**ನ್ತಿ ಸಾಮಣೇರಿಭೂಮಿತೋ ಯಾಯ ಥೇರಿಯಾ ಉಪಸಮ್ಪದಾಪೇಕ್ಖಾ ವುಟ್ಠಪಿತಾ, ಸಾ ಥೇರೀ ವುಟ್ಠಾಪಿತಾ ನಾಮ, ತೇನೇವ ಪುನ ವಿಸೇಸನತ್ಥಂ “**ಪವತ್ತಿನಿ**”ನ್ತಿ ಆಹ।

ಪಠಮಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಗಬ್ಭಿನಿವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಕುಮಾರಿಭೂತವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೨. ದುತಿಯಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೧೨೪. “ಅನುಜಾನಾಮಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಟ್ಠಾರಸವಸ್ಸಾಯ ಕುಮಾರಿಭೂತಾಯ…ಪೇ॰… ಸಿಕ್ಖಾಸಮ್ಮುತಿಂ ದಾತು”ನ್ತಿ ಇಧ ವುತ್ತಂ ವಿಯ “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಸವಸ್ಸಾಯ ಗಿಹಿಗತಾಯ…ಪೇ॰… ಸಿಕ್ಖಾಸಮ್ಮುತಿಂ ದಾತು”ನ್ತಿ ನ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ “ಪರಿಪುಣ್ಣದ್ವಾದಸವಸ್ಸಾಯ ಏವ ಗಿಹಿಗತಾಯ ಸಿಕ್ಖಾಸಮ್ಮುತಿ ದಾತಬ್ಬಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಗಿಹಿಗತಾಯ ಸಿಕ್ಖಾಸಮ್ಮುತಿ ದಾತಬ್ಬಾತಿ ಏಕೇತಿ ಕತ್ವಾ, ದಸವಸ್ಸಾಯಪಿ ವಟ್ಟತಿ । ಕಸ್ಮಾ? “ಅನಾಪತ್ತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣದ್ವಾದಸವಸ್ಸಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಸಞ್ಞಾ ವುಟ್ಠಾಪೇತೀ’ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೧೦೯೩-೧೦೯೫) ಚ ‘ಅನಾಪತ್ತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣದ್ವಾದಸವಸ್ಸಂ ಗಿಹಿಗತಂ…ಪೇ॰… ಸಿಕ್ಖಿತಸಿಕ್ಖಂ ವುಟ್ಠಾಪೇತೀ’ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೧೦೯೭-೧೧೦೧) ಚ ವುತ್ತತ್ತಾ”ತಿ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। ಕಿಂ ಇಮಿನಾ ಪರಿಹಾರೇನ। “ದಸವಸ್ಸಾಯ ಗಿಹಿಗತಾಯ ಸಿಕ್ಖಾಸಮ್ಮುತಿ ದಾತಬ್ಬಾ”ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। “ಗಿಹಿಗತಾತಿಪಿ ವತ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ’ತಿ ಸಚೇ ವದನ್ತಿ, ಕಮ್ಮಂ ಕುಪ್ಪತೀ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

೧೧೪೬. **ಅಹಮೇವ ನೂನ...ಪೇ॰... ಅಲಜ್ಜಿನೀ, ಯಾ ಸಜ್ಝೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯಾ ಅಹಮೇವ ನೂನ ಬಾಲಾತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಯಂ ಸಜ್ಝೋ”ತಿಪಿ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಯಂ ಯಸ್ಮಾ ದೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಹಮೇವ ನೂನ ಬಾಲಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೧೫೯. ಪುರಿಸಸಂಸಟ್ಠಾ ಕುಮಾರಕಸಂಸಟ್ಠಾ ಚಣ್ಡೀ ಸೋಕಾವಾಸಾವಕಥಂ ಸಿಕ್ಖಮಾನಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ, **ಪದಭಾಜನೇ** ಏವ ಚಾಯಂ ಸಿಕ್ಖಮಾನಾ “ಛಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಿಕ್ಖಿತಸಿಕ್ಖಾ”ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತನ್ತಿ? ಪುಬ್ಬೇ ಗಹಿತಸಿಕ್ಖತ್ತಾ, ಪುಬ್ಬೇ ಪರಿಪುಣ್ಣಸಿಕ್ಖತ್ತಾ ಚ ಏವಂ ವುಚ್ಚತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೧೧೬೬-೭. **ಪಹೂತಂ ಖಾದನೀಯಂ ಭೋಜನೀಯಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ “ಸಿಕ್ಖಮಾನಾಯ ಞಾತಕಾ ಕಿರ ಸಮ್ಪಾದಯಿಂಸು, ತಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಥೇರೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಉಯ್ಯೋಜೇಸಿ। ಉಯ್ಯೋಜೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಛನ್ದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪುಬ್ಬೇ ಛನ್ದದಾಯಕೇ ಗಣಂ ಕತ್ವಾ ಸೇಸಾನಂ ಛನ್ದಂ ಛನ್ದಮೇವ ಕತ್ವಾ ಕಮ್ಮಂ ಕಾರಾಪೇಸೀ”ತಿ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। **ಛನ್ದಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಏವಂ ವುತ್ತಂ “ಇದಂ ಕಮ್ಮಂ ಅಜ್ಜ ನ ಕತ್ತಬ್ಬಂ। ‘ಯಥಾಸುಖ’ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯೋ ಕೋಚಿ ಮುಖರೋ, ಬಾಲೋ ವಾ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ‘ಯಥಾಸುಖ’ನ್ತಿ ವದತಿ, ಥೇರಾಯತ್ತತ್ತಾ ಪನ ಥೇರಸ್ಸ ಅನುಮತಿಯಾ ಸತಿಯಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತೋ ಹೋತಿ, ಅಸತಿಯಾ ನ ಹೋತಿ, ತಥಾಪಿ ಪುನ ಛನ್ದಂ ಗಹೇತ್ವಾವ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಅಯಂ ಪಯೋಗೋ। ಗಹಣೇ ಪಯೋಜನಂ ಪನ ನತ್ಥಿ। ಸಙ್ಘತ್ಥೇರೋ ಚೇ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ, ಛನ್ದಂ ಗಹೇತ್ವಾವ ಕಾತಬ್ಬಂ। **ಛನ್ದಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಕಾಯೇನ ವುಟ್ಠಿತಾಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಇಧ ಸಮ್ಬಾಧೋ, ‘ಅಮುಕಮ್ಹಿ ಠಾನೇ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ’ತಿ ಹತ್ಥಪಾಸಂ ವಿಜಹಿತ್ವಾಪಿ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಚೇ, ನತ್ಥಿ ದೋಸೋ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನತ್ಥಿ, ತಾ ಪನ ಹತ್ಥಪಾಸಂ ಅವಿಜಹಿತ್ವಾವ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಅಯಂ ಪಯೋಗೋ”ತಿ। “ರತ್ತಿಪಾರಿವಾಸಿಯೇ ಉಪೋಸಥಪವಾರಣಾವ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಅಞ್ಞಕಮ್ಮಂ ಪನ ವಟ್ಟತಿ। ಉಪೋಸಥಪವಾರಣಾಪಿ ಅನುಪೋಸಥಪವಾರಣದಿವಸೇ ನ ವಟ್ಟನ್ತಿ, ಇತರಂ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ವಟ್ಟತಿ। ಪರಿಸಪಾರಿವಾಸಿಯೇ ಹತ್ಥಪಾಸಂ ಅವಿಜಹಿತ್ವಾ ಚತೂಸು ಗತೇಸು ಚತುವಗ್ಗಕರಣೀಯೇ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಚಸು ದಸಸು ವೀಸತೀಸು ಗತೇಸು ಸೇಸೇಹಿ ವಿಸುಂ ತಹಿಂ ತಹಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಿ ಪುನ ಸನ್ನಿಪಾತಟ್ಠಾನಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಅಜ್ಝಾಸಯಪಾರಿವಾಸಿಯೇ ಹತ್ಥಪಾಸಂ ಅವಿಜಹಿತ್ವಾ ಯಥಾನಿಸಿನ್ನಾವ ನಿಸಿನ್ನಾ ಚೇ, ಪುನ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ ಹತ್ಥಪಾಸಸ್ಸ ಅವಿಜಹಿತತ್ತಾ”ತಿ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। ತೇಸಂ ಪೋರಾಣಾನಂ ಮತೇನ ಛನ್ದಪಾರಿವಾಸಿಯಮೇವೇಕಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಆಪನ್ನಙ್ಗಞ್ಚ ದಸ್ಸಿತಂ, ಇಧಾಪಿ ತಂ ವಿಸುಂ ನ ದಸ್ಸಿತಂ ಅಸಮ್ಭವತೋತಿ ಏಕೇ। ಛನ್ದದಾಯಕೇ ಪರಿಸಂ ಪತ್ವಾ ಗತೇ ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಛನ್ದದಾನಂ ಛನ್ದಪಾರಿವಾಸಿಯನ್ತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ।

ತತ್ರಿದಂ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ - ಪರಿಸಪಾರಿವಾಸಿಯೇ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ಅಞ್ಞತ್ರ ಗಚ್ಛಾಮಾತಿ ಛನ್ದಂ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾವ ಉಟ್ಠಹನ್ತಿ... ಪೇ॰... ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವುತ್ತವಚನೇ ಹತ್ಥಪಾಸಾ ವಿಜಹನಂ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏತ್ಥ ಪನ ಕಮ್ಮಪ್ಪತ್ತಾನಂ ಹತ್ಥಪಾಸಸ್ಸ ಅವಿಜಹನಮೇವ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಕತ್ವಾ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ ಪನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ। ಕಥಂ? ಛನ್ದೋ ನಾಮ ಕಮ್ಮಪ್ಪತ್ತೇಸು ಭಿಕ್ಖೂಸು ಏಕಸೀಮಾಯ ಸನ್ನಿಪತಿತೇಸು ಆಗಚ್ಛತಿ, ನಾಸನ್ನಿಪತಿತೇಸು। ಇಧ ಹಿ “ಛನ್ದಂ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ”ತಿ ಚ “ಛನ್ದಸ್ಸ ಪನ ಅವಿಸ್ಸಟ್ಠತ್ತಾ”ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। “ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ”ತಿ ಚ “ಅಜ್ಝಾಸಯಸ್ಸ ಅವಿಸ್ಸಟ್ಠತ್ತಾ”ತಿ ಚ ನ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಛನ್ದಸ್ಸ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ಕಮ್ಮಪ್ಪತ್ತಾನಂ ಹತ್ಥಪಾಸಾವಿಜಹನೇನೇವ ಹೋತಿ, ನ ವಿಜಹನೇತಿ ಸಿದ್ಧಂ।

ಹೋತಿ ಚೇತ್ಥ -

“ಯತೋ ಆಗಮನಂ ಯಸ್ಸ, ತದಭಾವಸ್ಸ ನಿಗ್ಗಹೇ।
ತಸ್ಮಾ ಸನ್ನಿಪತಿತೇಸು, ಭಿಕ್ಖೂಸು ತಸ್ಸ ಭೇದತೋ”ತಿ॥

ರತ್ತಿಪಾರಿವಾಸಿಯಛನ್ದೋ ವಿಯ ರತ್ತಿಪಾರಿವಾಸಿಯಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪೀತಿ ತದನುಲೋಮೇನ ವಟ್ಟತಿ ಸ್ವಾತನಾಯ ಛನ್ದೋ ವಾ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿ ವಾ ಪವಾರಣಾ ವಾ, ತಾಯ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಉಪೋಸಥಪವಾರಣಾ ಪನ ಅನುಪೋಸಥದಿವಸೇ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಇತರಂ ವಟ್ಟತಿ। ಪನ್ನರಸಿಉಪೋಸಥಂ ಚಾತುದ್ದಸಿಯಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ ಖೇತ್ತತ್ತಾ। ನ ಚಾತುದ್ದಸಿಉಪೋಸಥಂ ಪನ್ನರಸಿಯಂ ಅಖೇತ್ತತ್ತಾ ಅನುಪೋಸಥದಿವಸತ್ತಾ ಪಾಟಿಪದದಿವಸತ್ತಾತಿ ಏಕಚ್ಚೇ ಆಚರಿಯಾ, ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಮತೇನ ಚಾತುದ್ದಸಿಉಪೋಸಥಂ ತತಿಯಂ, ಸತ್ತಮಂ ವಾ ಪನ್ನರಸಿಯಂ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವುತ್ತಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಸಚೇ ಚಾತುದ್ದಸಿಕಂ ಉಪೋಸಥಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ನಿಸಿನ್ನಾ, ಪನ್ನರಸೋತಿ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ। ತತೋ "ಪನ್ನರಸಿಯಮೇವ 'ಚಾತುದ್ದಸಿಕಂ ಉಪೋಸಥಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ'ತಿ ನಿಸಿನ್ನಾ ಪುನದಿವಸೇ ಅತ್ತನೋ ತಂ ಉಪೋಸಥಂ 'ಪನ್ನರಸೋ'ತಿ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅತ್ಥೋ"ತಿ ಏವಂ ಪರಿಹರನ್ತಿ, ತಂ ತೇಸಂ ಮತಂ "ತಥಾರೂಪಪಚ್ಚಯೇ ಸತಿ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಚಾತುದ್ದಸೇ ಉಪೋಸಥಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನವಣ್ಣನಾ) ಇಮಿನಾ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾ**ವಚನೇನ ನ ಸಮೇತಿ। ನ ಹಿ ತತ್ಥ "ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಪನ್ನರಸೇ ಚಾತುದ್ದಸಿಕಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ "ಸಕಿಂ ಪಕ್ಖಸ್ಸ ಚಾತುದ್ದಸೇ ವಾ ಪನ್ನರಸೇ ವಾ"ತಿ ಅನುಞ್ಞಾತದಿವಸೇ ಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ಛನ್ನಂ ಚಾತುದ್ದಸಿಕಾನಂ ಪಚ್ಛಿಮಾ ಪನ್ನರಸೀ ಅನುಪೋಸಥದಿವಸೋ ನ ಹೋತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಿದ್ಧಂ, ಇಮಿನಾ ಪನ "ಆವಾಸಿಕಾನಂ ಪನ್ನರಸೋ, ಆಗನ್ತುಕಾನಂ ಚಾತುದ್ದಸೋ, ಆಗನ್ತುಕೇಹಿ ಆವಾಸಿಕಾನಂ ಸಮಸಮೇಹಿ ವಾ ಅಪ್ಪತರೇಹಿ ವಾ ಅನುವತ್ತಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವಚನಮೇತ್ಥ ನಿರತ್ಥಕಂ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ದುತಿಯಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಕುಮಾರಿಭೂತವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಛತ್ತುಪಾಹನವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೧೧. ಏಕಾದಸಮಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೧೨೧೪. **ಉಪಚಾರಂ ಸನ್ಧಾಯ ಕಥಿತ**ನ್ತಿ "ದ್ವಾದಸಹತ್ಥಂ ಉಪಚಾರೋ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

೧೨೨೧. **ಸುತ್ತನ್ತೇ ಓಕಾಸಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ವಿನಯಂ ವಾ ಅಭಿಧಮ್ಮಂ ವಾ ಪುಚ್ಛತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಚ ತೀಣಿ ಪಿಟಕಾನಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ನಾಮೇನ ವುತ್ತಾನೀತಿ ಕತ್ವಾ ಅಭಿಧಮ್ಮೋ ಬುದ್ಧೇನ ಭಾಸಿತೋ ಏವಾತಿ ದೀಪಿತಂ ಹೋತಿ।

೧೨೨೪-೫. ಥನೋ ಚ ಉದರೋ ಚ **ಥನುದರಾ**। "ಸಂಕಚ್ಚಿಕಾಯ ಪಮಾಣಂ ತಿರಿಯಂ ದಿಯಡ್ಢಹತ್ಥಾ"ತಿ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। "ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತಿಯಾ"ತಿ ಬಹೂಸು ಪೋತ್ಥಕೇಸು, ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಕಣ್ಡೇ ವಿಯ "ಉಪಚಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಿಯಾ"ತಿ ಪಾಠೋ ಅಪ್ಪಕೇಸು, ಸೋವ ಪಾಠೋ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಿಯಾತಿ ಏಕೇನ ಪಾದೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ ದುಕ್ಕಟಂ, ದುತಿಯೇನ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ। ಉಪಚಾರೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ"ತಿ ವಚನಮ್ಪಿ "ಉಪಚಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಿಯಾ"ತಿ ಪಾಠೋತಿ ದೀಪೇತೀತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ।

ಏಕಾದಸಮಾದಿಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಛತ್ತುಪಾಹನವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಗಮನವಣ್ಣನಾ

ಗಿರಗ್ಗಸಮಜ್ಜಾದೀನಿ “ಅಚಿತ್ತಕಾನಿ ಲೋಕವಜ್ಜಾನೀ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ “ನಚ್ಚ”ನ್ತಿ ವಾ “ಗನ್ಧೋ”ತಿ ವಾ ಅಜಾನಿತ್ವಾಪಿ ದಸ್ಸನೇನ, ವಿಲಿಮ್ಪನೇನ ವಾ ಆಪಜ್ಜನತೋ ವತ್ಥುಅಜಾನನಚಿತ್ತೇನ **ಅಚಿತ್ತಕಾನಿ**। “ನಚ್ಚ”ನ್ತಿ ವಾ “ಗನ್ಧೋ”ತಿ ವಾ ಜಾನಿತ್ವಾ ಪಸ್ಸನ್ತಿಯಾ, ವಿಲಿಮ್ಪನ್ತಿಯಾ ಚ ಅಕುಸಲತ್ತಾ ಏವ **ಲೋಕವಜ್ಜಾನಿ**। ಚೋರಿವುಟ್ಠಾಪನಾದೀನಿ “ಚೋರೀ”ತಿಆದಿನಾ ವತ್ಥುಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ಕರಣೇ ಏವ ಆಪತ್ತಿಸಬ್ಭಾವತೋ **ಸಚಿತ್ತಕಾನಿ**। ಉಪಸಮ್ಪದಾದೀನಂ ಏಕನ್ತೇನ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತೇನೇವ ಅಕತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ **ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಾನಿ**। “ಇಧ ಸಚಿತ್ತಕಾಚಿತ್ತಕತಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿಜಾನನಾಜಾನನತಾಯ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ವತ್ಥುಜಾನನಾಜಾನನತಾಯ ಗಹೇತಬ್ಬಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ “ಗಿರಗ್ಗಸಮಜ್ಜಾದೀನಿ ‘ಅಚಿತ್ತಕಾನಿ ಲೋಕವಜ್ಜಾನೀ’ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ‘ನಚ್ಚ’ನ್ತಿ ವಾ ‘ಸಙ್ಘಾಣೀ’ತಿ ವಾ ‘ಗನ್ಧೋ’ತಿ ವಾ ತಸ್ಸ ನಾಮವಸೇನ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ಮಾಯಾಕಾರಸ್ಸ ಮಾಯಾನಿ ಸೀಸಟ್ಠಿಆದೀನಿ ಪಟಿಸಙ್ಖಾಯ ಪಸ್ಸನ್ತಿಯಾ, ಅಕ್ಖಮಾಲಾದಿಅತ್ಥಾಯ ಸಙ್ಘಾಣಿಂ ಕಟಿಯಾ ಬನ್ಧನ್ತಿಯಾ, ‘ಸೇದಗನ್ಧಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಪೂಜಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಗನ್ಧಂ ವಿಲಿಮ್ಪೇತ್ವಾ ನಹಾಯನ್ತಿಯಾ ಚ ಆಪತ್ತಿಸಬ್ಭಾವತೋ ನಾಮೇನ ಸದ್ಧಿಂ ನಾಮವಸೇನ ವಾ ವತ್ಥುಸ್ಸ ಅಜಾನನಚಿತ್ತೇನ **ಅಚಿತ್ತಕಾನಿ** ನಾಮ। ನ ಅನ್ಧಕಾರೇ ‘ಕಟಿಸುತ್ತಮಿದ’ನ್ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಸಙ್ಘಾಣಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಟಿಯಂ ಧಾರಣಕಾಲೇ, ಮತ್ತಿಕಾಸಞ್ಞಾಯ ಚ ಗನ್ಧಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಲಿಮ್ಪನಕಾಲೇ ಆಪತ್ತಿಸಬ್ಭಾವತೋ ‘ಅಚಿತ್ತಕಾನೀ’ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಾನಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಅನಾಪತ್ತಿ, ತೇನೇವ ಸಙ್ಘಾಣಿಯಾ ಅಸಙ್ಘಾಣಿಸಞ್ಞಾವಾರೇಪಿ ‘ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾ’ತಿ ಪಾಳಿ ನ ವುತ್ತಾ। ಯಥಾ ‘ಖೇತ್ತಆಬಾಧಪಚ್ಚಯಾ, ಕಟಿಸುತ್ತಕಂ ಧಾರೇತೀ’ತಿ ವಚನತೋ ವಿನಾಪಿ ಅಕುಸಲೇನ ಸಙ್ಘಾಣಿಆದೀನಿ ಸಕ್ಕಾ ಧಾರೇತುನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ, ಏವಂ ಆಬಾಧಪಚ್ಚಯಾ ವಿನಾಪಿ ಅಕುಸಲೇನ ನ ಸಕ್ಕಾ ಸುರಂ ಪಾತುನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ ‘ಅನಾಪತ್ತಿ ಆಬಾಧಪಚ್ಚಯಾ ಮಜ್ಜಂ ಪಿವತೀ’ತಿ ಪಾಳಿಯಾ ಅಭಾವತೋ। ಅಕುಸಲೇನ ವಿನಾ ಮಧುಪುಣ್ಣಮುಟ್ಠಿಯಂ ಪಕ್ಖಿತ್ತಮಜ್ಜಸ್ಸ ಅಜ್ಝೋಹರಣಕಾಲಾದೀಸು ಸುರಾಪಾನಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಚ ಸಿದ್ಧಂ ‘ಮಜ್ಜೇ ಅಮಜ್ಜಸಞ್ಞೀ ಪಿವತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾ’ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೩೨೮) ವುತ್ತತ್ತಾ। ಕಿಂಬಹುನಾ, ಕಾಮಭೋಗಸಞ್ಞಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ‘ಸಙ್ಘಾಣೀ’ತಿ ಚ ‘ಗನ್ಧೋ’ತಿ ಚ ಜಾನಿತ್ವಾ ವಿನಾ ಅನಾಪತ್ತಿಕಾರಣೇನ ಧಾರೇನ್ತಿಯಾ ಏಕನ್ತಾಕುಸಲತ್ತಾ **ಲೋಕವಜ್ಜಾನಿ** ನಾಮ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಇಮಿನಾ ಉಪಾಯೇನ ಸೇಸೇಸುಪಿ ನಯೋ ನೇತಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥ ಸುರಾಪಾನಾಧಿಕಾರೇ ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರವಾದೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಸಂಕಚ್ಚಿಕಸಿಕ್ಖಾಪದೇ “ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಗಾಮಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತಿಯಾತಿ ಪಾಠೋ”ತಿ ಚ “ಪಣೀತಭೋಜನವಿಞ್ಞತ್ತಿ, ಅಚೇಲಕಸಿಕ್ಖಾಪದಂ, ನಿಮನ್ತಿತಸ್ಸ ಚಾರಿತ್ತಾಪಜ್ಜನಂ, ದುಟ್ಠುಲ್ಲಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದನಂ, ಊನವೀಸತಿವಸ್ಸುಪಸಮ್ಪದಂ, ಮಾತುಗಾಮೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂವಿಧಾಯ ಅದ್ಧಾನಗಮನಂ, ರಾಜನ್ತೇಪುರಪ್ಪವೇಸನಂ, ಸನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ ವಿಕಾಲೇ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಂ, ನಿಸೀದನಂ, ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕನ್ತಿ ಪಾಠೋ”ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ।

ನಿಗಮನವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಾಚಿತ್ತಿಯಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗಟ್ಠಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಮಹಾವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೧. ಮಹಾಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ

ಬೋಧಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಯಂ ಖನ್ಧಕೇ ಲೀನಪದಾದಿಭೇದ-ಪಕಾಸನಂ ದಾನಿ ಸುಪತ್ತಕಾಲಂ।
ತಸ್ಮಾ ಅಪುಬ್ಬಂ ವಿನಯತ್ಥಮೇವ, ವಕ್ಖಾಮಿ ಸಙ್ಖೇಪಗಹಣತ್ಥಂ॥

ತತ್ಥ ಕೇನಟ್ಠೇನಾಯಂ ಖನ್ಧಕೋತಿ? ಖನ್ಧಾನಂ ಸಮೂಹತ್ತಾ ವಿಭಙ್ಗೋ ವಿಯ। ತೇ ಪನ ಕಥನ್ತಿ? ಖನ್ಧಾನಂ ಪಕಾಸನತೋ ದೀಪನತೋ। **ಖನ್ಧಾತಿ** ಚೇತ್ಥ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾದಿವಿನಯಕಮ್ಮಸಙ್ಖಾತಾ, ಚಾರಿತ್ತವಾರಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದಸಙ್ಖಾತಾ ಚ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಪಬ್ಬಜ್ಜಾದೀನಿ ಹಿ ಭಗವತಾ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ "ಪಞ್ಞತ್ತಿಯೋ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಞ್ಚ **ಖನ್ಧ**-ಸದ್ದೋ ದಿಸ್ಸತಿ "ದಾರುಕ್ಖನ್ಧೋ ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಉದಕಕ್ಖನ್ಧೋ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ತೇಸಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಾನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಪಕಾಸನತೋ ವಣ್ಣನತೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಕ್ಖನ್ಧಕಾದಯೋ ವೀಸತಿ "ಖನ್ಧಕಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ, ಅವಸಾನೇ ದ್ವೇ ತಂಸದಿಸತ್ತಾ ವೇಲಾಯ ಸದಿಸತ್ತಾ ಸೀಲಸ್ಸ ವೇಲಾತಿ ವಚನಂ ವಿಯ। ಅಪಿಚ ಭಾಗರಾಸತ್ಥತಾಪೇತ್ಥ ಯುಜ್ಜತೇ ತೇಸಂ ಪಞ್ಞತ್ತೀನಂ ಭಾಗತೋ ಚ ರಾಸಿತೋ ಚ ವಿಭತ್ತತ್ತಾ। ಕಿಂ ಪನೇತೇಸಂ ಖನ್ಧಕಾನಂ ಅನುಪುಬ್ಬಕಾರಣನ್ತಿ? ನಾಯಂ ಪುಚ್ಛಾ ಸಮ್ಭವತಿ, ಅಞ್ಞಥಾ ವುತ್ತೇಸುಪಿ ತಪ್ಪಸಙ್ಗಾನತಿಕ್ಕಮನತೋ। ಅಥ ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜುಪಸಮ್ಪದಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮತ್ತಾ ಸಾಸನಪ್ಪವೇಸನಸ್ಸ ತದತ್ಥಸಙ್ಗಹಕೋ **ಮಹಾಖನ್ಧಕೋ** ಪಠಮಂ ವುತ್ತೋ। ಕೇನಾತಿ ಚೇ? ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಾಹಕತ್ಥೇರೇಹಿ। ಭಗವತಾ ಪನ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಉಪ್ಪನ್ನವತ್ಥುಂ ಪಟಿಚ್ಚ ತಥಾ ತಥಾ ವುತ್ತಾನಿ, ನ ಇಮಿನಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ। ಥೇರಾ ಪನ ತಂ ತಂ ಪಯೋಜನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಸಮಾನಜಾತಿಕೇ ಏಕಜ್ಝಂ ಕತ್ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಸಙ್ಗಾಯಿಂಸು। ಸೇಸಾನಂ ಪಯೋಜನಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

ಖನ್ಧಕೋವಿದಾತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಿಭಾಗರಾಸಟ್ಠೇನ ನೇಸಂ ಖನ್ಧತ್ಥಕೋವಿದಾ, ನಿರುತ್ತಿಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪಾರಪ್ಪತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇಸಂ ಅನುತ್ತಾನತ್ಥಾನಂ ಪದಾನಂ ಸಂವಣ್ಣನಾ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇವಂ ವಿಸೇಸಿತನ್ತಿ? ತತೋ ಸೇಸಭಾಗಾ ಯುತ್ತಾ। ಮಾತಿಕಾಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಗ್ಗಹಣಮ್ಪೇತ್ಥ ಪದಭಾಜನಿಯಗ್ಗಹಣೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯೇಹಿ ಅತ್ಥಾ ಯೇಸಂ ಪದವಿಸೇಸಾನಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪಕಾಸಿತಾ, ತೇಸಂ ತೇ ಪದವಿಸೇಸೇ ಪುನ ಇಧ ವದೇಯ್ಯಾಮ, ವಣ್ಣನಾಯ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಕದಾ ಭವೇ ತೇ ತೇ ಅತ್ಥೇತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ತಸ್ಸ ನಿದ್ದೇಸೇನ ಯುಜ್ಜತಿ। ಉತ್ತಾನಾ ಚೇವ ಯಾ ಪಾಳಿ, ತಸ್ಸಾ ಸಂವಣ್ಣನಾಯ ಕಿನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ? ನ ಹಿ ಅತ್ಥಾ ಉತ್ತಾನಾತಿ ಸಮ್ಭವತಿ। ಅಧಿಪ್ಪಾಯಾನುಸನ್ಧೀಹೀತಿಆದಿವಚನೇಹಿಪಿ ತಂ ವಚನಂ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಅತ್ಥಗ್ಗಹಣೇನ ಚೇತ್ಥ ಪದವಿಸೇಸಾನಂ ಗಹಿತತ್ತಾ। ತೇ ಹಿ ಅತ್ಥತೋ ಅನಪೇತತ್ಥೇನ, ಅಭಿಧಾನತ್ಥೇನ ವಾ ಅತ್ಥೋಪಚಾರೇನ ವಾ ಅತ್ಥಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸಂವಣ್ಣನಾನಯೋತಿ** ಸಂವಣ್ಣನಾ ನಾಮ ಅವುತ್ತೇಸು ಉಹಾಪೋಹಕ್ಕಮನಿದಸ್ಸನತೋ "ನಯೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ।

೧. **ಉರುವೇಲಾತಿ** ಯಥಾವುತ್ತವಾಲಿಕರಾಸಿವಸೇನ ಲದ್ಧನಾಮಕೋ ಗಾಮೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಮೀಪತ್ಥೇ ಏತಂ ಭುಮ್ಮಂ। ತಥಾಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ **"ನಜ್ಜಾ ನೇರಞ್ಜರಾಯ ತೀರೇ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ತಸ್ಮಿಂ ವಾಲಿಕರಾಸಿಮ್ಹಿ ವಿಹರತೀತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ, "ಉರುವೇಲಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸೀತಿ ಯೇನ ಉರುವೇಲಸೇನಾನಿಗಮೋ"ತಿಆದಿವಚನವಿರೋಧೋ ಚ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ ಮೂಲಕಾರಣಮೇವ ದಸ್ಸಿತಂ। ತತ್ಥ **ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ...ಪೇ... ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ** ನಿಗಮನವಚನಂ। ತಂ ಕಿಮತ್ಥನ್ತಿ ಚೇ? ಗಾಮಂ ಸನ್ಧಾಯ ಯಥಾವುತ್ತಪದತ್ಥಸಮ್ಭವದಸ್ಸನತ್ಥಂ। "ಸೋ ಪನ ಗಾಮೋ ತದುಪಚಾರೇನ ಏವಂ ನಾಮಂ ಲಭತೀ"ತಿ ವಚನಂ ಪನ ಅವುತ್ತಸಿದ್ಧನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ಅಥ ವಾ ಯಸ್ಸ "ಉರುವೇಲಾ"ತಿ ಯಥಾವುತ್ತವಾಲಿಕರಾಸಿಸ್ಸ, ತಸ್ಸ ಸಮೀಪಗಾಮಸ್ಸಪಿ ನಾಮಂ। ತತ್ಥ ಆಯಸ್ಮಾ **ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರೋ** ನ ಇಧ ಗಾಮಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಉರುವೇಲಾಯಂ ವಿಹರತೀ"ತಿ ಆಹ

ಗೋಚರಗಾಮಪಯೋಜನಾಭಾವತೋ। ನ ಹಿ ಭಗವಾ ತಂ ಗಾಮಂ ಗೋಚರಂ ಕತ್ವಾ ತದಾ ತತ್ಥ ವಿಹಾಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಏತ್ಥ ವಾಲಿಕರಾಸಿಸ್ಸ ಸಮೀಪೇ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲೇ ವಿಹಾರಂ ಸನ್ಧಾಯ ಸೋ ಏವಮಾಹಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಕಾಮೋ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯೋ ಏವಮಾಹಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವತೋ ಗಾಮತೋ ದೂರತರೇ ಅರಞ್ಞೇ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿದೀಪನೇನ ದುತಿಯುಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನನಿಯಮಂ ತೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಅಕಾಸಿ ಥೇರೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ಅಞ್ಞಥಾ ಪದತ್ತಯವಚನಪಯೋಜನಾಭಾವತೋ। ತತ್ಥ ನದನ್ತಾ ಗಚ್ಛತೀತಿ ನದೀ। ನೇಲಞ್ಜಲಾಯಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಲ-ಕಾರಸ್ಸ **ರ**-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ "**ನೇರಞ್ಜರಾಯಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಕದ್ದಮಸೇವಾಲವಿರಹಿತತ್ತಾ ನಿದ್ದೋಸಜಲಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ನೀಲಜಲಾಯಾತಿ ತಸ್ಸಾ ನಾಮಮೇವ ವಾ ಏತಂ।

ಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲೇತಿ ಏತ್ಥ ಚ ಬೋಧಿ ವುಚ್ಚತಿ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧೋ। ಸೋ ಚ ಅತ್ಥತೋ ಭಗವತೋ ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಹೋತಿ "ವಿಮೋಕ್ಖನ್ತಿಕಮೇತಂ ನಾಮ"ನ್ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೯೨) ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾವಚನತೋ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತಂ ನಾಮಕರಣಭೂತಂ ಚತುತ್ಥಫಲಞಾಣಮ್ಪಿ ವತ್ತುಂ ಸಮ್ಭವತಿ, ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನಂ ಪನ ಕರಣತೋ ತಂ ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗಞಾಣಮೇವ ಏತ್ಥ ಬೋಧೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇನೇವ **ಪಾಳಿಯಂ** "ತತಿಯವಿಜ್ಜಾಯ ಆಸವಾನಂ ಖಯಞಾಣಾಯಾ"ತಿ ತದೇವ ದಸ್ಸಿತಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪನ "ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ"ತಿ, "ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಾ ಧಮ್ಮಾ"ತಿ ಚ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಚತೂಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಞಾಣಂ "ಬೋಧೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ವತ್ತುಕಾಮತಾಧಿಪ್ಪಾಯವಸೇನ "ಬೋಧಿ ವುಚ್ಚತಿ ಚತೂಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಞಾಣ"ನ್ತಿ (ಚೂಳನಿ॰ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತನಿದ್ದೇಸ ೧೨೧) ವುತ್ತಂ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಞಾಣಸ್ಸಪಿ ತದನ್ತೋಗಧತ್ತಾ। ಅಥ ವಾ **ಪಾಳಿಯಂ** ಭಗವತೋ ಆದಿಮಗ್ಗತ್ತಯವಚನಸ್ಸ ವುತ್ತಟ್ಠಾನಾಭಾವಾ ಚತುತ್ಥಮಗ್ಗಞಾಣಮೇವ ಭಗವತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ನ ಭಗವಾ ಸೋತಾಪನ್ನಾದಿಭಾವಂ ಪತ್ವಾ ಬುದ್ಧೋ ಜಾತೋತಿ ಸಮಯನ್ತರಪ್ಪಸಙ್ಗನಿವಾರಣತ್ಥಂ "ಚತೂಸೂ"ತಿ ವುತ್ತಂ ಆದಿತ್ತಯಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಭವೇನ ಬೋಧಿಪರಿಯಾಯಸಿದ್ಧಿತೋ। "ಪುಗ್ಗಲೋಪಿ ಸೇನಾಸನಮ್ಪಿ ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯೇನ ಪಚ್ಚಯೋ"ತಿ (ಪಟ್ಠಾ॰ ೧.೧.೯ ಪಚ್ಚಯನಿದ್ದೇಸ) ವಚನತೋ ಫಲಹೇತುಕೋ ಫಲಜನಕೋ ರುಕ್ಖೋ ಫಲರುಕ್ಖೋತಿ ವಿಯ ಬೋಧಿಹೇತುರುಕ್ಖೋ ಬೋಧಿರುಕ್ಖೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥ "ಯಸ್ಮಾ ಕೇವಲಂ ಬೋಧೀತಿ ರುಕ್ಖಸ್ಸಪಿ ನಾಮಂ, ತಸ್ಮಾ ಬೋಧೀ"ತಿ ಪರತೋ ವುತ್ತಂ। ನಿಗ್ರೋಧಾದಿರುಕ್ಖತೋ ಅಸ್ಸ ವಿಸೇಸನವಚನಂ ಪನ ತದಞ್ಞಬೋಧಿಮೂಲಪ್ಪಸಙ್ಗನಿವಾರಣತ್ಥಂ। ಮಗ್ಗಞಾಣಞ್ಹಿ ಕುಸಲಮೂಲತ್ತಾ ಬೋಧಿ ಚ ತಂ ಮೂಲಞ್ಚಾತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಲಭೇಯ್ಯ। ಪಠಮಾಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ನಿಸೀದತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧದಿವಸೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅಟ್ಠಾಹಂ ಏಕಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸಿನ್ನಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಏತ್ಥ **ಏಕ**-ಸದ್ದೋ ತಸ್ಸ ನಿಸಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾನುಯೋಗಾನುರೂಪಸ್ಸ ಪಲ್ಲಙ್ಕಸ್ಸ ಅಞ್ಞೇನ ಇರಿಯಾಪಥೇನ ಅನನ್ತರಿಯಭಾವಂ ಅಥಸ್ಸ ಅಕೋಪಿತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ವಿಮುತ್ತಿಸುಖ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಮುತ್ತಿಯಂ ವಾ ಸುಖನ್ತಿ ನ ಸಮ್ಭವತಿ। ಪಞ್ಚಮಜ್ಝಾನಿಕತ್ತಾ ಭಗವತೋ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಾ ವಿಮುತ್ತಿ ಏವ ಅನುಜಪ್ಪನಟ್ಠೇನ ನಿಬ್ಬಾನಸುಖನ್ತಿ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಂ, ತಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನೇನ ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಅನುಭವನ್ತೋ ನಿಸೀದಿ। ವೇನೇಯ್ಯಕಾಲಾನತಿಕ್ಕಮನತೋ ತಂ ಅಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ನಿಸೀದಿ, ನ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಸಙ್ಗೇನ।

ಅಥ ಖೋತಿ ಅಧಿಕಾರನ್ತರಾರಮ್ಭೇ ನಿಪಾತದ್ವಯಂ। ತೇನ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖಂ ಪಟಿಸಂವೇದಯಮಾನೋ ನ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಮನಸಾಕಾಸಿ, ಕಿನ್ತು ತತೋ ವುಟ್ಠಾಯಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ । ಪಟಿವೇಧವಸೇನೇವ ಸುಮನಸಿಕತಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಮನಸಿಕರಣಂ ಗಮ್ಭೀರತ್ತಾ ಅಸ್ಸಾದಜನನತೋ, ನ ಅಪುಬ್ಬನಯದಸ್ಸನಾಧಿಪ್ಪಾಯತೋ। ಪಚ್ಚಕ್ಖಭೂತಸಬ್ಬಧಮ್ಮತ್ತಾ ಭಗವತೋ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ, ಪಟಿವಿದ್ಧಸ್ಸ ವಿಸಯತೋ ವಾ ಮನಸಿಕರಣಂ ಪನ ವಿಜಿತದೇಸಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಂ ವಿಯ ರಞ್ಞೋ ಅಪುಬ್ಬಂ ಪೀತಿಂ ಜನೇತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ "ಅಮಾನುಸೀ ರತೀ ಹೋತಿ, ಸಮ್ಮಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಪಸ್ಸತೋ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೩೭೩)। **ರತ್ತಿಯಾ ಪಠಮಂ ಯಾಮ**ನ್ತಿ ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗವಸೇನ ಉಪಯೋಗವಚನಂ, ತೇನ ತಸ್ಸ ವಿಕಪ್ಪನಾನತ್ತತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮಂ ಮನಸಾಕಾಸೀ"ತಿ ಏಕತೋವ ವುತ್ತಂ, ತಥಾಪಿ ಇಮಿನಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ "**ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ**"ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ ಚ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪವತ್ತಿಮತ್ತಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ? ಪಠಮಭಾವಾಯ, ಪಟಿಲೋಮಮನಸಿಕರಣಂ ಪನ ಅನುಲೋಮೇ ಪಚ್ಚಯಾನಂ, ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಾನಞ್ಚ ತಥಾಭಾವಸಾಧನತ್ಥಂ। ಯಸ್ಮಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಏವ ನಿರೋಧಾ ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ, ನ

ಅಞ್ಞಥಾ, ತಸ್ಮಾ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅವಿಜ್ಜಾ ಪಚ್ಚಯೋ, ತಸ್ಸಾ ಚ ಸಙ್ಖಾರಾ ಫಲನ್ತಿ ದೀಪನತೋ। ತಥಾ ನಿಬ್ಬಾನಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಯ ಅನುಲೋಮಮನಸಿಕರಣಂ ಕಾರಣನಿರೋಧಾ ಫಲನಿರೋಧಸಾಧನತ್ಥಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಅನುಭಾವತೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ ದಸ್ಸಿತಂ। ನ ಹಿ ತಂ ಅವಿಜ್ಜಾದಿನಿರೋಧಮತ್ತನ್ತಿ। ತತ್ಥ "ಯತೋ ಖಯಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಅವೇದೀ"ತಿ ವಚನೇನ ಅನುಲೋಮೋ ನಾಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಮಗ್ಗಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಯ ವತ್ತಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ, ಉಭಯತ್ಥಪಿ ಕಿಚ್ಚತೋ, ಆರಮ್ಮಣತೋ ಚ ತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಿಸಯತೋ ಚ ತತ್ಥ ಮಗ್ಗೋ ದಸ್ಸಿತೋ।

ತತ್ಥಾಹ - "ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಪಟಿಲೋಮಂ ಮನಸಾಕಾಸೀ"ತಿ ನ ಯುಜ್ಜತಿ, ನ ಹಿ ಪಟಿಲೋಮಾಪದೇಸೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಭವಿತುಮರಹತೀತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ನ, ತದತ್ಥಜಾನನತೋ। ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮನ್ತಿ ಹಿ ಭಾವನಪುಂಸಕಂ। ಅನುಲೋಮತೋ, ಪಟಿಲೋಮತೋ ಚ ತಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಮನಸಾಕಾಸೀತಿ ಹಿ ತತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ಅಞ್ಞಥಾ ನಿರೋಧಸ್ಸ ಪಟಿಲೋಮಪ್ಪಸಙ್ಗಾಪತ್ತಿಯೇವಾಪಜ್ಜತಿ। ಪಟಿಲೋಮೇ ಚ ಪನೇತಸ್ಮಿಂ ಅನುಕ್ಕಮನಿಯಮೋ ಅನುಲೋಮೇ ಅನುಕ್ಕಮನಿಯಮತೋ ಸಿದ್ಧೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಸತಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಪಟಿಲೋಮೋ ನಾಮ ಅಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ "ನಿರೋಧೋ ಹೋತೀತಿ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತೀ"**ತಿಆದಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಪುಬ್ಬಾಪರವಿರೋಧೋ ಹೋತಿ। ಕಥಂ? **ಪಟಿಚ್ಚಾ**ತಿ ಹಿ ಇಮಿನಾ ಫಲಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಪರಿಗ್ಗಹೇನ, ಪಚ್ಚಯಾನಞ್ಚ ಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತುಪಗಮನೇನ ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಭಿಮುಖಭಾವದೀಪನತೋ ಅಸಮುಪ್ಪಾದೋ ನ ಸಮ್ಭವತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋತಿ ಏವಂ ಉಭಯಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ ಪನಸ್ಸ ಪಟಿಲೋಮತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ ಏಕೇ। ತಂ ಅಯುತ್ತಂ ತಸ್ಸ ಅನುಲೋಮಭಾವನಿಯಮನತೋ, ಅತ್ಥಾತಿಸಯಾಭಾವತೋ, ತಸ್ಮಾ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ತಸ್ಸ ಪಟಿಲೋಮೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇನೇವ ಭಗವತಾ **ಪಾಳಿಯಂ** ಪಚ್ಚಯಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನನಿರೋಧೋ ವುತ್ತೋ। ತತ್ಥ ಹಿ "ಅವಿಜ್ಜಾಯ ತ್ವೇವ ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧಾ"ತಿ ಏವಂ ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಪಚ್ಚಯಭಾವವಸೇನ ಪಚ್ಚಯನಿರೋಧಂ, ಫಲಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಪಟಿಗ್ಗಹಾಭಾವವಸೇನ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನನಿರೋಧಞ್ಚ ದೀಪೇತಿ। ದುವಿಧೋ **ಪಾಳಿಯಂ** ನಿರೋಧೋ ಅತ್ಥತೋ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ನಿರೋಧೋ ಹೋತೀತಿ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಚ್ಚಯಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ನಿರೋಧಮತ್ತನ್ತಿ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಚೇ? ನ, ತಸ್ಸಾನುಭಾವದೀಪನಾಧಿಪ್ಪಾಯತೋ। **ವಿದಿತವೇಲಾಯ**ನ್ತಿ ಮನಸಿಕತವೇಲಾಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ, ಅಞ್ಞಥಾ ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅವಿದಿತಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ।

ಝಾಯತೋತಿ ಏತ್ಥ ಕಾಮಂ ಲಕ್ಖಣೂಪನಿಜ್ಝಾನೇನ ಝಾಯತೋ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾ ಪಾತುಭವನ್ತಿ, ಚತುಅರಿಯಸಚ್ಚಧಮ್ಮಾ ವಾ ಪಕಾಸನ್ತಿ, ತಥಾಪಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಸಮಥಾದಿಯಾನಿಕವಿಭಾಗದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಆರಮ್ಮಣೂಪನಿಜ್ಝಾನಗ್ಗಹಣಂ। ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಗ್ಗಹಣಂ ಕಾಮಂ ಅನುಲೋಮಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದದಸ್ಸನಾಧಿಕಾರೇನ ವಿರುಜ್ಝತಿ, ತಥಾಪಿ "ಯೋ ದುಕ್ಖಂ ಪರಿಜಾನಾತಿ, ಸೋ ಸಮುದಯಂ ಪಜಹತೀ"ತಿ ಲದ್ಧಿವಸೇನ ಕತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೧. **"ಪಚ್ಚಯಕ್ಖಯಸ್ಸಾ"**ತಿ ಕಿಚ್ಚಪರಿಯಾಯವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ಪಚ್ಚಯನಿಬ್ಬಾನಂ, ತದುಪನಿಸ್ಸಯನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚಾತಿ ದುವಿಧಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತೀತಿ। ಕಾಮಞ್ಚ ತಂ ನ ಕೇವಲಂ ಪಚ್ಚಯಕ್ಖಯಮತ್ತಂ ಕರೋತಿ, ಅಥ ಖೋ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಕ್ಖಯಮ್ಪಿ ಕರೋತಿ। ಯತೋ ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ನಿರೋಧೋ ದಸ್ಸಿತೋ, ತಥಾಪಿ ಹೇತುನಿರೋಧಾ ಫಲನಿರೋಧೋತಿ ಕತ್ವಾ "ಪಚ್ಚಯಕ್ಖಯಸ್ಸಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾ ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಚತುಸಚ್ಚಗ್ಗಹಣಂ ಪಠಮಗಾಥಾಯಂ ವುತ್ತನಯವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ಕತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೩. **ಸಮುದಯನಿರೋಧಸಙ್ಖಾತೋ ಅತ್ಥೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಮುದಯೋ ಕಿಚ್ಚವಸೇನ, ನಿರೋಧೋ ಆರಮ್ಮಣಕಿರಿಯಾಯ। ಏತೇನ ದ್ವಿಪ್ಪಕಾರಾ ನಿರೋಧಾ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಅನುಭಾವಸ್ಸ ವಸೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಾಭುಜಿತಟ್ಠಾನಞ್ಚ "ಪಲ್ಲಙ್ಕೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ ಫಲಾಧಿಗಮಟ್ಠಾನಂ "ಪಲ್ಲಙ್ಕ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಅಜಪಾಲಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪. **ಸಮ್ಮೋದೀ**ತಿ ಹಿತಕಾಮತಾಯ ಭಗವಾ ತೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಮೋದಿ। **ವೇದೇಹಿ ಅನ್ತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅನ್ತೋ ನಾಮ। **ವೇದಾನಂ ವಾ ಅನ್ತಂ ಗತತ್ತಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅರಹತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಪಠಮೇನ ವೇದನ್ತಗೂ ಯಸ್ಮಾ, ತಸ್ಮಾ ಏವ ವುಸಿತಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೋ। ದುತಿಯೇನ ವೇದನ್ತಗೂ ಯಸ್ಮಾ, ತಸ್ಮಾ ವುಸಿತಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೋತಿ ಏವಂ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಚತುಸಚ್ಚಯುತ್ತಂ ಅತ್ಥತೋ ವುತ್ತಂ, **ಉದಾನಗಾಥಾಯಂ** ವುತ್ತಪಟಿವೇಧಾಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಪರಿಹಾರೋ।

ಅಜಪಾಲಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಮುಚಲಿನ್ದಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೫. ಮುಚಲಿನ್ದವತ್ಥುಮ್ಹಿ **ಏತಮತ್ಥ**ನ್ತಿ ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ತಂ ವಿವೇಕ**ನ್ತಿ ಉಪಧಿವಿವೇಕಂ । "ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜಂ ಸುಖಂ ಲೋಕೇ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಠಮಮಗ್ಗಂ ದಸ್ಸೇತಿ ತೇನ ಸತ್ತೇಸು ಮಾರಣವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಬ್ಯಾಪಾದಪ್ಪಹಾನಸಿದ್ಧಿತೋ। "ಪಾಣಭೂತೇಸು ಸಂಯಮೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ದುತಿಯಮಗ್ಗಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಮಗ್ಗೀ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅವಸಿಟ್ಠಬ್ಯಾಪಾದತನುತ್ತವಸೇನ ಪಾಣಭೂತೇಸು ಸಂಯತೋ ಹೋತಿ ವಿಹಿಂಸಾಧಿಪ್ಪಾಯಾಭಾವತೋ। ಏವಂ ಚತ್ತಾರೋ ಹಿ ಮಗ್ಗಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನಾಪಿ ಗಹಿತಾ ಹೋನ್ತಿ।

ಮುಚಲಿನ್ದಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ರಾಜಾಯತನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೬. **ರಾಜಾಯತನಂ** ಪಾತಲಿ। "ಚತುದ್ದಿಸಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ"ತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ। ಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ ಕಿರಸ್ಸ ದಿನ್ನಾನಂ ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಲೇಖಾಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಅತ್ಥಿ, ತೇ ವಾಣಿಜಾ ದೇವತಾಯ ಗಾರವದಸ್ಸನೇನ ಭಗವತೋ ರೂಪಕಾಯದಸ್ಸನೇನ ಪಸನ್ನತ್ತಾ ಸರಣಂ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ। ದೇವತಾಯ "ಭಗವಾ ರಾಜಾಯತನಮೂಲೇ ಪಠಮಾಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ"ತಿ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಸಾವಕಸಞ್ಞಾಭಾವಂ, ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಸಬ್ಭಾವಞ್ಚ ಜಾನಿಂಸೂತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಜಾನನ್ತೀತಿ ಬುದ್ಧಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ರಾಜಾಯತನಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಬ್ರಹ್ಮಯಾಚನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೭. **ಅಧಿಗತೋ ಖೋ ಮ್ಯಾಯ**ನ್ತಿಆದಿಮ್ಹಿ **ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೋ, ಗಮ್ಭೀರತ್ತಾ **ದುದ್ದಸೋ**। ದುದ್ದಸತ್ತಾ **ದುರನುಬೋಧೋ**। **ಸನ್ತೋ**ತಿ ನಿಬ್ಬುತೋ। **ಪಣೀತೋ**ತಿ ಅತಪ್ಪಕೋ। ಇದಂ ದ್ವಯಂ ಲೋಕುತ್ತರಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಅತಕ್ಕಾವಚರೋ**ತಿ ತಕ್ಕೇನ ಆಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕೇನ ಓಗಾಹಿತಬ್ಬೋ ನ ಹೋತಿ, ಞಾಣೇನೇವ ಅವಚರಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಣ್ಡಿತವೇದನೀಯೋ**ತಿ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನೇಹಿ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ವೇದನೀಯೋ। **ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ**ತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ। ತಞ್ಹಿ ಫಲೂಪಚಾರೇನ ಏಕಮ್ಪಿ ಸಮಾನಂ ತಥಾ ತಥಾ ವುಚ್ಚತಿ। **ರಾಮಾ**ತಿ ಪಜಾ। ಅನು ಅನು ಅಚ್ಛರಿಯಾ **ಅನಚ್ಛರಿಯಾ**। ತೇಸಂ ಭಗವತೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಂ ಸುತಪುಬ್ಬಾನಂ, ಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಾ ಗಮ್ಭೀರಭಾವಂ ಅಧಿಗತಪುಬ್ಬಾನಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಭಗವತೋ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಮಗ್ಗಾ ಸುಖಪ್ಪಟಿಪದಾ, ತಥಾಪಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಪಟಿಪದಂ ಸನ್ಧಾಯ "**ಕಿಚ್ಛೇನ ಮೇ**"ತಿ ವುತ್ತಂ।

“ಪಕಾಸಿತಂ ಪಕಾಸಿತು”ನ್ತಿ ಉಭಯಥಾಪಿ ಪಾಠೋ। **ಪರೇತೇಹಿ** ಯುತ್ತೇಹಿ। **ರಾಗರತ್ತಾ**ತಿ ಕಾಮರಾಗದಿಟ್ಠಿರಾಗೇಹಿ ರತ್ತಾ। ಅತ್ತನಿಚ್ಚಾದಿಗಾಹಕಾ ನ ದಕ್ಖನ್ತಿ ನ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತಿ।

೮. ಸಹಂಪತಿ ಕಿರ “ನಸ್ಸತಿ ವತ ಭೋ ಲೋಕೋ”ತಿ ಇಮಂ ಸದ್ದಂ ತಥಾ ನಿಚ್ಛಾರೇತಿ, ಯಥಾ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಸುತ್ವಾ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು। ಪಞ್ಞಾಮಯೇ ಅಕ್ಖಿಮ್ಹಿ ಸನ್ತಾನಾನುಸಯಿತವಸೇನ ಅಪ್ಪಂ ಪರಿತ್ತಂ ರಾಗಾದಿರಜಂ ಏತೇಸಂ, ಏವಂಸಭಾವಾತಿ **ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಜಾತಿಕಾ। ಅಸ್ಸವನತಾ**ತಿ ಅಸ್ಸವನತಾಯ।

ಸಮಲೇಹಿ ಸತ್ಥಾರೇಹಿ। **ಅಪಾಪುರೇತ**ನ್ತಿ ವಿವರ ಏತಂ। **ಅಮತಸ್ಸ ದ್ವಾರ**ನ್ತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ, ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ವಾ। ವಿಜ್ಜತ್ತಯಚತುಮಗ್ಗಞಾಣೇಹಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ **ಬುದ್ಧಂ** ಪಟಿವಿದ್ಧಂ। **ಸೇಲೇ**ತಿ ಸಿಲಾಮಯೇ। ವಿಗತರಜತ್ತಾ ಸುಖದಸ್ಸನಯೋಗ್ಗೇ ಇತೋ ಚ ಏತ್ತೋ ಚ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಯಥಾ ಠಿತೋ ಚಕ್ಖುಮಾ ಪುರಿಸೋ ಸಮನ್ತತೋ ಜನತಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ। ತ್ವಮ್ಪಿ **ಸುಮೇಧ** ಸುನ್ದರಪಞ್ಞ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಾಧಿಗಮಾಯ **ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು**। ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಸಙ್ಗಾಮಾನಂ ವಿಜಿತತ್ತಾ **ವಿಜಿತಸಙ್ಗಾಮ**। ಜಾತಿಕನ್ತಾರಾದಿನಿತ್ಥರಣತ್ಥಂ ವೇನೇಯ್ಯಜನಸತ್ಥವಾಹನಸಮತ್ಥತಾಯ **ಸತ್ಥವಾಹ**। ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಇಣಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ **ಅಣಣ**।

೯. **ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ** ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತಞಾಣೇನ ಚ ಆಸಯಾನುಸಯಞಾಣೇನ ಚ। ಇಮೇಸಞ್ಹಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಞಾಣಾನಂ “ಬುದ್ಧಚಕ್ಖೂ”ತಿ ನಾಮಂ। **ಉಪ್ಪಲಿನಿಯ**ನ್ತಿ ಉಪ್ಪಲವನೇ। ಏವಂ ಸೇಸೇಸುಪಿ । **ಅನ್ತೋ ನಿಮುಗ್ಗಪೋಸೀನೀ**ತಿ ಯಾನಿ ಅನ್ತೋ ನಿಮುಗ್ಗಾನೇವ ಪೋಸಿಯನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಯಾನಿ **ಉದಕಂ ಅಚ್ಚುಗ್ಗಮ್ಮ ಠಿತಾನಿ,** ತಾನಿ ಸೂರಿಯರಂಸಿಸಮ್ಫಸ್ಸಂ ಆಗಮಯಮಾನಾನಿ ಠಿತಾನಿ ಅಜ್ಜ ಪುಪ್ಫನಕಾನಿ। ಯಾನಿ **ಸಮೋದಕಂ ಠಿತಾನಿ,** ತಾನಿ ಸ್ವೇ ಪುಪ್ಫನಕಾನಿ। ಯಾನಿ ಉದಕಾನುಗ್ಗತಾನಿ, ತಾನಿ ತತಿಯದಿವಸೇ ಪುಪ್ಫನಕಾನಿ। ಉದಕಾ ಪನ ಅನುಗ್ಗತಾನಿ ಅಞ್ಞಾನಿಪಿ ಸರೋಗಉಪ್ಪಲಾದೀನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ಯಾನಿ ನೇವ ಪುಪ್ಫಿಸ್ಸನ್ತಿ ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಭಕ್ಖಾನೇವ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಾನಿ ಪಾಳಿನಾರುಳ್ಹಾನಿ, ಆಹರಿತ್ವಾ ಪನ ದೀಪೇತಬ್ಬಾನಿ। ಏತೇಹಿ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ ನೇಯ್ಯೋ ಪದಪರಮೋತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾ। **ಪಚ್ಚಭಾಸೀ**ತಿ ಪತಿ ಅಭಾಸಿ।

ಅಪಾರುತಾತಿ ವಿವಟಾ। ಪಚ್ಛಿಮಸ್ಸ ಪದದ್ವಯಸ್ಸ ಅಯಮತ್ಥೋ। ಅಹಞ್ಹಿ ಅತ್ತನೋ ಪಗುಣಂ ಸುಪ್ಪವತ್ತಮ್ಪಿ ಇಮಂ ಪಣೀತಂ ಉತ್ತಮಂ ಧಮ್ಮಂ ಕಾಯವಾಚಾಕಿಲಮಥಸಞ್ಞೀ ಹುತ್ವಾ ನಾಭಾಸಿ।

ಬ್ರಹ್ಮಯಾಚನಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೦. ಇದಾನಿ ಪನ ಸಬ್ಬೋ ಜನೋ ಸದ್ಧಾಭಾಜನಂ ಉಪನೇತು, ಪೂರೇಸ್ಸಾಮಿ ನೇಸಂ ಸಙ್ಕಪ್ಪನ್ತಿ। **ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖಜಾತಿಕೋ**ತಿ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಕಿಲೇಸತ್ತಾ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸಜಾತಿಕೋ। **ಆಜಾನಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಚೇ ನ ನಿಟ್ಠಾನಮಕಂಸು ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಾಹಕಾ ತೇ ವಿನಯಕ್ಕಮಞ್ಞಾ, ಅಹಂ ದೇಸೇಯ್ಯಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಸ್ಸತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ, “ಮುದ್ಧಾಪಿ ತಸ್ಸ ವಿಪತೇಯ್ಯಾ”ತಿ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೮.೧೧; ಪಾರಾ॰ ೧) ಏತ್ಥ ವಿಯ ಅಭೂತಪರಿಕಪ್ಪೋ ಕಿರೇಸೋ। ಲೋಕೇ ತಸ್ಸ ಅಧಿಮುತ್ತಭಾವದೀಪನತ್ಥಞ್ಹಿ ಇದಂ ವಚನಂ ಅತ್ತನೋ ತದುಪದೇಸೇನ ಅವಿದಿತಭಾವದೀಪನತ್ಥಂ। ತಸ್ಸ ಅನನ್ತೇವಾಸಿಕಭಾವದೀಪನತ್ಥನ್ತಿ ಏವಮಾದೀನಿ ಪನೇತ್ಥ ಪಯೋಜನಾನಿ। **ಭಗವತೋಪಿ ಖೋ ಞಾಣ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ತಸ್ಸ ಮರಣಾರಮ್ಮಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ತೇನ ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ ತಸ್ಸ ಸತಿ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಖಿಪ್ಪಂ ಜಾನನಭಾವಾರಮ್ಮಣನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ। ಪರೋಪದೇಸತೋ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಮರಣಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಮ್ಪಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಬುದ್ಧಾನಮ್ಪಿ ಅನೇಕಞಾಣಸಮೋಧಾನಾಭಾವತೋ ಸುವುತ್ತಮೇತಂ। ಚಿತ್ತಪುಬ್ಬಿಕಾ ಹಿ ಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿ, ಅಞ್ಞಥಾ ನವಸತ್ತಪಾತುಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗೋ। ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಏಕತೋ ಗಹಣೇ ವಿರುದ್ಧಕಾಲಾನಂ ಏಕತೋ ಜಾನನಪ್ಪಸಙ್ಗೋ। ತತೋ ಏಕಞಾಣಸ್ಸ ವಿತಥಭಾವಪ್ಪತ್ತಿದೋಸೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ವಿನಾನೇಕಞಾಣಸಮೋಧಾನಂ ಆಪಜ್ಜಿತಧಮ್ಮೇಸು

ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣವನ್ತತ್ತಾ ಪನ ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ ಏವ ಭಗವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ನ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಏಕತೋ। ಆಳಾರಾದೀನಂ ಮರಣಾಜಾನನತೋತಿ ಚೇ? ನ, ತಸ್ಸ ಜಾನನೇನ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸಾಪಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಾಪತ್ತಿಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ಯದಾಭಾವೇನ ಯದಾಭಾವೋ ತಬ್ಭಾವೇನ ತಸ್ಸಾಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗೋ ಲೋಕೇ ಸಿದ್ಧೋತಿ। "ಭಗವತೋಪಿ ಖೋ ಞಾಣಂ ಉದಪಾದೀ"ತಿ ವಚನತೋ ತಸ್ಸ ಮರಣಜಾನನಂ ಸಿದ್ಧನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ಭವಂ ಮತೇನೇವ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞೂತಿ ಸಿದ್ಧಂ ನ ದೇವತಾರೋಚನತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅಜಾನನತೋತಿ ಚೇ? ನ, ವಿಸೇಸಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅನ್ತರಾ ಪಜಾನನತೋ, ದೇವತಾಯ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಭಾವಪ್ಪತ್ತಿದೋಸತೋ ಚ। ನ ಹಿ ಸೋ ಕಸ್ಸಚಿ ವಚನೇನ ಅಞ್ಞಾಸೀತಿ।

ಅಪಿಚ ಕಿಮಿದಂ ತತ್ಥ ಜಾನನಂ ನಾಮ ತದಾರಮ್ಮಣಞಾಣುಪ್ಪತ್ತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಲೋಕೇ ಸಬ್ಬಞ್ಞುನೋ ಅಚ್ಚನ್ತಾಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ಸಾಧಿಕಾ ಹಿ ಮಯಾ ಏಕಞಾಣಕ್ಖಣೇ ಸಬ್ಬಂ ಞಾಣಂ, ತದಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ತದಞ್ಞಾಣಾನುಪ್ಪತ್ತಿ। ಅಪಿಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುನೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮವಿಸಯೇ ಞಾಣಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಸಿದ್ಧಿ ತಸ್ಸ ಞಾಣಸ್ಸ ಅತ್ತನಾವ ಅತ್ತನೋ ಅವಿಸಯೋತಿ ಚೇ? ನ, ಹೇತುನಿದಸ್ಸನಾನುಪ್ಪತ್ತಿತೋ। ಅಪಿಚ "ಭಗವತೋಪಿ ಖೋ ಞಾಣಂ ಉದಪಾದೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಸೇಸವಚನಂ ಅತ್ಥಿ। ಯೇನ ದೇವತಾರೋಚನುತ್ತರಕಾಲಮೇವ ಭಗವತೋ ಞಾಣಂ ಉದಪಾದೀತಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ನ ಹಿ ವಚನಪುಬ್ಬಾಪರಿಯಭಾವಮತ್ತೇನ ತದತ್ಥಪುಬ್ಬಾಪರಿಯತಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಯುತ್ತಮೇತಂ। **ಅಭಿದೋಸಕಾಲಙ್ಕತೋ**ತಿ ಪಠಮಯಾಮೇ ಕಾಲಙ್ಕತೋ। "ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮೇ"ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ಉಭಯತ್ಥಪಿ ಮಹಾಜಾನಿಯೋ। ಸತ್ತದಿವಸಬ್ಭನ್ತರೇ, ಏಕದಿವಸಬ್ಭನ್ತರೇ ಚ ಪತ್ತಬ್ಬಮಗ್ಗಫಲತೋ ಪರಿಹೀನತ್ತಾ ಮಹತೀ ಜಾನಿ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಮಹಾಜಾನಿ**। ತೇಸು ಹಿ ದ್ವೀಸು ಆಳಾರೋ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಭವೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ಉದಕೋ ಭವಗ್ಗೇ, ತಸ್ಮಾ ನೇಸಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಅಕ್ಖಣೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಗವಾ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ, ನ ಇತೋ ಮನುಸ್ಸಲೋಕತೋ ಚುತಿಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಬುದ್ಧವೇನೇಯ್ಯತಞ್ಚ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋ, ಅಞ್ಞಥಾ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗೋತಿ ಆಚರಿಯೋ।

ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಜಾತಕಾಲೇ ಸುಪಿನಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾ ಚೇವ ಲಕ್ಖಣಪರಿಗ್ಗಾಹಕಾ ಚ ಅಟ್ಠ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ। ತೇಸು ತಯೋ ದ್ವಿಧಾ ಬ್ಯಾಕರಿಂಸು "ಇಮೇಹಿ ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸನ್ತೋ ರಾಜಾ ಹೋತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತಿ, ಪಬ್ಬಜನ್ತೋ ಬುದ್ಧೋ"ತಿ। ಪಞ್ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ "ಅಗಾರೇ ನ ತಿಟ್ಠತಿ, ಬುದ್ಧೋವ ಹೋತೀ"ತಿ ಏಕಂಸಬ್ಯಾಕರಣಾವ ಅಹೇಸುಂ। ತೇಸು ಪುರಿಮಾ ತಯೋ ಯಥಾಮನ್ತಪಾರಂ ಗತಾ। ಇಮೇ ಪನ ಮನ್ತಪಾರಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಾ ಅತ್ತನಾ ಲದ್ಧಂ ಪುಞ್ಞಮಹತ್ತಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪುರೇತರಮೇವ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ಇಮೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ **"ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಾ"**ತಿ। "ತೇಸಂ ಪುತ್ತಾ"ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಭಗವಾ "ಬಹೂಪಕಾರಾ ಖೋ ಮೇ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ಕಿಂ ಉಪಕಾರಕಾನಂ ಏವ ಏಸ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಇತರೇಸಂ ನ ದೇಸೇತೀತಿ? ನೋ ನ ದೇಸೇತಿ। ಉಪಕಾರಾನುಸ್ಸರಣಮತ್ತಕೇನೇವ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾನಯೋ। ಅತ್ತನೋ ಕತಞ್ಞುಕತವೇದಿಭಾವಪ್ಪಕಾಸನತ್ಥಂ, ಕತಞ್ಞುತಾದಿಪಸಂಸನತ್ಥಂ, ಪರೇಸಞ್ಚ ಕತಞ್ಞುಭಾವಾದಿನಿಯೋಜನತ್ಥಂ, ಖಿಪ್ಪಜಾನನಪ್ಪಸಙ್ಗನಿವಾರಣತ್ಥಂ।

೧೧. **ಅನ್ತರಾ ಚ ಗಯಂ ಅನ್ತರಾ ಚ ಬೋಧಿ**ನ್ತಿ ಗಯಾಯ ಚ ಬೋಧಿಯಾ ಚ ಮಜ್ಝೇ ತಿಗಾವುತನ್ತರೇ ಠಾನೇ। ಬೋಧಿಮಣ್ಡತೋ ಹಿ ಗಯಾ ತೀಣಿ ಗಾವುತಾನಿ। ಬಾರಾಣಸಿನಗರಂ ಅಟ್ಠಾರಸ ಯೋಜನಾನಿ। ಉಪಕೋ ಪನ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಸ್ಸ ಚ ಗಯಾಯ ಚ ಅನ್ತರೇ ಭಗವನ್ತಂ ಅದ್ದಸ। **ಅನ್ತರಾ**-ಸದ್ದೇನ ಪನ ಯುತ್ತತ್ತಾ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ಕತಂ। ಈದಿಸೇಸು ಚ ಠಾನೇಸು ಅಕ್ಖರಚಿನ್ತಕಾ ಏಕಮೇವ ಅನ್ತರಾಸದ್ದಂ ಪಯುಜ್ಜನ್ತಿ, ಸೋ ದುತಿಯಪದೇಪಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। ಅಯೋಜಿಯಮಾನೇ ಪನ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಇಧ ಪನ ಯೋಜೇತ್ವಾವ ವುತ್ತೋತಿ।

ಸಬ್ಬಾಭಿಭೂತಿ ಸಬ್ಬಂ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಠಿತೋ। **ತಣ್ಹಕ್ಖಯೇ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನೇ। **ವಿಮುತ್ತೋ**ತಿ ಆರಮ್ಮಣತೋ ವಿಮುತ್ತೋ। **ನತ್ಥಿ ಮೇ ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ**ತಿ ಮಯ್ಹಂ ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅಸದಿಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ, ಮಮ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಭಾವೇ

ದೋಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಲೋಕೇ ತಾತುಂ ಅಸಮತ್ಥತಾಯ ಮಮ ಪಚ್ಚತ್ತಿಕಪುಗ್ಗಲೋ ವಾ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಹಞ್ಛಂ ಅಮತದುನ್ದುಭಿನ್ತಿ** ಧಮ್ಮಚಕ್ಕುಪಟಿಲಾಭಾಯ ಅಮತಭೇರಿಂ ಪಹರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಗಚ್ಛಾಮಿ।

ಅರಹಸಿ ಅನನ್ತಜಿನೋ ಭವಿತುಂ ಯುತ್ತೋ ತ್ವನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಮ್ಪಿ ಅತ್ತನೋ ಸತ್ಥುನಾಮಂ। **ಹುಪೇಯ್ಯಾಸೀತಿ** ಆವುಸೋ ಏವಮ್ಪಿ ನಾಮ ಭವೇಯ್ಯ। **ಪಕ್ಕಾಮೀತಿ ವಙ್ಕಹಾರಜನಪದಂ** ನಾಮ ಅಗಮಾಸಿ। ಭಗವಾಪಿ "ತತ್ಥ ತಸ್ಸ ಮಿಗಲುದ್ದಕಸ್ಸ ಧೀತುಯಾ ಚಾಪಾಯ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತ್ವಾ ಪುನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅನಾಗಾಮೀ ಅಯಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಆಲಪಿ। ಸೋ ಚ ತಥೇವಾಗನ್ತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅನಾಗಾಮೀ ಹುತ್ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಅವಿಹೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ।

೧೨. **ಸಣ್ಠಪೇಸುನ್ತಿ** ಕತಿಕಂ ಅಕಂಸು। **ಪಧಾನವಿಬ್ಭನ್ತೋತಿ** ಪಧಾನತೋ ಭಟ್ಠೋ ಪರಿಹೀನೋ। "ಅಭಿಜಾನಾಥ ನು ಭಾಸಿತಮೇತ"ನ್ತಿ, "ವಾಚಂ ಭಾಸಿತಮೇವ"ನ್ತಿ ಚ ಏವರೂಪಂ ಕಞ್ಚಿ ವಚನಭೇದಂ ಅಕಾಸೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಭಗವನ್ತಂ ಸುಸ್ಸೂಸಿಂಸೂತಿ** ಭಗವತೋ ವಚನಂ ಸೋತುಕಾಮಾ ಅಹೇಸುಂ। **ಅಞ್ಞಾತಿ** ಅಞ್ಞಾಯ, ಜಾನಿತುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೩. ಅಥ ಕಿಮತ್ಥಂ ಆಮನ್ತೇಸೀತಿ? ತತೋಪಿ ಸುಟ್ಠುತರಂ ಪಟಿಜಾನನತ್ಥಂ, ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಭಿಭಾರಿಯದುಲ್ಲಭಭಾವದೀಪನತ್ಥಂ, ಅಕ್ಖರವಿಕ್ಖೇಪನಿವಾರಣತ್ಥಞ್ಚ। ತತ್ಥ **ದ್ವೇಮೇತಿ** ಅನ್ತದ್ವಯವಚನಂ ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ತದನ್ತೋಗಧಭಾವತೋ। ಅಪಿಚ ಯೋಜನಾವಸೇನ। ತಣ್ಹಾಅವಿಜ್ಜಾತಿ ಹಿ ಸಂಸಾರಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಸೀಸಭೂತಾ ದ್ವೇ ಕಿಲೇಸಾ। ತೇ ಚ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತತ್ತಾ **ಅನ್ತಾ** ನಾಮ। ತೇಸು ತಣ್ಹಾವಸೇನ ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗಂ ಭಜನ್ತೋ ಸಮಥಂ ಪರಿಹಾಪೇತಿ ಬಾಲೋ, ತಥಾ ಅವಿಜ್ಜಾವಸೇನ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗಂ ಭಜನ್ತೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ವಿಪಸ್ಸನನ್ತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ಉಭೋ ದ್ವೇ ಅನ್ತೇ ಅಪ್ಪಹಾಯ ಅಮತಂ ಅಧಿಗನ್ತುನ್ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಾ। ಅಪಿಚ ಲೀನುದ್ಧಚ್ಚಪಹಾನದಸ್ಸನಮೇತಂ। ಲೀನೋ ಹಿ ನಿಕ್ಖಿತ್ತವೀರಿಯಾರಮ್ಭೋ ಕಾಮಸುಖಞ್ಚ ಭಜತಿ, ಇತರೋ ಅಚ್ಚಾರದ್ಧವೀರಿಯೋ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಂ। ಉಭೋಪಿ ತೇ ವೀರಿಯಸಮತಾಯ ಪಟಿಪಕ್ಖತ್ತಾ ಅನ್ತಾ ನಾಮ। ಅಪಿಚ ತಿಸ್ಸೋ ಸಾಸನೇ ಪಟಿಪದಾ ವುತ್ತಾ ಆಗಾಳ್ಹಾ, ನಿಜ್ಝಾಮಾ, ಮಜ್ಝಿಮಾ ಚ। ತತ್ಥ **ಆಗಾಳ್ಹಾ** "ಪಾಣಾತಿಪಾತೀ ಹೋತಿ, ನತ್ಥಿ ಕಾಮೇಸು ದೋಸೋ"ತಿ ಏವಮಾದಿಕಾ। **ನಿಜ್ಝಾಮಾ** "ಅಚೇಲಕೋ ಹೋತಿ, ಮುತ್ತಾಚಾರೋ"ತಿ ಏವಮಾದಿಕಾ, **ಮಜ್ಝಿಮಾ** "ಅಯಮೇವ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ"ತಿ ಏವಮಾದಿಕಾ। ತತ್ಥ ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೋ ಆಗಾಳ್ಹಾ ನಾಮ ಪಟಿಪದಾ ಹೋತಿ ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಮೂಲತ್ತಾ। ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗೋ ನಿಜ್ಝಾಮಾ ನಾಮ ಅತ್ತಜ್ಝಾಪನತೋ। ಉಭೋಪೇತೇ ಮಜ್ಝಿಮಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತತ್ತಾ ಅನ್ತಾ ನಾಮ, ತಸ್ಮಾ ಇಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ದ್ವೇಮೇತಿ। ಕಿಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ "ಪಬ್ಬಜಿತೇನ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ಪಬ್ಬಜಿತೇ ಏವ ಅಧಿಕರೋತಿ, ನ ಗಹಟ್ಠೇತಿ? ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ತದಧಿಮುತ್ತತ್ತಾ, ಸುಖಪರಿವಜ್ಜನಸಮತ್ಥತಾಯ, ತದಧಿಕತತ್ತಾ ಚ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಏತ್ಥ ಅಧಿಕತಾ, ನ ಗಹಟ್ಠಾ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಿಮತ್ಥಂ ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗಮಾಹ, ನನು ತೇ ಪಕತಿಯಾಪಿ ಕಾಮಪರಿಚ್ಚಾಗಂ ಕತ್ವಾ ತಂ ನಿಸ್ಸರಣತ್ಥಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾತಿ? ನ, ತೇಸಂ ಅನ್ತದ್ವಯನಿಸ್ಸಿತತ್ತಾ। ತೇ ಹಿ ಇಧ ಲೋಕೇ ಕಾಮೇನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಿಚ್ಛನ್ತಿ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತಾ ತಸ್ಸೇವ ತಪಸ್ಸ ಫಲೇನ ಪೇಚ್ಚ ದಿಬ್ಬೇ ಕಾಮೇ ಆಸೀಸಮಾನಾ ದಳ್ಹತರಂ ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ । ಅನ್ತತ್ಥೋ ಪನ ಇಧ ಕುಚ್ಛಿತಟ್ಠೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ "ಅನ್ತಮಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಜೀವಿಕಾನಂ, ಯದಿದಂ ಪಿಣ್ಡೋಲ್ಯ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ಇತಿವು॰ ೯೧; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೮೦) ವಿಯ।

ಯೋ ಚಾಯಂ ಕಾಮೇಸು ಕಾಮಸುಖಲ್ಲಿಕಾನುಯೋಗೋತಿ ಏತ್ಥ **ಕಾಮೇಸೂತಿ** ವತ್ಥುಕಾಮೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ದುತಿಯೋ ಕಿಲೇಸಕಾಮೋ । ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಸುಖಮೇತ್ಥ ಕಾಮಸುಖಂ ನಾಮ। ತೇನ ವಿಪಾಕಸುಖಸ್ಸ ನಿರವಜ್ಜಭಾವಂ ದೀಪೇತೀತಿ। **ಅಲ್ಲೀಯನಂ** ನಾಮ ತದಭಿನನ್ದನಾ। **ಅನುಯೋಗೋ** ನಾಮ ಭವನ್ತರೇ ತದನುಯೋಗಪತ್ಥನಾ। ಹಾನಭಾಗಿಯಕರತ್ತಾ ಕುಸಲಪಕ್ಖಸ್ಸ, ಹೀನಪುಗ್ಗಲಭಾವಿತತ್ತಾ, ಹೀನಧಾತುಪಭವತ್ತಾ ಚ ಲಾಮಕಟ್ಠೇನ **ಹೀನೋ**। ಗಾಮನಿವಾಸಿಸತ್ತಧಮ್ಮತ್ತಾ **ಗಮ್ಮೋ**। ಪುಥುಜ್ಜನಸಾಧಾರಣತ್ತಾ **ಪೋಥುಜ್ಜನಿಕೋ**। **ಅನರಿಯೋತಿ** ಅರಿಯಾನಂ ಅನಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ, ಅರಿಯಧಮ್ಮಪಟಿಪಕ್ಖತ್ತಾ,

ಅನರಿಯಕರತ್ತಾ, ಅನರಿಯಧಮ್ಮತ್ತಾ, ಅನರಿಯಾಚಿಣ್ಣತ್ತಾ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅನತ್ಥಸಞ್ಞಾತಸಂಸಾರಭಯಾವಹತ್ತಾ, ಅನತ್ಥಫಲನಿಬ್ಬತ್ತಕತ್ತಾ ಚ **ಅನತ್ಥಸಂಹಿತೋ**। ಅತ್ತನೋ ಕೇವಲಂ ಖೇದೂಪಗಮೋ ಅತ್ತಕಿಲಮಥೋ ನಾಮ। ಸೋ ದಿಟ್ಠಿಗತಪುಬ್ಬಕತ್ತತಪಾನುಕ್ಕಮಕಿರಿಯಾವಿಸೇಸಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪವತ್ತತಿ, ತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಅನುಯೋಗೋ **ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗೋ** ನಾಮ। ಅತ್ತವಿಯೋಗವಿತ್ತಾಪರಿಸ್ಸಮತ್ತಾ, ಅನುಪಾಯಪವತ್ತತ್ತಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಮಿಗಯೋನಿಗೋಯೋನಿಕುಕ್ಕುರಯೋನಿಸೂಕರಯೋನೀಸು ಪಾತಾಯತಿ। ವಿಪಚ್ಚಮಾನೋ ನರಕಂ ನೇತೀತಿ ಅನತ್ಥಸಂಹಿತೋ। **ಏತೇ ತ್ವಾ**ತಿ ಏತೇ ತು। **ತಥಾಗತೇನಾ**ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಅವಿತಥಾಗಮನಂ ಆವಿ ಕರೋತಿ, ತೇನೇತಂ ದಸ್ಸೇತಿ ''ನ ಮಯಾ ಪರಿವಿತಕ್ಕಿತಮತ್ತೇನ ವಿತಕ್ಕಿತಾ, ಕಿನ್ತು ಮಯಾ ತಥಾಗತೇನೇವ ಸತಾ ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಞಾಣೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ''ತಿ। **ಚಕ್ಖುಕರಣೀ**ತಿಆದೀಹಿ ಪನ ತಮೇವ ಪಟಿಪದಂ ಥೋಮೇತಿ। ಭೇಸಜ್ಜಂ ಆತುರಸ್ಸ ವಿಯ ''ಚಕ್ಖುಕರಣೀ''ತಿ ಇಮಿನಾ ಞಾಣಚಕ್ಖುವಿಸೋಧನಂ ವುತ್ತಂ। **ಞಾಣಕರಣೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಅನ್ಧಕಾರವಿಧಮನಂ ವುತ್ತಂ। **ಉಪಸಮಾಯಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸಪರಿಳಾಹಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿ ವುತ್ತಾ। **ಅಭಿಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧನಂ ವುತ್ತಂ। **ಸಮ್ಬೋಧಾಯಾ**ತಿ ಸಚ್ಚಪಟಿವಿಜ್ಝನಂ ವುತ್ತಂ। **ನಿಬ್ಬಾನಾಯಾ**ತಿ ಸೋಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಅನುಪಾದಿಸೇಸನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾತಿ ಏವಂ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬಂ।

೧೪. ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಭಗವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ವಿಯ ಅನುಪುಬ್ಬಿಂ ಕಥಂ ಅಕಥೇತ್ವಾ ಪಠಮಮೇವ ಅಸೇವಿತಬ್ಬಮನ್ತದ್ವಯಂ ವತ್ವಾ ಮಜ್ಝಿಮಪಟಿಪದಂ ದೇಸೇಸೀತಿ? ಅತ್ತಾದಿಮಿಚ್ಛಾಭಿಮಾನನಿವಾರಣತ್ಥಂ, ಕುಮ್ಮಗ್ಗಪಟಿಪತ್ತಿನಿವಾರಣತ್ಥಞ್ಚ ಅನ್ತದ್ವಯವಜ್ಜನಂ ವತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮದೀಪನನಯೇನ ಅಬಾಹುಲ್ಲಿಕಾದಿಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ, ತೇಸಞ್ಚ ಮಜ್ಝಿಮಪಟಿಪದಾದೀಪನೇನ ತತ್ಥ ಅನುಯೋಜನತ್ಥಂ ಪಚ್ಛಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಂ ದೇಸೇಸಿ, ತತೋ ತಸ್ಸ ಮಜ್ಝಿಮಪಟಿಪದಾಸಞ್ಞಾತಸ್ಸ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಿಸಯದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಸಙ್ಖೇಪವಿತ್ಥಾರವಸೇನ ದೇಸೇತುಕಾಮೋ **''ಇದಂ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುಕ್ಖ''**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ, ಅಯಮೇತ್ಥ ಅನುಸನ್ಧಿ। ''ಇದಂ ದುಕ್ಖಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚನ್ತಿ ಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ''ತಿಆದಿ ಸುತ್ತಾನುಸನ್ಧಿಪಕಾಸನತ್ಥಂ ಅಯಮನುಕ್ಕಮೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯಥಾವುತ್ತಂ ಪಟಿಪದಂ ಸುತ್ವಾ ಕಿರ ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ ಆಹ ''ಕಥಂ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಪಟಿಪದಾಯ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಸಿಯಾ। ಅಯಞ್ಹಿ ಪಟಿಪದಾ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸತಿ ಸಮ್ಭವತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ। ಕಿಲೇಸಾನಞ್ಚ ಯದಿ ಲೋಭತೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಖುಪ್ಪಿಪಾಸಾನಂ ವಿಯ, ತದಾಸೇವನಾಯ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿ ಸಿಯಾ, ತದವತ್ಥುಸ್ಸ ವಾ ತೇಸಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿ। ತದವತ್ಥುವಿಪರೀತಕಾಯಕಿಲಮಥಾಸೇವನಾಯ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿ ಸಿಯಾ। ಉಭೋಪೇತಾ ಭಗವತಾ 'ಅನ್ತಾ'ತಿ ವುತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಕಥಂ ಪನೇತಿಸ್ಸಾಯ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಾಯ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಸಮ್ಭವೇಯ್ಯಾ''ತಿ। ಭಗವಾ ಆಹ ಅನುಪಾಯಾಸೇವನತೋ। ಕಥನ್ತಿ ಚೇ? –

''ಸಂಸಾರಮೂಲತೋ ಞಾಣಂ, ತಞ್ಚ ಞಾಣಾ ಪಹಿಯ್ಯತಿ।
ಜೀವಿತೇ ಸತಿ ತಂ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಜೀವಿತಸಾಧನೇ॥

''ತಸ್ಮಾ ಞಾಣಾಯ ಮೇಧಾವೀ, ರಕ್ಖೇ ಜೀವಿತಮತ್ತನೋ।
ಞಾಣಸಾಧನಭೂತಞ್ಚ, ಸೀಲಞ್ಚ ಪರಿಪಾಲಯೇ॥

''ಜೀವಿತಞ್ಚ ಯಥಾ ಲೋಕೇ, ಭಿನ್ನೇ ಕಾಯೇ ನ ವಿಜ್ಜತಿ।
ತಥೇವ ಭಿನ್ನಸೀಲಸ್ಸ, ನತ್ಥಿ ಞಾಣಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋ॥

''ತಸ್ಮಾ ಆಯುಞ್ಚ ಸೀಲಞ್ಚ, ಞಾಣತ್ಥಂ ರಕ್ಖತಾ ಸತಾ।
ಸೇವಿತಬ್ಬಾ ನ ಕಾಮಾಪಿ, ನಾಪಿ ಕಾಯವಿನಾಸನಾ॥

''ಕಾಮೇಸು ಗೇಧಮುಪಗಮ್ಮ ಹಿನೋ ಗಮ್ಮಞ್ಚ,

अच्चुद्धनो किलमथं गमुपेति मूळ्हो।
यो मज्झिमं पटिपदं परमं उपेति,
सो खिप्पमेव लभते परमं विमोक्ख"न्ति॥

सुत्वा तदेतं सुगतस्स वाक्यं,
पञ्ञं मुनी सो सुतजं लभित्वा।
चिन्तामयं ञाण पवेसमानो,
उच्छिन्दयं पञ्हमिमं अपुच्छि॥

"निब्बेधपदट्ठानं पहाय घोरं,
तपं कथमिवाति सो त्वं।
ब्रूहि तदेव होति भिक्खु चर,
विरागमुपयाति च दुक्खसच्चस्स।
दस्सनेनेव दुक्खानुभवना,
तम्हि दोसस्स पच्चयो"ति॥

सुत्वाव कोण्डञ्ञो मुनिवचनं,
वुट्ठाय हट्ठो सहसा अवोच।
"उदाहर त्वं भगवा ममेतं,
भिक्खु यथा पस्सति दुक्खसच्च"न्ति॥

चिन्तामयिस्स पञ्ञापरिपुण्ण भावनामयिपञ्ञासम्पत्ति जानितब्बा इमेहि इति भगवा सुत्तमिदमाहाति किर। कस्मा भगवा कोण्डञ्ञस्स पुरिममेव सच्चदेसनं अवड्ढेत्वा अत्तनो अधिगतक्कममाहाति? नाहं कस्सचि आगमं देसेमि, अपिच खो सयमेव एवमधिगतोम्हीति दस्सनत्थं। तत्थ "पुब्बे अननुस्सुतेसु धम्मेसू"ति इमिना इदं अत्थद्वयं दस्सेति, न मया आळारतो, उदकतो वा अयं धम्मो सुतो, किन्तु पुब्बे अननुस्सुतेस्वेव ञाणं मे उदपादीति मज्झिमाय पटिपदाय आनुभावं पकासेति। अपिच यस्मा एवं पटिपन्नो विनापि परोपदेसेन अरियसच्चानि पस्सति, तस्मा कथं तुम्हेव ममापदेसेन न पस्सथाति।

१७. **चक्खु**न्तिआदीनि पञ्च पदानि ञाणवेवचनानेव। ञाणञ्हि सच्चानं आलोचनतो चक्खुभूतत्थजाननतो **ञाणं**। पकारेहि जाननतो **पञ्ञा**। किलेसविदारणतो, विज्झनतो च **विज्जा**। सच्चच्छादकतमविनासनतो, तेसं गतिकोटिपकासनतो **आलोको**ति वेदितब्बं। तत्थ पठमेन परिवट्टेन सच्चानं अञ्ञमञ्ञं असङ्करतो ठपनपञ्ञं दस्सेति, दुतियेन तेसं कत्तब्बाकारपरिच्छिन्दनपञ्ञं, ततियेन सच्चेसु ञाणकिच्चसन्निट्ठानं दस्सेति।

१८. **यावकीवञ्चा**ति द्वीहि पदेहि यावइच्चेव वुत्तं होति "इति चित्तमनो"तिआदि विय। रागादीहि अकुप्पताय **अकुप्पा विमुत्ति। वेय्याकरण**न्ति धम्मदेसना। सा हि धम्मानं ब्याकरणतो पकासनतो "वेय्याकरण"न्ति वुच्चति। **विरजं वीतमल**न्ति एत्थ विरजं विसमहेतुवादविगमतो। वीतमलं अहेतुकवादविगमतो। विरजं सस्सतदिट्ठिप्पहानतो। वीतमलं उच्छेददिट्ठिप्पहानतो। विरजं

ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಪ್ಪಹಾನತೋ। ವೀತಮಲಂ ಅನುಸಯಪ್ಪಹಾನತೋ। **ಧಮ್ಮಚಕ್ಖು**ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಮತ್ತದಸ್ಸನಂ, ನ ತತ್ಥ ಸತ್ತೋ ವಾ ಜೀವೋ ವಾ ಕಾರಕೋ ವಾ ವೇದಕೋ ವಾತಿ, ತೇನೇವಾಹ **"ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ, ಸಬ್ಬನ್ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ**"ನ್ತಿ। ಇದಞ್ಚ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಆಕಾರದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ತಞ್ಹಿ ನಿರೋಧಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಕಿಚ್ಚವಸೇನ ಏವ ಸಙ್ಖತಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

೧೭. **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ದೇಸನಾಞಾಣಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ಪಟಿವೇಧಞಾಣಮ್ಪಿ ಲಬ್ಭತೇವ। ಏತ್ಥ ಕಿಮತ್ಥಂ ದೇವಾ ಸದ್ದಮನುಸ್ಸಾವೇಸುನ್ತಿ? ನಾನಾದಿಟ್ಠಿಗತನ್ಧಕಾರವಿಧಮನತೋ ಲದ್ಧಾಲೋಕತ್ತಾ, ಅಪಾಯಭಯಸಮತಿಕ್ಕಮನತೋ ಅಸ್ಸಾಸಂ ಪತ್ತತ್ತಾ, ದೇವಕಾಯವಿಮಾನದಸ್ಸನತೋ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಚಲಿತತ್ತಾ ಚಾತಿ ಏವಮಾದೀನೇತ್ಥ ಕಾರಣಾನಿ ವದನ್ತಿ। ಪಥವಿಕಮ್ಪನಮಹಾಸದ್ದಪಾತುಭಾವೋ ಚ ಧಮ್ಮತಾವಸೇನೇವ ಹೋತೀತಿ ಏಕೇ। ದೇವತಾನಂ ಕೀಳಿತುಕಾಮತಾಯ ಪಥವಿಕಮ್ಪೋ। ಬಹುನೋ ದೇವಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸನ್ನಿಪಾತತೋ, ಭಗವತೋ ಸರೀರಪ್ಪಭಾಜಾಲವಿಸಜ್ಜನತೋ ಚಾತಿ ಏಕಚ್ಚೇ।

೧೮. ಪಬ್ಬಜ್ಜುಪಸಮ್ಪದಾವಿಸೇಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ **ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ ತಸ್ಸ ಏಹಿಭಿಕ್ಖೂಪಸಮ್ಪದಾಪಟಿಲಾಭನಿಮಿತ್ತವಚನಪರಿಯೋಸಾನದಸ್ಸನೋ। ತದವಸಾನೋ ಹಿ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಭಾವೋ। **ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ**ತಿಆದಿ "ಏಹೀ"ತಿ ಆಮನ್ತನಾಯ ಪಯೋಜನದಸ್ಸನವಚನಂ। "ಏಹಿಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚ "ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಧಮ್ಮೋ ಚರ...ಪೇ॰... ಕಿರಿಯಾಯಾ"ತಿ ಚ ಅವೋಚಾತಿ ಪದಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತತ್ಥ **ಚರ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಅವಸಿಟ್ಠಂ ಮಗ್ಗತ್ತಯಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಸಮಧಿಗಚ್ಛ। ಕಿಮತ್ಥಂ? ಸಮ್ಮಾದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕಿರಿಯಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಏಹಿಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಭಗವತೋ ವಚನೇನ ನಿಪ್ಫನ್ನತ್ತಾ ಕಾರಣೂಪಚಾರೇನ **"ಏಹಿಭಿಕ್ಖೂಪಸಮ್ಪದಾ"**ತಿ ವುತ್ತಾ। ಸಾವ ತಸ್ಸಾಯಸ್ಮತೋ ಯಾವಜೀವಂ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಅಹೋಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನ ತಸ್ಸಾ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಾದಿನಾ ವಿಚ್ಛೇದಾ ವಾ ತದಞ್ಞಾಯ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಕಿಚ್ಚಂ ವಾ ನತ್ಥೀತಿ ಇದಮತ್ಥದ್ವಯಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ದಸ್ಸೇತಿ। ಅಟ್ಠನ್ನಮ್ಪಿ ಉಪಸಮ್ಪದಾನಂ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಓವಾದಪಟಿಗ್ಗಹಣಪಞ್ಹಾಬ್ಯಾಕರಣಗರುಧಮ್ಮಪಟಿಗ್ಗಹಣೂಪಸಮ್ಪದಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಅಞ್ಞತರಾಯ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಅನ್ತರಾ ವಿಚ್ಛೇದೋ ವಾ ತದಞ್ಞೂಪಸಮ್ಪದಾಯ ಕಿಚ್ಚಂ ವಾ ನತ್ಥಿ, ಇತರಸ್ಸತ್ಥೀತಿ। ನಿಕಾಯನ್ತರಿಕಾ ಪನಾಹು "ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ನಿಯಾಮೋಕ್ಕನ್ತಿಸಙ್ಖಾತಾಯ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥಕಮ್ಮೂಪಸಮ್ಪದಞ್ಚ ದಸವಗ್ಗಪಞ್ಚವಗ್ಗಕರಣೀಯವಸೇನ ದ್ವಿಧಾ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ದಸವಿಧೋಪಸಮ್ಪದಾ"ತಿ। ಕಾ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥತೋ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ನಾಮಾತಿ? ತದಧಿಗತಕಿರಿಯಾವಸೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ ಅಸೇಕ್ಖಾ ತದಧಿವಾಸನಚೇತನಾಯ ಪರಿಭಾವಿತಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಿಕಾ ಅಜ್ಝತ್ತಸನ್ತತಿ। ಕಾ ಪನೇತ್ಥ ಪರಿಭಾವನಾ ನಾಮ? ತಬ್ಬಿಪಕ್ಖಧಮ್ಮಜ್ಝಾಚಾರವಿರುದ್ಧಭಾವೋ, ತಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ ತಾಯ ಪರಿಭಾವನಾಯ ವಸೇನ ಕತ್ಥಚಿ **"ಸಮನ್ನಾಗತೋ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾಹ "ಲೋಭೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಭಬ್ಬೋ ಚತ್ತಾರಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾನಿ ಭಾವೇತು"ನ್ತಿಆದಿ। ಏತ್ಥಾಹು ನಿಕಾಯನ್ತರಿಕಾ "ಯಥಾವುತ್ತಾಯ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಪತ್ತಿಸಙ್ಖಾತೋ ಚಿತ್ತವಿಪ್ಪಯುತ್ತೋ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧಪರಿಯಾಪನ್ನೋ ಧಮ್ಮೋ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಸ ಸನ್ತತಿವಸೇನ ಪುಬ್ಬಾಪರಿಯಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಸ್ಸ ಯಾವ ಅವಿಚ್ಛೇದೋ, ತಾವ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ, ಅಞ್ಞಥಾ ತತೋ ಧಮ್ಮನ್ತರುಪ್ಪತ್ತಿಕ್ಖಣೇ ತಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗೋ ಆಪಜ್ಜತೀ"ತಿ। ತೇ ವತ್ತಬ್ಬಾ "ಸುತ್ತಂ ಆಹರಥಾ"ತಿ। ತೇ ಚೇ ವದೇಯ್ಯುಂ "ಯೋ ತೇಸಂ ದಸನ್ನಂ ಅಸೇಕ್ಖಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪಾದಾಯ ಪಟಿಲಾಭಸಮನ್ನಾಗಮೋ ಅರಿಯೋ ಹೋತಿ ವಿಪ್ಪಹೀನೋತಿ ಏವಮಾದೀನಿ ನೋ ಸುತ್ತಾನೀ"ತಿ। ಏವಂ ಸತಿ ಅಸನ್ತಧಮ್ಮೇಹಿ, ಪರಸತ್ತೇಹಿ ಚ ಸಮನ್ನಾಗಮದೋಸಪ್ಪಸಙ್ಗೋ ನೇಸಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಕಿಂಕಾರಣಂ? ಸುತ್ತಸಮ್ಭವತೋ। ಯಥಾಹ - "ರಾಜಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಸತ್ತಹಿ ರತನೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೯೯-೨೦೦ ಅತ್ಥತೋ ಸಮಾನಂ) ವಿತ್ಥಾರೋ। ವಸಿಭಾವೋ ತತ್ಥ ಸಮನ್ನಾಗತಸದ್ದೇನ ವುತ್ತೋ। ತಸ್ಸಹಿತೇಸು ರತನೇಸು ವಸಿಭಾವೋ ಕಾಮಚಾರೋ ಅತ್ಥೀತಿ ಚೇ? ಏತ್ಥ ವಸಿಭಾವೋ ಸಮನ್ನಾಗಮಸದ್ದೇನ ವುತ್ತೋ, ಅಞ್ಞತ್ಥ ಪತ್ತಿಸಙ್ಖಾತೋ, ತಂ ಧಮ್ಮನ್ತರನ್ತಿ। ಕಿಮೇತ್ಥ ವಿಸೇಸಕಾರಣಂ? ನತ್ಥಿ ಚ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾವುತ್ತಲಕ್ಖಣಾವ ಉಪಸಮ್ಪದಾ। ಅಯಮೇವ ನಯೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾದೀಸುಪಿ ನೇತಬ್ಬೋ।

೧೯. ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ವಪ್ಪತ್ಥೇರಸ್ಸ ಪಾಟಿಪದದಿವಸೇ…ಪೇ॰… ಅಸ್ಸಜಿತ್ಥೇರಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಿಯನ್ತಿ ಏವಂ ನಾನಾದಿವಸೇಸು ಪಾಟೇಕ್ಕಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಂ ಉದಪಾದಿ, ತಥಾಪಿ ಓವಾದಸಾಮಞ್ಞೇನ ವಪ್ಪಭದ್ದಿಯಾನಂ, ಮಹಾನಾಮಅಸ್ಸಜೀನಞ್ಚೇತ್ಥ ಏಕತೋ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೨೦. ''ರೂಪಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನತ್ತಾ''ತಿ ಕಿಮತ್ಥಂ ಆದಿತೋವ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ದೀಪೇತೀತಿ? ತೇಸಂ ಪುಥುಜ್ಜನಕಾಲೇಪಿ ಇತರಲಕ್ಖಣದ್ವಯಸ್ಸ ಪಾಕಟತ್ತಾ। ತೇ ಹಿ ಮನಾಪಾನಂ ಕಾಮಾನಂ ಅನಿಚ್ಚತಾದಸ್ಸನೇನ ಸಂವಿಗ್ಗಾ ಪಬ್ಬಜಿಂಸೂತಿ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಂ ತಾವ ನೇಸಂ ಏಕದೇಸೇನ ಪಾಕಟಂ, ಪಬ್ಬಜಿತಾನಞ್ಚ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗತೋ ಕಾಯಿಕದುಕ್ಖಂ, ತಞ್ಚ ಮಾನಸಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋತಿ ಮಾನಸಿಕದುಕ್ಖಞ್ಚ ಪಾಕಟಂ, ತಸ್ಮಾ ತದುಭಯಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಮೇವ ದೀಪೇತುಂ ಆರಭಿ। ತಞ್ಚ ದೀಪೇನ್ತೋ ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣೇನೇವ ದೀಪೇತುಂ **''ರೂಪಞ್ಚ ಹಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅತ್ತಾ ಅಭವಿಸ್ಸಾ''**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಕಿಮತ್ಥನ್ತಿ? ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣತೋಪಿ ತೇಸಂ ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಸುಟ್ಠುತರಂ ಪಾಕಟತ್ತಾ। ತೇಸಞ್ಹಿ ಅತ್ತಕಿಲಮಥಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತತ್ತಾ, ತಪ್ಪರಾಯಣಭಾವತೋ ಚ ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಂ ಸುಟ್ಠು ಪಾಕಟಂ, ತಸ್ಮಾ ತೇನ ತಾವ ಸುಟ್ಠು ಪಾಕಟೇನ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ದೀಪೇತ್ವಾ ಪುನ ತದೇವ ತದುಭಯೇನಾಪಿ ದೀಪೇತುಂ ''ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರೂಪಂ ನಿಚ್ಚಂ ವಾ ಅನಿಚ್ಚಂ ವಾ''ತಿ ವಕ್ಖತಿ। **ಕಲ್ಲಂ ನೂ**ತಿ ಯುತ್ತಂ ನು। **ಏತಂ ಮಮಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾಗ್ಗಾಹೋ। **ಏಸೋಹಮಸ್ಮೀ**ತಿ ಮಾನಗ್ಗಾಹೋ। **ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಗ್ಗಾಹೋ। ತಣ್ಹಾಗ್ಗಾಹೋ ಚೇತ್ಥ ಅಟ್ಠಸತತಣ್ಹಾವಿಚರಿತವಸೇನ, ಮಾನಗ್ಗಾಹೋ ನವವಿಧಮಾನವಸೇನ, ದಿಟ್ಠಿಗ್ಗಾಹೋ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೫. ಯೇನ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯೇ ಪಞ್ಚಮಿಯಂ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಸತ್ತಮಿಯಂ **ನಾಳಕತ್ಥೇರಸ್ಸ** ನಾಳಕಪಟಿಪದಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಭದ್ದಪದಪುಣ್ಣಮಾಯಂ ಯಸಸ್ಸ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಪರಿಪಕ್ಕಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ತಂ ಉದಿಕ್ಖನ್ತೋ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ವಿಹಾಸಿ, ತೇನ ಸಮಯೇನ ಯಸೋ ನಾಮಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಉಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತಸ್ಸ ಕುಲಸ್ಸ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದಸಙ್ಖಾತೋ, ಪರಿಜನಸಙ್ಖಾತೋ ವಾ ಯಸೋ ವಿಸೇಸತೋ ಪವಡ್ಢತಿ। ತೇನ ತಸ್ಸ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಏವಂ ನಾಮಮಕಂಸು। **''ಸುಖುಮಾಲೋ''**ತಿಆದಿ ಕಿಮತ್ಥಂ ಆಯಸ್ಮತಾ **ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರೇನ** ವುತ್ತನ್ತಿ? ಪಚ್ಛಿಮಜನಸ್ಸ ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ ಸಮುಸ್ಸಾಹನಜನನತ್ಥಂ। ಏವಂ ಉತ್ತಮಭೋಗಸಮಪ್ಪಿತಾನಮ್ಪಿ ಉತ್ತಮೇಸು ಭೋಗೇಸು ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇನಾಪಿ ಅಸುಭನಿಮಿತ್ತೇನ ವಿತಜ್ಜೇತ್ವಾ ಕಾಲಾಕಾಲಂ ಅಗಣೇತ್ವಾ ವಿವೇಕಾಭಿರತಿಯಾ ಮಹನ್ತಂ ಭೋಗಕ್ಖನ್ಧಂ ತಿಣಂ ವಿಯ ಪಹಾಯ ಗೇಹತೋ ನಿಕ್ಖಮನಾ ಅಹೋಸಿ, ಕಸ್ಸ ಪನಞ್ಞಸ್ಸ ನ ಸಿಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸಮಙ್ಗೀಭೂತಸ್ಸಾ**ತಿ ತೇಹಿ ಏಕತ್ತಂ ಉಪಗತಸ್ಸ, ಅವಿವಿತ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿದ್ದಾ ಓಕ್ಕಮೀ**ತಿ ಮನಾಪೇಸುಪಿ ವಿಸಯೇಸು ಪವತ್ತಿಂ ನಿವಾರೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಸಂ ಉಪನೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಬ್ಬರತ್ತಿಯೋ ಚಾ**ತಿ ತಯೋಪಿ ಯಾಮೇ। ತೇನ ಪರಿಜನಸ್ಸ ವಿಕಾರದಸ್ಸನೇ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ರತ್ತಿ-ಸದ್ದೋ ಪನೇತ್ಥ ಕಾಲೇ ಸೂರಿಯಾಭಾವೇ, ಯಾಮೇ ಚ ಪವತ್ತತೀತಿ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ। ಯಾಮೇವಿಧ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ ತಿಚೀವರವಿಪ್ಪವಾಸೇ ಚ। **ಕಚ್ಛೇ**ತಿ ಕಚ್ಛಪಸ್ಸೇ। **ಕಣ್ಠೇ**ತಿ ಕಣ್ಠಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾ। ಮುದಿಙ್ಗಸ್ಸ ಹಿ ಉಪರಿ ಕಣ್ಠಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಯನ್ತಿಯಾ ಕಣ್ಠೇ ಮುದಿಙ್ಗಂ ಅದ್ದಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಳಮ್ಬರ**ನ್ತಿ ಪಣವಂ। ಉಭತೋಮುಖಸ್ಸ ತನುಕಾ ದೀಘಾ। ವಿತ್ಥಿನ್ನಸಮತಲಸ್ಸ ವಾದಿತಸ್ಸ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ವಿಪ್ಪಲಪನ್ತಿಯೋ**ತಿ ಸುಪಿನದಸ್ಸನಾದಿವಸೇನ ಅಸಮ್ಬನ್ಧಪಲಾಪಂ ವಿಪ್ಪಲಪನ್ತಿಯೋ। **ಸುಸಾನಂ ಮಞ್ಞೇ**ತಿ ಸುಸಾನಂ ವಿಯ ಅದ್ದಸ ಸಕಂ ಪರಿಜನನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಆದೀನವೋ**ತಿ ಅಸುಭಭಾವೋ। **ನಿಬ್ಬಿದಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಸಣ್ಠಾತೀ**ತಿ ವಿಮುಚ್ಚಿತುಕಾಮತಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ಉಕ್ಕಣ್ಠಾಯ ಚಿತ್ತಂ ನಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀ**ತಿ ''ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಇಮಾಹಿ ಇತ್ಥೀಹಿ ಸಹ ನಾಹಂ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ''ತಿ ಅತ್ತಮನವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇಸಿ। ದ್ವೇ ಕಿರ ಆಕಾರಾ ತಸ್ಸ ಪಮಾದಸುತ್ತಪರಿಜನದಸ್ಸನೇ ಪಾಕಟಾ ಜಾತಾ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಬಲವಭಾವೋ, ಅಸುಭಾಕಾರಸ್ಸ ಅತಿಓಳಾರಿಕಭಾವೋ ಚ। ಏವಂ ಸತಿ ಓಳಾರಿಕತರೇ ಚ

ಅಸುಭಾಕಾರೇ ಕಿಲೇಸವಸೇನಾಯಂ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಲೋಕೋ ಏತ್ಥ ಪೀಳಿತೋ ಮುಚ್ಛಿತೋ। ಅಹೋ ಕಿಲೇಸಾ ಬಲವತರಾತಿ ಹಿ ಪಸ್ಸತೋ ಪಸ್ಸತೋ ತಸ್ಸ ದ್ವೇಪಿ ತೇ ಆಕಾರಾ ಪಾಕಟಾ ಜಾತಾ, ಯೇನೇವಮವೋಚಾತಿ।

"ಸುವಣ್ಣಪಾದುಕಾಯೋ ಆರೋಹಿತ್ವಾ"ತಿ ಏತೇನಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಙ್ಗತಾಯ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಗಮನಂ ದೀಪೇತಿ। ಸೋ ಹಿ ಬಲವಸಂವೇಗಾಭಿತುನ್ನಹದಯತ್ತಾ ಪರಿಜನಸ್ಸ ಪಬೋಧೇ ಸತಿಪಿ ಅತ್ತನೋ ಗಮನನಿವಾರಣಸಮತ್ಥಭಾವಂ ಅಸಹಮಾನೋ ಅತ್ತಾನಂ ತಕ್ಕೇನ್ತೋ ವಿಸ್ಸಟ್ಠೋ ಅಗಮಾಸಿ। **ಅಮನುಸ್ಸಾ**ತಿ ದೇವತಾ। ತಾ ಹಿ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಸುಗತಿಪಟಿವೇಧಞಾಣಸಣ್ಠಾನಾದಿಗುಣಸಾಮಞ್ಞೇನ "ಅಮನುಸ್ಸಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ನ ಹಿ ಅಸಮಾನಜಾತಿಕಾ ತಿರಚ್ಛಾನಾದಯೋ "ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ"ತಿ ವಾ "ಅವಸಲಾ"ತಿ ವಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಕಿನ್ತು ಜಾತಿಸಭಾಗತಾಯ ಏವ ವಸಲಾದಯೋ "ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಏವಂ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಕೇನಚಿ ಆಕಾರೇನ ಸಭಾಗತಾಯ ದೇವತಾ "ಅಮನುಸ್ಸಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ। ಅಞ್ಞಥಾ ಮನುಸ್ಸಾ ನ ಹೋನ್ತೀತಿ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾಪಿ "ಅಮನುಸ್ಸಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಭವೇಯ್ಯುಂ।

೨೯. ವನಗಹನಂ ದಿಸ್ವಾ "ಸುಮುತ್ತೋಹಂ ನಗರತೋ"ತಿ ಪಮುದಿತತ್ತಾ ಭಗವತೋ ಅವಿದೂರೇ ಉದಾನೇಸಿ। **ಇದಂ ಖೋ ಯಸಾ**ತಿ ಭಗವಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ತಞ್ಹಿ ತಣ್ಹಾದಿಕಿಲೇಸೇಹಿ ಅನುಪದ್ದುತಂ, ಅನುಪಸಟ್ಠತಞ್ಚ ದಸ್ಸನಮತ್ತೇನಾಪಿ ಅಸ್ಸಾದಜನನತೋ। **ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಯೇನ ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಇಧ ನಿಸಿನ್ನಮತ್ತೋವ ತ್ವಂ ಅಧಿಗಮಿಸ್ಸಸೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಕಿರಾ**ತಿ ಅಸ್ಸದ್ಧೇಯ್ಯಅಬ್ಯತ್ತಿಪರಿಹಾಸೇಸು ನಿಪಾತೋ, ಇಧ ಅಬ್ಯತ್ತಿಯಂ। **ಸುವಣ್ಣಪಾದುಕಾಯೋ ಓರೋಹಿತ್ವಾ**ತಿ ಚ ಸುವಣ್ಣಪಾದುಕಾಹಿ ಓತರಿತ್ವಾ। ನಿಸ್ಸಕ್ಕತ್ಥೇ ಹಿ ಇದಂ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ। ತಸ್ಸ ನಿಸಿನ್ನಮತ್ತಸ್ಸೇವ ಅಞ್ಞಂ ಸಮ್ಮೋದನೀಯಂ ಕಥಂ ಅಕತ್ವಾ ಅನಾಮನ್ತೇತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬಿಂ ಕಥಂ ಕಥೇಸಿ। ಸುಪರಿಪಕ್ಕಿನ್ದ್ರಿಯತ್ತಾ, ಪಟಿವೇಧಕ್ಖಣಾನತಿಕ್ಕಮನತ್ಥಂ ಅನುಪದ್ದುತಾನುಪಸಟ್ಠತಾನಂ ಪಾಪಕಧಮ್ಮದೇಸನಾಭಿಮುಖಚಿತ್ತತ್ತಾ, ಸೇಟ್ಠಿಸ್ಸ ಗಹಪತಿನೋ ಅಚಿರಾಗಮನದಸ್ಸನತೋ ಚ। ಕಿಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ಸುಟ್ಠುತರಂ ಸಂವಿಗ್ಗಹದಯಸ್ಸ ಭವತೋ ಮುಚ್ಚಿತುಕಾಮಸ್ಸ ಭವಾಭವೂಪಾಯಾನಿಸಂಸಕಥಂ ಪಠಮಮೇವ ಕಥೇಸೀತಿ? ಸಬ್ಬಭವಾದೀನವದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಸೋ ಹಿ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಸ್ಸೇವ ಉಪದ್ದುತಉಪಸಟ್ಠಭಾವಂ ಅದ್ದಸ, ನ ಸಗ್ಗಾನನ್ತಿ ಕದಾಚಿ ಸಗ್ಗಲೋಕಂ ಸುಖತೋ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯ। ತತ್ಥ ಸುಖಸಞ್ಞೇನ ನಿಬ್ಬಾನಾಭಿಮುಖಂ ಚಿತ್ತಂ ಪೇಸೇಯ್ಯಾತಿ ಸಗ್ಗಾನಮ್ಪಿ ಆದೀನವಂ ದಸ್ಸೇತುಕಾಮತಾಯ ಅನುಪುಬ್ಬಿಂ ಕಥಂ ಆರಭಿ। ಏತ್ಥ ದಾನಂ, ದಾನಾನಿಸಂಸಂ, ಸೀಲಾನಿಸಂಸಞ್ಚ ಕಥೇನ್ತೋ ದಾನಸೀಲಕಥಂ ಕಥೇತಿ ನಾಮ। ಸಗ್ಗವಣ್ಣಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಸಗ್ಗಕಥಂ ಕಥೇತಿ ನಾಮ। ತತ್ಥ ವತ್ಥುಕಾಮಕಿಲೇಸಕಾಮಾನಂ ಅನಿಚ್ಚತಂ, ಅಪಸಾದತಂ, ಮಹಾದೀನವತಞ್ಚ ಕಥೇನ್ತೋ ಕಾಮಾನಂ ಆದೀನವಂ, ಓಕಾರಂ, ಸಂಕಿಲೇಸಞ್ಚ ಪಕಾಸೇತಿ। ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ ತದಭಾವತೋ ಚ ತಂನಿಸ್ಸರಣತೋ ಚ ತಬ್ಬಿಪರೀತಂ ಆನಿಸಂಸಂ ಕಥೇನ್ತೋ ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇ ಆನಿಸಂಸಂ ಪಕಾಸೇತಿ ನಾಮ। ತತ್ಥ **ಓಕಾರ**ನ್ತಿ ಅವಕಾರಂ ಲಾಮಕಭಾವಂ। **ಸಂಕಿಲೇಸ**ನ್ತಿ ಸಂಕಿಲಿಸ್ಸನಂ ಬಾಧನಂ ಉಪತಾಪನಂ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಲ್ಲಚಿತ್ತಂ** ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಆನುಭಾವೇನ, ದಿಟ್ಠಿಯೋಗವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯೋಗಾನಂ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯೇನ ವಿಹತತ್ತಾ। **ಮುದುಚಿತ್ತಂ** ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಸಮಾಯೋಗೇನ, ವಿಹಿಂಸಾಸಾರಮ್ಭಾದಿಕಿಲೇಸಪವೇಸಂ ನಿವಾರೇತ್ವಾ ಚಿತ್ತಮುದುತಾದಿಕುಸಲಧಮ್ಮಪ್ಪವೇಸನಂ ಕರೋನ್ತಂ ಸಹಜಾತಂ ಚಿತ್ತಂ ಮುದುಂ ಕರೋತಿ। ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಆನುಭಾವೇನ **ವಿನೀವರಣಚಿತ್ತಂ**। ತಞ್ಹಿ ವಿಸೇಸತೋ ನೀವರಣವಿಪಕ್ಖಭೂತನ್ತಿ। ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯವಸೇನ **ಉದಗ್ಗಚಿತ್ತಂ**। ತಞ್ಹಿ ಥಿನಮಿದ್ಧಸಙ್ಖಾತಲೀನಭಾವವಿಪಕ್ಖನ್ತಿ। ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಆನುಭಾವೇನ **ಪಸನ್ನಚಿತ್ತಂ** ತಸ್ಸ ಪಸಾದಲಕ್ಖಣತ್ತಾ। **ಸಾಮುಕ್ಕಂಸಿಕಾ**ತಿ ಏತಂ ವಿಸಯವಸೇನ ದೇಸನಂ **ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರೋ** ಪಕಾಸೇತಿ। ಸಚ್ಚಾನಿ ಹಿ ಸಾಮುಕ್ಕಂಸಿಕದೇಸನಾಯ ವಿಸಯಾನಿ। ಅಞ್ಞಥಾ ದುಕ್ಖಾದೀನಿ ಸಾಮುಕ್ಕಂಸಿಕಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ ತಸ್ಸ ವಿಭಾವನೇ ಸಚ್ಚಾನಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠತ್ತಾ।

೩೦. **ಚತುದ್ದಿಸಾ**ತಿ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು। **ಅಭಿಸಞ್ಚರೇಸೀ**ತಿ ಅಭಿಸಞ್ಚರಿ। ಕಿಮತ್ಥನ್ತಿ ಚೇ? ಉಭಿನ್ನಂ ಪಟಿಲಭಿತಬ್ಬವಿಸೇಸನ್ತರಾಯನಿಸೇಧನತ್ಥಂ। ಯದಿ ಸೋ ಪುತ್ತಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಪುತ್ತಸ್ಸಪಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಪಟಿಲಾಭೋ ಅರಹತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿ, ಸೇಟ್ಠಿಸ್ಸಪಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಪಟಿಲಾಭೋ ನ ಸಿಯಾ। ದಿಟ್ಠಸಚ್ಚೋಪಿ "ದೇಹಿ ತೇ ಮಾತುಯಾ ಜೀವಿತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತೋ ಕಿಮಞ್ಞಂ ನ

ಕರೇಯ್ಯ। ಯಸೋಪಿ ತಂ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಅರಹಾಪಿ ಸಮಾನೋ ಸಯಂ ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಲ್ಲೋಕೇನ್ತೋ ಕಿಮಞ್ಞಾಯ ಸಣ್ಠಹೇಯ್ಯ।

೨೮. ಉಭೋಹಿಪಿ ಪತ್ತಬ್ಬವಿಸೇಸಕೋಟಿಯಾ ಪತ್ತತ್ತಾ ಭಗವಾ ಪುನ ತಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭೇಸಿ। **ಪುಬ್ಬೇ ಅಗಾರಿಕಭೂತೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಸೋತಾಪನ್ನಕಾಲಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹಿ ಅಗಾರಮಜ್ಝೇ ವಸನಾರಹತ್ತಾ ಅಗಾರಿಯಭೂತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ ಅಪಬ್ಬಜಿತೋ। ಸಮ್ಪತಿ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಸಮಾನೋ ಅಗಾರಮಜ್ಝವಸನಸ್ಸ ಅಭಬ್ಬತ್ತಾ "ಅಗಾರಿಕೋ"ತಿ ನ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। ಯಸ್ಸ ದಿಟ್ಠೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ, ಯೇನ ದಿಟ್ಠೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ಅಗಾರಿಕಭೂತೋ"ತಿ ವಚನೇನ ಲದ್ಧನಯತ್ತಾ ಪಚ್ಛಾ ಗಹಪತಿ ಗಿಹಿವೇಸಧಾರಿಮೇವ ಯಸಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ "ಯಸೇನ ಕುಲಪುತ್ತೇನ ಪಚ್ಛಾಸಮಣೇನಾ"ತಿ। ತತ್ಥ **ಚರ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯ**ನ್ತಿ ಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕಸೀಲಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರ ಪರಿಪೂರೇಹಿ ತಾವ, ಯಾವ ಸಮ್ಮಾದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕಿರಿಯಾ, ಯಾವ ಚುತಿಚಿತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಲಿಙ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ ಪೋರಾಣಾ, ತಞ್ಚ ಯುತ್ತಂ। ಲಿಙ್ಗಮತ್ತಞ್ಹಿ ಸನ್ಧಾಯ ಸೋ ಆಯಸ್ಮಾ "ಲಭೇಯ್ಯಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಉಪಸಮ್ಪದ"ನ್ತಿ ಆಹ।

ಕಿಮತ್ಥಂ ಭಗವಾ ಯಸಸ್ಸ ಮಾತು, ಪಜಾಪತಿಯಾ ಚ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಅಕತ್ವಾವ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸೀತಿ? ಯಸಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಸೋಕಸಲ್ಲಸಮಪ್ಪಿತತ್ತಾ ದಾನಞ್ಚ ಸೋಮನಸ್ಸಿಕಚಿತ್ತೇನ ನ ದದೇಯ್ಯುಂ, ಸತ್ಥರಿ ಚ ದೋಮನಸ್ಸಪ್ಪತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ಮಗ್ಗಪಟಿವೇಧಮ್ಪಿ ನ ಲಭೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಭಗವಾ ಪಠಮಂ ತಾವ ತಾ ವಿಗತಸೋಕಸಲ್ಲಹದಯಾಯೋ ಕತ್ವಾ ಪುನ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಅಕಾಸಿ।

೩೦. **ಸೇಟ್ಠಾನುಸೇಟ್ಠೀನ**ನ್ತಿ ಅನುಕ್ಕಮಸೇಟ್ಠೀನನ್ತಿ ಪೋರಾಣಾ। "ಸೇಟ್ಠಿನೋ ಚಾನುಸೇಟ್ಠಿನೋ ಚ ಯಾನಿ ಕುಲಾನಿ, ತಾನಿ ಸೇಟ್ಠಾನುಸೇಟ್ಠಾನಿ ಕುಲಾನಿ, ತೇಸಂ ಸೇಟ್ಠಾನುಸೇಟ್ಠೀನಂ ಕುಲಾನ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಧಮ್ಮವಿನಯೋ**ತಿ ಸಾಸನಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಾವಚನನ್ತಿ ಇಧ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ। ಅಥ ವಾ ಧಮ್ಮೇನ ವಿನಯೋ, ನ ದಣ್ಡಸತ್ಥೇಹೀತಿ ಧಮ್ಮವಿನಯೋ, ಧಮ್ಮಾಯ ವಿನಯೋ, ನ ಹಿಂಸತ್ಥನ್ತಿ ವಾ ಧಮ್ಮತೋ ವಿನಯೋ, ನಾಧಮ್ಮತೋತಿ ವಾ ಧಮ್ಮೋ ವಿನಯೋ, ನಾಧಮ್ಮೋತಿ ವಾ ಧಮ್ಮಾನಂ ವಿನಯೋ, ನ ಅಞ್ಞೇಸನ್ತಿ ವಾ ಧಮ್ಮಕಾಯತ್ತಾ, ಧಮ್ಮಸಾಮಿತ್ತಾ ವಾ ಧಮ್ಮೋ ಭಗವಾ, ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ವಿನಯೋ, ನ ತಕ್ಕಿಕಾನನ್ತಿ ವಾ ಧಮ್ಮವಿನಯೋ। ಸಮಾನಾಧಿಕರಣವಸೇನ ವಾ ಧಮ್ಮವಿನಯೋ ನೀಲುಪ್ಪಲಂ ವಿಯ, ಧಮ್ಮೋ ಚ ವಿನಯೋ ಚಾತಿ ಧಮ್ಮವಿನಯೋ ಫಲಾಫಲಂ ವಿಯ ನಪುಂಸಕಮಿತಿ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗಾಪದೇಸತೋ ಅಸ್ಸ ಲಿಙ್ಗಭಾವೋ ಸಿದ್ಧೋ, ಯಸ್ಸ ವಾ ಧಮ್ಮೋ ವಿನಯೋ, ಸೋ ಧಮ್ಮವಿನಯೋ ಸೇತಪಟೋ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ, ಧಮ್ಮೇನ ಯುತ್ತೋ ವಾ ವಿನಯೋ ಧಮ್ಮವಿನಯೋ ಅಸ್ಸರಥೋ ವಿಯಾತಿ ಏವಮಾದಿನಾ ನಯೇನ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೩೪. **"ಖಣ್ಡಸೀಮಂ ನೇತ್ವಾ"**ತಿ ಭಣ್ಡುಕಮ್ಮಾರೋಚನಪಟಿಹರಣತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ತೇನ "ಸಭಿಕ್ಖುಕೇ ವಿಹಾರೇ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಏತಸ್ಸ ಕೇಸೇ ಛಿನ್ದಾ"ತಿ ವತ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ। **ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಪಕಾಸನತ್ಥಂ **"ಕಾಸಾಯಾನಿ ಅಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಏಹೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಚೇ ಕೇಸಮಸ್ಸುಓರೋಪನಾದೀನಿ ಅಕತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜತ್ಥಂ ಸರಣಾನಿ ದೇತಿ, ನ ರುಹತಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ। ಕಮ್ಮವಾಚಂ ಸಾವೇತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಿ, ರುಹತಿ ಉಪಸಮ್ಪದಾ। ಅಪ್ಪತ್ತಚೀವರಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪದಾಸಿದ್ಧಿದಸ್ಸನತೋ, ಕಮ್ಮವಿಪತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವತೋ ಚೇತಂ ಯುಜ್ಜತೇವಾತಿ ಏಕೇ। ಹೋತಿ ಚೇತ್ಥ –

"ಸಲಿಙ್ಗಸ್ಸೇವ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ, ವಿಲಿಙ್ಗಸ್ಸಾಪಿ ಚೇತರಾ।
ಅಪೇತಪುಬ್ಬವೇಸಸ್ಸ, ತಂ ದ್ವಯಂ ಇತಿ ಚಾಪರೇ"ತಿ॥

ಭಿಕ್ಖುನಾ ಹಿ ಸಹತ್ಥೇನ ವಾ ಆಣತ್ತಿಯಾ ವಾ ದಿನ್ನಮೇವ ಕಾಸಾವಂ ವಟ್ಟತಿ, ಅದಿನ್ನಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಪನ ಸನ್ತೇಸ್ವೇವ ಕಾಸಾವೇಸು, ನಾಸನ್ತೇಸು ಅಸಮ್ಭವತೋತಿ ತೇಸಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಏವಞ್ಚ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ। ಪಠಮಂ...ಪೇ॰...ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮೇಹಿ ತೀಹಿ ಸರಣಗಮನೇಹಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಉಪಸಮ್ಪದ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ

ಇಮಿನಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ದಿನ್ನೇಹಿ ತೀಹಿ ಸರಣಗಮನೇಹಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಉಪಸಮ್ಪದಂ ಅನುಜಾನಾಮಿ ಕೇವಲೇಹೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯದಸ್ಸನತೋ -

ಆದಿನ್ನಪುಬ್ಬಲಿಙ್ಗಸ್ಸ, ನಗ್ಗಸ್ಸಾಪಿ ದ್ವಯಂ ಭವೇ।
ನೇತರಸ್ಸಾತಿ ನೋ ಖನ್ತಿ, ಸಬ್ಬಪಾಠಾನುಲೋಮತೋತಿ॥ -

ಆಚರಿಯೋ । **ಆಚರಿಯೇನ ಅದಿನ್ನಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಏತ್ಥ "ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ನ ರುಹತೀತಿ ವದನ್ತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇಪಿ** ತಥೇವ ಲಿಖಿತಂ। ಉರಾದೀನಿ **ಠಾನಾನಿ** ನಾಮ। ಸಂವುತಾದೀನಿ **ಕರಣಾನಿ** ನಾಮ। "ಅನುನಾಸಿಕನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಏಕಸಮ್ಬನ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ದಾನಕಾಲೇ ಅನ್ತರಾ ಅಟ್ಠತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ವಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ದಾನೇಪಿ ಯಥಾವುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಏವ ವಿಚ್ಛೇದೋ, ಅಞ್ಞತ್ರ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಅನುನಾಸಿಕನ್ತೇ ದಿಯ್ಯಮಾನೇ ಖಲಿತ್ವಾ "ಬುದ್ಧಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ ಮಕಾರೇನ ಮಿಸ್ಸೀಭೂತೇ ಖೇತ್ತೇ ಓತಿಣ್ಣತ್ತಾ ವಟ್ಟತೀತಿ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ**। ಮಿಸ್ಸಂ ಕತ್ವಾ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ವಚನಕಾಲೇ ಪನ ಅನುನಾಸಿಕಟ್ಠಾನೇ ವಿಚ್ಛೇದಂ ಅಕತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ**। "ಏವಂ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯಮ್ಪೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಉಭತೋಸುದ್ಧಿಯಾವ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಮಹಾಥೇರೋ ಪತಿತದನ್ತಾದಿಕಾರಣತಾಯ ಅಚತುರಸ್ಸಂ ಕತ್ವಾ ವದತಿ, ಬ್ಯತ್ತಸಾಮಣೇರೋ ಸಮೀಪೇ ಠಿತೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಪೇಕ್ಖಂ ಬ್ಯತ್ತಂ ವದಾಪೇತಿ। ಮಹಾಥೇರೇನ ಅವುತ್ತಂ ವದಾಪೇತೀತಿ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಇತರೋ ಭಿಕ್ಖು ಚೇ ವದತಿ, ವಟ್ಟತೀತಿ। ಸಙ್ಘೋ ಹಿ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ನ ಪುಗ್ಗಲೋತಿ। ನ ನಾನಾಸೀಮಪವತ್ತಕಮ್ಮವಾಚಾಸಾಮಞ್ಞನಯೇನ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬತ್ತಾ। ಅಥ ಥೇರೇನ ಚತುರಸ್ಸಂ ವುತ್ತಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಪೇಕ್ಖಂ ವತ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಂ ಸಾಮಣೇರೋ ಸಯಂ ವತ್ವಾ ವದಾಪೇತಿ, ಉಭತೋಸುದ್ಧಿ ಏವ ಹೋತಿ ಥೇರೇನ ವುತ್ತಸ್ಸೇವ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಬುದ್ಧಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅಸಾಧಾರಣೇ ಬುದ್ಧಗುಣೇ, ಧಮ್ಮಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಸಙ್ಘಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಸೇಕ್ಖಧಮ್ಮಂ, ಅಸೇಕ್ಖಧಮ್ಮಞ್ಚ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅಗ್ಗಹಿತಗ್ಗಹಣವಸೇನ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಅಞ್ಞಥಾ ಸರಣತ್ತಯಸಙ್ಕರದೋಸೋ। **ಸಬ್ಬಮಸ್ಸ ಕಪ್ಪಿಯಾಕಪ್ಪಿಯನ್ತಿ** ದಸಸಿಕ್ಖಾಪದವಿನಿಮುತ್ತಂ ಪರಾಮಾಸಾಪರಾಮಾಸಾದಿ। "ಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕೇಸು ವಿನೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ವಚನತೋ ಸೇಖಿಯಉಪಜ್ಝಾಯವತ್ತಾದಿಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕಸೀಲಮನೇನ ಪೂರೇತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ಚಾರಿತ್ತಸ್ಸ ಅಕರಣೇ ವಾರಿತ್ತಸ್ಸ ಕರಣೇ ದಣ್ಡಕಮ್ಮಾರಹೋ ಹೋತೀತಿ ದೀಪೇತಿ।

ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದುತಿಯಮಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೫. "ತೇನ ಹೇತುನಾ"ತಿ ವಚನತೋ **ಪಾಳಿಯಂ** "ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಾಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾ"ತಿ ಹೇತ್ವತ್ಥೇ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ದುತಿಯಮಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉರುವೇಲಪಾಟಿಹಾರಿಯಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೭-೮. ವಸೇಯ್ಯಾಮಾತಿ "ತ್ವಞ್ಚ ಅಹಞ್ಚ ವಸೇಯ್ಯಾಮಾ"ತಿ ಪಿಯವಚನೇನ ತಸ್ಸ ಸಙ್ಗಣ್ಹನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ ಕಿರ। **ತೇಜಸಾ ತೇಜನ್ತಿ** ಆನುಭಾವೇನ ಆನುಭಾವಂ। ತೇಜೋಧಾತುಯಾ ವಾ ತೇಜೋಧಾತುಂ। **ಉಭಿನ್ನಂ ಸಜೋತಿಭೂತಾನನ್ತಿ** ಅನಾದರತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ, ಭಾವಸತ್ತಮೀಅತ್ಥೇ ವಾ। ಅಗ್ಯಾಗಾರಮೇವ ಆದಿತ್ತಂ, ನ ತತ್ಥ ವಸನಕೋ ಸತ್ತಜಾತಿಕೋ। ಅಚಿನ್ತೇಯ್ಯೋ ಹಿ ಇದ್ಧಿವಿಸಯೋ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ಅಗ್ಯಾಗಾರಮ್ಪಿ ಅನಾದಿತ್ತಂ ನಾಧಿಟ್ಠಾಸೀತಿ? ಅತ್ತನೋ ದುಕ್ಖುಪ್ಪಾದಾಭಾವಸ್ಸ ಅನತಿವಿಮ್ಹಾದಿಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ಕಿಮತ್ಥಂ ಪರಸನ್ತಕಂ ಮಹಾಸಮ್ಭಾರಪವತ್ತಂ ತಂ ವಿನಾಸೇತೀತಿ? ಪುನ ಯಥಾಪೋರಾಣಂ

ಇದ್ಧಾನುಭಾವೇನ ಕತ್ತುಕಾಮತಾಧಿಪ್ಪಾಯತೋ। **ಪರಿಯಾದಿನ್ನೋ**ತಿ ಖಯಂ ನೀತೋ। **ತೇಜಸಾ ತೇಜ**ನ್ತಿ ಆನುಭಾವೇನ ಆನುಭಾವಂ। ಅಗ್ಯಾಗಾರಸ್ಸ ಪರಿತ್ತತ್ತಾ ಇತರೋ ಅತ್ಥೋ ನ ಸಮ್ಭವತಿ। ಅಯಮತ್ಥೋ "ಮಕ್ಖಂ ಅಸಹಮಾನೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಅತಿವಿಯ ಸಮೇತಿ। ಇದ್ಧಾನುಭಾವಮಕ್ಖನಞ್ಹಿ ತತ್ಥ **ಮಕ್ಖೋ** ನಾಮ। **ಪತ್ತೇನಾ**ತಿ ಪದುಮಪತ್ತೇನಾತಿಪಿ ಪೋರಾಣಾ। ಪದುಮಿನಿಸಣ್ಡೇ ಠಿತೋ ಹಿ ಭಗವಾ ತತ್ಥ ಅಹೋಸೀತಿ ತೇಸಂ ಮತಿ।

೩೯. ದಿನ್ನನ್ತಿ ಅನುಮತಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಭೀತೋ** ನಿಬ್ಭಯೋ। ಕಸ್ಮಾ? ಯತೋ ಸೋ ಮಗ್ಗೇನ ಭಯಮತೀತೋ। "**ಸುಮನಮನಸೋ**ತಿ ಸುನ್ದರಚಿತ್ತಸಞ್ಞಾತಮನೋ। ಸುಮನೋ ಏವ ವಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ತೇಜೋವಾ**ತಿ ಅಗ್ಗಿ ವಿಯ। **ಧಾತುಕುಸಲೋ**ತಿ ತೇಜೋಧಾತುಮ್ಹಿ ಕುಸಲೋ। "ಬ್ಯವಹಿತಾ ಚೇ"ತಿ ಸದ್ದಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ಚ ಉಪಸಗ್ಗೋ। ತೇಜೋಧಾತುಸಮಾಪತ್ತೀಸು ಕುಸಲೋ ಇಚ್ಚೇವತ್ಥೋ। **ಉದಿಚ್ಛರೇ**ತಿ ಉಲ್ಲೋಕೇಸುಂ। "ಸಂಪರಿವಾರೇಸು"ನ್ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ। ಇತಿ ಏವಂ ಭಣನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಹತಾ**ತಿ ಸಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಕಾಳಕಾವ ಹೋನ್ತೀತಿ ಕಿರೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಈಸಕಮ್ಪಿ ಬ್ಯಾಪಾರಂ ಅಕತ್ವಾ ಉಪಸಮಾನುರೂಪಂ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ಯೇ ಚ ಅನೇಕವಣ್ಣಾ ಅಚ್ಚಿಯೋ ಹೋನ್ತೀತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ನೀಲಾ ಅಥ ಲೋಹಿತಿಕಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ।

೪೦. ಚತುದ್ದಿಸಾತಿ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು।

೪೪. ಪಂಸುಕೂಲಂ ಉಪ್ಪನ್ನನ್ತಿ ಪರಿಯೇಸಮಾನಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಭವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಹೋತಿ। ಚಿತ್ತವಿಚಿತ್ತಪಾಟಿಹೀರದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ಚ ಸಾ ಪರಿಯೇಸನಾ। ಸಾ ಅಯಂ **ಸಾಯಂ** । ತಾ ಇಮಾ **ತಯಿಮಾ**। ದ್ವೇ ಏಕತೋ ಗಹೇತ್ವಾ ವದತಿ। ಆಯಾಮಿ ಅಹಂ **ಆಯಮಹಂ**। **ಏತ**ನ್ತಿ ಏತಸ್ಸ। **ಯಥಾ ಮಯ**ನ್ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಮಯಂ।

೫೦-೫೧. ಉದಕವಾಹಕೋತಿ ಉದಕೋಘೋ। ಉದಕಸೋತೋತಿ ಪೋರಾಣಾ। "**ಯಾಯ ತ್ವ**"ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗವಿಪಸ್ಸನಾಪಟಿಪದಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಚಿರಪಟಿಕಾ**ತಿ ಚಿರಪಭುತಿ, ನಾಗದಮನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಚಿರಪಟಿಕಾ। "ಚಿರಪಟಿಸಞ್ಞಾ"ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ಕೇಸಮಿಸ್ಸ**ನ್ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ಅಬ್ಬೋಕಿಣ್ಣಂ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಪಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ ಕೇಸಾದಯೋವ ಕೇಸಮಿಸ್ಸಾತಿ ಪೋರಾಣಾ। **ಖಾರಿಕಾಜಮಿಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಖಾರೀ ವುಚ್ಚತಿ ತಾಪಸಪರಿಕ್ಖಾರೋ। **ಜಟಿಲೇ ಪಾಹೇಸೀ**ತಿ ದ್ವೇ ತಯೋ ತಾಪಸೇ ಪಾಹೇಸಿ। "ಸೋಳಸಾತಿರೇಕಅಡ್ಢುಡ್ಢಾನಿ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಸಹಸ್ಸಾನೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

೫೪. ಅಗ್ಗಿಹುತ್ತೇ ಕತಪರಿಚಯತ್ತಾ ಭಗವಾ ತೇಸಂ **ಆದಿತ್ತಪರಿಯಾಯ**-ಮಭಾಸಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೮)। ತತ್ಥ ಏಕಚ್ಚಂ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಆದಿತ್ತಂ ಚಕ್ಖಾದಿ ರಾಗಗ್ಗಿನಾ, ಏಕಚ್ಚಂ ಸಮ್ಪಯೋಗವಸೇನ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ವೇದಯಿತಾದಿಕೇನೇವ, ಏಕಚ್ಚಂ ಅಭಿಭೂತತ್ಥೇನ ಚಕ್ಖಾದಿ ಏವ ಜಾತಿಆದಿನಾ , ಏಕಚ್ಚಂ ಪಚ್ಚಯತ್ಥೇನ, ತದೇವ ಸೋಕಾದಿನಾತಿ ಯಥಾಸಮ್ಭವಮೇತ್ಥ ಆದಿತ್ತತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಮೇವೇಕಂ ಪಾಕಟಂ, ತದನುಸಾರೇನ ಪನ ಇತರಂ ಲಕ್ಖಣದ್ವಯಮ್ಪಿ ತೇಹಿ ದಿಟ್ಠನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ದುಕ್ಖಾಕಾರಸ್ಸ ಇತರಾಕಾರದೀಪನತೋ। ಸನ್ತಸುಖತಣ್ಹಾಭಿನಿವಿಟ್ಠತ್ತಾ ಪನೇಸಂ ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ ದೇಸನಾ ಕತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಉರುವೇಲಪಾಟಿಹಾರಿಯಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಸಮಾಗಮಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೫೫-೭. ವತ್ಥುಕಾಮಭೂತಾ ಇತ್ಥಿಯೋ **ಕಾಮಿತ್ಥಿಯೋ**। ದುತಿಯಾದಯೋ **ಅಸ್ಸಾಸಕಾ**। ಯಸ್ಮಾ ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಏವ ಭಗವತಿ ಬುದ್ಧಕೋಲಾಹಲಂ ಲೋಕೇ ಪರಮಮೇವ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಣ್ಣಂ ಅಭಿನಿಮ್ಮಿನಿತ್ವಾ ವೇದೇಸು

ಸಹಸ್ಸತ್ತಯಮತ್ತಂ ಬುದ್ಧಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಪರಿಯತ್ತಿಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವಾಚೇನ್ತಿ, ಭಗವತೋ ಜಾತಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಚ ಬುದ್ಧಕಥಾ ಲಕ್ಖಣಞ್ಞೂಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ಉಪ್ಪಾದಿತಾ, ಪತ್ಥಟಾ ಲೋಕೇ, ತಸ್ಮಾ ಯುಜ್ಜನ್ತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ। "ತಮದ್ದಸ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರೋ, ಪಾಸಾದಸ್ಮಿಂ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ"ತಿಆದಿಗಾಥಾಹಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಕಾಲೇ ಏವ ಅಭಿಸಿತ್ತತಾ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಸ್ಸ ಸಿದ್ಧಾ।

೫೮. ಇಧಾವುಸೋ ಖೀಣಾಸವೋ ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಚಙ್ಗವಿಪ್ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ ಛಳಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ ಏಕಾರಕ್ಖೋ ಚತುರಾಪಸ್ಸೇನೋ ಪಣುನ್ನಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚೋ ಸಮವಯಸಟ್ಠೇಸನೋ ಅನಾವಿಲಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ ಸುವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ ಸುವಿಮುತ್ತಪಞ್ಞೋತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೪೮, ೩೬೦; ಅ॰ ನಿ॰ ೧೦.೧೯) ದಸ ಅರಿಯವಾಸಾ ನಾಮ। ರೂಪಾರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಅಟ್ಠ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿ ಮಹಾಕರುಣಾಸಮಾಪತ್ತೀತಿಪಿ ಪೋರಾಣಾ। ತತ್ಥ ನೀವರಣಾ **ಪಞ್ಚಙ್ಗಾ** ಚ। ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾ **ಛಳಙ್ಗಾ**। ಸತಾರಕ್ಖೇನ **ಏಕಾರಕ್ಖಾ**। ಸಙ್ಖಾಯ ಏಕಂ ಪಟಿಸೇವತಿ, ಅಧಿವಾಸೇತಿ, ಪರಿವಜ್ಜೇತಿ, ಸಙ್ಖಾಯ ಏಕಂ ವಿನೋದೇತೀತಿ ಅಯಂ **ಚತುರಾಪಸ್ಸೇನೋ**। ಪುಥುಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಪುಥುಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಪಹೀನಾನಿ, ಏವಂ **ಪಣುನ್ನಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚೋ**। ಕಾಮೇಸನಾ ಭವೇಸನಾ ಪಹೀನಾ ಹೋತಿ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇಸನಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾ, ಏವಂ **ಸಮವಯಸಟ್ಠೇಸನೋ**। ಕಾಮಬ್ಯಾಪಾದವಿಹಿಂಸಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ **ಅನಾವಿಲಸಙ್ಕಪ್ಪೋ,** ಸುಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ…ಪೇ॰… ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ ಏವಂ **ಸುವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ** ಹೋತಿ। ರಾಗೋ ಪಹೀನೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ…ಪೇ॰… ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮೋತಿ ಪಜಾನಾತಿ, ದೋಸೋ, ಮೋಹೋ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮೋತಿ ಪಜಾನಾತಿ, ಏವಂ **ಸುವಿಮುತ್ತಪಞ್ಞೋ**ತಿ।

"ಠಾನಾಠಾನಂ ವಿಪಾಕಞ್ಚ, ಞಾಣಂ ಸಬ್ಬತ್ಥಗಾಮಿನಿಂ।
ಅನೇಕಧಾತುಯೋ ಲೋಕಂ, ಅಧಿಮುತ್ತಿಞ್ಚ ಪಾಣಿನಂ॥

"ಜಾನಾತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಞ್ಚ, ಪರೋಪರಿಯತಂ ಮುನಿ।
ಝಾನಾದಿಸಂಕಿಲೇಸಾದಿ-ಞಾಣಂ ವಿಜ್ಜತ್ತಯಂ ತಥಾ"ತಿ॥ –

ಇಮಾನಿ **ದಸ ಬಲಾನಿ**। **ಅಸೇಕ್ಖಙ್ಗಾನಿ** ನಾಮ ಅಸೇಕ್ಖಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ…ಪೇ॰… ಅಸೇಕ್ಖವಿಮುತ್ತಿ ಅಸೇಕ್ಖವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನನ್ತಿ। ತತ್ಥ ದಸಮಂ ಅಸೇಕ್ಖಂ। ಏತೇಹಿ ದಸಹಿ ಉಪೇತೋ ಪಾರಮೀಹೀತಿ ಪೋರಾಣಾ।

ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಸಮಾಗಮಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಪಬ್ಬಜ್ಜಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೬೦. ಕಿಂ ಕಾಹಸೀತಿ ಕಿಂ ಕಾಹತಿ। "ಕಿಂ ಕರೋತಿ, ಕಿಂ ಕರೋಸೀ"ತಿ ವಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಬಹುಂ ವತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಟಿಪಾದೇನ್ತೋ**ತಿ ನಿಗಮೇನ್ತೋ। "ಪಚ್ಚಬ್ಯಥಾ , ಪಚ್ಚಬ್ಯಥ"ನ್ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ। **ಕಪ್ಪನಹುತೇಹೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ದಸಕಾನಂ ಸತಂ ಸಹಸ್ಸಂ, ಸಹಸ್ಸಾನಂ ಸತಂ ಸತಸಹಸ್ಸಂ, ಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಸತಂ ಕೋಟಿ, ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಸತಂ ಪಕೋಟಿ, ಪಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಸತಂ ಕೋಟಿಪಕೋಟಿ, ಕೋಟಿಪಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಸತಂ ನಹುತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಕಪ್ಪನಹುತೇಹೀ**ತಿ ಏವಮನುಸಾರತೋ ಅಬ್ಭತೀತಂ ನಾಮಾತಿ ಖನ್ಧಕಭಾಣಕಾನಂ ಪಾಠೋತಿ।

೬೩. "ಕುಲಚ್ಛೇದಾಯಾ"ತಿ ಪಾಠೋ, ಕುಲುಪಚ್ಛೇದಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮನುಸ್ಸಾ "ಧಮ್ಮೇನ ಕಿರ ಸಮಣಾ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯಾ ನಯನ್ತಿ, ನಾಧಮ್ಮೇನಾ"ತಿ ನ ಪುನ ಚೋದೇಸುನ್ತಿ ಏವಂ ಪಾಠಸೇಸೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ಕಾತಬ್ಬೋ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಥೇರೋ ನಿದಾನಂ ನಿಟ್ಠಪೇಸೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಹೋನ್ತಿ ಚೇತ್ಥ –

“ಯಂ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಏತ್ಥ ಮೂಲ-
ಗನ್ಥಸ್ಸ ಸಿದ್ಧಿಕ್ಕಮದಸ್ಸನೇನ।
ನಿದಾನನಿಟ್ಠಾನಮಕಂಸು ಧಮ್ಮ-
ಸಙ್ಗಾಹಕಾ ತೇ ವಿನಯಕ್ಕಮಞ್ಞೂ॥

“ನಿದಾನಲೀನತ್ಥಪದಾನಮೇವ,
ನಿದಾನಿಟ್ಠಾನಮಿದಂ ವಿದಿತ್ವಾ।
ಇತೋ ಪರಂ ಚೇ ವಿನಯತ್ಥಯುತ್ತ-
ಪದಾನಿ ವೀಮಂಸನಮೇವ ಞೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ॥

ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಪಬ್ಬಜ್ಜಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉಪಜ್ಝಾಯವತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೬೪. ಬುದ್ಧುಪಜ್ಝಾಯಕಾನಂ ಇತರೇಸಂ ಏಹಿಭಿಕ್ಖೂನಂ ನಿವಾಸನಪಾರುಪನಕಪ್ಪತೋ ನೇಸಂ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಸದಿಸತ್ತಾ **“ದುನ್ನಿವತ್ಥಾ ದುಪ್ಪಾರುತಾ ಅನಾಕಪ್ಪಸಮ್ಪನ್ನಾ”**ತಿ ವುತ್ತಾ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತಿ, ಅಪಿಚ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಭುಞ್ಜಮಾನಾನಂ ಉಪರೀತಿಆದಿ। ಮನುಸ್ಸಾ ಉಜ್ಝಾಯನ್ತಿ ಪಿಪಾಸಾಸಹನತೋ, ಇತರೇಸಂ ಆಕಪ್ಪಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಸನ್ನತ್ತಾ ಚ।

೬೫. ಕೇನ ಕೋ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ? “ತದಾ ಸೋ ಯಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಾಜಿತೋ, ಏತರಹಿ ಯಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಉಪಸಮ್ಪದಾಪೇಕ್ಖೋ ಹೋತಿ। ಉಪಜ್ಝಾಯೇನ ಚ ಸಾಧೂತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಂ ಸನ್ಧಾಯಾ”ತಿ ಕೇಹಿಚಿ ಲಿಖಿತಂ। ತಂ ತೇ ಏವಂ ಜಾನನ್ತಿ “ಉಪಜ್ಝಾಯೇನ ‘ಸಾಹೂ’ತಿಆದಿನಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತೇ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಸ್ಸ ‘ಸಾಧು ಸುಟ್ಠು ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಾಮೀ’ತಿ ವಚನಂ ಕೇವಲಂ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಆಚಿಣ್ಣಮೇವ, ನ ಕತ್ಥಚಿ ದಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ವಿನಾಪಿ ತೇನ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಗಹಿತೋವ ಹೋತೀ”ತಿ। ತತ್ಥ **ಸಾಹೂ**ತಿ ಸಾಧೂತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಲಹೂ**ತಿ ಲಹು, ತ್ವಂ ಮಮ ನ ಭಾರಿಯೋಸೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಓಪಾಯಿಕ**ನ್ತಿ ಉಪಾಯಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ, ಇಮಿನಾ ಉಪಾಯೇನ ತ್ವಂ ಮೇ ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭಾರೋ ಜಾತೋಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪತಿರೂಪ**ನ್ತಿ ಅನುರೂಪಂ ತೇ ಉಪಜ್ಝಾಯಗ್ಗಹಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

೬೬. **ತಾದಿಸಮೇವ** ಮುಖಧೋವನೋದಕಂ ಉತುಮ್ಹಿ ಏಕಸಭಾಗೇತಿ। **ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ**ತಿ “ನ ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ಭಣಮಾನಸ್ಸಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತನ-ಕಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। ತೇನ “ನಾತಿದೂರೇ ಗನ್ತಬ್ಬಂ, ನಾಚ್ಚಾಸನ್ನೇ ಗನ್ತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತನ-ಕಾರೇನ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ದೀಪೇತೀತಿ ಏಕೇ। ಸಚಿತ್ತಕಾ ಅಯಂ ಆಪತ್ತಿ, ಉದಾಹು ಅಚಿತ್ತಕಾತಿ? ಅನಾದರಿಯಪಚ್ಚಯತ್ತಾ ಸಚಿತ್ತಕಾ। ಅನಾದರಿಯಪಚ್ಚಯತಾ ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಚೇ? ಅನಾದರಿಯಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಿತನ್ತಿ। ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೇ ಸೇಖಿಯಾನಂ ಗಣಪರಿಚ್ಛೇದಾಕರಣಞ್ಚ ಖನ್ಧಕಪರಿಯಾಪನ್ನಾಪತ್ತಿಯಾ ಸಙ್ಗಣ್ಹನತ್ಥಂ। ಇದಂ ಪನ ಲಕ್ಖಣಂ ಚಾರಿತ್ತೇಯೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ನ ವಾರಿತ್ತೇ ಅಕಪ್ಪಿಯಮಂಸಖಾದನಾದಿಆಪತ್ತೀನಂ ಅಚಿತ್ತಕತ್ತಾ। ಖನ್ಧಕವಾರಿತ್ತಾನಂ ತೇಹಿ ಸಙ್ಗಹೋ, ಸೇಖಿಯವಾರಿತ್ತೇಯೇವ ಅಚಿತ್ತಕೇಹಿ ಸೂಪೋದನವಿಞ್ಞತ್ತಿಪಚ್ಚಯಾದೀಹೀತಿ ಆಚರಿಯೋ। ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ನ-ಕಾರೇನ ಪಟಿಸೇಧೋ ಕರೀಯತಿ, ಕಿಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತೀತಿ? ಆಮ। ಯತ್ಥ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ನಯೋ ನ ದಸ್ಸಿತೋ, ತತ್ಥ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ಪರತೋ ಹಿ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ಸಚೇ ಪನ ಕಾಳವಣ್ಣಕತಾ ವಾ ಸುಧಾಬದ್ಧಾ ವಾ ಹೋತಿ ನಿರಜಮತ್ತಿಕಾ, ತಥಾರೂಪಾಯ ಭೂಮಿಯಾ ಠಪೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ನಯೋ ದಸ್ಸಿತೋ।

ಏತ್ಥಾಹ - ಯಸ್ಮಾ **ಪಾಳಿಯಂ**ಯೇವ “ಸಚೇ ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ಅನಭಿರತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಹೋತಿ, ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಹೋತೀ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೬೭) ಭಗವತೋ ವಚನವಸೇನ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತನಯೋ ಯುತ್ತೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ “ನಾತಿದೂರೇ ನಾಚ್ಚಾಸನ್ನೇ”ತಿ ಏತ್ಥ ಕೋ ಭಗವತೋ ವಚನಲೇಸೋತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - “ಪರಮತರಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬ”ನ್ತಿಆದೀನಿ ವದನ್ತಿ ದೇಸನಿಯಮನತೋ। ಉಪಜ್ಝಾಯೇನ ಅನುಮತಂಯೇವ ಪಠಮಗಮನನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ಅಸಿದ್ಧತ್ತಾ, ಸಿದ್ಧೇಪಿ ಯಥಾವುತ್ತನಯಸಿದ್ಧಿತೋ ಚ । ನ ಹಿ ವಾರಿತ್ತಸ್ಸ ಅನುಮತಿ ಅನಾಪತ್ತಿಕರಾ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಕೋಟ್ಠಕ**ನ್ತಿ ದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಂ। ನ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ, ನ ನಿದಹಿತಬ್ಬಂ ವಾ।

ಉಪಜ್ಝಾಯವತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಸಮ್ಮಾವತ್ತನಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೬೮. **ಅಧಿಮತ್ತಂ ಗೇಹಸ್ಸಿತಪೇಮಂ ನ ಹೋತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಗೇಹಸ್ಸಿತಪೇಮಂ ನ ಅಕುಸಲಮಿಚ್ಚೇವ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ ಖೀಣಾಸವಾನಮ್ಪಿ ಸಾಧಾರಣತ್ತಾ ಇಮಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಸ್ಸ। ನ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಅಸಮ್ಮಾವತ್ತನಾಭಾವತೋತಿ ಚೇ? ನ, ತೇಸಂ ನ ಪಣಾಮೇತಬ್ಬಂ ತಂಸಮನ್ನಾಗಮನಸಿದ್ಧಿತೋ, ತಸ್ಮಾ “ಮಮೇಸ ಭಾರೋ”ತಿ ಮಮತ್ತಕರಣಂ ತತ್ಥ ಪೇಮನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। “ಏಕೋ ವತ್ತಸಮ್ಪನ್ನೋ…ಪೇ॰… ತೇಸಂ ಅನಾಪತ್ತೀ’ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಯ ಸಚೇ ಏಕೋ ವತ್ತಸಮ್ಪನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖು ‘ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹೇ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕಾ ಹೋಥ, ಅಹಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಂ, ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಂ ವಾ ಗಿಲಾನಂ ವಾ ಉಪಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮಿ, ಓವದಿತಬ್ಬಂ ಓವದಿಸ್ಸಾಮಿ, ಇತಿ ಕರಣೀಯೇಸು ಉಸ್ಸುಕ್ಕಂ ಆಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ವದತಿ, ತೇ ಏವಾಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಾದಯೋ ‘ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹೇವ ಕೇವಲಂ ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕಾ ಹೋಥಾ’ತಿ ವದನ್ತಿ, ವತ್ತಂ ವಾ ನ ಸಾದಿಯನ್ತಿ, ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾನಂ ಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ।

ನಸಮ್ಮಾವತ್ತನಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ರಾಧಬ್ರಾಹ್ಮಣವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೭೩. “**ಪೂತಿಮುತ್ತ**ನ್ತಿ ಮುತ್ತಂ ಪೂತಿಕಾಯೋ ವಿಯಾ”ತಿ ವತ್ವಾಪಿ “ಪೂತಿಭಾವೇನ ಮುತ್ತಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಂ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಪೂತಿಮುತ್ತಭೇಸಜ್ಜ”ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಸಬ್ಬತ್ಥ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋತಿ ಏಕೋವ ನ-ಕಾರೋ ಹೋತಿ।

ರಾಧಬ್ರಾಹ್ಮಣವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಆಚರಿಯವತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೭೬. “ಆಯಸ್ಮತೋ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಚ್ಛಾಮೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಆಯಸ್ಮತೋ ಓವಾದಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಸಾಮೀ”ತಿ ಪಾಠಸೇಸವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ನಿಸ್ಸಾಯಾ**ತಿ ವಾ ನಿಸ್ಸಯಾ, ನಿಸ್ಸಯೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಆಯಸ್ಮತೋ**ತಿ ವಾ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ।

ಆಚರಿಯವತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಿಸ್ಸಯಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೮೩. **ದಿಸಂ ಗತೋ**ತಿ ತತ್ಥ ಧುರನಿಕ್ಖಿತ್ತವಾಸೋ ಹುತ್ವಾ ತಿರೋಗಾಮಂ ಗತೋ। **ಯತ್ಥ ನಿಸ್ಸಯೋ ಲಬ್ಭತಿ, ತತ್ಥ ಗನ್ತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಉಪಜ್ಝಾಯೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ “ಕತಿಪಾಹೇನ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಗಮನೇ ಚೇಸ ಉಸ್ಸಾಹೋ ರಕ್ಖತಿ। **ಮಾ ಇಧ ಪಟಿಕ್ಕಮೀ**ತಿ ಮಾ ಇಧ ಗಚ್ಛ। **ಸಭಾಗಾ** ನಾಮ ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ಸಿಸ್ಸಾ। ತತ್ಥ ನಿಸ್ಸಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ। ಯದಿ ಏವಂ ಕೋ ವಿಸೇಸೋತಿ

ಚೇ? ತೇನ ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ “ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮ ಖಮೇಯ್ಯಾ”ತಿ। **ವಸಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಉಪಜ್ಝಾಯೇನ ಪರಿಚ್ಚತ್ತತ್ತಾ ಉಪಜ್ಝಾಯಸಮೋಧಾನಂ ನಿರತ್ಥಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಚೇ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಚಿರೇನ ಅನುಗ್ಗಹೇತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪಜ್ಝಾಯೋವ ನಿಸ್ಸಯೋ। ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಚೇ ಅಲಜ್ಜೀ ಹೋತಿ, ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕೇನ ಅನೇಕಕ್ಖತ್ತುಂ ವಾರೇತ್ವಾ ಅವಿರಮನ್ತಂ ಉಪಜ್ಝಾಯಂ ಪಹಾಯ ವಿನಾಪಿ ನಿಸ್ಸಯಪಣಾಮನೇನ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಸ್ಸಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಸಿತಬ್ಬಂ। ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ಚೇ ಲಿಙ್ಗಂ ಪರಿವತ್ತತಿ, ಏಕದಿವಸಮ್ಪಿ ನ ರಕ್ಖತಿ। ಪಕ್ಖಪಣ್ಡಕೋ ಚೇ ಹೋತಿ, ನಿಸ್ಸಯಜಾತಿಕೋ ಚೇ “ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖಂ ಆಗಮೇಹೀ”ತಿ ವದತಿ, ಸಯಮೇವ ವಾ ಆಗಮೇತಿ, ವಟ್ಟತಿ। ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಚೇ ಉಕ್ಖೇಪನಿಯಕಮ್ಮಕತೋ ಹೋತಿ, ನಾನಾಸಂವಾಸಕಭೂಮಿಯಂ ಠಿತತ್ತಾ ನಿಸ್ಸಯೋ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ। ಸಮ್ಮಾವತ್ತನ್ತಂ ಪನ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಂ ಆಗಮೇತುಂ ಲಭತಿ। ಮಾನತ್ತಚಾರೀ ಚೇ ಹೋತಿ, ಅಬ್ಭಾನಂ ಆಗಮೇತಬ್ಬಂ। ದೀಘಂ ಚೇ ಪರಿವಾಸಂ ಚರತಿ, ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಸ್ಸಯೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ, ಉಪಜ್ಝಾಯಸಮೋಧಾನಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ। ಪರಿವಾಸಮಾನತ್ತಚಾರಿನಾ ಹಿ ನ ನಿಸ್ಸಯೋ ದಾತಬ್ಬೋ। ಯಂ ಪನ **ಪಾರಿವಾಸಿಕಕ್ಖನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತಂ “ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಾನಮ್ಪಿ ಸಾದಿಯನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಮೇವಾ”ತಿಆದಿ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೫), ತಂ ಯಥಾವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಸಾಧೇತಿ ಏವ। ಯಂ ಪನ ವುತ್ತಂ “ಸಚೇ ಸದ್ಧಾಪಬ್ಬಜಿತಾ ಕುಲಪುತ್ತಾ ‘ತುಮ್ಹೇ, ಭನ್ತೇ, ವಿನಯಕಮ್ಮಮತ್ತಂ ಕರೋಥಾ’ತಿ ವತ್ವಾ ವತ್ತಂ ಕರೋನ್ತಿಯೇವ, ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಂ ಆಪುಚ್ಛನ್ತಿಯೇವ, ತಂ ವಾರಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿ। ತಂ ವತ್ತಸಾದಿಯನಪಚ್ಚಯಾ ದುಕ್ಕಟಾಭಾವಮತ್ತದೀಪನತ್ಥಂ, ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಾನಂ ಸಾಪೇಕ್ಖತಂ ವಾ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಮಾ ತೇ ಚೇ ಉಪಜ್ಝಾಯೇನ ವಾರಿತಾನುರೂಪಮೇವ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಿ, ನಿಸ್ಸಯೋ ತೇಸಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧೋತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ।

ದ್ವೇ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೇ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ನಿವತ್ತತೀತಿ “ಏತ್ತಾವತಾ ದಿಸಾಪಕ್ಕನ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರೇಪಿ ನಿಸ್ಸಯೋ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ। ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾ ದ್ವೇ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೇ ಅನತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಲೇಡ್ಡುಪಾತದ್ವಯಬ್ಭನ್ತರೇ ತಿರೋವಿಹಾರೇಪಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇ, ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ವಾ ವಸಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇಯೇವಾತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ, ಏತ್ಥ ಪನ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನತೋ ವಿಮುತ್ತೇ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ವಸನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ವಿಹಾರೋತಿ** ಚೇತ್ಥ “ತಾದಿಸಸ್ಸ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಠಿತಾ ಏಕಾ ಕುಟಿಕಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ “ಸಚೇ ಉಭೋಪಿ ಆಚರಿಯನ್ತೇವಾಸಿಕಾ ಕೇನಚಿ…ಪೇ॰… ನಿಸ್ಸಯೋ ನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತೀ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ವುತ್ತೇನ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನೇನ **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರವಾದೋ** ಸಮೇತಿ। **ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ವಾತಿ** ದ್ವಿನ್ನಂ ಲೇಡ್ಡುಪಾತಾನಂ ಅನ್ತೋ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ವಾ ಹೋತಿ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ವಾ। “ಬಹಿಸೀಮ”ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅನ್ತೋವಿಹಾರಸೀಮಾಯಂ ದ್ವೇ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೇ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾಪಿ ವಸಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ ಪನ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರವಾದೋ** ನ ಸಮೇತಿ। ಏಕಾವಾಸೇ ಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ವಾ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ವಾ ಅನ್ತಮಸೋ ಅನ್ತೋತಿಯೋಜನೇಪಿ ವಸತೋ ನಿಸ್ಸಯೋ ನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ। ಸೋ ಚ ಉಪಚಾರಸೀಮಾಯ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ, ಸಾ ಚ ಉಪಚಾರಸೀಮಾ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪೇನ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ ಏಕಾವಾಸೋ।

ಉಪೋಸಥಕ್ಖನ್ಧಕೇ ಏಕಾವಾಸವಿಮತಿಯಂ ಸೀಮಾಯ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾತಿ ಚೇ? ನ, ಚೀವರಕ್ಖನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯ ವಿಚಾರಿತತ್ತಾ। ಯಥಾಹ “ಸೀಮಟ್ಠಕಸಙ್ಘೋ ಭಾಜೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತೂ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೭೯)। ಕತರಸೀಮಾಯ ಭಾಜೇತಬ್ಬಂ? **ಮಹಾಸಿವತ್ಥೇರೋ** ಕಿರಾಹ “ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಯಾ”ತಿ। ತತೋ ನಂ ಆಹಂಸು “ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾ ನಾಮ ತಿಯೋಜನಾಪಿ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ತಿಯೋಜನೇ ಠಿತಾ ಲಾಭಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಿಯೋಜನೇ ಠತ್ವಾ ಆಗನ್ತುಕವತ್ತಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಆರಾಮಂ ಪವಿಸಿತಬ್ಬಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಗಮಿಕೋ ತಿಯೋಜನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸೇನಾಸನಂ ಆಪುಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ, ನಿಸ್ಸಯಪಟಿಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ತಿಯೋಜನಾತಿಕ್ಕಮೇ ನಿಸ್ಸಯೋ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭಿಸ್ಸತಿ, ಪಾರಿವಾಸಿಕೇನ ತಿಯೋಜನಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅರುಣಂ ಉಟ್ಠಾಪೇತಬ್ಬಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ತಿಯೋಜನೇ ಠತ್ವಾ ಆರಾಮಪ್ಪವೇಸನಾ ಆಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಉಪಚಾರಸೀಮಾಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅನ್ತೋಉಪಚಾರಸೀಮಾಯ ಲೇಡ್ಡುಪಾತದ್ವಯಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾಪಿ ವಸತೋ ನಿಸ್ಸಯೋ ತಿಯೋಜನಾತಿಕ್ಕಮೇ ನಿಸ್ಸಯೋ ನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ ಉಪಚಾರಸೀಮಾಯ ತಿಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಾಯ, ಅತಿರೇಕಾಯ ವಾ

ಯಥಾವುತ್ತದೋಸಪ್ಪಸಙ್ಗೋ ಸಿಯಾತಿ। ಸಾ ಹಿ ಆವಾಸೇಸು ವಡ್ಢನ್ತೇಸು ವಡ್ಢತಿ, ಪರಿಹಾಯನ್ತೇಸು ಪರಿಹಾಯತೀತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ತಾದಿಸಸ್ಸ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಅನ್ತೇ ಠಿತಾ ಏಕಾ ಕುಟಿ ವಿಹಾರೋತಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಸಾಪಿ ತಸ್ಸೇವ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಕುಟಿಕಾವ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ ಸೋ ಆವಾಸೋ ಹೋತಿ। ನಾನಾವಾಸೋ ಏವ ಚೇ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, "ಅನ್ತೇ ಠಿತಾ ಕುಟಿಕಾ"ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ದ್ವಿನ್ನಂ ಲೇಡ್ಡುಪಾತಾನಂ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಪನ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ನಾನಾವಾಸೇ ನಿಸ್ಸಯೋ ನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತೀತಿ ಯ್ವಾಯಂ "ನೋ ತಕ್ಕೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ತಾದಿಸೇ ನಾನಾವಾಸೇ ಸೇನಾಸನಗ್ಗಾಹಸ್ಸ ಅಪ್ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿನಯೇನ ವುತ್ತೋ। ಸೇನಾಸನಗ್ಗಾಹೋ ಹಿ "ಗಹಣೇನ ಗಹಣಂ ಆಲಯೋ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತೀ"ತಿ ಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ಇತರತ್ಥ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ। ತತ್ರಾಯಂ **ಪಾಳಿ** "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಉಪನನ್ದೋ ಸಕ್ಯಪುತ್ತೋ ಏಕೋ ದ್ವೀಸು ಆವಾಸೇಸು ವಸ್ಸಂ ವಸಿ...ಪೇ॰... ದೇಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮೋಘಪುರಿಸಸ್ಸ ಏಕಾಧಿಪ್ಪಾಯ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೬೪)। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯ**ಞ್ಚಸ್ಸ ಏವಂ ವುತ್ತಂ "ಇದಞ್ಚ ನಾನಾಲಾಭೇಹಿ ನಾನೂಪಚಾರೇಹಿ ಏಕಸೀಮವಿಹಾರೇಹಿ ಕಥಿತಂ, ನಾನಾಸೀಮವಿಹಾರೇ ಪನ ಸೇನಾಸನಗ್ಗಾಹೋ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೬೪)। ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ನಾನಾವಾಸಾ ಏಕೂಪಚಾರಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಞ್ಚ ಏಕೂಪಚಾರಂ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಲೇಡ್ಡುಪಾತದ್ವಯಬ್ಭನ್ತರೇ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ವಸತೋ ನಿಸ್ಸಯೋ ಪನ ನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ, ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ ಏವಾತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಸಾಧಿತೋತಿ। ಏತ್ಥಾಹ - ದ್ವೇ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೇ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾವ ಸತೋಪಿ ನಿಸ್ಸಯೋ ನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಸಚೇ ಗಚ್ಛನ್ತಾನಂಯೇವ ಅಸಮ್ಪತ್ತೇಸು ದಹರೇಸು ಅರುಣಂ ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ, ಚೀವರಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತಿ, ನಿಸ್ಸಯೋ ಪನ ನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೪೬೫)? ವುಚ್ಚತೇ - ತಂ ಉಪಜ್ಝಾಯೇನ ಸಮಾಗಮೇ ಸಉಸ್ಸಾಹತಾಯ ವುತ್ತಂ। ಇಧ ಧುವವಾಸಂ ಸನ್ಧಾಯ, ತಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನ ವಿಲೋಮೇನ್ತಿ । ಕೇಚಿ ಪನ "ದ್ವೇ ಲೇಡ್ಡುಪಾತಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮಾತಿ ಇದಂ ದೇವಸಿಕಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ವಸನವಸೇನ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ತೇಸಂ ಮತಿಮತ್ತಮೇವಾತಿ ಮಮ ತಕ್ಕೋ। ದೇವಸಿಕಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ವತ್ಥಬ್ಬನ್ತಿ ಹಿ ನೇವ ಪಾಳಿಯಂ ನ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ದಿಸ್ಸತಿ, ತಞ್ಚ ಪನ ಅಪಕತಞ್ಞೂಹಿ ಆಚಿಣ್ಣನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ನಿಸ್ಸಯಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬಪಞ್ಚಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೮೪. **ನ ಅಸೇಕ್ಖೇನ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇನಾ**ತಿಆದಿ "ಅತ್ತಾನಮೇವ ಪಠಮಂ, ಪತಿರೂಪೇ ನಿವೇಸಯೇ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೫೮) ವಚನವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ನ ಆಪತ್ತಿಅಙ್ಗವಸೇನ। ನೀಲಸಮಾಯೋಗತೋ ನೀಲಂ ವಿಯ ವುತ್ತಂ **"ಅಸೇಕ್ಖೇನ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಕ್ಖನ್ಧೇನಾ"**ತಿ। ಅಧಿಸೀಲೇ ಸೀಲವಿಪನ್ನೋ ನಾಮ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅವುಟ್ಠಿತೋ।

ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬಪಞ್ಚಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪುಬ್ಬವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೮೬. **ಯೋ ಸೋ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪುಬ್ಬೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ದ್ವೇ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪಾ - ತಸ್ಸ ಪಸೂರಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪುಬ್ಬೋ, ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ತಂಯೇವ ತಿತ್ಥಾಯತನಂ ಸಙ್ಕಮೀತಿ ಅಯಮೇಕೋ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಕೋ ಪುನ ಗಿಹಿವೇಸೇನ ಆಗತೋ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪುಬ್ಬೋ, ಸೋ ಆಗತೋ ನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋತಿ ಅಯಮೇಕೋ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ "ಯೋ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪುಬ್ಬೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ನ ಗಿಹಿವೇಸಧಾರಣೋವ ಪುಬ್ಬಸದ್ದೇನ ವುತ್ತೋ, ಕಿನ್ತು ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತನೋ ಯಥಾಸಮಾದಿನ್ನತಿತ್ಥಿಯವೇಸೇ ಠಿತೋಪಿ। ದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಅತಿತ್ಥಿಯಭೂತತ್ತಾ ಅತಿತ್ಥಿಯಪುಬ್ಬೋ, ಸೋ ಪನಾಗತೋ ವಿಬ್ಭನ್ತೋ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಸ ಪರಿವಾಸದಾನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ಕಿಂ ಇಮಸ್ಸ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪುಬ್ಬಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುವೇಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸರಣಗಮನೇನ ಸಾಮಣೇರಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಜಾತಾ, ನ ಜಾತಾತಿ? ಕಿಞ್ಚೇತ್ಥ ಯದಿ ಜಾತಾ, "ಯೋ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞೋಪಿ

ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪುಬ್ಬೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಆಕಙ್ಖತಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ, ಆಕಙ್ಖತಿ ಉಪಸಮ್ಪದಂ, ತಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸೇ ಪರಿವಾಸೋ ದಾತಬ್ಬೋ''ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೮೬) ವಚನಂ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ಅಥ ನ ಜಾತಾ, ಪರಿವಾಸಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಅಪರಾಮಸನಂ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ। ತತ್ಥ **ಮಹಾವಿಹಾರವಾಸಿನೋ** ''ಸಾಮಣೇರಸ್ಸೇವ ಸತೋ ಪರಿವಾಸೋ ದಾತಬ್ಬೋ''ತಿ ವದನ್ತಿ। ಇತರೇ ತಥಾ ನ ವದನ್ತಿ। ತೇ ಹಿ ''ಏವಂ ಆರಾಧಕೋ ಖೋ ಭಿಕ್ಖವೇ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪುಬ್ಬೋ ಆಗತೋ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ''ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೮೭) ಸುತ್ತಪದಂ ಪರಿಹರಿತಬ್ಬಂ, ಪುರೇ ಚ ಪಚ್ಛಾ ಚ 'ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪುಬ್ಬೋ'ತಿ ವಚನಸಾಮಞ್ಞತೋ ನ ಸಾಮಣೇರೋ ಜಾತೋತಿ ಚೇ, ಯದಿ ಏವಂ ಅಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾವ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ತತೋ ಚ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ವುತ್ತಸುತ್ತಂ ವಿರುಜ್ಝತಿ। 'ತಿತ್ಥಾಯತನಂ ಸಙ್ಕನ್ತೋ'ತಿ ಪಾಠೋಪಿ ನ ಸುನ್ದರಂ। ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಸಚೇ ಭಿನ್ದತಿ, ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸೇ ಪರಿಪುಣ್ಣೇಪಿ ಪುನ ಪರಿಪೂರೇತಬ್ಬಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ತಸ್ಸ ಸಂವರಂ ಭಿಕ್ಖುಕರಣತ್ಥಾಯ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಸೀಲೇ ವತ್ತಬ್ಬಂ ನತ್ಥೀ''ತಿ ವದನ್ತಿ, ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಸರಣಾನಿ ಸಚೇ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ ಸಾಮಣೇರಸ್ಸೇವ।

ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪುಬ್ಬವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಞ್ಚಾಬಾಧವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೮೮. **ನಖಪಿಟ್ಠೀ**ತಿ ಚೂಳಙ್ಗುಲಿನಖಪಿಟ್ಠಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ''ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇ ನಖಪಿಟ್ಠಿತೋ ಮಹನ್ತಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ, ಏವಂ ಸೇಸೇಸುಪೀ''ತಿ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ನ ಸಮೇತಿ ವಿಯ। **ಪದುಮಕಣ್ಣಿಕಾ**ಪಿ ಆರುಳ್ಹೇ ರತ್ತಪದುಮವಣ್ಣಚಿತ್ರಂ।

ಪಞ್ಚಾಬಾಧವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚೋರವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೯೦-೧. **ಧಮ್ಮಸಾಮೀ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಸಯಂ ಧಮ್ಮಸಾಮೀ, ತಸ್ಮಾ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಅಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬಕಮ್ಪಿ ಚೋರಂ ಅಙ್ಗುಲಿಮಾಲಂ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಆಯತಿಂ ಏವಮಾಹಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಾಳಿಪೋತ್ಥಕೇಸು** ''ಖರಭೇದಕೋ''ತಿಪಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾ**ಸೂತಿ ವೂಪಸನ್ತಾಸು।

ಚೋರವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಇಣಾಯಿಕದಾಸವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೯೬. ಪಸ್ಸ ಮೇ ಪತ್ತಚೀವರಮತ್ತಂ, ಅಹಂ ಇದಂ ದಸ್ಸಾಮೀತಿ ಸಾಮೀಚಿ, ಯತೋ ನತ್ಥಿ ಆಪತ್ತಿ। **ಉಪಡ್ಢುಪಡ್ಢ**ನ್ತಿ ಥೋಕಂ ಥೋಕಂ।

೯೭. **ದೇಸಚಾರಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಸಾವನಪಣ್ಣಾರೋಪನಾದಿ ತಂ ತಂ ದೇಸಚಾರಿತ್ತಂ। ''ದೇವದಾಸಿಪುತ್ತೇ ವಟ್ಟತೀ''ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ''ಆರಾಮಿಕಂ ಚೇ ಪಬ್ಬಾಜೇತುಕಾಮೋ, ಅಞ್ಞಮೇಕಂ ದತ್ವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬ''ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಮಹಾಪಚ್ಚರಿವಾದಸ್ಸ ಅಯಮಿಧ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ''ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಆರಾಮಿಕೇ ದೇಮಾ''ತಿ ದಿನ್ನತ್ತಾ ನ ತೇ ತೇಸಂ ದಾಸಾ। ''ಆರಾಮಿಕೋ ಚ ನೇವ ದಾಸೋ ನ ಭುಜಿಸ್ಸೋತಿ ವತ್ತಬ್ಬತೋ ನ ದಾಸೋ''ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ತಕ್ಕಾಸಿಞ್ಚನಂ ಸೀಹಳದೀಪೇ ಚಾರಿತ್ತಂ। ತೇ ಚ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸಾರಾಮಿಕತ್ತಾ। ನಿಸ್ಸಾಮಿಕಂ ದಾಸಂ ಅತ್ತನಾಪಿ ಭುಜಿಸ್ಸಂ ಕಾತುಂ ಲಭತಿ। ''ದಾಸಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸಾಮಿಕೇ ದಿಸ್ವಾ ಪಲಾಯನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ನತ್ಥೀತಿ ವದನ್ತೀ''ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ। ಅತ್ತನೋ ವಾ ದಾಸೋ ಅಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ನಿಸ್ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ದಾಸಸ್ಸ ರಾಜಾ ಸಾಮಿ, ತಸ್ಮಾ ರಾಜಾನಂ ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಮನುಸ್ಸೇ ವಾ ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋತಿ ಏಕೇ। ''ಭುಜಿಸ್ಸಂ ಕತ್ವಾ''ತಿ

ಲಿಖಿತಂ। ತಸ್ಸ ಪರಿಹಾರಂ ಭಣನ್ತಿ “ಯಥಾ ಭುಜಿಸ್ಸೋ ಹೋತಿ, ತಥಾ ಕತ್ತಬ್ಬೋ”ತಿ। ಏವಂ ಸಙ್ಖಿಪ್ಪೇನ ವತ್ವಾ “ಪಯೋಜನಂ ನತ್ಥೀ”ತಿ ಕೇಹಿಚಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಭುಜಿಸ್ಸಂ ಕಾತುಮೇವ ವಟ್ಟತೀತಿ** “ಸಚೇ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ಅನುಬನ್ಧಿಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಆಪತ್ತಿ ನತ್ಥಿ। **“ಅಸುದ್ಧಾ ಕಿರ ಮೇತಿಪಿ** ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇವ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಇಣಾಯಿಕದಾಸವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಕಮ್ಮಾರಭಣ್ಡುವತ್ಥಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೯೮. **ಕಮ್ಮಾರಭಣ್ಡೂ**ತಿ ಏತ್ಥ ದಾರಕೋ ಚೂಳಾಮತ್ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಾ ಆಪುಚ್ಛಿತುಂ ಲಭತಿ। ತಞ್ಚೇ ಸೋ ವಾ ಅಞ್ಞೋ ವಾ ಅವಹರತಿ, ದೋಸೋ ನತ್ಥಿ। “ಕೇಸಮಸ್ಸುಓರೋಹನಂ ಅಕತ್ವಾ ಅಸತಿಯಾ ಸರಣಾನಿ ದತ್ವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇತಿ, ರುಹತೇವಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ।

೧೦೧-೩. **ಏತ್ಥ** ಕುಲೇ। “ಉಭಯಾನಿ ಖೋ ಪನಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಸೋತಿ ಸಬ್ಬೋಪಾಯಂ ಪಭೇದೋ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಞಾತೋ ಹೋತೀ”ತಿ ಚ “ಆಪತ್ತಿಂ ಜಾನಾತೀತಿ ಪಾಠೇ ಅವತ್ತಮಾನೇಪಿ ಇದಂ ನಾಮ ಕತ್ವಾ ಇದಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಜಾನಾತಿ ಚೇ, ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ। “ತಞ್ಚ ಖೋ ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಪಾಠೇ ಪಗುಣೇ ಕತೇತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾನಮ್ಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಕಮ್ಮಾರಭಣ್ಡುವತ್ಥಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ರಾಹುಲವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೦೫. “ಅಙ್ಗಾರಿನೋ ದಾನಿ ದುಮಾ ಭದನ್ತೇ”ತಿಆದೀಹಿ (ಥೇರಗಾ॰ ೫೨೮) **ಸಟ್ಠಿಮತ್ತಾಹಿ।** ದಸ್ಸೇಹಿ ಇತಿ ಮಂ ಆಣಾಪೇಸಿ। ಏತ್ಥ ಇತಿ-ಸದ್ದೋ ಆಹರಿತಬ್ಬೋ। **ಪೋಕ್ಖರವಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಪೋಕ್ಖರಪತ್ತವಣ್ಣಂ ಉದಕಂ, ತಮ್ಹಿ ವಸ್ಸನ್ತೇ ತೇಮಿತುಕಾಮಾವ ತೇಮೇನ್ತಿ। **ಉಣ್ಹೀಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾ**ತಿ ಮುದ್ಧತೋ ಪಟ್ಠಾಯ।

> “ಸಿನಿದ್ಧನೀಲಮುದುಕುಞ್ಚಿತಕೇಸೋ ,
> ಸೂರಿಯನಿಮ್ಮಲತಲಾಭಿನಲಾಟೋ।
> ಯುತ್ತತುಙ್ಗಮುದುಕಾಯತನಾಸೋ,
> ರಂಸಿಜಾಲವಿತತೋ ನರಸೀಹೋ”ತಿ॥ (ಅಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಸನ್ತಿಕೇನಿದಾನಕಥಾ; ಜಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಸನ್ತಿಕೇನಿದಾನಕಥಾ) –

ಆದಿಗಾಥಾಹಿ। ಅಥ ವಾ –

> “ಚಕ್ಕವರಙ್ಕಿತರತ್ತಸುಪಾದೋ,
> ಲಕ್ಖಣಮಣ್ಡಿತಆಯತಪಣ್ಹಿ।
> ಚಾಮರಛತ್ತವಿಭೂಸಿತಪಾದೋ,
> ಏಸ ಹಿ ತುಯ್ಹ ಪಿತಾ ನರಸೀಹೋ॥

> “ಸಕ್ಯಕುಮಾರವರೋ ಸುಖುಮಾಲೋ,
> ಲಕ್ಖಣಚಿತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಸರೀರೋ।

ಲೋಕಹಿತಾಯ ಗತೋ ನರವೀರೋ,
ಏಸ ಹಿ ತುಯ್ಹ ಪಿತಾ ನರಸೀಹೋ॥

“ಪುಣ್ಣಸಸಙ್ಕನಿಭೋ ಮುಖವಣ್ಣೋ,
ದೇವನರಾನ ಪಿಯೋ ನರನಾಗೋ।
ಮತ್ತಗಜಿನ್ದವಿಲಾಸಿತಗಾಮೀ,
ಏಸ ಹಿ ತುಯ್ಹ ಪಿತಾ ನರಸೀಹೋ॥

“ಖತ್ತಿಯಸಮ್ಭವಅಗ್ಗಕುಲೀನೋ ,
ದೇವಮನುಸ್ಸನಮಸ್ಸಿತಪಾದೋ।
ಸೀಲಸಮಾಧಿಪತಿಟ್ಠಿತಚಿತ್ತೋ,
ಏಸ ಹಿ ತುಯ್ಹ ಪಿತಾ ನರಸೀಹೋ॥

“ಆಯತಯುತ್ತಸುಸಣ್ಠಿತನಾಸೋ,
ಗೋಪಖುಮೋ ಅಭಿನೀಲಸುನೇತ್ತೋ।
ಇನ್ದಧನೂ ಅಭಿನೀಲಭಮೂಕೋ,
ಏಸ ಹಿ ತುಯ್ಹ ಪಿತಾ ನರಸೀಹೋ॥

“ವಟ್ಟಸುವಟ್ಟಸುಸಣ್ಠಿತಗೀವೋ,
ಸೀಹಹನೂ ಮಿಗರಾಜಸರೀರೋ।
ಕಞ್ಚನಸುಚ್ಛವಿಉತ್ತಮವಣ್ಣೋ,
ಏಸ ಹಿ ತುಯ್ಹ ಪಿತಾ ನರಸೀಹೋ॥

“ಸುದ್ಧಸುಗಮ್ಭೀರಮಞ್ಜುಸಘೋಸೋ,
ಹಿಙ್ಗುಲಬದ್ಧಸುರತ್ತಸುಜಿವ್ಹೋ।
ವೀಸತಿ ವೀಸತಿ ಸೇತಸುದನ್ತೋ,
ಏಸ ಹಿ ತುಯ್ಹ ಪಿತಾ ನರಸೀಹೋ॥

“ಅಞ್ಜನವಣ್ಣಸುನೀಲಸುಕೇಸೋ,
ಕಞ್ಚನಪಟ್ಟವಿಸುದ್ಧನಲಾಟೋ।
ಓಸಧಿಪಣ್ಡರಸುದ್ಧಸುಉಣ್ಣೋ,
ಏಸ ಹಿ ತುಯ್ಹ ಪಿತಾ ನರಸೀಹೋ॥

“ಗಚ್ಛತಿನೀಲಪಥೇ ವಿಯ ಚನ್ದೋ,
ತಾರಗಣಾಪರಿವೇಠಿತರೂಪೋ।
ಸಾವಕಮಜ್ಝಗತೋ ಸಮಣಿನ್ದೋ,
ಏಸ ಹಿ ತುಯ್ಹ ಪಿತಾ ನರಸೀಹೋ”ತಿ॥ (ಜಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.ಸನ್ತಿಕೇನಿದಾನಕಥಾ) -

ಇಮಾಹಿ।

ಉದ್ದಿಟ್ಠೇತಿ ಏವಂ ಚರಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ, “ಉತ್ತಿಟ್ಠೇ”ತಿ ಧಮ್ಮಪದಪಾಠೋ। **ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಸಪದಾನಚಾರಿಕವತ್ತಂ। ಅನೇಸನಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಸುಚರಿತಂ ಚರೇ।

ಕೇಸವಿಸ್ಸಜ್ಜನನ್ತಿ ಪಞ್ಚಸಿಖಾಕಾರಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಏಕಸಿಖಾಕಾರಂ। **ಪಟ್ಟಬನ್ಧೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಪಟ್ಟೋ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕುಲೇ ಆಚಿಣ್ಣೋ ಅಲಙ್ಕಾರವಿಸೇಸೋ। **ಘರಮಙ್ಗಲ**ನ್ತಿ ಘರಮಹೋ। **ಛತ್ತಮಙ್ಗಲ**ನ್ತಿ ಯುವರಾಜಛತ್ತಪಟ್ಟಿ। **ವಟ್ಟಾನುಗತ**ನ್ತಿ ಕಿಲೇಸವಟ್ಟಾನುಗತಂ। ವಿಘಾತಪಚ್ಚಯತ್ತಾ **ಸವಿಘಾತಕಂ।** ಥೇರೋ ರಾಧಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಪುಬ್ಬೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಕಸ್ಮಾ ಇದಾನಿ “ಕಥಾಹಂ, ಭನ್ತೇ, ರಾಹುಲಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಮೀ”ತಿ ಆಹಾತಿ ಚೇ? ತತ್ಥ ಉಪಸಮ್ಪದಾಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ತಸ್ಮಾ “ಭಗವಾ ಉಪಸಮ್ಪದಮೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ, ಇದಾನಿ ಅನಾಗತೇ ಸಂಸಯಾಪನಯನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಭಗವಾ”ತಿ ಞತ್ವಾ ಆಹ। ಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನರೂಪವಸೇನ **“ಅಟ್ಠಿಮಿಞ್ಜಂ ಆಹಚ್ಚಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ ಕಿರ। ಬುದ್ಧಾನಂ, ಚಕ್ಕವತ್ತೀನಞ್ಚ ಬ್ಯತ್ತಾದಿವಸೇನ ನಾನತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ಅಞ್ಞಥಾ ನನ್ದಾದಯೋಪಿ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧಾ ಸಿಯುಂ “ಸಚೇ ಪಬ್ಬಜತಿ, ಬುದ್ಧೋ ಹೋತೀ”ತಿ ವಚನತೋ।

ಪೇಸೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಆಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಪಬ್ಬಾಜೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಚ ಇದಂ ಯಸ್ಮಾ ವಿದೇಸಪ್ಪತ್ತೋ ನಾಮ ಲೋಕಸಙ್ಕೇತೇನಾಪಿ ಮಾತಾಪಿತುವಾಸತೋ ಮುತ್ತೋ ಸೇರಿವಿಹಾರೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ತೇ ಅಸನ್ತಪಕ್ಖೇ ಠಿತಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತೀತಿ ಕತ್ವಾ “ನ ತಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಚರಿಯೇ ವಾ ಅಪ್ಪಸಾದಂ ಕರೋನ್ತೀ”ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಂ ನಟ್ಠಮೇವ। ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಸಮಗತಿಕಾತಿ ಲೋಕವೋಹಾರೋ। ತೇನೇವ ಚೇತ್ಥ ದುಕ್ಖಪ್ಪತ್ತಾದಿನಾ ದೇಸನ್ತರಗಮನಞ್ಚ ಸಮಗತಿಕಂ ಕತಂ। **ವಿದೇಸಂ ಗನ್ತ್ವಾ**ತಿ ಚೇತ್ಥ **ವಿದೇಸೋ** ನಾಮ ಮಾತಾಪಿತುವಾಸತೋ ಅಞ್ಞೋ ದೇಸೋ, ನ ಉಪ್ಪತ್ತಿದೇಸತೋ। ಬ್ಯಞ್ಜನತ್ಥೋ ಏವ ಚೇ ಪಮಾಣಂ, ನ ಯುತ್ತಿ। ಮತಮಾತಾಪಿತಿಕೋಪಿ ನ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅನುಪ್ಪತ್ತಬ್ಬಟ್ಠಾನೇ ಠಿತೇಹಿಯೇವ ಮಾತಾಪಿತೂಹಿ ಅನನುಞ್ಞಾತೋ ಪುತ್ತೋ ನ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋತಿ ಏವಮಿಧಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಅಞ್ಞಥಾ ಪಾಳಿಯಾ ವಿರುಜ್ಝೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಚ ಸಿಥಿಲಕರಣಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ಇದಂ ತಾವ ಏವಂ ಹೋತು, “ವಿಹಾರಂ ವಾ ಝಾಪೇಮೀ”ತಿಆದಿನಯೋ ಕಥಂ ನ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ ಚೇ? ಅತ್ತಪರೂಪದ್ದವಪ್ಪಸಙ್ಗಭಯೇನ ಅವಸೇನ ಪಬ್ಬಜಿತತ್ತಾ, ಪುತ್ತರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ಪಬ್ಬಜಿತತ್ತಾ ಚ। ಏವಞ್ಹಿ ಸತಿ ಸಯಮೇವ ಸೋ ಅತ್ತನಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಹೋತಿ, ನ ಕೇನಚಿ ಉಪಲಾಪೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ। **“ಪುತ್ತಪೇಮಂ** ವಾ ಪುತ್ತರಕ್ಖೇ ಪಿಯೋ ಹೋತೀ”ತಿ ನಿದಾನಾನುಲೋಮತೋ ನ ವಿರುಜ್ಝತಿ।

ರಾಹುಲವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಿಕ್ಖಾಪದದಣ್ಡಕಮ್ಮವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೦೭. **ಅತ್ತನೋ ಪರಿವೇಣಞ್ಚಾ**ತಿ ಪುಗ್ಗಲಿಕಂ। **ಮುಖದ್ವಾರಿಕ**ನ್ತಿ ಮುಖದ್ವಾರೇನ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ನಿಯೋಜಿತಬ್ಬಕಂ, ತಸ್ಸ **ಆವರಣಂ** ನಿವಾರಣಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆವರಣಂ ಕಾತು”ನ್ತಿ ಯಂ ಆವರಣಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ತಂ ಆವರಣಂ ಮುಖದ್ವಾರಿಕಂ ಆಹಾರಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಸಿಕ್ಖಾಪದದಣ್ಡಕಮ್ಮವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅನಾಪುಚ್ಛಾವರಣವತ್ಥುಆದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೦೮. ಪರಸ್ಸ ದುಸ್ಸೀಲಭಿಕ್ಖುಸ್ಸಪೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೇಚಿ “ದುಸ್ಸೀಲಭಿಕ್ಖೂಪೀ”ತಿ ಲಿಖನ್ತಿ, ತಂ ನ ಸುನ್ದರಂ। **ಪೋರಾಣಾ** ಪನ “ಯಾವತತಿಯಂ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಚೇ ನ ಓರಮತಿ, ಸಙ್ಘಂ ಅಪಲೋಕೇತ್ವಾ ನಾಸೇತಬ್ಬೋ, ಪುನ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಯಾಚಮಾನೋಪಿ

ಅಪಲೋಕೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋ''ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಉಪಸಮ್ಪದಕಮ್ಮವಾಚಾಸದಿಸನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ''ಯಥಾ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಯಥಾನಿವತ್ಥಪಾರುತೋವ ಹುತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅತ್ತನೋ ನವಕತರಸ್ಸ ಸಮಾನವಸ್ಸಿಕಸ್ಸ ಪುನ ವನ್ದನಾದೀನಿ ಕರೋತಿ, ಏವಂ ಸಾಮಣೇರೋಪಿ ಪುನ ಗಹಿತಸರಣೋ ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅತ್ತನೋ ನವಕತರಸ್ಸ ಸಮಾನವಸ್ಸಿಕಸ್ಸ ಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ಪುನ ವನ್ದನಾದೀನಿ ಕರೋತಿ। ಲಿಙ್ಗಂ ಪನೇತ್ಥ ವುಡ್ಢತರಭಾವಂ ನ ಸಾಧೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತೀ''ತಿ ವುತ್ತಂ। ವಿಕಾಲಭೋಜನಂ ಸಾಮಣೇರಾನಂ ವೀತಿಕ್ಕಮೇವಾತಿ ಏಕೇ। ''ಅಚ್ಚಯೋ ಮಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಚ್ಚಾಗಮಾ''ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅಚ್ಚಯಂ ದೇಸಾಪೇತಬ್ಬೋ। ''ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಅನಿಸ್ಸಜ್ಜನೇನ 'ತ್ವಂ, ಸಾಮಣೇರ, ಗಚ್ಛಾ'ತಿ ವುತ್ತೇಯೇವ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತೀ''ತಿ ವುತ್ತಂ, ''ಯಾವತತಿಯನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಬುದ್ಧಾದೀನಂ ಅವಣ್ಣಭಾಸಿತಮತ್ತೇನ ಚ ದಿಟ್ಠಿಗ್ಗಹಿತಮತ್ತೇನ ಚ ಸರಣಾನಿ ನ ಭಿಜ್ಜನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತೀ''ತಿ ವದನ್ತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ತಂ ಸಮ್ಭೋತೀತಿ ಮಮ ತಕ್ಕೋ। ''ನಿಸ್ಸೀಲಸ್ಸ ಪುನ ನಾಸನಾ ವುತ್ತಾ''ತಿ ಚ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಯುತ್ತಂ ವಿಯ। ನ ಹಿ ಭಗವಾ ಸೀಲವನ್ತಸ್ಸ ಲಿಙ್ಗನಾಸನಂ ಅನುಜಾನಾತೀತಿ ವಿಚಾರೇತಬ್ಬಂ, ಭಿಕ್ಖುನಿದೂಸಕಾಪದೇಸೇನ ಭಬ್ಬಾಭಬ್ಬೇ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಪೋರಾಣಾ। **''ಪಬ್ಬಜ್ಜಮ್ಪಿ ನ ಲಭತೀತಿ** ಯಥಾ ಚೇತ್ಥ ಅಯಮತ್ಥೋ ದಸ್ಸಿತೋ, ತಥಾ 'ಪಣ್ಡಕೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ನಾಸೇತಬ್ಬೋ'ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೦೯) ಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಾನಮ್ಪಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ನತ್ಥೀತಿ ದೀಪಿತಂ ಹೋತಿ। ನ ಹಿ ಇದಂ ಠಾನಂ ಠಪೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ವಾರಿತಟ್ಠಾನಂ ಅತ್ಥಿ। 'ಭಿಕ್ಖುನಿದೂಸಕೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ನಾಸೇತಬ್ಬೋ'ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೧೪) ವುತ್ತೇನಪಿ ಸಮಾನತ್ತಾ ತಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ವಿಯ ತೇಸಮ್ಪಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ವಾರಿತಾವ ಹೋತೀತಿಪಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪುನ ಭಿಕ್ಖುನಿದೂಸಕೋತಿ ಗಹಿತನ್ತಿ ಅಪರೇ''ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಿಂ ಇಮಿನಾ? ನನು **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತಂ ''ಯಸ್ಸ ಚೇತ್ಥ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ವಾರಿತಾ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ನಾಸೇತಬ್ಬೋ''ತಿ।

ಅನಾಪುಚ್ಛಾವರಣವತ್ಥುಆದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಣ್ಡಕವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೦೯. ಓಪಕ್ಕಮಿಕಪಣ್ಡಕಸ್ಸ ಹೀನಙ್ಗತ್ತಾ ಅಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ವಾರಿತಾ, ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ನ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಪುಬ್ಬೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಚೇ ಉಪಚರಣಂ ಅತ್ಥಿ, ನ ನಾಸನಾ ಕಾತಬ್ಬಾತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ। ಛಿನ್ನಙ್ಗಜಾತೋ ನ ಪಣ್ಡಕೋ। ಪಞ್ಚಸು ನಪುಂಸಕಪಣ್ಡಕೋವ ಅಭಾವಕೋ। ಇತರೇ ಚತ್ತಾರೋ ಸಭಾವಕಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಭಾವೋ ಪನ ತೇಸಂ ಪಣ್ಡಕೋ ಹೋತಿ। ಏತೇ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಕಿರ ಪುರಿಸಾವಾತಿ ಏಕೇ। ಇತ್ಥಿಪಿ ಪಕ್ಖಪಣ್ಡಕೀ ಹೋತೀತಿ ಏಕೇ। ಉಪಕ್ಕಮೇ ಕತೇ ಪಣ್ಡಕಭಾವೋ ಅವಸ್ಸಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ನ ಲಭತಿ। ''ಯದಿ ಪನ ಕಸ್ಸಚಿ ನ ಹೋತಿ, ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ನ ವಾರಿತಾತಿ ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ವದನ್ತೀ''ತಿ ವುತ್ತಂ।

''ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ವಾರಿತಾತಿ ಅಪಣ್ಡಕಪಕ್ಖೇ ಪಬ್ಬಾಜೇತ್ವಾ ಪಣ್ಡಕಪಕ್ಖೇ ನಾಸೇತಬ್ಬೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ''ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ ಮಾಸಪಣ್ಡಕಲೇಖಪಣ್ಡಕೇಹಿ ಸಹ ಸತ್ತ ಪಣ್ಡಕಾ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ **ಲೇಖಪಣ್ಡಕೋ** ನಾಮ ಕಿರ ಮನ್ತವಸೇನ ಉಪಹತಬೀಜೋ। ತತ್ಥ ''ಓಪಕ್ಕಮಿಕಲೇಖಪಣ್ಡಕಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ನ ನಾಸೇತಬ್ಬಾ। ಯೋ ಪಬ್ಬಾಜೇತಿ, ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟ''ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ।

ಪಣ್ಡಕವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೧೦. **ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಬ್ಯಞ್ಜನತ್ಥವಸೇನ ಸಂವಾಸತ್ಥೇನಕೋವ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋತಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಅಥ ಖೋ ತಯೋ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕಾ। **ಸಂವಾಸೋ**ತಿ ಚೇತ್ಥ ನ ಏಕಕಮ್ಮಾದಿಕೋ ಸಂವಾಸೋ, ಕಿನ್ತು ಭಿಕ್ಖುವಸ್ಸಗಣನಾದಿಕೋ ಕಿರಿಯಭೇದೋ ಇಧ ಸಂವಾಸೋ ನಾಮ। ಇಮಞ್ಚ ಸಕ್ಕಾ ಥೇಯ್ಯಾಯ ಕಾತುಂ, ನೇತರನ್ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ವಿದೇಸಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೇಹಿ ಪುಚ್ಛಿತೇ "ದಸವಸ್ಸೋ"ತಿಆದಿಂ ಭಣನ್ತಸ್ಸ ದೋಸೋ। ಗಿಹೀನಂ ವುತ್ತೇ ದೋಸೋ ನತ್ಥೀತಿ ಕೇಚಿ। ರಾಜಭಯಾದೀಹಿ ಗಹಿತಲಿಙ್ಗಾನಂ "ಗಿಹೀ ಮಂ ಸಮಣೋತಿ ಜಾನಾತೂ"ತಿ ವಞ್ಚನಚಿತ್ತೇ ಸತಿಪಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಞ್ಚೇತುಕಾಮತಾಯ, ತೇಹಿ ಸಂವಸಿತುಕಾಮತಾಯ ಚ ಅಭಾವಾ ದೋಸೋ ನ ಜಾತೋ। **"ಸಬ್ಬಪಾಸಣ್ಡಿಯಭತ್ತಾನೀ**ತಿ ವಿಹಾರಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸಙ್ಘಿಕಂ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಸಂವಾಸಂ ಪರಿಹರಿತುಂ ದುಕ್ಕರಂ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ। "ಸೂಪಸಮ್ಪನ್ನೋ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಗಹಟ್ಠಮ್ಪಿ ಸಚೇ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಿ, ಸೂಪಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ಆಪನ್ನಂ, "ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಕಾಲೇಯೇವಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಚೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಕಾಲೇ ಸುಣಾತಿ, ಸೂಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಏವ ಅನಾರೋಚೇನ್ತೋಪೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ, ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ಚ ದುಸ್ಸೀಲಭಿಕ್ಖು "ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ "ಥೇಯ್ಯಾಯ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಟ್ಠಪಿಣ್ಡೋ ಭುತ್ತೋ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೯೫) ಇಮಿನಾ ಕಿರ ಪರಿಯಾಯೇನಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇನೇವಾಹ **"ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ। "ಮಹಾಪೇಳಾದೀಸೂ"ತಿ ಏತೇನ ಗಿಹಿಸನ್ತಕಂ ದಸ್ಸಿತಂ।

ಸಯಂ ಸಾಮಣೇರೋವ ಕೂಟವಸ್ಸಾನಿ ಗಣೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ, ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ ಪನ ನ ಹೋತಿ, ತಥಾ ಭಿಕ್ಖುಪಿ, ಸೋ ಪನ ಭಣ್ಡಗ್ಘೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋತಿ ಇಮಿನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ **"ಸಯಂ ಸಾಮಣೇರೋವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಯಂ ಪನ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ ನಾಮ ಯಸ್ಮಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋವ ಹೋತಿ, ನಾಪಬ್ಬಜಿತೋ, ತಸ್ಮಾ "ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಪಬ್ಬಜಿತೋ ನ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋ, ಪಬ್ಬಜಿತೋ ನಾಸೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾತಿ ಕತ್ವಾ ಇಮಸ್ಸ ವಸೇನ ಪಣ್ಡಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ "ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ"ತಿಆದಿನಾ ಪಾಳಿ ಠಪಿತಾ, ನ ಉಪಸಮ್ಪದಾಮತ್ತಸ್ಸೇವ ಅಭಬ್ಬತ್ತಾ ಏಕಾದಸನ್ನಮ್ಪಿ ನೇಸಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾರಹಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ಅಪಿಚ ಅನಿಟ್ಠದೋಸಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ ತಥಾ ಏವ ಪಾಳಿ ಠಪಿತಾ। ಯಸ್ಮಾ ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕಮನಂ, ಸಙ್ಘಭೇದನಞ್ಚ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸೇವ ಹೋತಿ, ನಾನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ, ಸೋ ದುವಿಧೋಪಿ ಪಬ್ಬಜಿತೋವ ಹೋತಿ, ನಾಪಬ್ಬಜಿತೋ, ತಸ್ಮಾ "ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಕೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಪಬ್ಬಜಿತೋ ನ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋ"ತಿಆದಿಪಾಳಿಯಾ ಸತಿ ತೇ ಉಭೋಪಿ ಅಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗೋ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ। ತೀಸು ಪನ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೇಸು ಸಾಮಣೇರಾಲಯಂ ಕರೋನ್ತೋ ಲಿಙ್ಗತ್ಥೇನಕೋ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾಲಯಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸಂವಾಸತ್ಥೇನಕೋ, ಉಭಯತ್ಥೇನಕೋ ಚ। ನ ಹಿ ಸಾಮಣೇರಸಂವಾಸೋ ಇಧ ಸಂವಾಸೋ ನಾಮ, ತೇನೇವ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಭಿಕ್ಖುವಸ್ಸಗಣನಾದಿಕೋ ಹಿ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಕಿರಿಯಭೇದೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಸಂವಾಸೋ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಏಕೇ। ಯಥಾವುಡ್ಢಂ ವನ್ದನಸಾದಿಯನಾಸನಪಟಿಬಾಹನಾನಂ ಸಾಮಣೇರಸಂವಾಸಸಾಮಞ್ಞತೋ ನೇವಾತಿ ಆಚರಿಯೋ।

ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಕೋ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿಆದಿ ಅತ್ತನೋ ನಿದಾನಭೂತೇ **ಪಸೂರವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ** ಏವ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಮಾನಮ್ಪಿ ತತ್ಥ ವಾರಿತಅಧಿಕಾರಾಭಾವಾ ಅಭಬ್ಬಾ। ಇಧೇವ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕೇನ ವಿನಾ ಸಮ್ಭವತೋ ವುತ್ತೋ। ತತ್ಥ "ಅಥ ಖೋ ನ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋಪೀ"ತಿ ಇಧೇವ ವಚನಂ ಪಸೂರಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಏವ ಯಾಚನಿಚ್ಛಾಯ ದಸ್ಸನೇನ, "ಸೋ ಆಗತೋ ನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ಭಗವತೋ ಉಪಸಮ್ಪದಾಮತ್ತಪಟಿಸೇಧನೇನ ಚ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾನುಮತಿದೋಸಪ್ಪಸಙ್ಗಭಯಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇಸಂ ಲಿಙ್ಗೇ ಆದಿನ್ನಮತ್ತೇ ಲದ್ಧಿಯಾ ಗಹಿತಾಯಪಿ ಅಗ್ಗಹಿತಾಯಪಿ ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಕೋ ಹೋತಿ, ಅವನ್ದನೀಯಸ್ಸೇವ ನಗ್ಗಲಿಙ್ಗಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠಭಾವಂ ವಾ ಉಪಗಚ್ಛತಿ, ನ ಮುಚ್ಚತಿ, ಏತ್ಥ "ಪದವಾರೇ ದುಕ್ಕಟಂ, ಆಜೀವಕೋ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ವಿಸಮಚಿತ್ತವಸೇನ ಗತತ್ತಾ ನಗ್ಗೋ ಹುತ್ವಾ ನ ಗಮನೇನಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ವಸೇನ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಮಮ ತಕ್ಕೋ। **ತಾವ ನಂ ಲದ್ಧಿ ರಕ್ಖತಿ** ಅಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತತ್ತಾ।

ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಭಿಕ್ಖುನಾ ಕಥಿತೋತಿ ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ? ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನಪ್ಪಮಾಣತೋವಾತಿ ಏಕೇ। ನಿದಾನವಸೇನಾತಿ ಏಕೇ। ಪಸೂರಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾನಂ ಏವ ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತತಾವಚನತೋತಿ ಏಕೇ। ಯಥಾಹ "ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಪಕ್ಕನ್ತೋವಾ ಹೋತಿ, ವಿಬ್ಭನ್ತೋ ವಾ, ಕಾಲಂಕತೋ ವಾ, ಪಕ್ಖಸಙ್ಕನ್ತೋ ವಾ"ತಿ ಆಚರಿಯೋ। **ಪಕ್ಖಸಙ್ಕನ್ತೋ ವಾ**ತಿ ಸಾಮಣೇರನಾಸನಾವತ್ಥೂಸು ಅಭಾವತೋತಿ ಏಕೇ। ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪುಬ್ಬಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಸತೋ ಪಕ್ಖಸಙ್ಕನ್ತಭಯಾ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಕಾಲೇ ಉಪಸಮ್ಪದತ್ಥಂ ಪರಿವಾಸಪಞ್ಞಾಪನೇನಾತಿ ಏಕೇ । ಪಬ್ಬಜ್ಜತ್ಥಮ್ಪೀತಿ ಚೇ? ನ, ಪುಬ್ಬೇ ವಿಚಾರಿತತ್ತಾ, ಅಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಅಧಿಸೀಲಾಭಾವತೋ ಚ। ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸೀಲಞ್ಹಿ ಅಧಿಸೀಲಂ ನಾಮ, ತಞ್ಚ ಅಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ನತ್ಥಿ। ಇಮಸ್ಸ ಚ ಪರಿವಾಸವತ್ತೇ ಅಧಿಸೀಲಂ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾಹ "ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪುಬ್ಬೋ ತಿಬ್ಬಚ್ಛನ್ದೋ ಹೋತಿ ಉದ್ದೇಸೇ ಪರಿಪುಚ್ಛಾಯ ಅಧಿಸೀಲೇ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೮೭)। ಅಪಿಚ "ಸಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಜಾತಿಯಾ ಸಾಕಿಯೋ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪುಬ್ಬೋ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಸೋ ಆಗತೋ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೮೭) ಏತ್ಥ ಉಪಸಮ್ಪದಾಮತ್ತಪರಿದೀಪನತೋ। ಉಪಸಮ್ಪದಾಮತ್ತಪರಿದೀಪನಞ್ಹೇತ್ಥ ತಸ್ಸೇವ ಪರಿವಾಸದಾನಸಿದ್ಧಿತೋ। ಪರಿವಾಸದಾನತ್ತನಿದಸ್ಸನತ್ಥೇ ಹೇಸಾ ಪಾಳಿ।

ತಿತ್ಥಿಯಪಕ್ಕನ್ತಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತಿರಚ್ಛಾನಗತವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೧೧. **ನಾಗಯೋನಿಯಾ**ತಿ ನಾಗಯೋನಿತೋ, ಅತ್ತನೋ ನಾಗಜಾತಿಹೇತೂತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಕಿಂಕಾರಣಾ? ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ಸಕಜಾತಿಯಾ ಮೇಥುನಪಟಿಸೇವನೇ, ವಿಸ್ಸಟ್ಠನಿದ್ದೋಕ್ಕಮನೇ ಚ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ।

ತಿರಚ್ಛಾನಗತವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಮಾತುಘಾತಕಾದಿವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೧೨-೫. **ಅಪವಾಹನ**ನ್ತಿ ಪಕ್ಖಲನಂ, ಕಾಸಾಯವತ್ಥನಿವಾಸನಂ ಇಚ್ಛಮಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ದುಟ್ಠಚಿತ್ತೇನ। ಕೀದಿಸೇನ? ವಧಕಚಿತ್ತೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಲೋಹಿತುಪ್ಪಾದನವಸೇನ ದುಟ್ಠಚಿತ್ತನ್ತಿ ಕೇಚಿ, ತಂ ನ ಸುನ್ದರಂ।

ಮಾತುಘಾತಕಾದಿವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೧೬. "ಯದಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಂ ಉಪ್ಪನ್ನಲಿಙ್ಗೇನ ಏತಂ ನಾಮಂ ಲಭನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅನುಪಜ್ಝಾಯಕಾದಿವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೧೭. "ಕೇಚಿ 'ಕುಪ್ಪತೀ'ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ 'ನ ಗಹೇತಬ್ಬ'"ನ್ತಿ ಯಂ ವುತ್ತಂ, ತಂ "ಪಞ್ಚವಗ್ಗಕರಣೀಯಞ್ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಮ್ಮಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಪಞ್ಚಮೋ ಕಮ್ಮಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಅಕಮ್ಮಂ ನ ಚ ಕರಣೀಯ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾವ॰ ೩೯೦) ನಯೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪಣ್ಡಕಾದೀನಂ ಗಣಪೂರಣಭಾವೇ ಏವ ಕಮ್ಮಂ ಕುಪ್ಪತಿ, ನ ಸಬ್ಬನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ಸುವುತ್ತಂ, ಇತರಥಾ "ಪಣ್ಡಕುಪಜ್ಝಾಯೇನ ಕಮ್ಮಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಅಕಮ್ಮಂ ನ ಚ ಕರಣೀಯ"ನ್ತಿಆದಿಕಾಯ **ಪಾಳಿಯಾ** ಭವಿತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ। ಯಥಾ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಪತ್ತಚೀವರಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪಾದನಕಾಲೇ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯಂ "ಪರಿಪುಣ್ಣಸ್ಸ ಪತ್ತಚೀವರ"ನ್ತಿ ಅಸನ್ತಂ ವತ್ಥುಂ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಕತಾಯ ತಸ್ಮಿಂ ಅಸನ್ತೇಪಿ

ಉಪಸಮ್ಪದಾ ರುಹತಿ, ಏವಂ “ಅಯಂ ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಧಮ್ಮರಕ್ಖಿತಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪದಾಪೇಕ್ಖೋ”ತಿ ಅವತ್ಥುಂ ಪಣ್ಡಕುಪಜ್ಝಾಯಾದಿಂ, ಅಸನ್ತಂ ವಾ, ವತ್ಥುಂ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಕತಾಯಪಿ ಗಣಪೂರಕಾನಮತ್ಥಿತಾಯ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ರುಹತೇವ। “ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಣ್ಡಕುಪಜ್ಝಾಯೇನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ, ಯೋ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ, ಸೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ”ತಿಆದಿವಚನಸ್ಸಾಭಾವಾ ಅಯಮತ್ಥೋ ಸಿದ್ಧೋವ ಹೋತಿ। ನ ಹಿ ಬುದ್ಧಾ ವತ್ತಬ್ಬಯುತ್ತಂ ನ ವದನ್ತಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಯೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖು, ಜಾನಂ ಊನವೀಸತಿವಸ್ಸಂ…ಪೇ॰… ಸೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ”ತಿಆದಿ (ಪಾಚಿ॰ ೪೦೩)। ತಥಾ “ಬ್ಯತ್ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಪಟಿಬಲೇನ ಸಙ್ಘೋ ಞಾಪೇತಬ್ಬೋ’ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೭೧) ವಚನತೋ ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕಾದಿಆಚರಿಯೇಹಿ ಅನುಸ್ಸಾವನಾಯ ಕತಾಯ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ನ ರುಹತಿ ತೇಸಂ ಅಭಿಕ್ಖುತ್ತಾ”ತಿ ವಚನಮ್ಪಿ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ “ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಪಞ್ಚಹಾಕಾರೇಹಿ ವಿಪಜ್ಜನ್ತೀ”ತಿಆದಿನಾ (ಪರಿ॰ ೪೮೨) ನಯೇನ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿವಿಪತ್ತಿಯಾ ಕಥಿಯಮಾನಾಯ “ಸತ್ತಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ವಿಪಜ್ಜನ್ತಿ ವತ್ಥುತೋ ವಾ ಞತ್ತಿತೋ ವಾ ಅನುಸ್ಸಾವನತೋ ವಾ ಸೀಮತೋ ವಾ ಪರಿಸತೋ ವಾ ಉಪಜ್ಝಾಯತೋ ವಾ ಆಚರಿಯತೋ ವಾ”ತಿ ಅಕಥಿತತ್ತಾ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। “ಪರಿಸತೋ ವಾ”ತಿ ವಚನೇನ ಆಚರಿಯಉಪಜ್ಝಾಯಾನಂ ವಾ ಸಙ್ಗಹೋ ಕತೋತಿ ಚೇ? ನ, “ದ್ವಾದಸಹಾಕಾರೇಹಿ ಪರಿಸತೋ ಕಮ್ಮಾನಿ ವಿಪಜ್ಜನ್ತೀ”ತಿ ಏತಸ್ಸ **ವಿಭಙ್ಗೇ** ತೇಸಮನಾಮಟ್ಠತ್ತಾ। ಅಯಮತ್ಥೋ “ಯಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸರೂಪೇನ ವುತ್ತಪಾಳಿವಸೇನೇವ ಸಕ್ಕಾ ಜಾನಿತುಂ, ತಸ್ಮಾ ನಯಮುಖಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸಂಖಿತ್ತೋತಿ ಅಯಮಸ್ಸ ಯುತ್ತಿಗವೇಸನಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ರಿದಂ ವಿಚಾರೇತಬ್ಬಂ - ಅನುಪಜ್ಝಾಯಕಂ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಯಥಾವುತ್ತನಯೇನ ಅಭೂತಂ ತಂ ವತ್ಥುಂ ಕಿತ್ತಯಿಂಸು, ಉದಾಹು ಮುಸಾವಾದಭಯಾ ತಾನೇವ ಪದಾನಿ ನ ಸಾವೇಸುನ್ತಿ। ಕಿಞ್ಚೇತ್ಥ ಯದಿ ತಾವ ಉಪಜ್ಝಾಯಾಭಾವತ ನ ಸಾವೇಸುಂ, “ಪುಗ್ಗಲಂ ನ ಪರಾಮಸತೀ”ತಿ ವುತ್ತವಿಪತ್ತಿಪ್ಪಸಙ್ಗೋ ಹೋತಿ, ಅಥ ಸಾವೇಸುಂ, ಮುಸಾವಾದೋ ನೇಸಂ ಭವತೀತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಸಾವೇಸುಂಯೇವ ಯಥಾವುತ್ತವಿಪತ್ತಿಪ್ಪಸಙ್ಗಭಯಾ, “ಕಮ್ಮಂ ಪನ ನ ಕುಪ್ಪತೀ”ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ವುತ್ತತ್ತಾ ಚ, ನ ಮುಸಾವಾದಸ್ಸ ಅಸಮ್ಭವತೋ, ಮುಸಾವಾದೇನಾಪಿ ಕಮ್ಮಸಮ್ಭವತೋ ಚ। ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಮುಸಾವಾದೇನ ಕಮ್ಮವಿಪತ್ತಿಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಕಾತುನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ “ಅನುಪಜ್ಝಾಯಕಂ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇನ್ತೀ”ತಿ ವಚನಸ್ಸ ಉಭಯದೋಸವಿನಿಮುತ್ತೋ ಅತ್ಥೋ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬೋ।

ಅಯಞ್ಚೇತ್ಥ ಯುತ್ತಿ - “ಯಥಾ ಪುಬ್ಬೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜುಪಸಮ್ಪದುಪಜ್ಝಾಯೇಸು ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸುಪಿ ಉಪಜ್ಝಾಯಗ್ಗಹಣಕ್ಕಮೇನ ಅಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ ‘ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಭಿಕ್ಖೂ ಅನುಪಜ್ಝಾಯಕ’ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ತಥಾ ಇಧಾಪಿ ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ವಿಜ್ಜಮಾನಸ್ಸೇವ ಸತೋ ಅಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ ‘ಅನುಪಜ್ಝಾಯಕಂ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇನ್ತೀ’ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಮ್ಮವಾಚಾಚರಿಯೇನ ಪನ ಗಹಿತೋ ತೇನ ಉಪಜ್ಝಾಯೋತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಉಪಜ್ಝಾಯಂ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮವಾಚಂ ಸಾವೇತಬ್ಬಂ, ಕೇನಚಿ ವಾ ಕಾರಣೇನ ಕಾಯಸಾಮಗ್ಗಿಂ ಅದೇನ್ತಸ್ಸ ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ಛನ್ದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮವಾಚಂ ಸಾವೇತಿ, ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ವಾ ಉಪಸಮ್ಪದಾಪೇಕ್ಖಸ್ಸ ಉಪಜ್ಝಂ ದತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೇ ತಸ್ಮಿಂ ತಾದಿಸೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಸಮನುಯುಞ್ಜಿಯಮಾನೋ ವಾ ಅಸಮನುಯುಞ್ಜಿಯಮಾನೋ ವಾ ಉಪಜ್ಝಾಯದಾನತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಏವ ಸಾಮಣೇರೋ ಪಟಿಜಾನಾತಿ, ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಕೋ ವಾ ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಅಜ್ಝಾಪನ್ನಕೋ ವಾ ಪಟಿಜಾನಾತಿ, ಛನ್ದಹಾರಕಾದಯೋ ವಿಯ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ವಾ ಅಞ್ಞಸೀಮಾಗತೋ ಹೋತಿ, ‘ಕಮ್ಮವಾಚಾ ರುಹತೀ’ತಿ ವತ್ವಾ ‘ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಚ್ಚನ್ತಿಮೇಸು ಜನಪದೇಸು ವಿನಯಧರಪಞ್ಚಮೇನ ಗಣೇನ ಉಪಸಮ್ಪದ’ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೫೯) ವುತ್ತತ್ತಾ ಕೇಚಿ ‘ವಿನಯಧರಪಞ್ಚಮೇನ ಉಪಜ್ಝಾಯೇನ ಸನ್ನಿಹಿತೇನೇವ ಭವಿತಬ್ಬ’ನ್ತಿ ವದನ್ತೀ”ತಿ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। ಸೋ ಚೇ ಪಾಠೋ ಪಮಾಣೋ ಮಜ್ಝಿಮೇಸು ಜನಪದೇಸು ತಸ್ಸ ವಚನಸ್ಸಾಭಾವತೋ। ಅಸನ್ನಿಹಿತೇಪಿ ಉಪಜ್ಝಾಯೇ ಕಮ್ಮವಾಚಾ ರುಹತೀತಿ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಕಸ್ಮಾ? ಕಮ್ಮಸಮ್ಪತ್ತಿಯಂ “ಪುಗ್ಗಲಂ ಪರಾಮಸತೀ”ತಿ ವುತ್ತಪಾಠೋವ ನೋ ಪಮಾಣಂ। ನ ಹಿ ತತ್ಥ ಅಸನ್ನಿಹಿತೋ ಉಪಜ್ಝಾಯಸಙ್ಖಾತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪರಾಮಸನಂ ಅರಹತಿ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಸಙ್ಘಪರಾಮಸನಂ ವಿಯ ಪುಗ್ಗಲಪರಾಮಸನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸಙ್ಘೇನ ಗಣೇನ ಉಪಜ್ಝಾಯೇನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಿ ತೇಸಂ ಅತ್ಥತೋ ಪುಗ್ಗಲತ್ತಾ। ಪಣ್ಡಕಾದಿಉಪಜ್ಝಾಯೇನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಿ ಉಪಸಮ್ಪಾದನಕಾಲೇ ಅವಿದಿತತ್ತಾತಿ ಪೋರಾಣಾ।

ಅಪತ್ತಕಾದಿವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೧೮. **ಅಪತ್ತಚೀವರಂ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇನ್ತೀತಿ** ಕಮ್ಮವಾಚಾಚರಿಯೋ "ಪರಿಪುಣ್ಣಸ್ಸ ಪತ್ತಚೀವರ"ನ್ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ , ಕೇವಲಂ ಅತ್ಥಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಸನ್ತಪದನಿಹಾರೇನ ವಾ "ಪರಿಪುಣ್ಣಸ್ಸ ಪತ್ತಚೀವರ"ನ್ತಿ ಕಮ್ಮವಾಚಂ ಸಾವೇತಿ। ಯಥಾ ಏತರಹಿ ಮತವಿಪ್ಪವುತ್ಥಮಾತಾಪಿತಿಕೋಪಿ "ಅನುಞ್ಞಾತೋಸಿ ಮಾತಾಪಿತೂಹೀ"ತಿ ಪುಟ್ಠೋ "ಆಮ ಭನ್ತೇ"ತಿ ವದತಿ। ಕಿಂ ಬಹುನಾ, ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಾರೋ - "ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಚತ್ತಾರಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಪಞ್ಚಹಾಕಾರೇಹಿ ವಿಪಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ನ ತಾವ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ ಅನುಪಜ್ಝಾಯಕಾದಿಂ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಿ, ವಜ್ಜನೀಯಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅವುತ್ತತ್ತಾ ಪಣ್ಡಕುಪಜ್ಝಾಯಾದಿಂ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಿ। ತೇರಸನ್ತರಾಯಪುಚ್ಛಾಯ ಅದಸ್ಸನತ್ತಾ ಅಪತ್ತಚೀವರಕಂ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇನ್ತಿ। "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತು"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೬೯) ಏವಂ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಅನುಞ್ಞಾತಕಮ್ಮವಾಚಾಯ "ಪರಿಪುಣ್ಣಸ್ಸ ಪತ್ತಚೀವರ"ನ್ತಿ ಅವಚನಮೇತ್ಥ ಸಾಧಕನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಞ್ಹಿ ವಚನಂ ಅನುಕ್ಕಮೇನಾನುಞ್ಞಾತನ್ತಿ।

ಹತ್ಥಚ್ಛಿನ್ನಾದಿವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೧೯. ಇದಂ ತಾವ ಸಬ್ಬಥಾ ಹೋತು, "ಮೂಗಂ ಪಬ್ಬಾಜೇನ್ತಿ, ಬಧಿರಂ ಪಬ್ಬಾಜೇನ್ತೀ"ತಿ ಇದಂ ಕಥಂ ಸಮ್ಭವಿತುಮರಹತಿ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮೇಹಿ ತೀಹಿ ಸರಣಗಮನೇಹಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜ"ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾವ॰ ೩೪) ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - "ಏವಞ್ಚ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋತಿ। ಏವಂ ವದೇಹೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬೋ...ಪೇ॰... ತತಿಯಮ್ಪಿ ಸಙ್ಘಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ ಏತ್ಥ "ಏವಂ ವದೇಹೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬೋ"ತಿ ಇಮಸ್ಸ ವಚನಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾ ಅತ್ಥಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮೂಗಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಸುಂ। "ಏವಂ ವದೇಹೀ"ತಿ ತಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಪೇಕ್ಖಂ ಆಣಾಪೇತ್ವಾ ಸಯಂ ಉಪಜ್ಝಾಯೇನ ವತ್ತಬ್ಬೋ "ತತಿಯಂ ಸಙ್ಘಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ, ಸೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಪೇಕ್ಖೋ ತಥಾ ಆಣತ್ತೋ ಉಪಜ್ಝಾಯವಚನಸ್ಸ ಅನು ಅನು ವದತು ವಾ, ಮಾ ವಾ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಭಗವಾ "ಕಾಯೇನ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಿ, ವಾಚಾಯ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಿ, ಕಾಯೇನ ವಾಚಾಯ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಿ, ಗಹಿತೋ ಹೋತಿ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ। ದಿನ್ನೋ ಹೋತಿ ಛನ್ದೋ। ದಿನ್ನಾ ಹೋತಿ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿ। ದಿನ್ನಾ ಹೋತಿ ಪವಾರಣಾ"ತಿ ವದತಿ। ತದನುಮಾನೇನ ವಾ ಕಾಯೇನ ತೇನ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಪೇಕ್ಖೇನ ವಿಞ್ಞತ್ತಂ ಹೋತಿ ಸರಣಗಮನನ್ತಿ ವಾ ಲೋಕೇಪಿ ಕಾಯೇನ ವಿಞ್ಞಾಪೇನ್ತೋ "ಏವಂ ವದತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂ ಪರಿಯಾಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮೂಗಂ ಪಬ್ಬಾಜೇನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** "ಮೂಗಂ ಕಥಂ ಪಬ್ಬಾಜೇನ್ತೀ'ತಿ ಪುಚ್ಛಂ ಕತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಕಾಯಪ್ಪಸಾದಸಮ್ಭವತೋ ಕಾಯೇನ ಪಹಾರಂ ದತ್ವಾ ಹತ್ಥಮುದ್ದಾಯ ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇಸು"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಿಂ ಬಹುನಾ, ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಾರೋ - ಯಥಾ ಪುಬ್ಬೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಧಿಕಾರೇ ವತ್ತಮಾನೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಭಿಲಾಪಂ ಉಪಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ "ಪಣ್ಡಕೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಉಪಸಮ್ಪದವಸೇನೇವ ಅಭಿಲಾಪೋ ಕತೋ। ಥೇಯ್ಯಸಂವಾಸಕಪದೇ ಅಸಮ್ಭವತೋ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸೋ ನ ಕತೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾವ ತತ್ಥ ಕತಾ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪನ ಉಪಸಮ್ಪದಾಭಿಲಾಪೇನ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ ತದನುಭಾವತೋ। ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ವಾರಿತಾಯ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ವಾರಿತಾ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ। ತಥಾ ಇಧ ಉಪಸಮ್ಪದಾಧಿಕಾರೇ ವತ್ತಮಾನೇ ಉಪಸಮ್ಪದಾಭಿಲಾಪಂ ಉಪಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪದಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಭಿಲಾಪೋ ಕತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕಾಮಂ ಸೋ ನ ಕತ್ತಬ್ಬೋ, ಮೂಗಪದೇ ಅಸಮ್ಭವತೋ ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉಪಸಮ್ಪದಾಭಿಲಾಪೋವ ಕತ್ತಬ್ಬೋ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ, ತಥಾಪಿ ತಸ್ಸೇವ ಮೂಗಪದಸ್ಸ ವಸೇನ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಭಿಲಾಪೋವ ಕತೋ ಮಿಚ್ಛಾಗಹಣನಿವಾರಣತ್ಥಂ। ಕಥಂ? "ಮೂಗೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಪ್ಪತ್ತೋ ಓಸಾರಣಂ, ತಞ್ಚೇ ಸಙ್ಘೋ ಓಸಾರೇತಿ, ಸೋಸಾರಿತೋ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೯೬) ವಚನತೋ ಮೂಗೋ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಸೋ "ಕೇವಲಂ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋವ ಹೋತಿ, ನ ಪನ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ತಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಅಸಮ್ಭವತೋ"ತಿ ಮಿಚ್ಛಾಗಾಹೋ ಹೋತಿ। ತಂ ಪರಿಚ್ಚಜಾಪೇತ್ವಾ ಯೋ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಸೋ ಪಬ್ಬಜಿತೋವ ಹೋತಿ। ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಪನ ಅತ್ಥಿ ಕೋಚಿ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಅತ್ಥಿ ಕೋಚಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ। ಇಮಂ ಸಮ್ಮಾಗಾಹಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ ಭಗವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಪಿಚ ತೇಸಂ ಹತ್ಥಚ್ಛಿನ್ನಾದೀನಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಸುಪಬ್ಬಜಿತಭಾವದೀಪನತ್ಥಂ, ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಭಾವಾಸಙ್ಕಾನಿವಾರಣತ್ಥಞ್ಚೇತ್ಥ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಭಿಲಾಪೋ ಕತೋ। ಕಥಂ? “ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಹತ್ಥಚ್ಛಿನ್ನೋ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋ”ತಿಆದಿನಾ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ, “ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಸುಪಬ್ಬಜಿತಾ”ತಿ ವುತ್ತಟ್ಠಾನಾಭಾವೇನ ಚ ತೇಸಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಕಾ ಭವೇಯ್ಯ। ಯಥಾ ಪಸಙ್ಕಾಭವೇ, ತಥಾ ಪಸಙ್ಗಂ ಠಪೇಯ್ಯ। **ಖನ್ಧಕೇ** ಉಪಸಮ್ಪದಂ ಸನ್ಧಾಯ “ಹತ್ಥಚ್ಛಿನ್ನೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಪ್ಪತ್ತೋ ಓಸಾರಣಂ, ತಞ್ಚೇ ಸಙ್ಘೋ ಓಸಾರೇತಿ, ಸೋಸಾರಿತೋ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಭಗವಾ ನಿವಾರೇತಿ। ತೇನೇವ ಪನ ನಯೇನ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸುಪಬ್ಬಜಿತಾ ಏವಾತಿ ದೀಪೇತಿ, ಅಞ್ಞಥಾ ಸಬ್ಬೇಪೇತೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾವ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಪಬ್ಬಜಿತಾತಿ ಅಯಮನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗೋ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಕಥಂ? “ಹತ್ಥಚ್ಛಿನ್ನೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋ, ಪಬ್ಬಜಿತೋ ನಾಸೇತಬ್ಬೋ”ತಿ ವಾ “ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಹತ್ಥಚ್ಛಿನ್ನೋ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋ, ಯೋ ಪಬ್ಬಾಜೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ, ಸೋ ಚ ಅಪಬ್ಬಜಿತೋ”ತಿ ವಾ ತನ್ತಿಯಾ ಠಪಿತಾಯ ಚಮ್ಪೇಯ್ಯಕ್ಖನ್ಧಕೇ “ಸೋಸಾರಿತೋ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಕೇವಲಂ “ಇಮೇ ಹತ್ಥಚ್ಛಿನ್ನಾದಯೋ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾವ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಪಬ್ಬಜಿತಾ”ತಿ ವಾ “ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾಪಿ ಚೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ನಾಸೇತಬ್ಬಾ”ತಿ ವಾ ಅನಿಟ್ಠಕೋಟ್ಠಾಸೋ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಇದಂ ಪನೇತ್ಥ ವಿಚಾರೇತಬ್ಬಂ - “ಸೋ ಚ ಅಪಬ್ಬಜಿತೋ”ತಿ ವಚನಾಭಾವತೋ ಮೂಗಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಸಿದ್ಧಿಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಪಿ ಏಕತೋಸುದ್ಧಿಯಾ ಹೋತೀತಿ ಅಯಮನಿಟ್ಠಕೋಟ್ಠಾಸೋ ಕಥಂ ನಾಪಜ್ಜತೀತಿ? ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಭಿಲಾಪೇನ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ ಸಮ್ಮಾಗಾಹೇನ ನಾಪಜ್ಜತಿ, ಅಞ್ಞಥಾ ಯಥಾಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಅತ್ಥೇ ಗಹಿತೇ ಯಥಾಪಞ್ಞತ್ತದುಕ್ಕಟಾಭಾವಸಙ್ಖಾತೋ ಅಪರೋಪಿ ಅನಿಟ್ಠಕೋಟ್ಠಾಸೋ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಕಥಂ? “ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮೂಗೋ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋ, ಯೋ ಪಬ್ಬಾಜೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ”ತಿ ವುತ್ತದುಕ್ಕಟಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಪರಿಯೋಸಾನೇ ಹೋತಿ, ನ ತಸ್ಸಾವಿಪ್ಪಕತಾಯ। ಪುಬ್ಬಪಯೋಗದುಕ್ಕಟಮೇವ ಹಿ ಪಠಮಂ ಆಪಜ್ಜತಿ , ತಸ್ಮಾ ಮೂಗಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಪರಿಯೋಸಾನಸ್ಸೇವ ಅಭಾವತೋ ಇಮಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ ಓಕಾಸೋ ಚ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ನ ಸಮ್ಭವೇಯ್ಯ। ಉಪಸಮ್ಪದಾವಸೇನ ಪನ ಅತ್ಥೇ ಗಹಿತೇ ಸಮ್ಭವತಿ ಕಮ್ಮನಿಪ್ಫತ್ತಿತೋ। ತೇನೇವ **ಪಾಳಿಯಂ** “ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಣ್ಡಕೋ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ, ಯೋ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ”ತಿ ದುಕ್ಕಟಂ ನ ಪಞ್ಞತ್ತಂ। ಅಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ ಪುಬ್ಬಪಯೋಗದುಕ್ಕಟಮೇವ ಚೇತ್ಥ ಸಮ್ಭವತಿ, ನೇತರಂ, ಏತ್ತಾವತಾ ಸಿದ್ಧಮೇತಂ “ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಭಿಲಾಪೇನ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಚ ತತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ನ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ”ತಿ।

ಏತ್ಥಾಹ - ಸಾಮಣೇರಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ನ ಕಾಯಪಯೋಗತೋ ಹೋತೀತಿ ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಕಾಯೇನ ವಿಞ್ಞಾಪೇತೀತಿಆದಿತ್ತಿಕಾದಸ್ಸನತೋ। ಹೋತಿ ಚೇತ್ಥ -

“ಅಪ್ಪೇವ ಸಸಕೋ ಕೋಚಿ, ಪತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ ಮಹಣ್ಣವೇ।
ನ ತ್ವೇವ ಚತುಗಮ್ಭೀರೇ, ದುಗ್ಗಾಹೋ ವಿನಯಣ್ಣವೇ”ತಿ॥

ಬ್ರಹ್ಮುಜುಗತ್ತೋತಿ ಏತ್ಥ “ನಿದ್ದೋಸತ್ಥೇ, ಸೇಟ್ಠತ್ಥೇ ಚ ಬ್ರಹ್ಮ-ಸದ್ದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿದ್ದೋಸಂ ಹುತ್ವಾ ಉಜು ಗತ್ತಂ ಯಸ್ಸ ಸೋ ಬ್ರಹ್ಮುಜುಗತ್ತೋ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಅಥ ವಾ ಕಾಮಭೋಗಿತ್ತಾ ದೇವಿನ್ದಾದಯೋ ಉಪಮಾವಸೇನ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಯ ಉಜುಗತ್ತೋ ಬ್ರಹ್ಮುಜುಗತ್ತೋ। ಮಹಾಕುಚ್ಛಿತೋ ಘಟೋ ಮಹಾಕುಚ್ಛಿಘಟೋ। ತೇನ ಸಮಾನೋ ವುಚ್ಚತಿ **“ಮಹಾಕುಚ್ಛಿಘಟಸದಿಸೋ”**ತಿ। **ಗಲಗಣ್ಡೀತಿ** ದೇಸನಾಮತ್ತಮೇವೇತನ್ತಿ ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ? “ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಞ್ಚಹಿ ಆಬಾಧೇಹಿ ಫುಟ್ಠೋ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋ”ತಿ ವಚನತೋ। ಕಿಲಾಸೋಪಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ನ ಕೇವಲಂ ಸೋ ಏವೇಕೋ, ಕಿನ್ತು ಪಞ್ಚಹಿ ಆಬಾಧೇಹಿ ಫುಟ್ಠೋ, **ಪಾಳಿಯಂ** ಆಗತಾ ರಾಜಭಟಾದಯೋ ದಾಸಪರಿಯೋಸಾನಾ, **ರಾಹುಲವತ್ಥುಮ್ಹಿ** ಆಗತಾ ಅನನುಞ್ಞಾತಮಾತಾಪಿತರೋ ಚಾತಿ ದಸಪಿ ಜನಾ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಾ। ತದತ್ಥದೀಪನತ್ಥಮೇವ ಲಿಖಿತಕಕಸಾಹತಲಕ್ಖಣಾಹತೇ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತೇಪಿ ಆನೇತ್ವಾ **ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರೋ** ಇಧ ಹತ್ಥಚ್ಛಿನ್ನಪಾಳಿಯಂ ಆಹ। ತೇನೇವ **ಚಮ್ಪೇಯ್ಯಕ್ಖನ್ಧಕೇ** “ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪ್ಪತ್ತೋ ಓಸಾರಣಂ, ತಞ್ಚೇ ಸಙ್ಘೋ ಓಸಾರೇತಿ, ಏಕಚ್ಚೋ ಸೋಸಾರಿತೋ, ಏಕಚ್ಚೋ ದೋಸಾರಿತೋ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೯೬)

ಇಮಸ್ಸ **ವಿಭಙ್ಗೇ** “ಪಞ್ಚಹಿ ಆಬಾಧೇಹಿ ಫುಟ್ಠಾ, ರಾಜಭಟಾ, ಚೋರಕಾರಭೇದಕಇಣಾಯಿಕದಾಸಾ, ಅನನುಞ್ಞಾತಮಾತಾಪಿತರೋ ಚಾ”ತಿ ಸತ್ತ ಜನಾ ನ ಗಹಿತಾ, ನ ಚ ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ಅಞ್ಞಥಾ ಇಮೇಪಿ ತಸ್ಸ ವಿಭಙ್ಗೇ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಸಿಯುಂ। ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ ತತ್ಥ ಅಭಬ್ಬತ್ತಾತಿ ಚೇ? ಏವಂ ಸನ್ತೇ “ಸಞ್ಚೋ ಓಸಾರೇತಿ, ಏಕಚ್ಚೋ ದೋಸಾರಿತೋ”ತಿ ಇಮಸ್ಸ **ವಿಭಙ್ಗೇ** ವತ್ತಬ್ಬಾ ಪಣ್ಡಕಾದಯೋ ವಿಯ, ನ ಚ ವುತ್ತಾ। ಉಭಯತ್ಥ ಅವುತ್ತತ್ತಾ ನ ಚಿಮೇ ಅನುಭಯಾ ಭವಿತುಮರಹನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅವುತ್ತಾನಮೇವ ದಸನ್ನಂ ಯಥಾವುತ್ತಾನಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹನತ್ಥಂ ಪುನ ಲಿಖಿತಕಾದಯೋ ವುತ್ತಾತಿ। ಅಥ ಕಿಮತ್ಥಂ ತೇ ಇಧ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ವುತ್ತಾತಿ? ಇಣಾಯಿಕದಾಸಾನಂ ಸೋಸಾರಿತಭಾವೇಪಿ ಇಣಾಯಿಕದಾಸಾ ಸಾಮಿಕಾನಂ ದಾತಬ್ಬಾತಿ ತದಧೀನಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ತೇನೇವ ತತ್ಥ ವುತ್ತಂ “ಪಲಾತೋಪಿ ಆನೇತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬೋ”ತಿಆದಿ। ಯೋ ಪನೇತ್ಥ ಚೋರೋ ಕತಕಮ್ಮೋ ಪಬ್ಬಜತಿ, ರಾಜಭಟೋ ವಾ ಸಚೇ ಕತದೋಸೋ, ಇಣಾಯಿಕಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಗಹಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಥ ವಾ ಯಥಾವುತ್ತಲಕ್ಖಣೋ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಇಣಾಯಿಕದಾಸಾನಂ “ಸೋಸಾರಿತೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಾರಹೋ ನ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ ತೇಸಂ ಪರಿವಜ್ಜನತ್ಥಂ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ದೇಸನಾ ಉಪರಿ ಆರೋಹತಿ, ನ ಹೇಟ್ಠಾತಿ ದೀಪನತೋ। ಲಿಖಿತಕೋ “ಸೋಸಾರಿತೋ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ದೇಸನನ್ತರಂ ನೇತಬ್ಬೋ। ತಥಾಕಾರಭೇದಕಾದಯೋಪೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಭಗವತಾ ಅತ್ತನೋ ದೇಸನಾಕುಸಲತಾಯ ಪುಬ್ಬೇ ಗಹಿತಗ್ಗಹಣೇನ ಯಥಾವುತ್ತಾನಂ ದಸನ್ನಮ್ಪಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜುಪಸಮ್ಪದಾಕಮ್ಮನಿಪ್ಫತ್ತಿ, ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿವಚನೇನ ಪುಗ್ಗಲವೇಮತ್ತತಞ್ಚ ದೇಸನಾಯ ಕೋವಿದಾನಂ ದೀಪಿತಂ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಹೋತಿ ಚೇತ್ಥ -

“ವತ್ತಬ್ಬಯುತ್ತಂ ವಚನೇನ ವತ್ವಾ, ಅಯುತ್ತಮಿಟ್ಠಂ ನಯದೇಸನಾಯ।
ಸನ್ದೀಪಯನ್ತಂ ಸುಗತಸ್ಸ ವಾಕ್ಯಂ, ಚಿತ್ತಂ ವಿಚಿತ್ತಂವ ಕರೋತಿಪೀ”ತಿ॥

ಏತ್ಥಾಹ - **ಚಮ್ಮೇಯ್ಯಕ್ಖನ್ಧಕೇ** ಊನವೀಸತಿವಸ್ಸೋ ಉಭಯತ್ಥ ಅವುತ್ತತ್ತಾ ಅನುಭಯೋ ಸಿಯಾತಿ? ನ ಸಿಯಾ ಅವುತ್ತತ್ತಾ ಏವ। ಯದಿ ಹಿ ತತಿಯಾಯ ಕೋಟಿಯಾ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಸಾ ಅವಸ್ಸಂ ಭಗವತಾ ವತ್ತಬ್ಬಾವ ಹೋತಿ, ನ ಚ ವುತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ನ ಸೋ ಅನುಭಯೋ ಹೋತಿ। ಅಥ ಕತರಂ ಪಕ್ಖಂ ಭಜತೀತಿ? ದೋಸಾರಿತಪಕ್ಖಂ ಭಜತಿ। ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ನ ವುತ್ತೋತಿ? ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಪಟಿಸಿದ್ಧತ್ತಾ। **ಉಪನಾಹಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ**ತಿ ಪುನ ಬನ್ಧನಂ ಕತ್ವಾ। “ನಾನಾವಿಧೇಹಿ ಓಸಧೇಹಿ ಪಾದಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಆವಾಟಕೇ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬವಿಧಾನಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ”ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಕಪ್ಪಸೀಸೋ ವಾ ಹತ್ಥೀ ವಿಯ। **ಗೋಭತ್ತನಾಳಿಕಾ** ನಾಮ ಗುನ್ನಂ ಭತ್ತಪಾನತ್ಥಂ ಕತನಾಳಿಕಾ। **ಉಪಕ್ಕಮುಖೋ** ನಾಮ ಕುಧಿತಮುಖೋ ವುಚ್ಚತಿ, **ವಾತಣ್ಡಿಕೋ** ನಾಮ ಅಣ್ಡಕೇಸು ವುಡ್ಢಿರೋಗೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ವಿಕಟೋ** ನಾಮ ತಿರಿಯಂ ಗಮನಕಪಾದೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **“ಗುಣಿ ಕುಣೀ”**ತಿ ದುವಿಧೋ ಕಿರ ಪಾಠೋ। **ಯೇಸಞ್ಚ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ, ಉಪಸಮ್ಪದಾಪಿ ತೇಸಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾವಾ**ತಿಆದಿ ಯಸ್ಮಾ ಹತ್ಥಚ್ಛಿನ್ನಾದಯೋ ಉಪಸಮ್ಪದಾವಸೇನೇವ ವುತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಏವ ಹತ್ಥಚ್ಛಿನ್ನಾದಯೋ ಸನ್ಧಾಯಾಹ।

ಹತ್ಥಚ್ಛಿನ್ನಾದಿವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಲಜ್ಜೀನಿಸ್ಸಯವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೨೦. “ನ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಲಜ್ಜೀನಂ ನಿಸ್ಸಯೋ ದಾತಬ್ಬೋ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಲಜ್ಜೀಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ, ಸಾಮಣೇರೇಹಿ ವಾ ಸದ್ಧಿಂ ದ್ವೇಪಿ ಧಮ್ಮಾಮಿಸಪರಿಭೋಗಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ ನಿಸ್ಸಯಭಾವೇ ಭಾವತೋ ತೇಸಂ। ಯಥಾಹ “ಆಚರಿಯೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ ಸಙ್ಗಹೇತಬ್ಬೋ ಅನುಗ್ಗಹೇತಬ್ಬೋ ಉದ್ದೇಸೇನ ಪರಿಪುಚ್ಛಾಯ ಓವಾದೇನ ಅನುಸಾಸನಿಯಾ”ತಿಆದಿ (ಮಹಾವ॰ ೭೯) ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸಪಿ ನಿಸ್ಸಯಪ್ಪಣಾಮನಸಮ್ಭವತೋ, ಸೋಪಿ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಯೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಾ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಚೇ ಅಲಜ್ಜೀ ಹೋತಿ, ನ ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ। ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಸಮಾನಭಾಗೋ ಭಿಕ್ಖು

ಸಭಾಗೋ। ತಸ್ಸಭಾವೋ ಭಿಕ್ಖುಸಭಾಗತಾ। ತಂ **ಭಿಕ್ಖುಸಭಾಗತಂ**। ಯಾವ ಜಾನಾಮೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ವಸಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸಭಾಗತಂ। ಕಿಂ ತಂ? ಲಜ್ಜಿಭಾವಂ। **"ಸತ್ತಾಹಂ...ಪೇ॰... ಗಹೇತಬ್ಬೋ"**ತಿ ಏತ್ಥ "ಸತ್ತಾಹಮತ್ತಂ ವಸಿಸ್ಸಾಮಿ, ಕಿಂ ಭಿಕ್ಖುಸಭಾಗತಾಜಾನನೇನಾತಿ ಜಾನನೇ ಧುರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವಸಿತುಂ ನ ಲಭತೀತಿ ಅತ್ಥೋ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। "ಭಿಕ್ಖುಸಭಾಗತಂ ಪನ ಜಾನನ್ತೋ ಸ್ವೇವ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ಕಿಂ ಮೇ ನಿಸ್ಸಯಾರೋಚನೇನಾ"ತಿ ಅರುಣಂ ಉಟ್ಠಪೇತುಂ ನ ಲಭತಿ। "ಪುರೇ ಅರುಣಂ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆಭೋಗೇನ ಸಯನ್ತಸ್ಸ ಚೇ ಅರುಣೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ, ವಟ್ಟತಿ।

ಗಮಿಕಾದಿನಿಸ್ಸಯವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೨೧. **"ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ನಿಸ್ಸಯಂ ಅಲಭಮಾನೇನ ಅನಿಸ್ಸಿತೇನ ವತ್ಥುನ್ತಿ** ಅವಸ್ಸಕಾಲೇಯೇವ ವಸ್ಸಕಾಲೇ ಅದ್ಧಾನಗಮನಸ್ಸ **ಪಾಳಿಯಂ**ಯೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ ಸತ್ತಾಹಂ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದಾದಿವಸೇನ ಅದ್ಧಾನಗಮನಸಮ್ಭವತೋ, ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸೇವ ವಸ್ಸಕಾಲಗಮನಸಮ್ಭವತೋ ಚ। **ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ...ಪೇ॰... ಅನಾಪತ್ತೀತಿ** ನಿಸ್ಸಯದಾಯಕಾಭಾವೇಯೇವ। **"ತಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಾಯಾ"**ತಿ ಪಾಠಾನುರೂಪಂ ವುತ್ತಂ, ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಯದಾ ಪತಿರೂಪೋ ನಿಸ್ಸಯದಾಯಕೋ ಆಗಚ್ಛಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವಚನೇನ ಅಯಂ ವಿಧಿ ಅವಸ್ಸಕಾಲೇ ಏವಾತಿ ಸಿದ್ಧಂ। "ಅನ್ತೋವಸ್ಸೇ ಪನ ಕಸ್ಸಚಿ ಆಗಮನಾಭಾವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಚೇ ಸೋ ಜಲಪಟ್ಟನೇ ವಾ ಥಲಪಟ್ಟನೇ ವಾ ವಸನ್ತೋ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಾಯ ಆಸನ್ನಾಯ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಸುಣಾತಿ "ಅಸುಕೋ ಮಹಾಥೇರೋ ಆಗಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ, ತಂ ಚೇ ಆಗಮೇತಿ, ವಟ್ಟತಿ। ಆಗಮೇನ್ತಸ್ಸೇವ ಚೇ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕದಿವಸೋ ಹೋತಿ, ಹೋತು, ಗನ್ತಬ್ಬಂ ತತ್ಥ, ಯತ್ಥ ನಿಸ್ಸಯದಾಯಕಂ ಲಭತೀತಿ। ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಕಾಭಾವೇನ ಚೇ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಪಗೇವ ನಿಸ್ಸಯದಾಯಕಾಭಾವೇನ। ಸಚೇ ಸೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಜೀವಿತನ್ತರಾಯಂ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತರಾಯಂ ವಾ ಪಸ್ಸತಿ, ತತ್ಥೇವ ವಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಏಕೇ।

೧೨೨. "ನಾಹಂ ಉಸ್ಸಹಾಮಿ ಥೇರಸ್ಸ ನಾಮಂ ಗಹೇತು"ನ್ತಿ ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ಆಯಸ್ಮತೋತಿ ಲಕ್ಖಣತೋ ಆಹ। "ಗೋತ್ತೇನಾಪೀ"ತಿ ವಚನತೋ ಯೇನ ವೋಹಾರೇನ ವೋಹರಿಯನ್ತಿ, ತೇನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ, ತಸ್ಮಾ 'ಕೋ ನಾಮೋ ತೇ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ'ತಿ ಪುಟ್ಠೇನಾಪಿ ಗೋತ್ತಮೇವ ನಾಮಂ ಕತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಚತುಬ್ಬಿಧೇಸು ನಾಮೇಸು ಯೇನ ಕೇನಚಿ ನಾಮೇನ ಅನುಸ್ಸಾವನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಏಕಸ್ಸ ಬಹೂನಿ ನಾಮಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಏಕಂ ನಾಮಂ ಞತ್ತಿಯಾ, ಏಕಂ ಅನುಸ್ಸಾವನಾಯ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಅತ್ಥತೋ, ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ ಚ ಅಭಿನ್ನಾಹಿ ಅನುಸ್ಸಾವನಾಹಿ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ। ಕತ್ಥಚಿ "ಆಯಸ್ಮತೋ ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತತ್ಥೇರಸ್ಸಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಕತ್ಥಚಿ ಕೇವಲಂ "ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತಸ್ಸಾ"ತಿ ಸಾವೇತಿ, "ಸಾವನಂ ಹಾಪೇತೀ"ತಿ ನ ವುಚ್ಚತಿ ನಾಮಸ್ಸ ಅಹಾಪಿತತ್ತಾತಿ ಏಕೇ। ಸಚೇ ಕತ್ಥಚಿ "ಆಯಸ್ಮತೋ ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತಸ್ಸಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಕತ್ಥಚಿ "ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತಸ್ಸಾಯಸ್ಮತೋ"ತಿ ಸಾವೇತಿ, ಪಾಠಾನುರೂಪತ್ತಾ ಖೇತ್ತಮೇವ ಓತಿಣ್ಣನ್ತಿಪಿ ಏಕೇ। ಬ್ಯಞ್ಜನಭೇದಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ ಅನುಸ್ಸಾವನೇ ತಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಏಕೇ। ಸಚೇ ಪನ ಸಬ್ಬಟ್ಠಾನೇಪಿ ತಥೇವ ವದತಿ, ವಟ್ಟತಿ ಭಗವತಾ ದಿನ್ನಲಕ್ಖಣಾನುರೂಪತ್ತಾ। ಲಕ್ಖಣವಿರೋಧತೋ ಅಞ್ಞಥಾ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಪಯೋಗಾನುರೂಪತ್ತಾ। ತತ್ಥ ತಥಾ, ಇಧ ಅಞ್ಞಥಾ ಪಯೋಗೋತಿ ಚೇ? ನ, ವಿಪತ್ತಿಲಕ್ಖಣಾನಂ ವಿರೋಧತೋ। ನ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ, ಸಾವನಾಹಾಪನಾ ಏವ ಹಿ **ಪಾಳಿಯಂ** ತದತ್ಥವಿಭಾವನೇ ಆಗತಾತಿ ಅಞ್ಞಪದೇಸು ಸಾವನೇಸು ಪರಿಹಾರೋ ನ ಸಮ್ಭವತಿ ಆಚಿಣ್ಣಕಪ್ಪವಿರೋಧತೋ। ಸೋಪಿ ಕಿಂಪಮಾಣನ್ತಿ ಚೇ? ಪಮಾಣಂ ಆಚರಿಯುಗ್ಗಹಸ್ಸ ಪಮಾಣತ್ತಾ।

೧೨೩. **ದ್ವೇ ಏಕಾನುಸ್ಸಾವನೇತಿ** ಏತ್ಥ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ತಾವ ಏವಂ ಲಿಖಿತಂ "ಏಕತೋ ಪವತ್ತಅನುಸ್ಸಾವನೇ"। **ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ** ನಾನುಪಜ್ಝಾಯಂ ಏಕಾಚರಿಯಂ ಅನುಸ್ಸಾವನಕಿರಿಯಂ ಸನ್ಧಾಯ, ತಞ್ಚ ಅನುಸ್ಸಾವನಕಿರಿಯಂ ಏಕೇನುಪಜ್ಝಾಯೇನ ನಾನಾಚರಿಯೇಹಿ ಅನುಜಾನಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ನಾನುಪಜ್ಝಾಯೇಹಿ ಏಕೇನಾಚರಿಯೇನ ನ ತ್ವೇವ ಅನುಜಾನಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋತಿ। **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇಪಿ** ತಥೇವ ವತ್ವಾ "ತಿಣ್ಣಂ ಉದ್ಧಂ ನ ಕೇನಚಿ ಆಕಾರೇನ ಏಕತೋ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಯುತ್ತಂ, ನ ಹಿ ಸಙ್ಘೋ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತೀತಿ ಆಚರಿಯೋ। ಇದಂ ಪನೇತ್ಥ ಚಿನ್ತೇತಬ್ಬಂ। ಕಥಂ? ಚತ್ತಾರೋ ವಾ ಅತಿರೇಕಾ ವಾ

ಉಪಸಮ್ಪದಾಪೇಕ್ಖಾ ಸಙ್ಘವೋಹಾರಂ ನ ಲಭನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಂ ಅಪ್ಪತ್ತತ್ತಾ। ಕೇವಲಂ ಭಗವತಾ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ "ತಯೋ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ತತೋ ಉದ್ಧಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ। **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ**ಪಿ ಅಯಮೇವತ್ಥೋ ಬಹುಧಾ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ವುತ್ತೋ। ತಥಾ **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯ**ಮ್ಪಿ। ನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪೇ ಮತಿಭೇದೋ ಅತ್ಥಿ। ಯಾ ಪನೇಸಾ ಉಭೋ ಪರಿಪುಣ್ಣವೀಸತಿವಸ್ಸಾ, ಉಭಿನ್ನಮೇಕುಪಜ್ಝಾಯೋ, ಏಕಾಚರಿಯೋ, ಏಕಾ ಕಮ್ಮವಾಚಾ, ಏಕೋ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಏಕೋ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ಪರಿವಾರಕಥಾ, ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಏಕೋ ಚೇ ಆಚರಿಯೋ ದ್ವಿನ್ನಂ, ತಿಣ್ಣಂ ವಾ ಉಪಸಮ್ಪದಾಪೇಕ್ಖಾನಂ ಏಕಂ ಕಮ್ಮವಾಚಂ ಏಕೇನುಪಜ್ಝಾಯೇನ ಸಾವೇತಿ, ವಟ್ಟತೀತಿ ಏಕೇ। ತಂ ಅಯುತ್ತಂ, ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಸಿಥಿಲಧನಿತಾದಿಬ್ಯಞ್ಜನಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನಂ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಕಮ್ಮವಾಚಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ವಿಮುತ್ತದೋಸಾದೀಸು ಪತನತೋ । ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಕರಣಂ ಸನ್ಧಾಯ ಇದಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ದೀಪನತ್ಥಂ "ತಯೋ ಪರಿಪುಣ್ಣವೀಸತಿವಸ್ಸಾ , ತಿಣ್ಣಮೇಕುಪಜ್ಝಾಯೋ, ಏಕಾಚರಿಯೋ, ಏಕಾ ಕಮ್ಮವಾಚಾ, ದ್ವೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾ, ಏಕೋ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ"ತಿ ನ ವುತ್ತೋ। ಏವಞ್ಹಿ ವುತ್ತೇ ಸಕ್ಕಾ ತೀಸು ಆಕಾಸಟ್ಠಮಪನೇತ್ವಾ ಸೀಮಟ್ಠಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಮನುರೂಪಂ ಕಮ್ಮವಾಚಂ ದಸ್ಸೇತುಂ, ತಮನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗಂ ನಿವಾರೇತುಂ "ಉಭೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ತತ್ಥ ಪರಿಪುಣ್ಣವೀಸತಿವಸ್ಸವಚನೇನ ವತ್ಥುಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಪರಿಸಾಯ ಪಧಾನತ್ತಾ, ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯವಚನೇನ ಪರಿಸಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಅನುಸ್ಸಾವನಸಮ್ಪತ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಾ, ಸೀಮಸಮ್ಪತ್ತಿ ಏವೇಕಾ ನ ದಸ್ಸಿತಾ। ತತೋ ವಿಪತ್ತಿ ಜಾತಾ ಕಮ್ಮವಾಚಾನಂ ನಾನಾಕ್ಖಣಿಕತ್ತಾ। ಏಕಕ್ಖಣಭಾವೇ ಸತಿ ಉಭಿನ್ನಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ವಾ ಸಿಯಾ ವಿಪತ್ತಿ ವಾ, ನ ಏಕಸ್ಸೇವ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ಏಕಸ್ಸ ವಿಪತ್ತೀತಿ ಸಮ್ಭವತಿ ವಿಮುತ್ತಾದಿಬ್ಯಞ್ಜನದೋಸಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ವಚನಂ ಉಭೋಪಿ ಚೇತೇ ಸೀಮಗತಾವ ಹೋನ್ತಿ, ಉಭಿನ್ನಂ ಏಕತೋ ಕಮ್ಮಸಮ್ಪತ್ತಿದೀಪನತೋ ದ್ವಿನ್ನಂ ಏಕತೋ ಅನುಸ್ಸಾವನಂ ಏಕೇನ ಉಪಜ್ಝಾಯೇನ ಏಕೇನಾಚರಿಯೇನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಸಾಧೇತಿ। ದ್ವಿನ್ನಂ, ತಿಣ್ಣಞ್ಚ ಏಕತೋ ಸಸಮನುಭಾಸನಾ ಚ **ಪಾಳಿಯಂ**ಯೇವ ದಸ್ಸಿತಾ, ತಞ್ಚ ಅನುಲೋಮೇತಿ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯೇಹಿ** ನಾನುಞ್ಞಾತಂ, ನ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಚರಿಯೋ, ತಂ ಧಮ್ಮತಾಯ ವಿರುಜ್ಝತಿ।

ಅಯಞ್ಹಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಧಮ್ಮತಾ - ಯದಿದಂ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ವಚನನಾನತ್ತಮತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗರುಕೇಸು ಠಾನೇಸು ವತ್ತಬ್ಬಯುತ್ತಂ ವದನ್ತಿ। ದೂತೇನ ಉಪಸಮ್ಪದಾದಯೋ ಚೇತ್ಥ ನಿದಸ್ಸನಂ। ಯಸ್ಮಾ ಚೇತ್ಥ ಪುಬ್ಬೇ ಅನುಞ್ಞಾತಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ನಾನತ್ತಂ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದ್ವೇ ತಯೋ ಏಕಾನುಸ್ಸಾವನೇ ಕಾತು"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ "ಏವಞ್ಚ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾತಬ್ಬೋ"ತಿ ನ ವುತ್ತಂ। ನಾನತ್ತೇ ಸತಿಪಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ದ್ವಿನ್ನಂ, ಬಹೂನಂ ವಾ ವಸೇನ ವುತ್ತಕಮ್ಮವಾಚಾನುಸಾರೇನ ಗಹೇತಬ್ಬತೋ ಅವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ನ ಹಿ ಲಹುಕೇಸು ಠಾನೇಸು ವತ್ವಾ ಗರುಕೇಸು ಅವಚನಂ ಧಮ್ಮತಾತಿ ಆಚರಿಯೋ। ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಪನ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಏವಂ ಪಪಞ್ಚಿತಂ **ದ್ವೇ ಏಕಾನುಸ್ಸಾವನೇ**ತಿ ದ್ವೇ ಏಕತೋ ಅನುಸ್ಸಾವನೇ। "ಏಕೇನ" ಇತಿ ಪಾಠೋ, ಏಕೇನ ಆಚರಿಯೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪುರಿಮನಯೇನೇವಾ**ತಿ "ಏಕೇನ ವಾ ದ್ವೀಹಿ ವಾ ಆಚರಿಯೇಹೀ"ತಿ ವುತ್ತನಯೇನ ಏವ, ತಸ್ಮಾ ಏಕೇನಾಚರಿಯೇನ ದ್ವೇ ವಾ ತಯೋ ವಾ ಅನುಸ್ಸಾವೇತಬ್ಬಾ। "ದ್ವೀಹಿ ವಾ ತೀಹಿ ವಾ"ತಿ ಪಾಠೋ। **ನಾನಾಚರಿಯಾ ನಾನುಪಜ್ಝಾಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ "ತಞ್ಚ ಖೋ ಏಕೇನ ಉಪಜ್ಝಾಯೇನ, ನ ತ್ವೇವ ನಾನುಪಜ್ಝಾಯೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಚೇ? ವಟ್ಟತಿ। ಕಥಂ? ಏಕೇನ ಅನುಸ್ಸಾವನೇ ಏಕಾನುಸ್ಸಾವನೇತಿ ವಿಗ್ಗಹಸ್ಸ ಪಾಕಟತ್ತಾ ಲೀನಮೇವ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಏಕತೋ ಅನುಸ್ಸಾವನೇ"ತಿ ವಿಗ್ಗಹೋವ ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ಉಜುಕತ್ತಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ತಞ್ಚ ಖೋ ಏಕೇನ ಅನುಸ್ಸಾವನಂ ಏಕಾನುಸ್ಸಾವನಂ, ಏಕೇನ ಉಪಜ್ಝಾಯೇನ ಅನುಜಾನಾಮಿ, ನ ತ್ವೇವ ನಾನುಪಜ್ಝಾಯೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ ಹಿ ದ್ವಿಧಾ ವಿಗ್ಗಹೋ, ತಸ್ಮಾ "ನಾನಾಚರಿಯೇಹಿ ನಾನುಪಜ್ಝಾಯಾ ನ ವಟ್ಟನ್ತೀತಿ ಸಿದ್ಧಮೇವಾ"ತಿ ಅಞ್ಞಥಾಪಿ ವದನ್ತಿ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಏಕೇನ ಉಪಜ್ಝಾಯೇನ ಏಕಸ್ಸ ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ವಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಅನುಸ್ಸಾವನಂ, ನ ತ್ವೇವ ನಾನುಪಜ್ಝಾಯೇನ ಅನುಜಾನಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? "ಏಕೋ ಆಚರಿಯೋ, ದ್ವೇ ವಾ ತಯೋ ವಾ ಉಪಸಮ್ಪದಾಪೇಕ್ಖಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ತಿಣ್ಣಂ ವಾ ಉಪಜ್ಝಾಯಾನಂ ನ ತ್ವೇವ ಅನುಜಾನಾಮೀ"ತಿ ಕಿರ ವುತ್ತನ್ತಿ। ಅಪರಸ್ಮಿಂ ಪನ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** "ಏಕೇನ ಅನುಸ್ಸಾವನೇತಿ ವಿಗ್ಗಹಸ್ಸ ಪಾಕಟತ್ತಾ ತಂ ಪಕಾಸೇತುಂ 'ಏಕೇನಾ'ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಅವಸ್ಸಂ ಪಣ್ಡಿತಾ ಜಾನನ್ತಿ। ತಂಪಾಕಟತ್ತಾ ಚೇ ಜಾನನ್ತಿ, ಏಕೇನಾತಿ ಇಮಿನಾ ಕಿನ್ತಿ ಚೇ? ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಜಾನನ್ತಿ, ವಿವಾದೋ ಪನ ಹೋತಿ ಅಲದ್ಧಲೇಸತ್ತಾ, ಜಾನಿತುಞ್ಚ ನ ಸಕ್ಕಾ, 'ಏಕೇನಾ'ತಿ ವುತ್ತೇ ಪನ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ನ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಏವಂ ಏತ್ಥ ಅನೇಕೇ

ಆಚರಿಯಾ ಚ ತಕ್ಕಿಕಾ ಚ ಅನೇಕಧಾ ಪಪಞ್ಚೇನ್ತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸುಟ್ಠು ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಗರುಕುಲಂ ಪಯಿರುಪಾಸಿತ್ವಾ ವಂಸಾನುಗತೋವ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। "ನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪೇ ಮತಿಭೇದೋ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ವುತ್ತಮೇವ।

ಉಪಸಮ್ಪದಾವಿಧಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೨೫. **ಕುಟ್ಠಂ ಗಣ್ಡೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕುಟ್ಠಾದಿಗ್ಗಹಣೇನ ಹತ್ಥಚ್ಛಿನ್ನಾದಯೋಪಿ ಗಹಿತಾವ ಹೋನ್ತೀತಿ ಪೋರಾಣಾ, ತಸ್ಮಾ "ಮನುಸ್ಸೋಸಿ ಪುರಿಸೋಸೀ"ತಿ ಏತೇಹಿ ಭಬ್ಬಾಭಬ್ಬಪುಗ್ಗಲಪರಿವಜ್ಜನಂ ಕರೋತಿ। "ಭುಜಿಸ್ಸೋಸಿ ಅಣಣೋಸೀ"ತಿಆದೀಹಿ ಪುಬ್ಬೇ ಹತ್ಥಚ್ಛಿನ್ನಾಧಿಕಾರೇ ವುತ್ತಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪೇಸು ದುತಿಯಂ ವಿಕಪ್ಪಂ ಉಪಥಮ್ಭೇತಿ। ತತ್ಥ "ಅಣಣೋಸಿ ಭುಜಿಸ್ಸೋಸೀ"ತಿ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅವತ್ವಾ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ವಚನೇನ ಭುಜಿಸ್ಸೋ ಹೋತಿ, ನ ಚ ರಞ್ಞೋ ಭತ್ತವೇತನವಸೇನ ಭಟೋ। ರಾಜಾಧೀನತ್ತಾ ಪನ ಸೋ ರಾಜಭಟಪಕ್ಖಂ ಭಜತೀತಿ ತಬ್ಬಿಪಕ್ಖಭಾವಪುಚ್ಛನತ್ಥಂ **"ನಸಿ ರಾಜಭಟೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಆಬಾಧೇಹಿ ಫುಟ್ಠಾನಂ ಗಹಣೇನೇವ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಗಹಣೇ ಸಿದ್ಧೇ ಇತರೇ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ। ಅಥ ವತ್ತಬ್ಬಾ, ಸಬ್ಬೇಪಿ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಸಿಯುಂ।

ಚತ್ತಾರೋನಿಸ್ಸಯಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೨೮-೯. **"ತಾವದೇವ ಛಾಯಾ ಮೇತಬ್ಬಾ"**ತಿಆದಿ "ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಾದೇ ವನ್ದಾಪೇತ್ವಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಥೇರಾಥೇರಭಾವಜಾನನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। "ಚಿರೇನ ಅಗಮಾಸೀ"ತಿ ಕಿರ ಪೋರಾಣಪಾಠೋ, ಚಿರಂ ಅಕಾಸೀತಿ ಚತ್ಥಿ।

೧೩೦. **ಅನಾಪತ್ತಿ ಸಮ್ಭೋಗೇ ಸಂವಾಸೇ**ತಿ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಭೋಗಸಂವಾಸಪಚ್ಚಯಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾಪತ್ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಾ, ತತೋ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ? ಸಂವಾಸಗ್ಗಹಣೇ। ಅಲಜ್ಜಿನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಭೋಗಪಚ್ಚಯಾ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ ದುಕ್ಕಟಂ ಪನ ಆಪಜ್ಜತಿ ಏವ, ನ ಸಂವಾಸಪಚ್ಚಯಾ। ನ ಹಿ ಅಲಜ್ಜಿನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂವಾಸೋ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ। ಸಂವಾಸೋ ಪನೇತ್ಥ ಸಹಸೇಯ್ಯಪ್ಪಹೋನಕೇ ಆವಾಸೇ ಸಹವಾಸೋ, ನ "ಪಾರಾಜಿಕೋ ಹೋತಿ ಅಸಂವಾಸೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಸಂವಾಸೋ। ಅಯಂ ಸಂವಾಸೋ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಅಲಜ್ಜಿನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಚ್ಚೋ ವಟ್ಟತಿ। ಧಮ್ಮಸಮ್ಭೋಗವಿನಿಮುತ್ತೋವೇತರೋ । ಇದಂ ಪನ "ಉಕ್ಖಿತ್ತಕೋ ವಿಬ್ಭಮೀ"ತಿಆದಿಸುತ್ತಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬಾನುಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬದೀಪನಸಾಮಞ್ಞತೋ ವುತ್ತಂ। ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ ಪಟಿಪತ್ತಿಕ್ಕಮತೋವ ಆಪತ್ತಿತೋ ಸುದ್ಧಿ ಹೋತಿ, ನ ವಿಬ್ಭಮೇನ, ತಸ್ಮಾ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖು ಅನ್ತಮಸೋ ದುಬ್ಭಾಸಿತಮ್ಪಿ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅಪರಭಾಗೇ ವಿಬ್ಭಮಿತ್ವಾ ಆಗತೋ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ಆಪತ್ತಿಂ ದೇಸೇತ್ವಾವ ಸುಜ್ಝತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾತಿ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಸುದ್ಧಿಕ್ಕಮದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಅಸಾಧಾರಣಾಪತ್ತಿಯಾ ಅದಸ್ಸನಪಚ್ಚಯಾ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕಸ್ಸ ಲಿಙ್ಗಪರಿವತ್ತನೇನ ಆಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಪುನ ಚೇ ಪಕತಿಲಿಙ್ಗಮೇವುಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ನಾನಾಸಂವಾಸಕತಾವ, ವಿಬ್ಭಮಿತ್ವಾ ಆಗತೇಪಿ ಯಥಾವುತ್ತನಯೇನೇವ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ನ ವುಟ್ಠಿತತ್ತಾತಿ ಚೇ? ನ ಲಿಙ್ಗನ್ತರಪಾತುಭಾವಾ। ನ ವಿಬ್ಭಮೇನ ಕಮ್ಮಾಸುಜ್ಝನತೋ। ನ ಕಮ್ಮಾಸುಜ್ಝನೇ ಪುನ ಉಪಸಮ್ಪದಾಕಮ್ಮವಿಪತ್ತಿಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ನ ಚ ಕಮ್ಮವಿಪತ್ತಿ, ನ ಚ ಕಮ್ಮಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿ। ವಿಬ್ಭಮೇನ ಚ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ನಾನಾಸಂವಾಸಕಭಾವೇನ ಕಮ್ಮಂ ಕೋಪೇತೀತಿ ಧಮ್ಮಿಸ್ಸರೇನ ಆಹಚ್ಚ ಭಾಸಿತತ್ತಾ। ತೇನೇವ "ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ ಅನಾಗತವಚನಂ ಕತಂ। ತಾದಿಸೋ ಪನ ಗಹಟ್ಠೋ ನಿಕ್ಖಿತ್ತವತ್ತಪಾರಿವಾಸಿಕೋ ವಿಯ ಪಕತತ್ತಭೂಮಿಯಂ ವಿಬ್ಭಮಾದಿನಾ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಪಕತಿಯಂಯೇವ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಇಮಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಮಿದಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೋ ಪನ ಪರಿವತ್ತಿತಲಿಙ್ಗೋ ಹುತ್ವಾ ಪುನ ಪಕತಿಲಿಙ್ಗೇ ಠಿತಉಕ್ಖಿತ್ತಕೋ ಪುನ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ "ಪಸ್ಸಸೀ"ತಿ। "ಆಮ ಪಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವದನ್ತೋ ಓಸಾರೇತಬ್ಬೋ। "ದೇಸೇಹೀ"ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ ಲಿಙ್ಗಪರಿವತ್ತನೇನ ವುಟ್ಠಿತತ್ತಾ। ತಪ್ಪಟಿಕಮ್ಮೋ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕೋ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ "ಪಟಿಕಮ್ಮಂ ಕಿಂ ತೇ ಕತ"ನ್ತಿ, "ಆಮ ಕತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತೋ ಓಸಾರೇತಬ್ಬೋ। "ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಮೇ ಪಟಿಕಮ್ಮಂ ನ ಹೋತೀ"ತಿ ವದನ್ತೋ ನ ಓಸಾರೇತಬ್ಬೋತಿ ಏಕೇ। ಅಸಾಧಾರಣಾಪತ್ತಿಮ್ಹಿ ಇದಂ ವಿಧಾನಂ, ನ ಸಾಧಾರಣಾಯ। ತತ್ಥ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕೋ ಲಿಙ್ಗಪರಿವತ್ತನೇನೇವ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಕಮ್ಮೋತಿ ಏಕೇ। ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಯುತ್ತತರಂ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಚರಿಯೋ। **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ

“ಅಲಜ್ಜಿಪರಿಭೋಗೋ ಸಹತ್ಥದಾನಾದಿವಸೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತಬ್ಬೋ, ‘ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮಪೂರಕಾದಯೋ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅಲಜ್ಜಿಸ್ಸ ಸಹತ್ಥಾ ದಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ’ತಿ ವದನ್ತಾನಂ ವಾದೋ ಪಟಿಸೇಧೇತಬ್ಬೋ। ಕಥಂ? ಉಕ್ಖಿತ್ತಕಸ್ಸ ಸಹತ್ಥಾ ದಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ವಿನಿಚ್ಛಯಾನುಸಾರೇನ। ದಾಪೇತುಂ ಪನ ವಟ್ಟತೇವಾತಿ ಚ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅಲಜ್ಜಿಪರಿಭೋಗವಸೇನ ದುಕ್ಕಟಂ, ಅಥ ಖೋ ಅಯಂ ಅಲಜ್ಜೀ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ನಿರಾಪತ್ತಿತಂ ಸನ್ಧಾಯ ‘ಅನಾಪತ್ತಿ ಸಮ್ಭೋಗೇ ಸಂವಾಸೇ’ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ? ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ ಅತ್ಥತೋ ಉಚ್ಛುರಸಕಸಟಾನಂ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಯಾವಜೀವಿಕತ್ತಾ ‘ವಟ್ಟತಿ ವಿಕಾಲೇ ಉಚ್ಛುಂ ಖಾದಿತು’ನ್ತಿ ಸಞ್ಞಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ತಂ ಖಾದಿತ್ವಾ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ವಟ್ಟತೀತಿ ತಥಾಸಞ್ಞಿತಾಯ। ಯೋ ವಾ ಪನ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನಭಾವಂ ಪಟಿಜಾನಿತ್ವಾ ‘ನ ಪಟಿಕರೋಮೀ’ತಿ ಅಭಿನಿವಿಸತಿ, ಇಮೇ ದ್ವೇ -

‘ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಆಪತ್ತಿಂ ಪರಿಗೂಹತಿ।
ಅಗತಿಗಮನಞ್ಚ ಗಚ್ಛತಿ, ಏದಿಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅಲಜ್ಜೀಪುಗ್ಗಲೋ’ತಿ॥ (ಪರಿ॰ ೩೫೯) -

ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೇ ಅಪತನತೋ ಅಲಜ್ಜಿನೋ ನ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ‘ಯೋ ಆಪತ್ತಿದೇಸನಪಟಿಕಮ್ಮಾನಿ ನ ಕರೋತಿ, ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಭೋಗಾದಿಕರಣೇ ಅನಾಪತ್ತೀ’ತಿ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತವಚನೇನ, ಇತರೇನಪಿ ಸದ್ಧಿಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ರೂಪಿಯಸಂವೋಹಾರೋ ನ ಹೋತಿ, ಅಥ ಖೋ ಕಯವಿಕ್ಕಯೇನ ಆಪತ್ತಿ ಹೋತಿಯೇವಾತಿ ನಯೋ ದಿನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಪಞ್ಚಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ನಯೋ ಚ। ಏವಂ ಸಾಪತ್ತಿಟ್ಠಾನೇಸು ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ಚ ವಚನತೋ ಇಧ ತಥಾ ಅವುತ್ತತ್ತಾ ತೇನ ಸಹ ಅಲಜ್ಜಿಪರಿಭೋಗೋ ನತ್ಥಿ। ಭಜಾಪಿಯಮಾನೋ ಪನ ಅಲಜ್ಜಿಪಕ್ಖಂ ಭಜತೀತಿ ಇಮಿನಾಪಿ ಉಪಾಯೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ತಂ ತಂ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ಅತ್ಥೋ ಪರಿಯೇಸಿತಬ್ಬೋತಿ ಅಪರೇ। ಆಚರಿಯಾ ಪನ ಏವಂ ನ ವದನ್ತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಸಚಾಹಂ ನ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ವದತಿ, ನ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬೋ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪುಬ್ಬೇ ಆಪನ್ನಾಪತ್ತಿಯೋ ಉಪ್ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸಾಪಿ ನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನ್ತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ, ತೇನೇವ ಆಚರಿಯಾ ಆಪತ್ತಿಂ ದೇಸಾಪೇತ್ವಾವ ಸಿಕ್ಖಾಪಚ್ಚಕ್ಖಾನಂ ಕಾರಾಪೇನ್ತೀತಿ ಚ ಅನಾಪತ್ತಿ ಸಮ್ಭೋಗೇ ಸಂವಾಸೇತಿ ಇದಂ ಪುಬ್ಬೇ ಆಪನ್ನಂ ಸನ್ತಿಂ ಏವ ಆಪತ್ತಿಂ ನ ಪಸ್ಸತೀತಿ ಆಸಙ್ಕಿತಬ್ಬೋ। ಸಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾತಿ ಞಾಪನತ್ಥಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚ ಏಕೇ। “**ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಸೀ**”ತಿ ಗಹಟ್ಠತ್ತಾ ದೇಸೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅನಾಗತವಸೇನ ವುತ್ತಂ। “**ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಸೀ**”ತಿ ಪರಿವಾಸಾದಿನಾ ಕತ್ತಬ್ಬಸ್ಸ ಅತ್ಥಿಭಾವೇನ “ಪಸ್ಸಸೀ”ತಿ ಅವತ್ವಾ ಅನಾಗತವಸೇನ ವುತ್ತಂ, **ಓಸಾರೇತ್ವಾ**ತಿ ಅಬ್ಭಾನವಸೇನ। ತತ್ಥ ಪುನ ಕಾತಬ್ಬಸ್ಸ ಅಭಾವಾ “ಪಸ್ಸಸೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇದಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಟಿಜಾನನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಏಕತ್ರಾಪಿ ಪುನ ನ ಪಟಿಜಾನಾತಿ, ಏತೇನ ಸಹ ತಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅನುರೂಪೇನ ಸಂವಾಸೋ ನ ಕಾತಬ್ಬೋ, ಅಲಜ್ಜಿಭಾವೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ದಿಟ್ಠಿಯಾ**ತಿಆದೀಸು ಓಸಾರಣಂ ನಾಮ ಸಮಾನಕಮ್ಮಾದಿನಾ ಕರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನಾಪತ್ತಿ ಸಮ್ಭೋಗೇ**ತಿ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕೇನ ಸಮ್ಭೋಗೇ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಉಕ್ಖಿತ್ತಕಕಮ್ಮಸ್ಸ ಗಹಟ್ಠಭಾವೇನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧತ್ತಾ, ತೇನೇವ “ಅಲಬ್ಭಮಾನಾಯ ಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇದಾನಿ ಭಿಕ್ಖುಭಾವೇ ಕತ್ತಬ್ಬತೋತಿ ಕೇಚಿ। ದ್ವೀಸುಪಿ ವಾರೇಸು ಕಮ್ಮಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿಧಾನಂ ತೇಯೇವ ಜಾನನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬವಾರೇಸು ಯುತ್ತಮಯುತ್ತಞ್ಚ ಸುಟ್ಠು ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬಂ।

ಯೋ ಖನ್ಧಕಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜನಾಮಧೇಯ್ಯಂ,
ನಾನಾನಯಂ ಸಾಸನಮೂಲಭೂತಂ।
ಞತ್ವಾ ಪಕಾಸೇತಿ ಪರಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾ,
ತಸ್ಸಾಧಿಪಚ್ಚಂ ಮುನಿಸಾಸನಸ್ಮಿನ್ತಿ॥

ಮಹಾಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಉಪೋಸಥಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ

ಸನ್ನಿಪಾತಾನುಜಾನನಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೩೨-೩. **ತೇನ ಸಮಯೇನಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಓವಾದಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೇ ಧುರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂಯೇವ ವಿಸುಂ ಉಪೋಸಥಕರಣಂ ಅನುಜಾನಿತ್ವಾ ಠಿತಸಮಯೇನ। ಕೋ ಪನ ಸೋತಿ? ಮಜ್ಝಿಮಬೋಧಿಯಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಪ್ಪಹೋನಕಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಪರಿನಿಟ್ಠಾನಕಾಲೋ। ತೇನೇವಾಹ "ತಾನಿ ನೇಸಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಂ ಅನುಜಾನೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। **"ಏವಞ್ಚ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ ನಿದಾನುದ್ದೇಸಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತುಕಾಮತಾಯ ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಉದ್ದೇಸಪರಿಚ್ಛೇದನಿದಸ್ಸನತ್ಥಞ್ಚ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞಥಾ "ಏವಞ್ಚ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಉದ್ದಿಸೇಯ್ಯಾಥಾ"ತಿ ಸಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಉದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಕ್ಕಮಸ್ಸ ದಸ್ಸಿತತ್ತಾ ಇದಾನಿ "ಏವಞ್ಚ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಇದಂ ನಿರತ್ಥಕಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಇದಞ್ಚ ಸಬ್ಬಸಙ್ಘುಪೋಸಥಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

೧೩೪. "ಯಂನೂನ ಅಯ್ಯಾಪಿ…ಪೇ॰… ಸನ್ನಿಪತೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ಬಹೂನಂ ಅಧಿಕಾರಪ್ಪವತ್ತಿ। ತತ್ರಾಪಿ ವಿನಯಂ ಆಗಮ್ಮ ವುತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಾಮಿ, ನ ಕೇವಲಂ ಸಙ್ಘತ್ಥೇರೋತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ, ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಗಾರವಯುತ್ತವಚನಾರಹತಾದಸ್ಸನತ್ಥಞ್ಚ **"ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ"**ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ ಸಯಂ ಚೇ ಥೇರೋ, ಭಿಕ್ಖುಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಆವುಸೋ"ತಿ ವತ್ತುಂ ಯುಜ್ಜತಿ। ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ? ಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಸಙ್ಘತ್ಥೇರೋ ಅಬ್ಯತ್ತೋ ನಾಮ ದುಲ್ಲಭೋ। ಸಬ್ಬಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಪಯೋಗನಿದಸ್ಸನೇ ಚ "ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ" ಇಚ್ಚೇವ ಭಗವಾ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ಚೇ? ಏವಮೇತಂ ತಥಾ ದಸ್ಸನತೋ। ಸಙ್ಘಂ ಉಪಾದಾಯ ಸಙ್ಘತ್ಥೇರೇನಾಪಿ "ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಭಿಕ್ಖುಂ ಉಪಾದಾಯ "ಆವುಸೋ"ತಿ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಪಯೋಗದಸ್ಸನತೋ, ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಉಪೋಸಥೇ ಚ ಥೇರೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ "ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಅಹಂ, ಆವುಸೋ"ತಿ ಪಯೋಗದಸ್ಸನತೋ ಚ। **"ಯದಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪತ್ತಕಲ್ಲ"**ನ್ತಿ ಪರತೋ ಪಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬೇ ಉಪೋಸಥಕರಣನ್ತರಾಯೇ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। ಉಪೋಸಥಸ್ಸ ಬಹುವಿಧತ್ತಾ ಸರೂಪತೋ ವತ್ತುಂ **"ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸೇಯ್ಯಾ"**ತಿ ಆಹ। ಏತ್ತಾವತಾ ಞತ್ತಿಂ ನಿಟ್ಠಪೇಸಿ। ಞತ್ತಿದುತಿಯಕಮ್ಮತೋ ಏವ ಹಿ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ। ನ, ತತಿಯಾನುಸ್ಸಾವನಸಮ್ಭವತೋತಿ ಚೇ? ನ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥಕಮ್ಮೇಹಿ ಅಸದಿಸತ್ತಾ। ನ ಹಿ ಏತ್ಥ ಚತುಕ್ಖತ್ತುಂ "ಸುಣಾತು ಮೇ"ತಿ ಆರಭೀಯತೀತಿ। ಅಞ್ಞೇಹಿ ಞತ್ತಿದುತಿಯೇಹಿ ಅಸದಿಸತ್ತಾ ಞತ್ತಿದುತಿಯಮ್ಪಿ ಮಾಹೋತೂತಿ ಚೇ? ನ, ಞತ್ತಿದುತಿಯಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥಾಪಿ ಕತ್ತಬ್ಬತೋ। ತಥಾ ಹಿ ಞತ್ತಿದುತಿಯಕಮ್ಮಂ ಏಕಚ್ಚಂ ಅಪಲೋಕನವಸೇನಪಿ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ನ ಅಞ್ಞಂ ಅಞ್ಞಥಾ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ? ಇದಮೇವ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ ಞಾಪಕಂ।

"ಕಿಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಕಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಇದಂ ನ ಞತ್ತಿ ನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಞ್ಹಿ ಞತ್ತಿತೋ ಪುರೇತರಮೇವ ಕರೀಯತೀತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ, ಕಿಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ, ಯದಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾತಿ? ತಥಾಪಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ನ ಹಿ ತಂ ಞತ್ತಿಯಾ ಅನ್ತೋಕರೀಯತೀತಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಪಯೋಜನಾಭಾವಾತಿ ಚೇ? ನ, ಯಥಾಗತಟ್ಠಾನೇಯೇವ ವತ್ತಬ್ಬತೋ, ಪರಪದಾಪೇಕ್ಖತಾಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇದಂ ಪುಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ ಅಕತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸಙ್ಘೋ, ಪುಗ್ಗಲೋ ವಾ ಠಪನಕ್ಖೇತ್ತಾತಿಕ್ಕಮೇ ಆಪಜ್ಜತಿ। ನ ಹಿ ತಸ್ಮಿಂ ಖೇತ್ತೇ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ ಸಮ್ಮಜ್ಜನಾಸನೋದಕಪದೀಪಕರಣೇ ಆಪತ್ತಿಮೋಕ್ಖೋ ಹೋತಿ। ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾಕರಣಪಚ್ಚಯತ್ತಾ ತಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ, ನ ಸಾ ಕಮ್ಮಪರಿಯೋಸಾನಾಪೇಕ್ಖಾ ಏತ್ಥಾಗತಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದಾಪತ್ತಿ ವಿಯ, ತಸ್ಮಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಕೋ ಭಿಕ್ಖು "ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಆರೋಚೇಥಾ"ತಿ ವತ್ತುಕಾಮೋ ಪಠಮಂಯೇವ ಪರಿಸುದ್ಧಾಪರಿಸುದ್ಧಪಚ್ಚಯಂ ಪುಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ ಸರಾಪೇತಿ। ತಞ್ಹಿ ಕತಂ ಪರಿಸುದ್ಧಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ಅಕತಂ ಅಪರಿಸುದ್ಧಪಚ್ಚಯೋ, ತೇನೇವ ಉಭಯಾಪೇಕ್ಖಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ "ಕತಂ ನ ಕತ"ನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ **"ಕಿಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಕಿಚ್ಚ"** ಮಿಚ್ಚೇವಾಹ। ತತ್ಥ ಅಕತಪಕ್ಖೇ ತಾವ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಆರೋಚನಕ್ಕಮನಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಪರತೋ "ಯಸ್ಸ ಸಿಯಾ ಆಪತ್ತಿ, ಸೋ ಆವಿ ಕರೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಚ, ಕತಪಕ್ಖೇ "ಅಸನ್ತಿಯಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ತುಣ್ಹೀ ಭವಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಚ ವಕ್ಖತಿ।

ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಆರೋಚೇಥ। ಕಿಂಕಾರಣಾ? ಯಸ್ಮಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿಸ್ಸಾಮಿ। ಏತ್ಥ ಚ "ಉದ್ದಿಸಾಮೀ"ತಿ ವತ್ತಮಾನಕಾಲಂ ಅಪರಾಮಸಿತ್ವಾ "ಉದ್ದಿಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅನಾಗತಕಾಲಪರಾಮಸನೇನ ಯ್ವಾಯಂ "ದಾನಿ ನೇಸಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಂ ಅನುಜಾನೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೩೦) ಏತ್ಥ ವುತ್ತಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೋ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಏಕೇ। ಯಸ್ಮಾ "ಪಞ್ಚಿಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ವತ್ತಮಾನಸ್ಸ ನಿದಾನುದ್ದೇಸಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸ್ಸ ಯದೇತಂ ಅನ್ತೇ "ಕಚ್ಚಿತ್ಥ ಪರಿಸುದ್ಧಾ"ತಿಆದಿಕಂ ಯಾವತತಿಯಾನುಸ್ಸಾವನಂ, ತಸ್ಸೇವ ಆಪತ್ತಿಖೇತ್ತತ್ತಾ, ಅವಯವೇಪಿ ಅವಯವೀವೋಹಾರಸಮ್ಭವತೋ ಚ ಇಧ ಆಪತ್ತಿಖೇತ್ತಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ **"ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿಸ್ಸಾಮೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಞ್ಹಿ ವುತ್ತೇ ಯಸ್ಮಾ ಪರತೋ ಆಪತ್ತಿಖೇತ್ತಂ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ಆಪತ್ತಿಭೀರುಕಾ ತುಮ್ಹೇ ಸಬ್ಬೇವ ಪಠಮಮೇವ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ಆರೋಚೇಥಾತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಸಮ್ಭವತಿ। ವತ್ತಮಾನಕಾಲವಸೇನ ವುತ್ತೇ "ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಆರೋಚೇಥಾ"ತಿ ವಚನಮೇವ ನ ಸಮ್ಭವತಿ ತದಾರೋಚನಸ್ಸ ಪಠಮಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ, ಪಗೇವ ತಸ್ಸ ಕರಣಾಭಾವೇನ "ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಚನಂ। ಅಯಂ ನಯೋ ಸನ್ತಿಯಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಆರೋಚನೇ ಯುಜ್ಜತಿ, ನ ತುಣ್ಹೀಭಾವೇ, ಅಕಮ್ಮಪರಿಯೋಸಾನಾ ತುಣ್ಹೀಭಾವಪ್ಪತ್ತಿತೋ, ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ಯುಜ್ಜತೇವ। ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಕೋ ಹಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಆಪತ್ತಿಆವಿಕರಣಂ ಅಕತ್ವಾ ತುಣ್ಹೀಭೂತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ತೇನೇವ ತುಣ್ಹೀಭಾವೇನ ಆರೋಚಿತಪಾರಿಸುದ್ಧಿಕೋ ಹುತ್ವಾ "ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಂ ಆರಭಿ।

ಏತ್ಥಾಹ - ಪಠಮಂ "ಸಙ್ಘೋ ಉಪೋಸಥಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸೇಯ್ಯಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಇಧಾಪಿ "ಸಙ್ಘೋ ಉಪೋಸಥಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಅಥ "ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಉದ್ದೇಸಾ"ತಿ ಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ಯಥಾರುತಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಥಾಪಿ "ಉಪೋಸಥಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ? ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಲಕ್ಖಣವಿರೋಧತೋ, ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ ಚ। ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಉದ್ದೇಸಾ ಏವ ಹಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಉಪೋಸಥೋ ಕತೋ ಹೋತಿ, ನ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಉಪೋಸಥಕರಣೇನ। ತಞ್ಚ ಸೋವ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ನ ಸಙ್ಘೋತಿ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗೋವ ಆಪಜ್ಜತಿ। "ಸುಣಾಥಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಅಚಿತ್ತಸಾಮಗ್ಗಿಪ್ಪಸಙ್ಗಭಯಾ **"ಸುಣೋಮಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಸುಣಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ "ಉದ್ದಿಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾತಿ ಚೇ? ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಆಪತ್ತಿಖೇತ್ತದಸ್ಸನಾಧಿಪ್ಪಾಯನಿರಪೇಕ್ಖತಾಯ "ಸುಣೋಮ" ಇಚ್ಚೇವ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಏಕಪದೇನೇವ ಹಿಸ್ಸ ತದಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋತಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಿಮತ್ಥಂ ತಂ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಆರದ್ಧನ್ತಿ ಚೇ? "ಉದ್ದಿಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಸಾಧಾರಣವಚನೇನ ಆಪನ್ನಸ್ಸ ಅಚಿತ್ತಸಾಮಗ್ಗಿಪ್ಪಸಙ್ಗನಿವಾರಣತ್ಥಂ। **ಸರಮಾನೇನಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಚಸ್ಸ ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದಸ್ಸ ಸಚಿತ್ತಕತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅನ್ತರಾಯಿಕೋ ಧಮ್ಮೋ ವುತ್ತೋ ಭಗವತಾ**ತಿ ಏವಂ ಅಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನಸ್ಸಾಪಿ ಏವಂ ಪರಿತ್ತಕಸ್ಸ ಇಮಸ್ಸ ಮುಸಾವಾದಸ್ಸ ಮಹಾದೀನವತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ವಿಸುದ್ಧಾಪೇಕ್ಖೇನಾ**ತಿ ಸಾವಸೇಸಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಉಪಾದಾಯ ಅನಾಪತ್ತಿಭಾವಸಙ್ಖಾತಂ ಅನವಸೇಸಞ್ಚ ಉಪಾದಾಯ ಗಿಹಿಭಾವಸಙ್ಖಾತಂ ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಇಚ್ಛನ್ತೇನ ಕಸ್ಮಾ ಆವಿ ಕಾತಬ್ಬಾ? ಅನ್ತರಾಯಭಾವಾನುಪಗಮನೇನ ಫಾಸುವಿಹಾರಪಚ್ಚಯತ್ತಾ। ಇಧ "ಅಜ್ಜುಪೋಸಥೋ ಪನ್ನರಸೋ"ತಿ ನ ವುತ್ತಂ ಪರತೋ ದಿವಸನಿಯಮಸ್ಸ ಕತ್ತುಕಾಮತಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಅವುತ್ತತ್ತಾ। ಏವಂ ಪನ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಬ್ಬದಿವಸೇಸು ಉದ್ದಿಸಿಂಸು।

೧೩೫. **"ಆದಿಮೇತ"**ನ್ತಿ ಸೀಲಪಾತಿಮೋಕ್ಖಮೇವ ವುತ್ತಂ, ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಗನ್ಥಪಾತಿಮೋಕ್ಖೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **"ಪಞ್ಚನ್ನಂ ವಾ"**ತಿ ಮಾತಿಕಾಯಂ ವುತ್ತಾನಂ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ। **ಅನಜ್ಝಾಪನ್ನೋ ವಾ**ತಿ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನದೇಸನಾ। **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ "'ಉಪೋಸಥಂ ಕರೇಯ್ಯಾ'ತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಇತ್ತಿ ಹೋತಿ। ಯಾವತತಿಯಾನುಸ್ಸಾವನಾ ನಾಮ 'ಯಸ್ಸ ಸಿಯಾ ಆಪತ್ತೀ'ತಿಆದಿವಚನತ್ತಯಂ, ಅನ್ತೇ 'ದುತಿಯಮ್ಪಿ ತತಿಯಮ್ಪಿ ಪುಚ್ಛಾಮೀ'ತಿ ಇದಞ್ಚಾತಿ ದುವಿಧಂ। ತತ್ಥ ಪಠಮಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಸರಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ, ದುತಿಯಂ ಅಸರನ್ತಸ್ಸ ಸಾರಣತ್ಥ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **"ವಚೀದ್ವಾರೇ"**ತಿ ಪಾಕಟವಸೇನ ಉಜುಕಮೇವ ವುತ್ತಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಕಾಯವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾಪಿ ಕರೀಯತಿ, ಕಾಯಕಮ್ಮಾಭಾವಾ ಪನ ವಚೀವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾಯೇವ ಆವಿ ಕಾತಬ್ಬಾ। "ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ವಾ"ತಿಆದಿ ಲಕ್ಖಣವಚನಂ ಕಿರ। ಸಙ್ಘುಪೋಸಥಕರಣತ್ಥಂ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಚೇ ನಿಸಿನ್ನೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ। ಗಣುಪೋಸಥಕರಣತ್ಥಞ್ಚೇ

ಗಣಮಜ್ಝೇ ನಿಸಿನ್ನೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಗಣಮಜ್ಝೇ। ಏಕಸ್ಸೇವ ಸನ್ತಿಕೇ ಚೇ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಉಪೋಸಥಂ ಕತ್ತುಕಾಮೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಏಕಪುಗ್ಗಲೇ ಆವಿ ಕಾತಬ್ಬಾತಿ, "ಏತೇನ ನ ಕೇವಲಂ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಏವಾಯಂ ಮುಸಾವಾದೋ ಸಮ್ಭವತಿ, ಅಥ ಖೋ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೇನ ಅಸತಿಪಿ 'ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಆರೋಚೇಥಾ'ತಿಆದಿವಿಧಾನೇ ಗಣುಪೋಸಥೇಪಿ ಸಾಪತ್ತಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಂ ಕತ್ತುಕಾಮೋ ಅನಾರೋಚೇತ್ವಾ ತುಣ್ಹೀಭೂತೋವ ಕರೋತಿ ಚೇ, ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಇಮಸ್ಸತ್ಥಸ್ಸ ಆವಿಕರಣತೋ ಲಕ್ಖಣವಚನಂ ಕಿರೇತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ ತಕ್ಕಿಕಾ। ಅಞ್ಞಥಾ "ಗಣಮಜ್ಝೇವಾ"ತಿ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ತೇಸಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಆರೋಚನಾಧಿಪ್ಪಾಯವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ। ಆರೋಚೇನ್ತೋ ಹಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಆರೋಚೇಮೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಆವಿ ಕರೋನ್ತೋ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಆವಿ ಕರೋತಿ ನಾಮ। ಅತ್ತನೋ ಉಭತೋಪಸ್ಸೇ ನಿಸಿನ್ನಾನಂ ಆರೋಚೇನ್ತೋ ಗಣಮಜ್ಝೇ। ಏಕಸ್ಸೇವಾರೋಚೇಸ್ಸಾಮಿ ಸಭಾಗಸ್ಸಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಆರೋಚೇನ್ತೋ ಏಕಪುಗ್ಗಲೇ ಆರೋಚೇತಿ ನಾಮ। ಪುಬ್ಬೇ ವಿಭತ್ತಪದಸ್ಸ ಪುನ ವಿಭಜನಂ ಅತ್ಥವಿಸೇಸಾಭಾವದೀಪನತ್ಥನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೧೩೬-೭. **"ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇವಸಿಕಂ...ಪೇ॰... ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"**ತಿ ವತ್ವಾ **"ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಪೋಸಥೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿತು"**ನ್ತಿ ಇದಂ ಅನುಪೋಸಥೇ ಏವ ತಂ ದುಕ್ಕಟಂ , ಉಪೋಸಥೇ ಪನ ದೇವಸಿಕಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೀತಿ ದೀಪೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಚಾತುದ್ದಸಿಯಂ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾಪಿ ಪನ್ನರಸಿಯಂ ಉದ್ದಿಸಿಂಸು, ತೇನಾಹ **"ಸಕಿಂ ಪಕ್ಖಸ್ಸಾ"**ತಿ। ತತ್ಥ ಪುರಿಮೇನ ಸಾಮಗ್ಗೀದಿವಸೋ ಉಪೋಸಥದಿವಸೋ ಏವಾತಿ ದೀಪೇತಿ। ಉಭಯೇನ ಅಟ್ಠಮಿಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ದೇವಸಿಕಂ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಅತಿಪ್ಪಸಙ್ಗಂ ನಿವಾರೇತಿ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಭಿನ್ನೋ ಚೇ ಸಙ್ಘೋ ಪಾಟಿಪದದಿವಸೇ ಸಮಗ್ಗೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ ಸಾಮಗ್ಗೀಉಪೋಸಥಂ ಕರೋನ್ತೋ ಉಭಯಮ್ಪಿ ದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೋ ಉಭಯೇನ ಏಕೀಭೂತೇನ ನಿವಾರಿತೋ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಞ್ಞಥಾ ಸಾಮಗ್ಗೀಉಪೋಸಥೋ ನ ದೇವಸಿಕೋ। ಚೇ, ಅಹೋರತ್ತಂ ಕಾತಬ್ಬೋ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪಕ್ಖೇ ಪಕತಿಉಪೋಸಥೋ ನ ದೇವಸಿಕೋ। ಚೇ, ಅಹೋರತ್ತಂ ಕಾತಬ್ಬೋ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪಕ್ಖೇ ಪಕತಿಉಪೋಸಥೋ ಅನುದ್ದಿಟ್ಠೋ। ಚೇ ಹೋತಿ, ಸಾಮಗ್ಗೀಉಪೋಸಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ನ ಅಪವಾದನಯೇನ ಗಹೇತಬ್ಬತ್ತಾತಿ ಚೇ? ನ, ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಸಾಮಗ್ಗೀದಿವಸೇ ಸಾಮಗ್ಗೀಉಪೋಸಥಂ ಕತ್ವಾ ಪುನ ತಸ್ಮಿಂ ಪಕ್ಖೇ ಪಕತಿಉಪೋಸಥದಿವಸೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಪಕತಿಉಪೋಸಥೋ ನ ಕಾತಬ್ಬೋತಿ। ಅಪವಾದೋತಿ। ಅಪವಾದಿತಬ್ಬಟ್ಠಾನತೋ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಉಸ್ಸಗ್ಗವಿಧಾನಂ ನಿವಾರೇತಿ।

ಕಿತ್ತಾವತಾ ನು ಖೋ ಸಾಮಗ್ಗೀತಿ ಏತ್ಥಾಯಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಸಾಮಗ್ಗೀ ನಾಮೇಸಾ ಸಭಾಗಾನಂ ಸನ್ನಿಪಾತೋ। ಸಭಾಗಾ ಚ ನಾಮ ಯತ್ತಕಾ ಸಹಧಮ್ಮಿಕಾ, ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ಉದಾಹು ಆವಾಸಸಭಾಗತಾಯ ಸಭಾಗಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತೀತಿ। ತತ್ಥ ಯದಿ ಸಹಧಮ್ಮಿಕಾನಂ ಸಾಮಗ್ಗೀ ಸಾಮಗ್ಗೀ ನಾಮ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪುಥುವಿಭತ್ತಾನಂ ಸಾಮಗ್ಗೀ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ। ಅಥಾವಸಥವಸೇನ, ಏಕಾವಾಸಸಭಾಗಾನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಞ್ಞಥಾ ಏಕಾವಾಸೇ ಸಾಮಗ್ಗೀತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। **ಮಾ ನೋ ಅಗಮಾಸೀತಿ** ಅಗತೋ ಮಾ ಹೋತಿ।

ಸೀಮಾನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೩೮. ಏಕಾವಾಸಗತಾನಂ ವಸೇನ ಸಾಮಗ್ಗಿಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಏಕಸೀಮಗತಾನಂ ವಸೇನ ಅನುಜಾನಿತುಕಾಮೋ ಭಗವಾ **"ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೀಮಂ ಸಮ್ಮನ್ನಿತು"**ನ್ತಿ ಆಹ। ಅಥ ಆವಾಸಪರಿಚ್ಛೇದಂ ವತ್ತುಕಾಮೋ ಭವೇಯ್ಯ। ಏತ್ತಾವತಾ ಏಕಾವಾಸೋ ಯಾವತಾ ಏಕಾಸೀಮಾ। "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೀಮಂ ಸಮ್ಮನ್ನಿತು"ನ್ತಿ ವದೇಯ್ಯ। ತಸ್ಮಾ ನ ಇಧ ಅನುಞ್ಞಾತಬದ್ಧಸೀಮಾವಸೇನ ಏಕಾವಾಸಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಹೋತಿ, ಉಪಚಾರಸೀಮಾವಸೇನೇವ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕಥಂ ಜಾನಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೇ? ಪಾಳಿತೋವ, ಯಥಾಹ "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಆಯಸ್ಮಾ ಉಪನನ್ದೋ ಸಕ್ಯಪುತ್ತೋ ಏಕೋ ದ್ವೀಸು ಆವಾಸೇಸು ವಸ್ಸಂ ವಸಿ...ಪೇ॰... ಏಕಾಧಿಪ್ಪಾಯ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೬೪)। ಅಞ್ಞಥಾ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದೋತಿ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗೋವ, ಕಥಂ? ಏಕಾವಾಸವಸೇನೇವ ಚೇ ಸಾಮಗ್ಗೀ, ಬಹುಆವಾಸಅನಾವಾಸೇಸು ನ ಸಮ್ಭವೇಯ್ಯ। ತತೋ ಸೋ ತಂ ಆವಾಸಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ

ಬಹಿದ್ಧಾ ಉಪೋಸಥಂ ಕರೋತಿ। “ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತದಹುಪೋಸಥೇ ಸಭಿಕ್ಖುಕೋ ಅನಾವಾಸೋ ಗನ್ತಬ್ಬೋ”ತಿಆದಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೮೧)-ಪಾಳಿವಿರೋಧೋ ಸತಿಪಿ ಸಙ್ಘೇ ಅನಾವಾಸೇ ಉಪೋಸಥಸ್ಸ ಅಕತ್ತಬ್ಬತೋ। ಅನಾವಾಸೇಪಿ ಚೇ ಸಾಮಗ್ಗೀ ಲಬ್ಭತಿ, “ಏತ್ತಾವತಾ ಸಾಮಗ್ಗೀ, ಯಾವತಾ ಏಕಾವಾಸೋ”ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಥಾ ಪುರಿಮನಯೋ ಪಚ್ಛಿಮೇನೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋತಿ ಕತ್ವಾ ನಾನಾವಾಸವಸೇನಪಿ ಸಾಮಗ್ಗೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। “ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋಮಾತಿ ವತ್ವಾ ನ ಅಕಂಸೂ’ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಅನಾಗತಮ್ಪಿ ಅಪೇಕ್ಖತಿ, ತಸ್ಮಾ ‘ಕರೋಮಾ’ತಿ ವುತ್ತೇ ನ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। “ಸೀಮಂ ಅಸೋಧೇತ್ವಾಪಿ ನಿಮಿತ್ತಂ ಕಿತ್ತೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಹೇಟ್ಠಿಮಕೋಟಿಯಾ ಅಡ್ಢಟ್ಠಮರತನುಬ್ಬೇಧೋ **ಹತ್ಥಿಪ್ಪಮಾಣೋ। ಸಚೇ ಏಕೋ ಬದ್ಧೋ ಹೋತಿ, ನ ಕಾತಬ್ಬೋ**ತಿ ಏತ್ಥ “ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಚತುನ್ನಂ ಪಬ್ಬತಕೂಟಾನಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣಸದಿಸೇ ಪಾಸಾಣೇ ಠಿತತ್ತಾ ಏಕಾಬದ್ಧಭಾವೇ ಸತಿಪಿ ಪಥವಿತೋ ಉದ್ಧಂ ತೇಸಂ ಸಮ್ಬನ್ಧೇ ಅಸತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಥವಿಗತಸಮ್ಬನ್ಧಮತ್ತೇ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಕಿತ್ತೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ತೇನೇವ ‘ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣೋ ಅತಿಮಹನ್ತೋಪಿ ಪಾಸಾಣಸಙ್ಖ್ಯಮೇವ ಗಚ್ಛತೀ’ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪಥವಿತೋ ಹೇಟ್ಠಾ ತಸ್ಸ ಮಹನ್ತಭಾವೇ ಗಯ್ಹಮಾನೇ ಪಬ್ಬತಮೇವ ಹೋತೀ”ತಿ **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। “ಚಿನಿತ್ವಾ ಕತಪಂಸುಪುಞ್ಜೇ ತಿಣಗುಮ್ಬರುಕ್ಖಾ ಚೇ ಜಾಯನ್ತಿ, ಪಬ್ಬತೋ ಹೋತೀತಿ **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ**। ನೇವಾತಿ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ**”ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಪಾಸಾಣೋತಿ “ಸುಧಾಮಯಪಾಸಾಣೋಪಿ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ ಇಟ್ಠಕಾಯ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ। **ದ್ವತ್ತಿಂಸಪಲಗುಳಪಿಣ್ಡಪ್ಪಮಾಣೋ** ತುಲತಾಯ, ನ ತುಲಗಣನಾಯ। **ಸೋಪೀ**ತಿ ಖಾಣುಕೋ ವಿಯ ಉಟ್ಠಿತಪಾಸಾಣೋ।

ಚತುಪಞ್ಚರುಕ್ಖನಿಮಿತ್ತಮತ್ತಮ್ಪೀತಿ ಏಕಚ್ಚೇಸು ನಿಮಿತ್ತಸದ್ದೋ ನತ್ಥಿ। ಏತ್ಥ ತಯೋ ಚೇ ಸಾರರುಕ್ಖಾ ಹೋನ್ತಿ, ದ್ವೇ ಅಸಾರರುಕ್ಖಾ, ಸಾರರುಕ್ಖಾನಂ ಬಹುತ್ತಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ। “ಸುಸಾನಮ್ಪಿ ಇಧ ‘ವನಮೇವಾ’ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ ಸಯಂಜಾತತ್ತಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕೇಚಿ ಪನ “ಚತೂಸು ದ್ವೇ ಅನ್ತೋಸಾರಾ ಚೇ, ವಟ್ಟತಿ। ಅನ್ತೋಸಾರಾ ಅಧಿಕಾ, ಸಮಾ ವಾ, ವಟ್ಟತಿ। ತಸ್ಮಾ ಬಹೂಸುಪಿ ದ್ವೇ ಚೇ ಅನ್ತೋಸಾರಾ ಅತ್ಥಿ, ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಪರಭಾಗೇತಿ ಏತ್ಥ “ಏತೇಹಿ ಬದ್ಧಟ್ಠಾನತೋ ಗತತ್ತಾ ವಟ್ಟತಿ। ತಥಾ ದೀಘಮಗ್ಗೇಪಿ ಗಹಿತಟ್ಠಾನತೋ ಗತಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಅಞ್ಞತ್ತಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಅನ್ವದ್ಧಮಾಸನ್ತಿ ಏತ್ಥ “ಅನುಬದ್ಧೋ ಅದ್ಧಮಾಸೋ, ಅದ್ಧಮಾಸಸ್ಸ ವಾ ಅನೂ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। “ಅನ್ತರವಾಸಕೋ ತೇಮಿಯತೀ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ತತ್ತಕಪ್ಪಮಾಣಉದಕೇಯೇವ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಕೇಚಿ। **ತೇಮಿಯತೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಹೇಟ್ಠಿಮಕೋಟಿಯಾ ನದಿಲಕ್ಖಣಂ ವುತ್ತಂ। ಏವರೂಪಾಯ ನದಿಯಾ ಯಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸೇ ಅಪ್ಪಂ ವಾ ಬಹುಂ ವಾ ಉದಕಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಪವತ್ತತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಅಪ್ಪೋದಕೇಪಿ ಠತ್ವಾ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಏಕೇ। “ಪವತ್ತನಟ್ಠಾನೇ ನದಿನಿಮಿತ್ತ’ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸೇತುತೋ ಪರತೋ ತತ್ತಕಂ ಉದಕಂ ಯದಿ ಪವತ್ತತಿ, ನದೀ ಏವಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಜಾತಸ್ಸರಾದೀಸು ಠಿತೋದಕಂ ಜಾತಸ್ಸರಾದಿಪದೇಸೇನ ಅನನ್ತರಿಕಮ್ಪಿ ನಿಮಿತ್ತಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ ನದಿಪಾರಸೀಮಾಯ ನಿಮಿತ್ತಂ ವಿಯ। ಸಚೇ ಸೋ ಪದೇಸೋ ಕಾಲನ್ತರೇನ ಗಾಮಖೇತ್ತಭಾವಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತತ್ಥ ಅಞ್ಞಂ ಸೀಮಂ ಸಮ್ಮನ್ನಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಉಕ್ಖೇಪಿಮ**ನ್ತಿ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಕಂ।

ಅಬದ್ಧಸೀಮವಿಹಾರಾನಂ ಸೀಮಾಯ ಉಪಚಾರಂ ಠಪೇತ್ವಾತಿ “ಆಯತಿಂ ಸಮ್ಮನ್ನಿತಬ್ಬಾಯ ಓಕಾಸಂ ಠಪೇತ್ವಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಅನ್ತೋನಿಮಿತ್ತಗತೇಹಿ ಪನಾ**ತಿ “ಏಕಸ್ಸ ಉಪಡ್ಢಂ ಅನ್ತೋಕತ್ತುಕಾಮತಾಯ ಸತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಆಗಮನೇ ಪಯೋಜನಂ ನತ್ಥೀತಿ ಕತ್ವಾ ‘ಅನ್ತೋನಿಮಿತ್ತಗತೇಹೀ’ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಞ್ಚ ಸಾಮೀಚಿವಸೇನಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಅನಾಗಮನಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ “ಸೀಮಾಯ ಅಬದ್ಧತ್ತಾ ವಗ್ಗಂ ನಾಮ ನ ಹೋತೀ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। “ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಗಾಮಖೇತ್ತೇ ಠತ್ವಾ ನಿಮಿತ್ತಕಿತ್ತನಕಾಲೇ, ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಸೀಮಾಯ ಸಮ್ಮನ್ನನಕಾಲೇ ಚ ಆಗಮನಪಯೋಜನಂ ನತ್ಥೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಭೇರಿಸಞ್ಞಂ ವಾ**ತಿ “ಸಮ್ಮನ್ನನಪರಿಯೋಸಾನಂ ಕರೋಮಾತಿ

ವತ್ವಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ, ತೇನ ತಾದಿಸೇ ಕಾಲೇ ತಂ ಕಪ್ಪತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ। ಕಿಂ ಇಮಿನಾ? **ಸುಖಕರಣತ್ಥನ್ತಿ** ಮಹಾಜನಸನ್ನಿಪಾತನಪರಿಸ್ಸಮಂ ಅಕತ್ವಾ ಅಪ್ಪತರೇಹಿ ಸುಖಕರಣತ್ಥಂ। ಯದಿ ಮಹಾಸೀಮಾಬನ್ಧನಕಾಲೇ ಅನ್ತರಾಯೋ ಹೋತಿ, ತತ್ತಕೇನಪಿ ಸುಖವಿಹಾರೋತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ "**ಪರಮ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಏಕೇ। **ತತೋ ಓರಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ? ವೀಸತಿವಗ್ಗಕರಣೀಯಪರಮತ್ತಾ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಸ್ಸ। ಕಮ್ಮಾರಹೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕವೀಸತಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಚೇ ಗಣ್ಹಾತಿ, ವಟ್ಟತಿ। ತತ್ತಕಪ್ಪಮಾಣಂ ಸುಖನಿಸಜ್ಜವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಮೇವ ನಿಮಿತ್ತಂ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಸಚೇ ಬನ್ಧನ್ತಿ, ವಟ್ಟತೀತಿ ಏಕೇ।

"**ಏವಂ ಬದ್ಧಾಸು ಪನ...ಪೇ॰... ಸೀಮನ್ತರಿಕಾ ಹಿ ಗಾಮಖೇತ್ತಂ ಭಜತೀ**"ತಿ ನ ಆವಾಸವಸೇನ ಸಾಮಗ್ಗೀಪರಿಚ್ಛೇದೋ, ಕಿನ್ತು ಸೀಮಾವಸೇನೇವಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। "**ನಿಮಿತ್ತುಪಗಪಾಸಾಣೇ ಠಪೇತ್ವಾ**"ತಿ ಸಞ್ಞಾರಿಮನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ತಪ್ಪರತೋ ವುತ್ತಂ। ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಗಣ್ಠಿಪದಕ್ಕಮೋ ಹೋತಿ - **ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ** ತೇ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಂ ಅಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ "ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಮೇವ ಸಮೂಹನಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ವಾಯಾಮನ್ತಾ ಸಮೂಹನಿತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ। "**ಏಕರತನಪ್ಪಮಾಣಾ**"ತಿ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯನ್ತರಾ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। ಏಕಙ್ಗುಲಮತ್ತಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೇವ। ಖಣ್ಡಸೀಮತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಬನ್ಧನಂ ಆಚಿಣ್ಣಂ। ಆಚಿಣ್ಣಕರಣೇನ ವಿಗತಸಮ್ಮೋಹೋ ಹೋತೀತಿ। **ಕುಟಿಗೇಹೇತಿ** ಕುಟಿಘರೇ ಭೂಮಿಘರೇ। **ಉದುಕ್ಖಲಂವಾತಿ** ಭೂಮಿಉದುಕ್ಖಲಂ ವಿಯ ಖುದ್ದಕಾವಾಟಂ। "**ಪಮುಖೇ**"ತಿ ಭೂಮಿಕುಟಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ಏಕೇ। **ಹೇಟ್ಠಾ ನ ಓತರತೀತಿ** ಭಿತ್ತಿತೋ ಓರಂ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಕಿತ್ತಿತತ್ತಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಆಕಾಸೇ ನ ಓತರತಿ, ಉಪರಿ ಕತೇ ಪಾಸಾದೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭಿತ್ತಿಲಗ್ಗೇತಿ** ಭಿತ್ತಿನಿಸ್ಸಿತಕೇ। ಇಮೇ ಕಿರ ಭಿತ್ತಿಲಗ್ಗಾಪಿ "ಏಕಾಬದ್ಧಾ"ತಿ ನ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಸಬ್ಬೋ ಪಾಸಾದೋ ಸೀಮಟ್ಠೋ ಹೋತೀತಿ** ಏಕಾಬದ್ಧೋ ವಾ ಹೋತು, ಮಾ ವಾ। **ತಾಲಮೂಲಕಪಬ್ಬತೋ** ನಾಮ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ತನುಕೋ। **ಆಕಾಸಪಬ್ಭಾರನ್ತಿ** ಅಪರಿಕ್ಖೇಪಪಬ್ಭಾರಂ। **ಸುಸಿರಪಾಸಾಣೋ** ನಾಮ ಲೇಣಂ ಹೋತಿ। **ಅನ್ತೋಲೇಣನ್ತಿ** ಪಬ್ಬತಸ್ಸ ಅನ್ತೋಲೇಣಂ। ದ್ವಾರಂ ಪನ ಸನ್ಧಾಯ ಪರತೋ "ಓರತೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಸೀಮತೋ ಬಹಿಲೇಣೇನ ಓತರತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಮಹಾಸೀಮಂ ಸೋಧೇತ್ವಾತಿ ಸೀಮಟ್ಠಂ ದೂರಗತಮ್ಪಿ ಸೀಮಗತಂ ಸೀಮಸಮ್ಬನ್ಧಂವ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ ಠಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಯದಿ ಏವಂ "ತನ್ನಿಸ್ಸಿತಕಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಮ್ಪಿ** "ಸೀಮಂ ಸೋಧೇತ್ವಾ ಕಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತಂ। ಮಹಾಥೇರಾಪಿ "ಸೋಧೇತಬ್ಬ"ಮಿಚ್ಚೇವ ವದನ್ತೀತಿ ಏಕೇ। "ಮಹಾಸೀಮಂ ಸೋಧೇತ್ವಾ ವಾ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಚ ಪಾಠೋ ಅತ್ಥಿ। "ವುತ್ತನಯೇನೇವಾ"ತಿ ಚ ಪರತೋ ವಕ್ಖತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಾಧಾರಣಪಾಠೋವ ಸುನ್ದರೋತಿ ಏಕೇ। **ಪುರಿಮನಯೇಪೀತಿ** ಖಣ್ಡಸೀಮಾಯ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಮಹಾಸೀಮಾಯ ಓನತೇಪೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಕ್ಖಿಪಾಪೇತ್ವಾ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ**। ಕಸ್ಮಾ? ಅನ್ತೋ ಠಿತತ್ತಾ। ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಥವಿಗತಂ ಮೂಲಂ ಖಣ್ಡಸೀಮಾವ ಹೋತಿ, ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಂ ವಾತಿ ಅಪರೇ। "ಮಜ್ಝೇ ಪನ ಛಿನ್ನೇ ಮಹಾಸೀಮಾಯ ಠಿತಮೂಲಂ ಮಹಾಸೀಮಮೇವ ಭಜತಿ, ಖಣ್ಡಸೀಮಾಯ ಠಿತಂ ಖಣ್ಡಸೀಮಮೇವ ಭಜತಿ ತದಾಯತ್ತಪಥವಿರಸಾದೀಹಿ ಅನುಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಸೀಮಾಯ ಪಚ್ಛಾ ಉಟ್ಠಿತರುಕ್ಖೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ ಪಚ್ಛಾಸೀಮಾಯಂ ಕತಗೇಹೇ ವಿಯಾ"ತಿ ವತ್ವಾ "ಬನ್ಧನಕಾಲೇ ಠಿತರುಕ್ಖೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ ಉಪರಿಸೀಮಾಯ ಅಗಮನತೋ"ತಿ ಕಾರಣಂ ವದನ್ತಿ। ಏವಂ ಸತಿ ಬನ್ಧನಕಾಲೇ ಪುನ ಆರೋಹಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಬನ್ಧಿತಕಾಲೇ ಏವ ಆರುಹತೀತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಪಚ್ಛಾ ಉಟ್ಠಿತರುಕ್ಖೋ ಪನ ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧತ್ತಾ ಸೀಮಸಙ್ಖ್ಯಮೇವ ಗತೋ, ಏವಂ ಪುಬ್ಬೇ ಉಟ್ಠಿತರುಕ್ಖೋಪೀತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿಪೀ"ತಿ ವಚನತೋ ತಿಣಾದಿಪಿ ಸಙ್ಗಹಿತಂ। ಮಹಾಥೇರಾಪಿ ತಿಣಂ ಸೋಧೇತ್ವಾವ ಕರೋನ್ತೀತಿ।

೧೪೦. ಯಸ್ಮಾ ಮಜ್ಝತೋ ಕೋಣಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "**ಕೋಣತೋ ಕೋಣ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಆಪತ್ತಿಞ್ಚ ಆಪಜ್ಜತಿ ಅಚಿತ್ತಕತ್ತಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಪಾರಯತೀತಿ** ಅಜ್ಝೋತ್ಥರತಿ। ಕಾ ಸಾ? ಸೀಮಾ। "**ಯಾ ಸಬ್ಬನ್ತಿಮೇನ...ಪೇ॰... ವಹತೀ**"ತಿ ತತೋ ಹೇಟ್ಠಿಮಾ ನಾವಾಸಙ್ಖ್ಯಂ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ಏಕೇ, ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ ದುತಿಯಪಾರಾಜಿಕೇ ನಾವಟ್ಠಭಣ್ಡಾಧಿಕಾರೇ ತಸ್ಸಾಪಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। ಮಜ್ಝಿಮಪುರಿಸಸ್ಸ ಭಾರಪ್ಪಮಾಣೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಏಕೇ। ಭಿಕ್ಖುನೀನಮ್ಪಿ ನದೀಪಾರಸೀಮಾಸಮ್ಭವತೋ ತಾಸಂ "ಏಕಾ ವಾ ನದೀಪಾರಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ"ತಿ ವುತ್ತದೋಸಪರಿಹರಣತ್ಥನ್ತಿ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ತಕ್ಕೋ। ಉಭಯತ್ಥಾಪಿ **ಧುವ**-ಸದ್ದೋ ಗಹಿತೋ। ತೇನ

ಉಪೋಸಥನ್ತರಾಯ ಪರಿಹರಣತ್ಥಂ ಉಪೋಸಥದಿವಸೋ ನಿಯಮತೋವ ವುತ್ತೋ। ಏತ್ಥ ಚ **ನಾವಾ** ನಾಮ ಪಮಾಣಯುತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣಾ ಥಮ್ಭನಾವಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ನ ಕುಲ್ಲನಾವಾತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ। ರುಕ್ಖಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಕತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಚೇ ಏಕಂ ಗಾಮಖೇತ್ತಂ, ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಂ ಅನ್ತೋ ಠಿತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಹತ್ಥಪಾಸಗತೇ ಕತ್ವಾ ಸಮ್ಮನ್ನಿತಬ್ಬಾ। ನಾನಾಗಾಮಖೇತ್ತಂ ಚೇ, ಅನಾಗಮನಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ। ಉಭಯತೀರೇ ನಿಮಿತ್ತಕಿತ್ತನಮತ್ತೇನ ದೀಪಕೋ ಸಙ್ಗಹಿತೋ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ದೀಪಕೇ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಕಿತ್ತೇತಬ್ಬಾನೇವ। "ನದಿಯಾ ಹೇಟ್ಠಾ ನಿಸಿನ್ನಭಿಕ್ಖು ಕಮ್ಮಂ ಕೋಪೇತಿ। ಉಪರಿಯೇವ ಹಿ ನದೀ ಹೋತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಸೀಮಾನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉಪೋಸಥಾಗಾರಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೪೧. "ಯಂ ಸಙ್ಘೋ ಆಕಙ್ಖತಿ ವಿಹಾರಂ ವಾ…ಪೇ॰… ಗುಹಂ ವಾ"ತಿ ವಚನತೋ ನ ಕೇವಲಂ ಪಥವಿಯಂಯೇವ, ವಿಹಾರಾದೀನಂ ಉಪರಿಪಿ ಸೀಮಾ ಅನುಞ್ಞಾತಾ ಹೋತಿ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಪ್ಪಧಾನತ್ತಾತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ತಪ್ಪಧಾನಾ ಸೀಮಾತಿ ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಚೇ? ತದಧಿಕಾರಾನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ, ಸಮ್ಮುತಿಯಂ "ಸಮಾನಸಂವಾಸಾ"ತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಸಿದ್ಧೇ ವಿಸುಂ "ಏಕೂಪೋಸಥಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಚ। "ಉಪೋಸಥಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸೇಸಕಮ್ಮಾನಿ **ಸಮಾನಸಂವಾಸಾ** ನಾಮಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। "ಏಕಂ ಸಮೂಹನಿತ್ವಾ"ತಿ ಪಾಳಿಪಾಠೋ।

೧೪೨. **ಕತೋವಸ್ಸಾತಿ** ಏಕಸೀಮಾಯ ಸಮಗ್ಗೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ನಾನಾಸೀಮಾಯಂ ಠಿತಾನಂ ಸವನಂ ಪಮಾಣಂ, ಏಕಸೀಮಾಯಪಿ ಹತ್ಥಪಾಸಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಠಿತಾನಂ ವಾ ಸವನಮೇವ ಪಮಾಣನ್ತಿ ಅನಿಟ್ಠಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ತತ್ಥ **ಸಮ್ಮತಾಯ ವಾ ಅಸಮ್ಮತಾಯ ವಾತಿ** ಉಪೋಸಥಾಗಾರಸಮ್ಮುತಿಯಾ, ನ ಸೀಮಾಸಮ್ಮುತಿಯಾ। ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ? ಅಧಿಕಾರತೋ, ಪರತೋ ಛನ್ದದಾನಪಞ್ಞತ್ತಿತೋ, ಪಾರಿಸುದ್ಧಿದಾನಪಞ್ಞತ್ತಿತೋ ಚ। ತತ್ಥ ಪುರಿಮಂ ಕಾರಣಂ ಪುರಿಮಂ ಅನಿಟ್ಠಂ ನಿವಾರೇತಿ, ಪಚ್ಛಿಮಂ ಪಚ್ಛಿಮನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಉಪೋಸಥಮುಖನ್ತಿ ಉಪೋಸಥಟ್ಠಾನಂ। "**ಉಪೋಸಥಮುಖಸ್ಸಾತಿ** ಉಪೋಸಥಾಗಾರಟ್ಠಾನಸ್ಸಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಯಾನಿ ಕಾನಿಚಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಕಿತ್ತೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಇದಂ ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ? "ಪಠಮಂ ನಿಮಿತ್ತಾ ಕಿತ್ತೇತಬ್ಬಾ, ನಿಮಿತ್ತೇ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಪಠಮಂ ವುತ್ತತ್ತಾ ನ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ಚೇ? ತಂ ಪನ ಅಕಾರಣಂ, ನ ಹಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ದೇಸನಾಯ ಆಲಸಿಯಂ ಅತ್ಥಿ। ಸೀಮಾಸಮೂಹನನಕಾಲೇ ಉಪೋಸಥಾಗಾರಂ ಸಮೂಹನಿತ್ವಾವ ಸೀಮಾಸಮೂಹನನಂ ಇಜ್ಝತೀತಿ ಏಕೇ। ತಂ ಅಯುತ್ತಂ ಅಬದ್ಧಾಯ ಸೀಮಾಯ ಉಪೋಸಥಾಗಾರಸಮ್ಮುತಿಸಿದ್ಧಿತೋತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ। **ಉಪೋಸಥಮುಖನ್ತಿ** ಉಪೋಸಥಾಗಾರಸ್ಸ ಮುಖನ್ತಿ ಆಚರಿಯಾ। ಉಪೋಸಥಮುಖಸ್ಸ ನಿಮಿತ್ತಕಿತ್ತನಾ ಸೀಮಾಯ ವುತ್ತನಯೇನ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಏಕೇನಾಪಿ ಕಿತ್ತೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಏಕೇ। "ಪಾಸಾದೋ ವಾ ಹೋತು, ಮಣ್ಡಪಾದೀಸು ವಾ ಅಞ್ಞತರೋ। ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಪನ 'ಉಪೋಸಥಮುಖ'ಮಿಚ್ಚೇವ ವತ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। "ಪೋರಾಣಕೋ ಆವಾಸೋ ನಾಮ ಮೂಲಾವಾಸೋ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ವದತಿ ಘಟಮತ್ತಾ ಇತಿ ಹಿ ಲಕ್ಖಣಂ।

ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೪೩-೪. "ಮನಮ್ಹಿ ವೂಳ್ಹೋ"ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ। ತತ್ಥ **ಮನಮ್ಹಿ ವೂಳ್ಹೋತಿ** ಮನಂ ವೂಳ್ಹೋ ಅಮ್ಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಮಞ್ಚ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚಾತಿ** ಅನ್ತರಘರಸಙ್ಖಾತಂ ಗಾಮಞ್ಚ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚ ಠಪೇತ್ವಾ। ಕೇಚಿ "ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಗಾಮಂ ಸನ್ಧಾಯ 'ಗಾಮ'ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ 'ಗಾಮೂಪಚಾರ'ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ತಸ್ಮಾ ನಿವೇಸನರಚ್ಛಾದಯೋ ಸನ್ಧಾಯ ಗಾಮಂ, ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನಾನಿ ಸನ್ಧಾಯ "ಗಾಮೂಪಚಾರ"ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಪನ ಅನೇಕಧಾ ಪಪಞ್ಚನ್ತಿ। ಕಿಂ ತೇನ, ಪಾಳಿಞ್ಚ ಅಟ್ಠಕಥಞ್ಚ ಸುಟ್ಠು ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯಥಾ ಸಮೇನ್ತಿ, ತಥಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪುರಿಮಕಮ್ಮವಾಚಾ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಗಾಮಗಾಮೂಪಚಾರೇ ಅನ್ತೋಕತ್ವಾ ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಸೀಮಾಯ ಸಮ್ಮತಾಯ ಉಪರಿ

ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಸಮ್ಮುತಿಯಂ ಯುಜ್ಜತಿ। ಯತ್ಥ ಪನ ಕೇವಲಂ ಅರಞ್ಞಂಯೇವ ಸಮ್ಮತಂ, ತತ್ಥ ಕಥಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ। ತತ್ಥ "ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಮಞ್ಚ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚಾ"ತಿ ವಚನಂ ನ ಸಾತ್ಥಕನ್ತಿ ಚೇ? ವುಚ್ಚತೇ - ಏವಮೇತಂ, ಕಿನ್ತು ಅನುಸ್ಸಾವನಹಾನಿಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ ತಂ ವಚನಂ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವಾತಿ ಇಮಿನಾವ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ "ಪುರಿಮಕಮ್ಮವಾಚಾ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ ಸಿಯಾ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ವಾ ಅತ್ಥೇ ಕಮ್ಮವಾಚಾದ್ವಯಅಭಾವತೋತಿ ವುತ್ತಂ। "ನ ಹಿ ತೇ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಕಮ್ಮೇ ಗಣಪೂರಕಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಉಭಿನ್ನಂ ನಾನಾಸಂವಾಸಕಸಞ್ಞಾನಮ್ಪಿ ಅಯಮೇವ ವಿಧಿ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ಚೇ? ನಾಪಜ್ಜತಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಸನ್ನಿಧೀನಂ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ, ಓಮಸನಾದಿಪಚ್ಚಯಾ ಅವಿಸೇಸತೋ, ಕಮ್ಮಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಮತ್ತಾಪೇಕ್ಖತಾಯ ಚ। **ತಸ್ಸಾತಿ** ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘಸ್ಸ। **ನ ಕಮ್ಮವಾಚಂ ವಗ್ಗಂ ಕರೋನ್ತೀ**ತಿ ಕಮ್ಮಂ ನ ಕೋಪೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಮನ್ತಿ ಏತ್ಥ। "ಯದಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾ ಗಾಮಞ್ಚ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚ ನ ಓತರತಿ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಗಾಮೇ ಸೀಮಾಬನ್ಧನಕಾಲೇ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಂ ಸಮ್ಮನ್ನನ್ತೀತಿ ಚೇ? ಆಚಿಣ್ಣಕಪ್ಪೇನ, ನ ತತೋ ಅಞ್ಞಂ ಕಞ್ಚಿ ಅತ್ಥಂ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। "ಅತ್ಥತೋ ಹಿ ಸಾ ಬಹಿದ್ಧಾಪಿ ಅಬದ್ಧಾ ಏವ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅನ್ತರಗಾಮೇ ಬದ್ಧಾ ಸಮಾನಸಂವಾಸಸೀಮಾ ಯಸ್ಮಾ ಗಾಮಸಙ್ಖ್ಯಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಾತಿ ಏಕೇ। **ಸೋಪಿ ಸೀಮಾಸಙ್ಖ್ಯಮೇವ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಂ ಪನೇತ್ಥ ವಿಚಾರೇತಬ್ಬಂ - ಗಾಮಂ ಅನ್ತೋಕತ್ವಾ ಬದ್ಧಾಯ ಸೀಮಾಯ ಪುನ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸಮ್ಮುತಿಯಂ ಅರಞ್ಞಪದೇಸೇ ಠತ್ವಾ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಕಮ್ಮವಾಚಾ ಕಾತಬ್ಬಾ, ಉದಾಹು ಗಾಮೇ ಠತ್ವಾತಿ? ಗಾಮೇ ಠತ್ವಾ ಕತಾಯಪಿ ಕಪ್ಪಿಯಭೂಮಿಯಾ ಫರತೀತಿ। ಬಹಿಸೀಮೇ ಠಿತಸಮ್ಮತದೋಸಾನುಲೋಮತ್ತಾ ಅಕಪ್ಪಿಯಭೂಮಿಯಂ ಠತ್ವಾ ನ ಕಾತಬ್ಬಾತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋ, ಏಸ ನಯೋ ಸಮೂಹನನೇಪೀತಿ ಆಚರಿಯೋ। **ಖಣ್ಡಸೀಮಾಯಂ ಠತ್ವಾ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾ**ತಿಆದೀಸು ಮಹಾಸೀಮಾ ಕಿರ "ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ।

೧೪೯. "ಯಸ್ಸಾಯಸ್ಮತೋ ಖಮತಿ ಏತಿಸ್ಸಾ ಸೀಮಾಯ ಸಮಾನಸಂವಾಸಾಯ ಏಕೂಪೋಸಥಾಯ ಸಮುಗ್ಘಾತೋ, ಸೋ ತುಣ್ಹಸ್ಸಾ"ತಿ **ಅನ್ಧಕಪೋತ್ಥಕೇ, ಸೀಹಳಪೋತ್ಥಕೇ**ಸು ಚ ಕೇಸುಚಿ ಪಾಠೋ ಅತ್ಥಿ। ಕೇಸುಚಿ "ಸಮುಗ್ಘಾತೋ ಏತಿಸ್ಸಾ ಸೀಮಾಯಾ"ತಿ ಪಠಮಂ ಲಿಖನ್ತಿ, ಕೇಸುಚಿ "ಏತಿಸ್ಸಾ ಸೀಮಾಯ ಸಮುಗ್ಘಾತೋ"ತಿ ಚ।

ಗಾಮಸೀಮಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೪೭. **ಸಾ ಚಾ**ತಿ ಸಾ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ದಿನ್ನಗಾಮಸೀಮಾ ಚ ಇತರಾ ಚ। ಸಾ ಕತಮಾತಿ ಚೇ? **"ಪಕತಿಗಾಮಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಬದ್ಧಸೀಮಾಸದಿಸಾಯೇವ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ಸಾ ಚ ಹೋತಿ ಇತರಾ ಚ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ತಸ್ಮಾಯೇವ "ತಿಚೀವರವಿಪ್ಪವಾಸಪರಿಹಾರಂ ಲಭತೀ"ತಿ ಏಕವಚನಂ ಕತಂ, ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಗಾಮತ್ತಾತಿ ಏಕೇ। "ಹೋನ್ತಿ, ನ ಲಭನ್ತೀ"ತಿ ಚ ಬಹುವಚನಮ್ಪಿ ಕರೋನ್ತೀತಿ। "ಸಾ ಚ ಇತರಾ ಚಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ "ಮಜ್ಝೇ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ದಿನ್ನಗಾಮಸೀಮಾ ಪಕತಿಗಾಮಾದಯೋ ಅಭಿನ್ನಾ"ತಿ ಚ ವದನ್ತಿ। "ಭಿಕ್ಖುವಸತೀ"ತಿ ಪಾಠೋ, "ವಸನ್ತೀ"ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ। "ಅಥಸ್ಸ ಠಿತೋಕಾಸತೋ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಏಕವಚನಮೇವ ಯುತ್ತಂ। **ಸಬ್ಬಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನದೀ ಅಸೀಮಾ**ತಿ ಕತರಂ ಸೀಮಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ? ಬದ್ಧಸೀಮಂ, ಏಕಾದಸವಿಪತ್ತಿಸೀಮಞ್ಞತರಪ್ಪಸಙ್ಗತೋತಿ ಆಚರಿಯಾ। ಸಚೇ ಪಠಮಂ ಸೀಮಾಯ ಬದ್ಧಾಯ ಪಚ್ಛಾ ನದಿಆದಯೋ ಹೋನ್ತಿ, ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋತಿ ಪಸಙ್ಗೋ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಬದ್ಧಸೀಮಮೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಯಥಾ ಸಬ್ಬೋ ಗಾಮೋ ಗಾಮಸೀಮಾ, ತಥಾ ಸಬ್ಬಾ ನದೀ ಅಸೀಮಾ। ಕಿನ್ತು ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಉದಕುಕ್ಖೇಪಸೀಮಾತಿ ಸೀಮಾನಾನತ್ತಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋತಿ ಆಚರಿಯೋ। **ಯಂ ಮಜ್ಝಿಮಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಸಮನ್ತಾ ಉದಕುಕ್ಖೇಪಾ**ತಿ ಪನ ಏಕಿಸ್ಸಾ ನದಿಯಾ ಚತುವಗ್ಗಾದೀನಂ ಸಙ್ಘಾನಂ ವಿಸುಂ ಚತುವಗ್ಗಕರಣೀಯಾದಿಕಮ್ಮಕರಣಕಾಲೇ ಸೀಮಾಪರಿಚ್ಛೇದದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ತಿಚೀವರೇನ ವಿಪ್ಪವಾಸಾವಿಪ್ಪವಾಸಪರಿಚ್ಛೇದದಸ್ಸನತ್ಥಮ್ಪಿ ಸತ್ತಬ್ಭನ್ತರಸೀಮಾಯ ಪರಿಚ್ಛೇದದಸ್ಸನಂ ವಿಯಾತಿ ಆಚರಿಯಾ, ತಸ್ಮಾ ಉದಕುಕ್ಖೇಪಪರಿಚ್ಛೇದಾಭಾವೇಪಿ ಅನ್ತೋನದಿಯಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ।

ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ - ತತ್ಥ ನಾವಾಗತೋ ಚೇ, ನಾವಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನ। ಸತ್ಥಗತೋ ಚೇ, ಸತ್ಥೇ ವುತ್ತನಯೇನ। ಸೋ ಚೇ ಅತಿರೇಕಚಾತುಮಾಸನಿವಿಟ್ಠೋ, ಗಾಮೇ ವುತ್ತನಯೇನ ತಿಚೀವರಾವಿಪ್ಪವಾಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥಾಪಿ ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ - ಸಚೇ ಸತ್ಥೋ ಉದಕುಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಹೋತಿ, ಉದಕುಕ್ಖೇಪಸೀಮಾಪಮಾಣನ್ತಿ ಏಕೇ। ಸತ್ಥೋವ ಪಮಾಣನ್ತಿ ಆಚರಿಯಾ। **ಸಚೇ ಪನೇತ್ಥ ಬಹೂ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ಕೇಚಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪೋಸಥಂ, ಕೇಚಿ ಗಣುಪೋಸಥಂ, ಕೇಚಿ ಸಙ್ಘುಪೋಸಥನ್ತಿ ವತ್ತುಕಾಮತಾಯ "ಬಹೂ ಸಙ್ಘಾ"ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಊನಕಂ ಪನ ನ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸೀಮಾಸಮ್ಭೇದಸಮ್ಭವತೋತಿ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ**। ಠಪೇನ್ತೇ ಹಿ ಊನಕಂ ನ ಠಪೇತಬ್ಬಂ। "ಅಠಪೇತುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ ಏವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಗಚ್ಛನ್ತಿಯಾ ಪನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಉದಕುಕ್ಖೇಪಮನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪರಿವತ್ತಮಾನಾಯ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಅಞ್ಞಿಸ್ಸಾ ಸೀಮಾಯ ಞತ್ತೀ**ತಿಆದಿ ಕಿಂ ಸೀಮತೋ ಕಮ್ಮವಿಪತ್ತಿಭಯಾ ವುತ್ತಂ , ಉದಾಹು ಪರಿಸತೋತಿ? ಏಕಕಮ್ಮಸ್ಸ ನಾನಾಸೀಮಾಯ ಅಸಮ್ಭವತೋ ಸೀಮತೋತಿ। ಏಕಕಮ್ಮಸ್ಸ ನಾನಾಸೀಮಟ್ಠಸಙ್ಘೇನ ಅಸಮ್ಭವತೋ ಪರಿಸತೋತಿಪಿ ಏಕೇ। "ಸವನಂ ಹಾಪೇತೀ"ತಿ ವುತ್ತದೋಸಪ್ಪಸಙ್ಗತೋತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋ। ಏಕಿಸ್ಸಾ ಹಿ ಸೀಮಾಯ ಏಕಂ ಕಮ್ಮಂ ಅನಿಟ್ಠಪೇನ್ತೋ ಹಾಪೇತೀತಿ ಆಚರಿಯೋ।

ಬಹಿನದಿತೀರೇ ಜಾತರುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತೋನದಿಯಂ ಪವಿಟ್ಠಸಾಖಾಯ ವಾತಿ ಏತ್ಥ ಚ **ನದಿತೀರೇ ಖಾಣುಕಂ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಚ **ಸಚೇ ಪನ ಸೇತು ವಾ ಸೇತುಪಾದಾ ವಾ ಬಹಿತೀರೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಚ ಸೀಮಾಸೋಧನಂ ನಾಮ ಗಾಮಸೀಮಟ್ಠೇ ಹತ್ಥಪಾಸಾನಯನಂ। ಖಣ್ಡಸೀಮಾಯ ಉಟ್ಠಿತರುಕ್ಖತೋ ವಿಯೋಜೇತ್ವಾ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತೀರಟ್ಠೇ ರುಕ್ಖೇ ಬದ್ಧನಾವಾಯ ಗಾಮೋ ಆಧಾರೋತಿ। "ಉಭತೋಭಾಗೇನ ಗಾಮಸೀಮಂ ಫುಸಿತ್ವಾ ಠಿತಸೇತು ಖಣ್ಡಸೀಮಾಮಹಾಸೀಮಾಯೋ ಫುಸಿತ್ವಾ ಠಿತರುಕ್ಖೇನ ಉಪಮೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ। ತತ್ಥ ಪುರಿಮನಯೇ ತಾವ ಇದಂ ವಿಚಾರೇತಬ್ಬಂ - ತಾದಿಸೇ ಠಾನೇ ಕತಕಮ್ಮಂ ಕಿಂ ನದಿಯಂ ಕತಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಉದಾಹು ಗಾಮಸೀಮಾಯಂ, ಅಥ ಉಭಯತ್ಥಾತಿ? ಕಿಞ್ಚೇತ್ಥ ತಂ ಚೇ ನದಿಯಂ ಕತಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಉದಕುಕ್ಖೇಪಸೀಮಾವ ಸೋಧೇತಬ್ಬಾ, ನ ಇತರಾ। ಅಥ ಗಾಮಸೀಮಾಯಂ ಕತಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಉದಕುಕ್ಖೇಪಸೀಮಾ ನ ಸೋಧೇತಬ್ಬಾ। ಯದಿ ಉಭಯತ್ಥ ಕತಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ, ದ್ವೀಸು ಸೀಮಾಸು ಏಕಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗೋ ಆಪಜ್ಜತಿ। ತತೋ "ಅಞ್ಞಿಸ್ಸಾ ಸೀಮಾಯ ಞತ್ತಿ, ಅಞ್ಞಿಸ್ಸಾ ಅನುಸ್ಸಾವನಾ ಹೋತೀ"ತಿ ಇದಞ್ಚ "ಖಣ್ಡಸೀಮಾಮಹಾಸೀಮಟ್ಠಾನಂ ಕಾಯಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಇದಞ್ಚಾನಿಟ್ಠಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ? ಏತ್ಥ ವುಚ್ಚತೇ - ಯಥಾವುತ್ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಉಭಯತ್ಥ ಕತಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಚ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಅನಿಟ್ಠಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಕಸ್ಮಾ? "ಞತ್ತಿಅನುಸ್ಸಾವನಾನಂ ಏಕೇಕಸೀಮಾಯಂ ಪವತ್ತತ್ತಾ, ಕಾರಕಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಾ ಏಕೇಕಸೀಮಾಯಂ ಠಿತತ್ತಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಉಭಯತ್ಥಾಪಿ ಠಾತುಂ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತಾಯ ಪನ ತಂ ಅಕಾರಣಂ। ಏಕೀಭಾವಂ ಉಪಗತಸೀಮಟ್ಠಾನೇ ಕತತ್ತಾತಿ ಇದಂ ಅಚಲಕಾರಣಂ। ಏಕೀಭಾವಂ ಉಪಗತಾಸು ಹಿ ದ್ವೀಸು ನದೀಗಾಮಸೀಮಾಸು ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಚ। ಸತ್ತಬ್ಭನ್ತರಸೀಮಾಯಂ ಚೇ ನದೀ ಹೋತಿ, ಸಮುದ್ದೋ ವಾ, ಜಾತಸ್ಸರೋ ವಾ। ತೇಸು ಠಿತಭಿಕ್ಖು ಸತ್ತಬ್ಭನ್ತರಸೀಮಾಯಂ ಠಿತಸಙ್ಖ್ಯಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ತತ್ಥ ಚೇ ನದಿಆದಿಲಕ್ಖಣಂ ಅಪ್ಪತ್ತೋ ದೀಪಕೋ, ಪಾಸಾಣೋ, ರುಕ್ಖೋ ವಾ ಹೋತಿ, ಸತ್ತಬ್ಭನ್ತರಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ವಳಞ್ಜನಟ್ಠಾನಂ ಚೇ ತಂ ಹೋತಿ, ಗಾಮಖೇತ್ತಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಕತರಗಾಮಖೇತ್ತಂ? ಯತೋ ಮನುಸ್ಸಾ ಸಞ್ಚರನ್ತಿ, ಸಬ್ಬೇ ಚೇ ಸಞ್ಚರನ್ತಿ, ವಿಸುಂ ಗಾಮಖೇತ್ತಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಚ ಆಚರಿಯಾ।

ಪಚ್ಛಿಮನಯೇ ಸಚೇ ಸೇತು ನದೀಲಕ್ಖಣಟ್ಠಾನಂ ಅಫುಸಿತ್ವಾ ಠಿತೋ, ಗಾಮಸೀಮಾಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ತತ್ಥ ಏಕೋ ಚೇ ಗಾಮೋ, ತಂ ಸೋಧೇತ್ವಾ, ದ್ವೀಸು ತೀರೇಸು ಸಚೇ ದ್ವೇ, ದ್ವೇಪಿ ಗಾಮೇ ಸೋಧೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಏವಞ್ಹಿ ಕತಂ ಉಭಯತ್ರ ಕತಂ ಹೋತಿ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ದ್ವೀಸು ನದೀಸು, ಜಾತಸ್ಸರೇಸು ಚ ಏಕಕಮ್ಮಪಸಿದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಯಂ ಪನ ನಯೋ ಖಣ್ಡಸೀಮಾಮಹಾಸೀಮಾನಮ್ಪಿ ಲಬ್ಭತೇವ। ಸಚೇ ಸೇತು ನದೀಲಕ್ಖಣಟ್ಠಾನಂ ಫುಸಿತ್ವಾ ಠಿತೋ, ಉದಕುಕ್ಖೇಪಸೀಮಾಪಿ ಸೋಧೇತಬ್ಬಾ।

ಸೀಮಾನಮೇವ ಚೇಕತ್ತಂ, ವೇಹಾಸಟ್ಠಂ ವಿನಾ ಗತೋ।
ವಿದಿತ್ವಾ ಏಕಕಮ್ಮಸ್ಸ, ಸೀಮತೋ ಇದಮಾದಿಸೇ॥

ಏಕಸೀಮಂ ದ್ವಿಸೀಮಂ ವಾ, ತಿಸೀಮಂ ಚತುಸೀಮಕಂ।
ಏಕಕಮ್ಮಂ ಸಿಯಾ ತಸ್ಸ, ಕೋಪೋ ಪರಿಸತೋ ಸಿಯಾತಿ॥

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವಿಸೇಸೋ - ನದಿಯಂ ಕರೋನ್ತಾನಂ ಉದಕುಕ್ಖೇಪತೋ ಬಹಿ ರುಕ್ಖಾದಿಸಮ್ಬನ್ಧೋ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ। ಗಾಮೇ ಕರೋನ್ತಾನಂ ನದಿಯಂ ಸಮ್ಬನ್ಧರುಕ್ಖಸ್ಸ ಉದಕುಕ್ಖೇಪತೋ ಬಹಿ ಠಿತಭಿಕ್ಖು ಅಪ್ಪಮಾಣಂ, ತತೋ ಓರಂ ಪಮಾಣಂ। ಬದ್ಧಸೀಮಾಯ ಸಮ್ಬನ್ಧರುಕ್ಖಸ್ಸ ಬದ್ಧಸೀಮಾಯ ಠಿತಭಿಕ್ಖು ಪಮಾಣನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ತೇನೇವ ವುತ್ತಂ "ಸೀಮಂ ಸೋಧೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ। "ಸಚೇ ಪನ ಸೇತು ವಾ ಸೇತುಪಾದಾ ವಾ ಬಹಿತೀರೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವಚನಮ್ಪಿ ಪಾರೋಹಾದೀಸು ವಿಯ ಸಕಲಸೀಮಾಸೋಧನಮೇವ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಾಧೇತಿ, ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ। **ಅತಿವುಟ್ಠಿಕಾಲೇ ಪನಾತಿ** ಏತ್ಥ ಅತಿವುಟ್ಠಿ ನಾಮ ಯಥಾ ಚಾತುಮಾಸಿಕಾಯಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ತಸ್ಮಾ ಚತುಮಾಸಂ ಅತಿವುಟ್ಠಿಯೇವ ಸಚೇ ಹೋತಿ, ಸಬ್ಬೋಪಿ ಓಘೇನ ಓತ್ಥಟೋಕಾಸೋ ನದೀ ಏವ। ಅಥ ಏಕಿಸ್ಸಾಪಿ ಅತಿವುಟ್ಠಿಯಾ ಓಘೋ ಚತುಮಾಸಂ ತಿಟ್ಠತಿ, ಸನ್ದತಿ ವಾ, ಬಹಿತೀರೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಓಘೇನ ಓತ್ಥಟೋಕಾಸೋ ಸಬ್ಬೋಪಿ ನದೀ ಏವ। **ನದಿಂ ಓತ್ಥರಿತ್ವಾ ಸನ್ದನಟ್ಠಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ** ತಮೇವ ವಾ ನದಿಂ ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಅಪುಬ್ಬಂ ವಾ ಪದೇಸಂ ಅತ್ತನೋ ಪವತ್ತವಸೇನ ನದಿಲಕ್ಖಣಪ್ಪತ್ತಂ ಓತ್ಥರಿತ್ವಾ ಸನ್ದನಟ್ಠಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವಟ್ಟತಿ। **ಗಾಮನಿಗಮಸೀಮಂ ಓತ್ಥರಿತ್ವಾತಿ** ಚತುಮಾಸಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। "**ಅಗಮನಪಥೇತಿ** ತದಹು ಗತಪಚ್ಚಾಗತಂ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಕೇ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಯಂ ಪನ **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತಂ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾ? ನದಿಯಮ್ಪಿ ತಂದೋಸಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। **ತಿಪುಸಕಾದೀತಿ** ಏತ್ಥ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಕಮಲುಪ್ಪಲಾದೀನಿಪಿ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ । **ಸಬ್ಬೋಪಿ ಅಜಾತಸ್ಸರೋ ಹೋತಿ, ಗಾಮಸೀಮಾಸಙ್ಖ್ಯಮೇವ ಗಚ್ಛತೀತಿ** ಯೇಹಿ ಕತಂ, ತೇಸಂ ಗಾಮಸೀಮಾಸಙ್ಖ್ಯಂ ವಾ, ಸಮನ್ತತೋ ತೀರಟ್ಠಗಾಮೇಹಿ ಚೇ ಕತಂ, ಸಬ್ಬಗಾಮಸಙ್ಖ್ಯಂ ವಾ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ಗಾಮಖೇತ್ತೇಹಿ ಅಸಮ್ಬನ್ಧಟ್ಠಾನಂ ಚೇ, ವಿಸುಂಗಾಮಸೀಮಾಸಙ್ಖ್ಯಂ ವಾ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೪೮. **ಸಂಸಟ್ಠವಿಟಪಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಆಸನ್ನತ್ತಂ ದೀಪೇತಿ, ತೇನ ಪದೇಸಸಮ್ಭಿನ್ದನಾ ಇಧ ಸಮ್ಭೇದೋತಿ ದೀಪೇತಿ। **ಸೋ ಪನ ವಡ್ಢನ್ತೋ ಸೀಮಾಸಙ್ಕರಂ ಕರೋತೀತಿ** ಬದ್ಧಸೀಮಟ್ಠಾನಪ್ಪವೇಸನವಸೇನ "ಏಕದೇಸಬದ್ಧಸೀಮಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತೋ ಸಙ್ಕರದೋಸೋ ಹೋತಿ। **ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೀಮಾಯ ಸೀಮಾ ಸಮ್ಭಿನ್ದಿತಬ್ಬಾತಿ** ಏತ್ಥ "ಪಠಮಂ ಬದ್ಧಸೀಮಾಯ ಪಚ್ಛಾ ಅತ್ತನಾ ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಸೀಮಾ ನ ಸಮ್ಭಿನ್ದಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ಏಕೇ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಸಂವಣ್ಣಯನ್ತಿ। ಪಠಮಂ ಸಮ್ಮತಸೀಮಾಯಂ ಸಮ್ಭೇದಾಭಾವತೋ ಸ್ವಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಣೇನ ಯುಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಚ್ಛಾ ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಸೀಮಾಯ ಪಠಮಂ ಬದ್ಧಸೀಮಾ ನ ಸಮ್ಭಿನ್ದಿತಬ್ಬಾ। ಸಕಲಂ ವಾ ಏಕದೇಸತೋ ವಾ ನಿಮಿತ್ತಾನಂ ಅನ್ತೋಕರಣೇನ ಪಠಮಂ ಬದ್ಧಸೀಮಾಯ ಸೀಮನ್ತರಿಕೇ ಅಕಿತ್ತೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮನ್ನನತೋ ಹಿ ಸಮ್ಭಿನ್ದತಿ ನಾಮ, ಪರೇಸಂ ಬದ್ಧಸೀಮಂ ಸಕಲಂ ವಾ ಏಕದೇಸತೋ ವಾ ನಿಮಿತ್ತಾನಂ ಅನ್ತೋಕರಣೇನ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರತಿ ನಾಮ, ತೇನೇವಾಹ "ಸೀಮಂ ಸಮ್ಮನ್ನನ್ತೇನ ಸೀಮನ್ತರಿಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ"ತಿಆದಿ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಪಠಮಂ ಬದ್ಧಸೀಮಾಯ ಸೀಮನ್ತರಿಕಂ ಪಚ್ಛಾ ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಸೀಮಾಯ ನಿಮಿತ್ತಭೂತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಸೀಮಂ ಸಮ್ಮನ್ನಿತುನ್ತಿ। ಇಮಾ ದ್ವೇಪಿ ವಿಪತ್ತಿಯೋ ಭಿಕ್ಖುಭಿಕ್ಖುನೀಸೀಮಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ। **ಸೋ ಪನ ವಡ್ಢನ್ತೋ ಸೀಮಾಸಙ್ಕರಂ ಕರೋತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಕೇವಲಂ ಸೀಮಾಸಙ್ಕರಮೇವ ಕರೋತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಕತಕಮ್ಮಾನಿ ನ ಕುಪ್ಪನ್ತೀತಿ ಕೇಚಿ, ತಂ ನಯುತ್ತಂ ಸಾಖಾಪಾರೋಹಭೇದನಸೀಮಾಸೋಧನಾನಂ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಇದಂ ಸಬ್ಬಂ ಸುಟ್ಠು ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗರುಕುಲೇ ಪಯಿರುಪಾಸಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಯುತ್ತಕಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ಇತರಂ ಛಡ್ಡೇತಬ್ಬಂ।

ಉಪೋಸಥಭೇದಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೪೯. "ದ್ವೇಮೇ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಪೋಸಥಾ"ತಿ ತದಾ ಸಾಮಗ್ಗೀಉಪೋಸಥಸ್ಸ ಅನನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ಸಾಮಗ್ಗೀಉಪೋಸಥಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಕಿಚ್ಚೇ "ಅಜ್ಜುಪೋಸಥೋ ಸಾಮಗ್ಗೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ನ ಚ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಭಗವತಾ ಪಯೋಗೋ ದಸ್ಸಿತೋ, ಪಾಳಿನಯತೋ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯೇಹಿ ಉದ್ದಿಸಿತಬ್ಬಕ್ಕಮೋ ದಸ್ಸಿತೋ। ತಥಾ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಾನಂ

ಉದ್ದೇಸಕ್ಕಮೋ ಸಿದ್ಧೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ತಯೋ ವಾ ದ್ವೇ ವಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸನ್ತಿ, ಅಧಮ್ಮೇನ ಸಮಗ್ಗಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಕಾಮಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸಾಮಗ್ಗೀ ನಾಮ ಹೋತಿ ವಗ್ಗಕಥಾಯ ಯಥಾಕಮ್ಮಂ ಸಾಮಗ್ಗೀವವತ್ಥಾನತೋ। ತಥಾಪಿ ವಗ್ಗಪಟಿಪಕ್ಖಭಾವೇನ ಸಮಗ್ಗಂ, ಸಮಗ್ಗಪಟಿಪಕ್ಖಭಾವೇನ ಚ ವಗ್ಗಂ ನಾಮ ಕತಂ। ಆವೇಣಿಕತೋ ವಾ ಗಣಕಮ್ಮಾದಿಸಮ್ಭವತೋ, ತಸ್ಸ ಚ ಸಮಗ್ಗವಗ್ಗಭಾವಸಮ್ಭವತೋ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಧಮ್ಮೇನ ವಗ್ಗನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಕರಣಂ ಧಮ್ಮಿಕಂ, ಸಙ್ಘಸ್ಸೇವ ಛನ್ದಾಗಮನಂ, ನ ಗಣಸ್ಸಾತಿ ಕತ್ವಾ ವಗ್ಗಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। "ಏಕವಾರಂ ಕತಂ ಸುಕತಂ, ಆಪತ್ತಿಂ ಪನ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಪುನ ಕಾತುಂ ನ ಲಭನ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। "ಪಞ್ಚಸು ಏಕಸ್ಸ ಛನ್ದಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಚತೂಹಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಯುತ್ತಂ, ಛನ್ದಹಾರಕೇ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಪತ್ತೇ ತೇನ ಸಙ್ಘೋ ಪಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಛನ್ದೋ ಸಙ್ಘಪ್ಪತ್ತೋ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ।

ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೫೦. **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನವಣ್ಣನಾ) "ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ…ಪೇ॰… ಆವಿಕತಾ ಹಿಸ್ಸ ಫಾಸು ಹೋತಿ, ತತ್ಥಾಯಸ್ಮನ್ತೇ ಪುಚ್ಛಾಮಿ…ಪೇ॰… ತಸ್ಮಾ ತುಣ್ಹೀ। ಏವಮೇತಂ ಧಾರಯಾಮೀ'ತಿ ವತ್ವಾ 'ಉದ್ದಿಟ್ಠಂ ಖೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ನಿದಾನ'ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅವಸೇಸೇ ಸುತೇನ ಸಾವಿತೇ ಉದ್ದಿಟ್ಠೋ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ "ಏವಮೇತಂ ಧಾರಯಾಮೀತಿ ಸುತಾ ಖೋ ಪನಾಯಸ್ಮನ್ತೇಹೀ"ತಿ ಏತ್ಥ "ಧಾರಯಾಮೀ"ತಿ ವತ್ವಾ "ಉದ್ದಿಟ್ಠಂ ಖೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ನಿದಾನ"ನ್ತಿ ವಚನಂ ಸಂಖಿತ್ತನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ತೇನೇವ ಖುದ್ದಕಪೇಯ್ಯಾಲವಸೇನ ಲಿಖಿತಂ। ಏವಂ **ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಕಥಾಯಮ್ಪಿ** "ಆವಿಕತಾ ಹಿಸ್ಸ ಫಾಸು ಹೋತಿ, ತತ್ಥಾಯಸ್ಮನ್ತೇ"ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ "ಉದ್ದಿಟ್ಠಂ ಖೋ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ನಿದಾನ"ನ್ತಿ ವಚನಂ ಸಂಖಿತ್ತನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಏಕೇ। ಕೇಚಿ "ಅವಿವದಮಾನೇಹಿ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬ'ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ನಿದಾನುದ್ದೇಸೋ ನಿಟ್ಠಿತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅನಾವಿಕರೋನ್ತೋ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ। ಕಸ್ಮಾ? "ನಿದಾನಂ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ"ತಿ ನಿಟ್ಠಾನವಚನೇನ ಹಿ ನಿದಾನಸ್ಸ ನಿಟ್ಠಿತಭಾವೋ ವುತ್ತೋ, ನಿದಾನಾವಸಾನೇ ಚ ಆಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾತಿ। **"ಸರಭಞ್ಞಂ** ನಾಮ ಸರೇನ ಭಣನ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಸಜ್ಝಾಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾತಿ** "ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕರೋಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ। "ಆಪುಚ್ಛಾಮೀತಿ ವುತ್ತಮತ್ತೇನ ಕಥೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ತಂ ತುಣ್ಹೀಭಾವೇ ಯುಜ್ಜತಿ। "ಅಥಾಪಿ ಲಾಭಾದಿನಾ ಅಭಿಭೂತೋ ವಾರೇತಿ, ತಂ ನ ಪಮಾಣ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಏಸೇವ ನಯೋತಿ** ಕಥೇನ್ತೋ ಯದಿ ವಿಚ್ಛಿನ್ದತಿ, ಪುನ ಆಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬನ್ತಿ।

ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮಪಟಿಕ್ಕೋಸನಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೫೪. **"ತೇಸಂ ಅನುಪದ್ದವತ್ಥಾಯಾ"**ತಿ ಸಙ್ಘೋ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ನ ಕರೋತಿ, ಅಞ್ಞೋಪಿ ಉಪದ್ದವೋ ಬಹೂನಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ।

ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಕಅಜ್ಝೇಸನಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೫೫. "ಥೇರಾಧಿಕಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾಪಿ ಪಚ್ಛಾ ಅವಿಸೇಸೇನ "ಯೋ ತತ್ಥ ಬ್ಯತ್ತೋ ಪಟಿಬಲೋ, ತಸ್ಸಾಧೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ "ಭನ್ತೇ"ತಿ ವಚನಂ ಥೇರಸ್ಸಾಪಿ ಅತ್ಥೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ। "ಗಚ್ಛಾವುಸೋ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ವಾ ವಿತ್ಥಾರೇನ ವಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಅಸತಿಪಿ ಅನ್ತರಾಯೇ ಥಾಮಂ ಪಮಾಣನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ।

ದಿಸಂಗಮಿಕಾದಿವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೬೩. "ಸಚಸ್ಸ ಸದ್ಧಿಂಚರಾ ಭಿಕ್ಖುಉಪಟ್ಠಾಕಾ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಪಾಠೋ। **"ಉತುವಸ್ಸೇತಿ** ಉತುಸಂವಚ್ಛರೇ ಹೇಮನ್ತಗಿಮ್ಹೇಸೂ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಪಾರಿಸುದ್ಧಿದಾನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೬೪. **ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ದಮ್ಮೀ**ತಿ "ಸಾಪತ್ತಿಕೋ ಥೇರಾನಂ ದೇತಿ, ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದೇ ದುಕ್ಕಟಂ ಸಮ್ಭವತೀ"ತಿ ಆಚರಿಯೇನ ಲಿಖಿತಂ। ಕಿಂ ನು ಖೋ ಕಾರಣಂ? ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದೇನ ದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತಿ ನಾಮ ಕೇವಲಂ ಭಗವತಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಕಿರಿಯಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಹೋತೀತಿ। "ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಕಿರಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ, ಸುಟ್ಠು ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। ಮಹನ್ತಾ ಹಿ ತೇ ಆಚರಿಯಾ ನಾಮ। ತತ್ಥ "ದಮ್ಮೀ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಂ ವುತ್ತಂ। "ಹರಾ"ತಿ ಚ "ಆರೋಚೇಹೀ"ತಿ ಚ ಹಾರಕಸ್ಸ ಅನಾರೋಚನಪಚ್ಚಯಾ ದುಕ್ಕಟಮೋಚನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಏಸೇವ ನಯೋ ಛನ್ದದಾನೇಪಿ। ತತ್ಥ "ದಮ್ಮೀ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಸಾಮಗ್ಗಿದೀಪನವಚನಂ, ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ, ಏವಂ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ** ವಣ್ಣೇತಿ। ಅಥ ವಾ ಪಠಮಂ ಸಮಗ್ಗಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ, ದುತಿಯಂ ಪಚ್ಛಾ ವಿಧಾತಬ್ಬಭಾವಂ, ತತಿಯಂ ಛನ್ದಹಾರಕಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟಮೋಚನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಉಭಯತ್ಥಾಪಿ "ಸಙ್ಘಪ್ಪತ್ತೋ ಪಕ್ಕಮತೀ"ತಿಆದಿವಚನತೋ ಸಙ್ಘೇ ಸಮಗ್ಗೇ ಏವ ಛನ್ದಪಾರಿಸುದ್ಧಿದಾನಂ ರುಹತಿ, ನಾಸಮಗ್ಗೇತಿ ಸಿದ್ಧಂ। "ಸಙ್ಘಪ್ಪತ್ತೋ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕೋ ಪಟಿಜಾನಾತಿ, ಆಹಟಾ ಹೋತಿ ಪಾರಿಸುದ್ಧೀ"ತಿಆದಿವಚನತೋ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕಾದೀನಮ್ಪಿ ಛನ್ದಪಾರಿಸುದ್ಧಿದಾನಂ ರುಹತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಪಕತತ್ತಸಞ್ಞಾಯ, ನೋ ಅಞ್ಞಥಾತಿ ತಕ್ಕೋ। ಜಾನಿತ್ವಾ ಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ದಿನ್ನೇ ನ ಯಾತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಚ, ಅಜಾನಿತ್ವಾ ದಿನ್ನೇ ಯಾತಿ ಚ, ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ಏಕೇ। **ಬಿಳಾಲಸಙ್ಖಲಿಕಾ ನಾಮ ಪಾರಿಸುದ್ಧೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಙ್ಖಲಿಕಾ ನಾಮ ಅನನ್ತರೇನ ಸಮ್ಬಜ್ಝತಿ, ಅಞ್ಞೇನ ಚ ಸಙ್ಖಲಿಕೇನಾತಿ ಕೇವಲಂ ಸಙ್ಖಲಿಕಾ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ**। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ವಿಸೇಸನಂ ನಿರತ್ಥಕಂ ಹೋತಿ। ಬಿಳಾಲಸಙ್ಖಲಿಕಾ ಬದ್ಧಾವ ಹೋತಿ ಅನ್ತೋಗೇಹೇ ಏವ ಸಮ್ಪಯೋಜನತ್ತಾ। ಯಥಾ ಸಾ ನ ಕತ್ಥಚಿ ಗಚ್ಛತಿ, ತಥಾ ಸಾಪಿ ನ ಕತ್ಥಚಿ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಕಿರ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಛನ್ದದಾನಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೬೫-೭. "ಛನ್ದಂ ದತ್ವಾ ಖಣ್ಡಸೀಮಂ ವಾ ಸೀಮನ್ತರಿಕಂ ವಾ ಬಹಿಸೀಮಂ ವಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಆಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಕಮ್ಮಂ ನ ಕೋಪೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಗಮಿಕಭಿಕ್ಖೂನಂ ಛನ್ದಂ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಖಣ್ಡಸೀಮಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಪುನ ವಿಹಾರಸೀಮಂ ಬನ್ಧಿತುಂ ತೇಸಂ ಛನ್ದಂ ನ ಗಣ್ಹನ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। "ಮುಹುತ್ತಂ ಏಕಮನ್ತಂ ಹೋಥಾ"ತಿಆದಿವಚನತೋ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಭಿಕ್ಖುಕಮ್ಮಂ ಗಹಟ್ಠಾದೀಸು ಹತ್ಥಪಾಸಗತೇಸು ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। **ನಿಸ್ಸೀಮನ್ತಿ** ಬಹಿಸೀಮಂ। **ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮುತಿದಾನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥೀ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸತಿಪಿ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಆಸನೇನ ಸಹ ಉದಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪನ್ನರಸೋಪೀ**ತಿ ಅಪಿ-ಸದ್ದೋ ಚಾತುದ್ದಸಿಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಯದಿ ನೋ ಏತ"ನ್ತಿ। "ಅಜ್ಜ ಮೇ ಉಪೋಸಥೋ ಪನ್ನರಸೋ"ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಸದಾ ನ ಕಿಞ್ಚಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾತಿ ಏಕೇ।

ಆಪತ್ತಿಪಟಿಕಮ್ಮವಿಧಿಕಥಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೬೯-೧೭೦. **ಪಟಿದೇಸೇಮೀ**ತಿ ಯಾಯ ಕಾಯಚಿ ಭಾಸಾಯ ವುತ್ತೇ ದೇಸನಾ ಚ ಪಟಿಗ್ಗಹೋ ಚ ಹೋತಿಯೇವ ದಿಟ್ಠಾವಿಕಮ್ಮೇನ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ ವುತ್ತತ್ತಾತಿ ಕೇಚಿ। ವೇಮತಿಕೇನ "ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಏಕಿಸ್ಸಾ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಾಪತ್ತಿಯಾ ವೇಮತಿಕೋ, ಯದಾ ನಿಬ್ಬೇಮತಿಕೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ತದಾ ತಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಕತೇ ಯಾವ ನಿಬ್ಬೇಮತಿಕೋ ನ ಹೋತಿ, ತಾವ ಸಭಾಗಾಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತುಂ ನ ಲಭತಿ, ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ಕಮ್ಮಾನಂ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಪುನ ನಿಬ್ಬೇಮತಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ದೇಸೇತಬ್ಬಂ। ನ ಚಾತಿ ನೇವ ಪಾಳಿಯಂ ನ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಅತ್ಥಿ, ದೇಸಿತೇ ಪನ ದೋಸೋ ನತ್ಥೀತಿ। ತಥಾ **ಇತೋ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ತಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಕರಿಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಚ ಸಕಲಸಙ್ಘೇ ಸಭಾಗಾಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೇ, ವೇಮತಿಕೇ ಚ। ತಥಾ ಚ "ಸಬ್ಬೋ ಸಙ್ಘೋ ಸಭಾಗಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ, ಯದಾ ಸುದ್ಧಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸತೀ"ತಿ, "ತದಾ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ತಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಕರಿಸ್ಸತೀ'ತಿ ವತ್ವಾ 'ಉಪೋಸಥಂ ಕಾತುಂ ಲಭತೀ"ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ।

ಅನಾಪತ್ತಿಪನ್ನರಸಕಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೭೨-೩. "ಅತ್ಥಙ್ಞೇ"ತಿ ಪುಬ್ಬವಾರೇ, "ಅಥಙ್ಞೇ"ತಿ ಪಚ್ಛಾವಾರೇ ಪಾಠೋ। ಸೀಮಂ ಓಕ್ಕನ್ತೇ ವಾ ಓಕ್ಕಮನ್ತೇ ವಾ ಪಸ್ಸನ್ತಿ। ಧಮ್ಮಸಞ್ಞಿನೋ ಪನ ಅಞ್ಞಾಣೇನ ಹೋನ್ತಿ। "ವೇಮತಿಕಪನ್ನರಸಕಂ ಉತ್ತಾನಮೇವಾ"ತಿ ಪಾಠೋ।

ಸೀಮೋಕ್ಕನ್ತಿಕಪೇಯ್ಯಾಲಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೭೮. "ನ ಅಕಾಮಾ ದಾತಬ್ಬಾ"ತಿವಚನತೋ ಇಚ್ಛಾಯ ಸತಿ ದಾತಬ್ಬಾತಿ ಸಿದ್ಧಂ।

ಲಿಙ್ಗಾದಿದಸ್ಸನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೮೦. **ನಾಭಿವಿತರನ್ತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಲದ್ಧಿನಾನಾಸಂವಾಸಕಾ ಕಿರ ತೇ। ಕಮ್ಮನಾನಾಸಂವಾಸಕಙ್ಹಿ ದಿಟ್ಠಿಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಓಸಾರಣಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಏವಞ್ಹಿ ಕತೇ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪೋಸಥಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಇತರೇನ ಲದ್ಧಿನಿಸ್ಸಜ್ಜನಮತ್ತೇನ ಕಾತುನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅದಸ್ಸನೇ ಅಪ್ಪಟಿಕಮ್ಮೇ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೇ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕಞ್ಚ ಜಾನಿತ್ವಾ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ತಸ್ಮಾ ಇಮೇ ಉಕ್ಖಿತ್ತಾನುವತ್ತಕಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ ಏಕೇ।

ನಗನ್ತಬ್ಬಗನ್ತಬ್ಬವಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೮೧. **ನ ಗನ್ತಬ್ಬೋ**ತಿ ಕಿಂ ಸನ್ಧಾಯ? "ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಙ್ಘೇನಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಯಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಸತಂ ಭಿಕ್ಖೂ ವಿಹರನ್ತಿ, ತೇ ಸಬ್ಬೇ ಕೇನಚಿದೇವ ಕರಣೀಯೇನ ದಸ ದಸ ಹುತ್ವಾ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ನಾನಾಉದಕುಕ್ಖೇಪಸೀಮಾದೀಸು ಠತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಂ ಕಾತುಂ ಲಭನ್ತಿ। ನವಕಮ್ಮಸಾಲಾದಿಕಾ ನಾನಾಸೀಮಾಕೋಟಿ ಉಪೋಸಥಾಧಿಟ್ಠಾನತ್ಥಂ ಸೀಮಾಪಿ ನದೀಪಿ ನ ಗನ್ತಬ್ಬಾ। ಗರುಕಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಲಹುಕಸ್ಸ ಅಕತ್ತಬ್ಬತ್ತಾ "ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಙ್ಘೇನಾ"ತಿ ವಚನಂ ಸಾಧೇತಿ। ತತ್ಥ "ಯಸ್ಮಿಂ ಆವಾಸೇ ಉಪೋಸಥಕಾರಕಾ ...ಪೇ॰... ಅಕತ್ವಾ ನ ಗನ್ತಬ್ಬೋ"ತಿ ವಚನತೋ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಉಪೋಸಥಾಪಿ ಆವಾಸಾ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। "ತತೋ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಉಪೋಸಥಕರಣತ್ಥಂ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಉಪೋಸಥಾ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಖಣ್ಡಸೀಮಂ ವಾ ಪವಿಸಿತುನ್ತಿ ಅಪರೇ ವದನ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಇಮಿನಾ ನೇವ ಉಪೋಸಥನ್ತರಾಯೋ**ತಿ "ಅತ್ತನೋ ಉಪೋಸಥನ್ತರಾಯೋ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ವಜ್ಜನೀಯಪುಗ್ಗಲಸನ್ದಸ್ಸನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೮೩. "ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನಸ್ಸ ನಿಸಿನ್ನಪರಿಸಾಯ ಕಲಹಾದಿಭಯೇನ ನಾಹಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಅಞ್ಞಕಮ್ಮೇ ತಸ್ಸ ನಿಸಿನ್ನಪರಿಸಾಯ ಆಪತ್ತಿ ನತ್ಥೀತಿ ಏಕೇ। "ನ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನುಪೋಸಥೇ ಉಪೋಸಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋ ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಙ್ಘಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೮೩) ವಚನತೋ ಸಾಮಗ್ಗೀದಿವಸೋ ಅನುಪೋಸಥದಿವಸೋತಿ ಅತ್ಥತೋ ವುತ್ತಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ। "ದ್ವೇಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಪೋಸಥಾ"ತಿ ವುತ್ತವಚನವಸೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ, ಅಞ್ಞಥಾ **ಪರಿವಾರಪಾಳಿಯಾ** ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ ಆಚರಿಯಾ। ಚಾತುದ್ದಸಿಯಂ, ಪನ್ನರಸಿಯಂ ವಾ ಚೇ ಸಙ್ಘೋ ಸಮಗ್ಗೋ ಹೋತಿ, "ಅಜ್ಜುಪೋಸಥೋ ಸಾಮಗ್ಗೀ"ತಿ ಅವತ್ವಾ ಪಕತಿನೀಹಾರೇನೇವ ಕತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಯಥಾದೇಸನಾ ಕತಾತಿ ನೋ ತಕ್ಕೋ। ಅಞ್ಞಥಾ ಯಥಾವುತ್ತದ್ವಯೇ ಚೇ ಸಾಮಗ್ಗೀ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ಉಪೋಸಥಂ ಅಕತ್ವಾ ಅನುಪೋಸಥದಿವಸೇ ಏವ ಸಾಮಗ್ಗೀಉಪೋಸಥೋ ಕಾತಬ್ಬೋತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಅಞ್ಞಥಾ ಪುಬ್ಬೇ ಪಟಿಸಿದ್ಧತ್ತಾ ಇದಾನಿ ಪಟಿಸೇಧನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇವಸಿಕಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೩೮) ಪುಬ್ಬೇ ಹಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಪೋಸಥೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿತು"ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತತ್ತಾ "ಸಕಿಂ ಪಕ್ಖಸ್ಸ ಚಾತುದ್ದಸೇ ವಾ ಪನ್ನರಸೇ ವಾ"ತಿ ಚ "ದ್ವೇಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಪೋಸಥಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೪೯) ಚ ಪಚ್ಛಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ತತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ ಉಪೋಸಥೋ ನ ಕಾತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥತೋ ಆಪನ್ನಂ ಅನಿಟ್ಠಂ, ಸತಿ ಸಙ್ಘಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಅಞ್ಞೋ ದಿವಸೋ

ಪಕತಿವಸೇನ ಅನುಪೋಸಥೋಪಿ ಉಪೋಸಥದಿವಸೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸನವಸೇನ ನಿವಾರೇತುಮ್ಪಿ ಏವಂದೇಸನಾ ಕತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಉಪೋಸಥಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ

ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಾನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೮೪. **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯ**ಮ್ಪಿ "ಸಜ್ಝಾಸಯಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಪಾಠೋ, ದೀಪವಾಸಿನೋ "ಸಜ್ಝಾಪಯಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಪಠನ್ತಿ ಕಿರ। **"ಕತಿ ನು ಖೋ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಾ"**ತಿ ಚಿನ್ತಾಯಂ "ಕಿಂ ನಿಮಿತ್ತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತು"ನ್ತಿ ಯಂ ವಸ್ಸೂಪಗಮನಂ ವುತ್ತಂ, ತಂ "ಇಮಂ ತೇಮಾಸಂ ವಸ್ಸಂ ಉಪೇಮೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬಂ। ವಸ್ಸಾನಮಾಸಾ ಚ ಚತ್ತಾರೋ। ತತ್ಥ ಪಠಮಂ ತೇಮಾಸಂ, ಪಚ್ಛಿಮಂ ತೇಮಾಸನ್ತಿ ದುವಿಧಂ ತೇಮಾಸಂ। ತೇನಾಯಂ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಚಿನ್ತಾ ಅಹೋಸಿ।

ವಸ್ಸಾನೇಚಾರಿಕಾಪಟಿಕ್ಖೇಪಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೮೫. **ಅನಪೇಕ್ಖಗಮನೇನ ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಅರುಣಂ ಉಟ್ಠಾಪನೇನ ವಾ ಆಪತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪಠಮಂ ತಾವ ಸೋ ಸತ್ತಾಹಂ ಅನಾಗತಾಯ ಪವಾರಣಾಯ ಸಕರಣೀಯೋ ಪಕ್ಕಮತಿ। "ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ವಾ ಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ತಂ ಆವಾಸಂ ನ ವಾ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ತಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪುರಿಮಿಕಾ ಚ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಪಟಿಸ್ಸವೇ ಚ ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ವಚನತೋ ಓರಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಥಾ ಹಿ "ಸೋ ತದಹೇವ ಅಕರಣೀಯೋ ಪಕ್ಕಮತಿ, ಸಕರಣೀಯೋ ಪಕ್ಕಮತಿ, ತಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪುರಿಮಿಕಾ ಚ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಪಟಿಸ್ಸವೇ ಚ ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೦೭) ವುತ್ತಂ।

ಸತ್ತಾಹಕರಣೀಯಾನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೮೭-೮. ದುತಿಯಂ ಪನ "ಸೋ ತಂ ಸತ್ತಾಹಂ ಬಹಿದ್ಧಾ ವೀತಿನಾಮೇತಿ, ತಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪುರಿಮಿಕಾ ಚ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಪಟಿಸ್ಸವೇ ಚ ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಸತ್ತಾಹತೋ ಪರಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಥಾ ಹಿ "ಸೋ ತಂ ಸತ್ತಾಹಂ ಅನ್ತೋ ಸನ್ನಿವತ್ತಂ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪುರಿಮಿಕಾ ಚ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಪಟಿಸ್ಸವೇ ಚ ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೦೭) ವುತ್ತಂ। ಸತಿಪಿ ಕಾರಣದ್ವಯೇ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದಕಾರಣಾಭಾವೇ ಆಪತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ತಸ್ಮಾ ತೀಣಿಪಿ ಏತಾನಿ ವಚನಾನಿ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಯೋಜಿತಾನಿ ವಿಗ್ಗಹಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। **ತೀಣಿ ಪರಿಹೀನಾನೀ**ತಿ ತಾಸಂ ನತ್ಥಿತಾಯ।

ಪಹಿತೇಯೇವಅನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೯೯. "ಅನುಜಾನಾಮಿ ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಙ್ಘಕರಣೀಯೇನ ಗನ್ತುಂ, ಸತ್ತಾಹಂ ಸನ್ನಿವತ್ತೋ ಕಾತಬ್ಬೋ"ತಿ ವಚನತೋ ಅನ್ತೋವಸ್ಸೇ ಸಂಹಾರಿಕಭಾವೇನ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ತತ್ಥ ಧಮ್ಮಛನ್ದವಸೇನಪಿ ಆಗತೇ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಆಯಮುಖಂ ವಿನಸ್ಸತಿ। ತತೋ "ಸೇನಾಸನಾನಿ ಕತ್ವಾ"ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। **ಆಗತ**ನ್ತಿ ಆಗಮನಂ। ಭಾವೇತ್ಥ ತಪಚ್ಚಯೋಯಂ। **ಸಙ್ಘಕರಣೀಯೇನ ಗನ್ತು**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ "ಸೇನಾಸನಪಟಿಸಂಯುತ್ತೇಸು ಏವ ಸಙ್ಘಕರಣೀಯೇಸು, ನ ಅಞ್ಞೇಸೂ"ತಿ **ಧಮ್ಮಸಿರಿತ್ಥೇರೋ** ವದತಿ ಕಿರ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯ**ಮ್ಪಿ ತಂ ಪದಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಉಪೋಸಥಾಗಾರಾದೀಸು ಸೇನಾಸನೇಸೂ"ತಿಆದಿನಾ ಸೇನಾಸನಮೇವ ದಸ್ಸಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ।

ಅನಿಮನ್ತಿತೇನ ಗನ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ತಸ್ಸ ರತ್ತಿಚ್ಛೇದೋ ಚ ದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತಿ ಚ ಹೋತಿ, ತಂ “ವಸ್ಸಚ್ಛೇದೋ”ತಿ ಚ ವದನ್ತಿ। **ನಿಮನ್ತಿತೋಯೇವ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಉಪಾಸಕೇಹಿ “ಇಮಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ದಿವಸೇ ದಾನಾದೀನಿ ಕರೋಮ, ಸಬ್ಬೇ ಸನ್ನಿಪತನ್ತೂ”ತಿ ಕತಾಯಪಿ ಕತಿಕಾಯ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಪವಾರಣಾಯ ನವಮಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಚೀವರಂ ಪರಿಯೇಸಿತುಂ ಕಾವೀರಪಟ್ಟನೇ ವಿಯ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ ಅನುಸಂವಚ್ಛರಂ ನಿಯಮತೋ ಉಪಾಸಕೇಹಿ ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಠಪನತೋ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ವಾ ಕತಿಕಾ ಕತಾ ‘ಸಮನ್ತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಗಚ್ಛನ್ತೂ’ತಿ, ಘೋಸನಂ ವಾ ಕತಂ ಉಪಾಸಕೇಹಿ, ತತ್ಥ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ರತ್ತಿಚ್ಛೇದೋ ನತ್ಥೀತಿ ತಥಾ ‘ಅನುಸಂವಚ್ಛರಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೂ’ತಿ ಸಕಿಂ ನಿಮನ್ತಿತೇಪಿ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಚ “ಚೀವರಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ನಿಯಮಂ ಕತ್ವಾ ಸಮನ್ತತೋ ಆಗತಾನಂ ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ದಾನತೋ ಕಾವೀರಪಟ್ಟನೇ ಘೋಸೇತ್ವಾ ಕರಣಾಕಾರೋ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಅಪರೇ”ತಿ ಚ। ಆಚರಿಯಾ ಪನ ಏವಂ ನ ವದನ್ತಿ।

ಅನ್ತರಾಯೇಅನಾಪತ್ತಿವಸ್ಸಚ್ಛೇದಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೦೧. “ಸಚೇ ದೂರಂ ಗತೋ ಹೋತಿ, ಸತ್ತಾಹವಾರೇನ ಅರುಣೋ ಉಟ್ಠಾಪೇತಬ್ಬೋ”ತಿ ವಚನತೋ ‘ಯಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರಾಯೇ ಸತಿ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರಾಯೇವ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದಮಕತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಕರಣೀಯೇನ ವೀತಿನಾಮೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ದೀಪಿತನ್ತಿ ಅಪರೇ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ವಿನಯಧರಾ ಪನ ನ ಇಚ್ಛನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ “ಸತ್ತಾಹವಾರೇನ ಅರುಣೋ ಉಟ್ಠಾಪೇತಬ್ಬೋ”ತಿ ಇದಂ ತತ್ರುಪ್ಪಾದಾದಿನಿಮಿತ್ತಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ “ಆಚರಿಯಾ ಪನ ಏವಂ ನ ವದನ್ತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಗಾವುಂ ವಾತಿ** ಬಲಿಬದ್ಧಂ ವಾ। **ಬಹಿಸೀಮಾಯ ಠಿತಾನನ್ತಿ** ತೇಹಿ ಖಣ್ಡಸೀಮಾಯ ಠಿತೇಹಿಪೀತಿ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ**। ವಸ್ಸಚ್ಛೇದೇ ಅಸ್ಸ **ವಸ್ಸಚ್ಛೇದಸ್ಸ**। ವಿಹಾರಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ವುಟ್ಠಾಪೇನ್ತೇಹಿ ತತ್ಥೇವ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ “ಇಮಿನಾ ಚ ಇಮಿನಾ ಚ ಕಾರಣೇನ ಇಮಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ಪದೇಸೇ ಇಮಂ ವಿಹಾರಂ ನೇತ್ವಾ ವುಟ್ಠಾಪೇಮಾ”ತಿ ಅನುಸ್ಸಾವೇತ್ವಾವ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ।

ವಜಾದೀಸುವಸ್ಸೂಪಗಮನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೦೩. **ವಜೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಗತಸ್ಸ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದೇ ಅನಾಪತ್ತೀತಿ** ವಸ್ಸಚ್ಛೇದೋ ನ ಹೋತೀತಿ ಕಿರ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸತ್ಥಸ್ಸ ಅವಿಹಾರತ್ತಾ “ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ”ತಿ ಅವತ್ವಾ “ಇಧ ವಸ್ಸಂ ಉಪೇಮೀ”ತಿ ಏತ್ತಕಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ। **“ಸತ್ಥೇ ಪನ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ** ‘ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಇಮಂ ತೇಮಾಸ’ನ್ತಿ ವಾ ‘ಇಧ ವಸ್ಸಂ ಉಪೇಮೀ’ತಿ ವಾ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಆಲಯಕರಣಮತ್ತೇನೇವ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ತಂ ಪನ ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ವಿರುಜ್ಝತಿ। “ಇಧ ವಸ್ಸಂ ಉಪೇಮೀತಿ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವತ್ತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನಮ್ಪಿ ಪುಬ್ಬಾಪರಂ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಅಧಿಪ್ಪಾಯಾಜಾನನತೋ। ಸತ್ಥೋ ದುವಿಧೋ ಠಿತೋ, ಸಞ್ಚಾರೋತಿ। ತತ್ಥ ಠಿತೇ ಕುಟಿಕಾಯ “ಇಧ ವಸ್ಸಂ ಉಪೇಮೀ”ತಿ ವತ್ವಾ ವಸಿತಬ್ಬಂ। ಇದಞ್ಚ ಸನ್ಧಾಯ “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ಥೇ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತು”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಸಞ್ಚಾರಿಮ್ಹಿ ಪನ ಸತ್ಥೇ ಕುಟಿಕಾಯ ಅಭಾವತೋ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಸತಿ ಸಿವಿಕಾಯ ವಾ ಸಕಟಕುಟಿಕಾಯ ವಾ ವಟ್ಟತಿ, ತಥಾ ವಜೇಪಿ। ತೀಸು ಠಾನೇಸು ಭಿಕ್ಖುನೋ ನತ್ಥಿ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದೇ ಆಪತ್ತಿ।

ಪವಾರೇತುಞ್ಚ ಲಭತೀತಿ ಏತ್ಥಾಯಂ ವಿಚಾರಣಾ – “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯೇನ ವಜೋ, ತೇನ ಗನ್ತು”ನ್ತಿ ಇದಂ ಕಿಂ ವಸ್ಸರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, ಉದಾಹು ವಸ್ಸಚ್ಛೇದಾಪತ್ತಿರಕ್ಖಣತ್ಥನ್ತಿ? ಕಿಞ್ಚೇತ್ಥ ಯದಿ ವಸ್ಸರಕ್ಖಣತ್ಥಂ, “ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸೇನಾಸನಿಕೇನ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಇದಂ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ಅಥ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದಾಪತ್ತಿರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ ನ ಸೋ ಪವಾರೇತುಂ ಲಭತೀತಿ, ಕಾ ಪನೇತ್ಥ ಯುತ್ತಿ? ಯತೋ ಅಯಮೇವ ತಿವಿಧೋ ಪವಾರೇತುಂ ಲಭತಿ, ನೇತರೋ। ವಾಳೇಹಿ ಉಬ್ಬಾಳ್ಹಾದಿಕೋ ಹಿ ಉಪಗತಟ್ಠಾನಾಪರಿಚ್ಚಾಗಾ ಲಭತಿ। ಪರಿಚ್ಚಾಗಾ ನ ಲಭತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಯುತ್ತಿ। ಯೇನ ಗಾಮೋ, ತತ್ಥ ಗತೋಪಿ ಪವಾರೇತುಂ ಲಭತೀತಿ ಏಕೇನಾತಿ ಆಚರಿಯೋ। ಯೋ ಹಿ ಪುಬ್ಬೇ “ಇಧ ವಸ್ಸಂ ಉಪೇಮೀ”ತಿ ನ ಉಪಗತೋ, “ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ”ತಿ ಉಪಗತೋ, ಸೋ ಚ ಪರಿಚ್ಚತ್ತೋ। ಅಞ್ಞಥಾ ವಿನಾ ವಿಹಾರೇನ ಕೇವಲಂ ಗಾಮಂ ಸನ್ಧಾಯ “ಇಧ ವಸ್ಸಂ ಉಪೇಮೀ”ತಿ

ಉಪಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ। ಆಪಜ್ಜತೂತಿ ಚೇ? ನ, “ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಜೇ ಸತ್ಥೇ ನಾವಾಯ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತು”ನ್ತಿ ವಚನಂ ವಿಯ “ಗಾಮೇ ಉಪಗನ್ತು”ನ್ತಿ ವಚನಾಭಾವತೋ। ಯಸ್ಮಾ “ತೀಸು ಠಾನೇಸು ಭಿಕ್ಖುನೋ ನತ್ಥಿ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದೇ ಆಪತ್ತೀ”ತಿ ವಚನಂ ತತ್ಥ ವಸ್ಸೂಪಗಮನಂ ಅತ್ಥೀತಿ ದೀಪೇತಿ ತದಭಾವೇ ಛೇದಾಭಾವಾ, ತಸ್ಮಾ “ಸತ್ಥೇ ಪನ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಕುಟಿಯಾ ಅಭಾವಕಾಲಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ। **ತೀಸು ಠಾನೇಸು ಭಿಕ್ಖುನೋ ನತ್ಥಿ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದೇ ಆಪತ್ತೀತಿ** “ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸೇವ ನತ್ಥಿ, ವಿರುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಗಮನೇ ಆಪತ್ತಿ ಚ, ಪವಾರೇತುಞ್ಚ ನ ಲಭತೀ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ಯಂ ವುತ್ತಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ಅಥ ಸತ್ಥೋ ಅನ್ತೋವಸ್ಸೇಯೇವ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಪತ್ಥಿತಟ್ಠಾನಂ ಪತ್ವಾ ಅತಿಕ್ಕಮತಿ…ಪೇ॰… ಅನ್ತರಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ತಿಟ್ಠತಿ ವಾ ವಿಪ್ಪಕಿರತಿ ವಾ”ತಿಆದಿ, ತಂ ಏತ್ತಾವತಾ ವಿರುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಗತಾನಮ್ಪಿ ವಿರುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಗಮನಂ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪವಾರೇತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತತ್ಥ “ಪದರಚ್ಛದನಂ ಕುಟಿಂ ಕತ್ವಾ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಸೇನಾಸನತ್ಥಾಯ ರುಕ್ಖಂ ಆರುಹಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ, ನ ಪಾಳಿವಿರೋಧತೋತಿ ಚೇ? ನ, ತಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನೇವ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ, ಇಮಸ್ಸ ಇಧ ಪುನಪಿ ಪಟಿಕ್ಖೇಪನತೋ। “ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸೇನಾಸನಿಕೇನ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ ಸಿದ್ಧೇ “ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ವಿಯ ಸಿಯಾತಿ ಚೇ? ನ, ಅಜ್ಝೋಕಾಸಸ್ಸ ಅಸೇನಾಸನಭಾವಾನುಮತಿಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ಅಜ್ಝೋಕಾಸೋ ಹಿ “ಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ಪಲಾಲಪುಞ್ಜೇ”ತಿ ವಚನತೋ ಸೇನಾಸನನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಚತುಸಾಲಅಜ್ಝೋಕಾಸೇ ವಸನ್ತೋಪಿ “ಚತುಸಾಲಾಯ ವಸತೀ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ವಟ್ಟತೀತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಇಧ ಅಸೇನಾಸನಿಕೋ ನಾಮ ಅತ್ತನಾ ವಾ ಪರೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ ನಿಬದ್ಧವಾಸತ್ಥಂ ಅಪಾಪಿತಸೇನಾಸನಿಕೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಾನಂ ಅಞ್ಞತರಾತಿರೇಕತಾ ಚ ರುಕ್ಖಮೂಲೇಪಿ ನಿಬ್ಬಕೋಸೇಪಿ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಚ, ಅಪಾಪಿತಸೇನಾಸನಿಕೇನಾಪಿ ಗಬ್ಭೇ ವಸಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಚ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಸದ್ವಾರಬನ್ಧಮೇವ ಸೇನಾಸನಂ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಚೇ? ನಿದಾನತೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಅಸೇನಾಸನಿಕವಸ್ಸೂಪಗಮನಾಪತ್ತಿ “ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಸೇನಾಸನಿಕಾ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಸೀತೇನಪಿ ಉಣ್ಹೇನಪಿ ಕಿಲಮನ್ತೀ”ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ನಿದಾನೇ ಪಞ್ಞತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಸೀತಾದಿಪಟಿಕ್ಖೇಪಮೇವ ಇಧ ಸೇನಾಸನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಸಿದ್ಧಂ ಪುಬ್ಬಪಕ್ಖನಿದಸ್ಸನನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ಪುಬ್ಬೇ ಅಪರತ್ಥಪವತ್ತಿಸೂಚನತೋ। **ದುತಿಯಜ್ಝಾನನಿದ್ದೇಸೇ** “ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾನಂ ವೂಪಸಮಾ ಅವಿತಕ್ಕಂ ಅವಿಚಾರ”ನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೨೮; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೭೧) ವಚನಾನಿ ನಿದಸ್ಸನಂ। ಅಜ್ಝೋಕಾಸಪಟಿಕ್ಖೇಪನಿದಾನೇನ ಬಹಿಅಜ್ಝೋಕಾಸೋವ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ, ನ ಚತುಸಾಲಾದಿಮಜ್ಝಗತೋ ಅಜ್ಝೋಕಾಸೋತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ನಿದಾನಂ ಪಮಾಣನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ನಿಯಮತೋ। ಕಿಞ್ಚಿ ಹಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ನಿದಾನಾಪೇಕ್ಖಂ ಹೋತೀತಿ ಸಾಧಿತಮೇತಂ। ಇದಂ ಸಾಪೇಕ್ಖಂ, ಇದಂ ಅನಪೇಕ್ಖನ್ತಿ ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ನ ಹಿ ಏತ್ಥ **ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗೇ** ವಿಯ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಪದಭಾಜನಂ, ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೋ ವಾ ಅತ್ಥೀತಿ? ಇಧಾಪಿ ದೇಸನಾವಿಧಾನತೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। “ದೇವೇ ವಸ್ಸನ್ತೇ ರುಕ್ಖಮೂಲಮ್ಪಿ ನಿಬ್ಬಕೋಸಮ್ಪಿ ಉಪಧಾವನ್ತೀ”ತಿ ಹಿ ಇಮೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ನಿದಾನವಚನೇಹಿ ಬಹಿ ವಾ ಅನ್ತೋ ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಓವಸ್ಸಕಟ್ಠಾನಂ ಇಧ ಅಜ್ಝೋಕಾಸೋ ನಾಮ। ಅನೋವಸ್ಸಕಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಅನಿಬ್ಬಕೋಸಮೇವ ಇಧ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ। ತೇನ **ನ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬನ್ತಿ** ನ ಆಲಯಕರಣಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ, “ಇಧ ವಸ್ಸಂ ಉಪೇಮೀ”ತಿ ವಚನಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ। ಛವಸರೀರಂ ದಹಿತ್ವಾ ಛಾರಿಕಾಯ, ಅಟ್ಠಿಕಾನಞ್ಚ ಅತ್ಥಾಯ ಕುಟಿಕಾ ಕರೀಯತೀತಿ **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾ**ವಚನಂ। **“ಟಙ್ಕಿತಮಞ್ಚೋ**ತಿ ಕಸಿಕುಟಿಕಾಪಾಸಾಣಘರ”ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। “ಅಕವಾಟಬದ್ಧಸೇನಾಸನೇ ಅತ್ತನೋ ಪಾಪಿತೇ ಸಭಾಗಟ್ಠಾನೇ ಸಕವಾಟಬದ್ಧೇ ವಸತಿ ಚೇ, ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪಯೋಗೋಪಿ ಅತ್ಥಿ, “ಅಸೇನಾಸನಿಕೇನ ವಸ್ಸಂ ನ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬ”ನ್ತಿ **ಪಾಳಿ** ಚ **ಅಟ್ಠಕಥಾ** ಚ, ತಸ್ಮಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ।

ಅಧಮ್ಮಿಕಕತಿಕಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೦೫. **ಮಹಾವಿಭಙ್ಗೇ ವುತ್ತನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಅಯಂ **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾ**ವಚನಂ ಊನಪನ್ನರಸವಸ್ಸೇನ ಸಾಮಣೇರೇನ ಇಧ ವಿಹಾರೇ ನ **ವತ್ಥಬ್ಬಾ,** ನ ಪಂಸುಕೂಲಂ ಆಹಿಣ್ಡಿತಬ್ಬಂ, ನ ಚೋಳಭಿಕ್ಖಾ ಗಹೇತಬ್ಬಾ, ನ ಅಞ್ಞವಿಹಾರೇ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ, ನ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ವಾ

ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ವಾ ಸನ್ತಕಂ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ, ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನೇವ ಆಲಪೇಯ್ಯಾಮ ನ ಸಲ್ಲಪೇಯ್ಯಾಮ, ನ ಸಜ್ಝಾಯಿತಬ್ಬಂ, ಮತ್ತಿಕಾಪತ್ತೇನ ವಟ್ಟತಿ, ನ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಪರಿಕ್ಖಾರಸ್ಸ ವಾಸೋತಿ।

೧೦೬. **ಮುಸಾವಾದೋತಿ** ವಿಸಂವಾದೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಕೇಚಿ "ವಿಸಂವಾದನವಸೇನ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿತ್ವಾತಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಚ, "ರಞ್ಞೋ ವುತ್ತವಚನಾನುರೂಪತೋ ಮುಸಾವಾದೋತಿ ಗಹಟ್ಠಾ ಗಣ್ಹನ್ತೀತಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಚ ವದನ್ತಿ।

೧೦೭. **"ಪುರಿಮಿಕಾ ಚ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ**। ಕಸ್ಮಾ? 'ದುತಿಯೇ ವಸಾಮೀ'ತಿ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಪಠಮಸೇನಾಸನಗ್ಗಾಹೋ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ। ಪುನ 'ಪಠಮೇ ಏವ ವಸಾಮೀ'ತಿ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ದುತಿಯೋ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ। ಉಭಯಾವಾಸೇ ವಿಧಾನಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ "ಪಠಮಂ ಗಹಿತಟ್ಠಾನೇ ಅವಸಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಸೇನಾಸನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದ್ವೀಹತೀಹಂ ವಸತಿ, ತತೋ ಪಠಮಗ್ಗಾಹೋ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತೀತಿ ಪುರಿಮಿಕಾ ಚ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಪಚ್ಛಿಮಗ್ಗಾಹೋ ನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ। ಇದಞ್ಹಿ ದಿವಸವಸೇನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಅಥ ಪಚ್ಛಿಮಂ ತೇಮಾಸಂ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ವಸತಿ, ಪುರಿಮಿಕಾ ಚ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಇದಂ ಸೇನಾಸನಗ್ಗಾಹಾನಂ ವಸೇನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನಂ ನಾಮಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಉಭೋಪೇತೇ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪಾ ಇಧ ನಾಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಯತ್ಥಾಯಂ ಪಟಿಸ್ಸುತೋ, ತತ್ಥ ಪುರಿಮಿಕಾ ಚ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಪಟಿಸ್ಸವೇ ಚ ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ। ಕತ್ಥ ಪನ ಪುರಿಮಿಕಾ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ? ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ದ್ವೀಸು ಆವಾಸೇಸು ಯತ್ಥ ತದಹೇವ ಪಚ್ಛಿಮಗ್ಗಾಹೋ, ತತ್ಥ ಪಠಮಂ ಗಹಿತಟ್ಠಾನೇ ಸತ್ತಾಹಕರಣೀಯೇನ ಗಚ್ಛತೋ ನ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದೋ, **ಸೋ ತದಹೇವ ಅಕರಣೀಯೋ ಪಕ್ಕಮತೀತಿ**ಆದಿಮ್ಹಿ **"ಕರಣೀಯಂ** ನಾಮ ಸತ್ತಾಹಕರಣೀಯ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಪಾಳಿಮುತ್ತಕರತ್ತಿಚ್ಛೇದವಿನಿಚ್ಛಯೇ "ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾದೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಆದಿಮ್ಹಿ ಚತೂಸು ವಾರೇಸು ನಿರಪೇಕ್ಖಪಕ್ಕಮನಸ್ಸಾಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ "ಸತ್ತಾಹಕರಣೀಯೇನಾ"ತಿ ನ ವುತ್ತಂ ತಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ನಿರಪೇಕ್ಖಗಮನಾಭಾವತೋ। ತತ್ಥ ಪುರಿಮಾ ದ್ವೇ ವಾರಾ ವಸ್ಸಂ ಅನುಪಗತಸ್ಸ ವಸೇನ ವುತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಉಪಗತಸ್ಸ ತದಹೇವ ಸತ್ತಾಹಕರಣೀಯೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನ್ತೋಸತ್ತಾಹಂ ಆಗಚ್ಛತೋ ನ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದೋತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಪಚ್ಛಿಮಾ ದ್ವೇ ವಾರಾ ಉಪಗತಸ್ಸ ನಿರಪೇಕ್ಖಗಮನವಸೇನ ವುತ್ತಾ, "ಸತ್ತಾಹಂ ಅನಾಗತಾಯ ಪವಾರಣಾಯ ಸಕರಣೀಯೋ ಪಕ್ಕಮತೀ"ತಿ ತತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಸತ್ತಾಹಂ ವೀತಿನಾಮೇನ್ತಸ್ಸ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದೋತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ "ಅಕರಣೀಯೋ ಪಕ್ಕಮತೀ"ತಿ ವಚನಾಭಾವಾ ವಿನಾ ರತ್ತಿಚ್ಛೇದಕಾರಣೇನ ಗನ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಪವಾರೇತ್ವಾ ಪನ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ ಪವಾರಣಾಯ ತಂದಿವಸಸನ್ನಿಸ್ಸಿತತ್ತಾ। ತತ್ಥ **ನ ವಾ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾತಿ** ಅನ್ತರಾಯೇನ। ಆಚರಿಯೋ ಪನ "ನ ಪುನ ಇಧಾಗಚ್ಛಾಮೀ'ತಿ ನಿರಪೇಕ್ಖೋಪಿ ಸಕರಣೀಯೋವ ಗನ್ತುಂ ಲಭತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಅಕರಣೀಯೋ'ತಿ ನ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವದತಿ। "ಸೀಹಳದೀಪೇ ಕಿರ ಚೂಳಪವಾರಣಾ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಪವಾರಣಂ ಕತ್ವಾ ಯಥಾಸುಖಂ ಸಕರಣೀಯಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಪಯೋಗಞ್ಚ ದಸ್ಸೇನ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ತತ್ಥ ಚ ಅರುಣಾ ಅನ್ತೋವಸ್ಸೇ ಹೋನ್ತಿ , ಏಕೋ ಬಹಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ತೇಮಾಸಂ ವುತ್ಥೋ ಹೋತೀತಿ ಅಪರೇ"ತಿ ಚ, "ಆಚರಿಯೋ ಏವಂ ನ ವದತೀ"ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। ಸಬ್ಬತ್ಥ **ವಿಹಾರಂ ಉಪೇತೀತಿ** ಅತ್ತನೋ ವಸ್ಸಗ್ಗೇನ ಪತ್ತಗಬ್ಭಂ ಉಪೇತೀತಿ **ಪೋರಾಣಾ। ಅಸತಿಯಾ ಪನ ವಸ್ಸಂ ನ ಉಪೇತೀತಿ** ಏತ್ಥ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಇಮಂ ತೇಮಾಸ"ನ್ತಿ ಅವಚನೇನ। **"ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತರತ್ತಿಚ್ಛೇದಕಾರಣಂ ವಿನಾ ತಿರೋವಿಹಾರೇ ವಸಿತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಗಚ್ಛತೋಪಿ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

೧೦೮. **ಪಟಿಸ್ಸುತೋ ಹೋತಿ ಪಚ್ಛಿಮಿಕಾಯಾತಿ** ಅನ್ತರಾ ಪಬ್ಬಜಿತಭಿಕ್ಖುನಾ, ಛಿನ್ನವಸ್ಸೇನ ವಾ ಪಟಿಸ್ಸುತೋ, ಅಞ್ಞೇನ ಪನ ಪುರಿಮಂ ಅನುಪಗನ್ತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಿಕಾಯಂ ಪಟಿಸ್ಸವೋ ನ ಕಾತಬ್ಬೋ। ರತ್ತಿಚ್ಛೇದೇ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಸ್ಸಚ್ಛೇದೋತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ ವದನ್ತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ ನ ಇಚ್ಛನ್ತಿ। ತಂ ಸಾಧೇತುಂ ಅನೇಕಧಾ ಪಪಞ್ಚೇನ್ತಿ। ಕಿಂ ತೇನ।

ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪವಾರಣಾಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ

ಅಫಾಸುಕವಿಹಾರಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೧೦. “ಸಙ್ಘಂ ಆವುಸೋ ಪವಾರೇಮೀ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪಚ್ಛಾಪಿ “ವದತು ಮಂ ಸಙ್ಘೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಯಸ್ಮಾ ಅಹಂ ಸಙ್ಘಂ ಪವಾರೇಮಿ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ಥೇರಾ, ಮಜ್ಝಿಮಾ, ನವಾ ವಾ ಅವಿಸೇಸೇನಾಯಸ್ಮನ್ತೋ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಮಂ ವದನ್ತೂತಿ।

ಪವಾರಣಾಭೇದವಣ್ಣನಾ

೨೧೨. **ದ್ವೇಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪವಾರಣಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ತಾದಿಸೇ ಕಿಚ್ಚೇ ಸತಿ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಪವಾರೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ತೇನೇವ **ಮಹಾವಿಹಾರೇ** ಭಿಕ್ಖೂ ಚಾತುದ್ದಸಿಯಂ ಪವಾರೇತ್ವಾ ಪನ್ನರಸಿಯಂ ಕಾಯಸಾಮಗ್ಗಿಂ ಇದಾನಿಪಿ ದೇನ್ತಿ। **ಚೇತಿಯಗಿರಿ** ಮಹಾದಸ್ಸನತ್ಥಮ್ಪಿ ಅಟ್ಠಮಿಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಮ್ಪಿ ಚಾತುದ್ದಸಿಯಂ ಪವಾರೇತುಕಾಮಾನಂಯೇವ ಹೋತಿ। “ಸತ್ತಾಹಂ ಅನಾಗತಾಯ ಪವಾರಣಾಯ ಸಕರಣೀಯೋ ಪಕ್ಕಮತಿ, ಅನಾಪತ್ತೀತಿ ವಚನತೋ ಇದಂ ಆಚಿಣ್ಣ”ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। “ನೋ ಚೇ ಅಧಿಟ್ಠಹೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ”ತಿ ಏಕಸ್ಸ ವುತ್ತದುಕ್ಕಟಂ, ತಸ್ಸೇವ ವುತ್ತಂ ಪುಬ್ಬಕಿಚ್ಚಞ್ಚ ಸಙ್ಘಗಣಾನಮ್ಪಿ ನೇತಬ್ಬಂ।

ಪವಾರಣಾದಾನಾನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೧೩. **ತೇನ ಚ ಭಿಕ್ಖುನಾ**ತಿ ಪವಾರಣಾದಾಯಕೇನ।

ಅನಾಪತ್ತಿಪನ್ನರಸಕಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

“ತಸ್ಸಾ ಚ ಪವಾರಣಾಯ ಆರೋಚಿತಾಯ ಸಙ್ಘೇನ ಚ ಪವಾರಿತೇ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸುಪ್ಪವಾರಿತಂ ಹೋತೀತಿ ವಚನತೋ ಕೇವಲಂ ಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರಣಾದಾಯಕೋಪಿ ಪವಾರಿತೋವ ಹೋತೀ”ತಿ ವದನ್ತೀತಿ।

೨೨೨. **ಅವುಟ್ಠಿತಾಯ ಪರಿಸಾಯಾ**ತಿ ಪವಾರೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಕಥೇನ್ತಿಯಾ। **ಏಕಚ್ಚಾಯ ವುಟ್ಠಿತಾಯಾ**ತಿ ಏಕಚ್ಚೇಸು ಯಥಾನಿಸಿನ್ನೇಸು ಏಕಚ್ಚೇಸು ಸಕಸಕಟ್ಠಾನಂ ಗತೇಸು। **ಪುನ ಪವಾರೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಪುನಪಿ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ ಪವಾರೇತಬ್ಬಂ। **ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ ಸಮಸಮಾ, ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪವಾರೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ “ಗತೇ ಅನಾನೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾನಂಯೇವ ಸನ್ತಿಕೇ ಪವಾರೇತಬ್ಬಂ, **ಉಪೋಸಥಕ್ಖನ್ಧಕೇ**ಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಸಬ್ಬಾಯ ವುಟ್ಠಿತಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ ಸಮಸಮಾ, ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪವಾರೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ “ಯದಿ ಸಬ್ಬೇ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಗತಾ, ಸನ್ನಿಪಾತೇತುಞ್ಚ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಏಕಚ್ಚೇ ಸನ್ನಿಪಾತಾಪೇತ್ವಾ ಪವಾರೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಞತ್ತಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಸಙ್ಘಕಮ್ಮಾಭಾವಾ ವಗ್ಗಂ ನ ಹೋತಿ ಕಿರ। ಏತ್ಥ ಪನ ಏಕಚ್ಚೇಸು ಗತೇಸುಪಿ ಸಬ್ಬೇಸು ಗತೇಸುಪಿ ಸಬ್ಬೇ ಸನ್ನಿಪಾತಾಪೇತ್ವಾ ಞತ್ತಿಂ ಅಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಕೇವಲಂ ಪವಾರೇತಬ್ಬಂ। ಏಕಚ್ಚೇ ಸನ್ನಿಪಾತಾಪೇತ್ವಾ ಪವಾರೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ “ಸಙ್ಘಂ, ಭನ್ತೇ, ಪವಾರೇಮೀ”ತಿ ವಚನತೋ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಹಿ ಸನ್ನಿಪತಿತಾ ಪಚ್ಛಾ ದಿಟ್ಠಂ ವಾ ಸುತಂ ವಾ ಪರಿಸಙ್ಕಿತಂ ವಾ ವತ್ತಾರೋ ಹೋನ್ತಿ। ಅನಾಗತಾನಂ ಅತ್ಥಿಭಾವಂ ಞತ್ವಾಪಿ ಏಕಚ್ಚಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪವಾರಣಾವಚನಂ ವಿಯ ಹೋತಿ। ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತೇ ಚತ್ತಾರೋ ಸನ್ನಿಪಾತಾಪೇತ್ವಾ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಆಪನ್ನಚೀವರಾದಿನಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ವಿಯ ಪವಾರಣಾ ನ ಹೋತಿ ಸಙ್ಘಾಯತ್ತತ್ತಾ। “ಸಮಗ್ಗಾನಂ ಪವಾರಣಾ ಪಞ್ಞತ್ತಾ”ತಿ ವಚನಞ್ಚೇತ್ಥ ಸಾಧಕಂ। “ಇತೋ ಅಞ್ಞಥಾ ನ ವಟ್ಟತಿ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಅನನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ”ತಿ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ** ವದತಿ। “ಥೋಕತರೇಹಿ ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಪವಾರೇತಬ್ಬಂ ಞತ್ತಿಂ ಅಟ್ಠಪೇತ್ವಾವಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಆಗನ್ತುಕಾ** ನಾಮ ನವಮಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾಗತಾ ವಾ ವಜಸತ್ಥನಾವಾಸು ವುತ್ಥವಸ್ಸಾ ವಾ ಹೋನ್ತಿ।

೧೩೭. “ದಸವತ್ಥುಕಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ಹೋತಿ ತಥಾಗತೋತಿಆದೀ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। “ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನನ್ತಿಆದೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ।

೧೩೯. “ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಜಾನಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ತೇನ ಸಹ ಪವಾರೇತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಪವಾರಣಾಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಚಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ

ಸೋಣಕೋಳಿವಿಸವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೪೧. **ಅಸೀತಿಯಾ ...ಪೇ॰... ಕಾರೇತೀ**ತಿ “ಅಸೀತಿ ಗಾಮಿಕಸಹಸ್ಸಾನಿ ಸನ್ನಿಪಾತಾಪೇತ್ವಾ”ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಕಾರಣವಚನಂ। ತತ್ಥ “ಗಾಮಾನಂ ಅಸೀತಿಯಾ ಸಹಸ್ಸೇಸೂ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ “ಅಸೀತಿಯಾ ಗಾಮಸಹಸ್ಸೇಸೂ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಗಾಮಪ್ಪಮುಖಾ **ಗಾಮಿಕಾ,** ತೇಸಂ ಸಹಸ್ಸಾನಿ। **“ಕಮ್ಮಚಿತ್ತೀಕತಾನೀ”**ತಿ ಉಪಚಾರೇನ ವುತ್ತಂ। ಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯಉತುಸಮುಟ್ಠಾನೇ ಹಿ ತೇಸಂ ಅಞ್ಜನವಣ್ಣಭಾವೋ। “ಕೇನಚಿದೇವ ಕರಣೀಯೇನಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ “ಕೇನಚಿದೇವಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಏವಂ-ಸದ್ದೋ ಓಪಮ್ಮೇ ಪವತ್ತತಿ। ಏವಮುಪಮಾನೋಪದೇಸಪುಚ್ಛಾವಧಾರಣಪಟಿಞ್ಞಾತಓಪಮ್ಮೇ। **ಪುರತೋ ಪೇಕ್ಖಮಾನಾನ**ನ್ತಿ ಅನಾದರತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। ತತೋ ಪನ ಭಗವತೋ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಾ ಕವಾಟಂ ಸುಬದ್ಧಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಇಚ್ಛಿತಾಕಾರಕುಸಲತಾಯ ಇದ್ಧಿಯಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಕುಟಿಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಆರೋಚೇಸಿ। **ವಿಹಾರಪಚ್ಛಾಯಾಯ**ನ್ತಿ ವಿಹಾರಸ್ಸ ವಡ್ಢಮಾನಚ್ಛಾಯಾಯಂ। **“ಅಹೋ ನೂನಾ**ತಿ ಅಹೋ ಮಹನ್ತೋ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಭಗವತೋ ಸಮ್ಬಹುಲೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಆಹಿಣ್ಡನಂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಸೋಣಸ್ಸ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭನಿದಸ್ಸನೇನ ಅನಾರದ್ಧವೀರಿಯಾನಂ ಉತ್ತೇಜನತ್ಥಂ, ಏವಂ ಸುಖುಮಾಲಾನಂ ಪಾದರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ಉಪಾಹನಾ ಅನುಞ್ಞಾತಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಞ್ಚ।

ಸೋಣಸ್ಸಪಬ್ಬಜ್ಜಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೪೩. **ತತ್ಥ ಚ ನಿಮಿತ್ತಂ ಗಣ್ಹಾಹೀ**ತಿ ತೇಸಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಆಕಾರಂ ಉಪಲಕ್ಖೇಹಿ।

೧೪೪. **ಅಧಿಮುತ್ತೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ ಠಿತೋ ಹೋತಿ। **ನೇಕ್ಖಮ್ಮಾಧಿಮುತ್ತೋ**ತಿಆದೀಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಅರಹತ್ತಞ್ಚ ವುತ್ತಂ। “ತಞ್ಹಿ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತತ್ತಾ ‘ನೇಕ್ಖಮ್ಮ’ನ್ತಿ ಚ ಗೇಹತೋ ಪವಿವಿತ್ತತ್ತಾ ‘ಪವಿವೇಕೋ’ತಿ ಚ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜಾಭಾವತೋ ‘ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜ’ನ್ತಿ ಚ ಅರಹತ್ತಂ ಉಪಾದಾನಸ್ಸ ಖಯನ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ‘ಉಪಾದಾನಕ್ಖಯೋ’ತಿ ಚ ತಣ್ಹಾಯ ಖಯನ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ‘ತಣ್ಹಕ್ಖಯೋ’ತಿ ಚ ಸಮ್ಮೋಹಾಭಾವತೋ ‘ಅಸಮ್ಮೋಹೋ’ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಬ್ಬೇಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಕೇಚಿ। **ಸಿಯಾ ಖೋ ಏವಮಸ್ಸಾ**ತಿ ಕದಾಚಿ ಏವಮಸ್ಸ, ಅಸ್ಸ ವಾ ಆಯಸ್ಮತೋ ಏವಂ ಸಿಯಾ। **ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛನ್ತೋ** ಜಾನನ್ತೋ। **ಕರಣೀಯಮತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ। ಸೋ ಏವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ನೇಕ್ಖಮ್ಮಾಧಿಮುತ್ತೋ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಕಥಿತಂ। ಸೇಸೇಸು ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ಕೇಚಿ। **ಅಸಮ್ಮೋಹಾಧಿಮುತ್ತೋ**ತಿ ಏತ್ಥೇವ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಸೇಸೇಸು ಅರಹತ್ತನ್ತಿ ಕೇಚಿ। “ಸಬ್ಬೇಸ್ವೇವೇತೇಸು ಉಭಯಮ್ಪೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಪವಿವೇಕಞ್ಚ ಚೇತಸೋ, ಅಧಿಮುತ್ತಸ್ಸ, ಉಪಾದಾನಕ್ಖಯಸ್ಸ ಚಾ**ತಿ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। ಆಯತನಾನಂ ಉಪ್ಪಾದಞ್ಚ ವಯಞ್ಚ ದಿಸ್ವಾ।

ಸಬ್ಬನೀಲಿಕಾದಿಪಟಿಕ್ಖೇಪಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೪೬. “ರಜನಚೋಳಕೇನ ಪುಞ್ಛಿತ್ವಾ”ತಿ ಪಾಠೋ। **“ಖಲ್ಲಕಾದೀನಿ ಅಪನೇತ್ವಾ**’ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ದ್ವೇ ತೀಣಿ ಛಿದ್ದಾನಿ ಕತ್ವಾ ವಳಞ್ಜೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವದನ್ತಾನಂ ವಾದೋ ನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ಯಾನಾದಿಪಟಿಕ್ಖೇಪಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೫೪. "ಚತುರಙ್ಗುಲಾಧಿಕಾನೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಚತುರಙ್ಗುಲತೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವಟ್ಟತೀತಿ ಏಕೇ। **ಉಭತೋಲೋಹಿತಕೂಪಧಾನನ್ತಿ** ಏತ್ಥ "ಕಾಸಾವಂ ಪನ ವಟ್ಟತಿ, ಕುಸುಮ್ಭಾದಿರತ್ತಮೇವ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಸಬ್ಬಚಮ್ಮಪಟಿಕ್ಖೇಪಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೫೫. **ಕಿಸ್ಸ ತ್ಯಾಯನ್ತಿ** ಕಿಸ್ಸ ತೇ ಅಯಂ।

೨೫೬. **ಗಿಹಿವಿಕತನ್ತಿ** ಗಿಹೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಕತಂ। "ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ನಿಸೀದಿತುಂ ಅನುಜಾನಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ **ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಠಪೇತ್ವಾ ತೂಲಿಕಂ ಸಬ್ಬಾನೇವ ಗೋನಕಾದೀನಿ ರತನಪರಿಸಿಬ್ಬಿತಾನಿ ವಟ್ಟನ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಅಥ ಖೋ ವಿನಯಪರಿಯಾಯಂ ಪತ್ವಾ ಗರುಕೇ ಠಾತಬ್ಬತೋ ಇಧ ವುತ್ತನಯೇನೇವೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। "ತತ್ಥ ಪನ ಸುತ್ತನ್ತಿಕದೇಸನಾಯ ಗಹಟ್ಠಾದೀನಮ್ಪಿ ವಸೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ತೇಸಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹನತ್ಥಂ ಠಪೇತ್ವಾ 'ತೂಲಿಕಂ…ಪೇ॰… ವಟ್ಟನ್ತೀ'ತಿ ವುತ್ತಂ ವಿಯ ಖಾಯತೀತಿ ಅಪರೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

೨೫೯. **ಮಿಗಮಾತುಕೋತಿ** ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। ವಾತಮಿಗೋತಿ ಚ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। "ಕಾಳಸೀಹೋ ಕಾಳಮುಖೋ ಕಪೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಚಮ್ಮಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಯೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ಚಮ್ಮಂ ವಟ್ಟಿಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಪರತೋ ಆವಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ। "ಅತ್ತನೋ ಪುಗ್ಗಲಿಕವಸೇನ ಪರಿಹಾರೋ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಿಞ್ಚಿ ಚಮ್ಮಂ ಧಾರೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಸಿದ್ಧೇ "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಗೋಚಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಇದಂ ಪರತೋ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಬ್ಬಪಚ್ಚನ್ತಿಮೇಸು ಜನಪದೇಸು ಚಮ್ಮಾನಿ ಅತ್ಥರಣಾನೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಅನುಮತಿಪ್ಪಸಙ್ಗಭಯಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಚಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಭೇಸಜ್ಜಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ

ಪಞ್ಚಭೇಸಜ್ಜಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೬೦. **"ಯಂ ಭೇಸಜ್ಜಞ್ಚೇವ ಅಸ್ಸಾ"**ತಿ ಪರತೋ "ತದುಭಯೇನ ಭಿಯ್ಯೋಸೋ ಮತ್ತಾಯ ಕಿಸ್ಸಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿಆದಿನಾ ವಿರೋಧದಸ್ಸನತೋ ನಿದಾನಾನಪೇಕ್ಖಂ ಯಥಾಲಾಭವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಥಾನಿದಾನಂ ಕಸ್ಮಾ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ತದಞ್ಞಾಪೇಕ್ಖಾಧಿಪ್ಪಾಯತೋ। ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಕಾಲೇಪಿ ಹಿ ಸಪ್ಪಿಆದೀನಂ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಭಾವಾಪೇಕ್ಖಾತಿ ತಥಾ ವಚನೇನ ಭಗವತೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ತೇನೇವ "ಆಹಾರತ್ಥಞ್ಚ ಫರೇಯ್ಯ, ನ ಚ ಓಳಾರಿಕೋ ಆಹಾರೋ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಹಿ **ಕಾಲೇ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಕಾಲೇ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಚ ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನ ಕತೋ। ಕುತೋಯೇವ ಪನ ಲಬ್ಭಾ ತದಞ್ಞಾಪೇಕ್ಖಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಭಗವತೋ ಮೂಲಭೇಸಜ್ಜಾದೀನಿ ತಾನಿ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಯಾವಜೀವನ್ತಿ ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದೋ। ಯಂ ಪನ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಾನಿ ಪಞ್ಚ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ ಕಾಲೇ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಕಾಲೇ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತು"ನ್ತಿ ವಚನಂ, ತಂ "ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕತ್ವಾ ಅಪರಾಪರಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ ಕಾಲೇ ಏವ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ಅನುಜಾನಾಮೀ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯತೋ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ಅತಿಸಯತ್ತಾಭಾವತೋ "ಯಂ ಭೇಸಜ್ಜಞ್ಚೇವ ಅಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿ ವಿತಕ್ಕುಪ್ಪಾದೋ ನ ಸಮ್ಭವತಿ। ಪಣೀತಭೋಜನಾನುಮತಿಯಾ ಪಸಿದ್ಧತ್ತಾ ಆಬಾಧಾನುರೂಪಸಪ್ಪಾಯಾಪೇಕ್ಖಾಯ ವುತ್ತಾನೀತಿ ಚೇ? ತಞ್ಚ ನ, ಭಿಯ್ಯೋಸೋ ಮತ್ತಾಯ ಕಿಸಾದಿಭಾವಾಪತ್ತಿದಸ್ಸನತೋ। ಯಥಾ "ಉಚ್ಛುರಸಂ ಉಪಾದಾಯ ಫಾಣಿತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಥಾ "ನವನೀತಂ ಉಪಾದಾಯ ಸಪ್ಪಿ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತೋ ನವನೀತಂ ವಿಸುಂ ನ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ವಿಸೇಸದಸ್ಸನಾಧಿಪ್ಪಾಯತೋ। ಯಥಾ ಫಾಣಿತಗ್ಗಹಣೇನ ಸಿದ್ಧೇಪಿ ಪರತೋ ಉಚ್ಛುರಸೋ ವಿಸುಂ

ಅನುಞ್ಞಾತೋ ಉಚ್ಛುಸಾಮಞ್ಞತೋ ಗುಳೋದಕಟ್ಠಾನೇ ಠಪನಾಧಿಪ್ಪಾಯತೋ। ತಥಾ ನವನೀತೇ ವಿಸೇಸವಿಧಿದಸ್ಸನಾಧಿಪ್ಪಾಯತೋ ನವನೀತಂ ವಿಸುಂ ಅನುಞ್ಞಾತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ವಿಸೇಸವಿಧಿ ಪನಸ್ಸ **ಭೇಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದಟ್ಠಕಥಾ**ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ ತತ್ಥ "ಪಚಿತ್ವಾ ಸಪ್ಪಿಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಕಾಮೇನ ಅಧೋತಮ್ಪಿ ಪಚಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೬೨೨)। ತತ್ಥ ಸಪ್ಪಿ ಪಕ್ಕಾವ ಹೋತಿ, ನಾಪಕ್ಕಾ। ತಥಾ ಫಾಣಿತಮ್ಪಿ। ನವನೀತಂ ಅಪಕ್ಕಮೇವ।

ಏತ್ಥಾಹ - ನವನೀತಂ ವಿಯ ಉಚ್ಛುರಸೋಪಿ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಪಾಳಿಯಂ ಏವ ವತ್ತಬ್ಬೋತಿ? ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಕಸ್ಮಾ? ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತೇ ಉಚ್ಛುರಸೋ ಗುಳಾಪದೇಸೇನ ಯಥಾ ಅಗಿಲಾನಸ್ಸ ಫಾಣಿತಂ ಪಟಿಸಿದ್ಧಂ, ತಥಾ ಉಚ್ಛುರಸೋಪೀತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಅವುತ್ತೇ ಪನ ಗುಳಂ ವಿಯ ಸೋ ಫಾಣಿತಸಙ್ಖ್ಯಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ಇಧ ಅವತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವಚನೇನ ಗುಳೋದಕಟ್ಠಾನೇವ ಠಪಿತೋ ಹೋತಿ। ತದತ್ಥಮೇವ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ವಟ್ಟನಕಪಾನಕಾಧಿಕಾರೇ ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ಏವ ಯಾಮಕಾಲಿಕೋತಿ ಚೇ? ನ, ಅಟ್ಠಕಥಾವಿರೋಧತೋ। ನ ಉಪಾದಾಯತ್ಥಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಯತ್ಥತ್ತಾತಿ ಚೇ? ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - "ಉಚ್ಛುರಸಂ ಉಪಾದಾಯ ಉಚ್ಛುವಿಕತಿ ಫಾಣಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೬೨೩) ಯದೇತಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಟ್ಠಕಥಾವಚನಂ, ತತ್ಥ "ಉಪಾದಾಯಾ"ತಿ ಇಮಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಚ್ಚಯಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋತಿ। ನ, ಪರತೋ ಅಪರಕಿರಿಯಾಯ ಅದಸ್ಸನತೋ। ಯಥಾ "ಚಕ್ಖುಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ರೂಪೇ ಚಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೦೪, ೪೦೦; ೩.೪೨೧, ೪೨೫; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೪೩) "ಪಟಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಉಸ್ಸುಕ್ಕವಚನಸ್ಸ "ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ಅಪರಕಿರಿಯಾ ದಿಸ್ಸತಿ, ನ ತಥಾ "ಉಚ್ಛುರಸಂ ಉಪಾದಾಯಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಅಪರಕಿರಿಯಾ ದಿಸ್ಸತೀತಿ। ಅಯುತ್ತಮೇತಂ ತತ್ಥ ತದಭಾವೇಪಿ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ। ಯಥಾ "ಚತ್ತಾರೋ ಚ ಮಹಾಭೂತಾ ಚತುನ್ನಞ್ಚ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಉಪಾದಾಯ ರೂಪ"ನ್ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ೫೮೪) ಏತ್ಥ ಅಪರಕಿರಿಯಾಯ ಅಭಾವೇಪಿ ಉಸ್ಸುಕ್ಕವಚನಂ ಸಿದ್ಧಂ, ತಥಾ ಏತ್ಥಾಪಿ ಸಿಯಾತಿ? ನ, ತತ್ಥ ಪಾಠಸೇಸಾಪೇಕ್ಖತ್ತಾ। ಯಥಾ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾಭೂತಾ ಉಪಾದಾಯ ವುತ್ತಂ, ಪವತ್ತಕಂ ವಾ ರೂಪನ್ತಿ ಇಮಂ ಪಾಠಸೇಸಂ ಸಾ ಪಾಳಿ ಅಪೇಕ್ಖತಿ, ನ ತಥಾ ಇದಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾ**ವಚನಂ ಕಞ್ಚಿ ಪಾಠಂ ಅಪೇಕ್ಖತಿ। ಪರಿಪುಣ್ಣವಾದಿನೋ ಹಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾ। ಸಞ್ಞಾಕರಣಮತ್ತಂ ವಾ ತಸ್ಸ ರೂಪಸ್ಸ। "ಅತ್ಥಿ ರೂಪಂ ಉಪಾದಾಯಾ"ತಿಆದೀಸು (ಧ॰ ಸ॰ ೫೮೪) ಹಿ ಸಞ್ಞಾಕರಣಮತ್ತಂ, ಏವಮಿಧಾಪೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇಧ ಪನ "ಉಚ್ಛುರಸಂ ಉಪಾದಾಯಾ"ತಿ ಉಚ್ಛುರಸಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ, ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ತಸ್ಮಾ "ಉಚ್ಛುರಸೇನ ಸಂಸಟ್ಠಂ ಭತ್ತಂ ಅಗಿಲಾನೋ ಭಿಕ್ಖು ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತೋ ಪಣೀತಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ, ಭಿಕ್ಖುನೀ ಪಾಟಿದೇಸನಿಯೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಅಯುತ್ತನ್ತಿ ಏಕೇ। ತೇ ವಿಸೇಸಹೇತುನೋ ಅಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬಾ।

ಏತ್ತಾವತಾ "ಉಚ್ಛುರಸಂ ಉಪಾದಾಯಾತಿ ಉಚ್ಛುರಸಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ"ತಿಆದೀನಂ ಪದಾನಂ ಅತ್ಥಂ ಮಿಚ್ಛಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಯದಿ "ಉಚ್ಛುರಸಂ ಉಪಾದಾಯಾ"ತಿ ವಚನೇನ ಉಚ್ಛುರಸೋ ಫಾಣಿತಂ ಸಿಯಾ, "ಅಪಕ್ಕಾ ವಾ"ತಿ ವಚನಂ ನಿರತ್ಥಕಂ ಅಪಕ್ಕವಚನೇನ ಉಚ್ಛುರಸಸ್ಸ ಗಹಿತತ್ತಾ। ಅಥ "ಪಕ್ಕಾ ವಾ"ತಿ ವಚನೇನ ಉಚ್ಛುರಸೋ ಫಾಣಿತನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಂ, "ಉಚ್ಛುರಸಂ ಉಪಾದಾಯಾ"ತಿ ವಚನಂ ನಿರತ್ಥಕನ್ತಿ ಉತ್ತರಂ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಅನುತ್ತರನ್ತಿ ಸಾಧಿತಂ ಹೋತಿ। **ಸೋ ಚೇತೇಹಿ ಅಪಕ್ಕಾ ವಾ**ತಿ ಸಾಮಂ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಅಪಕ್ಕಾ ವಾ। **ಅವತ್ಥುಕಪಕ್ಕಾ ವಾ**ತಿ ಭಿಕ್ಖುನಾವ ಸಾಮಂ ವಿನಾ ವತ್ಥುನಾ ಪಕ್ಕಾ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞಥಾ "ಸವತ್ಥುಕಪಕ್ಕಾ ವಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ ದಸ್ಸಿತೋ, ಸೋ ದುಟ್ಠು ದಸ್ಸಿತೋ। ಕಸ್ಮಾ? **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಝಾಮಉಚ್ಛುಫಾಣಿತಂ ವಾ ಕೋಟ್ಟಿತಉಚ್ಛುಫಾಣಿತಂ ವಾ ಪುರೇಭತ್ತಮೇವ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ, "ಸವತ್ಥುಕಪಕ್ಕಾ ವಾ"ತಿ ವಚನಸ್ಸ ಚ ಲದ್ಧಿವಿರೋಧತೋ ಅವುತ್ತತ್ತಾ। "**ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ** ಪನ 'ಏತಂ ಸವತ್ಥುಕಪಕ್ಕಂ ವಟ್ಟತಿ ನೋ ವಟ್ಟತೀ'ತಿ ಪುಚ್ಛಂ ಕತ್ವಾ 'ಉಚ್ಛುಫಾಣಿತಂ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ನೋ ವಟ್ಟನಕಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀ'ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಯುತ್ತ"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೬೨೩) ವುತ್ತತ್ತಾ ಚ ಸವತ್ಥುಕಪಕ್ಕಾ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ ಚ ವುತ್ತೋಯೇವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ದುದ್ದಸ್ಸಿತೋತಿ ಸಿದ್ಧಂ। **ಆಹಾರತ್ಥ**ನ್ತಿ ಆಹಾರಪಯೋಜನಂ। ಆಹಾರಕಿಚ್ಚಂ ಯಾಪನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋತಿ ಚ।

೨೬೨. **ತೇಲಪರಿಭೋಗೇನಾ**ತಿ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಪರಿಭೋಗೇನ।

೨೬೩. **ಸತಿ ಪಚ್ಚಯೇತಿ** ಏತ್ಥ ಸತಿಪಚ್ಚಯತಾ ಗಿಲಾನಾಗಿಲಾನವಸೇನ ದ್ವಿಧಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ವಿಕಾಲಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಹಿ ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ ಯಾಮಕಾಲಿಕಾದೀನಂ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ಸತಿಪಚ್ಚಯತಾ ವುತ್ತಾ। ಇಮಸ್ಮಿಂ **ಖನ್ಧಕೇ** "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಗಿಲಾನಸ್ಸ ಗುಳಂ, ಅಗಿಲಾನಸ್ಸ ಗುಳೋದಕಂ, ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಗಿಲಾನಸ್ಸ ಲೋಣಸೋವೀರಕಂ, ಅಗಿಲಾನಸ್ಸ ಉದಕಸಮ್ಭಿನ್ನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಸಿದ್ಧಂ ಸತಿಪಚ್ಚಯತಾ ಗಿಲಾನಾಗಿಲಾನವಸೇನ ದುವಿಧಾತಿ। ಅಞ್ಞಥಾ ಅಸತಿ ಪಚ್ಚಯೇ ಗುಳೋದಕಾದೀಸು ಆಪಜ್ಜತಿ। ತತೋ ಚ ಪಾಳಿವಿರೋಧೋ।

ಪಿಟ್ಠೇಹೀತಿ ಪಿಸಿತತೇಲೇಹಿ। **ಕೋಟ್ಠಫಲನ್ತಿ** ಕೋಟ್ಠರುಕ್ಖಸ್ಸ ಫಲಂ। "ಮದನಫಲಂ ವಾ"ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ। **ಹಿಙ್ಗುಜತು** ನಾಮ ಹಿಙ್ಗುರುಕ್ಖಸ್ಸ ದಣ್ಡಪಲ್ಲವಪವಾಳಪಾಕನಿಪ್ಫನ್ನಾ। **ಹಿಙ್ಗುಸಿಪಾಟಿಕಾ** ನಾಮ ತಸ್ಸ ಮೂಲಸಾಖಪಾಕನಿಪ್ಫನ್ನಾ। **ತಕಂ** ನಾಮ ತಸ್ಸ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ತಚಪಾಕೋದಕಂ। **ತಕಪತ್ತೀತಿ** ತಸ್ಸ ಪತ್ತಪಾಕೋದಕಂ। **ತಕಪಣ್ಣೀತಿ** ತಸ್ಸ ಫಲಪಾಕೋದಕಂ। ಅಥ ವಾ "**ತಕಂ** ನಾಮ ಲಾಖಾ। **ತಕಪತ್ತೀತಿ** ಕಿತ್ತಿಮಲೋಮಲಾಖಾ। **ತಕಪಣ್ಣೀತಿ** ಪಕ್ಕಲಾಖಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಉಬ್ಭಿದಂ** ನಾಮ ಊಸಪಂಸುಮಯಂ।

೨೬೪. **ಛಕಣಂ** ಗೋಮಯಂ। **ಪಾಕತಿಕಚುಣ್ಣಂ** ನಾಮ ಅಪಕ್ಕಕಸಾವಚುಣ್ಣಂ, ತೇನ "ಠಪೇತ್ವಾ ಗನ್ಧಚುಣ್ಣಂ ಸಬ್ಬಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಚಾಲಿತೇಹೀತಿ** ಪರಿಸ್ಸಾವಿತೇಹಿ।

೨೬೫. **ನಾನಾಸಮ್ಭಾರೇಹಿ ಕತನ್ತಿ** ನಾನೋಸಧೇಹಿ।

ಗುಳಾದಿಅನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೭೪. ಸಾಮಂ ಪಕ್ಕಂ ಸಮಪಕ್ಕನ್ತಿ ದುವಿಧಂ ವಿಯ ದೀಪೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಖೀರಾದೀಸು ಉಣ್ಹಮತ್ತಮೇವ ಪಾಕೋ। ತೇನ ಉತ್ತಣ್ಡುಲಾದಿಸಮಾನಾ ಹೋನ್ತಿ।

೨೭೬-೮. "ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖ'ನ್ತಿ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ 'ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ'ತಿ ಅವತ್ವಾ 'ಸಙ್ಘೋ'ತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಭಗವನ್ತಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಹೇತು"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ನಾಗೋತಿ** ಹತ್ಥೀ।

೨೭೯. **ಸಮ್ಬಾಧೇತಿ** ವಚ್ಚಮಗ್ಗೇ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಚ ಪಸ್ಸಾವಮಗ್ಗೇಪಿ ಅನುಲೋಮತೋ। ದಹನಂ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಾಭಾವಾ ವಟ್ಟತಿ। ಸತ್ಥವತ್ತಿಕಮ್ಮಾನುಲೋಮತೋ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಪಟಿಕ್ಖೇಪಾ, ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಸ್ಸ ತಪ್ಪರಮತಾದೀಪನತೋ, ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಪುಬ್ಬೇ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಮ್ಪಿ ಸತ್ಥಕಮ್ಮಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ...ಪೇ॰... ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸಾ"ತಿ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಸತ್ಥಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ಕತೋ। ತೇನ ಸಮ್ಬಾಧಸ್ಸ ಸಾಮನ್ತಾ ದ್ವಙ್ಗುಲಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ ನಾಮ। ಸತ್ಥವತ್ತಿಕಮ್ಮತೋ ಉದ್ಧಂ ನತ್ಥೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ಕಿಞ್ಚ ಭಿಯ್ಯೋ ಪುಬ್ಬೇ ಸಮ್ಬಾಧೇಯೇವ ಸತ್ಥಕಮ್ಮಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ಪಚ್ಛಾ ಸಮ್ಬಾಧಸ್ಸ ಸಾಮನ್ತಾ ದ್ವಙ್ಗುಲಮ್ಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸೇವ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ, ನೇತರಸ್ಸಾತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಏತ್ಥ "ಸತ್ಥಂ ನಾಮ ಸತ್ಥಹಾರಕಂ ವಾಸ್ಸ ಪರಿಯೇಸೇಯ್ಯಾ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಯೇನ ಛಿನ್ದತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ಕಣ್ಟಕೇನ ವಾ**"ತಿಆದಿ। ಖಾರದಾನಂ ಪನೇತ್ಥ **ಭಿಕ್ಖುನಿವಿಭಙ್ಗೇ** ಪಸಾಖೇ ಲೇಪಮುಖೇನ ಅನುಞ್ಞಾತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏಕೇ ಪನ "ಸತ್ಥಕಮ್ಮಂ ವಾ"ತಿ ಪಾಠಂ ವಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ವತ್ಥಿಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಿ। "**ವತ್ಥೀ**"ತಿ ಕಿರ ಅಗ್ಘಿಕಾ ವುಚ್ಚತಿ। ತಾಯ ಛಿನ್ದನಂ ವತ್ಥಿಕಮ್ಮಂ ನಾಮಾತಿ ಚ ಅತ್ಥಂ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ, ತೇ "ಸತ್ಥಹಾರಕಂ ವಾಸ್ಸ ಪರಿಯೇಸೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಪದಭಾಜನೀಯಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಾ। **ಅಣ್ಡವುಡ್ಢೀತಿ** ವಾತಣ್ಡಕೋ। **ಆದಾನವತ್ತೀತಿ** ಆನಹವತ್ತಿ।

ಮನುಸ್ಸಮಂಸಪಟಿಕ್ಖೇಪಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೮೦. “ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸಮಂಸಂ…ಪೇ॰… ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸಾ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ, “ನ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಪ್ಪಟಿ…ಪೇ॰… ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ”ತಿ ಚ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಪ್ಪಟಿವೇಕ್ಖಣದುಕ್ಕಟಞ್ಚ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಞ್ಚಾತಿ ದ್ವೇ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕಪ್ಪಿಯಮಂಸೇಪಿ ಅಪ್ಪಟಿವೇಕ್ಖಣಪಚ್ಚಯಾ ದುಕ್ಕಟಮೇವ। ಕೇಚಿ “ಮಂಸಭಾವಂ ಜಾನನ್ತೋವ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಪೂವಾದೀಸು ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಕಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಅಜಾನನ್ತೋಪಿ ಆಪಜ್ಜತಿ ಸಾಮಞ್ಞೇನ ವುತ್ತತ್ತಾತಿ ಕೇಚಿ।

ಹತ್ಥಿಮಂಸಾದಿಪಟಿಕ್ಖೇಪಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೮೧. **ಇಮೇಸಂ …ಪೇ॰… ಸಬ್ಬಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಇದಂ ದಸನ್ನಮ್ಪಿ ಮನುಸ್ಸಮಂಸಾದೀನಂ ಅಕಪ್ಪಿಯಭಾವಮತ್ತಪರಿದೀಪನವಚನಂ, ನಾಪತ್ತಿವಿಭಾಗದಸ್ಸನವಚನಂ। **ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಞತ್ವಾ ವಾ ಅಞತ್ವಾ ವಾ ಖಾದನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿಯೇವಾತಿ** ಇದಮ್ಪಿ ಅನಿಯಮಿತವಚನಮೇವ “ಅಯಂ ನಾಮ ಆಪತ್ತೀ”ತಿ ಅವುತ್ತತ್ತಾ । ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಮನುಸ್ಸಾದೀನಂ ಮಂಸಾದೀಸು ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತಿಯೋ ಹೋನ್ತೀತಿ ಗಹಿತನಯೇಹಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಜಾನಿತುಂ ಸಕ್ಕಾತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಯಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಯಸ್ಮಾ ಏತೇಸಂ ಮನುಸ್ಸಾದೀನಂ ಮಂಸಾದೀನಿ ಅಕಪ್ಪಿಯಾನಿ, ತಸ್ಮಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಮಂಸಾದೀಸು ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಾಪತ್ತಿ। ಸೇಸಾನಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತೀತಿ। ಪಾಠೇಯೇವ ಹಿ ಲೋಹಿತಾದಿಂ ಮಂಸಗತಿಕಂ ಕತ್ವಾ “ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನುಸ್ಸಮಂಸಂ…ಪೇ॰… ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸ್ಸಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥೇವ ಹತ್ಥಾದೀನಂ ಮಂಸಾದೀಸುಪಿ ದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಸೀಹಳಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ಮನುಸ್ಸಮಂಸೇ ವಾ ಕೇಸೇ ವಾ ನಖೇ ವಾ ಅಟ್ಠಿಮ್ಹಿ ವಾ ಲೋಹಿತೇ ವಾ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಮೇವಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇಮಿನಾ ಏವ -

“ಅಟ್ಠಿಪಿ ಲೋಹಿತಂ ಚಮ್ಮಂ, ಲೋಮಮೇಸಂ ನ ಕಪ್ಪತೀ”ತಿ॥ -

ಖುದ್ದಸಿಕ್ಖಾಗಾಥಾಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಚ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಚ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋತಿ। **ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇತಿ** ಏತ್ಥ ಅನಾದರಿಯದುಕ್ಕಟಂ ವುತ್ತಂ। “ಉದಕಮನುಸ್ಸಾದಿಮಂಸಮ್ಪಿ ನ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ನಾಗರಾಜೇನ ವುತ್ತಾದೀನವೇ ಸತಿಪಿ ಉಜ್ಝಾಯನಾಧಿಕಾರಮೇವ ಗಹೇತ್ವಾ **“ಪಟಿಕೂಲತಾಯಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಯಾಗುಮಧುಗೋಳಕಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೮೩. **ಯಥಾಧಮ್ಮೋ ಕಾರೇತಬ್ಬೋತಿ** ಇದಂ ಸಙ್ಕೇತಿಕಾರಕವಚನಂ। ನ ಹಿ ಭಗವಾ ತಮೇವ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಞ್ಞಪೇಸಿ, ಏವಂ ಏವರೂಪೇಸೂತಿ ಏಕೇ। ಪಠಮಪಞ್ಞತ್ತಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ತಥಾಪಿ ನ ಚ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಾಪತ್ತಿಕಾ ಜಾತಾ। ಕಥಂ? **ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ** ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ। “ಅಪಿಚ ಮಯಂ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿಮ್ಹಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಮಾತಿಕಾವಿಭಙ್ಗೇ** (ಪಾಚಿ॰ ೨೨೮) ಚ “ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಂ ನಾಮ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ಭೋಜನೇನ ನಿಮನ್ತಿತೋ, ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜತಿ, ಏತಂ ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಂ ನಾಮಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞಂ ಭೋಜನಂ ನಾಮ ನಿಮನ್ತನತೋ ಲದ್ಧಂ ಯಂ ಕಿಞ್ಚೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಯಸ್ಮಾ ನ ಭೋಜ್ಜಯಾಗುನಿಮನ್ತನತೋ ಲದ್ಧಭೋಜನಂ, ತಸ್ಮಾ “ಏತ್ಥ ಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಂಸೂತಿ। ಏತ್ಥ “ಯಥಾಧಮ್ಮೋ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪನ ಅಞ್ಞನಿಮನ್ತನತೋ ಲದ್ಧಭೋಜನಮೇವ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ, ನೇತರನ್ತಿ ಅನುಞ್ಞಾತಂ। ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ “ನಿಚ್ಚಭತ್ತೇ ಸಲಾಕಭತ್ತೇ ಪಕ್ಖಿಕೇ ಉಪೋಸಥಿಕೇ ಪಾಟಿಪದಿಕೇ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪುಬ್ಬೇ ವೇಸಾಲಿಯಾ ಪಞ್ಞತ್ತಕಾಲೇ ನತ್ಥಿ, ಯದಿ ಅತ್ಥಿ, ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಮಾತಿಕಾವಿಭಙ್ಗವಿರೋಧೋ, ತಸ್ಮಾ “ಅಪಿಚ ಮಯಂ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿಮ್ಹಾ”ತಿ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ವುತ್ತತ್ತಾ, ಪದಭಾಜನೇಪಿ “ಅಞ್ಞಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜತೀ”ತಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ಚ ಪಠಮಂ ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವಾ ನಿಮನ್ತಿತಂ ಭೋಜನಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅನಿಮನ್ತಿತಮೇವ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ, ನೇತರನ್ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಆಪನ್ನಂ, “ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞತ್ರ ನಿಮನ್ತಿತೇನ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಭೋಜ್ಜಯಾಗು ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಾ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಪನ

ಪಠಮನಿಮನ್ತಿತಭೋಜನತೋ ಅಞ್ಞಂ ಪಚ್ಛಾ ಲದ್ಧಂ ನಿಮನ್ತಿತಭೋಜನಂ, ನಿಚ್ಚಭತ್ತಾದೀನಿ ಚ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತೀತಿ ಆಪಜ್ಜಮಾನಂ ವಿಯ ಜಾತನ್ತಿ ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿಪ್ಪಸಙ್ಗನಿವಾರಣಂ, ಅನಿಮನ್ತನಭೋಜನೇ ಆಪತ್ತಿಪ್ಪಸಙ್ಗನಿವಾರಣಞ್ಚ ಕರೋನ್ತೋ, ಪಠಮಪಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದಮೇವ ಇಮಿನಾ ಅತ್ಥೇನ ಪರಿಣಾಮೇನ್ತೋ ಚ "ಯಥಾಧಮ್ಮೋ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ಭಗವಾ ಆಹ, ತಸ್ಮಾ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಚ್ಛಾ ನಿಮನ್ತನಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸೇವ ಆಪತ್ತಿ। ತೇಸು ನ ನಿಚ್ಚಭತ್ತಾದೀನೀತಿ ಆಪನ್ನಂ। ತೇನೇವಾಯಸ್ಮಾ **ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರೋ** ತಸ್ಸ ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ "ನಿಚ್ಚಭತ್ತೇ"ತಿಆದೀನಿ ಪಞ್ಚ ಪದಾನಿ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಸಙ್ಗಾಯಿ। ಅಧಿಪ್ಪಾಯಞ್ಞೂ ಹಿ ತೇ ಮಹಾನಾಗಾ, ತಸ್ಮಾ ಪಠಮಮೇವ ಯಂ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಂ "ಪಞ್ಚ ಭೋಜನಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ವಚನಂ, ಪಚ್ಛಾಪಿ ತಂ ಅನುರಕ್ಖನ್ತೇನ ಅಭೋಜನಂ ಮಧುಗೋಳಕಂ ಅಪರಾಮಸಿತ್ವಾ ಭೋಜ್ಜಯಾಗು ಏವ ವುತ್ತಾತಿ ಏವಂ ಆಚರಿಯೋ।

ಏತ್ಥಾಹ - ಯಥಾ ಪಚ್ಛಾಲದ್ಧಲೇಸೇನ ಥೇರೇನ ನಿಚ್ಚಭತ್ತಾದಿಪಕ್ಖೇಪೋ ಕತೋ, ಏವಂ **ಕಥಿನಕ್ಖನ್ಧಕೇ** ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ "ಅತ್ಥತಕಥಿನಾನಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಠ ಕಪ್ಪಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಕಿಮತ್ಥಂ ನ ವುಚ್ಚನ್ತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಯಥಾವುತ್ತಲೇಸನಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ಇದಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ವೇಸಾಲಿಯಂ, ಅನ್ಧಕವಿನ್ದೇ ಚಾತಿ ಉಭಯತ್ಥ ಉಪಡ್ಢುಪಡ್ಢೇನ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಸಿಯಾ। ನೋ ಚೇ, ಸಾಪತ್ತಿಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಿಯುಂ, ನ ಚ ತೇ ಸಾಪತ್ತಿಕಾ ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೇಪಿ ತೇಸಂ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚದಸ್ಸನತೋ। "ತೇನ ಹಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ದೇಹೀತಿ। ಭಿಕ್ಖೂ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯನ್ತಾ ನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೀ"ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। ತೇಸಞ್ಹಿ "ಪರಿಭುಞ್ಜಥಾ"ತಿ ಭಗವತೋ ಆಣತ್ತಿಯಾ ಪರಿಭುತ್ತಾನಮ್ಪಿ "ಓದಿಸ್ಸಕಂ ನು ಖೋ ಇದಂ ಅಮ್ಹಾಕ"ನ್ತಿ ವಿಮತಿಪ್ಪತ್ತಾನಂ ವಿಮತಿವಿನೋದನತ್ಥಂ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಾಗುಞ್ಚ ಮಧುಗೋಳಕಞ್ಚಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಮಿಧಾಪೇತೇ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಓಮದ್ದಿತ್ವಾ ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಂ ಕಥಂ ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ। ಏತ್ಥಾಹು ಕೇಚಿ ಆಚರಿಯಾ ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಸಿಕ್ಖಾಪದೇನೇವ "ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಭೋಜನಂ ನ ಕಪ್ಪತೀ"ತಿ ಜಾನನ್ತಾಪಿ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಾಗುಞ್ಚಾ"ತಿ ವಿಸುಂ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ "ಪಟಿಗ್ಗಿದಾನಮಹಾವಿಕಟಾದಿ ವಿಯ ಕಪ್ಪತೀ"ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಭುಞ್ಜಿಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅಪಿಚ ಮಯಂ ಕಾಲಸ್ಸೇವ ಭೋಜ್ಜಯಾಗುಯಾ ಧಾತಾ"ತಿಆದಿ, ತಂ ಅಯುತ್ತಂ ತತ್ಥ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಮಾತಿಕಾವಿಭಙ್ಗವಿರೋಧೇನ ಅನಾಪತ್ತಿವಾರೇ ನಿಚ್ಚಭತ್ತಾದೀನಂ ಅಸಮ್ಭವಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಾಪತ್ತಿಕಭಾವಾನತಿಕ್ಕಮನತೋ, ಮಿಚ್ಛಾಗಾಹಹೇತುಪ್ಪಸಙ್ಗೇನ ಭಗವತಾ ಅನುಞ್ಞಾತಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ ಚ। ತೇ ಹಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಯಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಕತ್ಥಚಿ ವಿನಯವಸೇನ ಕಪ್ಪಿಯಮ್ಪಿ "ಗಾಥಾಭಿಗೀತಂ ಮೇ ಅಭೋಜನೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೪; ಸು॰ ನಿ॰ ೮೧; ಮಿ॰ ಪ॰ ೪.೫.೯) ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವತೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಪತಿ "ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯನ್ತಾ ನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪತಿ ಭಗವಾಪಿ ಅತ್ತನೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಪ್ಪಕಾಸನತ್ಥಮೇವ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಾಗುಞ್ಚಾ"ತಿ ಆಹ। ದುರವಗ್ಗಾಹೋ ಹಿ ಭಗವತೋ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತಥಾ ಹಿ ಭಾರದ್ವಾಜಸ್ಸ ಪಾಯಾಸಂ ಅಭೋಜನೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅಕತವಿಞ್ಞತ್ತಿಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ। **ಆನನ್ದತ್ಥೇರೇನ** ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಸಜ್ಜಿತಂ ತೇಕಟುಲಯಾಗುಂ ಪನ "ಯದಪಿ, ಆನನ್ದ, ವಿಞ್ಞತ್ತಂ, ತದಪಿ ಅಕಪ್ಪಿಯ"ನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಯದಪಿ, ಆನನ್ದ, ಅನ್ತೋವುತ್ಥ"ನ್ತಿಆದಿಮೇವಾಹ। ತೇನ ನೋ ಚೇ ತಂ ಅನ್ತೋವುತ್ಥಂ ಕಪ್ಪತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯದಸ್ಸನೇನ ಪಣೀತಭೋಜನಸೂಪೋದನವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇತಿ ಭಗವತೋಪಿ ಕಪ್ಪತಿ, ಪಗೇವ ಅಮ್ಹಾಕನ್ತಿ।

೨೮೪. **ಗಿಲಾನಸ್ಸೇವ ಭಗವತಾ ಗುಳೋ ಅನುಞ್ಞಾತೋತಿ** "ಯಾನಿ ಖೋ ಪನ ತಾನಿ ಗಿಲಾನಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಟಿಸಾಯನೀಯಾನೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೨೨) ವಚನವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ತೇನೇವ ತೇ ಇಧ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯಿಂಸು। ಇಧ ಪನ "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಗಿಲಾನಸ್ಸ ಗುಳೋದಕ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಗುಳಾಧಿಕಾರತ್ತಾ ಪುಬ್ಬೇ ಅನುಞ್ಞಾತಞ್ಚ ವತ್ವಾ ಅಗಿಲಾನಸ್ಸ ಗುಳೋದಕಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ತೇನ ಗಿಲಾನೇನ ಸತಿ ಪಚ್ಚಯೇ ಗುಳೋ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ, ಗುಳೋದಕಂ ಅಸತಿ ಪಚ್ಚಯೇಪಿ ವಟ್ಟತೀತಿ ಇಮಂ ವಿಸೇಸಂ ದೀಪೇತಿ। ತತ್ಥ "ಗುಳೋದಕಂ ಕಾಲಿಕೇಸು ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಂ, ಭಗವತಾ ಓದಿಸ್ಸಾನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಸತ್ತಾಹಾತಿಕ್ಕಮೇನ ದುಕ್ಕಟ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನ ಯುತ್ತಂ, ಉದಕಸಮ್ಭಿನ್ನತ್ತಾ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಭಾವಂ ಜಹತಿ। "ಯಥಾ ಅಮ್ಬಾದಿ ಉದಕಸಮ್ಭಿನ್ನಂ ಯಾಮಕಾಲಿಕಂ ಜಾತಂ, ತಥಾ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕಂ ಜಹಿತ್ವಾ ತದನನ್ತರೇ ಯಾವಜೀವಿಕೇ ಠಿತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಯುತ್ತಂ, ತಞ್ಚ ಭಗವತಾ ಓದಿಸ್ಸಾನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಭಾವೇ ದೋಸೋ ನತ್ಥಿ। "ಗುಳೋದಕ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಉದಕಗತಿಕ"ನ್ತಿ

ವದನ್ತಿ। ಯದಿ ಉದಕಮಿಸ್ಸಂ ಉದಕಗತಿಕಂ ಹೋತಿ, ಮಧುಪಿ ಸಿಯಾ ತಂ ತಥಾ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ। ಮಾ ಹೋತು, ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ ಉದಕಗತಿಕತ್ತಾ, ತಞ್ಚ ನ ಹೋತಿ, "ಸಬ್ಬತ್ಥಾಪಿ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ।

೧೮೫. ಸುಞ್ಞಾಗಾರನ್ತಿ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ।

ಕಪ್ಪಿಯಭೂಮಿಅನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೯೫. ಓರವಸದ್ದನ್ತಿ ಮಹಾಸದ್ದಂ। **ಬಹೂಹಿ ಸಮ್ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಏಕೇನಾಪಿ ವಟ್ಟತಿ। "ಬಹೂಸು ಏಕಸ್ಸಪಿ ವಚನೇನ ಸಹ ಸಿಯಾತಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। "ಆಮಸಿತ್ವಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅನಾಮಸಿತೇ ನ ವಟ್ಟತಿ। "ದೋಸೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವಚನೇನ ಸೇಸಾಪಿ ಅನುಞ್ಞಾತಾ। "ಭಿತ್ತಿಞ್ಚೇ ಉಪಸನ್ತೇ ಪಚ್ಛಾ ತಂ ಪೂರೇನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಪಕತಿಭೂಮಿಯಂಯೇವ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ತಂ ಉಪರಿ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಇಟ್ಠಕಾದೀಹಿ ಕತಾಚಯಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿನಾ ವಿರುಜ್ಝತಿ ವಿಯ। **ಮತ್ತಿಕಾಪಿಣ್ಡಂ ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಅಸತಿಯಾ ಅನಧಿಟ್ಠಿತಾಯ ಸರಿತಟ್ಠಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಚೇ ಉಪರಿ ಅಧಿಟ್ಠಿತಾ, ಹೇಟ್ಠಾ ಠಿತಂ ಭಣ್ಡಂ ಅಕಪ್ಪಿಯಂ, ಉಪರಿಟ್ಠಿತಮೇವ ಕಪ್ಪಿಯಂ, ಅಯಮೇತ್ಥ ವಿಸೇಸೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಏತ್ಥ ಕಪ್ಪಿಯಕುಟಿ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಏವಂವಿಧೇ ಪುನ ಕಾತಬ್ಬಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಪ್ಪಿಯಕುಟಿಂ ಕಾತುಂ ದೇಮಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಪ್ಪಿಯಕುಟಿಕಿಚ್ಚಂ ಕಾತುನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಭೋಜನಸಾಲಾ ಪನ ಸೇನಾಸನಮೇವ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಪರೇ। "ಅಕತೇಪಿ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

"ಮುಖಸನ್ನಿಧಿ ನಾಮ ಭೋಜನಕಾಲೇ ಸನ್ನಿಧೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಮುಖಸನ್ನಿಧೀತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। "ಯದಿ ಸನ್ನಿಧಿ ಹೋತಿ, ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಮುಖಸನ್ನಿಧಿ ಪನ ದುಕ್ಕಟಂ, ತಸ್ಮಾ ಸನ್ನಿಧಿ ಅನಧಿಪ್ಪೇತಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ತಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ ಕತ್ವಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅನಪೇಕ್ಖವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ನಾಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಚೀವರವಿಕಪ್ಪನೇ ವಿಯ ಕಪ್ಪಿಯಮತ್ತಂ ಞಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಕೇಚಿ।

ಕೇಣಿಯಜಟಿಲವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೦೦. "ಅತ್ತನಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಪುರೇಭತ್ತಮೇವ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ಸಾಮಣೇರಾದೀಹಿ ಪಾನಕಂ ಕತ್ವಾ ದಿನ್ನೇ ಪುರೇಭತ್ತಮೇವ ವಟ್ಟತಿ, ನ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಸವತ್ಥುಕಪಟಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಪುನ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇ ನಿದ್ದೋಸತ್ತಾ, ಪುರೇಭತ್ತಮೇವ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಟ್ಠತ್ತಾ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಅಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ ದೋಸೋ ನ ದಿಸ್ಸತಿ, ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಸಾಲೂಕಾ** ನಾಮ ಕನ್ದಾ, "ಇತೋ ಕಿಞ್ಚಿತಕ"ನ್ತಿ ವೋಹರನ್ತಿ। **"ಫಾರುಸಕ**ನ್ತಿ ಗೋಳವಿಸಯೇ ಏಕೋ ರುಕ್ಖೋ"ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ। "ಪಕ್ಕಡಾಕರಸ"ನ್ತಿ ವಿಸೇಸಿತತ್ತಾ "ಅಪಕ್ಕಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಕುರುನ್ದಿ**ವಚನೇನಪಿ ಸಿದ್ಧಮೇವ। ತಣ್ಡುಲಧೋವನೋದಕಮ್ಪಿ **ಧಞ್ಞರಸೋ** ಏವ। "ನಿಕ್ಕಸಟೋ ಉಚ್ಛುರಸೋ ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕೋ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಸಾವಿತ್ತೀ**ತಿ ಗಾಯತ್ತಿ। **ಛನ್ದಸೋ**ತಿ ವೇದಸ್ಸ। "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಬ್ಬಜಿತೇನ ಅಕಪ್ಪಿಯೇ ಸಮಾದಪೇತಬ್ಬ'ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸಾಪಿ ನ ಕೇವಲಂ ದಸಸು ಏವ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು, ಅಥ ಖೋ ಯಂ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ನ ಕಪ್ಪತಿ, ತಸ್ಮಿಮ್ಪೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

೨೦೫. ದ್ವೇ ಪಟಾ ದೇಸನಾಮೇನೇವಾತಿ ಚೀನಪಟ್ಟಸೋಮಾರಪಟ್ಟಾನಿ। **ತೀಣೀ**ತಿ ಪತ್ತುಣ್ಣೇನ ಸಹ ತೀಣಿ। **ಇದ್ಧಿಮಯಿಕಂ** ಏಹಿಭಿಕ್ಖೂನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ। ದೇವದತ್ತಿಯಂ **ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರೇನ** ಲದ್ಧಂ। "ಯಾಮಾತಿಕ್ಕಮೇ ಸನ್ನಿಧಿವಸೇನ ಸತ್ತಾಹಾತಿಕ್ಕಮೇ ಭೇಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾಪದವಸೇನಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಭೇಸಜ್ಜಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಕಥಿನಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ

ಕಥಿನಾನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೦೬. “**ಕಥಿನನ್ತಿ** ಪಞ್ಚಾನಿಸಂಸೇ ಅನ್ತೋಕರಣಸಮತ್ಥತಾಯ ಥಿರನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। “ಪಞ್ಚ ಕಪ್ಪನ್ತೀ”ತಿ ಅವತ್ವಾ “ಕಪ್ಪಿಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ ಅನಾಗತವಚನಂ “ವೋ”ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಸಾಮಿವಚನಪಕ್ಖೇ ಯುಜ್ಜತಿ ತೇಸಂ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಅನತ್ಥತಕಥಿನತ್ತಾ। ದ್ವೀಸು ಪನೇತೇಸು ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪೇಸು ಪಚ್ಛಿಮೋ ಯುತ್ತೋ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ಪಾವೇಯ್ಯಕಾನಂ ಸಬ್ಬಧುತಙ್ಗಧರತ್ತಾ। ನಿಮನ್ತನಂ ಸಾದಿಯನ್ತಸ್ಸೇವ ಹಿ ಅನಾಮನ್ತಚಾರೋ ಪಞ್ಞತ್ತೋ, ತಥಾ ಗಣಭೋಜನಂ। ಅಸಮಾದಾನಚಾರೋ ಅನಧಿಟ್ಠಿತತಿಚೀವರಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಅತೇಚೀವರಿಕಸ್ಸ ಯಾವದತ್ಥಚೀವರಚತುತ್ಥಾದಿಚೀವರಗ್ಗಹಣಸಮ್ಭವತೋ। ಇತರಸ್ಸಾಪಿ ಅನಧಿಟ್ಠಾನಮುಖೇನ ಲಬ್ಭತಿ। ಚೀವರುಪ್ಪಾದೋ ಅಪಂಸುಕೂಲಿಕಸ್ಸೇವ। “**ಕಥಿನತ್ಥತಸೀಮಾಯ**”ನ್ತಿ ಉಪಚಾರಸೀಮಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಉಪಚಾರಸೀಮಟ್ಠಸ್ಸ ಮತಕಚೀವರಾದಿಭಾಗಿಯತಾಯ ಬದ್ಧಸೀಮಾಯ ತತ್ರುಪ್ಪಾದಾಭಾವತೋ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇತಂ ಉಪಚಾರಸೀಮಾವೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ। **ಕಥಿನತ್ಥಾರಂ ಕೇ ಲಭನ್ತೀ**ತಿ ಕೇ ಸಾಧೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಞ್ಚ ಜನಾ ಸಾಧೇನ್ತಿ। ಕಥಿನದುಸ್ಸಸ್ಸ ಹಿ ದಾಯಕಾ ಪಚ್ಛಿಮಕೋಟಿಯಾ ಚತ್ತಾರೋ ಹೋನ್ತಿ। ಏಕೋ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕೋತಿ। “ತತ್ರ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯ್ವಾಯಂ ಚತುವಗ್ಗೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಠಪೇತ್ವಾ ತೀಣಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಉಪಸಮ್ಪದಂ ಪವಾರಣಂ ಅಬ್ಭಾನ”ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೮೮) **ಚಮ್ಪೇಯ್ಯಕ್ಖನ್ಧಕೇ** ವುತ್ತತ್ತಾ “ನ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಕರಣೀಯ”ನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। “ಯಸ್ಸ ಸಙ್ಘೋ ಕಥಿನದುಸ್ಸಂ ದೇತಿ, ತಂ ಹತ್ಥಪಾಸೇ ಅಕತ್ವಾಪಿ ಬಹಿಸೀಮಾಯ ಠಿತಸ್ಸಪಿ ದಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಹತ್ಥಪಾಸೇ ಕತ್ವಾ ಏವ ದಾತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾ? “ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಪ್ಪತ್ತತ್ತಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। “ತತ್ರುಪ್ಪಾದೇನ ತಣ್ಡುಲಾದಿನಾ ವತ್ಥೇಸು ಚೇತಾಪಿತೇಸು ಅತ್ಥತಕಥಿನಾನಮೇವ ತಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಪಾಪುಣನ್ತಿ। ವತ್ಥೇಹಿ ಪನ ತಣ್ಡುಲಾದೀಸು ಚೇತಾಪಿತೇಸು ಸಬ್ಬೇಸಂ ತಾನಿ ಪಾಪುಣನ್ತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪಠಮಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರಿತಾ ಲಭನ್ತೀ**ತಿ ಇದಂ ಉಕ್ಕಟ್ಠಕೋಟಿಯಾ ವುತ್ತಂ। ಅನ್ತರಾಯೇನ ಅಪ್ಪವಾರಿತಾನಮ್ಪಿ ವುತ್ಥವಸ್ಸಾನಂ ಕಥಿನತ್ಥಾರಸಮ್ಭವತೋ ಇತರೇ ಗಣಪೂರಕೇ ಕತ್ವಾ ಕಥಿನಂ ಅತ್ಥರಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಕಥಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ಚೇ? “ದ್ವಿನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅತ್ಥತಂ ಹೋತಿ ಕಥಿನಂ ಅತ್ಥಾರಕಸ್ಸ ಚ ಅನುಮೋದಕಸ್ಸ ಚಾ”ತಿ (ಪರಿ॰ ೪೦೩) **ಪರಿವಾರೇ** ಏಕವಚನಕರಣತೋ, ತತ್ಥೇವ “ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅತ್ಥತಂ ಹೋತಿ ಕಥಿನಂ, ಗಣಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅತ್ಥತಂ ಹೋತಿ ಕಥಿನ”ನ್ತಿ (ಪರಿ॰ ೪೧೪) ವಚನತೋ ಚ।

ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ವುತ್ಥವಸ್ಸಾಪಿ ನ ಲಭನ್ತೀತಿ ಇದಂ ಕಿಂ ಏಕಸೀಮಸ್ಮಿಂ, ಉದಾಹು ನಾನಾಸೀಮಸ್ಮಿನ್ತಿ? ಕಿಞ್ಚೇತ್ಥ - ಯದಿ ತಾವ ಏಕಸೀಮಸ್ಮಿಂ, ಪರತೋ “ಸಚೇ ಪನ ಏಕಸೀಮಾಯ ಬಹೂ ವಿಹಾರಾ ಹೋನ್ತಿ, ಸಬ್ಬೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸನ್ನಿಪಾತೇತ್ವಾ ಏಕತ್ಥ ಕಥಿನಂ ಅತ್ಥರಿತಬ್ಬಂ, ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಅತ್ಥರಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಇಮಿನಾ **ಅಟ್ಠಕಥಾ**ವಚನೇನ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ಇದಞ್ಹಿ ವಚನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂಯೇವ ಏಕೋ ಕಥಿನತ್ಥಾರೋತಿ ದೀಪೇತಿ। ಅಥ ನಾನಾಸೀಮಸ್ಮಿಂ, ಉಪನನ್ದಸ್ಸ ಏಕಾಧಿಪ್ಪಾಯದಾನಾನುಮತಿಯಾ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ “ದೇಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮೋಘಪುರಿಸಸ್ಸ ಏಕಾಧಿಪ್ಪಾಯ”ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೬೪)। ಇದಞ್ಹಿ ವಚನಂ ದ್ವೀಸುಪಿ ಆವಾಸೇಸು ತಸ್ಸ ಕಥಿನತ್ಥಾರಸಿದ್ಧಿಂ ದೀಪೇತೀತಿ। ಅವಿರೋಧೋವ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ ಅಪ್ಪಟಿಸಿದ್ಧತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಏಕಸೀಮಸ್ಮಿಂ ವಾ ನಾನಾಸೀಮಸ್ಮಿಂ ವಾ ನಾನೂಪಚಾರೇ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ವುತ್ಥವಸ್ಸಾಪಿ ನ ಲಭನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। “ಪಚ್ಛಿಮಿಕಾಯ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪಠಮಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರೇತುಮ್ಪಿ ಲಭತಿ, ವಸ್ಸಿಕೋ ಚ ಹೋತಿ ಆನಿಸಂಸಞ್ಚ ಲಭತೀತಿ ಸಾಮಣೇರಾನಂ ವಸ್ಸೂಪಗಮನಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ ಹೋತಿ, ಸಾಮಣೇರಾ ಕಥಿನಾನಿಸಂಸಂ ಲಭನ್ತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ।

ತಿಣ್ಣಂ ಚೀವರಾನಂ ಅಞ್ಞತರಪ್ಪಹೋನಕನ್ತಿ ಇದಂ “ನ ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಙ್ಘಾಟಿಯಾ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗೇನ ಅನ್ತರವಾಸಕೇನ ಅತ್ಥತಂ ಹೋತಿ ಕಥಿನ”ನ್ತಿ ಇಮಾಯ **ಪಾಳಿಯಾ** ವಿರುಜ್ಝನಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಪಾಳಿ ತಿಣ್ಣಂ ಚೀವರಾನಂ ಅಞ್ಞತರವಿರಹೇನಾಪಿ ನ ಅತ್ಥತಂ ಹೋತಿ ಕಥಿನನ್ತಿ ದೀಪೇತೀತಿ ಚೇ? ನ, ತದತ್ಥಜಾನನತೋ, ನ ತಿಣ್ಣಂ ಚೀವರಾನಂ ಅಞ್ಞತರವಿರಹೇನ ನ ಅತ್ಥತಂ ಹೋತಿ ಕಥಿನನ್ತಿ ಹಿ ದೀಪೇತುಕಾಮೋ ಭಗವಾ ತಂ ಪಾಳಿಮಾಹ। ಯದಿ ಏವಂ “ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಙ್ಘಾಟಿಯಾ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗೇನ ಅನ್ತರವಾಸಕೇನಾ”ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಸಿಯಾತಿ ಚೇ? ನ, ಅಧಿಪ್ಪಾಯಜಾನನತೋವ। ಯೋ ಸಙ್ಘಾಟಿಯಾ ಅತ್ಥರಿತುಕಾಮೋ, ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಙ್ಘಾಟಿಯಾ ನ ಅತ್ಥತಂ ಹೋತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಇತರತ್ಥಾಪೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನೇವ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇ

“ಸಙ್ಘಾಟಿಯಾ ಅತ್ಥತಂ ಹೋತೀ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಏಕಮೇವ ಚೀವರಂ ವುತ್ತಂ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ “ಚತುವೀಸತಿಯಾ ಆಕಾರೇಹಿ ಅನತ್ಥತಂ ಹೋತಿ ಕಥಿನಂ, ಸತ್ತರಸಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಅತ್ಥತಂ ಹೋತಿ ಕಥಿನ”ನ್ತಿ ಯಥಾರಹಂ ಉಕ್ಕಟ್ಠಕೋಟಿಯಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಾ ಕಣ್ಹಪಕ್ಖೇ ಉಲ್ಲಿಖಿತ…ಪೇ॰… ನಿಸ್ಸೀಮಟ್ಠಾನುಮೋದನಾನಂ ಚತುವೀಸತಿಯಾ ಆಕಾರಾನಂ ಸಮ್ಭವನ್ತಾನಂ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಅಭಾವೇನಪಿ ನಿಮಿತ್ತಕತಾದೀನಂ ಅಸಮ್ಭವನ್ತಾನಂ ಅಞ್ಞತರಭಾವೇನಪಿ ನ ಅತ್ಥತಂ ಹೋತಿ ಕಥಿನನ್ತಿ ಏವಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇಪಿ ಅಹತಾಹತಕಪ್ಪ…ಪೇ॰… ಸೀಮಟ್ಠಾನುಮೋದನಾನಂ ಸತ್ತರಸನ್ನಂ ಆಕಾರಾನಂ ಸಮ್ಭವನ್ತಾನಂ ಅಞ್ಞತರಭಾವೇನಪಿ ಇತರೇಸಂ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಅಭಾವೇನಪಿ ಅತ್ಥತಂ ಹೋತಿ ಕಥಿನನ್ತಿ ಏವಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಞ್ಞಥಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವಿರೋಧೋ, ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತತ್ರಿದಂ ಮುಖಮತ್ತನಿದಸ್ಸನಂ - ಕಣ್ಹಪಕ್ಖೇ “ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗೇನ ಅತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ನ ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಙ್ಘಾಟಿಯಾ ನ ಅಞ್ಞತ್ರ ಅನ್ತರವಾಸಕೇನ ಅತ್ಥತಂ ಹೋತಿ ಕಥಿನ”ನ್ತಿ ವಚನಪ್ಪಮಾಣತೋ ತಂ ಕಥಿನಂ ಅನತ್ಥತಂ ಸಿಯಾ। ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇ ಚ “ಅನಿಮಿತ್ತಕತೇನ ಅತ್ಥತಂ ಹೋತಿ ಕಥಿನ”ನ್ತಿ ವಚನಪ್ಪಮಾಣತೋ ಅನಿಮಿತ್ತಕತೇನ ಕಥಿನೇ ಅತ್ಥತೇ ತಞ್ಚೇ ಪರಿಕಥಾ ಕತಂ, ತಥಾಪಿ ಅತ್ಥತಮೇವ ಕಥಿನಂ ಹೋತೀತಿ ಅಯಂ ದುವಿಧೋಪಿ ವಿರೋಧೋ। ಯಥಾವುತ್ತನಯೇನ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇ ಗಹಿತೇ ಪರಿಹಾರೋ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಯೋ ಆನಿಸಂಸಂ ಬಹುಂ ದೇತೀತಿ ಇಮಿನಾ ಪಚ್ಚಯಲೋಲಭಾವಂ ವಿಯ ದೀಪೇತಿ, ತಥಾಪಿ ಭಗವತಾ ಯಾವದತ್ಥಚೀವರಪರಿಯೇಸನಪಞ್ಞಾಪನಮುಖೇನ ದ್ವಾರಂ ದಿನ್ನನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ಸಙ್ಘಾನುಗ್ಗಹತ್ಥಂ ಹೋತಿ। **“ಅಕಾತುಂ ನ ಹೋತೀ**ತಿ ಅನಾದರಿಯೇನ ಅಕರೋನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟ”ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಅನುಮೋದಾಮಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕವಸೇನ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। “ಅನುಮೋದಾಮೀ”ತಿ ಏಕಕೇನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಇತರಥಾ “ನ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಕಿರ ವುತ್ತಂ। ಕಥಿನಚೀವರಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ “ಇಮಾಯ ಸಙ್ಘಾಟಿಯಾ ಕಥಿನಂ ಅತ್ಥರಾಮೀ”ತಿ ವಾಚಾಯ ಭಿನ್ನಮತ್ತಾಯ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅತ್ಥತಂ ಹೋತಿ। **“ಕಮ್ಮವಾಚಾ ಪನ ಏಕಾಯೇವ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಕಥಿನದುಸ್ಸಸ್ಸ ಏವ ಕಮ್ಮವಾಚಾ, ಸೇಸಚೀವರದಾನೇ ಅಪಲೋಕನಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಏಕಸೀಮಾಯಾ**ತಿ ಏಕಉಪಚಾರಸೀಮಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ ಯುಜ್ಜತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ “ಬದ್ಧಸೀಮಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ ಏಕಸೀಮಾಯ ಏಕಟ್ಠಾನೇ ಅತ್ಥರಿತೇ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥರಿತಂ ಹೋತಿ ‘ಸಬ್ಬೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ’ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ, ತೇಹಿಪಿ ಅನುಮೋದನ್ತೇಹಿ ಅತ್ಥರಿತಮೇವ ಹೋತಿ, ಉಪಚಾರಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೇ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಲದ್ಧಂ ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಲದ್ಧಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಪವಿಟ್ಠೇಹಿಪಿ ಲಭಿತಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬೇಹಿಪಿ ಅತ್ಥರಿತತ್ತಾ, ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ। **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯ**ಮ್ಪಿ ಏವಮೇವ ವುತ್ತ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ।

೩೦೮. ಚತುವೀಸತಿ ಆಕಾರವನ್ತತಾಯ **ಮಹಾಭೂಮಿಕಂ**। **“ದೀಘಸಿಬ್ಬಿತ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಛಾಕತಸಿಬ್ಬನಂ, ಓವಟ್ಟಿತ್ವಾ ಸಿಬ್ಬನಂ ವಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಕಣ್ಡುಸಂ** ನಾಮ ಪುಬ್ಬಬನ್ಧನಂ। **ಪಠಮಚಿಮಿಲಿಕಾ ಘಟೇತ್ವಾ ಠಪಿತಾ ಹೋತೀ**ತಿ ಕಥಿನದುಸ್ಸಂ ದುಬ್ಬಲಂ ದಿಸ್ವಾ ತಂ ಬಲವತಾ ಅತ್ತನೋ ಪಕತಿದುಸ್ಸೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಘಟೇತ್ವಾ ದುಪಟ್ಟಂ ಕತ್ವಾ ಸಿಬ್ಬಿತುಕಾಮೇಹಿ ಕಥಿನದುಸ್ಸತೋ ಪಕತಿದುಸ್ಸಸ್ಸ ಮಹನ್ತತಾಯ ಪಠಮಂ ತಪ್ಪಮಾಣಾನುರೂಪಂ ಬನ್ಧಕಣ್ಡುಸೇ ಘಟೇತ್ವಾ ರಜ್ಜುಕೇಹಿ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಕತಂ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಕಥಿನಚೀವರಸ್ಸ ಅಪ್ಪತಾಯ ಪಠಮಂ ಬದ್ಧದುಸ್ಸಂ **ಕುಚ್ಛಿಚಿಮಿಲಿಕಾ** ಹೋತಿ, **ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ, ಕುರುನ್ದಿಯ**ಞ್ಚ ವುತ್ತವಚನನಿದಸ್ಸನಂ, ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ಏವ ಭೇದೋ, ಅತ್ಥೇ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಕತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। “ಇಮಿನಾ ಕಿಂ ದೀಪೇತೀತಿ ಚೇ? ತಥಾಕತಂ ದುಪಟ್ಟಚೀವರಂ ಪಕತಿಚೀವರಸ್ಸ ಮಹನ್ತತಾಯ ಪಕತಿಚೀವರಸಙ್ಖ್ಯಮೇವ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಕಥಿನಚೀವರಸಙ್ಖ್ಯನ್ತಿ ಕಸ್ಸಚಿ ಸಿಯಾ, ನೇವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಕುಚ್ಛಿಚಿಮಿಲಿಕಭಾವೇನ ಠಿತಮ್ಪಿ ಕಥಿನಚೀವರಂ। ಮಹನ್ತಮ್ಪಿ ತಂ ಪಕತಿಚೀವರಂ ಅತ್ತನೋ ಕಥಿನಚೀವರಮೇವಾತಿ। ಹೇಟ್ಠಿಮಕೋಟಿಯಾ ಪಞ್ಚಕಸ್ಸ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಕಥಿನದುಸ್ಸಂ ಖಣ್ಡಾಖಣ್ಡಂ ಬಹುಧಾ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸಿಬ್ಬಿತುಕಾಮೋ ಕಥಿನಚೀವರತೋ ಪಟ್ಟಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಅಕಥಿನಚೀವರೇ ಪಟ್ಟಮಾರೋಪೇತೀ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಅಥ ವಾ ಬಹೂನಿ ಕಥಿನದುಸ್ಸಾನಿ ಪಂಸುಕೂಲಾನಿ ಖುದ್ದಕಖುದ್ದಕಾನಿ ಏಕಚೀವರತ್ಥಾಯ, ಮಹನ್ತಾನಿ ಚ ಊನತ್ಥಾಯ ದಿನ್ನಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। **ಕಥಿನಚೀವರತೋ**ತಿ ಭಿಕ್ಖು ಏಕಚ್ಚತೋ ಕಥಿನಚೀವರತೋ ಪಟ್ಟಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಆರೋಪೇತಿ। ಏತ್ಥಾಹ - ಕಿಂ

ಪಂಸುಕೂಲಾನಿ ಕಥಿನದುಸ್ಸಾನಿ ವಿಕಪ್ಪನುಪಗಪಚ್ಛಿಮಾನಿ ದಾತಬ್ಬಾನಿ, ಉದಾಹು ಖುದ್ದಕಾನಿಪೀತಿ? ಏತ್ಥ ಅಚೀವರಸಙ್ಖ್ಯತ್ತಾ ಖುದ್ದಕಾನಿ ದಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಕಮ್ಮವಾಚಾ ತತ್ಥ ನ ರುಹತೀತಿ ಏಕೇ। "ಪಂಸುಕೂಲೇನ ಅತ್ಥತಂ ಹೋತೀ"ತಿ **ಪಾಳಿಯಂ** ನಯದಾನತೋ ಕುಚ್ಛಿಚಿಮಿಲಿಕಭಾವೇನ ಠಿತಸ್ಸ ಕಥಿನದುಸ್ಸಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವೇನ ಅನಧಿಟ್ಠಾನುಪಗಸ್ಸ ಪುರಾಣಚೀವರಭಾವೇನೇವ ಅಧಿಟ್ಠಾನಾರಹಸ್ಸಪಿ ಕಥಿನಚೀವರಭಾವಾನುಮತಿಮುಖೇನ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಪದಾನತೋ ಚ ಖುದ್ದಕಾನಿಪಿ ದಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ತಞ್ಹಿ ಕಥಿನತ್ಥಾರಕೋ ಘಟೇತ್ವಾ ಕಥಿನಚೀವರಂ ಕರಿಸ್ಸತೀತಿ ಕತ್ವಾ ಕಪ್ಪತೀತಿ ಏಕೇ, ಯುತ್ತತರಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ನಿಚಯಸನ್ನಿಧಿ ಸಙ್ಘಾಯತ್ತಾ ಸಙ್ಘೇನ ಕತತ್ತಾ। ರತ್ತಾತಿಕ್ಕನ್ತಂ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬತ್ತಾ **"ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯ"**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪಞ್ಚ ಖಣ್ಡಾನಿ ಪಟ್ಟಾನಿ ಪಮಾಣಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಪಞ್ಚಕಂ**। ತೇನ ವಾ ಅತಿರಿತ್ತೇನ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತದಹೇವ ಸಞ್ಛಿನ್ನೇನಾತಿ** ಸಙ್ಘೇನ ಕಥಿನತ್ಥಾರಕಸ್ಸ ಕಮ್ಮವಾಚಂ ವತ್ವಾ ದಿನ್ನೇನೇವ ತದಹೇವ ಸಞ್ಛಿನ್ನೇನ ಸಮಣ್ಡಲಿಕತೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ದಿನ್ನಂಯೇವ ಹಿ **ಪರಿವಾರೇ** "ಪುಬ್ಬಕರಣಂ ಸತ್ತಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಿತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ನ ದಾಯಕೇನ ದಿಯ್ಯಮಾನಂ, ತಸ್ಮಾ ಪರಿನಿಟ್ಠಿತಪುಬ್ಬಕರಣಮೇವ ಚೇ ದಾಯಕೋ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದೇತಿ, ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ದಾತಬ್ಬಂ। ತೇನ ಚ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸೀಮಾಮಣ್ಡಲೇ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಅತ್ಥರಿತ್ವಾ ಸಙ್ಘೋ ಅನುಮೋದಾಪೇತಬ್ಬೋ ಕತಪುಬ್ಬಕರಣಸ್ಸ ಪುನ ಕತ್ತಬ್ಬಾಭಾವತೋ। ಅತ್ಥಾರಕಸ್ಸ ಹತ್ಥಗತಮೇವ ಹಿ ಸನ್ಧಾಯ "ನ ಉಲ್ಲಿಖಿತಮತ್ತೇನಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪರಿನಿಟ್ಠಿತಪುಬ್ಬಕರಣಮ್ಪಿ ಪುನ ಧೋವಿತ್ವಾ ವಿಸಿಬ್ಬಿತ್ವಾ ಕಾತಬ್ಬಮೇವ ವಚನಪಮಾಣತೋತಿ ಚೇ? ನ, ಭಿನ್ನಸ್ಸ ಪುನ ಭೇದಾಸಮ್ಭವತೋ। ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಭಿನ್ದಿತಬ್ಬಮೇವಾತಿ ಚೇ? ನ, ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಧಿಕಾರೇ "ಕೇಸಮಸ್ಸುಂ ಓಹಾರಾಪೇತ್ವಾ"ತಿ ವಚನಪ್ಪಮಾಣತೋ ಮುಣ್ಡಿಕಸ್ಸ ಭಿನ್ನೇಪಿ ಕೇಸೇ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಸಿರಸ್ಮಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಪುನ ಓಹಾರಾಪೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಾಜೇತಬ್ಬಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ, ನ ಇಧ ನ-ಕಾರೇನ ಪಟಿಸಿದ್ಧತ್ತಾತಿ ಚೇ? ನ, "ನ ಅಞ್ಞತ್ರ ಸಙ್ಘಾಟಿಯಾ"ತಿ ನ-ಕಾರೇನ ಪಟಿಸಿದ್ಧತ್ತಾ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗೇನ ಅತ್ಥತೇ ಅನತ್ಥತಂ ಹೋತೀತಿ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ, ತಸ್ಮಾ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ನ ಕಾತಬ್ಬೋ। "ಬಹಿಉಪಚಾರಸೀಮಾಯ ಠಿತೋ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತವಿನಿಚ್ಛಯೋವ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

೩೦೯. **ಅಸನ್ನಿಧಿಕತೇನ ಅತ್ಥತಂ ಹೋತಿ ಕಥಿನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಂ ಕಥಿನತ್ಥಾರಮಾಸೇಯೇವ ದುವಿಧೋಪಿ ಸನ್ನಿಧಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ಉದಾಹು ತತೋ ಪುಬ್ಬೇಪಿ, ದಾಯಕೇನ ವಾ ಕದಾ ದಾತಬ್ಬಂ, ಕಿಂ ಕಥಿನತ್ಥಾರಮಾಸೇಯೇವ, ಉದಾಹು ತತೋ ಪುಬ್ಬೇಪಿ, ಕಥಿನತ್ಥಾರಮಾಸೇಪಿ ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇಯೇವ ಅತ್ಥಾರತ್ಥಾಯ ದಮ್ಮೀತಿ ದಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಇದಂ ವಿಚಾರೇತಬ್ಬಂ। ಕಥಿನತ್ಥಾರಮಾಸೇ ಏವ ದುವಿಧೋಪಿ ಸನ್ನಿಧಿ। ದಾಯಕೇನಾಪಿ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಂ ವಿಯ ಕಥಿನಚೀವರಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ದಿನ್ನಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಕಸ್ಮಾ? "ಕಥಿನದಾಯಕಸ್ಸ ವತ್ತಂ ಅತ್ಥೀ"ತಿಆದಿನಾ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೦೬) ನಯೇನ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತತ್ತಾ। ಉಕ್ಕಟ್ಠಮತ್ತಮೇತನ್ತಿ ಚೇ? ನ, "ಕಥಿನಂ ನಾಮ ಅತಿಉಕ್ಕಟ್ಠಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೦೮) ವುತ್ತತ್ತಾ। ನ ಆಗಮನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ಇದಮ್ಪಿ ಆಗಮನಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ಪುಬ್ಬೇ ದಿನ್ನಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ।

೩೧೦. **ಕಥಿನಸ್ಸಾತಿ** ಕಥಿನತ್ಥಾರಸ್ಸ। **ಉಬ್ಭಾರಾಯಾತಿ** ವೂಪಸಮಾಯ, ಅಪ್ಪವತ್ತಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಿಮತ್ಥಿಯಂ ಉಬ್ಭಾರನಿದಸ್ಸನನ್ತಿ ಚೇ? ಪಞ್ಚಹಿ ಅನಾಪತ್ತಿಕಾಲಪರಿಯನ್ತದಸ್ಸನೇನ ತೇಸು ಸಂವರುಪ್ಪಾದನತ್ಥಂ। ಅಞ್ಞಥಾ "ಚೀವರಕಾಲಸಮಯೋ ನಾಮ ಅನತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ವಸ್ಸಾನಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮೋ ಮಾಸೋ, ಅತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಪಞ್ಚ ಮಾಸಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೪೯) **ವಿಭಙ್ಗೇ** ವುತ್ತತ್ತಾ ಅನ್ತರಾಪಕ್ಕಮನನ್ತಿಕಾದಿಉಬ್ಭಾರಾಭಾವೇಪಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಪಞ್ಚಸು ಮಾಸೇಸು ಅನಾಪತ್ತಿಯೇವಾತಿ ಮಿಚ್ಛಾಗಾಹೋ ಸಿಯಾ । ತತೋ ಆಪತ್ತಿಖೇತ್ತೇ ಅನಾಪತ್ತಿಖೇತ್ತಸಞ್ಞಾಯ ತಂ ತಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಇತರೇಸಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಲಾಭನ್ತರಾಯಂ ಕರೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಆದಾಯಸತ್ತಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೧೧. **ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನನ್ತಿಕೇ ದ್ವೇಪಿ ಪಲಿಬೋಧಾ ಏಕತೋ ಛಿಜ್ಜನ್ತೀ**ತಿ ಇಧ, **ಪರಿವಾರಟ್ಠಕಥಾಯ**ಞ್ಚ ವುತ್ತಂ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಖನ್ಧಕಪಾಳಿಯಾ ಸಮೇತಿ ಏಕತೋ ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಧುರನಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ। "ಇದಂ ಬಹಿಸೀಮಾಯಮೇವ ವುತ್ತಂ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನನ್ತಿಕಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಯಂ ಪನ ವುತ್ತಂ **ಪರಿವಾರೇ** 'ಚತ್ತಾರೋ ಕಥಿನುದ್ಧಾರಾ ಸಿಯಾ ಅನ್ತೋಸೀಮಾಯ ಉದ್ಧರಿಯ್ಯನ್ತಿ, ಸಿಯಾ ಬಹಿಸೀಮಾಯ ಉದ್ಧರಿಯ್ಯನ್ತಿ, ನಿಟ್ಠಾನನ್ತಿಕೋ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನನ್ತಿಕೋ ನಾಸನನ್ತಿಕೋ ಆಸಾವಚ್ಛೇದಿಕೋ'ತಿ (ಪರಿ॰ ೪೧೯)। ತತ್ಥ ಬಹಿಸೀಮಾಯ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನನ್ತಿಕೋ ಉದ್ಧರಿಯ್ಯತೀತಿ ಇಧ ದಸ್ಸಿತನಯೋವ। ಕಥಂ ಅನ್ತೋಸೀಮಾಯ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನನ್ತಿಕೋ? ಅಕತಚೀವರಮಾದಾಯ 'ನ ಪಚ್ಚೇಸ್ಸ'ನ್ತಿ ಗತೋ, ಗತಗತಟ್ಠಾನೇ ಫಾಸುವಿಹಾರಂ ಅಲಭನ್ತೋ ತಮೇವ ವಿಹಾರಂ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಸ ಚೀವರಪಲಿಬೋಧೋ ಠಿತೋ। ಸೋ ಚ 'ನೇವಿಮಂ ಚೀವರಂ ಕಾರೇಸ್ಸ'ನ್ತಿ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನಮತ್ತೇ ಛಿಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅನ್ತೋಸೀಮಾಯ ಉದ್ಧರಿಯ್ಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ದುವಿಧೋ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನನ್ತಿಕೋ"ತಿ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಲಿಖಿತಂ, ತಂ ಯುತ್ತಂ, ಅಞ್ಞಥಾ ಅನ್ತೋಸೀಮಾಯ "ನೇವಿಮಂ ಚೀವರಂ ಕಾರೇಸ್ಸ"ನ್ತಿ ಪವತ್ತಉಬ್ಭಾರೋ ಇತರೇಸು ಸಮೋಧಾನಂ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತಿರಿತ್ತೋ ಸಿಯಾ। **ಸೀಮಾತಿಕ್ಕನ್ತಿಕೋ**ತಿ ಚೀವರಕಾಲಸೀಮಾತಿಕ್ಕನ್ತಿಕೋ। ಸಉಬ್ಭಾರೇ ಚೀವರಪಲಿಬೋಧೋ ಪಠಮಂ ಛಿಜ್ಜನ್ತೋ ವಿಯ ಖಾಯತಿ, ಅಥ ಖೋ ಸಾಪೇಕ್ಖತಾಯ ಚೀವರಕರಣೇ ಸಉಸ್ಸಾಹೋವ **ಹೋತೀ**ತಿ ಲೇಸಂ ಸನ್ಧಾಯ **ಪರಿವಾರ**ವಸೇನ "ದ್ವೇ ಪಲಿಬೋಧಾ ಅಪುಬ್ಬಂ ಅಚರಿಮಂ ಛಿಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೧೧) ವುತ್ತಂ। "ಕತಚೀವರೋ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಇಧ ನ ಸಮ್ಭವತಿ।

೩೧೯. ಸಬ್ಬಂ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಅನವಸೇಸೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮನ್ತೋ "ಸಮಾದಾಯ ಪಕ್ಕಮತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। "ಕಥಿನುದ್ಧಾರೇ ವಿಸೇಸೋ ನತ್ಥಿ। ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಪ್ಪಾಯವಿಸೇಸೇನ ಕೇವಲಂ ವಾರದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಸಮಾದಾಯವಾರಾ ವುತ್ತಾ"ತಿ ಸಬ್ಬೇಸು **ಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ಲಿಖಿತಂ। ಇಧ ಪನ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಪಯೋಜನಂ ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ। ಪಕ್ಕಮನನ್ತಿಕಸ್ಸ ಅಭಾವಾ **"ಯಥಾಸಮ್ಭವ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ವಿಪ್ಪಕತೇಪಿ ಧುರನಿಕ್ಖೇಪವಸೇನ ಪಕ್ಕಮನನ್ತಿಕತಾ ಸಮ್ಭವತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಕ್ಕಮನನ್ತಿಕವಾರೋಪಿ ವತ್ತಬ್ಬೋತಿ ಚೇ? ನ, ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನನ್ತಿಕಲಕ್ಖಣಪ್ಪಸಙ್ಗತೋ। ಅಕತಚೀವರಸ್ಸ ನ ಸವನನ್ತಿಕತಾ ಚ।

ತತ್ರಾಯಂ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವಾರವಿಭಾವನಾ - ಆದಾಯವಾರಾ ಸತ್ತ, ತಥಾ ಸಮಾದಾಯವಾರಾತಿ ದ್ವೇ ಸತ್ತಕವಾರಾ। ತತೋ ಪಕ್ಕಮನನ್ತಿಕಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ ವಿಪ್ಪಕತಚೀವರಸ್ಸ ಆದಾಯವಾರಾ, ಸಮಾದಾಯವಾರಾ ಚಾತಿ ದ್ವೇ ಛಕ್ಕವಾರಾ। ತತೋ ಪರಂ ನಿಟ್ಠಾನಸನ್ನಿಟ್ಠಾನನಾಸನನ್ತಿಕಾನಂ ವಸೇನ ತೀಣಿ ತಿಕಾನಿ ದಸ್ಸಿತಾನಿ, ತತ್ಥ ಪಠಮತ್ತಿಕಂ ಅನ್ತೋಸೀಮಾಯ "ನ ಪಚ್ಚೇಸ್ಸ"ನ್ತಿ ಇಮಂ ವಿಧಿಂ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ ಬಹಿಸೀಮಾಯಂ ಏವ "ನ ಪಚ್ಚೇಸ್ಸ"ನ್ತಿ ಪವತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಪಕ್ಕಮನನ್ತಿಕಸೀಮಾತಿಕ್ಕನ್ತಿಕಸಉಬ್ಭಾರಾ ತತ್ಥ ನ ಯುಜ್ಜನ್ತಿ। "ಆಸಾವಚ್ಛೇದಿಕೋ ಸಮ್ಭವನ್ತೋಪಿ ಯಥಾವುತ್ತಕಾರಣೇನ ನ ವುತ್ತೋ। ದುತಿಯತ್ತಿಕಂ ಅನ್ತೋಸೀಮಾಯ 'ನ ಪಚ್ಚೇಸ್ಸ'ನ್ತಿ ಪವತ್ತಂ, ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಕ್ಕಮನನ್ತಿಕೋ ಸಮ್ಭವತಿ, ತಥಾಪಿ ಯೇಹಿ ಚೀವರಪಲಿಬೋಧೋ ಛಿಜ್ಜತಿ, ತೇಸಂಯೇವಾಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ ನ ವುತ್ತೋ"ತಿ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಪನ್ನರಸಕೇ ವಿಪ್ಪಕತಚೀವರಸ್ಸೇವಾಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾತಿ ತಕ್ಕೋ। ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪಗೇ ಚ ವಿಪ್ಪಕತೇ ಸತಿ ನ ನಿಟ್ಠಾನನ್ತಿಕೋ। ನಿಟ್ಠಾನಾವಸೇಸೇ ಸತಿ ನ ನಾಸನನ್ತಿಕೋತಿ **ಪೋರಾಣಾ**। ತತಿಯತ್ತಿಕಂ ಅನಧಿಟ್ಠಿತ-ಪದೇನ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ಪವತ್ತಂ, ಅತ್ಥತೋ ಪಠಮತ್ತಿಕೇನ ಸಮೇತಿ। ತಸ್ಸ ಅತ್ಥದಸ್ಸನಪಯೋಜನಂ ಕಿರ ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಇಮೇ ತಯೋ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪಾ ಇಮೇಹಿ ಏವ ತೀಹಿ ಕಥಿನುದ್ಧಾರೇಹಿ ಸಕ್ಕಾ ದಸ್ಸೇತುಂ, ತಸ್ಮಾ ಇಮೇವ ಯೋಜಿತಾ ಏಕಸಮ್ಬನ್ಧವಸೇನ, ಅಞ್ಞಥಾ ಪಠಮತ್ತಿಕಂ ಛಕ್ಕಂ ಭವೇಯ್ಯ ಇಮಸ್ಸ ಪನ್ನರಸಕಸ್ಸ ಅನ್ತೇ ಛಕ್ಕಂ ವಿಯ। ತತಿಯತ್ತಿಕಾನನ್ತರಂ ಚತುತ್ಥತ್ತಿಕಂ ಸಮ್ಭವನ್ತಂ "ಅನ್ತೋಸೀಮಾಯಂ 'ಪಚ್ಚೇಸ್ಸ"ನ್ತಿ ವಚನವಿಸೇಸೇನ ಸಮ್ಭವತಿ। ತಥಾ ಚ ಯೋಜಿಯಮಾನಂ ಇತರೇಹಿ ಸವನನ್ತಿಕಾದೀಹಿ ಅವಿರುದ್ಧಕ್ಕಮಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಚತುತ್ಥತ್ತಿಕಂ ಅಹುತ್ವಾ ಛಕ್ಕಂ ಜಾತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ತೀಣಿ ತಿಕಾನಿ ಏಕಂ ಛಕ್ಕಞ್ಚಾತಿ ಪಠಮಂ ಪನ್ನರಸಕಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇದಾನಿ ಇದಮೇವ ಪನ್ನರಸಕಂ ಉಪಸಗ್ಗವಿಸೇಸೇನ ದುತಿಯಂ ಸಮಾದಾಯಪನ್ನರಸಕಂ ನಾಮ ಕತಂ। ಪುನ ವಿಪ್ಪಕತಚೀವರಂ ಆದಾಯಾತಿ ತತಿಯಂ ಪನ್ನರಸಕಂ, ಸಮಾದಾಯಾತಿ ಚತುತ್ಥಂ ಪನ್ನರಸಕಂ ದಸ್ಸಿತಂ। ಏವಂ ಚತ್ತಾರಿ ಪನ್ನರಸಕಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ । ತತ್ಥ ಪಠಮದುತಿಯೇಸು ಪನ್ನರಸಕೇಸು ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಅಕತಚೀವರಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ಇತರೇಸು ದ್ವೀಸು ವಿಪ್ಪಕತನ್ತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

“ಪುಬ್ಬೇ ನಿಬದ್ಧಟ್ಠಾನೇ ಚೀವರಾಸಾಯ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ಅಞ್ಞತ್ಥ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಉಪಚ್ಛಿನ್ನಾಯ ಚೇ ಚೀವರಾಸಾಯ ಚೀವರಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ನ ತಂ ಚೀವರಪಲಿಬೋಧಂ ಕರೋತೀ”ತಿ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯೇಸು ತತಿಯಕಥಿನೇ ಆಗತಚೀವರಪಚ್ಚಾಸಾ ಇಧ ಚೀವರಾಸಾತಿ ತಕ್ಕೋ। ಯತ್ಥ ಚೀವರಾಸಾ, ತಂ ಠಾನಂ ಅಧಿಕರಣೂಪಚಾರೇನ “ಚೀವರಾಸಾ”ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಕತ್ವಾ “ತಂ ಚೀವರಾಸಂ ಪಯಿರುಪಾಸತೀ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ **ಅನಾಸಾಯ ಲಭತೀತಿ** ಅನಾಸಾಯಿತಟ್ಠಾನೇ ಲಭತೀತಿಆದಿನಾ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥ ನಿಟ್ಠಾನಸನ್ನಿಟ್ಠಾನನಾಸನಆಸಾವಚ್ಛೇದಿಕವಸೇನ ಏಕೋ ವಾರೋತಿ ಇದಮೇಕಂ ಚತುಕ್ಕಂ ಜಾತಂ, ತಸ್ಮಾ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಾನಿ ತೀಣಿ ತಿಕಾನಿ ಆಸಾವಚ್ಛೇದಿಕಾಧಿಕಾನಿ ತೀಣಿ ಚತುಕ್ಕಾನೀತಿ ಏಕಂ ಅನಾಸಾಯದ್ವಾದಸಕನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತದನನ್ತರೇ ಆಸಾಯದ್ವಾದಸಕೇ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಠಮದ್ವಾದಸಕಕ್ಕಮೋ ಲಬ್ಭತಿ, ತಥಾಪಿ ತಂ ನಿಬ್ಬಿಸೇಸನ್ತಿ ತಮೇಕಂ ದ್ವಾದಸಕಂ ಅವುತ್ತಸಿದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ವಿಸೇಸತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ “ಅನ್ತೋಸೀಮಾಯ ಪಚ್ಚೇಸ್ಸ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ದುತಿಯಚತುಕ್ಕೇ “ಸೋ ಬಹಿಸೀಮಗತೋ ಸುಣಾತೀ”ತಿಆದಿವಚನಸ್ಸ ತತಿಯಚತುಕ್ಕೇ ಸವನನ್ತಿಕಾದೀನಞ್ಚ ಓಕಾಸಕರಣತ್ಥನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇದಂ ಪನ ದ್ವಾದಸಕಂ ಅನಾಸಾಯ ವಸೇನ ಲಬ್ಭಮಾನಮ್ಪಿ ಇಮಿನಾ ಅವುತ್ತಸಿದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ನ ದಸ್ಸಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏವಮೇತ್ಥ ದ್ವೇ ದ್ವಾದಸಕಾನಿ ಉದ್ಧರಿತಾನಿ। ಕರಣೀಯದ್ವಾದಸಕೇಪಿ ಯಥಾದಸ್ಸಿತಅನಾಸಾಯದ್ವಾದಸಕಂ, ಅವುತ್ತಸಿದ್ಧಂ ಆಸಾಯದ್ವಾದಸಕಞ್ಚಾತಿ ದ್ವೇ ದ್ವಾದಸಕಾನಿ ಉದ್ಧರಿತಬ್ಬಾನಿ। ಇದಾನಿ ದಿಸಂಗಮಿಕನವಕಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ “ದಿಸಂಗಮಿಕೋ ಪಕ್ಕಮತೀ”ತಿ ವಚನೇನೇವ “ನ ಪಚ್ಚೇಸ್ಸ”ನ್ತಿ ಇದಂ ಅವುತ್ತಸಿದ್ಧಮೇವ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ನ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ತಾವತಾ ಆವಾಸಪಲಿಬೋಧಾಭಾವೋ ದಸ್ಸಿತೋ।

೩೧೧. “ಚೀವರಪಟಿವೀಸಂ ಅಪವಿಲಾಯಮಾನೋ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಚೀವರಪಲಿಬೋಧಸಮಙ್ಗಿತಮಸ್ಸ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಪಟಿವೀಸೋತಿ** ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತಬ್ಬೋ ಚೀವರಭಾಗೋ। **ಅಪವಿಲಾಯಮಾನೋತಿ** ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ। ತಸ್ಸ ಚೀವರಲಾಭೇ ಸತಿ ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಾವಾಸೇ ನಿಟ್ಠಾನಸನ್ನಿಟ್ಠಾನನಾಸನನ್ತಿಕಾನಂ ವಸೇನ ಏಕಂ ತಿಕಂ, ತೇಸಂಯೇವ ವಸೇನ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಏಕಂ, ಗತಟ್ಠಾನೇ ಏಕನ್ತಿ ತಿಣ್ಣಂ ತಿಕಾನಂ ವಸೇನ ಏಕಂ ನವಕಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತೋ ಪರಂ ನಿಟ್ಠಾನಸನ್ನಿಟ್ಠಾನನಾಸನನ್ತಿ ಕಸೀಮಾತಿಕ್ಕನ್ತಿಕಸಉಬ್ಭಾರಾನಂ ವಸೇನ ಫಾಸುವಿಹಾರಪಞ್ಚಕಂ ವುತ್ತಂ। ಉಭಯತ್ಥ ಸೇಸಕಥಿನುದ್ಧಾರಾಸಮ್ಭವೋ ಪಾಕಟೋವ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಪಞ್ಚಕೇ ವಿಸೇಸೋ - ಸಮಾದಾಯವಾರೋ ನ ಸಮ್ಭವತಿ **“ಪಚ್ಚೇಸ್ಸ”**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚಾಗಮನಾಧಿಪ್ಪಾಯತೋ।

೩೧೫. **ದ್ವೇಮೇ ಭಿಕ್ಖವೇ ಕಥಿನಸ್ಸ ಪಲಿಬೋಧಾತಿ** ಕಥಿನತ್ಥಾರಸ್ಸ ಅನುಪಬನ್ಧನಪಚ್ಚಯಾತಿ।

ಕಥಿನಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಚೀವರಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ

ಜೀವಕವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೨೬. **ರಾಜಗಹಕೋತಿ** ರಾಜಗಹವಾಸೀ।

೩೨೮. ಅಮೋಹಜಾತಿಕತ್ತಾ **ನ ಚಿರಸ್ಸೇವ ವಿಞ್ಞುತಂ ಪಾಪುಣಿ।** ಅಹಂ ತೇ ಪಿತಾ, ಕೇನಟ್ಠೇನ? ಯಸ್ಮಾ ತ್ವಂ ಮಯಾ ಪೋಸಾಪಿತೋ।

೩೨೯. “ಸಕ್ಕೇ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಮತ್ತೇ”ತಿ ಪಾಠೋ, ಅಟ್ಠಮಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಮತ್ತೋವ।

ಪಜ್ಜೋತರಾಜವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೩೪. **ಭುಞ್ಜಿತುಂ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥ “**ಧಮ್ಮಪದೇ** ‘ಬಹಿನಗರೇ ದಿಸ್ವಾ’ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ದ್ವೀಸು ದಿವಸೇಸು ದಿನ್ನಂ ತೇನ ತೇಸು ಏಕೇಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದ್ವೀಸು **ಅಟ್ಠಕಥಾಸು** ವುತ್ತನ್ತಿ ಯುಜ್ಜತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಸಮತ್ತಿಂಸವಿರೇಚನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೩೬. **ಕಬಳೇ ಕಬಳೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಗುಳಾದೀಸು ಪಕ್ಖಿತ್ತಂ, ತಂ ಪನ ಭಗವಾವ ಪರಿಭುಞ್ಜಿ, ತಸ್ಮಾ ನತ್ಥಿ ದೋಸೋ।

ವರಯಾಚನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೩೭. **ಮಹಾಪಿಟ್ಠಿಯಕೋಜವಂ** ನಾಮ ಅತಿರೇಕಚತುರಙ್ಗುಲಪುಪ್ಫಂ ಕಿರ।

ಕಮ್ಬಲಾನುಜಾನನಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೪೦. **ಉಪಚಾರೇ**ತಿ ಸುಸಾನಸ್ಸ ಉಪಚಾರೇ। ಬಹಿಪಿ ವಟ್ಟತೀತಿ ಏಕೇ। ಕತಿಕಕರಣಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ “ಮಯ್ಹಂ ಸನ್ತಕಂ ತವ ಚ ಮಮ ಚ ಹೋತೂತಿ ವತ್ವಾ ಇತರೇನ ಚ ತಥಾವುತ್ತೇ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಸಮಾನಪರಿಕ್ಖಾರವಿಧಿಂ ವದನ್ತಿ।

೩೪೧. “ಖಣ್ಡಸೀಮಾಯಪಿ ಸಮ್ಮನ್ನಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸೇಸಕಮ್ಮಾನಿಪಿ ತತ್ಥ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಚೋರಿಕಾಯ ಕತಸದಿಸಂ ಹೋತಿ , ತಸ್ಮಾ ನ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ದೀಪವಾಸಿನೋ ವದನ್ತಿ ಕಿರ। “ಚೋರಿಕಾಯ ಗಹಿತತ್ತಾ ನ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ **ಸೇನಾಸನಕ್ಖನ್ಧಕೇ** ಆಗತಸುತ್ತಞ್ಚ ಸಾಧಕ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಮತೇನ ಇದಂ ಆವೇಣಿಕಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಭಣ್ಡಾಗಾರಸಮ್ಮುತಿಆದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೪೩. “**ಇದಂ ಪನ ಭಣ್ಡಾಗಾರ**ನ್ತಿ ಆವೇಣಿಕಲಕ್ಖಣ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಚೀವರರಜನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೪೪. ಗೋಮಯೇ ಆಪತ್ತಿ ನತ್ಥಿ, ವಿರೂಪತ್ತಾವಾರಿತಂ। “ಕುಙ್ಕುಮಪುಪ್ಫಂ ನ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। “ಅಲ್ಲಿಕಾಯಾ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ ಅತ್ಥಿ।

ನಿಸೀದನಾದಿಅನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೫೩. **ಅಟ್ಠಾನಮೇತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ರೂಪಕಣ್ಡೇ** “ಚತುಸಮುಟ್ಠಾನಿಕ”ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಕಮ್ಮಸಮುಟ್ಠಾನಂ ರಾಗಚಿತ್ತಾಭಾವಾ ನ ಮುಚ್ಚತೀತಿ ವಾ ರಾಗಪಚ್ಚಯೇ ಸತಿ ಕಮ್ಮಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಹೋತೀತಿ ವಾ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಕಥಾವತ್ಥುನಾ ಚ।

೩೬೧. **ಅಗ್ಗಳಗುತ್ತಿಯೇವ ಪಮಾಣ**ನ್ತಿ ಇಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ ನಿಕ್ಖೇಪಕಾರಣೇಹಿ ಠಪೇನ್ತೇನ ಅಗ್ಗಳಗುತ್ತಿವಿಹಾರೇಯೇವ ಠಪೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಸಙ್ಘಿಕಚೀವರುಪ್ಪಾದಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೬೩. ನೋ ಚೇ ಅತ್ಥತಂ ಹೋತಿ "ಏಕಂ ಚೀವರಮಾಸ"ನ್ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾ? "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಸ್ಸೇವ ತಾನಿ ಚೀವರಾನಿ ಯಾವ ಚೀವರಮಾಸಾ"ತಿ ವಚನಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ, ತಸ್ಮಾ ಅನತ್ಥತಕಥಿನಸ್ಸ ಅನನುಞ್ಞಾತನ್ತಿ ಚೇ? ನ, ಹೇಟ್ಠಾ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ, ತತೋ ಲೀನತ್ಥದೀಪನತ್ಥಮಿಧ ತಥಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ಚ। ಹೇಟ್ಠಾ ಹಿ "ಅಕಾಲಚೀವರಂ ನಾಮ ಅನತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಏಕಾದಸಮಾಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ಅತ್ಥತೇ ಕಥಿನೇ ಸತ್ತಮಾಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ಕಾಲೇಪಿ ಆದಿಸ್ಸ ದಿನ್ನಂ, ಏತಂ ಅಕಾಲಚೀವರಂ ನಾಮಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೦೦) ವಚನತೋ ಅನತ್ಥತಕಥಿನಾನಂ ಏಕಚೀವರಮಾಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ತೇಸಂಯೇವ ಹೋತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ, ತಸ್ಮಾ ಇಧ ತಂ ಅವತ್ವಾ ಏಕೋಪಿ ತಯೋ ಗಣಪೂರಕೇ ಲಭಿತ್ವಾ ಕಥಿನಂ ಅತ್ಥರಿತುಂ ಲಭತೀತಿ ಇಮಂ ಲೀನತ್ಥಂ ಪಕಾಸೇತುಂ **"ಯಾವ ಕಥಿನಸ್ಸ ಉಬ್ಭಾರಾಯಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇತರಥಾ ಅಯಮತ್ಥೋ ನ ಞಾಯತಿ। **"ಜಾನಿತಬ್ಬೋ ಚ ವಿನಯಧರೇಹೀ**ತಿ ತಥಾ ವುತ್ತೋತಿ ಅಪರೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅತ್ಥತಂ ಹೋತಿ, ಪಞ್ಚ ಮಾಸೇ ಸಬ್ಬಂ ತಸ್ಸೇವ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗವಸೇನ ಉಪಯೋಗವಚನಂ। "ಇಧ ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಸಙ್ಘಸ್ಸಾ"ತಿ ನಿಯಮಿತತ್ತಾ "ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಂ ದೇಮಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಚ "ಇಧಾ"ತಿ ಅಧಿಕಾರತ್ತಾ ತಸ್ಮಿಂ ವುತ್ತೇ ಲಭತಿ। **"ಪಿಟ್ಠಿಸಮಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ**ತಿ ಚೀವರಕಾಲಸ್ಸಾಸನ್ನತ್ತಾ ಚ ಅನತ್ಥತಕಥಿನಾನಮ್ಪಿ ವುತ್ಥವಸ್ಸಾನಞ್ಚ ಅನುಞ್ಞಾತಟ್ಠಾನತ್ತಾ ಏವ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಲಿಖಿತಂ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಯಂ ಪನ ಇದಂ 'ಇಧ ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಸಙ್ಘಸ್ಸಾ'ತಿಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಯಾವ 'ಅನಾಗತವಸ್ಸೇ'ತಿ ಪದಂ, ತಾವ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ 'ಕಸ್ಮಾ? ಪಿಟ್ಠಿಸಮಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ'ತಿ ಇದಂ ಪರತೋ 'ತತ್ರ ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಾಪುಣಾತೀ'ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಪರಿಯೋಸಾನೇ 'ಕಸ್ಮಾ? ಪಿಟ್ಠಿಸಮಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ'ತಿ ಲಿಖಿತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾತಿ ಚೇ? ಪರತೋ 'ಚೀವರಮಾಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಹೇಮನ್ತಸ್ಸಾ'ತಿ ವುತ್ತೇನ ನಿಬ್ಬಿಸೇಸತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಏವ ಏಕಚ್ಚೇಸು ಪಣ್ಣೇತನ್ತಿ ವದನ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಇಧ ಪನ ಇಧ-ಸದ್ದೇನ ವಿಸೇಸಿತಂ, ತತ್ಥ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವಿರೋಧೋ ನತ್ಥೀತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। "ಮಯ್ಹಿಮಾನಿ ಚೀವರಾನಿ ಪಾಪುಣನ್ತೀ"ತಿ ವಚನಮೇವಾಧಿಟ್ಠಾನಂ, ಇದಮೇತ್ಥ ಉಕ್ಕಟ್ಠವಸೇನ ವುತ್ತಂ। "ಮಯ್ಹಿಮಾನಿ ಚೀವರಾನೀ'ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಅಧಿಟ್ಠಿತಮೇವ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಮಯ್ಹಿಮಾನೀ'ತಿ ವುತ್ತೇ ತಸ್ಸ ಚೀವರಾನಿ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ 'ಚೀವರಾನಿ ಪಾಪುಣನ್ತೀ'ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ದುಗ್ಗಹಿತಾನೀ**ತಿ ಸಙ್ಘಿಕಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ। "ಗಹಿತಮೇವ ನಾಮಾ'ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಇದಂ ಪತ್ತನ್ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನ ವಿದಿತಂ, ತೇ ಪನ ಭಾಗಾ ತೇಸಂ ಅತ್ಥತೋ ಪತ್ತಾಯೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। "ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅಪತಿತೇ ಪುನ ಆಗತಾ ಲಭನ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಉಪನನ್ದಸಕ್ಯಪುತ್ತವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೬೪. "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞತ್ರ ವಸ್ಸಂವುತ್ಥೇನಾ"ತಿ ಚೀವರಸಮಯಂ ಉಪಾದಾಯ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ಕತೋ ।ಏಕಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ "ರಾಜವಿಹಾರೇ ವಿಯ ನಾನಾಪರಿವೇಣೇಸು ವಾ ಇಧ ವಾ ವುತ್ಥಾ ಲಭತೂ"ತಿ ವತ್ವಾ ದಿನ್ನಂ। **"ಸತ್ತಾಹವಾರೇನ ಅರುಣಮೇವ ಉಟ್ಠಾಪೇತೀ**ತಿ ಏತಂ ವಚನಮತ್ತಮೇವ ಏಕವಿಹಾರೇ ಸತ್ತಾಹಕಿಚ್ಚಾಭಾವಾ"ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ।

ಮತಸನ್ತಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೬೯. **ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸಾ**ತಿ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಮಿಂ ಕಾಲಂಕತೇ। ತತ್ಥ "ಪತ್ತಚೀವರೇ"ತಿ ಪಧಾನಪರಿಕ್ಖಾರದಸ್ಸನಮುಖೇನ ಸಬ್ಬಪರಿಕ್ಖಾರನಿದಸ್ಸನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಧಮ್ಮೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಞ್ಚೇತಂ ಹೋತಿ, ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಕಪ್ಪಿಯಮೇವ ಮತತ್ತಾತಿ ಏಕೇ। ನೋತಿ ತಕ್ಕೋ ಪತ್ತಚತುಕ್ಕೇ ಸಬ್ಬಥಾ ಅಕಪ್ಪಿಯಪತ್ತನಯವಿರೋಧತೋ। ಅಧಮ್ಮೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಸೇನಾಸನೇ ಚ ವಸತೋ ಅನಾಪತ್ತಿ। ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಆವಾಸೇ ದ್ವೇ ಭಿಕ್ಖೂ ವಸನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಚೇಕೋ ಕಾಲಂಕತೋ, ಇತರೋ ತಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಅಪಾಪೇತ್ವಾ ತಂ ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತೇನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಸಙ್ಘಸನ್ತಕಂ ಗಹಿತಂ ಹೋತಿ, ಭಣ್ಡಗ್ಘೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ। ಅನಾವಾಸೇ ಗಣ್ಹಾತಿ, ನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ ಅಸ್ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಗಹಿತತ್ತಾ। ಮರಣಸಮಯೇ ವತ್ತುಂ ಅಸಹನ್ತೋ ಚೇ ಚಿತ್ತೇನೇವ ದೇತಿ, ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತಿ, ಸಙ್ಘೋವ ತಸ್ಸ ಸಾಮೀ। ಪರೋ ವಾ ಅವಿಸ್ಸಾಸಿಕೋ ಸಯಮೇವ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಗಹಣಂ ನ ರುಹತಿ, ಥೇಯ್ಯಚಿತ್ತೇನ ಚೇ, ಭಣ್ಡಗ್ಘೇನ ಕಾರೇತಬ್ಬೋ। ತಸ್ಸ ಚ ಆವಾಸಗತಸ್ಸ ಕೋ ಸಾಮೀ। "ಸಙ್ಘೋ ಸಾಮೀ"ತಿ ವಚನತೋ ಸಙ್ಘೇನ ಬಲಕ್ಕಾರೇನ ಸೋ ವಾರೇತಬ್ಬೋತಿ ಏಕೇ।

ಜೀವಮಾನಕಾಲೇ ಗಹಿತತ್ತಾ ನ ಸಙ್ಘೋ ಸಾಮೀತಿ ಏಕೇ। ಸಾಮಿಕೋ ಚೇ ಸಯಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಅಚ್ಛಿನ್ದಿತುಂ ಲಭತಿ, ಸಙ್ಘೋಪಿ ಲಭತಿ ಸಾಮಿಠಾನೇ ಠಿತತ್ತಾತಿ ಇತರೇ, ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಮತಕಸ್ಸ ಹಿರಞ್ಞಾದಿಅಕಪ್ಪಿಯಭಣ್ಡಂ ಹೋತಿ। ಉಗ್ಗಹಿತಞ್ಚೇತಂ ಹೋತಿ, ಉಗ್ಗಹಿತೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ। ಧಮ್ಮೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಚೇ, ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕೋ ಆಚಿಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ। ದಾಸೋ ಚೇ ಗಹಿತೋ ಹೋತಿ, ನ ಸಙ್ಘೋ ಸಾಮೀ, ಆರಾಮಿಕೋ ಚೇ, ಸಙ್ಘೋ ಸಾಮೀ। ಗಾವೀಮಹಿಂಸೀಆದಯೋ ಹೋನ್ತಿ, ಆವಾಸಗತಾನಂ ಸಙ್ಘೋ ಸಾಮೀ, ಅನಾವಾಸಗತಾನಂ ನ ಸಙ್ಘೋ ಸಾಮೀ। ಸಙ್ಘೋ ಚೇ ಆವಾಸಂ ಆನೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಸಮೀಪೇ ಬಹಿಸೀಮಾಯ ಠಪೇತಿ, ಕಾರಕಸಙ್ಘೋ ಸಾಮೀ, ತಥಾ ಆರಾಮಿಕೇ। ಮತಕಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖಾರೋ ನಿಕ್ಖೇಪವಸೇನ ಠಪಿತೋ ಹೋತಿ, ಏಸೋವ ಸಾಮೀ। ಮಹಗ್ಘೋ ಚೇ ಹೋತಿ, ಸೇಸಸ್ಸ ಸಙ್ಘೋ ಸಾಮೀ। "ಕೇನಚಿ ಗಿಲಾನುಪಟ್ಠಾಕೇನಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಕ್ಕಮೋ ಏತೇನ ದಸ್ಸಿತೋ। ಪುನ ಉಪಟ್ಠಾಕಾನಂ ಬಹುಭಾವೇ ಸತಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ದಾತಬ್ಬಕಮ್ಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನ ಭಗವತಾ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯಂ "**ಗಿಲಾನುಪಟ್ಠಾಕಾನ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಾಮಣೇರವಾರೇ "ಚೀವರ"ನ್ತಿ ಪಾಠೋ। "ಇಮಂ ತುಯ್ಹಂ ದೇಮಿ ದದಾಮಿ ದಜ್ಜಾಮಿ ಓಣೋಜೇಮಿ ಪರಿಚ್ಚಜಾಮಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಮಿ ನಿಸ್ಸಜ್ಜಾಮೀ'ತಿ ವಾ 'ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ದೇಮಿ…ಪೇ॰… ನಿಸ್ಸಜ್ಜಾಮೀ'ತಿ ವಾ ವದತಿ, 'ಸಮ್ಮುಖಾ ವಾ ಪರಮ್ಮುಖಾ ವಾ ವುತ್ತೇ ದಿನ್ನಂಯೇವ ಹೋತೀ'ತಿ ದಾನಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಚ 'ತುಯ್ಹಂ ಗಣ್ಹಾಹೀ'ತಿ ವುತ್ತೇ 'ಮಯ್ಹಂ ಗಣ್ಹಾಮೀ'ತಿ ವದತಿ, 'ಸುದಿನ್ನಂ ಸುಗ್ಗಹಿತಞ್ಚಾ'ತಿ (ಪಾರಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೪೭೯) ಗಹಣಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಚ ವುತ್ತತ್ತಾ 'ಮಮ ಸನ್ತಕಂ ತವ ಚ ಮಮ ಚ ಹೋತೂ'ತಿ ಏವಮಾದಿವಚನೇನ ಸಮಾನಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಆಚರಿಯಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ ಪನ ಅತೀವ ಪಪಞ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಪುನ "ಇದಮೇತ್ಥ ಆಚರಿಯಾನಂ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ - ಸಚೇಸಮ್ಬಹುಲಾ, ದ್ವೇ ವಾ ಸಮಾನಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಕತ್ತುಕಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇ ಸಬ್ಬೇ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ ವತ್ತಮಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪೇಸಲಸ್ಸ ಏಕಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಚಜನ್ತಿ, ಸೋ ಪುನ ತೇಸಮೇವ ಪರಿಚ್ಚಜತಿ, ಏತ್ತಾವತಾ ತೇ ಸಮಾನಪರಿಕ್ಖಾರಿಕಾ ಹೋನ್ತೀತಿ। ಇದಂ ಸಮಾನಪರಿಕ್ಖಾರಲಕ್ಖಣಂ ಪಾಳಿಆದೀಸು ವುತ್ತಲಕ್ಖಣೇಯೇವ ಪತನತೋ ಅಚಲಪ್ಪತ್ತಂ ಹೋತಿ, ತಥಾಪಿ ಪೋರಾಣವಿಧಿಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ವತ್ತನತೋ ಪಟಿಸೇಧೇತಬ್ಬೋ, ಆಚರಿಯಾನಂ ಮತಾನುಸಾರೇನ ಕಾತಬ್ಬಂ ಕಾತುಕಾಮೇನಾತಿ ಅಪರೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ, "ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಸಾಮಣೇರೋ ಪಞ್ಚಸು ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು ಏಕಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುನ ಗಹಿತೋ ಲಾಭಂ ನ ಲಭತಿ, ಅನ್ತಿಮವತ್ಥುಂ ಅಜ್ಝಾಪನ್ನೋ ನಾಮ ಹೋತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಾನಂಅನುಪ್ಪನ್ನಚೀವರಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೭೫. ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಚೀವರೇ ಅಭಾಜಿತೇ ಪಕ್ಕಮತೀತಿ ಏತ್ಥ "ಸಙ್ಘೇನ ತತ್ರುಪ್ಪಾದತೋ ಏಕೇಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಏತ್ತಕಂ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಂ ದಾತುಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ರುಚ್ಚತೀ"ತಿ ಸಾವಿತೇಪಿ ವಿಬ್ಭಮತಿ, ತತೋ ನ ಲಭತಿ, ಪುನ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಚೀವರಭಾಜನಂ ಸಮ್ಪಾವೇನ್ತೋಪಿ ನ ಲಭತಿಯೇವ ಪುಬ್ಬಪಕತಿತೋ ಭಟ್ಠತ್ತಾ। ಅಥ ಪಾಪಿತೇ ವಿಬ್ಭಮತಿ, ಲಭತೀ"ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ।

ಸಙ್ಘೇಭಿನ್ನೇಚೀವರುಪ್ಪಾದಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೭೬. ಪರಸಮುದ್ದೇತಿ ಜಮ್ಬುದೀಪೇ।

ಅಟ್ಠಚೀವರಮಾತಿಕಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೭೯. ಯಸ್ಮಾ ಅಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನಂ ದುಬ್ಬಿಜಾನಂ, ತಸ್ಮಾ "**ಅಪಿಚಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಧುವಸನ್ನಿಪಾತಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಪರಿಯನ್ತಗತಮೇವ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। "**ಮಹಾಪಚ್ಚರಿಯಂ ಪನ ಭಿಕ್ಖುಸುಪಿ…ಪೇ॰… ಪಾಪುಣಾತೀತಿ**

‘ಉಪಚಾರಸೀಮಾಯ ದೇಮಾ’ತಿ ಏವಂ ದಿನ್ನಮೇವ ಸನ್ಧಾಯಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ । “ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಸೀಮಾಯಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ ಖಣ್ಡಸೀಮಾದೀಸು ಠಿತಾನಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ ತಾಸಂ ವಿಸುಂ ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಸೀಮತ್ತಾ। ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾನಂ ಇದಂ ನಾನತ್ತಂ - “ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಯ ದಮ್ಮೀ”ತಿ ದಿನ್ನಂ ಗಾಮಟ್ಠಾನಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಕಸ್ಮಾ? “ಠಪೇತ್ವಾ ಗಾಮಞ್ಚ ಗಾಮೂಪಚಾರಞ್ಚಾ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। “ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಸೀಮಾಯಾ”ತಿ ದಿನ್ನಂ ಪನ ಯಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಠಿತಾನಂ, ಇತರತ್ರ ಠಿತಾನಞ್ಚ ಪಾಪುಣಾತಿ। “ಖಣ್ಡಸೀಮಾಯಂ ಠತ್ವಾ ‘ಸೀಮಟ್ಠಕಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಮ್ಮೀ’ತಿ ವುತ್ತೇ ಉಪಚಾರಸೀಮಾಯ ಏವ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಯ ದೇಮಾ”ತಿ ಖಣ್ಡಸೀಮಾಯಂ ಠತ್ವಾ ದಿನ್ನೇ ತತ್ಥೇವ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಕೇಚಿ। **ಯೋಜನಸತಮ್ಪಿ ಪೂರೇತ್ವಾ ನಿಸೀದನ್ತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಹಾರೂಪಚಾರೇ ಹತ್ಥಪಾಸೇನ, ಬಹಿಗಾಮಾದೀಸು ದ್ವಾದಸಹತ್ಥೇನ ಉಪಚಾರೋತಿ ಏಕೇ। “ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಸಙ್ಘಸ್ಸಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ ಏಕಾಬದ್ಧಾ ಹುತ್ವಾಪಿ ಪರಿಕ್ಖೇಪಪರಿಕ್ಖೇಪಾರಹಟ್ಠಾನಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಠಿತಾನಂ ನ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಏಕೇ। “ಭಿಕ್ಖುನಿವಿಹಾರತೋ ಬಹಿ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಠತ್ವಾ ‘ಸಙ್ಘಸ್ಸಾ’ತಿ ವುತ್ತೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋವ ಸಾಮೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಏಕೋಪಿ ಗನ್ತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಬ್ಬೇಸಂ ವಾ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಗನ್ತಬ್ಬಂ, ಆನೇತ್ವಾ ವಾ ಪಾಪೇತಬ್ಬಂ, ಇತರಥಾ ಗತಸ್ಸ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಸಮಾನಲಾಭಕತಿಕಾ ಮೂಲಾವಾಸೇ ಸತಿ ಸಿಯಾ, ಮೂಲಾವಾಸವಿನಾಸೇನ ಕತಿಕಾಪಿ ವಿನಸ್ಸತಿ। ಸಮಾನಲಾಭವಚನಂ ಸತಿ ದ್ವೀಸು, ಬಹೂಸು ವಾ ಯುಜ್ಜತಿ। ತೇನೇವ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅವಸಿಟ್ಠೇ ಯುಜ್ಜತೀತಿ ನೋ ಮತಿ।

“ತಾವಕಾಲಿಕಕಾಲೇನ, ಮೂಲಚ್ಛೇದವಸೇನ ವಾ।
ಅಞ್ಞೇಸಂ ಕಮ್ಮಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ, ಸಿಯಾ ನಾವಾಸಸಙ್ಗಮೋ”ತಿ॥ -

ಆಚರಿಯೋ।

ಸಬ್ಬತ್ಥ ದಿನ್ನಮೇವಾತಿ “ಸಮಾನಭಾಗೋವ ಹೋತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। “ಏಕಮೇಕಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಚೇ ವದತಿ, ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ ವಿಭಾಗಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ। “ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚೀವರೇ ದಿನ್ನೇ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಾನಂ ನ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। “ಉಭತೋಸಙ್ಘಸ್ಸಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ “ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸಾ”ತಿ ಅವುತ್ತತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘೇನ ಮಿಸ್ಸಿತತ್ತಾ, ತತ್ಥ ಅಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಿಸುಂ ಲಭತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ “ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ದಮ್ಮೀ”ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ “ಉಭತೋಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಿನ್ನಮೇವ ಹೋತೀ”ತಿ ಇಮಿನಾ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ ಚೇ? ನ ವಿರುಜ್ಝತಿ, ತಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಙ್ಘಾನಂ ದಿನ್ನಭಾವಮೇವ ದೀಪೇತಿ, ನ ಉಭತೋಸಙ್ಘಪಞ್ಞತ್ತಿಂ, ತಸ್ಮಾ ಏವ “ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ತುಯ್ಹಞ್ಚಾ”ತಿ ವಾರೋ ನ ವುತ್ತೋ। ಅಥ ವಾ ಅಟ್ಠಕಥಾವಚನಮೇವ ಪಮಾಣಂ, ನ ವಿಚಾರಣಾತಿ ಏಕೇ। ಯಸ್ಮಾ ಏಕೋ ಅದ್ಧಾನಾದಿಯಕೋ ವಿಯ ದುವಿಧೋ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಉಭತೋಸಙ್ಘಗ್ಗಹಣೇನ ಏಕೋ ಭಿಕ್ಖು ನ ಗಹಿತೋತಿ । “ಸಬ್ಬಾವಾಸಸ್ಸ ಚ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಚ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚಾ’ತಿ ವುತ್ತೇ ಸಬ್ಬವಿಹಾರೇಸು ಚೇತಿಯಧಮ್ಮಾನಂ ಏಕೇಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಭಾಗೋ ದಾತಬ್ಬೋ”ತಿ ವದನ್ತಿ। “ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಚಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ ನ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ ಚೇ? ನ, ತತ್ಥ “ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸಾ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ, ಇಧ ವಿಹಾರೇನ ಘಟಿತತ್ತಾ ಚ ತಮ್ಹಿ ತಮ್ಹಿ ವಿಹಾರೇ ಏಕಭಾಗಂ ಲಭಿತಬ್ಬಮೇವಾತಿ ಪರಿಹರನ್ತಿ। **ಅತ್ತನೋ ಪಾಪೇತ್ವಾ**ತಿ ವಿಕಾಲೇ ಅಪರಿಭೋಗತ್ತಾ ಸಕಲೋಪಿ ವಟ್ಟೇಯ್ಯಾತಿ ಚೇ? “ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಹರಾ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ, ತೇನ “ಹರಾಮೀ”ತಿ ಗಹಿತತ್ತಾ ಚ ನ ವಟ್ಟತಿ। **ಪಚ್ಛಿಮವಸ್ಸಂವುತ್ಥಾನಮ್ಪೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಅಪಿ**-ಸದ್ದೋ ಅವಧಾರಣತ್ಥೋ, ಪಚ್ಛಿಮವಸ್ಸಂವುತ್ಥಾನಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಇತರಥಾ ಸಮುಚ್ಚಯತ್ಥೇ ಗಹಿತೇ “ಲಕ್ಖಣಞ್ಞೂ ವದನ್ತೀ”ತಿ ವಚನಂ ನಿರತ್ಥಕಂ ಸಿಯಾ। **ಕಸ್ಮಾ**ತಿ ಆರಭಿತ್ವಾ ಪಪಞ್ಚಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಕಿಂ ತೇನ, ಪರತೋ “ಚೀವರಮಾಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ…ಪೇ॰… ಅತೀತವಸ್ಸಂವುತ್ಥಾನಮೇವ ಪಾಪುಣಾತೀ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ ನ ವಿಚಾರಿತಂ, ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಲಕ್ಖಣಞ್ಞೂ”ತಿ ಅಚಲವಸೇನ। **ಸಚೇ ಪನ ಬಹಿಉಪಚಾರಸೀಮಾಯ ಠಿತೋ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಪತ್ತಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಾಪುಣಾತೀ**ತಿ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ವುತ್ಥವಸ್ಸಾನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ “ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ವುತ್ಥವಸ್ಸಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಮ್ಪತ್ತಾನಂ ಪಾಪುಣಾತೀ”ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಅಕಾಲಚೀವರಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ) **ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಂ** ವುತ್ತತ್ತಾ। ಗಿಮ್ಹಾನಂ ಪಠಮದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವುತ್ತೇ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಅನನ್ತರಾತೀತಂ ಹೇಮನ್ತಂ ಏವ ವುತ್ಥಾ

ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ನ ವಸ್ಸಂ, ತಸ್ಮಾ “ಮಾತಿಕಾ ಆರೋಪೇತಬ್ಬಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯೇ ವಾ ಥೇರೇಹಿ ಪೇಸಿತಾ, ತೇಸಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಕಿರ ಅತ್ಥೋ।

ಚೀವರಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಚಮ್ಪೇಯ್ಯಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ

ದ್ವೇನಿಸ್ಸಾರಣಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೯೫. ಅಪ್ಪತ್ತೋ ನಿಸ್ಸಾರಣನ್ತಿ ಏತ್ಥ ನಿಸ್ಸಾರಣಂ ನಾಮ ಕುಲದೂಸಕಾನಂಯೇವ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ಅಯಂ ಪನ ಕುಲದೂಸಕೋ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ “ಅಪ್ಪತ್ತೋ”ತಿ ವುತ್ತೋ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಥಂ ಸುನಿಸ್ಸಾರಿತೋ ಹೋತೀತಿ? **ಚೂಳವಗ್ಗೇ** “ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ ಸಙ್ಘೋ ಪಬ್ಬಾಜನೀಯಕಮ್ಮಂ ಕರೇಯ್ಯಾ”ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೨೭) ವುತ್ತತ್ತಾ। “ತಸ್ಸಪಾಪಿಯಸಿಕಕಮ್ಮಾರಹಸ್ಸ ತಸ್ಸಪಾಪಿಯಸಿಕಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೀ”ತಿ ವಚನತೋ ಚಕ್ಕಂ ಬನ್ಧನ್ತಿ ಞಾತಬ್ಬಂ।

ಉಪಾಲಿಪುಚ್ಛಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೦೦. “ಪರತೋತಿ ಉಪಾಲಿಪುಚ್ಛತೋ ಪರ”ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ದೋಸಾರಿತಪಾಳಿಯಂ** “ಊನವೀಸತಿವಸ್ಸೋ ನ ಆಗತೋ ವಿಪ್ಪನ್ನವತ್ಥುಕತ್ತಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚಮ್ಪೇಯ್ಯಕ್ಖನ್ಧಕೇ ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮಾನಿಯೇವ ದ್ವಿಧಾ ಕತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಗತಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇನೇವ **ಪರಿವಾರೇ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಖನ್ಧಕೇ “ಪಞ್ಚ ಅಧಮ್ಮಿಕಾನೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಅನ್ಧಮೂಗಬಧಿರೋ ಸೋಸಾರಿತೋ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸಪಿ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ರುಹತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ।

ಚಮ್ಪೇಯ್ಯಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಕೋಸಮ್ಬಕಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ

ಕೋಸಮ್ಬಕವಿವಾದಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೫೧. ಸುತ್ತನ್ತಿಕೋತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ “ವಿನಯಧರೋ ಮಾತಿಕಾಧರೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗಂ ಪನ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಖನ್ಧಕಭಾಣಕೋ ಹೋತಿ। **ಆವುಸೋ ಏತ್ಥ ಆಪತ್ತೀತಿ** ವಚನಂ ಉಪಾದಾಯ “ಸೋ ತಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಆಪತ್ತಿದಿಟ್ಠಿ ಹೋತೀ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪಚ್ಛಾ ವಿನಯಧರೋ “ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಸತಿ ಪಮಾಣಂ, ನ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯ”ನ್ತಿ ಸತಿಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಆಪತ್ತಿದಿಟ್ಠಿ ಅಹೋಸಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ ಅನ್ತೇ “ಅಞ್ಞೇ ಭಿಕ್ಖೂ ತಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಆಪತ್ತಿದಿಟ್ಠಿನೋ ಹೋನ್ತೀ”ತಿ।

೪೫೫. “ಯಥಾ ಮಯಾ ಞತ್ತೀ”ತಿ ಲಿಖನ್ತಿ “ಪಞ್ಞತ್ತಾ”ತಿ ಏಕವಚನತ್ತಾ।

ದೀಘಾವುವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೫೮. “ಭೂತಪುಬ್ಬಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತೋ”ತಿ ಲಿಖನ್ತಿ। **ಪುರಾಣಪೋತ್ಥಕೇಸು** “ಬಾರಾಣಸಿಯ”ನ್ತಿ ನತ್ಥಿ, “ನತ್ಥಿಭಾವೋವ ಸುನ್ದರೋ”ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಕಗಮನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೬೭. ರಕ್ಖಿತವನಸಣ್ಡೇತಿ ಸಙ್ಗೀತಿತ್ಥೇರೇಹಿ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। “**ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯೋ**ತಿ ಗಾಮೋ, ತಸ್ಸ ವಸೇನಾ”ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ **ಧಮ್ಮಪದಟ್ಠಕಥಾಯ** ನ ವಿರುಜ್ಝತಿ।

ಅಟ್ಠಾರಸವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೭೩. ನ ತ್ವೇವ...ಪೇ॰... ಪಟಿಬಾಹಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವದಾಮೀತಿ ಏತ್ಥ ಸೇನಾಸನಾರಹಸ್ಸ ಯೋ ಸೇನಾಸನಂ ಪಟಿಬಾಹತಿ, ತಸ್ಸೇವ ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸ। “ಕಲಹಕಾರಕಾದೀನಮೇತ್ಥ ಓಕಾಸೋ ನತ್ಥೀತಿಆದಿಕಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಕತಿಕಂ ವತ್ವಾ ತಂ ನ ಪಞ್ಞಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ವಾ ‘ಅಹಂ ಬುಡ್ಢೋ’ತಿ ಪಸಯ್ಹ ಅತ್ತನಾ ಅತ್ತನೋ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತಂ ‘ಯುತ್ತಿಯಾ ಗಣ್ಹಥಾ’ತಿ ವತ್ವಾ ವಾರೇನ್ತಸ್ಸ ವಾ ದೋಸೋ ನತ್ಥಿ। ಇಧ ಕಲಹವೂಪಸಮನತ್ಥಂ ಆಗತಾನಂ ಕೋಸಮ್ಬಿಕಾನಮ್ಪಿ ‘ಯಥಾವುಡ್ಢ’ನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ ‘ವಿವಿತ್ತೇ ಅಸತಿ ವಿವಿತ್ತಂ ಕತ್ವಾಪಿ ದಾತಬ್ಬ’ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ವಿವಿತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ದೇನ್ತಂ ಪಟಿಬಾಹೇನ್ತಸ್ಸೇವ ಆಪತ್ತೀತಿ ಕಿರ ಅಯಮತ್ಥೋ ಪಾರಿವಾಸಿಕಾದೀನಂ ವಿಹಾರಪರಿಯನ್ತದಾಪನೇನ ಸಾಧಿತಬ್ಬೋ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಸಙ್ಘಸಾಮಗ್ಗೀಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೭೫. “ಅಥ ಖೋ ತೇ ಉಕ್ಖಿತ್ತಾನುವತ್ತಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ತಂ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಓಸಾರೇತ್ವಾ ಯೇನ ಉಕ್ಖೇಪಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ...ಪೇ॰... ತಸ್ಸ ವತ್ಥುಸ್ಸ ವೂಪಸಮಾಯ ಸಙ್ಘಸಾಮಗ್ಗಿಂ ಕರೋಮಾ”ತಿ ವಚನಂ ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯವಿನಿಚ್ಛಯಂ ವಿನಯಲಕ್ಖಣಕುಸಲಸ್ಸ। ವಿಜ್ಜಮಾನೇ ಹಿ ಕಾರಕಸಙ್ಘೇ ಇತರೋ ಸಙ್ಘೋ ಓಸಾರಿತುಂ ನ ಲಭತಿ। ಓಸಾರೇನ್ತೋ ಚೇ, ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಕಾರಕಸಙ್ಘೇನ ಸಮಾನಲದ್ಧಿಕಭಾವಂ ಪತ್ತತ್ತಾ ತೇನ ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ತತೋ ಉಕ್ಖೇಪಕಾನಂ ಛನ್ದಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಓಸಾರೇನ್ತಾನಂ ಕಮ್ಮಂ ಕುಪ್ಪತಿ, ತಸ್ಮಾ “ತೇನ ಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಓಸಾರೇಥಾ”ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೪೭೪) ಭಗವತೋ ವಚನೇನ ಉಕ್ಖಿತ್ತಾನುವತ್ತಕಾ ಓಸಾರೇಸುಂ, ಉದಾಹು ನಿಸ್ಸೀಮಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಉದಾಹು ಇತರೇಸಂ ಛನ್ದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಓಸಾರೇಸುಂ, ನನು ಏತೇಸಮಞ್ಞತರೇನೇತ್ಥ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ನ ಚ ಪನೇತಂ **ಸಬ್ಬಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ವಿಚಾರಿತಂ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ತಕ್ಕೋ –

> “ಯಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಸಙ್ಘೇನ, ಕತಕಮ್ಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ।
> ಸತಿ ತಸ್ಮಿಂ ನ ಅಞ್ಞಸ್ಸ, ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನಂ ಖಮಂ॥
>
> “ವಿರಮನ್ತೇ ತತೋ ದೋಸೋ, ಅಪಿ ಸಙ್ಘೋ ಅಕಾರಕೋ।
> ಓಸಾರೇತುಂ ಅಲಂ ಯಸ್ಮಾ, ಕಾರಕೋ ಅನುಲೋಮಿಕೋ”ತಿ॥

೪೭೭. “ಅಟ್ಠ ದೂತಙ್ಗಾನಿ ನಾಮ ಸೋತಾ ಚ ಹೋತಿ, ಸಾವೇತಾ ಚ ಉಗ್ಗಹೇತಾ ಚ ಧಾರೇತಾ ಚ ವಿಞ್ಞಾತಾ ಚ ವಿಞ್ಞಾಪೇತಾ ಚ ಕುಸಲೋ ಚ ಸಹಿತಾಸಹಿತದಸ್ಸನೋ ಚ ಅಕಲಹಕಾರಕೋ ಚಾತಿ ಏತಾನೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಕೋಸಮ್ಬಕಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಮಹಾವಗ್ಗಸ್ಸ ಲೀನತ್ಥಪಕಾಸನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಚೂಳವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೧. ಕಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ

ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮದ್ವಾದಸಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪. **ಅಸಮ್ಮುಖಾ ಕತಂ ಹೋತೀ**ತಿಆದಯೋ ತಿಕಾ ಕೇವಲಂ ದೇಸನಾಮತ್ತಮೇವ। ನ ಹಿ ತೀಹಿ ಏವ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮೋಧಾನೇಹಿ ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮಂ ಹೋತಿ, ಏಕೇನಪಿ ಹೋತಿ ಏವ, ಅಯಮತ್ಥೋ "ತಿಣ್ಣಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿಆದಿಪಾಳಿಯಾ (ಚೂಳವ॰ ೬) ಸಾಧೇತಬ್ಬೋ। **"ಅಪ್ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ಕತಂ ಹೋತೀ"**ತಿ ಲಜ್ಜಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಕಣ್ಹಪಕ್ಖೇ "ಅದೇಸನಾಗಾಮಿನಿಯಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಕತಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇ "ದೇಸನಾಗಾಮಿನಿಯಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಕತಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಇದಂ ದ್ವಯಂ ಪರತೋ "ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ ಸಙ್ಘೋ ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಂ ಕರೇಯ್ಯ। ಅಧಿಸೀಲೇ ಸೀಲವಿಪನ್ನೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ವಿರುಜ್ಝತಿ, ಅದೇಸನಾಗಾಮಿನಿಂ ಆಪನ್ನೋ ಹಿ "ಅಧಿಸೀಲೇ ಸೀಲವಿಪನ್ನೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ। ಯುತ್ತಮೇತಂ, ಕತ್ಥು ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಏತ್ಥ ಚಿನ್ತೇತಬ್ಬೋ। ಏತ್ಥಾಹ **ಉಪತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ** "ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಸ್ಸ ಹಿ ವಿಸೇಸೇನ ಭಣ್ಡನಕಾರಕತ್ತಂ ಅಙ್ಗ"ನ್ತಿ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತಂ, ತಂ ಪಾಳಿಯಾ ಆಗತನಿದಾನೇನ ಯುಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬತ್ತಿಕೇಸುಪಿ ಭಣ್ಡನಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಭಣ್ಡನಪಚ್ಚಯಾ ಆಪನ್ನಾಪತ್ತಿವಸೇನ ಇದಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಾ 'ಅಧಿಸೀಲೇ ಸೀಲವಿಪನ್ನೋ'ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ವಾ ಅಪರಭಾಗೇ ವಾ ಚೋದನಾಸಾರಣಾದಿಕಾಲೇ ಭಣ್ಡನಪಚ್ಚಯಾ ಆಪನ್ನಾಪತ್ತಿವಸೇನೇವ ಕಾರೇತಬ್ಬಂ, ನ ಕೇವಲಂ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಪಚ್ಚಯಾ ಕಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ। "ಅದೇಸನಾಗಾಮಿನಿಯಾ ಆಪತ್ತಿಯಾತಿ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಯಾ'ತಿ ಏತ್ತಕಮತ್ತಂ ವತ್ವಾ ಪರತೋ 'ಅಧಿಸೀಲೇ ಪಾರಾಜಿಕಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇ ಅಜ್ಝಾಚಾರಾ'ತಿ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। "ಅಧಿಸೀಲೇ ಸೀಲವಿಪನ್ನೋ'ತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಸನ್ಧಾಯಾ"ತಿ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಲಿಖಿತಂ। ಇದಂ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪುರಿಮವಚನೇನ ಸಮೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಪಾರಾಜಿಕಪದಂ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರವಸೇನ ವುತ್ತಂ ಸಿಯಾ , **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಞ್ಚ** "ಅದೇಸನಾಗಾಮಿನಿಯಾತಿ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾಪತ್ತಿಯಾ ವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತತ್ಥ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರವಸೇನ ವುತ್ತಾ ಸಿಯಾ। ಯತೋ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** "ಅಧಿಸೀಲೇ ಸೀಲವಿಪನ್ನೋ'ತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಸನ್ಧಾಯಾ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ಲಿಖಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಸಕಲೇನ ನಯೇನ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪನ್ನಭಣ್ಡನಹೇತು ನ ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬಂ ಪಯೋಜನಾಭಾವಾ, ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಪಚ್ಚಯಾ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಸಿದ್ಧೋ ಹೋತಿ। ನ, ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇ "ದೇಸನಾಗಾಮಿನಿಯಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಕತಂ ಹೋತೀ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೫) ವಚನತೋತಿ ಚೇ? ನ, ಏಕೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸ್ಸಪಿ ದೇಸನಾಗಾಮಿನಿವೋಹಾರಸಮ್ಭವತೋ,

ಯೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಸನ್ತಜ್ಜನಂ ಕರೀಯತಿ, ತಂ **ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ। ಯೇನ ಕಮ್ಮೇನ ನಿಸ್ಸಾಯ ತೇ ವತ್ಥಬ್ಬನ್ತಿ ನಿಸ್ಸಿಯತಿ ಭಜಾಪಿಯತಿ ನಿಯಸ್ಸೋ, ತಂ **ನಿಯಸಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ। ಯೇನ ತತೋ ಆವಾಸತೋ, ಗಾಮತೋ ಚ ಪಬ್ಬಾಜೇನ್ತಿ ಕುಲದೂಸಕಂ, ತಂ **ಪಬ್ಬಾಜನೀಯಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ। ಯೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಅಕ್ಕುಟ್ಠಗಹಟ್ಠಸಮಈಪಮೇವ ಪಟಿಸಾರಿಯತಿ ಸೋ ಅಕ್ಕೋಸಕೋ ಪಚ್ಛಾ ಪೇಸಿಯತಿ, ತಂ **ಪಟಿಸಾರಣೀಯಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ। ಯೇನ ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಭೂಮಿತೋ ಉಕ್ಖಿಪಿಯತಿ। ಛಡ್ಡೀಯತಿ ಸಾತಿಸಾರೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ, ತಂ ಕಮ್ಮಂ **ಉಕ್ಖೇಪನೀಯಕಮ್ಮಂ** ನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೧೧. **"ನಿಸ್ಸಾಯ ತೇ ವತ್ಥಬ್ಬ"**ನ್ತಿ ಗರುನಿಸ್ಸಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಇತರನ್ತಿ।

೨೧. **ಅಸ್ಸಜಿಪುನಬ್ಬಸುಕವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ** "ತೇಸು ವಿಬ್ಭನ್ತೇಸುಪಿ ಕಮ್ಮಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭೇತುಂ ಅನುಞ್ಞಾತಮ್ಪಿ ಸಮ್ಮಾವತ್ತನ್ತಾನಂಯೇವಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಸಮ್ಮುಖಾ ವುತ್ತಮೇವ ಗಿಹಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ನಾಮ। ಪರಮ್ಮುಖಾ ವುತ್ತಂ ದೇಸನಂ ಗಚ್ಛತಿ।

೪೧. ಖಮಾಪೇನ್ತೇನ "ಖಮಾಹೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಮತ್ತಮೇವ, ನ ಉಕ್ಕುಟಿಕಾದಿಸಾಮೀಚಿನಾ ಪಯೋಜನನ್ತಿ। **ಅನುದೂತ**ನ್ತಿ ಸಹಾಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

೫೦. ಅದಸ್ಸನೇಯೇವ ಉಕ್ಖೇಪನೀಯಂ ಕಾತಬ್ಬಂ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ। “ತಜ್ಜನೀಯಾದಿಕರಣಕಾಲೇ ಆಪತ್ತಿಂ ರೋಪೇತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ಅದಸ್ಸನೇ, ಅಪ್ಪಟಿಕಮ್ಮೇ ವಾ ಭಣ್ಡನಕಾರಕಾದಿಅಙ್ಗೇಹಿ ಕಾತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಾದೀಸು ಅಯಂ ಪಕಿಣ್ಣಕವಿನಿಚ್ಛಯೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕಿಂ ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಂ, ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಿಂ ಮೂಲಂ, ಕಿಂ ವತ್ಥು, ಕಿಂ ಪರಿಯೋಸಾನಂ, ಕಸ್ಮಾ “ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ? **ಕಿಂ ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮನ್ತಿ** ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಕರಣಸಮ್ಪತ್ತಿ। **ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಿಂ ಮೂಲನ್ತಿ** ಸಙ್ಘೋ ಮೂಲಂ। **ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಿಂ ವತ್ಥೂತಿ** ಕಲಹಜಾತಾಪತ್ತಿವತ್ಥು। **ಕಿಂ ಪರಿಯೋಸಾನನ್ತಿ** ಭಾವನಾಪರಿಯೋಸಾನಂ। **ಕಸ್ಮಾ ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ** ಸಙ್ಘೋ ಕಲಹಕಾರಕಪುಗ್ಗಲಂ ಕಲಹೇ ಚ ಭೇದೇ ಚ ಭಯಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಖನ್ತಿಯಾ ಜನೇತಿ, ಉಪಸಮೇ ಜನೇತಿ, ತಸ್ಮಾ “ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಥಂ ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ಹೋತಿ, ಕಥಂ ಅಕತಂ। ಕಿನ್ತಿ ಚ ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ಹೋತಿ, ಕಿನ್ತಿ ಚ ಅಕತಂ। ಕೇನ ಚ ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ಹೋತಿ, ಕೇನ ಚ ಅಕತಂ। ಕತ್ಥ ಚ ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ಹೋತಿ, ಕತ್ಥ ಚ ಅಕತಂ। ಕಾಯ ವೇಲಾಯ ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ಹೋತಿ, ಕಾಯ ವೇಲಾಯ ಅಕತಂ ಹೋತಿ? **ಕಥಂ ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ಹೋತೀತಿ** ಸಮಗ್ಗೇನ ಸಙ್ಘೇನ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನ ಕಮ್ಮೇನ। **ಕಥಂ ಅಕತಂ ಹೋತೀತಿ** ವಗ್ಗೇನ ಸಙ್ಘೇನ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನ ಕಮ್ಮೇನ। **ಕಿನ್ತಿ ಚ ಕತಂ ಹೋತೀತಿ** ಕರಣಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ। **ಕಿನ್ತಿ ಚ ಅಕತಂ ಹೋತೀತಿ** ಕರಣವಿಪತ್ತಿಯಾ। **ಕೇನ ಚ ಕತಂ ಹೋತೀತಿ** ಸಙ್ಘೇನ। **ಕೇನ ಚ ಅಕತಂ ಹೋತೀತಿ** ಗಣೇನ ಪುಗ್ಗಲೇನ। **ಕತ್ಥ ಚ ಕತಂ ಹೋತೀತಿ** ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಙ್ಘೋ ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತೇ। **ಕತ್ಥ ಚ ಅಕತಂ ಹೋತೀತಿ** ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಙ್ಘೋ ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಸಮ್ಮುಖೀಭೂತೇ। **ಕಾಯ ವೇಲಾಯ ಕತಂ ಹೋತೀತಿ** ಯದಾ ಕಲಹಜಾತಾಪತ್ತಿ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ। **ಕಾಯ ವೇಲಾಯ ಅಕತಂ ಹೋತೀತಿ** ಯದಾ ಕಲಹಜಾತಾಪತ್ತಿ ನ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ। ಕತಿಹಾಕಾರೇಹಿ ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪತ್ತಕಲ್ಲಂ ಹೋತಿ, ಕತಿಹಾಕಾರೇಹಿ ಅಪತ್ತಕಲ್ಲಂ? ಸತ್ತಹಾಕಾರೇಹಿ ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪತ್ತಕಲ್ಲಂ ಹೋತಿ, ಸತ್ತಹಾಕಾರೇಹಿ ಅಪತ್ತಕಲ್ಲಂ। ಕತಮೇಹಿ ಸತ್ತಹಾಕಾರೇಹಿ ಪತ್ತಕಲ್ಲಂ, ಕತಮೇಹಿ ಸತ್ತಹಾಕಾರೇಹಿ ಅಪತ್ತಕಲ್ಲಂ ಹೋತಿ? ಕಲಹಜಾತಾಪತ್ತಿ ನ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ, ಸೋ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಸಮ್ಮುಖೀಭೂತೋ ಹೋತಿ, ಸಙ್ಘೋ ವಾ ವಗ್ಗೋ ಹೋತಿ, ಅಸಂವಾಸಿಕೋ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಸ್ಸಂ ಪರಿಸಾಯಂ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ, ಅಚೋದಿತೋ ವಾ ಹೋತಿ ಅಸಾರಿತೋ ವಾ, ಆಪತ್ತಿಂ ವಾ ಅನಾರೋಪಿತೋ। ಇಮೇಹಿ ಸತ್ತಹಾಕಾರೇಹಿ ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅಪತ್ತಕಲ್ಲಂ ಹೋತಿ, ಇತರೇಹಿ ಸತ್ತಹಾಕಾರೇಹಿ ಪತ್ತಕಲ್ಲಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಸೇಸಕಮ್ಮೇಸೂತಿ।

ಕಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಪಾರಿವಾಸಿಕಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ

ಪಾರಿವಾಸಿಕವತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೭೫. ಪಾರಿವಾಸಿಕಕ್ಖನ್ಧಕೇ “ಮಾ ಮಂ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಂ ಆಪುಚ್ಛಥಾತಿ ವುತ್ತೇ ಅನಾಪುಚ್ಛಾಪಿ ಗಾಮಂ ಪವಿಸಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। ಸಙ್ಘೋ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಗಹೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಓಣೋಜನಂ** ನಾಮ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ। “ತಂ ಪನ ಪಾರಿವಾಸಿಕೇನ ಪಾಪಿತಸ್ಸ ಅತ್ತನಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಸ್ಸೇವ ಪುನದಿವಸಾದಿಅತ್ಥಾಯ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ಕಾತಬ್ಬಂ, ಅಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾಯೇವ ಚೇ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ, ನ ಲಭತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ।

೭೬. ಪಕತಿಯಾವ ನಿಸ್ಸಯೋತಿ ಏತ್ಥ “ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾನಂ ಆಲಯಸಬ್ಭಾವೇ ಯಾವ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕದಿವಸೋ, ತಾವ ಕಪ್ಪತಿ, ತಸ್ಸ ಆಲಯಸ್ಸ ಸಬ್ಭಾವೇ ನಿಸ್ಸಯೋ ನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತೀತಿ ಚೇ? ನ ವಟ್ಟತಿ। ತತ್ಥ ಇದಾನಿ ಖಮಾಪೇಯ್ಯಾಮೀತಿಆದಿನಾ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಏಕನ್ತೇನ ವಿಸ್ಸಟ್ಠತ್ತಾ, ಇಧ ಪನ ಏಕನ್ತೇನೇವ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಸಮಭಾವೋ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ ಏವಾತಿ ಏಕೇ। **ಪಟಿಬಲಸ್ಸ ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸಾತಿ** ಏತ್ಥ “ಲದ್ಧಸಮ್ಮುತಿಕೇನ ಆಣತ್ತೋಪಿ ಗರುಧಮ್ಮೇಹಿ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ವಾ ಓವದಿತುಂ ನ ಲಭತೀ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ತತೋ ವಾ ಪಾಪಿಟ್ಠತರಾತಿ** ಏತ್ಥ “ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಆಪನ್ನಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸತೋ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿ ಪಾಪಿಟ್ಠತರಾತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ನಯೋ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪಚ್ಚಯನ್ತಿ** ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಂ। **ಸೇನಾಸನಂ ನ ಲಭತಿ** ಸೇಯ್ಯಪರಿಯನ್ತಭಾಗಿತಾಯ। “ಉದ್ದೇಸಾದೀನಿ ದಾತುಮ್ಪಿ ನ ಲಭತೀ”ತಿ ವದನ್ತಿ। “ಸಚೇ ದ್ವೇ ಪಾರಿವಾಸಿಕಾ ಗತಟ್ಠಾನೇ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ಉಭೋಹಿಪಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ ಅವಿಸೇಸೇನ ‘ಆಗನ್ತುಕೇನ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ, ಆಗನ್ತುಕಸ್ಸ ಆರೋಚೇತಬ್ಬ’ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞವಿಹಾರಗತೇನಾಪಿ ತತ್ಥ ಪುಬ್ಬೇ ಆರೋಚಿತಸ್ಸ ಪುನಾರೋಚನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। “ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತವತ್ತಸ್ಸ

ಬಹಿ ಆರೋಚಿತಸ್ಸ ಯಥಾ ಪುನ ವಿಹಾರೇ ಆರೋಚನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಂ 'ಆಗನ್ತುಕಸೋಧನತ್ಥಂ ಉಪೋಸಥದಿವಸೇ ಆರೋಚೇತಬ್ಬ'ನ್ತಿ ವಚನಞ್ಚೇತ್ಥ ಸಾಧಕ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ।

೮೧. ಏಕಚ್ಛನ್ನೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸಾಪಿ ರತ್ತಿಚ್ಛೇದದುಕ್ಕಟಾಪತ್ತಿಯೋ ಹೋನ್ತೀತಿ ಏಕೇ। **ಅವಿಸೇಸೇನಾತಿ** ಪಾರಿವಾಸಿಕಸ್ಸ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕಸ್ಸಾತಿ ಇಮಂ ಭೇದಂ ಅಕತ್ವಾ। "ತದಹುಪಸಮ್ಪನ್ನೇಪಿ ಪಕತತ್ತೇ"ತಿ ವಚನತೋ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇಹಿ ವಸಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। "ಸಮವಸ್ಸಾತಿ ಏತೇನ ಅಪಚ್ಛಾ ಅಪುರಿಮಂ ನಿಪಜ್ಜನೇ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ವತ್ತಭೇದಾಪತ್ತಿಭಾವಂ ದೀಪೇತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಪಾರಿವಾಸಿಕವತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಮೂಲಾಯಪಟಿಕಸ್ಸನಾರಹವತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೮೯. **ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ನವಕತರನ್ತಿ** ಪಾರಿವಾಸಿಕಾದಿನವಕತರಂ। ಪರಮಂ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಪರಿವಾಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಿತ್ತವತ್ತೇನ ಪುನ ಏಕಸ್ಸಪಿ ಸನ್ತಿಕೇ ಸಮಾದಿಯಿತುಂ, ನಿಕ್ಖಿಪಿತುಞ್ಚ ವಟ್ಟತಿ। ಮಾನತ್ತೇ ಪನ ನಿಕ್ಖಿಪಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಊನೇ ಗಣೇ ಚರಣದೋಸತ್ತಾ ನ ಗಹೇತುನ್ತಿ ಏಕೇ। ಪರಮಂ ಆದಿನ್ನವತ್ತಂ ಏಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಯಥಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ತಥಾ ಸಮಾದಿಯಿತುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೀತಿ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ**।

ಪಾರಿವಾಸಿಕಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಸಮುಚ್ಚಯಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ

ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೯೭. "**ವೇದಯಾಮೀತಿ** ಜಾನಾಮಿ, ಚಿತ್ತೇನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಸುಖಂ ಅನುಭವಾಮಿ, ನ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಅಹಂ ದುಕ್ಖಿತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಯಸ್ಸ ಮಾಳಕೇ ನಾರೋಚಿತಂ, ತಸ್ಸ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ। ಯಸ್ಸ ಆರೋಚಿತಂ, ತಸ್ಸ ಪುನ ಆರೋಚನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ, ಕೇವಲಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಮೇವ। ವತ್ತಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವಸನ್ತಸ್ಸ ಉಪಚಾರಸೀಮಾಗತಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಆರೋಚನಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ದಿಟ್ಠರೂಪಾನಂ ಸುತಸದ್ದಾನಂ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ, ಅದಿಟ್ಠಅಸ್ಸುತಾನಮ್ಪಿ ಅನ್ತೋದ್ವಾದಸಹತ್ಥಗತಾನಂ ಆರೋಚೇತಬ್ಬಂ। "ಇದಂ ವತ್ತಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವಸನ್ತಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೇಪತೋ'ತಿಆದಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ **ಪಾಳಿಯಂ** ನತ್ಥಿ, ಅಥ ಖೋ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾನಂ ವಚನೇನ ತಥಾ ಏವ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। "**ಅತ್ಥಿಭಾವಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾತಿ** ದ್ವಾದಸಹತ್ಥೇ ಉಪಚಾರೇ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ, ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತವತ್ತಾನಂ ಉಪಚಾರಸೀಮಾಯ ಆಗತಭಾವಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಸಹವಾಸಾದಿಕಂ ವೇದಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। "ನಿಕ್ಖಿಪನ್ತೇನ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ, ಪಯೋಜನಂ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ, ನ ಪನ ತಂ ಪಯೋಜನಂ ದಸ್ಸಿತಂ। **ಚಿಣ್ಣಮಾನತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಅಬ್ಭೇತಬ್ಬೋತಿ** ಚಿಣ್ಣಮಾನತ್ತಸ್ಸ ಚ ಅಬ್ಭಾನಾರಹಸ್ಸ ಚ ನಿನ್ನಾನಾಕಾರಣತ್ತಾ ಅಞ್ಞಥಾ "ಅಬ್ಭಾನಾರಹೋ ಅಬ್ಭೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ। ಉಕ್ಖೇಪನೀಯಕಮ್ಮಕತೋಪಿ ಅತ್ತನೋ ಲದ್ಧಿಗ್ಗಹಣವಸೇನ ಸಭಾಗಭಿಕ್ಖುಮ್ಹಿ ಸತಿ ತಸ್ಸ ಅನಾರೋಚಾಪೇತುಂ ನ ಲಭತಿ।

ಪರಿವಾಸಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೦೨. "ಅನನ್ತರಾಯಿಕಸ್ಸ ಪನ ಅನ್ತರಾಯಿಕಸಞ್ಞಾಯ ಛಾದಯತೋ ಅಚ್ಛನ್ನಾವಾ"ತಿ ಪಾಠೋ। ಅವೇರಿಭಾವೇನ ಸಭಾಗೋ **ಅವೇರಿಸಭಾಗೋ**। "ಸಭಾಗಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಆಪನ್ನಸ್ಸ ಪನ ಸನ್ತಿಕೇ ಆವಿ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಪಸಙ್ಗತೋ ಇಧೇವ ಪಕಾಸಿತಂ। ಲಹುಕೇಸು ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ನತ್ಥಿ। ತತ್ಥ ಇತ್ತಿಯಾ ಆವಿ ಕತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಂ ಕಾತುಂ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಲಹುಕಸಭಾಗಂ ಆವಿ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ। ಸಭಾಗಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಪನ ಇತ್ತಿಯಾ ಆರೋಚನಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಕಿರ। "ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ತಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಕರಿಸ್ಸತೀ'ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೧೭೧) ವುತ್ತತ್ತಾ ಲಹುಕಸ್ಸೇವಾಯಮನುಞ್ಞಾತಾ । ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ಸುದ್ಧಸ್ಸ ಏಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸ್ಸ ಪಟಿಕರಣಂ ಕಾತು"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಲಹುಕೇಸುಪಿ ಸಭಾಗಂ ಆವಿ ಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವ ಹಿ ಇತ್ತಿಯಾ ಆವಿಕರಣಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ಇತರಥಾ ತಂ ನಿರತ್ಥಕಂ ಸಿಯಾ।

ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಾರೋಚನಸ್ಸ ವಟ್ಟತಿ, ತತೋ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ದೀಪನತ್ಥಮೇವ ಇತ್ತಿಯಾ ಆವಿಕರಣಮನುಞ್ಞಾತಂ, ತೇನೇವ ಇಧ **"ಸಭಾಗಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಆಪನ್ನಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಯಮತ್ಥೋ "ಏತ್ತಾವತಾ ತೇ ದ್ವೇ ನಿರಾಪತ್ತಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಸೇಸೇಹಿ ಸಭಾಗಾಪತ್ತಿಯೋ ದೇಸೇತಬ್ಬಾ"ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ನಿದಾನವಣ್ಣನಾ) ವಚನೇನ **ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಿಯಂ** ಪಕಾಸಿತೋವ। ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಪನ ಇತ್ತಿಯಾ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ತಸ್ಸಾ ಇತ್ತಿಯಾ ಅಯಮತ್ಥೋ ಯದಾ ಸುದ್ಧಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಆರೋಚನವಸೇನ ಪಟಿಕರಿಸ್ಸತಿ। ಏವಂ ಪಟಿಕತೇ "ನ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾಪತ್ತಿಕೇನ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಸೋತಬ್ಬಂ, ಯೋ ಸುಣೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೩೮೬) ವುತ್ತಾಪತ್ತಿತೋ ಮೋಕ್ಖೋ ಹೋತೀತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಗರುಕಂ ವಾ ಹೋತು ಲಹುಕಂ ವಾ, ಇತ್ತಿಯಾ ಆವಿ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಉಭೋಸು ನಯೇಸು ಯುತ್ತತರಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ನಾಮಞ್ಚೇವ ಆಪತ್ತಿ ಚಾತಿ "ತೇನ ತೇನ ವೀತಿಕ್ಕಮೇನಾಪನ್ನಾಪತ್ತಿ **ಆಪತ್ತಿ। ನಾಮ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ನಾಮ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಆರೋಚೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಆರೋಚನಂ ವತ್ತಭೇದದುಕ್ಕಟಪರಿಹರಣಪ್ಪಯೋಜನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಅಕಾರಣಮೇತ**ನ್ತಿ "ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಆಪಜ್ಜಿ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ವುಟ್ಠಾನತೋ।

ದಸಸತಂ ರತ್ತಿಸತನ್ತಿ ದಸಸತಂ ಆಪತ್ತಿಯೋ ರತ್ತಿಸತಂ ಛಾದೇತ್ವಾತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ಅಗ್ಘಸಮೋಧಾನೋ ನಾಮ** ಸಭಾಗವತ್ಥುಕಾಯೋ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಆಪನ್ನಸ್ಸ ಬಹುರತ್ತಿಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದಿತಾಪತ್ತಿಯಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬೋ, ಇತರೋ ನಾನಾವತ್ಥುಕಾನಂ ವಸೇನಾತಿ ಅಯಮೇತೇಸಂ ವಿಸೇಸೋತಿ।

ಪರಿವಾಸಕಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

"ಗಾಮಸ್ಸಾತಿ ನ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಕಿರ ಗಾಮೂಪಚಾರೇಪಿ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋತಿ ಲಿಖಿತಂ। ವುತ್ತಞ್ಚ **"ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ"**ತಿ। "ಏತ್ಥ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾವ ಪಮಾಣಂ। ಯುತ್ತಂ ನ ದಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ "ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ, ಆಗನ್ತುಕಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ರತ್ತಿಚ್ಛೇದೋ ಹೋತಿಯೇವಾ"ತಿ ವಚನೇ ಹೇಟ್ಠಾ "ಅನ್ತೋಅರುಣೇ ಏವ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಗಾಮೂಪಚಾರತೋ ದ್ವೇ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೇ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಗರುಂ ಕತ್ವಾ ವಚನತೋ, ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಗರುಕವಸೇನೇವ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಂ ಪಞ್ಞತ್ತತ್ತಾ ಚ ತದನುರೂಪವಸೇನೇವ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯೇನ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಗರುಂ ಕತ್ವಾ ಮಾನತ್ತಚರಣವಿಧಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ "ಯತ್ತಕಾ ಪುರೇಭತ್ತಂ ವಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಕುರುನ್ದಿ**ಆದೀಸು ವುತ್ತವಚನೇನ ಕರೋನ್ತಸ್ಸಪಿ ದೋಸೋ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಕೇವಲಂ ಲಕ್ಖಣಮತ್ತಮೇವ ವುತ್ತಂ, ತದುಭಯಮ್ಪಿ ತೇನ ತೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ಯುಜ್ಜತಿ, ವಿನಿಚ್ಛಯೇ ಪತ್ತೇ ಲಕ್ಖಣೇ ಏವ ಠಾತಬ್ಬತೋ **ಕುರುನ್ದಿ**ಆದೀಸು ವುತ್ತವಚನಂ ಪಚ್ಛಾ ವುತ್ತಂ। ಪಯೋಗೋ ಪನ ಪುರಿಮೋವ। ಯಥಾ ಚೇತ್ಥ, ತಥಾ ಸಚೇ ಕಾಚಿ ಭಿಕ್ಖುನೀ ದ್ವೇ ಲೇಡ್ಡುಪಾತೇ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅರುಣಂ ಉಟ್ಠಪೇತಿ, ದೋಸೋ ನತ್ಥಿ, ತಥಾಪಿ **ಸಬ್ಬಟ್ಠಕಥಾ**ಸು ವುತ್ತತ್ತಾ "ಪುರಿಮಮೇವ ಆಚಿಣ್ಣ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪರಿವಾಸವತ್ತಾದೀನ**ನ್ತಿ "ಪರಿವಾಸನಿಸ್ಸಯಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಆದೀನಂ ಉಪಚಾರಸೀಮಾಯ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯಸ್ಸ ಉಪಚಾರಸೀಮಾವ ಗಹೇತಬ್ಬಾ, ನ ಗಾಮೋ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **"ತಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರೋ ಸಮ್ಪಜ್ಜತೀ'**ತಿಆದಿ ಪವಾರಿತವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ತತ್ಥ ಅನ್ತೋಗಾಮೇ ವಿಹಾರೋ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ, "ತಮ್ಪಿ ತೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ಯುಜ್ಜತಿ, ನ ಅತ್ಥತೋ"ತಿ ಚ।

ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಪರಿವಾಸಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೦೮. **"ವಿಸುಂ ಮಾನತ್ತಂ ಚರಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಮೂಲಾಯ ಪಟಿಕಸ್ಸನಂ ಅಕತ್ವಾ ವಿಸುಂ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯಾ"ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ। "ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾಪತ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಏಕೋವ, ಏಕವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಆಪನ್ನಾ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯದುಕ್ಕಟಮಿಸ್ಸಕಾ ನಾಮ। **ಮಕ್ಖಧಮ್ಮೋ** ನಾಮ ಛಾದೇತುಕಾಮತಾ।

೧೪೩. **ಧಮ್ಮತಾತಿ** ಧಮ್ಮತಾಯ, ತಥಾತಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ "ಅಲಜ್ಜಿತಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಯ।

೧೪೮. **ಪುರಿಮಂ ಉಪಾದಾಯ ದ್ವೇ ಮಾಸಾ ಪರಿವಸಿತಬ್ಬಾತಿ** ಏತ್ಥ "ಪರಿವಸಿತದಿವಸಾಪಿ ಗಣನೂಪಗಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

೧೮೪. **ತಸ್ಮಿಂ ಭೂಮಿಯನ್ತಿ** ತಸ್ಸಂ ಭೂಮಿಯಂ। **ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಆಪಜ್ಜತಿ ಪರಿಮಾಣಮ್ಪೀ**ತಿಆದಿ ಜಾತಿವಸೇನೇಕವಚನಂ।

ಸಮುಚ್ಚಯಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಸಮಥಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ

ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೮೬-೧೮೭. ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ "ಅಯ"ನ್ತಿ ವಾ "ಇಮೇ"ತಿ ವಾ ಸಮ್ಮುಖಾನಿದ್ದೇಸನಿಯಮೋ ಅತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಸಮ್ಮುಖಾಕರಣೀಯಮೇವ, ನ ಕೇವಲಂ ತಜ್ಜನೀಯಾದಿಪಞ್ಚವಿಧಮೇವ। ಪಞ್ಚವಿಧಸ್ಸೇವ ಪನ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸನಂ ಕಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಕೇ ತಾವ ತಸ್ಸೇವ ಪಾಳಿಆರುಳ್ಹತ್ತಾ, ಚತುವೀಸತಿಯಾ ಪಾರಾಜಿಕೇಸು ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸು ಪಾರಾಜಿಕಕಣ್ಡೇ ಆಗತಾನಂಯೇವ ಚತುನ್ನಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸನಂ ವಿಯಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ "ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖತಾ ಹತ್ಥಪಾಸೂಪಗಮನಮೇವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಕಾರಣಂ ಸಮ್ಮುಖಾಕರಣೀಯಸ್ಸಪಿ ಸಮ್ಮುಖಾನಿದ್ದೇಸನಿಯಮಾಭಾವತೋ। ಕಾಮಂ ಅಯಮತ್ಥೋ **ಕಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಕೇ**ಯೇವ "ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಂ ತಜ್ಜನೀಯಕಮ್ಮಂ ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮಞ್ಚ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಅಸಮ್ಮುಖಾಕತಂ ಹೋತೀ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೪) ವಚನೇನೇವ ಸಿದ್ಧೋ, ತತ್ಥ ಪನ ಆಪತ್ತಿ ನ ದಸ್ಸಿತಾ। ಇಧ "ಯೋ ಕರೇಯ್ಯ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ"ತಿ ತತ್ಥ ಭವಿತಬ್ಬಾಪತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಇದಂ ಆರದ್ಧನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। "ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯಪತಿರೂಪಕೇನ ವೂಪಸನ್ತಮ್ಪಿ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನೇವ ವೂಪಸನ್ತಗಣನಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ 'ಅಧಮ್ಮವಾದೀ ಪುಗ್ಗಲೋ'ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಲಿಖಿತಞ್ಚ। ಏವಂ ವೂಪಸನ್ತಂ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯಪತಿರೂಪಕೇನ ವೂಪಸನ್ತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ನ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಚ ಅಞ್ಞೇನ ಕೇನಚೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇದಮಾರದ್ಧನ್ತಿ ಆಚರಿಯೋ।

ಸತಿವಿನಯಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೯೫. ದಬ್ಬಸ್ಸ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ "ಸಙ್ಘೋ ಇಮಂ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ದಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಸಮ್ಮುಖಾನಿದ್ದೇಸೋ ನತ್ಥಿ, ತಥಾಪಿ "ಏವಞ್ಚ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಾತಬ್ಬೋ"ತಿ ವಚನೇನ ಸಮ್ಮುಖಾಕರಣೀಯತಾ ತಸ್ಸ ಸಿದ್ಧಾ। ತಥಾ ಅಞ್ಞತ್ಥಾಪಿ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಲೇಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸತಿವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬೋ ವಿನಯೋ **ಸತಿವಿನಯೋ**।

ಅಮೂಳ್ಹವಿನಯಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೯೬-೭. "ಯಸ್ಸ ಉಮ್ಮತ್ತಕಸ್ಸ ತಂತಂವೀತಿಕ್ಕಮತೋ ಅನಾಪತ್ತಿ, ತಾದಿಸಸ್ಸೇವ ಅಮೂಳ್ಹವಿನಯಂ ದಾತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅಮೂಳ್ಹಸ್ಸ ಕತ್ತಬ್ಬವಿನಯೋ ಅಮೂಳ್ಹವಿನಯೋ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ, ತಂ ಯುತ್ತಂ "ಸಙ್ಘೋ ಗಗ್ಗಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಮೂಳ್ಹಸ್ಸ ಅಮೂಳ್ಹವಿನಯಂ ದೇತೀ"ತಿ ವಚನತೋ। "ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಧಮ್ಮಿಕಾನಿ ಅಮೂಳ್ಹವಿನಯಸ್ಸ ದಾನಾನೀ"ತಿ ಇಮಸ್ಸ **ವಿಭಙ್ಗೇ** "ನ ಸರಾಮೀ"ತಿ ವಚನಂ ವೀತಿಕ್ಕಮಕಾಲಂ ಸನ್ಧಾಯ ತಸ್ಸ ವಿಭಙ್ಗಸ್ಸ ಪವತ್ತತ್ತಾ। ಅಮೂಳ್ಹವಿನಯದಾನಕಾಲೇ ಪನಸ್ಸ ಅಮೂಳ್ಹತಾ ವಿನಿಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ।

ಪಟಿಞ್ಞಾತಕರಣಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೦೦. "ಅಪ್ಪಟಿಞ್ಞಾಯ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕಮ್ಮಾನಿ ಕರೋನ್ತೀ"ತಿ ಆರಭನ್ತಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ವುತ್ತಮೇವ। ಪಟಿಞ್ಞಾತೇನ ಕರಣಂ **ಪಟಿಞ್ಞಾತಕರಣಂ**।

ತಸ್ಸಪಾಪಿಯಸಿಕಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೦೭. "ತೀಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಂ ತಸ್ಸಪಾಪಿಯಸಿಕಾಕಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಆರಭಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚ ಅಙ್ಗಾನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಾಳಿ ಗತಾ, "ಸಾ ಪೇಯ್ಯಾಲೇನ ಸಙ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಗತಾತಿ ಞಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ತಥಾ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇಪಿ।

ತಿಣವತ್ಥಾರಕಾದಿಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೦೪. "ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಏಕಜ್ಝಂ ಸನ್ನಿಪತಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಛನ್ದದಾನಸ್ಸ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ **ಪವಾರಣಕ್ಖನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯ**ಞ್ಚ "ಭಿನ್ನಸ್ಸ ಹಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸಮಗ್ಗಕರಣಕಾಲೇ, ತಿಣವತ್ಥಾರಕಸಮಥೇ, ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪವಾರಣಸಙ್ಗಹೇತಿ ಇಮೇಸು ತೀಸು ಠಾನೇಸು ಛನ್ದಂ ದಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೪೧) ವುತ್ತತ್ತಾ ಇಧ **ಆಗನ್ತ್ವಾ ವಾ ಛನ್ದಂ ದತ್ವಾ ಪರಿವೇಣಾದೀಸು ನಿಸಿನ್ನಾ**ತಿ ಇದಂ ವಿರುಜ್ಝತಿ ವಿಯ ಖಾಯತೀತಿ ಚೇ? ನ ಖಾಯತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಞ್ಞೂನಂ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ವಿಸುಜ್ಝಿತುಕಾಮೇಹಿ ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಸನ್ನಿಪತಿತಬ್ಬಂ, ಅಸನ್ನಿಪತಿತಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಸುದ್ಧಿ ಛನ್ದದಾಯಕಸ್ಸ। ಕೇವಲಂ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಸನ್ನಿಪತಿತಾನಂ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವಿಸುಜ್ಝಿತುಕಾಮಾನಂ ಛನ್ದಂ ದಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಇತರಥಾ ಪಾಳಿಯಾ ಚ ವಿರುಜ್ಝತಿ। "ಠಪೇತ್ವಾ ಯೇ ನ ತತ್ಥ ಹೋತೀ"ತಿ ಹಿ ಅಯಂ ಪಾಳಿ ಸನ್ನಿಪಾತಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಛನ್ದಂ ದತ್ವಾ ಠಿತಾನಂ ಅತ್ಥಿತಂ ದೀಪೇತಿ। ನಿಸ್ಸೀಮಗತೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ ಸಿಯಾತಿ ಚೇ? ನಿಸ್ಸೀಮಗತೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಇಧ ಕಿಂ, ತಸ್ಮಾ ಯೋ ಸಾಮಗ್ಗೀಉಪೋಸಥೇ ಛನ್ದಂ ದತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ ಚೇ, ನಾನಾಸಂವಾಸಕಭೂಮಿಯಂಯೇವ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಸ್ಸ ಛನ್ದದಾಯಕಸ್ಸ ಪವಾರಣಸಙ್ಗಹೋಪಿ ನತ್ಥಿ। ಯೋ ಚ ತಿಣವತ್ಥಾರಕಕಮ್ಮೇ ನಾಗಚ್ಛತಿ, ಸೋ ತಾಹಿ ಆಪತ್ತೀಹಿ ನ ಸುಜ್ಝತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಸ್ಸ ಏತಂ ನ ರುಚ್ಚತಿ , ತಸ್ಸ **ಪರಿವಾರೇ** ವುತ್ತಪರಿಸತೋ ಕಮ್ಮವಿಪತ್ತಿಲಕ್ಖಣಂ ವಿರುಜ್ಝತಿ, ತತ್ಥ ಹಿ ಕೇವಲಂ ಛನ್ದಾರಹಾನಂ ಛನ್ದೋ ಅನಾಹಟೋ ಹೋತಿ ಸಚೇ, ಅಕತಂ ತಬ್ಬಿಪರೀತೇನ ಸಮ್ಪತ್ತಿದೀಪನತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಥಾ ಪತ್ತಕಲ್ಲಲಕ್ಖಣಮ್ಪಿ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ತೇಸು ತೇಸು ಠಾನೇಸು ಕಮ್ಮಪ್ಪತ್ತಾಯೇವ ಸಬ್ಬೇ, ನ ತತ್ಥ ಛನ್ದಾರಹೋ ಅತ್ಥೀತಿ ಚೇ? ನ, ಚತುವಗ್ಗಾದಿಕರಣವಿಭಾಜನೇ ಅವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ಛನ್ದಾರಹಸ್ಸ ಆಗತತ್ತಾ, ತಂ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ವುತ್ತಂ। ಇದಞ್ಚ ಆವೇಣಿಕಲಕ್ಖಣಂ, ತೇನೇವ ಸತಿಪಿ ದಿಟ್ಠಾವಿಕಮ್ಮೇ ಇದಂ ಪಟಿಕುಟ್ಠಕತಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಚೇ? ನ, ನಾನತ್ತಸಭಾವತೋ। ಇಧ ಹಿ ಯೇ ಪನ "ನ ಮೇತಂ ಖಮತೀ"ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ದಿಟ್ಠಾವಿಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೀ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೦೪) ವಚನತೋ ನ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಾವಿಕಮ್ಮಂ ಕತಂ। ತಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಪಟಿಕುಟ್ಠಕತಮೇವ ಹೋತಿ। ಅಞ್ಞಥಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗಾ ತಾ ಞತ್ತಿಯೋ ನಿರತ್ಥಿಕಾ ಸಿಯುಂ, ನ ಚ **ಪರಿವಾರಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಛನ್ದಾರಹಾಧಿಕಾರೇ ನಯೋ ದಿನ್ನೋ। **ಪವಾರಣಕ್ಖನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ತೀಸು ಠಾನೇಸು ಛನ್ದಂ ದಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೪೧) ವುತ್ತತ್ತಾ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ ಚೇ? ನ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಪಮಾಣಭಾವೇ ಸತಿ "ಇಧ ಛನ್ದಂ ದತ್ವಾ ಪರಿವೇಣಾದೀಸು ನಿಸಿನ್ನಾ"ತಿಆದಿ ವಚನೇ ಸುದ್ಧಿಕಾಮತೋ ಏವ ಗಹಿತೇ ಸಬ್ಬಂ ನ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ ಏಕೇ। "ಆಗನ್ತ್ವಾ ವಾ ಛನ್ದಂ ದತ್ವಾ ಪರಿವೇಣಾದೀಸು ನಿಸಿನ್ನಾ, ತೇ ಆಪತ್ತೀಹಿ ನ ವುಟ್ಠಹನ್ತೀ"ತಿ ಇದಂ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಹೇಟ್ಠಾ "ಸಬ್ಬೇಹೇವ ಏಕಜ್ಝಂ ಸನ್ನಿಪತಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಛನ್ದದಾನಸ್ಸ ಪಟಿಕ್ಖೇಪವಚನತೋ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ತೀಸು ಠಾನೇಸು ಛನ್ದಂ ದಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ, **ಅನ್ಧಕಟ್ಠಕಥಾಯ**ಮ್ಪಿ ತಥೇವ ವುತ್ತತ್ತಾ ಚಾತಿ? ನ, ಏಕಜ್ಝಮೇವ ಕಮ್ಮೇ ಕರೀಯಮಾನೇ ಯೋ ಇಧ "ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ…ಪೇ॰… ಗಿಹಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತ"ನ್ತಿ ಸಾಧಾರಣಞತ್ತಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಪುನ "ಸುಣನ್ತು ಮೇ, ಆಯಸ್ಮನ್ತಾ"ತಿಆದಿನಾ ಅಸಾಧಾರಣಞತ್ತಿಯೋ ಠಪೇತ್ವಾ "ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ ಸಙ್ಘೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ…ಪೇ॰… ಏವಮೇತಂ ಧಾರಯಾಮೀ"ತಿ ಏಕತೋಪಕ್ಖಿಕಾನಂ ಸನ್ಧಿಯಾ ಕತಾಯ ತದನನ್ತರೇ ಕೇನಚಿ ಕರಣೀಯೇನ ಛನ್ದಂ ದತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತೀಹಿ ವುಟ್ಠಾನಂ ನತ್ಥಿ। ಅಪರೇಸಮ್ಪಿ ಏಕತೋಪಕ್ಖಿಕಾನಂ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಠಿತತ್ತಾ ವಿಭೂತತತ್ತಾ ಕರಣಸ್ಸ ಅಯಮತ್ಥೋವ ವುತ್ತೋ। ಸಾಧಾರಣವಸೇನ ದುತಿಯಾಯ ಞತ್ತಿಯಾ ಠಪಿತಾಯ ಯೇ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಞತ್ತಿದುತಿಯಕಮ್ಮವಾಚಾಸು ಅನಾರದ್ಧಾಸು, ಅಪರಿಯೋಸಿತಾಸು ವಾ ಛನ್ದಂ ದತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇಸಮ್ಪಿ ನ ವುಟ್ಠಾತಿ ಏವ। **ಯೇ ನ ತತ್ಥ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ಪದಸ್ಸ ಚ ಯೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ ನಯೇನ ತತ್ಥ ನ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರತ್ಥದೀಪನತ್ಥಞ್ಚ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** "ಛನ್ದಂ ದತ್ವಾ ಪರಿವೇಣಾದೀಸು ನಿಸಿನ್ನಾ"ತಿ ಇದಮೇವ ಅವತ್ವಾ "ಯೇ ಪನ ತೇಹಿ ವಾ ಸದ್ಧಿಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾಪಿ ತತ್ಥ ಅನಾಗತಾ, ಆಗನ್ತ್ವಾ ವಾ ಛನ್ದಂ ದತ್ವಾ ಪರಿವೇಣಾದೀಸು ನಿಸಿನ್ನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಏವಂ ಪುಬ್ಬೇನಾಪರಂ ಸನ್ಧೀಯತಿ। "**ಪಾಳಿಯಾ** ಚ ತತ್ಥ ದಿಟ್ಠಾವಿಕಮ್ಮೇನ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅಕುಪ್ಪತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಅಧಿಕರಣಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೨೦. **ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ವಿವಾದೋ**। ವಿವಾದಸದ್ದೋಪಿ ಕಾರಣೂಪಚಾರೇನ ಕುಸಲಾದಿಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ "**ಸಮಥೇಹಿ ಚ ಅಧಿಕರಣೀಯತಾಯ ಅಧಿಕರಣ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ ವಿವಾದಹೇತುಭೂತಸ್ಸ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ವೂಪಸಮೇನ ಸಮ್ಭವಸ್ಸ ಸದ್ದಸ್ಸಪಿ ವೂಪಸಮೋ ಹೋತೀತಿ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸ್ಸಪಿ ಸಮಥೇಹಿ ಅಧಿಕರಣೀಯತಾ ಪರಿಯಾಯೋ ಸಮ್ಭವತಿ। "ಕುಸಲಚಿತ್ತಾ ವಿವದನ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತವಿವಾದೇಪಿ "ವಿಪಚ್ಚತಾಯ ವೋಹಾರೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ನ ವುತ್ತವಚನಹೇತುವಸೇನಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೩೨೨. "ಆಪತ್ತಿಞ್ಚ ಆಪಜ್ಜನ್ತೋ ಕುಸಲಚಿತ್ತೋ ವಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಕುಸಲಮ್ಪಿ ಸಿಯಾತಿ ಚೇ? ನ ತಂ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ಯೋ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಸೋ ತೀಸು ಚಿತ್ತೇಸು ಅಞ್ಞತರಚಿತ್ತಸಮಙ್ಗೀ ಹುತ್ವಾ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ "ಯಂ ಕುಸಲಚಿತ್ತೋ ಆಪಜ್ಜತೀ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯೋ "ಪಞ್ಞತ್ತಿಮತ್ತಂ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣ"ನ್ತಿ ವದೇಯ್ಯ, ತಸ್ಸ ಅಕುಸಲಾದಿಭಾವೋಪಿ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಸ್ಸ ನ ಯುಜ್ಜತೇವ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಾದೀನಂ ವಿಯಾತಿ ಚೇ? ನ, "ನತ್ಥಾಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಕುಸಲ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ವಿರೋಧಸಮ್ಭವತೋ। **ಅನುಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ "ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ನಾಮ ತಥಾಪವತ್ತಮಾನಅಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದರೂಪಕ್ಖನ್ಧಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಅವಸಿಟ್ಠೇಸು ಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಪಞ್ಞತ್ತೀಸು 'ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಸಿಯಾ ಅಕುಸಲಂ ಸಿಯಾ ಅಬ್ಯಾಕತ'ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಪಞ್ಞತ್ತಿತಾವ ಪಟಿಸಿದ್ಧಾ ಕುಸಲತ್ತಿಕೇ ಅಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ। ಕುಸಲಪಟಿಸೇಧೇನೇವ ತೇನ ಸಮಾನಗತಿಕತ್ತಾ ಕಿರಿಯಾಬ್ಯಾಕತಾನಮ್ಪಿ ಪಟಿಸೇಧೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಕಿರಿಯಾಬ್ಯಾಕತಾನಂ ವಿಯ ಅನುಗಮನತೋ ವಿಪಾಕಾಬ್ಯಾಕತಾನಮ್ಪಿ ಪಟಿಸೇಧೋ ಕತೋವ ಹೋತಿ, ತಥಾಪಿ ಅಬ್ಯಾಕತಸಾಮಞ್ಞತೋ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಪಾಕಕಿರಿಯಾಬ್ಯಾಕತಾನಮ್ಪಿ ಅಧಿವಚನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ "ಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಅಙ್ಗಂ ಹೋತೀ"ತಿ ವಿನಯೇ ಅಪಕತಞ್ಞುನೋ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ ಅಪ್ಪಹರಿತಕರಣಾದಿಕೇ ಸತಿ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ "ನತ್ಥಿ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಕುಸಲ"ನ್ತಿ ವತ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ತಸ್ಮಾ ಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಅಙ್ಗಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಸ್ಮಾ "ತಿಚಿತ್ತಂ ತಿವೇದನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಚೇ? ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ನಯಿದ"**ನ್ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧನ್ತಿ ಏಕೇ। ಆಪತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾಪಕಚಿತ್ತಂ ಅಙ್ಗಪ್ಪಹೋನಕಚಿತ್ತಂ ನಾಮ। **"ಏಕನ್ತತೋ**ತಿ ಯೇಭುಯ್ಯೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಇತರಥಾ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ಕಸ್ಮಾ? 'ಯಸ್ಸಾ ಸಚಿತ್ತಕಪಕ್ಖೇ ಚಿತ್ತಂ ಅಕುಸಲಮೇವ ಹೋತೀ'ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ) ವುತ್ತತ್ತಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ತೇನ ಕಿಂ? ವಿಪಾಕೋ ನತ್ಥಿ, ಕಸ್ಮಾ? ಏಕನ್ತಾಕುಸಲತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಕಥಾವ ತತ್ಥ ನತ್ಥಿ। ಯತ್ಥ ಪನ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯಂ ಪನ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಪನ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಅಬ್ಯಾಕತಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಭಿಕ್ಖುಮ್ಹಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಗತಚಿತ್ತೇನ ನಿಪನ್ನೇ, ನಿದ್ದಾಯನ್ತೇ ವಾ ಮಾತುಗಾಮೋ ಚೇ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಿಜ್ಜಮಾನಮ್ಪಿ ಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅಙ್ಗಂ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಸೇಯ್ಯಾಕಾರೇನ ವತ್ತಮಾನರೂಪಮೇವ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ನಾಮ। ಭವಙ್ಗಚಿತ್ತೇ ವಿಜ್ಜಮಾನೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಖಣೇ ಉಟ್ಠಾತಬ್ಬೇ ಜಾತೇ ಅನುಟ್ಠಾನತೋ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋವ ಆಪತ್ತಿ ನಾಮ, ನ ವಿಪಾಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ। ಸಚೇ ಪನ ವದೇಯ್ಯ, ತಸ್ಸ ಏವಂವಾದಿನೋ ಅಚಿತ್ತಕಾನಂ ಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಏಳಕಲೋಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮನಸಿಕಾರೇನ ತಿಯೋಜನಂ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ, ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ಪದಸೋ ಧಮ್ಮಂ ವಾಚೇನ್ತಸ್ಸ ಚ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಾಪತ್ತಿಯಾ ಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ। ಆಪಜ್ಜತಿಯೇವಾತಿ ಚೇ? ನಾಪಜ್ಜತಿ। ಕಸ್ಮಾ? "ನತ್ಥಿ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಕುಸಲ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ।

ಚಲಿತೋ ಕಾಯೋ, ಪವತ್ತಾ ವಾಚಾ, **ಅಞ್ಞತರಮೇವ ಅಙ್ಗ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞತರಮೇವ ಆಪತ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೇವಲಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಅಕುಸಲಾದಿಭಾವಾಸಮ್ಭವತೋ ಆಪತ್ತಿತಾ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೋ ತೀಸು ಅಞ್ಞತರಸಮಙ್ಗೀ ಹುತ್ವಾ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ **"ಯಂ ಕುಸಲಚಿತ್ತೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಪಥವೀಖಣನಾದೀಸು ಕುಸಲಚಿತ್ತಕ್ಖಣೇ ವೀತಿಕ್ಕಮವಸೇನ ಪವತ್ತರೂಪಸಮ್ಭವತೋ ಕುಸಲಚಿತ್ತೋ ವಾ ಅಬ್ಯಾಕತಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ತಥಾ ಅಬ್ಯಾಕತಚಿತ್ತೋ ವಾ ಅಬ್ಯಾಕತರೂಪಸಙ್ಖಾತಂ ಅಬ್ಯಾಕತಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀಸು ಅಕುಸಲಚಿತ್ತೋ ವಾ ಅಕುಸಲಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ರೂಪಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಂ। ಸುಪಿನಪಸ್ಸನಕಾಲಾದೀಸು ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸಹಸೇಯ್ಯಾದಿವಸೇನ ಆಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೋ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತೋ ಅಬ್ಯಾಕತಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಅಕುಸಲ**ನ್ತಿ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ। **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇಸು** ಪನ "ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನೋ ಸೇಕ್ಖೋ ಅರಹಾತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಪುಗ್ಗಲೇ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತೇಸು ಅರಹತೋ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಅಬ್ಯಾಕತಮೇವ, ತಥಾ ಸೇಕ್ಖಾನಂ, ತಥಾ ಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ವೀತಿಕ್ಕಮಕಾಲೇ ಅಬ್ಯಾಕತಮೇವ। ಇತರಸ್ಸ ಅಕುಸಲಮ್ಪಿ ಹೋತಿ ಅಬ್ಯಾಕತಮ್ಪಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚಸ್ಸ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ವೀತಿಕ್ಕಮಕಾಲೇ ಅಕುಸಲಮೇವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ 'ನತ್ಥಿ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಕುಸಲ'ನ್ತಿ। ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅಬ್ಯಾಕತಂ ನಾಮ ತಸ್ಸ ವಿಪಾಕಾಭಾವಮತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಏವಂನಾಮಕಂ ಜಾತ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ, ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

೩೨೪. **ವಿವಾದೋ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣ**ನ್ತಿ ಯೋ ಕೋಚಿ ವಿವಾದೋ, ಸೋ ಸಬ್ಬೋ ಕಿಂ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಏಕಪುಚ್ಛಾ। **"ವಿವಾದೋ ಅಧಿಕರಣ**ನ್ತಿ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಮೇವ ವಿವಾದೋ ಚ ಅಧಿಕರಣಞ್ಚಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ತದುಭಯಂ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಮೇವಾತಿ ಪುಚ್ಛತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತೀ"ತಿ **ಪೋರಾಣಗಣ್ಠಿಪದೇ** ವುತ್ತಂ। ಕೇಸುಚಿ ಪೋತ್ಥಕೇಸು ಅಯಂ ಪುಚ್ಛಾ ನತ್ಥಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಇಮಾಯ ನ ಭವಿತಬ್ಬಂ ವಿವಾದೋ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ, ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ವಿವಾದೋ, ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ವಿವಾದೋ ಚೇವ

ಅಧಿಕರಣಞ್ಚಾತಿ ಪಞ್ಚಪಞ್ಚಾಹಿ ಭವಿತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ। ಕೇಸುಚಿ ಪೋತ್ಥಕೇಸು ತಿಸ್ಸೋ, ಕೇಸುಚಿ ಚತಸ್ಸೋ, ಪಞ್ಚ ನತ್ಥಿ। ತತ್ಥ ದ್ವೇ ವಿಭತ್ತಾ। ಇತರಾಸು **ಅಧಿಕರಣಂ ವಿವಾದೋ**ತಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಧಿಕರಣಂ, ವಿವಾದಸಙ್ಖ್ಯಮೇವ ಗಚ್ಛತಿ, **ವಿವಾದೋ ಅಧಿಕರಣ**ನ್ತಿ ಯೋ ಕೋಚಿ ವಿವಾದೋ, ಸೋ ಸಬ್ಬೋ ಅಧಿಕರಣಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

೨೨೮. **ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯಭಾವೇ।

೨೩೦. **"ಅನ್ತರೇನಾ**ತಿ ಕಾರಣೇನಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

೨೩೩. ಉಬ್ಬಾಹಿಕಾಯ ಖಿಯ್ಯನಕೇ ಪಾಚಿತ್ತಿ ನ ವುತ್ತಾ ತತ್ಥ ಛನ್ದದಾನಸ್ಸ ನತ್ಥಿತಾಯ।

೨೩೮. **ತಸ್ಸ ಖೋ ಏತ**ನ್ತಿ ಏಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ "ಏತದಗ್ಗ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಯ।

೨೩೮. "ಕಾ ಚ ತಸ್ಸ ಪಾಪಿಯಸಿಕಾ"ತಿ ಕಿರ ಪಾಠೋ।

೨೪೨. "ಕಿಚ್ಚಮೇವ ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಅಪಲೋಕನಕಮ್ಮಾದೀನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ, ತಂ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಾದೀನಿ ವಿಯ ಸಮಥೇಹಿ ಸಮೇತಬ್ಬಂ ನ ಹೋತಿ, ಕಿನ್ತು ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಸಮ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಮಥಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಖುದ್ದಕವತ್ಥುಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ

ಖುದ್ದಕವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೨೪೪. ಪುಥುಪಾಣಿನಾ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕಮ್ಮಂ **ಪುಥುಪಾಣಿಕಂ**।

೨೪೫. "ಕಣ್ಣತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಮುತ್ತೋಲಮ್ಬಕಾದೀನಂ ಕುಣ್ಡಲಾದೀನ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। "ಕಾಯೂರ"ನ್ತಿ ಪಾಳಿಪಾಠೋ। "ಕೇಯೂರಾದೀನೀ"ತಿ ಆಚರಿಯೇನುದ್ಧಟಂ।

೨೪೮. **"ಸಾಧುಗೀತಂ** ನಾಮ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಟ್ಠಾನೇ ಗೀತ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ದನ್ತಗೀತಂ** ಗಾಯಿತುಕಾಮಾನಂ ವಾಕ್ಕಕರಣೀಯಂ। ದನ್ತಗೀತಸ್ಸ ವಿಭಾವನತ್ಥಂ **"ಯಂ ಗಾಯಿಸ್ಸಾಮಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

೨೪೯. **ಚತುರಸ್ಸವತ್ತಂ** ನಾಮ ಚತುಪ್ಪಾದಗಾಥಾವತ್ತಂ। "ತರಙ್ಗವತ್ತಾದೀನಿ ಉಚ್ಚಾರಣವಿಧಾನಾನಿ ನಟ್ಠಪಯೋಗಾನೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಬಾಹಿರಲೋಮಿ**ನ್ತಿ ಭಾವನಪುಂಸಕಂ, ಯಥಾ ತಸ್ಸ ಉಣ್ಣಪಾವಾರಸ್ಸ ಬಹಿದ್ಧಾ ಲೋಮಾನಿ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಥಾ ಧಾರೇನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕಟನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೨೫೦. **ವಿರೂಪಕ್ಖೇಹೀ**ತಿಆದಿ ಸಹಯೋಗಕರಣವಚನಂ। **ಸರಬೂ**ತಿ ಗೇಹಗೋಳಿಕಾ। ಸಾ ಕಿರ ಸೇತಾ ಸವಿಸಾ ಹೋತಿ। **ಸೋಹ**ನ್ತಿ ಯಸ್ಸ ಮೇ ಏತೇಹಿ ಮೇತ್ತಂ, ಸೋಹಂ ನಮೋ ಕರೋಮಿ ಭಗವತೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಅಙ್ಗಮ್ಪಿ...ಪೇ॰... ಛೇತಬ್ಬ**ಮ್ಪೀತಿ ರಾಗಾನುಸಯೇ।

೨೫೨. **ಉಟ್ಠಿತ್ವಾ**ತಿ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ। **ಓತರತೂ**ತಿ ಇದ್ಧಿಯಾ ಓತಾರೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತು। **ಅನುಪರಿಯಾಯೀ**ತಿ ಅನುಪರಿಬ್ಭಮಿ।

೨೫೩. **ನ ಅಚ್ಛುಪಿಯನ್ತೀ**ತಿ ನ ಲಗ್ಗನ್ತಿ। **ರೂಪಕಾಕಿಣ್ಣಾನೀ**ತಿ ಇತ್ಥಿರೂಪಾದೀಹಿ ವೋಕಿಣ್ಣಾನಿ।

೨೫೪. **ಆಲಿನ್ದಕಮಿಢ್ಢಿಕಾದೀನ**ನ್ತಿ ಪಮುಖಮಿಢ್ಢಿಕಾದೀನಂ। **ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ತತ್ಥೇವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ತತಿಯವಾರೇ ತತ್ಥೇವ ಮಿಢ್ಢಿಯಾ ಪತಿಟ್ಠಾತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಪರಿಭಣ್ಡಂ** ನಾಮ ಗೇಹಸ್ಸ ಬಹಿ ಕುಟ್ಟಪಾದಸ್ಸ ಥಿರಭಾವತ್ಥಂ ಕತಾ ತನುಕಮಿಢ್ಢಿಕಾ ವುಚ್ಚತಿ। ಏತ್ಥ

“**ಪರಿವಟ್ಟಿತ್ವಾ ಪತ್ತೋ ಭಿಜ್ಜತೀ**ತಿ ಅಧಿಕರಣಭೇದಾಸಙ್ಕಾಯ ಅಭಾವೇ ಠಾನೇ ಠಪೇತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಪತ್ತಮಾಳಕೋ ವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಪತ್ತಾನಂ ಅಪತನತ್ಥಂ ವಟ್ಟಂ ವಾ ಚತುರಸ್ಸಂ ವಾ ಇಟ್ಠಕಾದೀಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಮಾಳಕಚ್ಛನ್ನೇನ ಕತೋ। “ಪತ್ತಮಣ್ಡಲಿಕಾ ಪತ್ತಪಚ್ಛಿಕಾ ತಾಲಪತ್ತಾದೀಹಿ ಕತಾ”ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ। ಮಿಡ್ಢನ್ತೇ ಆಧಾರಕೇ ಠಪೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ ಪತ್ತಸನ್ಧಾರಣತ್ಥಂ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಮಞ್ಚೇ ಆಧಾರಕೇಪಿ ನ ವಟ್ಟತಿ ನಿಸೀದನಪಚ್ಚಯಾ ವಾರಿತತ್ತಾ। ಆಸನ್ನಭೂಮಿಕತ್ತಾ **ಓಲಮ್ಬೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ**।

೨೫೫. “ಅಂಸಕೂಟೇ ಲಗ್ಗೇತ್ವಾತಿ ವಚನತೋ ಅಗ್ಗಹತ್ಥೇ ಲಗ್ಗೇತ್ವಾ ಅಙ್ಕೇ ಠಪೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಕೇಚಿ ವದನ್ತಿ, ನ ಸುನ್ದರಂ, “**ನ ಕೇವಲಂ ಯಸ್ಸ ಪತ್ತೋ**”ತಿಆದಿ ಯದಿ ಹತ್ಥೇನ ಗಹಿತಪತ್ತೇ ಭೇದಸಞ್ಞಾ, ಪಗೇವ ಅಞ್ಞೇನ ಸರೀರಾವಯವೇನಾತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। **ಪಾಳಿಯಂ** ಪನ ಪಚುರವೋಹಾರವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಘಟಿಕಪಾಲಮಯಂ **ಘಟಿಕಟಾಹಂ**। **ಛವಸೀಸಸ್ಸ ಪತ್ತ**ನ್ತಿ “ಸಿಲಾಪುತ್ತಕಸ್ಸ ಸರೀರಂ, ಖೀರಸ್ಸ ಧಾರಾತಿಆದಿವೋಹಾರವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಮಞ್ಚೇ ನಿಸೀದಿತುಂ ಆಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। “**ಪಿಸಾಚಿಲ್ಲಿಕಾ**ತಿ ಪಿಸಾಚದಾರಕಾ”ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ದಿನ್ನಕಮೇವ** ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಮೇವ। **ಚಬ್ಬೇತ್ವಾ**ತಿ ಖಾದಿತ್ವಾ। ಅಟ್ಠಿಕಾನಿ ಚ ಕಣ್ಟಕಾನಿ ಚ **ಅಟ್ಠಿಕಕಣ್ಟಕಾನಿ**। “ಏತೇಸು ಸಬ್ಬೇಸು ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ಜಾನಾತು ವಾ, ಮಾ ವಾ, ಆಪತ್ತಿಯೇವಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

೨೫೬. **ವಿಪ್ಫಾಳೇತ್ವಾ**ತಿ ಫಾಳೇತ್ವಾ। **ಕಿಣ್ಣೇನ ಪೂರೇತು**ನ್ತಿ ಸುರಾಕಿಣ್ಣೇನ ಪೂರೇತುಂ। **ಬಿದಲಕಂ** ನಾಮ ದಿಗುಣಕರಣಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಕಿರಿಯಾವಿಸೇಸಸ್ಸ ಅಧಿವಚನಂ। ಕಸ್ಸ ದಿಗುಣಕರಣಂ? ಯೇನ ಕಿಲಞ್ಜಾದಿನಾ ಮಹನ್ತಂ ಕಥಿನಮತ್ಥತಂ, ತಸ್ಸ। ತಞ್ಹಿ ದಣ್ಡಕಥಿನಪ್ಪಮಾಣೇನ ಪರಿಯನ್ತೇ ಸಂಹರಿತ್ವಾ ದಿಗುಣಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ಖುದ್ದಕಚೀವರಸ್ಸ ಅನುವಾತಪರಿಭಣ್ಡಾದಿವಿಧಾನಕರಣೇ ಹತ್ಥಸ್ಸ ಓಕಾಸೋ ನ ಹೋತಿ। ಸಲಾಕಾಯ ಸತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಚೀವರಾನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಇತ್ವಾ ಸಿಬ್ಬಿತಾಸಿಬ್ಬಿತಂ ಸುಖಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ದಣ್ಡಕಥಿನೇ ಕತೇ ನ ಬಹೂಹಿ ಸಹಾಯೇಹಿ ಪಯೋಜನಂ। “ಅಸಂಕುಟಿತ್ವಾ ಚೀವರಂ ಸಮಂ ಹೋತಿ। ಕೋಣಾಪಿ ಸಮಾ ಹೋನ್ತೀ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ, “ಹಲಿದ್ದಿಸುತ್ತೇನ ಸಞ್ಞಾಕರಣ”ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಹಲಿದ್ದಿಸುತ್ತೇನ ಚೀವರಂ ಸಿಬ್ಬೇತುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ತತ್ಥ ಹಿ ಕೇಚಿ ಅಕಪ್ಪಿಯಸಞ್ಞಿನೋ। ಪಟಿಗ್ಗಹೋ ನಾಮ ಅಙ್ಗುಲಿಕೋಸೋ।

೨೫೭-೮. **ಪಾತೀ**ತಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಸಣ್ಠಾನಂ। **ಪಟಿಗ್ಗಹತ್ಥವಿಕ**ನ್ತಿ ಅಙ್ಗುಲಿಕೋಸತ್ಥವಿಕಂ। ಸೂಚಿಸತ್ಥಕಾನಂ ಪುಬ್ಬೇ ಆವೇಸನತ್ಥವಿಕಾಯ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ “**ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭೇಸಜ್ಜತ್ಥವಿಕ**”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಸೂಚಿಸತ್ಥಕಾದೀನಿಪಿ ಠಪೇತಬ್ಬಾನೀತಿ ನಿದಾನಂ ಸೂಚೇತಿ। ಸಚೇಪಿ ಉಪನನ್ದೋ ಭಿಕ್ಖು ಅಲಜ್ಜೀ, ತಥಾಪಿ ಸನ್ತಕಮೇತಂ ಅಮೂಲಚ್ಛೇದಕತಭಿಕ್ಖುನೋ ಲಜ್ಜಿನೋಪಿ ಸಮಾನಸ್ಸ ಕಪ್ಪತೀತಿ ಯುಜ್ಜತಿ। **ನ ಸಮ್ಮತೀ**ತಿ ನ ಪಹೋತಿ।

೨೬೦-೧. ಬಹಿ ಕುಟ್ಟಸ್ಸ ಸಮನ್ತತೋ ನೀಚವತ್ಥುಕಂ ಕತ್ವಾ ಠಿತಂ “**ಮಣ್ಡಲಿಕ**”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಜನ್ತಾಘರಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಿನಾ ಛನ್ನಸ್ಸ ನಗ್ಗಿಯಂ ಯಸ್ಸ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ತಸ್ಸೇವ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಏಸ ನಯೋ ಉದಕವತ್ಥಪಟಿಚ್ಛಾದೀಸುಪಿ।

೨೬೨-೩. **ಪಣಿಯಾ** ನಾಮ ಪಣಿಯಕಾರಕಾ। **ಆಕಡ್ಢನಯನ್ತಂ** ಆಕಡ್ಢಿಯಮಾನಂ ಕೂಪಸ್ಸ ಉಪರಿಭಾಗೇ ಪರಿಬ್ಭಮತಿ। **ಅರಹಟಘಟಿಯನ್ತಂ** ಸಕಟಚಕ್ಕಸಣ್ಠಾನಯನ್ತಂ। ತಸ್ಸ ಅರೇ ಅರೇ ಘಟಿಕಾನಿ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಏಕೇನ, ದ್ವೀಹಿ ವಾ ಪರಿಬ್ಭಮಿಯಮಾನಸ್ಸ ಉದಕನಿಬ್ಬಾಹನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಆವಿದ್ಧಪಕ್ಖಪಾಸಂ** ನಾಮ ಯತ್ಥ ಮಣ್ಡಲಾಕಾರೇನ ಪಕ್ಖಪಾಸಾ ಬಜ್ಝನ್ತಿ ಆವಿದ್ಧವತ್ಥತಾ ವಿಯ ಆವಿದ್ಧಪಕ್ಖಪಾಸಕಾ। ಪುಬ್ಬೇ ಪತ್ತಸಙ್ಗೋಪನತ್ಥಂ, ಇದಾನಿ ಠಪೇತಬ್ಬಂ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ಆಧಾರಕೋ ಅನುಞ್ಞಾತೋ।

೨೭೩. **ಪರಗಲಂ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಪಯೋಗಾಭಾವಾ ವಟ್ಟತಿ। **ಕಮ್ಮಸತೇನಾ**ತಿ ಮಹತಾ ಉಸ್ಸಾಹೇನ।

೨೭೭-೮. **ಲೋಹಭಣ್ಡಂ** ನಾಮ ಕಂಸತೋ ಸೇಸಲೋಹಭಣ್ಡಂ। **ಮುದ್ದಿಕಕಾಯಬನ್ಧನಂ** ನಾಮ ಚತುರಸ್ಸಂ ಅಕತ್ವಾ ಸಜ್ಜಿತಂ। **ಪಾಮಙ್ಗದಸಾ** ಚತುರಸ್ಸಾ। **ಮುದಿಙ್ಗಸಣ್ಠಾನೇನಾ**ತಿ ಸಙ್ಘಾಟಿಯಾ ಮುದಿಙ್ಗಸಿಬ್ಬನಾಕಾರೇನ ವರಕಸೀಸಾಕಾರೇನ। **ಪವನನ್ತೋ**ತಿ ಪಾಸನ್ತೋ। “ದಸಾಮೂಲ”ನ್ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ। ಅಕಾಯಬನ್ಧನೇನ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ವಾ ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ವಾ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನೇ ಆಪತ್ತಿ। “ಸರಿತಟ್ಠಾನತೋ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಪವಿಸಿತಬ್ಬಂ, ನಿವತ್ತಿತಬ್ಬಂ ವಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

೧೭೯. ಸತ್ತಙ್ಗುಲಂ ವಾ ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲಂ ವಾತಿ ಏತ್ಥ "ಸುಗತಙ್ಗುಲೇನಾ"ತಿ ಅವುತ್ತತ್ತಾ ಪಕತಿಅಙ್ಗುಲೇನ ಸಾರುಪ್ಪತ್ಥಾಯ ವಡ್ಢೇತ್ವಾಪಿ ಕರೋನ್ತಿ ಚೇ, ನ ದೋಸೋ।

೧೮೦. ತಾಲವಣ್ಟಾಕಾರೇನ ಸೀಹಳಿತ್ಥೀನಂ ವಿಯ।

ಖುದ್ದಕವತ್ಥುಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಸೇನಾಸನಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ

ವಿಹಾರಾನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೧೯೪. ನಿಲೀಯನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಏತ್ಥಾತಿ ವಿಹಾರಾದಯೋ **ಲೇಣಾನಿ** ನಾಮ। ಆಗತ-ವಚನೇನ ತಸ್ಸಾಗತಸಙ್ಘೋವ ಸಾಮೀ, ನ ಅನಾಗತೋತಿ ಕೇಚಿ, ತಂ ನ ಯುಜ್ಜತಿ ಸಮಾನಲಾಭಕತಿಕಾಯ ಸಿದ್ಧತ್ತಾ।

೧೯೬-೭. **ದೀಪಿನಙ್ಗುಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ "ದೀಪಿನಾ ಅಕಪ್ಪಿಯಚಮ್ಮಂ ದಸ್ಸೇತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಥಮ್ಭಕವಾತಪಾನಂ** ನಾಮ ತಿರಿಯಂ ದಾರೂನಿ ಅದತ್ವಾ ಉಜುಕಂ ಠಿತೇಹೇವ ದಾರೂಹಿ ಕತ್ತಬ್ಬಂ। ಭಿಸೀನಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಬಿಮ್ಬೋಹನೇ ವಟ್ಟತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೂಲಪೂರಿತಂ ಭಿಸಿಂ ಅಪಸ್ಸಯಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ ಉಣ್ಣಾದೀನಂಯೇವ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾ। ನಿಸೀದನನಿಪಜ್ಜನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಅಪಸ್ಸಯಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಚೇ? ಅಕಪ್ಪಿಯನ್ತಿ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಕೇಚಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಅಕಪ್ಪಿಯಮಞ್ಚಞ್ಚ ಅಪಸ್ಸಯಿತುಂ ನ ವಟ್ಟೇಯ್ಯ। ಯಸ್ಮಾ ವಟ್ಟತಿ, ತಸ್ಮಾ ದೋಸೋ ನತ್ಥಿ। ಅಪಿಚ ಗಿಲಾನಸ್ಸ ಬಿಮ್ಬೋಹನಂ ನಿಪಜ್ಜಿತುಮ್ಪಿ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ತಸ್ಮಾ ಭಿಸಿಪಿ ವಟ್ಟತಿ ಅಪಸ್ಸಯಿತುಂ। ಆಚರಿಯಾ ಚ ಅನುಜಾನನ್ತಿ, ವಳಞ್ಜೇನ್ತಿ ಚಾತಿ ಏಕೇ। ಸಿಮ್ಬಲಿತೂಲಸುತ್ತೇನ ಸಿಬ್ಬಿತಂ ಚೀವರಂ ವಟ್ಟತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಕಪ್ಪಾಸಸ್ಸ ಅನುಲೋಮತೋ। "ಅಕ್ಕಫಲಸುತ್ತಮಯಮ್ಪಿ ಅಕ್ಕವಾಕಮಯಮೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತ"ನ್ತಿ ತೇ ಏವ ವದನ್ತಿ।

೧೯೮. **ಅನಿಬನ್ಧನೀಯೋ** ಅಲಗ್ಗೋ। **ಪಟಿಬಾಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಮಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾ। "ಸೇತವಣ್ಣಾದೀನಂ ಯಥಾಸಙ್ಖ್ಯಂ ಇಕ್ಕಾಸಾದಯೋ ಬನ್ಧನತ್ಥಂ ವುತ್ತಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

೨೦೦. **ಪಕುಟ್ಟಂ** ಸಮನ್ತತೋ ಆವಿದ್ಧಪಮುಖಂ।

೨೦೩. **ಸುಧಾಲೇಪೋ**ತಿ ಸುಧಾಮತ್ತಿಕಾಲೇಪೋ।

೨೦೫. **ಆಸತ್ತಿ** ತಣ್ಹಾ। **ಸನ್ತಿಂ** ಅದರಂ।

೨೦೭. **ಕೇತುನ್ತಿ** ಕಯೇನ ಗಹೇತುಂ।

೨೦೮. **ಚಿತಾ**ತಿ ಇಟ್ಠಕಾಯೋ ಕಬಳೇನ ನಿದ್ಧಮನವಸೇನ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಕತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೨೧೧. **ಛಬ್ಬಗ್ಗಿಯಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ವೀಸತಿವಸ್ಸಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಛಬ್ಬಗ್ಗಿಯಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। "ಆರಾಧಯಿಂಸು ಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಚಿತ್ತ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೨೫) ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಸಾವತ್ಥಿಗಮನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವತ್ಥುಂ ಇಧ ಆಪತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ಯುತ್ತಂ ವಿಯ, ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ವುದ್ಧನ್ತಿ** ವುದ್ಧತರಂ।

೨೧೩. **ಸನ್ಥರೇ**ತಿ ತಿಣಸನ್ಥರಾದಯೋ।

ಸೇನಾಸನಗ್ಗಾಹಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೧೮. **"ಸೇಯ್ಯಗ್ಗೇನಾ**ತಿ ಮಞ್ಚಟ್ಠಾನಪರಿಚ್ಛೇದೇನ। **ವಿಹಾರಗ್ಗೇನಾ**ತಿ ಓವರಕಗ್ಗೇನಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಥಾವರಾ**ತಿ ನಿಯತಾ। **ಪಚ್ಚಯೇನೇವ ಹಿ ತ**ನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸೇನಾಸನೇ ಮಹಾಥೇರಾ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಕಾರಣಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಅಗನ್ತ್ವಾ ವಸನ್ತಾಯೇವ ನಂ ಪಟಿಜಗ್ಗಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಘಟ್ಟನಕಮ್ಮಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ನ ತತ್ಥ ಮನುಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। "ವಿತಕ್ಕಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸುದ್ಧಚಿತ್ತೇನ ಗಮನವತ್ತೇನೇವ ಗನ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಪಾಠೋ। **ಮುದ್ದವೇದಿಕಾ** ನಾಮ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಹಮ್ಮಿಯವೇದಿಕಾ। **ಪಟಿಕ್ಕಮ್ಮಾ**ತಿ ಅಪಸಕ್ಕಿತ್ವಾ। ಸಮಾನಲಾಭಕತಿಕಾ ಮೂಲಾವಾಸೇ ಸತಿ ಸಿಯಾ, ಮೂಲಾವಾಸವಿನಾಸೇನ ಕತಿಕಾಪಿ ವಿನಸ್ಸತಿ। ಸಮಾನಲಾಭ-ವಚನಂ ಸತಿ ದ್ವೀಸು, ಬಹೂಸು ವಾ ಯುಜ್ಜತಿ, ತೇನೇವ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅವಸಿಟ್ಠೇತಿ ನೋ ಮತಿ। ತಾವಕಾಲಿಕಂ ಕಾಲೇನ ಮೂಲಚ್ಛೇದನವಸೇನ ವಾ ಅಞ್ಞೇಸಂ ವಾ ಕಮ್ಮಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಸಿಯಾ ನಾವಾಯಂ ಸಙ್ಘಮೋತಿ ಆಚರಿಯೋ। **ಪುಗ್ಗಲವಸೇನೇವ ಕಾತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಅಪಲೋಕನಕಾಲೇ ಸಙ್ಘೋ ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಾಟೇಕ್ಕಂ "ಏತ್ತಕಂ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಂ ವತ್ಥಂ ದೇತಿ, ರುಚ್ಚತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸಾ"ತಿ ಪುಗ್ಗಲಮೇವ ಪರಾಮಸಿತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬಂ, ನ ಸಙ್ಘವಸೇನ ಕಾತಬ್ಬಂ। ನ ಸಙ್ಘೋ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಏತ್ತಕಂ ದೇತೀತಿ। "ಏಕಸ್ಮಿಂ ಆವಾಸೇ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತೀ'ತಿ ವಚನತೋ ಸಙ್ಘವಸೇನ ಕಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ನ ಹಿ ತಥಾ ವುತ್ತೇ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। "ಸಮ್ಮತಸೇನಾಸನಗ್ಗಾಹಾಪಕತೋ ಅಞ್ಞೇನ ಗಾಹಿತೇಪಿ ಗಾಹೋ ರುಹತಿ ಅಗ್ಗಹಿತುಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ವಿಯಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। "ಕಮ್ಮವಾಚಾಯಪಿ ಸಮ್ಮುತಿ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಅಟ್ಠಪಿ ಸೋಳಸಪಿ ಜನೇತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಂ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ, ಉದಾಹು ಏಕತೋತಿ? ಏಕತೋಪಿ ವಟ್ಟತಿ। ನ ಹಿ ತೇ ತಥಾ ಸಮ್ಮತಾ ಸಙ್ಘೇನ ಕಮ್ಮಕತಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ , ತೇನೇವ **ಸತ್ತಸತಿಕಕ್ಖನ್ಧಕೇ** ಏಕತೋ ಅಟ್ಠ ಜನಾ ಸಮ್ಮತಾತಿ। **ತೇಸಂ ಸಮ್ಮುತಿ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯಪೀ**ತಿ ಞತ್ತಿದುತಿಯಕಮ್ಮವಾಚಾಯಪಿ। ಅಪಲೋಕನಕಮ್ಮಸ್ಸ ವತ್ಥೂಹಿ ಸಾ ಏವ ಕಮ್ಮವಾಚಾ ಲಬ್ಭಮಾನಾ ಲಬ್ಭತಿ, ತಸ್ಸಾ ಚ ವತ್ಥೂಹಿ ಅಪಲೋಕನಕಮ್ಮಮೇವ ಲಬ್ಭಮಾನಂ ಲಬ್ಭತಿ, ನ ಅಞ್ಞನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇಮಂ ನಯಂ ಮಿಚ್ಛಾ ಗಣ್ಹನ್ತೋ "ಅಪಲೋಕನಕಮ್ಮಂ ಞತ್ತಿದುತಿಯಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ, ಞತ್ತಿದುತಿಯಕಮ್ಮಞ್ಚ ಅಪಲೋಕನಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಏವಞ್ಚ ಸತಿ ಕಮ್ಮಸಙ್ಕರದೋಸೋ ಆಪಜ್ಜತಿ। **ಮಗ್ಗೋ ಪೋಕ್ಖರಣೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಮಗ್ಗೋ** ನಾಮ ಮಗ್ಗೇ ಕತದೀಘಸಾಲಾ, **ಪೋಕ್ಖರಣೀ**ತಿ ನಹಾಯಿತುಂ ಕತಪೋಕ್ಖರಣೀ। **ಏತಾನಿ ಹಿ ಅಸೇನಾಸನಾನೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಭತ್ತಸಾಲಾ ನ ಆಗತಾ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಸೇನಾಸನನ್ತಿ ಚೇ? ಸಾಪಿ ಏತ್ಥೇವ ಪವಿಟ್ಠಾ ವಾಸತ್ಥಾಯ ಅಕತತ್ತಾ। ಭೋಜನಸಾಲಾ ಪನ ಉಭಯತ್ಥ ನಾಗತಾ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನಾಗತಾ, ಉಪರಿ "ಭೋಜನಸಾಲಾ ಪನ ಸೇನಾಸನಮೇವಾ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೩೧೮) ವುತ್ತತ್ತಾ ಸೇನಾಸನಂ। "ಕಪ್ಪಿಯಕುಟಿ ಚ ಏತ್ಥ ಕಾತಬ್ಬಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ನೇತಿ ಏಕೇ। ರುಕ್ಖಮೂಲವೇಳುಗುಮ್ಬಾ ಛನ್ನಾ ಕವಾಟಬದ್ಧಾವ ಸೇನಾಸನಂ। **"ಅಲಾಭಕೇಸು ಆವಾಸೇಸೂ**ತಿ ಅಲಾಭಕೇಸು ಸೇನಾಸನೇಸೂ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ, ತಂ ಯುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಪಾಟೇಕ್ಕಂ ಸೇನಾಸನಂ ಹೋತಿ। **ತಂ ಸಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪಞ್ಞತ್ತಿಂ ಅಗಚ್ಛನ್ತೇ ಬಲಕ್ಕಾರೇನಪಿ ವಟ್ಟತಿ। **ಅಯಮ್ಪೀ**ತಿ ಪಚ್ಚಯೋಪಿ।

ಉಪನಿಬನ್ಧಿತ್ವಾತಿ ತಸ್ಸ ಸಮೀಪೇ ರುಕ್ಖಮೂಲಾದೀಸು ವಸಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ವತ್ತಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಪರಿಯತ್ತಿಪಟಿಪತ್ತಿಪಟಿವೇಧವಸೇನ **ತಿವಿಧಮ್ಪಿ**। "ದಸಕಥಾವತ್ಥುಕಂ ದಸಅಸುಭಂ ದಸಅನುಸ್ಸತಿ"ನ್ತಿ ಪಾಠೋ। **"ಪಠಮಭಾಗಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ**ತಿ ಇದಂ ಚೇ ಪಠಮಗಾಹಿತವತ್ಥುತೋ ಮಹಗ್ಘಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಛಿನ್ನವಸ್ಸಾನಂ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಂ** ನಾಮ ಪುಬ್ಬೇ ಗಹಿತವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಾನಂ ಪಚ್ಛಾ ಛಿನ್ನವಸ್ಸಾನಂ। **ಭತಿನಿವಿಟ್ಠ**ನ್ತಿ ಭತಿಂ ಕತ್ವಾ ವಿಯ ನಿವಿಟ್ಠಂ ಪರಿಯಿಟ್ಠಂ। **"ಸಙ್ಘಿಕಂ ಪನ...ಪೇ॰... ವಿಬ್ಭನ್ತೋಪಿ ಲಭತೇವಾ"**ತಿ ಇದಂ ತತ್ರುಪ್ಪಾದಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಇಮಿನಾ ಅಪಲೋಕನಮೇವ ಪಮಾಣಂ, ನ ಗಾಹಾಪನನ್ತಿ ಕೇಚಿ। ವಿನಯಧರಾ ಪನ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ವಿಹಾರೇ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗತಾನಂ ಏಕೇಕಸ್ಸ ತಿಚೀವರಂ ಸಙ್ಘೋ ದಸ್ಸತೀ'ತಿಆದಿನಾ ಅಪಲೋಕಿತೇಪಿ ಅಭಾಜಿತಂ ವಿಬ್ಭನ್ತಕೋ ನ ಲಭತಿ। 'ಅಪಲೋಕನಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಗಾಹಿತ'ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ, 'ಅಭಾಜಿತೇ ವಿಬ್ಭಮತೀ'ತಿ ಏವಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತತ್ತಾ ಚಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **"ಪಚ್ಚಯವಸೇನಾ**ತಿ ಗಹಪತಿಕಂ ವಾ ಅಞ್ಞಂ ವಾ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಂ ಪಚ್ಚಯವಸೇನ ಗಾಹಿತ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **"ಏಕಮೇವ ವತ್ಥಂ ದಾತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ತತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನಾನಂ ಏಕಮೇಕಂ ವತ್ಥಂ ಪಾಪುಣಾತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ದುತಿಯೋ ಥೇರಾಸನೇ**ತಿ ಅನುಭಾಗೋ। ಪಠಮಭಾಗೋ ಅಞ್ಞಥಾ ಥೇರೇನ ಗಹಿತೋತಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ।

ಉಪನನ್ದವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೧೦. ತಿವಸ್ಸನ್ತರೇನಾತಿ ತಿಣ್ಣಂ ವಸ್ಸಾನಂ ಅನ್ತೋ ಠಿತೇನ। ಹತ್ಥಿಮ್ಹಿ ನಖೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಹತ್ಥಿನಖೋ**। ಪಾಸಾದಸ್ಸ ನಖೋ ನಾಮ ಹೇಟ್ಠಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೋ। **ಗಿಹಿವಿಕಟನೀಹಾರೇನಾತಿ** ಗಿಹೀಹಿ ಕತನೀಹಾರೇನೇವ। "ತೇಹಿ ಅತ್ಥರಿತ್ವಾ ದಿನ್ನಾನೇವ ನಿಸೀದಿತುಂ ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸಯಂ ಅತ್ಥರಿತ್ವಾ, ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ ಸಙ್ಘೇನ ಅತ್ಥರಾಪೇತ್ವಾ ವಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜಿಯವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೨೧. "ನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಬ್ಬಂ ಸಙ್ಘೇನ ವಾ ಗಣೇನ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೇನ ವಾ"ತಿ ವಚನಂ "ಯಂ ಅಗರುಭಣ್ಡಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿಯಂ ವೇಭಙ್ಗಿಯಂ ಸಙ್ಘಿಕಂ, ತಂ ಗಣೋ ಚೇ ತಸ್ಮಿಂ ಆವಾಸೇ ವಸತಿ ಪುಗ್ಗಲೋಪಿ ವಾ, ಗಣೇನ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೇನ ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಂ ಸಙ್ಘೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಸದಿಸಮೇವ ಹೋತೀ"ತಿ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತವಚನಂ ಸಾಧೇತಿ, ಅಞ್ಞಥಾ ಏತ್ಥ ಗಣಪುಗ್ಗಲಗ್ಗಹಣಂ ನಿರತ್ಥಕಂ। **ಅರಞ್ಜರೋ** ಉದಕಚಾಟಿ, ಅಲಞ್ಜರೋ, ಬಹುಉದಕಗಣ್ಹನಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। "ವಟ್ಟಚಾಟಿ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ಥೋಕಂ ದೀಘಮುಖೋ ಮಜ್ಝೇ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಕತೋ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಮಂಸದಿಬ್ಬಧಮ್ಮಬುದ್ಧಸಮನ್ತಚಕ್ಖುವಸೇನ **ಪಞ್ಚ**।

ಗರುಭಣ್ಡೇನ ಚ ಗರುಭಣ್ಡನ್ತಿ ಸಂಹಾರಿಮಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಪತ್ತಚೀವರಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತುನ್ತಿ** ಅಟ್ಟಕಚ್ಛನ್ನೇನ ಕತೇ ಮಞ್ಚೇ। **ವಟ್ಟಲೋಹಂ** ನಾಮ ಪೀತವಣ್ಣಂ। **ಪಾರಿಹಾರಿಯಂ ನ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಆಗನ್ತುಕಸ್ಸ ಅದತ್ವಾ ಪರಿಚಾರಿಕಹತ್ಥತೋ ಅತ್ತನೋ ನಾಮಂ ಲಿಖಾಪೇತ್ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಯಥಾಸುಖಂ ಪರಿಹರಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। **"ಗಿಹಿವಿಕಟನೀಹಾರೇನೇವಾತಿ** ಯಾವ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ತಾವ ಗಹೇತ್ವಾ ದೇತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಸಿಖರಂ** ನಾಮ ಯೇನ ಪರಿಬ್ಭಮನ್ತಾ ಛಿನ್ದನ್ತಿ। **ಪತ್ತಬನ್ಧಕೋ** ನಾಮ ಪತ್ತಸ್ಸ ಗಣ್ಠಿಆದಿಕಾರಕೋ। "ಪಟಿಮಾನಂ ಸುವಣ್ಣಾದಿಪತ್ತಕಾರಕೋ"ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **"ಅಡ್ಢಬಾಹೂತಿ** ಕಪ್ಪರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಅಂಸಕೂಟ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ** ಇಮಂ ಪಾಳಿಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ। **ದಣ್ಡಮುಗ್ಗರೋ** ನಾಮ ಯೇನ ರಜಿತಚೀವರಂ ಪೋಥೇನ್ತಿ। 'ಪಚ್ಚತ್ಥರಣಗತಿಕ'ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ, "ತಮ್ಪಿ ಗರುಭಣ್ಡಮೇವಾತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಚ **ಅಪಿ**-ಸದ್ದೇನ ಪಾವಾರಾದಿಪಚ್ಚತ್ಥರಣಂ ಸಬ್ಬಂ ಗರುಭಣ್ಡಮೇವಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಏತೇನೇವ ಸುತ್ತೇನ ಅಞ್ಞಥಾ ಅತ್ಥಂ ವತ್ವಾ "ಪಾವಾರಾದಿಪಚ್ಚತ್ಥರಣಂ ನ ಗರುಭಣ್ಡಂ, ಭಾಜನೀಯಮೇವ, ಸೇನಾಸನತ್ಥಾಯ ದಿನ್ನಪಚ್ಚತ್ಥರಣಮೇವ ಗರುಭಣ್ಡ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। **ಗಣ್ಠಿಕಾತಿ** ಚೀವರಗಣ್ಠಿಕಾ। **ಭಞ್ಜಕೋ** ನಾಮ ಸರಕೋ।

ನವಕಮ್ಮದಾನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೨೩-೪. ಅಗ್ಗಳಬನ್ಧಸೂಚಿದ್ವಾರಕರಣಮತ್ತೇನಪಿ। **"ಕಪೋತಭಣ್ಡಿಕಾ** ನಾಮ ವಳಭಿಯಾ ಉಪರಿ ಠಪೇತಬ್ಬವಲಯಂ ವಾ ತಿಣಚ್ಛದನಗೇಹಸ್ಸ ಪಿಟ್ಠಿವಂಸಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾ ಠಪೇತಬ್ಬಂ ವಾ ಉಭಯಮಸ್ಸ ಗತಾ ದಾರೂ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಕಾರನ್ತರಾತಿ** ತದಾ ಪುನ ಪವಿಸಟ್ಠಂ ಪುಬ್ಬಪಯೋಜಿತಾನಾನಂ ವಚನಪಾತಸೇನಾಸನವಾಸೋ। ನ ಪನ ಪತಿಸಟ್ಠತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಿನಟ್ಠವಾಸೋ ನ ಚ ಪಟಿಸೇಧಕೋ ಹೋತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ದ್ವಾರವಾತಪಾನಾದೀನಿ ಅಪಹರಿತ್ವಾ ದಾತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತೋ **"ಪಟಿದಾತಬ್ಬಾನಿಯೇವಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಗೋಪಾನಸಿಆದಯೋ ದೇನ್ತಸ್ಸ ವಿಹಾರೋ ಪಲುಜ್ಜತೀತಿ **"ಮೂಲಂ ವಾ ದಾತಬ್ಬ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಏಕೇ। "ನೇವಾಸಿಕಾ ಪಕತಿಯಾ ಅನತ್ಥತಾಯ ಭೂಮಿಯಾ ಠಪೇನ್ತಿ ಚೇ, ತೇಸಮ್ಪಿ ಅನಾಪತ್ತಿಯೇವಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। "ದ್ವಾರವಾತಪಾನಾದಯೋ ಅಪರಿಕಮ್ಮಕತಾಪಿ ಅಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ನ ಅಪಸ್ಸಯಿತಬ್ಬಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಸಙ್ಘಭತ್ತಾದಿಅನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಉದ್ದೇಸಭತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೨೫. **ಯಾ** ಭತ್ತುದ್ದೇಸಟ್ಠಾನಭೂತಾಯ **ಭೋಜನಸಾಲಾಯ ಪಕತಿಠಿತಿಕಾ**। **ದಿನ್ನಂ ಪನಾತಿ** ಯಥಾ ಸೋ ದಾಯಕೋ ದೇತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಸಙ್ಘತೋ ಭನ್ತೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಏಕವಳಞ್ಜನ್ತಿ** ಏಕದ್ವಾರೇನ ವಳಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ । **ತಿಚೀವರಪರಿವಾರನ್ತಿ** ಏತ್ಥ "ಉದಕಮತ್ತಲಾಭೀ ವಿಯ ಅಞ್ಞೋಪಿ ಉದ್ದೇಸಭತ್ತಂ ಅಲಭಿತ್ವಾ ವತ್ಥಾದಿಮನೇಕಪ್ಪಕಾರಂ ಲಭತಿ ಚೇ, **ತಸ್ಸೇವ ತ**"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। "ಉದ್ದೇಸಪತ್ತೇ ದೇಥಾ'ತಿ ವತ್ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತಭಾವೇನ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಂ ನ ಹೋತಿಯೇವ ತಸ್ಸೇವ ಹತ್ಥೇ ಗತತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ತೇಹಿ ವುತ್ತಕ್ಕಮೇನ ಸಬ್ಬೇಹಿ

ಭಾಜೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪಟಿಪಾಟಿಪತ್ತಂ ವಾ** ಠಿತಿಕಾಯ ಠಿತಪತ್ತಂ ವಾ। "**ಕೂಟಟ್ಠಿತಿಕಾ ನಾಮ** ಅಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಾನಮ್ಪಿ ಗಾಹಿತತ್ತಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ, "ಪಣೀತಭತ್ತಟ್ಠಿತಿಕಞ್ಚ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ಗಾಹಿತೇಪಿ ಏವಮೇವ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ। **ತಞ್ಚೇ ಥೇಯ್ಯಾಯ ಹರನ್ತಿ** ಪತ್ತಹಾರಕಾ, ಆಣಾಪಕಸ್ಸ **ಗೀವಾ ಹೋತಿ। ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮ್ಪಿ ಠಿತಿಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ "ತಂದಿವಸಮೇವ ಚೇ ಭಿಕ್ಖಾ ಲಬ್ಭತಿ, ಅಪರದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ನ ಲಬ್ಭತಿ ಕಿರಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಪಚ್ಛಾ "ಸಙ್ಘೋ ಸಙ್ಘೋ ಪರಿಭುಞ್ಜತೂ"ತಿ ಅವುತ್ತೇಪಿ ಭಾಜೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ। "ಏತ್ತಕೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಙ್ಘತೋ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ದೇಥಾ'ತಿ ಅವತ್ವಾ 'ಏತ್ತಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭತ್ತಂ ಗಣ್ಹಥಾ'ತಿ ದಿನ್ನಂ ಸಙ್ಘಿಕನಿಮನ್ತನಂ ನಾಮಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ನಿಮನ್ತನಭತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಪಟಿಪಾಟಿಯಾತಿ ಯಥಾಲದ್ಧಪಟಿಪಾಟಿಯಾ। **ವಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ**ತಿ ಭತ್ತಂ ಗಣ್ಹಥಾತಿ ಪದಂ ಅವತ್ವಾ। **ಆಲೋಪಸಙ್ಖೇಪೇನಾ**ತಿ ಅಯಂ ನಯೋ ನಿಮನ್ತನಾಯಮೇವ, ಉದ್ದೇಸಭತ್ತೇ ಪನ ಏಕಸ್ಸ ಪಹೋನಕಪ್ಪಮಾಣೇ ಏವ ಠಿತಿಕಾ ತಿಟ್ಠತಿ। "**ಏಕವಾರ**ನ್ತಿ ಯಾವ ತಸ್ಮಿಂ ಆವಾಸೇ ವಸನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖೂ, ಸಬ್ಬೇವ ಲಭನ್ತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಸಲಾಕಭತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ನ ಹಿ ಬಹಿಸೀಮಾಯ ಸಙ್ಘಲಾಭೋತಿ ಏತ್ಥ "ಉದ್ದೇಸಭತ್ತಾದೀಸು ಬಹಿಸೀಮಾಯ ಠಿತಸ್ಸಪಿ ಚೇ ಉಪಾಸಕಾ ದೇನ್ತಿ, ಗಹೇತುಂ ಲಭನ್ತಿ, ಅತ್ತನೋಪಿ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಗಹಣಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ, ತಥಾ ಇಧ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ನ ಪಾಪುಣನ್ತೀತಿ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾಪಿ। **ವಾರಗಾಮ**ನ್ತಿ ದೂರತ್ತಾ ವಾರೇನ ನಿಗ್ಗಹೇನ ಗನ್ತಬ್ಬಗಾಮೇ। **ಘಾತಿಕಮ್ಮಮೇವಾ**ತಿ ಅತಿರೇಕಲಾಭಾ ಚ ಭವನ್ತಿ। **ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತಸ್ಸಾ**ತಿ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಚೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಬಹಿಸೀಮಂ ಗತಾ, ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತಸ್ಸ ಪಾಪೇತಬ್ಬಂ। ಸಭಾಗತ್ತಾ ಹಿ ಏಕೇನ ಲದ್ಧಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಅಸತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಾಪೇತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬಂ। "**ಲದ್ಧಾ ವಾ ಅಲದ್ಧಾ ವಾ**"ತಿ ವಚನಸಿಲಿಟ್ಠವಸೇನ ವುತ್ತಂ। **ವಿಹಾರೇ ಅಪಾಪಿತಂ ಪನ...ಪೇ॰... ನ ವಟ್ಟತೀ**ತಿ ಸಲಾಕಭತ್ತಂ ವಿಹಾರೇ ಉದ್ದಿಸಿಯತಿ। **ತೇನ ಪನ** ದಿನ್ನಸಲಾಕೇನ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಗತಸ್ಸ। ಸಲಾಕಾ ಗಹೇತಬ್ಬಾತಿ ಯುತ್ತಂ ವಿಯ। ಸಬ್ಬಪೋತ್ಥಕೇಸು "ಗಾಹೇತಬ್ಬಾ"ತಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಮಾ **ತೇನಾ**ತಿ ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹಾಪಕೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಚೋರಿಕಾಯ ಗಹಿತತ್ತಾ ನ ಪಾಪುಣಾತೀ"ತಿ ವಚನತೋ "ಕುಟಿಸೋಧನಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಚ ದೀಪವಾಸಿನೋ ವದನ್ತಿ ಕಿರ। **ಏಕಂ ಮಹಾಥೇರಸ್ಸಾ**ತಿ ಮಹಾಥೇರೋ ವಿಹಾರತೋ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ನ ಗಚ್ಛತಿ, ಇತರೇ ಕದಾಚಿ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಭಾಗಾ ಚೇ, ಅತ್ತನೋ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಪುನ ಇತರೇಸಂ ದಿಯ್ಯತಿ। **ವಿಹಾರೇ ಥೇರಸ್ಸ ಪತ್ತಸಲಾಕಭತ್ತ**ನ್ತಿ ಮಹಾಥೇರೋ ಏಕಕೋವ ವಿಹಾರೇ ಓಹೀನೋ, "ಅವಸ್ಸಂ ಸಬ್ಬಸಲಾಕಾ ಅತ್ತನೋ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಠಿತೋ"ತಿ ಪಟಿಸ್ಸಯಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಆಗನ್ತುಕಭಿಕ್ಖೂನಮ್ಪಿ ಅದಸ್ಸನತೋ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಅಕತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತಿ।

ಪಕ್ಖಿಕಭತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಉಪೋಸಥದಿವಸೇ ಆಪತ್ತಿದೇಸನಂ ಸನ್ಧಾಯ "**ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲಾನ**"ನ್ತಿ ಆಹ। ಲೇಖಂ ಕತ್ವಾ ನಿಬದ್ಧಾಪಿತಂ। "**ಆಗನ್ತುಕಭತ್ತಮ್ಪಿ ಗಮಿಕಭತ್ತಮ್ಪೀ**"ತಿ ಆಗನ್ತುಕೋವ ಹುತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಅನಾಥಗಿಲಾನುಪಟ್ಠಾಕೋಪಿ ತೇನ ದಿನ್ನಂ ಭುಞ್ಜತಿ ಚೇ, ತಸ್ಸಪಿ ಪಾಪೇತಬ್ಬಮೇವ। **ಗುಳಪಿಣ್ಡಂ** ತಾಲಪಕ್ಕಮತ್ತಂ।

ಸೇನಾಸನಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸಙ್ಘಭೇದಕಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ

ಛಸಕ್ಯಪಬ್ಬಜ್ಜಾಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೩೦. "ಅನುಪಿಯಂ ನಾಮಾ"ತಿ ಏಕವಚನೇನ ದಿಸ್ಸತಿ, ಸತ್ತಮಿಯಂ ಪನ "ಅನುಪಿಯಾಯ"ನ್ತಿ। "ಕಾಳುದಾಯಿಪ್ಪಭುತಯೋ ದಸ ದೂತಾ"ತಿ ಪಾಠೋ। "ನ ಹೇಟ್ಠಾಪಾಸಾದಾ ನ ಹೇಟ್ಠಾಪಾಸಾದಂ ವಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

೩೩೧. ಪುಬ್ಬೇ ಪುಬ್ಬಕಾಲೇ। “ರಞ್ಞೋ ಸತೋ”ತಿ ಚ “ರಞ್ಞೋವಸತೋ”ತಿ ಚ ಪಾಠೋ।

೩೩೩. ನ ಲಾಭತಣ್ಹಾ ಇಧ ಕಾಮತಣ್ಹಾ, ಝಾನಸ್ಸ ನೇಸಾ ಪರಿಹಾನಿ ಹೇತು। ಬುದ್ಧತ್ತಸೀಲಂ ಪನ ಪತ್ಥಯನ್ತೋ ಝಾನಾಪಿ ನಟ್ಠೋತಿ। ನನು ಪತ್ತಭಾವನಾ। **ಮನೋಮಯ**ನ್ತಿ ಝಾನಮನೋಮಯಂ।

೩೩೪. ಸತ್ಥಾರೋತಿ ಗಣಸತ್ಥಾರೋ।

೩೩೬. ಪೋತ್ಥನಿಕನ್ತಿ ಛುರಿಕಂ।

೩೪೦. ಮನುಸ್ಸೇತಿ ಪುರಿಸೇ।

೩೪೧. ಏಕರತ್ತಾಧಿಕಾರೇನ ರಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸನ್ತಾ ಈದಿಸಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ **“ಪಞ್ಚಿಮೇ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। “ಪುಬ್ಬೇ ರಕ್ಖಸ್ಸೇತ”ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಮಯ್ಹಂ ಪನ ರಕ್ಖಣೇ ಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ಪರೂಪಕ್ಕಮೇನ ತಥಾಗತಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಇದಂ ಆಣತ್ತಿಯಾ ಆಗತತ್ತಾ ಏವಂ ವುತ್ತಂ।

೩೪೨. ಮಾ ಆಸದೋತಿ ಮಾ ವಧಕಚಿತ್ತೇನ ಉಪಗಚ್ಛ। **ಇತೋ**ತಿ ಇಮಮ್ಹಾ ಜೀವಿತಮ್ಹಾ। **“ಯತೋ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ, ಯತೋತಿ ವಾ ಗತಸ್ಸಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **“ಪಟಿಕುಟಿತೋ**ತಿ ಅಪಸಕ್ಕಿತ್ವಾ ಸಙ್ಕುಚಿತೋ ಹುತ್ವಾ ವಾ ಪಟಿಸಕ್ಕತೀ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

೩೪೩. ತಿಕಭೋಜನನ್ತಿ ತೀಹಿ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಭೋಜನಂ। “ತಿಕಭೋಜನೀಯ”ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ಪರಿಕಪ್ಪತೋ ಹಿ ತಿಣ್ಣಂ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ಅನುಜಾನಾಮಿ, ತತೋ ಉದ್ಧಂ ಗಣಭೋಜನಮೇವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸಾಪಿ ಇದಮೇವ ವುತ್ತಂ। ಇಧ ಅಪುಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ। “ಅಕತವಿಞ್ಞತ್ತಿಲದ್ಧಂ ತಿಣ್ಣಂ ಭುಞ್ಜನ್ತಾನಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತಂ ಗಣಭೋಜನಂ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ, ವಿಞ್ಞತ್ತಿವಸೇನ ಪನ ನ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ತಯೋ ಅತ್ಥವಸೇ ಪಟಿಚ್ಚಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ “ಮಾ ಪಾಪಿಚ್ಛಾಪಕ್ಖಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದೇಯ್ಯು”ನ್ತಿ ಪೇಸಲಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಫಾಸುವಿಹಾರಾಯಾತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ಕುಲಾನುದ್ದಯತಾಯ ಚಾ**ತಿ ಕುಲಾನಂ ಪಸಾದರಕ್ಖಣತ್ಥಂ। **ವಜ್ಜ**ನ್ತಿ ವಜ್ಜಮೇವ। “ವಜ್ಜಮಿಮಂ ಫುಸೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। “ವಜ್ಜನೀಯಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಫುಸೇಯ್ಯಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಇಮಸ್ಸ ಮನೋ ನ ಫುಸೇಯ್ಯಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸಿಯಾ। **ಚಕ್ಕಭೇದ**ನ್ತಿ ಸಾಸನಭೇದಂ। **ಆಯುಕಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅವೀಚಿಮ್ಹಿ ಆಯುಪರಿಮಾಣಂ ನತ್ಥಿ, ಯೇನ ಪನ ಕಮ್ಮೇನ ಯತ್ತಕಂ ಅನುಭವಿತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಸ ಆಯುಕಪ್ಪನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೩೪೫. “ಅಞ್ಞತರಂ ಆಸನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಸೀದೀ”ತಿ ವಚನತೋ ವಿಸಭಾಗಟ್ಠಾನಂ ಗತಸ್ಸ ಪೇಸಲಸ್ಸಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತೇಸಂ ಆಸನೇ ನಿಸೀದಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। **ಆಗಿಲಾಯತೀ**ತಿ ರುಜ್ಜತಿ। **ಆದೇಸನಾಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನುಸಾಸನಿಯಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಾಚಾರಂ ಆದಿಸ್ಸ ಆದಿಸ್ಸ ದೇಸನಾ, ಆದೇಸನಾಪಾಟಿಹಾರಿಯಾನುಸಾಸನೀ। ಇದ್ಧಿ ಏವ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ **ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ,** ಇದ್ಧಿಪಾಟಿಹಾರಿಯಸಂಯುತ್ತಾಯ ಅನುಸಾಸನಿಯಾ ಓವದತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನನು ತಂ ಆವುಸೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ತಂ ವಚನಂ ನನು ಮಯಾ ವುತ್ತೋಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೪೮-೯. ಸುವಿಕ್ಖಾಲಿತನ್ತಿ ಸುಧೋತಂ। **ಸಂಖಾದಿತ್ವಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಖಾದಿತ್ವಾ। **“ಮಹಿಂ ವಿಕುಬ್ಬತೋ**ತಿ ಮಹಾವಿಸಾಲೋ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ತಸ್ಸ ಭಿಸಂ ಘಸಮಾನಸ್ಸ। ತತ್ಥ **ನದೀಸು ಜಗ್ಗತೋ**ತಿ ಪಾಲೇನ್ತಸ್ಸ। “ಕಿಂ? ಹತ್ಥಿಯೂಥಂ ಗನ್ತು”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। “ಅಸಂಪಾತೋ’ತಿ ಪಾಠೋ, ಅಪತ್ತೋ ಹುತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। “ಅಪಾಯಬಹುತ್ತಾ ಪುನ ದಸ್ಸಿತೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **“ಏವಂಸತೇ**ತಿ ಏವಂ ಅಸ್ಸ ತೇ ಆಸವಾ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

೩೫೦. “ವೋಸಾನಂ ಪರಿನಿಟ್ಠಾನಂ ವಾ”ತಿ ಚ ಲಿಖಿತಂ। **ಜಾತೂ**ತಿ ದಳ್ಹತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ಮಾ ಉದಪಜ್ಜಥಾ**ತಿ ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। “ಸೋ ಪಮಾದಮನುಯುಞ್ಜನ್ತೋ”ತಿ ಪಾಠೋ। **ಅನಾದರಂ** ಕುಸಲೇಸು। **ಉದಧಿ ಮಹಾ**ತಿ ಕಿತ್ತಕೋ ಮಹಾ? ಭೇಸ್ಮಾ ಯಾವ ಭಯಾನಕೋ, ತಾವ ಮಹಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೩೫೧. **ನ ಖೋ, ಉಪಾಲಿ, ಭಿಕ್ಖುನೀ ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಘಂ ನ ಭಿನ್ದತಿ, ಭಿಕ್ಖುನೀ ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದತೀತಿ ಕೇಚಿ, ನೇತಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಕೇವಲಂ ''ಸಙ್ಘೋ''ತಿ ವುತ್ತೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋವ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ''ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದೇತಿ, ಉಭತೋಸಙ್ಘಸ್ಸ ದೇತಿ ಚಾ''ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೭೯) ಮಾತಿಕಾವಚನಮ್ಪಿ ಸಾಧೇತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಅಧಮ್ಮದಿಟ್ಠಿಭೇದೇ ಧಮ್ಮದಿಟ್ಠಿ ಸಿಯಾ। ''ಸೀಲಸತಿಭೇದೇಸುಪಿ ಸಮಾನೋ ಧಮ್ಮಂ ಕಾತುನ್ತಿ ಸಙ್ಘಭೇದೇ ವೇಮತಿಕೋಪಿ ತಾದಿಸೋ ವಾ''ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ವಿನಿಧಾಯಾತಿ** ಅತ್ತನೋ ವಣ್ಣನಾಧಿಪ್ಪಾಯತಂ ಛಾದೇತ್ವಾ।

ಸಙ್ಘಭೇದಕಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ವತ್ತಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ

ಆಗನ್ತುಕವತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೫೭. ಏಕಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಅಞ್ಞವಿಹಾರತೋ ಆಗತೋಪಿ ಆಗನ್ತುಕೋವ। ತತ್ಥ ಕೇಚಿ ಏವಂ ವದನ್ತಿ ''ಆವಾಸಿಕೋ ಕತ್ಥಚಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಚೇ ಆಗತೋ, 'ತೇನಾಪಿ ಆಗನ್ತುಕಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬ'ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ದೂರಾಗಮನಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ನ ಗಾಮೇ, ತಸ್ಮಾ ನ ಯುತ್ತ''ನ್ತಿ। ತೇ ವತ್ತಬ್ಬಾ ''ಆಗನ್ತುಕಭತ್ತಂ ನಾಮ ಗಹಟ್ಠೇಹಿ ಠಪಿತಂ। ಯಸ್ಮಿಂ ನಿಬದ್ಧಂ, ತತೋ ಅಞ್ಞಗಾಮತೋತಿ ಆಪನ್ನಂ। ತಥಾ ವಿಹಾರಾಧಿಕಾರತ್ತಾ ಅಞ್ಞವಿಹಾರತೋ ಆಗತೋಪಿ ಆಗನ್ತುಕೋ ವಾ''ತಿ ಆಚರಿಯಾನಂ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ। **ಪಾನೀಯಂ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ, ಪರಿಭೋಜನೀಯಂ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಘಟಸರಾವಾದಿಗತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಪಠಮಂ, ದುತಿಯಂ ಕೂಪತಳಾಕಾದಿಗತನ್ತಿ ಆಚರಿಯೋ। ದುತಿಯವಾರೇ ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನತ್ತಾ ವಿಸುಂ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಮೇವ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ ಏತಂ ''ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಭಿಕ್ಖೋ ವಾ ಗಾಮೋ''ತಿ। ಬಹೂಸು ಪೋತ್ಥಕೇಸು ದುವಿಧಾಪಿ ಯುಜ್ಜತಿ।

ಅನುಮೋದನವತ್ತಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೬೨-೪. ಪಞ್ಚಮೇ ಅನುಮೋದನತ್ಥಾಯ ನಿಸಿನ್ನೇ। **''ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪರಿವಿಸನಟ್ಠಾನನ್ತಿ** ಯತ್ಥ ಮನುಸ್ಸಾ ಸಪುತ್ತದಾರಾ ಆವಸಿತ್ವಾ ದೇನ್ತೀ''ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಖನ್ಧಕೇ ಆಗನ್ತುಕಾವಾಸಿಕಗಮಿಕಾನುಮೋದನಭತ್ತಗ್ಗಪಿಣ್ಡಚಾರಿಕಾರಞ್ಞಕಸೇನಾಸನಜನ್ತಾಘರವಚ್ಚಕುಟಿಉಪಜ್ಝಾಚರಿಯಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕನ್ತೇವಾಸಿಕವತ್ತಾನಿ **ಚುದ್ದಸ ಮಹಾವತ್ತಾನಿ** ನಾಮ। ಅಗ್ಗಹಿತಗ್ಗಹಣೇನ ಗಣಿಯಮಾನಾನಿ **ಅಸೀತಿ ಖನ್ಧಕವತ್ತಾನಿ** ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ।

ವತ್ತಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಟ್ಠಪನಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ

ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಯಾಚನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೮೩-೪. ''ನನ್ದಿಮುಖೀ''ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಆಯತಕೇನೇವಾತಿ** ಆದಿಮ್ಹಿ ಏವ। **ಯನ್ತಿ** ಯಸ್ಮಾ। ಸವನ್ತಿಯೋ **ಮಹಾನದಿಯೋ**। ''ಮಹನ್ತಭೂತಾನ''ನ್ತಿ ಪಾಠೋ। **ಪತ್ವಾತಿ** ಪತ್ವಾ। ''ಸಮೂಲಿಕಾಯ ಠಪೇತಿ ಅಕತಾಯಾ''ತಿ ಠಪನಕಸ್ಸ ಸಞ್ಞಾಮೂಲವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ತಂ ವತ್ಥುಂ ಅವಿನಿಚ್ಛಿನಿತ್ವಾವ ಪರಿಸಾ ವುಟ್ಠಾತಿ।

ಅತ್ತಾದಾನಅಙ್ಗಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೩೯೮-೯. **''ಅತ್ತಾದಾನನ್ತಿ** ಸಯಂ ಪರೇಹಿ ಚೋದಿತೋ ಅತ್ತಾನಂ ಸೋಧೇತುಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ಪರೇಸಂ ವಿಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಾಸನಂ ಸೋಧೇತುಂ ಅತ್ತನಾ ಆದಿತಬ್ಬ''ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ವಸ್ಸಾರತ್ತೋತಿ** ವಸ್ಸಕಾಲೋ। **ಸಪ್ಪಟಿಮಾಸೋತಿ** ಆಕಡ್ಢನಯುತ್ತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೪೦೧. ಉಪದಹಾತಬ್ಬೋತಿ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ, ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಮುಖೇನ ಧಾರೇತಬ್ಬೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಟ್ಠಪನಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಭಿಕ್ಖುನಿಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ

ಮಹಾಪಜಾಪತಿಗೋತಮೀವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೦೨-೩. ಸೂನೇಹೀತಿ ಸುತೇಹಿ। "ಸೇತಟ್ಟಿಕಾ ನಾಮ ರೋಗಜಾತೀ"ತಿ ಪಾಳಿ। "ಸೇತಟ್ಠಿಕಾ"ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾ । "ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪತ್ತಖೀಣಾಸವಗ್ಗಹಣೇನ ಝಾನಾನಿಪಿ ಗಹಿತಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ। ನ ಹಿ ನಿಜ್ಝಾನಿಕಾನಂ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ಇಜ್ಝತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಭಿಕ್ಖುನೀಉಪಸಮ್ಪದಾನುಜಾನನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೦೪. ಯದಗ್ಗೇನ ಯಂ ದಿವಸಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ। **ತದೇವಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಏವ ದಿವಸೇ। "ಅನುಞತ್ತಿಯಾ"ತಿ ಪಾಠೋ। "ಅನುಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ"ತಿ ನ ಸುನ್ದರಂ।

೪೦೫. "ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾಮಿ ಯಾವಜೀವಂ ಅನತಿಕ್ಕಮನೀಯೋ"ತಿ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಕಿಂ ಕಾರಣಾ ವರಂ ಯಾಚತೀತಿ ಚೇ? ಪರೂಪವಾದವಿವಜ್ಜನತ್ಥಂ। ದುಬ್ಬುದ್ಧಿನೋ ಹಿ ಕೇಚಿ ವದೇಯ್ಯುಂ "ಮಹಾಪಜಾಪತಿಯಾ ಪಠಮಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತತ್ತಾ ಉಭತೋಸಙ್ಘಸ್ಸ ಯಥಾವುಡ್ಢಅಭಿವಾದನಂ ನ ಜಾತಂ। ಗೋತಮೀ ಚೇ ವರಂ ಯಾಚೇಯ್ಯ, ಭಗವಾ ಅನುಜಾನೇಯ್ಯಾ"ತಿ।

೪೦೮. ವಿಮಾನೇತ್ವಾತಿ ಅಪರಜ್ಝಿತ್ವಾ।

೪೧೦-೩. ಕಮ್ಮಪ್ಪತ್ತಾಯೋಪೀತಿ ಕಮ್ಮಾರಹಾಪಿ। **ಆಪತ್ತಿಗಾಮಿನಿಯೋಪೀ**ತಿ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನಾಯೋಪಿ। **ದ್ವೇ ತಿಸ್ಸೋ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ**ತಿ ದ್ವೀಹಿ ತೀಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೀಹಿ। "ಮನೋಸಿಲಿಕಾಯಾ"ತಿ ಪಾಠೋ।

೪೨೦. "ತೇನ ಚ ಭಿಕ್ಖು ನಿಮನ್ತೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ಸಾಮೀಚಿವಸೇನ ವುತ್ತಂ।

೪೨೨-೩. "ಅನುಜಾನಾಮಿ…ಪೇ॰… ತಾವಕಾಲಿಕ"ನ್ತಿ ಪುಗ್ಗಲಿಕಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಸಙ್ಘಿಕನ್ತಿ ಆಚರಿಯೋ। "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉತುನಿಯಾ ಕಟಿಸುತ್ತಕ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ವಿನಿಬನ್ಧಂ ಕಟಿಸುತ್ತಕಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। **ಪಗ್ಘರನ್ತೀ** ವಿಸವಿಣಾ। **ವೇಪುರಿಸಿಕಾ** ಮಸ್ಸುದಾಠೀ।

೪೨೫. ತಯೋ ನಿಸ್ಸಯೇತಿ ರುಕ್ಖಮೂಲಞ್ಹಿ ಸಾ ನ ಲಭತಿ।

೪೨೬. ಭತ್ತಗ್ಗೇ ಸಚೇ ದಾಯಕಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘಸ್ಸ ಭುತ್ತವತೋ ಚತುಪಚ್ಚಯೇ ದಾತುಕಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ, ಯಥಾವುಡ್ಢಮೇವ।

೪೨೭. ವಿಕಾಲೇತಿ ಯಾವ ವಿಕಾಲೇ ಹೋನ್ತಿ, ತಾವ ಪವಾರೇಸುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಜ್ಜತ್ತನಾ**ತಿ ಅಜ್ಜತನಾ।

೪೨೮. ಅನುವಾದನ್ತಿ ಇಸ್ಸರಿಯಟ್ಠಾನಂ। ಇದಂ ಸಬ್ಬಂ "ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ ಓವಟೋ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಭಿಕ್ಖೂಸು ವಚನಪಥೋ"ತಿ ಪಞ್ಞತ್ತಸ್ಸ ಗರುಧಮ್ಮಸ್ಸ ವೀತಿಕ್ಕಮಆಪತ್ತಿಪಞ್ಞಾಪನತ್ಥಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ಅಞ್ಞಥಾ ಯೇಸಂ ಗರುಧಮ್ಮಾನಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣೇನ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಅನುಞ್ಞಾತಾ, ತೇಸಂ ವೀತಿಕ್ಕಮೇ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಾವ ಸಿಯಾತಿ ಆಸಙ್ಕಾ ಭವೇಯ್ಯ।

೪೨೯. ಇತ್ಥಿಯುತ್ತೇನಾತಿ ಇತ್ಥೀಹಿ ಗಾವೀಆದೀಹಿ ಧುರಟ್ಠಾನೇ ಯುತ್ತೇನ। **ಪುರಿಸನ್ತರೇನಾತಿ** ಪುರಿಸೇನ ಅನ್ತರಿಕೇನ। "ಪುರಿಸದುತಿಯೇನಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ, ಪುರಿಸಸಾರಥಿನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। "ಬಾಳ್ಹತರಂ ಅಫಾಸೂ"ತಿ ವಚನತೋ ಗಿಲಾನಾಯ ವಟ್ಟತಿಚ್ಚೇವ ಸಿದ್ಧಂ, ಭಗವನ್ತಂ ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಅನುಞ್ಞಾತಟ್ಠಾನೇ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

೪೩೦. ಸಾ ಕೇನಚಿದೇವ ಅನ್ತರಾಯೇನಾತಿ ಸಬ್ಬನ್ತರಾಯಸಙ್ಗಹನವಚನಂ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ನ ಅನ್ತರಾಯಂ ಕಿತ್ತೇತ್ವಾ, ವುತ್ತನ್ತರಾಯೇನ "ರಾಜನ್ತರಾಯೇನಾ"ತಿ ಸಾಧೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಚರಿಯೋ।

೪೩೦-೧. "ನವಕಮ್ಮನ್ತಿ ಕತ್ವಾ 'ಏತ್ತಕಾನಿ ವಸ್ಸಾನಿ ವಸತೂ'ತಿ ಅಪಲೋಕೇತ್ವಾ ಸಙ್ಘಿಕಭೂಮಿದಾನ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। "ಸಾಗಾರ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಗಾರಪಟಿಸಂಯುತ್ತರಹೋನಿಸಜ್ಜಸಿಕ್ಖಾದಿವಜ್ಜಿತಾತಿ ಕೇಚಿ, ಯುತ್ತಮೇತಂ। ಕಸ್ಮಾ? "ಸಹಾಗಾರಸೇಯ್ಯಮತ್ತಂ ಠಪೇತ್ವಾ"ತಿ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತತ್ತಾ। "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪೋಸೇತು"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಪೋಸನಯುತ್ತಕಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ವಟ್ಟತಿ ಮಾತುಯಾ, ನ ಅಞ್ಞೇಸಂ। ವಸಿತುಂ ಚೇ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ದುತಿಯಂ ವಿನಾ, ಸಮ್ಮನ್ನಿತ್ವಾವ ದಾತಬ್ಬಾ ತಾಯ ಇತಿ ನೋ ಮತಿ। ಕಿತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ? ವಸಿತ್ವಾ ಚೇ ದುತಿಯಾ ಗನ್ತುಮಿಚ್ಛತಿ, ಅಞ್ಞಂ ಸಮ್ಮನ್ನಿತುಂ ಯುತ್ತಾವ। ಸಾ ವಿಜಾತಾ ಲಭೇತಿ ಆಚರಿಯೋ।

೪೩೪. "ಇದಂ ಓದಿಸ್ಸ ಅನುಞ್ಞಾತಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಏಕತೋ ವಾ ಉಭತೋ ವಾ ಅವಸ್ಸವೇ ಸತಿಪಿ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। "ಕೇಸಚ್ಛೇದಾದಿಕಂ ಕಮ್ಮಂ ಅನುಜಾನಾಮಿ ಸಾದಿತುಂ "ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ **"ತದಞ್ಞೇ ಸಾದಿತು"**ನ್ತಿ। "ಕೇಸಚ್ಛೇದಾದಿಕಂ ಕಮ್ಮಂ ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿ ಅವತ್ವಾ ಏತ್ತಕಂ ಯಸ್ಮಾ "ಸಾದಿತು"ನ್ತಿ ಭಾಸಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ಸಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಉಭತೋಪಿ ಅವಸ್ಸವೇ ಅಪಿ ಪಾರಾಜಿಕಖೇತ್ತೇನ ಸಾ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಫುಸತಿ। ಇತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಸ್ವೇತಂ ಸಬ್ಬಾಸುಪಿ ವಿನಿಚ್ಛಿತಂ। ಓದಿಸ್ಸಕಾಭಿಲಾಪೋ ಹಿ ಅಞ್ಞಥಾ ನಿಬ್ಬಿಸೇಸತೋ ತಂ ಪಮಾಣಂ। ಯದಿ ತಥಾ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಕಪ್ಪತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ।

ಕಾಲಮೋದಿಸ್ಸ ನಂ ಪದಂ, ನ ಸತ್ತೋದಿಸ್ಸಕಞ್ಹಿ ತಂ।
ಅಥ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಏವ, ಕಾಲಮೋದಿಸ್ಸ ಭಾಸಿತಂ॥

ಏವಂ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿ, ಸಿಥಿಲಾವ ಕತಾ ಸಿಯಾ।
ಸಬ್ಬಸೋ ಪಿಹಿತಂ ದ್ವಾರಂ, ಸಬ್ಬಪಾರಾಜಿಕಸ್ಮಿನ್ತಿ॥

ನಿರತ್ಥಕಭಾವತೋ, ಉಬ್ಭಜಾಣುಮಣ್ಡಲೇ।
ತಸ್ಮಾ ನ ಸಾದಿಯನ್ತೀತಿ, ನಿದಾನವಚನಕ್ಕಮಂ॥

ನಿಸ್ಸಾಯ ಸತ್ಥುನಾ ವುತ್ತಂ, ಸಾದಿತುನ್ತಿ ನ ಅಞ್ಞಥಾ।
ಅತ್ತನೋ ಪಣ್ಹಿಸಮ್ಫಸ್ಸಂ, ಸಾದಿತುಂ ಯೇನ ವಾರಿತಂ॥

ಅಪಿ ಪಾರಾಜಿಕಕ್ಖೇತ್ತೇ, ಕಥಂ ದ್ವಾರಂ ದದೇಯ್ಯ ಸೋ।
ತಥಾಪಿ ಬುದ್ಧಪುತ್ತಾನಂ, ಬುದ್ಧಭಾಸಿತಭಾಸಿತಂ॥

ವಚನಞ್ಚ ಸಮಾನೇನ್ತೋ, ನೋ ಚೇತ್ಥ ಯುತ್ತಿಕಥಾ ಧೀರಾ।
ಕೇಸಚ್ಛೇದಾದಿಕಮ್ಮಸ್ಸ, ಅವಸ್ಸಂ ಕರಣೀಯತೋ॥

ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಚಾತಿಲೋಲತ್ತಾ, ಗಣಸ್ಸ ಚ ಅಙ್ಗಸಮ್ಪದಾ-
ಭಾವಾ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಮಹೇಸಿನಾ, ರಕ್ಖಿತುಞ್ಚ ಅಸಕ್ಕತ್ತಾ।
ನನು ಮೋದಿಸ್ಸಕಂ ಕತನ್ತಿ॥

ಭಿಕ್ಖುನಿಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ಪಞ್ಚಸತಿಕಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ

ಸಙ್ಗೀತಿನಿದಾನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೩೭. ಭಿನ್ನಪಾತನ್ತಿ ಭಾವನಪುಂಸಕಂ, ತೇನಾಕಾರೇನ ಪತನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪದ್ದುತಾ ಚ ಮಯಂ ಹೋಮಾತಿ** ಅತೀತತ್ಥೇ ವತ್ತಮಾನವಚನಂ, ಅಹುಮ್ಹಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಹೋಮ। "ಪಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನೀ"ತಿ ಗಣನವಸೇನ ವತ್ವಾ "ವಸ್ಸಂ ವಸನ್ತಾ"ತಿ ಪುಗ್ಗಲನಿದ್ದೇಸೋ ಕತೋ।

ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೪೩. "ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಂ ಅಕ್ಕಮಿತ್ವಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಭಗವತೋ ಚತುತ್ಥಚೀವರಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ತೇನೇವಾಹ **ಚೀವರಕ್ಖನ್ಧಕೇ** "ಚತುತ್ಥಂ ಚೀವರಂ ಪಾರುಪೀ"ತಿ।

೪೪೪. "ಅಪಿಚ ಯಥೇವ ಮಯಾ"ತಿಆದಿ ಸಙ್ಗೀತಿಯಾ ಅಗ್ಗಹಣಾಧಿಪ್ಪಾಯವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ಕಿನ್ತು ಸುಸಙ್ಗೀತಾ ಆವುಸೋ ಥೇರೇಹಿ ಧಮ್ಮೋ ಚ ವಿನಯೋ ಚ। **ಅಪಿಚಾಹಂ ನಾಮ ತಥೇವಾಹಂ ಧಾರೇಸ್ಸಾಮೀತಿ** ಯಥೇವ ಮಯಾ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಮುಖಾ ಸುತಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ, ತಥೇವ ಥೇರೇಹಿ ಭಗವತಾ ಸಯಮೇವ ಏತದಗ್ಗಂ ಆರೋಪಿತೇಹಿ, ತಸ್ಮಾ ಸುಸಙ್ಗಹಿತಾ ಸಙ್ಗೀತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಬ್ರಹ್ಮದಣ್ಡಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೪೫. "ತ್ವಂಯೇವ ಆಣಾಪೇಹೀ"ತಿ ಏತ್ತಕಮೇವ ವುತ್ತಂ, ಥೇರಾ ಪನ ಬ್ರಹ್ಮದಣ್ಡಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂಯೇವ **"ಛನ್ನಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹಂಸೂತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ಅಞ್ಞೋಪಿ ಸಙ್ಘೇನ ಆಣತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಬ್ರಹ್ಮದಣ್ಡಕತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಆಲಪಿತುಂ ಲಭತಿ, ನ ಅಞ್ಞೋ। **ಉಜ್ಜವನಿಕಾಯಾತಿ** ಪಟಿಸೋತಗಾಮಿನಿಯಾ। ಆಗಮಾ ನು ಖೋ ಇಧ **ಆಗಮಾ ನು ಖ್ವಿಧ**। ಆಗಮಾ ಖೋ ಇಧ, ತೇ ಓರೋಧಾ ಇಧ ಆಗಮಾ ಖೋ। **"ಭಿಸಿಚ್ಛವೀತಿ** ಭಿಸಿತ್ಥವಿಕಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಸಬ್ಬೇವಿಮೇತಿ** ಸಬ್ಬಮೇವ। **ಕುಲವಂ ಗಮೇನ್ತೀತಿ** ನಿರತ್ಥಕವಿನಾಸಂ ಗಮೇನ್ತಿ। ಕುಚ್ಛಿತೋ ಲವೋ ಕುಲವೋ, ಅನಯವಿನಾಸೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇಮಾಯ ಖೋ ಪನ "ಧಮ್ಮವಿನಯಸಙ್ಗೀತಿಯಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ವಿಸೇಸೇನ ವಿನಯಸ್ಸ ಸಾಸನಮೂಲಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಠಿತೇ ಸಕಲಸಾಸನಠಿತಿಸಿದ್ಧಿದೀಪನತ್ಥಞ್ಚ "ಇದಂ ವೋ ಕಪ್ಪತಿ, ಇದಂ ವೋ ನ ಕಪ್ಪತೀ"ತಿ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಆರದ್ಧತ್ತಾ, ಇಮಿಸ್ಸಾ ಚ ಪರಿಯತ್ತಿಯಾ ವಿನಯಪಿಟಕತ್ತಾ **"ವಿನಯಸಙ್ಗೀತಿಯಾ"**ತಿ ಇಧ ವುತ್ತಂ।

ಪಞ್ಚಸತಿಕಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ಸತ್ತಸತಿಕಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ

ದಸವತ್ಥುಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೪೬. ನಿಕ್ಖಿತ್ತಮಣಿಸುವಣ್ಣಾತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇನೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಮಣಿಸುವಣ್ಣಾ। ತತ್ಥ ಮಣಿಗ್ಗಹಣೇನ ಸಬ್ಬಂ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥು, ಸುವಣ್ಣಗ್ಗಹಣೇನ ಸಬ್ಬಂ ಪಾಚಿತ್ತಿಯವತ್ಥು ಗಹಿತಂ ಹೋತಿ। **ಭಿಕ್ಖಗ್ಗೇನ** ಭಿಕ್ಖುಗಣನಾಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೪೪೭. ಮಹಿಕಾತಿ ಹಿಮಂ। **ಪೋಸಾತಿ** ಸತ್ತಾ। **ಸರಜಾತಿ** ಸಕಿಲೇಸರಜಾ। **ಮಗಾತಿ** ಮಗಸದಿಸಾ। ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ವಿಸಯೇ, ಭವೇ ವಾ ನೇತೀತಿ ನೇತ್ತಿ, ತಣ್ಹಾಯೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ, ತಾಯ ಸಹ ವತ್ತನ್ತೀತಿ **ಸನೇತ್ತಿಕಾ**।

೪೫೦-೨. ಅಹೋಗಙ್ಗೋತಿ ಪಬ್ಬತಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಅನುಮಾನೇಸ್ಸಾಮಾತಿ** ಪಞ್ಞಾಪೇಸ್ಸಾಮ। **ಆಸುತಾತಿ** ಸಜ್ಜಿತಾ, ''ಅಸುತ್ತಾ''ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ, ಅನಾವಿಲಾ ಅಪಕ್ಕಾ ತರುಣಾ।

೪೫೩. ಉಜ್ಜವಿಂಸು ಪಟಿಸೋತೇನ ಗಚ್ಛಿಂಸು।

೪೫೫. ಅಪ್ಪೇವ ನಾಮಾತಿ ಸಾಧು ನಾಮ। **ಮೂಲಾ ದಾಯಕಾ** ಪೇಸಲಕಾ। **''ಕುಲ್ಲಕವಿಹಾರೇನಾತಿ** ಖುದ್ದಕವಿಹಾರೇನಾ''ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ರೂಪಾವತಾರತ್ತಾ **ಕುಲ್ಲಕವಿಹಾರೋ** ನಾಮ। ಕಥಂ ಪನೇತಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಯೇನ ಸನ್ನಿಧಿಕತಂ ಯಾವಜೀವಿಕಂ ಯಾವಕಾಲಿಕೇನ ತದಹುಪಟಿಗ್ಗಹಿತೇನ ಸಮ್ಭಿನ್ನರಸಂ ತದಹುಪಟಿಗ್ಗಹಿತಸಙ್ಖಯಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸನ್ನಿಧಿಕತಾಮಿಸಸಙ್ಖ್ಯಮೇವ ಗಚ್ಛತೀತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ''ಯಾವಕಾಲಿಕೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಾವಜೀವಿಕಂ ತದಹುಪಟಿಗ್ಗಹಿತ''ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಪುರೇಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಯಾವಜೀವಿಕಂ ತದಹುಪಟಿಗ್ಗಹಿತೇನಾಮಿಸೇನ ಚೇ ಸಮ್ಭಿನ್ನಂ, ಪುರೇಪಟಿಗ್ಗಹಿತಸಙ್ಖ್ಯಮೇವ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ''ಸತ್ತಾಹಕಾಲಿಕೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಾವಜೀವಿಕಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಸತ್ತಾಹಂ ಕಪ್ಪತೀ''ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೦೫) ವುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ವಿಯ ಇಧಾಪಿ ''ಯಾವಕಾಲಿಕೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಾವಜೀವಿಕಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ಕಾಲೇ ಕಪ್ಪತೀ''ತಿ ವದೇಯ್ಯ, ತಞ್ಚ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಪುರೇಪಟಿಗ್ಗಹಿತಂ ತಂ ಆಮಿಸಸಮ್ಭಿನ್ನಂ ಆಮಿಸಗತಿಕಮೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಪನ ''ಸನ್ನಿಧಿಕಾರಕಂ ಖಾದನೀಯಂ ವಾ ಭೋಜನೀಯಂ ವಾ''ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೫೩) ವುತ್ತಂ। ಬ್ಯಞ್ಜನಮತ್ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

೪೫೭. ಇಧಾತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಾಠೇ। '''ಕಾಲೇ ಕಪ್ಪತಿ, ವಿಕಾಲೇ ನ ಕಪ್ಪತೀ'ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೦೫) ವುತ್ತವಚನಮತ್ತೇನ 'ವಿಕಾಲೇ ಕಪ್ಪತೀ'ತಿ ವಿಕಾಲಭೋಜನಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಆವಹಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ, **'ನ ಕಪ್ಪತೀ'**ತಿ ಸನ್ನಿಧಿಭೋಜನಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ ಆವಹಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ಯದಿ ಸಮ್ಭಿನ್ನರಸಂ ಅಜ್ಜಪಟಿಗ್ಗಹಿತಮ್ಪಿ ಯಾವಜೀವಿಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ''ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಸುತ್ತವಿಭಙ್ಗೇತಿ** ಮಾತಿಕಾಸಙ್ಖಾತೇ ಸುತ್ತೇ ಚ ತಸ್ಸ ಪದಭಾಜನೀಯಸಙ್ಖಾತೇ ವಿಭಙ್ಗೇ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಂ ಆಗತಮೇವ। ಕತರನ್ತಿ? **''ಅತಿಕ್ಕಾಮಯತೋ ಭೇದನಕ''**ನ್ತಿ ಇದಂ।

ತಿವಿದತ್ಥಿಪಮಾಣಞ್ಚೇ, ಅದಸಂ ತಂ ನಿಸೀದನಂ।
ನಿಸೀದನಂ ಕಥಂ ಹೋತಿ, ಸದಸಂ ತಞ್ಹಿ ಲಕ್ಖಣಂ॥

ತಿವಿದತ್ಥಿಪಮಾಣಂ ತಂ, ದಸಾ ತತ್ಥ ವಿದತ್ಥಿ ಚೇ।
ತಂನಿಸೀದನನಾಮತ್ತಾ, ತಸ್ಮಿಂ ಭೇದನಕಂ ಸಿಯಾ॥

ಅನಿಸೀದನನಾಮಮ್ಹಿ, ಕಥಂ ಭೇದನಕಂ ಭವೇ।
ಇತಿ ಚೇ ನೇವ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ನಿಸೀದನವಿದತ್ಥಿತೋ॥

ಕಪ್ಪತೇ ಸದಸಾಮತ್ತಂ, ನಿಸೀದನಮಿತಿ ಕಾರಣಂ।
ಕಥಂ ಯುಜ್ಜತಿ ನೋ ಚೇತಂ, ನಿಸೀದನಸ್ಸ ನಾಮಕಂ॥

ನಿಸೀದನನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ, ಪಮಾಣಸಮತಿಕ್ಕಮಾ।
ತಸ್ಸಾನುಮತಿಹೇತುತ್ತಾ, ತತ್ಥ ಭೇದನಕಂ ಭವೇ॥

ಜಾತರೂಪಕಪ್ಪೇ -

ಜಾತರೂಪಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸೇವ ಪಾಳಿಯಂ।
ನ ಸಙ್ಘಸ್ಸಾತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ, ತಞ್ಚೇ ಕಪ್ಪತಿ ಸಬ್ಬಸೋ॥

ವಿಕಾಲಭೋಜನಞ್ಚಾಪಿ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸೇವ ವಾರಿತಂ।

ನ ಸಞ್ಞಸ್ಸಾತಿ ಸಞ್ಞಸ್ಸ, ಕಪ್ಪತೀತಿ ಕಥಂ ಸಮಂ॥

ಸತ್ತಸತಿಕಕ್ಖನ್ಧಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚೂಳವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಪರಿವಾರವಣ್ಣನಾ

ಸೋಳಸಮಹಾವಾರವಣ್ಣನಾ

ಪಞ್ಞತ್ತಿವಾರವಣ್ಣನಾ

೧-೨. ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ **ಧಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಸರೀರಸ್ಸ** ಸಾಸನೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪರಿವಾರೋತಿ ಸಙ್ಗಹಂ ಯೋ ಸಮಾರುಳ್ಹೋ, **ತಸ್ಸ** ಪರಿವಾರಸ್ಸ। ವಿನಯಭೂತಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ **ವಿನಯಪಞ್ಞತ್ತಿ**। "ಪಞ್ಞತ್ತಿಕಾಲಂ ಜಾನತಾ"ತಿ ದುಕನಯವಸೇನ ವತ್ವಾ ಪುನ ಸುತ್ತನ್ತನಯೇನ ವತ್ತುಂ "**ಅಪಿಚ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾದೀಹೀ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಪಸ್ಸನಂ** ನಾಮ ದಸ್ಸನತ್ತಾ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ ಯೋಜಿತಂ ಪಟಿವೇಧಞಾಣದಸ್ಸನಂ। **ದೇಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತಾ**ತಿ ಆಸಯಾನುಸಯಾದಿಕೇ। **ಪುಚ್ಛಾಯಾ**ತಿ ಸತ್ತಮೀ। **ಪುನಪಿ ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ। **ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠೀ**ತಿ ನತ್ಥಿಕದಿಟ್ಠಿ ಅನ್ತಗ್ಗಾಹಿಕದಿಟ್ಠಿ। "ಆಜೀವಹೇತು ಪಞ್ಞತ್ತಾನೀ"ತಿ ವಚನತೋ ಇಮಾನಿ ಛ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಸೇಸಾ ಆಚಾರವಿಪತ್ತಿ ನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಕಾಯೇನ ಪನ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಸೇವನಚಿತ್ತಮಙ್ಗಂ ಕತ್ವಾ ಕಾಯದ್ವಾರಸಙ್ಖಾತಂ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಂ ಜನಯಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸಙ್ಖಾತಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಚಿತ್ತೇನ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿತಾ ವಿಞ್ಞತ್ತಿ, ತಥಾಪಿ ಚಿತ್ತೇನ ಅಧಿಪ್ಪೇತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಸಾಧಿತತ್ತಾ 'ಕಾಯದ್ವಾರೇನ ಆಪಜ್ಜತೀ'ತಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಭಣ್ಡನಾದಿತ್ತಯವೂಪಸಮಂ। **ಆಪಾಣಕೋಟಿಕ**ನ್ತಿ ಜೀವಿತಪರಿಯನ್ತಂ ಕತ್ವಾ। **ಪೋರಾಣಕೇಹಿ ಮಹಾಥೇರೇಹೀ**ತಿ ಸೀಹಳದೀಪೇ ಮಹಾಥೇರೇಹಿ ಪೋತ್ಥಕಂ ಆರೋಪಿತಕಾಲೇ ಠಪಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಚತುತ್ಥಸಙ್ಗೀತಿಸದಿಸಾ ಪೋತ್ಥಕಾರುಳ್ಹಸಙ್ಗೀತಿ ಅಹೋಸೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಮಹಾವಿಭಙ್ಗೇ ಪಞ್ಞತ್ತಿವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಕತಾಪತ್ತಿವಾರಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೮೮. ಕತಾಪತ್ತಿವಾರೇ "ಸಞ್ಚಿಕಂ ಮಞ್ಚಂ ವಾ"ತಿಆದಿ ಅಜ್ಝೋಕಾಸತ್ತಾ ವಿಹಾರಬ್ಭನ್ತರೇಪಿ ಆಪಜ್ಜನತೋ ಲೇಡ್ಡುಪಾತಾತಿಕ್ಕಮವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ದುತಿಯೇ **ಸೇಯ್ಯಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ**ತಿ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಸನ್ಥರಿತಭಾವತೋ ವಿಹಾರತೋ ಬಹಿಗಮನೇಪಿ ತಂದಿವಸಾನಾಗಮೇ ಆಪಜ್ಜನತೋ "ಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

೧೯೧. **ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಪಾಣಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇನ್ತೋ ಚತಸ್ಸೋ ಆಪತ್ತಿಯೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಪಾಣೋವ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ಅಥ ಖೋ ಪಾಣೋತಿ ವೋಹಾರಸಾಮಞ್ಞತೋ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರವಸೇನ "ಚತಸ್ಸೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏಸ ನಯೋ ಅಞ್ಞೇಸುಪಿ ಏವರೂಪೇಸು ಠಾನೇಸು।

೧೯೩. ವಿಕಾಲೇ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನೇ "ಪಠಮಂ ಪಾದಂ ಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ಅತಿಕ್ಕಾಮೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ದುಕ್ಕಟಸ್ಸಾ'ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಉಪಚಾರೇ ನಾಪಜ್ಜತಿ, ಪರಿಕ್ಖೇಪಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾವ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಸಿದ್ಧಮೇವಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

೧೯೩. ಪಚ್ಚಯವಾರೇ ಪುರಿಮವಾರತೋ ವಿಸೇಸೋ ಅತ್ಥಿಯೇವ, "ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವನ್ತೋ ಕತಿ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಆಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಜತುಮಟ್ಠಕಸ್ಸೋಕಾಸೋ ನ ಜಾತೋ, ಇಧ ಪನ "ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವನಪಚ್ಚಯಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಪುಗ್ಗಲನಿದ್ದೇಸಾಭಾವಾ ಜತುಮಟ್ಠಕಞ್ಚ ಪವಿಟ್ಠಂ, ಏವಂ ವಿಸೇಸೋ ಅತ್ಥಿ। ತಥಾ ಏವರೂಪೇಸು ಠಾನೇಸು।

ಮಹಾವಿಭಙ್ಗೇ ಚ ಭಿಕ್ಖುನಿವಿಭಙ್ಗೇ ಸೋಳಸಮಹಾವಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಮುಟ್ಠಾನಸೀಸವಣ್ಣನಾ

೧೫೭. **ಅನತ್ತಾ**ತಿ ಅತ್ತವಿರಹಿತಾ ‘‘ಅಲವಣಭೋಜನ’’ನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ಕರುಣಾಸೀತಲಭಾವೇನ ಚನ್ದಸದಿಸೋ। ಕಿಲೇಸತಿಮಿರಪ್ಪಹಾನತೋ **ಆದಿಚ್ಚೋ**। ಯಸ್ಮಾ ತೇ ದೇಸಯನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಅಙ್ಗೀರಸೋಪಿ**। **ಪಿಟಕೇ ತೀಣಿ ದೇಸಯಿ** ತೇಸಂ ಅಞ್ಞತರತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಿನಯೋ ಯದಿ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏವಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಸದ್ಧಮ್ಮಾದಿ **ನೀಯತಿ** ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಂ ಪನ ಕಥಂ ತಿಟ್ಠತೀತಿ? ಆಹ **‘‘ಉಭತೋ ಚಾ’’**ತಿಆದಿ। ಪರಿವಾರೇನ ಗನ್ಥಿತಾ ತಿಟ್ಠನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಸೇವ ಪರಿವಾರಸ್ಸ ಸುತ್ತೇ। ನಿಯತಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಕತಂ, ವುತ್ತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಸಮುಟ್ಠಾನಾನಿ** ಅಸಙ್ಕರಸಮುಟ್ಠಾನಾನಿ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಸದಿಸಸಮುಟ್ಠಾನಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪರಿವಾರೇ ಸತಿ ವಿನಯೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ವಿನಯೇ ಸತಿ ಸದ್ಧಮ್ಮೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ಯಸ್ಮಾ ಸಮುಟ್ಠಾನಾನಿ ಚ ಸುತ್ತೇ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಿಕ್ಖೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **‘‘ಧಮ್ಮಕಾಮೋ ಸುಪೇಸಲೋ’’**ತಿ ಪರಿವಾರೇ ಗಾರವಜನನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ‘‘ದಿಸ್ಸನ್ತೀ’’ತಿ ತತ್ಥ। **‘‘ಏಕೇನ ಸಮುಟ್ಠಾನೇನ ಸಮುಟ್ಠಾತೀ**ತಿ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಂ ಏಕೇನ ಸಮುಟ್ಠಾನೇನ ಸಮುಟ್ಠಾತೀ’’ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪಾಳಿಯಞ್ಹಿ** ನಿದ್ದಿಟ್ಠಸಮುಟ್ಠಾನಞ್ಚ ದಿಸ್ಸತಿ। ‘‘ತಸ್ಸೇವ ಪರಿವಾರಸ್ಸ, ಸಮುಟ್ಠಾನಂ ನಿಯತೋ ಕತ’’ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಪುರಿಮನಯೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಥಾಞಾಯ**ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ। ‘‘ಸಞ್ಚರಿತ್ತಾಭಾಸನಞ್ಚಾ’’ತಿ ಪಾಠೋ। ‘‘ಸಞ್ಚರಿತ್ತಾನುಭಾಸನಞ್ಚಾ’’ತಿಪಿ ಅತ್ಥಿ। **ನಯವಜ್ಜೇಹಿ** ವಿನಯವಜ್ಜೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಸಮುಟ್ಠಾನವಣ್ಣನಾ

೧೫೮. **ನಾನುಬನ್ಧೇ ಪವತ್ತಿನಿ**ನ್ತಿ ‘‘ಯಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೀ ವುಟ್ಠಾಪಿತಂ ಪವತ್ತಿನಿಂ ದ್ವೇ ವಸ್ಸಾನಿ ನಾನುಬನ್ಧೇಯ್ಯಾ’’ತಿ ವುತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದಞ್ಚ। ಅಯಂ ಪಾಠೋ ಏಕಚ್ಚೇಸು ಪೋತ್ಥಕೇಸು ನ ದಿಸ್ಸತಿ। **ಛಸತ್ತತಿ** ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಸಮುಟ್ಠಾನಾ।

ದುತಿಯಪಾರಾಜಿಕಸಮುಟ್ಠಾನವಣ್ಣನಾ

೧೫೯. **‘‘ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಚೀವರಂ ದತ್ವಾ**ತಿ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚುಪ್ಪಾದನಞ್ಚ ಧಮ್ಮಿಕಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಛನ್ದಂ ದತ್ವಾ ಖೀಯನಞ್ಚ ಚೀವರಂ ದತ್ವಾ ಖೀಯನಞ್ಚಾ’’ತಿ ಪಾಠೋ। **‘‘ದತ್ವಾ’’**ತಿ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ‘‘ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಧಮ್ಮಿಕಂ ದತ್ವಾತಿ ಪಾಠೋ ಸುನ್ದರೋ’’ತಿ ವದನ್ತಿ, ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

೧೬೯. **ಅಕತ**ನ್ತಿ ಅಭಿನವಂ।

ಅನ್ತರಪೇಯ್ಯಾಲಂ

ಕತಿಪುಚ್ಛಾವಾರವಣ್ಣನಾ

೧೭೦. **ಪಟಿನಿದ್ದೇಸ**ನ್ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ನಿದ್ದಿಸನಂ। ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇಹಿ **ವಿನೀತಾನಿ** ಸಂವರಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏತೇಹಿ** ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇಹಿ। **‘‘ಆರಕಾ’’**ತಿ ನಿವತ್ತಿಅತ್ಥೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ ತಂ ಪುನ ಸರೂಪೇನ ವತ್ತುಕಾಮೋ **‘‘ಭುಸಾ ವಾ’’**ತಿ ಆಹ। ‘‘ಗೇಹಂ ಧೂಮೇನ ಪುಣ್ಣಂ ಆಧೂಮಿತ’’ನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ರಾಗಾದಿವೇರಂ ಮಣತಿ ವಿನಾಸೇತಿ। **ಏತಾಯಾತಿ ವಿರತಿಯಾ**। ವೇಲ ಚಲನೇ। **ನಿಯ್ಯಾನಂ** ಮಗ್ಗಂ ಸಿನೋತಿ ಬನ್ಧತೀತಿ ಸೇತು। **‘‘ಸೇತುಘಾತೋ**ತಿ ವೀತಿಕ್ಕಮಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಾ ವಿರತಿ, ತದತ್ಥನಿಬ್ಬತ್ತಿಕರಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ವಾ’’ತಿ ವುತ್ತಂ। **‘‘ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತಾನಂ ಸಮೂಹ’’ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಸಚೇ ನ ಗಚ್ಛತಿ, ವಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ವಾ ನಿಸೀದತಿ। **ಕಾಯಪ್ಪಾಗಬ್ಭಿಯಂ** ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ। ‘‘ಪಮಾದೇ’’ತಿ ವತ್ವಾ ತದತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **‘‘ಸತಿವಿಪ್ಪವಾಸೇ’’**ತಿ ವುತ್ತಂ।

೧೭೧-೩. **ಸಪರಸನ್ತಾನೇ ವಾ**ತಿ ಸಸನ್ತಾನೇ ವಾ ಪರಸನ್ತಾನೇ ವಾ। **ತಥಾ ವಿವದನ್ತಾ ಪನಾ**ತಿ ಭೇದಕರವತ್ಥೂನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಿವದನ್ತಾ। **ಉಭಯೇಹಿಪೀ**ತಿ ಥೇರನವೇಹಿ। ನನ್ತಿ ಮೇತ್ತಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ। ಯೇಸಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಪಿಯಂ ಕರೋತಿ, ತೇಸಂ **ಮೇತ್ತಾಕಾಯಕಮ್ಮಸಙ್ಖಾತೋ ಧಮ್ಮೋ। ಏತ್ತಕ**ನ್ತಿ ಆಮಿಸವಿಭತ್ತಿದಸ್ಸನಂ। **ಅಸುಕಸ್ಸ ಚಾ**ತಿ ಪುಗ್ಗಲವಿಭತ್ತಿದಸ್ಸನಂ। "ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ ಅದಾತುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಏವ ಅಲಜ್ಜಿಪರಿಭೋಗೋ ವಾರಿತೋ। **ಸಬ್ಬೇಸಂ ದಾತಬ್ಬಮೇವಾ**ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನೇನ ಅಜಾನನ್ತೇನ ವಿಭಾಗಂ ಅಕತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬಭಾವಂ ದೀಪೇತೀತಿ ಏಕೇ। "ಸಬ್ಬೇಸಂ ದಾತಬ್ಬಮೇವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಸು**। ತತ್ಥ "ಅಲಜ್ಜಿಉಕ್ಖಿತ್ತಕಾನಂ ಪರಿಭೋಗಸೀಸೇನ ಸಹತ್ಥಾ ನ ದಾತಬ್ಬಂ, ದಾಪೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಪರೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ವಿಚಿನಿತ್ವಾ ದಾನಂ **ವಿಚೇಯ್ಯ ದಾನಂ**। ಯಸ್ಮಾ ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ ಕಾತಬ್ಬೋಯೇವಾತಿ ಅಯಂ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪುಗ್ಗಲವಿಭಾಗೋ ನ ಕತೋತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಪಕತಿವಣ್ಣೇನ **ವಿಸಭಾಗವಣ್ಣೇನ**। "ಇದಂ ನಾಮ ಆಪನ್ನೋ"ತಿ ಪರೇಹಿ ಅಪರಾಮಸಿತಬ್ಬತೋ **ಅಪರಾಮಟ್ಠಾನಿ**। ಅನುಲೋಮೇಹಿ ಗಹಿತಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣೇಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ **ನಿಯ್ಯಾತಿ**।

ಛಆಪತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾನವಾರಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೭೬. "**ಪಠಮೇನ ಆಪತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾನೇನ ದುಬ್ಭಾಸಿತಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ನ ಹೀತಿ ವತ್ತಬ್ಬ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ವಾಚಾಚಿತ್ತವಸೇನೇವಾಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತೋ।

೧೭೭. **ಕುಟಿಂ ಕರೋತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಞ್ಚರಿತ್ತಮವತ್ವಾ ದುಕ್ಕಟಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾನಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಮಿದಂ ವುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಸಞ್ಚರಿತ್ತೇ ಏವ ಆಪಜ್ಜತಿ। "ಇಮಿನಾ ಪನ ನಯೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಅಗ್ಗಹಣೇ ಕಾರಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

೧೮೩. **ವಿವೇಕದಸ್ಸಿನಾ**ತಿ ತದಙ್ಗವಿವೇಕಾದಿಪಞ್ಚವಿಧವಿವೇಕದಸ್ಸಿನಾ।

೧೮೪. **ಅತ್ತನೋ ದುಟ್ಠುಲ್ಲ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ।

೧೮೮. **ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಪಚ್ಚಯಾ**ತಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ, ಅತ್ತನಾ ವಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಆಪನ್ನಪಚ್ಚಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಓಮಸತೀ**ತಿ "ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ, ಅಯಂ ವಿನಯೋ"ತಿ ವಿವದನ್ತೋ "ತ್ವಂ ಕಿಂ ಜಾನಾಸೀ"ತಿಆದಿನಾ ಓಮಸತಿ। **ತೀಹಿ ಸಮಥೇಹಿ** ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯಪಟಿಞ್ಞಾತಕರಣತಿಣವತ್ಥಾರಕೇಹಿ। "ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯಞ್ಚೇತ್ಥ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬತೋ 'ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಚೇವ ಪಟಿಞ್ಞಾತಕರಣೇನ ಚಾ'ತಿಆದಿನಾ ದ್ವೀಹಿಪಿ ಯೋಜಿತಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

೧೯೧. **ಠಪೇತ್ವಾ ಸತ್ತ ಆಪತ್ತಿಯೋ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅವಸೇಸಾ ನತ್ಥಿ, ತಥಾಪಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಪಾಟವಜನನತ್ಥಂ ಪುಚ್ಛಾ ಕತಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಅನ್ತರಪೇಯ್ಯಾಲಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ಸಮಥಭೇದವಣ್ಣನಾ

ಅಧಿಕರಣಪರಿಯಾಯವಾರಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೯೩-೪. **ಲೋಭಕಾರಣಾ ವಿವಾದನತೋ "ಲೋಭೋ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏವಂ ಸೇಸೇಸು। **ಠಾನಾನೀ**ತಿಆದೀನಿ ಕಾರಣವೇವಚನಾನಿ। ಕಾರಣಞ್ಹಿ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಠಾನಂ,** ವಸನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ವತ್ಥು,** ಭವನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಭೂಮೀ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕೇ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ

ವಸನ್ತಿ ಭವನ್ತಿ ಚಾತಿ? ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಾದಯೋ। ಕುಸಲಾಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಚಿತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ವಿವದನತೋ "**ನವ ಹೇತೂ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕೋಧನೋ ಹೋತಿ ಉಪನಾಹೀತಿಆದೀನಿ **ದ್ವಾದಸ ಮೂಲಾನಿ**। ಅಕ್ಕೋಸನ್ತೇನ ಹಿ ಚತೂಸು ವಿಪತ್ತೀಸು ಏಕೇನ ಅನುವದನತೋ "**ಚತಸ್ಸೋ ವಿಪತ್ತಿಯೋ ಠಾನಾನೀ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಚುದ್ದಸ ಮೂಲಾನೀ**ತಿ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣೇ ವುತ್ತಾ ದ್ವಾದಸ, ಕಾಯೋ, ವಾಚಾ ಚ।

೧೯೫-೬. **ಸತ್ತ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ ಠಾನಾನೀ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇನ್ತಸ್ಸ ಯಾ ಆಪತ್ತಿ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಪುಬ್ಬೇ ಆಪನ್ನಾ ಆಪತ್ತಿ ಠಾನಂ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ನತ್ಥಿ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಕುಸಲನ್ತಿ ವಚನತೋ ನತ್ಥಿ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಸ್ಸ ಕುಸಲಹೇತು, ಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಪನ ಅಙ್ಗಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಚತ್ತಾರಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಠಾನಾನೀ**ತಿ ಏತ್ಥ "ಏವಂ ಕತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಠಿತಪಾಳಿ **ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ। 'ಯಥಾಠಿತಪಾಳಿವಸೇನ ಕರೋನ್ತಾನಂ ಕಿರಿಯಾ **ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣಂ** ನಾಮಾ'"ತಿ ವುತ್ತಂ, "ಪಾಳಿಅನುಸಾರೇನ ಪಟಿಕಾತಬ್ಬಲಕ್ಖಣಂ ವಾ **ಕಮ್ಮಂ**। ತಥೇವ ಕರಣಂ **ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣ**"ನ್ತಿ ಚ। ಞತ್ತಿಞತ್ತಿದುತಿಯಞತ್ತಿಚತುತ್ಥಕಮ್ಮಾನಿ **ಞತ್ತಿತೋ** ಜಾಯನ್ತಿ, ಅಪಲೋಕನಕಮ್ಮಂ **ಅಪಲೋಕನತೋ,** "ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣಂ ಏಕೇನ ಸಮಥೇನ ಸಮ್ಮತಿ ಸಮ್ಮುಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಸಿಯುನ್ತಿ** ಹೋನ್ತಿ। **ಕಥಞ್ಚ ಸಿಯಾ**ತಿ ಕಥಂ ಹೋತಿ। **ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಸ್ಸ ದ್ವೇ**ತಿ ತೇ ದ್ವೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞೇಹಿ ನ ಸಮ್ಮತಿ।

೧೯೭. **ಸಾಧಾರಣಾ**ತಿ ತಂ ಸಮೇತಬ್ಬಾ।

೧೯೮. **ತಬ್ಭಾಗಿಯಾ**ತಿ ತಂಕೋಟ್ಠಾಸಾ।

೧೯೯. ಏಕಾಧಿಕರಣಂ ಸಬ್ಬೇ ಸಮಥಾ ಸಮಗ್ಗಾ ಹುತ್ವಾ ಸಮೇತುಂ ಭಬ್ಬಾತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ "**ಸಮಥಾ ಸಮಥಸ್ಸ ಸಾಧಾರಣಾ**"ತಿ ಆಹ। ಸಮಥಾ ಸಮಥಸ್ಸಾ ಸಿಯಾ ಸಾಧಾರಣಾ ಸಿಯಾ ಅಸಾಧಾರಣಾ।

೨೦೦. ಸಮಥಾ ಸಮಥಸ್ಸ ತಬ್ಭಾಗಿಯವಾರೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೨೦೧. ಇಮೇ ಸಮಥಾ ಸಮಥಾ, ನ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

೨೦೨. "ಸಮಥಾ ವಿನಯೋ"ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ ವಿನಯೋ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋತಿ ವಿನಯವಾರೋ ಉದ್ಧಟೋ ಸಿಯಾ। **ನ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ**ತಿ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸತಿವಿನಯಾದಯೋ ಸೇಸಸಮಥಾ।

೨೦೩. ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖಾ ಪಟಿಞ್ಞಾತೇ ತಂ ಪಟಿಜಾನನಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖತಾ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ "ತಸ್ಸ ಪಟಿಜಾನನಚಿತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ '**ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ಕುಸಲೋ**'ತಿಆದಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ನತ್ಥಿ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ಅಕುಸಲೋ**ತಿ "ಧಮ್ಮವಿನಯಪುಗ್ಗಲಸಮ್ಮುಖತಾಹಿ ತಿವಙ್ಗಿಕೋ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ಏತೇಹಿ ವಿನಾ ನತ್ಥಿ। ತತ್ಥ ಕುಸಲಚಿತ್ತೇಹಿ ಕರಣಕಾಲೇ ಕುಸಲೋ, ಅರಹನ್ತಾನಂ ಕರಣಕಾಲೇ ಅಬ್ಯಾಕತೋ, ಏತೇಸಂ ಅಕುಸಲಪಟಿಪಕ್ಖತ್ತಾ ಅಕುಸಲಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ 'ನತ್ಥಿ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ಅಕುಸಲೋ'ತಿ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ। "**ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾ** ಅಧಮ್ಮವಾದೀಹಿ ವೂಪಸಮನಕಾಲೇ ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹಾಪಕೇ ಧಮ್ಮವಾದಿಮ್ಹಿ ಕುಸಲಾ, ಧಮ್ಮವಾದೀನಮ್ಪಿ ಅಧಮ್ಮವಾದಿಮ್ಹಿ ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹಾಪಕೇ ಜಾತೇ ಅಕುಸಲಾ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅರಹತೋ ವಸೇನೇವ ಅಬ್ಯಾಕತತಾ, ಅನರಹತೋ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಸತಿವಿನಯದಾನೇ **ಸತಿವಿನಯೋ** ಅಕುಸಲೋ, **ಅಮೂಳ್ಹವಿನಯೋ** ಅನುಮ್ಮತ್ತಕಸ್ಸ ದಾನೇ, **ಪಟಿಞ್ಞಾತಕರಣಂ** ಮೂಳ್ಹಸ್ಸ ಅಜಾನನತೋ ಪಟಿಞ್ಞಾಯಕರಣೇ, **ತಸ್ಸಪಾಪಿಯಸಿಕಾ** ಸುದ್ಧಸ್ಸ ಕರಣೇ, **ತಿಣವತ್ಥಾರಕಂ** ಮಹಾಕಲಹೇ, ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಕರಣೇ ಚ ಅಕುಸಲ"ನ್ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಯತ್ಥವಾರಪುಚ್ಛಾವಾರವಣ್ಣನಾ

೨೦೪. **ಲಬ್ಭತೀ**ತಿ ಪುಚ್ಛಾ।

ಸಮಥವಾರವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾವಾರವಣ್ಣನಾ

೩೦೫. ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಚಾತಿಆದಿ ತಸ್ಸಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ। ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಚ ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾಯ ಚ ಅಧಿಕರಣಂ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಯತ್ಥ ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾ ಲಬ್ಭತಿ, ತತ್ಥ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಯತ್ಥ ಪಟಿಞ್ಞಾತಕರಣಂ ಲಬ್ಭತಿ, ತತ್ಥ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ಲಬ್ಭತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಏಕಂ ವಾ ದ್ವೇ ವಾ ಬಹೂ ವಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಆಪನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖು "ಇಮಂ ನಾಮ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನೋಸೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತೋ "ಆಮಾ"ತಿ ಆಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಜಾನಾತಿ, ದ್ವೇಪಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಸಙ್ಘಸಮ್ಮುಖತಾ ಧಮ್ಮವಿನಯಪುಗ್ಗಲಸಮ್ಮುಖತಾತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪುರತೋ ಪಟಿಞ್ಞಾತಂ ಕತಂ ಚೇ, ಸಙ್ಘಸಮ್ಮುಖತಾ। ತತ್ಥೇವ ದೇಸಿತಂ ಚೇ, ಧಮ್ಮವಿನಯಸಮ್ಮುಖತಾಯೋಪಿ ಲದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅವಿವದನ್ತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಟಿಜಾನನ್ತಿ ಚೇ, ಪುಗ್ಗಲಸಮ್ಮುಖತಾ। ತಸ್ಸೇವ ಸನ್ತಿಕೇ ದೇಸಿತಂ ಚೇ, ಧಮ್ಮವಿನಯಸಮ್ಮುಖತಾಯೋಪಿ ಲದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ। ಏಕಸ್ಸೇವ ವಾ ಏಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಆಪತ್ತಿದೇಸನಕಾಲೇ "ಪಸ್ಸಸಿ, ಪಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ತತ್ಥ ಧಮ್ಮವಿನಯಪುಗ್ಗಲಸಮ್ಮುಖತಾಸಙ್ಖಾತೋ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ಚ ಪಟಿಞ್ಞಾತಕರಣಞ್ಚ ಲದ್ಧಂ ಹೋತಿ।

ಸಂಸಟ್ಠವಾರಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೦೬. ಅಧಿಕರಣಾನಂ ವೂಪಸಮೋವ ಸಮಥೋ ನಾಮ, ಸೋ ಅಧಿಕರಣಂ ವಿನಾ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ಚ ಲಬ್ಭಾ ವಿನಿಭುಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಾನಾಕರಣಂ ಕಾತುಂ।

೩೦೯-೩೧೦. ಸಮಥಾ ಸಮಥೇಹಿ ಸಮ್ಮನ್ತೀತಿ ಏತ್ಥ **ಸಮ್ಮನ್ತೀ**ತಿ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಅಧಿಕರಣಾ ವಾ ಪನ ಸಮ್ಮನ್ತಿ ವೂಪಸಮ್ಮನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ, ತಸ್ಮಾ "ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಸಮ್ಮತೀ"ತಿ ಇಮಾಯ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ, ನ ಸತಿವಿನಯಾದೀಹಿ ತೇಸಂ ತಸ್ಸಾ ಅನುಪಕಾರತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮಥಾ ಅಧಿಕರಣೇಹಿ ಸಮ್ಮನ್ತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಮಥಾ ಅಭಾವಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೧೧. "ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣೇನ ನ ಸಮ್ಮತೀ"ತಿ ಪಾಠೋ। ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾಯ ಸಮಾನಭಾವತೋ ಚ ಅವಸಾನೇ "ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ನ ಕೇನಚಿ ಸಮ್ಮತೀ"ತಿ (ಪರಿ॰ ೩೧೩) ವುತ್ತತ್ತಾ ಚ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ಸಯಂ ಸಮಥೇನ ವಾ ಅಧಿಕರಣೇನ ವಾ ಸಮೇತಬ್ಬೋ ನ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತೋ। ಸತಿವಿನಯೋ ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣೇನ ಸಮ್ಮತಿ। ಅಮೂಳ್ಹವಿನಯತಸ್ಸಪಾಪಿಯಸಿಕತಿಣವತ್ಥಾರಕಾಪಿ ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣೇನ ಸಮ್ಮನ್ತಿ।

೩೧೩. ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣೇನ ಸಮ್ಮತೀತಿ "ಸುಣಾತು ಮೇ, ಭನ್ತೇ…ಪೇ॰… ಪಠಮಂ ಸಲಾಕಂ ನಿಕ್ಖಿಪಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣೇನ ಸಮ್ಮತಿ। ಅನುವಾದಾಧಿಕರಣಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಾಪಿ ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣೇನ ಸಮ್ಮನ್ತಿ। "'ಅಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ದುಕ್ಕಟಂ ಕಮ್ಮ'ನ್ತಿ ಏವಂ ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣಮ್ಪಿ ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣೇನ ಸಮ್ಮತೀತಿ ಏವಂ ಪಾಠೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಪನ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** "'ಸಮಥಾ ಅಧಿಕರಣೇಹಿ ಸಮ್ಮನ್ತೀ'ತಿ ಏತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇ ಸಮಥಾ ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣೇನ ಸಮ್ಮನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ 'ಸಮಥಾ ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣೇನ ಸಮ್ಮನ್ತೀ'ತಿ ಪಾಠೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

೩೧೪. ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ಕತಮಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತೀತಿ "ನಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ"ತಿ ವುತ್ತಮತ್ತೇನ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಧಿಕರಣಂ ನ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ।

೩೧೮-೯. "ಕತಮಾಧಿಕರಣಪರಿಯಾಪನ್ನ"ನ್ತಿ ಪಾಠೋ। **ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ಭಜತೀ**ತಿ ಪಠಮುಪ್ಪನ್ನವಿವಾದಂ ಪಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಭಜತಿ। **ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ದ್ವೇ ಸಮಥೇ ಭಜತೀ**ತಿ "ಇಮಂ ವೂಪಸಮೇತುಂ ಸಮತ್ಥಾ

ತುಮ್ಹೇ”ತಿ ವದನ್ತಂ ವಿಯ ಭಜತಿ “ಮಯಂ ತಂ ವೂಪಸಮೇಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ವದನ್ತೇಹಿ ವಿಯ ದ್ವೀಹಿ ಸಮಥೇಹಿ ಸಙ್ಗಹಿತಂ।

ಸಮಥಭೇದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಖನ್ಧಕಪುಚ್ಛಾವಾರವಣ್ಣನಾ

ಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾವಣ್ಣನಾ

೩೨೦. **ನಿದಾನಂ** ನಾಮ ಕಾಲಞ್ಚ ನಗರಞ್ಚ ದೇಸೋ ಚ ಭಗವಾ ಚ। ವತ್ಥುಪುಗ್ಗಲಾದಿ **ನಿದ್ದೇಸೋ**। ಯಾನಿ **ತತ್ಥ** ಉಪಸಮ್ಪದಕ್ಖನ್ಧಕೇ “ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಊನವೀಸತಿವಸ್ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಉತ್ತಮಾನಿ ಪದಾನಿ ವುತ್ತಾನೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಸಾ ಸಾ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ ಆಪತ್ತೀತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ** ಯಾ “ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಊನವೀಸತಿವಸ್ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬೋ”ತಿ ಪದೇನ ಪಞ್ಞತ್ತಾ ಆಪತ್ತಿ, ಸಾ ತಸ್ಸ ಪದಸ್ಸಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಚಮ್ಮಸಂಯುತ್ತೇತಿ** ಚಮ್ಮಕ್ಖನ್ಧಕೇ।

ಏಕುತ್ತರಿಕನಯವಣ್ಣನಾ

ಏಕಕವಾರವಣ್ಣನಾ

೩೨೧. ಏಕುತ್ತರಿಕನಯೇ **ಆಪತ್ತಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಆಪತ್ತಿ** ನಾಮ ಕಿಂ ಪರಮತ್ಥಸಭಾವಾ, ಉದಾಹು ನ ವತ್ತಬ್ಬಸಭಾವಾತಿ? ನ ವತ್ತಬ್ಬಸಭಾವಾ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ **ಪರಿವಾರೇ** “ವತ್ಥು ಜಾನಿತಬ್ಬಂ, ಗೋತ್ತಂ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ, ನಾಮಂ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ, ಆಪತ್ತಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಾ”ತಿ ಏತೇಸಂ ಪದಾನಂ **ವಿಭಙ್ಗೇ** “ಮೇಥುನಧಮ್ಮೋತಿ ವತ್ಥು ಚ ಗೋತ್ತಞ್ಚ। ಪಾರಾಜಿಕನ್ತಿ ನಾಮಞ್ಚೇವ ಆಪತ್ತಿ ಚಾ”ತಿ। ನಾಮಞ್ಚ ಗೋತ್ತಞ್ಚ “ನಾಮಗೋತ್ತಂ ನ ಜೀರತೀ”ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೭೬) ವಚನತೋ ಸಮ್ಮುತಿಮತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ “ಕುಸಲತ್ತಿಕವಿನಿಮುತ್ತಾ ನ ವತ್ತಬ್ಬಧಮ್ಮಭೂತಾ ಏಕಚ್ಚಾ ಸಮ್ಮುತಿ ಏವಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಂ ಪನ ವುತ್ತಂ **ಸಮಥಕ್ಖನ್ಧಕೇ** “ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಸಿಯಾ ಅಕುಸಲಂ, ಸಿಯಾ ಅಬ್ಯಾಕತ”ನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೨೨೨), ತಂ “ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ಸಿಯಾ ಕುಸಲಂ, ಸಿಯಾ ಅಕುಸಲಂ, ಸಿಯಾ ಅಬ್ಯಾಕತ”ನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೨೨೦) ಏತ್ಥ ವಿಯ ಪರಿಯಾಯತೋ ವುತ್ತಂ। ಅತ್ಥತೋ ಹಿ ವಿವಾದೋ ನಾಮ ಏಕಚ್ಚೋ ಸಮ್ಮುತಿವಿಸೇಸೋ। ಯೋ ಚಿತ್ತಸಮಙ್ಗಿನೋ, ಸೋ “ತಂ ಚಿತ್ತಪರಿಯಾಯೇನ ಪನ ಸಿಯಾ ಕುಸಲ”ನ್ತಿಆದಿ ವೋಹಾರಲದ್ಧೋ, ತಥಾ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಮ್ಪೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತೇನೇವ ವುತ್ತಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** “ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಮಾನೋ ಹಿ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತೋ ವಾ ಆಪಜ್ಜತಿ ಕುಸಲಾಬ್ಯಾಕತಚಿತ್ತೋ ವಾ”ತಿ (ಕಙ್ಖಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕವಣ್ಣನಾ)। ಅಞ್ಞಥಾ ಸಮಥೇಹಿ ಅಧಿಕರಣೀಯತಾ ನ ಸಮ್ಭವತಿ। ನ ಹಿ ಸಮಥಾ ಕುಸಲಾದಿಂ ಅಕುಸಲಾದಿಂ ವಾ ಅಧಿಕಿಚ್ಚಪವತ್ತನ್ತಿ, ಸಮಥವಸೇನ ವಾ ಕುಸಲಾದಿ ಸಮ್ಮತಿ। ನ ಚ ಕುಸಲಸ್ಸ ವಿವಾದಸ್ಸ, ಅನುವಾದಸ್ಸ ವಾ ಕುಸಲಾದಿಸಮಥೇಹಿ ವೂಪಸಮೇತಬ್ಬತಾ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ತೇಸಂ ಅಧಿಕರಣಮತ್ತಮೇವ ನ ಸಮ್ಭವೇಯ್ಯ, ತಸ್ಮಾ ಅಧಿಕರಣಾನಂ, ಸಮಥಾನಞ್ಚ ಕುಸಲಾದಿಭಾವೋ ಪರಿಯಾಯದೇಸನಾಯ ಲಬ್ಭತಿ, ನೋ ಅಞ್ಞಥಾ, ತೇನೇವ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇ ವಿಯ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣೇ ತಿಕಂ ನ ಪೂರಿತಂ। ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಮಾನಸ್ಸ ಯಸ್ಮಾ ಸಞ್ಚೇತನಾ ಏಕನ್ತತೋ ಅಕುಸಲಾವ ಹೋತಿ। ಇತರಸ್ಸ ಸಚಿತ್ತಕಸ್ಸ ವಾ ಅಚಿತ್ತಕಸ್ಸ ವಾ ತದಾಭಾವಮತ್ತಂ ಉಪಾದಾಯ “ಅಬ್ಯಾಕತ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಹಿ “ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಚೋದಯಮಾನೋ ತಂ ಚೀವರಂ ಅಭಿನಿಪ್ಫಾದೇಯ್ಯ, ಇಚ್ಚೇತಂ ಕುಸಲ”ನ್ತಿಆದೀಸು (ಪಾರಾ॰ ೫೩೮) ನ ಕುಸಲಸದ್ದೋ ಸುಖವಿಪಾಕೋ, “ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಟಿಘಾತಾಯಾ”ತಿಆದೀಸು (ಪರಿ॰ ೪೯೮) ನ ಅಕುಸಲಾ ವಾ ಹೋತಿ। ಇತರಸ್ಸ ಸಚಿತ್ತಕಸ್ಸ ವಾ ಅಚಿತ್ತಕಸ್ಸ ವಾ ತದಾಭಾವಮತ್ತಂ ಉಪಾದಾಯ “ಅಬ್ಯಾಕತ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಹಿ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಚೋದಯಮಾನೋ ತಂ ಚೀವರಂ ಅಭಿನಿಪ್ಫಾದೇಯ್ಯ, ಯಂ ಪನೇತ್ಥ “ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಅಕುಸಲ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಸ್ಸ ವಸೇನ ತದಕುಸಲತೋ ಸತ್ತ ವಿನೀತವತ್ಥೂನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ, ತತೋ ಚೀವರನ್ತಿ ಸಮ್ಭವತೋ ಅಚೀವರಕಾ, ಅನ್ತರಾಪತ್ತಿಕಾ ಚ।

ಅನನ್ತರಿಕಲಕ್ಖಣಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ವಸೇನ ನಿಯತಾ ಚ ನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸಮ್ಮುತಿನಿದ್ದೇಸೇ ಗರುಕಲಹುಕನಿದ್ದೇಸೋಪಿ ಸಮ್ಭವತಿ। ಅಞ್ಞಥಾ "ಅನನ್ತರಾಯಿಕಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಾ, ಅನವಜ್ಜಾಪಣ್ಣತ್ತೀ"ತಿ ಚ ವುತ್ತಾ। ಕುಟಿಕಾರಮಹಲ್ಲಕಾಪತ್ತಿ ಅನ್ತರಾಯಿಕಾ ಲೋಕವಜ್ಜಸಾವಜ್ಜಪಣ್ಣತ್ತಿತೋ। ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದೋ ಓಮಸವಾದಾದಿತೋ ಗರುಕಾದಿ ನ ಸಮ್ಭವೇಯ್ಯ, ತತೋ ವಾ ಅಯಂ ಲಹುಕಾದೀತಿ ಇದಂ ಸಬ್ಬಂ ಏಕಚ್ಚಾನಂ ಆಚರಿಯಾನಂ ಮತಂ, "ಸಬ್ಬಂ ಅಯುತ್ತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಯಸ್ಮಾ "ಪಾರಾಜಿಕನ್ತಿ ನಾಮಞ್ಞೇವ ಆಪತ್ತಿಯಾ"ತಿ ವಚನೇನ ಚೇ ಆಪತ್ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಧಮ್ಮೋ ಸಿಯಾ, ವತ್ಥು ಚ ನ ವತ್ತಬ್ಬಧಮ್ಮೋ ಸಿಯಾ ಗೋತ್ತೇನ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣಭಾವೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ "ಮೇಥುನಧಮ್ಮೋ"ತಿ ಪದಂ ಅಜ್ಝಾಚಾರಸಙ್ಖಾತಂ ವತ್ಥುಞ್ಚ ದೀಪೇತಿ। ಅಜ್ಝಾಚಾರವಸೇನೇವ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಲದ್ಧನಾಮಂ ಅಸಾಧಾರಣನಾಮತ್ತಾ "ಗೋತ್ತ"ನ್ತಿ ಚ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಅಯಂ ತತ್ಥ ಅತ್ಥೋ।

"ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಸ್ಸ ಕಿಂ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮನ್ತಿ? ಲೋಭೋ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ, ದೋಸೋ, ಮೋಹೋ, ಅಲೋಭೋ, ಅದೋಸೋ, ಅಮೋಹೋ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ"ತಿ "ಕತಿ ಹೇತೂತಿ? ಛ ಹೇತೂ ತಯೋ ಅಕುಸಲಹೇತೂ, ತಯೋ ಅಬ್ಯಾಕತಹೇತೂ"ತಿ ಚ ವುತ್ತತ್ತಾ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನೇವ "ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಸಿಯಾ ಅಕುಸಲಂ, ಸಿಯಾ ಅಬ್ಯಾಕತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಮಥಕ್ಖನ್ಧಕೇ** ಪನ ಸನ್ಧಾಯಭಾಸಿತವಸೇನ ತಥಾ ಏವ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಸಭಾವತೋ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನೇವ ಅಕುಸಲಾ ಚತ್ತಾರೋ ಖನ್ಧಾ, ರೂಪಅಬ್ಯಾಕತಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ। "ನತ್ಥಿ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಕುಸಲ"ನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೨೨೨) ವುತ್ತತ್ತಾ ಕುಸಲಮೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಕಿರಿಯಾಬ್ಯಾಕತಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಕುಸಲೇ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ಕಿರಿಯಾಬ್ಯಾಕತಮ್ಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ಸಬ್ಬಥಾ ಅವಾವಟಂ ವಿಪಾಕಾಬ್ಯಾಕತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ। ನಿಬ್ಬಾನಾಬ್ಯಾಕತೇ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥೀತಿ ಏಕೇ, ತಂ ಅಯುತ್ತಂ "ಛ ಹೇತುಯೋ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ವುತ್ತಂ ಸಾಮಞ್ಞೇನ, ತಥಾಪಿ ವಿಪಾಕಹೇತುಯೇವ ತತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ನ ಕಿರಿಯಾಹೇತು, ತೇ ಹಿ ಕುಸಲಸಭಾವಾ ಚ, ತಸ್ಮಾ ರೂಪಂ, ವಿಪಾಕಾಬ್ಯಾಕತಞ್ಚಾಪತ್ತಿ। ತತ್ಥ ಅಕುಸಲಾಪತ್ತಿತೋ ವಿನೀತವತ್ಥೂನಿ। ಇತರಸ್ಸಾಪಿ ಆದಿತೋ ಭಾದನಾ ಕುಸಲಚಿತ್ತತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅನ್ತರಾಯಿಕನಿಯತಸಾವಜ್ಜಪಞ್ಞತ್ತಿಭಾವೋಪಿ ಚಸ್ಸಾ ವೇವಚನವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಾಯ, ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಆಪನ್ನಾಯ ಚ, ತಸ್ಮಾ "ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಸಿಯಾ ಸಾರಮ್ಮಣಂ ಸಿಯಾ ಅನಾರಮ್ಮಣ"ನ್ತಿ ವಚನಂ ವಿಯ ಏಕನ್ತಾಕುಸಲಂ ಅನೇಕನ್ತಾಕುಸಲಞ್ಚ ಲೋಕವಜ್ಜಂ, ಏಕನ್ತಾಬ್ಯಾಕತಂ ಭೂತಾರೋಚನಂ ಅನೇಕನ್ತಾಬ್ಯಾಕತಞ್ಚ ಸೇಸಂ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಂ ಏಕತೋ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ "ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಸಿಯಾ ಅಕುಸಲಂ ಸಿಯಾಬ್ಯಾಕತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಮಥಕ್ಖನ್ಧಕೇ** ಪನ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ತಥಾ ವುತ್ತಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ, ಗಣ್ಠಿಪದೇ ಚ** "ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಸಿಯಾ ಅಕುಸಲಂ, ಸಿಯಾ ಅಬ್ಯಾಕತಂ, ನತ್ಥಿ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಕುಸಲ'ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸನ್ಧಾಯಭಾಸಿತವಸೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಪಥವಿಖಣನಾದಿಕೇ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣೇ ಅಪಕತಞ್ಞುನೋ ಸನ್ಧಾಯ ಅಪ್ಪಹರಿತಕರಣಾದಿಕಾಲೇ ಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಅಙ್ಗಂ ಹೋತಿ, ಖಣನಾದಿಪಯೋಗಸಙ್ಖಾತಂ ರೂಪಾಬ್ಯಾಕತಂ ಆಪತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾಪೇನ್ತಂ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ"ತಿ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ **"ಅತ್ಥಾಪತ್ತಿ ಕುಸಲಚಿತ್ತೋ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಕುಸಲಚಿತ್ತೋ ವುಟ್ಠಾತೀ"**ತಿಆದಿ। ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ "ನತ್ಥಿ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಕುಸಲ"ನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಆಪತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾಪಕಂ ಚಿತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ಯಿದಂ ಅಙ್ಗಪ್ಪಹೋನಕಚಿತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಯದಿ ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, "ಸಿಯಾ ಕುಸಲ"ನ್ತಿ ಚ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಭವೇಯ್ಯ, ನ ಚ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ಇದಂ ಪನ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - ಯಂ ತಾವ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಲೋಕವಜ್ಜಂ, ತಂ ಏಕನ್ತತೋ ಅಕುಸಲಮೇವ, ತತ್ಥ "ಸಿಯಾ ಅಕುಸಲ"ನ್ತಿ ವಿಕಪ್ಪೋ ನತ್ಥಿ। ಯಂ ಪನ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಂ, ತಂ ಯಸ್ಮಾ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ "ಇಮಂ ಆಪತ್ತಿಂ ವೀತಿಕ್ಕಮಾಮೀ"ತಿ ವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸೇವ ಅಕುಸಲಂ ಹೋತಿ, ಅಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ಪನ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಸಹಸೇಯ್ಯಾದಿವಸೇನ ಆಪಜ್ಜತೋ ರೂಪವಿಪಾಕಂ ಅಬ್ಯಾಕತಂ ಹೋತಿ ಅನುಟ್ಠಾನತೋ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಸ್ಸ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚಾಸಞ್ಚಿಚ್ಚವಸೇನ ಇಮಂ ವಿಕಪ್ಪಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ಇದಂ ವುತ್ತಂ "ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಸಿಯಾ ಅಕುಸಲಂ, ಸಿಯಾ ಅಬ್ಯಾಕತಂ, ನತ್ಥಿ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಕುಸಲ"ನ್ತಿ।

ಸಚೇ ಪನ ಕೋಚಿ ವಿನಯೇ ಅಪಕತಞ್ಞೂ "ಯಂ ಕುಸಲಚಿತ್ತೋ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಕುಸಲ"ನ್ತಿ ವದೇಯ್ಯ, ತಸ್ಸೇವಂವಾದಿನೋ ಅಚಿತ್ತಕಾನಂ ಏಳಕಲೋಮಾದಿಸಮುಟ್ಠಾನಾನಮ್ಪಿ ಕುಸಲಚಿತ್ತಸಮಙ್ಗಿಕಾಲೇ ತಾಸಂ ಆಪತ್ತೀನಂ

ಕುಸಲಚಿತ್ತೋ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ನ ವಾ ಆಪಜ್ಜತಿ । ಕಿಂಕಾರಣಂ? ನ ಚ ತತ್ಥ ವಿಜ್ಜಮಾನಮ್ಪಿ ಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅಙ್ಗಂ। ಅತ್ತಭಾವೋ ಸಭಾವೋ ಪಕತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕತರಂ ಪನ ತಸ್ಸಾ ಆಪತ್ತಿಯಾ ತದಾ ಅಙ್ಗಸಭಾವೋತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಕಾಯವಚೀವಿಞ್ಞತ್ತಿವಸೇನ ಪನ ಚಲಿತಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ, ಪವತ್ತಾಯ ವಾಚಾಯ ಚಾತಿ ಏತೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಚಲಿತಪ್ಪವತ್ತಾನಂ ಕಾಯವಾಚಾನಂ ಅಞ್ಞತರಮೇವ ಅಙ್ಗಸಭಾವೋ, ತಞ್ಚ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ಅಬ್ಯಾಕತನ್ತಿ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಕಾಯೋ, ವಾಚಾ ಚ ತದಾ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯಾ ಪನೇತ್ಥ ಅಕುಸಲಾಪತ್ತಿಕ್ಖಣೇ ಕಾಯವಾಚಾಯೋ ಅಬ್ಯಾಕತಭಾವೋ, ತಾ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ ಕಾಯವಚೀಕಮ್ಮಕಾಲೇ ಮನೋಕಮ್ಮಂ ವಿಯ। ತದಾ ಹಿ ಕಾಯವಾಚಾಯೋ ಆಪತ್ತಿಕರಾದಿಟ್ಠಾನೇ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ಯಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಆಪತ್ತಿಕರಾ ಧಮ್ಮಾ ಜಾನಿತಬ್ಬಾ। ಕತಿ ಮೂಲಾನೀತಿ ಛ ಆಪತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾನಾನಿ ಮೂಲಾನೀ"ತಿಆದಿ। ಯದಾ ಪನ ಕಾಯವಾಚಾಯೋ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಅಙ್ಗಮೇವ ಹೋನ್ತಿ, ತದಾ "ಚಿತ್ತಂ ಚಿತ್ತಾಧಿಪತೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ (ಧ॰ ಸ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧ ಕಾಮಾವಚರಕುಸಲವಣ್ಣನಾ) ವಚನಂ ವಿಯ ಪುಬ್ಬಪಯೋಗಾನಂ ಅಪರಪಯೋಗಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭಾವತೋ ಆಪತ್ತಿಕರಾದಿಪಞ್ಞತ್ತಿಂ ನ ವಿಜಹನ್ತಿ। ಯಥಾ ತಬ್ಭಾವೇಪಿ "ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಸ್ಸ ಕತಿ ವತ್ಥೂನೀತಿ? ಸತ್ತ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ ವತ್ಥೂನಿ। ಕತಿ ಭೂಮಿಯೋತಿ? ಸತ್ತ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ ಭೂಮಿಯೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ತಬ್ಭಾವೇಪಿ ಆಪತ್ತಿಕರಾ "ಆಪತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾನಾ"ಇಚ್ಚೇವ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏತ್ತಾವತಾ ಆಪತ್ತಿ ನಾಮ ಚತ್ತಾರೋ ಅಕುಸಲಕ್ಖನ್ಧಾ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ವೀತಿಕ್ಕಮಕಾಲೇ ಭೂತಾರೋಚನಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಅವಿಸೇಸತೋ, ವಿಸೇಸತೋ ಪನ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಏಕನ್ತಾಕುಸಲಾ ಅಕುಸಲಾ, ಅನೇಕನ್ತಾಕುಸಲಾ ಪನ ಗಿರಗ್ಗಸಮಜ್ಜಚಿತ್ತಾಗಾರಸಙ್ಘಾನಿಇತ್ಥಾಲಙ್ಕಾರಗನ್ಧವಣ್ಣಕವಾಸಿತಪಿಞ್ಞಾಕಪ್ಪಭೇದಾ, ಭಿಕ್ಖುನಿಆದೀನಂ ಉಮ್ಮದ್ದನಪರಿಮದ್ದನಪ್ಪಭೇದಾ ಚಾತಿ ದಸಪ್ಪಭೇದಾ ಸಕನಾಮೇಹಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ವತ್ಥುಜಾನನಸಚಿತ್ತಕಕಾಲೇ ಏವ ಅಕುಸಲಾ, ತದಭಾವತೋ ಅಚಿತ್ತಕಕಾಲೇ ವಿನಾ ಅನಾಪತ್ತಾಧಿಕರಣೇನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾದಿಸೀಸೇನ ಕುಸಲಚಿತ್ತೇನ ತಂ ತಂ ವತ್ಥುಂ ವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಆಪತ್ತಿ ಕೇವಲಂ ರೂಪಅಬ್ಯಾಕತಮೇವ।

ಕೇಚಿ ಪನೇತ್ಥ "ಅಪ್ಪಕಾಸೇ ಠಾನೇ ಕಟಿಸುತ್ತಕಸಞ್ಞಾಯ ಸಙ್ಘಾಣಿಂ, ಮತ್ತಿಕಾಸಞ್ಞಾಯ ಗನ್ಧವಣ್ಣಕಾದಿಂ ವಾ ಧಾರೇನ್ತಿಯಾಪಿ ಆಪತ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಚಿತ್ತಕಾಯೇವಾ"ತಿ ವಣ್ಣಯನ್ತಿ। ತೇ "ಸಙ್ಘಾಣಿಯಾ ಅಸಙ್ಘಾಣಿಸಞ್ಞಾಯ ಧಾರೇತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾ"ತಿ ಪಾಠಾಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಾ। ಸುರಾಪಾನಾಪತ್ತಿ ಪನ ಅಚಿತ್ತಕಾಪಿ ಏಕನ್ತಾಕುಸಲಾವ। ತೇನೇವ "ಮಜ್ಜೇ ಅಮಜ್ಜಸಞ್ಞೀ ಪಿವತಿ, ಆಪತ್ತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಸ್ಸಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೩೨೮) ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಆಬಾಧಪಚ್ಚಯಾಪಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವಿನಾ ಅಕುಸಲೇನ ಸುರಾಪಾನಂ ಪಾತುಂ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾವುತ್ತೇಸು ಅನೇಕನ್ತಾಕುಸಲೇಸು ವಿಯ ಲೋಕವಜ್ಜೇಸು ಇಧ "ಸುರಾಪಾನೇಸು ಅನಾಪತ್ತಿ ಆಬಾಧಪಚ್ಚಯಾ"ತಿ ನ ವುತ್ತಂ। ಸೂಪಸಂಪಾಕಾದಿ ಪನ ಅಮಜ್ಜಮೇವ। ತತ್ಥ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚವಿನೋದನತ್ಥಂ "ಅನಾಪತ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ ಉದಕದನ್ತಪೋಣೇ ವಿಯ। ಭೂತಾರೋಚನಾಪತ್ತಿ ರೂಪಾಬ್ಯಾಕತಮೇವ, ಅಚಿತ್ತಕಕಾಲೇ ಸಹಸೇಯ್ಯಾದಿ ರೂಪವಿಪಾಕಾಬ್ಯಾಕತಮೇವ, ತತ್ಥ ಸುಪಿನನ್ತೋ ವಿಜ್ಜಮಾನಮ್ಪಿ ಅಕುಸಲಂ ಅನಙ್ಗತ್ತಾ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಂ ಹೋತಿ। ಕುಸಲೇ ಕಥಾವ ನತ್ಥಿ ಅನಾಪತ್ತಿ ಸಭಾವತ್ತಾ ಕುಸಲಸ್ಸ। ತಥಾ ಕಿರಿಯಾತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಅಕುಸಲಂ ವಾ ಸುದ್ಧರೂಪಂ ವಾ ಸವಿಪಾಕಂ ವಾತಿ ತಿಧಾ ಭಿಜ್ಜತೀತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತಿ।

ತತ್ಥ ಠಪೇತ್ವಾ ಸುರಾಪಾನಂ ಏಕಚ್ಚಞ್ಚ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಂ, ಏಕನ್ತಾಕುಸಲಞ್ಚ ಸಚಿತ್ತಕಮೇವ, ಭೂತಾರೋಚನಂ ಅಚಿತ್ತಕಮೇವ, ಸೇಸಂ ಸಹ ಸುರಾಪಾನೇನ ಅನೇಕನ್ತಾಕುಸಲಂ ಲೋಕವಜ್ಜಞ್ಚ ಅನೇಕನ್ತಾಬ್ಯಾಕತಂ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಞ್ಚ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಸಚಿತ್ತಕಾಚಿತ್ತಕನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ತಿಪ್ಪಭೇದಂ ಹೋತಿ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಚಿತ್ತಕಮೇವ, ತಂ ಮೇಥುನಾದಿವತ್ಥುಜಾನನಚಿತ್ತೇನೇವ ಸಚಿತ್ತಕಂ, ಸಬ್ಬಂ ಸೇಖಿಯಂ ಪಣ್ಣತ್ತಿಜಾನನಚಿತ್ತೇನೇವ ಸಚಿತ್ತಕಂ "ಅನಾದರಿಯಂ ಪಟಿಚ್ಚಾ"ತಿ ವಚನತೋತಿ ಸಚಿತ್ತಕಂ ದುವಿಧಂ ಹೋತಿ। ಏಕನ್ತಾಚಿತ್ತಕಂ ಪಣ್ಣತ್ತಿಜಾನನಚಿತ್ತಾಭಾವೇನ, ನ ವತ್ಥುಜಾನನಚಿತ್ತಾಭಾವೇನ। ತದಭಾವತೋ ಏಕನ್ತಾಕುಸಲಂ ಸುರಾಪಾನಂ, ಏಕನ್ತಾಬ್ಯಾಕತಂ ಸಞ್ಚರಿತ್ತಂ, ವತ್ಥುಜಾನನಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿಜಾನನಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಾ ಉಭಿನ್ನಂ ಅಭಾವೇನ ಅಚಿತ್ತಕಭಾವೇನ ಅಚಿತ್ತಕಂ ಹೋತಿ। ಸುರಾಪಾನಂ ಪನ ಸಚಿತ್ತಕಂ ಹೋತಿ ವತ್ಥುಜಾನನಚಿತ್ತೇನೇವ। ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾನಂ

ಇತರೇಸಂ ಉಭಿನ್ನಂ ವಾ ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ಭಾವೇನ ಸೇಸಂ ಚಿತ್ತಕಾಚಿತ್ತಕಂ । ವಿಸೇಸತೋ ಚ ವತ್ಥುಜಾನನಚಿತ್ತಾಭಾವೇನ, ಅಪಕತಞ್ಞುನೋ ಪಣ್ಣತ್ತಿಜಾನನಚಿತ್ತಾಭಾವೇನ ವಾ ಅಚಿತ್ತಕಭಾವೇನ ಅಚಿತ್ತಕಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಏಕನ್ತಾಚಿತ್ತಕಞ್ಚ ಸಚಿತ್ತಕಞ್ಚ "ಅಚಿತ್ತಕ"ಮಿಚ್ಚೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಯಂ ತಾವ **"ಆಪತ್ತಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಾ"**ತಿ ಏತ್ಥ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ।

ಮೂಲವಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಅನ್ತರಾಪತ್ತೀತಿ ಅನ್ತರಾಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮೂಲಾಯಪಟಿಕಸ್ಸನಂ ಕತ್ವಾ ಠಿತೇನ ಆಪನ್ನಾಪತ್ತಿ। ಅಯಂ **ಅಗ್ಘವಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಅನ್ತರಾಪತ್ತೀ**ತಿ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತಾಸು ಸಬ್ಬಚಿರಪಟಿಚ್ಛನ್ನವಸೇನ ಅಗ್ಘಸಮೋಧಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಸನ್ತೇನ ಆಪನ್ನಾಪತ್ತಿ। "ಪುನಪಿ ಆಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ **ಸಉಸ್ಸಾಹೇನೇವ ಚಿತ್ತೇನ**। "ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಏವಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **"ಪಾರಾಜಿಕಮೇವಾ"**ತಿ ಇದಞ್ಚ ಭೂತವಸೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಂ। "ಏವಂ ದೇಸಿತೇ ಪನ ಯಾ ಕಾಚಿ ಆಪತ್ತಿ ನ ವುಟ್ಠಾತೀತಿ ಅಪರೇ, ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಧಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ಪಟಿಸ್ಸವಸ್ಸ ಅಸಚ್ಚಾಪನೇ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಅಧಮ್ಮಿಕಪಟಿಸ್ಸವೇ ದುಕ್ಕಟಂ ನ ಹೋತಿ। "ಪುಬ್ಬೇ ಸುದ್ಧಚಿತ್ತಸ್ಸ 'ತುಮ್ಹೇ ವಿಬ್ಭಮಥಾ'ತಿ ವುತ್ತೇ 'ಸಾಧೂ'ತಿ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿತ್ವಾ ಸಚೇ ನ ವಿಬ್ಭಮತಿ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥಾ"ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। "ಆವಿಕರೋ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ"ತಿಪಿ **ಪಾಳಿ**। ಕಾಲೇನ ವಕ್ಖಾಮಿ, ನೋ ಅಕಾಲೇನಾ"ತಿಆದೀಸು **ಪಞ್ಚದಸಸು ಧಮ್ಮೇಸು**। **ಭಬ್ಬಾಪತ್ತಿಕಾ** ನಾಮ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತುಂ ಭಬ್ಬಾ।

ದುಕವಾರವಣ್ಣನಾ

೩೨೧. **ನಿದಹನೇ** ಆತಪೇ। "ಏಕರತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇ ಭಿಕ್ಖು ತಿಚೀವರೇನ ವಿಪ್ಪವಸೇಯ್ಯ (ಪಾರಾ॰ ೪೭೨)। ಛಾರತ್ತಪರಮಂ ತೇನಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಪಾರಾ॰ ೬೫೩) ವುತ್ತಾಪತ್ತಿಕೋ **ಗಣಪೂರಕೋ ಹುತ್ವಾಪಿ ಕಮ್ಮಂ ಕೋಪೇತಿ** ನಾನಾಸಂವಾಸಕತ್ತಾ। **ಕಮ್ಮೇನ ವಾ ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹೇನ ವಾತಿ ಏತ್ಥ ಉದ್ದೇಸೋ ಚೇವ ಕಮ್ಮಞ್ಚ** ಏಕನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೋತಿ ವಾ ಕಮ್ಮನ್ತಿ ವಾ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಮೇವ, ತೇಸು ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಕತೇ ಸಙ್ಘಭೇದೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪುಬ್ಬಭಾಗಾ**ತಿ ಸಙ್ಘಭೇದತೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗಾ। **"ಪಮಾಣ"**ನ್ತಿ ಇಮೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ಭೇದೋ ಹೋತಿ, ನ ಇತರೇಹೀತಿ ವುತ್ತಂ। ವಿನಯೇ ಸಿದ್ಧಾ **ವಿನಯಸಿದ್ಧಾ,** ರೋಮಜನಪದೇ ಜಾತಂ **ರೋಮಕಂ,** ಅನುಞ್ಞಾತಲೋಣತ್ತಾ ದುಕೇಸು ವುತ್ತಾತಿ।

ತಿಕವಾರವಣ್ಣನಾ

೩೨೩. **ವೋ** ತುಮ್ಹೇಹಿ ನ ಸಮುದಾಚರಿತಬ್ಬಂ। **ವಚೀಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಕಾಯಕಿರಿಯಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಕಾಯೇನ ನಿಪಚ್ಚಕಾರಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪಘಾತೇತೀ**ತಿ ವಿನಾಸೇತಿ। **ಓಮದ್ದಿತ್ವಾ**ತಿ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ। **ವದತೋ**ತಿ ವದನ್ತಸ್ಸ। "ಬಾಲಸ್ಸ ನಿಸ್ಸಯೋ ದಾತಬ್ಬೋ"ತಿ ದುಕೇ ಆಗತಂ, ಇಧ ಪನ **"ನ ದಾತಬ್ಬೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ, ಆಪತ್ತಿಬಾಹುಲ್ಲಂ ಸನ್ಧಾಯ ನಾದಾತಬ್ಬಂ, "ಇಮಸ್ಮಾ ವಿಹಾರಾ ಪರಂ ಮಾ ನಿಕ್ಖಮಾಹಿ, ವಿನಯಧರಾನಂ ವಾ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗಚ್ಛ ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ದಾತು"ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ತಸ್ಸ ವಚನಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಿಕಭೋಜನಂ** ನಾಮ ಸಚೇ ತಯೋ ಹುತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತಿ, ಗಣಭೋಜನೇನ ಅನಾಪತ್ತಿ, ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ ತಿಕಂ। **"ಪಸುತ್ತೋ"**ತಿ ಬಾಹುಲ್ಲತೋ ವುತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಇದಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛಾಮಿ, ತಾವಕಾಲಿಕಂ ಭನ್ತೇ ದೇಥಾತಿ ವುತ್ತೇ 'ನವಕಮ್ಮಾದಿಅತ್ಥಂ ವಿನಾ ದಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। ವಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಠಪಿತಂ ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಂ ಪಚ್ಛಿಮೇ ಪಾಟಿಪದದಿವಸೇ ನಿವಾಸೇನ್ತೋ ದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ**ತಿ ಪಚ್ಚುದ್ಧರಣಂ ಅಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ವಿಕಪ್ಪೇತು"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಅವಿಕಪ್ಪನಪಚ್ಚಯಾ ಆಪತ್ತಿ ಹೇಮನ್ತೇ ಆಪಜ್ಜತಿ, ವಿಕಪ್ಪನಾ ಪನ ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮದಿವಸೇ ಕಾತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಞಾತಬ್ಬಂ। ಅಯಂ ನಯೋ ಅವಿಕಪ್ಪನಂ ಸನ್ಧಾಯ, ಪುರಿಮೋ ವಿಕಪ್ಪಿತಪರಿಭೋಗಪಚ್ಚಯಾಪತ್ತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ। **ವತ್ಥಪಟಿಚ್ಛಾದಿ ಸಬ್ಬಕಪ್ಪಿಯತಾಯಾ**ತಿ ವತ್ಥಪಟಿಚ್ಛಾದಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಕಪ್ಪಿಯತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೇಚಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಅಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ "ವತ್ಥಪಟಿಚ್ಛಾದಿ ಸಬ್ಬಕಪ್ಪಿಯತಾ ತಾಯ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇನಾ"ತಿ ಲಿಖನ್ತಿ। "ವತ್ಥಮೇವ ಪಟಿಚ್ಛಾದಿ ವತ್ಥಪಟಿಚ್ಛಾದೀ"ತಿ ವಿಗ್ಗಹತ್ತಾ "ತಾಯಾ"ತಿ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। "ತೇನಾ"ತಿ ಭವಿತಬ್ಬತ್ತಾತಿ ಇದಂ ಸಬ್ಬಂ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** ಲಿಖಿತಂ, ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

ಚತುಕ್ಕವಾರವಣ್ಣನಾ

೩೨೪. ಚತೂಹಾಕಾರೇಹಿ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ...ಪೇ॰... ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಏತ್ಥ ಯಞ್ಹಿ ಆಪತ್ತಿಂ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಆಪಜ್ಜತಿ, ನ ತತ್ಥ ಕಾಯಾದಯೋತಿ ಆಪನ್ನಂ, ತತೋ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಆಪತ್ತಿಕರಾ ಧಮ್ಮಾ ಸತ್ತಾತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಸತಿ "ಛ ಆಪತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾನಾನೀ"ತಿ ವಚನವಿರೋಧೋ, ತಾನಿ ಏವ ಆಪತ್ತಿಕರಾ ಧಮ್ಮಾ ನಾಮ। ಅಥ ತತ್ಥಾಪಿ ಕಾಯಾದಯೋ ಏಕತೋ ವಾ ನಾನಾತೋ ವಾ ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ಚತೂಹಾಕಾರೇಹೀತಿ ನ ಯುಜ್ಜತೀತಿ "ಛಹಾಕಾರೇಹಿ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾತಿ ಏವಂ ಏತಾನಿ ಸುತ್ತಪದಾನಿ ವಿರೋಧಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಕಥಂ ಅವಿರೋಧಿತಾನಿ? ಸವಿಞ್ಞತ್ತಿಕಾವಿಞ್ಞತ್ತಿಕಭೇದಭಿನ್ನತ್ತಾ। ಕಾಯಾದೀನಂ ಯಾ ಕಿರಿಯಾ ಆಪತ್ತಿ, ನಂ ಏಕಚ್ಚಂ ಕಾಯೇನ ಸವಿಞ್ಞತ್ತಿಕೇನ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಏಕಚ್ಚಂ ಸವಿಞ್ಞತ್ತಿಕಾಯ ವಾಚಾಯ, ಏಕಚ್ಚಂ ಸವಿಞ್ಞತ್ತಿಕಾಹಿ ಕಾಯವಾಚಾಹಿ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಯಾ ಪನ ಅಕಿರಿಯಾ ಆಪತ್ತಿ, ತಂ ಏಕಚ್ಚಂ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಅವಸಿಟ್ಠಾಹಿ ಅವಿಞ್ಞತ್ತಿಕಾಹಿ ಕಾಯವಾಚಾಹಿಯೇವ, ನ ವಿನಾ "ನೋ ಚೇ ಕಾಯೇನ ವಾಚಾಯ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜತಿ, ಕಮ್ಮವಾಚಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಆಪತ್ತಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಸ್ಸಾ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೪೧೪) ವಚನತೋ, ಅವಿಸೇಸೇನ ವಾ ಏಕಚ್ಚಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಕಾಯೇನ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಏಕಚ್ಚಂ ವಾಚಾಯ , ಏಕಚ್ಚಂ ಕಾಯವಾಚಾಹಿ । ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಕಾಯವಾಚಾಹಿ, ತಂ ಏಕಚ್ಚಂ ಕೇವಲಾಹಿ ಕಾಯವಾಚಾಹಿ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಏಕಚ್ಚಂ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ ಏವಂ ಅವಿರೋಧಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ಸಮಾಸತೋ ಅತ್ಥವಿಭಾವನಾ - **ಕಾಯೇನ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ** ಕಾಯೇನ ಸವಿಞ್ಞತ್ತಿಕೇನ ಅಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕತ್ವಾ ಏಕಚ್ಚಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಅವಿಞ್ಞತ್ತಿಕೇನ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಅಕತ್ವಾ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ನಾಮ। ಅಕತಮ್ಪಿ ಹಿ ಲೋಕೇ "ಕತ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ "ದುಕ್ಕಟಂ ಮಯಾ, ಯಂ ಮಯಾ ಪುಞ್ಞಂ ನ ಕತ"ನ್ತಿ ಏವಮಾದೀಸು, ಸಾಸನೇ ಚ "ಇದಂ ತೇ, ಆವುಸೋ ಆನನ್ದ, ದುಕ್ಕಟಂ, ಯಂ ತ್ವಂ ಭಗವನ್ತಂ ನ ಪುಚ್ಛೀ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೪೪೩) ಏವಮಾದೀಸು, ಏವಮಿಧ ವಿನಯಪರಿಯಾಯೇನ ಕಾಯೇನ ಅಕರಣಮ್ಪಿ "ಕಾಯಕಮ್ಮ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಯಮೇವ ನಯೋ "ವಾಚಾಯ ಆಪಜ್ಜತೀ"ತಿಆದೀಸು। ಪುರತೀತಿ **ಪುರಿಸೋ,** ಪುರ ಅಗ್ಗಗಮನೇ। **ಪುರತೀತಿ** ಪುರತೋ ಗಚ್ಛತಿ ಸಬ್ಬಕಮ್ಮೇಸು ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ ಹೋತಿ। **ಪಠಮುಪ್ಪನ್ನವಸೇನಾತಿ** ಪಠಮಕಪ್ಪಿಯೇಸು ಹಿ ಪಠಮಂ ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, "ಪುರಿಮ"ನ್ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತಂ ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಂ ಜಾಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸತಂ ತಿಂಸ ಚಾತಿ** ಏತ್ಥ ಅಸಾಧಾರಣಾಪಿ ಪಾರಾಜಿಕಾ ನೋ ಅನ್ತೋಗಧಾಯೇವ ಜಾತಾ ಪಾರಾಜಿಕಾಪನ್ನಾನಂ ಭಿಕ್ಖುಭಾವಾಯ ಅಭಬ್ಬತ್ತಾ। "ಅಸಾಧಾರಣವಚನೇನ ಪನ ಸಾಮಞ್ಞೇನ ಉದ್ಧಟಾನೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। "ಸತಞ್ಚೇವ ತಿಂಸಞ್ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನೀತಿ ಪಾಠೋ"ತಿ ಚ ವದನ್ತಿ। **ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಚ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಚ ಚತೂಸು ಪಾರಾಜಿಕೇಸೂತಿ** ಸಾಧಾರಣೇಸು ಏವ। **ಅತ್ಥಿ ವತ್ಥುನಾನತ್ತತಾ ನೋ ಆಪತ್ತಿನಾನತ್ತತಾತಿ** ಪಠಮಪಞ್ಹೋ ಇಧ ದುತಿಯೋ ನಾಮ। **ಅತ್ಥಿ ಆಪತ್ತಿಸಭಾಗತಾ ನೋ ವತ್ಥುಸಭಾಗತಾತಿ** ಏತೇನ ವಿಸೇಸೋ ನತ್ಥಿ। **ಮನ್ತಾಭಾಸಾತಿ** ಮತಿಯಾ ಭಾಸಾ। **"ಅಭಿವಾದನಾರಹಾತಿ** ಯಥಾನಿಸಿನ್ನಾವ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವನ್ದನ್ತಿ। ನವಮಭಿಕ್ಖುನಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನುಟ್ಠಿತಬ್ಬತೋ ಆಸನಾ ನ ಪಚ್ಚುಟ್ಠೇನ್ತಿ। **ಅವಿಸೇಸೇನಾತಿ** ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ, ಇತರಸ್ಸ ವಾ ವಿಪ್ಪಕತಭೋಜನಸ್ಸ, ಸಮೀಪಗತೋ ಯೋ ಕೋಚಿ ವುಡ್ಢತರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಿಪ್ಪಕತಭೋಜನೇನಾಪಿ ಹಿ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಆಸನಂ ದಾತಬ್ಬಂ। **ಇಧ ನ ಕಪ್ಪನ್ತೀತಿ ವದನ್ತೋಪೀತಿ** ಪಚ್ಚನ್ತಿಮಜನಪದೇಸು ಠತ್ವಾ "ಇಧ ನ ಕಪ್ಪನ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತೋ ವಿನಯಾತಿಸಾರದುಕ್ಕಟಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಕಪ್ಪಿಯಞ್ಹಿ "ನ ಕಪ್ಪತೀ"ತಿ ವದನ್ತೋ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದತಿ ನಾಮ। ತಥಾ **ಇಧ ಕಪ್ಪನ್ತೀತಿ**ಆದೀಸುಪಿ ಠತ್ವಾ "ಇಧ ಕಪ್ಪನ್ತೀ"ತಿ ವದನ್ತೋ ವಿನಯಾಗತಭಿಕ್ಖು ವಿನಯೋ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಞ್ಚಕವಾರವಣ್ಣನಾ

೩೨೫. ನ ಉಪೇತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ। "ನಿಮನ್ತಿತೋ ಸಭತ್ತೋ ಸಮಾನೋ ಸನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೨೯೯) ವಚನತೋ ನಿಮನ್ತನಾಭಾವಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಸ್ಸ ಅನಾಮನ್ತಚಾರೋ ವಟ್ಟತಿ। "ಗಿಲಾನಸಮಯೋ"ತಿಆದಿನಾ ಆಭೋಗಂ ಕತ್ವಾ ಭೋಜನಂ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ **ಭೋಜನಂ** ನಾಮ। "ಮಯ್ಹಂ ಭತ್ತಪಚ್ಚಾಸಂ ಇತ್ಥನ್ನಾಮಸ್ಸ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ಏವಂ **ಅವಿಕಪ್ಪನಾ**। ಪರಮ್ಮುಖೇ

ಅಗುಣವಚನಂ **ಅಯಸೋ**। ಸಮ್ಮುಖಾ **ಗರಹಾ**। ಸೀಲದಿಟ್ಠಿಬ್ಯಸನಾನಂ ವಿನಯಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಇತರೇ ಪಞ್ಚಕಂ ಪೂರೇತುಂ ವುತ್ತಾ। "ವಿನಯಧರಪಞ್ಚಮೇನ ಗಣೇನಾ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೫೯) ವುತ್ತತ್ತಾ ಪಞ್ಚಕಂ ಜಾತಂ। ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಏಕೋ ಥೇರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **"ಯೋನಕವಿಸಯತೋ**ತಿ ಚೇನಟ್ಠಾನಾ"ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಅಟ್ಠ ಕಪ್ಪೇ ಅನುಸ್ಸರೀ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅನನ್ತರೇ ಠಾನೇ ಠತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಞತ್ತಿಯಾ ಕಮ್ಮಪ್ಪತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ**ತಿ ಞತ್ತಿಟ್ಠಪಿತಕಾಲೇ ಕಮ್ಮಪ್ಪತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಪುನ ಕಮ್ಮವಾಚಾಯ ಕಮ್ಮಸಿದ್ಧಿ। **ಞತ್ತಿಖೇತ್ತ**ನ್ತಿ ಞತ್ತಿಯಾವ ಕಾತಬ್ಬಟ್ಠಾನಂ ತಸ್ಸಾ ಖೇತ್ತಂ, ಞತ್ತಿದುತಿಯಾದಿಕಮ್ಮೇ ಪಠಮಟ್ಠಪನಂ ತಸ್ಸಾ **ಓಕಾಸೋ** ನಾಮ। ಆರಞ್ಞಕೇ ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚಾನಿಸಂಸನ್ತಿ ಏವಂ **ಇದಮತ್ಥಿತ**ನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಛಕ್ಕವಾರವಣ್ಣನಾ

೩೨೬. **"ಛಬ್ಬಸ್ಸಪರಮತಾ ಧಾರೇತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ **ವಿಭಙ್ಗೇ** ಪಾಠತ್ತಾ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। **ಚುದ್ದಸಪರಮಾನಿ** ನವ ಛಕ್ಕಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಕಥಂ? ಪಠಮಂ ಏಕಂ ಛಕ್ಕಂ, ಸೇಸೇಸು ಅಟ್ಠಸು ಏಕೇಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕೇಕನ್ತಿ ಏವಂ ತೀಣಿ ಛಕ್ಕಾನಿ ಅನ್ತರಪೇಯ್ಯಾಲೇ ವುತ್ತಾನಿ। ಕಥಂ? "ಚತುತ್ಥೇನ ಆಪತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾನೇನ ಛ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಆಪಜ್ಜತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪಞ್ಚಮೇನ, ಛಟ್ಠೇನ ಚ **ತೀಣಿ ಛಕ್ಕಾನಿ**। ಲೋಭಾದಯೋ **ಛ ವಿವಾದಮೂಲಾನಿ,** ತಥಾ ಅನುವಾದಸ್ಸ। **ದೀಘಸೋ ಛ ವಿದತ್ಥಿಯೋ** ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾಯ। **ತಿರಿಯಂ ಛ ವಿದತ್ಥಿಯೋ** ಸುಗತಚೀವರಸ್ಸ। ವಿಪ್ಪಕತಚೀವರಂ ಆದಾಯ ಪಕ್ಕಮನೇ ನಿಟ್ಠಾನನ್ತಿಕೋ, ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನನಾಸನ ಸವನ ಸೀಮಾತಿಕ್ಕನ್ತಿಕಸಹುಬ್ಭಾರಾತಿ ಛ, ಸಮಾದಾಯ ವಾರೇಪಿ ಛಾತಿ ಛಕ್ಕದ್ವಯಂ। **ಸತ್ತಕೇ** ಪಕ್ಕಮನನ್ತಿಕೇನ ಸಹ ಸತ್ತ।

ಸತ್ತಕವಾರವಣ್ಣನಾ

೩೨೭. **ಛಕ್ಕೇ ವುತ್ತಾನಿಯೇವ ಸತ್ತಕವಸೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾನೀ**ತಿ ಛಕ್ಕೇ ವುತ್ತಚುದ್ದಸಪರಮಾನಿ ಸತ್ತಕವಸೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾನಿ। **ಸತ್ತಮೇ ಅರುಣುಗ್ಗಮನೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯ**ನ್ತಿ "ಛಾರತ್ತಪರಮಂ ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ತೇನ ಚೀವರೇನ ವಿಪ್ಪವಸಿತಬ್ಬಂ, ತತೋ ಚೇ ಉತ್ತರಿ ವಿಪ್ಪವಸೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಂ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತಿ। **ಚಮ್ಪೇಯ್ಯಕ್ಖನ್ಧಕೇ** ಸುಗತಚೀವರಭಾಣವಾರಸ್ಸ ಪರತೋ "ಇಧ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ನ ಹೋತಿ ಆಪತ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ತಮೇನಂ ಚೋದೇತಿ ಸಙ್ಘೋ ವಾ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ವಾ ಏಕಪುಗ್ಗಲೋ ವಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಸತ್ತಕಾತಿ।

ಅಟ್ಠಕವಾರವಣ್ಣನಾ

೩೨೮. ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪೋಸಥಾದಿಕರಣಂ **ಆನಿಸಂಸೋ,** ಅಕರಣಂ **ಆದೀನವೋ,** ತಸ್ಮಾ ಏತೇ ಅಟ್ಠಾನಿಸಂಸೇ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **"ಅಯಸೋ** ಅಕ್ಕೋಸೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪುಬ್ಬೇವಸ್ಸ ಹೋತಿ "ಮುಸಾ ಭಣಿಸ್ಸ"ನ್ತಿ, ಭಣನ್ತಸ್ಸ ಹೋತಿ "ಮುಸಾ ಭಣಾಮೀ"ತಿ, ಭಣಿತಸ್ಸ ಹೋತಿ "ಮುಸಾ ಮಯಾ ಭಣಿತ"ನ್ತಿ, ವಿನಿಧಾಯ ದಿಟ್ಠಿಂ ಖನ್ತಿಂ ರುಚಿಂ ಭಾವಂ ಸಞ್ಞನ್ತಿ ಏವಂ ಅಕಪ್ಪಿಯಕತಂ ಹೋತಿ ಅಪ್ಪಟಿಗ್ಗಹಿತಕತನ್ತಿಆದಯೋ **ಅಟ್ಠ ಅನತಿರಿತ್ತಾ**। ಸಪ್ಪಿಆದಿ ಅಟ್ಠಮೇ ಅರುಣುಗ್ಗಮನೇ ನಿಸ್ಸಗ್ಗಿಯಂ ಹೋತಿ। **ಅಟ್ಠವಾಚಿಕಾ** ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಉಭತೋಞತ್ತಿಚತುತ್ಥತ್ತಾ। ವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕದಾನಾದೀನಿ **ಅಟ್ಠ ವರಾನಿ**।

ನವಕವಾರವಣ್ಣನಾ

೩೨೯. ನವಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಭಿಜ್ಜತಿ। ಮನುಸ್ಸಮಂಸವಜ್ಜೇಹಿ **ನವ ಮಂಸೇಹಿ** ವಿನಿಚ್ಛಯೋ। ಸುನ್ದರಂ ನ ಸುನ್ದರನ್ತಿ ಸಙ್ಘಾಟಿಆದೀನಿ **ನವ ಚೀವರಾನಿ**। ತಾನೇವ ಅಧಿಟ್ಠಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ **ನ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾನಿ,** ಅಧಿಟ್ಠಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಪಚ್ಚುದ್ಧರಿತ್ವಾ ನ ವಿಕಪ್ಪೇತಬ್ಬಾನೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ನವ ವಿದತ್ಥಿಯೋ** ಸುಗತಚೀವರಸ್ಸ। "ವಗ್ಗಂ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘಂ ವಗ್ಗಸಞ್ಞೀ ಓವದತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅಧಮ್ಮಕಮ್ಮೇ ದ್ವೇ ನವಕಾನಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯವಸೇನ ವುತ್ತಾನಿ।

ದಸಕವಾರವಣ್ಣನಾ

೩೩೦. “ಓರಮತ್ತಕಞ್ಚ ಅಧಿಕರಣಂ ಹೋತಿ, ನ ಚ ಗತಿಗತ”ನ್ತಿಆದಿನಾ (ಚೂಳವ॰ ೨೦೪) **ದಸ ಅಧಮ್ಮಿಕಾ ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹಾ**। ವಿಪರೀತಾ **ಧಮ್ಮಿಕಾ**। ಸಮಥಕ್ಖನ್ಧಕೇ ವುತ್ತೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **“ಸಂಕಚ್ಚಿಕಂ ವಾ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ದಸಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ ಕಪ್ಪಿಯತ್ತಾ ಏತೇಸಂ। ಮಾತುರಕ್ಖಿತಾದಯೋ **ದಸ ಇತ್ಥಿಯೋ**। ಧನಕ್ಕೀತಾದಯೋ **ದಸ ಭರಿಯಾ**। “ಸಿಕ್ಖಾಸಮ್ಮುತಿಂ ದತ್ವಾ ದಸವಸ್ಸಾಯ ತಸ್ಸಾ ದ್ವಾದಸವಸ್ಸಕಾಲೇ ಸಯಮ್ಪಿ ದ್ವಾದಸವಸ್ಸಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ **ವುಟ್ಠಾಪನಸಮ್ಮುತಿ ಸಾದಿತಬ್ಬಾ**। “ವಿನಯಧರಸ್ಸೇವ ‘ಆಪತ್ತಾನಾಪತ್ತಿಂ ನ ಜಾನಾತೀ’ತಿ ಆರಬ್ಭ ಯಾವ ‘ಉಭಯಾನಿ ಖೋ ಪನಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಸೋ’ತಿ ಪಞ್ಚಙ್ಗಾನಿ ವತ್ವಾ ಪುನಪಿ ‘ಆಪತ್ತಾನಾಪತ್ತಿಂ ನ ಜಾನಾತಿ’ಚ್ಚೇವ ಆರಬ್ಭ ಯಾವ ‘ಅಧಿಕರಣೇ ಚ ನ ವಿನಿಚ್ಛಯಕುಸಲೋ ಹೋತೀ’ತಿ ಪಞ್ಚ ವುತ್ತಾ, ತೇ ತಥಾ ತಥಾ ಪಞ್ಚ ಪಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ದಸ ಹೋನ್ತೀ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। “ದಸವಸ್ಸಾಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ನಿಸ್ಸಯೋ ದಾತಬ್ಬೋ”ತಿ ಏಕಚ್ಚೇಸು ಪೋತ್ಥಕೇಸು ನತ್ಥಿ, ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನತ್ಥಿ, ಪಾಠೋ ಏವ ಪನ ಹೋತಿ।

ಏಕಾದಸಕವಾರವಣ್ಣನಾ

೩೩೧. **ನ ವೋದಾಯನ್ತಿ** ನ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ। ರೋಗಮೇವ **ರೋಗಾತಙ್ಕಂ**। ರೋಗನ್ತರಾಯಂ ವಾ।

ಏಕುತ್ತರಿಕನಯವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉಪೋಸಥಾದಿಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾವಣ್ಣನಾ

೩೩೨. “ಸಙ್ಘಂ, ಭನ್ತೇ, ಪವಾರೇಮೀ”ತಿಆದಿ **ಪವಾರಣಕಥಾ** ನಾಮ ವಿನೀತಗಾಥಾಸು ವಿಯ।

ಅತ್ಥವಸಪಕರಣವಣ್ಣನಾ

೩೩೪. **ದಸ ಅತ್ಥವಸೇ ಪಟಿಚ್ಚಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನೇ ಗುಣವಿಸೇಸದೀಪನತೋ, ಅಪಞ್ಞಾಪನೇ ಆದೀನವದಸ್ಸನತೋ ಚ ಸಙ್ಘಸುಟ್ಠುತಾ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ ಲೋಕವಜ್ಜಸ್ಸ ಅಪಣ್ಣತ್ತಿಸಮ್ಭವಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನೇ ಪಯೋಗವಿಸುದ್ಧಿ ಗುಣೋ। ಪಣ್ಣತ್ತಿಸಮ್ಭವಸ್ಸ ಪನ ಸೇಖಿಯಸ್ಸ ಲೋಕವಜ್ಜಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನೇ ಪಟಿಪತ್ತಿವಿಸುದ್ಧಿ ಗುಣೋ, ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಸ್ಸ ಆಸಯವಿಸುದ್ಧಿ ಗುಣೋ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಾದಿಗುಣಾವಹನತೋ, ತೇನೇವಾಹ “ಸುಭರತಾಯ ಸುಪೋಸತಾಯ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಯ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತ್ವಾ”ತಿ। ಸಮಣಾಚಾರವಿಸುದ್ಧಿ ಚಸ್ಸ ಗುಣೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಥ ವಾ ಲೋಕವಜ್ಜಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನೇ ಸಙ್ಘಸುಟ್ಠುತಾ ಹೋತಿ ಪಾಕಟಾದೀನವತೋ, ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನೇ ಸಙ್ಘಫಾಸುತಾ ಹೋತಿ ಪಾಕಟಾನಿಸಂಸತ್ತಾ। ತಥಾ ಪಠಮೇನ ದುಮ್ಮಙ್ಕೂನಂ ನಿಗ್ಗಹೋ, ದುತಿಯೇನ ಪೇಸಲಾನಂ ಫಾಸುವಿಹಾರೋ, ಪಠಮೇನ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾನಂ ಆಸವಾನಂ ಪಟಿಘಾತೋ, ದುತಿಯೇನ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾನಂ, ತಥಾ ಪಠಮೇನ ಅಪ್ಪಸನ್ನಾನಂ ಪಸಾದೋ, ದುತಿಯೇನ ಪಸನ್ನಾನಂ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವೋ, ತಥಾ ಪಠಮೇನ ಸದ್ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿ, ದುತಿಯೇನ ವಿನಯಾನುಗ್ಗಹೋ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಪರಿವಾರ**ನಯೇನ ವಾ ಪಠಮೇನ ಪಾಪಿಚ್ಛಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಕ್ಖುಪಚ್ಛೇದೋ, ದುತಿಯೇನ ಗಿಹೀನಂ ಅನುಕಮ್ಪಾ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ “ದ್ವೇ ಅತ್ಥವಸೇ ಪಟಿಚ್ಚ ತಥಾಗತೇನ ಸಾವಕಾನಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಗಿಹೀನಂ ಅನುಕಮ್ಪಾಯ ಪಾಪಿಚ್ಛಾನಂ ಪಕ್ಖುಪಚ್ಛೇದಾಯಾ”ತಿ (ಪರಿ॰ ೪೯೮)। ತಥಾ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾನಂ ವೇರಾನಂ ವಜ್ಜಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ವಸೇನಪಿ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ “ದ್ವೇ ಅತ್ಥವಸೇ…ಪೇ॰… ಪಞ್ಞತ್ತಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾನಂ ವೇರಾನಂ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾನಂ ವೇರಾನಂ ಪಟಿಘಾತಾಯಾ”ತಿಆದಿ (ಪರಿ॰ ೪೯೮)। ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಅಕತವಿಞ್ಞತ್ತಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ, ಗಿಹೀನಂ ಪೀಳಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ, ತೇಸಂ ಪಸಾದಭೋಗಕ್ಖಯರಕ್ಖಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತಞ್ಚ ಗಿಹೀನಂ **ಅನುಕಮ್ಪಾಯ ಪಞ್ಞತ್ತಂ** ನಾಮ, ಕುಲದೂಸಕಗಣಭೋಜನಾನಿ ಪಾಪಿಚ್ಛಾನಂ

ಪಕ್ಖುಪಚ್ಛೇದಾಯ ಪಞ್ಞತ್ತಂ। ಸಬ್ಬಂ ಲೋಕವಜ್ಜಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕವೇರಾದಿಪಟಿಘಾತಾಯ , ಮಾತುಗಾಮೇನ ಸಂವಿಧಾನಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕವೇರಾದಿಸಂವರಾಯ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದಸಅತ್ಥವಸಪಕರಣಮೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ವತ್ಥುವೀತಿಕ್ಕಮೇನ ಯಂ, ಏಕನ್ತಾಕುಸಲಂ ಭವೇ।
ತಂ ಸಙ್ಘಸುಟ್ಠುಭಾವಾಯ, ಪಞ್ಞತ್ತಂ ಲೋಕವಜ್ಜತೋ॥

ಪಾರಾಜಿಕಾದಿಂ,

ಪಞ್ಞತ್ತಿಜಾನನೇನೇವ, ಯತ್ಥಾಪತ್ತಿ ನ ಅಞ್ಞಥಾ।
ತಂ ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಯಾ ವಾಪಿ, ಪಸಾದುಪ್ಪಾದಬುದ್ಧಿಯಾ॥

ಧಮ್ಮದೇಸನಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಇತರಞ್ಚ ಸೇಖಿಯಂ, ಇದಂ ಪಣ್ಣತ್ತಿಸಮ್ಭವಂ **ಲೋಕವಜ್ಜಂ** ನಾಮ। ವತ್ಥುನೋ, ಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ವಾ ವೀತಿಕ್ಕಮಚೇತನಾಯಾಭಾವೇಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಕರಣೇ, ಕತ್ತಬ್ಬಸ್ಸ ಅಕರಣೇ ವಾ ಸತಿ ಯತ್ಥ ಆಪತ್ತಿ ಪಹೋತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸುರಾಪಾನಂ **ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜನ್ತಿ** ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ಉಕ್ಕೋಟನಕೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, "ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮಿಕಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಛನ್ದಂ ದತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಖೀಯನಧಮ್ಮಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ (ಪಾಚಿ॰ ೪೭೫), ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಘೇ ವಿನಿಚ್ಛಯಕಥಾಯ ವತ್ತಮಾನಾಯ ಛನ್ದಂ ಅದತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಪಕ್ಕಮೇಯ್ಯ, ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ (ಪಾಚಿ॰ ೪೮೦), ಯೋ ಪನ ಭಿಕ್ಖು ಸಮಗ್ಗೇನ ಸಙ್ಘೇನ ಚೀವರಂ ದತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಖೀಯನಧಮ್ಮಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ...ಪೇ॰... ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೪೮೫) ಏವಮಾದಿ ಸಙ್ಘಫಾಸುತಾಯ ಪಞ್ಞತ್ತಂ। "ಅಞ್ಞವಾದಕೇ ವಿಹೇಸಕೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ (ಪಾಚಿ॰ ೧೦೧), ಪಾರಾಜಿಕಾದೀಹಿ ಅನುದ್ಧಂಸನೇ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾದಿ ಚ ದುಮ್ಮಙ್ಕೂನಂ ನಿಗ್ಗಹಾಯ, ಅನುಪಖಜ್ಜನಿಕ್ಕಡ್ಢನಉಪಸ್ಸುತಿಸಿಕ್ಖಾಪದಾದಿ ಪೇಸಲಾನಂ ಫಾಸುವಿಹಾರಾಯ, ಸಬ್ಬಂ ಲೋಕವಜ್ಜಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾನಂ ಆಸವಾನಂ ಪಟಿಘಾತಾಯ, ಸಬ್ಬಂ ಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾನಮೇವ ಸಂವರಾಯ। ಸಬ್ಬಂ ಗಿಹಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ ಅಪ್ಪಸನ್ನಾನಂ ವಾ ಪಸಾದಾಯ ಪಸನ್ನಾನಂ ವಾ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ಚ। ವಿಸೇಸೇನ ಅರಿಟ್ಠಸಮಣುದ್ದೇಸಸಿಕ್ಖಾಪದಂ, ಸಾಮಞ್ಞೇನ ಪಚ್ಚಯೇಸು ಮರಿಯಾದಪಟಿಸಂಯುತ್ತಞ್ಚ ಸದ್ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಯಾ, "ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಸ್ಸಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ, ನಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಮಹಿಚ್ಛಸ್ಸಾ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೫೮; ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೩೦) ಆದಿಸುತ್ತಮೇತ್ಥ ಸಾಧಕಂ। "ಸಿಕ್ಖಾಪದವಿವಣ್ಣಕೇ (ಪಾಚಿ॰ ೪೩೯) ಮೋಹನಕೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿಆದಿ (ಪಾಚಿ॰ ೪೪೪) ವಿನಯಾನುಗ್ಗಹಾಯ ಪಞ್ಞತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। "ಭೂತಗಾಮಪಾತಬ್ಯತಾಯ ಪಾಚಿತ್ತಿಯ"ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೯೦) ಇದಂ ಕಿಮತ್ಥನ್ತಿ ಚೇ? ಅಪ್ಪಸನ್ನಾನಂ ಪಸಾದಾಯ, ಪಸನ್ನಾನಂ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ಚ। ಕಥಂ?

"ಭೂತಗಾಮೋ ಸಜೀವೋತಿ, ಅವಿಪಲ್ಲತ್ತದಿಟ್ಠಿನೋ।
ತಸ್ಸ ಕೋಪನಸಞ್ಞಾಯ, ಪಸಾದೋ ಬುದ್ಧಸಾವಕೇ॥

"ನಿಜ್ಜೀವಸಞ್ಞಿತಂಪೇತಂ, ಅಕೋಪೇನ್ತೋ ಕಥಂ ಮುನಿ।
ಜೀವಂ ಕೋಪೇಯ್ಯ ನಿದ್ದೋಸೋ, ಮಚ್ಛಮಂಸಾನುಜಾನನೇ॥

ಏವಮ್ಪಿ –

"ತಸ್ಸ ಕೋಪನಸಞ್ಞಾಯ, ಪಸಾದೋ ಬುದ್ಧಸಾವಕೇ।
ಯತೋ ತಿತ್ಥಕರಾವಿಮೇ, ವಿರತಾ ಭೂತಗಾಮತೋ।

ಲೋಕಸ್ಸ ಚಿತ್ತರಕ್ಖತ್ಥಂ, ತತೋಪಿ ವಿರತೋ ಮುನೀ"ತಿ॥ -

ಪಸನ್ನಾನಂ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವೋ ಹೋತಿ।

ವಿವಿತ್ತಸೇನಾಸನಭೋಗತಣ್ಹಾವಸೇನನಿಜ್ಜೀವಮಿತಾರಕ್ಖಂ।
ಬುದ್ಧೋಭಿನಿನ್ನಞ್ಚ ವಿವಜ್ಜಯನ್ತೋ।
ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ತತ್ಥ ಚ ಪಞ್ಞಪೇಸಿ॥

ನಿಜ್ಜೀವಸ್ಸಾಪಿ ಮಂಸಸ್ಸ, ಖಾದನಕಂ ಯತಿಂ ಪತಿ।
ನಿನ್ದಮಾನಂ ಜನಂ ದಿಸ್ವಾ, ಭೂತಗಾಮಂ ಪರಿಚ್ಚಜಿ॥

ತಿಕೋಟಿಪರಿಸುದ್ಧತ್ತಾ, ಮಚ್ಛಮಂಸಾನುಜಾನನೇ।
ಪಟಿಚ್ಚ ಮಂಸಾನುಜಾನನಂ, ಕಮ್ಮೇ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪಸಙ್ಗಭಯಾ॥

ಅಪರಿಕ್ಖಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ, ಪರಾನುದ್ದಯತಾಯ ಚ।
ಭೂತಗಾಮಪಾತಬ್ಯತಾಯ, ಪಾಣಾತಿಪಾತಪ್ಪಸಙ್ಗಭಯಾ॥

ತತ್ಥ ಪರಿಯಾಯವಚನಂ ಅನುಜಾನಿ ಭಗವಾ, ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಕತಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ ಪರಸ್ಸ ವಾ ಪಾಪಪ್ಪಸಙ್ಗಭಯೇನ। ಇಧ ಪನ ಭೂತಗಾಮಪಾತಬ್ಯತಾಯ ಪಾಪಾಭಾವಞಾಪನತ್ಥಂ ಅತ್ತುದ್ದೇಸಿಕಂ ವಿಹಾರಂ, ಕುಟಿಞ್ಚ ಅನುಜಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಪಕಿರಿಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ತೇ ತೇ ಪಯೋಜನವಿಸೇಸಸಙ್ಖಾತಾ ಅತ್ಥವಸಾತಿ **ಅತ್ಥವಸಪಕರಣನ್ತಿ**।

ಮಹಾವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಠಮಗಾಥಾಸಙ್ಗಣಿಕವಣ್ಣನಾ

ಸತ್ತನಗರೇಸು ಪಞ್ಞತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದವಣ್ಣನಾ

೩೩೫. ವಚನಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನತ್ಥೇ ವಾ ನಿಪಾತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಡ್ಢುಡ್ಢಸತಾನೀತಿ** ತೀಣಿ ಸತಾನಿ, ಪಞ್ಞಾಸಾನಿ ಚ। **ವಿಗ್ಗಹನ್ತಿ** ಮನುಸ್ಸವಿಗ್ಗಹಂ। **ಅತಿರೇಕಂ ವಾತಿ** ದಸಾಹಪರಮಂ ಅತಿರೇಕಚೀವರಂ। **ಕಾಳಕನ್ತಿ** "ಸುದ್ಧಕಾಳಕಾನ"ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೫೫೨-೫೫೪) ವುತ್ತಕಾಳಕಂ। **ಭೂತನ್ತಿ** ಭೂತಾರೋಚನಂ। **ಪರಮ್ಪರಭತ್ತನ್ತಿ** ಪರಮ್ಪರಭೋಜನಂ। **ಭಿಕ್ಖುನೀಸು ಚ ಅಕ್ಕೋಸೋತಿ** ಯಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅಕ್ಕೋಸೇಯ್ಯ ವಾ ಪರಿಭಾಸೇಯ್ಯ ವಾ (ಪಾಚಿ॰ ೧೦೨೯)। **ಅನ್ತರವಾಸಕನ್ತಿ** ಅಞ್ಞಾತಿಕಾಯ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಚೀವರಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ। **ರೂಪಿಯನ್ತಿ** ರೂಪಿಯಸಬ್ಬೋಹಾರಂ। **ಸುತ್ತನ್ತಿ** ಸಾಮಂ ಸುತ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ತನ್ತವಾಯೇಹಿ। **ಉಜ್ಝಾಪನಕೇತಿ** ಉಜ್ಝಾಪನಕೇ ಖೀಯನಕೇ। **ಪಾಚಿತಪಿಣ್ಡನ್ತಿ** ಭಿಕ್ಖುನೀಪಅಪಾಚಿತಪಿಣ್ಡಪಾತಂ। **ಚಾರಿತ್ತನ್ತಿ** ನಿಮನ್ತಿತೋ ಸಭತ್ತೋ ಸಮಾನೋ ಸನ್ತಂ। **ಚೀವರಂ ದತ್ವಾತಿ** ಸಮಗ್ಗೇನ ಸಙ್ಘೇನ ಚೀವರಂ ದತ್ವಾ। **ವೋಸಾಸನ್ತೀತಿ** ಭಿಕ್ಖೂ ಪನೇವ ಕುಲೇಸು ನಿಮನ್ತಿತಾ ಭುಞ್ಜನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೫೫೮), ತತ್ಥ ಚೇಸಾ। **ಗಿರಗ್ಗಚರಿಯಾತಿ** "ಯಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೀ ನಚ್ಚಂ ವಾ ಗೀತಂ ವಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೮೩೪) ಚ, "ಅನ್ತೋವಸ್ಸಂ ಚಾರಿಕಂ ಚರೇಯ್ಯಾ"ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೯೭೦) ಚ ವುತ್ತದ್ವಯಂ। **ಛನ್ದದಾನೇನಾತಿ** ಪಾರಿವಾಸಿಕಛನ್ದದಾನೇನ ಸಿಕ್ಖಮಾನಂ ವುಟ್ಠಾಪೇಯ್ಯ (ಪಾಚಿ॰ ೧೧೬೭)। ಪಾರಾಜಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ, ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಸಞ್ಞಾಚಿಕಕುಟಿಞ್ಚ ಕೋಸಿಯಮಿಸ್ಸಸನ್ಥತಞ್ಚ ಸೇಯ್ಯಾ ಚ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇನ ಸಹ ಪಥವೀಖಣನಂ। **ಗಚ್ಛ ದೇವತೇತಿ** ಭೂತಗಾಮಪಾತಬ್ಯತಾ ಸಪ್ಪಾಣಕಉದಕಸಿಞ್ಚನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಹಾವಿಹಾರೋತಿ** ಮಹಲ್ಲಕವಿಹಾರೋ। **ಅಞ್ಞನ್ತಿ** ಅಞ್ಞವಾದಕಂ। **ದ್ವಾರನ್ತಿ** ಯಾವದ್ವಾರಕೋಸಾ। "ಅನಾದರಿಯಪಾಚಿತ್ತೀತಿ ಚ

ಸಹಧಮ್ಮಿಕಂ ವುಚ್ಚಮಾನೋ"ತಿ ಪಾಠೋ। **ಪಯೋಪಾನನ್ತಿ** ಸುರುಸುರುಕಾರಕಂ। **ಏಳಕಲೋಮಾನಿ ಪತ್ತೋ ಚಾತಿ** ಏಳಕಲೋಮಧೋವಾಪನಞ್ಚ ಊನಪಞ್ಚಬನ್ಧನಪತ್ತೋ ಚ। **ಓವಾದೋ ಚೇವ ಭೇಸಜ್ಜನ್ತಿ** ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಓವಾದೋ ತದುತ್ತರಿಭೇಸಜ್ಜವಿಞ್ಞಾಪನಞ್ಚ। **ಸೂಚಿ ಅರಞ್ಞಕೋತಿ** "ಅಟ್ಠಿಮಯಂ ವಾ ದನ್ತಮಯಂ ವಾ ವಿಸಾಣಮಯಂ ವಾ ಸೂಚಿಘರ"ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೫೧೭) ಚ "ಯಾನಿ ಖೋ ಪನ ತಾನಿ ಆರಞ್ಞಕಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ ಸಾಸಙ್ಕ...ಪೇ॰... ಪಟಿದೇಸೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ (ಪಾಚಿ॰ ೫೭೦) ಚ। **ಓವಾದೋತಿ** ಯಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖುನೀ ಓವಾದಾಯ ವಾ ಸಂವಾಸಾಯ ವಾ ನ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ (ಪಾಚಿ॰ ೧೦೫೫)। **ಪಾರಾಜಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರೀತಿ**ಆದಿ ದ್ವೀಸು ನಗರೇಸು ಪಞ್ಞತ್ತಸಮ್ಪಿಣ್ಡನಂ।

ಚತುವಿಪತ್ತಿವಣ್ಣನಾ

೩೩೬. ಏಕತಿಂಸಾ ಯೇ ಗರುಕಾತಿ ಉಭತೋ ಅಟ್ಠ ಪಾರಾಜಿಕಾ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ತೇರಸ, ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ದಸ ಚ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾ। ಸಾಧಾರಣಾಸಾಧಾರಣವಸೇನ ಅಟ್ಠ ಅನವಸೇಸಾ ನಾಮ ಪಾರಾಜಿಕಾನಿ। **ತದೇವಾತಿ** ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಂಯೇವ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಪಾರಾಜಿಕ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಅಪುಚ್ಛಿತಮೇವ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಂ। "ತತ್ಥ ಯೋ ಚಾಯಂ, ಅಕ್ಕೋಸತಿ ಹಸಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ"ತಿ ಪಾಠೋ। ದುಟ್ಠುಲ್ಲವಿಭಾವನವಸೇನಾಗತವಿಪತ್ತಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಾಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಯಾವತತಿಯಕಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತುಮಾರಭಿ। **ಉಕ್ಖಿತ್ತಾನುವತ್ತಿಕಾ** ಭಿಕ್ಖುನೀ ಅಟ್ಠ ಯಾವತತಿಯಕಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾ ಇಧ ಪುಚ್ಛಿತತ್ತಾ **ಅನನ್ತರಪಞ್ಹಾ** ನಾಮ ಜಾತಾ।

ಛೇದನಕಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೩೭. ಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕನ್ತಮಞ್ಚನಿಸೀದನಕಣ್ಡುಪಟಿಚ್ಛಾದಿವಸ್ಸಿಕಸಾಟಿಕಾಸುಗತಚೀವರಪ್ಪಮಾಣಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಉದಕಸಾಟಿಕಾತಿ **ಛ ಛೇದನಕಾನಿ**। ಚೀವರವಿಪ್ಪವಾಸಸಮ್ಮುತಿಆದಯೋ **ಚತಸ್ಸೋ ಸಮ್ಮುತಿಯೋ**। "ಅಯಂ ತತ್ಥ ಸಾಮೀಚೀ"ತಿ ಏವಂ ಆಗತಾ **ಸತ್ತ ಸಾಮೀಚಿಯೋ**।

ಅಸಾಧಾರಣಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೩೮. ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಚುದ್ದಸಪರಮಾನೇವ ಅನ್ತರಪಞ್ಹೇ ನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ **ಪುರಿಮಪಞ್ಹಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ**। **ಧೋವನಞ್ಚ ಪಟಿಗ್ಗಹೋತಿ** ಗಾಥಾ ಅಟ್ಠಕಥಾಚರಿಯಾನಂ। **ದ್ವೇ ಲೋಮಾನಿ** ಏಳಕಲೋಮತಿಯೋಜನಪರಮಾನಿ।

ದ್ವೇವೀಸತಿ ಖುದ್ದಕಾತಿ –

"ಸಕಲೋ ಭಿಕ್ಖುನಿವಗ್ಗೋ, ಪರಮ್ಪರಞ್ಚ ಭೋಜನಂ।
ಅನತಿರಿತ್ತಂ ಅಭಿಹಟಂ, ಪಣೀತಞ್ಚ ಅಚೇಲಕಂ।
ಜಾನಂ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಛಾದನಂ॥

"ಊನಂ ಮಾತುಗಾಮೇನ ಸದ್ಧಿಂ, ಯಾ ಚ ಅನಿಕ್ಖನ್ತರಾಜಕೇ।
ಸನ್ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ, ವಿಕಾಲೇ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಂ॥

"ನಿಸೀದನೇ ಚ ಯಾ ಸಿಕ್ಖಾ, ವಸ್ಸಿಕಾಯ ಚ ಸಾಟಿಕಾ।
ದ್ವಾವೀಸತಿ ಇಮಾ ಸಿಕ್ಖಾ, ಖುದ್ದಕೇಸು ಪಕಾಸಿತಾ"ತಿ॥ –

ಪಾಠೋ । “ಕುಲೇಸು ಚಾರಿತ್ತಾಪತ್ತೀ”ತಿ ಪಾಠೋ ನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ ಸಾಧಾರಣತ್ತಾ ತಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಾಪದಸ್ಸ। **ಛಚತ್ತಾರೀಸಾ ಚಿಮೇತಿ** ಛಚತ್ತಾರೀಸ ಇಮೇ। “ಪಾರಾಜಿಕಾನಿ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ”ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದೇ ಏವ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ವುತ್ತತ್ತಾ **ವಿಭತ್ತಿಯೋ** ನಾಮ। **ಸಾಧಾರಣ**ನ್ತಿ ಅಟ್ಠನ್ನಮ್ಪಿ ಸಾಧಾರಣಂ। ಪಾರಾಜಿಕಭೂತಾ ವಿಭತ್ತಿಯೋ **ಪಾರಾಜಿಕವಿಭತ್ತಿಯೋ**। ಸಾಧಾರಣೇ ಸತ್ತವಜ್ಜೋ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೋ। ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ **ಗಣ್ಠಿಪದೇ** “ಅಥ ವಾ ‘ದ್ವೇ ಉಪೋಸಥಾ ದ್ವೇ ಪವಾರಣಾ ಚತ್ತಾರಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಪಞ್ಚೇವ ಉದ್ದೇಸಾ ಚತುರೋ ಭವನ್ತಿ, ನಞ್ಞಥಾ’ತಿ ಪಾಳಿಂ ಉದ್ಧರನ್ತಿ। ತತ್ಥ ‘ಚತ್ತಾರಿ ಕಮ್ಮಾನೀ’ತಿ ವಿಸೇಸಾಭಾವಾ ಉದ್ಧರಿತಪೋತ್ಥಕಮೇವ ಸುನ್ದರಂ, ಪುಬ್ಬೇಪಿ ವಿಭತ್ತಿಮತ್ತದಸ್ಸನವಸೇನೇವ ಚೇತಂ ವುತ್ತಂ। ‘ನ ಸಮಥೇಹಿ ವೂಪಸಮನವಸೇನಾ’ತಿ ವತ್ವಾ ಚತ್ತಾರಿ ಕಮ್ಮವಿಭಜನೇ ‘ಸಮಥೇಹಿ ವೂಪಸಮ್ಮತೀ’ತಿ ನ ವಿಸೇಸಿತಂ ಉಪೋಸಥಪ್ಪವಾರಣಾನಂಯೇವ ವಿಭಾಗತ್ತಾ। ಕಸ್ಮಾ? ಏತ್ಥಾಪಿ ‘ಉಪೋಸಥಪ್ಪವಾರಣಾನಂಯೇವ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ನಯಂ ದೇಥಾ’ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ, ಅಧಮ್ಮೇನ ವಗ್ಗಾದಿಕಮ್ಮೇನ ಆಪತ್ತಿಯೋಪಿ ವೂಪಸಮ್ಮನ್ತೀತಿ ಆಪಜ್ಜನತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ವಿಚಾರೇತಬ್ಬಂ। **ದ್ವೀಹಿ ಚತೂಹಿ ತೀಹಿ ಕಿಚ್ಚಂ ಏಕೇನಾತಿ** ದ್ವೀಹಿ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ, ಚತೂಹಿ ಅನುವಾದಾಧಿಕರಣಂ, ತೀಹಿ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ, ಏಕೇನ ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣಂ ಸಮ್ಮತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಾರಾಜಿಕಾದಿಆಪತ್ತಿವಣ್ಣನಾ

೩೩೯. **ನಿಬ್ಬಚನಮತ್ತ**ನ್ತಿ ವೇವಚನಮತ್ತಂ। **ಸೇಸೇತಿ** ಆದಿತೋ ಸೇಸಾ ಮಜ್ಝನ್ತಾ। **ಪದ**ನ್ತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ। **ಸದ್ಧಾಚಿತ್ತಂ** ಪಸನ್ನಚಿತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ, “ಸನ್ತಾಚಿತ್ತ”ನ್ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ। **ಅನಾಳಿಯ**ನ್ತಿ ದಲಿದ್ದಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಇದಂ ನಿಬ್ಬಚನಂ “ಗರುಕಂ ಲಹುಕಞ್ಚಾ”ತಿಆದಿಪಞ್ಹೇ ನತ್ಥಿ, “ಹನ್ದ ವಾಕ್ಯಂ ಸುಣೋಮ ತೇ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ವಚನೇನ ಸಙ್ಗಹಿತಸ್ಸತ್ಥಸ್ಸ ದೀಪನತ್ಥಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। “ಆಕಾಸೋ ಪಕ್ಖಿನಂ ಗತೀ”ತಿ ಚ ಪಾಠೋ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ಜಾತಿವಸೇನ ಯುಜ್ಜತಿ। **ಪಕ್ಖೀನ**ನ್ತಿ ಉಜುಕಮೇವ।

ಪಠಮಗಾಥಾಸಙ್ಗಣಿಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಅಧಿಕರಣಭೇದವಣ್ಣನಾ

ಉಕ್ಕೋಟನಭೇದಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೪೦. **ಅಧಿಕರಣಉಕ್ಕೋಟೇನ ಸಮಥಾನಂ ಉಕ್ಕೋಟಂ ದಸ್ಸೇತು**ನ್ತಿ ಅಧಿಕರಣಾನಿ ಸತ್ತಹಿ ಸಮಥೇಹಿ ಸಮ್ಮನ್ತಿ, ತಾನಿ ಉಕ್ಕೋಟೇನ್ತೋ ಸತ್ತ ಸಮಥೇ ಉಕ್ಕೋಟೇತಿ ನಾಮಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಪಸವತೀತಿ** ಸಮ್ಭವತಿ। **“ಅನುವಾದಾಧಿಕರಣೇ ಲಬ್ಭನ್ತೀ**’ತಿಆದೀನಿ ‘ಧಮ್ಮೋ ಅಧಮ್ಮೋ’ತಿಆದೀನಂ ಸಮಾನತ್ತಾ ತೇಸು ವಿಸೇಸತೋ ಲಬ್ಭನ್ತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅನಿಹತ**ನ್ತಿ ಸುತ್ತಾದಿನಾ। **ಅವಿನಿಚ್ಛಿತ**ನ್ತಿ “ಆಪತ್ತಿಅನಾಪತ್ತೀ”ತಿಆದಿನಾ। “ತತ್ಥ ಜಾತಕಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಉಕ್ಕೋಟೇತಿ…ಪೇ॰… ತಿಣವತ್ಥಾರಕಂ ಉಕ್ಕೋಟೇತೀ”ತಿ ದಸೇವ ವುತ್ತಾ। “ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯಪಟಿಞ್ಞಾತಕರಣಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾ ಅವುತ್ತತ್ತಾ ಉಕ್ಕೋಟೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಕಮ್ಮವಾಚಾಪಿ ತೇಸಂ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇ ಉಕ್ಕೋಟೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾತಿ ವದನ್ತೀ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **ಪಾಳಿಮುತ್ತಕವಿನಿಚ್ಛಯೇನೇವಾತಿ** ವಿನಯಲಕ್ಖಣಂ ವಿನಾ ಕೇವಲಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಮತ್ತವಸೇನೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಖನ್ಧಕತೋ ವಾ ಪರಿವಾರತೋ ವಾ ಆನೀತಸುತ್ತೇನ। **ನಿಜ್ಝಾಪೇನ್ತಿ** ದಸ್ಸೇನ್ತಿ। ಪುಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮವಿನಯೇನ ವಿನಿಚ್ಛಿತಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಉಪಜ್ಝಾಯಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ “ಅಧಮ್ಮಂ ಧಮ್ಮೋ”ತಿಆದೀನಿ ದೀಪೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಿಸಮಾನಿ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದೀನಿ ನಿಸ್ಸಿತತ್ತಾ **ವಿಸಮನಿಸ್ಸಿತೋ**। ಏವಂ ಸೇಸೇಸು।

ಅಧಿಕರಣನಿದಾನಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೪೧-೨. **ಕಿಂಸಮ್ಭಾರ**ನ್ತಿ ಕಿಂಪರಿಕ್ಖಾರಂ, ಏತ್ಥ **ಕಿ**ನ್ತಿ ಲಿಙ್ಗಸಾಮಞ್ಞಮಬ್ಯಯಂ। ಪುಬ್ಬೇ ಉಪ್ಪನ್ನವಿವಾದಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕವಿವಾದೋ **ವಿವಾದನಿದಾನಂ** ನಾಮ। **ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಪಚ್ಚಯಾ ಚತಸ್ಸೋ ಆಪತ್ತಿಯೋ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ** ಭಿಕ್ಖುನೀ ಜಾನಂ

ಪಾರಾಜಿಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ ಪಾರಾಜಿಕಂ, ವೇಮತಿಕಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯಂ, ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಆಚಾರವಿಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತಿ ದುಕ್ಕಟಂ। ಪುಬ್ಬೇ ಕತಉಕ್ಖೇಪನಿಯಾದಿಕಿಚ್ಚಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಕಿಚ್ಚಾನಂ। ಕೀದಿಸಾನಂ? ಸಮನುಭಾಸನಾದೀನಂ ವಸೇನ। **ತಂ ಹೀ**ತಿ ಅಧಿಕರಣಂ।

೩೪೪. ಅಧಿಕರಣೇಸು **ಯೇನ ಅಧಿಕರಣೇನ ಸಮ್ಮನ್ತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತು**ನ್ತಿ ಯದಾ ಅಧಿಕರಣೇಹಿ ಸಮ್ಮನ್ತಿ, ತದಾ ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣೇನೇವ ಸಮ್ಮನ್ತಿ, ನ ಅಞ್ಞೇಹೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ, ನ ಏಕನ್ತತೋ ಅಧಿಕರಣೇನೇವ ಸಮ್ಮನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ।

೩೪೮. ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣೇ ಸಙ್ಘೋ ವಿವದತೀತಿ ಆಪತ್ತಾನಾಪತ್ತೀತಿ ಏವಂ।

೩೫೩. ಸಮುಟ್ಠಾನಾಭಾವತೋ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಿರಿಯಾಕರಣಮಿಚ್ಚಾದಿನಾ ಅವಿಭಜಿತ್ವಾವ ಸತಿವಿನಯಾದೀನಂ ಛನ್ನಂಯೇವ ಛ ಸಮುಟ್ಠಾನಾನಿ ವಿಭತ್ತಾನಿ। ತಂ ಕಸ್ಮಾ? ಕಮ್ಮಸಙ್ಗಹಾಭಾವೇನ, ಸತಿವಿನಯಾದೀನಂ ವಿಯ ಸಙ್ಘಸಮ್ಮುಖತಾದೀನಂ ಕಿಚ್ಚಯತಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಅಧಿಕರಣಭೇದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದುತಿಯಗಾಥಾಸಙ್ಗಣಿಕವಣ್ಣನಾ

ಚೋದನಾದಿಪುಚ್ಛಾವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾವಣ್ಣನಾ

೩೫೯. ವಿಗ್ಗಾಹಿಕಕಥನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಸಾಮಯಾ**ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇಹಿ। "ಕಾರಯ" ಇತಿ ಪಾಠೋ। ಪುಬ್ಬಾಪರಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಕೋವಿದೋ ಹೋತೀತಿ ಏಕೇ। ಅಯಂ ಪನ ದುವಿಧೇಪಿ ಕಿಚ್ಚೇ ಕೇನಚಿ ಇರಿಯಾಪಥೇನ।

ಚೋದನಾಕಣ್ಡವಣ್ಣನಾ

ಅನುವಿಜ್ಜಕಕಿಚ್ಚವಣ್ಣನಾ

೩೬೦. ಅನುವಿಜ್ಜಕಪುಚ್ಛನೇ ಆಜೀವವಿಪತ್ತಿ ನ ಪುಚ್ಛಿತಾ। ಪಞ್ಞಾಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧವಸೇನ ಆಚಾರವಿಪತ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಾ। "ಆಜೀವವಿಪತ್ತಿಯಾಪಿ ತಥೇವ, ಸಙ್ಗಹಗಮನತೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ। "ಅಜ್ಝಾಪಜ್ಜನ್ತೋ"ತಿ ಪಾಠೋ।

೩೬೩. ತಸ್ಮಾ ನ ಚ ಆಮಿಸಂ ನಿಸ್ಸಾಯಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ।

ಚೂಳಸಙ್ಗಾಮವಣ್ಣನಾ

ಅನುವಿಜ್ಜಕಸ್ಸಪಟಿಪತ್ತಿವಣ್ಣನಾ

೩೬೫. ಠಾನನಿಸಜ್ಜವತ್ಥಾದಿನಿಸ್ಸಿತಾತಿ "ಏವಂ ಠಾತಬ್ಬಂ ಏವಂ ನಿಸೀದಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಏವಮಾದಿಕಾ। **ಸಞ್ಞಾಜನನತ್ಥ**ನ್ತಿ "ಏವಂ ವತ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಸಞ್ಞಾನನತ್ಥಂ। **ಅನುವಿಧಿಯನ್ತೇನಾ**ತಿ ಚಿತ್ತೇ ಠಪೇನ್ತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಲಜ್ಜಾ ಸಾ ನು ಖೋ**ತಿ ಕಿಂ ಸಾ ಲಜ್ಜಾ ಅಯಂ ಪರಿಸಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಅನುಯೋಗವತ್ತಂ ಕಥಾಪೇತ್ವಾ**ತಿ "ಕಿಮನುಯೋಗವತ್ತಂ ಜಾನಾಸೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ತೇನೇವ ಕಥಾಪೇತ್ವಾ। **ಅಜಾನನಪ್ಪಸಙ್ಗೋ** ನಾಮ ಅಞ್ಞಾಣಂ।

೩೯೭. **“ಭಯೇನ ಭಯಾ ಗಚ್ಛತೀ”**ತಿ ಭಯೇನ ಭಯಹೇತು ಭಯಾ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಹೇತುವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ “ರತ್ತತ್ತಾ ಪನ ದುಟ್ಠತ್ತಾ ಚ ಛನ್ದಾ ದೋಸಾ ಚ ಗಚ್ಛತೀ”ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ, ಏವಂ।

ಮಹಾಸಙ್ಗಾಮವಣ್ಣನಾ

ವೋಹರನ್ತೇನಜಾನಿತಬ್ಬಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೭೫. **ವಣ್ಣಾವಣ್ಣೋ**ತಿ ನೀಲಾದಿವಣ್ಣವಸೇನ ಚ ಆರೋಗ್ಯತ್ಥಾದಿಅವಣ್ಣವಸೇನ ಚ ವುತ್ತಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿ।

೪೦೧. **ಭೂಮಿಪುಚ್ಛಾ**ತಿ ಭೂಮಿ ಪುಥವೀ ಜಗತೀ ಚಾತಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಪಥವಿವೇವಚನಾನಿ।

ಕಥಿನಭೇದವಣ್ಣನಾ

ಕಥಿನಅತ್ಥತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೪೦೩-೪. **ಕಿನ್ತಿ** ಕಥಂ। ಅನಾದಿಯದಾನಂ ತಾವಕಾಲಿಕವತ್ಥು। **“ಅನಾಗತವಸೇನ ಅನನ್ತರಾ ಹುತ್ವಾ”**ತಿ ಉದಕಾಹರಣಾದಿಪಯೋಗಸ್ಸ ಧೋವನಾದಿಪುಬ್ಬಕರಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ, ಧೋವನಾದಿಕಿರಿಯಞ್ಚ ಸನ್ಧಾಯ ಪಯೋಗಕರಣತೋ ವುತ್ತಂ। ಪುರೇಜಾತಪಚ್ಚಯೇ ಪನೇಸ ಪಯೋಗೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏಕಂ ಧಮ್ಮಮ್ಪಿ ನ ಲಭತಿ** ಅತ್ತನೋ ಪುರೇಜಾತಸ್ಸ ನತ್ಥಿತಾಯ।

ಕಥಿನಾದಿಜಾನಿತಬ್ಬವಿಭಾಗವಣ್ಣನಾ

೪೧೧. **ರೂಪಾದಿಧಮ್ಮೇಸೂ**ತಿ ವಣ್ಣಗನ್ಧಾದಿಅಟ್ಠಕೇಸು। “ವಸ್ಸಾನಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮೋ ಮಾಸೋ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೧೮) ವುತ್ತತ್ತಾ ಪಚ್ಛಿಮೇ ಮಾಸೇ ಯಸ್ಮಿಂ ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ದಿವಸೇ ಅತ್ಥರಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ಸಿದ್ಧಂ।

೪೧೫. “ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧುನಾತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಥೇರವಚನ”ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಪಲಿಬೋಧಪಞ್ಹಾಬ್ಯಾಕರಣಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೧೫-೭. ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನನ್ತಿಕೋ ಕಥಂ ಬಹಿಸೀಮಾಯ ಉದ್ಧರೀಯತಿ? ಭಿಕ್ಖು ಅಕತಚೀವರಂ ಸಮಾದಾಯ ಪಕ್ಕಮತಿ “ನ ಪಚ್ಚೇಸ್ಸ”ನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಬಹಿಸೀಮಾಗತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ “ನೇವಿಮಂ ಚೀವರಂ ಕಾರೇಸ್ಸ”ನ್ತಿ, ಏವಮೇತಸ್ಸ ಬಹಿಸೀಮಾಗತಸ್ಸ ಉದ್ಧರೀಯತಿ। ಕಥಂ ಅನ್ತೋಸೀಮಾಯ? ಅಕತಚೀವರಂ ಸಮಾದಾಯ ಪಕ್ಕಮತಿ “ನ ಪಚ್ಚೇಸ್ಸ”ನ್ತಿ, ತತೋ ತತ್ಥ ಫಾಸುವಿಹಾರಂ ಅಲಭನ್ತೋ ತಮೇವ ವಿಹಾರಂ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಸ ಚೀವರಪಲಿಬೋಧೋಯೇವ ಠಿತೋ, ಸೋ ಚ “ನೇವಿಮಂ ಚೀವರಂ ಕಾರೇಸ್ಸ”ನ್ತಿ ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಛಿಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ **“ಅನ್ತೋಸೀಮಾಯ ಉದ್ಧರೀಯತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನನ್ತಿಕಂ ದುವಿಧಂ “ನ ಪಚ್ಚೇಸ್ಸ”ನ್ತಿ ಆವಾಸಪಲಿಬೋಧಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ತತೋ ಪುನಪಿ ತಮೇವ ವಿಹಾರಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ “ನೇವಿಮಂ ಚೀವರಂ ಕಾರೇಸ್ಸ”ನ್ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕರೋತಿ, ಬಹಿಸೀಮಾಯ ಠತ್ವಾ “ನೇವಿಮಂ ಚೀವರಂ ಕಾರೇಸ್ಸಂ ನ ಪಚ್ಚೇಸ್ಸ”ನ್ತಿ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇನ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನನ್ತಿಕಂ ಹೋತಿ। ಗಾಥಾಯಮ್ಪಿ **“ದ್ವೇ ಪಲಿಬೋಧಾ ಅಪುಬ್ಬಂ ಅಚರಿಮ”**ನ್ತಿ ಇದಂ ಇಮಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ। “ಆಸಾವಚ್ಛೇದಿಕೋ ಕಥಂ ಅನ್ತೋಸೀಮಾಯ ? ಆಸೀಸಿತೇನ ‘ತುಮ್ಹೇ ವಿಹಾರಮೇವ ಪತ್ಥೇಥ, ಅಹಂ ಪಹಿಣಿಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ವುತ್ತೋ ಪುಬ್ಬೇ ‘ನ ಪಚ್ಚೇಸ್ಸ’ನ್ತಿ ಆವಾಸಪಲಿಬೋಧಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಗತೋ ಪುನ ತಂ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತೇನ ‘ನಾಹಂ ಸಕ್ಕೋಮಿ ದಾತು’ನ್ತಿ ಪಹಿತೋ ಹೋತೀ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ। **“ಅತ್ಥಾರೇ ಹಿ ಸತಿ ಉದ್ಧಾರೋ ನಾಮಾ”**ತಿ ಅತ್ಥಾರಂ ವಿನಾ ಉದ್ಧಾರಂ ನ ಲಭನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ। **ಪುರಿಮಾ ದ್ವೇ**ತಿ “ದ್ವೇ ಕಥಿನುದ್ಧಾರಾ

ಏಕುಪ್ಪಾದಾ ಏಕನಿರೋಧಾ"ತಿ ವುತ್ತಾಧಿಕಾರೇ ಪಠಮಂ ವುತ್ತಾ ಅನ್ತರಬ್ಭಾರಸಹುಬ್ಭಾರಾ। ನ ಪಕ್ಕಮನನ್ತಿಕಾದಯೋ ದ್ವೇ। **ಏಕತೋ ನಿರುಜ್ಝನ್ತೀ**ತಿ ಉದ್ಧಾರಭಾವಂ ಪಾಪುಣನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕಥಿನಭೇದವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಞ್ಞತ್ತಿವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉಪಾಲಿಪಞ್ಚಕವಣ್ಣನಾ

ಅನಿಸ್ಸಿತವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೪೧೯. ಕಾಯಿಕಉಪಘಾತಿಕಾ ನಾಮ ಕಾಯೇನ ವೀತಿಕ್ಕಮೋ।

ನಪ್ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೪೨೦. ಓಮದ್ದಕಾರಕೋತಿ ಓಮದ್ದಿತ್ವಾ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಕಾರಕೋ।

ವೋಹಾರವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೪೨೪. ಭೇದಕರವತ್ಥೂನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ, ಏವಂ ಯಥಾಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಕೋಧೋಪನಾಹಾದಿದ್ವಾದಸಮೂಲಪಯೋಗಂ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ, ತಥಾ ಸೇಸೇಸು। ಓಸಾರಣಾದೀಸು ನವಸು ಠಾನೇಸು ಕಮ್ಮಞತ್ತಿಯಾ ಕರಣಂ। ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸು ಞತ್ತಿದುತಿಯಞತ್ತಿಚತುತ್ಥಕಮ್ಮೇಸು। ಯಸ್ಮಾ **ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗಾ ಅಸಙ್ಗಹಿತಾ, ತಸ್ಮಾ ಯಂ **ಕುರುನ್ದಿಯಂ** ವುತ್ತಂ, ತಂ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ದಿಟ್ಠಾವಿಕಮ್ಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೪೨೫. ತಿಣ್ಣನ್ನಂ ಉಪರಿ ಸಹ ಆಪತ್ತಿಂ ದೇಸೇತುಂ ನ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ಕಮ್ಮನಾನಾಸಂವಾಸಕಾನಂ ಲದ್ಧಿಗ್ಗಹಿತಕೋವ **ಲದ್ಧಿನಾನಾಸಂವಾಸಕೋ। "ಅವಿಪ್ಪವಾಸಸೀಮಾಯ ಠಿತಸ್ಸಾ**"ತಿ ಮಹಾಸೀಮಂ ಕಿರ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

೪೩೩. "ಉಮ್ಮಾದಾ ಚಿತ್ತಕ್ಖೇಪಾ"ತಿ ಪಾಠೋ।

ಮುಸಾವಾದವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೪೪೪. ಪರಿಯಾಯೇನ ಜಾನನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಪರಿಯಾಯೇನ ವುತ್ತಮುಸಾವಾದೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

೪೪೭. ಅನುಯೋಗೋ ನ ದಾತಬ್ಬೋತಿ ತೇನ ವುತ್ತಂ ಅನಾದಿಯಿತ್ವಾ ತುಣ್ಹೀ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಭಿಕ್ಖುನೋವಾದವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೪೫೪. ವೋಹಾರನಿರುತ್ತಿಯಂ ಸದ್ದನಿರುತ್ತಿಯಂ। ಮಗ್ಗಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾದಯೋ **ಏಕೂನವೀಸತಿ**।

ಉಬ್ಬಾಹಿಕವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೪೫೫. ಪಸಾರೇತಾ ಮೋಹೇತಾ।

ಅಧಿಕರಣವೂಪಸಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೪೫೮. “**ಯಥಾರತ್ತ**ನ್ತಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನೇ ಅಪೇಕ್ಖತೀ”ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। “**ಯಥಾವುಡ್ಢ**ನ್ತಿ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೇ ಅಪೇಕ್ಖತೀ”ತಿ ಲಿಖಿತಂ।

ಕಥಿನತ್ಥಾರವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೪೬೭. “ಏಕಾವತ್ತೋ”ತಿಪಿ ಪಠನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಕುದ್ಧೋ ಕೋಧಾಭಿಭೂತೋತಿ ಕಿರತ್ಥೋ। ಏಕವತ್ಥೋತಿಪಿ ಕೇಚಿ, ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಠಿತೋತಿ ಕಿರತ್ಥೋ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ **ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ** ಉದ್ಧಟಪಾಳಿಯಾ ವಿರುಜ್ಝತೀತಿ। ಏಕಾವಟ್ಟೋತಿ ಹಿ ಉದ್ಧಟಂ, ತಸ್ಮಾ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। **ಅನ್ತರಾ ವುತ್ತಕಾರಣೇನಾ**ತಿ “ಕಿಚ್ಚಯಪಸುತತ್ತಾ ವನ್ದನಂ ಅಸಮನ್ನಾಹರನ್ತೋ ನಲಾಟಂ ಪಟಿಹಞ್ಞೇಯ್ಯಾ”ತಿಆದಿವುತ್ತಕಾರಣೇನ।

ಉಪಾಲಿಪಞ್ಚಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಆಪತ್ತಿಸಮುಟ್ಠಾನವಣ್ಣನಾ

೪೭೦. ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಮೇವಾತಿ ಸಹಸೇಯ್ಯಾದಿಪಣ್ಣತ್ತಿವಜ್ಜಂ। **ಇತರ**ನ್ತಿ ಸಚಿತ್ತಕಂ। **ದೇಸೇನ್ತೋ, ದೋಮನಸ್ಸಿಕೋ** ಅಞ್ಞೇಹಿ ಭಿಂಸಾಪನಾದೀನಿ ಕತ್ವಾ ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ದುತಿಯಗಾಥಾಸಙ್ಗಣಿಕವಣ್ಣನಾ

ಕಾಯಿಕಾದಿಆಪತ್ತಿವಣ್ಣನಾ

೪೭೪-೫. ನಿದಾನುದ್ದೇಸಂ ವಿನಾ ಸೇಸುದ್ದೇಸಾಭಾವಾ “**ಸಬ್ಬಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸಾನಞ್ಚ ಸಙ್ಗಹೋ ಹೋತೀ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। ವಿನಯೇ ಗರುಕಾ **ವಿನಯಗರುಕಾ**। ಇದಂ ಪನ ದ್ವೀಸು ಗಾಥಾಸು ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಆಗತಂ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ಪನ ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತಭಾವಾ ನಾನಾಕರಣಂ ಪಚ್ಚೇತಬ್ಬಂ। **ನವಸು ಠಾನೇಸು ಕಮ್ಮಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಕಮ್ಮಇತ್ತಿ ಹೋತಿ। **ವಾಚಾ**ತಿ ವಚೀಸಮ್ಭವಾ। **ಅದ್ಧಾನಹೀನೋ** ಊನವೀಸತಿವಸ್ಸೋ। “**ಅಪಿಚೇತ್ಥಾ**ತಿ ಕುರುನ್ದಿವಾದೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ। **ವನಪ್ಪತಿ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಅದಿನ್ನಾದಾನೇ ಆಗತಂ ವನಪ್ಪತಿಂ। **ವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಛಡ್ಡನೇ**ತಿ ಸುಕ್ಕವಿಸ್ಸಟ್ಠಿಯಂ। **ದುಕ್ಕಟಾ ಕತಾ**ತಿ ದುಕ್ಕಟಂ ವುತ್ತಂ। **ಆಮಕಧಞ್ಞಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತಿಯಾ** ಪುಬ್ಬಪಯೋಗೇ ದುಕ್ಕಟಂ, ಅಜ್ಝೋಹಾರೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ।

ಪಾಚಿತ್ತಿಯವಣ್ಣನಾ

೪೭೬. ಮಹಾಸಜ್ಝಿಕಾ ಸಾಮಣೇರೇಪಿ ಆಪತ್ತಿಂ ದೇಸಾಪೇನ್ತಿ ಕಿರ, ತೇನ ವುತ್ತಂ “**ನ ದೇಸಾಪೇತಬ್ಬಾ**”ತಿ, **ದಣ್ಡಕಮ್ಮಂ ಪನ ತೇಸಂ ಕಾತಬ್ಬಂ** ತಥಾರೂಪೇ ಓಳಾರಿಕವೀತಿಕ್ಕಮೇ।

ಅವನ್ದನೀಯಪುಗ್ಗಲಾದಿವಣ್ಣನಾ

೪೭೭. ದಸಸತಂ ಆಪತ್ತಿಯೋತಿ ಸಹಸ್ಸಂ ಆಪತ್ತಿಯೋ। **ಚಮ್ಮಾಯಂ ವಿನಯವತ್ಥುಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಚಮ್ಮೇಯ್ಯಕ್ಖನ್ಧಕೇ। **ಅಧಮ್ಮೇನ ವಗ್ಗ**ನ್ತಿಆದೀನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಕಮ್ಮಾನಿಯೇವ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ನ ಕೇವಲಂ ಆಪತ್ತಿಯೇವ, **ಅಥ ಖೋ ಛ ಸಮಥಾ…ಪೇ॰…**

ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಸಮ್ಮನ್ತಿ, ಸಮಾಯೋಗಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಸಮ್ಪಯೋಗಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಿನಾ ಸಮಥೇಹಿ **ಸಮ್ಮತಿ,** ಸಮಥಭಾವಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಪಟಿಸೇಧತ್ಥೇ ಸತಿ **ವಿನಾ ಸಮಥೇಹೀ**ತಿ ಸಮಥೇಹಿ ವಿನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸೋಳಸಕಮ್ಮಾದಿವಣ್ಣನಾ

೪೭೮. **ಅಸುತ್ತಕ**ನ್ತಿ ಸುತ್ತವಿರಹಿತಂ, ಉಸುತ್ತಂ ತತ್ರ ನತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ದುತಿಯಗಾಥಾಸಙ್ಗಣಿಕವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸೇದಮೋಚನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ

ಅವಿಪ್ಪವಾಸಪಞ್ಹಾವಣ್ಣನಾ

೪೭೯. **ತಹಿ**ನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪುಗ್ಗಲೇ। **ಅಕಪ್ಪಿಯಸಮ್ಭೋಗೋ** ನಾಮ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಾದಿ। ‘‘ವರಸೇನಾಸನರಕ್ಖಣತ್ಥಾಯ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ’’ತಿ **ಗರುಭಣ್ಡವಿನಿಚ್ಛಯೇ** ವುತ್ತೋ। ಏಕಾದಸಾವನ್ದಿಯೇ ಪಣ್ಡಕಾದಯೋ **ಏಕಾದಸ। ಉಪೇತಿ** ಸಪರಿಸಂ। **ನ ಜೀವತಿ** ನಿಮ್ಮಿತರೂಪತ್ತಾ। ‘‘ಉಬ್ಭಕ್ಖಕೇನ ವದಾಮೀ’’ತಿ ಇಮಿನಾ ಮುಖೇ ಮೇಥುನಧಮ್ಮಾಭಾವಂ ದೀಪೇತಿ। ಅಧೋನಾಭಿವಿವಜ್ಜನೇನ ವಚ್ಚಮಗ್ಗಪಸ್ಸಾವಮಗ್ಗೇಸು । **ಗಾಮನ್ತರಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ನದಿಪಾರಂ ಓಕ್ಕನ್ತಭಿಕ್ಖುನಿಂ ಸನ್ಧಾಯಾ**ತಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಗಾಮಾಪರಿಯಾಪನ್ನಪರತೀರೇ ನದಿಸಮೀಪಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಾ। ತತ್ಥ ಪರತೀರೇ ಗಾಮೂಪಚಾರೋ ಏಕಲೇಡ್ಡುಪಾತೋ ನದಿಪರಿಯನ್ತೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ, ತಸ್ಮಾ ಪರತೀರೇ ರತನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಅರಞ್ಞಂ ನ ಅತ್ಥಿ, ತಞ್ಚ ತಿಣಾದೀಹಿ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನತ್ತಾ ದಸ್ಸನೂಪಚಾರವಿರಹಿತಂ ಕರೋತಿ। ತತ್ಥ ಅತ್ತನೋ ಗಾಮೇ ಆಪತ್ತಿ ನತ್ಥಿ। ಪರತೀರೇ ಪನ ಏಕಲೇಡ್ಡುಪಾತಸಙ್ಖಾತೇ ಗಾಮೂಪಚಾರೇಯೇವ ಪದಂ ಠಪೇತಿ। ಅನ್ತರೇ ಅಭಿಧಮ್ಮವಸೇನ ಅರಞ್ಞಭೂತಂ ಸಕಗಾಮಂ ಅತಿಕ್ಕಮತಿ ನಾಮ, ತಸ್ಮಾ ಗಣಮ್ಹಾ ಓಹೀಯನಾ ಚ ಹೋತೀತಿ ಞಾತಬ್ಬಂ। ಏತ್ತಾವತಾಪಿ ಸನ್ತೋಸಮಕತ್ವಾ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾ ಪಞ್ಚಸತಾ ಮಹಾಪಜಾಪತಿಪ್ಪಮುಖಾ। ಮಹಾಪಜಾಪತಿಪಿ ಹಿ ಆನನ್ದತ್ಥೇರೇನ ದಿನ್ನಓವಾದಸ್ಸ ಪಟಿಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಾ ನಾಮ।

ಪಾರಾಜಿಕಾದಿಪಞ್ಹಾವಣ್ಣನಾ

೪೮೦. **‘‘ದುಸ್ಸಕುಟಿಂ ಸನ್ಧಾಯಾ’’**ತಿ ಸಹ ದುಸ್ಸೇನ ವೀತಿಕ್ಕಮನಸ್ಸ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತಾಯ ವುತ್ತಂ। ಲಿಙ್ಗಪರಿವತ್ತೇ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಸ್ಸ ವಿಜಹನತೋ ಸಾಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। **ಕಾಕಊಹದನಂ ವಾ**ತಿ ಕಾಕೇನ ಊಹದನಂ ವಾ। ‘‘ತಯೋ ಪುರಿಸೇಪಿ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ’’ತಿ ಪಾಠಸೇಸೋ।

ಪಾಚಿತ್ತಿಯಾದಿಪಞ್ಹಾವಣ್ಣನಾ

೪೮೧. **ಮೇಥುನಧಮ್ಮಪಚ್ಚಯಾ** ನಾಮ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗೋ। ತಂಹೇತು ಮೇಥುನಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಭೂತಂ ಕಾಯಸಂಸಗ್ಗಂ ವಾಯಾಮನ್ತಿಯಾತಿ ಅಟ್ಠವತ್ಥುಪೂರಣಂ ಸನ್ಧಾಯ। **ಪರಿಭೋಗಪ್ಪಚ್ಚಯಾ**ತಿ ಪರಿಭೋಗಕಾರಣಾ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಪರಿಭೋಗಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಭೋಜನಪರಿಯೋಸಾನೇ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪೋರಾಣಪೋತ್ಥಕೇಸು** ‘‘ತಸ್ಸಾ’’ತಿ ಪಾಠೋ। ‘‘ಕಾರಣವಚನಂ ಸುನ್ದರಂ ಭೋಜನಪರಿಚ್ಛೇದದಸ್ಸನತೋ’’ತಿ ವದನ್ತಿ।

ಸೇದಮೋಚನಗಾಥಾವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಞ್ಚವಗ್ಗೋ

ಕಮ್ಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೪೮೩. “ಉಮ್ಮತ್ತಕಸಮ್ಮುತಿಂ ಉಮ್ಮತ್ತಕೇ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಗತೇ ಅಸಮ್ಮುಖಾಪಿ ದಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನೇಪಿ ನ ಕುಪ್ಪತಿ ನಿಯಮಾಭಾವಾ। ಅಸಮ್ಮುಖಾ ಕತೇ ದೋಸಾಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಅಸಮ್ಮುಖಾಕತಂ ಸುಕತಂ ಹೋತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। ದೂತೇನ ಉಪಸಮ್ಪದಾ ಪನೇತ್ಥ ಸಮ್ಮುಖಾ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ। ಕಮ್ಮವಾಚಾನಾನತ್ತಸಭಾವಾ ಪತ್ತನಿಕ್ಕುಜ್ಜನಾದಯೋ ಹತ್ಥಪಾಸತೋ ಅಪನೇತ್ವಾ ಕಾತಬ್ಬಾ, ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಅಸಮ್ಮುಖಾ ಕತಂ ಸುಕತಂ ಹೋತೀ”ತಿ। “ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಚೋದೇತ್ವಾ ಸಾರೇತ್ವಾ ಕಾತಬ್ಬಂ ಅಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಅಚೋದೇತ್ವಾ ಅಸಾರೇತ್ವಾ ಕರೋತೀ”ತಿ ಅಯಂ ವಚನತ್ಥೋ। **ಠಪೇತ್ವಾ ಕತ್ತಿಕಮಾಸ**ನ್ತಿ ಸೋ ಪವಾರಣಾಮಾಸೋ, **ದ್ವೇ ಚ ಪುಣ್ಣಮಾಸಿಯೋ**ತಿ ಪಠಮದುತಿಯವಸ್ಸೂಪಗತಾನಂ ಪವಾರಣಾ ಪುಣ್ಣಮಾಸಾ ದ್ವೇ।

೪೮೫. ಪದಂ ವಾ ಛಡ್ಡೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕ-ವಗ್ಗಾದೀಸು **ಪಞ್ಚಸು**। **ಗರುಕ**ನ್ತಿ ದೀಘಂ, ಸಂಯೋಗಪರಞ್ಚ। “ಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ನಕ್ಖಮತೀ”ತಿ ಏತ್ಥ ತ-ಕಾರಕ-ಕಾರಾ ಸಂಯೋಗಪರಾ। **ದೀಘೇ ವತ್ತಬ್ಬೇ ರಸ್ಸ**ನ್ತಿ “ಸೋ ತುಣ್ಹೀ ಅಸ್ಸಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಸೋ ತುಣ್ಹಿ ಅಸ್ಸಾತಿ ವಚನಂ।

೪೮೬. ಸೇಸಟ್ಠಕಥಾಸು ವುತ್ತವಚನಂ **ಕುರುನ್ದಿಯಂ** ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ **“ನಿಸೀದಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ।

೪೮೭-೮. **ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲಾ ಚತ್ತಾರೋ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಅನಾಪನ್ನಾ। **ನ ತೇಸಂ ಛನ್ದೋ ವಾ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿ ವಾ ಏತೀ**ತಿ ತೀಸು, ದ್ವೀಸು ವಾ ನಿಸಿನ್ನೇಸು ಏಕಸ್ಸ, ದ್ವಿನ್ನಂ ವಾ ಛನ್ದಪಾರಿಸುದ್ಧಿ ಆಹಟಾಪಿ ಅನಾಹಟಾವ।

ಅಪಲೋಕನಕಮ್ಮಕಥಾವಣ್ಣನಾ

೪೯೫-೬. ಕಾಯಸಮ್ಭೋಗಸಾಮಗ್ಗಿದಾನಸಹಸೇಯ್ಯಪಟಿಗ್ಗಹಣಾದಿ ಇಮಸ್ಸ ಅಪಲೋಕನಕಮ್ಮಸ್ಸ ಠಾನಂ ಹೋತೀತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಅಪಲೋಕನಕಮ್ಮಂ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಮ್ಮಞ್ಞೇವ ಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ಕಮ್ಮಲಕ್ಖಣಂ। ಓಸಾರಣನಿಸ್ಸಾರಣಭಣ್ಡುಕಮ್ಮಾದಯೋ ವಿಯ ಕಮ್ಮಞ್ಚ ಹುತ್ವಾ ಅಞ್ಞಞ್ಚ ನಾಮಂ ನ ಲಭತಿ , ಕಮ್ಮಮೇವ ಹುತ್ವಾ ಉಪಲಕ್ಖೀಯತೀತಿ ಕಮ್ಮಲಕ್ಖಣಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ವಿಯ। ಹೇತುಪಚ್ಚಯಾದಿಲಕ್ಖಣವಿಮುತ್ತೋ ಹಿ ಸಬ್ಬೋ ಪಚ್ಚಯವಿಸೇಸೋ ತತ್ಥ ಸಙ್ಗಯ್ಹತಿ, ಏವಮ್ಪಿ “ಕಮ್ಮಲಕ್ಖಣಮೇವಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಮ್ಮಲಕ್ಖಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಅಚ್ಛಿನ್ನಚೀವರಜಿಣ್ಣಚೀವರನಟ್ಠಚೀವರಾನ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। “ತತೋ ಅತಿರೇಕಂ ದೇನ್ತೇನ ಅಪಲೋಕೇತ್ವಾ ದಾತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಅಪಲೋಕನಂ ಕಮ್ಮಲಕ್ಖಣಮೇವ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಲಕ್ಖಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಇಣಪಲಿಬೋಧಮ್ಪೀ**ತಿ ಸಚೇ ತಾದಿಸಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಇಣಾಯಿಕಾ ಪಲಿಬುಜ್ಝನ್ತಿ। ತತ್ರುಪ್ಪಾದತೋ ದಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ। **ಅನ್ತರಸನ್ನಿಪಾತೋ**ತಿ ಉಪೋಸಥಪ್ಪವಾರಣಾದಿಮಹಾಸನ್ನಿಪಾತೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅನ್ತರಾ ಮಙ್ಗಲುಚ್ಚಾರಣಾದಿ। **ಉಪನಿಕ್ಖೇಪತೋ**ತಿ ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಆಪದತ್ಥಾಯ ನಿಕ್ಖಿತ್ತತೋ। **“ಅಞ್ಞಾ ಕತಿಕಾ ಕಾತಬ್ಬಾ”**ತಿ ಯೇ ರುಕ್ಖೇ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇ ಕತಿಕಾ ಕತಾ, ತೇಹಿ ಇಮೇಸಂ ಅಞ್ಞತ್ತಾತಿ ವುತ್ತಂ। “ಸಚೇ ತತ್ಥ ಮೂಲೇ”ತಿ ಪುಬ್ಬೇ “ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭಾಜೇತ್ವಾ ಖಾದನ್ತೂ”ತಿ ವಚನೇನ ಪುಗ್ಗಲಿಕಪರಿಭೋಗೋ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಹೋತಿ। **ಅನುವಿಚರಿತ್ವಾ**ತಿ ಪಚ್ಛತೋ ಪಚ್ಛತೋ ಗನ್ತ್ವಾ । ತೇಸಂ ಸನ್ತಿಕಾ ಪಚ್ಚಯಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸನ್ತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮೂಲಭಾಗ**ನ್ತಿ ದಸಮಭಾಗಂ ಕತ್ವಾ। ಪುಬ್ಬಕಾಲೇ ದಸಮಭಾಗಂ ಕತ್ವಾ ಅದಂಸು, ತಸ್ಮಾ **“ಮೂಲಭಾಗೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಕತಾವಾಸಂ ವಾ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಆಯೇನ। **ಜಗ್ಗಿತಕಾಲೇಯೇವ ನ ವಾರೇತಬ್ಬಾ**ತಿ ಜಗ್ಗಿತಾ ಹುತ್ವಾ ಪುಪ್ಫಫಲಭರಿತಕಾಲೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಜಗ್ಗನಕಾಲೇ**ತಿ ಜಗ್ಗಿತುಂ ಆರದ್ಧಕಾಲೇ। **ಇತ್ತಿಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಭೇದೇ ಪನಾ**ತಿ ಇತ್ತಿಕಮ್ಮಸ್ಸ ಠಾನಭೇದೇ।

ಇದಂ ಪನೇತ್ಥ ಪಕಿಣ್ಣಕಂ - ಅತ್ಥಿ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಂ ಸಙ್ಘೋವ ಕರೋತಿ, ನ ಗಣೋ, ನ ಪುಗ್ಗಲೋ, ತಂ ಅಪಲೋಕನಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಮ್ಮಲಕ್ಖಣೇಕದೇಸಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಇತರಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅತ್ಥಿ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಂ ಸಙ್ಘೋಪಿ ಚ ಕರೋತಿ, ಗಣೋಪಿ ಚ ಕರೋತಿ, ಪುಗ್ಗಲೋಪಿ ಚ ಕರೋತಿ, ತಂ ಪುಬ್ಬೇ ಠಪಿತಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ "ಯಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ದ್ವೇ ತಯೋ ಜನಾ ವಸನ್ತಿ, ತೇಹಿ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಕತಮ್ಪಿ ಸಙ್ಘೇನ ಕತಸದಿಸಮೇವ। ಯಸ್ಮಿಂ ಪನ ವಿಹಾರೇ ಏಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಹೋತಿ, ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ"ತಿಆದಿ (ಪರಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೪೯೫-೪೯೬)। ಅತ್ಥಿ ಗಣಕಮ್ಮಂ ಸಙ್ಘೋಪಿ ಚ ಕರೋತಿ, ಗಣೋಪಿ ಚ ಕರೋತಿ, ಪುಗ್ಗಲೋಪಿ ಚ ಕರೋತಿ, ತಂ ಯೋ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಉಪೋಸಥೋ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಕರೀಯತಿ, ತಸ್ಸ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅತ್ಥಿ ಗಣಕಮ್ಮಂ ಗಣೋವ ಕರೋತಿ, ನ ಸಙ್ಘೋ, ನ ಪುಗ್ಗಲೋ, ತಂ ಯೋ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಉಪೋಸಥೋ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಆರೋಚನವಸೇನ ಕರೀಯತಿ, ತಸ್ಸ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅತ್ಥಿ ಪುಗ್ಗಲಕಮ್ಮಂ ಪುಗ್ಗಲೋವ ಕರೋತಿ, ನ ಸಙ್ಘೋ, ನ ಗಣೋ, ತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನುಪೋಸಥವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅತ್ಥಿ ಗಣಕಮ್ಮಂ ಏಕಚ್ಚೋವ ಗಣೋ ಕರೋತಿ, ಏಕಚ್ಚೋ ನ ಕರೋತಿ, ತತ್ಥ ಞತ್ತಿಕಂ ದ್ವೇಯೇವ ಕರೋನ್ತಿ, ನ ತಯೋ। ಸಞತ್ತಿಕಂ ತಯೋವ ಕರೋನ್ತಿ, ನ ತತೋ ಊನಾ ವಾ ಅಧಿಕಾ ವಾತಿ।

ಅಪಞ್ಞತ್ತೇಪಞ್ಞತ್ತವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೫೦೦. ಕಕುಸನ್ಧಕೋಣಾಗಮನಕಸ್ಸಪಾ ಏವ ಹಿ ಸತ್ತ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇ ಪಞ್ಞಪೇಸುಂ। ವಿಪಸ್ಸೀಆದಯೋ ಪನ ಓವಾದಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಉದ್ದಿಸಿಂಸು, ನ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞಪೇಸುಂ।

ನಿಗಮನಕಥಾವಣ್ಣನಾ

ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗಖನ್ಧಕಪರಿವಾರೇಹಿ ವಿಭತ್ತಂ ದೇಸನಂ ಅತ್ಥಿ ತಸ್ಸ ವಿನಯಪಿಟಕಸ್ಸ, ನಾಮೇನ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾ ನಾಮ ಸಂವಣ್ಣನಾ** "ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾ ನಾಮಾ"ತಿ ವುತ್ತವಚನಸಂವಣ್ಣನಾ ಸಮತ್ತಾತಿ ಆಹ। **ತತ್ಥ** ಪಧಾನಘರೇ। **ಇದ್ಧಾ** ಅತ್ಥವಿನಿಚ್ಛಯಾದೀಹಿ।

ಸಮ್ಮಾ ಉದಿತೋ ಸಮುದಿತೋ, ತೇ ಗುಣೇ ಅಕಿಚ್ಛೇನ ಅಧಿಗತೋ ಅಧಿಕಪ್ಪಮಾಣಗುಣೇಹಿ ವಾ ಸಮುದಿತೋ, ತೇನ **ಸಮುದಿತೇನ** "ಗತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಗತಿಯೋ ಸಮನ್ನೇಸತೀ"ತಿ ವುತ್ತಾಯ ಸತಿಯಾ ಉಪ್ಪಾದಿತಾ ಸದ್ಧಾದಯೋ **ಪರಮವಿಸುದ್ಧಾ** ನಾಮ ಸಮನ್ನಾರಕ್ಖತ್ತಾ। ಇತಿ ಸತಿಪಿ ಸದ್ಧಾದೀಹಿ ವುತ್ತಾ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಏತ್ಥ ವುತ್ತೇ ಚತುಬ್ಬಿಧೇ ಸೀಲೇ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸೀಲಂ ಸದ್ಧಾ ಮಣ್ಡೇತಿ। ಸದ್ಧಾಸಾಧನಞ್ಹಿ ತಂ। ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಾಜೀವಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪಚ್ಚಯಪರಿಭೋಗಸೀಲಾನಿ ಪಟಿಮಣ್ಡೇನ್ತಿ ಸತಿವೀರಿಯಪಞ್ಞಾಯೋತಿ ಯಥಾಯೋಗಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಪಿಚ ಸದ್ಧಾ ಚ ಬುದ್ಧಿರಹಿತಾ ಅವಿಸುದ್ಧಾ ಹೋತಿ ಬುದ್ಧಿಯಾ ಪಸಾದಹೇತುತ್ತಾ। ಬುದ್ಧಿಯೋ ಪನ ತಸ್ಸಾನುಭಾವೇನ ಪರಮವಿಸುದ್ಧಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ಪಞ್ಞಾ ಸದ್ಧಾರಹಿತಾ ಕೇರಾಟಿಕಪಕ್ಖಂ ಭಜತಿ, ಸದ್ಧಾಯುತ್ತಾ ಏವ ವಿಸುದ್ಧಾ ಹೋತಿ। ವೀರಿಯಞ್ಚ ಸಮಾಧಿರಹಿತಂ ಉದ್ಧಚ್ಚಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ನ ಸಮಾಧಿಯುತ್ತನ್ತಿ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಸುದ್ಧವಚನತೋ ಸಮಾಧಿಪಿ ವುತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಪರಮವಿಸುದ್ಧಾ ಸದ್ಧಾದಯೋಪಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಟಿಮಣ್ಡೇನ್ತೀತಿ ಞಾತಬ್ಬಂ। ಕಥಂ? ಪಟಿಪತ್ತಿದೇಸಕೇ ಸತ್ಥರಿ ಚ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಞ್ಚ ಪಟಿಪತ್ತಿಫಲೇ ಚ ಸದ್ಧಾಯ ವಿನಾ ಸೀಲಸಮಾದಾನಂ, ಸಮಾದಿನ್ನವಿಸೋಧನಞ್ಚ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾತಿ ಸದ್ಧಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಟಿಮಣ್ಡೇತಿ। ತತ್ಥ "ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ"ತಿಆದಿನಾ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೫೫; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೭೪; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೯) ಸತ್ಥರಿ ಚ ಪೂಜೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಸಮ್ಪತ್ತಿಮೂಲಕೇ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಫಲೇ ಚ ಸದ್ಧಾಪವತ್ತಿ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಞಾತಬ್ಬಾ, ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಸಮ್ಪತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಂ ಆದೀನವಮಾನಿಸಂಸಞ್ಚ ಆದೀನವಪರಿಚ್ಚಾಗೇ, ಆನಿಸಂಸಸಮ್ಪಾದನೇ ಚ ಉಪಾಯಂ ದಿಸ್ವಾ ತಥಾ ಪವತ್ತಮಾನಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಂ ಪಟಿಮಣ್ಡೇತಿ। "ಅತಿಸೀತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಅಪ್ಪವತ್ತನಾರಹಂ ಕೋಸಜ್ಜಂ "ಯೋ ಚ ಸೀತಞ್ಚ ಉಣ್ಹಞ್ಚಾ"ತಿ ವುತ್ತಾನುಸಾರೇನ ಪಜಹಿತ್ವಾ ಅನುಪ್ಪನ್ನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಅಸಂವರಸಂವರಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದನಪಜಹನಉಪ್ಪಾದನವಡ್ಢನವಸೇನ

ಪವತ್ತಮಾನವೀರಿಯಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಟಿಮಣ್ಡೇತಿ, ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಾದೀಸುಪಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಹವತ್ಥೂನಂ ಅನುಕೂಲಸಮುದಾಚಾರೋ ಇಧ **ಆಚಾರೋ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅಜ್ಜವ**-ವಚನೇನ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಹೇತು ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದಿಕುಟಿಲಕರಮಾಯಾಸಾಠೇಯ್ಯಪಟಿಪಕ್ಖಅಜ್ಜವಧಮ್ಮಸಮಾಯೋಗದೀಪನೇನ ಅಲೋಭಜ್ಝಾಸಯತಾ ದೀಪಿತಾ। **ಮದ್ದವ**-ವಚನೇನ ಕಕ್ಖಳಭಾವಕರಪಟಿಘಾದಿಪಟಿಪಕ್ಖಭೂತಮೇತ್ತಾದಿಮದ್ದವಧಮ್ಮಸಮಾಯೋಗದೀಪನೇನ ಹಿತಜ್ಝಾಸಯಾದೀನಿ ದೀಪಿತಾನಿ **ಹೋನ್ತಿ**। **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ "ಖನ್ತಿ ಚ ಸೋರಚ್ಚಞ್ಚ ಸಾಖಲ್ಯಞ್ಚ ಪಟಿಸನ್ಥಾರೋ ಚಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಧ॰ ಸ॰ ದುಕಮಾತಿಕಾ ೧೨೫-೧೨೬) ವುತ್ತಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮಾಯೋಗೋ ದೀಪಿತೋ **ಹೋತಿ**। ಇಧ ವುತ್ತಾ ಅಜ್ಜವಮದ್ದವಾದಯೋ ಗುಣಾ ಸೀಲಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಹೇತೂ ಚ **ಹೋನ್ತಿ** ಸೀಲಸಮ್ಪತ್ತಿಫಲಞ್ಚ ತಂಸಮ್ಪಾದನತೋ। **ಸಕಸಮಯೋ**ತಿ ಚತುಪರಿಸಾ। ಏತೇನ ಸಭಾಗದುಕ್ಖಭಾವಾಭಾವೋ ಸೂಚಿತೋ। ಅಥ ವಾ **ಸಕಸಮಯೋ**ತಿ ಸೋಗತಂ ಪಿಟಕತ್ತಯಂ ಸಕಸಮಯೋ ಏವ ಗಹನಂ ದುದ್ದೀಪನತ್ತಾ, ಸಕಸಮಯಸ್ಸ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಸಕಸಮಯಗಹನಂ -

> "ಸಚ್ಚಂ ಸತ್ತೋ ಪಟಿಸನ್ಧಿ, ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಮೇವ ಚ।
> ದುದ್ದಸಾ ಚತುರೋ ಧಮ್ಮಾ, ದೇಸೇತುಞ್ಚ ಸುದುಕ್ಕರಾ"ತಿ॥ (ವಿಭ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨೨೫) -

ವುತ್ತತ್ತಾ ಯಥಾ ಸಕಸಮಯಸ್ಸ ಗಹನಪದೇನ ಯೋಜನಾ ವುತ್ತಾ, ತಥಾ ಪರಸಮಯಸ್ಸಪಿ। **ಪಞ್ಞಾವೇಯ್ಯತ್ತಿಯೇನಾ**ತಿ ಅನೇನ ತಿಖಿಣೇನ ಞಾಣೇನ ಕತಸಿಲಾನಿಸಿತಸತ್ಥಸದಿಸಸಭಾವಪಞ್ಞಾ ವುತ್ತಾ। ತಿಪಿಟಕಸಙ್ಖಾತಾಯ ಪರಿಯತ್ತಿಯಾ ಪಭೇದೋ **ತಿಪಿಟಕಪರಿಯತ್ತಿಪ್ಪಭೇದೋ**। ತಸ್ಮಿಂ ಪಭೇದೇ। ತನ್ತಿ ಚ ತನ್ತಿಅತ್ಥೋ ಚ **ಸಾಸನಂ** ನಾಮ। ಇಧ "ತನ್ತಿ ಏವಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಿಂ ಅಯಂ ಸಂವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಾಪಿತಾ, ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಪಟಿವೇಧಞಾಣಾಭಾವತೋ ಸುತಮಯಂ ಸನ್ಧಾಯ **"ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣಪ್ಪಭಾವೇನಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕರಣಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಜನಿತತ್ತಾ **ಸುಖವಿನಿಗ್ಗತಂ**। ಸುಖವಿನಿಗ್ಗತತ್ತಾ ಮಧುರೋದಾತವಚನಲಾವಣ್ಣಯುತ್ತೇನಾಪಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ, ಈದಿಸಂ ವಚನಂ ಸೋತಸುಖಞ್ಚ ಸನ್ನಿವೇಸಸಮ್ಪತ್ತಿಸುಖಞ್ಚ ಹೋತಿ। "ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇನಾ"ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಮಹಾವೇಯ್ಯಾಕರಣೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಿಕ್ಖಾನಿರುತ್ತಿಛನ್ದೋವಿಚಿತ್ಯಾದಿಪಟಿಮಣ್ಡಿತಪಾಣಿನಿಯನ್ಯಾಸಾಧಾರಣಧಾರಣಸಭಾವೋ ಸೂಚಿತೋ ಭವತಿ। **ಯುತ್ತವಾದಿನಾ**ತಿಆದೀಸು ಯುತ್ತಮುತ್ತವಾದಿನಾ ಠಾನುಪ್ಪತ್ತಿಯಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಓಜಾಭೇದೇಪಿ ಆಯುಸತ್ತಿಕರಣತಾದಿಸಾಮತ್ಥಯೋಗಾನಂ ಮಹಾಕವಿನಾ ರಚಿತಗನ್ಥಸ್ಸ ಮಹನ್ತತ್ತಾ ವಾ "ತಿಪಿಟಕಪರಿಯತ್ತಿಪ್ಪಭೇದೇ"ತಿಆದೀಹಿ ಸಾಸನೇ, ಹೇತುವಿಸಯೇ, ಸದ್ದೇ ಚಾತಿ ಇಮೇಸು ತೀಸು ಠಾನೇಸು ಪಾಟವಭಾವಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ವೇನಯಿಕಬುದ್ಧಿಸಮ್ಪತ್ತಿಸಬ್ಭಾವಮಸ್ಸ ಸೂಚೇತಿ। ಯೇಸಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಪಭಿನ್ನಾ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾದಿ, ತೇ ಪಭಿನ್ನಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ। ತೇಹಿ ಪರಿವಾರಿತೋ ಉಕ್ಖಿತ್ತಸನ್ತತಿಉಪಚ್ಛೇದಮಕತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನೇ ಉಪ್ಪಾದನವಡ್ಢನವಸೇನ ವಾರಿತೋ ಸೋ ಪಭಿನ್ನಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪರಿವಾರೋ। ತಸ್ಮಿಂ **ಪಭಿನ್ನಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪರಿವಾರೇ** ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಛಳಭಿಞ್ಞಚತುಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾದಿಪ್ಪಭೇದಗುಣಪಟಿಮಣ್ಡಿತೇ ಪನ ಛಳಭಿಞ್ಞಾ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾ ಏವ। ಚತೂಸು ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಸು ಅತ್ಥಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯ ಏಕದೇಸೋವ। ತದುಭಯಂ ಸಯಂ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಪರಿಯಾಪನ್ನಂ ಕಥಂ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಮಣ್ಡೇತೀತಿ ಚೇ? ರುಕ್ಖಂ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಅವಯವಭೂತಪುಪ್ಫಾದಯೋ ವಿಯ ಸಯಞ್ಚ ಯೇಸಂ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾನಂ ಅವಯವತ್ತಾತಿ। ಕಾಮಾವಚರಧಮ್ಮಪರಿಯಾಪನ್ನಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಞಾಣಂ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾನಂ ಅನವಯವಭೂತಂ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಮಣ್ಡೇತಿ, ಪುರಿಸಸ್ಸ ಅನವಯವಭೂತೋ ಅಲಙ್ಕಾರೋ ವಿಯ ಪುರಿಸಂ। ಅಥ ವಾ ಕಾಮಾವಚರಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪರಿವಾರೋ ಛಳಭಿಞ್ಞಾಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾದಿಪ್ಪಭೇದಗುಣೇ ಪಟಿಮಣ್ಡೇತಿ। ಲೋಕುತ್ತರಪಟಿಸಮ್ಭಿದಂ ಸನ್ಧಾಯ ಪುನ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾವಚನಞ್ಚ। ಸಾಸನೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಾಸನಸ್ಸ ಅಲಙ್ಕಾರಭೂತೇನ, ಯಸ್ಮಿಂ ವಂಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ತಸ್ಸೇವ ವಾ ಅಲಙ್ಕಾರಭೂತೇನ। ಸಙ್ಖೇಪವಿತ್ಥಾರೇಸು ಇತರೀತರಕರಣಂ, ಅಪ್ಪಸನ್ನಪಸನ್ನಾನಂ ಪಸಾದುಪ್ಪಾದನಾಭಿವುಡ್ಢಿಕರಣಂ, ವುತ್ತಾನಂ ಗಮ್ಭೀರಾನಂ ಗಮ್ಭೀರುತ್ತಾನಭಾವಕರಣನ್ತಿ ಏವಂ ಛಬ್ಬಿಧಾಚರಿಯಗುಣಯೋಗತೋ **ವಿಪುಲಬುದ್ಧಿ** ನಾಮ। ಯೇ ಧಮ್ಮಚಿನ್ತನಂ

ಅತಿಧಾವನ್ತಾ ಕೇಚಿ ಉಚ್ಛೇದಾದಿನಾನಪ್ಪಕಾರಂ ಅನ್ತಂ ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, "ಸಬ್ಬಂ ಞೇಯ್ಯಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಏವಾ"ತಿ ವಾ "ಪರಮತ್ಥೋ ಏವಾ"ತಿ ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಬುದ್ಧಿ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಪಚ್ಚಯತ್ತಾ ಸಮಲಾ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಬುದ್ಧಿ ಧಮ್ಮಚಿನ್ತಾತಿಧಾವನರಹಿತತ್ತಾ ವಿಸುದ್ಧಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ವಿಪುಲವಿಸುದ್ಧಬುದ್ಧಿನಾ"**ತಿ । **ಗರೂಹಿ** "ಪಿಯೋ ಗರು ಭಾವನೀಯೋ"ತಿಆದಿನಾ (ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೩೭; ನೇತ್ತಿ॰ ೧೧೩) ವುತ್ತಗುಣೇಹಿ ಯುತ್ತಗರೂಹಿ। ಗುಣೇಹಿ ಥಿರಭಾವಂ ಗತತ್ತಾ **ಥೇರೇನ**।

ಸೀಲೇನ ಸೀಲಸ್ಸ ವಾ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾ **ಸೀಲವಿಸುದ್ಧಿಯಾ**। ಅವಿಜ್ಜಣ್ಡಕೋಸಂ ಪದಾಲೇತ್ವಾ ಪಠಮಂ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತತ್ತಾ **ಲೋಕಜೇಟ್ಠಸ್ಸ**। ಲೋಕಸ್ಸ ವಾ ಗಮ್ಭೀರೇ ಮಹನ್ತೇ ಸೀಲಾದಿಕ್ಖನ್ಧೇ ಏಸಿ ಗವೇಸೀತಿ **ಮಹೇಸೀ**ತಿ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಸಮಧಿಕಸತ್ತವೀಸತಿಸಹಸ್ಸಪರಿಮಾಣಾಯ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಸಞ್ಞಿತಾಯ **ವಿನಯಟ್ಠಕಥಾಯ** ಸಬ್ಬಪದೇಸು ವಿನಿಚ್ಛಯಜಾತಂ ಸಙ್ಖಿಪಿತ್ವಾ **ಗಣ್ಠಿಟ್ಠಾನವಿಕಾಸನಾ** ಕತಾ ಹೋತಿ, ತಥಾಪಿ ಯಂ ಏತ್ಥ ಲಿಖಿತಂ, ತಂ ಸುಟ್ಠು ವಿಚಾರೇತ್ವಾ **ಪಾಳಿಞ್ಚ ಅಟ್ಠಕಥಞ್ಚ** ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಯೇ ಆಚರಿಯಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಮಹಾನುಭಾವಂ, ವಿನಯಪಿಟಕಸ್ಸ ಚ ವಿಚಿತ್ರನಯಗಮ್ಭೀರತ್ಥತಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಪೋರಾಣಾನಂ ಕಥಾಮಗ್ಗಂ ಅವಿನಾಸೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಮತಿಂ ಪಹಾಯ ಕೇವಲಂ ಸದ್ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಯಾ, ಪರಾನುಗ್ಗಹಕಾಮತಾಯ ಚ ವಿನಯಪಿಟಕಂ ಪಕಾಸೇನ್ತಾ ಠಿತಾ, ತೇಸಂ ಪಾದಮೂಲೇ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಖನ್ತಿಸೋರಚ್ಚಾದಿಗುಣಸಮನ್ನಾಗತೇನ ಹುತ್ವಾ ವತ್ತಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ತೇಸಂ ಚಿತ್ತಂ ಆರಾಧೇತ್ವಾ ಪವೇಣಿಯಾ ಆಗತಂ ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ಕಥಾಪೇತ್ವಾ ಉಪಧಾರೇತ್ವಾ ಯಂ ತೇನ ಸಂಸನ್ದತಿ, ತಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ, ಇತರಂ ಛಡ್ಡೇತಬ್ಬಂ। ಇತರಥಾ ತುಣ್ಹೀಭೂತೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ವಿನಿಚ್ಛಯಸಙ್ಕರಕರೇನ ಪನ ನ ಭವಿತಬ್ಬಮೇವ। ಕಸ್ಮಾ? ಸಾಸನಸ್ಸ ನಾಸಹೇತುತ್ತಾ। ಹೋತಿ ಚೇತ್ಥ -

"ಅಸಮ್ಬುಧಂ ಬುದ್ಧಮಹಾನುಭಾವಂ,
ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರನಯತ್ಥತಞ್ಚ।
ಯೋ ವಣ್ಣಯೇ ತಂ ವಿನಯಂ ಅವಿಞ್ಞೂ,
ಸೋ ದುದ್ದಸೋ ಸಾಸನನಾಸಹೇತು॥

ಪಾಳಿಂ ತದತ್ಥಞ್ಚ ಅಸಮ್ಬುಧಞ್ಹಿ,
ನಾಸೇತಿ ಯೋ ಅಟ್ಠಕಥಾನಯಞ್ಚ।
ಅನಿಚ್ಛಯಂ ನಿಚ್ಛಯತೋ ಪರೇಹಿ,
ಗಾಹೇತಿ ತೇಹೇವ ಪುರಕ್ಖತೋ ಸೋ॥

ಅನುಕ್ಕಮೇನೇವ ಮಹಾಜನೇನ,
ಪುರಕ್ಖತೋ ಪಣ್ಡಿತಮಾನಿಭಿಕ್ಖು।
ಅಪಣ್ಡಿತಾನಂ ವಿಮತಿಂ ಅಕತ್ವಾ,
ಆಚರಿಯಲೀಳಂ ಪುರತೋ ಕರೋತೀ"ತಿ॥

ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯ ಗಣ್ಠಿಪದಾಧಿಪ್ಪಾಯಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

ವಜಿರಬುದ್ಧಿಟೀಕಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।